Petrus de ſancto Johanne. Johanni Pardo. Salutem. Sepenumero a me petieras vt verſorium noſtrum: quez tibi magnopere aiebas placere: tranſcribendam curarem e meo. quoniam propter miram eius raritatez venalis nuſquaz inueniretur. nec recuſaras quo minus pro eo quanuis magnum precium dummodo cum haberes impenderem. Ego vero cum tibi cuperem celerrime ſatiſfieri nec librariuz inuenirem qui ita breui de bonis notis ſe expediturum polliceretur imprimendum curaui: quo ⁊ celerius ⁊ emendatius: qua in re plurimum laboris ego conſumpſi: ⁊ pulcrioribus notis eum haberes. ſimul: ⁊ ſi tu id non curabas multo vilius eum emeres. De cuius virtutibus nihil attinet me plura dicere preſertim apud eum cui tam ſit notus. vides vt omnia que ab Ariſtotele de logica ſunt conſcripta preter poſteriores analeticos: quos hic conſulto omiſit: que quidez ab illo non ſatis explicate ſunt dicta: ab hoc; dici quod dilucidiſſime vt mihi non Petrum Hiſpanum ſed Ariſtotelem explanare voluiſſe videatur. pluresque alias affert vtilitates: que ⁊ tibi: vt dixi: ſunt note: ⁊ alijs eius ſtudioſis ita placebūt: vt ex oībus qui in hoc genere ſcripſerūt neminez huic noſtro exiſtimēt anteferēduz. Uale.

In hoc libro ſeptem principales tractatus continentur quorum primus eſt de enunciatione correſpondens libro peryarmenias Ariſtotelis.
Secundus eſt de quinqz vniuerſalibus correſpōdens libro predicabilium Porphirij
Tercius eſt de predicamentis correſpondens libro predicamentorum Ariſtotelis.
Quartus de ſilogiſmo ſimpliciter: libro priorum Ariſtotelis correſpondens.
Quintus eſt de locis dyaleticis qui correſpondet libro topicorum Ariſtotelis.
Sextus eſt de fallacijs correſpondens libro elencorum Ariſtotelis.
Septimus eſt de paruis logicalibus nulli ſpeciali libro correſpondens: conſiderans de ſeptem proprietatibus terminorum: Ideoqz diuiditur in ſeptem partiales tractatus.
Primus eſt de ſuppoſitione.
Secundus de relatione.
Tercius de ampliatione.
Quartus eſt de appellatione.
Quintus eſt de reſtrictione.
Sextus de diſtributione.
Septimus ⁊ vltimus eſt de expoſitione.

Expoſitio verſoris preſtantiſſimi doctoris pariſienſis ſuper ſummulis magiſtri Petri hyſpani.

Iſte eſt primus tractatus ſummularum Magiſtri Petri Hyſpani. In quo ipſe compendioſe determinat de hijs que in libris logice Ariſtotelis. Boetij: et Porphirij prolixe continentur: Et dicitur iſte liber ſummularum per ſimilitudinem ad ſummam proprie dictam. Eſt enim ſūma proprie dicta magnus numerus reſultās ex aggregatione plurium paruorum numerorum: ⁊ tranſumptiue per ſimilitudinem ad ſūmam proprie dictaz. aliquis liber in quo eſt aggregatio plurium particularium tractatuum vel capitulorum dicitur ſumma: ⁊ ſummula eſt eius diminutiuum ſcilicet de ſumma ſic accepta ſecunduz tranſumptionez: ⁊ quia iſte liber breuis eſt ⁊ compendioſus. ideo vocatur ſummula: ⁊ diffinitur ſic. Summula eſt quoddaz breue compendium in breui ⁊ generali comprehendens illa que in libris logicalibus diffuſe ⁊ in ſpeciali tractantur. Et dicitur Petri hyſpani ad denotandum cauſam efficientem huius tractatus. Ipſe enim hunc librum extraxit a libris Ariſto. ⁊ aliorum logicorum: ⁊ per hoc patet titulus huius libri. Eſt eniz titulus nominatio libri ſecundum omnes vel aliquaz ſuarum cauſarum.

Primo ſciendum quod huius libri ſicut ⁊ aliorum ſunt quatuor cauſe. Eius cauſa efficiens dicta eſt. Et eius cauſa materialis ſiue ſubiectum attributionis ſicut etiā tocius logice eſt argumentatio. que nihil aliud eſt: quod quidam proceſſus rationis noſtre de noticia noti ad ignoti noticiaz. ⁊ capitur ibi ratio in predicta diffinitione vt capitur ab yſaac quam ſic diffinit. quod eſt anime noſtre intelligibilis virtus faciens currere cauſam in cauſatum. ⁊ quod argumentatio ſit ſubiectuz huius ſcientie ſic probatur ratiōe. quia cōditiones ſubiecti attributionis conueniunt argumētationi reſpectu huius ſcientie: ergo ipſa eſt ſubiectum attributionis huius ſcientie Unde tres ſunt conditiones ſubiecti attributionis. Prima eſt: quod illud ſit principalius conſideratum in ſcientia cuius ē ſubiectum: Et ideo paſſiones ſubiecti: principia. ⁊ partes ſubiectiue: ⁊ integrales que conſiderantur ratione ſubiecti ⁊ non principaliter non habent rationē ſubiecti. Secunda cōditio eſt quod omnia conſiderata in ſcientia cuius eſt ſubiectum habeant reductionem ad tale ſubiectum ⁊ ſub eo contineantur quantum ad rōnem formalem ſuam ⁊ moduz conſiderandi: Unde aliqua reducuntur ad ſubiectū vt principia eius aliqua vt paſſiones: ⁊ aliqua vt partes ſubiectiue vel integrales. Tercia eſt: quod tale ſubiectum ſit adequatum ſciencie cuius eſt ſubiectum. ita quod ſub tali rōne formali in nulla alia ſcientia cōſideretur ſed quod tale ſit ſibi proprium ſub tali rōne. Secundo ſciendum quod ſubiectum octo modis dicitur. Primo modo pro obiecto alicuius potentie: vt color dicitur ſubiectuz viſus ſiue obiectum. Secundo mō pro famulo alicuius domini: vt famulus dicitur ſubiectus alicui dño. Tercio mō pro corpore poſito ſub alio: vt fundamentuz dicitur ſubiectum parietis. Quarto mō pro ſubiecto accidentis. vt paries eſt ſubiectuz albedinis. Quinto pro ſubiecto propoſitōnis. Sexto pro ſubiecto proprie paſſionis. Septimo pro ſubicibili inferiori reſpectu alicuius ſuperioris: vt ſpecies reſpectu generis. Octauo pro ſubiecto attributionis de quo eſt hic principaliter propoſitum: ⁊ deſcribitur ſic. Subiectum eſt cuius completa ⁊ perfecta noticia intenditur in ſcientia cuius eſt ſubiectum: ⁊ ſub cuius ratione formali om

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

nia tradita in illa ſcia conſiderantur: ⁊
ad ipſum hñt attributionem ⁊ ordineꝫ:
qui modi in hijs verſibꝰ notantur. Ob
iectum: verna: poſitum ſub: cui q̄d inhe
ret: Quod prius eſt copula. proprij. lo-
gicaliter infra. Quod ſimul ars ⁊ hēt:
ſunt his ſubiecta quaterna. Tercio
ſciendum ꝙ duplex eſt cauſa finalis. ſ.
intrinſeca ⁊ extrinſeca. Unde finis eius
intrinſecus eſt perfecta ⁊ completa cog
nitio ſui ſubiecti. ſ. argumentationis: et
hoc quantum ad ſua principia partes ⁊
proprietates: ſicut ⁊ in qualibet ſcientia
ſpeculatiua finis propinquus ē perfec-
ta cognitio ſui ſubiecti. Sed eius finis
extrinſecus eſt cognitio omnium aliaꝝ
ſcienciaꝝ que per argumentationem ac
quiruntur. Et ideo quum omnis ſciētia
noſtra ſit bonum ⁊ perfectio ipſius aīe
excedēs in perfectione omnia bona cor
poris: ſequitur: ꝙ logica per quam oēs
alie ſcientie acquiruntur eſt vtilis ⁊ ne
ceſſaria. Unde bonitas rei ⁊ vtilitas at
tenduntur ex parte ſui finis. Quarto
ſcienduꝫ ꝙ cauſa formalis huius tracta
tus eſt duplex. ſ. forma tractādi ⁊ forma
tractatus: forma tractādi eſt ſuus modꝰ
procedendi qui eſt quadruplex. ſ. diffi-
nitiuus: diuiſiuus: probatiuus: ⁊ ratiōe
noſtri exemplorum poſitiuus. Cuiꝰ ſuffi
ciencia ſic habetur: nam oīs modꝰ pro-
cedēdi in aliqua ſcientia aut eſt ꝺ bene
eſſe: aut eſt de neceſſitate doctrine. Si
primum ſic eſt quartus modus: qui eſt
exemploruꝫ poſitiuus. Si ſecundū hoc
eſt dupliciter: aut ſe tenet ex parte ſcien
tis tantuꝫ: ⁊ ſic eſt argumentatiuus: aut
ſe tenet ex parte rei ſcibilis ⁊ hoc ē etiā
dupliciter. q2 aut notificat ipſum ſcibile
quantum ad ſua eſſentialia ⁊ ſic eſt mo
dus diffinitiuus: aut notificat illud quā
tum ad poteſtateꝫ ⁊ ſic eſt diuiſiuus. Et
forma tractatꝰ ē diuiſio libri per tractatꝰ
⁊ tractatuum per capitula ⁊ capituloruꝫ

per partes: ⁊ partium per lectiones. Un-
de in hoc libro ſunt ſepteꝫ tractatus prin
cipales. Primus eſt de enunciatione cor
reſpondens libro periarmenias. Secun
dus eſt de vniuerſalibus correſpondens
libro predicabiliuꝫ porphirij. Tercius eſt
de predicamentis correſpondens libro p̄
dicamentorum Ariſto. Quartus eſt de ſi
logiſmo ſimpliciter correſpondens libro
priorum. Quintus eſt de locis dyaleticis
correſpondens libro topicorum. Sextus
eſt de fallacijs correſpondens libro elen
corum. Septimus eſt de paruis logicali
bus conſiderans de aliquibus proprieta
tibus terminoruꝫ ſcilicet de ſuppoſitioni
bus. de relatiuis. de appellationibus. am
pliationibus. reſtrictionibus. ⁊ de dictio-
nibus ſincathegorematicis qui tractatus
non correſpondet alicui ſpeciali libroruꝫ
logice ſed eſt extractus a diuerſis libris:
et licet via doctrine ille tractatꝰ ſequatur
tractatum fallaciarum tamen ordine na-
ture debet immediate ſequi tractatuꝫ pre
dicamentorum: quia ibi determinatur de
paſſionibus terminorum incomplexorū:
⁊ ſic patet: titulus: cauſe: ⁊ diuiſio huius
tractatus. Et ſi queratur cui parti philo-
ſophie ſcientia huius libri ſubordinatur
reſpoudetur ꝙ ſermocionali: quia logica
eſt ſcientia tractans de ſermone. Sed
contra predicta arguitur primo ſic. Iſte
liber eſt tantum vna ſumma: igitur male
nominatur ſummule in plurali numero.
Secundo ſic. anima eſt ſubiectum ſci
encie huius libri igitur non argumenta-
tio. Tercio ſic. Scientia eſt habitꝰ con
cluſionis: ergo [illegible] ſolum de concluſione
eſt ſcientia: ſed argumētatio non eſt con-
cluſio: igitur de ipſa non eſt ſcientia: nec
eſt ſubiectum. Quarto ſic. prius nō re
ducitur ad poſterius: ſed principia ſub-
iecti precedunt ipſum. igitur non habent
reductionem ad ipſum vt dictum eſt priꝰ
Quinto ſic. finis logice eſt perfectio

anime quum ſit finis cuiuſlibet ſcientie:
ergo perfecta cognitio argumentationis
non eſt hic finis: quum illa cognitio ſit ef
fectus anime conſequens ſuum eſſe com
pletum. Ad argumenta. Ad primum
dicitur ꝙ ſi conſideretur iſte liber vt eſt
vnus totalis tractatus bene dicitur ſum-
mula in ſingulare. ſed ſi conſideretur vt
continens plures partiales tractatus be
ne dicitur ſummule in plurali. Ad ſe-
cundum dicitur ꝙ licet anima ſit ſubiec-
tum inheſionis cuiuſlibet ſcientie capien
do ſubiectum pro ſubiecto accidentis. nō
tamen eſt ſubiectum attributionis eius ꝺ
quo ſolum eſt hic ad propoſitum. Ad
tercium dicitur ꝙ de concluſione tantum
eſt ſcientia directe tanquam de obiecto ꝓ
prio eius. ſed tamen indirecte eſt ſciētia
de ſubiecto concluſionis: ⁊ de eius predi
cato de principijs ⁊ partibus eiuſdeꝫ ſub
iecti: modo licet argumentatio non ſit cō
cluſio tantum: tamen vt deſignatur per
modum incomplexi poteſt eſſe ſubiectuꝫ
vel predicatuꝫ concluſionis. Ad quar
tum dicitur ꝙ licet principia ſubiecti ſe-
cundum ſuum eſſe non habeant reducti
onem ad ſubiectum tamen poſſunt redu
ci ad ipſum quantum ad rationem conſi
derandi: ⁊ iſto modo poſteriora ſunt.
Ad quintum negatur conſequentia. et
cauſa eſt quia licet perfecta cognitio ar-
gumentationis ſit ipſa met perfectio. ſiue
effectus anime. tamen bene eſſe poteſt ꝑ
fectio eius accidentalis. ⁊ poteſt perfice-
re ipām in ordine ad ſuum fineꝫ vltimuꝫ
qui eſt felicitas ideo.

d yaletica eſt ars arti-
um ⁊c. Poſtquam dic
tum eſt de cauſis huius
libri. ⁊ titulo eius. hic con
ſequenter accedendum ē
ad materiam eius. In principio autem
huius autor premittit prohemiuꝫ: ⁊ quia

in prohemio quilibet autor debet red
dere auditorem beniuolum docilem: et
attentum: ideo ratione huius autor pri
mo oſtendit excellentiam: vtilitatem: et
ordinem huius ſcientie: ratione cuiꝰ pri
mo diffinit dyaleticam dicens ꝙ eſt ars
artium: In qua diffinitione oſtenditur
excellentia huius quuꝫ dicitur. Ars ar
tium. Et tangitur vtilitas eius quum di
citur. Ad omnium methadorum princi
pia viam habens: pro cuius diffinitio-
ne Primo ſciendum eſt: ꝙ ars dupli-
citer accipitur. Uno modo ſpecialiter vt
ab Ariſto. diffinitur ꝙ eſt recta ratio re
rum a nobis factibilium: ⁊ ſic eſt vnus
habitus intellectualis ab alijs diſtinc-
tus: ⁊ hoc modo diuiditur per ſepteꝫ ar
tes mechanicas que continent̄ hijs ver
ſibus. Lana: nemus: miles: nauigatio:
rus: medicina: Hijs ars fabrilis connu
merari poteſt. Et dicuntur iſte artes me
chanice quia faciunt hominem mecha
ri. id eſt commiſceri cum rebus exterio-
ribus ⁊ alienari a ſua propria operatio
ne que eſt ſpeculatio. Alio modo ſumi
tur ars generaliter vt diffinit̄ a Tulio:
vt eſt collectio plurium preceptorum in
vnum finem tendentium ⁊ hoc modo ē
quoddam ſuperius ad ſcienciam: ⁊ ad
artem proprie dictam: ⁊ hoc modo po-
nitur in diffinitione dyaletice: ratiōe cu
ius primo ponitur ars quam ſcientia. ⁊
non capitur ſpecialiter vt opponitur ſci
entie. quia ſic oppoſita ponerētur in ea
dem diffinitione. Secundo ſcienduꝫ
eſt: ꝙ ars generaliter capta ſub ſe com-
prehendit plures habitꝰ intellectuales:
⁊ nō eſt vnus habitus intellectualis ab
alijs diſtinctus. Unde quinqꝫ ſunt ha-
bitus vł virtutes intellectuales quibus
non contingit falſum dicere. ſ. Sapien-
tia. Scientia. Intellectus. Prudentia.
Ars. quoruꝫ ſic habetur ſufficientia. q2
omnis habitus intellectualis eſt ſpeci-

A. ij.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

latiuus vel practicus: ſi ſpeculatiu⁹ hoc
eſt tripliciter: vel dicit cognitioneʒ prin
cipiorum ⁊ concluſionum ſimul: ⁊ ſic eſt
ſapientia vel principiorüʒ tantum: ⁊ ſic
eſt intellectus. vel concluſionum tantuʒ
⁊ ſic eſt ſcientia. Uel ſic omnis habitus
eſt ſpeculatiuus vel practicus. Si ſpe-
culatiuus hoc eſt dupliciter. vl' circa pñ
cipia vel circa concluſiones: Si ſecun-
dum ſic eſt ſcientia. Si primum hoc eſt
dupliciter: vel circa principia demõſtra
tionum: que ſunt principia cognoſcen-
di ſic eſt intellectus. vel circa principia
rerum que ſunt principia quo ad eſſe. ⁊
ſic eſt ſapientia. Si ſit practicus eſt du
pliciter: vel circa agibilia. et ſic eſt pru-
dentia: que ſic deſcribitur. Prudentia ē
recta ratio rerum a nobis agibilium. vl'
circa factibilia: ⁊ ſic eſt ars. Unde ſapi
entia eſt cognitio de primis cauſis ⁊ pñ
cipijs complexis rerum. Sed intellect⁹
eſt habitus principiorum indemonſtra
bilium. Scientia vero eſt habitus con
cluſionis firmus certus ⁊ euidens per
demonſtrationeʒ acquiſitus. Et omnes
iſti habitus aliquo modo continentur
ſub arte generaliter dicta quia in quoli
bet eſt collectio plurium preceptorü ad
vnum finem tendentium. Ex quo patet
ꝙ ſub arte accepta generaliter. continen
tur ſeptem artes liberales que ſüt. Grã
matica. Logica. Rethorica. Muſica.
Arithmetrica. Geometria. ⁊ Aſtrolo-
gia. Tres prime dicuntur triuiales. qua
ſi tribus vijs in vnum tendentes. quia
grãmatica conſiderat de ſermone con-
gruo vel incongruo. Logica vero de ſer
mone vero vel falſo. Rethorica de ſer-
mone ornato vel inornato. Et ſic proce
dunt in cognitionem ſermonis. Alie di
cuntur quadruuiales. quaſi quatuor vi
js in vnum tendentes. ſcilicet in cogni-
tioneʒ quantitatis. quia Arithmetrica
eſt de quantitate diſcreta non contracta
ſcilicet de numero. Muſica eſt de quanti
tate contracta diſcreta ad ſonum. Geome
tria de quantitate continua non contrac-
ta. Aſtrologia ð quantitate contracta ad
motum. Unde omnium libaralium artiü
ſic poteſt haberi ſufficientia: Omnis ars
liberalis eſt circa ſermoneʒ vel circa quã
titatem. ſi primuʒ ſic eſt tripliciter: vel cir
ca ſermonem congruum vel incongruüʒ:
⁊ ſic eſt grãm atica. aut circa ſermoneʒ ve
rum vel falſum ⁊ ſic eſt logica. aut orna-
tum vel inornatum ⁊ ſic eſt rethorica: Si
circa quantitatem hoc eſt dupliciter. vel
circa quan titatem continuam vel diſcre-
tam. Si ſecun dum hoc eſt dupliciter: aut
circa eam ſimpliciter ⁊ non contractam: ⁊
ſic eſt Arithmetrica que eſt de numero
in communi. vel eſt circa quantitateʒ diſ
cretam contractam ad ſonum. ⁊ ſic eſt mu
ſica que conſiderat de numero ſonorum.
ſi primum hoc eſt dupliciter: aut eſt circa
eam ſimpliciter non contractam ⁊ ſic eſt
geometria. aut circa ipſam contractaʒ ad
motuʒ: ⁊ ſic eſt Aſtrologia. Undeverſus
Gra loquitur: dya vera refert. re verba
colorat: Mus canit: ar numerat: geo pon
derat: aſ colit aſtra. Iſte autem artes di-
cuntur liberales triplici de cauſa: Prima:
quia antiquitus ſoluʒ liberi ⁊ nobiles cõ
ſueuerunt eas ſtudere. Secunda quia li
berant homines eas ſtudẽtes a curis mü
danis. Tercia. quia ordinantur ad opera
per animam tantum exercenda: quia ani
ma libera eſt reſpectu corporis: ideo iſte
artes dicuntur liberales. Artes vero me
chanice dicuntur potius ſeruiles. q2 ordi
nantur ad opera per corpus exercenda:
corpus aüt ſeruit anime. Et dicuntur ille
liberales artes alia de cauſa. quia libere
informant intellectum noſtrum ſine aliq̃
difficultate: ⁊ per hoc phiſica ⁊ methaphi
ſica que non libere informant intellectuʒ
non dicuntur liberales. quia methaphi-
ſica eſt de nimis eleuatis ſupra intellec-
tum: ⁊ phiſica eſt de nimis immerſis ma
terie. Tercio ſciendum ꝙ methodus
accipitur dupliciter: Uno modo proprie
prout eſt breuis ⁊ recta via cito ad termi
num ducens. Alio modo tranſumptiue ⁊
ſimilitudinarie. ⁊ ſic eſt ſcientia compen-
dioſe tradita cito ducens in cognitioneʒ
ſui ſubiecti: ⁊ hoc modo capitur ĩ iſta dif
finitione quum dicitur ꝙ logica habet vi
am ad principia omnium methadorum:
ſenſus eſt omnium ſcientiarum. ⁊ valet ꝑ
hoc ad illa principia quia conſiderat de
argumentatione per quam inquirimu s
de principijs omnium ſcientiaruʒ: ⁊ quia
nulla ſcientia ab iſta docet modum argu
endi probabiliter. ideo ſola dyaletica diſ
putat de principijs aliarum ſcientiarum.
Quarto ſciendum ꝙ dyaletica dupli-
citer accipitur. Uno modo generaliter ꝓ
tota logica. Alio modo ſpecialiter ſolum
pro illa parte logice que traditur in libriſ
topicorum: hic autem diffinitur pro tota
logica. tamẽ ſub nomine ſue partis. quia
illud quod conuenit parti etiam aliquo
modo conuenit toti gratia partis: ⁊ ſic pa
tet diffinitio dyaletice ⁊ quomodo hic ca
pitur: Sed contra hanc diffinitionem
primo arguitur. Ars eſt de factibilibus a
nobis quum ſit recta ratio rerum a nobiſ
factibilium. Sed logica non eſt de facti-
bilibus a nobis: ergo non eſt ars. Se
cundo ſic modus ſciendi non eſt ſcientia
ſed logica eſt modus ſciendi. ergo logica
non eſt ſcientia. Tercio ſic. ille geniti-
uus artium ſiue ſcientiarum denotat ex-
cellentiam logice ad alias ſcientias. cum
omnis genitiuus reflexus ſuper ſuuʒ no
minatiuum ſingularem importat excellen
tiam. ſed logica non eſt excellentior alijs
quum multe ſint excellentiores ipſa: ergo
Quarto arguitur. logica eſt quedam
methodus: ergo ſi doceat viam ad prin-
cipia ſequitur ꝙ docebit viam ad princi
pia ſui ipſius quod eſt inconueniens:
Quinto arguitur. principia ſcientia-
rum ſunt per ſe nota: ergo logica nõ va
let ad cognitionem illorum principio-
rum. Ad argumenta: Ad primum
iſtorum dicitur ꝙ licet ars ſpecialiter
capta ſit de factibilibus a nobis: non ta
men ars generaliter capta. ⁊ illo modo
capitur hic: Alio modo capitur genera
liter prout eſt collectio plurium precep
torum. ⁊ ſic non eſt de factibilibus a no
bis ⁊ ſic logica bene eſt ars. Ad ſe-
cundum dicitur ꝙ logica dupliciter ac-
cipitur. Uno modo pro perfecta argu-
mentationis cognitione que dicitur lo
gica docens: ⁊ ſic dicitur ſcientia nec eſt
modus ſciendi. Alio modo pro vſu ar
gumentationis quo vtimur in alijs ſci-
encijs qui vſus dicitur logica vtens et
ſic eſt modus ſciendi ⁊ non eſt ſcientia
proprie dicta. Ad tercium dicitur ꝙ
logica non eſt excellentior in dignitate
omnibus alijs ⁊ in perfectione: eſt ta-
men excellentior ceteris in vſu ſui ſub-
iecti ⁊ applicatione. Ad quartum di
citur: ꝙ ratione argumentationis per q̃
poſſumus inquirere de principijs logi
ce: logica valet ad inquirendum ſua pñ
cipia ſm ꝙ argumentatio eſt inſtrumẽ
tum ſciendi: Argumentatio eniʒ in vni
uerſali conſiderata eſt ſubiectum logi-
ce: ⁊ in particulari eſt inſtrumentum ad
inquirenduʒ de principijs eius. Ad
quintum dicitur ꝙ licet principia ſcien-
tiarum ſint per ſe nota ſecundum ſe: ta-
men quandoqʒ ſunt ignota quo ad nos
⁊ ſic ex parte noſtri argumentatio valet
ad cognitionem eorum.

e T ideo in acquiſitõne al[i]
arum ⁊c. Poſtquam Petru[s]
hyſpa. poſuit diffinitionem d[y]
aletice: ⁊ probationem vnius partis e[t]
in qua diffinitione oſtenſa eſt excelle[n]
tia ⁊ vtilitas huius ſcientie. hic conſe
quenter oſtendit ordinem hui⁹ ſcient[ie]

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS

ad alias. ⁊ interpretationem huius no-
minis dyalectica. Ad reddendum audi
torem huius ſcientie docilem ⁊ attentũ
oſtendit d̃ quo: ⁊ quo ordine ſit in hac
ſcientia conſiderandum. ratione aũt pri
mi infert vnum correlarium dicens. ꝙ
dyalectica in acquiſitione aliarum ſcien
ciarum dicitur eſſe prior.. Cuiuis ratio
eſt. quia principia omnium aliarum ſci
enciarum ⁊ etiã concluſiones acquirun
tur per argumentationem. ſed logica cõ
ſiderat de argumentacione ⁊ docet mo
dum arguendi: ergo debet prius acqui
ri quam alie ſciencie: ideo in acquiſitio
ne debet eſſe prior. Primo ſciendũ
ꝙ vna ſciencia dicitur eſſe prior alia du
pliciter. Uno modo ordine nature ⁊ p-
fectionis ⁊ ſic ſcientie reales precedũt
logicam. ⁊ ratio eſt quia ordine nature
ſcientie ordinantur ſicut ⁊ ſua ſubiecta:
ſed ens reale prius eſt ente rationis: er
go ſcientie reales vt phiſica. methaphi
ſica que ſunt de ente reali: precedunt lo
gicam que eſt de ente rationis ⁊ ſimili-
ter alias ſcientias rationales. vt ſũt grã
matica ⁊ rethorica. Alio modo vna ſci
entia dicitur prior alia ordine doctrine
⁊ quo ad nos. ⁊ hoc modo intelligitur
ꝙ logica eſt prior alijs ſciẽtijs. ideo no
tanter dicitur non ꝙ ſit prior ſimplici-
ter ſed in acquiſitione eo ꝙ debet prius
acquiri alijs ſcientijs que per argumen
tationem acquiruntur. Secundo ſcien-
dum ꝙ autor ponit interpretationẽ hu
ius nominis dyaletice quod poteſt du-
pliciter deriuari: Uno mõ poteſt dici a
dia qđ ſcribitur per i. latinum qđ eſt de
⁊ logos ſermo ⁊ ycos ſcientia: quaſi ſci
entia de ſermone. Alio mõ a dya per y
grecum quod eſt duo: ⁊ logos ſermo et
ycos ſcientia: q̃ſi ſcia de ſermone duoꝝ
ſcꝫ opponentis ⁊ reſpondẽtis: licet enĩ
idem poſſit arguere ⁊ reſpondere ⁊ per
ſe facere diſputationem. tamen hoc eſt

in quantum ipſe tenet locum duorũ. Et
hoc patet ꝙ hic non accipitur dicitur pro
ut tantum valet ſicut profertur vel predi
catur ſed vt tentũ valet ſicut deriuatur.
Tercio ſciendum ꝙ in hoc libro inci-
piendum eſt determinare de ſono tanꝙ̃
a cõmuniori in hac ſciencia conſiderato:
cuius rõ eſt. q: logica conſiderat de argu
mentatione tanꝙ̃ de proprio ſubiecto ei⁹
⁊ de diſputatione que fit mediante argu
mentatione. ſed argumẽtatio non poteſt
fieri niſi mediãte ſermone. nec ſermo niſi
mediante voce. nec vox niſi mediante ſo
no. ⁊ ideo a ſono tanꝙ̃ a cõmuniori inci
piendum eſt. q: cõmunior eſt oĩbus iſtis
Quarto ſciendum ꝙ dupliciter poteſt
fieri argumentatio ſiue diſputatio. Uno
modo mentaliter. qñ homo diſputat per
ſe ipſũ conſiderando. ⁊ talis diſputatio
poteſt fieri ſine vocibus ⁊ ſermone. Alio
modo vocaliter ⁊ talis proprie eſt diſpu
tatio quaſi duorum putatio. nam talis ſp
eſt inter opponentem ⁊ reſpondentẽ. Et
iſta non poteſt fieri niſi mediante ſermo
ne. ⁊ in hoc habetur ordo hu⁹ ſcie ad ali
as. ⁊ interpretatio huius noĩs dyaletica ⁊
de quo terminandum ⁊ a quo incipien-
dũ ſit. Sed contra predicta primo ar
guitur. Grãmatica prius d̃bet acquiri ꝙ̃
logica cum logicus preſupponat ſignifi-
cationem terminorum ⁊ modum congrue
loquendi: qui per grãmaticam habetur.
ergo grãmatica prior eſt in acquiſitione
⁊ non logica. Secundo aſ̃ plures me
dici acquiſiuerunt ſcientiã medicine an
te inuentionem logice: ⁊ etiam multi qui
non habuerunt logicam. ergo logica non
eſt prior in acquiſitione aliarum ſcientia
rum. Tercio ſonus ⁊ vox ab ore aia-
lis eque cito proferuntur: ergo ſonus nõ
precedit vocem. igitur vox non fit medi
ante ſono. Quarto ſic. Idẽ non debꝫ
conſiderari in diuerſis ſcientijs. ſed ſo-
nus conſideratur in phiſica. ergo non de

bet conſiderari in logica. Quinto ſic.
qualitas eſt prior quam ſonus quum ſit
genus ſoni. ergo magis incipiendum eſt
a qualitate quam a ſono. Ad argu-
menta. Ad primum dicitur ꝙ duplex eſt
grammatica ſcilicet poſitiua ⁊ regularis.
Poſitiua eſt cognitio que eſt de ſignifi-
catis terminorum ⁊ regulis grammatice
non cognoſcendo cauſas eorum: ⁊ iſta be
ne precedit logicam ſed non eſt ſcientia p
prie dicta: ſed quedam cognitio imperfec
ta. Sed grammatica regularis eſt cogni
tio propter quid regularum grammatica
rum: qua cognoſcuntur probatiue et per
cauſas: ⁊ talis bene eſt ſcientia ⁊ non po
teſt acquiri ante logicam: niſi imperfecte
quum acquiratur per argumentationem
que cognoſcitur per logicam. Ad ſe-
cundum dicitur ꝙ licet tales medici ac-
quiſiuerint medicinam ipfecte per quã
dam argumentationẽ naturalem factã
ſcilicet naturali cognitioni intellect⁹: qui
eſt naturaliter diſcurſiuus nõ tamen per
fecte acquiſiuerunt eam ⁊ per argumen-
tationem artificioſe factam: quia non ha
buerunt artem arguendi: ⁊ inde fuit ꝙ in
ciderunt in errorem. ⁊ ſimiliter dicendũ
eſt d̃ alijs ſcientijs que non acquiruntur
perfecte ſine argumentatione de qua eſt
logica. Ad tercium dicitur ꝙ licet ſo
nus non precedat vocem ſecundum tem
pus: tamen bene precedit ſecundum na-
turam ⁊ in ratione principij formalis: et
ideo vox fit mediante ſono in genere cau
ſe formalis ⁊ non efficientis. Ad quar
tum dicitur ꝙ idem ſub diuerſis rationi-
bus poteſt in diuerſis ſcientijs conſide-
rari licet non ſub eadem ratione. modo
ſonus in phiſica conſideratur vt paſſio
rei naturalis ⁊ in logica vt eſt ſignum cõ
ceptus mentis: ideo diuerſis rationibus
hic ⁊ ibi conſideratur. Ad quintum
dicitur ꝙ qualitas eſt communior ſono
ſecundum predicationem non tamen vt

eſt ſignum conceptus mentis: quia non
ſignificat conceptum niſi vt eſt in ſono.
⁊ ſub illa ratione ſonus hic cõſideratur.
⁊ licet etiam ſonus non ſit ſignum con-
ceptus niſi vt eſt in voce. quia tamen ẽ
proximum genus vocis oportuit hic de
ipſo determinare.

Onus eſt quicquid. Poſt
ſ quaꝫ Petrus hiſ. poſuit pro-
hemium ſuum hic conſequen
ter aggreditur tractatum: ⁊ quia in iſto
primo tractatu: cuius enunciatio eſt ſub
iectum: determinatur de nomine ⁊ ver-
bo eo ꝙ ſunt partes enunciationis. ⁊ in
eorum diffinitionibus ponitur vox cui⁹
ſonus eſt genus: ideo autor primo d̃ter
minat de ſono ipſũ diffiniendo. Son⁹
eſt quicquid proprie ⁊ per ſe percipitur
Pro cuius intellectu primo ſciendũ
eſt ꝙ ſenſibile in cõi dicitur illud quod
aptũ natum eſt ſentiri. ⁊ diuiditur in ſen
ſibile per ſe ⁊ per accidens: Senſibile p
ſe eſt quod per ſe ĩmutat ſenſum ⁊ non
ratione alicuius ſui accidentis ſicut co-
lor per ſe ⁊ non ratione alicuius accidẽ
tis eius ĩmutat viſum ⁊ ſapor guſtum.
Senſibile per accidens ẽ qđ nõ rõe ſui
ſed rõne alicuius accidentis ei⁹ ĩmutat
ſenſum ſicut cãpana ĩmutat auditũ nõ
rõe ſui ſꝫ rõe ſoni ei⁹ qui ſibi ẽ accidẽs.
Secũdo ſciendum ẽ ꝙ ſenſibile p ſe
iteꝝ diuidiĩ in ſenſibile cõe ⁊ proprium.
Senſibile cõe ẽ qđ a plurib⁹ ſenſib⁹ ſen
tiri poteſt ſicut iſta quinqꝫ magnitudo:
numerus: motus: figura: quies: qui di-
cunĩ cõia nõ q: ab oĩbus ſenſib⁹ percipi
antur: ſꝫ a plurib⁹. Sꝫ ſenſibile propriũ
ẽ qđ ab vnico ſenſu ſẽtiri poteſt. ſicut co
lor ẽ propriũ obiectũ viſus: ſicut propri
um ſenſibile. ⁊ ſon⁹ propriũ obiectũ au
ditus: ⁊ odor olfactus: ⁊ ſapor guſt⁹: ⁊ q̃
litates tangibiles q̃ ſunt calidũ. frigidũ
humidũ. ⁊ ſiccum. ſunt proprium obiec
tũ tact⁹. Tercio ſciẽdũ ẽ ꝙ ſenſibile

in communi vt patet ex predictis eſt genus ſoni. ⁊ illud dbet intelligi in ſua diffinitione cum dicitur quicquid percipitur .i. aliquid perceptibile vel ſenſibile. quia percipitur in illa diffinitione dicit aptitudinem ⁊ non actum. ⁊ ſic illa pars diffinitionis ſoni ponitur loco generis: Deinde ponitur per ſe ad differentiam ſenſibilium per accidens: quia vt dictum eſt ſonus eſt ſenſibile per ſe. ⁊ dicitur proprie ad differentiam ſenſibilium communium. quia ſonus eſt ſenſibile ꝓprium auditus. ⁊ ſubiungitur ab auditu ad differentiam propriorum ſenſibilium aliorum ſenſuum. ⁊ ſic intellectus diffinitionis eſt ꝙ ſonus eſt ſenſibile ꝑ ſe ⁊ proprium auditus. ⁊ melius ſic diffinitur per ſuum genus propinquuʒ qd eſt ſenſibile quam per ſuum genus remotum quod eſt qualitas ſenſibilis vt diffinit ipſum Buridanus: vnde Buridanus diffinit ipſum per qualitatem dicēdo: ſonus eſt qualitas ſenſibilis. ſed illa diffinitio ceſſit ab vſu. ⁊ poſſet etiaʒ iſta diffinitio probari quia tres conditiones bone diffinitionis ſibi conueniūt igitur eſt ſufficiens. ¶ Quarto ſciendum ꝙ tres ſunt conditiones bone diffinitionis. Prima eſt ꝙ diffinitio debet conuenire omni contento ſub diffinito. Secunda eſt ꝙ conueniat ſoli diffinito ⁊ ratio harum conditionuʒ eſt. quia diffinitio componitur ex genere ⁊ differentia propria diffiniti: ſed illa differentia competit omni contento ſub diffinito ⁊ ſoli diffinito quia conuertitur cum ipſo: ideo diffinitio debet conuenire omni ⁊ ſoli. Tercia conditio eſt: ꝙ diffinitio debet ſufficienter explicare naturam diffiniti. ⁊ facere ipſum differre a quolibet alio. ratio eſt quia natura rei ſufficienter explicatur per genus ⁊ differentiam que dicunt primam potentiam ⁊ vltimum actuʒ nature rei. diffinitio auteʒ fit ex genere ⁊ dr̄ia ⁊ rōe dr̄e proprie facit diffinitum differre a quolibet alio. Iſte aūt tres conditiones conueniunt diffinitioni ſoni vt ꝓbaretur inductiue igitur ē ſufficiens. ¶ Sciendum vlterius ꝙ quadruplex eſt diffinitio. ſ. quidditatiua. deſcriptiua: cauſalis ⁊ quid nominis. Diffinitio quidditatiua ē orō quid ē eſſe ſignificans per eſſentialia: vt hō ē aīal rōnale ⁊ mortale. Diffinitio deſcriptiua ē oratio quid eſt eſſe rei indicans per accidentalia: vt hō ē aīal greſſibile bipes: Diffinitio cauſalis eſt q̄ datur per cauſas. ſ. efficientem vel materialem. vt ira ē accenſio ſanguinis ad cor. Diffinitio quid nominis ē orō ſignificans quid per nomen importatur. ſicut vacuū dr̄ ſpacium nō repletum corpore: poſſibile tamen repleri. ſed ꝙ diffinitio cadit ſub prima operatiōe intellectus: ideo ſciendum ꝙ tres ſunt operationes intellectus. Prima ē ſimplicium apphenſio: Secunda ē cōpoſitio vl' diuiſio. Tercia ē diſcurſus ⁊ rōcinatio. Sʒ contra ꝑdicta primo arḡ. Ois ꝓpō ē falſa in qua ꝑdicatur vniuerſale vl'iter ſumptum: ſʒ ſic ē in iſta diffinitione: Son⁹ eſt quicquid. nam quicquid ē ſignum diſtributiuum includens materiam ſue diſtributionis: igitur diffinitio ē male poſita.

Secundo ſic. Audibile non eſt de eſſentia ſoni ſed accidens eius igitur ſon⁹ quum percipiatur per audibilitatem per accidens percipitur ab auditu ⁊ non per ſe. Tercio ſic: Omnis motus eſt ſenſibile commune vt patet ex predictis: ſʒ ſonus eſt quidam motus cum ſit motus aeris refracti. vt dicitur in de anima ergo ſonus eſt ſenſibile commune ⁊ ſic in iſta diffinitione male ponitur proprie.

Quarto arguitur ſic. Nullum obiectum potentie paſſiue debet diffiniri per potentiam cuius eſt obiectum: quum ipſum ſit prius ⁊ notius ipſa potencia. ſed ſonus eſt obiectum auditus qui eſt potentia paſſiua igitur. Quinto ſic ſilentiuʒ proprie ⁊ per ſe percipitur ab auditu: quia non percipitur ab eo per aliqd accidens: nec etiam percipitur ab alijs ſēſibus quaʒ ab auditu: igitur diffinitio cōuenit ſilentio: igitur non conuenit ſoli diffinito. Ad argumenta. Ad primū dr̄ ꝙ quicquid eſt ſignum diſtributiuum: ſʒ tamen ibi non tenetur diſtributiue: ſed infinite: ⁊ tantuʒ valet quicquid percipitur id eſt quod eſt perceptibile: ergo ibi non predicatur vniuerſale vniuerſaliter ſūptum. Ad ſecundum dicitur: ꝙ licet audibilitas ſit accidens proprium ſoni non tamen eſt ſibi accidens commune: ideo ſibi bene cōuenit per ſe ſicut propria paſſio conuenit per ſe ſuo ſubiecto. Ad tercium dicitur: ꝙ licet ſonus quantū ad ſuum materiale dicatur mot⁹ aeris. quia ſemper multiplicatur cum motu aeris: tm̄ quantum ad ſuum formale non eſt mot⁹ localis: ſed eſt qualitas cauſata ex violēti fractione aeris vl' alicuius alterius ꝑ medij: ideo non eſt ſenſibile cōmune. Ad quartum dicitur ꝙ obiectuʒ potentie paſſiue non diffinitur a priori ⁊ quidditatiue per potentiam cuius eſt obiectum: tamen bene diffinitur per ipſam a poſteriori ⁊ deſcriptiue: ⁊ hoc quando potentia ē nobis obiecto notior: ſicut eſt in propoſito: Ad quintum dicitur ꝙ licet ſilencium percipiatur priuatiue ab auditu ſcilicet per carentiam ſoni. non tamen poſitiue ⁊ per ſe ſicut ſonus ideo non ſibi competit preſens diffinitio.

[S]onorum alius vox. Premiſſa diffinitione ſoni hic conſequenter autor ponit diuiſionem eius ipſum diuidendo per ſonum vocem ⁊ ſonum non vocem: Cuius diuiſionis ratio eſt: quia omnis ſonus fit ex violenti fractione aeris vel alicuius corporis: vel igitur in tali fractione fit formatio vocis ab ore animalis cuʒ naturalibus inſtrumentis: vel fit ex percuſſione corporum ſine tali formatione: Si primum ſic ē ſonus vox. Si ſecunduʒ ſic eſt ſonus non vox Et poteſt iſta diuiſio probari per conditiones que conueniunt bone diuiſioni.

¶ Primo ſciendum ꝙ tres ſunt conditiones bone diuiſionis: Prima eſt ꝙ membra debent eſſe oppoſita quod debet intelligi ꝙ ſint oppoſita vel formaliter vel virtualiter. ſic ꝙ aliquo modo includant modos contradictorie oppoſitos quia in hijs que diuiduntur vel diſtinguuntur inter ſe ſemper vnum includit aliquo modo negationem alterius. Secunda eſt ꝙ membra diuiſionis non debent excedi a diuiſo. ſed debent euacuare totam naturam ipſius diuiſi ſiue poteſtatem: ſic ꝙ nihil contineatur ſub diuiſo: quod non ſit in aliquo membro diuiſionis. Tercia eſt ꝙ illa mēbra ſimul ſumpta non excedant diuiſuʒ ſed cuʒ eo conuertantur. Sed iſte tres conditiones in predicta diuiſione repeniuntur vt poteſt facile declarari ideo ipſa eſt ſufficiens: ⁊ eſt predicta diuiſio generis in ſuas ſpecies quia diuiſum equaliter ⁊ vna diffinitione dicitur de membris diuidentibus. Et licet vox ſit perfectior ⁊ prior via perfectionis quaʒ ſonus non vox ex parte proprie nature ⁊ perfectionis non tamen reſpectu ſoni in communi ſed equaliter ſe habent. Secundo ſcienduʒ ꝙ vox eſt ſonus ab ore animalis prolatus naturalibus inſtrumentis formatus. Et ibidem ponitur ſonus loco generis: et ponitur ab ore animalis prolatus ad differentiam ſoni facti ex percuſſione duorum corporum: et ponitur naturalibus inſtrumentis formatus ad differentiam tuſſis et ſternutationis et multorum ſonorum qui fiunt ab ore animalis. et tamen non formantur naturalibus inſtrumentis: ideo non ſunt voces. Unde in

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

formatione vocis nouem inſtrumenta requiruntur. ſ. guttur: lingua palatum: quatuor dentes: pulmo: labia. Et licet plura requirantur in cauſatione vocis tamen iſta ſufficiunt ad debitam formationem tanquam inſtrumenta propinq̄.

¶ Tercio ſciendum ꝙ quadrupliciter fit formatio vocis: Primo enim per reſpirationeȝ fit attractio aeris ad pulmonem: Secundo aeris attracti circa pulmonem ingroſſatio. Tercio fit aeris ingroſſati reuerberatio ad arteriam vocalem in qua expulſione cauſatur ſonus. Quarto fit ſoni in aere repercuſſo debita diſtractio ⁊ formatio cuȝ plectro lingue ad palatum ⁊ ad dentes. ⁊ ex diuerſa percuſſione cauſatur diuerſitas vocis ⁊ per defectum huius ſoni facti ab ore animalis ſine tali formatione cū naturalibus inſtrumentis non ſunt voces. Et hec generatio vocis explicatur ī diffinitione eius que ſic ponitur in ſecundo de anima ꝙ eſt repercuſſio aeris reſpirati ab anima ad vocalem arteriam cū ymaginatione ſignificandi. Quarto ſciendum ꝙ ſonus non vox: eſt ille qui generatur ex colliſione corporuȝ inanimatoꝝ vt fragor arboꝝ: ſtrepitus peduȝ. Et eſt colliſio mutua percuſſio duorum corporum ad inuicem: ⁊ dicitur colliſio ex con quod eſt ſimul ⁊ leſio ⁊ ponitur hic loco generis. Dicitur corporū inanimatoꝝ quantum ad modum faciē di ſonum: quia non oportet ꝙ talia corpora ſint inanimata ſecundum ſubſtantiam ſuam quia fragor arborum ⁊ percuſſio manuum ſunt ſoni non voces: ⁊ fiunt a corporibus que ſūt animata ſm ſubſtantiam: ſed ſunt inanimata quantum ad modum operandi: quia faciunt talem ſonum vt ſunt corpora dura: ⁊ nō vt ſunt animata. Sed contra predicta arguitur p̄mo. Nulla forma ſimplex eſt diuiſibilis: ſonus eſt forma ſimplex: igitur male diuiditur. Secundo: ſonus tube ⁊ inſtrumentorum muſicalium eſt q̄dam vox cum habeat continuationeȝ melodiam ⁊ articulationeȝ que ſunt proprie paſſiones vocis: ⁊ tamen non fit ab ore aīalis cum naturalibus inſtrumentis: ergo contra diffinitionem vocis. Tercio ſic: homines edentati ⁊ quedaȝ aues carentes labijs ⁊ dentibus faciunt voceȝ ⁊ tamen non habent inſtrumenta prius enumerata: ergo ad formationem vocis non requiruntur predicta inſtrumenta.

Quarto ſic in fractione panni vel papiri fit ſonus non vox ⁊ tamen ille nō generatur ex mutua colliſiōe. i. percuſſione duorum corporum inanimatorum igitur.

Quinto ſic. tuſſis eſt ſonus non vox ⁊ tamen non fit ex percuſſione duoruȝ corporum inanimatorum. ergo contra diffinitionem. Ad argumenta. Ad primū dicitur: ꝙ nulla forma ſimplex eſt diuiſibilis in partes integrales ⁊ quātitatiuas q: caret talibus tamen bene eſt diuiſibilis in partes ſubiectiuas ſic genus ī ſuas ſpecies: ⁊ hoc modo hic diuiditur ſonuſ in ſpecies eius: ⁊ licet illud membrum ſonus nō vox: ſit quoddam complexum includens negationem: tamen ponitur ad circumloquendum vnam ſpeciēm poſitiuam ⁊ incōplexaȝ defectu nois ſimplicis ſibi impoſiti. Ad ſecundum dicit̄ ꝙ licet voces tube ⁊ ceterorum inſtrumentorum dicantur voces tranſumptiue ⁊ ſimilitudinarie: eo ꝙ per ſimilitudinem participant predictas paſſiones vocis non tm̄ ſunt voces proprie. Ad tercium dr ꝙ hoīes edentati ⁊ aues formant quodam modo voces indiſtincte ⁊ imperfecte: nō tamē voces dictas bene diſtinguunt propter defectum illorum inſtrumentorum.

Ad quartum dicitur ꝙ licet in fractione panni non eſt formaliter mutua percuſſio duorum corporuȝ: tamen ibi eſt equiualenter quantum ad ſuum effectū q̄ eſt ſubita ⁊ violenta fractio aeris que poteſt fieri per ſubitam ſubtractionem partium talis corporis. Ad quintum dicitur. ꝙ licet in tuſſi non ſit percuſſio corporum inanimatorum ſm ſubſtantiaȝ eorum: tamen ſunt ibi corpora inaīata quantum ad modum operandi quia nō fit ibi aliqua formatio vocis ſm aliquam virtutem cognoſcitiuam anime.

Vocum alia ſignificatiua alia nō

Poſtquaȝ autor premiſit diuiſionem ſoni ⁊ diffinitiones membrorum. hic conſequēter ſubdiuidit illud membrum de quo eſt ſibi ad propoſitum ſcilicet ſonum vocem. aliud membꝝ relinquens: quia ſuo propoſito non deſeruit. Et diuidit vocem in ſignificatiuam ⁊ nō ſignificatiuam. Cuius diuiſionis ratio eſt quia omnis vox ſe obicit intellectui: vł ergo ſe repreſentat intellectui tanquam ſignum alterius. vel ſolum repreſentat ſeipſam ⁊ non eſt ſignum alterius ſignati. Si primum. eſt vox ſignificatiua. Si ſecunduȝ eſt vox non ſignificatiua. Et non eſt iſta diuiſio generis ī ſuas ſpecies: ȝ ſubiecti in accidentia. accidit enim voci ꝙ ſecunduȝ ſe accipiatur: ⁊ vt ſignū alicuius ſignati. nec iſte ſunt eſſentiales ⁊ formales differentie vocis ſed accidentales.

Primo ſciendum ꝙ vox ſignificatiua eſt illa que auditui aliquid repreſentat. ⁊ intelligitur ꝙ repreſentat aliquid tanquam ſignificatum eius cuius ipſa eſt ſignum. Signum autem vt dicit Tulius eſt quod ſe offert ſenſui aliquid reliquēs intellectui. ideo talis vox mediante auditu aliquid rep̄ſentat intellectui. quod fit hoc modo: quia vox ordinata ad ſignificandum cum ſit quidam ſonus primo ſe obicit auditui ⁊ per auditum ſpecies vel ſimilitudo illius vocis preſentatur intellectui: per quaȝ ſpeciem intellect⁹ cognoſcēs impoſitionem vocis ad ſignificandū cognoſcit et accipit ſpeciem ſignificati talis vocis. ⁊ ſic vox mediante auditu repreſentat intellectui ſuum ſignificatum.

Secundo modo ſciendum ꝙ vox ſignificatiua duo includit. Primum ē materiale quod eſt ipſa vox: Secundum vero formale quod eſt virtus ſignificādi ⁊ repreſentandi actu actualiter ſuum ſignificatum: que virtus ſibi prouenit p inſtitutionem ⁊ ordinationem ad ſignificandum. per hoc enim ꝙ ipſa imponit̄ ad aliquod ſignificatum: ⁊ efficitur ſignum eius ⁊ accipit virtutem repreſentandi actualiter illud ſignificatuȝ. ⁊ hec virtus quandoqȝ vocat̄ ſignificatio habitualis ⁊ quandoqȝ rō ſignificandi. Et datur ipī voci quandoqȝ per ordinationem primi imponentis: qui ordinat vocem ad ſuū ſignificatū ⁊ nō ad aliud. qn̄qȝ vero venit per ordinationeȝ: q̄ fit ab inſtinctu nature: que inſtigat ⁊ inclinat aīalia ad formandum voces preſentantes ſuos effectus. Ex quo pat; ꝙ ad vocem ſignificatiuam requiritur primo ꝙ habeat ſignificatū aliud a ſe cui⁹ ipā eſt ſignum. Secundo requiritur ꝙ habeat ordinationem ad tale ſignificatum vel ſm placitum vel ſm inſtinctum nature.

Tercio ſciendum ꝙ licet quinqȝ ſint obiecta propria ſenſuum particularium ſicut ſuperius viſum ē: tm̄ q: vox percipitur per audituȝ: magis imponitur ad ſignificandum conceptus ⁊ affectiones anime q̄ꝫ obiecta alioruȝ ſenſuuȝ ab auditu. Cuius rō ē quia voces ſunt in poteſtate noſtra: ⁊ poſſumus formare ipāſ: cum volumus ⁊ variare ſm multas differentias. non auteȝ poſſumus formare ad placitum noſtrum obiecta alioꝝ ſenſuum: vtputa colores vel ſapores: ideo vox ē magis conueniēs ad ſignificādū cōceptus aīe: ⁊ ad hoc ꝙ fiat ſignificatiua q̄ꝫ cetera ſenſibilia. Quarto ſciendu; ꝙ vox non ſignificatiua eſt que nihil auditui repreſentat. qd̄ ſic intelligit̄.

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

nihil repreſentat preter ſe ipſaꝫ per mo
dum ſigni. licet bene aliquid repreſen-
tet per modum rei. ſicut buf. ⁊ baf: que
nihil repreſentant. Si tamen ille voces
proferantur indignanter cuꝫ aſperitate
vocis poſſunt ſignificare deriſioneꝫ vl'
aliquem affectum mentis: ⁊ eſſent inter
iectiones. ſed quando proferuntur ſine
ſpeciali ſigno in geſtu corporali vel in
modo proferendi ſic ſunt ſignificatiue.
⁊ per hoc patet diuiſio vocis ⁊ diffiniti
ones membrorum eius. ¶ Sed con-
tra predicta primo arguitur. In bona
diuiſione membra diuiſionis non de-
bent excedere diuiſum: ſed ſignificati-
uum excedit vocem cum multa ſint ſig
nificatiua que non ſunt voces ſicut eſt
circulus ante tabernam: ergo iſta diui-
ſio non valet. Secundo ſic. omnis
vox repreſentat animal cuiꝰ eſt illa vox:
ergo vox non ſignificatiua aliquid au-
ditui noſtro repreſentat. Tercio ſic
vox non ſe obicit intellectui: ſed tantuꝫ
auditui. ſed auditus non reprehendit
ſiguificatum vocis igitur vox ſignifica
tiua nihil auditui repreſentat. Quar
to ſic omnis vox fit cum intentione ſig
nificandi vt patet in ſecundo de anima
ergo oīs vox eſt ſignificatiua. Quin
to ſic omne ſubiectum alicuius propoſi
tionis eſt nomen ⁊ per conſequens vox
ſignificatiua. ſed buf. ⁊ baf. bene ſūt ſub
iecta propoſitionis: vt dicendo buf eſt
vna vox. ergo tales voces ſūt nomina.
⁊ per conſequens ſunt voces ſignifica-
tiue. ¶ Ad primum dicitur ꝙ ſignifi-
catiuum in communi bene excedit vo-
cem nec eſt membruꝫ huius diuiſionis
ſed ſignificatiuum vt eſt adiectiuuꝫ vo
cis non excedit vocem: ⁊ iſto modo hic
intelligitur. Ad ſecundum dicitur ꝙ
licet vox non ſignificatiua repreſentet
animal ſicut effectus ſuam cauſam non
tamen ſicut ſignum ſignatum cui impo

nitur ad ſignificandum. de qua repreſen
tatione eſt hic ad propoſitum. Ad ter
ciuꝫ dicitur ꝙ licet vox ſignificatiua non
primo ſe obiciat intellectui: tamen bene
ſe obicit ex conſequenti mediante audi-
tu: quia per auditum repreſentat ſuam ſi
militudinem. ⁊ ex conſequenti ſignatum
intellectui. Ad quartum dicitur ꝙ in
ſecundo de anima ſolum principaliter in
telligitur de voce ſignificatiua ⁊ per ana
logiam de non ſignificatiua. Unde non
oportet ꝙ diffinitio analogi pro qualibꝫ
ſui parte conueniat cuilibet membrorum
diuiſionis. ſed ſufficit ꝙ complete conue
niat primorum ſm alias partes alijs.

Ad quintum dicitur ꝙ buf: poteſt eſſe
ſubiectuꝫ propoſitionis nō ꝙ habeat ſig
natum: ſed ſoluꝫ prout ab intellectu capit
loco vnius vocis ad ſignificandum im-
poſite talem vocem imperfectam ⁊ tunc
tenetur materialiter.

V Ocum ſignificatiuarum. Poſt
ꝙ auctor poſuit diuiſionem vo
cis in cōmuni ⁊ diffinitiones par
tium eiꝰ. hic conſequenter ſubdiuidit vo
cem ſignificatiuam dicens. ꝙ vocum ſig
nificatiuarum quedam ſignificat ad pla
citum ⁊ quedam naturaliter: cuius ratio
eſt. quia omnis vox ſignificatiua habet
impoſitionem ad ordinem ad ſuū ſignifi
catuꝫ. vel ergo talis ſignificatio fit ſm in
ſtinctum nature: ⁊ ſic ē vox ſignificatiua
naturaliter: vel ſm placituꝫ imponentis:
⁊ ſic ē vox ſignificatiua ad placitū. Pri
mo ſciendū ꝙ vox ſignificatiua naturalr
ē illa que apud oēs hoīes ideꝫ ſignificat
vt gemitus infirmoruꝫ. Cuiꝰ rō ē. qꝛ talis
vox ordinaṫ ad ſignificandū ⁊ repſentan
dum ſuū ſignificatū per inſtinctū nature:
q̄ inclinat aīal ad formandū taleꝫ vocē ⁊
ad exprimendū ſuas affectiones: vt puta
ad exp̄mendū irā. famē. tediū vl' gaudiū.
⁊ ſic d̄ alijs. ⁊ qꝛ natura ē eadē apud oēs
⁊ eodeꝫ mō inclinat aīalia ad explicāduꝫ

ſuas paſſiones: ideo vox ſignificatiua na
turaliter ideꝫ repreſentat apud oēs. ſꝫ ſig
nificatiua ad placitum non ſignificat idē
apud oēs: ſed ſoluꝫ apud illos qui noue
runt eius impoſitionem ad ſignificandū.
¶ Secundo ſciendum ꝙ vox ſignifica
tiua naturaliter ⁊ vox ſignificatiā ad pla
cituꝫ quadrupliciter differunt. Primo in
prolatione qꝛ vox ſignificatiua naturaliṫ
non perfecte formaṫ: neqꝫ profertur prop
ter impetū paſſionis: que impedit hoīeꝫ
ad debite proferendum: Sꝫ vox ſignifi-
catiua ad placituꝫ eſt debite prolata ⁊ for
mata. Secundo differunt ex parte ſigni-
ficationis qꝛ ſignificatiā naturaliter apd̄
omnes idem repreſentat. alia vero nō ſꝫ
tantū apud illos qui cognoſcunt eius im
poſitioneꝫ. Tercio differunt ex parte ſig
nificati qꝛ ſignificatiua naturaliter ſigni-
ficat affectiones ⁊ paſſiones appetitus:
alia vero ſignificat conceptum intellectꝰ.
Quarto ex parte cauſe ſue ordinationis
ad ſignificandum. qꝛ ſignificatiua natura
liter ordinatur ad ſignificandum ab in-
ſtinctu nature. alia vero ſm placitū impo
nentis. Tercio ſcienduꝫ eſt ꝙ vox ſig
nificatiua ad placitū eſt illa que ad volū
tatem primi imponetis aliquid repſñtat.
Uñ differunt voluntas ⁊ placitum. qꝛ vo
luntas eſt potentia volitiua vel actus eiꝰ
qui icipit ab īṫra ⁊ termīaṫ ad extra. ſ. i bo
nū cognitū ſꝫ eꝫ placitū nominat actū vo
luntatis qui incipit ab extra: ⁊ terminatur
ad intra. Incipit enim a re cognita ⁊ ter-
minatur ad voluntatem. ⁊ qꝛ vox ſignifi
catiua ad placitum imponitur ad ſignifi
candum rem que concipitur ab aīa. ⁊ illa
cognitio primo veīt ab extra: ideo magis
proprie dicitur ſignificare ad placituꝫ q̄
ad voluntatem. ¶ Quarto ſciendū ꝙ cū
res preſentatur ſenſui mediante ſenſu ge
nerat ſuam ſimilitudinem in aīa ⁊ per il-
lam ſimilitudineꝫ aīa format intra ſe con
ceptum rei: quem poſtea vult exprimere:

propter quod imponit vocem ad ſigni
ficandum talem conceptum. ⁊ median-
te ipſo rem conceptam. ⁊ ideo apud pro
ferentem vox primo ſignificat conceptū
licet apud audienteꝫ primo repreſentet
rem conceptam. Uñ ipſa proprie nō ſig
nificat conceptum tantum nec rem tan-
tum ſed rem ſub conceptu. Unde iſta q̄
tu or. ſ. res. cōceptus rei. voces. ⁊ ſcrip-
ture. ſic ſe habent ꝙ conceptus ſignifi-
cant res a quibus cauſantur in anima.
⁊ voces immediate ſignificant concep-
tus. ⁊ ſcripture ſignificant voces: ⁊ ſunt
ſigna tantum: nec vlterius ſignificantur
p aliud. Ex iſtis patet diuiſio vocis ſig
nificatiue ⁊ diffinitiones membrorū eiꝰ
¶ Sed contra predicta primo arguitur
ſic. Sicut ſe habent conceptus ad res
ita voces ad conceptus. ſed conceptus
naturaliter ſignificāt res. ergo voces na
turaliter ſignificant conceptus ⁊ per cō
ſequens nulle voces ſignificant ad pla
citum. ¶ Secundo ſic. omne ſignuꝫ ha
bet ſimilitudinem ſui ſignati. ſed omnis
vox ſignificatiua eſt ſignuꝫ rei. ergo ha
bet ſimilitudinem rei ⁊ per conſequens
ſignificat eaꝫ naturaliter. ⁊ nulla ſignifi
cat eam ad placitum. ¶ Tercio ſic. illa
vox ſignificat naturaliter que de ſua na
tura repreſentat ſuum ſignificatum. ſed
gemitus infirmoruꝫ de ſua natura non
repreſentat ſuum ſignificatum. quia ſi
proferaṫ ab homine ſano talis vox non
ſignificat dolorem. ergo talis non ſigni
ficat naturaliter. ¶ Quarto quilibꝫ cog
noſcens impoſitionem vocis ſignifica-
tiue ad placitum cognoſcit ſignificatuꝫ
eius. ſed oēs pñt cognoſcere tale impo
ſitionē ſicut oēs pñt cognoſcere īpoſitio
nē hꝰ vocis hō. ergo tal' vox idē ſignifi
cat apd̄ oēs. ¶ Quīto ſic illud qd̄ fit ad
placitū ē variabile in infinitū cū volun
tas hoīs in infinitum varietur. ergo ſi
vox ſignificet ad placitū ſua ſignificatō

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS

erit variabilis in infinitum. ⁊ ſic nulla
erit certa cognitio de ſignificatione vo
cis ſignificatiue. qđ ē inconueniens. er
go ipſa non ſignificat ad placitum inſti
tuentis. ¶Ad primum iſtoꝝ dicit̄ ꝙ licz
ſit in iſtis ſimile in hoc ꝙ voces ſignifi
cant conceptus ⁊ conceptus res. eſt ta
men diſſimile in hoc ꝙ conceptus eſt eſ
ſentialis ſimilitudo cauſata a re ipā na
turaliter: ideo ſignificat eaz naturaliter.
ſed vox non cauſatur naturaliter a con
ceptu ſed a voluntate concipientis ideo
non ſignificat ipm̄ naturaliter. Ad ſe
cundum dr̄. ꝙ ſignū cauſatum a natura
ſemper hz ſimilitudinem ſui ſignati ſed
non oportet de ſigno cauſato per volun
tatem ſicut patet de circulo taberne qui
non hz ſimilitudinem vini. Ad terci
um dicit̄ ꝙ ſi tal' vox eodem mō forma
retur ab homine ſano ſicut ab hoīe in
firmo: tūc ſp repreſentabit dolorem. ſed
ſi non habeat formaz eandem prolatio
nis cum geſtu corporali: non repſenta
bit idem: nec erit eadem niſi materiali
ter. Ad q̄rtum dr̄ ꝙ ſi oēs cognoſce
rent impoſitionem hꝰ vocis hō tūc ſig
nificaret idem apud oēs ſz nō ſine noti
cia ſue impoſitionis ideo illa impoſitio
non eſt nota apud oēs ſicut eſt inclina
tio naturalis qua vox ſignificat natura
liter. Ad quintuz dicit̄ ꝙ illud qđ fit
ad placitum cuiuſlibet indifferenter va
riatur in infinitum. non tm̄ id qđ deter
minate fit ad placitū vnius ſicut ē vox
ſignificatiua que ſignificat ſoluz ad pla
citum primi inſtituentis.

v Ocum ſignificatiuarum
ad placitum alia. Poſtquā
autor poſuit diuiſionem vocis
ſignificatiue ⁊ diffinitiones mēbroꝝ eiꝰ:
conſequenter autor diuidit vocē ſignifi
catiuam ad placitū per vocē cōplexam
⁊ incōplexam. Cuius diuiſionis rō ē. q2
oīs vox ſignificatiua ad placitū vel con
tinet plures voces ſignificatiuas: vel vnā
tm̄. Si primū ē vox cōplexa. Si ſecundū
ē incōplexa. ¶Primo ſciendū ē ꝙ q̄libz
res dupliciter accipit̄. vno modo ſm ſe. ⁊
tunc fit cōceptꝰ ſimplex: ſiue incōplexꝰ vt
cū ſor. ſm ſe ⁊ nō per habitudinez ad ali
ud apprehendit̄. Secundo aliquid cōci
pitur ſm cōpoſitionem vel habitudinem
ad aliud. vt cū ſor. apprehendit̄ ſiue cog
noſcitur ſub albedine vel alio accidente.
⁊ tunc fit conceptus cōplexus. ideo ē du
plex conceptus rei. ſ. cōplexꝰ ⁊ incoplexꝰ:
⁊ q2 vox ſignificatiua ad placitū ſignifi
cat cōceptū aīe: ideo aliqua ē cōplexa ſig
nificans conceptū aīe cōplexuz: ſicut oro.
⁊ alia ē incōplexa conceptū incōplexū ſig
nificans vt nomē ⁊ verbū per ſe ſumptuz
Secundo ſciendūz ꝙ vox cōplexa eſt
illa in q̄ vniunt̄ plures voces ſignificati
ue ⁊ repn̄tant conceptū cōplexū. ⁊ ideo ad
perfectā rōez vocis cōplexe tria requiri
tur. Primo ꝙ ibi ſint plures voces ſigni
ficatiue. ⁊ ille voces hn̄t ſe tanq̄ materia
le vocis cōplexe. Secundo ꝙ ille voces
habeant cōplexionez ⁊ vnionē ita ꝙ vna
ſe habeat vt determinatio. alia vero vt de
terminabile. propter cuius defectum hec
nō ē vox cōplexa hō aſinus. q2 lz ibi ſint
plures voces ſignificatiue tm̄ nō hn̄t cō
plexionem intrinſecā inter ſe cū ibi nō ſit
vnio determinationis ⁊ determinabilis.
⁊ hoc ſecundū ē formale in voce cōplexa
Tercio requiritur ꝙ talis vox ſignificet
cōplexū cōceptū: ſz illud ē minus princi
pale in voce cōplexa. q̄uis tm̄ requiratur
ex parte cauſe finalis. Tercio ſciendū
ꝙ vox incōplexa ē illa q̄ cōtinet ſolū vnā
vocem ſignificatiuā ſicut hō vel aſinus:
⁊ repn̄tat conceptum incomplexū: ⁊ ad ta
lem vocem non ſufficit ꝙ hēat ſignatum
incōplexū ſz magis requiritur ꝙ ſit tantū
vna vox ſignificatiua. ⁊ ideo licet diffini
tio ſolum habeat vnum ſignatū remotuz
qđ ē diffinitum: qđ ſignatū ē incōplexuz:

quia tamen continet plures voces ſigni
ficatiuas ⁊ etiam ſuum ſignificatum ppin
quum. ſ. cōplexus cōceptus generis ⁊ dif
ferentie diffiniti ē cōplexum. ⁊ ideo ē vox
ſignificatiua complexa. Quarto ſcien
dum ꝙ ad vocē incomplexam nō requi
ritur ꝙ habeat tantum vnum ſignificatū.
ſed ſufficit ꝙ ſit actualiter vna. ſ. quantū
ad vocem ⁊ modum proferendi. Et ideo
nomē equiuocū ſicut ē canis ē bene vox
incōplexa. q2 lz habeat plura ſignificata:
tamen eſt dictio actualiter vna: non con
tinēs plures voces ſignificatiuas. nec re
quiritur ad vocem ſignificatiuam incom
plexam: ꝙ non ſit cōpoſita ex pluribꝰ vo
cibus: ſed ſufficit ꝙ ille voces non ſint in
toto ſignificatiue. ideo nomē cōpoſite fi
gure cuz partes non ſint ſignificatiue eſt
vox incōplexa ideo non ē idem cōplexio
ſm logicum ⁊ cōpoſitio ſm grāmaticum.
⁊ per hoc patet diuiſio vocis ſignificatie
ad placitū ⁊ diffinitiones mēbroꝝ eius.
¶Sed ꝯ predicta primo ar̄: vox incom
plexa eſt pars vocis cōplexe ⁊ in ipā con
tinetur: igitur vnum mēbꝝ hꝰ diuiſionis
continetur in alio. ⁊ per conſequens mē
bra non ſunt oppoſita: nec diuiſio ē ſuffi
ciens. Secundo ſic. oīs conceptus eſt
incōplexus: ſed vox ſignificat conceptuz:
ergo oīs vox ē incōplexa: ⁊ ſic diuiſio eſt
inſufficiens: maior ptz q2 intellectꝰ nō po
teſt plura ſimul intelligere ſed vnuz tm̄:
ergo oīs conceptus ē incōplexus. Ter
cio ſic oro eſt tm̄ vna vox ſignificatiua: et
non continet plures voces cum ſit vnum
nomē: igit̄ male dr̄ ꝙ q̄daz ē vox cōplexa
vt oro. Quarto ſic. oē complectens vo
cem ⁊ ſignificatū eſt cōplexuz. ſed omnis
vox continet vocem ⁊ ſignificatum ergo
q̄libet vox ē cōplexa: ⁊ nulla ē incōplexa.
Quinto ſic. omnis vox cōponitur ex lit
teris ⁊ ſillabis q̄ grāmaticaliter elementa
vocantur. igitur quelibet vox eſt cōplexa
ergo male dicit̄ ꝙ aliqua eſt incōplexa vt
nomen vel verbum. ¶Ad argumenta.
Ad primum dr̄ ꝙ licet vox incomplexa
materialiter cōtineatur in voce cōplexa
non tamen formaliter tanq̄ pertinens
ad formaz vocis complexe. ⁊ lz in voce
complexa maneat forma vocis incom
plexe: tm̄ illa ſe hz per modum materie
reſpectu forme totius vocis complexe.
Ad ſecunduz dicitur. ꝙ licet intellec
tus noſter poſſibilis nō poſſit intellige
re plura ſimul per modum plurium. tm̄
poteſt intelligere plura ſe habentia per
modum vnius. quia plura ſimplicia ibi
ſunt ſub vna complexione. Ad terci
um dicitur ꝙ ſi ſumatur oratio pro illa
voce vel intentione tunc eſt vox incom
plexa. ſed ſi ſumatur pro re ſubiecta in
tentioni ſiue pro ſignificato illius vocis
vt hic ſumitur tunc eſt vox complexa.
Ad quartum dicitur ꝙ ſi capiatur cō
plexio generaliter pro quacūq3 cōplexi
one reali vel etiam rōnis: tunc concedit̄
ꝙ omne complectens vocem ⁊ ſignifi
catum eſt complexum: ſed ſi capiat̄ ſpe
cialiter pro vnione plurium vocum ſig
nificatiuarum (vt hic ſumitur in propo
ſito) ſic maior eſt falſa. Ad quintū dr̄
ꝙ licz vox ſignificatiua componatur ex
litteris ⁊ ſillabis tanq̄ ex elementis: q2
tamen non ſunt voces ſignificatiue: ideo
non debet dici ꝙ ſit vox complexa.

Capitulum de nomine.

n Omen eſt vox ſigni
ficatiua. Poſtq̄ autor
determinauit de ſono et
voce que ſunt principia
materialia partium ora
tionis: hic conſequenter determinat de
partibus orationis. ſ. de noīe ⁊ verbo pri
uſq̄ de tota oratiōe: eo ꝙ partes ex qui
bus fit aliqđ totum naturaliter p̄cedunt
ipm̄ totum: ⁊ q2 nomen ſubſtantiam ſig
nificat a qua egreditur actus. verbū ve
ro ſignificat actum egredientem a ſub

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

ſtantia:ideo prius determinat de nomine ꝙ de verbo ipm ſic diffiniens. Nomen ē vox. ſignificatiua. ad placitum. ſine tempore. cuiꝰ nulla pars ſeparata aliquid ſignificat. finita ⁊ recta. ¶Pro quo ſciendū primo ꝙ vox in iſta diffinitione ponit̄ loco generis q2 vox hꝫ modū generis reſpectu vocis ſignificatiue ⁊ nō ſignificatiue ⁊ totuꝫ reſiduū ponit̄ loco differentie. ſ. ſignificatiua ad differentiā vocis nō ſignificatiue. ab placitū ad differentiam vocis naturaliter ſignificātis Nomen enim conſideratū materialiter quantū ad ipām vocē. ſm placitū imponitur ad ſignificandū: ſi tn̄ conſideretur formaliter ſub rōne ſigni illo mō de neceſſitate ē ſignū. q2 hoc ē de rōne ſigni. ¶Secundo ſciendū ꝙ nomē ſignificat p modū ſubſtātie ⁊ per modū permanentis ⁊ non per moduꝫ fluxus ⁊ fieri. ⁊ q2 tēpus ē mēſura motꝰ ⁊ fluxus: ideo nomen ſignificat ſine tēpore qđ ponit̄ ad differentiam verbi qđ ſignificat cū tempore. ⁊ licet multa noīa vt dies ānus ⁊ ſimilia ſignificent tēpus: non tn̄ cū tēpore Uñ ſignificare tpūs ē de ſuo principali ſignificato importare tēpus: ſed ſignificare cū tēpore. ē cū ſuo principali ſignificato īportare vnam differentiam tēporis vt pſens vel pteritum. ⁊ hoc nulli nomini cōuenit: in quo differt a verbo. Deinde ponit̄: Cuiꝰ nulla pars ſeparata aliquid ſignificat. ad dr̄am orōnis: cuiꝰ partes ſeparate aliquid ſignificant. ⁊ ponit̄ finita ad dr̄am noīs infiniti: ⁊ ponit̄ recta ad dr̄am nominuꝫ obliquoꝝ. ¶Tercio ſciendum ꝙ ſm logicū ſolū illud eſt nomen qđ pōt eſſe ſubiectum enunciationis ⁊ de quo aliquid poteſt vere vel falſe enunciari. ⁊ q2 nomen infinitū nō pōt eſſe ſubiectū enunciationis: q2 non ſignificat aliquid determinatuꝫ de quo aliquid poſſit enunciari vere vel falſe: ſimiliter nomen obliquum qđ nō ſignificat per modum ſubſtantie abſolute. ſed per modum dependentis: non poteſt eſſe ſubiectum verbi: ideo noīa infinita ⁊ obliqua nō ſunt nomina ſm logicū. Itē nomen eſt vox primo ⁊ per ſe ſignificatiua. ſed nomen infinitum non eſt primo ⁊ per ſe ſignificatiuum: ſed ſolum rōe noīs finiti cui iungitur negatio infinitās: ⁊ nomen obliquum ſolum ſignificat ex conſequenti rōne recti a quo deſcendit. Ideo nomina infinita ⁊ obliqua non ſunt noīa

¶Quarto ſciendum ꝙ nomen infinituꝫ eſt cuius priuata eſt certa qualitas ⁊ determinata remanente ſubſtantia infinita vt non homo non equus. in noīe enim ē ſubſtantia que finitur per qualitatem ⁊ ē qualitas determinans ſubſtantiam: ⁊ negatio adueniens nomini per compoſitionem tollit illam qualitatem ⁊ compoſitionem eius cum ſubſtantia relinquens ſubſtantiam indeterminataꝫ. ⁊ ſic reddit nomen infinitum. Sed ad hoc ꝙ aliqđ nomen infinitetur requiruntur due conditiones. Prima eſt ꝙ habeat qualitatem determinatam defectu cuius tranſcendētia vt res ⁊ ens capta in cōmuni ⁊ infinita vt quis ⁊ aliquis ⁊ ſigna diſtributiua vt omnis quilibet non poſſunt infinitari: q2 nō habent qualitatem determinataꝫ ſubām. Secunda eſt ꝙ tale nomen non ſit negatiuum ſed habeat qualitatem poſitiuam. defectu cuius nemo nihil ⁊ ſimilia nō poſſunt infinitari: ex quibus patet intellectꝰ diffinitionis. ¶Sed ꝫ predicta arͣ. Nulla materia vere predicatur de toto cōpoſito cum non dicat totum eſſe eius. ſꝫ vox eſt materia nominis. ergo male dicitur ꝙ nomen eſt vox. Secundo ſic fluxus ⁊ fieri menſurantur tēpore ſed motꝰ importat fluxum ⁊ fieri ⁊ multa alia: ergo motus qđ eſt nomen ſignificat cum tempore.

Tercio ſic partes nominis cōpoſiti ſignificant aliquid ſeparate ſicut partes huius nominis equiferus ⁊ tamen ē nomē. ergo male dicitur cuius partes ſeparate nihil ſignificant. Quarto ſic nomē infinitum poteſt eſſe ſubiectum enunciationis vt dicendo non homo currit. ⁊ ſimiliter nomen obliquum vt dicendo regis intereſt. ergo ipā ſunt noīa ſm logicum: ergo ꝫ diffinitioneꝫ. Quinto ſic. aliquis eſt nomen infinitum ⁊ ſimiliter alter ⁊ reliquus. ⁊ tn̄ in ipſis non eſt priuata qualitas determinata. q2 nunꝗ habuerunt qͣlitatem determinatam ergo contra diffinitionem noīs infiniti. ¶Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ licet materia proprie dicta que eſt materia ex qua in naturalibus non verificetur de toto compoſito. quia non dicit totum eſſe eius: tamen materia in qua ⁊ materia ſm modum bene verificatur de eo cuius eſt. vt dicendo albus eſt homo. modo vox ſm modum ē materia nominis. ⁊ habet ſimilitudinem cuꝫ materia rei artificialis: in hoc ꝙ ſicut materia rei artificialis predicatur in recto de compoſito vt patet dicendo domus eſt fundamentum parietis ⁊ tectuꝫ ita etiam materia ſm modum cuius modi eſt vox reſpectu noīs. Ad ſecundum dicitur ꝙ motus dupliciter accipit̄. Uno mō ſm ſuum eſſe reale quod habet in mobili: ⁊ ſic non eſt ens permanēs ſed ſucceſſiuum. Alio modo ſm eſſe quod habꝫ in aīa que retinet primam parteꝫ ipſius motus cum alijs ſequentibus. ⁊ illo modo ē ens permanēs. ⁊ quia modus ſignificandi eius immediate ſumitur a tali mō intelligendi quo concipitur ab aīa: idō motus non ſignificat per modum fluxus licꝫ ſignificet fluxum ideo non ſignificat cum tempore. Ad tercium dicitur ꝙ ſi partes noīs compoſiti conſiderentur vt ſunt partes orationis: ſic bene aliquid ſignificant. ſed ſi conſiderentur vt ſunt partes nominis compoſiti ſic nihil ſignificant: ⁊ cauſa eſt quia ille partes in noīe compoſito non imponitur ad ſignificanduꝫ. ſed totum nomen compoſitum vno conceptu ſignificat ſuum ſignificatū. vnde partes huius noīs equiferus in hoc nomine nihil ſignificant per ſe: licet bene ſignificent vt ſunt partes huius orationis equiferus. Ad quartum dicitur ꝙ ſi nomen infinitum conſideretur vt nomē infinitum eſt: ſic non poteſt eſſe ſubiectum enunciationis. ſed ſi conſideretur inquantum virtute intellectus determinatur ad aliquod ſubiectum finitum. vt non homo capitur pro omni alia parte ab ipſo homine fit ſubiectum enunciationis: ſed tunc non capitur vt eſt infinitum ſed per modum finiti. Dicitur ſecūdo ꝙ in hac oratione regis intereſt ⁊ ſimilibus obliquus non eſt ſubiectum ſꝫ nominatiuus in tali oratione intellectꝰ: vt patet reſoluendo: regis intereſt hoc eſt aliquid eſt ptinēs regi. Ad quintuꝫ dicitur: ꝙ ſi capiatur generaliter nomen infinitum pro omni illo quod ſignificat ſubſtantiam infinitam ⁊ hꝫ ſignificatum indeterminatum. ſic aliquis et reliquus bene ſunt nomina infinita: ⁊ ſimiliter omnia pronomina. Sed ſi capiatur ſpecialiter pro illo qđ fit infinitum per aduentum negationis pro quo hic diffinitur. ſic non ſunt nomina infinita: ideo hec diffinitio non conuenit alijs a diffinito.

Capitulum de verbo.

v Erbum eſt vox ſignificatiua. Poſtꝙ autor determinauit đ nomine quod ſignificat ſubāꝫ a qua egreditur actus qđ quidem nomen in propoſitione dꝛ ſubiectum ⁊ eſt materia propoſitionis: hic conſequenter determinat de verbo qđ ſignificat actum egredientē a ſubā ⁊ eſt predicatum formale propoſitionis ipm primo ſic diffiniēs. Uerbum eſt vox ſignificatiua: ad placitum: cū tempore: cuiꝰ

nulla pars ſeparata aliquid ſignificat finita ⁊ recta. Pro cuius intellectu primo ſciendum ꝙ in hac diffinitione ponitur vox loco generis: ⁊ totum reſiduū ponitur loco differentie. ſ. ſignificatiua ad placitum cuius nulla ⁊c. ⁊ eadem rōe ponuntur qua ponebantur in diffinitōe nois. Cum tempore ponitur ad differē tiam nominis quod ſignificat ſine tēpore: ⁊ ponitur finita ⁊ recta: ad differentiam verborum infinitorum ⁊ obliquorū que ſm logicuꝫ non ſunt verba. In iſta autem diffinitione non ponitur illa particula. ⁊ eſt ſemper eorum que de altero dicuntur nota: eo ꝙ non reſpicit naturā verbi: nec de neceſſitate ponitur. qꝛ illa ſolum ponitur de bene eſſe ⁊ ad maiorem declarationem ⁊ non de neceſſitate

Secundo ſciendum ꝙ oīs fluxus et fieri menſuratur tempore: tempus enim eſt menſura motus ⁊ fluxus ſm prius ⁊ poſterius. ⁊ quia verbum ſm ſuum eſſe ē cialem moduꝫ ſignificandi ſignificat ꝑ modum fluxus ⁊ fieri: ideo omne verbum ſignificat cum tempore. i. cum proprio ſignificato conſignificat tempus: ñ tamen capiendo tempus proprie prout eſt numerus motus. ſed capiendo tempus generaliter pro omni modo temporis vt reperitur in qualibet menſura durationis. ſ. in eternitate ⁊ tempore proprie dicto. ſicut enim verbum non ſemper ſignificat verum fluxuꝫ: ſed ſufficit ꝙ ſignificet per modum fluxus ſic non ſemper conſignificat veruꝫ tempus ſed conſignificat per modum temporis.

Tercio ſciendum ꝙ verbum infinitum eſt: cuius eſt priuatus actus ſpecialis remanēte actu generali infinito: Sicut enim in noīe eſt ſubā ⁊ qualitas finiens taleꝫ ſubām ſic in omni alio verbo ab iſto verbo eſt includitur actus generalis qui eſt eſſe: ⁊ actus ſpecialis ſiue res verbi que importatur per participium illius verbi. ideo oē verbum ꝑter eſt reſoluitur per eſt ⁊ ſuum participium: vt currit. i. eſt currens: ⁊ ideo ſicut in noīe finito negatio remouens qualitatem determinatam a ſubſtantia facit nomen infinitum: ſimiliter in verbo negatio tollēs actum ſpecialem qui determinat actum genaralem reddit verbum infinitum quod ſe extendit tam ad ens ꝙ̄ ad non ens: ex quo patet ꝙ tale verbum non poteſt enūciari de ſubiecto: quia non ſignificat aliquem determinatum actum qui per intellectum dicitur de alio enunciari: ideo ſm logicum non eſt verbum. vnde tale verbum non poteſt eſſe infinitum in oratiōe nec etiam infinitandum eſt in oratiōe. qꝛ negatio ſibi adueniens in orōe negat cōpoſitionem actualem extremorum ⁊ non compoſitionem intrinſecam ipſius verbi

Quarto ſciēdum ꝙ verba obliq̄ ſunt verba ceteroruꝫ tempoꝝ ⁊ modoꝝ a pñti indicatiui modi quoꝝ aliq̄ ſunt obliqua ſm tempus tm̄: vt preteritū ⁊ futurum indicatiui. Alia vero ſm modū tm̄ vt pñtia alioꝝ modoꝝ. Alia aūt ſm vtrūqꝫ vt ꝑterita ⁊ futura de aliis modis. vñ talia verba obliq̄ nō poſſunt vere vel falſe enunciari de aliquo nec faciunt per ſe et primo orationem veram vel falſam. ⁊ qꝛ ſolum ſm logicum illud eſt nomen quod per ſe primo ⁊ non rōne alterius poteſt dici ſubiectuꝫ enunciationis. ſimiliter illud ē verbum apud logicum quod primo ⁊ per ſe ⁊ non ratione alterius vere vel falſe predicatur: ideo ſm ipm verba obliqua non ſunt verba. Vñ ſm ipm tm̄ due ſunt ꝑtes orōis ⁊ capit ſpecialiꝰ ꝑtē orōnis ꝑ ꝑte requiſita neceſſario ad orationē verā vl' falſam. ⁊ non capit eam generaliter ſicut grāmaticus qui capit partem orōnis pro omni voce ſignificatiua que ponitur in orōe ſiue ponaꝰ vt ꝑs ꝑ̄ncipalis ſiue vt diſpoſitio partiū: rōe cuius ipe ponit octo ꝑtes orōnis. ⁊ per hoc ptꝫ determinatio diffinitionis ipſius verbi: Sed contra predicta primo arḡ: Verbuꝫ ſignificat ꝑ ſuaꝫ ſignificationeꝫ: ſed ſignificatio ē de natura verbi cū virtus ſignificandi ſit de rōe eius: ergo verbum ſignificat naturaliter ⁊ non ad placitum. Secundo ſic creare ē verbū: ⁊ tm̄ nō ſignificat cū tēpore: qꝛ non ſignificat fluxum ⁊ fieri ſed actioneꝫ que fit in indiuiſibili. ergo male ponitur cum tēpore. Tercio ſic. lr̄e ⁊ ſillabe ſūt partes verbi ⁊ ſunt ſignificatiue ſeparate: ⁊ qꝛ ſicut voces ſignificāt conceptꝰ ita lr̄e vel ſillabe ſignificant voces. ergo partes verbi aliquid ſeꝑate ſignificant. Quarto ſic verbū infinitū pōt predicari in orōe ergo ē verbū: añs patet. qꝛ ſignificat actū cōem enti vel nō enti. ſed oē cōius pōt ꝑ̄dicari de ſuis inferioribꝰ: ergo tale verbū apud logicū dꝛ verbū. Quinto ſic iſte ꝑpōes ſūt vere Adam fuit. Antixp̄s erit: ⁊ tm̄ ibi ꝑ̄dicantur verba obliq̄: ergo verbum obliquuꝫ pōt vere predicari de alio igitur ē verbum ſm logicuꝫ. Ad argumenta: Ad primū dꝛ ꝙ ſi verbū conſideretur formaliter in rōe ſigni ſic virtus ſignificandi ē de rōe ⁊ de natura eius. ſꝫ hic hoc mō non capitur. Sed ſi conſideretur materialiter in ratione vocis ſic ſignificatio non eſt de ratione eius ſeu natura ſed ſibi attribuitur ad placitum. ⁊ hoc mō intelligitur in iſta diffinitione referendo ad placituꝫ ad ipām vocem. qꝛ ſignificatiuū ad placitum refertur ad vocem. Ad ſecundum dꝛ ꝙ creare non ſignificet fluxū realem qui menſuretur tempore: ſed ſignificat per modū fluxus ⁊ fieri ideo ſignificat ſub modo temporis ⁊ hoc ſufficit.

Ad tercium dꝛ ꝙ ſi capiatur lr̄a pro figura ſcripta in aliqua ſuperficie tunc lr̄e ⁊ ſillabe ſunt ſignificatiue vocum: ſed ſic non ſunt partes verbi: ſed ſi capiatur lr̄a pro voce indiuiſibili ſignificata per illaꝫ figuram q̄ proprie dꝛ elementū tunc lr̄e ⁊ ſillabe bene ſūt partes verbi ſed nō ſunt ſignificatiue. Ad quartū dꝛ ꝙ omne cōius determinatū poteſt ꝑ̄dicari d' ſuis inferioribus: ſed cōius indeterminatuꝫ ⁊ infinitū qd' non pōt accipi per intellectum pro aliquo certo ⁊ determinato nō predicatur de ſuis inferioribꝰ modo ſic eſt de verbo infinito. Ad quintū dꝛ ꝙ verba ꝑ̄terita ⁊ futura indicatiui mōi non ꝑ̄dicantur vere de aliquo: nec faciunt orationem veram vel falſam inquā tum obliq̄ ſunt: ſed ſolū inquātū includunt pñs temp ꝰ indicatiui. Juxta illud ꝑpōes de ꝑ̄terito vel de futuro ñ ſūt vere vel falſe niſi per reductioneꝫ ad illas de pñti. Unde iſta non ē vera. Adā fuit niſi qꝛ iſta fuit vera Adam eſt. ⁊ ſimiliter de futuro ſuo modo.

Capitulum de oratione.

o Ratio eſt vox ſignificatiua. Poſtꝙ̄ determinatū eſt de noīe ⁊ verbo que ſunt partes materiales enunciationis hic conſequenter autor determinat de orōe que eſt genus enunciationis: ⁊ qꝛ diffinitio explicat eſſe rei: diuiſio vero poſſe ſiue ſeparationeꝫ eius ⁊ eſſe precedit talem ſeparationem partiuꝫ eius: ideo anteꝙ̄ diuidat orōnem ponit eius diffinitionem q̄ talis ē. Oratio eſt vox ſignificatiua ad placitum cuius partes ſeparate aliquid ſignificant. Pro quo ꝑ̄mo eſt ſciendū ꝙ oratio accipitur tripliciter vno mō pro re ſubiecta intētioni ſm ſe: ⁊ illo mō non diffinitur hic. qꝛ ē vox cōplexa ⁊ cōplexoꝝ inquātum huiuſmodi non ē diffinitio. Alio mō pōt capi abſolute pro illa intentione vel illa voce ſignificatiua q̄ ē oratio ⁊ ſic iteꝝ nō diffinitur hic: qꝛ partes eius ſeparate nihil ſignificarent. Tercio mō capiꝰ pro illa intentione vt eſt ſignificatiua rei ſubiecte que eſt ſignificatum eius: ⁊ illo mō hic diffinitur: ſicut enim homo diffiniꝰ ſub

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

illa voce homo ⁊ pro ſignificato ei⁹ qđ eſt aĩal rõnale. ita ſimiliter: hec vox oratio diffinitur pro ſuo ſignificato ꝓ quo eſt vox quedam complexa. Secundo ſciendum ꝙ licet oratio non ſit vna vox incõplexa ē tñ vna per cõplexionez ⁊ põt dici vna propt̄ duas cãs. Primo rõe forme q꞉ ibi eſt vnitas ordinis ⁊ cõplexionis plurium vocũ ſignificatiuaꝝ q̄ ſub tali forma vniuntur: Secundo ex parte finis. quia predicte voces vniunt̄ ad ſignificandum vnum conceptũ complexum: ideo in diffinitione orõis bene ponitur vox tanꝙ genus. Tercio ſciendum ꝙ licet oratio non fuerit primo ⁊ per ſe impoſita ad ſignificanduz tñ fuit ex conſequenti rõe impoſitionis ſuarum partium: per hoc eniz ꝙ partes ſũt ſignificatiue oratio compoſita ex ipſis trahit ſuum ſignificatum. ⁊ tñ hʒ ſignificatum diſtinctum ab illis: q꞉ ille partes ſignificant conceptus ſimplices. orõ vero per ſe ⁊ primo ſignificat conceptũ cõplexum. Et eodez modo poteſt dici oratio ſignificare ad placitum ratione impoſitionis ſuarum partium que facta ē ad placitum licet oratio ſm ſe non ſignificet primo ad placitum: ideo in diffinitione orationis conuenienter ponit̄ ſignificatiua ad placitum ratione differentie ſicut in diffinitionibus noĩs ⁊ verbi. Et ibi ponitur cui⁹ partes ſeparate aliquid ſignificant ad differentiam noĩs ⁊ verbi. Quarto ſciendum ꝙ duplices ſunt partes orationis quedam ſunt remote vt lr̄e ⁊ ſillabe: ⁊ quedam propinq̄ vt nomen ⁊ verbum. Prime aũt nõ ſunt ſignificatiue nec ſunt partes orationis niſi ſm quid: ſed alie ſunt ſignificatiue que proprie dicuntur partes orationis: de quibus intelligitur in iſta diffinitõe: ⁊ per hoc habet̄ declaratio h⁹ diffinitionis orõis q̄ ſatis concordat diffinitioni eius ſic poſite a Priſciano: oratio ē congrua dictionũ ordinatio perfectã ſententiamq; demonſtrãs ex modis ſignificandi cauſata. Sed contra predicta ꝑmo arḡ. nullũ cõplexum põt diffiniri cũ nõ habeat vnũ eſſe. orõ ē quid cõplexum ergo male hic diffinitur. Secundo ſic nulla quantitas ē vox cũ vox ſit q̄dam q̄litas: oratio aũt ē q̄dam quantitas: cũ ſit ſpecies quantitatis diſcrete: igitur male đr ꝙ oratio eſt vox. Tercio ſic oĩs vox ſignificatiua ad placitum habet aliqđ ſignificatum proprium orõ non ē huiuſmodi: q꞉ non ſignificat niſi rõe ſuaꝝ partiuʒ: ergo male đr oratio eſt vox ſignificatiua.

Quarto ſic nullũ ſignificans de neceſſitate ſignificat ad placitum ſed illa oratio hõ currit in prima eius formatiõe ſignificabat ſuum ſignificatũ. ſ. hoiem currere: nec poterat aliud ſignificare: ⁊ ſimiliter q̄libet alia oratio: ergo orõ non ſignificat ad placitũ primi imponẽtis. Quinto ſic: dicendo ſic. curro: pluit: ſunt orões: ⁊ tñ partes eius ſeparate nihil ſignificãt: igit̄ male ponitur cuius ꝑtes ſeparate aliquid ſignificant. Ad argumenta. Ad primũ đr ꝙ nullũ complexũ complexe deſignatum põt diffiniri: q꞉ ibi non eſſet explicatio vnius diffiniti ſm nomen: tñ cõplexum ſignificatuʒ incomplexe ſub voce incõplexa bene diffinitur: ⁊ ſic eſt in propoſito. Ad ſecundũ đr ꝙ ſi capiat̄ orõ pro menſura prolationis ſic ē quantitas diſcreta: nec illo modo hic diffinitur: ſed ſi capiatur ꝓ voce ſignificatiua complexa ſicut capitur in propoſito: ſic non eſt quãtitas: ſed quantum ad ſuuʒ materiale qđ eſt vox quedam ē qualitas. Ad terciuʒ đr ꝙ licet oratio trahat ſuum ſignificatuʒ cãliter ex ſuis partibus: tñ nõ trahit illud formaliter a partibus: ſed hʒ propriuʒ ſignificatum rõe cõpoſitiõis partium. ⁊ illud eſt conceptus complexus ſignificatoꝝ ſuarum partium. Ad quartũ đr ꝙ illud qđ neceſſario ſignificat ſuuʒ ſignificatuʒ non ſignificat per ſe ꝑmo ad placituʒ ſed ex conſequenti: ⁊ ſic eſt de oratione q̄ ſignificat ad placitum propter impoſitionez ſuaꝝ partium facta ad placitum: ſed ſuppoſita tali impoſitione partium orõ compoſita ex ipĩs neceſſario hʒ ſignificatũ determinatũ. Ad quintũ đr ꝙ ille voces curro ⁊ pluit ⁊ ſimiles ex vi ſmonis non ſunt orões: ſed verba tm̄: ſed virtute intellectus qui ſubintelligit ſuppoſita in verb̄ prime ⁊ ſecunde ꝑſonaꝝ. ⁊ in verb̄ excepte actionis ſunt orões ⁊ partes ſeparate aliquid ſignificãt dũ intelligit̄ ſuppoſitũ: vt curro tm̄ valet ſicut ego curro: et pluit ſicut de⁹ vl' natura pluit. ⁊ ſic đ ſimilibus

Orationũ alia perfecta alia

Poſtꝙ autor poſuit diffinitiõez orõnis q̄ explicat ipãm a priori. hic conſequenter ponit diuiſionem eius q̄ explicat ipãm a poſteriori: ipãm ſic diuidens orationũ alia perfecta alia imperfecta. Cuius diuiſionis rõ ē. q꞉ oĩs orõ repñtat aliquem ſenſum intellectui: vl' ergo repñtat ſenſum perfectum ⁊ ſic ē orõ perfecta. vel imperfectũ ⁊ ſic ē orõ imꝑfecta.

Pro quo ſciendũ primo. ꝙ ſenſus perfectus ē ille qui perfecte terminat actũ intellectus non ſuſpendens aĩm audientis ad inquiſitionem alterius requiſiti ad ſuam intellectionem: vt cũ đr hõ ē aĩal ibi ē ſententia cõpleta non requirens additionem alterius vt complete intelligatur: ſed ſenſus imperfectus ē ille qui nõ terminat perfecte actum intellectus: ſʒ indiget alio vt complete intelligat̄. vt dicẽdo hõ alb⁹. ibi eſt ſentẽtia imcõpleta ⁊ imperfecta in qua intellectus audientis nõ perfecte terminat̄: ideo ē ibi ſenſus iꝑfectus. vñ patet ꝙ hic non capit̄ ſenſus ꝓ potentia ſenſitiua aĩe. ſed capit̄ pro ſententia q̄ ē ſignificatio orõis. Secundo ſciendum ꝙ oratio perfecta ē illa q̄ perfectũ ſenſuʒ generat in aĩo auditoris. i. in intellectu audientis ipãm. per hoc eniʒ ꝙ ipã pñtatur auditui ſua ſpecies defertur ad intellectum: ⁊ intellectus cognoſcens ſignificationes terminoꝝ apprehendit per illas ſignificationes ſenſum orõis. Et ita orõ perfecta mediante ſua ſpecie ⁊ ſimilitudine generat perfectum ſenſum in intellectu audientis. Sed oratio imperfecta đr illa: q̄ imperfectum ſenſuʒ generat in aĩo auditoris: ⁊ ibi capitur generat vt dicit aptitudinem ⁊ non actum. q꞉ tal' orõ non ſꝑ generat ſenſum in actu ſed bene ſm aptitudinem. Tercio ſcienduʒ ꝙ orõ perfecta diuidit̄ per orationem indicatiuam. imperatiuam. optatiuam. coniunctiuam ⁊ deprecatiuam: quaꝝ ſic habetur ſufficientia. q꞉ oĩs orõ perfecta explicat perfectũ ſenſuʒ: vel ergo explicat conceptum intellectus vel affectũ appetitus: ſi conceptum hoc eſt dupliciter vl' explicat talem conceptum cathegorice ⁊ determinate ⁊ ſic ē indicatiua. aut dubitatiue ⁊ condicionaliter: ⁊ ſic eſt cõiunctiua: ſi explicat affectum hoc eſt dupliciter vel pertinet ad appetitũ concupiſcibilẽ ⁊ ſic eſt optatiua: vel iraſcibilem. et hoc ē dupliciter. q꞉ vel denotat imperiũ qđ fit ad minores ⁊ ſic ē imperatiua. vl' deprecationem q̄ fit ad maiores ⁊ ſic ē deprecatiua. ⁊ hec ē diuiſio generis ĩ ſuas ſpẽs ⁊ ſimiliter ꝓcedens. q꞉ lʒ orõ nõ ſit veꝝ genus ⁊ ſm rem: tñ ē genus ſm modum ⁊ diuidit̄ ad moduʒ diuiſionis generis: ⁊ ſimiliter orõ perfecta. Et iđo iſte diuiſiones ſub diuiſione generis cõtinentur. Quarto ſciendũ ꝙ orõ indicatiua ē cuius verbũ principale ē indicatiuum: ⁊ imperatiua cuius verbũ principale eſt imperatiuũ. ⁊ ſic de aliis ſuo mõ ⁊ q꞉ verbum indicatiuum ceteris ē perfectius: ideo orõ indicatiua ceteris perfectior eſt. vnde ſola indicatiua ſignificat veꝝ vel falſum eo ꝙ alie non dicunt determinate aliquid eſſe vl' non eſſe: ſʒ ſola indicatiua rõe verbi indicatiui iđo

ipſa ſola dr̄ ꝓpō vel enunciatio. Ex quibus apparet diuiſio orationis ⁊ diffinitiones membrorum eius ⁊ diuiſio orationis perfecte. Sed contra predicta primo arguitur. nihil eſt perfectum cui poteſt fieri additio ſed cuilibet orationi poteſt fieri additio ergo nulla oratio eſt perfecta. Secūdo ſic. omne quod habet debitam compoſitionem materie et forme eſt perfectum: dicitur eniꝫ perfectum cui nihil deeſt de requiſitis ad ſuum complementum. ſed oīs oratio habet debitam compoſitionem materie et forme: ergo omnis oratio eſt perfecta: ⁊ ſic diuiſio non valet. Tercio ſic. nulla oratio agit in animo auditoris. igitur nulla generat perfectum ſenſum in intellectu: antecedens tripliciter probatur. Primo quia omne quod agit eſt ſuppoſituꝫ. Secundo quia oratio non preſentatur intellectui. quia vox non peruenit ad intellectum. Tercio quia intellectus eſt impaſſibilis cum ſit immaterialis: ⁊ paſſio oriatur a materia ergo oratio nō agit in intellectu. Quarto ſic aliqua ē oratio perfecta infinita: quia talis cōponitur ex nomine ⁊ verbo: ⁊ tamen talis non ponitur in diuiſione orationis perfecte: igit̄ illa non eſt bona. Quinto ſic iſta oratio optatiua velleꝫ eſſe bonus clericus ſignificat verum vel falſuꝫ ergo non ſola indicatiua ſignificat veꝝ vel falſum. Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ aliquid dicitur perfectū dupliciter: vno modo ſimpliciter ⁊ abſolute cui nulla ſimpliciter poteſt fieri additio: ⁊ ſic oratio non eſt perfecta: ſed ſolus deus. Alio modo in genere vł ī ſpecie cui nihil deeſt de requiſitis ad ſuaꝫ perfectionem in genere vel ſpecie: ⁊ ſic oratio dicitur perfecta. ⁊ ſibi non poteſt fieri additio eſſentialis requiſita ad ſuum genus vel ſpeciem ſed accidentalis

Ad ſecundum dicitur ꝙ licet omnis oratio poſſit dici perfecta perfectione primaria que reſultat ex compoſitione materie ⁊ forme eius que eſt eius modus proferendi tamen nō omnis eſt perfecta perfectione finis orationis qui eſt repreſentatio conceptus complexi. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ oratio non agit per modum efficientis ⁊ tanꝙ quod: quia hoc conuenit ſoli ſuppoſito tamē bene agit per moduꝫ forme vel inſtrumenti vel tanꝙ quo Dicitur ſecundo ꝙ ipſa preſentatur ex cōſequenti intellectui ſecundum ſuam ſpeciem licet non ſecundum ſe. Dicitur tercō ꝙ licet intellectus non ſit paſſiuus paſſione corruptiua tamen bene ē paſſiuus paſſione perfectiua q2 poteſt perfici per ipm̄ intellectum. Ad quartum dicitur. ꝙ licet oratio infinita habeat nomen ⁊ verbū obliquum non tamen rectuꝫ: quia nō perfectum ſenſum generat in animo ideo nō eſt oratio perfecta nec debuit poni in diuiſione eius. Ad quintum dicitur ꝙ iſta ego vellem eſſe bonus clericus ſi conſideretur vt optatiua eſt ⁊ vt explicat deſiderium non eſt vera neqꝫ falſa: ſed ſi cōſideretur vt virtualiter includit vnam indicatiuam. ſ. iſtam voluptas mea eſt ꝙ eſſem clericus ſic eſt vera vel falſa. ⁊ ita dicendum eſt de ſimilibus.

Capitulum de propoſitione.

Ropoſitio eſt oratio. Poſtꝙ autor determinauit de oratione que eſt genus enunciationis. hic cōſequenter determinat de ipſa enunciatōne de qua principaliter intenditur in hoc primo tractatu. ⁊ ipſaꝫ primo diffinit ſic ſub nomine propoſitionis dicens. Propoſitio eſt oratio verum vel falſuꝫ ſignificans indicando. In qua diffinitione ponitur oratio loco generis: verum vel falſum ſignificans ad differentiam orationum imperfectarum ⁊ aliarum perfectarum ab indicatiua. ⁊ ponitur indicando ad maiorem explicationem ſcilicet ad oſtendenduꝫ ꝙ ſola indicatiua dicitur propoſitio. ⁊ quamuis hoc poſſit intelligi per hoc ꝙ dicitur verum vel falſum ſignificans non tamen eque explicite. ideo illa pars non ſuperfluit quāuis etiam aliqua propoſitio ypothetica non ſit indicatiua non tamen ſignificat verum vel falſum niſi per reductionem ad indicatiuaꝫ Pro quo eſt ſcienduꝫ primo ꝙ propoſitio ⁊ enunciatio dicunt idem realiter ſꝫ differunt ratione quid nominis. nam dicitur enunciatio inquantum per ipām extra intellectum nunciatur predicatum de ſubiecto: dicitur enim enunciatio ab e qđ eſt extra ⁊ nuncio quia ipſa eſt quaſi nuncius intellectus nuncians conceptum interiorem extra intellectum. Sed dicitur propoſitio inquantuꝫ ponitur pro alio. ſ. pro concluſione inferenda in argumentatione. ſed quia idem ſunt realiter propoſitio ⁊ enunciatio ideo habent eandē diffinitionem eſſentialeꝫ. vnde diffinitur enunciatio ꝙ eſt oratio in qua verum vel falſum eſt: ⁊ hec eſt eadem cum diffinitione propoſitionis. ⁊ ideo diffinitur enunciatio ſub nomine propoſitionis: quia hic conſideratur inquantum ordinatur finaliter ad ſilogiſmum. Secundo ſcienduꝫ ꝙ ſignificare verum. ē ſignificare aliquid ita eſſe ſicut ē vel aliquid ita nō eſſe ſicut non eſt. Et ſignificare falſum. eſt ſignificare aliquid eſſe vel non eſſe aliter quaꝫ eſt ideo propoſitio ſignificat verum quādo repreſentat compoſitionem adequate ſicut eſt: ⁊ ſignificat falſum quando repreſentat illam compoſitionem inadequate ⁊ aliter quam ſit. Ex quo patet ꝙ veritas propoſitionis eſt adequatio eius ad ſuū ſignificatum ⁊ falſitas eſt inadequatio. Patet vlterius ꝙ primum ſignificatum ⁊ formale propoſitionis eſt compoſitio extremorum ⁊ verum vel falſum ſunt ſignificatum materiale ⁊ ſecundarium ꝓpōnis Ipſa enim primo ſignificat illam cōpoſitioneꝫ ⁊ dr̄ ſignificare veꝝ ⁊ falſū quātum ad modos repreſentādi illam cōpoſitionem ⁊ per hoc patꝫ declaratio diffinitionis ꝓpōis. Tercio ſciendū ꝙ ꝓpoſitio in cōi diuidit̄ in ꝓpōnem cathegoricam ⁊ ypoteticam: Cuius diuiſiōis rō ē q2 oīs ꝓpō ē orō vera vel falſa: vel ergo talis oratio componit̄ imediate ex terminis: vel ex pluribus orōibus: ſi primum ē cathegorica: ſi ſecundū ē ypotetica. ⁊ hanc diuiſioneꝫ ponit Ariſt. aliter hoc mō enunciationum aliqua eſt vna ſimpliciter que dicitur cathegorica. alia eſt coniunctione vna que dicitur ypotetica. Quarto ſciendum ꝙ iſta diuiſio dicitur dari penes ſubſtantiam propoſitionis q2 propoſitio cathegorica ⁊ ypotetica differunt ſm̄ materiam ⁊ formam ipſarum ⁊ ex conſequenti ſm̄ totaꝫ ſubſtantiaꝫ. quia cathegorica habet ſubiectum ⁊ predicatuꝫ materiale pro materia ⁊ habet copulam verbalem pro forma: ypotetica vero hꝫ duas cathegoricas ꝑ materia ⁊ coniunctioneꝫ vnientē ipās ꝑ forma: ⁊ per hoc patet dclaratio hꝰ diuiſionis. Sed ꝯ p̄dicta primo ar̄. nulla diſtincta de ſe inuicem verificant̄ cū diſtinctio ſꝑ includat oppoſitionem ⁊ in ea fundetur: ſed ꝓpō ⁊ orō diſtinguūtur cū orō ſit cōior ꝓpōe. igit̄ male dr̄ ꝙ ꝓpō ē orō. Secundo ſic. in bona diffinitiōe non debēt poni oppoſita. ſed in iſta ponuntur veꝝ vel falſum que ſunt oppoſita ergo non eſt bona. Tercio ſic. oīs oratio que ſꝑ ſignificat ſuum ſignificatum ad qđ eſt impoſita ad ſignificandū eſt vera. ſed omnis propoſitio repreſentat ſuum ſignificatum: vt hec propoſitio homo currit. ſemper ſignificat hominē currere ſiue currat ſiue nō. ergo omnis propoſitio ſemper ſignificat verū ⁊ nunquam falſum. Quarto ſic mēbra diuiſionis ꝓpoſitionis nō ſunt oppoſita q2

vnum in alio cõtinetur vt pars alterius quia cathegorica ẽ pars ypothetice igiť illa diuiſio eſt inſufficiens. Quinto ſic hec propoſitio tm̄ hõ currit ẽ ppõ et tm̄ non ẽ cathegorica q2 continet plures cathegoricas: nec ypothetica: cum ſit ibi coniunctio vniens plures cathegoricas ergo diuiſio illa eſt inſufficiens. Ad argumenta. Ad primuz dr ꝙ illa q̃ ſunt diſtincta eſſencialiter vt oppoſita vł diſperata de ſe inuicem non verificanť ſed illa q̃ diſtinguunť accidentaliter tantuz vt ſuperius ⁊ inferi⁹ bene verificanť de ſe inuicem ⁊ hoc modo ſoluz diſtinguũtur ppõ ⁊ orõ. Ad ſecundũ dr ꝙ ſi cõſiderentur oppoſita vt oppoſita ſunt et ſe deſtruunt ſe inuicem ſic non debẽt poni in eadem diffinitione: ſed ſi conſiderentur vt circũloquunť aliquid ſuperi⁹ ipſoꝝ. vel vt explicant diuerſas paſſiones inferiorum diffiniti: ſic bene ponuntur diſiunctiue in eadem diffinitione: et ſic ponunť verum ⁊ falſum in eadeʒ diffinitione ad circumloquendum propriam paſſionem propoſitionis ⁊ diuerſas paſſiones ſuoruz inferiorum. Ad tercium dicitur ꝙ oratio non dicitur vera eo ꝙ repreſentat ſuum ſignificatuz: ſed quia repreſentat ipm̄ adequate: idõ maior rationis eſt falſa. Ad quartuz dicitur: ꝙ cathegorica materialiter continetur in ypothetica tanꝙ pertinens ad materiaz eius non tamen formaliter tã quaʒ pertinens ad formam eius: ⁊ licet ibi maneat cathegorica ſm̄ formaʒ eius tamen illa forma ſe habʒ per modũ materie reſpectu ypothetice: ideo nõ manʒ ibi formaliter ⁊ ſic bñ opponunť ille propoſitiões ſm̄ ſuas formas. Ad quintum dr ꝙ iſta tm̄ hõ currit ẽ formaliť cathegorica: q2 ſolũ ponit formaliter vnã cathegoricam preiacenteʒ ei⁹: ſʒ ẽ virtualiter ypotetica. q2 virtualiť ⁊ implicite continet duas cathegoricas cõiunctas copulatiue vt patet in reſolutione eius.

PRopoſitio cathegorica eſt illa. Poſtꝙ autor poſuit diffinitionem propoſitionis ⁊ eius diuiſionem in cathegoricam ⁊ ypoteticam. hic conſequenter incipit determinare de membris illius diuiſionis: ⁊ quia propoſitio cathegorica pars ẽ propoſitiõis ypotetice ⁊ pars naturaliter precedit totũ qđ ipſa componit ideo prius determinat de propoſitione cathegorica quam ypotetica: ipſam ſic diffiniens: Propoſitio cathegorica eſt illa que habet vnum ſubiectuz vnam copulam ⁊ vnum predicatum tanquaʒ principales partes ſui. Pro quo primo ſciienduz ꝙ in hac diffinitione per hoc relatiuum illa intelligitur genus diffiniti ſcilicet propoſitio. Eſt enim relatiuum ydemptitatis ſubſtantie ⁊ ſupponit pro ſuo antecedente quod eſt propoſitio ideo dat intelligere genus diffiniti: Et totum reſiduum poniť ad differentiam ypothetice propoſitionis in qua licet ſint ſubiectum predicatum ⁊ copula non tamen tanquam partes principales ſui: ſed ſicut minus principales ⁊ remote ⁊ per ſubiectum ⁊ predicatuz intelligitur materia propoſitionis cathegorice: ⁊ per copulam intelligitur forma partis: ⁊ ſua forma totius eſt eſſe vnitum reſultans ex vnione copule predicati ⁊ ſubiecti: ideo per hanc diffinitionem explicatur natura propoſitionis cathegorice. Secundo ſciienduz ꝙ in omni propoſitione cathegorica dicitur aliquid de aliquo ⁊ ideo in qualibet propoſitione cathegorica tria requiruntur. Primo requiriť illud de quo aliquid dicitur ſcilicet ſubiectum. Secundum eſt illud quod dicitur de aliquo ſcilicet predicatum materiale. Tercium eſt illud per quod vel mediante quo vnum dicitur de alio quod eſt copula vel predicatum formale ipſius propoſitionis. Et dicitur cathagorica quaſi predicatiua a cathegorizo zas quod eſt idem ꝙ predico. as. q2 ſemper ibi predicatur aliquid de aliquo: ⁊ magis dicitur predicatiua a p̃dicato ꝙ ſubiectiua a ſubiecto: quia predicatuz in ip̃a habet rationem forme: ſubiectum vero rationeʒ materie. modo a formaliori debet fieri denominatio ⁊ ideo dicitur hec denominatio principaliter ex parte predicati formalis quod eſt copula. Tercio ſciendum ꝙ ſubiectum propoſitionis dicitur illud de quo dicitur aliud. ſ. predicatum: ⁊ predicatum eſt illud quod diciť de alio. ſ. đ ſubiecto: duplex tamen reperitur predicatum. ſ. materiale quod vnitur cuʒ ip̃o ſubiecto per copulam ⁊ predicatũ formale quod vnit predicatum materiale cũ ſubiecto quod ẽ copula. vt in hac propoſitione homo eſt animal. hoc verbum eſt dicitur predicatum formale ⁊ animal dicitur predicatum materiale. ⁊ quandoqʒ in propoſitõe predicatuz materiale ⁊ formale ſecundum vocem ⁊ realiter diſtinguuntur: quandoqʒ vero differunt ratione tantum ⁊ non ſm̄ vocem vt hic homo currit.

Quarto ſciendum ꝙ propoſitionum cathegoricarum quedam ſunt de ſecũdo adiacente in quibus nõ ponitur aliquod predicatum p̃ter illud verbum eſt: vt hic homo eſt. Alie ſunt propoſitiones de tercio adiacente in quibus preter illud verbum eſt ponitur predicatuz materiale vt hic homo eſt animal: ⁊ in propoſitionib⁹ de tercio adiacente predicatum materiale ⁊ formale ſm̄ vocẽ diſtinguuntur ⁊ formaliter: ſed in illis de ſecundo adiacente non diſtinguuntur realiter ſed ratione tãtum: hoc modo quia tale verbum ſignificat quendam actum per modum fluxus ⁊ fieri ⁊ importat illum vt fluit ab agente ⁊ recipitur a paciente ratione cuius verbum ſignificat per modum actionis vel paſſionis ⁊ dicibilis de alio ⁊ ratione actus verbuʒ dicit id quod vnitur cum ſubiecto ⁊ habet rationem predicati materialis: ſed inquantum reſpicit id cuius eſt ſcilicet id a quo fluit vł a quo recipitur eſt vnitiuum ſui ipſius ad ſubiectum ⁊ habet rationem predicati formalis: idõ in propoſitione đ ſecundo adiacente p̃dicatum materiale ⁊ formale ratione diſtinguuntur. Sed contra predicta arguitur primo. Tantum due ſunt partes principales orationis ſcilicet nomen et verbuʒ: ergo propoſitio cathegorica nõ habet tres partes principales. Secũdo ſic: in iſta propoſitione homo eſt: nõ reperiuntur ſubiectum ⁊ predicatum et copula ⁊ tamen eſt cathegorica. igiť diffinitio non conuenit omni contento ſub diffinito. Tercio ſic in iſta propoſitione homo eſt homo. homo eſt ſubiectũ ⁊ tamen de ipſo non dicitur aliud: cum ideʒ predicetur de ſe ip̃o: ergo male diffinitur ſubiectum de quo aliud dicitur.

Quarto ſic. ſubiectum ⁊ predicatum opponuntur. quia đ ratione ſubiecti eſt eſſe ſub ⁊ predicati eſſe ſupra: ergo predicatum non poteſt dici de ſubiecto.

Quinto ſic idem non poteſt eſſe diffiniens ⁊ diffinitum reſpectu eiuſdem: quia ſic idem ignotius ⁊ notius eſſet reſpectu eiuſdem: ſed ſubiectuz diffinitur per predicatuz ergo male diffinitur predicatũ p ſubiectũ. Ad argumẽta. Ad primũ dr ꝙ lʒ ſint tm̄ due partes orõis eſſentialiter diſtincte quãtũ ad modos ſignificandi. ſ. nomẽ ⁊ verbũ: tñ ſunt plures accidẽtaliter diſtincte. ſ. quantũ ad ſitum ⁊ numerum eaꝝ in propoſitione ⁊ ſic diſtinguuntur predicatum materiale ⁊ ſubiectum propoſitionis. Ad ſecundum dicitur ꝙ licet in illa propoſitione homo eſt. predicatum ⁊ copula nõ diſtinguuantur ſecundum vocem ⁊ realiter tamen diſtinguuntur ratione vt ſ, ꝑ ri us viſuʒ eſt: ⁊ ideo poteſt reſolui ĩ iſtaʒ homo eſt ens vbi predicatum et copula vocaliter diſtinguuntur: et ſimiliter

quelibet propoſitio in qua ponuntur no
men ⁊ verbum tm̄ poteſt reſolui ꝑ par-
ticipium illius verbi ⁊ per hoc verbum
eſt vt homo legit.i.homo eſt legens.

Ad tercium dr̄ ꝙ in illa hō ē hō.licꝫ
predicatum non ſit realiter aliud a ſub
iecto:ē tm̄ aliud ſm̄ ſitū ⁊ numerū vocis
⁊ hoc ſufficit.qꝛ nō ſumiẗ hic aliud pro
prie vt dicit diuerſitatem eſſentialem.

Ad q̄rtū dr̄ ꝙ ſubiectuꝫ ⁊ p̄dicatum
accepta formaliter quantum ad intētio
nes ſubiecti ⁊ p̄dicati opponuntur:ideo
iſta ē impoſſibilis ſubiectū ē p̄dicatum:
tm̄ ip̄a accepta materialiter quātū ad il-
lud qd̄ ſunt nō opponunẗ: ⁊ hoc modo
vnum dr̄ de alio. Ad quintū dr̄ ꝙ lꝫ
in entibus abſolutis idem non ſit diffi-
niens ⁊ diffinitum:tm̄ bene ē in relatiuis
in quibꝰ vnū pōt eſſe magis ⁊ minꝰ no
tum altero ſm̄ diuerſas rōes:⁊ huiꝰmōi
ſunt ſubiectū ⁊ p̄dicatuꝫ ⁊ ideo per ſe in
uicem conuenienter poſſunt diffiniri.

Ropoſitionuꝫ cathegori
p caꝝ alia vl'is. Poſtq̄ autor
premiſit diffinitionē ꝓpōnis ca
thegorice.hic cōſequēter eam diuidit ꝑ
vniuerſalem ꝓpōem particularē indefi
nitam ⁊ ſingularem. Cuiꝰ diuiſionis ſuf
ficientia ſic poteſt haberi: qꝛ in oī ꝓpōe
cathegorica eſt ſubiectū p̄dicatū ⁊ copu
la:vel ergo ſubiectū eius teneẗ pro vni
co ſuppoſito:⁊ ſic ē ſingularis:vel ꝓ plu
ribus ⁊ hoc dupliciter:vel ſubicitur ille
terminos cōis ſine ſigno ⁊ ſic eſt indefi
nita.vel cum ſigno.⁊ hoc dupliciter: qꝛ
vel illud ſubiectū determinaẗ per ſignū
vl'e ⁊ ſic ē vl'is:vel per ſignum particula
re ⁊ ſic eſt particularis. Et dr̄ iſta diuiſio
ſumi ex parte quantitatis propoſitiōis.

Primo ſciendū ꝙ quantitas ꝓpōis
eſt diſpoſitio ſubiecti q̄ menſuraẗ accep
tio eius pro vno vel pro pluribus. ⁊ dr̄
iſta diſpoſitio quātitas tranſumptiue ꝑ
ſimilitudinem ad quantitatem proprie
dictam:qꝛ ſicut quātitas ꝓp̄e dicta eſt
menſura ſubē: ſic iſta diſpoſitio ē menſu
ra acceptionis ſubiecti ꝓpōnis. ⁊ qꝛ iſta
diuiſio ſumiẗ ex parte diſpoſitiōis ſubiec
ti ꝓpōis vt patet per ſufficientiā eiꝰ: ideo
ſumitur ex parte quātitatis: ⁊ iteꝝ qꝛ illa
quātitas ſe tꝫ ex parte ſubiecti ⁊ materie
ꝓpōis: ideo hec diuiſio dr̄ ſumi ex parte
materie lꝫ imediate ſumaẗ ex parte quan
titatis. Ex quo patꝫ ꝙ non ē diuiſio gene
ris in ſuas ſpēs qꝛ illa diuiſio ſꝑ fit ꝑ for
males drās qd̄ non conuenit iſti diuiſio
ni:ſed magis ē diuiſio ſubiecti in accidē
tia. Secundo ſciendū ꝙ ꝓpō vl'is ē in
qua ſubicitur terminus cōis ſigno vl'i de
terminatus vt oīs homo currit.⁊ ad ip̄aꝫ
requiritur primo ꝙ ibi ſit terminꝰ cōis cō
muniter tētus:defectu cuiꝰ iſta non ē vl'is
oīs hō ē totū in quātitate ſed ſingularis.
qꝛ licet hō ſm̄ ſe ſit terminus cōis tm̄ ibi
capitur ſingulariter pro ſe ip̄o diſtributo
ideo iſta ꝓpō eſt ſingularis. Secundo re
quiritur ꝙ talis terminus ſit determinatꝰ
ſigno vl'i ſic ꝙ diſtribuatur per ip̄m ⁊ te-
neatur vl'iter defectu cuiꝰ iſta non ē vl'is:
non oīs homo currit:ſed particularis qꝛ
illud ſignuꝫ oīs non diſtribuit ſubiectuꝫ:
ſed per negationem impeditur actio eius
⁊ ſic patet ꝙ in propoſitōne vniuerſali re
quiritur terminus vniuerſalis vniuerſa-
liter tētus:⁊ ꝙ ſit vniuerſalis habꝫ ex par
te ſui ſignificati.⁊ ꝙ ſit vniuerſaliter ten-
tus hebet a ſigno vniuerſali ⁊ ab hoc vl
timo propoſitio dicitur vniuerſal'. Ter
cio ſciendum ꝙ ad notificandum diffini-
tionem propoſitionis vniuerſalis autor
notificat terminum communem et ſigna
vniuerſalia:vnde terminus communis ē
qui eſt aptus natus predicari de pluribꝰ
⁊ huius ratio eſt: quia terminus commu
nis dicitur cuius ſignificatum eſt commu
nicabile multis ſicut hō ſignificat huma
nitatē q̄ cōicabilis ē ſorti ⁊ platoni:⁊ ſic d̄
alijs:⁊ qꝛ tale ſignificatum commune eſt
repertum in multis actu vel aptitudine:
ideo terminus communis poteſt predi-
cari de multis: ⁊ communitas eius atten
ditur ex parte ſui ſignificati ⁊ non ex p̄te
vocis:quia ex parte vocis homo non ha
bet maiorem communitatem quā ſortes.

Quarto ſciendum ꝙ ſignum vniuer-
ſale dicitur quod facit terminum cui iun
gitur teneri vniuerſaliter pro omnibꝰ ſuis
ſuppoſitis.vel eſt ſignuꝫ quod ſignificat
quoniam vniuerſaliter.i.ꝙ terminus cui
additur tenetur vniuerſaliter ⁊ diſtributi
ue.⁊ ſignorum quedam ſignificant quo-
niam vniuerſaliter ⁊ affirmatiue vt ōnis
quilibet:alia vniuerſaliter ⁊ negatiue vt
nullus ⁊ neuter. Ex quo patet ꝙ ſignum
vniuerſale eſt quedam diſpoſitio ſubiec
ti non tamē abſoluta dicens:quale ſit ſub
iectum ſm̄ ſe ſed eſt diſpoſitio reſpectiua
dicens qualiter ſubiectum ſubicitur pre-
dicato:⁊ per hoc patet prima diuiſio pro
poſitionis cathegorice ⁊ diffinitio primi
membri eius. Sed contra predicta pri
mo arḡ.membra diuiſionis propoſitionis
cathegorice non ſunt oppoſita igitur ⁊c.
antecedens patet quia particularis pro-
poſitio continetur in vniuerſali igitur il-
le non ſunt oppoſite vel oppoſita eſſēt in
eodem. Secundo ſic in iſta cuiuſlibet
hominis aſinus currit ſubicitur terminus
communis ſigno vniuerſali determinatꝰ
⁊ tamē eſt indefinita igitur diffinitio pro
poſitionis vniuerſalis cōuenit alijs a dif
finito. Tercio ſic iſta eſt vniuerſalis:
nihil eſt in burſa.⁊ tamen non ſubiciẗ ter
minus cōis ſed tm̄modo ſignū vniuerſa
lis.ſ.nihil:igitur contra iſtaꝫ diffinitionē.

Quarto ſic iſta eſt vniuerſalis: nō hō
currit cum ſit contradictoria iſtius homo
currit:⁊ tamen ibi non ponitur ſignū vni
uerſale igitur in illa diffinitione male po
niẗ ſigno vniuerſali d̄terminatꝰ. Quin
to ſic omne vniuerſale predicatur d̄ mul
tis:ſed nullū ſignū p̄dicaẗ de multis:igiẗ
nullum ſignū eſt vl'e. Ad argumen-
ta. Ad primuꝫ dicitur ꝙ propoſitio par
ticularis licet ſm̄ ſuum ſignificatuꝫ con
tineatur in vniuerſali non tamen forma
liter ⁊ ſm̄ vocem ideo formaliter bene
opponuntur penes vniuerſale ⁊ parti-
culare. Ad ſecundum dicitur ꝙ ī iſta
cuiuſlibet hominis aſinus currit eſt du
plex ſubiectum.ſ. ſubiectum locutionis
quod reddit ſuppoſitum verbo ⁊ ſubiec
tuꝫ diſtributionis quod ibi diſtribuitur
per ſignuꝫ vniuerſale ratione primi eſt
indefinita.ratione ſecundi eſt vniuerſa
lis:ſed quia enunciatio ſimpliciter de-
nominatur quanta ex parte ſubiecti lo-
cutionis quod proprie eſt ſubiectū enū
ciationis.ideo eſt ſimpliciter indefinita
⁊ ſimiliter dicendum eſt de iſtis cuiuſli
bet hominis oculus eſt dexter: omnem
hominem videt ſor. Ad tercium di
citur.ꝙ licet in iſta nihil eſt in burſa:nō
ponatur explicite terminus communis:
tamen virtualiter ponitur ⁊ implicite in
illo ſigno nihil quod includit terminuꝫ
ſue diſtributionis.ſ.ens. Ad quartuꝫ
dicitur ꝙ in iſta nō homo currit licet nō
ponatur formaliter ſignum vniuerſale
tamen ibi ponitur diſtributio ex conſe-
quenti ratione negatiōis que per ſe pri
mo negat veritatem huius propoſitio-
nis homo currit.⁊ per hoc remoueẗ pre
dicatum a quolibet ſuppoſito ſubiecti:
quia hoc requiritur ad falſitatem huiꝰ
homo currit:⁊ ideo ex conſequenti po-
nit iſtam nullus homo currit ⁊ diſtribu
it ſubiectum. Ad quintum dicitur ꝙ
nullum vniuerſale ſignum eſt vniuerſa
le in predicando:ſed bene in diſtribuē-
do quod ſufficit vt aliqua dicantur ſig-
na vniuerſalia.

Ropoſitio particularis ē
p illa. Poſtq̄ autor d̄terminauit
de ꝓpōe vl'i que inter alias hꝫ
perfectiorem quātitateꝫ eo ꝙ ſubiectuꝫ

eius teneatur in actu:⁊ ſecundū moduz
enunciandi pro oībus ſuis ſuppoſitis
quod non fit in alijs: Hic conſequēter
autor determinat de propoſitione par
ticulari ⁊ indefinita.⁊ qr propoſitio par
ticularis habet quantitatem ſui ſubiec
ti determinatam nō aūt indefinita ideo
prius determinat de particulari ipāz ſic
diffiniēs. Propoſitio particularis ē illa
in qua ſubicitur termin⁹ cōis ſigno par
ticulari determinatus:vt quidaz homo
currit. Primo ſciendum ꝙ in ꝓpōne
particulari ſubiectum contrahit ad ſtan
dum pro aliqua parte eius ſiue pro ali
quo ſuoꝝ particularium:⁊ inde dr par
ticularis:⁊ qr terminus diſcretus nō hz
aliq̄ꝑ partem ſubiectiuam ſub ſe ido nō
habet contrahi ad ſtanduz pro aliquo
eius particulari.nec poteſt eſſe ſubiectū
alicuius ꝓpōnis particularis:ideo opor
tet ꝙ in ea ſubiciatur termin⁹ cōis: ⁊ qr
terminus cōis non habet de ſe maiorez
determinationem ad ſtandum pro na
tura ſimplici q̄ꝑ pro particularibus: nec
ad ſtandum pro oībus ſuppoſitis ſimul
vel pro aliquibus tantum: ideo ad de
terminandū ipm pro aliquo particulari
eius requiritur ꝙ ſit determinatus per
ſignum particulare. Secundo ſcien
dum ꝙ ſignum particulare eſt diſpoſi
tio ſubiecti determinans ipm pro parte
indeterminata eius.ſ.pro indiuiduo va
go.⁊ inde dicitur particulare a parte.qr
contrahit terminum ad aliq̄ꝑ partem ei⁹
vt dicendo quidā homo currit:illud ſig
num quidam determinat hominem ad
indiuiduum eius licet indeterminatum
homo eniz remoto illo ſigno. non habz
talem determinationez ſed poſſet indif
ferēter accipi pro natura cōi vel pro ſup
poſitis ⁊ non eſt ſignum particulare diſ
poſitio abſoluta ſubiecti:ſed eſt diſpoſi
tio rſpectiua ſubiecti dicens qualit̄ ſub
iectum p̄dicato ſubicit̄.ſicut dictū ē d̄ ſig
nis vniuerſalibus. Tercio ſciendum
ꝙ propſitio indefinita ē illa in qua ſubici
tur termin⁹ cōis ſine ſigno.vt hō currit.
Cui⁹rō ē qr ꝓpō indefinita ē indetermina
ta ſm quātitatem ⁊ acceptionem ſui ſub
iecti ⁊ qr terminus ſingularis ſp hz deter
minataz acceptionem:qr tenet̄ pro vnico
determinato ſuppoſito. ideo in ꝓpōne in
definita non pōt ſubici terminus diſcret⁹
ſed ibi requiritur terminus cōis ⁊ qr ter
minus acceptus cū ſigno vl'. vel particu
lari ſp hz determinatam quātitatem ido
ad ꝓpōnem indefinitam requiritur ꝙ tal'
terminus ponatur ſine ſigno determinan
te ipm ad certam quātitatem menſuran
do acceptionem eius pro vnico ſuppoſi
to vel pro pluribus:⁊ ad propoſitionem
indefinitaz requiritur ꝙ ibi ſit terminus
communis communiter tentus ꝺſectu cu
ius hec non eſt indefinita homo eſt ſpe
cies.quia homo ibi tenetur ſimpliciter.
Quarto ſciendum q̄ꝑ propoſitio inde
finita non dicitur indefinita. quia nō ha
beat determinatam quantitatem ſm rem
⁊ intellectum.qr omnis propoſitio ſm rē
habet determinatam quantitatem cuz in
ea ſit determinata acceptio ſui ſubiecti.
ſed dicitur indefinita qr acceptio ſui ſub
iecti non eſt determinata ad certam quā
titatem ſm modum enunciandi que pro
uenit ex diſpoſitione ſubiecti per ſignum
vniuerſale vel particulare: Ideo dicitur
indefinita id eſt indeterminata quia ſub
iectum eius non eſt determinatum ſigno
vniuerſali vel particulari ad aliq̄ꝑ quan
titatem ⁊ licet ſubiectum eius ſupponat
determinate quantum ad illud pro quo
verificatur locutio tamen quantum ad
modum enunciandi tenetur indetermi
nate.quia non determinatur per ſignum.
Et per hoc apparent diffinitiones pro
poſitionum particularis ⁊ indefinite.
Sed contra predicta primo ar.hec eſt
particularis nō omnis hō currit. ⁊ tamen
ibi non ē terminus cōis ſigno particulari
determinat⁹.igit̄ ꝯ diffinitionez. Secū
do ſic nullū cōmuni⁹ pōt determinare mi
nus cōe cum ſit magis determinatū q̄ꝑ ſit
cōius:ſz ſignū particulare eſt cōius ⁊ mi
nus determinatū q̄ꝑ terminus cōis qr pōt
applicari ad quemlibet terminū cōem er
go nō pōt determinare terminum cōem.
Tercio ſic ſignum particulare non re
mouet cōmunitatem termini cōis qr qui
dam hō verificatur d̄ tot hoībus ſicut hō:
ergo ſignū particulare non contrahit ter
minuz cōem ad aliq̄ꝑ eius partē. Quar
to ſic:hec eſt indefinita:ſor.ē dictio diſſil
laba:qr ſor.ibi tenetur pro vocib⁹ꝓlatis a
diuerſis hoībus:⁊ poteſt pro q̄libet veri
ficari.⁊ tamen ibi non ſubicitur terminus
cōis:igitur in indefinita non ſemp ſubi
citur termin⁹ cōis. Quinto.iſta ē inde
finita tm̄ homo currit: ⁊ tn̄ ibi non ponit̄
termin⁹ cōis ſine ſigno:igitur ⁊c. Ad
argumenta:ad primū dr ꝙ licet in iſta: n̄
oīs homo currit non ſit ſignum particula
re formaliter tn̄ ibi ē virtualiter rōe nega
tionis remouentis vniuerſalitatem ſigni
vniuerſalis ſequentis ⁊ ponentis ex con
ſequēti particularitatem. Ad ſecundū
dicit̄ ꝙ licet ſignū particulare ſit min⁹ de
terminatuz ſm ſpēm q̄ꝑ terminus cōis.qr
applicabile ē indifferēter ad oēs ſpecies:
tn̄ eſt magis determinatum ſm numeruz:
⁊ quo ad hoc poteſt contrahere terminū
cōem ad aliq̄ꝑ partē eius. Ad tercium
dicit̄ ꝙ licet ſignū particulare non contra
hat terminū cōem ad partez determinatā
eius.ſ.ad indiuiduum ſignatum:tn̄ bene
contrahit ipm ad partez indeterminataz:
⁊ licet quidam hō verificetur d̄ tot ſuppo
ſitis de quot homo. non tn̄ poteſt teneri
pro natura ſimplici ſicut hō per ſe ſump
tus:ideo eſt ibi determinatio quantū ad
acceptionem.⁊ p̄dicatione indiuidui qui
dam homo non predicatur de multis ho
minibus niſi equiuoce licet bene predica
tione ſpeciei. Ad quartum dicitur ꝙ
ſi ſor.ſumatur pro vno ſuppoſito eſt ter
minus diſcret⁹.ſed ſi ſumatur loco vni⁹
vocis impoſite ad ſignificandum om
nes ſimiles voces in prolatione.ſicut ſu
mitur in hac: fortes eſt dictio diſſillaba
ſic habet rationem termini communis:
⁊ ideo illa ē indefinita:⁊ fortes ibi ſup
ponit determinate. Ad quintum di
citur ꝙ licet in iſta tantum homo currit
ſit ſignum excluſiuum non tamen ſignū
vniuerſale vel ꝑticulare diſponens ſub
iectum ſecundū vniuerſalitatez vel par
ticularitatem ⁊ de illo ſolum eſt hic ad
propoſitum.

p Ropoſitio ſingularis eſt
illa ⁊c. Poſtquaz determina
tuz eſt de propoſitione vniuer
ſali particulari ⁊ indefinita .hic conſe
quenter autor determinat de propoſiti
one ſingulari:ratio ordinis eſt quia in
tribus primis ſubicitur terminus com
munis communiter acceptus qui ſem
ꝑ poteſt teneri pro multis. In ſingulari
vero ſubicit̄ t̄min⁹ ſingularis ſiue diſcre
tus:vel terminus communis ſingulari
ter captus:qui nō poteſt teneri pro plu
ribus ideo in illis tribus eſt perfectior
quantitas ſubiecti quaz in ſingulari: ra
tione cuius inter has propoſitiones au
tor vltimo determinat de ſingulari ip
ſam ſic diffiniens. Propoſitio ſingula
ris eſt illa ī qua ſubicitur terminus diſ
cretus vel communis cum pronomine
demonſtratiuo. Pro quo ſciendum
primo ꝙ in propoſitione ſingulari ſub
iectum debet teneri ſingulariter et pro
vno tantum ſic ꝙ non poſſit teneri pro
pluribus ratione cuius ipſa dicitur ſin
gularis.⁊ qr oīs termin⁹ cōis cōiter ac
cept⁹ tenet̄ ꝓ pluꝛib⁹ in actu vl' in aptitu
dine:ideo in propoſitione ſingulari nō
pōt ſubici terminus cōis cōiter accept⁹:
ſed ibi requiritur terminus diſcretus

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

qui ſolum ſumitur pro vno vel aliquod
ſibi equiualens quod tenetur ſingulari
ter pro vno tantum ſicut eſt termin⁹ cō
munis ſumptus cum pronomine demō
ſtratiuo: quod quidem pronomen con
trahit terminum communem ad vnum
ſuppoſitum determinatum. ¶ Secun-
do ſciendum ꝙ quatuor modis fit pro
poſitio ſingularis: Prio mō quādo ibi
ſubicitur terminus diſcretus. vt ſor. cur
rit. Secundo mō quādo ibi ſubicit̄ ter-
minus communis cum pronomine de-
monſtratiuo: vt iſte homo currit quod
debet intelligi de pronomine primitiuo
ꝛ non deriuatiuo. qꝛ hec eſt indefinita
mea tunica eſt alba. Tercio quādo ſubi
citur terminus cōis captus pro natura
ſimplici ſignificata per ipſum: vel ha-
bens ſuppoſitionē ſimplicem: vt homo
eſt ſpecies. Quarto qn̄ ſubicitur aliqđ
dictum qđ ſolum ſupponit pro vno ſin
gulari dicto. vt hic hominez currere eſt
poſſibile: vel hic: homo eſt aīal eſt pro-
poſitio vera. ſimiliter in omnibus mo-
dalibus. Tercio ſciendum ꝙ cum di
citur hominem currere ē poſſibile. illud
dictum quod eſt hominem currere acci
pitur pro ſe ipſo in defectu vnius vocis
que non eſt impoſita ad ſignificandum
ipſum. ꝛ ideo ſolū ſupponit pro tali dic
to nec poteſt ſupponere nec appellare ꝓ
aliquo alio dicto ſicut non poteſt ſumi
pro iſto dicto aſinum moueri vel hoīez
eſſe album: ideo tenetur ſingulariter et
reddit propoſitionem ſingularem: ꝛ licꝫ
ibi non ſubiciatur termin⁹ diſcretus for
maliter tamen ibi ſubicitur virtualiter ꝛ
equiualenter: ꝛ ſimiliter in alijs ſingula
ribus. Unde ad declarationem diffini-
tionis propoſitionis ſingularis hic diffi
nitur terminus diſcretus. Quarto ſci
endum ꝙ terminus diſcretus eſt qui ē
aptus natus predicari de vno ſolo: Cu
ius ratio ē. quia terminus diſcretus ha
bet ſignificatum incommunicabile qđ eſt
diſcretum. i. diuerſis cretum ꝛ diſtinctum
ab alijs. ſed incommunicabile nō conue
nit plurib⁹ actu vel aptitudine. ꝛ quia ab
eſſe in pluribus ſumitur dici đ pluribus:
ideo terminus diſcretus non poteſt dici
de pluribus: ſed tantum de vno ſolo. ſ. đ
ſe ipō. vnde patet ꝙ idem ſunt terminus
diſcretus ſm̄ logicum ꝛ nomen proprie q̄
litatis ſm̄ grāmaticum: ſicut idez ſunt ter
minus cōis ꝛ nomen appellatiuum. No-
men enim appellatiuum habet ſignifica-
tum cōmunicabile multis. propriuz vero
incōmunicabile: ꝛ per hoc patꝫ declaratio
diffinitionis ꝓpoſitionis ſingularis ꝛ ter
mini diſcreti. Sed contra predicta ar.
Jſta eſt ſingularis homo eſt ſpecies ꝛ tn̄
ibi non ſubicitur terminus diſcretus vel
cōmunis cum pronomine demonſtratiuo
ergo contra diffinitionem propoſitionis
ſingularis. Secūdo ſic. Jſta eſt ſingu
laris. omnes apoſtoli dei ſunt duodecim
ꝛ tamen ibi non ſubicitur terminus diſcre
tus nec formaliter nec virtualiter. qꝛ ſub
iectuꝫ actu tenetur pro pluribus ergo dif
finitio eſt mala. Tercio ſic in iſta. tot⁹
ſortes eſt albus ſubicitur termin⁹ diſcre-
tus ꝛ tamen non eſt ſingularis: quia equi
ualet iſti quelibet pars ſortis ē alba. mo-
do equiualentes ſunt eiuſdem quantita
tis. ergo diffinitio conuenit alijs a diffini
to. Quarto ſic. Nullum indetermina-
tum contrahit terminum cōmunez ad ſtā
dum pro aliquo vno ſingulari diſcreto: ſꝫ
pronomen demonſtratiuum eſt indeter-
minatum quia ſignificat ſubſtantiam infi
nitam: ꝛ poteſt demonſtrare generaliter
omne ens reale vel rationis: igitur termi
nus cōmunis ſumptus cuꝫ pronomine đ
monſtratiuo non facit propoſitionem ſin
gularem. Quinto ar̄ ſic. ſortes ē termi
nus diſcretus ꝛ tn̄ predicat̄ de iſto ſor. et
de illo: ergo terminus diſcretus non pre
dicat̄ ſolū de vno ſolo. Ad argumēta.

Ad primuꝫ dicitur. ꝙ in iſta homo ē ſpe
cies nō ſubicitur terminus diſcretus for
maliter: ſed bene virtualiter quia homo
ibi tenetur pro natura ſimplici i ſe accep
ta per modum vnius diſcreti ꝛ habet mo
dum ſingularis reſpectu huius predicati
ſpecies quod conuenit ſibi ſm̄ ſe ꝛ nō ea
parte qua communis eſt ſuis inferiorib⁹
ſed inquantum differt ab eis. Ad ſe-
cundum dicitur: ꝙ ſi i iſta omnes apoſto
li dei ſunt duodecim: omnes ſumatur diſ
tributiue eſt vniuerſalis ꝛ falſa: ꝛ ſi collec
tiue eſt ſingularis ꝛ vera: ꝛ licet ſubiectū
teneatur actu pro pluribus: tamē illa plu
ra accipiuntur vt collecta per moduꝫ vni
us diſcreti vt ſunt vnum ſubiectum hui⁹
numeri duodecim: ꝛ ſic eſt ibi virtualiter
terminus diſcretus vl̄ ſingularis. Ad
terciuꝫ dicitur ꝙ ſi in illa: totus ſor. eſt al
bus lꝫ tot⁹ teneatur collectiue pro perfec
to eſt ſimpliciter ſingularis: ſed ſi tenea-
tur diſtributiue pro partibus integralib⁹
vt tantum valet ſicut quelibet pars: tunc
eſt virtualiter vniuerſalis: ſed adhuc eſt
formaliter ſingularis. Ad quartum di
citur ꝙ pronomen conſideratuꝫ ſm̄ ſuos
modos ſignificandi eſſentiales qui ſunt
ſignificare per modum ſubſtantie inde-
terminate ꝛ determinabilis eſt indetermi
natuꝫ nec poteſt determinare nec contra
here terminum communem: ſed ipm̄ con
ſideratum quantum ad ſuos modos ac-
cidentales: qui ſunt relatio vl̄ demonſtra
tio virtute demonſtrationis contrahit ter
minum communem cui additur ad ſtan-
dum pro vno ſuppoſito determinato.
Ad quintum dicitur ꝙ licet ſortes di
catur equiuoce de iſto ꝛ de illo non vni-
uoce tamen ſecundum vnam rationem: ꝛ
licet ille ſortes ꝛ alius habeant eandem
rationem communem vt conueniunt in
nomine hominis: non tamen vt conueni
unt in hoc nomine ſortes: quia non ſigni
ficat eos ſecundum idem ſignificatū nec
ſm̄ eandem impoſitionem vocis.

P Ropoſitionum alia affir
matiua. Poſtꝙ autor premi
ſit diuiſionem propoſitiōis ca
thegorice ſumptam ex parte quātitatis
ꝛ materie eius ꝛ etiam poſuit diffinitio
nes membroꝝ. hic conſequenter ponit
aliam diuiſionem propoſitionis cathe-
gorice q̄ ſe tenet ex parte forme ꝛ q̄lita-
tis eſſentialis ꝓpōis dicens. ꝙ ꝓpōnum
alia affirmatiua alia negatiua. Cui⁹ diui
ſionis rō eſt: qꝛ in omni ꝓpōe cathegori
ca eſt compoſitio predicati ꝛ ſubiecti: vl̄
ergo ibi compoſitio eſt ſm̄ voces tantū:
ꝛ ſic eſt negatiua. vel fit ſm̄ voces ꝛ ſig
nificata: ꝛ ſic ē affirmatiua. Pro quo
ſciendum primo ꝙ in omni voce com-
plexa eſt compoſitio pluriuꝫ vocum ſig
nificatiuarum: ꝛ qꝛ oīs ꝓpō cathegorica
eſt quedaꝫ vox incomplexa ex ſubiecto
ꝛ predicato ideo in qualibet cathegori-
ca eſt compoſitio ſubiecti ꝛ predicati: ſꝫ
ſubiectum qn̄qꝫ componit̄ cuꝫ p̄dicato
ſm̄ vocem ꝛ ſignificatum ſimul: vt hic:
homo eſt aīal. ibi eſt compoſitio hoīs ꝛ
aīalis ſm̄ voces ꝛ ibidem ſignatur com
poſitio eoꝝ ſm̄ ſignificata: qn̄qꝫ vero cō
ponuntur ſubiectum ꝛ predicatū ſm̄ vo
ces tm̄ ꝛ ibi ſignificatur diuiſio eoꝝ quā
tum ad ſignificata vt hic homo non eſt
aſinus ibi ſignificatur diuiſio ꝛ remotio
ſignificatoꝝ hoīs ꝛ aſini. Secūdo ſci
enduꝫ ꝙ ꝓpō affirmatiua ē illa in q̄ pre
dicatum affirmat̄ de ſubiecto vt hō cur
rit: ꝛ ponit̄ illa loco generis ꝛ reſiduum
ad dfam ꝓpōis negatiue in q̄ p̄dicatuꝫ
non affirmatur de ſubiecto: ꝛ đꝛ aliquid
affirmari de alio qđ cōponit̄ cū ipō me
diante copula verbali non negata: ꝛ qꝛ
in ꝓpōe affirmatiua p̄dicatuꝫ componit̄
cuꝫ ſubiecto mediante copula verbali ſi
ne negatione ꝛ ibi deſignatur compoſi
tio ſubiecti ꝛ predicati ideo in ipā p̄di-
catum componitur cum ſubiecto. nō eſt

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

tamen intelligendum de intentionibus
ſubiecti ꝛ predicati q̄ꝺ componantur in
ter ſe. ſed ꝺbet intelligi de rebus ſubiec
tis intentionibus illis. Tercio ſcien-
dum ꝙ ppõ negatiua eſt illa in q̄ p̄dica
tum remouetur a ſubiecto. vt homo nõ
currit. Ratio ē quia illud ꝺr remoueri a
ſubiecto: q̄ꝺ ſolum componitur cum eo
ſm vocem ꝛ denotatur diuidi ꝛ ſepara
ri ab eo ſm rem. ꝛ ſic eſt negatiua vt pri
us dictum eſt. ideo in ea predicatum re
mouetur a ſubiecto ſm modum enunci
andi. ſ. mediante negatione compoſitio
nis deſignate per verbum. ꝛ per hoc dif
ferũt ppõ affirmatiua ꝛ negatiua. ex quo
patet ꝙ ppõ affirmatiua ꝛ negatiua in-
ter ſe differunt ſm ſpeciem. cuius rõ eſt:
qꝛ quecunqꝫ differunt ſm ſuas formas
eſſentiales ſic ꝙ dña ſumat̄ ab illis for-
mis eſſentialibus dummodo conueni-
ant in genere differunt in ſpecie. ſed dif
ferentia ppõis affirmatiue ꝛ negatiue ſu
mitur ſm ſuas formas eſſentiales: quia
ſumitur ex parte compoſitionis que eſt
forma eſſentialis cathegorice: ideo pro
poſitiones ille ſpecie differunt: ꝛ ideo di
uiſio prius poſita eſt diuiſio generis in
ſuas ſpecies ſm moduꝫ. Quarto ſci
endum ꝙ affirmatio ꝛ negatio dupliciť
accipiuntur: vno modo formaliter. ſ. af-
firmatio pro compoſitione affirmatiua
predicati cuꝫ ſubiecto negatio pro com
poſitione negatiua eorundem que fit ꝑ
negationem appoſitaꝫ verbo capiendo
negationē pro aduerbio negandi: ꝛ iſto
modo affirmatio ꝛ negatio ſunt differē
tie eſſentiales enunciationis. Alio mo-
do materialiter. ſ. affirmatio pro oratiõe
affirmatiua ꝛ negatio ꝑ orõne negatiua
ꝛ hoc modo ſunt ſpecies enunciationis
ꝛ ab Ariſto. diffiniuntur. Affirmatio ē
enunciatio alicuius de aliquo. Negatõ
vero eſt remotio alicuiꝰ ab aliquo ꝛ ca-
piendo iſto modo diuiſio preſens fit in
ſpecies. ſed capiendo affirmationeꝫ ꝛ ne
gationem primo modo formaliter ſic fit
per dñas. Sed cõtra predicta primo ar
guitur ſic. Nulla oratio in qua deſtruitur
forma compoſitionis eſt ppõ. ſed negati
ua eſt huiuſmodi quia negatio ꝺſtruit cõ
poſitionem que eſt forma ppõis. igiť nul
la ppõ eſt negatiua. Secundo ſic. hec
eſt cathegorica quodlibet eſt vel non eſt
ꝛ tamen non eſt affirmatiua vel negatiua
qꝛ vnum membꝛuꝫ affirmatur ꝛ aliud ne
gatur ꝛ ſic non debet magis dici affirma
tiua ꝙ̄ negatiua igitur cõtra diuiſionem.

Tercio ſic. hec eſt affirmatiua for. qui
non currit mouetur ꝛ tñ ibi predicatũ nõ
affirmatur de ſubiecto cum ibi ſit negatõ
negans precedens predicatum. ergo ma
le diffinitur ppõ affirmatiua. Quarto
ſic vbi predicatum componitur cum ſub-
iecto non remouetur ab eo ſed in ppõne
negatiua predicatum componitur cũ ſub
iecto cum hoc ſit de rõe ppõis. igitur non
remouetur predicatum a ſubiecto igiť ꝛc.

Quinto ſic. hec eſt negatiua hõ nõ eſt
aĩal: ꝛ tamen predicatum non remouetur
a ſubiecto: cuꝫ impoſſibile ſit aĩal remoue
ri ab hoĩe. Ad argumenta. Ad primũ
ꝺr ꝙ licet in ppõe negatiua deſtruat̄ com
poſitio ſignificatoꝝ ſubiecti ꝛ predicati: ñ
tamen deſtruitur copula verbalis ſm ſe:
nec compoſitio p̄dicati ꝛ ſubiecti ſm vo
cem. Ad ſecundum ꝺr ꝙ ſi iſta quod
libet eſt vel non eſt ſit vna diſiunctiua ſic
eſt affirmatiua: qꝛ eius copula principa-
lis. ſ. coniunctio illa vel non negatur: ꝛ ſi
militer ſi ſit cathegorica de diſiuncto pre
dicato ē affirmatiua: qꝛ principalis eius
copula non negatur: ſenſus enim ē: quod
libet eſt ens vel non ens. ꝛ illud verbum
eſt non negatur. Ad tercium ꝺr ꝙ hec
eſt ſimpliciter affirmatiua homo qui non
currit mouetur: qꝛ principale verbũ eiꝰ. ſ.
mouetur non negat̄: ꝛ licꝫ negatio negãs
precedat ipm hoc tñ non eſt immediate
ſed actus eiꝰ terminatur ſuper illud ver-
bum currit quod ſe tenet ex parte ſubiec
ti: qꝛ hoc totum qui non currit eſt quedã
implicatio determinatiua ſubiecti. Ad
quartum ꝺr ꝙ vbi p̄dicatuꝫ cõponitur cũ
ſubiecto non remouet ab eo ſm id ĩ quo
componit̄: ſed bene ſm aliud modo in ne
gatiua predicatum ſm diuerſa cõponitur
ꝛ diuiditur a ſubiecto vt viſum eſt prius.

Ad quintuꝫ ꝺr ꝙ in iſta hõ non ē aĩal
predicatũ non remouet̄ a ſubiecto ſm reꝫ
ſed bene ſm moduꝫ enunciandi. ſ. per ne
gationē qua denotat̄ ab ipõ ſepari ꝛ hoc
mõ intelligit̄ remoueri in diffinitõe ppõis
negatiue ideo non ſequitur.

d Iuiſa propoſitione. Poſtꝙ̄
autor poſuit tres diuiſiões vnaꝫ
propoſitionis in cõi ꝛ duas pro
poſitionis cathegorice. hic conſequenter
oſtendit aliqua q̄ſita illis diuiſionibꝰ cor
reſpondentia ad querendum de mēbris
earundem dicens: ꝙ ſm triplicem diuiſi
onem ppõis triplex eſt q̄ſitiuum. ſ. que q̄
lis quanta: quoꝝ ſic habet̄ ſufficiētia: qꝛ
omne q̄ſitiuum abſolutum ppõis querit
de ſubã eius vel accidente. ſi primum ſic
eſt que: ſi ſecundũ hoc ē dupl[illegible] q̄
rit de quantitate ꝛ ſic eſt quan[illegible] ꝺ q̄
litate ꝛ ſic eſt qualis. Pro quo ſcien-
dum primo ꝙ hic non enumerantur oĩa
queſitiua generaliter quibus poteſt inter
rogari de propoſitione: ſed ſolum enume
rantur queſitiua correſpondentia tribus
predictis diuiſionibus quibꝰ q̄rimus de
ſubã quãtitate qualitate ppõis: ꝛ magis
hec enumerãtur ꝙ̄ alia queſitiua vt ſunt
Ne an vtrum: duplici rõe. Primo qꝛ iſta
tria querunt de ſubã q̄litate ꝛ quantitate
propoſitionis. Alia vero de veritate ꝛ fal
ſitate. modo inferius determinatur ꝺ op
poſitione conuerſione ꝛ equipollētia pro
poſitionum ad quas cognoſcendas ne-
ceſſarium eſt cognoſcere ſubſtãciam qua
litatem ꝛ quantitatem propoſitionis nõ
autem veritatem ꝛ falſitatem. Alia rõ ē
quia iſta tria querunt de hijs que con-
ueniunt ppõi ſm ſe abſolute. Alia vero
de hijs que ſibi conueniũt reſpectiue. ſ.
per reſpectum ad eius ſignificatũ ideo
iſta hic potius enumerantur quaꝫ alia.

Secundo ſcienduꝫ ꝙ vt dicit̄ ĩ textu
que querit de ſubã propoſitionis. eo ꝙ̄
eſt pronomen infinituꝫ ſignificans ſub
ſtantiam infinitam. ꝛ q̄ſitiuum ſubſtan
tie rei ad ꝙ̄ applicatur: ꝛ q̄rit inſtrumē-
taliter tm̄. non autem principaliter per
modum principalis agentis. ꝛ ſibi debꝫ
reſponderi cathegorica vel ypotetica q̄
dicunt ſubãm ppõis. et ſunt membra di
uiſionis eius date penes ſubãm. Sed
quanta querit de quantitate ppõnis eo
ꝙ eſt queſitiuum quantitatis ad q̄ꝺ de
bet reſponderi vniuerſalis vel particu-
laris idefinita ꝛ ſingularis: eo ꝙ illa ſũt
mēbra diuiſionis ppõis ſumpte penes
quantitateꝫ eius ꝛ materiam. Sed qua
lis querit de qualitate ppõnis eo ꝙ eſt
concretum ꝛ queſitiuum q̄litatis ꝛ ſibi
debet reſponderi affirmatiua vel nega-
tiua que dicunt qualitatē ppõis. Ter
cio ſciendum ꝙ ſubã accipitur dupliciť.
vno mõ proprie vt eſt ens per ſe: Alio
mõ tranſumptiue ꝛ generaliter pro om
ni illo q̄ꝺ accipitur ſm ſe ꝛ per modum
ſubſtantie: vt cũ dicitur ꝙ albedo ē ſub
ſtantia albi. in propoſitione autem non
reperitur ſubſtantia prop̄e dicta. ſed in
telligitur ꝙ in ipã eſt modus ſubſtantie
ꝛ ideo que non querit de ſubã abſoluta
ſed de ipã accepta per modũ ſubſtãtie:
ſimiliter in propoſitione non reperitur
quantitas proprie dicta vt eſt menſura
ſubſtantie: ſed ibi reperit̄ tranſumptiue
quãtitas vt eſt mēſura acceptionis ſub
iecti ppõis. et ſimiliter eſt de qualitate.
vnde affirmatio ꝛ negatio ſm ſimilitu-
dinem dicuntur qualitates propoſitio-
nis. Quarto ſciendum ꝙ dupliciť põt

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

intelligi affirmationē ⁊ negationem eſſe
qualitates ꝓpõis. vno mõ ꝙ ſint quali-
tates accidentales: ⁊ accidētia cõſequē
tia propoſitionem affirmatiuam ⁊ nega
tiuam: ⁊ hoc mõ non dʒ intelligi qꝛ non
adueniunt ipis poſt eſſe completū: qꝛ ñ
eſt ꝓpõ affirmatiua niſi habet affirmati
onem. Alio mõ ꝙ ſint q̄litates eſſentia
les illarum ꝓpõnum: ⁊ iſto mõ dicuntur
q̄litates ꝓpõis. ⁊ hn̄t moduʒ accidentis
reſpectu ꝓpõis in cõi cuius ſunt dſe di-
uiſiue: ſicut ſp differentie diuiſiue alicu
ius generis hn̄t modum accidentis re-
ſpectu illius generis. Sed ꝯ p̄dicta
primo ar: per vtrum bene querimus de
ſubā ꝓpõis: ⁊ etiam de quantitate: vt di
cendo vtꝝ iſta homo currit ſit cathego
rica vel ypotetica ⁊ tm̄ illud q̄ſitiuū non
enumeratur inter iſta: igitur hic ſufficiē
ter non enumerant̄ q̄ſitiua correſpondē
tia tribus diuiſionibꝰ premiſſis. Se
cundo ſic: per que q̄rimus de quntitate
ꝓpõis dicendo que quantitas eſt ī hac
ꝓpõe homo eſt. ergo que non ſoluʒ q̄rit
de ſubā ꝓpõis. Tercio ſic oīs quāti
tas eſt continua vl' diſcreta. ſed ꝓpõ nõ
hʒ quantitatem continuaʒ nec diſcretā:
igitur non hʒ quantitatem nec quanta
querit d̄ quantitate eius. Quarto ſic
vnius queſitiui eſt tm̄ vnū reſponſiuuʒ
ſed quanta ē vnū queſitiuum: igitur nõ
ſibi debent reſponderi iſta q̄tuor. ſ. vni
uerſalis. particularis. indefinita: ⁊ ſingu
laris. Quinto ſic. qualis eſt queſiti-
uuʒ qualitatis in cõi: igit̄ non ē proprie
queſitiuum ꝓpõis: ergo male enumera
tur inter queſitiua eius. Ad argumē
ta. Ad primū dꝛ ꝙ per illud queſitiuuʒ
vtrum bene queritur indirecte de ſubā
vel quātitate ꝓpõis: non tm̄ directe: ſed
per ipm̄ q̄ritur directe d̄ veritate ꝓpõis
in qua põt fieri mentio de ſubā vel quā
titate: vt hic: vtrum homo currit ſit cate
gorica. directe queritur veritas huiꝰ pro
poſitionis homo currit eſt cathegorica.

Ad ſecundum dicitur ꝙ per que quā
doqꝫ queritur d̄ quantitate ꝓpõis accep
ta per modum ſubſtantie ſm ſuam eſſen
tiam: non tm̄ queritur de ipa ſm eſſe quā
titatis vt eſt d̄nominatiua propoſitionis
ſed hoc ſolum fit per quanta. Ad ter-
cium dꝛ ꝙ omnis quantitas proprie dic-
ta eſt continua vel diſcreta: non tm̄ quā
tas accepta tranſumptiue ſicut hic accipi
tur. Ad quartū dꝛ ꝙ vnius queſitiui ē
tm̄ vnū reſponſiuum adequatuʒ ⁊ propri
um: tm̄ poſſunt eſſe plura particularia non
adequate ⁊ ſic eſt de illo queſitiuo quan
ta proprium eius reſponſiuum eſt quāti
tas propoſitionis in cõi particularia re-
ſponſiua eius contenta ſub quantitate ꝓ
poſitionis ſunt vniuerſale particulare et
ſic de ceteris. ⁊ debet reſponderi tantum
vnum reſponſiuum cum queritur de vni
ca propoſitione ⁊ de diuerſis dantur di-
uerſa reſponſiua. Ad quintuʒ dꝛ ꝙ q̄
lis in cõi eſt queſitiuum qualitatis in cõi
ſed per apolicationem ad propoſitionem
dici poteſt queſitiuum qualitatis propo-
ſitionis etiam proprium eo ꝙ non que
rit de accidentibus eius: ⁊ ſimiliter
dicerem de alijs queſitiuis.

p **Ropoſitionum cathegori
caꝝ quedam participant.**

Poſtq̄ autor determinauit d̄ ꝓ
poſitione ſm ſe ⁊ quantum ad principia
eius. hic conſequenter incipit determina
re de aliquibus paſſionibus eius. ſ. de op
poſitione conuerſione ⁊ equipollentia: et
anteq̄ d̄ ipis determinet duas diuiſiões
ponit valentes ad cognitionem ipſarum
quarum prima eſt propoſitionū cathego
ricaꝝ q̄dam participant vtroqꝫ termino:
alie vero vno tantū: alie vero nullo. Cuiꝰ
rõ eſt qꝛ oēs ꝓpões cathegorice vel con
ueniunt in extremis vel diſconueniunt:
Si conueniunt hoc ē dupliciter: vel con
ueniunt in vtroqꝫ ſil: ⁊ ſic ē primū mēbrū
vel in altero tm̄ ⁊ ſic eſt ſecundū. vel diſ
conueniunt in vtroqꝫ ſimul: ſic eſt terciuʒ

Pro quo primo ſciunduʒ ꝙ participa
re tripliciter accipitur. vno modo idē eſt
ꝙ participati rõnem ſuſcipere ſicut ſpeci
es participat genus: quia ſuſcipit diffini
tionem eius. Secundo mõ idem ē ꝙ par
tem rei capere: ſicut duo fratres dicuntur
patris bona participare: Tercio mõ ideʒ
eſt ꝙ conuenire in aliquo: ⁊ iſto modo ſu
mitur in propoſito. ⁊ ideo ille propoſitio
nes dicuntur participare vtroqꝫ termino
que conueniunt in vtroqꝫ ſuoꝝ terminoꝝ
ſeu extremorum. Secundo ſciendum
ꝙ terminus eſt dictio materialiter ⁊ ꝑ ſe
terminans ꝓpõnem: ⁊ dꝛ materialiter ad
dr̄am copule verbalis: que terminat for-
maliter: ⁊ dicitur per ſe ad dr̄am diſpoſiti
onum ſubiecti ⁊ predicati ſicut ſunt ſigna
diſtributiua ⁊ adiectiua que non termi-
nant per ſe ꝓpõem. Et dꝛ terminus a ter-
minando eo ꝙ terminat ꝓpõem ſicut ex-
tremum eius. Tercio ſciendū ꝙ cõue
nientia vel diſconuenientia vnius ꝓpõis
ad aliam eſt accidens reſpectiuuʒ ꝓpõis
⁊ non abſolutum. Et qꝛ iſta diuiſio atten
ditur penes conuenientiam ⁊ diſconueni
entiam propoſitionis vnius ad aliaʒ ſeu
cuʒ alia ex parte ſuoꝝ terminoꝝ: ſequitur
ideo ꝙ iſta diuiſio ſumitur ſm accidētia
propoſitõnis: quare iſta diuiſio eſt ſubiec
ti in accidentia: ⁊ non generis in ſuas ſpe
cies: ⁊ valet iſta diuiſio ad cognoſcēdum
quibus propoſitionibus oppoſitio con-
uerſio ⁊ equipollentia conueniunt et qui
bus non. quia ſolum conueniunt propoſi
tionibus vtroqꝫ termino participantibus
vnde iſte tres ſunt paſſiones reſpectiue
que ſolum cõueniunt propoſitioni per cõ
parationem ad aliam propoſitionem.

Quarto ſciendū ꝙ propoſitões vtro
qꝫ termino participantes iteruʒ diuidun
tur: quia quedam participant vtroqꝫ ter
mino eodē ordine: Alie vero ordine ecõ
uerſo. vnde ille ſunt participantes vtro
qꝫ termino eodem ordine q̄ ſunt eiuſdē
ſubiecti ⁊ eiuſdem p̄dicati: vt hõ ē albꝰ.
homo non eſt albus. Sed ille ſunt par
ticipantes ordine econuerſo quoꝝ p̄di
catum vnius eſt ſubiectum alteriꝰ ⁊ ecõ
tra vt homo eſt albus album eſt homo:
⁊ per hoc faciliter daretur ſufficiētia hu
ius diuiſionis. ⁊ valet iſta diuiſio ſimi-
liter ſicut precedens ad cognoſcendum
quibus propoſitionibꝰ oppoſitio ⁊ equi
pollentia conueniant. quia ſolum cõue
niunt participantibꝰ vtroqꝫ termino eo
deʒ ordine. ⁊ quibus conueniat conuer
ſio quia ſolum conuenit participantibꝰ
vtroqꝫ termino ordine econuerſo. ⁊ per
hoc patent iſte due diuiſiones propoſi
tionum cathegoricarum. Sed cõtra
predicta primo ar̄. Diſtincte propoſitio
nes ſemper habēt diſtinctos terminos:
cum diſtinguantur per ſua ſubiecta ⁊ p̄
dicata. ergo nulle propoſitiones diſtinc
te participant vtroqꝫ termino. Secūdo
ſic. omnes propoſitões cathegorice cõ
ueniunt in ratione ꝓpõnis cathegorice
cum quelibet propoſitio cathegorica ſꝑ
habeat duos terminos ſubiectum ⁊ pre
dicatum igitur nulle participant altero
termino tm̄. cum tantum excludat omne
aliud. Tercio ſic in omni propoſitio
ne cathegorica reperitur hoc verbum ē
⁊ tamen eſt terminus quia terminat et
actuat propoſitionem ⁊ eſt predicatū ꝓ
poſitionis. ergo omnes propoſitiones
aliquo termino participant ⁊ ſūt alique
nullo termino participantes. Quar-
to ſic in qualibet propoſitione eſt vnus
ordo: ergo diuerſe propoſitiones habēt
diuerſos ordines ergo nulle ſunt parti
cipantes eodem ordine contra ſecūdā
diuiſionem. Quinto ſic ordo propo-
ſitionis eſt ordinatio ſuorum terminoꝝ
ſcilicet ſubiecti ⁊ predicati: ſed in omni
bus eſt ordinatio eadeʒ: quia ſubiectuʒ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

⁊ pꝛedicatum ſimiliter oꝛdinantur cum
ſemper ſubiectum pꝛecedat pꝛedicatuʒ:
igitur nulle ſunt participantes oꝛdine
econuerſo. Ad argumenta. Ad pꝛi-
mum dicitur ꝙ licet omnes propoſitio-
nes diuerſe habeāt diuerſos terminos
ſm numerum: qꝛ qđ ſemel dictum eſt in
vna ꝓpōe amplius reſumi non pōt ideʒ
numero: tamen bene habent eoſdeʒ ter
minos ſm ſpeciem vocis ⁊ ſignificati ſi
mul. Ad ſecunduʒ đꝛ ꝙ ſi tantum fa
ciat excluſionem reſpectu conuenientie
pꝛopoſitionis in communi ſic nulle ca-
thegoꝛice conueniunt tm̄ vno termino-
rum: ſed ſi faciat excluſionem reſpectu
conuenientie terminoꝛuʒ ſic alique pꝛo
poſitiones conueniunt in altero tantuʒ
⁊ ſic intelligitur circa pꝛecedentem diui
ſionem. Ad tercium dicit̄ ꝙ hoc ver
bum eſt non eſt terminus: quia licet ter
minet pꝛopoſitionem foꝛmaliter ⁊ in ra
tione copule non tamen materialiter in
quantum habet rationeʒ copule: ⁊ ſi ali
quando ſit pꝛedicatum vt hic homo eſt
tamen in ratione copule non dicitur pꝛe
dicatum materiale. ideo ratione ipſius
non omnes pꝛopoſitiones participant
vno termino. Ad quartum dicitur ꝙ lʒ
diuerſe pꝛopoſitiones ſemper habeant
diuerſum oꝛdineʒ in numero non tamē
in ſpecie. Ad quintum dicitur ꝙ licʒ
ſubiectum ⁊ pꝛedicatum accepta ſm il-
las intentiones ſimiliter oꝛdinentur in
pꝛopoſitione: quia ſemper illud qđ ha-
bet rationem ſubiecti pꝛeponitur alteri:
tamen quantum ad res ſubiectas inten
tionibus illis non ſemper ſimiliter oꝛdi
nantur: qꝛ aliquando ſubiectum vnius
pꝛopoſitionis bene ſit pꝛedicatum alte-
rius ⁊ econuerſo.

i

Tem pꝛopoſitionuʒ vtro
qʒ termino. Poſtꝙ autoꝛ ꝑ-
miſit duas diuiſiones valētes
ad cognoſcendum conuerſiones. oppo
ſitiones ⁊ equipollentias pꝛopoſitionū.
hic conſequenter determinat đ illis paſſi
onibus: ⁊ pꝛimo de oppoſitionibus: Cui⁹
ratio eſt qꝛ oppoſitio ſolum conuenit pꝛo
poſitionibus que participant ſm eundeʒ
oꝛdinem. ⁊ conuerſio conuenit illis q̄ par
ticipant oꝛdine econuerſo. ideo oppoſitō
pꝛecedit conuerſioneʒ. Et qꝛ equipollen
tia ſumitur reſpectu pꝛopoſitionuʒ oppo
ſitarum que fiunt equipollentes ideo eti
am oppoſitio pꝛecedit equipollentiam q̄
re conuenienter determinatur pꝛius đ op
poſitionibus ꝙ̄ de alijs. Pꝛimo ſcien-
dum ꝙ duplex eſt oppoſitio: quedam eſt
oppoſitio rerum vel terminoꝝ que eſt re
pugnantia aliquoꝝ duoꝛum non permit
tentium ſe ſimul ⁊ reſpectu eiuſdem ⁊ de
iſta non determinatur hic ſed in poſtpꝛe
dicamentis. Alia eſt oppoſitio ꝓpōnum
vel modoꝛum enunciandi que eſt repug
nantia duarum cathegoꝛicarum eiuſdem
ſubiecti ⁊ eiuſdem pꝛedicati in qualitate
⁊ quantitate ſimul vl' in altero coꝝ. ⁊ illo
modo hic conſideratur de oppoſitione ⁊
de pꝛopoſitionibus oppoſitis: Unde ad
cognoſcendum ſpecies oppoſitionis pꝛe
dicte hic autoꝛ ponit diuiſionem pꝛopoſi
tionum oppoſitarum. Pꝛo quo ſcien-
dum ſecundo ꝙ pꝛopoſitionum oppoſita
rum alie ſunt contrarie alie ſubcontrarie
alie contradictoꝛie alie ſubalterna. Cuius
diuiſionis ſic habetur ſufficientia: qꝛ oēs
pꝛopoſitiones oppoſite habent repugnā
tiam inter ſe. vel ergo repugnant in qua-
litate ⁊ quantitate ſimul ⁊ ſic ſunt contra
dictoꝛie: vel in altero eoꝛum tantum ⁊ ſic
eſt dupliciter: quia vel repugnant in quā
titate ſolum ⁊ ſic ſunt ſubalterne: vel in q̄
litate ⁊ hoc eſt tripliciter: vl' ambe ſūt vni
uerſales ⁊ ſic ſunt contrarie: vel ambe ſūt
particulares ⁊ ſic ſunt ſubcontrarie. vl' am
be ſunt ſingulares ⁊ ſic iterum ſunt cōtra
dictoꝛie. Tercio ſciendū ꝙ contrarie
ſunt vniuerſalis affirmatia ⁊ vniuerſalis

negatiua eiuſdem ſubiecti ⁊ eiuſdem pꝛe
dicati: vt quilibet homo currit ⁊ nullus
homo currit. ⁊ in ip̄is requiritur ydemp
titas ſubiecti ⁊ pꝛedicati in tribus vl' ſm
tria. pꝛimo ꝙ ſint eadem ſm vocem rōne
cuius iſte non contrariant̄ quilibʒ homo
currit. nullum rōnale currit. Secundo ꝙ
ſint eadem ſm ſignificata: rōne cuius iſte
non ꝯriantur. Oīs canis currit: nullus ca
nis currit. ſi canis teneatur equiuoce qꝛ
poſſunt ambe ſimul eſſe vere. Tercio ꝙ
ſint eadem quantum ad ſuppoſita ꝑ qui
bus tenent̄ ita ꝙ eque ample ⁊ eque ſtric
te in vtraqʒ teneantur ideo iſte non con-
trariantur omnis homo eſt albus: nullus
homo fuit albus quia in pꝛima ſupponit
pꝛo pꝛeſentibus tantum ⁊ in ſecunda pꝛo
pꝛeſentibus ⁊ pꝛeteritis ſimul. ⁊ ſic nō ſūt
eiuſdem ſubiecti ſm rem ⁊ vocem qđ tm̄
requiritur in omnibus oppoſitionibus.

Quarto ſciendum ꝙ ſubcontrarie ſūt
particularis affirmatiua ⁊ particularis ne
gatiua eiuſdem ſubiecti ⁊ eiuſdem pꝛedi
cati. vnde ad ip̄as requiritur ꝙ ambe ſint
particulares vl' indefinite. ratio eſt quia
ſubcontrarie dicunt̄ quaſi ſub contrarijs
poſite. ſed ſubcontrarijs non ponuntur ꝓ
poſitōnes vniuerſales. nec ſingulares. qꝛ
non ſunt eiuſdem ſubiecti cum ip̄is: ideo
ſubcontrarie debent eſſe ambe particu-
lares vel indefinite. ⁊ quia non repug-
nant in quantitate opoꝛtet eas repugna-
re in qualitate: ⁊ ſic vna debet eſſe affir-
matiua alia negatiua: ⁊ non ponuntur ali
qua ſubcontradictoꝛia ſicut ſubcontraria
quia vna eſt particularis in contradicto
ꝛijs ſub qua non poteſt ſumi alia pꝛopo-
ſitio: quia ſub particulari nunꝙ̄ eſt ſume
re aliquid. ⁊ per hoc patet diuiſio pꝛopo
ſitionum oppoſitarum ⁊ diffinitio contra
riarum ⁊ ſubcontrariarum. Sed cōtra
pꝛedicta pꝛimo ar̄: iſte ꝓpōnes oīs hō nō
currit nullus hō currit participant vtroqʒ
termino ⁊ eodem oꝛdine: ⁊ tm̄ non ſunt cō
trarie nec ſubcontrarie. ⁊ ſic de alijs ſed
ſunt equipollentes igitur hic male diui
duntur ꝓpōnes vtroqʒ termino partici
pantes eodem oꝛdine. Secundo ſic
oīa contraria ſūt foꝛme actiue ⁊ paſſiue
inter ſe: ſed pꝛopoſitiones nunꝙ̄ ſūt ac
tiue ⁊ paſſiue cum ꝓpōes non agant nec
patiantur inter ſe igitur nulle ſunt cōtra
rie. Tercio ſic diffinitio contrariaruʒ
conuenit iſtis omnis homo eſt albus:
nullus homo ē albus: ⁊ iſtis oīs homo
currit null⁹ homo currit. ⁊ tamē iſte non
ſunt contrarie: qꝛ in pꝛima homo ſuppo
nit pꝛo viris ⁊ mulieribus: ⁊ in ſecunda
pꝛo viris tantū. igitur ⁊c. Quarto ſic
pꝛopoſitiones que ſimul ſe compatiunt̄
in veritate non opponuntur: qꝛ non ha
bent repugnantiam ſed ſubcontrarie ſil'
ſe compatiuntur in veritate ergo nō op
ponuntur. Quinto ſic iſte ſunt ſubcō
trarie iſte hō currit iſte homo nō currit.
qꝛ ſunt poſite ſub contrarijs q̄ ſunt vni
uerſales ⁊ tamen ille non ſunt particula
res nec indefinite. igitur male diffiniun
tur ſubcontrarie. Ad argumenta. ad
pꝛimuʒ dicitur: ꝙ hic non diuidunt̄ pꝛo
poſitiones participantes vtroqʒ termi-
no in cōi ſed tm̄ participātes vtroqʒ ter
mino que ſunt oppoſite: ideo cum pꝛe-
dicte pꝛopoſitiones ſint equipollentes
non contrariantur. Ad ſecundum đꝛ
ꝙ licet contraria incomplexa ſint foꝛme
actiue ⁊ paſſiue non tamen complexa đ
quibus hic ſolum eſt ad pꝛopoſitum.

Ad terciuʒ đꝛ ꝙ de virtute ſermonis
iſte non contrariant̄: Omnis homo cur
rit: nullus homo currit quia ſubiectum
in vtraqʒ nō tenetur pꝛo equalibus ſup
poſitis. ſed virtute vſus ſunt contrarie
quia ſm vſum reſtringitur ad ſtandum
pꝛo viris tantum. ⁊ eſt ibi reſtrictio ab
vſu: ſed de alijs dicitur ꝙ vere contrari
antur: quia albus in pꝛedicato ꝑ conſig
nificationē ei⁹ reſtringit hoīeʒ in vtraqʒ

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ad ſtanduz pro viris pro quibus ſoluz diſtribuitur. Ad quartum dicitur ꝙ licet ſubcontrarie non repugnent in veritate tamen bene repugnant in falſitate ⁊ etiam in qualitate:ideo opponũtur

Ad quintum dicitur ꝙ licet ſingulares ſint poſite ſub vniuerſalibus q̄ ſunt contrarie non tamen ponuntur ſub ipſis ſm idem ſubiectum:q2 in contrarijs terminus cōis vt homo ſupponit pro omnibus ſuis ſuppoſitis.⁊ in illis ſingularibus pro vno ſolo ideo non habēt idē ſubiectum cuz ſuis vniuerſalibus quod tamen requirit̃ ad ſubcontrarias reſpectu contrariarum.

c

Ontradictorie ſunt vl'is.

Poſtq̄ autor determinauit d̄ contrarijs ⁊ ſubcontrarijs propoſitionibus.hic conſequenter determinat d̄ contradictorijs ⁊ ſubalternis.Rō ordinis eſt q2 contrarie ⁊ ſubcontrarie ſunt eiuſdem quantitatis:ſed contradictorie ⁊ ſubalterne ſunt diuerſe quantitatis.⁊ q2 contradictorie opponuntur ſimpliciter ⁊ ſm rez:ſubalterne vero ſm modum tantum:ideo prius autor determinat de contradictorijs q̄ de ſubalternis ipſas ſic diffiniens. Contradictorie ſunt vniuerſalis affirmatia ⁊ particularis negatiua vel vl'is negatiua ⁊ particularis affirmatiua eiuſdem ſubiecti ⁊ p̄dicati.

Ubi primo ſciendum ꝙ duplices ſūt contradictorie quedam ſunt repugnantes in veritate ⁊ falſitate ⁊ qualitate: et non in quātitate.⁊ tales ſunt contradictorie ſm rem ⁊ ex parte ſignificatoꝝ:nō autem ſm rem ⁊ modum ſiml.⁊ hoc mō due ſingulares eiuſdem ſubiecti ⁊ p̄dicati ⁊ diuerſe qualitatis bene ſunt contradictorie:alie ſunt contradictorie que repugnant in veritate ⁊ falſitate:in quātitate ⁊ qualitate ſimul:⁊ iſte ſunt cōtradictorie ſm rem ⁊ modū ſimul.⁊ perfecte contradictorie.⁊ ſoluz de talibꝰ datur iſta diffinitio ⁊ non de alijs.ideo bene d̄r ꝙ contradictorie ſunt eiuſdem ſubiecti ⁊ predicati ⁊ diuerſe quantitatis ⁊ qualitatis ſimul.Unde in talibus eſt perfecta cōtradictio. Secundo ſciendum ꝙ cōtradictio eſt affirmatio ⁊ negatio eiuſdem d̄ eodem.ad idem ſm idez.ſimiliter ⁊ in eodem tempore.vnde ad ipſam hec quinqȝ reperiuntur requiri.Primo requiritur ꝙ affirmetur idem de eodem ſm rem ⁊ vocem:defectu cuius iſte non contradicunt Tulius currit:Marcus non currit. Secundo ꝙ predicatum in vtraqȝ enunciet̃ de ſubiecto comparato ad idez:ideo iſte non contradicunt ſor.eſt pater platonis: ſor.non eſt pater Tulij. Tercio ꝙ predicatum affirmetur ⁊ negetur de eodem ſm eandem partem vel rōnem ideo iſte non contradicunt:ſor.videt ſm oculos ⁊ non videt ſm aures. Quarto ꝙ ſubiectuz in vtraqȝ teneatur ſimiliter ideo iſte non cōtradicunt homo eſt ſpecies nullus homo eſt ſpecies: q2 ī prima homo tenetur pro natura ſimplici ⁊ in ſecunda pro ſuppoſitis. Quinto ꝙ predicatum enuncietur in vtraqȝ pro eodem tempore. ideo iſte nō contradicunt ſor.currit hodie ſortes non curret cras: ⁊ per iſtas cōditiones poteſt cognoſci natura contradictorioꝝ. Tercio ſciendum ꝙ ſubalterne ſunt vniuerſalis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua vniuerſalis negatiua ⁊ particularis negatiua eiuſdez ſubiecti ⁊ predicati.vnde ad ipſas requiritur ꝙ ſint diuerſe quantitatis:ratio eſt quia in ſubalternis vna ponitur ſupra aliaz ſic̃ totū ſup̄ partem. ſ3 due vl'es non ponuntur ſupra ſe inuicem:nec due particulares eiuſdem ſubiecti ⁊ predicati ideo in ſubalternis requiritur vna vniuerſalis que ponantur ſupra:⁊ eſt ſubalternans:⁊ alia particularis que ponatur infra ⁊ eſt ſubalternata. Secundo requiritur ꝙ ſint eiuſdem qualitatis q2 negatiua nunquaz ponitur ſub affirmatiua de eodem ſubiecto ⁊ predicato. nec econuerſo.ideo ſubalterne ſunt vel ambe affirmatiue vel ambe negatiue. Quarto ſciendum ꝙ ſubalterne non opponuntur ſecundum rem ex parte ſuorum ſignificatorum ſed ſecundum moduz tantum. Cuius ratio eſt quia ſolum propoſitiones ille opponuntur ſecundum rem que repugnant in veritate ⁊ falſitate ex parte ſuoꝝ ſignificatorum : ſed ſubalterne non repugnant in veritate ⁊ falſitate. quia poſſunt ſimul eſſe vere vel falſe ergo non opponuntur ſecundum rem. Ideo Ariſto. inter oppoſitōnes non enumerauit oppoſitionem ſubalternam quia cepit oppoſitionem ſpecialiter pro repugnantia duarum propoſitionum ſecundum affirmationem ⁊ negationem.ſed Pe.hiſ qui cepit oppoſitionez generaliter pro omni repugnantia duarum propoſitionum eiuſdem ſubiecti ⁊ predicati in qualitate vel quantitate.ideo poſuit oppoſitionez ſubalternam.vnde ſubalterne opponunt̃ ſm modum enunciandi.ſ. ex parte quantitatis ſui ſubiecti ⁊ penes vniuerſale ⁊ particulare :⁊ per hoc patet quid ſint ſubalterne ⁊ contradictorie. Sed contra predicta arguitur primo.Iſte contradicunt: ſor.eſt.ſor.non eſt.cum ibi ſit affirmatio ⁊ negatio eiuſdem de eodem ⁊ tamen nulla eſt vniuerſalis ergo contra diffinitionem contradictoriarum. Secundo ſic in contradictorijs ſubiectum debet teneri ſimiliter.ſed in vniuerſali ⁊ particulari non tenetur ſimiliter quia in vna diſtribuitur ⁊ in alia non. igitur vniuerſalis et particularis non ſunt contradictorie.

Tercio ſic.iſte contradicūt omnis homo eſt ens.quidam homo eſt non ens:⁊ tamen ambe ſunt affirmatiue ergo in contradictorijs vna nō eſt affirmatiua ⁊ alia negatiua. Quarto vniuerſalis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua eiuſdē ſubiecti ⁊ predicati non opponuntur inter ſe. quia particularis ſequitur ad vniuerſalem:ergo ſubalterne non opponuntur.

Quinto ſic.due ſubcontrarie ſunt ſubalterne q2 ſunt ſub alijs poſite ⁊ tamen non ſunt vniuerſalis affirmatiua ⁊ particularis affirmatiua nec econuerſo.igit̃ contra diffinitionem earundem. Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ licet iſte ſint contradictorie ſm rem.tamē nō ſm rem ⁊ moduz ſimul quia non repugnant in quantitate ⁊ qualitate:ſed ſoluz in qualitate ⁊ de contradictorijs ſm rez ⁊ modum ſimul datur iſta diffinitio.

Ad ſecundum dicitur ꝙ in vniuerſali ⁊ particulari ſubiectum non tenetur ſimiliter quantum ad diſtributionem:tamen tenetur ſimiliter quantuz ad illa p quibus ſumitur quia in vtraqȝ tenetur pro omnibꝰ ſuis ſuppoſitis:vel pro hijs ad que reſtringitur. Ad tercium dicitur ꝙ ille bene contradicunt virtualiter ⁊ non formaliter:⁊ eo modo quo cōtradicunt vna eſt negatiua virtualiter ſcilicet iſta homo eſt non ens:qui includit iſtam homo non eſt ens. Ad quartū dicitur ꝙ particularis cōtinetur ⁊ ſequitur ad vl'em rōe ſui ſignificati ⁊ nō rōe quātitatis ſm q̄ opponunt̃ ⁊ hn̄t repugnantiam. Ad quintū d̄r ꝙ l3 ſubcontrarie ſint ſubalterne reſpectu ſuaꝝ ꝯtrariaruz:nō tn̄ ſūt inter ſe ſubalterne:q2 vna nō ponit̃ ſub alia:⁊ hec diffinitio intelligitur d̄ hijs q̄ ad inuicē ſūt ſubalt̃ne ſeu ſubalt̃nant̃.⁊ oīa patēt in figura ſequēti

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

p Ropoſitionum triplex eſt materia ⁊c. Poſtquam autor determinauit de oppoſitionibus propoſitionum: conſequenter vult determinare de legibus oppoſitionum: ⁊ quia ille leges vel regule variantur ſecundum variationem materie propoſitionum: ideo antequaz de ipſis determinet prius agit de materia propoſitionum ⁊ licet propoſitio nō habeat materiaz proprie dictam: q2 nullum accidens vel ens rationis habz materiam proprie dictam: propoſitio autez ſecundum ſuum materiale quod ē vox. eſt accidens. ⁊ quantum ad formale qđ eſt eſſe ſignuz compoſitionis eſt ens rationis: ideo non habet materiam prope dictam. ſed ſimilitudinarie tantum.

Primo ſciendum ꝙ propoſitio habet materiam ex qua ſimilitudinarie. et materiam in qua ⁊ circa quaz. vnde materia ex qua ſunt ſubiectum ⁊ predicatum: ⁊ ſubiectum vocis eſt materia in q̃ vel ipſa vox ſi propoſitio conſideretur quantum ad ſuum formale ſed enunciabile đ quo eſt ipſa propoſitio eſt ſua materia circa quam: hic autem capitur materia propoſitionis ſolum pro conditione materie ſue ex qua: id eſt pro habitudine predicati ad ſubiectum ideo materia propoſitionis vt hic ſumitur eſt habitudo predicati ad ſubiectum ī qua fit compoſitio predicati cum ſubiecto: ⁊ in qua ſubiectum ⁊ predicatum conueniunt. Secundo ſciendum ꝙ triplex ē materia propoſitionum ſcilicet naturalis. contingens ⁊ remota: quod probatˀ per ſufficientiam: quia materia propoſitionis eſt habitudo predicati ad ſubiectum. vel ergo illa habitudo dicit repugnantiaz predicati cuz ſubiecto: ⁊ ſic eſt materia remota: vel dicit conuenientiam: ⁊ hoc dupliciter: vel dicit conuenientiam neceſſariam: ⁊ ſic eſt naturalis vt contingentem ⁊ accidentalem ⁊ ſic eſt cōtingens. Et q2 conuenientia neceſſaria pfectior eſt q̃ contingens ⁊ contingens q̃ remota: ideo materia naturalis pfectior ē alijs: deinde contingens ⁊ remota eſt imperfectior. Tercio ſciendum eſt ꝙ materia naturalis eſt in qua predicatum eſt de ſubiecti eſſentia vel proprium eius vt homo eſt animal: vel homo eſt riſibilis: ⁊ dicitˀ talis materia naturalis: quia predicatum naturaliter conuenit ſubiecto: et habet naturalem habitudinem ad ipſum ſed id quod habet naturalem habitudinem ad ſubiectum eſt de natura ⁊ eſſētia ſubiecti vel neceſſario conſequens naturam ſubiecti ſicut proprium conſequitur ſpeciem licet enim proprium non ſit đ natura ſui ſubiecti: tamen immediate conſequitur illam naturam ideo naturaliter ineſt ſubiecto ſuo. Quarto ſciendum ꝙ eſſentia dicitur illud quo formaliter res habet eſſe ſicut humanitas eſt illud quo homo habet eſſe ⁊ ſimiliter aīa rōnalis. Eſſe autem ſm Boecium ē exiſtentia forme in materia vel actꝰ in potentia. quid aūt ſit proprium videbitˀ in p̄dicabilibus ⁊ per hoc patet intellectus hꝰ diuiſionis:

Sz ꝯ p̄dicta primo arˀ. habitudo p̄dicati ad ſubiectū ē forma in q̃ extrema cōueniūt: ergo illa nō ē materia ꝑpōis. Secundo iſta ꝑpō ſor. ē ens ē in materia naturali quū ens ſit de rōe ſubſtantie ⁊ omnium ſuoꝝ inferioꝝ: ⁊ etiā in materia cōtingenti quia predicatum poteſt adeſſe ⁊ abeſſe ſubiecto quum ſortes poſſit eſſe ⁊ non eſſe. ergo materia naturalis ⁊ contingens coincidunt. igitur membra diuiſionis materie propoſitionis non opponuntur. Tercio ſic hec eſt in materia naturali animal eſt homo ⁊ ſimiliter iſta homo eſt homo quum iſte ſint neceſſarie. ⁊ tamen predicatuz non eſt de eſſentia ſubiecti quū inferiꝰ nō ſit de eſſentia ſuperioris nec idem de eſſencia ſui ipſius. nec etiaz eſt proprium eius: igitur contra diffinitionem materie naturalis. Quarto iſta ignis eſt calidus eſt in materia naturali quum ſit neceſſaria. ⁊ tamen predicatum non eſt de eſſentia ſubiecti: cum p̄dicatum poſſit abeſſe ſubiecto quum ſit accidens eius. nec proprium quia contingit alijs ⁊ ſimiliter argueretur de iſta: aqua eſt frigida. Quinto in iſta homo ē animalitas predicatum eſt de eſſentia ſubiecti ⁊ tamen illa non eſt in materia naturali ſed in remota quum ſit impoſſibilis. q2 predicatum non poteſt vere dici de ſubiecto. ergo illa diffinitio conuenit alijs a diffinito. Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ licet illa habitudo ſit forma reſpectu ſubiecti ⁊ predicati. tamen habet modum materie reſpectu compoſitionis actualis propoſitionis: ideo bene dicitur materia propoſitionis. Ad ſecundum dicitur ꝙ ſi capiatur ens nominaliter vt idem eſt quod habens eſſentiam ſic eſt de eſſentia ſubſtantie: ⁊ etiam ceterorum entiuz: ⁊ hoc modo iſta ſortes eſt ens eſt in materia naturali: ſed ſi capiatur participialiter vt tantum valet ſicut exiſtens. ſic conuenit ſubſtantie contingenter ⁊ ſimiliter ſorti: ⁊ ſic illa eſt in materia cōtingenti: ⁊ ſic non eſt idem predicatum illius propoſitionis nec eadem propoſitio dum eſt in materia naturali ⁊ contingenti. Ad terciuz dicitur ꝙ licet homo nō ſit de eſſentia animalis in communi. eſt tamen de eſſentia aliquorum ſuppoſitorum animalis: ſcilicet illorum que continentur ſud homine: et in iſta animal eſt homo animal ſupponit pro ſuis ſuppoſitis ⁊ homo pro natura ſimplici: et ſic verificatur locutio pro ſuppoſitis animalis que ſunt ſub homine: ideo predicatū ēſt de eſſentia ſubiecti quantum ad ſuppoſita pro quibus verificatur de ipſo. ⁊ ī iſta homo eſt homo: homo in ſubiecto ſupponit pro ſuppoſitis ⁊ in predicato pro natura ſimplici. ideo predicatum eſt de eſſentia ſubiecti. Ad quartuz dicitur ꝙ licet eſſe calidum non ſit propriuz ignis quarto modo eſt tamen proprium eius ſecūdo modo ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ ſit in materia naturali: quia propriuz ſecundo modo ⁊ quarto modo neceſſario conueniunt ⁊ ſemper: ideo faciunt ꝑpoſitionem in materia naturali. ⁊ đ iſta aqua eſt frigida dicitur ꝙ ſi eſſe frigiduz dicat aptitudinez eſt in materia naturali ⁊ eſt proprium aque ſecundo modo: ſed ſi dicat actum eſt in materia contingenti ⁊ poteſt adeſſe ⁊ abeſſe ipi aq̄.

Ad quintum dicitur ꝙ licet animalitas ſecundum rem ſit de eſſentia hominis non tamen ſecundum modū quo predicatur in illa propoſitione quia ibi predicatur in abſtracto prout ſumitur cum preciſione ſuorum inferiorum. iđo ſub tali modo non conuenit ſubiecto: ſz illa eſt in materia remota ideo.

c Ontingens materia ⁊c. Poſtquam autor determinauit đ materia naturali. hic conſequenter determinat de materia contingenti ⁊ remota: et primo de materia contingenti que ſic diffinitur. Materia contingens eſt illa in qua predicatū poteſt adeſſe ⁊ abeſſe ſubiecto vt hō currit: in hac diffinitōne ponitur adeſſe ad differentiam materie remote in qua predicatum non poteſt conuenire ſubiecto ⁊ ponitur abeſſe ad differentiam materie naturalis in qua predicatuz non poteſt abeſſe ſubiecto. Primo ſciendu ꝙ materia dicitur contingens eo ꝙ predicatuz contingenter conuenit ſubiecto illud autem qđ contingenter conueīt alicui pōt ſibi adeſſe cū non habeat repugnantiaz: ⁊ etiā pōt tali ſubiecto abeſſe q2 nō cōuenit neceſſario: ideo qđ contingēter ineſſe pōt nō ineſſe iđo bn̄ diffinitur

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS

materia contingens in qua predicatum poteſt abeſſe ⁊ adeſſe ſubiecto: non ē tñ intelligenduz ꝙ poſſit adeſſe ⁊ abeſſe ſimul ſm actū: q̄r hoc implicat contradictionem: ſed ſm aptitudinem ⁊ ſucceſſiue quantum ad actū. Secūdo ſciendum ꝙ contingens a quo venit contingēter dupliciter accipit̄. vno modo pro omni eo qđ poteſt eſſe ⁊ conuertitur cū poſſibili: ⁊ đr tam de neceſſario ꝙ̄ de nō neceſſario. Alio modo ſpecialiter ꝓ contingenti non neceſſario qđ poteſt eſſe ⁊ non eſſe: ⁊ diuiditur per contingens natum ad vtrūlibet ⁊ contingens raro. Cōtingens natum eſt qđ eſt magis đterminatum ad eſſe ꝙ̄ ad non eſſe: vt frigus in hyeme. Et contingens raro eſt qđ ē magis determinatum ad non eſſe ꝙ̄ ad eſſe ſicut bos natus cum duobus capitibus. Contingens ad vtrumlibet eſt qđ non magis determinatum eſt ad eſſe ꝙ̄ ad non eſſe ſicut virum ludere: ⁊ a cōtingenti hoc modo accepto venit contingēter quod denominat materiam contingentem ⁊ non a contingenti in cōi accepto q̄r tale contingens nō ſemper poteſt eſſe ⁊ non eſſe. cum dicatur đ neceſſario quod non eſt contingens. Tercio ſciendu ꝙ materia remota eſt illa in qua predicatuz non poteſt conuenire ſubiecto vt homo eſt aſinus: ⁊ ratō eſt quia in materia remota predicatū habet repugnantiam ⁊ diſtantiam cum ſubiecto: ⁊ a tali repugnantia vel remotione predicati a ſubiecto dicit̄ materia remota illud autem quod habet repugnantiam cum aliquo non poteſt ſibi cōuenire ſicut aſinus per repugnantiam ꝙ̄ habet cuz homine per irrationale non poteſt ſibi cōuenire: ideo bene dicitur materia remota in qua predicatum non poteſt conuenire cum ſubiecto propter remotionem eius a ſubiecto. Quarto ſciendum ꝙ tripliciter poteſt fieri remotio predicati a ſubiecto. vno modo per negationem negando ipm̄ a ſubiecto: alio mō remouendo ipm̄ de propoſitione ⁊ a ſubiecto ſm vocem: ⁊ de iſtis remotionibus non ē hic ad propoſitum. Alio modo ꝙ remoueatur predicatum ſecundum ſuum ſignificatum a ſubiecto propter repugnantiam ꝙ̄ habent ad inuicem ⁊ a tali remotione ꝑ repugnātiam predicati a ſubiecto dicitur materia remota. Ex quo patet ꝙ propoſitiones affirmatiue in materia remota ſūt falſe: ⁊ negatiue vere: ſicut in materia naturali affirmatiue ſunt vere ⁊ negatiue falſe. In contingenti vero affirmatiue ⁊ negatiue poſſunt eſſe vere ⁊ falſe: ⁊ per hoc patent diffinitiones iſtarum materiarum.

Sed contra predicta primo ar̄. Iſta ē in materia contingenti homo eſt quant⁹: ⁊ tamen quantum non poteſt abeſſe ſubiecto. igitur. maior patet quia illa propoſitio non eſt in materia remota nec in materia naturali cum predicatum non ſit de eſſentia ſubiecti vel proprium eius ergo eſt in materia contingenti. Secundo ſic homo eſt in materia contingenti Coruus eſt niger ⁊ tamen predicatuz non poteſt abeſſe ſubiecto cum ſit accidens eius inſeparabile: ergo contra diffinitionem.

Tercio ſic in iſta homo viuit predicatum adeſſe poteſt ⁊ abeſſe ſubiecto ⁊ tamen non eſt in materia contingenti cum vita ſit de eſſe hominis ⁊ eadem cum anima eius: ⁊ ſimiliter đ iſta homo eſt: ergo illa diffinitio conuenit alijs a diffinito.

Quarto ſic hec eſt in materia remota ſoꝛ. eſt albedo vel qualitas ⁊ tamen predicatum poteſt conuenire ſubiecto: ergo male diffinitur materia remota. Quinto ſic. Iſta eſt in materia remota homo non eſt aſinus cum affirmatiua ⁊ negatiua ſint in eadem materia: ⁊ tamen predicatum poteſt conuenire ſubiecto. quia vere enunciatur de ipſo ergo diffinitio ē mala. Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ̄ iſta homo eſt quantus ē in materia naturali: ⁊ licet quantum nō ſit proprium hōi quarto mō ē tñ ſibi proprium ſecundo modo. ⁊ quarto mō propriuz reſpectu corporis de genere ſubſtantie qđ eſt ſuperius ad hominem ideo illa eſt in materia naturali. ſicut ⁊ iſta homo eſt riſibilis. Ad ſecundum dicitur ꝙ licet nigrum non poſſit faciliter abeſſe coꝛuo remanentibus ſuis principijs complexionalibus: tamen poteſt ſibi abeſſe per mutationem ſue complexionis: vnde non dicitur accidēs inſeparabile: quia nullo mō poſſit ſeparari: ſed quia cum difficultate.

Ad tercium dicitur ꝙ ſi viuit dicat actum viuendi ⁊ eſſe actuale viuētis: ſic poteſt abeſſe homini ⁊ illa eſt in materia cōtingenti: ſed ſi dicat aptitudinem ſibi cōuenit naturaliter ⁊ non poteſt ſibi abeſſe ⁊ illa eſt in materia naturali: ⁊ ſimilit̄ iſta homo eſt. quia eſt poteſt dicere actū qui contingenter aduenit cuilibet rei create. ⁊ ſic eſt in materia contingenti. vel eſſe poſſibile ⁊ in ſuis cauſis quod ſemper cōuenit rei: ⁊ ſic eſt in materia naturali. Ad quartum dicitur ꝙ albedo ſm rem poteſt ineſſe ſoꝛti: non tamen ſm denominationem vt deſignatur in abſtracto: quia deſignatur cum preciſione ſubiecti: ⁊ ſic nō poteſt verificari de ſubiecto cuz ſecuz habeat repugnantiam ſub tali modo ſignificandi. Ad quintum dicit̄ ꝙ licet iſtud predicatum vere enuncietur negatiue de ſubiecto non propter hoc habet conuenientiam cum eo ſed magis repugnantiam q̄r dici de alio negatiue non ſumitur ab eſſe in. ſed potius a non eſſe.

Et contrariarum talis eſt.

1 Poſtꝙ̄ autoꝛ determinauit đ materia propoſitionum cuius cognitio valet ad cognoſcenduz leges oppoſitionum. hic conſequenter proſequitur determinando de illis legibus propoſitionum oppoſitarum: ⁊ quia propoſitiōes contrarie precedunt oēs alias oppōes ſm oꝛdinē ſuperi⁹ poſitū eo ꝙ ꝯrie ſunt ambe vl'es ⁊ hñt perfectioꝛē quantitatē alijs ꝓpōibus oppoſitis: ideo hic autoꝛ determinat de lege ꝯriarum prius ꝙ̄ de alijs. Primo ſciendum ꝙ ꝯrie nunꝙ̄ pñt eſſe ſimul vere in quacūq; materia Cuius duplex eſt rō. Prima ē q̄r in contrarijs vna eſt vniuerſalis affirmatiua denotans predicatum conuenire ſubiecto pro omni ſuppoſito eius ⁊ alia ē vniuerſalis negatiua denotans predicatuz remoueri a quolibet ſuppoſito ſubiecti: ſed quia impoſſibile eſt idem predicatum ſimul conuenire cuilibet ſuppoſito ſubiecti ⁊ a quolibz remoueri. quia hoc implicat contradictionem: ideo due cōtrarie non poſſunt ſimul eſſe vere. Secunda ratio eſt q̄r ſi due contrarie que ambe ſunt vniuerſales ſint ſimul vere: ⁊ ad veritatez vniuerſalis ſequatur veritas particularis per legem ſubalternarum due ſubcontrarie que ambe ſūt particulares eſſent ſimul vere cum ipis ⁊ ꝑ conſequens propoſitiones contradictorie eſſent ſimul vere quod eſt impoſſibile: ergo ꝯrie non pñt ſil' eſſe vere. Secundo ſciendum ꝙ due ꝯrie bñ poſſunt eſſe ſil' falſe in cōtingenti materia dū tñ accidens ē ſeparabile. Cui⁹ rō eſt q̄r in materia contingenti predicatum pōt cōuenire ſubiecto pro aliquibus ſuppoſitis ⁊ pro aliquibus nō. ſicut albū conuenit hoī pro aliquibus ſuis ſuppoſitis: et pro quibuſdā non: ſ; pro illa parte qua non conuenit ſubiecto vl'is affirmatiua falſificat̄ ⁊ ea parte q̄ conuenit vl'is negatiua reddit̄ falſa igit̄ ī tali materia cōtingenti contrarie poſſunt ſimul eſſe falſe: ⁊ đr notanter dum accidens ē ſeparabile: q̄r ſi eſſet inſeparabile affirmatiua ſemper eſſet vera ⁊ negatiua falſa: ⁊ ſic non poſſent ſimul eſſe falſe. Tercio ſciendū ꝙ due ꝯrie in materia naturali

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

⁊ remota nunq̄ pñt ſimul eſſe falſe. cui⁹ ratio eſt q: in contrarijs in materia naturali ſp vl'is affirmatiua ē vera cū p̄dicatum ſubiecto conueniat pro quolibet ſuppoſito: ⁊ vl'is negatiua falſa: ⁊ ecōuerſo eſt in materia remota vl'is affirmatiua eſt falſa ⁊ negatiua vera: ⁊ ſic ibi due cōtrarie nunq̄ pñt ſimul eſſe falſe. Ex quibus patet ꝙ tres ſunt partes in lege cōtrariarū. Prima ē ꝙ ꝯrie nunq̄ poſſūt eſſe ſimul vere: ſed repugnant in veritate. Secūda ē ꝙ in materia contingenti poſſunt ſimul eſſe falſe ⁊ ſic non repugnāt in falſitate. Tercia eſt ꝙ in materia naturali ⁊ remota nō poſſunt ſimul eſſe falſe. Quarto ſciendum ꝙ repugnantia in veritate conuenit contrarijs ratione forme ſue oppoſitionis q: in q̄cunq̄ materia ſint conuenit ip̄is ſemper: ideo pertinet formaliter ad legē ip̄aꝝ: ſed repugnantia in falſitate q̄n̄q̄ conuenit ip̄is vt in materia naturali ⁊ remota. ⁊ q̄n̄q̄ non vt in contingenti. ⁊ ſic repugnantia in falſitate non conuenit ip̄is rōe forme ſue oppoſitionis: ſed rōe materie: et ideo non pertinet formaliter ad legem ip̄aꝝ ſed ſolū primum mēbrum .ſ. repugnantia in veritate. Sed ꝯ p̄dicta primo ar. oīs lex ē conſtitutio q̄dam precipiens bonū vel prohibens malū. Sꝫ in contrarijs non eſt talis conſtitutio igit̄ nulle ſunt leges contrariaꝝ. Secūdo ſic iſte oīs homo currit ⁊ nullus hō currit poſſunt ſimul eſſe vere: q: ambe ſiml' habent potentiaꝫ ad hoc ꝙ ſint vere: cū nunc quelibet ſit in potēcia ad veritatē igitur contrarie poſſunt ſimul eſſe vere.

Tercio ſic iſte contrariantur oīs hō ē totū in quantitate: ⁊ nullus hō ē totum in quantitate ⁊ tamen ſunt ſil' vere: ergo ꝯrie pñt ſimul eſſe vere. Quarto ſic in ꝯrijs includuntur ſubcontrarie igit̄ ſi contrarie ſunt ſimul falſe ſequit̄ ꝙ ⁊ ſubcontrarie quod eſt impoſſibile: igit̄ contrarie non poſſunt ſimul eſſe falſe in contingenti materia. Quinto ſic iſte contrariantur in materia naturali vel remota omne animal eſt homo nullum animal ē homo ⁊ tamen ſunt ſimul falſe igitur contrarie in materia naturali poſſunt ſimul eſſe falſe. Ad argumenta. Ad primuꝫ dicitur ꝙ lex vno modo capitur proprie vt eſt regula operationum humanarum docens modum bene viuendi ſicut ē lex nature vel diuina vel humana ⁊ hoc modo eſt precipiens bonum vel prohibens malum ⁊ ſic non capitur in ꝓpoſito. Alio modo capitur ſimilitudinarie vt eſt regula de modo repugnantie propoſitionum oppoſitarum ⁊ ſolum hoc modo capit̄ hic ⁊ conuenit contrarijs. Ad ſecundum dicitur ꝙ hec eſt duplex. contrarie poſſūt ſimul eſſe vere: quia hec determinatio ſimul poteſt referri ad poſſunt ⁊ ſenſus iſtius eſt ſimul habent potentiaꝫ vt ſint vere. ⁊ hoc modo eſt vera. Alio modo poteſt referri ad eſſe vere ⁊ ſic eſt falſa: ⁊ ſenſus iſtius eſt ꝙ contrarie poſſunt ſimul eſſe vere ⁊ ſic ponitur ſimul in preſenti loco. Ad tercium dicitur: ꝙ ſi in illis homo diſtribuatur ſic ſunt contraria ⁊ tunc iſta eſt falſa omnis homo eſt totū in quātitate. ſed ſi homo teneatur ibi ſimpliciter pro ſe ip̄ſo diſtributo ſic non ſunt contrarie quia ambe ſunt ſingulares ⁊ ita debet teneri homo de vi ſermonis ratione illius attributi totum in quantitate.

Ad quartum dicitur ꝙ ad falſitatem vniuerſalis non ſequitur falſitas particularis ideo non oportet ꝙ ſi due ſubcontrarie includantur in duabus contrarijs ſimul falſis ꝙ propter hoc ſint falſe.

Ad quintum dicitur ꝙ licet ille ſint in materia remota vel naturali tamen ibi eſt predicatio indirecta: ⁊ hoc quod dictum eſt prius ꝙ ꝯrie in illis materijs nō pñt ſiml' eſſe vere dꝫ intelligi in p̄dicatione directa ⁊ ordinata: vñ licet illa omnis homo eſt aīal ſit ī materia naturali: tamē iſta omne aīal eſt homo ponitur in materia remota quia aīal ibi ſtat non ſolū pro hominibus: ſed etiam pro alijs animalibus quibus homo non poteſt conuenire

Ex ſubcontrariarum talis ē

Poſtq̄ autor determinauit de lege contrariarum hic conſequenē determinat de lege ſubcontrariarum in q̄ ſunt plures partes ſicut in lege contrariarū. Prima eſt ꝙ due ſubcontrarie in nulla materia poſſunt ſimul eſſe falſe. Cuius ratio eſt. quia ſi due ſubcontrarie poſſūt ſimul eſſe falſe: due contradictorie erunt ſimul falſe. vt ſi iſte ſubcontrarie quidam homo currit quidam homo nō currit ſint falſe cum ad falſitateꝫ particularis ſequatur falſitas vniuerſalis. vt ad falſitatē iſtius aliquis homo currit ſequatur falſitas iſtius omnis homo currit ergo due contradictorie erunt ſimul falſe: quod eſt inconueniens: ideo ſi in ſubcontrarijs aliq̄ ſit falſa reliqua erit vera ⁊ non econuerſo

Primo ſciendum ꝙ ſecunda pars legis ſubcontrariarum talis eſt ꝙ due ſubcontrarie in materia contingenti poſſunt ſimul eſſe vere: ratio eſt. nam in materia contingenti predicatum poteſt ineſſe ſubiecto pro aliquo ſuppoſito ⁊ pro aliquo non ineſſe ſed pro illo ſuppoſito cui cōuenit verificatur particularis affirmatiua. q: ad veritatem eius ſufficit predicatum ei⁹ ineſſe ſubiecto pro vnico ſuppoſito. ⁊ pro ſuppoſito cui non ineſt verificatur particularis negatiua: q: ad veritatem ei⁹ ſufficit predicatum remoueri ab vnico ſuppoſito ſubiecti: ideo in materia contingenti due ſubcontrarie poſſunt ſimul eſſe vere vt iſte quidam homo eſt cecus. quidam homo non eſt cecus. Secundo ſciendum ꝙ in materia naturali ⁊ remota ſubcontrarie nunq̄ poſſunt ſil' eſſe vere: rō ē q: in materia naturali p̄dicatū cōuenit oī ſuppoſito ſubiecti: ido negatiua ſemp eſt falſa ⁊ affirmatiua ſemper eſt vera: ſed in remota p̄dicatum remouet̄ a quolibꝫ ſuppoſito ſubiecti: ideo ſp affirmatiua ē falſa: ⁊ negatiua vera: Ex quo ptꝫ ꝙ tres ſunt partes in lege ſubcontrariaꝝ. Pria ē ꝙ pñt ſiml' eſſe falſe. Secūda ē ꝙ pñt eſſe ſimul vere in materia contingenti. Tercia ē ꝙ in materia naturali ⁊ remota nunq̄ pñt eſſe vere nec falſe ⁊ ſic ſemp repugnant in falſitate: ⁊ hoc conueit eis rōe forme ſue oppoſitionis: ideo pertinet formaliter ad legem ip̄aꝝ. Q̄n̄q̄ repugnant in veritate ⁊ q̄n̄q̄ nō. ideo cōuenit ip̄is rōne materie nec pertinet formaliter ad legem ip̄arum: vnde patet ꝙ lex ſubcontrariarum econtrario ſe habꝫ ad legem contrariarū. Tercio ſciendum ꝙ due contradictorie in nulla materia poſſunt ſimul eſſe vere. cuius ratio eſt quia in contradictorijs denotat̄ idē ineſſe ⁊ non ineſſe eidem: quia idem affirmatur ⁊ negatur de eodem: ſed impoſſibile eſt idem ineſſe ⁊ non ineſſe eidem hoc enim eſt primum principium omnium complexorū. ideo contradictorie nunq̄ poſſunt ſimul eſſe vere. ſed ſi vna eſt vera alia falſa eſt. Quarto ſciendum eſt ꝙ contradictorie in nulla materia poſſunt ſimul eſſe falſe: ratō eſt quia ſi poſſent ſimul eſſe falſe cū vnum contradictoriorū ſit ens ⁊ aliud ñ ens: ſequeretur ꝙ inter ens ⁊ non ens eſſet dare medium ſed hoc eſt impoſſibile: quia ens continet omnia entia: ⁊ omne aliud ab ente dicitur non ens: ideo contradictorie non poſſunt ſimul eſſe falſe: ⁊ ſic habent repugnantiam in veritate ⁊ falſitate ſimul: ⁊ vtrunq̄ pertinet formaliter ad legem ipſarum. ⁊ hoc eſt quod dicitur ꝙ contradictorie magis opponuntur quam contrarie ⁊ ſubcontrarie: quia contrarie in veritate opponuntur: ſubcontrarie in falſitate ſolum. ſubalterne in quantitate ſolum. Sed con-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

tra predicta primo ar. ſic: due contrarie poſſunt ſimul eſſe falſe. ſed falſitas vniuerſalis prouenit ex falſitate alicuius particularis eius. igitur ad falſitatē contrariarum oportet ꝙ ſubcontrarie ſint ſimul falſe: Secundo ſic idem non pōt ineſſe ⁊ non ineſſe eidem nec vere affirmari ⁊ negari de eodem: ſed in ſubcontrarijs ſemper idem affirmatur ⁊ negatur de eodem igitur in materia contingenti nō poſſūt ſimul eſſe vere. Tercio ſic iſte ſunt vere ſimul quoddam ens eſt bonū quoddam ens non eſt bonum: ⁊ tamen ſunt in materia naturali. q2 bonuȝ ē proprietas entis: ergo in materia naturali ſubcontrarie poſſunt ſimul eſſe vere qḋ eſt contra legem earum. Quarto ſic. in morte ſortis ſor. habet ſimul eſſe ⁊ nō eſſe: igitur duo contradictoria quādoqȝ ſunt ſimul vera. antecedens patet quia ſi eſſe ⁊ non eſſe ſibi non ſimul conuenirent in eodem inſtanti ſibi conuenirent in diuerſis inſtantibus ⁊ ibi eſſet tēpus inter mediū in quo ſor. nec haberet eſſe nec non eſſe ⁊ ſic due contradictorie eſſent ſimul falſe ⁊ cum hoc ſit impoſſibile oportet dare primum quod ſimul habet eſſe ⁊ nōn eſſe. Quinto ſic vnum contradictorium eſt falſum igitur alterū eſt falſum: ⁊ ſic poſſunt ſimul eſſe falſa. conſequentia tenet. quia vel alteruȝ eſt falſum vel non alterum. Si non alteruȝ cum non alterum ⁊ neutrum equipolleant ſequetur ꝙ neutrum erit falſuȝ: ſed erunt ambo vera. Ad argumenta. ad primum dicitur ꝙ ad falſitatem vniuerſalis non ſequitur falſitas particularis eius ſed tantummodo vnius ſuarū ſingularium. ⁊ licet veritas vnius ſingularis ſufficiat ad veritateȝ particularis tamen falſitas ſingularis non ſufficit ad falſitatem particularis: quia plus requiritur ad veritatem ſingularis ꝙ particularis. ſ. predicatū ineſſe ⁊ non ineſſe pro vno ſuppoſito determinato: quod non requiritur ad particularem. Ad ſecundum dr̄ ꝙ licet idem numero ineſſe ⁊ nō ineſſe non poſſit eidem numero: tamē poteſt ineſſe ⁊ non ineſſe eidem in ſpecie p diuerſis ſuppoſitis ⁊ ſic pro diuerſis ſuppoſitis verificantur ſubcontrarie. Ad tercium dicitur ꝙ ſi capiatur bonū vt eſt paſſio entis: ⁊ conuertitur cū ente ille ſūt in materia naturali ⁊ negatiua eſt falſa. ſȝ ſi capiatur vt dicit bonitatem moris: illo modo ē accidens reſpectu entis. ⁊ illa ſūt in materia contingenti. Ad quartū dr̄ ꝙ in morte ſortis ipē habet eſſe ⁊ nō eſſe in eodē inſtanti capto materialiter diuerſo tamen formaliter. quia vt eſt finis preteriti habet in eo eſſe: ⁊ vt eſt principium futuri habet in eo non eſſe ⁊ quia non ē idem inſtans formaliter ideo eſſe ⁊ non eſſe dicunt ſimul conuenire ſorti. nec etiā oportet ibi eſſe tempus mediuȝ. Ad quintum dr̄ ꝙ alteruȝ vno modo capitur indefinite vel particulariter vt tantuȝ valet ſicut vnum vel aliquod. ⁊ ſic bene ſequitur vnum contradictorium ergo ⁊ alterum ⁊ valet probatio conſequētie. Alio modo relatiue vt eſt relatiuum diuerſitatis. ⁊ ſic conſequentia non valet nec probatio eius. quia hoc modo non alterum ⁊ neutrum non equipollent.

Ex ſubalternaꝝ talis eſt ⁊c.

l Poſtꝙ autor determinauit ḋ lege contradictoriaruȝ que repugnant in qualitate ⁊ quantitate ſimul: hic cōſequenter determinat de lege ſubalternaꝝ q̄ repugnant in quantitate ſolum: ſubalterne enim non repugnant in veritate quia poſſunt ſimul eſſe vere: nec in falſitate q2 poſſunt ſimul eſſe falſe. nec in qualitate: ideo ſolum repugnant in quantitate. ideo inter omnes propoſitōnes ſubalterne minime repugnant ſiue opponuntur. ratiōe cuius autor vltimo determinat de ipīs. ⁊ primo dicit ꝙ ſi vl'is ē vera particularis eſt vera ⁊ non econuerſo. Vbi eſt primo ſciendu ȝ ꝙ ad veritatem vniuerſalis ſequitur veritas particularis ſibi ſubalterne: cui9 ſunt due rationes: Prima ꝙ ſi p̄dicatum vere dicatur de quolibet ſuppoſito ſubiecti ſicut dicit vniuerſalis etiam vere dicetur de aliquo ſuppoſito ſubiecti quod ſufficit ad veritatem particularis: ideo ad veritatem vniuerſalis ſequit ̄ veritas ſue particularis. Secunda ratio eſt quia ſi vniuerſalis eſt vera ſua particulari exiſtente falſa: ſequeretur ꝙ contradictorie eſſent ſimul vere ⁊ ſimul falſe. quia ſi iſta eſſet vera: omnis homo currit: ⁊ illa falſa quidam homo currit: ſubcontraria iſtius. ſ. quidam homo non currit per legem ſubcontrariarum eſſet vera: ſȝ hec aliquis homo non currit contradicit prime. ſ. omnis homo currit: que ponebatur vera igitur due contradictorie erunt vere ſimul. etiam ſi illa ſit vera omnis homo currit per legem contrariarum ſua contraria erit falſa. ſ. null9 homo currit: ſed iſta contradicit illi particulari. aliquis homo currit: ideo ſi iſta ponatur falſa ⁊ vniuerſalis vera due contradictorie erunt ſimul falſe quod eſt impoſſibile: ideo relinquit ꝙ ſi vniuerſalis eſt vera ſua particularis erit vera. Secundo ſciendu ȝ ꝙ ad veritateȝ particularis non ſequitur veritas vniuerſalis: ratio eſt quia in materia contingenti predicatum poteſt conuenire alicui ſuppoſito: ⁊ tamen non conuenire omnibus: ideo particualris poteſt eſſe vera: quia ad ipām ſufficit predicatum vere dici ḋ ſubiecto pro aliquo. vniuerſali tamē exiſtente falſa: ideo quanuis ad veritatē vniuerſalis ſequatur veritas particularis non tamen econuerſo. Tercio ſciēdum ꝙ ad falſitatem particularis ſequitur falſitas ſue vniuerſalis ratio eſt. quia ſi predicatum non verificetur de aliquo ſuppoſito ſubiecti quod requirit ̄ ad veritatem particularis non verificabit ̄ ḋ quolibet ſicut requiritur ad veritatem vniuerſalis igitur ſi particularis ē falſa ſua vniuerſalis eſt falſa licet non econuerſo. etiam ſi particularis poneretur falſa ⁊ non vniuerſalis eius. ſequeret ̄ ꝙ due contradictorie eſſent ſimul vere ⁊ ſimul falſe: quod probaretur eodem modo ſicut probatū eſt in prima parte legis ſubalternarum. Quarto ſciendum ꝙ ad falſitatem vniuerſalis non ſequitur falſitas particularis. Ratio eſt quia ad falſitatem vniuerſalis ſufficit predicatum falſo dici de aliquo ſuppoſito ſubiecti: ⁊ ad falſitateȝ particularis requiritur falſo dici de omnibus: ſed ſi falſo dicatur de vno non oportet ꝙ falſo dicatur de omnib9 alijs. ideo ad falſitatem vniuerſalis non ſequitur falſitas particularis ⁊ hoc in materia contingēti quia in materia naturali ⁊ remota ſi vniuerſalis ſit falſa etiam ⁊ particularis ⁊ per hoc habentur quatuor partes que ſunt in lege ſubalternarum. Ex predictis colligitur ꝙ ad veritatem vniuerſalis affirmatiue predicatum debet ineſſe ſubiecto p quolibet ſuppoſito: ⁊ ad falſitateȝ ſufficit ꝙ remoueatur ab aliquo ſeu vnico ſuppoſito. Sed ad veritatem particularis vel indefinite ſufficit predicatum verificari de ſubiecto pro vnico ſuppoſito eius et ad falſitatem eius oportet ipm̄ falſo dici de quolibet ſuppoſito: ⁊ ad veritatem ſingularis requiritur ꝙ verificet ̄ de vnico determinato ſuppoſito: ⁊ ad falſitatē ꝙ remoueatur ab eodem. Sed contra predicta primo arguitur. Ad poſitionem vniuerſalis non ſequitur poſitio particularis: vt ad poſitioneȝ animalis non ſequitur poſitio hominis. ergo ad veritateȝ vniuerſalis non requiritur veritas particularis. Secundo ſic. nō ſequit ̄ ōe aīal p̄ter ſortē currit ergo quoddam animal preter ſortem currit: igitur ad veritatem vniuerſalis non ſequitur

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

veritas particularis. Tercio ſic. Ad
veritatem huius quidam homo ē aīal:
ſequitur veritas huius oīs homo ē ani
mal: ⁊ ad iſtam aliquis ſol lucet ſequiẗ
iſta omnis ſol lucet: igitur ad veritatem
particularis ſequitur veritas vniuerſal:

Quarto arguitur ſic. in omni bona
conſequentia conſequens includitur in
antecedente: ſed in falſitate particula-
ris non includitur falſitas vniuerſalis.
quia in omni particulari non includitur
vniuerſalis ſua: ergo ad falſitatem par-
ticularis non ſequitur falſitas vniuerſa
lis. Quinto ſic: vbicunqꝫ ſubiectum
tenetur pro equalibus ſuppoſitis: ⁊ vbi
eſt idem predicatum eſt eadeꝫ cauſa ve
ritatis ⁊ falſitatis: ſed in vniuerſali ⁊ par
ticulari eius ſubiectuꝫ tenetur pro equa
libus ſuppoſitis: alias non eſſent oppo
ſite: igitur habent eandem cauſam veri
tatis ⁊ falſitatis: ergo ad falſitatem vni
uerſalis ſequitur falſitas particularis.

Ad argumenta. Ad primum dicitur
ꝙ ad poſitionem vniuerſalis incōplexi
quod eſt ſuperius alicuius inferioris n̄
ſequitur poſitio ſui particularis: ſed ad
poſitionem vniuerſalis complexi quod
eſt propoſitio vniuerſalis: ſequitur poſi
tio ſui particularis. ⁊ de iſto vniuerſali
ſolum eſt hic ad propoſitum. Ad ſe
cundum dicitur ꝙ ibi male capitur par
ticulare illius propoſitōnis vniuerſalis
quia exceptio non poteſt addi termino
capto particulariter: ſꝫ ſic debet capi ſua
particularis aliquod animal aliud a ſor
te currit. ⁊ tūc bene ſequitur ad ſuā vni
uerſalem. Ad tercium dicitur ꝙ licet
in illis propoſitionibus ad particulareꝫ
ſequatur vniuerſalis. hoc tamen non eſt
ratione modi enunciandi. ſed tantū gra
cia materie. quia non ſequitur in oībus
vnde due prime ſunt in materia natura
li in qua vniuerſalis ⁊ particularis eius
equipollent quo ad veritatem: ⁊ ī alijs

eſt vnum ſolum ſuppoſitum ſubiecti qua
re ſi particularis eſt vera etiam vniuerſa
lis: Ad quartum dicitur ꝙ licet in fal-
ſitate particularis non includatur forma
liter falſitas vniuerſalis tamē includitur
virtualiter: quia in hoc ꝙ predicatum fal
ſo dicitur pro quolibet ſuppoſito ſubiecti
includitur ꝙ falſo dicitur pro aliquo qđ
ſufficit ad falſitatem vniuerſalis. Ad
quintum đr ꝙ in vniuerſali ⁊ particulari
ſubiectum dicitur de equalibus ſuppoſi-
tis. non tamen eodem modo. quia in vni
uerſali diſtribuitur ⁊ tenetur in actu ꝓ om
nibus ſuppoſitis eius: ⁊ in particulari ſo
lum tenetur pro omnibus in aptitudine ⁊
non in actu cum non diſtribuatur. ⁊ ſic pa
tet de lege ſubalternarum.

p Ropoſitionum vtroqꝫ ter
mino. Poſtꝙ autor determina
uit ſuperius de oppoſitione que
eſt paſſio propoſitionum participantium
vtroqꝫ termino eodem ordine. hic conſe
quenter determinat de conuerſione que
eſt paſſio propoſitionum participantium
vtroqꝫ termino ordine econuerſo: ⁊ quia cō
uerſio diciẗ analogice. i. ſm̄ prius ⁊ poſte
rius đ ſuis ſpeciebus: ideo autor non dif
finit eam in cōmuni ſed diuidit ⁊ poſtea
diffinit eam in ſuis ſpeciebus: hic tamen
videndum eſt de ratione eius in commu
ni. Primo ſciendum ꝙ conuerſio acci
pitur dupliciter. vno modo generaliter ꝓ
quacunqꝫ mutatione rei de vno in aliud
ſicut eſt conuerſio de bono in malum: vł
conuerſio aque in vinum: ⁊ ſic diciẗ tam
de conuerſione terminorum quam reruꝫ
⁊ propoſitionum: Alio modo capitur ſpe
cialiter ſolum pro mutatione vnius pro-
poſitionis in aliaꝫ que eſt conuerſio pro
poſitionum ⁊ ſic eſt proprietas ꝓpōnum
que conuertuntur: ⁊ ſic conſideratur hic:
⁊ non primo modo. Secundo ſciēduꝫ
ꝙ conuerſio propoſitionum adhuc acci-
pitur tripliciter. Vno modo communiter

pro omni mutatione vnius propoſitionis
in aliam: ⁊ ſic continet ſub ſe conuerſionē
in tīs ⁊ cōuerſionē ī oppoſitam qualitatē
q̄ cōuenit ꝓpōib⁹ de cōtingēti ad vtrūlibꝫ
vt dicendo ſorteꝫ currere eſt contingens:
ergo ſortem non currere eſt contingens.
Secundo modo capiẗ min⁹ cōiter prout ē
mutatio predicati in ſubiectum: ⁊ ecōuer
ſo ſiue ibi ſit bona conſequentia ſiue non
Tercio capitur proprie prout eſt mutatio
predicati in ſubiectum ⁊ econtra cum bo
na conſequentia vnius propoſitionis ad
aliam. vnde quia mutatio ſitus terminoruꝫ
cum qua eſt bona conſequentia diciẗ de-
bita. alia autem vbi non ē bona conſequē
tia dicitur indebita mutatio ideo conuer
ſio magis proprie ſignificat mutationem
ſitus terminoꝝ ꝓpōis cuꝫ bona conſequē
tia vnius ꝓpōis ad aliam ꝙ̄ ſignificat ali
am mutationem ⁊ ſoluꝫ hoc tercio modo
ſumitur hic conuerſio. Tercio ſcienduꝫ
ꝙ cōuerſio ſic diffinitur. Conuerſio ē pro
poſitionum vtroqꝫ termino participanti-
um ordine econuerſo vnius ad aliaꝫ for
malis conſequentia. In qua diffinitione
ponitur formalis conſequētia loco gene
ris: ipa enim eſt ſuperius ad argumenta
tionem conuerſionem ⁊ ad alias ſimpli-
ces conſequentias: ⁊ eſt formalis conſe-
quētia que tenet in omnibus terminis ſi
mili forma arguendi retenta. Deinde po
nitur ꝓpōnum vtroqꝫ termino participan
tium ad dr̄am conſequentie ꝓpōnuꝫ que
non ſunt vtroqꝫ termino participantes ſi
cut eſt in entimemate vel exemplo. poniẗ
ordine econuerſo ad dr̄am conſequentie
ꝓpōnum que ſunt vtroqꝫ termino partici
pantes eodem ordine: ſicut eſt conſequē
tia inter ſubalternas vel inter equipollen
tes. ex quibus patet ꝙ in qualibet cōuer
ſione cum ſit quedam conſequētia requi
runtur due ꝓpōes ⁊ prima eſt conuerſa ⁊
eſt ans̄ reſpectu alterius: ſecunda vero đr
conuertens ⁊ eſt conſequens ad aliam.

Quarto ſciendum ꝙ ꝓpōnum cathe
goricaruꝫ vtroqꝫ termino participantiuꝫ
ordine econuerſo triplex ē cōuerſio ſim
plex per accidens ⁊ per contrapoſitionē
cuius diuiſionis ſufficiētia ſic habetur.
quia oīs conuerſio eſt conſequentia vni⁹
ꝓpōis ad aliam cuꝫ mutatione ſitus ter
minorum. vel ergo in illis ꝓpōibus ter
mini habēt contrariaꝫ poſitōem: ſic ꝙ in
vna ponantur finite ⁊ in alia infinite: vł
habent ſimilem poſitionem ſic ꝙ codeꝫ
modo tenentur in vtraqꝫ: ſi primum ſic
eſt conuerſio per contrapoſitioneꝫ. ſi ſe
cunduꝫ ſic eſt dupliciter vel vna ꝓpō ſe
quitur imediate ⁊ conuertibiliter ad ali
am. ⁊ ſic eſt conuerſio ſimplex: vel n̄ con
uertibiliter ſed ſolū ex conſequenti ſic ē
conuerſio per accidens in qua conuer-
tens non ſequiẗ imediate ad conuerſaꝫ
ſed per alteꝝ. ſ. rōe vnius ꝓpōis que ſe
quitur primo ad conuerſam ad ꝙ̄ ſequi
tur ſua cōuertens ſicut inferius patebit.

Sed ꝯ predicta primo ar̄. Conuerſio
đr mutatio p̄dicati in ſubiectū. ſꝫ p̄dica-
tum cū habeat rōem forme non pōt mu
tari in ſubiectum qđ hꝫ rōem materie:
ergo conuerſio nō eſt poſſibilis: nec eſt
paſſio ꝓpōnum. Secundo ſic. conuerſio
eſt mutatio ſitus terminoꝝ ꝓpōis igiẗ đ
bet dici paſſio terminoꝝ ⁊ non ꝓpōnum

Tercio ſic. conuerſio non eſt aliq̄ ar
gumentatio cū in ipa non ſit medium ⁊
tm̄ in oī argumentatione eſt aliqđ medi
um. igiẗ conuerſio non eſt conſequentia
formalis. Quarto ſic homo ⁊ riſibile
conuertuntur. ⁊ non conuertunẗ ꝑ aliꝙ̄
haꝝ ſpecieꝝ conuerſionis: igiẗ male po
nunẗ tm̄ tres ſpēs cōuerſionuꝫ. Quin
to ſic. Ariſt. ſufficienter determinans de
conuerſionibus non poſuit cōuerſionē
per contrapoſitionem igiẗ hic male po-
nitur inter ſpecies conuerſionis. Ad
argumenta. Ad primū đr ꝙ conuerſio ē
poſſibilis cū oēs eius cauſe ſint poſſibi

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

les:⁊ licet pꝛedicatum foꝛmaliter ſub in
tentione pꝛedicati non poſſit mutari in
ſubiectum:tamen quantum ad illud qđ
eſt bene mutatur in ſubiectum ⁊ ecõtra

Ad ſecunduꝫ dictur ꝙ conuerſio de
bita quantum ad rõem a q̃ ſumitur no-
men conuerſionis dicitur mutatio ſitus
terminoꝝ:dicitur enim conuerſio quaſi
ſimul verſio ſubiecti in pꝛedicatum ⁊ e-
contra ⁊ ſm̄ hoc in ſuo noīe non eſt bo
na conſequentia:ſed quantuꝫ ad id cui
nomen imponitur eſt conſequentia cuꝫ
mutatione terminoꝝ:⁊ talis conſequen
tia eſt paſſio ꝓpõnum ⁊ non terminoꝛuꝫ
⁊ adhuc mutatio terminoꝛum non con-
uenit terminis ſm̄ ſe ſed vt ſunt in ꝓpõe
ideo eſt paſſio ꝓpõis ſibi conueniẽs ra
tione terminoꝛum. Ad tercium dicit̃
ꝙ licet conuerſio non ſit aliqua argumẽ
tatio tamen non ſequitur ꝙ non ſit con
ſequentia foꝛmalis:qꝛ conſequentia eſt
quoddaꝫ ſuperius ad argumentationẽ
⁊ ſimplices conſequentias cuius modi
ſunt conuerſio ⁊ equipollẽtia. Ad q̃r
tum dicitur ꝙ homo ⁊ riſibile inter ſe cõ
uertuntur per conuertibilitateꝫ ⁊ nõ per
conuerſionem:ſic eniꝫ differunt conuer
ſio ⁊ cõuertibilitas ⁊ conuertentia:quia
conuertibilitas eſt paſſio terminoꝝ con
uertibilium qui de ſe inuicem vniuerſa
liter verificant̃. ſed cõuertentia ẽ paſſio
relatiuoꝛum que ad inuicem referuntur
vt ſunt pater ⁊ filius ⁊ cõuerſio ẽ paſſio
pꝛopoſitionum. Ad quintum dicitur
ꝙ Ariſt. conſiderat conuerſionem vt eſt
pꝛincipium reductiuum ſilogiſmoꝝ im
perfectoꝛum ad perfectos: ⁊ quia cõuer
ſio per contrapoſitionem ad hoc non đ
ſeruit:qꝛ in ip̃a non manent idem termi
ni ſimpliciter qui tamen đbent remane
re in reductione ſilogiſmoꝛum ideo illã
non enumerauit Ariſt. inter conuerſio
nes:ſed Pe. hiſ. conſiderauit conuerſio
nem vt eſt paſſio ꝓpõis ⁊ conuerſio per
contrapoſitionem eſt quedaꝫ paſſio eius
ideo ip̃am cum alijs enumerauit:inde eti
am pꝛouenit ꝙ autoꝛ iſte determinauit đ
cõuerſione in pꝛimo tractatu vbi conſide
rat de enunciatione:⁊ Ariſto. de conuer
ſione in libꝛo pꝛioꝛum determinat:vbi cõ
ſiderat de ſilogiſmis.

Conuerſio ſimplex eſt. Poſt
quaꝫ autoꝛ pꝛemiſit diuiſionem
conuerſionis. hic conſequenter
determinat de membꝛis eius. et qꝛ in con
uerſione ſimplici ⁊ per accidens manent
idem termini ⁊ ſm̄ rem ⁊ vocem ⁊ in con
uerſione per contrapoſitionem ſolum ma
nent ſm̄ vocem. ⁊ variantur ſm̄ ſignifica
tionem ideo pꝛius determinat de conuer
ſione ſimplici ⁊ per accidens q̃ de alia:⁊
quia in conuerſione ſimplici eſt ſoluꝫ mu
tatio ſitus termionꝛuꝫ ⁊ non mutatio quã
titatis nec qualitatis ꝓpõis:⁊ in conuerſi
one per accidens eſt mutatio quantitatis
cum mutatione ſitus terminoꝛum:ideo ṗ
us agit de conuerſio ſimplici q̃ per acci-
dens. Pꝛimo ſciendũ ꝙ conuerſio ſim
plex eſt mutatio pꝛedicati in ſubiectum:⁊
econtra:manente eadeꝫ quantitate ⁊ qua
litate:in qua diffinitione ponitur mutatõ
loco generis. deinde ponitur pꝛedicati in
ſubiectum ⁊ econtra ad dr̄am conuerſio-
nis per contrapoſitionem vbi non mutat̃
ſimpliciter pꝛedicatum in ſubiectum: ſed
mutantur termini finiti in terminos infi-
nitos:⁊ ſic variantur ſm̄ ſignificata: De-
inde ponitur manente eadem qualitate ⁊
quantitate ad dr̄am conuerſionis per ac
cidens:vbi eſt mutatio quantitatis ꝓpõ-
nis non tamen remanet hic eadem quali
tas vel quantitas in numero: qꝛ conuer-
tens ⁊ conuerſa numero differunt: ſed ſo
lum manet eadem in ſpecie. Secũdo
ſcienduꝫ ꝙ iſta conuerſio dicitur ſimplex
duplici de cauſa. Pꝛimo qꝛ ibi ẽ ſimplex
mutio pꝛedicati in ſubiectum ſine mutati
one quantitatis vel terminoꝛũ finitoꝛum
in infinitos terminos ſicut in conuerſiõe
per contrapoſitionem que non ẽ ſimplex
mutatio ſed eſt mutatio complectens plu
res mutationes. Secunda cauſa eſt qꝛ in
hac conuerſione pꝛopoſitio conuerſa per
ſe pꝛimo. i. ſm̄ ſe totam conuertitur:⁊ non
gracia partis ſicut in conuerſione per ac
cidens:vbi vniuerſalis non ſm̄ ſe totam
conuertitur:ſed ſm̄ ſuam particularem et
inde ẽ ꝙ in iſta conuerſione vna ꝓpõ ſim
pliciter conuertitur in aliam. ⁊ ideo in cõ
uerſione ſimplici eſt conſequẽtia conuer
tibilis qꝛ ſicut conuertens ſequit̃ ad con
uerſam ita econuerſo qđ tm̄ non fit in con
uerſione per accidens vbi licet particula
ris conuertens ſequatur ad vniuerſalem
non tm̄ econtra:vt licet ſequatur oīs hõ ẽ
aīal:ergo quoddaꝫ aīal eſt homo non tm̄
econtra. Tercio eſt ſciendum ꝙ ſm̄ cõ
uerſionem ſimplicem conuertitur particu
laris affirmatiua qđ ſic pꝛobat̃. qꝛ bene ſe
quitur quidã hõ aſt aīal:ergo quoddam
aīal ẽ hõ:⁊ ibi eſt mutatio pꝛedicati ĩ ſub
iectuum ⁊ econtra:igitur ibi eſt bona con
uerſio:añs patet:qꝛ ſi iſta ſit vera: quidã
homo ẽ aīal opoꝛꝫ ꝙ aliquid ideꝫ ſit hõ
⁊ aīal tunc ſignetur illud idem qđ ſit ho-
mo ⁊ aīal:⁊ vocet̃ ſoꝛtes ⁊ arguitur ſic per
ſilogiſmum expoſitoꝛium . i. ex ſingula-
ribus factum. ſoꝛ. eſt hõ. ſoꝛ. eſt aīal. ergo
quoddam aīal eſt hõ. ⁊ ſic iſta quoddam
aīal eſt homo ſequit̃ ad illaꝫ. ſ. quidã hõ
eſt aīal. ad q̃ ſequuntur pꝛemiſſe illius ſi
logiſmi expoſitoꝛij. Quarto ſciendũ ꝙ
iſta conuerſione etiaꝫ conuertitur vniuer
ſalis negatiua qđ pꝛobat̃ ſic:qꝛ bene ſeq̃t
nullus homo eſt lapis ergo nullus lapis
eſt homo:qꝛ oīs conſequentia eſt bona ĩ
qua ex oppoſito conſequentis ſequit̃ op
poſitum añtis:ſed ſic eſt đ iſta. qꝛ ad iſtã
que eſt contradictoꝛia conſequentis qui
dam lapis eſt hõ ſequit̃ iſta quidam hõ
eſt lapis per conuerſioneꝫ ſimplicem par
ticularis affirmatiue iam pꝛobatam ⁊ illa
eſt oppoſitum añtis. ergo pꝛima conſe-
quentia fuit neceſſaria. Et poteſt alit̃ ſic
argui. ſi non ſequitur nullus hõ ẽ lapis
ergo nullus lapis eſt hõ. oppoſituꝫ con
ſequentis ſtabit cuꝫ añte ſed ad ip̃m ſe
quitur contradictoꝛium añtis ergo due
contradictoꝛie ſtabunt ſimul in veritate
qđ eſt impoſſibile. igitur opoꝛtet pꝛimã
conſequentiam fuiſſe neceſſariã. Sꝫ
contra pꝛedicta pꝛimo ar̄. In oī conuer
ſione eſt mutatio pꝛedicati cuꝫ mutatõe
ſubiecti. ergo in qualibet cõuerſione ſũt
plures mutatõnes. ⁊ per conſequẽs nul
la eſt mutatio ſimplex ſiue conuerſio.

Secundo ſic hec eſt conuerſio ſim-
plex:ſoꝛ. eſt hõ igitur quidam hõ ẽ ſoꝛ.
⁊ tm̄ ibi non remanet eadem quantitas
cum pꝛima ſit ſingularis ⁊ ſecunda ſit ꝑ
ticularis. igitur in conuerſione ſimplici
non manet eadem quantitas. Tercõ
ſic. nullus hõ ẽ ſpecies. igitur nulla ſpe-
cies eſt homo non ſequitur cum añs ſit
verꝝ ⁊ conſequens falſum:cuꝫ contradic
toꝛium conſequentis ſit verꝝ. ſ. aliq̃ ſpe-
cies eſt hõ igit̃ vl'is negatiua non bene
conuertitur ſimpliciter. Quarto ſic. ñ
ſequit̃ nullus ſenex erit puer: ergo nullꝰ
puer erit ſenex cum añs ſit verꝝ ⁊ conſe
quens falſum: igitur conuerſio ſimplex
vniuerſalis negatiue non eſt bona con-
ſequentia. Quinto non ſequit̃. quidã
lapis eſt in muro:ergo quidaꝫ murꝰ eſt
in lapide. igitur particularis affirmatiã
non conuertitur ſimpliciter. Ad argu
menta. Ad pꝛimũ đꝛ ꝙ licet in conuerſi
one ſimplici ſint due mutationes in nu
mero quantum ad terminos ꝓpõis tm̄ ẽ
vna tm̄ in ſpecie. ſ. mutatio ſitus termi-
noꝛum:⁊ nõ eſt complectens plures mu
tationes ſpecie ſicut eſt in alijs conuer
ſionibus. Ad ſecundum đꝛ ꝙ in illa
conuerſione non manet eadem quanti
tas quantum ad moduꝫ enunciandi tm̄
manet eadem virtualiter quãtum ad id

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pro quo verificantur ille propoſitiones
quia ſicut ſingularis pro vnico ſuppoſi
to verificatur ita ⁊ particularis ⁊ indefi
nita ratione cuius de ſingularibus par
ticularibus ⁊ indefinitis idez eſt iudici
um quantum ad conuerſiones. Ad
terciuz dicitur ꝙ illa nullus homo ē ſpe
cies debet ſic conuerti nulla ſpecies eſt
aliquis hō ad hoc ꝙ homo in ſecunda
euidenter teneatur pro ſuppoſitis ſicut
in prima. Ad quartum dicitur ꝙ ille
due.ſ.nullus ſenex erit puer ⁊ nullus pu
er erit ſenex poſſunt capi in ſenſu com-
poſito ⁊ tūc eſt ſenſus:nullus ſenex ſub
forma ſenis erit puer ⁊ ſic ambe ſunt ve
re ⁊ poſſunt capi in ſenſu diuiſo⁊ eſt ſen
ſus talis,nullus ſenex quantū ad id qꝺ
eſt erit puer:⁊ ſic prima eſt falſa ſicut et
ſecunda qꝛ ibi ſenex ſupponit pro oībꝰ
ſenibus p̄ſentibus ⁊ futuris:rōe verbi ꝺ
futuro:⁊ pro oībus illis diſtribuitur:mo
do ꝺ aliquo futuro ſene qui forſan cras
naſcetur verum eſt dicere ꝙ erit puer.

Ad quintum dicitur ꝙ illa non con-
uertitur ſic quidaz lapis eſt in muro er
go quidam murus eſt in lapide ſed de
bet ſic conuerti ergo quoddaz ens i mu
ro eſt lapis quia predicatuz prime non
eſt murus:ſed ens in muro: et ſimiliter
etiam dicitur de iſtis quidam oculus ē
in capite:quod dem vinū ē in dolio.

Conuerſio per acciden.

c Poſtꝙ autor determinauit de
conuerſione ſimplici in q̄ ſoluz
eſt mutatio predicati in ſubiectum ⁊ ecō
tra:hic conſequenter determinat de con
uerſione per accidens in qua ſunt due
mutationes ſcilicet predicati in ſubiec-
tum ⁊ quantitatis: ip̄am ſic diffiniens:
Conuerſio eſt tranſpoſitio predicati in
ſubiectuz: ⁊ econtra.manente eadē qua
litate ſed mutata quantitate. Cuius dif
finitionis eſt eadez explicatio ſicut pre
cedentis preter hoc ꝙ hic ponitur mu-
tata quantitate ad differentiam couerſio
nis ſimplicis. Primo ſciendum ꝙ hec
conuerſio dicitur per accidens: quia per
ip̄am non conuertitur propſitio ſecunduz
ſe totam ⁊ per ſe primo ſed gracia partis
ſcilicet ſm ſuam particularem vt hec oīs
homo eſt animal ergo quoddam animal
eſt homo prima non conuertitur niſi rōe
ſue particularis.ſ. quidam homo eſt aīal
que conuertitur ſimpliciter in aliam ⁊ nō
cōuertitur ſm ſe totam hoc eſt ſm omnes
ſuas ſingulares: etiam illa conuertens ſe
quitur ad ip̄am ſm partem eius ⁊ nō per
ſe primo modo id quod conuenit alicui
ſm partem ſibi conuenit per accidens: et
per alterum:ideo talis conuerſio per acci-
dens nominatur. Secundo ſciendum
ꝙ ſm hanc conuerſionem debite conuer
titur vniuerſalis affirmatiua in particula
rem affirmatiuam:probatur. quia hic eſt
bona conſequentia cū tranſpoſitione ſub
iecti ⁊ predicati.omnis homo eſt animal
ergo quoddaz animal eſt homo.ergo ibi
eſt debita conuerſio cum conuerſio ſit for
malis conſequentia vnius propoſitionis
ad aliam cum mutatione predicati in ſub
iectum:antecedens probatur: qꝛ ad iſtaz
omnis homo ē animal:ſequitur iſta qui-
dam homo eſt animal.per legez ſubalter
narum.⁊ vltra ſequitur quidam homo ē
animal ergo quoddam animal eſt homo
per conuerſionem ſimplicem ergo de pri
mo ad vltimum ſequitur omnis homo ē
animal ergo quoddam animal eſt homo
per illam regulam conſequentiarum quic
quid ſequitur ad conſequens bone con-
ſequentie ſequitur ad antecedens.⁊ talis
conſequentia vocatur de primo ad vlti-
mum. et ſic vniuerſalis affirmatiua bene
conuertitur per accidens.non tamen po-
teſt conuerti ſimpliciter quia argueretur
a non diſtribubuto ad diſtributum a par
te predicati prime propoſitionis qꝺ non
diſtribuitur in prima:eo ꝙ eſt predicatuz
propoſitionis affirmatiue ⁊ tamen diſtri
bueretur in ſecunda cum eſſet ſubiectum
propoſitionis vniuerſalis. Tercio ſciē
dum ꝙ per conuerſionem per accidēs de
bite conuertitur vniuerſalis negatiua in
particularem negatiuam. patet quia hec
eſt bona conſequentia cum tranſpoſitio-
ne terminoruz:nullus homo eſt lapis igi
tur quidam lapis nō eſt homo:igitur vni
uerſalis negatiua bene cōuertitur per ac-
cidens:antecedens patet quia bene ſeq̄
tur.nullus homo eſt lapis:ergo nullus la
pis eſt homo per conuerſionem ſimplicē
ad quam ſequitur quidam lapis non eſt
homo:ideo ſequebatur ad primam: ⁊ ibi
eſt bona conſequentia. Item ſi nō ſequa
tur nullus homo eſt lapis ergo quidaz la
pis non eſt homo:oppoſitum conſequen
tis ſtabit cum antecedente in veritate ſci
licet omnis lapis eſt homo.ſed ad ipſam
ſequitur quidam homo eſt lapis per con
uerſionem per accidens vniuerſalis affir
matiue.ſed illa eſt contradictoria antece
dentis.igitur due contradictorie ſtabunt
ſimul in veritate quod eſt impoſſibile. et
ſimiliter poſſet probari conuerſio per ac
cidens vniuerſalis affirmatiue. Quar
to ſciendum ꝙ vt ſupponitur in hac pro-
batione vltima in omni mala conſequen
tia oppoſitum conſequentis ſtabit in ve
ritate cum antecedente. Cuius ratio eſt:
quia in omni mala conſequentia antece-
dens poteſt eſſe verum conſequente ex-
iſtente falſo.⁊ ideo oppoſitum conſequē
tis ipſius poteſt ſtare in veritate cum an
tecedente.vnde conſequentia nō dicitur
mala niſi quia conſequēs eius non indu
ditur in antecedēte.ſed poteſt eſſe falſuz
antecedente exiſtente vero:ideo ſuuz op
poſitum poteſt eſſe verum cum antecedē
te talis conſequentie. ⁊ ecōtra in bona cō
ſequentia.vnde ex vero nunquaz ſequit̄
falſum licet ex falſo quandoq₃ ſequatur
verum. Ex quibus patet ꝙ vniuerſalis af
firmatiua ⁊ vniuerſalis negatiua bene
conuertuntur per accidēs:ſed nulla par
ticularis poteſt conuerti per accidens:
quia ſi ſic conuerteretur in vniuerſalem
ſed ad particularem nunquaz ſequitur
formaliter ſua vniuerſalis:ideo particu
laris nunquam conuertitur per accidēs

Sed cōtra predicta primo arguitur.
qualitas rei conſequitur quantitatez ei
us igitur mutata quantitate mutabitur
qualitas.ergo in conuerſione per acci-
dens non manet eadem qualitas muta
ta quantitate. Secūdo ſic non ſequi
tur omnis homo videt lapidem igit̄ qui
dam lapis videt hominem.ergo vniuer
ſalis affirmatiua non bene conuertitur
per accidens. Tercio ſic nō ſequitur
omnis homo eſt mortuus: ergo quod-
dam mortuum eſt homo cuz antecedēs
poſſit eſſe verum conſequente exiſtente
falſo.ergo vniuerſalis affirmatiua non
bene conuertitur per accidēs. Quar
to ſic non ſequitur nullus homo eſt mu
lier:ergo quedam mulier non eſt homo
igitur contra conuerſionem vniuerſalis
negatiue. Quinto ſic nō ſequitur nul
lum aīal preter hominem eſt rationale:
ergo quoddam rationale non ē animal
preter hominem:igitur vniuerſalis ne-
gatiua non debet conuerti per accidens

Ad argumenta. Ad primum dicitur
ꝙ mutata quantitate in numero mutat̄
qualitas ſm numerum quia qualitas ſe
quitur quantitatem in eſſe numerali:ſ₃
mutata quantitare in ſpecie non muta-
tur qualitas in ſpecie quia ſm ſuuz eſſe
ſpecificum non ſequitur quantitatem ⁊
de iſta eſt hic ad propoſitum: Ad ſe
cundum dicit̄ ꝙ illa non bene conuerti
tur.ſed debet ſic conuerti oīs homo vi
det lapidem ergo quoddam videns la
pidem eſt homo.eſt enim regula in con
uerſionibus ꝙ qñ in ꝓpōe ponitur ver
bum adiectiuum pro copula principali

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

anteꝙ̄ conuertatur ꝓpō illud reſoluen-
dum ē per eſt: ⁊ ſuum participium ⁊ de-
bet illud participiuꝫ accipi in predicato
⁊ reduci ad ſubiectum conuertentis ali
ter non fieret de predicato prime ſubiec
tum ſecunde: Ad tercium dicitur ꝙ
illa non bene conuertitur: qꝛ in iſta oīs
homo eſt mortuus: homo ſupponit pro
preſentibus ⁊ preteritis ſimul. ratione il
lius preteriti mortuus. ⁊ in alia tenetur
pro preſentibus tantum: ⁊ non ampliaẗ
ſed debꝫ ſic conuerti oīs homo eſt mor
tuus ergo quoddam mortuum eſt vl' fu
it homo. vnde habendum eſt pro regu
la ꝙ termini conuertentis ⁊ conuerſe d̄
bent teneri eque ample ⁊ eque ſtricte. i.
pro equalibus ſuppoſitis: aliter ille nō
eſſent participātes vtroqꝫ termino: id̄o
iſta ſic conuertitur oīs homo eſt gene-
randus. ergo quoddam generandum ē
vel erit homo. ⁊ debet poni verbum fu
turum vt homo ſtet in ſecunda pro futu
ris ſicut in prima. Ad quartum diciẗ
ꝙ illa debet ſic conuerti nullus homo ē
mulier: ergo quedam mulier non eſt ali
quis homo. ⁊ ponitur aliquis homo vt
homo ſtet in ſecunda pro viris tantum
ſicut in prima. Ad quintum diciẗ ꝙ
illa male conuertitur ſed debꝫ ſic cōuer
ti nullum aīal preter hominem eſt ratio
nale. ergo quoddaꝫ rationale non ē ani
mal aliud ab homine reſoluēdo preter
per aliud ⁊ ab. ⁊ ſic debet fieri in omni-
bus exceptiuis: de iſtis tamen ⁊ redupli
catiuis ⁊ excluſiuis habet videri in par
uis logicalibꝰ: quomodo in ſpeciali con
uertantur: ⁊ ſic pꝫ d̄ cōuerſiōe p accidēs

C Onuerſio per contrapoſi
tionem. Poſtꝙ̄ determinatū
eſt de conuerſione ſimplici ⁊ p
accidens vbi termini mutantur ſolum
ſm ſitum. hic conſequenter de conuerſi
one per contrapoſitionem vbi termini
mutanẗ ſm ſituꝫ ⁊ ſignificata ſimlr̄ ipām
ſic diffiniens. Conuerſio per contrapoſi-
tionem eſt mutatio ſubiecti in predicatuꝫ
⁊ econuerſo manente eadem qualitate et
quantitate: ſed mutatis terminis finitis
in terminos infinitos: cuius diffinitionis
ſimilis ē explicatio: ſicut precedētium. ni
ſi quia ibi ponitur mutatis terminis fini
tis in terminos infinitos ad dr̄aꝫ conuer
ſionis ſimplicis ⁊ per accidens. Pri-
mo ſciendum ꝙ terminus finitus ⁊ infi-
nitus contradicunt ideo dicuntur habe-
re contrariam poſitionem ⁊ non ſimilem:
et quia in iſta conuerſione termini finiti
mutantur in terminos infinitos habētes
contrariam poſitionem terminis finitis:
ideo talis conuerſio dicitur per contrapo
ſitionem. vnde qꝛ terminus finitus ⁊ infi
nitus contradicunt vt dictum eſt: ⁊ quan
to vnum contradictoriuꝫ eſt communius
⁊ de pluribus dicitur. tanto ſuum contra-
dictorium eſt minus commune ⁊ de pauci
oribus dicitur: ideo quanto terminus fi-
nitus eſt cōior ⁊ genaralior tanto terminꝰ
infinitus eſt ſpecialior. vt patet per exem
plum: aīal enim ē cōius ꝙ̄ homo ⁊ econ-
tra non homo eſt cōius ꝙ̄ non aīal: quia
dicitur de oībus aliis ab aīali: ⁊ cum hoc
de aliis aīalibus ab homine: ⁊ nō aīal ſo
lum dicitur de aliis ab aīali. Secūdo
ſciendum ꝙ per iſtam conuerſionem de-
bite conuertitur vniuerſalis affirmatiua.
patet quia hic eſt bona conſequentia oīs
hō ē aīal ergo oē non aīal ē nō hō. igitur
vniuerſalis affirmatiua conuertiẗ in vni-
uerſalem affirmatiuam per contrapoſitio
nem: añs patet qꝛ bñ ſequiẗ oīs hō ē aīal
igiẗ oīs hō non eſt non aīal qꝛ aīal ⁊ non
aīal contradicunt: ⁊ vltra oīs hō nō ē nō
aīal: igiẗ oē ñ aīal ñ ē hō p conuerſionem
ſimplicē vlis negatiue. ⁊ vltra oē ñ aīal ñ
ē hō. ergo oē ñ aīal ē ñ hō: qꝛ hō ⁊ nō hō
ↄdicunt: ideo de quocunqꝫ verificatur hō
negatur non homo: ergo de primo ad vl
timum ſequitur oīs hō ē aīal: ergo omne
non animal eſt non homo. Aliter etiam
poſſet probari: quia ſicut animal eſt ſu pe
rius ad hominem ite non homo ad non
animal ratione infinitationis vt dictuꝫ ē:
id̄o ſicut animal vniuerſaliter verificatur
de homine ita non homo de non anima-
li. Tercio ſciendum ꝙ particularis ne
gatiua debite conuertitur per contrapoſi
tionem patet. quia bene ſequitur quidaꝫ
homo non eſt lapis: ergo quidam non la
pis non eſt non homo: ⁊ ſic ibi eſt debita
conuerſio. antecedens patet: quia bene ſe
quitur: quidam homo non eſt lapis: ergo
quidam homo eſt non lapis: quia lapis
⁊ non lapis contradicunt. ⁊ vltra quidaꝫ
homo eſt non lapis igitur quidam nō la
pis eſt homo. per conuerſionem ſimplicē
particularis affirmatiue. ⁊ vltra quidam
non lapis eſt homo. igitur quidam nō la
pis non eſt non homo. quia homo ⁊ non
homo contradicunt. ergo de primo ad vl
timum bene ſequitur quidam homo non
eſt lapis: ergo quidam non lapis non eſt
non homo: ⁊ ſic particularis negatiua be
ne conuertitur per contrapoſitionem non
tamen conuertitur ſimpliciter nec per ac-
cidens: quia ibi argueretur a nō diſtribu
to ad diſtributum ex parte ſubiecti prime
qd̄ in prima non diſtribuitur cum ſit ſub
iectum propoſitionis particularis. ⁊ tamē
in ſecunda diſtribueretur cum eſſet pre-
dicatuꝫ propoſitionis negatiue. Quar
to ſciēduꝫ ꝙ circa conuerſiones predic
tas autor ponit duo notabilia in textu.
Primum eſt ꝙ ſignum poſitum in ſubiec
to propoſitionis que debꝫ conuerti debꝫ
poni ſupra totum predicatum eius ⁊ illud
aggregatum debet poni in ſubiecto con-
uertentis ⁊ hoc eſt intelligendum de con
uerſione ſimplici ⁊ per contrapoſitionem
vbi manet eadem quantitas ⁊ idem ſig-
num: ⁊ non de conuerſione per accidens
vbi mutatur quantitas. Secundum no-
tabile eſt ꝙ eadem eſt conuerſio particu-
laris indefinite ⁊ ſingularis: ratio ē: qꝛ
ſicut ſingularis pro vnico ſuppoſito ve
rificatur ita ⁊ particularis ⁊ indefinita.
ideo de ipīs idem eſt iudicium quātum
ad conuerſiones. vnde ex predictis pꝫ
ꝙ vniuerſalis affirmatiua conuertitur
per accidens ⁊ per contrapoſitionem ſi
mul. ⁊ vniuerſalis negatiua ſimpliciter
⁊ per accidens. Sed particularis affir-
matiua ſolum conuertitur ſimpliciter et
particularis negatiua ſolum per contra
poſitionem. ⁊ per hoc habentur omnes
conuerſiones. vnd̄ verſus. Simpliciter
feci conuertitur eua per acci. Aſto per
contra ſic fit conuerſio tota. Sed cō
tra predicta arẗ primo. termini finiti ⁊ in
finiti non ſunt ideꝫ termini. igitur in cō
uerſione per contrapoſitionem non re-
manent idem termini: igitur ibi non fit
de ſubiecto predicatum nec econtra.

Secundo ſic ſicut ſe habet homo ad
aīal ita non homo ad non aīal: qꝛ ſicut
ſe hꝫ affirmatio ad affirmationem ita ſe
hꝫ negatio ad negationē. ſꝫ hō ñ poteſt
vl'iter dici de aīali ergo nō hō ñ pōt dici
vl'iter de non aīali: igiẗ hec ē mala con-
uerſio: oīs hō ē aīal. ergo oē ñ aīal ē nō
hō. Tercio ſic: ſi particularis negati
ua conuertaẗ p ↄpoſitionē argueẗ a non
diſtributo ad diſtributū a parte ſubiec-
ti conuerſe. qd̄ diſtribuetur in ſecunda
⁊ non in prima: igiẗ talis conuerſio par
ticularis negatiue non valet. Quar
to ſic. hec eſt bona cōuerſio aliquis ho
mo eſt ſortes: igitur ſortes eſt homo: et
tamen ſignum ſubiecti non debet addi
predicato conuerſe: quia termino ſingu
lari non debet addi ſignum igitur ſignū
poſitum in ſubiecto non ſemper debet
addi predicato in conuerſione ſimplici.

Quinto ſic due ſingulares diuerſe
qualitatis contradicunt non autem due
particulares. ergo de particularibus et
ſingularibus non eſt idem iudicium.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

Ad argumenta. Ad primum dicit ꝙ
in conuerſione per contrapoſitionez nõ
manent idem termini ſm ſignificatuz ⁊
modum ſignificandi: manent tñ idẽ ter
mini ſm vocem: qꝛ in termino infinito
includitur tota vox termini finiti idõ fit
de predicato ſubiectum ſm quid ⁊ ille ꝓ
poſitiones ſunt vtroqꝫ termino partici
pantes. Ad ſecundum negatur ma-
ioꝛ. quia homo eſt inferius ad aĩal ſed
non homo eſt ſuperius ad non animal.
ideo non ſe habent ſimiliter ⁊ illa auto
ritas ſicut ſe habet intelligitur in cõuer
tibilibus ⁊ non inter inferius ⁊ ſuperiꝰ.

Ad tercium dicitur ꝙ in hac conuer
ſione ſubiectum conuerſe nõ manet ſim
pliciter ⁊ ſm ſignificatum eius. ideo nõ
eſt idem qđ diſtribuitur in predicato cõ
uertentis ⁊ in ſubiecto conuerſe eſt non
diſtributum. quare nõ arguit a nõ diſtri
buto ab diſtributum: Ad quartuz dꝛ
ꝙ illud notabile ſoluz intelligitur quan
do predicatuz conuerſe eſt terminus cõ
munis cui bene poteſt addi ſignum nõ
autem quando eſt terminus ſingularis

Ad quintum dicitur ꝙ licet de parti
cularibus ⁊ ſingularibus non ſit idez iu
dicium quantum ad oppoſitionem. ẽ tñ
idem iudiciuz quantũ ad conuerſionez.

De propoſitione ypothetica.

p Ropoſitio ypothetica eſt
illa. Poſtꝙ ſuperius determi
natuz eſt de ꝓpõe cathegorica
que eſt ſimplex enunciatio ⁊ de qua ꝓn
cipaliter in hoc tractatu intenditur. hic
conſequenter autoꝛ determinat đ ꝓpõe
ypotetica que componitur ex pluribus
cathegoricis: ⁊ ſequitur cathegoricam ſi
cut compoſitum ſua componentia: ipãz
ſic diffiniens. Propoſitio ypotetica eſt
illa que habet duas cathegoricas con-
iunctas per aliquam coniunctionem vꝉ
per aliqđ ſibi equiualens. Pro quo
ſciendum primo ꝙ in hac diffinitione p
hoc relatiuum illa intelligitur genus dif-
finiti ſcilicet propoſitio: que habet modũ
generis reſpectu ypothetice: ⁊ reſiduum
ponitur ad differentiam propoſitionis ca
thegorice. vnde ponitur que habet duas
cathegoricas ad explicandum materiam
propoſitionis ypotetice: due enim cathe
gorice materialiter componunt ypotheti
cam: ⁊ ponitur coniunctas ad oſtenden-
dum ſuam formam tocius que eſt eſſe cõ
iunctum duaruz cathegoricarum inter ſe:
⁊ poitur per aliquam cõiunctionem prop
ter formam partis ypotetice: ſicut eniz in
cathegorica ſubiectum ⁊ predicatum ſunt
materia et copula eſt forma partis ⁊ eſſe
vnitum ſubiecti ⁊ predicati eſt forma toci
us ſic in ypothetica due cathegorice ſunt
materia: ⁊ coniunctio ipãs vniens eſt foꝛ
ma partis: ⁊ eſſe vnitum ipãrum eſt omni
no forma tocius. Secundo ſciendum
ꝙ propoſitiones ypotetice poſſunt dici af
firmatiue vel negatiue: quia vt dictuz eſt
habent copulam principalem: ⁊ ſi illa po
natur cum negatione dicuntur negatiue.
⁊ ſi ſine negatione dicuntur affirmatiue. ⁊
ſic poſſunt dici quales ſed non quante:
cuius ratio eſt: quia quantitas propoſiti
onis ſe tenet ex parte ſubiecti propoſitio
nis. ſed ſubiectum non eſt pars principa-
lis propoſitõnis ypotetice: ſed tantummo
do remota ⁊ a partibus remotis non de-
bet fieri denominatio rei: ideo ypotetice
non dicunẗ alicuiꝰ quantitatis. Tercio
ſciendũ ꝙ ꝑdicta diffinitio põt dici quidi
tatia ſm moduz: rõ ẽ qꝛ explicat naturam
propoſitionis ypotetice per genus ⁊ dif-
ferentiam: hoc eſt per materiam ⁊ formaz
eius. ideo oſtendit principia eſſencialia
diffiniti ⁊ eſſenciaz eius eo modo quo ha
bet eſſentiam: ⁊ per ipãm habetur ſuffici-
enter quid eſt propoſitio ypothetica: ⁊ di
citur ypothetica ab ypos qđ eſt ſub. ⁊ the
ſis poſitio: q̃ſi ſuppoſitia locutio: qꝛ i ipã
vna cathegorica eſt in potentia ad aliam
vnde prima ſe habet quodammodo i po
tentia ad ſecundam: ideo aliquo modo ſi
bi ſupponitur. Quarto ſciẽdum ꝙ pro
poſitio ypotetica diuiditur per condicio-
nalem copulatiuam et diſiunctiuam que
dicuntur ſpecies eius ſm modum que di
uiſio ſic probatur. quia in omni propoſi-
tione ypotetica coniunguntur due cathe-
gorice. vel ergo coniunguntur ſecundum
voces tantum ⁊ ſic eſt diſiunctiua: vel ſe
cundum voces ⁊ ſignificata ſimul. et hoc
dupliciter: quia vel illa ſignificata deno-
tanẗ continere ſeinuicem ſicut antecedẽs
continet conſequẽs ⁊ copulantur per mo
dum vnius: ⁊ ſic eſt condicionalis: vel co
pulantur per moduz diuerſoꝛum: ⁊ ſic eſt
copulatiua: ⁊ per hoc patet ꝙ in condicio
nali in qua vniuntur due cathegorice per
modum antecedentis ⁊ conſequentis ⁊ ꝑ
modum vnius magis vniuntur cathego
rice quam in alijs vbi vniuntur per mo-
dum diuerſoꝛuz. ⁊ adhuc magis in copu
latiua quam in diſiunctiua: ideo condici
onalis precedit copulatiuaz ⁊ copulatiua
diſiunctiuam. Sed contra predicta ar
guitur primo. Idem eſt propoſitio ⁊ pro
poſitio vna: ſicut habet philoſophus idẽ
eſt homo ⁊ vnus homo: ſed ypotetica nõ
eſt propoſitio vna igitur nec eſt propoſi-
tio. et per conſequẽs male ponitur propo
ſitio eſſe genus eius. Secundo ſic. ex
duobus actu exiſtentibus non poteſt fie
ri vnum terciuz: ſed due cathegorice due
ſunt propoſitiones in actu igitur ypothe-
tica non fit ex duabus cathegoricis.

Tercio ſic hec eſt ypotetica: ſoꝛ. qui cur
rit mouetur: ⁊ tamen ibi non eſt coniunc-
tio vniens ipãs cathegoricas. igitur con
tra diffinitionem ypotetice. Quarto ſic
aliqua eſt ypotetica cauſalis vt hec quia
ſol lucet dies eſt. et aliqua tempoꝛalis vt
quando ſol lucet dies eſt: ⁊ aliqua localis
vt ſoꝛ. currit vbi plato diſputat: ⁊ tamen il
le ſpecies non ponuntur in diuiſione pro
poſitionis ypotetice: igitur diuiſio non ẽ
bona. Quinto ſic eadem eſt copula-
tiua ⁊ diſiunctiua. vt ſoꝛ. currit et plato
vel robertus diſputat. igitur membra il
lius diuiſionis coincidũt: igitur diuiſio
eſt inſufficiens. Ad argumenta. Ad
primum dicitur ꝙ licet ypotetica nõ ſit
vna ſimpliciter: eſt tamen vna coniunc
tione: quia capit vnitatem a coniunctio
ne vniente ipãs cathegoricas. Ad ſe
cundum vero dicitur ꝙ licet ex duobus
exiſtentibus actu vt actu ſunt non fiat
vnum tercium: tamen ex ipĩs inquantũ
vnum eſt in potentia reſpectu alterius
bene fit vnum tercium actu. ſed in ypo-
tetica vna cathegorica bene eſt in potẽ
cia ad aliam. eſt tamen cathegorica ſm
proprium eius actum qui eſt vnio pre-
dicati ⁊ ſubiecti in ypothetica. tamen il-
le actus proprius non eſt ſibi vltimus
actus: ſed ipã eſt ſub actu tocius ypote
tice: ideo nõ dicitur ibi eſſe ſub actu pro
prio nec manet ibi ſub forma propria tã
quam ſub vltima forma quia forma ei-
us ſe habet per moduz potentie ad foꝛ
mam tocius ypotetice. Ad terciuz di
citur ꝙ in illa propoſitione non eſt con
iunctio explicite licz ſit implicite ⁊ impli
catur in hoc relatiuo qui qđ tm̃ valet ſi
cut ⁊ ille: ideo ſenſus eſt. ſoꝛ. currit qui
moueẗ. i. ſoꝛtes currit ⁊ ille mouetur: ⁊ ſi
militer diceretur de iſtis ſoꝛtes eſt tan-
tus quantus eſt plato. ⁊ hectoꝛ eſt talis
qualis eſt paris. Ad quartuz dicitur
ꝙ ille ſpecies ypotetice continentur ſub
iſtis tribus tanꝙ ſibi inferioꝛes: ideo ñ
đbuerunt contra ipãs enumerari. vnde
cauſalis continetur ſub condicionali. et
tẽpoꝛalis ⁊ localis ſub copulatiua. qꝛ cũ
dꝛ ſoꝛ. currit qñ plato diſputat. ſenſus ẽ
ſoꝛ. currit in aliquo tempoꝛe ⁊ in eodem
plato diſputat. et ſimiliter cum dicitur
ſoꝛtes currit vbi plato diſputat: ſenſus
eſt ſoꝛtes currit in aliquo loco et in eo-

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

dem plato diſputat: ⁊ ſic vtraqꝫ reſoluitͬ
in copulatiuam. Ad quintum dicitur
ꝙ licet eadeꝫ ypothetica ſit materialiter
copulatiua ⁊ diſiunctiua non tñ ē eadeꝫ
formaliter qꝛ ſm ꝙ in ipa poſſunt capi
diuerſe coniunctiones pro copula prin
cipali ſic eſt diuerſaꝝ ſpecieꝝ: vt in iſta
ſoꝛ. currit ⁊ plato vel robertus diſputat:
ſi ⁊ ſit copula principalis eſt copulatiua
⁊ ſi vel eſt copula principal' ē diſiūctiua

Conditionalis eſt illa ⁊c.

Poſtq̄ auctor poſuit diffinitio
nem ꝓpōis ypotetice ⁊ eius di
uiſionem. hic conſequenter determinat
ꝺ membris eius. ⁊ qꝛ conditionalis per
fectior eſt oībus aliis: qꝛ in ipa vniūtur
due cathegorice per modum anteceden
tis ⁊ conſequentis: in aliis aūt ſolū vni
untur per modum diuerſarum ꝓpōnuꝫ:
ideo prius determinauit de conditiona
li q̄ꝫ de aliis eam ſic diffiniens. Condici
onalis eſt illa in qua coniunguntur due
cathegorice per hanc coniunctioneꝫ ſi.

Primo ſciendum ꝙ talis ꝓpō ꝺꝛ con
ditionalis: qꝛ ponit veritatem ſue conſe
quentis condicionaliter tm̄ ⁊ non abſo
lute vnde ponit ſuam veritateꝫ ſub illa
conditione ſi añs eſt verum denotando
conſecutionem vnius propoſitionis ad
aliam: ⁊ qꝛ iſta coniunctio ſi denotat cō
ſecutionem ⁊ anteceſſionem vnius pro
poſitionis ad aliam ideo in conditiona
li due cathegorice conuenienter coniun
guntur per hanc coniunctionem ſi vl' ꝑ
aliam ſibi equiualentem. Ex quo patet
ꝙ ad perfectam rationeꝫ condicionalis
ſufficit ꝙ vna propoſitio denotetur ſeq̄
ad aliam ⁊ hoc fit in propoſitione cauſa
li vbi denotatur ꝙ antecedens eſt cau
ſa conſequētis ⁊ infert ipm̄ vt hic: quia
ſol lucet dies eſt. ideo cauſalis ē vna ſpe
cies contenta ſub condicionali: ſed vl
tra rationem conditionalis addit cauſa
litatem ſui antecedentis reſpectu conſe
quentis ratōne cuius plus requiritur ad
veritatem eius quam ad veritatem con
dicionalis. Secundo ſciendum ꝙ ad
veritatem conditionalis requiritur ꝙ an
tecedens non poſſit eſſe verum ſine con
ſequente: hoc eſt ſine veritate ſui cōſequē
tis. Cuius ratō eſt quia condicionalis ve
ra importat conſequentiam neceſſariam.
ſed in omni bona conſequentia ſi antece
dens eius ſit verum conſequēs eius erit
verum: quia conſequens actu ⁊ intellectu
includitur in antecedente ratione cuius
ex vero non ſequitur niſi verum: ideo in
conditionali ſi antecedens eius eſt verū
conſequens eius erit verum. Tercio
ſciendum ꝙ ad falſitatem condicionalis
requiritur ꝙ antecedens poſſit eſſe verū
ſine conſequente: ratio eſt. quia condicio
nalis denotat conſequentiam vnius pro
poſitionis ad aliam ſed ad hoc ꝙ ſit ma
la conſequētia oportet ꝙ antecedens poſ
ſit eſſe verum conſequente eiuſdē exiſtē
te falſo niſi ſit repugnantia terminorum
antecedentis: eo ꝙ in tali conſequentia
conſequens non includitur in anteceden
te. ideo propter habitudinem anteceden
tis ⁊ conſequentis non repugnat antece
dens eſſe verum ſine conſequente. vnde
in condicionali illa propoſitio cui imme
diate iungitur hec coniunctō ſi dicitur an
tecedens: alia vero conſequens. Ex ꝑ
dictis patet ꝙ omnis condicionalis ve
ra eſt neceſſaria quia dicit neceſſariā con
ſequentiam vnius propoſitionis ad ali
am quod requiritur ad veritatem eius:
ſed omnis falſa eſt impoſſibilis quia ip
ſa dicit conſequentiam vnius propoſitio
nis ad aliam. ⁊ illa conſequentia pro nul
lo tempore eſt neceſſaria: ſiue ſit ibi habi
tudo contingēs ſiue impoſſibis. ideo eſt
pro omni tempore falſa: ⁊ ſic ē impoſſibil'

Quarto ſciendū ꝙ a tota condicionali
duob⁹ modis arꝫ. vno modo a poſitione
antecedētis ad poſitionem conſequentis
vt hic ſi ſoꝛ. currit ſoꝛ. mouetur ſed ſoꝛtes
currit ergo mouetur: Secundo modo a ꝺ
ſtructione conſequentis ad deſtructionē
antecedentis: vt ſi ſoꝛ. currit ſoꝛ. mouetur
ergo ſi non mouetur non currit. ⁊ tales ſi
logiſmi dicuntur ypotetici. Poſſet etiā ar
gui per alias regulas conſequentiarum:
vt per iſtam quicquid ſequitur ad conſe
quens bone conſequētie ſequitur ad an
tecedens eius. Et per iſtam quicquid ad
añs antecedit ad conſequens. ⁊ ratio eſt
quia conditionalis eſt quedaꝫ conſequē
tia vt dictum eſt. Sed contra predicta
primo arguitur. hec ē conditionalis ſi hō
eſſet aſinus eſſet rudibilis: ⁊ tamen ibi n̄
coniungunͭ due cathegorice ſed due ora
tiones coniunctiue: igitur male diffinitur
propoſitio conditionalis. Secūdo ſic
hec eſt conditionalis ſortes currit igitur
mouetur cum ſit ypotetica ⁊ non ſit copu
latiua nec diſiunctiua. ⁊ tamen ibi non cō
iunguntur due cathegorice per hanc con
iunctionem ſi: ergo contra diffinitionem.

Tercio ſic in iſta: ſi homo eſt aſinus
equus currit antecedens non poteſt eſſe
verum ſine conſequente. quia illud ante
dens nullo modo poteſt eſſe verum. ⁊ tñ
non eſt vera conditionalis: ergo ad veri
tatem conditionalis non ſufficit ꝙ añs n̄
poſſit eſſe veꝝ ſine conſequente. Quar
to ſic. hec conditionalis vera eſt: ſi ſoꝛtes
currit ſoꝛtes mouetur ⁊ tamen non eſt ne
ceſſaria cuꝫ vtraqꝫ pars ſit contingens er
go non omnis conditionalis vera eſt ne
ceſſaria. Quinto ſic iſta eſt falſa ſi ho
mo currit homo eſt albus: ⁊ tamen poteſt
eſſe vera ſuppoſito ꝙ omne currens ſit al
bum igitur non omnis falſa eſt impoſſibi
lis. Ad argumenta. Ad primum dicitͬ
ꝙ iſta non eſt conditionalis per ſe primo
ſed ſolum per reductionem iſtarum con
iunctiuarū ad propoſitiones indicatiuas
ratio eſt quia conditionalis denotat veri
tatem ſui conſequentis ſequi ad verita
tem ſui antecedentis ſed antecedēs nō
poteſt eſſe verum vel falſum nec conſe
quens niſi ſit oratio indicatiua. Ad
ſecundum dicitur ꝙ licet in illa non po
natur formaliter hec coniunctio ſi ponitͬ
tamen virtualiter in hac coniunctōne er
go. que denotat habitudinem vni⁹ pro
poſitionis ad aliam: ſicut illa coniunc
tio ſi. ⁊ licet illa propoſitio ponat verita
tem ſui antecedentis: hoc tamen non ē
inquantū conditionalis ſed virtute mo
di poſitionis propoſitionis cathegorice

Ad tercium dicitur ꝙ licet in illa pro
poſitione antecedens non poſſit eſſe ve
rum propter repugnantiam ſuorum ter
minorum hoc tamen nō repugnat prop
ter habitudineꝫ eius ad ſuū conſequēs
cum poſſit eſſe verum ſine conſequente
quia ſi poneretur eſſe verum per impoſ
ſibile: non propter hoc ſequeretur con
ſequens: ideo illa nō eſt conditionalis
vera. Ad quartum dicitͬ ꝙ licet vtra
qꝫ pars illius conditionalis ſit contin
gens tamen habitudo vnius ad aliam
eſt neceſſaria ⁊ hoc ſufficit ad veritateꝫ
conditionalis que ſolum denotat neceſ
ſariam habitudinem vnius cathegorice
ad aliam. Ad quintum dicitur ꝙ ſi
ſupponatur illa vniuerſalis oē currens
eſt album tunc concluſio ſequitur de ne
ceſſitate. ſed hoc erit virtute illarum du
arum premiſſarum omne currens eſt al
bum ⁊ homo currit. ⁊ non virtute illius
ſolius propoſitionis homo currit: ideo
illa conditionalis prima non propͭ hoc
efficitur vera ſed ſemper eſt impoſſibil':

Copulatiua eſt illa in qua

Poſtq̄ auctor determinauit ſu
perius de ꝓpōe conditionali: hͥ
cōſequenͭ ſm ordinē prius poſitū deter
minat ꝺ copulatiua ipaꝫ ſic diffiniēs. co
pulatia ē illa i q̄ cōiungūͭ due ꝓpōes ca
thegorice ꝑ hāc coniūctionem ⁊: vl' per
aliquod ſibi equiualēs: ⁊ ponitͬ ꝑ hanc

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

coniunctionem ⁊ ad differentiam aliaꝝ ſpecierum ypotetice in quibus cathegorice coniunguntur per alias coniunctiones ⁊ dicitur talis ꝑpō copulatiua magis quaꝫ alie ypotetice: qꝛ licꝫ in alijs cōiungantur cathegorice per aliq̄ꝫ coniunctionem tm̄ in iſta ſolum copulantur per cōiunctionem copulatiuaꝫ. vn̄ in conditionali coniunguntur per moduꝫ vnius ſicut añs ⁊ conſequens que includunt ſe inuicem ⁊ in diſiunctiua ſolum coniunguntur quātum ad voces ⁊ diſiungunt quantum ad ſignificata: ideo in ſola copulatiua cathegorice vniuntur ſimplicit̄ ⁊ per moduꝫ diuerſoꝝ. Primo ſciendum ꝙ ad veritatem copulatiue requiritur ꝙ vtraqꝫ pars ſit vera. cuius rō ē qꝛ copulatiua ſimul̓ ponit ambas partes eius ſimul aſſerendo eas ſm ſua ſignificata: ideo ad veritatem eius requirit̄ ꝙ vtraqꝫ pars ſit vera. ip̄a. n. ē ſicut totum integrale reſpectu partium eius: ſed ad eſſe totius integralis ſequit̄ eſſe cuiuſlibet partis principalis eius. ideo ad veritatem copulatiue requirit̄ veritas vtriuſqꝫ partis. quāuis tm̄ in tēporali vltra hoc requiratur ꝙ ambe partes ſint vere pro eodem tempore. ⁊ hoc eſt qꝛ ſpecies ſemper addit aliquid vltra ſuū genus mō tēporalis ē vna ſp̄ēs copulatiue. etiam in locali requirit̄ vtranqꝫ partem eſſe veram pro codeꝫ loco. vt hic ſortes currit vbi plato diſputat hoc tm̄ non requirit̄ ad ip̄am inquantum copulatiua eſt ſed inquantum eſt talis copulatiua.

Secundo ſciendum ꝙ copulatiua inter oēs ꝑpōis ypotetice ſp̄ēs hꝫ minorē vnitatem: qꝛ ip̄a ponit duas cathegoricas ſimul quantū ad veritatē eaꝝ ſicut prius dictum eſt. conditionalis aūt ſolū ponit habitudinem vni⁹ ad aliam. ⁊ diſiunctiua ſolum ponit veritatem vni⁹ cathegorice: ideo copulatiua habet minorem vnitatem inter omnes: et eſt ſimpliciter ꝑpoſitio plures. ⁊ ſolum eſt vna coniunctione ⁊ ſm quid. vnde quia copulatiua ſimul ponit veritatem vtriuſqꝫ partis eius: ideo arguendo a tota copulatiua ad veritateꝫ cuiſlibet partis eius ſeorſuꝫ eſt bona conſequentia. vt bene ſequit̄ hō eſt animal ⁊ deus eſt ergo homo eſt aīal

Tercio ſciendum ꝙ ad falſitatem copulatiue ſufficit alteram partem eſſe falſā ratio eſt quia ip̄a ſimul ponit ambas partes ei⁹: ſicut vniuerſalis omnes ſuas ſingulares. ergo propter falſitatem vnius cathegorice ip̄a ē tota falſa: ⁊ copulatiua cuius ambe partes ſunt falſe nō eſt magis falſa intenſiue quā illa q̄ hꝫ tantum vnaꝫ falſam: licet ſit magis falſa extēſiue. quia falſitas ei⁹ ad plra ſe extēdit. Ex iſtis ſeq̄tur ꝙ arguēdo a falſitate vnius cathegorice ad falſitateꝫ totius copulatiue eſt bona conſequentia: Sequitur etiam ꝙ ad poſſibilitateꝫ copulatiue requiritur poſſibilitas vtriuſqꝫ partis eius: non ſufficit ꝙ ambe partes ſint ſm ſe poſſibiles: ſed requiritur ꝙ ſint inter ſe cōpoſſibiles: ideo iſta non eſt poſſibilis ſoꝛ. eſt ⁊ ſoꝛ. non eſt quia ille due nō ſunt compoſſibiles inter ſe in veritate. Sed ad neceſſitatem copulatiue requiritur neceſſitas vtriuſqꝫ partis eius: ⁊ ad impoſſibilitatem ſufficit impoſſibilitas vnius partis eius: ⁊ ad cōtingentiam ſufficit contingentia vnius partis niſi altera ſit impoſſibilis. Quarto ſciendum ꝙ ad dandum contradictioneꝫ in copulatiuis habetur talis regula ꝙ copulatiua ⁊ diſiunctiua de partibus contradicentibus contradicunt quia nō poſſunt ſimul eſſe vere nec ſimul falſe. ſed repugnāt in veritate ⁊ falſitate ſimul̓ ⁊ poſſꝫ etiam aliter dari contradictio in omnib⁹ ypotheticis ferendo negationeꝫ ad principalem copulam ypothetice. vel preponendo negationeꝫ toti propoſitioni quia non eſt verius dare contradictionē quaꝫ toti ꝑpoſitioni preponere negationeꝫ. ⁊ ꝑ hoc patet quid ſit propoſitio copulatiua ⁊ quid requiritur ad falſitatem ⁊ ad veritatem eius. Sed contra predicta primo arḡ. hec eſt copulatiua ſoꝛ. ⁊ plato currunt. ⁊ tamen ibi non ſunt due cathegorice igitur contra diffinitionem copulatiue

Secundo ſic hec ē copulatiua: omnis homo currit qꝛ copulatiue continet iſtas ſoꝛ. currit plato currit. ⁊ ſic d̄ alijs: ⁊ tamē ibi non eſt coniunctio copulatiua igit̄ contra diffinitionem. Tercio ſic hec eſt copulatiua vera homo eſt animal ⁊ equus eſt lapis: igitur ad veritatem eius non requiritur veritas vtriuſqꝫ partis. antecedens patet. quia omnis propoſitio aliq̄d dicēs ita eſſe ſicut eſt: eſt vera. ſed illa dicit aliquid eſſe ſicut eſt: igitur eſt vera: qꝛ dicit hominem eſſe aīal. Quarto ſic: in copulatiua magis vniuntur due cathegorice quaꝫ in diſiunctiua in qua vniuntur ſm voces tantum. igitur copulatiua ē magis vna q̄ꝫ diſiunctiua. ⁊ non habet minorem vnitatem omnibus alijs. Quinto ſic totum valet tm̄ quantum quelibet ps igitur ad hoc ꝙ tota copulatiua ſit falſa oportet quālibet partem eſſe falſam: ⁊ nō ſufficit falſitas alterius partis: Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ ſi in illa ꝑpōe ſortes ⁊ plato currunt illa coniunctio ⁊ copulet inter terminos. ſ. inter ſorteꝫ ⁊ platonem ip̄a eſt cathegorica de copulato ſubiecto: ſed ſi copulet inter ꝑpōes ip̄a eſt copulatiua: ⁊ tunc ibi ſunt due cathegorice. ſ. ſortes currit ⁊ plato currit. Ad ſecundum dicitur ꝙ licet iſta omnis homo currit materialiter cōtineat plures cathegoricas etiā copulatiue. tamen ille nō continentur per modum pluriuꝫ ⁊ formaliter. ſed per modum vnius tantum. ideo non eſt copulatiua: Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licet iſta omnis homo eſt aīal ⁊ equus eſt lapis dicat aliquid eſſe ſicut eſt quantum ad partem ſui ſignificati: non tamen quantum ad ſuum totum ſignificatum quod ipſa affirmat quod requiritur ad veritatem propoſitionis copulatiue.

Ad quartum dicitur ꝙ licet in diſiūctiua cathegorice minus vniantur quam in copulatiua. quia tamen diſiunctiua ſolum ponit veritatem vnius cathegorice ideo habet ſimpliciter maiorem vnitatem quam copulatiua. Ad quintum dicitur ꝙ ſi capiatur tota diſtributiue tūc ad hoc ꝙ tota copulatiua ſit falſa requiritur falſitas vtriuſqꝫ partis eius: ſed ſi capiatur tota copulatiue pro perfecto ſic tota dicitur falſa propter falſitatem vnius partis.

d Iſiunctiua eſt illa in qua

Poſtquā autoꝛ determinauit ſuperius de propoſitione copulatiua in qua due cathegorice coniūgūtur ſm voces ⁊ ſignificata ſimul: hic cōſequenter determinat de diſiunctiua in qua due cathegorice coniunguntur ſm voces tantum. ip̄am primo ſic diffiniēs diſiunctiua eſt illa in qua coniungūtur due cathegorice per hanc coniunctionē vel. aut per aliaꝫ ſibi equiualēteꝫ. Primo ſciendum ꝙ hec propoſitio dicitur diſiunctiua eo ꝙ in ip̄a due cathegorice diſiunguntur quantum ad ſignificata: ⁊ qꝛ hoc fit conuenienter per coniunctionem diſiunctiuam: ideo in ip̄a cathegorice vniuntur per aliq̄ꝫ coniunctionē diſiunctiuam: coniunctionis enim diſiunctiue duo ſunt actus. primus ē coniungere voces in quo conuenit cum alijs coniunctionib⁹ rōe cui⁹ cōiunctio dr̄. Secūdus act⁹ ē diſiungere ſignificata rōe cuius dr̄ diſiūctiua. ⁊ ī hoc differt ad alijs ſp̄ēbus cōiunctiōis: ⁊ ꝑ hoc ptꝫ ītellect⁹ diffinitiōis p̄miſſe. Secūdo ſciēdum ꝙ ad veritatē diſiūctiue ſufficit alteram eius partē eſſe verā: ratio ē qꝛ diſiūctiua ponit duas cathegoricas. ſ. vnaꝫ ſub diſiunctione ad aliam: ideo de ſuo formali ſignificato tm̄ ponit vnaꝫ cathegoricaꝫ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

non tamen determinate hanc vel illam
ſed indeterminate. ideo adueritatez eiꝰ
ſufficit alteram partem eſſe veram cum
ponat ſolum vnam illarum partiuz: ipa
enim eſt ſicut totum vniuerſale: ſed ad
eſſe totiꝰ vniuerſalis ſufficit poſitio vni
us ſuarum partium ſicut ad poſitionem
animalis ſufficit poſitio hominis: ideo
ad veritatez diſiunctiue ſufficit veritas
vnius partis. Ex quo patet ꝙ ad poſſi
bilitatem eius requiritur poſſibilitas al
terius partis eius: et ſimiliter ad neceſſi
tatem eius ſufficit neceſſitas vnius par
tis eius. qꝛ eadem eſt ratio de poſſibili
tate ſicut de neceſſitate eius et veritate.

Tercio ſciendum ꝙ ad falſitatez diſ
iunctiue requiritur vtranqꝫ partem eſſe
falſam: quia ſi tantuz vna ſit falſa et alia
vera: cum ad veritatez eius ſufficiat ve
ritas vnius partis ipa erit vera ſimpli
citer. et nõ poterit dici falſa: ideo ad hoc
ꝙ ipa ſit falſa requiritur falſitas vtriuſ
qꝫ partis eiꝰ: ſicut ad deſtructionez vni
uerſalis requiritur deſtructio omnium
ſuarum partium ſubiectiuarum: ex quo
ſequitur ꝙ ad impoſſibilitatem diſiunc
tiue requiritur impoſſibilitas vtriuſqꝫ
partis eius: qꝛ ſi vna eſſet poſſibilis to
ta diceretur poſſibilis. et ad contingenti
am eius requiritur vtranqꝫ partem eſſe
contingentem: vel ꝙ vna ſit impoſſibi
lis et alia cõtingens: qꝛ ſi vna ſit neceſſa
ria et alia contingens tota diceretur ne
ceſſaria: et hoc intelligendum eſt in affir
matiuis: qꝛ oppoſito modo ſe habet in
negatiuis. Quarto ſciienduz ꝙ dupli
citer arguitur a diſiunctiuia. vno modo
a tota diſiunctiua cum deſtructione vni
us partis ad poſitionem alterius: vt ho
mo eſt animal: vel equus eſt lapis: ſed
equus non eſt lapis igitur homo ẽ aial
Secundo mõ arguendo a veritate vni
us partis ad veritatem totius eſt bona
cõſequẽtia. vñ bñ ſequit̃ hec ẽ vera hõ
currit igit̃ hec ẽ vera: hõ ẽ aſinꝰ vel hõ cur
rit. Et poſſet argui a falſitate totius diſ
iunctiue ad falſitatẽ vtriuſqꝫ partis et ecõ
uerſo: de modo autem dandi contradicti
onem in diſiunctiuis ſatis dictum eſt.

Sed contra predicta primo arguitur.
hec eſt diſiunctiua oĩs propoſitio ẽ vera
vel falſa: cum ibi ſit coniunctio diſiuncti
ua: et tamen ibi non ſunt due cathegorice
igitur. Secundo ſic coniungere et diſ
coniungere ſunt actus oppoſiti qui non
poſſunt conuenire eidem. ſed coniunctio
diſiunctiua habet diſiungere propoſitio
nes: igitur per eam nõ coniunguntur due
cathegorice in diſiunctiua. Tercio ſic.
omne totuz integrale ſimul ponit omnes
ſuas partes: ſed diſiunctiua eſt totum in
tegrale cum integretur ex ſuis partibꝰ igi
tur ſimul ponit vtranqꝫ. et ſic ad veritatẽ
nõ ſufficit veritas vnius partis. Quar
to ſic. diſiunctiua non ponit veritatem ali
cuius partis eius: qꝛ non ponit veritatez
nec prime nec ſecunde. igitur ad veritatẽ
eius non requiritur veritas vnius partis

Quinto ſic. hec diſiunctiua eſt falſa:
omnes homines ſunt aſini: vel homines
et aſini ſunt aſini: et tamen vna pars eius
eſt vera. ſ. hec: aſini ſũt aſini. igitur ad fal
ſitatem diſiunctiue non requiritur falſi
tas vtriuſqꝫ partis. Ad argumenta.
Ad primum dicitur ꝙ ſi hec coniunctio
vel coniungat inter terminos ſic illa non
eſt diſiunctiua ſed cathegorica de diſiunc
to predicato cuius predicatum eſt hoc to
tum verum vel falſum: et ſic eſt vera: ſed
ſi coniungat inter propoſitiones ſic ẽ vna
diſiunctiua falſa: et ſic in ea ſũt due cathe
gorice. ſ. iſte omnis propoſitio ẽ vera vel
omnis propoſitio eſt falſa. Ad ſecun
dum dicitur ꝙ coniungere et diſiungere
non poſſunt conuenire eidẽ reſpectu eiuſ
dem: ſed bene reſpectu diuerſoruz: et ſic ſi
mul conuenit coniunctioni diſiunctiue cõ
iungere et diſiungere: qꝛ coniungit voces
et diſiungit ſignificata reſpectu alicuiꝰ ter
cij. Ad tercium dicitur ꝙ ſi conſideret̃
diſiunctiua ſm vocem bene eſt totum in
tegrale ſuarum cathegoricarum: ſed non
ſi conſideretur quantum ad ſignificata ei
us quia non ponit formaliter ſignificatuz
vtriuſqꝫ partis de ſuo ſignificato formali
ponit tamen ſignificatum vnius tantum

Ad quartum dicitur ꝙ licet diſiuncti
ua non ponat veritatem alicuius partis
eius determinate: tamen ponit veritatem
eius indeterminate ſub diſiunctione ad
aliam. Ad quintum dicitur ꝙ in illa ꝓ
poſitione prima cathegorica poteſt eſſe de
diſiuncto predicato: et ſic eſt vna copula
tiua vera. quia vtraqꝫ pars eſt vera. pri
ma enim pars eſt omnes homines ſunt
aſini vel homines: ſecunda eſt aſini ſunt
aſini: Alio modo ſecũda cathegorica po
teſt eſſe de copulato ſubiecto et ſic eſt diſ
iunctiua falſa: quia vtraqꝫ pars eſt falſa
prima pars eſt omnes homines ſunt aſi
ni: ſecunda eſt homines et aſini ſunt aſini
et ſic eo modo quo eſt diſiunctiua hꝫ vtrã
qꝫ partẽ falſam et ſic patet de ypotheticis

Equitur de equpollencijs.

ſ Poſtꝙ autor determinauit de ꝓ
poſitionibus tam cathegoricis
quaz ypoteticis: hic conſequenter deter
minat de quadaz paſſione propoſitionis
ſcilicet de equipollentia que per ſe primo
conuenit propoſitionibus cathegoricis: et
per cathegoricas ypoteticis: et licet ordi
ne nature equipollentia debeat immedi
ate poni poſt oppoſitiones et ante conuer
ſiones ſicut poſuit Buridanus eo ꝙ re
gule equipollentiarum dantur per reſpec
tum ad oppoſitiones: tamen ordine doc
trine conuenientius ponũtur poſt propo
ſitiones ypoteticas ad innuendum ꝙ eq̃
pollentie non ſolum conueniunt propoſi
tionibus cathegoricis ſed etiam ex conſe
quenti ypotheticis. ſ. ratione ſuaꝝ partiuz
vt ille equipollent ſi nullus homo mouet̃
nullus homo currit: et ſi non quidaz hõ
mouetur non quidam hõ currit. Pri
mo ſciienduz ꝙ equipollentia dicit̃ equi
ualentia duarum propoſitionuz in qua
litate et quantitate in veritate et falſitate
per aduentum negationis facta: et dicit̃
equipollentia ab equi quod eſt equale
et polleo es: quod idem eſt qđ valeo es
ideo equipollentia et equiualentia idez
dicunt realitar. ſed equiualentia cõmu
niter accipitur pro equiualentia rerum
terminorum et propoſitionum. equipol
lentia vero quanuis ita generaliter et ita
cõmuniter poſſit accipi tamen magis ꝓ
prie ſumitur pro equiualentia propoſi
tionum ꝙ̃ pro alijs: ideo equiualẽtia ſe
habet vt genus ad equipollentiam ideo
bene ponitur in ſua diffinitione loco ge
neris: et reſiduum quod ſequitur loco
differentie ad explicandum ſpecialiter
naturam equipollentie propoſitionum.

Secũdo ſciẽdũ ꝙ triplex ẽ negatio. ſ.
negans infinitans et priuãs. Negatio ne
gans eſt que negat totum quod reperit
poſt ſe et eius oppoſitum ponit: cuiꝰ pro
prius actus eſt negare compoſitionem
propoſitionis. Sed negatio infinitans
eſt que negat compoſitionem intrinſe
cam termini finiti faciens ipm infinituz
ſicut eſt negatio nominis infiniti vł ver
bi infiniti que ſolum infinitat et negat q̃
litatem vel actum determinatum relin
quens ſubſtantiam infinitam vel actuz
indeterminatum vt non homo vel non
currit. Sed negatio priuans eſt que ne
gat habitum ſubiecti. et relinquit ſubiec
tum cum aptitudine ad habitum ſicut ẽ
cecitas: et de negatione negante ſoluz in
telligitur in diffinitione equipollentie et
in regulis ſequentibus. non autem ĩ ali
is negationibus. Tercio ſciienduz ꝙ
equipollentie propoſitionum quatuor
regulis notificantur in textu quaruz pri
ma ẽ. Si alicui ſigno vniuerſali vel par

ticulari preponatur negatio equipollet
ſuo contradictorio: Cuiꝰ ratio eſt qꝛ cõ
tradictorie repugnant in qualitate ⁊ q̃n
titate ſimul. ſed negatio prepoſita ſigno
mutat quantitatem ſigni ⁊ qualitatẽ co
pule in ſuam oppoſitam: eo ꝙ ip̃a totuꝫ
negat quod poſt ſe reperit: ideo facit ꝓ
poſitiones prius repugnantes in quali
tate ⁊ quantitate ſimul eſſe eiuſdeꝫ qua
litatis ⁊ quãtitatis: ⁊ ſic facit contradic
torias equipollere per aduentum eius.

Quarto ſciendum ꝙ ſecunda regula
eſt ꝙ ſi alicui ſigno vniuerſali poſtpo-
natur negatio equipollet ſuo contrario.
Cuius ratio eſt qꝛ contrarie repugnant
in qualitate ſolum ⁊ in quantitate non.
ſed negatõ poſtpoſita ſigno ⁊ addita co
pule mutat qualitatem copule ⁊ nõ quã
titatem qꝛ non agit in precedens. ideo
ip̃a facit prius contrarias eſſe eiuſdem
qualitatis ⁊ equipollere inter ſe. ⁊ harũ
regularuꝫ exempla ſatis patent in textu

Sed contra predicta primo arĩ. Sig
no non eſt addenda negatio vt dicitur
primo periarmenias neqꝫ infinitans ne
qꝫ negans. eo ꝙ actus negationis negã
tis eſt negare compoſitioneꝫ ſubiecti cũ
predicato igitur ſigno non debet prepo
ni negatio aliqua vt dicit prima regula

Secundo ſic nulla negatio dat ꝓpõi
aliq̃ꝓ quantitatem ſed ſolum negat ⁊ de
ſtruit id qđ reperit. igĩ negatio addita
ſigno particulari non dat ſibi quantita
teꝫ vl'em. igitur non facit ip̃am equipol
lere ſuo contradictorio. Tercio ſic cõ
tradictorie nunq̃ꝫ ſunt equipollentes cũ
ſiml' repugnẽt in qualitate ⁊ quantitate
ergo negatio prepoſita ſigno non facit
contradictorias equipollere. Quar-
to ſic negatio poſtpoſita ſigno ẽ eiuſdeꝫ
virtutis ſicut prepoſita cum ſit eiuſdem
nature ⁊ rõis igĩ ſicut negatio p̃poſita
ſigno facit eq̃pollere contradictoria ita
negatio poſtpoſita ⁊ ſic non facit equi-
pollere contraria: igitur contra ſecundam
regulam. Quinto ſic in iſtis omne cur
rens mouetur nullum non currens moue
tur eſt negatio poſtpoſita ſigno: ⁊ tamen
non facit contrarias equipollere qꝛ ille ñ
equipollent in veritate ergo ſecunda re-
gula eſt falſa. Ad argumenta. Ad pri
mum dicĩ ꝙ ſigno nõ eſt addenda nega
tio infinitans qꝛ non eſt infinitabile tamẽ
ſibi poteſt addi negatio negans. ⁊ licet ac
tus primus negationis negantis ſit nega
re compoſitioneꝫ orationis tamen ſecun
dario poteſt negare quantitatem ſigni et
alia que reperit poſt ſe ip̃am: Ad ſecũ
dum vero dicitur ꝙ licet negatio negans
per ſe primo ſoluꝫ neget id quod poſt ſe
reperit. tamen ex conſequenti poteſt po-
nere oppoſitum illius qđ ipſa negat licet
ſit per accidens ⁊ non per ſe. ideo quan-
do negat particulareꝫ quantitatem ex cõ
ſequenti ponit vl'em ⁊ econtra ⁊ negando
negationeꝫ ex conſequenti ponit affirma
tionem. Ad tercium dꝛ: ꝙ ſi capiãt cõ
tradictorie formaliter vt cõtradictorie ſũt
nunq̃ꝫ ſunt equipollentes ſed repugnan-
tes: ſed ſi capiantur materialiter ẜm illud
quod ſunt bene ſũt equipollentes per ad
uentum negationis ſic ꝙ ille due que pri
us erant contradictorie per aduentuꝫ ne
gationis fiunt equipollentes: ⁊ ſic intelli
gitur iſta regula ⁊ omnes alie regule ſe-
quentes. Ad quartum dicitur ꝙ licet
negatõ poſtpoſita ſigno ẜm ſe ſit equalis
virtutis ſicut p̃poſita tñ nõ ẽ eo mõ appli
cata ad ſubiectũ qđ dꝫ negare eo ꝙ nõ re
perit pꝰ ſe q̃ntitatẽ ꝓpõis ſicut alia: idõ ñ
mutat q̃ntitatẽ nec facit eq̃pollere ꝯdicto
ria Ad quintũ dꝛ ꝙ lꝫ i illis ſit negatio
poſtpoſita ſigno: tñ ñ ferĩ ſup̃ copulaꝫ ꝑn
cipalẽ ꝓpõis ſꝫ ſup̃ illud ꝑcipiuꝫ currẽs
idõ ñ facit ꝯrias eq̃pollere ſꝫ ſolũ mutat
ſubiectũ ꝓpõis. vñ regla ĩtelligĩ ſic: ꝙ ſit
negatio poſtpoſita ſigno ⁊ toti ſubiecto ca
dẽs ſup̃ copulã ꝓpõis qđ tñ nõ fit i iſtis.

Tercia regula talis eſt. Poſt
quaꝫ autor determinauit ⁊ poſu
it duas regulas. ſ. primam ad ha
bendum equipollentiam contradictoria-
rum: ⁊ ſecundam ad habendũ equipollẽ
tiam contrariaꝝ. hic conſequenter ponit
terciam ad habendũ equipollentiam ſub
alternaꝝ que talis ẽ: Si alicui ſigno vni
uerſali vel particulari preponatur et poſt
ponatur negatio equipollet ſuo ſubalt̃no
quia ſubalterne repugnant in quantitate
ſolum ⁊ non in qualitate. ſed negatio pre
poſita ſigno mutat quantitatem propoſi-
tionis et poſtpoſita impedit ne mutetur
qualitas. quia vna negatio deſtruit actũ
alterius. ideo prima negatio variat quan
titatem propoſitionis ⁊ non qualitatem.
⁊ per conſequens facit equipollere ſubal
ternas. Primo ſciendum ꝙ vt in iſta
regula habetur due negationes equiua-
lent vni affirmationi. Cuius rõ eſt: qꝛ pri
ma negatio que poſt ſeip̃am reperit aliaꝫ
negationem negat ⁊ deſtruit ip̃am ſed de
ſtructa negatiõe ponitur affirmatio. quia
de quolibet eſt affirmatio vel negatio ve
ra ⁊ de nullo ambe ſimul: ⁊ ideo due ne-
gationes cadentes ſupra ſeinuicem equi
ualent vni affirmationi. Secundo ſci
endum ꝙ due affirmationes non equiua
lent vni negationi ſicut due negationes
vni affirmationi. Cuius ratio ẽ quia vna
affirmatio non deſtruit aliam ſed magis
affirmat eam: affirmatio enim non ẽ iſtru
mentum intellectus ad deſtruẽdum illud
quod prius dictum eſt vel quod reperit
poſt ſe ſicut eſt negatio ideo non deſtruit
affirmationem ſequentem quare non po
tuit negationem per deſtructionem affir-
mationis ſicut fit in negationibus: ⁊ licet
affirmatio ex conſequenti deſtruat nega
tionem ratione oppoſitionis: tamen non
primo ⁊ per ſe deſtruit ſicut negatio. ſed
ſolum ex cõſequenti per hoc ꝙ primo po
nit ſuum ſignificatum proprium cuꝫ quo
non poteſt ſtare negatio eius. Tercõ
ſciendum ꝙ licet in textu ponantur tres
regule ſpeciales de equipollentia con-
tradictoriaꝝ ꝯriarum ⁊ ſubalternaꝝ. tñ
nulla ponitur de ſubcontrarijs. Cuiꝰ rõ ẽ
quia ſi daretur equipollentia in ſubcon
trarijs vel negatio preponeretur ⁊ poſt
poneretur ſigno particulari vl' prepone
retur tantum: ⁊ ſic vtroqꝫ modo mutare
tur quantitas ꝓpõis: ideo ſubcontrarie
non eſſent eiuſdem quantitatis. vl' poſt
poneretur tantum ⁊ hoc dupliciĩ: qꝛ vel
eſſet in affirmatiua vel in negatiua: ſi ſe
cundum ſic eſſet nugatio ponẽdo duas
negationes vt h quidaꝫ hõ non nõ cur
rit: ſi primum ſic eſſet penitus eadem ꝓ
poſitio cum alia ⁊ ſic non eſſet equiua-
lentia duaꝝ ꝓpõnum: ideo in iſtis ñ põt
dari equipollentia. Quarto ſcienduꝫ
ꝙ ex precedentibus regulis Pe. hiſ. in-
fert quartam regulaꝫ quodãmodo con
tinentem primam ⁊ ſecundam que talis
eſt: ſi in eadem locutione ponantur duo
ſigna vniuerſalia negatiua. vnum ĩ ſub
iecto et reliquum in predicato. primum
equipollet ſuo contrario ⁊ reliquuꝫ ſuo
contradictorio. Cuius ratio eſt. qꝛ p̃mo
ſigno poſtponitur negatio ſecundi ⁊ ſic
equipollet ſuo contrario per ſecundam
regulam. ⁊ ſecundo ſigno preponitur ne
gatio primi ⁊ ſic equipollet ſuo contra-
dictorio per primam regulam. vt ille eq̃
pollent nihil eſt nihil ⁊ quodlibet ẽ ali-
quid. vnde ad retinenduꝫ predictas re
gulas cum exemplis eaꝝ ponuntur me
tra in textu que ſatis faciliter poſſunt in
telligi per ea que dicta ſunt. Sed cõ
tra predicta primo arguitur. due ſubal-
terne minus repugnant q̃ꝫ due contra
dictorie: igitur minus requiritur ad faci
endum eas equipollere. ſed ad equipol
lentiam ꝯdictoriaꝝ ſufficit vna negatio
ergo cum due negationes magis faciãt
q̃ꝫ vna ſequiĩ ꝙ ad equipollẽtiam ſub-

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

alternatum non requiruntur due nega-
tiones:igitur contra terciaꝫ regulam in
ordine ⁊ primam huiꝰ lectionis. Se
cundo ſic vna negatio non poteſt dſtru
ere aliam.igitur per hoc ꝙ negatio ꝑpo
ſita ⁊ poſtpoſita ſe deſtruant non fit eq̄
pollentia ſubalternaꝝ. añs patet q₂ om
ne qđ corrumpit̄ a ſuo contrario corrūpi
tur:ſed due negationes non opponunt̄.
imo ſunt eiuſdem rōis. igit̄ vna non de
ſtruit aliam. Tercio ſic due negatio-
nes non ponunt affirmationem.q₂ vnū
ꝯdictorioꝝ nunꝙ̄ ponit reliquum ſꝫ ne
gatio contradicit affirmationi:ergo ne-
gatio prepoſita ⁊ poſtpoſita ſigno nō fa
cit equipollere ſubalternas. Quarto
ſic.ſignum vl'e eſt diſpoſitio ſubiecti in-
quantuꝫ ſubiectuꝫ eſt:ergo nunꝙ̄ debet
poni in predicato igitur in quarta regu
la ſupponitur falſum ꝙ ſignū vl'e pona
tur a parte predicati. Quinto ſic.iſte
non equipollent nihil eſt nihil.⁊quodli
bet eſt aliquid:q₂ prima ē negatiua cuꝫ
ibi ponatur tantuꝫ vna negatio ante co
pulam:⁊ alia eſt affirmatiua:igitur con-
tra quartam regulam: Ad argumen
ta.Ad primum dicit̄ ꝙ minus requirit̄
ad equipollentiam ſubalternaꝝ ꝙ̄ con-
tradictoriaꝝ.q₂ ibi ſolum requiritur mu
tatio quantitatis ⁊ in contradictorijs re
quiritur mutatio quantitatis⁊ qualita-
tis ſimul:⁊ licet due negationes ſint ali
quid plus ꝙ̄ vna ſm vocem tamen ſm
actum negandi minus faciunt q₂ ſolum
mutāt quantitatem:⁊ vna ſola prepoſi-
ta ſigno mutat quantitatem ⁊ qualitatē
ſimul. Ad ſecunduꝫ dicitur.ꝙ ſi due
negationes conſiderentur ſm ſuam rati
onem ſic non opponuntur.ſed ſi vna cō
ſideretur inquantum eſt inſtrumentum
intellectus ad neganduꝫ aliquid:⁊ alia
vt eſt obiectum qđ negat̄ ſup̄ qđ cadit
actus negandi illo modo bene opponū
tur ſm rōem agētis ⁊ pacientis⁊ ſic vna

deſtruit aliam quantum ad ſuos actus⁊
non ſm ſubām eius. Ad tercium dicit̄
ꝙ licet negatō per ſe primo non ponat af
firmationem:tamen bñ ex conſequenti ⁊
per accidens negando negationem q̄ ne
gata ponit̄ affirmatio. Ad quartum d₂
ꝙ ſignum vl'e vt includit in ſe terminum
ſue diſtributionis ſiue ſignificatuꝫ termi
ni qui per ipm̄ diſtribuit̄ bñ ponit̄ in pre
dicato ꝓpōis.⁊ adhuc inquantū diſtribu
tum eſt poteſt poni a parte ſubiecti ſeu a
parte predicati licet magis proprie ponat̄
a parte ſubiecti. Ad quintum d₂ ꝙ li-
cet in iſta nihil eſt nihil.ſecunda negatio
non ponatur ante copulaꝫ ſm vocē tamē
ponitur ſm intellectum ⁊ ſenſum cōſtruc
tionis:q₂ dꝫ reſolui ſm nihil per non⁊ ali
quid ⁊ eſt ſenſus nihil eſt nihil.i. nihil ñ
eſt aliquid.ideo illa eſt ſimplicit̄ affirma
tiua ⁊ equipollet alteri affirmatiue.Et ſic
patet de equipollentijs.

Sequit̄ capitulū de modalibus

Modus eſt adiacens rei đ
terminatio. Poſtꝙ̄ autor
determinauit ſuperius đ pro
poſitionibus đ in eſſe in qua
denotatur ſimplex herentia predicati ad
ſubiectum ⁊ eſt compoſitio ſimplex h con
ſequenter vult determinare de ꝓpōe mo
dali in qua eſt cōpoſitio modificata ⁊ cō
poſita ſm rōem ex cōpoſitione dicti ⁊ mo
dificatione rōe cuius modalis ſequitur il
lam de ineſſe ſicut compoſitum ſuum ſim
plex:⁊ q₂ ꝓpō modalis d₂ a modo ꝑ quē
formaliter modificatur.ideo anteꝙ̄ autor
notificet ꝓpōem modalem prius determi
nat de modo in cōi diffinitiue ⁊ diuiſiue
vt eliciat modum facientem ꝓpōem mo-
dalem. Primo ſciendum ꝙ modus eſt
adiacens rei determinatio.⁊ hꝰ rō eſt. q₂
idem eſt modus realiter ſm logicuꝫ ⁊ ad
iectiuum ſm grāmaticuꝫ ſed omne adiec
tiuuꝫ eſt determinatio adiacens rei.ſ.ſuo
ſubſtantiuo.omne enim adiectiuum ē de

terminatio ſui ſubſtantiui:⁊ ſibi adiacet:
ideo modus bene dicit̄ determinatio ad
iacens rei:⁊ ponitur ibi determinatio lo-
co generis:q₂ determinatio eſt quoddaꝫ
ſuperius ad determinationeꝫ que fit per
adiectiuum⁊ ad determinationeꝫ que fit
per ſubſtantiuum vel per inferius addi-
tum ſuo ſuperiori vt aīal homo. Deinde
dicitur adiacens rei ad dīam determina-
tionis facte per ſubſtantiuum.Ex iſta diſ
finitione patet ꝙ omne adiectiuuꝫ ſiue ſit
determinatio verbi ſiue rei ſubiecte vl' ꝑ
dicate:vel ſubiecti inquantum ſubiectuꝫ
vel predicati inquantum predicatum eſt.
vt ſūt ſigna vl'ia vel particularia ⁊ alie diſ
poſitiones reſpectiue poſſunt dici modi
accipiendo modum cōiter ſicut accipitur
hic. Secundo ſciendum ꝙ modus in
cōi ſic diuiditur. q₂ quidā eſt modus no
minalis ⁊ alius aduerbialis.cuius rō eſt:
q₂ oīs modus hꝫ fieri per adiectiuum cū
ſit adiacens rei:vel ergo fit ꝑ adiectiuuꝫ
noīs ⁊ ſic eſt modus noīalis. vel per ad-
iectiuum verbi qđ eſt aduerbium:⁊ ſic eſt
aduerbialis qui modus eſt determinatio
determinans ipm̄ verbum ⁊ ſibi adiacēs
vnde talis modꝰ poteſt dici verbalis rōe
obiecti ſui qđ determinat q₂ eſt determi
natio verbi:⁊ poteſt dici aduerbialis rōe
ſui ſubiecti eo ꝙ eſt aduerbium. Ter-
cio ſciendum eſt ꝙ nomen ſignificat per
modum permanentis ſiue per modū qui
etis.verbum vero per modum fluxus⁊ fi
eri:⁊ q₂ adiectiuuꝫ noīs ſignificat per mo
dum permanentis.ideo ſoluꝫ hꝫ determi
nare nomen vel aliquid captum per mo-
dum noīs ſm ſuos modos ſignificandi:
ſed aduerbium ſignificat per modū fluxꝰ
⁊ fieri in alio:rōe cuius eſt conueniens đ
terminatio verbi ⁊ adiectiuum eius:ideo
iſti modi ſic differunt inter ſe:q₂ modꝰ no
minalis eſt adiectiuuꝫ noīs ⁊ eſt determi
natio noīs ſubſtantiui.ſed modus aduer
bialis hꝫ fieri ꝑ aduerbia ⁊ ē det̄minatio

verbi. Quarto ſciendum ꝙ̄ modꝰ ad
uerbialis ſubdiuiditur per quatuor mo
dos ſm diuiſionem aduerbioꝝ. q₂ que
dam modificant verbum gracia compo
ſitiōis vt poſſibiliter impoſſibiliter ⁊ ſic
đ alijs. Alia vero gracia rei verbi vt ve
lociter cōiter fortiter. Alia vero gr̄a tem
poris vt aduerbia temporalia. Alia gr̄a
modi vt aduerbia optandi ⁊ hortandi.
Cuius rō eſt q₂ verbum ſpecialiter ad-
iectiuum includit in ſe quatuor iſta.ſ.cō
poſitionem que ē actus generalis:⁊ reꝫ
verbi que dicitur actus ſpecialis ipius
verbi:vt in hoc verbo currit importatur
compoſitio que eſt actus generalis eiꝰ⁊
curſus in ipo dicitur res verbi ⁊ eſt actꝰ
ſpecialis per ipm̄ importatus. Tercium
eſt tempus. Quartuꝫ ē modus:ſed duo
prima ſunt eſſentialia verbo. duo vero
vltima ſunt modi ſignificandi accidēta
les eius. Et ſm iſta quatuor ſunt diuer
ſa aduerbia verbum diuerſimode deter
minantia. Ex predictis patent diffinitio
⁊ diuiſio modi et ſubdiuiſio eius. patet
etiam ꝙ oīs modus cadens in propoſi
tione eſt determinatio ſubiecti vel pre-
dicati vl' compoſitionis ipoꝝ q₂ ſemper
eſt determinatio alicuius noīs vel alicu
ius verbi. Sed ꝯ predicta af primo.
oīs determinatō eſt actio.q₂ determina
re eſt agere.ſed modus nō eſt actio.igit̄
non eſt determinatio. Secundo ſic
impoſſibile eſt modus ⁊ tamen non eſt
determinatio rei adiacens:q₂ non ſigni
ficat aliꝙ̄ formaꝫ alteri adiacentem:igit̄
male ponitur diffinitio modi. Tercō
ſic omne nomen ſignificat per modum
per ſe ſtantis cum omne nomen ſignifi
cet per modum ſubſtantie: igitur nullū
eſt adiectiuuꝫ noīs nec modus noīalis.

Quarto arguitur ſic. Vnius determi-
nabilis ē tantuꝫ vnica determinatio:ſed
verbum eſt vnum determinabile. ergo
male ponunt̄ plura aduerbia q̄ poſſunt

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA

determinare idem verbum. Quinto
ſic. quedam aduerbia determinant ver
bum gracia loci: vt aduerbia localia. ⁊ q̄
dam gracia numeri vt aduerbia nume-
ralia. igitur inſufficienter enumerantur
aduerbia determinantia verba. Ad
argumenta. Ad p̄mū d̄r ꝙ determinare
effectiue ⁊ per modum agentis eſt age-
re ſed non determinare formaliter. ideo
licet determinatō actiua ſit actio non tn̄
determinatio formalis de qua intelligit̄
in diffinitione modi. Ad ſecundū di
citur ꝙ licet īpoſſibile non ſignificet for
mam realem adiacentem compoſitioni:
quia ſignificat impoſſibilitatem que eſt
priuatio potentie: tamē ſignificat formā
⁊ determinationem ſm modum intelli-
gendi: quia impoſſibilitas bene appre-
henditur per modum forme et determi
natiōis compoſitionis. ⁊ ſic ſignificatur
per hunc modum impoſſibile. Ad ter
cium dicitur ꝙ duplex eſt mod⁹ ſubſtan
tie. ſ. modus permanentis et per ſe ſtan
tis. ⁊ omne nomen ſignificat per modū
ſubſtantie quantum ad modum perma
nentis: ſed ſola ſubſtantiua ſignificant
per modum per ſe ſtantis: adiectiua ve
ro per modum alteri adiacentis. Ad
quartū d̄r ꝙ vnius determinabilis ſm
idem eſſe vel eandem rōem eſt vnica d̄
terminatio. ſed tamen vnius determina
bilis materialiter ſm diuerſas rationes
poſſunt eſſe plures determinationes: et
ſic eſt de verbo qd̄ diuerſis rōnibus de
terminatur per aduerbia. Ad quintū
dicitur ꝙ aduerbia loci ⁊ numeri ⁊ alia
multa determinant verbū gracia rei ver
bi ⁊ continentur in illa diuiſione. vn̄ ad
uerbium numeri non determinat verbū
rōe numeri qui eſt modus ſignificandi
verbi: ſed ratione numeri rei ſignificate
per verbum. vt cum dicitur ſor. bis cur
rit: ibi determinat̄ currit rōne dualitatis
curſus ſignificati per ipm̄ verbū nō aūt
ratione numeri ſingularis aut pluralis.

S

Ed omiſſis. Poſtq̄ autor de-
terminauit de modo in cōi tam
diffinitiue q̄ diuiſiue: h̄ cōſequē
ter oſtendit de quo modo eſt ſpecialiter
h̄ ad propoſitum. dicens ꝙ h̄ ſolū in ſpeci
ali dicendum eſt de modo qui determi-
nat verbū gracia compoſitionis. ⁊ cōpoſi
tionem ꝓpōis. Cuius rō eſt q̄ h̄ ſolū prin
cipaliter conſiderat̄ modus faciens ꝓpō-
nem modalem: ſed ſolus modus determi
nans compoſitionem ꝓpōis facit ꝓpōem
modalem: eo ꝙ compoſitio eſt forma to-
cius propoſitionis: ideo modus ip̄am mo
dificans reddit ꝓpōnem modalem. Sed
modi determinantes ſubiectū vel predi
catum. q̄ ſolum modificant partes mate
riales propoſitionis non faciunt ꝓpōem
modalem. quare de illis non eſt amplius
determinandum. Primo ſciendū ꝙ cō
poſitio propoſitionis poteſt dupliciter d̄
terminari. vno modo generali determina
tione quando ſibi additur aliquis mod⁹
entis ſine ampliatione ip̄ius compoſitio-
nis: ⁊ hoc modo determinat̄ iſtis modis
vero vel falſo. Sed q̄ generalis determi
natio nō eſt determinatio ſimpliciter: ſed
ſm quid tantū ideo compoſitio hoc mō
non ſimpliciter modificatur: nec fit ſimpli
citer modalis ꝓpō. Alio mō determinat̄
ſpeciali d̄terminatione quando. ſ. modus
dicit ſpecialem modum entis et ampliat
compoſitionem vltra tempus preſens et
ſic determinatur iſtis modis poſſibile im
poſſibile contingens ⁊ neceſſarium: ⁊ hoc
modo ſimpliciter fit propoſitio modalis.

Secundo ſciendum ꝙ ad modum fa
cientem ꝓpōem modalem requirunt̄ tres
conditiones. Prima ꝙ talis modus de-
terminet compoſitionē ꝓpōis defectu cu
ius adiectiua que determinant ſubiectū
vel predicatum materiale propoſitionis
vel verbum gracia rei verbi modi vł tem
poris non reddunt ꝓpoſitionē modalē.
Secunda conditio eſt ꝙ talis modus di
cat aliquam d̄ſam vel modum entis circa
talem compoſitionē defectu cuius nega
tio ⁊ iſti modi opinabile ⁊ inopinabile vł
credibile non faciunt propoſitionem mo-
dalem. Tercia eſt ꝙ talis modus ampli-
et compoſitionem vltra tempus ſue pre-
iacentis: defectu cuius verum ⁊ falſum n̄
faciunt propoſitionem modalem ſimpli-
citer dictam ſed generaliter tantū. Ter
cio ſciendum ꝙ tantum quatuor ſunt mo
di facientes ſimpliciter propoſitionē mo
dalem. ſ. poſſibile ⁊ impoſſibile contingēs
⁊ neceſſarium. probatur per ſufficientiam
quia omnis modus faciens ꝓpoſitionē
modalem determinat compoſitionē pro
poſitionis: vł ergo circa ip̄am dicit n̄ eſſe
⁊ ſic eſt impoſſibile. vel dicit eſſe ⁊ hoc du
pliciter: vel dicit ſimpliciter eſſe ⁊ in actu.
⁊ ſic eſt neceſſarium. vel eſſe permixtum
potentie: ⁊ hoc eſt dupliciter: vł dicit ip̄m
per reſpectum ad ſuum actum ⁊ ſic ē poſ
ſibile vel per reſpectum ad ſuam cauſam
contingentem ⁊ ſic eſt contingens. vnde
ꝙ iſti modi determinent compoſitionem
patet: q̄ cum dicitur ſor. neceſſario currit
deſignatur ꝙ compoſitio curſus cum ſor
te ſit neceſſaria ⁊ non neceſſitas ſortis ſm
ſe nec curſus ſed neceſſitas cōpoſitionis
vnius cū altero: ſed ſi dicatur ſortes cur
rit fortiter: deſignatur ꝙ ille curſus ē for-
tis. Quarto ſciendum ꝙ predicti mo-
di poſſunt ſumi dupliciter: vno modo no
minaliter: alio modo aduerbialiter: ⁊ rō ē
quia mod⁹ in communi ⁊ adiectiuum idē
ſunt: ſed omne adiectiuū poteſt ſumi no
minaliter cum ſignificet per modum per
manentis ⁊ aduerbialiter cum ſignificat
per modum fluxus ⁊ fieri: ideo illi modi
poſſunt duob⁹ illis modis accipi: ⁊ vtro-
q̄ modo faciunt propoſitionem moda-
lem ſimpliciter: q̄ ſimpliciter d̄terminant
compoſitionem propoſitionis: differēter
tamen: q̄ quando ſumuntur nominaliter
determinant compoſitionem acceptam
per modum nōis: vt hic ſortem currere
eſt poſſibile. compoſitio iſtius dicti ſor
tem currere ſumitur nominaliter: ſʒ qn̄
ſumunt̄ aduerbialiter determinant com
poſitionem verbaliter deſignatam: vt h̄
ſortes currit poſſibiliter. Ex dictis patet
qui ⁊ quot ſunt modi facientes ꝓpōem
modalem ⁊ quot modis accipiantur

Sed contra predicta primo arguitur
ſic. omne determinabile eſt in potentia.
ſed compoſitio propoſitionis cū ſit for
ma tocius eſt in actu tantum ⁊ per con-
ſequens non eſt determinabilis igit̄ nul
lus modus determinat illam compoſiti
onem. Secundo ar̄ ſic: modus deter
minans partem tocius ex conſequenti
denominat totum vt ſignum diſtribuēs
primo ſubiectum propoſitionis ex con-
ſequenti denominat totam propoſitio-
nem vniuerſalem ergo modi determinā
tes ſubiectum vel predicatum debēt de
nominare totam propoſitionē ⁊ non ſo
lum modus determinans totam propo
ſitionē. Tercio ſic determinationes
entis incomplexi non d̄terminant com
poſitionem orationis. ſed neceſſarium ⁊
contingens ſunt determinationes entis
incomplexi. q̄ ens dicitur neceſſarium
vel contingens. ergo iſti modi non de-
terminant compoſitionē. Quarto ar̄
ſic. per ſe ⁊ per accidens faciunt propo-
ſitionem modalem vt dicendo: ſor. acci
dentaliter currit: igitur non ſunt tantum
quatuor modi facientes propoſitionem
modalem. Quinto ſic. nihil qd̄ ſigni
ficatur nominaliter determinat compo
ſitionem verbi. ſed ſolū illud quod de
ſignatur aduerbialiter. ſed modi facien
tes propoſitionem modalē determināt
verbum gracia compoſitionis igitur nō
poſſunt nōialiter deſignari. Ad argu
menta. Ad primum d̄r ꝙ licet compoſi
tio orōis nō ſit in potentia reſpectu eſſe

tocius propoſitionis:ſed in actu tantuꝫ. tamen eſt in potentia reſpectu determi nationum accidentalium eius. ideo bene poteſt modificari. idem enim reſpectu diuerſorum bene eſt in potentia ⁊ in actu ſimul. Ad ſecundum dr̃ ꝙ in accidentibus que non conueniunt toti niſi gracia partis. accidens partis bene denominat totum. ſed in illis que poſſunt conuenire toti ⁊ partibus accidens partis non ſufficit denominare totum ⁊ ſic eſt de modificatione:qr tota propoſitio poteſt per ſe primo modificari quando modificatur ſua forma totius.⁊ poſſunt modificari ſue partes. ſed ab illa modificatōne non denominat̃ propoſitio modalis. Ad tercium dicitur ꝙ ſi contingens ⁊ neceſſarium accipiantur vt ſunt differentie entis incompleti ſic ſunt determinationes eius: ſed ſi accipiant̃ vt ſunt differentie entis completi quod ē inherentia predicati ad ſubiectū ſic ſūt determinationes compoſitionis ⁊ ſic ſumuntur in propoſito. Ad quartuꝫ dicitur ꝙ per ſe et per accidens non ſunt modi diſtincti ab iſtis qr per ſe ſub neceſſario continetur reductiue: ⁊ per accidens ſub contingenti. Ad quintum dicitur ꝙ licet illud qd̃ ſumit̃ nominalit̃ non poſſit determinare compoſitionem verbaliter acceptam ſed ſolum aduerbium. tamen poteſt bene determinare cōpoſitionem nominaliter captaꝫ quomodo determinant iſti mōi nōialiter capti

Propoſitio modalis ē que modificatur. Poſtꝙ autor determinauit de modo qui eſt principium formale propoſitionis modalis:h̃ conſequenter determinat de ꝑpoſitione modali ⁊ qr ſubſtantia rei precedit paſſiones eius. ideo prius determinat de propoſitione modali ſm ſe ꝙ̃ de equipollentijs ⁊ oppoſitionibus ei⁹ ipſam primo ſic diffiniens. Propoſitio modalis eſt illa que modificatur aliquo iſtorum ſex modoꝝ.ſ.poſſibile impoſſibile contingens neceſſarium verꝫ ⁊ falſum.

Primo ſciendum ꝙ propoſitio modalis dupliciter accipitur. vno mō cōiter pro omni propoſitione in qua modificatur cōpoſitio ſiue hoc ſit determinatione generali ſiue ſpeciali ⁊ ſic verum ⁊ falſum faciunt propoſitioneꝫ modalem: ⁊ hoc modo diffinitur h̃ in generali. Alio mō capitur ſpecialiter ſolum pro illa propoſitione cuius cōpoſitio ſpeciali determinatione modificatur ampliando ipſam vltra tempus ſue preiacentis ⁊ ſic ſolum fit propoſitio modalis per illos quatuor modos poſſibile. impoſſibile. contingens ⁊ neceſſariuꝫ Et ſolum modales que ſunt modificate hijs modis ſunt ſimpliciter modales ⁊ d̃ illis in ſequentibus ſolum determinabit̃ eo ꝙ non habent eaſdem equipollentias ⁊ oppoſitiones ſicut ille de in eſſe. ille vero que modificantur per verum ⁊ falſum habent eaſdem equipollentias ⁊ oppoſitiones ſicut ille d̃ in eſſe:quia non habēt ampliationem vltra tempus preſens. ideo de illis nō d̃terminabitur amplius. Secundo ſciendum ꝙ duplex eſt propoſitio modalis.ſ.compoſita ⁊ diuiſa:compoſita eſt illa in qua predicatum dicti componit̃ cum materia ⁊ forma ipſius ſubiecti ⁊ debet proferri dictum prolatione continua ad deſignandum illam compoſitionem ñ pauſando inter partes dicti ſed inter dictum ⁊ modum. Diuiſa eſt illa in qua predicatum dicti ſolum componitur cum materia ſubiecti ⁊ diuiditur a forma eius et debet proferri prolatione diſcontinua ad deſignandum illam diuiſionem inter partes dicti pauſando:⁊ non inter dictū ⁊ modum. vt hec album eſſe nigrum eſt poſſibile:ſi nigrum componatur cum albo pro ſubiecto albedinis ⁊ pro ipſa ab albedine tunc eſt compoſita ⁊ falſa:ſed ſi componatur cum albo pro ſubiecto albedinis ⁊ diuidatur ab albedine diſcontinuando partes dicti ſic eſt diuiſa ⁊ vera. Ex quib⁹ patet ꝙ taꝫ in modalibus diuiſis ꝙ̃ compoſitis modus determinat totam compoſitionem dicti licet differenter. ideo vtraqꝫ eſt ſimpliciter modalis ⁊ de vtraqꝫ intelligitur diffinitio prius poſita:nec differunt ſpecie eſſentiali compoſita ⁊ diuiſa de eodem modo ſed ſpecie accidentali ſolum.

Tercio ſciendum ꝙ in propoſitionibus modalibus dictum ſubicitur. ⁊ mod⁹ ſemper predicatur:Cuius ratō eſt quia ſicut ſe habent eſſe ⁊ non eſſe in illis de in eſſe ita modus in modalibus: ſed in illis de in eſſe:eſſe vel non eſſe eſt predicatuꝫ formale ergo ſimiliter modus in modalibus eſt predicatum formale ⁊ non materiale:quia eſt illud quo predicatum materiale denominatur ineſſe ſubiecto. Item illud quod eſt determinatio ⁊ ſe habet ꝑ modum forme reſpectu cōpoſitionis dicti nunꝙ̃ ſubicitur in propoſitione modali ſed ſemper predicatur eo ꝙ̃ determinatio non habet ſubici ſuo determinabili. ſꝫ modus ſe habꝫ vt forma reſpectu compoſitionis dicti quia eſt determinatio eius: licet non ſit determinatio compoſitionis que eſt inter dictuꝫ ⁊ modum igitur ī modalibus nunquam modus ſubicitur ſed ſemper predicatur. Quarto ſciendum ꝙ in modalibus dictum eſt illa oratio cuius compoſitio modificatur ſiue ſit compoſita ex accuſatiuo caſu ⁊ verbo infinitiuo cui additur modus nominaliter capt⁹ ſiue ſit oratio perfecta cui additur mod⁹ aduerbialiter capt⁹. ⁊ talis oratio ante aduentum modi dicitur preiacens propoſitionis modalis ⁊ tale dictum eſt materia propoſitionis ⁊ modus determinans cōpoſitioneꝫ eius ſe habet vt forma partis ⁊ eſſe modificatum compoſitionis reſultans ex vnione modi ⁊ cōpoſitionis que faciunt vnum ſicut determinatio ⁊ determinabile eſt forma totius propoſitionis modalis. ⁊ per hoc patet quid ſit propoſitō modalis ⁊ quot modis dicit̃ ⁊ quid ſit ſubiectum ⁊ predicatuꝫ eius. Sed contra predicta primo arguitur. in iſta ſortem currere eſt poſſibile:hoc dictum ſortem currere eſt illud quod modificatur per illum modum poſſibile:⁊ tamen non eſt propoſitio modalis. ſed tantum eius ſubiectum ergo propoſitio modalis non eſt que modificatur aliquo iſtorum ſex modorum. Secundo ſic hec eſt modalis hominem eſſe aſinum ē impoſſibile. ⁊ tamen non modificatur igit̃: minor patet quia in illa ille modus impoſſibile deſtruit totam compoſitionem dicti: igitur non determinat vel modificat ipſam. Tercio ſic aduerbium ī oratione nunquam predicatur ſed modus in modalibus quandoqꝫ ponitur aduerbialiter:ergo modus in ipſis nō ſemper predicatur. Quarto ſic modalis aliquando conuertitur: igitur in ea fit d̃ ꝑ̃dicato ſubiectum ⁊ econtra:ergo cū modus quandoqꝫ predicetur per conuerſionem mutat̃ in ſubiectū ⁊ ſic ñ ſꝑ predicatur. Quinto ſic vni ēs ſꝑ ē formali⁹ vnito:ſꝫ mod⁹ vnit̃ cū dicto mediāte copula verbali:igit̃ mod⁹ ſe hꝫ ī modalib⁹ vt ꝑ̃dicatum materiale ⁊ non formale.

Ad argumenta. Ad primū dr̃ ꝙ licꝫ illud dictuꝫ modificet̃ primo ꝑ modum partis ⁊ tanꝙ̃ quo:tñ tota ꝓpō modificatur per modū tocius licet hoc ſibi cōueniat ꝑ compōnem dicti q̃ primo modificatur. ideo tota ꝓpō dr̃ modalis ⁊ ñ ipſm dictum. Ad ſecundū dr̃ ꝙ impoſſibile non deſtruit primo ⁊ per ſe illam propoſitionem. ſed ex conſequenti tantum qr per ſe primo negat vnū ſpecialeꝫ modū entis a tali cōpoſitione. ſ. poſſibilitatem ſiue potentiaꝫ ad eſſe. q̃ negata deſtruit̃ ex conſequēti compoſitio. Ad terciū dr̃ ꝙ aduerbiū ꝑ ſe ſumptū non ē predicatum ꝓpoſitionis:ſed aduerbiuꝫ

coniunctum cum verbo ſicut determinatio ſuo ꝺterminabili poteſt eſſe predicatum formale ꝓpoſitionis ⁊ ſic eſt de mō aduerbialiter poſito in propoſitione qꝛ determinat formaliter verbuꝫ gracia cōpoſitionis. ⁊ inde fit vnum predicatum formale. Ad quartum dicitur ꝙ ꝓpō modalis non conuertitur ſm ſe totaꝫ ſic ꝙ modus ponatur in ſubiecto. ſed ſoluꝫ conuertitur quantum ad dictum faciendo de predicato dicti ſubiectum ⁊ econtra: vnde modalis de poſſibili ⁊ neceſſario ſm dictum eodem modo conuertuntur ſicut ille de in eſſe ⁊ ſimiliter ille de contingenti accepto pro poſſibili: ſed in illis de contingenti ad vtrumlibet fit cōuerſio in oppoſitaꝫ qualitatem ⁊ vniuerſalis negatiua in eis non conuertit̃ ſimpliciter in terminis: ſed particularis negatiua cōuertitur ſimpliciter. Sꝫ in illis de impoſſibili primo ad conuertendum illas oportet videre quibus equipollēt de neceſſario et conuertere illas de impoſſibili ſicut conuertuntur ſue equipollentes ꝺ neceſſario: ⁊ in eis vniuerſalis affirmatiua non cōuertitur in terminis: ſed particularis negatiua bene conuertitur in terminis. Ad quintum dicitur ꝙ modus non vnitur cum dicto mediāte verbo inquantum eſt modus. ſed ſolum inquantum noīaliter ſignificat̃: iꝺo in rōe modi nō eſt in potencia ad copulam vnientem: ſed eſt predicatum formale reſpectu compoſitionis.

e Et ſciendum eſt. Poſtꝙ autor determinauit de ꝓpōne modali quantū ad ſubām eiꝰ. h conſequenter detiat de ſuis paſſionibus. ſ. de equipollentijs ⁊ oppōe: ⁊ qꝛ equipollentie ⁊ oppōes modalium faciliter cognoſci nequeunt. niſi cognoſcat̃ multiplicatō propoſitionū modaliuꝫ: ideo anteꝙ de illis paſſionibus detiet prius oſtendit quot ꝓpōnes pn̄t multiplicari ſm quemlibet modum. Primo ſciendum ꝙ in ꝓpōe modali duplex eſt compoſitio. Prima eſt compoſitio partiuꝫ dicti inter ſe: ſecunda vero eſt compoſitio modi cuꝫ dicto q̄ eſt principalis in ipā: ⁊ qꝛ qualitas ꝓpōis ſiue affirmatio ⁊ negatio attendſitur ex pte compōnis: ideo ꝓpō modalis pōt dupliciter dici affirmatiua ⁊ negatiua. ſ. ex parte modi ⁊ ex parte dicti. illa aūt in q̄ negatur modus eſt ſimpliciter negatiā modalis: ſed illa in qua ſolum negatur compoſitio dicti nō eſt ſimpliciter negatiua ſed vt dicit Ariſt. hꝫ negatiuam figuraꝫ ⁊ pōt dici negatiua de dicto. Secundo ſciendum ꝙ ſm iſtū modū poſſibile per variationem affirmationis ⁊ negationis poſſūt fieri quatuoꝛ propoſitiōes modales. Prima eſt affirmatiua tam de dicto quam de modo vt poſſibile eſt eſſe. Secunda ē negatiua de vtroqꝫ vt non poſſibile eſt non eſſe. Tercia eſt negatiua de dicto ſolū vt poſſibile eſt non eſſe. Quarta eſt negatiā ſolum de modo vt non poſſibile eſt eſſe. ⁊ ſimiliter poſſunt fieri quatuoꝛ ſm quēlibet aliorum modoruꝫ. ⁊ ſic in toto poſſūt multiplicari in ſexdecim propoſitiōes modales ſm quatuoꝛ modos. vnde predicte quatuoꝛ ꝓpōes per q̄tuoꝛ vocales ſignificantur per. A ſignificat̃ affirmatiua tā de dicto ꝙ de mō. per V. negatiua ꝺ vtroqꝫ per E. negatiua de dicto ſolum et per J. negatiua de modo ſoluꝫ. Juxta illos verſus. Deſtruit v totum ſed a affirmat vtrūqꝫ. Deſtruit e dictuꝫ. deſtruit i quoqꝫ modum: Ex quibus patet quomodo ſumitur ⁊ variatur qualitas in modalibus. Sed ad videndum de quantitate ipſarum eſt tercio ſciendum ꝙ in modalibus tripliciter attenditur quantitas: Primo ex parte dicti quod eſt ſubiectum totius propoſitionis. Secundo ex parte ſubiecti dicti. Tercio ex parte modi. vnde ex parte dicti omnes ſunt ſingulares: quia in ipīs dictum ſimpliciter accipitur pro vno ſolo dicto in ꝺfectu vnius vocis impoſite ad ſignificandum ipm: ſed ex pte ſubiecti dicti poſſunt dici vlēs particulares indefinite ⁊ ſinglares ſm ꝙ tale ſubiectum differenter tenetur vlīter particulariter indefinite aut ſingulariter ſed ex pte modi alique ſunt vniuerſales: alie particulares: ⁊ nulle ſunt indefinite aut ſingulares. Quarto ſciendum ꝙ quantitas modalis ſumpta ex parte modi non ē q̄ntitas ſuppoſitorum ſed temporuꝫ que eſt menſura acceptionis copule reſpectu tēporis ſm ampliationeꝫ modi ſicut quantitas ſuppoſitoꝝ eſt menſura acceptionis ſubiecti reſpectu ſuoꝝ ſuppoſitoꝝ. vn̄ modales ꝺ neceſſario ⁊ impoſſibili dicuntur vlēs. eo ꝙ neceſſarium ampliat ad omne tempus affirmatiē ſicut oīs diſtribuit vniuerſaliter ⁊ affirmatiue: ⁊ impoſſibile ampliat ad omne tempus negatiue ſicut nullus diſtribuit vniuerſaliter ⁊ negatiē. Sꝫ ille de poſſibili ⁊ contingenti ſunt particulares: qꝛ vtrumqꝫ ampliat particulariter ⁊ affirmatiue qꝛ ſolum ampliant ad p̄ſens ⁊ futurum ⁊ ſe habent ſicut illud ſignum quidam. vn̄ verſus. Omne neceſſarium. impoſſibile eſt quaſi nullus. poſſibile eſt quidam: quidam non poſſibile non. Et ꝑ hoc patet de multiplicatione. qualitate ⁊ quantitate ꝓpōnum modalium. Sed contra predicta primo ar̃ ſm hunc modū poſſibile poſſunt fieri infinite propoſitiones modales igitur male dictuꝫ eſt ꝙ ſm ipm ſolū ſunt quatuoꝛ propoſitiones modales. Secundo ſic oēs ꝓpōes de eodem modo ſunt eadem propoſitio in ſpē eo ꝙ modales ſpecie diſtinguūtur ex parte modi qui eſt forma propoſitionis modalis: igit̃ nullus modus facit quatuoꝛ ꝓpoſitiones modales in ſpecie. Tercio ſic iſta ſortem currere non eſt poſſibile et ſimiliter alie vbi poſſibile negatur non ē de poſſibili: ſed de impoſſibili vl' neceſſario: igitur male dicitur ꝙ poſſibile facit vnam negatiuam propoſitionem modalem ex parte modi. Quarto ſic cuiuſlibet rei eſt tantum vna forma. ſed qualitas eſt forma propoſitionis: igitur vnius propoſitionis modalis eſt vna qualitas: ⁊ ſic in iſtis non poteſt accipi duplex qualitas. Quinto ſic modus in modalibus ſe habet per modum forme ſed quantitas rei ſe tenet ex parte materie ⁊ non ex parte forme: igitur in ipīs n̄ ſumitur quātitas ex parte modi. Ad argumenta. Ad primum ꝺꝛ ꝙ ſm quēlibet modum poſſunt fieri infinite ꝓpōes in numero: nō tn̄ poſſunt fieri plus quā quatuoꝛ in ſpecie ⁊ ſolum de tali multiplicatione ſm ſpeciem eſt h ad propoſitum. Ad ſecundum dicit̃ ꝙ licet oēs modales de eodeꝫ modo affirmato ſint eadem propoſitio in ſpecie eſſentiali et ex parte modi tamen bene variant̃ ſpē accidentali ex parte affirmationis vl' negationis dicti. Ad terciū ꝺꝛ ꝙ lꝫ ꝓpō in q̄ negat̃ poſſibile quātuꝫ ad ſignificatum eius ſit de impoſſibili vel ꝺ neceſſario tn̄ eſt formaliter de poſſibili qꝺ ibi ponitur ſm vocem. Ad quartum dicitur ꝙ licet vnius modalis ſit tn̄ vna qualitas principalis: tamen poſſunt eſſe plures ſubordinate ad ſeinuicem quaꝝ vna ē minus principalis ⁊ ſubordinatur alteri ſicut compoſitio dicti reſpectu cōpoſitionis modi cum dicto. Ad quintum dicitur ꝙ quantitas ſuppoſitorum ſumitur ex parte ſubiecti ⁊ materie propoſitionis. tamen quantitas temporum bene ſumitur ex parte forme ideo poteſt ſumi ex parte modi ampliantis compoſitionem vltra tempus eius.

h Arum autem propoſitionum. Poſtꝙ autoꝛ oſ̄dit multiplicationeꝫ propoſitionū modalium ad cognoſcendum eaꝝ equipollentias. h conſequenter detminat de eq̄pollentijs earuꝫ quaꝝ cognitio valet ad

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

cognoſcendum conſequentias ꝓpõnum
modalium:q̄ꝛ inter equipollentes ſemꝑ
vna ꝓpõ ſequit̄ ad aliam. et econuerſo:
eo ꝙ ſunt equipollentes ſiue equiualen
tes in veritate ⁊ falſitate. Ubi primo
ſciendum ꝙ h̄ magis determinat̄ in ſpe
ciali de equipollentijs modalium ꝙ̃ de
conuerſionib⁹ eaꝝ eo ꝙ modales eodeʒ
modo conuertunt̄ ſicut ille de in eſſe: et
ſolum quantum ad dictum ſed equipol
lentia non conuenit ipīs eodem mō ſi-
cut illis de in eſſe:q̄ꝛ in ipīs variat̄ equi
pollentia ⁊ etiam ſumitur ex parte modi
ampliantis compoſitioneʒ ⁊ non ex par
te ſubiecti ꝓpõis ſicut in illis de in eſſe.
⁊ etiam conuenit ipīs inquantum ſunt
modales. ideo oportuit ſpecialiter d̄ter
minare de equipollentia eaꝝ. Secū
do ſciendum ꝙ predicte equipollentie
quatuor regulis cognoſcunt̄: Prima eſt
cuicunqꝫ dicto affirmato attribuit̄ poſſi
bile eidem attribuitur contingens ⁊ ab
eodem remouetur impoſſibile:et ab ei⁹
contradictorio oppoſito remouetur ne-
ceſſe. Cui⁹ rō eſt q̄ꝛ poſſibile ⁊ cõtingẽs
conuertuntur:igitur cuicūqꝫ attribuitur
poſſibile ⁊ contingens:⁊ poſſibile ⁊ im-
poſſibile contradicunt:ideo cuicunqꝫ at
tribuitur poſſibile ab eodem remouetur
impoſſibile:q̄ꝛ vnum contradictorioruʒ
remouet reliquum. ⁊ ſi aliqđ dictum ſit
poſſibile poteſt aliquando verificari et
ſuum contradictorium poteſt eſſe falſuʒ
ideo ſi alicui dicto attribuitur poſſibile
ab eodem remouetur impoſſibile ⁊ ab
eius contradictorio remouetur neceſſe.
Secunda regula cuicunqꝫ dicto nega-
to attribuitur poſſibile eideʒ attribuitur
contingens ⁊ ab eodem remouetur im-
poſſibile ⁊ a ſuo contradictorio oppoſi
to remouetur neceſſe. Tercia regula eſt
a quocunqꝫ dicto affirmato remouetur
poſſibile ab eodem remouetur contin-
gens:⁊ eideʒ attribuit̄ impoſſibile ⁊ ſuo
contradictorio attribuitur neceſſe. Quar
ta regula eſt a quocunqꝫ dicto negato re
mouetur poſſibile ab eodem remouetur
contingens ⁊ eidem attribuitur impoſſi-
bile ⁊ ſuo contradictorio attribuit̄ neceſſe
⁊ iſte regl'e eodē mō poſſēt ꝓbari ſicut pri
ma. Tercio ſciendum ꝙ modus dici-
tur attribui dicto quando affirmatiue pre
dicatur de ipō. ⁊ dicitur ab eo remoueri
quando negatur de ipō. dupliciter tamen
poteſt intelligi modum remoueri a dicto.
vno modo ꝙ remoueatur ab ipo ſm̄ rem
⁊ vocem ⁊ ſic non debet intelligi in propo
ſito quia ſi ſic remoueretur non remane-
ret propoſitio modalis. Alio modo ꝙ re
moueatur ſm̄ modum enunciandi per ne
gationem ⁊ ſic capitur hic remouetur pro
ut tantum valet ſicut negatur. Quarto
ſciendum ꝙ predictarum regularum ex-
empla diſponuntur in quatuor lineis ſi-
ue ordinibus: ⁊ omnes de primo ordine
equipollent per primam regulam ⁊ conſe
quuntur ſe inuicem. ⁊ omnes de ſecundo
per ſecundam ⁊ ſic de alijs: et omnes illi
ordines habētur per hos verſus. Prim⁹
amabimus:edentuliqꝫ ſecundus. Terci⁹
iliace purpurea reliquus. Prima dictio.ſ.
amabimus ſignificat primum ordinem.⁊
quatuor eius vocales dant intelligere q̄-
tuor ꝓpões primi ordinis ſignificando ꝑ
primuʒ a ꝓpõem de poſſibili eſſe affirma
tiuam tam de dicto quam de modo. ⁊ per
ſecundum a illam de contingenti eſſe af-
firmatiuam de vtroqꝫ: ⁊ i ſignificat illam
de impoſſibili eſſe negatiuam de modo.
⁊ v ſignificat illam de neceſſario eſſe ne-
gatiuam de vtroqꝫ:⁊ ſimiliter exponeren
tur alie dictiones pro alijs ordinibus ſe-
cundum ſignificationes ſuarum vocaliuʒ
iuxta ſententiam illorum verſuum: De-
ſtruit v totum. ſed a confirmat vtrūqꝫ. de
ſtruit e dictum deſtruit i qꝫ modum. Et ꝑ
hoc patent equipollentie propoſitionum
modaliū. Sed contra ꝑdicta primo ar
ſic hoc dictum hoīeʒ eſſe aīal ē poſſibile:
⁊ tamen non eſt contingens cuʒ ſit neceſ
ſarium:ergo male d̄ꝛ in prima regula:cui
cunqꝫ dicto affirmato attribuitur poſſibi
le eidem attribuitur contingens. Secū
do ſic huic dicto negato deuʒ non eſſe at
tribuitur poſſibile dicendo deum nō eſſe
eſt poſſibile:⁊ tamen ab eo non remouet̄
impoſſibile cuʒ ſemper ſit impoſſibile igi
tur contra ſecundam regulam. Tercio
ſic impoſſibile ſemper negat dictuʒ cui at
tribuitur:q̄ꝛ deſtruit compoſitioneʒ eius:
igitur non poteſt attribui dicto affirmato
contra terciam regulam. Quarto ſic ꝓ
poſitio affirmatiua ⁊ negatiua nunꝙ̃ ſunt
equipollentes:q̄ꝛ non equiualent in qua
litate:igitur ꝓpõ negatiua đ poſſibili ⁊ af
firmatiua de neceſſe nunꝙ̃ equiualent cõ
tra quartam regulam: Quinto ſic oẽs
propoſitiones equiualentes dn̄t eſſe eiuſ
dem ſubiecti ⁊ eiuſdem predicati cum eq̄
pollentia ſit equiualentia duaꝝ ꝓpõnum
vtroqꝫ termino participantiuʒ. ſed illa đ
poſſibili ⁊ de neceſſario que ponuntur in
quarta regula non habent idem ſubiectū
quia in eis contradictoria dicta ſubiciunt̄
nec idem predicatuʒ q̄ꝛ non eſt idem mo
dus:igitur ille ꝓpões non equiualent.

Ad argumenta. Ad primuʒ d̄ꝛ ꝙ ſi ca
piatur contingens ſpecialiter ꝓ contingē
ti non neceſſario qđ diuiditur per contin
gens natum raro ⁊ ad vtrūlibet:illud dic
tum hoīem eſſe aīal nō eſt contingēs. Sʒ
ſi capiatur generaliter contingens vt con
uertitur cum poſſibili ⁊ diuiditur per ne-
ceſſarium ⁊ non neceſſarium ſic bene ē cõ
tingens:⁊ illo modo capitur contingens
hic. Ad ſecundū d̄ꝛ. ꝙ licet ab hoc dic
to deum non eſſe non vere remoueat̄ im
poſſibile tn̄ falſe remouetur ab ipō eodē
modo ſicut poſſibile ſibi attribuit̄ Ad
tercium d̄ꝛ ꝙ licet impoſſibile neget vir-
tualiter dictum cui attribuitur non tamen
formaliter ideo poteſt attribui dicto for-
maliter affirmato. Ad quartum dici
tur ꝙ licet affirmatiua ⁊ negatiua de eiſ
dem terminis nunꝙ̃ ſint equipollentes
tamen ille de diuerſis extremis poſſunt
equipollere quo ad veritatem ⁊ falſita-
tē:licet non ſm̄ qualitatem. Ad quin
tum dicitur ꝙ ſi capiatur equipollentia
ſpecialiter pro equiualentia propoſitio
num vtroqꝫ termino participantium in
qualitate quantitate veritate ⁊ falſitate
ſic maior eſt vera. Sed ſi capiatur ge-
neraliter pro quacunqꝫ equiualētia dua
rum propoſitionum in veritate ⁊ falſita
te ſic eſt falſa. ⁊ in propoſito ſic accipi-
tur equiualentia generaliter.

Item equipollentie modalium.

Poſtꝙ̃ autor ſuperi
us oſtendit per quatuor regu-
las equipollentias ⁊ conſequentias mo
dalium:hic conſequenter notificat ipās
ſm̄ alias regulas:⁊ quāuis ipē equipol
lentie ſufficienter notificentur per regu
las predictas tamen magis facile cog-
noſcuntur per iſtas regulas cuʒ alijs ꝙ̃
per alias tantuʒ:ideo iſte regule ad ma
iorem ⁊ faciliorem cognitionem hic cõ
uenienter ponuntur ⁊ non ſuperflue.

Primo ſciendum ꝙ negatio poſita
ad modum negat quantitatem amplia
tionis tempoꝝ q̄ ſe tenet ex parte modi
⁊ etiam qualitatē ꝓpõis q̄ꝛ negat modi
ficationē ⁊ ex conſequenti cõpoſitioneʒ
modificatā:ideo mutat quātitateʒ ⁊ q̄li
tatem ꝓpõis ⁊ facit ꝯdictorias equipol
lere. Ipſa.n. negatio ꝑpoſita mō ſimilit̄
ſe hʒ in modalibus ſicut negatio prepo
ſita ſigno in illis de in eſſe. Sed nega-
tio poſita ad dictum tantum negat ſolū
compoſitionem propoſitionis ⁊ nō q̄n
titatem modi. ⁊ ſic non mutat quanti-
tatem ipīus: quia in negando preuenit
ampliationem modi:ideo talis negatio
mutat qualitatem ⁊ non quantitatem et
ſe habʒ vt negatio poſtpoſita ſigno que

facit equipollere contrarias. ſʒ negatio
poſita ad dictum ⁊ ad moduʒ ſimul mu
tat quantitatem ſolum. ideo ſe habet vt
negatio ꝑpoſita ⁊ poſtpoſita ſigno et fa
cit equipollentiam ſubalternam. Se
cundo ſciendum ꝙ ad cognoſcenduʒ ꝑ
dictas equipollentias ponunt̃ hic tres
regule. Prima ē ꝙ ꝓpōes de poſſibili ⁊
impoſſibili equipollent verbo ſimilit̃ ſe
habente ⁊ mō diſſimiliter. Cuius rō eſt
qꝛ ꝓpōes de poſſibili ⁊ impoſſibili con
tradicunt ſed negatio ꝑpoſita ad moduʒ
tantum facit contradictorias equipolle
re vt dictum eſt: ideo propoſitiones de
poſſibili ⁊ impoſſibili equipollēt modo
diſſimiliter ſe habente ⁊ verbo ſimiliter
⁊ dicitur mod⁹ ſimiliter ſe habere quan
tum ad affirmationem ⁊ negationeʒ qn̄
in vtraqʒ affirmatur vel negatur. ⁊ diſſi
militer quando in vna negatur ⁊ in alia
affirmatur: ⁊ ita intelligitur verbum ſi-
militer vl' diſſimiliter ſe habere ſuo mō

Tercio ſciendum ꝙ ſecunda regula
talis eſt: omnes propoſitiones de poſſi-
bili ⁊ neceſſario equipollēt verbo ⁊ mō
diſſimiliter ſe habentibus. Cuius rō eſt
quia propoſitiones de poſſibili ⁊ neceſ
ſario affirmatiue de dicto ⁊ modo ſimul
opponuntur ſubalterne: ſed negatio po
ſita ad dictum ⁊ ad modum ſimul facit
in modalibus equipollentiam ſubalter
narum. quia ſe habet ſicut negatio ꝑpo
ſita ⁊ poſtpoſita ſigno in illis de in eſſe
ideo propoſitiones ꝺ poſſibili ⁊ neceſſa
rio equipollent poſita negatione ad dic
tum ⁊ ad modum ſimul. vn̄ ex iſtis dua
bus regulis ſequitur ꝙ propoſitōnes ꝺ
contingenti ⁊ impoſſibili etiaʒ equipol
lent verbo ſimiliter ſe habente ⁊ modo
diſſimiliter. ſed ille de contingenti et ne
ceſſario equipollent verbo ⁊ modo diſſi
militer ſe habentibus quia ille de poſſi
bili ⁊ contingenti ad inuiceʒ conuertun
tur. Pro tercia regula quarto ſciēduʒ
ꝙ propoſitiones de impoſſibili ⁊ neceſſa
rio equipollent verbo diſſimiliter ſe ha-
bente ⁊ modo ſimiliter. Cuius rō eſt quia
ille de impoſſibili ⁊ neceſſario affirmatie
de vtroqʒ contrariantur. Sed negatō ꝑpo
ſita ad dictum tantuʒ in modalibus facit
contrarias equipollere: quia ſoluʒ mutat
qualitatem: igitur ille de impoſſibili et de
neceſſario equipollent verbo diſſimiliter
ſe habente ⁊ modo ſimiliter. hic autem n̄
ponuntur regule de equipollentijs propo
ſitionum de contingenti. quia de ip̄is idē
eſt iudicium ſicut de illis de poſſibili. eo
ꝙ contingens ⁊ poſſibile conuertuntur ca
piendo contingens in communi vt ſe ex-
tendit ad neceſſarium ⁊ non neceſſarium
⁊ cauſa eſt quia vtrunqʒ ampliat ad pre-
ſens ⁊ ad futurum affirmatiue ⁊ non ad
preteritum eo ꝙ vtrunqʒ dicit potentiam
⁊ potentia ſe habet ad preſens ⁊ ad futu
rum: quia ad preteritum nulla eſt poten-
tia: ideo propoſitiones de poſſibili ⁊ con
tingenti ad inuicem conuertuntur ⁊ equi
pollent verbo ⁊ modo ſimiliter ſe haben
tibus. Sed contra predicta primo ar-
guitur Iſte due equipollent de poſſibi-
li ⁊ impoſſibili. ſortem currere eſt poſſibi
le ⁊ ſortem currere non eſt impoſſibile: et
tn̄ verbū non ſe hʒ ſimilit̃. qꝛ in vna nega
tur hoc verbuʒ eſt ⁊ in alia affirmatur igi
tur ille de poſſibili ⁊ impoſſibili non equi
pollent verbo ſimiliter ſe habente. Se
cundo ſic omnes equipollentes in moda
libus ſunt eiuſdem quantitatis ex parte
modi igitur modus in omnibus eodem
mō ampliat ⁊ ſe habet ſimiliter: igitur ille
de poſſibili ⁊ impoſſibibi non equipollēt
modo diſſimiliter ſe habēte. Tercio ſic
ille non equipollent ſortem currere ē poſ
ſibile ⁊ ſortem non curret non eſt neceſſe:
quia prima aliquid ponit ⁊ ſecunda non:
cum ſit negatiua tam de dicto quaʒ ꝺ mo
do igitur ille de poſſibili ⁊ neceſſario nō
equipollent verbo et modo diſſimiliter
ſe habentibus. Quarto ſic: impoſſibi-
le ſemper includit negationem et neceſſe
affirmationeʒ: igitur impoſſibile ⁊ neceſſe
non poſſunt ſimiliter ſe habere quantum
ad affirmationem ⁊ negationem: ergo ꝓ-
poſitiones de ip̄is non equipollent mō ſi
militer ſe habente. Quinto ſic illa que
ſunt inter ſe diuerſa non conuertuntur: ſʒ
poſſibile ⁊ contingens ſunt diuerſi modi
nam aliter non erunt quatuor modi faciē
tes ꝓpōem modalem ergo poſſibile ⁊ cō
tingens nō conuertuntur inter ſe. Ad
argumenta. Ad primū dicit̃ ꝙ licet ī illis
ꝓpōibus verbum vniens modū cū dicto
ſe habeat diſſimiliter. tamē verbū dicti ſe
habet ſimilit̃ ⁊ ſolū de illo hic intelligitur

Ad ſm ꝺr ꝙ licet in oībus modalibus
q̄ equipollent mod⁹ ſe habeat ſimilit̃ quā
tum ad ampliationeʒ non tn̄ quantuʒ ad
affirmationem ⁊ negationeʒ ⁊ hoc modo
intelligitur modus diſſimiliter ſe habere
vel ſimiliter. Ad tercium ꝺr ꝙ iſta ſor
tem non currere non eſt neceſſe nihil po-
nit primo ⁊ per ſe tn̄ ponit aliquid ex con
ſequenti: qꝛ negat hoc dictum ſortem nō
currere eſſe neceſſarium: ideo ex cōſequē
ti ponit ſuum contradictorium eſſe poſſi
bile. Ad quartum ꝺr ꝙ licet impoſſibi
le includat negationeʒ intrinſecam: tn̄ nō
includit extrinſecam de qua ſolum eſt ad
propoſitum: ideo quo ad illam poſſunt ſi
militer ſe habere ⁊ diſſimiliter impoſſibi-
le ⁊ neceſſarium. Ad quintū ꝺr ꝙ licet
illa q̄ conuertuntur quantū ad ſuppoſita
⁊ rōem formalem nō ſint diuerſa tn̄ illa q̄
cōuertunt̃ q̄ntū ad ſuppoſita ⁊ n̄ q̄ntū ad
rōem formalē pn̄t eſſe diuerſa: ⁊ ſic poſſi
bile ⁊ contingens conuertuntur ⁊ faciunt
inter ſe diſtinctas ꝓpōes modales.

Tem ꝓpōnum modalium
alie ſunt. Poſtq̄ autor deter-
minauit ꝺ equipollentijs moda
lium q̄ ſunt inter ꝓpōes eiuſdē q̄litatis ⁊
quantitatis. hic conſequēter determinat
de oppoſitionibus ip̄aꝝ. q̄ quidē oppo
ſitiones ſunt inter ꝓpōes diuerſe quā ti
tatis vel qualitatis primo ponens taleʒ
diuiſionē. propoſitionuʒ modalium alie
ſunt contrarie. alie ſubcontrarie. alie con
tradictorie. alie ſubalterne: cuius diuiſi
onis eodem mō pōt dari ſufficientia ſi-
cut data eſt de oppoſitionibus ꝓpōnuʒ
de in eſſe. Primo ſciendū ꝙ inter ꝓ-
poſitiones modales ſuperius poſitas ī
quatuor ordinibus omnes de primo or
dine que ſignificantur per amabimus
ſunt particulares ex parte modi vel for
maliter vel equiualenter ⁊ etiaʒ affirma
tiue: quia omnes equipollent iſti: ſorteʒ
currere eſt poſſibile: que eſt particularis
affirmatiua: ⁊ omnes de ſecundo ordi-
ne que ſignificātur per edentuli ſūt par
ticulares negatiue quia equipollent iſti
ſortem non currere eſt poſſibile que eſt
particularis negatiua. ⁊ omnes de ter-
cio ordine que ſignificantur per Iliace
ſūt vniuerſales negatiue quia equipol
lent iſti ſortē currere eſt īpoſſibile: ⁊ om
nes de quarto ordine que ſignificantur
per purpura ſunt vniuerſales affirmati
ue: quia equipollent iſti: ſortem currere
eſt neceſſe. Secundo ſciendum ꝙ
quartus ⁊ tercius ordo ſiue propoſitio
nes de tercio et quarto ordine inter ſe
contrariantur: Ratio eſt quia vniuerſa
lis affirmatiua et vniuerſalis negatiua
contrariantur. Ille autem de tercio or-
dine ſunt vniuerſales negatiue ⁊ ille de
quarto vniuerſales affirmatiue vt pateʒ
intuenti. Sed propoſitiones de primo
⁊ ſecundo ſubcontrariantur: ratio eſt qꝛ
ille de primo ſunt particulares affirma-
tiue ⁊ ille de ſecundo ſunt particulares
negatiue. ſed ille de primo ordine con-
tradicunt illis de tercio: qꝛ in primo ſūt
particulares affirmatiue: ⁊ ī tercio vl'es
negatiue. Similiter ille de ſecundo que
ſunt particuleres negatiue cōtradicunt

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

illis de quarto que ſunt vniuerſales af-
firmatiue. ꝛ ſic ibi ē repugnantia in quā
titate ꝛ qualitate ſimul. Tercio ſcien
dum ꝙ ad dandum contradictionem in
modalibus de modo ferenda eſt eadez
negatio ad modum ꝛ non ad dictum: cu
ius ratio eſt quia contradictio eſt affir-
matio ꝛ negatio eiuſdem de eodem. Sz
in modali affirmatiua modus formalit̄
affirmatur de compoſitione dicti ꝛ ē pre
dicatum formale reſpectu ipſius. igit̄ ad
dandum contradictionez debet ferri ne
gatio ad modum dicto remanēte eodē.
Item ſicut ſe habet verbum in illis de
in eſſe ita modus in modalibus. ſed ad
dandum contradictionem in de in eſſe
negatio debet ferri ad verbuz igitur ne
gatio in modalibus debet ferri ad mo-
dum ꝛ non ad dictum: ꝛ non refert vtrū
immediate ponatur ad modum vel ad
compoſitionem qua componitur cū dic
to vt non refert dicere: ſortem currere ē
non poſſibile. vel ſortem currere non eſt
poſſibile. Quarto ſciendum ꝙ ꝓpoſ̄es
de primo ordine ſubalternantur illis de
quarto. ꝛ ille d̄ ſecundo ſubalternantur
illis de tercio quia repugnant in quan
titate ꝛ qualitate. vt patet per ea q̄ dicta
ſunt ꝛ per hoc poſſunt haberi plures cō
ſequentie iſtarum modalium. quia om
nes particulares ſequuntur ad vniuer-
ſales quibus ſubalternant̄ vt ille de pri
mo ordine ſequuntur ad illas de quar-
to ordine. vt ad iſtam ſortez currere eſt
neceſſe ſequuntur omnes de quarto or
dine per equipollentiam: et omnes ille
de primo ordine per legem ſubalterna-
rum. Similiter ad iſtam ſortem non cur
rere eſt neceſſe ſequuntur omnes alie ꝓ
poſitiones de tercio ordine per equipol
lentiaz ꝛ omnes de ſecundo ordine per
legem ſubalternarum. ꝛ ſic ad iſtas du-
as ſortem currere eſt neceſſe ꝛ ſortē non
curre eſt neceſſe ſequunt̄ omnes ille mo

dales de quatuor ordinibus: et etiam in
ipſis poſſunt haberi conſequentie ſm le-
ges oppoſitionum ſuperius poſitas. Ex
predictis patz ꝙ ad neceſſe eſſe ſequitur
poſſibile eſſe per legem ſubalternaruz: q2
neceſſe eſſe eſt de quarto ordine ꝛ poſſi-
bile de primo. Alia ratio eſt quia poſſibi
le in cōmuni dicitur tam de neceſſario ꝙ̄
de non neceſſario. q2 dicitur de omni illo
quod non eſt impoſſibile ꝛ non habet re
pugnantiam ad eſſe: ideo eſt ſuperius ad
neceſſarium. ſed ſuperius ſequitur ad ſu
um inferius: ergo ad neceſſariuz ſequitur
poſſibile. conſequentia valet per locum a
ſpecie ad genus ſuuz. ſi conſiderent̄ poſſi
bile ꝛ neceſſariuz quo ad ſuppoſita d̄ qui
bus verificantur. et ſi conſiderentur quo
ad ampliationez ipſoꝝ eſt locus a toto in
quantitate ad ſuam partem q2 neceſſariū
ampliat vniuerſaliter ꝛ affirmatiue. ꝛ om
nium iſtorum exempla poſſunt videri in
ſequēti figura. Sed contra predicta af
primo omnes contrarie ſunt vniuerſales:
ſed nulle modales ſunt vniuerſales cum
omnes ſint ſingulares igitur nulle moda
les contrariantur. Secūdo ſic omnes
contrarie repugnant in qualitate: ſed ꝓpo
ſitiones de q̄rto ordie ꝛ de tercio n̄ repug
nant in qualitate q2 iſte ſūt ambe affirma
tiue: ſortem currere eſt neceſſe ſortem nō
currere eſt neceſſe: igitur ille de quarto or
dine ꝛ tercio non contrariantur. Ter-
cio ſic ſubcontrarie ſunt eiuſdem ſubiecti
ſed ille de primo ordine ꝛ ſecundo nō ſūt
eiuſdem ſubiecti vt patet de iſtis ſortem
currere eſt poſſibile: ſortem non currere ē
poſſibile: igitur non ſubcontrariantur.
Quarto ſic ille de ſecundo ordine ſe-
quuntur ad illas de quarto. igitur non cō
tradicunt ſibi: añs patet q2 ſequitur ſortē
currere eſt neceſſe igitur ſortem currere ē
contingens per legem ſubalternaꝝ: ꝛ vl-
tra ſequitur ſortem currere eſt contingēs
igitur ſortem non currere eſt contingens

per conuerſionem in oppoſitam qualita
tem: ꝛ ſic iſta de ſecundo ordine ſequitur
ad primam que eſt de quarto. Quin-
to ſic particularis non ſequitur ad ſuum
vniuerſale: ſed neceſſarium eſt vniuerſa-
le reſpectu poſſibilis. igitur ad neceſſari-
um eſſe non ſequitur poſſibile eſſe: ꝛ ſic
propoſitiones de primo ordine non ſub-
alternantur illis de quarto. Ad argu-
menta. Ad primum dicitur ꝙ ex parte to
cius dicti omnes modales ſunt ſingula-
res tamen ex parte modi alique ſunt vni
uerſales ꝛ alique particulares: ideo poſ-
ſunt eſſe contrarie: Ad ſecunduz dici
tur ꝙ licet iſta ſortem non currere eſt ne-
ceſſe ſit formaliter affirmatia ex parte mo
di tamē eſt virtualiter negatiua quia vir
tualiter includit iſtam ſortem currere non
eſt poſſibile. Ad tercium dicitur ꝙ li-
cet in propoſitionibus de in eſſe ſubcon-
trarie ſint eiuſdem ſubiecti formaliter ta-
men non requiritur in modalibus. quia ī
ipſis non ſumitur eodem modo oppoſitō
ſicut in illis de in eſſe. Ad quartuz ne
gato antecedente dicitur ad probationez
ꝙ licet propoſitionem de contingenti ad
vtrumlibet conuertantur in oppoſitam q̄
litatem non tamen propoſitiones de con
tingenti communi quod ſe extēdit ad ne
ceſſarium ꝛ non neceſſariuz de quo eſt h̄
ſermo. ꝛ licet ille ꝓpoſitiones realiter ſint
de contingenti ad vtrumlibet: tamen pri-
ma non ſequitur ad ſuam vniuerſalem in
quantum eſt de contingenti ad vtrumli-
bet: ſed inquantum eſt de contingenti cō
muni ꝛ ſub illa ratione non habet conuer
ti in oppoſitam qualitatem. Ad quin
tum dicitur ꝙ licet ad vniuerſale in predi
cando non ſequatur ſuum particulare: ſi
cut ad aīal non ſequitur hō. tamen ad vni
uerſale in diſtribuendo vel ampliando ſi
cut eſt neceſſarium reſpectu poſſibilis be
ne ſequitur ſuum particulare. Et hec de
primo tractatu dicta ſufficiant.

Incipit ſecundus tractatus.

p Redicabile quādo
q3 ſumitur proprie.
Poſtq̄ Pe. hyſ. in pri-
mo tractatu determina
uit d̄ enunciatione ſiue
propoſitione que componitur ex termi
nis incomplexis. Hic conſequenter in-
cipit determinare d̄ ipſis terminis incō
plexis: Ratio ordinis eſt: quia licet or-
dine nature termini precedant enuncia
tionem: tamen via doctrine ſcientia de
enunciatione conuenienter preponitur
ſcientie de terminis incomplexis. ſ. de p̄
dicabilibus ꝛ predicamentis eo ꝙ totuz
eſt nobis notius ſuis partibus ꝛ etiam
quia oratio perfecta. ſ. propoſitio q̄ con
tinet nomen ꝛ verbuz de quibus agitur
in primo tractatu quodāmodo preſup-
ponitur cognita in grāmatica: ideo pro
cedendo a notioribus autor prius d̄ter
minat de enuntiatione ꝛ conſequenter
de terminis incomplexis. licet econuer-
ſo ordinentur in logica: et primo deter-
minat de incomplexis quantum ad rō-
nes vniuerſaliuz in hoc ſecundo tracta
tu. deinde quantuz ad rationes ordina
bilium in gener̄ ſm ſub ꝛ ſupra in tercio
tractatu. Primo ſcienduz ꝙ licet vl̄e
dicatur multipliciter q2 quoddam ē vl̄e

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

in cauſādo ſicut deus. Aliud in cognoſ
cendo ſicut intellectus. Aliud in diſtri-
buendo ſicut ſignum vniuerſale. ⁊ aliud
in repreſentando vt ſpecies intelligibi-
lis. tamen hic ſoluȝ eſt ad propoſitū de
vniuerſali in predicando quod eſt na-
tura communis que poteſt predicari đ
multis. Et tale vniuerſale iterum capit̄
dupliciter: vno modo materialiter, ꝑ ta-
li natura abſolute ⁊ non per comparatio
nem ad intentionem vniuerſalis. ⁊ ſic ei
us conſideratio pertinet ad methaphi-
ſicum. Alio modo conſideratur formali
ter quantum ad rationem ⁊ intentioneȝ
vniuerſalis ⁊ ſic conſideratur a logico:
⁊ ſic eſt proprium ſubiectum huius trac
tatus. qꝛ principaliter cōſideratur ī hac
ſcientia ⁊ ſub eius ratōne formali alia h̄
tradita conſiderantur ⁊ in nulla alia ſci
entia conſideratur ſub propria rōe vl̄is
predicabile aūt eſt propria paſſio eius.

Secundo ſciendum ꝙ tota argumē
tatio componitur ex enunciationibus:
Enunciatio autē ex terminis incōplexis
qui ſunt ordinabiles in genere ſm ſub ⁊
ſupra ſicut ſubiectum ⁊ predicatum. que
quidem ordinatio fit ſm rationem vni-
uerſalis vt generis aut ſpeciei. nec pōt
cognoſci illa ordinatio que fit in predi-
camentis niſi prius cognoſcantur rōes
vniuerſalium. qꝛ ordinare neſcit qui ra
tiones ordinabilium ignorat: ideo hec
ſcientia đ vniuerſalibus vtilis ē ad cog
nitionem predicamentorum enunciatio
nis ⁊ argumentationis quantuȝ ad om
nes eius ſpecies. valet etiaȝ ad aſſignā
dum diffinitiones que fiunt ex genere ⁊
differentia vel ex genere ⁊ proprio ⁊ ad
cognoſcenduȝ diuiſiones generis in ſu
as ſpecies. vel ſubiecti in accidentia: et
iſti ſunt fines extrinſeci huius ſciencie.
ſed eius finis intrinſecus eſt ꝑfecta cog
nitio vniuerſalium quantū ad rationeȝ
vniuerſalis. Et per hoc patet cauſa ma
terialis ⁊ finalis huius tractatus. forma-
lis ⁊ efficiens eodem modo ſunt aſſignā
de ſicut dictum eſt in primo tractatu.

Tercio ſcienduȝ ꝙ hic primo determi
natur de vniuerſali in communi. deinde
in ſpeciali quantum ad partes eius ⁊ ad
cognoſcendum eius diffinitionem autor
premittit diuiſionem predicabilis in com
muni. quod diuiditur in predicabile pro
prie ſumptuȝ: quod predicatur de multis
vniuoce. ⁊ in predicabile cōmuniter ſump
tum quod predicatur de vno ſolo vniuo
ce ſiue de multis equiuoce: ⁊ per hoc faci
le eſt dare rationeȝ huius diuiſionis: ⁊ đ
vniuerſali proprie dicto ſolum eſt hic ad
propoſitum: non autem de vniuerſali cō
muniter ſumpto. Quarto ſciendum ꝙ
predicabile ⁊ vniuerſale proprie ſumptuȝ
idem ſunt ſm rem quia eſt eadeȝ natura
communis realiter que dicitur vniuerſa
lis ⁊ predicabilis tamen differunt ratione
quia dicitur vniuerſale inquantum aptū
natum eſt eſſe in multis: dicitur enim vni
uerſale quaſi vnum verſuȝ in multis: Sȝ
dicitur predicabile prout aptum natum ē
predicari đ pluribus: ⁊ per hoc habentur
diffinitiones vniuerſalis ⁊ predicabilis.
vniuerſale enim eſt quod eſt aptum natū
eſſe in multis: ⁊ predicabile eſt quod ē ap
tum natum predicari de multis: ⁊ qꝛ eſſe
in multis naturaliter precedit dici đ mul
tis: ideo ratio vniuerſalis precedit ratio-
nem predicabilis. et ſic ipm̄ vniuerſale ſe
habet vt ſubiectum. predicabile vero vt
paſſio eius: ⁊ per hoc patet quid ſit vni-
uerſale ⁊ quid predicabile ⁊ quomodo in
ter ſe conueniant ⁊ differant. Sed con
tra predicta primo ar̄. predicabile proprie
ſumptum continetur ſub predicabili com
muniter ſumpto: igitur illa mēbra predic-
te diuiſionis coincidunt ⁊ non opponunt̄
Secundo ſic. omnis paſſio realiter dif
fert a ſuo ſubiecto predicabile eſt paſſio
vniuerſal' igit̄ differt ab eo ſm reȝ. maior
patet quia idem non poteſt demōſtrari
de ſe ipſo cum non habeat cauſam inhe
rentie ad ſe ipſum: ſed paſſio poteſt de-
monſtrari de ſuo ſubiecto. igitur differt
ab eo ſm reȝ. Tercio ſic q̄cumqꝫ ſunt
eadē realiter habent eandē diffinitionē:
quia diffinitō explicat eſſe ⁊ eſſentiā rei.
ergo ſi vl'e ⁊ p̄dicabile ſint idem ſm reȝ
rationes eorum non differunt. Quar
to ſic. Sol eſt predicabile ⁊ tñ non p̄di-
catur de pluribꝰ nec etiaȝ luna. ergo dif
finitio p̄dicabilis ē inſufficiens Quin
to ſic deus ē quoddaȝ vniuerſale cuȝ ſit
cauſa vniuerſaliſſima: ⁊ tamen non ē ap
tus natus eſſe in multis: ergo male poni
tur diffinitio vniuerſalis Ad argu-
menta. Ad primum dicitur ꝙ ſi conſide
rentur p̄dicabile ꝓprie ſūptum ⁊ predi-
cabile communiter ſumptum ſm illud ꝙ
ſunt non opponūtur ſed vnum ſub alio
continetur. Sed ſi conſiderentur q̄ntuȝ
ad raciōes cōmunis ⁊ ꝓprii vt ſūt mem
bra huius diuiſionis habent oppoſitio-
nem: Et licet predicabile comuniter ſum
ptum conuertatur cum diuiſo quantum
ad ſuppoſita nō tamen q̄ntuȝ ad modos
ſue acceptionis. Ad ſecundum dicit̄
ꝙ licet omnis paſſio extrinſeca realiter
differat a ſuo ſubiecto non tamen in trin
ſeca: ⁊ licet idem ſm rem ⁊ racionem ſi-
mul non poſſit de ſe ipſo de mōſtrari. tñ
idem ſm rem differēs ſm rōem bene po
teſt de monſtrari de ſe ipſo quō ſūt vl'e ⁊
p̄dicabile. Ad terciuȝ dr̄ ꝙ licet ea que
ſunt eadem realiter habeāt eandem dif-
finitionem quiditatiuam: pñt tamen ha
bere diuerſas raciones deſcriptiuas ſm
diuerſos modos eſſendi eiuſdem rei. ⁊
ſic ē de vniuerſali ⁊ p̄dicabili Ad q̄r
tum dicitur ꝙ licet ſol non p̄dicetur ac-
tu de multis nec ſit actu in multis prop-
ter repugnantiam ſue materie que tota
actuata eſt ꝑ vnam formam: tñ p̄dicatur
de multis ſm aptitudinē ſue forme que
de ſe cōmunicabilis eſt. Ad qiun
tum dicitur ꝙ deus ē vl'e in cauſando
⁊ nō ī p̄dicādo de quo datur diffinitō

Predicabile diuiditur.

P Oſtq̄ autor diffiniuit vl'e ⁊ p̄
dicabile proprie ſumptum. hic
conſequenter ponit diuiſioneȝ vniuer
ſalis ſeu predicabilis dicens ꝙ p̄dica
bile diuiditur in genus ſpēm differen
tiam ꝓprium ⁊ accidens. que diuiſio ꝓ
batur per ſufficientiaȝ: quia omne p̄di-
cabile predicatur in q̄d vel in quale ſi
ī q̄d hoc eſt dupliciter: vel in q̄d de plu
ribus differentibus numero: ⁊ ſic ē ſpe
cies: vel in q̄d de pluribus differentibꝰ
ſpecie ⁊ ſic eſt genus: ſi in q̄le hoc ē du
pliciter: vel in quale eſſentiale ⁊ ſic eſt
differentia: vel accidentale ⁊ hoc ē du-
pliciter vel in quale conuertibile ⁊ ſic ē
proprium. vel non conuertibile ⁊ ſic eſt
accidens. et iſtorum etiam faciliter da-
retur ſufficientia ſm quod conſideran-
tur in racione vniuerſalis accipien-
do diuerſas raciones ipſorum vniuer
ſalium. Primo ſciendum ꝙ vniuer
ſale ſm ſuum eſſe diuiditur. ſ. in vniuer
ſale in re ante rem et poſt rem: Et ante
rem ad huc dupliciter ſcilicet ante rem
natura ⁊ tempore ſimul: ⁊ ante reȝ natu
ra tantum. vnde vniuerſale ante rem
natura ⁊ tempore ſimul eſt natura com
munis accepta ſm eſſe quod habet in
ītellectu prime cauſe vel ī cauſis ſecun
dis in quo etiam natura et tēpore pre
ceſſit productionem ſingularium. Sȝ
vniuerſale ante rem natura tantum eſt
eadeȝ natura comunis conſiderata ſm
ſe et quantum ad ſua principia eſſenci-
alia ſine reſpectu ad ſua ſingularia que
ipſa naturaliter precedit tamquaȝ prin
cipium formale ipſorum licet non ha-
beat ſuum eſſe extra ſingularia: Sed
vniuerſale in re eſt natura communis
accepta ſecundum eē qđ habet in ſuis

indiuiduis quibus dat eſſe ⁊ rōem tan
quaꝫ principium intrinſecum ⁊ eſſen-
tiale ipſorum. Sed vniuerſale poſt reꝫ
eſt eadem natura comunis accepta ſm
eſſe quod habet in itellectu noſtro per
queꝫ abſtrahitur a ſuis ſingularibus ⁊
illo modo vniuerſale quandoq; dici-
tur intencio q̄a mediante ipſo intellec
tus tendit in cognitionem rei ad extra:
vnde intēcio dicit̄ concept⁹ rei. Se
cundo ſciendum ꝙ duplex eſt inten-
tio.ſ. prima ⁊ ſecunda. prima intencio
eſt conceptus primari⁹ queꝫ habemus
de re. ſed ſecunda intentio eſt ſecunda
rius conceptus quē intellectus facit de
re iam cognita in prima intentione. vt
cum intellectus concipit naturam ani-
malis ſm ſe ibi eſt prima intencio ⁊ ſig
nificatur iſte concept⁹ hoc nomine pri
me intentionis animal. Sed cum intel
lectus concipit illam candeꝫ eſſentiam
per reſpectuꝫ ad multa inferiora in q̄b⁹
eſt ibi eſt ſecunda intentio ⁊ ſignifica-
tur hoc nomine ſecunde intentionis.ſ.
vniuerſale quia hoc modo concipit ip
ſam tanq̄ꝫ vnum verſuꝫ in multis ⁊ per
cipit vniuerſalitateꝫ illius nature cōis
quia cognoſcit eaꝫ per reſpectū ad mul
ta. ⁊ cum cognoſcit illam naturam eſſe
cōeꝫ ad multas ſpecies ſibi attribuit ge
neralitateꝫ que ſignificatur hoc nomi
ne genus. ⁊ ſimiliter daretur exemplū
de aliis quatuor predicabilib⁹. Ter
tio ſciendum ꝙ in p̄ſenti diuiſiōe non
diuiditur vniuerſale ꝓ re aliqua ſubie
cta intentioni vniuerſalis ſed pro ipſa
comuni intentione ⁊ quia talis inten-
tio cōmunis non ſignificat aliq̄m vnaꝫ
naturā. ideo non poteſt habere aliq̄m
vnaꝫ diffinitionem ſimplicit̄ cū vnitas
diffinitōis p̄ſuppōat vnitatem diffiniti
ideo nō dr̄ vniuoce de quinq; p̄dicabi
lib⁹: q̄a nihil eſt vnuꝫ realiter quod ſit
vniuocuꝫ ad q̄nque p̄dicabilia que di-
cunt res diuerſorum generum. ⁊ etiam i
tentio vniuerſalis non dicit eſſentiaꝫ rei
ſm ſe nec quiditatem eius ſed formalit̄
inportat reſpectum ſuperadditūꝫ eſſētie
vt viſum eſt. ideo non poteſt predicari i
quid de quinq; p̄dicabilibus: quare nō
eſt genus ad q̄nq; p̄dicabilia. Quar
to ſciēduꝫ quod vniuerſale dicitur de-
iſtis quinq; vniuerſalibus analogice.i.
ſecūduꝫ prius ⁊ poſterius: cuius racio ē
quia vniuerſale debet eſſe vnuꝫ in mul
tis. ſed vnum non poteſt eſſe in multis
niſi per diuiſioneꝫ eius: ſed diuiſio pri-
mo conuenit generi ꝙ diuidit̄ per diffe
rentias formaliter. ⁊ quia genus conſti-
tuit ſpeciem cuꝫ differentia. ideo dat ſibi
diuiſibilitatem. ipſa tamen diuiditur ſo-
lum diuiſione materiali per ſua in diui-
dua: Et quia differētia ē in ſpē ⁊ eciā
ꝓpriū: ideo vtrumq; diuiditur per diui
ſionem ſpeciei ⁊ per ipſaꝫ habet eſſe in
multis ⁊ ſimiliter accidēs cōmune quod
diuiditur diuiſione ſpeciei vel generis p
diuerſa indiuidua habet eſſe in multis ⁊
ſic eſſe in multis primo conuenit generi
ſecundo ſpeciei et tercio perſpeciem con
uenit differentie proprio ⁊ accidēti: ideo
vniuerſale per iſta quinq; diuiditur di-
uiſione analogi in ſua analogata et non
generis in ſuas ſpecies. Sed cōtra p̄
dicta primo arguitur. Ens eſt p̄dicabile
cum predicetur de multis et tamen non
continetur ſub aliquo iſtorum quinque
vniuerſalium: ergo diuiſio nulla. Se
cundo ſic vniuerſale qđ hic diuidit̄ eſt
aliqđ vniuerſale cuꝫ ſibi conueniat dif
finitio vniuerſalis prius poſita ⁊ tamen
non continetur ſub aliquo iſtoꝝ menbro
rum diuiſionis: igitur. Tercio ſic p̄di
cabile ⁊ p̄dicamentum ideꝫ ſūt. ſed decē
ſunt p̄dicamenta igitur deceꝫ ſunt predi
cabilia: igit̄. Quarto ſic genus ver̄ p̄
dicatur de ſpecie: ergo genus et ſpecies
non opponūtur inter ſe. igit̄ iſta diuiſio
non datur p meƀra oppoſita. Quinto
ſic qualitas eſt accidens ⁊ eſt etiam ge-
nus cum ſit vnum predicamentum: igit̄
genus et accidens que ſunt menbra hu-
ius diuiſionis coincidunt igit̄ diuiſio nō
eſt bona. Ad argumenta. Ad primū
dicitur quod ens non predicatur tanq̄ꝫ
aliquod vnū de multis q̄a nō p̄dicat̄ vni
uoce: ideo ñ eſt vl̄e nec p̄dicabile ꝓprie
ſūptū licet ſit p̄dicabile cōiter ſūptū quia
eq̄uoce predicat̄ de multis: et hic ſolum
diuiditur predicabile proprie ſumptum.

Ad ſecundum dicitur quod vniuer-
ſale quod hic diuiditur non dicit aliquā
vnam naturam que ſit in multis: ideo nō
eſt aliquod vniuerſale ſed eſt vna inten-
tio communis dicta analogice de quin-
que predicabilibus: ⁊ diffinitō vniuerſa-
lis non cōuenit ſibi equaliter pro omni-
bus ſuis ſuppoſitis. ſed ſolum ſibi conue
nit tanquaꝫ communi analogo ſecunduꝫ
prius ⁊ poſterius nec datur iſta diffinitio
pro iſta intentione ſm ſe ſed ꝓ re ſubiecta
intentōi. Ad tercium dicitur ꝙ licet
idem ſit realiter predicabile et predica-
mentum hoc tamen eſt diuerſis rationi-
bus: quia dicitur predicabile in quantuꝫ
poteſt p̄dicari de pluribus. ⁊ predicamen
tum inquātum metitur ⁊ colligit omnia
predicabilia eiuſdem coordinationis ſi-
cut eſt genus generaliſſimum vel ipſa to
ta coordinatō dicibilium eiuſdem gene-
ris. Aliter.n. diſtinguntur predicabile. p̄
dicamentum ⁊ predicatum. nam predica
bilia diſtinguntur per ſuos modos p̄di-
candi de ſuis ſubicibilibus: ⁊ predicamē
ta ſecundum diuerſos modos predican
di de prima ſubſtantia ſecundum ꝙ pre
dicātur vniuoce ⁊ denominatiue. ⁊ predi
cata ſecundum diuerſos modos inherē
di ſuis ſubiectis ſcilicet eſſencialiter vel
accidentaliter. ideo non oportet tot eſſe
predicabilia quot ſunt p̄dicamenta vel p̄
dicata. Ad q̄rtum dicitur ꝙ ſi genus
⁊ ſpecies conſiderentur materialiter q̄n
tuꝫ ad id quod ſunt genus predicat̄ de
ſpecie: ⁊ ſic non opponūtur: ſed ſi con-
ſiderentur quantum ad intentiones ge
neris ⁊ ſpeciei opponūtur. quia genus
dicit reſpectum ad diuerſas ſpecies et
ſpecies ad ſuuꝫ genus ꝙ ipſa ſpecificat
⁊ determinat. Ad quintum dicitur
quod q̄litas per reſpectuꝫ ad ſubſtantiā
dicitur accidens ⁊ ꝑ reſpectum ad ſua
inferiora dicit̄ genus ideo nō eſt idem
formaliter quod dicit̄ genus ⁊ accidēs
ſed materialiter tantum ⁊ ſm diuerſas
formas reſpectiuas ſibi attribuunt̄ ille
diuerſe intentiones.

G

Enus dicitur triplici
ter. Poſtq̄ꝫ determinatū
eſt de vniuerſali in cōmu
ni tam diffinitiue q̄ꝫ diui
ſiue. hic conſequenter in ſpeciali deter
minat de quolibet quinq; predicabiliū.
⁊ quia genus ſpecies ⁊ differētia predi
cātur eſſentialiter ideo prius de ipſis
determinatur q̄ꝫ de aliis que p̄dicātur
accidentaliter: ⁊ prius de genere ⁊ ſpē
que predicātur in quid q̄ꝫ de differētia
que p̄dicatur in q̄le. Illud enim quod
predicatur in quid importat eſſenti-
am rei per modum ſubſtātie: ⁊ quod p̄
dicatur in quale importat eſſentiaꝫ ꝑ
modum accidentis id eſt ſub mō quali
tatis: ⁊ quia genus eſt in multis ſpecie
bus: ſpecies vero ī multis indiuiduis:
ideo genus eſt verius vniuerſale quaꝫ
ſpecies: q̄re autor prius determinat de
genere quam de ſpecie. primo ponens
eius acceptiones ad eliciendum men-
bruꝫ de quo eſt ſibi propoſitū. Ubi
eſt primo ſciendum ꝙ tres ſunt accep-
tiones generis: nam primo modo acci
pitur genus vt eſt collectio multorum
quodā mō ſe habentium ad ſe inuiceꝫ
⁊ ad vnum principium ut eſt collectio
multorum eiuſdem cognationis vel ꝑ

geniei. vt tota progenies romanorum
que deſcendit a romulo dicitur vnum
genus ⁊ hoc mō genus eſt idem quod
ꝓgenies. Secūdo modo dicitur genus
quod eſt principium alicuius genera-
tionis: vt primus pater vel genitor ꝓ-
geniei dicitur genus reſpectu filiorum
per hoc ſcilicet ꝙ ab eo tranſmittitur ſe
men vnde illi generantur: Etiaz locus
eſt principium generationis per hoc ꝙ
in eo eſt virtus generatiua ⁊ conſerua-
tiua locati ratione cuius homines nati
in eodem loco conueniūt in colore vel
in complexiōe vel in aliquo alio ꝓpter
vnitatem virtutis generatiue loci que
coadiuuat virtutem generatiuam pris
⁊ inde locus dicitur genus. Tercio mō
dicitur genus id cui ſupponit̄ ſpecies:
et illo modo eſt genus logicum. et alij
modi ſunt mōi dicti in ciuilibꝰ. Se
cundo ſciendū ꝙ hic ſpecialiter eſt de-
terminandum de genere logico et non
de aliis acceptioībus generis. Et quia
genus logicum ſūptum eſt per ſimilitu
dinez a genere dicto in ciuilibus: ideo
hic enumerantur iſte due prime accep-
tiones: ad quarum ſimilitudinem dicit̄
genus logicuz vt per illas acceptiones
habeatur cognitio de genere logico. et
quia hic non enumerant̄ omnes accep
tiones generis ſed ſoluz ille ad q̄rū ſi-
militudinez dr̄ genus logicuz ideo hic
nulla fit mētio de genere femineo ma-
ſculio actio paſſiuo ⁊ neutro q̄a ad ſi-
militudiēz eoꝝ nō ſumit̄ genus logicū.
licet forſam habeat aliquam ſimilitudi
nem cum ipſis. Tercio ſciendum
ꝙ genus logicum habet aliqualiter cō-
ueniencíam ⁊ differentiam cum gene-
re primo modo dicto: conuenit enim in
hoc q̄a ſicut genus prīo mō dictū dicit
collectōez multorū ad ſe inuicez. ita ge
nus logicū dicit collectionē mltaꝝ ſpēꝝ
q̄ ſub eo cōtinēt. Sed ſic differūt quia
talis collectio eſt totuz integrale reſpec-
tu collectorū in ip̄a ſz genꝰ logicū ē totū
vniūſale reſpectu ſpecierū et non totuz
integrale. Quarto ſciendum quod
genus logicuz ⁊ genus ſecūdo mō dictū
conueniūt etiam ⁊ differt. Conueniunt
quidem quia ſicut genus ſecūdo modo
dictum eſt principium ſuorū generatoꝝ
ſic etiam genus logicum eſt principium
formale ſuarum ſpecieꝝ. ⁊ ſicut genus ſe
cundo modo dictuz tranſfundit virtutez
generatiuā ⁊ ſemen propagationis p ſua
generata ſic etiam genus logicum mul-
tiplicat ſuam eſſentiam per ſuas ſpecies
Sed differunt quia genus ſecundo mo-
do dictuz non eſt totum per eſſentiaz in
quolibz generatorum. ideo de ipſis non
p̄dicatur nomine ⁊ rōe: ſed genus logi-
cum eſt totum per eſſentiam in qualibet
ſpē eius: idō de ipſis p̄dicat̄ vniuoce vn̄
patet ꝙ ſecūda acceptō generis maiorez
habet conuenientiaz cū genere logico q̄
prima: ideo ſibi iuxta ponit̄ tanq̄ magis
pertinēs ad ꝓpoſitum q̄ prima. ⁊ p hoc
patent acceptiōes generis ⁊ ordo ipſarū

Sed contra predicta primo arguitur
ſic omne genus eſt vniuocū igit̄ non eſt
equiuocū: igit̄ nō ſūt tres acceptōes ge-
neris Secūdo ſic. genus ſemper dicit
aliquid vnū. ſed collectō mltorū eiuſdez
ꝓgeniei nō eſt aliquid vnū ergo nō debz
dici genus. Tercio ſic genus eſt vnuz
vniuerſale. ſed principiuz generatōis vt
pater vel locus eſt vnū ſingulare igit̄ nō
debet dici genus. Quarto ſic oē quod
eſt genus eſt generās vl' genitū. quia ge
nus dr̄ a gigno gignis: vel de gignor ris
ſed pr̄ia vel locꝰ nō eſt generās vel geni
tus ergo nō eſt genus. Quinto ſic ge-
nus ⁊ ſpēs idem ſūt: quia dicūt eandem
eſſentiam: ſed idem non ponit̄ ſub ſe ipō
igitur genus non eſt cui ſupponitur ſpe-
cies Ad argumenta. Ad primum dici
tur ꝙ genus logicum captum pro re ſub-
iecta intentioni ſemper eſt vniuocum tn̄
intentio generis in cōi bene dr̄ equiuoce
de genere ciuili ⁊ logico. Ad ſecundū
dicit̄ ꝙ collectio multorū eiuſdem prolis
non eſt aliquid vnum in numero tamen
eſt aliquid vnum propter vnitatē prin-
cipij materialis quod eſt ſemen propa-
gationis multiplicatum in tota progenie
a quo exiſtentes in illa progenie habent
affinitatem inter ſe ⁊ ad ſuum principiuz
Ad tercium dicit̄ ꝙ licet genus logi-
cum ſemper ſit vniuerſale non tamen ge
nus dictum in ciuilibus: ſed eſt q̄nādoqꝫ
ſingulare ſicut pater generās aliquā pro
lem. Ad quartum dicit̄ ꝙ licet locus
non ſit generans principale tamen coad
iuuat virtutem principalis agentis ratōe
virtutis diffuſe in loca a corporibus cele
ſtibus. Ad quintum dicit̄ ꝙ licet genꝰ
⁊ ſpecies dicant eandem eſſentiam nō ta
men ſub eodez modo eſſendi ſed ſub di
uerſis: quia genus dicit eam ſub eſſe cō
fuſo ⁊ cōmuni: ſpecies vero ſub eſſe de-
terminato per differentiam. ideo genus
ratione ſue cōmunitatis bene ponitur ſu
pra ſpeciem.

Genus eſt quod predicat̄ ⁊c. Poſt
quam autor poſuit tres acceptiōes
generis: hic conſequenter determinat de
de tercia. ſ. de genere logico de quo ſoluz
eſt hic ad propoſitum ipſuz primo in rōe
predicabilis diffiniens ſic. Genꝰ ē quod
predicatur de pluribus differentibus ſpē
in eo quod quid. In qua diffinitiōe ſub
intelligitur vl'e loco generis per hoc rela
tiuū quod: dans intelligere ſuū añcedēs
ſ. vniuerſale: Deinde ponitur predicatur
in quid ad differentiā differentie proprij
et accidentis que predicantur in quale
Deinde ponitur ꝺ pluribus differentibꝰ
ſpē ad differentiā ſpēi que predicat̄ ſoluz
ꝺ plꝛibus differētibus numero. ⁊ per hoc
etiā poteſt genus diſtigui ab indiuiduo
ſz ponꝰ diſtiguit̄ ab eo per primā partem
diffinitōis in qua ſub intelligit̄ vniuer-
ſale. Primo ſciendū ꝙ eſt nomē ſe-
cunde intentōis ⁊ in ſua ſignificatione
duo repreſentat. Primū eſt natura cō-
munis pluribus ſpeciebus que dicitur
res ſubiecta eius. Secundū eſt reſpectꝰ
nature cōis ad diuerſas ſpēs qui dr̄ ge-
ñalitas et cōceptꝰ illiꝰ gñalitatis ē inten
tōgeneris. Primū ē materiale in geñe
⁊ ſe habet vt ſubſtantia cui nomen ge-
neris attribuit̄. Secunduz vero eſt for-
male ⁊ ſe habz vt qualitas a qua nomē
generis inponit̄: ideo genus formaliter
inquantū genus eſt dicit talem reſpec-
tuz generalitatis: ⁊ quia talis reſpectus
nō eſt actualiter in rebus ſed ſolū in in
tellectu qui abſtrahit talez naturā a plu
ribus ſpeciebus ⁊ ipſam poſtea ad eas
cōparat. ideo talis intentō habet funda
mentum in re ⁊ complementum in intel
lectu. Ex dictis patz ratō quare genus
quādoqꝫ ſupponi pro illa natura cōi vt
dicendo genus predicat̄ in quid: quan
doqꝫ vero pro intentōe generalitatis.
vt dicendo genus eſt ſecunda intentio
in hac aūt diffinitiōe diffinitur genꝰ ſub
intentiōe cōi pro ipſa re ſubiecta cui cō
uenit predicari in quid. Secundo
ſciendūz ꝙ predicari dupliciter capitur
vno mō generaliter vt conprehēdit pre
dicari vere vel falſe affirmatie vel ne-
gatiue. Alio mō ſpetialiter pro predica
tiōe vera ⁊ affirmatia: ⁊ hic ſumit̄ predi
cari ſpetialiter ⁊ non genraliter: quia in
diuiduum poteſt predicari in quid ne-
gatiue vel falſe de pluribus differenti-
bus ſpecie: ſed hoc nō eſt predicari ſim
pliciter Et dicit hoc verbum predicatur
aptitudinem et non actum ſicut in aliis
diffinitōnibꝰ vniuerſaliū. Et ad hoc ꝙ
aliquid predicetur requiruntur tres cō
ditiones. Prima: ꝙ ſit forma ideo ma
teria nō poteſt predicari de toto com-
poſito. Secunda ꝙ ſit forma totius: iō

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES

forma patris nõ eſt p̄dicabilis: vt hec
non eſt vera homo eſt anima ratiõalis
Tertia ē quod illa forma deſigneť per
modũ totius. ideo forma d̄ſigata i abſ
tracto per moduz partis nõ p̄dicabilis.
vt hec non eſt vera: ſor. eſt humãitas: ſꝫ
iſta ſor. ē homo quia homo ibi tenetur
permodum totius. Tertio ſciendũ
ꝙ illud predicatur ĩ quid quod ĩportat
formam eſſencialem rei per moduz p̄ſe
ſtantis ⁊ non preſupponit aliquid añ ſe
ꝙ tale fiat ⁊ d̄terminet: ⁊ quia genus in
portat eſſentiaz ſpeciei permodũ per ſe
ſtantis ⁊ nõ ſub modo adiacẽtis alteri:
q̃a nõ p̄ſupponit aliquid ãte ſe ꝙ deter
minet ſicut facit differencia: ideo genus
predicatur in quid. Aliq̃d tamē poteſt
tripliciter dicere q̃d ſiue eſſētiã rei: vno
modo ſecundum rem ⁊ modũ ſimul ſi
cut genera ⁊ ſpecies d̄ genere ſubſtãcie.
Alio modo ſecunduz rem tãtũ ſicut dif
ferentia ſubſtantialis que dicit quid tã
tum ſecundum reꝫ per moduz qualita
tis. Tercio modo ſecũdum modum tan
tũ vt genera ⁊ ſpecies accidẽtũ. Quar
to ſciendum quod genus in ſua poten
tia habet differentias oppoſitas per q̃s
diuiditur ſed quelibet differentia conſ
tituit vnã ſpeciem ſub genere ideo gen⁹
ſub ſe continet ſpecies oppoſitas ⁊ diſ
tinctas in quibus eſt eſſencialiter. ideo
predicatur de differentibus ſpecie. ⁊ per
hoc patet intellectus diffinitiõis. Sꝫ
contra predicta primo arguitur. omnis
diffinitio debet notificare naturam dif
finiti. ſed in iſta ponitur illud nomen in
finitum quod: qd̄ nihil poteſt notificare
eo ꝙ eſt infinitum ⁊ ignotum: igitur dif
finitio mala eſt. Secundo ſic
omne predicabile dicit formam totius
ſed genus non dicit formam totius ſed
ſe habet per modum partis materialis
ad ipſam et differentiam per modum
forme igiť male dicitur ꝙ gen⁹ predicať
de ſpecie. Tercio ſic: omne quod p̄
dicatur dicit totum eſſe illus de quo pre
dicatur: genus autem non dicit totuꝫ eſ
ſe ſpeciei cum non dicat eſſe datum ſpe
ciei per differentiam igitur non predica
tur de ſpē. Quarto ſic oīs forma qua
lificans aliquid dicit quale ⁊ predicať in
quale. ſed genus dicit formaꝫ qualificã
tem aliquid cuꝫ oīs forma qualificet ma
teriam ſuã: ergo genus predicať in qua
le ⁊ non in quid. Quinto ſic quecũqꝫ
conueniũt in aliquo indiuiſibili ſꝫm eſſen
tiã ſũt idē eſſentialiter ⁊ in ſpē: ſed q̄cũqꝫ
ponunť ſub genere conueniũt in vno in
diuiſibili per eſſentiã: quia gen⁹ eſt idi
uiſiblie ſꝫm eſſentiam: igitur illa que ſunt
ſub genere conueniũt in ſpē ⁊ ſunt idē eſ
ſentialiter. igitur genus nõ predicatur de
pluribus differentibus ſpē. Ad argu
menta. Ad primũ dicitur ꝙ licet hoc pro
nomen qd̄ de ſe ſit infinitũ tñ in illa diffi
nitõe capitur finite ⁊ finitatur per ea que
ſibi adduntť ⁊ per ſuũ antecedens: iõ po
teſt notificare diffinitum. Ad ſecundũ
d̄ ꝙ ſi conſideretur genus vt contractuꝫ
eſt ad ſpēm per differentiam bene habet
modũ partis materialis ⁊ ſpecies modũ
totius: ſed ſi conſidereť in cõmuni: vt ſub
ſe continet multas ſpecies ſe habꝫ p mo
dum toti⁹. ⁊ eſt totuꝫ vniuerſale reſpectu
ſpeciei: ideo hoc modo poteſt de ſpē pre
dicari. Ad tercium d̄ ꝙ ſpēs habet
duplex eſſe. ſ. confuſuꝫ quod habꝫ in ge
nere in quo conuenit cum aliis ſpēbus: ⁊
eſſe diſtinctũ quod habet per differentiã
in quo differt ab illis ſpeciebus: ⁊ licet ge
nus non dicat totum eſſe diſtinctum ſpe
ciei: tamen dicit totum eſſe confuſum ei⁹
Ad quartum dicitur ꝙ licet for
ma qualificans aliud deſignata per mo
dum adiacens alteri ⁊ qualificantis alte
rum dicat quale ⁊ predicetur in quale: tñ
forma eſſẽtialis deſignata per modum
per ſe ſtantis nõ dicit q̃le ſed ſoluꝫ predi
catur in quid quia non capitur ſub illo
reſpectu quo qualificat aliud ſed ab eo
abſtrahiť modo ſic eſt de genere vt pri⁹
patuit. Ad quintum dicitur ꝙ omnia
contenta ſub genere conueniunt potenti
aliter in vno indiuiſibili ſꝫm eſſentiaꝫ nõ
tamen actualiter: ideo non oportet ꝙ in
ter ſe conueniant eſſentialiter ⁊ ſpecifice
ideo genus non ſolum predicatur de dif
ferẽtibus ſpecie ſed etiam de conuenien
tibus.

Ed Ad cognoſcendum.

Poſtquam autor poſuit diffini
tõeꝫ gen̄is hic conſequẽter declarat ali
q̃s partes eius: ⁊ p̄rio illaꝫ partē drñtib⁹
ſpecie. Et quia priuatio cognoſcitur per
ſuum habitum ⁊ differẽs ſe habꝫ per mo
dum priuationis reſpectu eiuſdem. ideo
ad cognoſcenduꝫ mõs differentis autor
notificat modos eiuſdem. quia tot mõis
dicitur differens quot modis diciť idem
Nam quot modis dicitur vnum oppoſi
torum tot modis dicitur ⁊ reliquum. Eti
am eadem forma eſt cauſa idemptitatis
inter illa que conueniunt ⁊ cauſa diuer
ſitatis ab aliis. nam per eandem formaꝫ
habet res idemptitatem in ſe ⁊ diuerſita
tem ab aliis: ideo primo videndum eſt
de modis eiuſdem. Pro quo ſciendũ
primo ꝙ idem dicitur tripliciter. idem ge
nere: idem ſpecie: idem numero: patet p
ſufficientiam quia omnis idemptitas et
vnitas ſumitur a forma: vel igitur ſumi
tur a forma incommunicabili ⁊ ſic eſt idē
numero. vel communicabili ⁊ hoc eſt du
pliciter. vel ſumitur a forma completa et
determinata ⁊ ſic eſt idem ſpecie: vel in
completa ⁊ ſic ē ideꝫ genere: ⁊ inter iſtos
modos eadem numero habent maioreꝫ
vnitatem q̃ꝫ eadem genere vel ſpecie q̃a
habent maiorem indiuiſionem. ideo ille
eſt perfectior modus idemptitatis: hic
autem non ponitur idem ſecundum ano
logiam quia illa non eſt idemptitas ſim
pliciter nec ſumiť ab aliqua forma vna
et hic ſolum euumerantur modi idemp
titatis qui ſumuntur ab aliqua idemp
titate forme: Secundo ſciendum ꝙ
eadem genere ſunt que ſub eodem ge
nere continentur. ⁊ per oppoſitum diffe
rentia genere que ſub diuerſis generib⁹
continentur: ⁊ licet genera generaliſſi
ma quandoque dicantur differentia ge
nere tamen magis proprie diuerſa gene
ra dicuntur q̃ꝫ differentia genere: diffe
runt enim diuerſa ⁊ differentia quia di
uerſa ſunt que in nullo vniuoco conue
niunt. differentia vero que in aliquo cõ
muni conueniunt ⁊ in aliquo ſpeciali dif
ferunt quod non conuenit generib⁹ ge
neraliſſimis. Sed eadem ſpecie ſunt q̃
continentur ſub eiſdem ſpeciebus ⁊ dif
ferentia ſpecie que ſub diuerſis ſpecie
bus continentur. Et eadem numero ſũt
que non faciunt diuerſum numerum in
ter ſe vt ſortes et homo. Et prouenit talis
vnitas a forma et actuat materiam et
realiter idem ſunt vnitas numeralis et
indiuiſio ſed differunt ratione quia
dicitur vnitas inquantum cauſatur a
forma que vnit partes materie et indi
uiſio inquantum prouenit a materia q̃
reddit formam incommunicabileꝫ: Sꝫ
differentia numero ſunt que faciunt di
uerſum numerum inter ſe vt ſortes et
plato. Et venit illa diuerſitas originali
ter ex parte materie diuerſe ab agente
in diuerſas partes ſub quantitate: com
plectiue autem prouenit a forma totius
que variatur ſecundum eſſe in diuer
ſas partes materie prius diuiſe: et per
hoc habetur quomodo ſpecies diuidi
tur diuiſione materie: et quomodo in
diuidua eiuſdem ſpeciei formaliter dif
ferunt. Tercio ſciendum ꝙ idem
numero quadrupliciter dicitur ſcilicet
idem nomine: idem diffinitione. idem
proprio. idem accidēte. quod patet per

ſufficientiā quia quecunqꝫ ſunt eadem numero vel ſūt eadeꝫ eſſentialiter vl' accidentaliter. ſi primū eſt dupliciter vel ſūt eadē ſm rem ⁊ rōem ſil'. ⁊ ſic ſunt eadeꝫ noīe: vel ſūt eadem ſm eſſentiā tm̄ ⁊ differūt rōe ⁊ ſic ſunt eadeꝫ diffinitōe in quibus diffinitio ſm naturā precedit diffinitū. ſi ſunt eadeꝫ accidētaliter hoc eſt dupliciter vel ſunt vnū accidētaliter accidente proprio ⁊ ſic ſunt eadē ꝓprio vel cōmuni ⁊ ſic ſunt eadeꝫ accidente. ⁊ ſicut habeī ſufficientia modoꝝ eiuſdē ita pōt dari ſufficiētia modorū differentis: ⁊ etiaꝫ modorū vnius quia vnuꝫ et idem realiter idē ſūt. Quarto ſciēdū ꝙ eadem nomine dicuntur quorū res eſt vna nomina vero plura. ⁊ hoc modo omīa ſynonima dicunī eadeꝫ. Sed eadem diffinitione dicuntur quorū vnū eſt diffinitio alterius vel etiam de diffinitione ſicut ſpecies eſt vna diffinitōe cum indiuiduo. ⁊ omne ſuperius eſſentiale cum ſuo inferiori eſt idem. Eadeꝫ proprio ſunt quorū vnū eſt propriuꝫ alterius. ⁊ eadem accidente ſunt quoruꝫ vnum eſt accidens alterius ⁊ prouenit hec vnitas formaliter ex ꝑte forme accidentalis que ſe ipſa inheret formaliter ſuo ſubiecto: effectiue vero ex parte ſui ſubiecti quod dat accidēti eſſe ⁊ vnitateꝫ in genere cauſe efficientis materialis ⁊ finalis. Sed contra predicta arguiī pīio: celuꝫ ⁊ terra ſub eodē genere continētur. ſ. ſub corpore ⁊ tamen nō ſūt eadeꝫ genere quia corruptibile ⁊ incorruptibile differūt plus ꝙ̄ genere: ergo male hic diffiniuntur eadem genere

Secundo ſic homo ⁊ aſinus differt ſpecie. ⁊ tamen non continentur ſub diuerſis ſpeciebus igitur male diffiniuntur dfferentia ſpē. Tecio ſic ſortes et plato differunt numero ⁊ tamē non faciūt diuerſuꝫ numerum inter ſe: ſed tm̄ faciūt vnū numerū. ſ. binariū ergo male diffiniunī differentia numero. Quarto ſic plura nomina ſunt differentia noīe ergo nō poteſt eſſe eadem nomine quoꝝ res eſt vna nomina vero plura. Quinto ſic vbi ſunt diuerſe forme ibi ſunt diuerſa eſſe. ſubiectum ⁊ accidēs importāt diuerſas formas. igitur non habent vnū eſſe nec ſunt eadē numero. Ad argumenta. Ad primum dicī ꝙ corruptibile ⁊ incorruptibile nunꝙ̄ ſunt eadem in genere phiſico qδ eſt materia eo quod nō habent eiuſdem rationis materiaꝫ. tamē bene poſſūt eſſe eadeꝫ genere logico de quo ſolum eſt hic ad propoſituꝫ. Ad ſecunduꝫ dicitur quod licꝫ homo ⁊ aſinꝰ non ſint ſub diuerſis ſpeciebus tamē habent diuerſas differētias ſpecificas quibus differunt ſpecie iō poſſunt dici differentia ſpecie. ſed magis proprie dicunī diuerſe ſpecies. Ad terciū dī ꝙ capiaī numerus proprie pro vt eſt multitudo ex vnitatibꝰ aggregata ſic ſortes ⁊ plato non faciunt diuerſuꝫ numeꝝ: ſed ſi capiatur inproprie pro vnitate numerali vel communiter vt ſe extendit ad numerum ⁊ vnitatem ſicut hic capitur ſic ſortes ⁊ plato faciunt diuerſum numerum id eſt. diuerſas vnitates numerales. Ad quartuꝫ dicī ꝙ licet diuerſa nomina ſint differentia ex parte vocis ſiue nōis nominantis: pnt̄ tamen eſſe eadeꝫ ex parte rei nominate ⁊ propter illam vnitatē dicuntur eadē nōie. Ad quintum dicitur ꝙ licet ſubiectū ⁊ accidēs hēant diuerſa eſſe eſſentie tamē habēt vnū ſolū eſſe exiſtentie per quod ſubiectū exiſtit ꝑ ſe: accidēs vero ex conſequēti ad exiſtentiam ſubiecti.

Illud aūt dī predicari. Poſtꝙ̄ autor notificauit illud menbrū diffinitōis generis. ſ. differētibꝰ ſpē. hic conſequēter notificat aliud menbrū. ſ. ꝑdicari in quid: dicens ꝙ illud dī ꝑdicari in qd quod conueniēter reſpondeī ad queſtionē factaꝫ per quid. cuius rō eſt quia hoc interrogatiuū quid querit de ſubſtātia et quiditate rei: ⁊ quia interrogationi debet eſſe proportionata reſponſio. iō ad illud interrogatiuū quid debet reſponderi illud quod dicit eſſentiā ⁊ quiditatem rei iō quod cōuenienter reſpōdetur ad queſtionē factā per quid dī predicari ī quid.

Primo ſciendū ꝙ forma. actus. quiditas. eſſentia. ⁊ natura ideꝫ ſūt ſm rem ſed differūt rōibus: quia eſſentia rei quinqꝫ mōis conſideraī. primo mō inquantū informat materiā vl' totū conpoſitū ⁊ ſic dicī forma. Secūdo mō pro vt actuat potentiā materie ⁊ ſic eſt actus. Tercio mō vt eſt principiū eſſendi ⁊ ſic dicitur eſſentia eſt eniꝫ eſſentia id quo res habet eſſe. Quarto modo conſideratur inquantuꝫ eſt principiū cognoſcendi reꝫ ⁊ ſic dī quiditas q̄ſi dicens quid eſt res quia res per formaꝫ eius ab intellectu cognoſciī. ⁊ etiam qn̄qꝫ dicī ratio quia eſt id quo ratio vel intellectus cognoſcit ipſam reꝫ. Quinto modo conſideratur inquantum eſt principium operandi ⁊ ſic dicitur natura ⁊ dicī naīa a naſcor naſceris quia ab ea naſcuntur motus ⁊ operationes cōpoſiti. vel quia eſt principium naſcentie rei et per hoc patet quid ſit quiditas rei et quid predicaī in quid: quia illud quod importat quiditatem rei per modum ſubſtantie. Secundo ſciendum ꝙ ſpecies genus differentia ⁊ diffinitio important eandem eſſentiam realiter. ſꝫ ſub diuerſis modis eſſendi quia genus importat eam ſub confuſo eſſe determīabili per differentias oppoſitas formaliter: Differentia vero importat eandem eſſentiam per modum formātis ⁊ qualificantis potētiā gen̄is ⁊ h quia determīat genus ad ſpetiem. Species vero importat illam eſſentiā per moduꝫ formati et determinati implicite tamen. Sed diffinitio importat eam per modum completi ⁊ explicite. explicat enim ipſam a prima potentia vſque ad actum vltimum per genus ⁊ differentiam ſpetiei. ideo diffinitio predicatur in quid de ſpetie tamen nō eſt vnum predicabile tantum. ſed conplectiī plura. Alia vero quia ſunt inconplexa dicunī predicabilia ⁊ quia a modis eſſendi ſumuntur modi predicandi et nō ab eſſentia ſecundum ſe. ideo genus et ſpecies que important eſſentiaꝫ ſub modo ſubſtantie predicantur in quid non autem differentia que importat eaꝫ ſub modo qualitatis: Tercio ſcienduꝫ ꝙ genus dupliciter conſideratur. vno modo ſub ratione predicabilis ⁊ ſic de ipſo data eſt diffinitō prius poſita. Alio modo ſub ratione generis inquantum habet reſpectuꝫ ad plures ſpeties ⁊ ſic de ipſo datur hec diffinitō genus ē cui ſupponitur ſpeties. Cuius ratio eſt quia in ordine predicabilium cōmunius debet poni ſupra minus cōmune cuꝫ poſſit de ipſo predicari vniuerſaliter ⁊ nō econuerſo. ſed genus eſt cōius quam ſit ſpecies: quia ad hoc ꝙ ſit genꝰ requiriī ꝙ poſſit eſſe in pluribus ſpēbus ⁊ ꝙ ſub eo ſint plures ſpēs aptitudine ⁊ quia in perpetuis ſicut ſūt vniuerſalia nō differūt eſſe ⁊ poſſe ſm tempus. iō cū genus ſit in potētia ad plures ſpēs: etiā habet plures in actu. ⁊ licꝫ genus ſm totaꝫ ſuaꝫ eſſentiā poſſit ſaluari in vnica ſpetie nō tamen ſm totam eius potentiā quia ꝑtāte continet oēs ſpēs ſub ſe: ideo ſēper manet cōmunius ⁊ ſpēs cōueniēter ponitur ſub eo. Quarto ſcienduꝫ ꝙ ſub generī aliquid dupliciter poniī. vno modo lateraliter vt differentia que a latere cōtrahit partem ꝑtātis generis. ⁊ a latere cōcurrit ad cōſtitutōeꝫ ſpēi tanꝙ̄ detīans eſſētiā generī ad ſpēꝫ. Alio mō directe vt id quod īportat eſſentiaꝫ generis per modū ſubſtantie: ⁊ ſic ſpecies ſupponitur generi etiaꝫ inmediate ⁊ ſor

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

maliter quia per differentiam genus de
terminatur ad ſpēm. Indiuidua vero
ponuntur ſub genere mediante ſpecie ⁊
materialiter quia ſpecies diuiditur per
indiuidua ſolū diuiſione materiali ⁊ nō
formali: ideo cōuenienter dicitur quod
genus eſt cui immediate directe et for-
maliter ſupponitur ſpecies ⁊ non diffe-
rentia vel indiuiduum propter cauſas
iam dictas. Sed contra predicta
primo arguitur: Si queratur quid eſt
oratio conuenienter reſpondetur ꝙ eſt
vox: ⁊ tamen, vox non p̄dicatur de ora
tione in quid cum oratio non habeat
quiditatem eo ꝙ eſt ens rationis: igitur
male diffinit̄ predicari in quid. Se
cundo ſi queratur quid eſt chymera be
ne reſpondetur ꝙ eſt quid ymaginabi
le compoſituz ex impoſſibilibus com-
poni: ⁊ tamen hoc non predicatur in
quid de chymera cum ipſa non habe-
at quiditatem. Tercio ſic vnius dif
finibilis vnica eſt diffinitio cum vnius
rei ſit vnicum eſſe ⁊ diffinitio ſit oratio
explicans eſſe rei: ergo male ponitur
hec ſecunda diffinitō generis. Quar
to ſic potentia ponitur ſub actu ⁊ non
econuerſo: ſed genus eſt potentia re-
ſpectu ſpeciei igitur ponitur ſub ſpecie
⁊ ſibi non ſupponitur ſpecies. Quin
to ſic prius non debet diffiniri per poſ-
terius ſpecies eſt poſterior genere: igi-
tur genus male diffinitur per ſpeciem.

Ad argumenta. Ad primum dicit̄
ꝙ licet oratio non habeat quiditatem
ſecundū rem ⁊ ſimpliciter tamen habet
quiditatem ſm modum eo modo quo
habet eſſe cum quiditas non ſit aliud
quam rei entitas vt notificatiua ipſius
ideo vox de oracione in quid predica
tur eo modo quo reſpondetur ad inter
rogationez eius factam per q̄d. Ad
ſecundum dicitur ꝙ ſi de chymera q̄ra
tur quid rei non valet diffinitō: Sed ſi
queratur quid nominis bene datur illa
diffinitio: ⁊ poteſt predicari in quid de
chymera. vel etiam ſm modum p̄dicatur
in q̄d de ipſa oſtendendo entitatez eius
pro vt eſt ens rationis. Ad tercium
dicitur ꝙ licet vnius rei ſit vnicum eſſe
eſſentie ⁊ vnica diffinitio q̄ditatiua. ta-
men pn̄t eſſe plures modi eſſendi vel plu
ra eſſe accidentalia que explicantur per
diffinitionem deſcriptiuam: ideo vnius
rei ſm plures modos eſſendi poſſunt eē
plures diffinitiones deſcriptiue ⁊ ſic eſt
de genere in iſtis diffinitionibus. Ad
quartum dicitur ꝙ duplex eſt potentia q̄
dam eſt potentia ſubiectiua q̄ eſt potētia
materie vel ſubiecti per quam poteſt ſuſ
cipere formaz. Alia eſt potētia formalis
que eſt aptitudo forme ad determinari p
diuerſas formas. ⁊ licet potentia ſubiecti
ua ponatur ſub actu non tamen potentia
formalis ſed ponitur ſupra actum ⁊ hoc
modo genus eſt potentia ſpeciei. Ad
quintum dicitur ꝙ ſi ſpecies capiatur p
re ſubiecta intentioni ſic ē poſterior ge-
nere: ſed ſi capiatur pro intentione con-
creta rei ad huc dupliciter cōſiderat̄. vno
modo vt habet depēdentiam ad ſuū ge-
nus ꝙ terminat ipſaz ⁊ ſic ad huc eſt poſ
terior. Alio modo vt ipſa terminat re-
ſpectum ⁊ depēdētiā intentionis generis
⁊ ſic eſt prior genere cū terminās p̄cedat
terminatuz: ⁊ ſolū hoc mō capit̄ in diffini
tōe generis poſtremo poſita.

g Enus diuidit̄ in gn̄aliſſimū
poſtquā autor determinauit de genere
diffinitiue ponendo duas diffini
tiones eius hic conſequenter detiat de
ipſo diuiſiue: dicens ꝙ genus diuiditur
in genus generaliſſimum ⁊ ſubalternuz.
Cuius rō eſt q̄a oē genus ordiat̄ i ordie
p̄dicam̄tali vel ergo ē p̄ncipiū ſui ordis ꝙ
non pōit̄ ſub alio: ⁊ ſic ē genus generaliſ
ſimū: vel ſubordiat̄ alteri ⁊ ſic ē gen9 ſub-
alternū ⁊ iſtorū m̄broꝝ generaliſſimū dr
p̄fectius genus ꝙ ſubalternuz: rō eſt q̄a
rō generis a generalitate ſumit̄ ⁊ comu-
nitate ſui ambit9: Sed genus generaliſſi
muz habet maiorem generalitatem ⁊ co
munitatez ꝙ ſubalternum: q̄a plura ſub-
ſe continet. ideo p̄fectius dicitur genus.
Ex q̄ ſequitur quod diuiſio predicta ē di
uiſio analogi in ſua analogata. Pri-
mo ſciendum ꝙ genus generaliſſimuz ē
quod cuz ſit genus non poteſt eſſe ſpēs:
cuius rō eſt quia genus generaliſſimuz
habz quod ſit genus ⁊ quod ſit genera-
liſſimum primuz habet per reſpectuz ad
ſuas ſpecies q̄ruz dicitur genus. ⁊ ſecun
dum habet per negationem prioris ge
neris quod ſit generalius ipſo: ⁊ vtrūqȝ
explicatur in diffinitione p̄dicta. primū
cuz dicitur quod cum ſit genus: ſecundū
per hoc ꝙ dicitur non poteſt eē ſpecies:
quia ſi non poſſit eſſe ſpecies non habet
aliquod genus cōius ipſo. ideo aliter ſic
poteſt diffiniri. Generaliſſimum eſt ſu-
pra quod non ē aliquod ſupraueniens ge
nus. Secundo ſciendum ꝙ genera-
liſſimuz dupliciт̄ exponitur. ſ. afirmatiue
⁊ negatiue. negatiue ſic. generaliſſimum
eſt generale et nihil eſt eo generalius. et
affirmatiue ſic. gn̄aliſſimū ē qđ eſt gn̄ale
⁊ oī alio eſt generalius qđ poteſt dupli
citer itelligi. vel quod omni alio gene-
ralius ſit ſimpliciter vel oī alio de ſuo or
dine: vnde ſi expōatur generaliſſimū af
firmatiue et intelligat̄ ꝙ ſit oī alio gene
ralius ſimpliciter ſic ſubſtātia n̄ eſſet ge
neraliſſimum: ipſa enim non eſſet omni
alio generalior. ſ. quantite. ⁊ tunc q̄titas
non eſſet genus generaliſſimuz. ⁊ ſic o-
portet tantum vnuz eſſe genus generali
ſſimuz. Sed ſi exponatur generaliſſimū
negatiue vel affirmatiue cuz iſta reſtric-
tione ꝙ ſit omni alio de ſuo ordine gene
ralius: ſubſtantia bene eſt genus gene
raliſſimuz: ⁊ ſimiliter alia predicamēta
⁊ hoc modo capitur hic generaliſſimū.

Tercio ſcienduz quod genus gene
raliſſimum diuiditur per decem p̄di-
camenta que ſunt ſubſtantia quātitas.
adaliq̄d. q̄litas. actio. paſſio. ſitus. ha-
bitus. vbi. quando: ⁊ dicūtur iſta gene
ra generaliſſima. q̄a nō habēt aliquod
genus ſupra ſe. quia licet genus genera
liſſimum diuidatur per iſta decem: ta-
men non eſt genus ipſorum ſed ſolum
eſt intentio communis que de ipſis pre-
dicatur accidentaliter. ⁊ etiam licet ens
dicat̄ de omnib9 illis tamē non eſt gen9
ipſorū q̄a n̄ p̄dicat̄ de ipſis vniuoce. nā
qđ p̄dicat̄ vniuoce p̄dicat̄ ſm vnuz no
men ⁊ vnam rationez eq̄liter participa
tam a multis. ſȝ ratō entis que eſt habe
re eſſentiam vel habere actum eſſendi
non equaliter participatur a decem p̄
dicamentis. quia actus eſſendi primo
conuenit ſubſtantie et per ſubſtantiam
ſolum conuenit aliis et non conuenit
ipſis per ſe. Similiter habere eſſentiaz
verius conuenit ſubſtantie quaz aliis.
Item omne genus diuiditur per diffe
rentias formales que ſunt extra ratio
nem generis. ſed ens non diuiditur in
decem predicam̄ta per differentias for
males que ſint extra rationez entis q̄a
tunc eſſēt non entia modo nō ens nul-
lam conſtituit ſpeciem ſub ente: ideo
ens non habet differentias formales
nec eſt genus ad decez predicamenta.

Quarto ſtiēdum quod genus ſub
alternum dicitur quod cuz ſit genus be
ne poteſt eſſe ſpecies. Cuius racio eſt
quia ſubalternum mediat poſitione or
dinis inter generaliſſimum ⁊ ſpecialiſ
ſimuz. rōe cuius habz duplicem reſpec
tū primū habet reſpectu generaliſſimi
qđ ē ſibi ſupius ⁊ ab illo dicit̄ ſpecies
ſecundum habet reſpectu ſuorum infe
rioruz a quo dicit̄ gen9: ⁊ ſic bene dicit̄
quod cum ſit gen9 poteſt eē ſpecies. et
dicitur ſubalternuz quaſi alternati ſub

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

et ſupra poſitum.ſ.poſitõne formali:et non dicitur ſubalternum q̃a eſt ſub altero natuꝫ.q̃a tunc ſpecies ſpecialiſſ̃ia diceretur ſubalt̃na et ꝑ hoc patet de diuiſione generis ⁊ de diffinitionibꝰ mẽbrorꝫ eius ⁊ de diuiſione generis generaliſſimi. Sed cõtra predicta prius arguitur. Oĩs diuiſio generis fit ꝑ differencias ⁊ ĩ ſpecies eius ſed iſta diuiſio generis non fit ĩ ſpecies eiꝰ cuꝫ generaliſſimuꝫ non poſſit eſſe ſpẽs.igitur illa diuiſio nõ eſt ſufficiens. Secundo ſic qđ poteſt habere eſſe detiatuꝫ ꝑ differenciaꝫ poteſt eſſe ſpecies.ſed genus generaliſſimũ ẽ huiuſmodi.q̃a ſubſtantia habet eẽ determiatum ꝑ ſonale ad hominẽ.ergo generaliſſimũ põt eẽ ſpecies. Tercio ſic qđ dicitur per ſuper habundãtiaꝫ vni ſoli conuenit:ſed generaliſſimuꝫ ꝑ ſupḃabundãtiaꝫ dicitur igitur vni ſoli conuenit igitur non ſũt decem p̃dicamenta. Quarto ſic: omne qđ p̃dicat̃ ĩ q̃d ⁊ eſt cõius alio ẽ genus:ſed ens p̃dicatur ĩ q̃d de quolibet p̃dicamentoꝝ et eſt cõius quolibꝫ: quia ſic queratur q̃d eſt ſubſtantia conuenienter reſpondetur ꝙ eſt ens:ergo ens eſt genus ad decem predicamẽta.

Quinto ſic:oppoſita nunq̃ poſſunt ſimul eẽ in eodeꝫ.genus ⁊ ſpecies opponunt̃ ſm intentiones eoruꝫ.ergo genus ſubalternuꝫ non eſt genus ſimul ⁊ ſpecies. Ad argumenta.Ad primuꝫ dicitur ꝙ dupliciter dicitur diuiſio generis.vnomodo racione modi diuiſionis.quia fit ſm formaꝫ diuiſionis generis ꝑ differẽtias oppoſitas.Alio modo dicitur diuiſio generis rõne diuiſi eoꝙ ibi diuiditur genus vel ĩtentio generis.⁊ licet diuiſio generis primo modo dicta ſemper fiat in diuerſas ſpecies non tamen diuiſio generis ſecundo modo dicta.⁊ illa non eſt ꝓpͣa diuiſio generis ſed quandoque analogi:⁊ hoc modo ẽ iſta diuiſio:q̃a hic ñ diuidit̃ genꝰ ꝑ aliq̃ ſpeciali re ſub iecta ĩtẽcıõı ſꝫ pro ĩtẽtiõe coĩ generis cõcretau rei que non habet differentias formales. Ad ſecundum dicitur ꝙ ſi generaliſſimum conſideretur quantum ad eſſentiam eiꝰ bene poteſt habere determinatum eſſe per differẽtiaꝫ.ſed ſi conſideretur ſm ſuum modum eſſendi quo dicitur communiſſimuꝫ ſui ordinis ſic non poteſt habere eſſe determinatum:⁊ quia genus generaliſſimum vtrumqꝫ ĩ portat.ſ.eſſentiam ⁊ taleꝫ modum eſſendi:iđ vt generaliſſimuꝫ eſt non poteſt eſſe determiatuꝫ

Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licet illud quod ꝑ ſuperhabundantiaꝫ dicitur vni ſoli cõueniat in vno ordine tamen poteſt conuenire diuerſis in diuerſis ordinibus et ſic eſt de deceꝫ predicamentis quoꝝ qđlibet in ſuo ordine dicitur generaliſſimũ

Ad quartuꝫ dicitur quod ens dupliciter capitur:vno modo participialiter vt tantum valet ſicut exiſtens vel habens actum eſſendi ⁊ ſic non p̃dicatur in quid de aliquo predicamento ſed ipſis accidentaliter conuenit.Alio modo nominaliter vt tantum valet ſicut habens eſſentiam et ſic bene predicatur in quid de predicamentis ſed non eſt cõius aliquo illoruꝫ comunitate nature vel rei que diuidatur per illa deceꝫ ſed eſt ſoluꝫ comunis comunitate vocis.ideo non dicitur vniuoce de ipſis. Ad quintum dicitur quod ſi genus ⁊ ſpecies conparentur ſecundum idem ſic opponuntur ſecundũ ſuas intenciones:ſed reſpectu diuerſoꝝ non opponuntur:et hoc modo conueniunt ſubalterno.

Capitulum de Specie.

Species eſt quod predicatur. Poſtquam determinatuꝫ ẽ de genere ꝙ eſt principiuꝫ ſpeciei:hic cõſequenter autor determinat đ ſpecie que capit rationem vniuerſalis ab ipſo genere. ipſam primo ſic diffiniẽs. Species eſt qđ predicatur de pluribus differentibus numero in eo quod quid: In qua diffinitione per illam particulam quod predicatur de pluribus habetur ꝙ ſpecies eſt vnum predicabile per quod intelligitur genꝰ diffiniti: deinde ponitur differẽtibus numero ad differentiam generis quod predicatur de differentibus ſpecie: ⁊ ponitur in quid ad dr̃am differentie proprij ⁊ accidentis que predicantur in quale.⁊ conuenit hec diffinitio ſpeciei ſpecialiſſime tantum: et non ſubalterne. Ratio eſt quia hic diffinitur ſpecies in ratione predicabilis: In cuius ſignum ponitur hoc relatiuũ quod referẽs predicabile vl' vniuerſale: ſꝫ ſpẽs ſpecialiſſima ſolũ ẽ p̃dicabile ab alijs diſtinctum ⁊ non ſubalterna:ſed illa continetur ſub predicabili generis. Primo ſciendũ ꝙ ſpecies dupliciter accipitur.vno modo vt eſt vniuſcuiuſqꝫ forma.i.pulcritudo vel formoſitas corporis que cõſiſtit in debita quantitate ⁊ debita menſuratione membrorum corporis cum viuacitate coloris:⁊ hoc modo dicitur ſpecies in ciuilibus: Secundo modo capitur ſpecies tranſumptiue pro forma communicabili que ponit̃ ſub aſſignato genere ⁊ illo modo dicitur ſpecies logica.vnde nomẽ ſpeciei primo repertum eſt in ciuilibus ⁊ per ſimilitudinem tranſlatum eſt ad ſpeciem logicam: quia ſicut ſpecies que eſt pulcritudo actuat ipm̃ corpus remouendo eius turpitudinem ſic ſpecies logica actuat ⁊ determinat ipm̃ genus ⁊ remouet eius turpitudinem.ſ.potentialitatem ⁊ indeterminationem ab hoc enim quod eſt ſpecificare dicitur ſpecies. ⁊ đ ſpecie ſecundo modo dicta eſt hic ad propoſitum. Secundo ſciendum ꝙ natura ſpeciei vtputa natura hominis tripliciter cõſideratur: vno modo ſm ſe.⁊ ſic non dicitur vniuerſalis nec particularis:quia nõ capitur ſub aliqua ſecunda intentione. Alio modo capitur ſub rꝛſpectu ad ſua indiuidua ⁊ ab illo dicitur vniuerſalis. Tercio mõ per reſpectum ad ſuum genus ⁊ ab illo ſ acci pitur intentio ſpeciei:⁊ ſm illum reſpectum habet ſpecificare genus:hic autem non diffinitur ſpecies pro illa natura cõmuni abſolute ſed pro illa natura vt ſubſtat intentioni predicabilis ⁊ ſpeciei ſimul quia non diffinitur hic in ratione p̃dicabilis tantum quia tunc per iſtaꝫ diffinitionem non differt ab alijs predicabilibus:ſed diffinitur in ratione predicabilis determinati ⁊ contracti ad ſpecialem modum predicandi ⁊ per intentionem ſpeciei.vnde ſpecies in ſuo nomine includit predictam naturam materialiter ⁊ formaliter includit intentionẽ ſpeciei cum intentione vniuerſalis:iđ diffinitur pro illa re ſubiecta inquantum ſubſtat intentioni. Tercio ſciendum ꝙ dũ in aliqua diffinitione ponitur verbum quod habeat ſignificare actum debet capi vt dicit aptitudinem:Cuius ratio eſt quia diffinitio ſemper eſt de aliquo vniuerſali ⁊ nõ de ſingularibus eo ꝙ ſingularium non eſt demonſtratio et per conſequens neqꝫ diffinitiõ:quia diffinitio eſt medium demonſtrationis: ſꝫ aptitudo ſe tenet ex parte vniuerſalium actus autem ex parte ſingularium cum actus ⁊ operationes ſint ſingularium ⁊ ſuppoſitorum: ideo dum verbum ſignificans actum ponitur in diffinitione debet capi vt dicit aptitudinem tantũ. iđ in preſenti diffinitione hoc verbum predicatur dicit aptitudinem ad predicandum ⁊ non actum. Quarto ſcienduꝫ ꝙ genus ⁊ ſpecies diuerſimode multiplicantur.Genus enim diuiditur diuiſione formali.ſ. per differẽtias formales formaliter contrahentes eſſentiam generis ad diuerſas ſpecies ratiõe cuius

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

genus predicatur de differentibus ſpe-
cie ſed ſpecies diuiditur ſolum diuiſiõe
materiali per hoc ꝙ ip̃a recipitur in ma
teria diuiſa per diuerſas partes in quas
ip̃a multiplicatur ſm eſſe. ⁊ qꝛ talis diui
ſio materialis cauſat diuerſa indiuidua
differentia numero ideo ſpecies predi-
catur de differentibus numero: ⁊ qꝛ ip̃a
dicit totam eſſentiam completam illorũ
indiuiduorum, per modum ſubſtantie:
ideo predicatur in quid: ⁊ per hoc patz
intellectus diffinitionis ſpeciei. Con
tra predicta primo ar. nullum ens com-
pletum habet eſſe in pluribus cum ens
in alio ſit imperfectum ⁊ non per ſe ex-
iſtens ſed ſpecies eſt ens completum et
perfectum ſicut genus eſt imperfectum
ergo ſpecies non habet eſſe in pluribus
nec predicaẽ de multis. Secundo ſic
omne predicabile dicit totum eſſe ſui ſu
bicibilis: ſpecies non dicit totum eſſe in
diuiduoꝝ. qꝛ indiuiduum vltra ſpeciez
addit materiam ſignatam quã ſpẽs nõ
includit: ergo ſpecies non predicatur ƌ
indiuiduis differentibꝰ numero. Ter
cio ſic indiuiduuz non habet quiditatẽ
nec diffinitionez: ergo ſpecies non dicit
quiditatem indiuiduorum ⁊ per conſe-
quens non predicaẽ in quid de drñtibꝰ
numero. Quarto ſic genus predicaẽ
in quid de drñtibus numero vt aĩal de
ſorte ⁊ brunello: ergo iſta diffinitio con
uenit generi nec valet dicere ꝙ genus p̃
dicatur de drñtibus numero ſolum me
diate qꝛ predicaẽ immediate de drñtibꝰ
ſpecie qꝛ diuerſe ſpecies in genere ſubẽ
differunt numero: igitur genus ĩmedia
te predicatur de differentibus numero.

Quinto ſic materia predicatur in q̃d
de hac materia ⁊ illa que differũt nume
ro ⁊ tamen non eſt ſpecies cum non ſit
forma tocius ergo iſta diffinitio conue
nit alijs a diffinito. Ad argumẽta: Ad
primuz dicitur ꝙ licet ſpecies ſit ens cõ
pletuz perfectione eſſentiali ⁊ formali nõ
tamen eſt perfectum perfectione ſuppoſi
ti: ideo non eſt per ſe ſubſiſtens. ſed bene
poteſt eſſe in multis. Ad ſecundum di
citur ꝙ licet ſpecies non dicat totum eſſe
materiale ⁊ proprium indiuidui qꝛ indi-
uiduum vltra ſpeciez addit materiam vl
ſm aliquos ſignationem materie. tamen
ip̃a dicit totum eſſe ſpecificum ſuoꝝ indi
uiduoꝝ quod ſufficit ad predicanduz de
ip̃is. Ad tercium diciẽ ꝙ indiuiduum
dupliciter conſideratur. vno mõ vt ẽ res
particularis terminans fluxum nature cõ
munis: ⁊ iſto modo bene habet eſſentiaz
⁊ quiditatem. Alio mõ conſideratur ſub
ratione diſcreti vt includit accidentia in-
diuiduantia ⁊ hoc modo non habet eſſen
tiam niſi per ſuas partes qꝛ includit eſſẽ
tias de diuerſis p̃dicamẽtis. nec iſto mo
do ſpecies predicatur in quid de indiui-
duis ſed primo modo. Ad quartuz dꝛ
ꝙ licz genus mediate predicetur in quid
de drñtibus numero non tamen imedia-
te ſicut intelligitur de ſpecie. ⁊ licet diuer
ſe ſpecies ſubſtantie per ſe ⁊ primo diffe-
rant numero. ſ. numeroſitate eſſentie non
tamen numeroſitate ſuppoſiti ƌ qua hic
intelligitur. Ad quintuz dicitur ꝙ licet
materia prediceẽ in quid de drñtibus nu
mero ſm modum non tamẽ ſm rem: quia
ip̃a non eſt forma dicẽs eſſe huius mate
rie vel illius niſi ſm moduz tm̃: ⁊ illo mõ
põt dici ſpẽs logica ſm modũ eo mõ quo
predicatur in quid de drñtibus numero.

(ſ)pecies ẽ que ponitur. Poſt
q̃ꝙ autor poſuit diuiſionem ſpe-
ciei in ratõne predicabilis ⁊ per
reſpectum ad ſua inferiora ſm quem dici
tur vniuerſalis: hic conſequenter diffinit
ip̃am ſub ratione ſpeciei: ⁊ per reſpectum
ad ſua ſuperiora ſm quem dꝛ ſpecies di-
cens ꝙ ip̃a aliter ſic diffinitur. Species ẽ
que ponitur ſub aſſignato genere: et de
qua genus in eo qƌ quid predicatur: et
debet intelligi ꝙ ponitur directe ſub ge-
nere ⁊ non lateraliter ſicut drñtia ⁊ etiaz
ponitur inmediate ⁊ non mediante ſicut
indiuiduuz ⁊ conuenit iſta diffinitio taz
ſpeciei ſpecialiſſime quam ſubalterne: q̃-
libet enim illaruz poniẽ ſub aſſignato ge-
nere: ideo ipſa ẽ cõior precedẽte. Pri
mo ſciendum ꝙ ſpecies ſub genere po-
nitur poſitione formali ⁊ ordine partici-
pationis. cuius ratio eſt quia ſpecies po
nitur ſub genere eo ꝙ eſt minus comu-
nis ⁊ magis detiata q̃ꝙ genus: ſed quod
ſit magis ƌterminata habet a drñtia for
mali que contrahit formaliter ⁊ determi
nat genus ad ſpeciem. ideo ſpecies poni
tur ſub genere poſitione formali ⁊ etiam
ordine participationis: quia participare
eſt rationem participati capere ſeu ſuſci-
pere. Species autem i ſe ſuſcipit generis
rationem quia eius diffinitionez. vnde
patet ꝙ ſpecies aliter ponitur ſub generẽ
q̃ indiuiduum quia indiuiduũ ponitur
mediante ſpecie ſub genere et ſub ſpecie
poniẽ poſitõne materiali tantuz: indiui-
duum eniz contrahit formaz generis vl
ſpeciei per matriam ſolum que eſt prin-
cipium indiuiduatõis. ⁊ reddit formam
incõicabilẽ per q̃m efficitur minꝰ comu-
nis: ⁊ per talem determinatiõez indiui-
duum ponitur ſub genere vel ſpecie ra-
tiõe cuius: indiuiduum vagum generis
vt aliquid animal reſpectu animalis nõ
poniẽ ſub aliq̃ parte determinata ptãtis
ſed indrñter cõtrahit genꝰ ad idiuiduũ
cuiuſlibet ſpeciei. Secundo ſciendũ
ꝙ ſpecies actu ⁊ ĩtellectu includit eſſen-
tiã generis: ⁊ iõ ipſa nõ põt põi indrñter
ſub diuerſis generibus ſed ſolũ ſub illo
determinato genere cuiꝰ habet eſſentiaz
⁊ ideo poni dicitur ſub aſſignato genere
.i. ſub ſuo genere determinato: Cuius ha
bet eſſenciaz ⁊ de ea genus predicatur in
quid eo ꝙ dicit totaz eius eſſenciam per
modum ſubſtantie: lz ſub eſſe confuſo vt
prius dictuz eſt ⁊ per hoc patet ĩtellec-
tus huiꝰ diffinitionis. Tertio ſcien
dũ ꝙ ſpecies diuiditur per ſpẽm ſpeci-
aliſſimã ⁊ ſubalternã. cuius ratio eſt: q̃a
omnis ſpecies eſt detiata p̲ differenciaz
per quaz coſtituiẽ vel ergo eſt totaliter
detiata p̲ drñam: ⁊ ſic eſt ſpecialiſſima.
vel adhuc eſt determinabilis ⁊ diuiſibil
per drñas oppõitas. ⁊ ſic eſt ſubalterna
⁊ iſtarum ſpẽrũ ſpecialiſſima verius dr
eſſe ſpecies q̃ꝙ ſubalterna: ratio ẽ. quia
ratio ſpẽi ſumitur ab hoc ꝙ eſt ſpecifi-
care ptãtez generis per ſimilitudinẽ ad
ſpeciem in ciuilibus q̃ ſpecificat ipſum
corpus: ſed in ſpẽ ſpãliſſima genꝰ veri-
us detiatur ⁊ ſpecificaẽ q̃ꝙ in ſubalterna
cuz in ſubalterna genꝰ adhuc ſit detia-
bile per drñaz: ⁊ in ſpecie ſpecialiſſima
eſt totaliter determinatum. Quarto
ſciendum ꝙ ſpẽs ſpecialiſſima eſt que
cum ſit ſpecies non poteſt eſſe genꝰ. vñ
ipſa reſpectu ſui generis diciẽ ſpecies.
ſed inq̃ꝙtum eſt totaliter determinata p̲
drñaz ⁊ non amplius diuiſibilis eſt per
differentias dicitur ſpecialiſſima: q̃a nõ
eſt diuiſibilis fofaliter iõ nõ poteſt eſſe
genus: ideo dr ꝙ eſt ſub q̃ non eſt alia
inferior ſpecies. Sed ſpẽs ſubalterna
eſt que cũ ſit ſpecies põt eẽ genus: ipſa
enim eſt ſpecies reſpectu ſuoꝝ ſup̲iorũ
⁊ genus reſpectu ſuorum inferioruz q̃a
poteſt diuidi per drñtias fofales q̃rum
quelibet conſtituit ſpeciem ſub ſe: ideo
poteſt eſſe genus reſpectu illaꝝ ſpecie-
ruz: ⁊ hoc modo oĩa ĩtermedia inter ge
nus generaliſſimũ ⁊ ſpeciez ſpecialiſſi-
mã dicunẽ gñ̃a reſpectu inferioꝝ: ⁊ ſpe-
cies reſpectu ſuperiorũ ⁊ per hoc patet
diuiſio ſpeciei ⁊ diffinitiões menbrorũ
eius. Sed cõtra predicta prio arguiẽ
magis cõe non ponitur ſub minus cõi.
ſed ſpecies cõior eſt q̃ꝙ genus quia plu
res ſunt ſpecies q̃ꝙ genera: ergo ſpecies
de pluribus dr q̃ꝙ genus: ⁊ per cõſeq̃ns

VNiVERSiDAD DE SALAMANCA
GREDOS

nō poniť ſub genere Secūdo ſic ideȝ
non eſt diffiniēs ꝛ diffinitū rſpectu eiuſ
deȝ cū ideȝ nō ſit notius ꝛ minus notū
reſpectu eiuſdē: ſed genus prius diffini
tū eſt per ſpēȝ: ergo ſpēs male diffinitur
per genus. Tercio ſic indiuiduū va-
gū generis imediate poniť ſub aſſigna-
to genere vt aliquod aīal immediate po
nitur ſub aīali. ꝛ tm̄ nō eſt ſpēs: ergo iſta
diffinitō nō conuenit ſoli diffinito

Quarto ſic hō eſt ſpēs ſpālíſſima ꝛ
tm̄ nō eſt genus viri ꝛ mulieris cū vir ꝛ
mulier ſpē ꝛ fo͛aliter differāt. ergo ſpēs
ſpecialiſſima nō poteſt eſſe genus

Quinto ſic nullū genus habet aliq̄̄
differentiaȝ in actu. ſed in potentia ſo-
lum: ſed oīs ſpēs ſubalterna hȝ vnam
drn̄am in actu. igitur non poteſt eſſe ge
nus. Ad argumenta. Ad primum
dr̄ q̄ ſi ſpēs capiatur pro intentōe ſpēi
ſic eſt cōmunior q̄̄ gen⁹ ſed ſi capiatur
pro re ſubiecta ītentōi pro q̄ hic diffini-
tur nō eſt cōīor genere ſed magis deter
minata: ideo poniť ſub genere. Ad
ſecundū dr̄ q̄ in abſolutis idem nō po-
teſt eſſe diffiniēs ꝛ diffinitū ſed bene in
relatiuis ſeu reſpectiuis vnū diffiniť per
alteꝝ ꝛ ecōuerſo: mō gen⁹ et ſpēs relatíe
dicunť. Vn̄ in relatiuis idē pōt eſſe ma
gis ꝛ min⁹ notū reſpectu eiuſdeȝ ſm̄ di
uerſas rōes. Relatíua eniȝ conſideranť
tripliciter vno mō ſm̄ ſubiecta vel fun-
damenta relationū ꝛ ſic vnū eſt notius
altero ꝛ non ecōuerſo. Secundo modo
inquantum in vtroque eſt vna ſpecies
relatiōis ꝛ ſic ſunt ſil' natura ꝛ ſic ambo
ſunt nota equaliter Tercio mō inq̄tuȝ
vnū terminat dependentiam alterius: ꝛ
ſic vnumȝ eſt agis notuȝ ꝛ minus notuȝ
altero. inquantum enim eſt terminans
eſt magis notuȝ: inq̄ntu ȝ vero ad aliud
terminatur eſt minus notum ꝛ hoc mo
do relatiua per ſe inuiceȝ differenter dif
finiuntur. Ad tercium dicitur q̄ licȝ

indiuiduum vagum generis immediate
ponatur ſub genere poſitione materia
li non tamen poſitione formali de qua
eſt hic ad propoſituȝ. Ad quartuȝ dr̄
q̄ vir ꝛ mulier nō differunt ſpē ſubſtan-
tiali quare homo nō eſt genus eorū ſed
ſpē accidentali ſolū per naturaleȝ poten
tiam ꝛ naturalem inpotentiam que ſnut
qualitates. Ad quintum dicitur
q̄ ſi genus comparetur ad ſuas differen
tias per quas diuiditur ꝛ inquantū ē ge
nus nullā habet in actu: ſed ſi compareť
ad drn̄as ſui ſuperioris habet vnā in ac
tu ſed hoc ſibi nō conuenit inquantū eſt
genus: ſed inquantū eſt ſpēs ſui ſupioꝝ.

Ed vt hoc fiat magis. Poſt
q̄̄ autor premiſit diffinitōes ſpēi
ſpālíſſime: ꝛ etiam ſubalterne: ꝛ prius po
ſuerat diffinitiōes generalíſſimi ꝛ ſubal-
terni: hic conſequenter declarat oīa pre-
dicta per exempla ponendo coordinatō-
nem predicamentalem vnius predica-
mēti. ſ. predicamenti ſubſtātie quod eſt
nobis ceteris notius dicēs q̄ in tali cō-
ditōe eſt vnū genus quod eſt ſubſtantia
quod diuiditur per has differentias cor
poreum ꝛ incorporeum ſub quo per cor-
poreum conſtituitur corpus quod diui-
ditur per animatuȝ ꝛ inanimatū ſub quo
eſt corpus animatuȝ. ſub quo eſt animal
ſub animali animal rationale ſub quo eſt
homo. ſub homine ſoluȝ ſunt indiuidua

Primo ſciendum q̄ hec coordinatō
ad ſimilitudinem arboris naturalis vo-
catur quedam arbor quia ſicut in arbore
naturali ſunt truncus rami et radices ita
per ſimilitudinem in iſta coordinatione
vnde recta linea in qua ſunt generaliſſi-
ma ꝛ ſpālíſſima ſe habȝ ſicut trūcus in ar
bore directe protenſus. Differētie vero
laterales ſunt ſicut rami lateraliter in ar
bore protenſi. ꝛ quantum ad eſſe eſſen-
tie genus generaliſſimum ſe habet ꝑ mo
dum radicis quia ſicut in arbore tota ar

bor egreditur ꝛ etiā tota virtus ei⁹ a radi
ce: ſic etiam in generaliſſimo primo con-
tinetur totuȝ eſſe eſſentie ſuorū inferioꝝ
vnde tale eſſe primo conuenit vlibus et
per vniuerſalia ſingularibus: ꝛ quantum
ad eſſe exiſtentie radix poniť in indiui-
duis: quia illud eſſe prio cōuenit indiui-
duis ꝛ per ipſa vlibus que non exiſtunt
niſi in indiuiduis. Secundo ſciendū
q̄ in iſta coordinatōe eſt tm̄ vnuȝ genus
generaliſſimū. ſ. ſubſtantia: ſed ſūt plura
ſpālíſſima. Cuius ratō eſt quia proceden
do a generaliſſimo ad ſpālíſſima fit pro-
ceſſus per diuiſiōeȝ vnius in multa: ideo
ſub gn̄aliſſimo plura ſpālíſſima cōtinenť
ꝛ procedendo a ſpālíſſimis ad gn̄aliſſi-
mū proceditť a multitudīe per collectiōeȝ
in vnitatē: et licet in hoc ꝑ̄dicamento ſint
plura ſpālíſſima tm̄ gr̄a exempli hic ſoluȝ
poniť vnū. ſ. homo: vnde intermedia in-
ter hōieȝ ꝛ ſubſtantiā dicūtur ſubalterna
ꝛ dicūtur intermedia nō per abnegatōeȝ
quia de ipſis non poſſunt negari ſua ſu-
periora. ſed per participationeȝ quia ꝑ-
ticipant rationes accidentales extremoꝝ
quia generaliſſimū eſt ſupra ꝛ ſpetialiſſi
mum ſolum ponitur ſub poſitione forma
li ꝛ ſubalterna ponuntur ſub ꝛ ſupra.

Tercio ſciendum q̄ in linea recta pre
dicamentali hec tria ponuntur. ſ. genus
quod dicit quid: ſpecies que dicit aliq̄d
indiuiduum quod dicit hoc aliquid: ꝛ lȝ
indiuidua quandoqȝ lateraliter ponanť
ſub ſpē. tamen non eſt ad denotanduȝ q̄
nō ſint in recta in linea predicamētali ſed
ad denotandū q̄ ſpēs diuiditur per plu-
ra indiuidua: ipſa tamen non ponuntur
in recta linea predicamentali poſitione
formali ſed materiali ſolum: quia per ma
teriam ſub ſpecie ponuntur: ideo quan-
tum ad poſitionem formalem generaliſ-
ſimum ꝛ ſpetialiſſimum extrema dicunť
ideo procedendo a generaliſſimo fit ſta
tus in ſpetialiſſimis ſm̄ poſitioneȝ forma

lem. ꝛ hoc eſt quod dicit porphirius a
generaliſſimo ad ſpālíſſimam deſcendē
tem iubet plato quieſcere. Quarto
ſcienduȝ q̄̄ in hac arbore differentie ſi-
niſtri lateris deſignantur poſitiue. alie
vero priuatiue. Ratio eſt quia differē-
tie ſiniſtri lateris ſūt nobis notiores. iō
ſunt ſibi nomina poſitiua impoſita: alie
vero ſunt minus note. ideo propter pe
nuriam vocuȝ ſignificantur per nomina
priuatiua dicentia priuationem differē
tiarum ſiniſtri lateris: licet tm̄ ille diffe-
rentie ſignificentur priuatiue. tamen di
cunt veras differentias poſitiuas que cō
ſtituunt ſpecies ſub genere ſubſtantie.
Ex qubus oībus patet intellectus hui⁹
coordinationis. Sed contra predic
ta primo arguitur. Subſtantia non pre
dicatur vno noīe ꝛ vna ratione de ſub
ſtātiis corporeis ꝛ incorporeis. ergo nō
predicatur vniuoce: antetedens patet
quia ſubſtantia non dicit aliquid vnuȝ
reale quod ſit commune ad illas diffe-
rentias: ergo non habet vnam diffini-
tionem, cum vnitas diffinitionis preſup
ponat vnitatem diffiniti. Secundo
ſic nulla materia totius cōpoſiti eſt ge-
nus. ſed corpus eſt materia in corpore
animato cuius anima eſt forma. igitur
corpus hic male ponitur vt genus

Tercio ſic: nullum complexum per
ſe ꝛ directe ponitur in predicamēto. cor
pus animatum eſt quid complexum. er
go male hic pōitur vt genus in directa
linea. Quarto ſic omne corpus eſt
ſenſibile cum omne corp⁹ poſſit videri
ergo nullū corp⁹ eſt inſenſibile: igiť ma
le diuiditur corpus animatum per ſen-
ſibile ꝛ inſenſibile. Quinto ſic ani-
mal rationale conuertitur cum homine
cum ſit propria diffinitio hominis: ergo
non eſt genus hominis ꝛ per cōſequēs
male ſupra ipſum ordinatur vt genus.

Ad argumenta. Ad primum diciť

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ꝙ licet ſubſtancia in comuni non dicat
aliquid vnum in numero vel ſpecie ta
men dicit aliquod vnum vnitate gene
ris que eſt conuenientia plurium ſpe-
cierꝫ equaliter in vno gradu perfecti
onis comunis: vnde ſubſtãtie corporee
⁊ in corporee eq̄liter in vno gradu cõue
niunt quod ſunt per ſe ſubſiſtẽtes ⁊ nõ
in ſubiecto. Ad ſecundum dicitur ꝙ
corpꝰ dupliciter capitur. vno modo vt
eſt pars corporis animati materialis et
ſic non ponitur genus. Alio modo vt
dicit formaꝫ totius q̃ reſultat ex vnione
forme cum materia per quam ſubſtan-
tia eſt apta nata ſuſcipere tres dimen-
ſiones et hoc mõ non eſt pars corporis
animati: ſed forma totius ⁊ ſic ponitur
genus. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ corpus
animatum ſecunduꝫ vocem ⁊ ſignifica-
tum propinquuꝫ ſibi quod eſt concep-
tus corporis et anime eſt quoddam in
complexum ſed tamen eius ſignificatũ
remotuꝫ ſcilicet viuum quod hec circũ
loquuntur eſt icomplexuꝫ ⁊ hoc modo
ponitur genus. Ad quartum dicit̃
ꝙ ſi capiatur ſenſibile pro vt eſt aptum
natuꝫ ſentiri omne corpus eſt ſenſibile.
ſed ſi capiatur actiue vt tantuꝫ valet ſic̃
aptum natuꝫ ſentire ſic ſolum animal ẽ
ſenſibile. Ad q̃ntum dicit̃ ꝙ ſm rei
veritatem animal rationale non eſt ge-
nus hominis ſed cõuertitur cum hoĩe:
⁊ hic ſolum ponitur ſupra hominẽ ad
declarandum opinionẽ Porphirij qui
in ſeq̄ndo opiniõem Stoicoꝝ qui po-
nebãt animal ratiõale diuidi p̃ homies
⁊ deos poſuit animal ratiõale ſuperius
ad hominem hoc tamen eſt erroneuꝫ ꝙ
animal rationale ſic diuidatur ideo non
eſt tenendum.

**Indiuiduum eſt quod
de vno ſolo predcatur.**

Poſtquam autor determi-
nauit de ſpẽ hic cõſeq̄nter
determinat de idiuiduo eo ꝙ in diffini-
tione ſpeciei dicitur ꝙ ipſa predicatur d
differẽtibus numero que ſunt idiuidua.
⁊ in coordinatione predicamẽtali prius
poſita dicit̃ ꝙ ſub ſpẽ ſpecialiſſia ponũ-
tur idiuidua: iõ hic diffinitur idiuiduũ
vnde indiuidum eſt quod predicatur d
vno ſolo. vbi põitur quod predicat̃ loco
generis ⁊ capitur hic predicatur cõmu-
niter vt ſe extendit ad predicabile ꝓprie
ſũptum et cõiter. deinde ponitur de vno
ſolo ad differentiam predicabilis proprie
ſumpti Primo ſciendum ꝙ res parti-
cularis vt ſortes dupliciter conſideratur.
vno modo ſecundũ ſe ⁊ abſolute ⁊ ſic ſig
nificatur nomine p̃me intentiõis vt nõie
ſortis vel platonis. Alio modo inquãtuꝫ
eſt incõicabilis ⁊ habent negationẽ cõi-
tatis reſpectu pluriuꝫ indiuiduoruꝫ et ſic
ſignificatur hoc nomine ſecunde intenti
onis quod eſt indiuiduum. vnde indiui
duum in ſua ſignificatione duo repreſen
tat. primum eſt illa res particularis quaꝫ
materialiter importat. Secundum eſt in
tentio incommunicabilis quam forma-
liter importat ⁊ a qua inponitur. Quan-
doq̈ tamen ſumitur indiuiduum pro il
lo nomine ſecunde intentionis indiuidu
um. quandoq̈ vero pro ſuo ſignificato
quod res particularis ſub'eſſe communi
cabili ⁊ pro tali ſignificato hic diffinitur
⁊ non pro ipſa voce. Secundo ſcien
dum ꝙ duplex eſt indiuiduum. ſ. indiui
duum vagum quod importat naturã cõ
tractam ad indeterminatum ſuppoſitum
vt aliquis homo: ⁊ dicitur vagum. i. inde
terminatum quo ad nos licet ſit determi
natum ſm rem cum ſit vnum ens in nu-
mero. Aliud eſt indiuiduum determina
tum quod importat naturam contractaꝫ
ad determinatum ſuppoſitũ quo ad nos
Et iſtud eſt quadruplex q: aliud eſt de-
terminatum nominatione quo ſignificat̃
proprio nomine ſibi impoſito vt ſortes
Aliud eſt determinatũ demõſtratiõe qd̃
ſit per terminum cõeꝫ cum ꝓnõie demõ-
ſtratio vt iſte homo. Aliud eſt detiatum
ex circũloquutione quod ſignificat̃ per
circũloquutõneꝫ proprietatũ indiuidui:
vt dicendo talis homo cum craſſo capite
lõgo naſo ⁊c. Quartum eſt determinatũ
ex ſupoſitiõe vt ſortis filius. vnde ſortis
filius non eſt de ſe idiuiduum cum poſſit
ſumi pro multis ſed ſoluꝫ ex illa ſuppoſi
tione ꝙ ſortes habeat vnicũ filiũ. et cui-
libet iſtoruꝫ conuenit diffinitõ prius po-
ſita. Tertio ſciendum ꝙ de ratõne
indiuidui eſt quod ſit icõicabile multis
⁊ p hoc differt ab vlĩ: ⁊ ideo illud quod
reddit formam incõicabilem q̃ de ſe eſt
cõmunicabilis eſt p̃ncipiũ idiuiduatiõis
ſed materia que de ſe eſt hec ⁊ incõica-
bilis reddit formaꝫ in ea receptã incõi-
cabilem: ideo materia eſt principium in
diuiduatiõis. ⁊ ideo ratiõe ipſius habet
indiuiduum quod prediceť de vno ſolo
⁊ ꝙ non poſſit cõuenire multis. vnde pa
tet ꝙ ſpẽs ſecundũ ſe ſumpta nõ includit
materiam cuꝫ materia ſit principiũ indi-
uiduationis ⁊ ſit incõicabilis licet i ſuis
ſuppoſitis includat materiam ⁊ formam.
ideo indiuiduum vltra ſpẽm ſecundũ ſe
acceptam addit materiam. Quarto
ſciendum ꝙ ſeptẽ ſunt proprietates vel
accidentia indiuidui que hiis verſibus
notantur. Forma. figura. locus. nomen.
ſtirps. patria. tempus. hec ſeptem propri
a cõtinet omnis homo. vñ indiuiduũ cu
ius ſunt hec proprietates dupliciter con
ſiderantur: vno modo quantum ad eſſe
indiuidui inquantum eſt ens incommu
nicabile: ⁊ illo modo ille proprietates nõ
ſunt aliquo modo principia indiuidui ſꝫ
capiunt indiuiduationem a ſubiecto ſuo
Alio modo conſiderantur quantum ad
rationem diſcreti. ⁊ ſic illa accidentia ſũt
principia indiuidui quantum ad ſenſibi
lem diſcretionem ⁊ quo ad nos quia dr̃
diſcretum quaſi diuerſis accidentibus
ab alio diſtinctũ. Ex quibus patet quo
modo capitur indiuiduum in preſenti
diffinitione ⁊ quot modis capitur quid
ſit principium indiuiduationis ⁊ quo
modo conditiones indiuidui cõcurrũt
ad rationem eius. Sed cõtra predic
ta primo arguitur. vniuerſalium tantũ
eſt diffinitio ⁊ non ſingularium: primo
poſteriorum: ſed indiuiduum non eſt
vniuerſale: igitur. Secundo ſic a p̃
ma ſubſtantia nulla eſt predicatio vt dr̃
in predicamentis: ſed indiuiduum ſub
ſtantie eſt prima ſubſtantia ergo indiui
duum non predicatur. Tercio ſic in-
diuiduum predicatur de multis etiaꝫ v
niuoce vt dicendo ſortes eſt indiuidu
ũ: plato eſt indiuiduũ: igit̃ non predicat̃
de vno ſolo. Quarto ſic ſor. predicat̃
vniuoce de iſto ſorte ⁊ de alio quia p̃-
dicatur vno nomine ⁊ vna ratione de
ipſis: quia eadeꝫ eſt diffinitio iſtius ſor
tis ⁊ alterius: ergo indiuiduum non p̃-
dicatur de vno ſolo. Quinto ſic ali-
quis homo eſt indiuiduum ⁊ tamẽ vni
uoce predicatur de iſto homine ⁊ de a-
liis cum eadem ratiõe ſit iſte aliquis ho
mo ⁊ alij eiuſdem ſpeciei: ergo diffinitõ
eſt mala. Ad argumenta. Ad primũ
dicitur ꝙ ſi capiatur indiuiduũ. pro ali
qua re ſubiecta intentioni eius ſic non
eſt vniuerſale: tamen ſi capiatur pro in
tentione cõmuni ſub qua hic diffinitur
eſt quoddam vniuerſale vniuerſalitate
intentionis: licet non vniuerſalitate na
ture: ⁊ illud pro quo diffinitur eſt ſingu
lare ⁊ indiuiduum. Ad ſecundum
dicitur ꝙ a prima ſubſtantia nulla eſt
predicatõ directa ⁊ ordinata tñ h ñ ẽ p̃
dicatio indirecta que non eſt ordinata
ſm ordinem ſuperioris ⁊ inferioris vt
quando ſortes predicatur de ſe ipſo. hꝫ
tamen in predicato rationem forme ⁊ i
ſubiecto rationem materie. Ad terci

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

um dicitur ꝙ indiuiduuʒ captuʒ pro intentione cõmuni predicatur de multis vniuoce vniuocatione intentõis: tamẽ indiuiduum captũ pro re ſubiecta intẽtioni pro qua datur diffinitio non predicatur de multis. Ad quartuʒ dicit̃ ꝙ licet iſte homo ⁊ alius habeãt eandẽ diffinitionem cõmuneʒ ſue ſpeciei non tamen habent vnaʒ diffinitionem communẽ vt conueniũt in nõie ſortis. ideo ſor. non predicatur de ipſis ſm vnã rationem vnde in ſuis propriis diffinitionibus ponunt̃ ſue conditões indiuiduãtes que nõ pñt ſimul eſſe in diuerſis indiuiduis: iõ duo idiuidua nunꝙ habẽt eandẽ diffinitõeʒ ꝓpriã. Ad quintuʒ dr̃ ꝙ lʒ aliquis hõ predicatõe ſpẽi ⁊ rõe nat̃e cõtracte p̃dicet̃ de mltis nõ tñ p̃dicatõe idiuidui. ſ. qñ conſideratur ex parte ſigni contrahẽtis naturã quod ẽ materia denotãs pricipiũ idiuiduatõis qd̃ eſt differens in diuerſis indiuiduis.

Sequitur figura.

Differentia dicitur tripliciter. Poſtquaʒ determinatũ eſt de ſecũdo predicabili ſcilicet de ſpẽ. hic cõſequenter determiat de tercio. ſ. de differentia. Ratõ ordinis eſt quia lʒ differẽtia ſm naturam eius precedat ſpecieʒ vt principiũ conſtitutiuũ ſpẽi tamen quantũ ad rationẽ vniuerſalis ⁊ predicabilis ſpẽs eſt prior quia ſpecies dicit eſſentiaʒ rei ſub modo ſubſtantie ideo predicatur in quid. differẽtia vero ſub modo acidẽtis. ideo predicat̃ in quale quare ſm rationeʒ predicabilis ſpẽs debet precedere differentiaʒ. Item ſpẽs dicit̃ correlatiue ad genus ſm vnũ relatiuũ cognoſcitur ꝑ aliud ⁊ ecõtra quia diffiniunt̃ per ſe inuicem: ideo ordine doctrine ſpẽs precedit differentiã ⁊ debet poni immediate poſt genus. Primo ſciendũ ꝙ differentia in cõi eſt quoddaʒ equiuocũ ideo priuſquaʒ diffiniatur diuiditur. vnde tripler ẽ differentia. ſ. cõis propria ⁊ magis ꝓpria ratio eſt quia oĩs differẽtia facit differre ⁊ inde dicit̃ differẽtia: vel ergo facit differre eſſentialiter ⁊ ſic eſt differentia magis propria. vel accidentaliter et hoc eſt dupliciter: vel facit differre per accidens ſeparabile: quod habet cauſã mutabileʒ in ſubiecto ⁊ ſic eſt differentia cõis. vel ꝑ accidens inſeparabile quod habʒ cauſaʒ permanentẽ. ⁊ ſic eſt propria. ⁊ quia differre eſſẽtialiter perfectius eſt ꝙ differre accidentaliter ⁊ differre in ſeparabili accidente eſt veri⁹ differre ꝙ ſeparabili. iõ differentia magis propria eſt verior differentia ꝙ alie ⁊ propria ꝙ cõmunis. iõ in hac diuiſione vltimo ponitur differentia magis propria de qua fit conſequẽs determinatio. ⁊ primo ponitur cõmunis tanꝙ remotior a vera differentia. Secundo ſciendum ꝙ differentia cõmunis eſt qua vnuʒ differt ab alio ſeparabili accidente: ⁊ dicitur accidens ſeparabile qd̃ non habet cauſam ſtantem ⁊ ꝑmanẽtem. ſed variabileʒ in ſubiecto quare faciliter ſeparatur a ſubiecto ſicut cã quam inſequitur ſic̃ albedo vel color in ſorte: ⁊ tale accidens dicitur accidens inꝙtum eſt in ſubiecto. ⁊ differentia inq̃ntum facit ſuuʒ ſubiectum differt̃ ab aliis que hñt formã oppoſitam: ⁊ dicitur talis differentia cõmunis non quia cauſet̃ ab accidente cõi: ſed quia primo dicta eſt ſecunduʒ cõiter loquentes qui dicũt aliqua differt̃ per ꝙ cumqʒ diuerſitatẽ accidẽtalem q̃ percipit̃ a ſenſu. Tercio ſciẽduʒ ꝙ differentia propria eſt qua vnum differrt ab alio accidente inſeparabili ⁊ dicitur inſeꝑabile accidens ꝙ habet cãm per manentem ⁊ ſtantem in ſubiecto q̃ non faciliter ſepat̃ a ſubiecto: Et tale duplex eſt q̃a quoddã eſt inſeparabile priuatiue quod licet nõ faciliter ſeparet̃ a ſubiecto tñ põt aliquo modo ſeparari cũ difficultate ſicut albedo in ſignis ⁊ continetur ſub predicabili accidẽtis. Aliud eſt iſeꝑabile negatiue qd̃ nullo modo a ſubiecto realr̃ ſeꝑatur: ſicut eſt accidens proprium ⁊ de vtroqʒ hic itelligitur: ⁊ q̃a vtrũqʒ hʒ cãʒ permanenteʒ i ſubiecto: ideo vtrũqʒ quodã mõ ſibi approprïat̃ ⁊ inde vocat̃ drñia ꝓpria.

Quarto ſcienduʒ ꝙ drñia magis propria eſt qua vnuʒ differt ab altero ſpecifica drñia: ⁊ eſt drñia ſpecifica q̃ cõſtituit ſpẽm ſub aliquo genere talis. n. dat ſpẽi eſſe ⁊ vnitatem ⁊ diuerſitateʒ ab aliis: et dicit̃ magis ꝓpria per reſpectũ ad drñiaʒ propriã q̃a magis facit differt̃ ꝙ ꝓpria q̃ facit differre accidẽtaliter tãtum ⁊ differt magis ꝓpria ab aliis triplr̃. prĩo q̃a ipſa facit aliud ⁊ alteꝝ ſimul. i. differt̃ eẽnalr̃ ⁊ ex conſequẽti accidẽtaliter: alie vero faciunt alterũ tantũ. Secũdo q̃a drñia magis propria eſt per ſe drñia: alie vero per accidẽs. Tercio q̃a cõis ⁊ ꝓpria ſuſcipiũt magis et minus: hec aũt nõ. ſʒ cõſiſtit in indiuiſibili. Item cõis ẽ differẽtia ſeparabilis: alie vero inſeparabiles vnde ſola drñia magis propria eſt vnuʒ p̃dicabile ab alis diſtinctũ: alie vero contient̃ ſub proprio ⁊ accidente a quibus cauſãtur.

Sed cõtra predicta primo arguitur. ſor. ⁊ plato differunt eſſentialiter ⁊ non ꝑ aliquã iſtaꝝ drñaruʒ q⁊ nõ differũt accidẽte ſeꝑabili nec inſeparabili nec etiam differẽtia ſpecifica: ergo non ſufficienter ponuntur acceptiones differentie.

Secundo ſic differentia communis eſt id quod diuiditur in iſta diuiſione ergo male ponitur menbroꝝ diuiſionis.

Tercio ſic. illud quod facit conueire non facit differre: ſed accidens ſeparabile facit conuenire cum ſit quoddaʒ cõe in quo mlt̃a conueniunt: igit̃. Quarto ſic. quia riſibile eſt differentia propria ⁊ tamen non eſt accidens inſeparabile q⁊ non continetur ſub accidente. ergo differentia propria male diffinit̃. Quinto ſic ſenſibile eſt differentia magis propria ⁊ tamen nõ eſt differentia ſpecifica ſed generica. ergo differentia magis ꝓpria non eſt qua vnuʒ differt ab alio differentia ſpecifica. Ad argumenta. Ad primum dicitur ꝙ licet ſor. ⁊ plato eſſentialiter differant: tamen hoc fit originaliter per differentiam materialem ⁊ non formalem. hic autem ſolum ponunt̃ acceptiones drñe q̃ ſolũ faciũt differre eſſentialiter per formam. Ad ſecundũ dr̃ ꝙ licʒ hec drñia q̃ hic diuidit̃ dicatur cõis ſecunduʒ predicationẽ nõ tamen dicitur communis ratione vſus ipſius: eo ꝙ primo venit in vſũ communiter loquentium ſicut differentia dicit̃ communis que ponitur menbrum hui⁹ diuiſionis Ad tercium dicitur ꝙ lʒ accidẽs cõe ſit cauſe conuenientie ſuoꝝ ſubiectoruʒ quibus cõuenit tñ eſt cauſa differentie ſuorũ ſubiectorũ ab aliis q̃ habent formã ſibi oppoſitã. Idem eni reſpectu diuerſorum bene facit conueni

re ⁊ differre. Ad quartum dicitur ꝙ
riſibile nõ eſt accidens inſeparabile cõ
tentum ſub accidente communi tamen
ſi accidens inſeparabile capiatur gene-
raliter pro omni accidente quod non ſe
paratur a ſuo ſubiecto ſicut capit̃ in pro
poſito riſibile bene eſt accidens inſepa
rabile. Ad quintum dicitur ꝙ
ſenſibile non eſt differentia ſpecifica cõ
ſtituens ſpeciem ſpetialiſſimã: tamẽ eſt
differentia ſpecifica conſtituens ſpecieꝫ
ſubalternam: ideo capiendo differentiã
ſpacificam cõiter pro õi differentia cõſti
tutia ſpeciei ſicut hic capitur poteſt dici
ſpecifica.

Ifferẽtia aũt diffinitur.
d Poſtꝙ̃ autor poſuit accepti
ones drñe vt eliceret mẽbrũ
quod faciebat ad propoſituꝫ ſcilicet dif
ferentiam magis propriã. hic conſequẽ
ter determinat de ipſa. ipſam primo ſic
diffiniens. Differentia eſt quod pre
dicatur de pluribꝰ differentibus ſpecie
in eo quod quale. In qua diffinitione
ponitur quod predicatur loco generis:
⁊ de pluribus ad differentiaꝫ indiuidui
de differentibus ſpecie ponitur ad diffe
rentiam ſpeciei ⁊ proprij que ſolum pre
dicantur de indiuiduis eiuſdem ſpeciei
⁊ ponitur in eo quod quale ad drñam
generis ⁊ ſpeciei que predicantur in q̃d
⁊ accidentis ⁊ proprij que predicantur
in quale accidentale ⁊ non in quale eſ-
ſentiale ſicut facit drña. Primo ſcien
duꝫ ꝙ ſicut genus dicit potentiam ſpẽi.
ita drña dicit vltimũ actuꝫ eius: ⁊ ratio
eſt quia illud quod facit differre ſpẽꝫ ab
oĩbus aliis rebꝰ eſt vltimus actus ſpẽi:
quia per eſſe potentiale ⁊ per actũ cõeꝫ
ſpẽs nõ differt ab aliis ſꝫ cũ ip̃is conue
nit: ſed drña dicit id quo vna ſpẽs dif-
fert ab alia ergo drña dicit vltimũ actuꝫ

ſpẽi. Talis aũt actus conſiderat̃ triplicit̃
vno mõ ſm ſe ⁊ abſolute ⁊ ſic ſignificat̃
ꝑ nomẽ prime intentõis vt ꝑ rõale. Se-
cundo mõ vt eſt cõicabilis plibus inferi
oribꝰ ⁊ ſic ſibi attribuit̃ intẽtio ⁊ nomẽ v-
niuerſale. Tercio mõ inꝙ̃tũ facit differre
ſpẽꝫ in qua eſt ab aliis ⁊ ab illo reſpectu
capit intentõeꝫ ⁊ nomẽ drñe: ⁊ differẽtia
ꝙ̃tuꝫ ad illud cui nomẽ attribuit̃ dicit vl
timũ actũ ſpẽi: ⁊ ꝙ̃tum: ad ſuũ formale a
quo imponitur dicit reſpectũ drñe ad id
a quo facit differr̃. Secũdo ſciendũ ꝙ
hic diffinit̃ drña ꝓ re ſubiecta eiꝰ vt ſtat
ſub intentõe vniuerſalis ⁊ predicablis et
nõ ſub rõe intentõis drñe: Ratio ẽ quia
hic diffinitur differentia vt habet reſpec-
tum ad plura inferiora eius. ſ. ad plures
ſpecies in quibus eſt: ſed ſm taleꝫ reſpec
tum habet rationem vniuerſalis ⁊ predi
cabilis. ideo hic diffinitur ſub ratione p̃-
dicabilis ⁊ nõ ſm illũ reſpectuꝫ quo facit
differre a quo ſumit̃ ratõ differẽtie. ideo
hic non diffinitur differentia quantuꝫ ad
rationem intentõis differentie quare hic
conuenientius dicitur differentia eſt qđ
predicatur ꝙ̃ differentia eſt que predicat̃
quia quod predicatur dat intelligere p̃-
dicabile qđ eſt ſuũ antecedẽs. Ter
cio ſciendum ꝙ differentia magis pro-
pria dupliciter capitur. Uno modo ge-
neraliter pro quacunque differentia con
ſtitutiua ſpeciei ſiue ſpetialiſſime ſiue ſu
balterne. ⁊ hoc modo non diffinitur hic
quia hec diffinitio non conuenit differen
tie conuertibili cum ſpecie ſpetialiſſima.
Alio modo capitur ſpetialiter ſolum
pro differentia generica que conuertitur
cum genere ſubalterno ⁊ conſtituit ſpe-
ciem ſubalternam. ⁊ hoc modo hic diffi
nitur: talis enĩ conſtituit. ſpeciem ſubal-
ternam que diuiditur per plures ſpecies
ideo eſt cõmunis pluribus ſpeciebꝰ ſicut
illa ſpẽs quaꝫ conſtituit. ideo predicatur
de pluribꝰ ſpeciebus etiaꝫ im̃ediate ꝙ̃tũ

ad ſuum modum predicandi de ipſis.
Quarto ſciendum ꝙ illud dicitur p̃
dicari in quale quod importat formam
ſiue eſſentiam per modum qualitatis: ſꝫ
drña iportat ſpẽi eẽntiã ꝑ modũ q̃litatis
quia per modum q̃lificantis ⁊ detiantis
genus ad ipſaꝫ ſpẽm: ideo predicat̃ ĩ q̃le
de ſpẽ. Etiam conueniẽter ꝑ differẽtiam
rñdetur ad q̃ſtionẽ factaꝫ per q̃le de ſpẽ
ideo predicatur de ſpẽ in quale non ac-
cidẽtale ſed eſſẽtiale. Eſt. n. triplex q̃le. ſ.
q̃le generis quod iportat differentia qđ
non eſt quale ſimplr̃ quia drña non ad-
uenit generi poſt eſſe ſuũ completũ ſicut
accidens aduenit ſubiecto. ſed dicit eãdẽ
eſſentiã cum ipſo ideo dicit quale eſſen-
tiale. Aliud eſt q̃le ſpẽi quod iportatur
ꝑ proprium ⁊ eſt q̃le ſimpliciter. Terciũ
eſt q̃le indiuidui ⁊ eſt quale pure accidẽ
tale quod importatur per accidens com
mune quod eſt ſimplciter quale quia ad
uenit rei poſt eſſe eius completũ. Sꝫ
contra p̃dicta primo arguitur. omne pre
dicabile dicit totuꝫ eſſe rei đ qua predi-
catur. ſed differentia non dicit totuꝫ eſſe
ſpeciei cum ſit pars ſpẽi. ⁊ nõ dicat totuꝫ
eſſe cõfuſuꝫ eius qđ iportatur per genus
igitur ipſa non p̃dicatur de ſpẽ. Se-
cundo ſic differencia ſoluꝫ predicatur de
ſpecie quam conſtituit: ſed vna differen-
tia vnam ſolaꝫ ſpẽm cõſtituit. igitur dif-
ferencia predicat̃ de vnica ſpẽ ⁊ non de
pluribus. Tertio ſic rationale eſt
differentia et tamen non predicatur de
pluribus ſpeciebus quia conuertitur cuꝫ
homĩe: igitur diffinitio differẽtie nõ com
petit omni contento ſub diffinito.
Quarto ſic illud quod dicit quidita-
tem rei predicatur inquid ſed differentia
dicit quiditatem ſpeciei quia ponitur in
ſua diffinitione quiditatiua. igitur predi
catur in quid ⁊ non in quale. Quinto
ſic accidens cõmune predicatur de plu-
ribus ſpeciebus in quale. igitur iſta diffi

nitõ conpetit aliis a diffinito. Ad
argumenta. Ad primum dicitur ꝙ licet
differẽtia nõ dicat totuꝫ eſſe ſpẽi ſecun-
dum omnes modos eius: q̃a non dicit
ipſum. per modum confuſi: tñ ipſa dicit
totum eſſe eius ſecunduꝫ vnum moduꝫ
eſſendi ſcilicet actuãtis ⁊ determiãntis
⁊ quia ſolum dicit illud eſſe ſecundum
vnuꝫ moduꝫ eſſẽdi ideo dicit̃ pars ſpẽi
non quãtuꝫ ad eſſe ſed quantũ ad ſuos
modos eſſẽdi. Ad ſecũduꝫ dicit̃ ꝙ
differentia generica ſoluꝫ primo cõſti-
tuit vnaꝫ ſpẽm ſubalternã tamen ex cõ-
ſequenti cõſtituit plures ſpẽs iſeriores
eius de quibus predicatur in quale.
Ad tercium dicitur ꝙ rationale eſt
differentia ſpecifica et non generica de
qua ſolum datur iſta diffinitio. ideo nõ
continetur ſub diffinito huius diffiniti
onis: ⁊ licet autor exemplificet de illa ĩ
textu hoc tamen eſt ſolum ad explican
dum falſam oppinionem eorum qui po
ſuerunt animal rationale commune ad
deos ⁊ ad homines ⁊ non ad oſtenden
dum ꝙ animal rationale ſit in pluribus
ſpeciebus. Exemplorum enim non req̃
tur veritas. ſed ſufficit vt adiſcens intel
ligat. Ad quartum dicitur ꝙ licet
differentia dicat quiditatem ſecundum
rem hoc tamen eſt ſub modo qualitatis
⁊ quia a modo eſſendi ⁊ non ab eſſenti
a ſecundum rem ſumitur modus predi
candi. ideo predicatur in quale Ad
quintum dicitur ꝙ licet accidens predi
cetur in quale accidentale non tamen p̃
dicat̃ in quale eſſentiale. de quo in hac
diffinitione ſolum intelligitur.

Liter autem diffinitur
a differentia. Poſtꝙ̃ autor
poſuit diffinitõeꝫ differẽtie
ſub ratõe p̃dicabilis ⁊ declarauit ipſam
hic conſequẽter ponit aliã diffinitõeꝫ q̃
ſibi cõueit, inꝙ̃tũ ẽ cõſtitia ſpẽi q̃ talis ẽ.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

Differentia ẽ qua habundat ſpẽs a ge-
nere: ſicut homo habundat ab animali
per rationale. ⁊ primo loco huius diffi-
nitionis intelligitur genus diffiniti qđ
eſt forma vel natura per illud relatiuuz
qua: quia ſenſus ẽ differentia eſt q̃: i. for
ma qua ſpecies habundat a genere. ⁊ ꝑ
totum reſiduum differerentia diſtinguit̃
ab omnibus aliis predicabilibus: quia
in nullo aliorum ſpecies habundat a ge
nere eſſentialiter. Primo ſciendum
ꝙ ſm quinq; actus differentie differen
tia conſideratur quinq; modis ⁊ ſecun
dum hoc habet diuerſas diffinitiones
primo mõ conſideratur vt eſt vna foꝛa
communicabilis multis ſpeciebus ⁊ p̃-
dicabilibꝰ de ipſis ⁊ ſic de ipã datur pri
ma diffinitio eius. Secundo modo vt
eſt cõſtitutiua ſpeciei ⁊ actualiter inclu
ditur in ipſa. ⁊ ſic de ipſa datur preſens
diffinitio. Tercio modo vt facit differre
ſpeciem quam conſtituit ab aliis: ⁊ tunc
ſic diffinitur. Differentia eſt qua differt
a ſe ſingula. i. ſingule ſpecies alicuiꝰ ge-
neris: Quarto modo vt eſt diuiſiua ge
neris ⁊ ex conſequenti ſpecierũ que ſũt
in poteſtate generis ⁊ tunc diffinitur ſic
Differentia eſt que eſt apta nata diui-
dere genus ⁊ ea que ſub genere ſunt.
Quinto modo vt determinat genus ad
eſſentiam ſpeciei. ⁊ hoc modo eſt pars
eſſentialis ſpeciei et ſm hunc actum ſic
diffinitur. Differẽtia eſt quod conducit
genus ad eſſe rei ⁊ eiꝰ quod eſt eſſe rei
pars eſt. ⁊ per hoc patet quomõ ſecun-
dum diuerſos modos eſſendi differẽtie
ſunt eius plures diffinitiones. Et quo-
modo hec ſecunda differentie diffinitio
aliter de ipſa datur q̃ prima. Secun
do ſciendu; ꝙ ſpecies actu ⁊ intellectu
includit differentia;. Cuius ratio eſt q;
ſpecies cõponitur eſſentialiter ex gener̃
⁊ differentia ſicut ſtatua ex ere ⁊ figura
Sed cõpoſitum actu includit cõponen

tia: ergo ſpecies actu includit differentiã
⁊ etiam intellectu: quia impoſſibile eſt in
telligere ſpeciem non intelligendo diffi-
ninitionẽ ⁊ eius eſſentia;. ſed in eſſentia
ſpeciei eſt differentia. ergo ipſa eſt de in-
tellectu eius. ſed genus nõ includit ſuas
differentias in actu quia cu; ille differen
tie ſint oppoſite: oppoſita ſimul ⁊ actu a
liter eſſent in eode; quod eſt ĩpoſſibile:
nec etiã includit eas ſm intellectu;: quia
genus ſm naturã eius precedit ſuas dif
ferentias: mõ poſterius nõ eſt de intellec
tu prioris: ideo differentie nõ ſunt de in
tellectu generis ſed genus poteſt intelli-
gi non intelligendo differentias eius.

Tercio ſciendum ꝙ illud dicitur ha-
bundare reſpectu alterius quod plus ha
bet alio ſecundum actum. ⁊ dicitur notan
ter ſm actum quia aliquid non dicit̃ ha-
bundare vltra aliud qđ ſecũdu; potenti
am includit plura alio. ſicut homo pauꝑ
quamuis ſit in potẽtia ad habendũ plu
res diuitias q̃ habeat diues non tamen
dicitur habundare diuite. quia illa poten
tia non eſt reducta ad actu;. ⁊ quia ſpẽs
actu includit differentiam. genus vero
nullam includit actu: ideo ſpẽs dicit̃ ha-
bundare a genere per differentiam q̃uis
tamen genus plures differentias inclu-
dit in ſua poteſtate. Quarto ſciendu;
ꝙ poteſtas generis eſt aptitudo eſſentie
generis que hab; determinari per diuer
ſas differentias in diuerſas ſpẽs. Eſſen-
tia enim generis eſt de ſe indeterminata
⁊ eſt de ſe in potentia vt determinet̃ ad
diuerſas ſpecies. vt natura animalis de
ſe cõmunis eſt ⁊ indeterminata reſpectu
ſuarũ ſpecierũ: ⁊ cum hoc eſt in potentia
vt determinetur ad hõiem vel equu; per
differentia; eius: ⁊ talis potentia vel ap
titudo per qua; poteſt determĩari vocat̃
ptãs generis ⁊ qñq; vocatur ãbitus vel
cõitas gñis q; eſt cõis reſpectu eſſẽtie ge
neris ad õẽs ſpẽs. qñq; vero dr̃ habitus

confuſus differentiaru; generis quia in
tali aptitudĩe confuſione ⁊ potẽtia conti
nentur omnes drñtie eius que poſtea di
ſtincte accipiũtur per intellectum abſtra-
hente; illas drñtias ab illo eſſe confuſo.
⁊ non differt talis ptãs realiter ab eſſẽtia
generis: ſed ratione tantũ: quia talis eſ-
ſentia eſt ens abſolutum: poteſtas vero
reſpectiuum. Ex quibus patet ĩtellectus
diffinitionis prius poſite. Sed cõtra
predicta primo arguitur. hec diffinitio
explicat drñam vt eſt conſtitutiua ſpẽi in
qua eſt ⁊ precedẽs explicat differentia;
per reſpectu; ad inferiora ſpẽi conſtitute
per drñam. ſed differentia prius reſpicit
ſpẽm q̃ ĩferiora eius: ideo iſta diffinitio
debet precedere primam. Secundo
ſic genꝰ includit plures drñas ſimul: ſpe
cies vero vnam tantum. igitur ſpẽs non
habundat a genere ꝑ differentiã. Ter
cio ſic differẽtia nihil addit realiter vltra
genus quia realiter in gener̃ continetur
igitur per differenciã ſpẽs non habũdat
a genere. añs patet quia ſi drña aliquid
adderet vltra genus cu; ſit in ſpẽ eſſen-
tialiter genꝰ nõ diceret totã eſſẽtia; ſpẽi.

Quarto ſic: illud quod eſt ſeparatum
a genere ẽ ſeparatu; ab oĩ ſpẽ eiꝰ ſed dif
ferentia eſt ſeparata a genere cũ ſit extra
natura; eius vt habetur q̃rto topicoru;:
ideo ẽ ſeparata a ſpecie: ⁊ ſic ſpecies non
habundat a genere per differentiam.

Quinto ſic ſpẽs includit ꝓprium ſicut
homo riſibile quod tamen non includit
genus igitur ꝓpriu; eſt quo ſpẽs habũ-
dat a genere. igit̃ diffinitio cõuenit aliis
a diffinito. Ad argumẽta. Ad primũ
dicitur ꝙ licet drña priꝰ reſpiciat ſpecie;
qua; conſtituit q̃ inferiora determinata
illius ſpẽi tamen non prius reſpicit ipſa;
ſpẽ; q̃ ſit forma cõicabilis multis: quia
vt ipſa ꝓcedit naturaliter ſpẽm in illo eſſe
eſt apta nata eſſe ĩ multis ⁊ dici de mltis
licet non ſic reſpiciat determinata inferi-

ora: ideo prima diffinitio explicans ea;
in eſſe predicabilis, conuenieñter prepo
nitur. Ad ſecundu; dicitur ꝙ licet ge
nus includat plures differentias virtu-
aliter ⁊ ſm poteſtatem: non tamen in ac
tu quare non dicitur habundare reſpec
tu ſpeciei. Ad tercium dicitur ꝙ licet
differentia nihil addat realiter vltra ge
nus ſm eſſentiam: addit tamen ſm de-
terminationem aliquid ⁊ ſm modu; eſ
ſendi quia genus dicit eſſentia; ſm eſſe
indeterminatum: differentia vero dicit
ea; per modum determinantis ⁊ cauſat
modu; determinati in ipſa. Ad quar
tũ dicitur ꝙ licet illud quod ſeparatum
eſt vniuerſaliter et ſm rem a genere ſit
a ſpecie ſeparatum: non tamen oportet
de illo quod eſt ſeparatu; a genere ſm
rationem tantum. ⁊ ſic dicitur differen-
tiã eſſe extra genus quia nõ includitur
in eſſentia generis ſed ipſam conſequit̃
nec includitur ipſa eſſentia generis in
differentia. eo ꝙ differentia de ſuo for-
mali ſolu; dicit vltimum actum ſpeciei
qui non includit eſſe confuſu; generis.

Ad quintum dicitur ꝙ licet ſpecies
includat propriũ tanq̃ conſequens eſſẽ
tiam ⁊ accidentaliter: non tamẽ includit
eſſẽtialiter ſicut ĩcludit ĩdifferentiã. ideo ſo
lu; habũdat eſſentialiter per differẽtia;

T ſciendu; q̃ eade;. Poſt
q̃ autor daterminauit de diffe
rentia ponendo duas diffini-
tiones eius. hic cõſequenter ponit vnũ
notabile ipſius differentie dicens ꝙ ea
dem differẽtia poteſt dici diuiſiua ⁊ cõ
ſtitutiua. Diuiſiua generis ⁊ conſtitutia
ſpeciei. Cuius ratio eſt. quia ipſius dif
ferentie per ordinem ſunt tres actus.
Primus eſt diuidere genꝰ vnde deno-
minatur diuiſiua. Secundus eſt con
ſtituere ſpẽ; ſub gener̃ qđ diuidit vñ dr̃
cõſtitutia. Terciꝰ ẽ facer̃ differri ſpẽ; q̃

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS

conſtituit ab aliis: ⁊ inde dicitur diffe-
rencia. et qua vnum quodq; denomi-
natur a ſuo vltimo actu ipſa magis de
nominatur differēcia ab hoc vltimo actu
q̄ nominetur a precedentib⁹. Pri-
mo ſciendū q̄ genus dupliciter conſide
ratur. vno modo quantum ad eſſenciā
eius que eſt natura importata per ge-
nus. ⁊ quia natura eſt forma ſimplex iō
eſt indiuiſibilis et tota contrahitur ad
quamlibet ſpeciem eius: ſicut tota eſſē-
tia animalis eſt ī homine et tota ī equo
variatur tamen in diuerſis ſpecieb⁹ eſſē
tialiter ſecundum eſſe formale qđ capit
a differētiis que contrahunt genus ad
diuerſas ſpecies. Secundo modo con-
ſideratur quantum ad poteſtatem eius
que eſt potēcia ipſius eſſentie qua pōt
contrahi per diuerſas differētias in di-
uerſas ſpecies: ⁊ quia hec potentia im-
portat plures reſpectus ⁊ vna differen
tia adueniēs generi ſolum contrahit ip
ſum per vnum reſpectum quem habet
ad vnam ſpeciem. ⁊ per aliū contrahit
ab alia differentia: ideo genus ſm ſuā
poteſtatem diuiditur per duas differē-
tias. ideo differentia bene dicitur diui-
ſiua generis. Secundo ſciendum q̄
illud eſt conſtitutiuum ſpeciei quod cō
trahit ⁊ determinat genus ad eſſe deter
minate ſpēi. per hoc enī q̄ genus ſpeci-
ficatur in eſſe determinato cauſatur ſpēs:
ſed differentia contrahit genus ad de-
terminatum eſſe ⁊ diſtinctum ſpeciei. iō
differentia cum genere eſt conſtitutiua
ſpeciei: In tali autem conſtitutione ge-
nus ſe habet per modum materie non
tamen eſt vera materia ſpeciei: ſed ſolū
ſcđm modum: quia ſicut materia eſt
determinabilis per diuerſas formas
ſic etiam genus dicit potentiā formalē
determinabilem per diuerſas differen-
tias differentia vero per modum forme
vel actus: ⁊ ſpecies ſe habet vt totū cō

poſitum ex genere ⁊ differentia: ideo vt
dicit Porphirius ſpecies cōponitur ex ge
nere ⁊ differentia ſicut ſtatua ex ere ⁊ fi-
gura quare conuenienter differentia eſt
conſtitutiua ſpeciei ſ. in genere cauſe for
malis ⁊ non in genere cauſe efficientis.
Illđ enī quod effectiue cauſat ē extrinſecū
conſtituto. Ex predictis patet q̄ tota eſ-
ſentia ſpeciei completur per genus ⁊ dif
ferentiam: quorum vtrumq; eſt forma ⁊
non materia. ideo ſpecies ſm ſe accepta
in ſua eſſentia non includit materiā: ſed
īcludit eā ſub eſſe phiſico ⁊ nō ī ſuis cō
poſitis. Tercio ſciendū q̄ duplex eſt
compoſitio: quedam ē compoſitio realis
que hꝫ extrema realia realiter diſtincta
vt conpoſitio hominis ex corpore ⁊ ani-
ma: ⁊ ad talem compoſitionē duo requi
runtur. Primo q̄ ſit entium realium. Se
cundo q̄ illa entia ſint realiter diſtincta.
Alia eſt compoſitio ratiōis que eſt inter
entia rationis vel alicuius in quo extre-
ma ſola ratione diſtinguntur. Exemplū
primi vt compoſitio chimere ⁊ alterius
ymaginabilis. Exemplum ſecundi vt cō
poſitio prime cauſe ⁊ voluntatis eius et
quia in compoſitione ſpeciei extrema nō
ſunt realiter diſtincta: quia genus ⁊ dif-
ferentia non ſunt realiter diſtincta ſed ra
tione ſolum ⁊ ſm modū eſſendi. ideo cō
poſitio ſpeciei ex genere ⁊ differentia nō
eſt compoſitio realis ſed rationis tantū

Quarto ſciendum q̄ vnūquodq; di
uiditur per ea ex quibus cōponitur. quia
ſicut res cōponitur ex ſuis partib⁹ ita in
ſuas partes diuiditur. ⁊ quia ſpecies cō-
ponitur ex genere ⁊ differentia: ideo re-
ſoluitur per genus ⁊ differentiam quod
fit in diffinitione quiditatiua ſpeciei: ide
o ex predictis patet q̄ ſola ſpecies diffi-
nitur diffinitione quiditatiua. Ratio
eſt quia talis diffinitio continet genus
⁊ differentiam quia debet explicare dif
finitū a prima potentia que eſt genus

vſq; ad vltimū actum qui eſt differētia
ſed ſola ſpecies habet genus ⁊ differen-
tiam quia genus generaliſſimum non hꝫ
genus nec etiam differentia: quia diffe-
rentia ſuperior non eſt genus inferioris.
nec etiam indiuiduum habꝫ genus ⁊ dif
ferentiam niſi ſolum mediāte ſpecie: ſed
ſola ſpecies habet genus ⁊ differentiam
ideo ſola ſpecies diffinitur. Sed cō
tra predicta primo arguitur. diuidere et
conſtituere ſunt actus diuerſi ⁊ oppoſiti
igitur non poſſunt ſimul conuenire eidē
igitur eadem differentia non eſt diuiſiua
generis ⁊ conſtitutiua ſpeciei. Secun
do ſic genus eſt indiuiſibile: igitur diffe-
rentia non eſt diuiſiua generis: nec valet
dicere q̄ diuiſibile ſm poteſtatem ſit. nā
poteſtas ⁊ eſſentia generis idem ſūt. igitur
cum eſſentia generis ſit indiuiſibilis ſic
etiam erit ſua poteſtas. Tercio ſic idē
nō eſt diuiſiuū ⁊ cōſtitutiuū reſpectu eiuſ
dē ſed drīa eſt diuiſiua ſpēi q2 drīa ē ap
ta nata diuidere gen⁹ ⁊ ea que ſub eo ſūt
igitur ipſa nō eſt cōſtitutiua ſpēi. Quarto
ſic: ſubſtantia eſt genus generaliſſimum
⁊ tamen diffinitur diffinitōe quiditatiua.
dicendo q̄ eſt ens per ſe: quia ibi explica
tur eſſe ſubſtantie per ſuam eſſentiā. ergo
non ſola ſpēs diffinitur diffinitione qui-
ditatiua. Quinto ſic differentia dicit
totum eſſe ſpēi in actu: igitur in diffinitione
ſpēi preter drīam non requiritur genus.
cum differentia ſufficienter notificet eſſe
ſpēi igitur non omnis diffinitō datur per
genus ⁊ drīam. Ad argumenta. Ad
primū dr̄ q̄ diuidere ⁊ conſtituere cōpa-
ta ad idem ⁊ ſm idem ſūt actus oppoſiti
tamen cōparata ad diuerſa non opponū
tur. igitur eadē drīa poteſt diuidere gen⁹
⁊ conſtituere ſpeciem. Ad ſecundum
dr̄ q̄ licet genus ſit indiuiſibile ſm ſuam
eſſentiā eſt tamē diuiſibile ſm ptātē ei⁹.
⁊ licet illa ptās non differat realiter ab eſ
ſentia. diſtinguitur tamē ſm modū eſſendi

quia eſſentia eſt ens abſolutum ⁊ ptās
reſpectiuū. ideo poteſtas diuidi poteſt
eſſentia nō diuiſa. Ad terciū dicitur
q̄ licet drīa ſit diuiſiua vnius ſpēi ab
aliis ſpeciebus ꝑ hoc q̄ ſeparat ⁊ facit
eam differre ab aliis: tn̄ nō eſt diuiſiua
ſpeciei per ſe ſm ſe: ſed conſtitutiua.

Ad quartum dr̄ q̄ illa diffinitō ſub-
ſtantie non eſt quiditatiua ſed deſcrip-
tiua tm̄: quia ens quod ibi ponitur nō eſt
cōmunius ſm rem quā ſubſtantia: ſed
ſm vocem tantū. ⁊ per ſe non eſt differē
tia formalis que contrahit ipſum ens.

Ad quintum dicitur q̄ licet differē-
tia dicat totū eſſe ſpēi īplicite ⁊ ſm vnū
modum eſſendi non tamen explicite et
ſm omnes modos eſſendi quod tamen
requiritur ad diffinitionē. nam diffini-
tio explicat eſſe diffiniti ſm eſſe poten-
tiale ⁊ actuale ſimul. Ideo in diffinitōe
non ſufficit differentia tantum: nec gen⁹
tantum: ſed requiritur genus ⁊ drīa ſimul

Capitulū de proprio quarto prediabili ⁊c.

Roprium dicitur qua-
druplicitur. Poſtq̄ autor
determinauit de genere ſpe
cie ⁊ differentia que predi-
cantur eſſentialiter. hic conſequēter de
terminat de aliis predicabilibus que p̄
dicantur accidentaliter. Ratio ordīs ē q2
illa que predicantur eſſentialiter cū di
cant eſſe eſſentiale rei veriori modo p̄-
dicantur quam illa que predicantur ac
cidentaliter primo determinatur de pro
prio q̄ de accidente propter duplicem
rationem. Primo quia proprium fluit
a principiis ſpeciei ⁊ conſequitur ſpēm
accidens vero a principiis indiuidui:
modo ſpecies eſt prior indiuiduo. Se
cundo quia proprium veriori modo p̄
dicatur q̄ accidens cum predicetur cō-
uertibiliter: accidens autem non con-
uertibiliter: ideo conuenienter propriū

VNiVERSiDAD
DE SALAMANCA

p̃cedit accidens. Primo ſciendum
ꝙ proprium vt dicitur intextu accipitur
quadrupliciter. Primo modo ꝓprium
eſt quod ineſt alicui ſoli ſpẽi: ⁊ nõ om-
ni indiuiduo eiuſdem. Cuius ratio eſt.
quia proprium primo modo conſeq̃tur
propria principia ſpeciei contingenter.
⁊ quia illa principia ſoli ſpẽi conueniũt
cũ ſint propria principia: ideo propriuʒ
fluens ab ipſis conueit ſoli ſpeciei. ſed
quia fluit ab ipſis contingenter et non
neceſſario: ideo nõ conuẽit omni indi-
uiduo eius ſicut eſſe grãmaticuʒ fluit a
proprijs principiis hominis mediante
intellectu ⁊ voluntate ſecundum quod
intellectus per voluntatem ad ſtudium
applicat̃: et q̃a voluntas libere applicat
intellectũ ⁊ nõ de neceſſitate nec codeʒ
modo inclinatur in õnibus hominibus
ideo eſſe grãmaticum fluit contingẽter
ab illis principiis ⁊ non conuenit omni
homini. Et hoc capiẽdo eſſe grãmaticũ
vt dicit actũ ⁊ nõ aptitudĩeʒ quia ſi dice
ret aptitudĩeʒ ſic cõuẽiret õi hõi. Se
cũdo ſciendũ ꝙ ꝓpriuʒ ſecũdo mõ ĩeſt
omni ſed non ſoli. Cuius ratio eſt quia
tale proprium conſequitur cõia princi-
pia ſpẽi de neceſſitate: ⁊ quia illa prin-
cipia conueniũt omni indiuiduo ſpeciei
⁊ non ſoli ſpeciei cuʒ ſint cõia pluribus:
ideo propriuʒ conſequens ipſa de ne-
ceſſitatete conuẽit omni indiuiduo ſpẽi
ſed nõ ſoli ſicut ẽe bipedeʒ conſequit̃
principia cõmunia hominis in quibus
conuenit cum auibus in hoc. ſ. quod in
omnibus eſt forma requirens talẽ diſ-
poſitionem materie ad debite exercen-
dum ſuas operationes ſcilicʒ gradiẽdo
cum duobus pedibus: ideo bipes con-
uenit omni homini ſed non ſoli. Et
licet per accidens quandoqʒ homo nõ
habeat duos pedes in actu: tamen ſm
aptitudineʒ ſue ſpẽi quilibet naſcitur cũ
duobus pedibus. Tertio ſciendum

quod proprium tertio modo ineſt om-
ni et ſoli. cuius ratio eſt. quia tale ꝓpriũ
conſequitur propria principia ſpeciei de
neceſſitate non tamen ſub quacumqʒ diſ
poſitione ſed ſub vna deteminata ipſoꝝ
diſpoſitione: ⁊ quia conſequit̃ neceſſario
talia principia que conueniunt omni et
ſoli. ideo omni ⁊ ſoli conuenit: ſed q̃a ſo-
lum conſequitur ea ſub vna determinata
diſpoſitione que non ſemper cõuenit. iõo
tale propriuʒ non ſemper cõuenit. vt ca-
neſcere conſequitur principia naturalia
hominis neceſſario vt ſtant ſub vna dẽter
minata diſpoſitõne temporis. vnde cani
ties hominis cauſatur in ſenectute prop
ter debilitatem caloris naturalis qui nõ
ſufficit digerere ſuperfluos humores ce-
rebri. Unde cauſat̃ putredo in cerebro
ex quo cauſatur albedo ⁊ canities pilo-
rum: ⁊ non conuenit homini niſi in ſenec
tute: niſi per accidẽs in iuuentute nimis
debilitetur calor naturalis: ⁊ licet in aliis
animalibus generentur pili albi: tñ hoc
non eſt ex putredine cerebri ſed humorũ
corporis iõ nõ dicuntur caneſcere ſed gri
ſeſcere. Quarto ſciendum ꝙ propri
um quarto modo ineſt omni ⁊ ſoli ⁊ ſem
per. Ratio eſt quia tale propriuʒ neceſ-
ſario conſequitur propria principia ſpẽi
intranſmutabiliter ⁊ ſub quacunqʒ diſpo
ſitione. ideo ſicut illa propria principia
conueniũt ſoli ſpeciei ⁊ omni indiuiduo
eius ⁊ ſemper. ſic et propriuʒ quarto mo
do. ⁊ iſtorum modorum ſufficientia iſto
modo habetur. quia omne proprium flu
it a principiis ſpecieȷ. vel igitur fluit ab
ipſis adequate vel nõ adequate. ſi primũ
eſt dupliciter vel conſequitur tranſmu-
tabiliter. ⁊ ſic eſt tercius modus vel non
tranſmutabiliter ⁊ ſic quartus modus
Si non adequete hoc eſt dupliciter. vel
principia ſpeciei excedunt proprium ⁊
ſic eſt primũ. vel excedunt̃ ab eo ⁊ ſic eſt
ſecũdus mod⁹ ⁊ inter iſtos propriũ q̃rto

modo eſt verius proprium et conſequen
ter alia ſecunduʒ quod magis accedunt
ad ipſuʒ. ⁊ ſolũ propriũ quarto modo eſt
predicabile ab alijs diſtinctũ. Alia vero
continẽtur ſub accidẽte cõi. Sed cõtra
predicta primo arguitur. Philoſophus
qui ſufficiẽter enũerat modos ꝓprij ſolũ
ponit tres modos eius. ſ. propriũ q̃ndo.
propriuʒ ad aliquid ⁊ ꝓpriuʒ ſimpliciter
igitur male dicit̃ ꝙ propriũ accipit̃ qua-
druppliciter. Secũdo ſic Spẽs d̃ ne-
ceſſitate conuenit oĩ indiuiduo eius: igit̃
ꝓpriuʒ primo modo omni ĩdiuiduo ſpẽi
conuenit: Tercio ſic eſſe bipedem ẽ
proprium ſecundo modo ⁊ tamẽ conue
nit ſoli homini. igitur male dicitur quod
propium ſecundo modo ineſt omni ⁊ nõ
ſoli: minor patet. quia bipes eſt vltima
differencia diffinitiõis hominis cum d̃r
homo eſt animal greſſibile bipes: ſed vl
tima drña ſemper eſt conuertibilis cum
diffinito: igitur bipes ſoli homini conue
nit. Quarto ſic illud quod ĩeſt omni
conuenit pluribus ⁊ non ſoli: igitur ſi ꝓ-
priuʒ tercio modo cõueniat omni nõ põt
conuenire ſoli. Quinto ſic. illud quod
ineſt omni eſt comune multis cũ multis
conueniat. ſed ꝓpriuʒ quarto modo non
eſt cõmune: igitur nõ conuenit oĩ. Ad
argumenta. Ad primum dicitur quod.
Ariſto. in primo thopi. ſub ꝓprio ad ali
quid conprehendit duos iſtoruʒ modo-
rum. ſ. primum ⁊ ſecundum: q̃a vtrumqʒ
dicitur proprium ſuo ſubiecto ſolum per
reſpectum ad aliquid vt eſſe bipedeʒ eſt
propriuʒ homini cõparato ad equuʒ cui
non conuenit: ſed quia iſti duo modi diſ
tinguntur ad inuicem vt dictum eſt: ideo
hic bñ ponit̃ quatuor modi. Ad ſecun
dum dicitur ꝙ licet illud quod conuenit
neceſſario ſpeciei ⁊ eſſencialiter cõueniat
omni indiuiduo eius non tñ oportet de
illo qđ ĩeſt ſpẽi cõtingẽter ⁊ accidẽtaliter
ſicut propriũ prio mõ. Ad terciũ dici

tur ꝙ licet in diffinitõe quiditatia in q̃
ponit̃ propria drña ſub nõie ꝓprio vl-
tia drña ſit conuertibilis cũ diffinito: nõ
eſt tñ ita de illa vbi ponitur ꝓpria drña
per circũloquutõem tm̃ ſicut eſt in iſta
hõ eſt aĩal greſſibile bipes: ibi greſſibile
bipes circũloquitur rõnale: ⁊ tñ nullum
illoꝝ eſt cõuertibile cũ hoĩe. Ad q̃r
tuʒ d̃r ꝙ licet illud qđ ineſt oĩ inſit plu
ribus indiuiduis tñ nõ ineſt pluribus
ſpẽbus ſed poteſt ineſſe ſoli ſpẽi: ibi enĩ
õi refertur ad indiuidua: ⁊ ſoli ad ſpẽm
Ad quintũ d̃r ꝙ licet propriũ com-
paratũ ad ſpẽʒ non ſit cõe ſed ꝓpriũ tñ
reſpectu indiuiduoꝝ ſpẽi dicit̃ cõmũe ⁊
vniuerſale iõ poteſt conuenire omni.

Propriũ eſt quod cõuerſiʒ.
Poſtꝙ autor diuiſit ꝓprium in
q̃tuor mõs vt eliceret menbrũ
de quo erat ſibi propoſitũ. ſ. proprium
quarto mõ quod eſt vnũ predicabile di
ſtinctũ ab aliis. hic cõſequẽter põit dif
finitõeʒ ꝓprij quarto mõ dicẽs. ꝓpriũ ẽ
quod cõuerſim p̃dicat̃ de re. ⁊ non in-
dicat quid eſſe rei. hic aũt ponit̃ ꝙ pre-
dicat̃ loco generis. ſ. predicabilis. Deĩn
ponit̃ conuerſiʒ. i. cõuertibiliter ad dif-
ferentiaʒ aliorum quatuor predicabiliũ
quorũ nullũ de ſuis ſubicibilibus con-
uertibiliter predicat̃. ⁊ põitur ⁊ nõ indi-
cat quid eſt eſſe rei ad drñaʒ predicati
diffinitõis: quod predicatur eſſentiali-
ter ⁊ cõuertibiliter. hec enĩ diffinitõ pro
prij data eſt in prio thopicoꝝ. vbi pro-
priũ diffinit̃ vt vnũ de quatuor p̃dica-
tis que ſunt genus diffinitio propriũ et
accidens. ratione cuius ponitur illa par
ticula per quaʒ differt a diffinitione.

Primo ſciendum ꝙ ſpẽs dupliciter
conſideratur: vno modo in cõi ⁊ ſm ſe.
⁊ ſic conſideratur per modum vnius et
non multorum. ⁊ ſub tali ratõe eaʒ non
cõſequitur propriũ. Alio modo conſi-
deratur per inclinatõeʒ eius ad materiã

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

⁊ ad ſua indiuidua. ⁊ iſto modo propri
um conſequitur ſpeciem ⁊ de ipſa predi
catur: ⁊ quia ſpecies multiplicata ꝑ ſua
indiuidua non habet rationeʒ vnius ſʒ
multorū ⁊ propriū de ipſa hoc modo ꝑ̄
dicitur: ideo propriū inmediate predi-
catur de multis ⁊ ſic eſt vnū predicabſe
⁊ etiam propria ſubicibilia fo͞rmaliter di-
ſtincta a ſubicibilibus aliorū predicabi
liuʒ. vnde inferiora ſpeciei conſiderata
reſpectu accidentiū que conſecunt̄ ſpēʒ
ſunt ſubicibilia proprij: ⁊ ſi conſiderent̄
quantū ad eſſe eēn͞tiale quod habent a
ſua ſpē ſunt ſubicibilia ſpeciei: vt ſor-
tes ⁊ plato ſunt ſubicilia hominis: ⁊ eti
am riſibilis ſm̄ diuerſa eſſe. Secun
do ſciendum ꝙ proprium fluit ⁊ cauſa-
tur a propriis principiis ſpeciei ſicut ri
ſibile a proponiis principiis hoīs: per
hoc enim ꝙ homo eſt rationalis ⁊ intel
lectiuus ⁊ ex cognitis cōſurgit in admi
ratioēm. ⁊ ex admiratione fit inquiſitiuꝰ
veritatis. ⁊ per inquiſitionem inuentiuꝰ
⁊ per inuentionem apprehenſiuus de-
lectabilis. vnde cauſat̄ in eo riſibilitas.
vel etiā triſtabilis vñ ſibi prouēit flebili
tas. ⁊ quia propria principia ſpeciei cō
ueniunt huic proprio conuertibiliter: iō
proprium conſequens ipſam conuerſiʒ
predicatur de re ſcilicet de ſpecie. ⁊ iſte
eſt proprius modus predicandi eius. ſ.
predicari conuertibiliter ⁊ accidētaliter
nō eſt tñ intelligendū ꝙ propriū forma
liter fluat a propriis principiis ſpeciei
ſʒ fluit effectiue ab ipſis ⁊ in genere cā
fo͞rmalis fluit a principiis ſui generis. vt
riſible quod eſt ꝺ ſecūda ſpē q̄litatis hʒ
principia in tali genere vt ſūt cognoſci-
bilitas ⁊ admiratio Tercio ſciendum
ꝙ principia a quibus propriū fluit du-
pliciter conſiderant̄. vno mō ſm̄ ꝙ hn̄t
habitudīeʒ potētie ⁊ actus ⁊ ſub tali rōe
ſolū ſunt pn̄cipia eēn͞tialia ſpeciei. Alio
mō conſiderant̄ ſub habitudine totius

cōpoſiti ad operatōeʒ ſuā. ⁊ ſic ſunt prin
cipia effectiua proprij: ideo ſm̄ diuerſas
rōes ſunt pn̄cipia fo͞rmalia ſpēi ⁊ principia
effectia proprij. vñ patet ꝙ propriū non
eſt de eēn͞tia ſpēi ſed accidens eius. quia
conſequitur eſſe conſtitutuʒ ſpeciei: q̄n̄qʒ
tamen dicitur in eſſe ſpēi eſſentialiter eo
ꝙ inmediate conſequitur eſſentiā ſpēi: ſʒ
nō eſſentialiter tanq̄ꝫ exiſtens de eēn͞tia
ſpēi. Quarto ſciendū ꝙ illud dicit̄ in-
dicare quid eſt eē rei: quod explicat pri
cipia eſſentialia ipſius rei: quia eſſe eēn-
tiale rei cognoſcit̄ per illa principia qui-
bus intrinſece cauſatur. ſed propriū non
explicat nec formaliter oſtendit pn̄cipia
eſſentialia: nec eſt de eſſentia ſpeciei vt
dictum eſt: ideo non indicat quid eſt eē
rei: ⁊ per hoc differt a diffinitione que ex
plicat quiditatem ⁊ eſſentiam ſpeciei. per
hoc. ſ. ꝙ importat genus ⁊ differentiaʒ ex
quibus tota eſſentia ⁊ eſſe eſſentiale ſpe
ciei conſtituitur: ⁊ inde dicitur diffinitio
eſt oratio indicans quid eſt eſſe rei: per
hoc ſatis poteſt intelligi aperte quis ſit
intellectus diffinitionis proprij. Sed
contra predicta primo arguitur omne ꝑ̄
dicabile dicit totum eſſe ſui ſubicibilis: ꝓ
prium non dicit totum eſſe ſpeciei nec in
diuiduorum eius cum ſit accidens con-
ſequens eſſe ipſoꝝ: igitur propriuʒ nō eſt
predicaible. Secundo ſic. omne pre-
dicabile debet inmediate predicari de
multis. proprium autem inmediate non
predicatur de multis ſed de vna ſola ſpe
cie ⁊ mediante ipſa de ſuis indiuiduis:
igitur non eſt predicabile. Tercio ſic
dicendo ſortes eſt riſibilis. riſibile predi
catur de ſorte vt proprium: et tamen non
predicatur conuertibiliter de ſorte: igitur
proprium non predicatur conuerſim.
Quarto ſic accidentia magnam par-
tem conferunt ad cognoſcendum quod
quid eſt. et ſpecialiter accidentia propria
igitur propriū facit cognoſcere quod q̄d

eſt ſpeciei. igitur male dicitur ꝙ ꝓprium
non indicat quid eſt eſſe rei. Quinto
ſic nullum accidens extrinſecum indicat
quid eſt eſſe rei: ſed diffinitio eſt accidēs
extrinſecum diffinito: cum ſit oratio inꝑ-
fecta ergo ipſa nō idicat eſſe rei. Ad
argumenta. Ad primum dicitur qꝺ pro-
prium non dicit totum eſſe eſſentiale rei
vt ſpeciei ⁊ indiuiduorum eius: tamen
dicit totum eſſe accidentale quod datur
a forma inportata per ipſum proprium ⁊
hoc ſufficit ad hoc ꝙ predicetur de ſpē ⁊
indiuiduis eius. predicabile enim dicef
debet totum eſſe rei ſecūduʒ vnum mo-
dum: nō tamen ſm̄ omnes. Ad ſecū-
dum dicitur ꝙ licet proprium inmediate
predicetur de ſpē: tamē predicat̄ de ip-
ſa accepta per modum multorum vt eſt
diuiſibilis vel diuiſa per ſua indiuidua
⁊ non ſoluʒ predicatur de ipſa accepta ꝑ
modum vnius ⁊ ſecūduʒ ſe. ideo inme-
diate ⁊ ſecundū aptiudinem ꝑ̄dicatur de
multis. Ad tercium dicit̄ ꝙ in hac ꝓ
poſitiōne ſortes eſt riſibilis. riſibile eſt ꝓ
prium reſpectu hominis incluſi in ſorte.
non tamen reſpectu ſortis. vnde riſibile
ſub ratione ꝑ̄dicabilis predicat̄ de ſorte
⁊ platone ⁊ de aliis hominibus. ſed ſub
ratione proprii predicatur de homine in
communi. Ad quartum dicit̄ ꝙ licet
propriū faciat a poſteriori ⁊ quo ad nos
ad cognoſcendū quod quid eſt. nō tam̄
a priori tanq̄ꝫ dicēs pn̄cipia eſſēcialia rei
ideo non indicat eſſe rei. Ad quintū
dicitur ꝙ ſi diffinitio conſideret̄ ex parte
vocis tantum ſic eſt accidens extrinſecū
diffinito. Sed ſi conſideretur ex parte
vocis ⁊ ſignificati ſimul ſic nō eſt accidēs
eiꝰ q̄a ſignificata diffinitōis ſūt pn̄cipia
eſſēn͞tialia intriſeca diffiniti. ſ. genꝰ ⁊ dr̄ia.
vnde illa pn̄cipia ſil' ſūpta dicunt qꝺ q̄d
eſt vel quiditatē ſpēi et diffinitio ē ſignū
explicans illaʒ q̄ditateʒ ideo diffinitio ⁊
quiditas differt ſicut ſignuʒ ⁊ ſignatum.

Capitulum de accidente

Ccidens eſt quod adeſt.
Poſtq̄ꝫ autor ſuperiꝰ dete-
a minauit de quarto predica-
bli. ſ. de ꝓprio. hic cōſeq̄nter
determinat de vltio ſcilicet de ſ accidente
Accidens enim inter cetera ꝑ̄dicabilia
eſt imperfectius: quia ſoluʒ dicit totum
eſſe accidentale rei nō cōuertibiliter. iō
hebet imperfectiorem moduʒ predican
di aliis ōibus: ideo conuenienter ordi-
natur in vltimo loco: ⁊ ſic diffinitur.
Accidens eſt quod adeſt vel abeſt pre
ter ſubiecti corruptionem. vnde per qꝺ
intelligitur vniuerſale ſiue predicabile
quod ſe habet vt genus diffiniti: ⁊ reſi-
duum ponitur ad dr̄n̄am aliorū predi
cabiliū: quia ōia alia ſunt de eſſentia rei
vt ſūt genus. ſpēs et differentia. vel ne-
ceſſario ſequunt̄ eſſentiaʒ ſicut propriū
ideo nullum aliorum poteſt adeſſe vel
abeſſe preter ſubiecti corruptionem
Primo ſciendum ꝙ accidens dupli
citer capitur. vno modo cōmuniter pro
omni illo quod aduenit rei poſt eius
eſſe completum. ⁊ ſic diuidit̄ contra ſub
ſtantiam. ⁊ dicit̄ de omni illo quod non
eſt ſubſtantia: ⁊ hoc modo accidēs ſub
ſe continet proprium ⁊ accidens cōmu-
ne ⁊ illo modo non diffinitur hic. Alio
modo capitur ſpecialiter pro omni illo
quod aduenit rei poſt eius eſſe comple
tum: ⁊ fluit a propriis principiis indiui
dui ⁊ ſic eſt predicabile diſtinctuʒ a ꝓ-
prio ⁊ ōnibus aliis: ⁊ hoc modo hic dif
finitur. ⁊ tale accidens quandoqʒ voca
tur accidens cōmune quandoqʒ infini
tum ⁊ quandoqʒ accidēs per accidens
Dicitur commune ſm̄ cauſalitatem eiꝰ
quia a pluribus cauſis indifferenter ꝑo
teſt in ſuo ſubiecto cauſari. ⁊ dicit̄ infini
tuʒ quia infinitis modis variari poteſt
ſm̄ variationem principiorum indiui-
dui: ⁊ dicitur per accidens: quia nō cau

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

ſatur in ſubiecto per cauſam eſſentialē.
ſed per cauſam accidentalem. Se-
cundo ſciendum ꝙ accidens cōe quod
hic diffinitur poteſt dupliciter cōſide-
rari: vno modo ſecūduꝫ eſſe particulare
eius qḋ hꝫ accidētaliter ī ſuo ſubiecto ⁊
illo mō corrūpitur ⁊ variatur in infini-
tum :nec iſta modo eſt ens neceſſariuꝫ.
ideo ſub tali eſſe non diffinit̄. omne enī
qḋ diffinit̄ debet habere eſſe neceſſari-
um quod explicetur ꝑ diffinitionē eius
Alio modo conſideratur ſecunduꝫ eſſe
vniuerſale ſub quo attribuit̄ ſibi itētio
accidentis. ⁊ ſic capit̄ vt ens neceſſari-
um: ⁊ hoc modo multa ſibi ḋ neceſſita-
te conueniūt: vt quod ſit accidens ⁊ qḋ
ſit variabile ī aptitudine. vnde eſſe va-
riabile ſibi conuenit inuariabiliter ⁊ iſto
modo in vniuerſali hic diffinit̄. Ter-
cio ſciendum ꝙ illud poteſt adeſſe ⁊ ab
eſſe ſuo ſubiecto quod habet eſſe varia
bile ⁊ cauſatur contingenter ī ipſo: ſed
accidens habet eſſe variabile ⁊ cauſat̄
contingenter in ipſo ſubiecto cauſaꝫ cō-
tingenteꝫ. eo ꝙ cōſequit̄ pricipia indi-
uidui: que ſunt variabilia ⁊ transmuta-
bilia: ſicut rubedo cauſata ī homine ꝓ-
pter verecundiaꝫ: quia cauſatur in eo ꝑ
cauſam contingenteꝫ poteſt faciliter ad
eſſe ⁊ abeſſe: igitur accidens commune
poteſt ad eſſe et abeſſe ſubiecto eiꝰ: ⁊ ꝑ
hoc datur itelligi modus predicādi ac-
cidentis ſcilicet ꝙ predicatur acciden-
taliter ⁊ non conuertibiliter. per hoc enī
quod habet cauſaꝫ contingentē predi-
catur accidentaliter. ⁊ quia q̄ndoqꝫ abē
predicat̄ nō cōuertibiliter. Quarto
ſcienduꝫ ꝙ illud quod aduenit rei poſt
eſſe completum ⁊ cōtingenter poteſt ad
eſſe ⁊ abeſſe preter ſubiecti talis corrup
tionem eo ꝙ ante aduentum eius res ē
completa: ideo nō eſt de compoſitione
vel coſtitutiōe rei: ideo ꝑ aduentū eius
nō conſtituit ſubiectuꝫ nec ꝑ remotiōeꝫ

eius cauſat illius corruptionem: ſed ac-
cidens commune aduēit rei poſt eſſe eiꝰ
completum ⁊ per cauſam contingentem
ergo poteſt adeſſe et abeſſe ſine corrup-
tione ſui ſubiecti. Item ad corruptioneꝫ
poſterioris non ſequitur corruptio pri-
oris. q̄a eſſe prioris a poſteriore non de
pendet: ſed accidens cōmune eſt poſte-
rius ſubiecto. ideo ad eius corruptioneꝫ
nō ſequitur corruptio ſubiecti: quare po
teſt adeſſe ⁊ abeſſe preter ſubiecti corrup
tionem: ⁊ ꝑ hoc poteſt intelligi premiſſa
diffinitio. Sed contra ꝑ̄dicta arguitur
omne diffinibile habet eſſe neceſſariuꝫ ⁊
finitū. quia contingens et infinitum non
ſūt diffinibilia. ſed accidens non habꝫ eſ
ſe neceſſarium ⁊ finitum ſed contingens
⁊ infinitum. igit̄ nō eſt diffinibile. Se
cundo ſic in nulla diffinitione debent pōi
oppoſita ſil' ſꝫ adē ⁊ abē ſūt oppōita: igit̄
diffinitō accidētis nō ē bōa Tercio ſic
mors ⁊ cōbuſtio ſūt accidētia: ⁊ tū̄ nō pn̄t
adeſſe preter ſubiecti corrūptionē: igitur
contra diffinitionem. Quarto ſic viue
re eſt accidens cum non ſit de eſſentia vi
uentis ⁊ tū̄ non poteſt abeſſe preter ſub-
iecti corruptionem: igit̄. Quinto ſic ac
cidens corrūpitur per ſui ſibi corrūpti-
onē: igitur nō poteſt abeſſe preter ſubiec
ti corruptionem. Ad argumenta. Ad
primū dicitur ꝙ licet accidens ſm̄ eſſe ꝑ
ticulare quod hꝫ accidētaliter ī ſubiecto
non ſit neceſſarium ⁊ finitum: tū̄ ſm̄ eſſe
vniuerſale eius bene accipitur vt finituꝫ
⁊ neceſſarium: ideo iſto modo poteſt dif
finiri. Ad ſecundum dicitur ꝙ adeſſe
⁊ abeſſe vt dicūt actuꝫ contradictorie op
ponunt̄ ⁊ non poſſūt ineſſe eidem. ſed vt
dicūt aptitudineꝫ nō opponunt̄ ⁊ poſſūt
ineſſe eidem ſil': ⁊ ſic ſumunt̄ in iſta diffi-
nitione vnde ſenſus eſt ꝙ accidēs in vl̄i
adeſt ⁊ abeſt ſm̄ aptitudinem in particu
lari adeſt ⁊ abeſt actu ſed hoc ſibi conue
nit ſucceſſiue. Ad tercium dicitur ꝙ

mors capitur dupliciter vno modo ma-
terialiter vt dicit alterationem que prece
dit corruptionem viuentis ⁊ ſic eſt acci-
dens ⁊ poteſt adeſſe ⁊ abeſſe preter ſub-
iecti corruptionē. Alio modo capitur for
maliter pro corruptione viuētis. ſ. pro ſu
bita mutatione qua mutatur de ē̄e ad nō
eſſe. ⁊ hoc modo non eſt accidens: ſꝫ mu
tatio ſubſtantialis que reductiue eſt de
genere ſubſtantie ſicut motus eſt reduc-
tiue in genere ſui termini ad quē. ⁊ ſimi-
liter dicendū eſt de conbuſtione. Ad
quartū dicit̄ ꝙ ſi capiatur viuere pro eſſe
ſubſtantiali viuentis ſm̄ ꝙ viuere viuē
tibus eſt eſſe hoc modo vita vel viuere
non eſt accidens: ſed eſſe ſubſtantie. Sꝫ
ſi capiatur pro operatōibus viuentis vt
ſūt videre ⁊ audire ſic eſt accidens ⁊ po
teſt abeſſe preter ſubiecti corruptionem.
Ad quintū dr̄ ꝙ licet accn̄s cōe corrū
patur ꝑ corruptioneꝫ ſubiecti non tū̄ hoc
mō ſoluꝫ corrūpitur ſꝫ tribus aliis mōis.
vno mō per accidens ſibi contrariuꝫ vt
frigus per calorē. Alio mō per remotiōꝫ
cauſe per quā eſt in ſubiecto vt lumē cor
rumpit̄ in aere per remotōeꝫ ſolis. Ter-
cio mō ꝑ remotioneꝫ termini accidentis
reſpectiui vt pater per corruptōeꝫ filij: iō
non oportet ꝙ ꝓpter corruptionē accidē
tis fiat corruptio ſubiecti. ſed poteſt cor-
rūpi preter ſubiecti corruptionem.
Liter diffinitur. Acci-
a dēs eſt qḋ neqꝫ. Poſtq̄
autor poſuit diffinitionem
accidentis. hic conſequēter
notificat ipſū ponēdo duas alias diffini
tiones quaꝝ pria eſt. Accidēs eſt quod
neqꝫ ē genus neqꝫ ſpēs neqꝫ drn̄a neqꝫ
ꝓpriū ineſt aūt rei. In ꝑ̄ma parte huius
diffinitōis per hoc relatiuū quod in telli
gitur genus diffiniti. ſ. predicabile. ⁊ reſi
duū ponitur ad drn̄aꝫ alioꝝ predicabili
um. per abnegationem enī aliorū oſten-
ditur accidens habere vnū alium modū

predicandi ab ipis. Deinde ponit̄ ineſt
aūt rei ad explicandū eſſe eiꝰ in ſubiec
to. Primo ſciendū ꝙ accidens tripli
citer conſideratur. vno mō per reſpectū
ad ſubiectum in quo eſt reſpectu cuius
dr̄ accidēs quaſi ad aliud cadēs: ⁊ hoc
mō dat̄ de ipō pria diffinitio. illa enī ex
plicat ipſum ꝑ reſpectū ad ſuū ſubiectū.
Secūdo mō conſiderat̄ per reſpectū ad
alia predicabilia ⁊ ad predicabile ī cōi
⁊ hoc mō diffinit̄ per hanc diffinitioneꝫ
que datur per abnegationem aliorū pre
dicabilium ⁊ explicat ipſuꝫ in eſſe predi
cabilis. Tercio modo conſideratur ꝑ re
ſpectum ad cauſam ꝓpter quā ineſt ſub
iecto ⁊ ſic conſideratur in tercia diffini-
tione: ⁊ per hoc patet quomō iſte diffi-
nitōes diuerſimode explicāt ē̄e accn̄tis.
Secundo ſciendū ꝙ oīs priuatio hꝫ
eſſe ⁊ cognoſci per ſuū habitum: ſed dif
finitō explicat eſſe rei. ideo oīs priuatō
habet diffiniri per reſpectum ad ſuū ha
bitū: ⁊ q: accidens ſe habꝫ vt priuatō re
ſpectu aliorum predicabiliū quia habꝫ
imperfectiorem modū predicandi ōibꝰ
aliis: ideo hic conueniēter diffinit̄ ꝑ ab
negationeꝫ alioruꝫ ſicut priuatō per ab
negationem ſui habitus: nō tamen dif-
finitio eſt proprie negatiua. quia prima
pars qua intelligitur vniuerſale eſt affir
matiua ⁊ etiam vltima ſcilicet ineſt aūt
rei: ⁊ item negatio alioruꝫ predicabiliū
explicat aliquid affirmatum ſcilicet ſpe
tialem modū predicandi accidentis: in
de eſt ꝙ predicatur accidentaliter ⁊ nō
eſſentialiter vt tria predicabilia pria. et
predicatur non conuertibiliter. et ꝑ hoc
non eſt proprium. Tercio ſciendum
ꝙ alia eſt diffinitio accidētis. Accidēs
eſt quod contingit eidem ineſſe ⁊ non ī
eſſe. Ratio eſt. quia illud quod ē in ſub
iecto per cauſam contigentem contingit
eidem ineſſe ⁊ non ineſſe: ſed accidens
eſt huiuſmōi vt priꝰ patuit: ⁊ in hac dif

finitione explicatur cauſa per quaȝ ac-
cidens eſt in ſuo ſubiecto per hoc ꝙ di
cit contingit id eſt contingēter ad venit
ſcilicet per cauſam contingētem. et li in
eſſe ⁊ non ieſſe poſſūt ſumi octo modis
ſecunduȝ octo modos eſſendi in: tamē
hic accipitur ineſſe pro illo modo quo
forma accidentalis ineſt ſuo ſubiecto: et
ſimiliter nō ineſſe: ⁊ hic modus contine
tur ſub quīto mō ēendi in: ⁊ p hoc ſatis
patet intellectus huius diffinitionis.

Quarto ſciēdū eſt ꝙ inter has tres
diffinitiones accidētis tercia eſt melior
ꝙ̄ ſecunda propter duas ratiōes. Pri-
ma eſt: q̄a ſecūda explicat eſſe accidē-
tis per reſpectū ad alia pdicabilia: ⁊ p
negationē aliorū. Tercia vero explicat
ipſūȝ per reſpectū ad ſuam cauſaȝ ⁊ ad
ſuum ſubiectum: ⁊ quia accidēs habet
ſuuȝ eſſe reſpectu cauſe ⁊ ſubiecti: ⁊ dif-
finitio debet explicare eſſe rei: iō tercia
eſt perfectior ſecūda q̄a perfectius ex-
plicat eſſe accidētis. Secunda cauſa eſt
quia illa diffinitio eſt melior q̄ facilius
explicat diffinitum: ſed tercia facit faci-
lius cognoſcere accidēs ꝙ̄ ſecūda. quia
ad cognoſcēduȝ ſecundā opportet cog-
noſcere alia predicabilia nō autem ad
intelligēdū terciaȝ: ideo tercia ē melior
ſecūda. Sed contra predicta primo
arguitur. nulla bōa diffinitio debet dari
per negationeȝ: quia negatō non expli-
cat eſſe rei. ſed iſta diffinitō accidētis in
qua dicit̄ accidēs non eſt genus ⁊c dat̄
per negationem: igitur. Secundo
ſic color eſt accidens: ⁊ tamen eſt genꝰ
albedinis ⁊ ſpecies q̄litatis. igitur male
dicitur in ſecunda diffinitione ꝙ accn̄s
non eſt genus neq̄ ſpecies. Tertio
ſic anima ſortis non ē genus neq̄ ſpēs
neq̄ differentia neq̄ proprium ⁊ ineſt
rei .ſ. corpori: igitur iſta diffinitio ſibi cō
petit ⁊ tamen non eſt accidens: igit̄ diffi
nitio mala. Quarto ſic illud quod eſt
ſemp in ſubiecto ſubſiſtens non poteſt in
eſſe ⁊ non ineſſe in ſubiecto. ſed accidēs
ſemp ē ī ſubiecto ſubſiſtēs vt dicit Por.
igitur non contingit eideȝ in eſſe ⁊ nō in
eſſe. Quinto ſic pes ſortis contigit ei-
dem ineſſe ⁊ nō ineſſe ⁊ tamē non eſt ac-
cidens igit̄. Ad argumēta. Ad primū
dicitur ꝙ ſi negatio conſideretur formalr̄
inq̄tum dicit non ens ⁊ eſt negatio pura
ſic nulla diffinitio debet dari per negati-
onem: ſed ſi conſideretur materialiter in
q̄tum ex conſequenti pōt explicare aliq̄
affirmationem ⁊ dare ntelligere eſſe dif-
finiti ſic diffinitio poteſt dari p negatōeȝ
oppoſitorum eius cuiuſmōi eſt in predic
ta diffinitione. Ad ſecundum dicitur
ꝙ licet color reſpectu ſuorum inferiorum
ſit genus ⁊ reſpectu ſuperioꝝ ſit ſpēs. tn̄
nō eſt genus vel ſpecies reſpectu ſui ſub
iecti: ſed eſt accidens. ideo ſub illo reſpec
tu quo eſt accidens nunq̄ poteſt eſſe ge
nus vel ſpecies: licet tamen materialiter
poſſit dici genus ſpecies ⁊ accidens re-
ſpectu diuerſorum. Ad terciū dicitur
ꝙ prima pars huius diffinitionis nō con
ueīt aīe ſortis ſcilicet predicabile nec eti
am vltima: quia licet inſit ei tanquam for
ma ſubſtantialis materie non tamen vt
forma accidentalis ſubiecto: ⁊ iſto modo
hic capitur ineſſe. Ad quartū dicitur
ꝙ cum dr̄ accidens ſemp eſt in ſubiecto
ſubſiſtens ſi ſemper dicat diſtributioneȝ
pro omnibus partibus temporis genera
liter illa propoſitio eſt falſa nec iſto mō
intelligit̄ a Porphi. ſed ſi dicat diſtribu-
tionem pro partibus temporis duratōis
accidentis ita ꝙ ſit ſenſus ſemp eſt ī ſub
iecto ſubſiſtēs q̄mdiu durat ī eſſe ſic pro
poſitio eſt vera ⁊ accidens poteſt eidem
ineſſe ⁊ non inſſe. Ad quintum dicitur
ꝙ pes ſortis poteſt eidem ineſſe ⁊ nō in-
eſſe ſicut pars integralis ſuo toti non tn̄
ſicut forma accidentalis ſuo ſubiecto de
quo modo eſſendi in hic intelligitur

a Ccidentiuȝ aliud ſepara-
bile aliud. Poſtquam autor
notificauit accidens per diffini
tionem ponēdo tres diffinitionis. hic con
ſequenter ipſum notificat per diuiſioneȝ
ponēdo duas diuiſiōes eiꝰ q̄rū pria ē. ac
cidētiuȝ aliud ſepabile aliud inſepabile.
Cuius diuiſiōis ratio eſt: q̄a omne acci-
dens eſt in ſubiecto. vel ergo habet cām
firmam et pmanentē in ſubiecto ⁊ ſic eſt
inſeparabile. vel habet cauſaȝ variabilē
⁊ non ſtantē ⁊ ſic eſt ſeparabile. vnde ſe-
parabile ⁊ inſeparabile ſunt quidā modi
accidētales cōuenientes accidenti p reſ-
pectum ad ſubiecta inq̄bus eſt: ideo hec
diuiſio poteſt dici ſubiecti in accidentia.

Primo ſciendū ꝙ ſeparabile dicitur
quod eſt aptū natuȝ ſepari ab alio facilr̄
ter. ſed dupliciter contingit aliq̄d ſepari
ab alio vno modo p realeȝ ſepationē ſic
ꝙ ābo extrema remāeant facta ſepatiōe:
⁊ iſto modo nulluȝ accidēs poteſt ſepari
naturaliter a ſubiecto licet q̄n̄q̄ ſuper-
naturaliter accidēs ſeparet̄ a ſubiecto vt
in ſacramēto altaris vbi remanent acci-
dētia ſeparata ſine ſubiecto. Alio modo
poteſt vnuȝ ab alio ſeparari p corruptio
nem eius ⁊ ſic accidēs eſt ſepabile a ſub
iecto: q̄a pōt ab eo faciliter ſeparari per
eius corruptionē eo ꝙ non habet cauſaȝ
ſtātem ⁊ fortiter radicatā in ſubiecto.

Secūdo ſciendū ꝙ accidēs iſepa-
rabile eſt quod non pōt faciliter ſepari a
ſubiecto eo ꝙ habet cauſā fortiter radi-
catam in tali ſubiecto vt nigredo corui q̄
radicat̄ in ppria complectiōe corui q̄ nō
poteſt faciliter ab eo ſepari. Aliquid tn̄
dicit̄ dupliciter iſeparabile. vno mō ne-
gatiue ſic ꝙ nullomodo pōt ſeparari pro
vt illa negatio in addita ſeparabili negat
actū ⁊ potenciā ſimul ⁊ ſic ppriū eſt inſe
parabile realiter a ſpē ⁊ etiā drn̄a. Alio
modo dicit̄ inſeparabile priuatiē qđ non
ſeparatur actu: vel non faciliter ſeparat̄
vt illa negatio in negat actuȝ vel facul-
tatem actus ⁊ relinquit potentiā ⁊ hoc
modo accidēs cōe ꝙ non faciliter ſepat̄
dicit̄ inſeparabile ⁊ non negatiē ſic qđ
nullo modo poſſit ſeparari ſic̄ nigredo
corui tranſmutata cōplexione corui poſ
ſet ab eo ſeparari non tamē hoc fieri po
teſt faciliter. Tercio ſciendum ꝙ ac-
cidens ſecundo modo diuiditur per cō
mune ⁊ propriū: ratio eſt quia ōne acci
dens vel poteſt conuenire pluribus in-
diuiduis vel indifferēter pluribus ptibꝰ
ſui ſubiecti ⁊ ſic eſt accidens cōmune vt
album vel nigruȝ. vel eſt appropriatuȝ
alicui parti ſui ſubiecti vel alicui indiui
duo ⁊ ſic eſt accidens proprium vt al-
bedo ſorti vel ſimitas naſo. Ex quo pa
tet ꝙ iſta diuiſio ſicut precedens eſt di-
uiſio ſubiecti in accidentia: quia com-
mune ⁊ proprium accidunt ipſi accidēti
⁊ licet accidens nūq̄ ſit principale ſub-
iectum alterius accidentis. tamē poteſt
eſſe ſubiectū proximū ⁊ minus principa
le vt ſuperfities eſt proximū ſubiectum
albedinis. Quarto ſciendum ꝙ acci
dens ſumitur dupliciter. vno modo q̄-
tum ad cauſalitatem eius: eo ꝙ indiffe
renter cauſatur a pluribus cauſis: ⁊ hoc
mō accidens quod hic diuiditur dicit̄
accidens commune. Alio modo dicit̄
commune per predicationem vel inhe
rentiam. eo ꝙ conuenit pluribus indiui
duis aut ſpeciebus ⁊ etiam pluribus p
tibus corporis indifferenter ⁊ hoc mo-
do accidens commune eſt vnum men-
brum huius diuiſionis. tale enim dicit̄
commune per cauſalitatem ⁊ predicati
onem. Sed accidens proprium licet ſit
commune per cauſalitatē vt albedo ſor
tis non tamen per predicationem. ideo
dicitur proprium quia eſt appropriatuȝ
vni indiuiduo vel determiate parti ſub
iecti ſui. Et per hoc patent due diuiſio-
nes accidentis. Sed cōtra predicta

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

primo arguit. Sicut non eſſe inſubiecto
eſt proprium ſubſtātie: ſic eſſe in ſubiec-
to eſt propriuꝫ accidenti. igitur accidēs
ſemper habet eſſe inſubiecto et non eſt
ſeparabile. Secundo ſic omne ac-
cidens adeſt ⁊ abeſt ſubiecto preter ei⁹
corruptioneꝫ ergo nullum accidens eſt
inſeparabile. patꝫ aṅcedēs per diffini-
tionem eius que debet competere omni
contēto ſub diffinitio. Tercio ſic. idē
accidens ſpecie eſt ſeparabile et inſepa
rabile ſicut albū in cigno eſt ſeparabile
⁊ in ligno ſeparabile. ergo menbra hui⁹
diuiſionis coincidunt. Quarto ſic
accidens commune diuiditur in ſecun-
da diuiſione: ſed illud non dicitur de
accidente proprio. et etiam conuertitur
cum vno menbro illius diuiſionis: igiṫ
illa diuiſio eſt mala. Quinto ſic ac-
cidens ꝓpriuꝫ ē vnuꝫ p̄dicabile diſtīctū
ab accidēte et non continetur ſub ipſo.
igitur male ponitur menbrū diuiſionis
accidentis in ſecūda diuiſione. Ad
argumenta. Ad primum dicitur ꝙ licet
eſſe in ſubiecto in aptitudine ſemper cō
ueniat accidēti tamē eſſe in ſubiecto in
actu nō ſemper ſibi cōuenit ſimpliciter
ſed ſolū ꝙ̄diu durat ideo poteſt a ſub-
iecto ſeparari per corruptioneꝫ. Ad
ſecundum dicitur ꝙ licet omne accidēs
poſſit aliquo modo ſeparari a ſubiecto
⁊ abeſſe nō tñ quolibet poteſt ſeparari
faciliter. ideo non omne accidens diciṫ
ſeparabile. nullum enim accidens diciṫ
īſeparabile negatiue ſic ꝙ nullo modo
ſeparetur a ſubiecto. ſed bene diciṫ i ſe-
parabile priuatiue quia nō faciliter ſe-
paratur. Ad terciū diciṫ ꝙ ideꝫ acci
dens in ſpē diciṫ ſeparabile et in ſepa-
bile reſpectu diuerſoruꝫ ſubiectorū non
tamē reſpectu eiuſdē ſubiecti: ideo iſta
mēbra nō coincidunt in eodeꝫ accidēte
in numero. Ad q̄rtū dicitur ꝙ licet
accidēs diuiſū inſecunda diuiſiōe dicaṫ

commune ꝑ cauſalitatē nō tñ ꝑ predica-
tioneꝫ: ideo verificaṫ de accidēte ꝓprio:
quia illud eſt cōmune per cauſalitatem.
nec etiam conuertitur cum accidente cōi
quod eſt menbruꝫ huius diuiſiōis: quia
illud dicitur commune ꝑ predicationeꝫ.
Ad q̄ntum diciṫ ꝙ licet proprium
ſpēi ſit proprium predicabile diſtinctum
ab accidente: nō tamen propriuꝫ indiui-
dui de quo eſt hic ad propoſituꝫ: ſed tale
bene cōtinetur ſub p̄dicabili accidētis.

De comunitate et differentia quinqꝫ predicabilium.

Commune ē omnibus
quinqꝫ ⁊c. Poſtq̄ autor
determinauit de vnoq̄qꝫ qui
qꝫ predicabilium. hic conſe
quenter determinat de ipſis cōparatiue. ſ.
comparando ipſa ſm conuenientiam et
differentiam eorū. Prius eni vnūquod
qꝫ habet ſm ſe cognoſci q̄ per reſpectuꝫ
ad aliud: ⁊ quia conuenientia eſt vt ha-
bitus: ⁊ differentia ſe habet per modum
priuationis: ideo anteq̄ ipſa cōparet ſm
differentiam oſtendit conuenientiaꝫ ip-
ſorū dicens. cōmune eſt oībus quinque
predicabilibus de pluribus predicari.
Cuius ratio eſt quia hoc eſt de ratione p̄
dicabilis in cōmuni ſcilicet predicari de
pluribus: ideo in hoc omnia p̄dicabilia
habent conuenientiaꝫ. Sed ad vidē
dum de ſuis differentiis. Primo ſciendū
ꝙ genus differt ab ōibus aliis predicabi
libus in generali per hoc ꝙ predicatur
de pluribus q̄ quodcumqꝫ aliorum: ⁊ eti
am quia genus eſt principiuꝫ aliorū pre
dicabilium. eſt enim principium differen
tiarū que inchoātur in poteſtate generis
⁊ etiam ſpecierum que ſunt ſub ipſo: ⁊ q̄
proprium cauſatur a ſpecie: accidens vo
ab indiuiduis quorum genus eſt princi-
pium. ideo genus eſt principium proprii
⁊ accidentis: ⁊ ſic eſt principium ⁊ cauſa

omniuꝫ alioꝝ quod nulli alteri conuenit.
Sed in ſpāli primo differt a differentia
quia ſe habꝫ vt determinabile: differētia
vero vt determinans. Secundo differt
a ſpē quia genus predicatur d̄ pluribus
ſpēbus. ſpecies vero de multiſ īdiuiduis.
Tercio differt a proprio q̄ genus predi
catur non cōuertibiliter: ꝓprium vero ſic.
Quarto differt ab accidente quia genus
predicatur eſſētialiter accidens vero ac-
cidentaliter tantuꝫ. Secundo ſciēdū
ꝙ differentia in generali differt ab oībus
precabilibus aliis per hoc qd̄ eſt fomaliṫ
diuiſiua generis ⁊ facit differre eſſentia-
liter qd̄ nulli alteri cōuenit: ſed īſpeciali
primo differt agenere per hoc ꝙ ipſa p̄-
dicatur in quale: q̄a dicit eſſentiā rei per
moduꝫ q̄litatis: genus vero p̄dicaur īq̄d
quia dicit eſſentiaꝫ rei per modū ſubſtā-
tie: per hoc etiam differētia dft a ſpecie.
ſecundo differt a ſpē et proprio quia pre
dicatur de multis ſpeciebus. ſpēs vero ⁊
proprium ſoluꝫ predicātur de īdiuiduis
vnius ſpeciei. ⁊ hoc intelligendo de dif-
ferentia generica ⁊ non ſpecifica. Tercio
differt ab accidente quia accidens ſuſci-
pit magis ⁊ minus differentia vero non:
quia eſſe ipſi⁹ conſiſtit ī indiuiſibili cuꝫ ſit
vltimus actus ſpeciei qui ſemper eſt īali
quo determinato gradu entis. Ter-
cio ſciendum ꝙ ſpecies ingenerali differt
ab aliis per hoc ꝙ ipſa ſubicitur reſpec-
tu oīm aliorum predicabiliuꝫ. ſ. generi et
differentie ſecundum predicationē eſſē-
tialem: proprio vero ⁊ accidēti ſecūdum
predicationem accidentalem. ⁊ hoc nulli
aliorum conuenit. Sed in ſpeciali primo
differt a genere. quia genus continet ſub
ſe ſpecieꝫ et eſt totuꝫ vniuerſale reſpectu
ſuarum ſpacierum: ſed ſpecies non conti
net genus: quia pars non continet ſuum
totum. Secundo differt a differentia: q̄a
ex pluribus differētiis bene fit vna ſpēs:
ſed ex pluribus ſpēbus non fit vna ſpēs

tercia: q̄ ex duobus entibus completis
exn̄tibus in actu non poteſt fieri vnum
terciuꝫ: due aūt ſpecies ſunt entia con-
pleta in actu. Tercio ſpēs differt a dif-
ferentia: q̄a ſpecies eſt ens completum
in actu ex duobus. ſ. genere et drñā. ſed
ſic non eſt drñā. Quarto differt a pro-
prio quia ſpēs eſt cā proprij q̄re natu-
raliter ipſum precedit ⁊ etiā quia diffi-
nitio ſpeciei ⁊ proprij differūt vt patuit
prius. Et ſpecies differt ab accidente. q̄
predicatur in quid accidens vero in q̄-
le. Quarto ſciendum ꝙ propriuꝫ dif
fert ab omnibus aliis in gñali: quia pre
dicatur cōuertibiliter quod nulli alioꝝ
cōuenit. ſꝫ in ſpāli p̄mo differt a genere
ſpē ⁊ differentia: per differentias prius
poſitas aſſignando differentias alioruꝫ
predicabiliuꝫ a proprio. Secundo dif-
fert ab accn̄te: quia propriū de vna ſola
ſpecie predicatur eo ꝙ cōſequitur pro-
pria principia ſpeciei: accidens vero de
pluribus. Iteꝫ propriuꝫ primo ineſt ſpe
ciei ⁊ per ſpeciem indiuiduis: accidens
vero econtra eo ꝙ fluit a principiis in-
diuidui. Ex quo ſatis patet qualiter ac
cidens in ſpetiali differt a ceteris pre-
dicabilibus: qm̄ poſite ſūt differentie ōi
um alioꝝ predicabiliū ab ipſo. tamen in
generali dupliciter differt a ceteris. Pri
mo quia accidēs ſuſcipit magis ⁊ min⁹
alia q̄tuor equaliter participātur a ſuis
inferioribus. Secūdo quia cetera pre-
dicantur vniuoce: accidēs vero denoīa
tiue: ⁊ ad declaratōem huius hic diffi-
nitur vniuoce predicari. eq̄uoce ⁊ deno
minatiue. vnde p̄dicari vniuoce eſt pre
dicari vno nomine ⁊ vna ratione de mľ
tis: vt homo predicaṫ de ſorte ⁊ de pla-
tone. Predicari equiuoce eſt predicari
vno nomine ⁊ diuerſis ratōibus de mľ
tis vt homo de homīe viuo ⁊ de picto.
Sed predicari denominatiue eſt predi
cari vno nomine tantum ⁊ non ratione

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES

vt album de ſorte nomine ⁊ non ratone
Sed contra predicta primo arguit̄
genus nō differt ab aliis predicalibus
per hoc in quo conuenit cum ipſis: ſed
conuenit cum aliis in hoc quod eſt de
pluribus predicari: igitur non differt ab
aliis per hoc qđ predicatur de pluribꝰ.

Secundo ſic omne ſuperius actu ⁊
intellectu cōtinet̄ in ſuo inferiori: igitur
ſpecies continet ſuuꝫ genus ⁊ male dicit̄
ꝙ genus cōtinet ſpēs ⁊ non continetur
ab eis. Tercio ſic ex duobus exñti-
bus in actu non fit vnuꝫ terciū: ſed due
drñe ſūt entia ī actu vel duo actus. igit̄
ex duabus differētiis nō pōt fieri vna
ſpēs. Quarto ſic non eſſe ī ſubiecto
eſt proprium ſubſtātie: ⁊ tamē predicat̄
de multis ſpēbꝰ ſcilicet de oībus ſpēbꝰ
ſubſtantie ergo propriū non predicat̄ đ
vna ſola ſpē. Quinto ſic omne vni-
uerſal debet p̄dicari vniuoce de mul-
tis. accidēs eſt vniuerſale: igit̄. Ad
argumenta. Ad primū dicitur ꝙ de plu
ribus capitur dupliciter. vno mō abſo-
lute vt tm̄ valet ſicut de multis: et hoc
modo genus conuenit cum aliis ꝑ hoc
quod đ multis predicatur. Alio modo
conparatiue ⁊ per hoc genus differt ab
aliis: quia predicatur de pluribus quā
alia: ideo non eſt idem in quo genꝰ cō-
uenit et in quo differt ab aliis. Ad
ſecuduꝫ dicitur ꝙ licet ſpecies cōtineat
genus ſicut totum eſſenciale vel inferiꝰ
ſuum ſuperius ſcilicet quo ad partem
poteſtatis eius non tamē ſicut totū vni-
uerſale ſuas partes ſic ꝙ contineat ge-
nus ſecundum totam poteſtateꝫ ⁊ com-
munitatem eius. Ad tercium dicit̄
ꝙ ex duobus exiſtentibus in actu vt ſic
non fit vnuꝫ. ſed tamen inquantū vnū
eſt in potentia ad alterum bene fit ter-
cium. modo duarum differentiarū vna
pōt ſe habere ī potētia reſpectu alterius
per hoc ꝙ differentia ſuperior cōſtituit
vnum genus quod eſt diſtinguibile ⁊ de
terminabile per differentiam inferioreꝫ.
Non eſt tamen intellgendū ꝙ differētia
inq̄tum differentia eſt ⁊ eſt vltimus ac-
tus ſpeciei ſit in potentia ad aliam diffe-
rentiam. Sed inq̄tum ſe habet vt actus
confuſus ſpeciei inferioris ⁊ eſt conſtitu
tiua generis illius ſpeciei. Ad quartū
dicitur ꝙ ſi proprium capiatur cōiter pro
omni proprio generis vel ſpeciei ſic benē
predicatur de pluribus ſpeciebus. quia
proprium generis predicat̄ de vno gen̄e
vt eſt in multis ſpeciebus: ſed quia tale
eſt cōe multis ſpeciebus: ideo non habꝫ
ſimpliciter modū proprij ſed accidentis
cōmunis. Sed ſi capiatur ſpecialr̄ ſolum
pro proprio ſpēi ſpecialiſſime vt hic capi
tur ſic de vna ſola ſpecie predicatur.

Ad quintū dicit̄ ꝙ ſi capiatur predi-
cari vniuoce generaliter pro ōi illo quod
ſm̄ ſignificatū predicat̄ de mltis ſic ōne
vlē debet predicari de multis vniuoce. ⁊
illo modo accidēs vniuoce predicat̄. ſed
ſi capiatur vniuoce predicari ſpecialr̄ vt
eſt p̄dicari nōie ⁊ rōe eſſētiali de ſubiec
to ſic non predicat̄ vniuoce. Et hec de p̄
dicabilibus dicta ſufficiunt.

Incipit tractatus de p̄dicamētis

Ste ē tercius tractatꝰ
de predicamētis ī quo
Poſtq̄ Pe. hyſ. in prece-
denti tractatu determina-
uit de dicibili incomplexo
ſub ratōe predicabilis ⁊ vniuerſalis. hic
conſequenter determinat de dicibli incō
plexo ſub ratione ordinabilis in genere
ſecundum ſub et ſupra. Cuius ordinis ra
tio eſt: quia ordinatio ſm̄ ſub ⁊ ſupra eſt
ordinatio in linea p̄dicamentali ī qua ge
nus ordinat̄ ſupra ſpēm ⁊ ſpecies ſub ge
nere ⁊ īdiuidua ſub ſpēbus ⁊ ſic de aliis:
⁊ quia talis ordinatio fit ſecundū rōes p̄
dicabilium: ideo oportebat determinare
primo de dicibili īcomplexo q̄tum ad ra
tōeꝫ vlis q̄ ſm̄ rōem ordīabilis ī gn̄e ſm̄
ſub ⁊ ſup̄ qđ fit in hoc tractatu de p̄dica
mētis. ⁊ intulat̄ hic tratatꝰ de p̄dicamētis
q: iter dicibilia īcomplexa predicamēta
ſunt principaliora. A principaliori auteꝫ
parte ſubiecti ſepe fit denominatio ſcien
tie. Primo ſciendum ꝙ predicamēta
que ſunt genera generaliſſima dupliciter
conſiderantur. vno modo inq̄tum ſūt p̄
ma principia diuerſitatis reruꝫ formalia
⁊ hoc modo non poteſt de ipſis aliquid
demonſtrari: nec de ipſis ſub tali ratione
habetur ſcientia. Alio modo conſideran
tur per reductioneꝫ ad aliquod cōmune
in quo conueniūt ⁊ hoc dupliciter. vel in
quantū reducunt̄ ad ens ⁊ ſunt ꝑtes ētis
⁊ hoc modo conſiderātur in metaphiſica
que conſiderat de ente inq̄tuꝫ ens Alio
modo inquantuꝫ reducuntur ad dicibile
icomplexū ⁊ ſub tali ratione in logica cō
ſiderātur. Logicus enim non conſiderat
res abſolute: ſed inq̄tum referunt ad ra-
tioneꝫ dicibilis ⁊ predicabilis: vel vt ī ip
ſis fundant̄ alique ſecunde intentiones.

Secundo ſcienduꝫ ꝙ ſubiectū huius
tractatus eſt dicibile īcomplexuꝫ ordina
bile in genere ſm̄ ſub ⁊ ſupra. Dicitur di
cibile. eo ꝙ hic coſiderantur res vt refe-
runt̄ ad dici: ⁊ dr̄ complexuꝫ: ad differen
tiam ſudiecti primi tractatus quod eſt di
cibile complexum. ſ. enuntiatio. dr̄ ordi-
nabile in genere ad differentiaꝫ ſubiecti
libri predicabilium quod eſt dicibile in
cōplexū ſub ratione vniuerſalis ⁊ nō ſub
ratione ordinabilis in genere. et non eſt
predicamentuꝫ ſubiectum huius tractatꝰ
q̄uis ſit principalior pars eius. quia non
oia hic conſiderata principaliter conſide
rant̄ ſub rōe predicamēti. ſed ſub ratōne
dicibilis icomplexi ordinabilis in gen̄e.
⁊ per hoc patet que ſit cā materialis hu-
ius tractatus per quod habetur que ſit
cauſa finalis eius. vnde finis intrinſe-
cus eſt ꝑfecta cognitio ſubiecti ſicut in
aliis ſcienciis ſpeculatiuis. ⁊ finis extri
ſecus eſt cognitio enūtiatōis que fit ex
dicibilibus īcomplexis ⁊ etiā argumen
tationis. ⁊ generaliter acquiſitō oīm ali
arū ſcientiaꝝ. Et eius cā foꝛalis ē modꝰ
procedendi qui eſt diffinitiuus. diuiſiuꝰ
probatiuus et exemplorū poſitiuus. Et
forma tractatus eſt eius diuiſio per ca-
pitula ⁊ capitulorū ꝑ partes. vnde tres
ſunt partes principales. In prima tra-
duntur antepredicamenta. In ſecunda
predicamenta. In tercia poſtpredica-
menta. Tercio ſcienduꝫ ꝙ antepre-
dicamentū eſt documentum precedens
determinationem predicamentoruꝫ im
mediate ordinatum ad cognitōnem eo
ruꝫ habendam: ⁊ dicitur immediate or
dinatum ⁊c. quia licet diffinitiones pre
dicabilium ad cognitionem predicamē
torum valeāt non tamen īmediate ordi
natur ad cognoſcenda predicamēta: ſꝫ
ad cognoſcendū ipſa vniuerſalia. ⁊ ſūt
tria antepredicamenta in generali. ſ. dif
finitio diuiſio ⁊ regula. ⁊ ſeptem in ſpe-
ciali. ſ. tres diffinitiōes due diuiſiones
⁊ due regule. Quorum ſic habetur ſuffi
cientia: quia antepredicamentum ordi-
natur ad cognitionem predicamentorū
vel ergo valet ad cognoſcendum conue
nientiam vel differentiam vel ordinem
Si primum hoc eſt tripliciter: vel valet
ad cognoſcendum conuenientiam pre-
dicamentorum in vnum cōmune equi-
uocum quod eſt ens ⁊ ſic eſt diffinitio
equiuocorum. vel ad cognoſcendum cō
uenientiam dicibilium vnius ordinis.
⁊ ſic eſt diffinitio vniuocorū. vel ad cog
noſcendū cōuenientiā oiꝫ p̄dicamētoꝝ
accidentiū ī vnū cōe ſubiectū. ſ. ī ſubſtā
tiā de q̄ dicunt dnoiatiue: ⁊ ſic eſt diffi-
nitio denominatiuoruꝫ. Si ad cogno-
ſcendū drñam hoc eſt dupliciter. vel do

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

cet differentiã eorũ que ponuntur in ge
nere ab hiis que non ponunť in genere
⁊ ſic eſt prima diuiſio. vel eoruʒ que po
nuntur in diuerſis generibus inter ſe: et
ſic eſt ſecunda diuiſio. Si ad cognoſcẽ
dum ordinem in linea predicamentali:
hoc eſt dupliciter: vel reſpectu vnius co
ordinationis: vel diuerſarum. ſi primuʒ
ſic eſt prima regula. ſi ſecundũ ſic eſt ſe-
cunda. ⁊ iſta antepredicamẽta ſunt illa
que premittenda ſunt ante predicamẽ
ta ſine quorum cognitione non poteſt
haberi faciliter cognitio predicamẽtoꝝ
Quarto ſciendũ ꝙ ad cognoſcendũ
tria prima antepredicamẽta autor põit
vnam diuiſionem modoruʒ predicandi
ſiue eorum que predicantur dicẽs ꝙ eo
rum que predicantur alia ſunt vniuoca
alia equiuoca. ⁊ alia denominatiua.
Cuius ratio eſt quia omne quod predi
catur. vel predicatur tanꝙ mlta ⁊ ſic ſũt
equiuoca: vel tanꝙ vnum: ⁊ hoc eſt du
pliciter. vel predicantur nomine tantuʒ
⁊ ſic eſt denominatiuum. vel nomine et
ratione. ⁊ ſic eſt vniuocuʒ: ⁊ de hiis tri-
bus poſtea in ſpeciali videbitur. Cõ
tra predicta arguitur primo ſic: õe illud
de quo eſt ſcientia habet principia per
que de illo probantur paſſiones ⁊ cog-
noſcuntur: Sed predicamenta cum ſint
prima principia non habent principia:
ergo de ipſis non eſt ſcientia. Secũ
do ſic logicus nõ habʒ conſiderare res
cum logica ſit ſcientia rationalis: ⁊ non
realis. ergo cum predicamenta ſint res
naturales hic male determinatur de p̃-
dicamentis. Tercio ſic prima princi
pia ſunt de ſe nota ſimpliciter ⁊ quo ad
nos: ergo predicamenta erunt per ſe no
ta: ⁊ ſic ad cognoſcendũ ipſa aliq̃ nõ ſũt
predicamẽta. Quarto ſic in libro p̃-
dicabiliuʒ determinatũ eſt de modis p̃
dicandi: ergo de ipſis non debet hic de
terminari: ſed tantum de dicibilibus in
complexis ordinabilibus in genere. ⁊ ſic
male diſtinguiť triplex modus predican
di. Quinto ſic membra huius diuiſio-
nis coincidunt: ergo. antecedẽs patet. q2
homo vniuoce predicatur de ſorte ⁊ pla
tone ⁊ equiuoce de homine viuo: ⁊ hõie
picto ergo iſta diuiſio eſt mala. Ad p̃
mum dicitur ꝙ licet predicamenta nõ ha
beant principia formalia ⁊ vniuoca hẽnt
tamen effectiua ⁊ formalia equiuoca. iõ
de ipſis vt reducuntur ad vnuʒ cõmune
poteſt eſſe ſcientia per talia principia.
Ad ſecundum dicitur ꝙ logicus
non conſiderat principaliter de rebus ẜm
ſe acceptis ſed tantum vt ſubſtant inten-
tionibus primis ⁊ ſecundis ex quibus fi
unt argumẽtationes: ⁊ ob hoc dicit Aui
cenna ꝙ logica eſt de ſecundis intentio-
nibus adiunctis primis. Ad tercium
dicitur ꝙ licet prima principia complexa
ſint ꝑ ſe nota ⁊ ſimpliciter ⁊ quo ad nos
vt iſtud omne totuʒ eſt maius ſua parte:
non tamen prima principia incõplexa. ſʒ
nobis ſunt difficillima. ad cognoſcenduʒ
predicamenta autem ſunt principia incõ
plexa ⁊ non complexa. Ad quartũ dr
ꝙ licʒ in hoc libro nõ debeat determiari
de aliquibus modis predicandi quinqʒ
vniuerſalium in ſp̃ali tamen poteſt deter
minari in gñali de aliquibus modis ad
oſtendendũ quõ genus predicať de ſuis
inferioribus ⁊ accidens de prima ſubſtã
tia. Ad quintũ dr ꝙ liet homo vt ac-
cipitur pro omnibus ſignificatis eius p̃-
dicetur equiuoce ⁊ quãdo accipitur pro
vno tantũ predicetur vniuoce. non tamẽ
eſt equiuocũ ⁊ vniuocũ ẜm eandẽ accep
tioneʒ eius ſed ſolũ ẜm diuerſas: iõ iſta
membra diuiſionis non coincidunt.

Quiuoca dicũtur quorũ
Poſtꝙ autor p̃miſit diuiſionẽ
dicibilium per vniuoca equi-
uoca ⁊ denominatiua. hic conſequenter
ponit diffinitiones horum membrorum
⁊ primo ponit diffinitionem equiuocorũ
Cuius ratio eſt quia illa valet ad cog-
noſcenduʒ reductioneʒ predicamentorũ
ad vnum cõe quod eſt ens quod dicitur
equiuoce de ipſis. ⁊ diffinitio vniuocoꝝ
valet ad cognoſcenduʒ reductioneʒ oĩm
dicibilium eiuſdeʒ generis ad ipſum ge
nus generaliſſimuʒ. ⁊ diffinitio denomĩa
tiuorum valet ad reducendum oĩa pre-
dicamenta accidentiũ ad ſubſtantiaʒ de
qua predicãtur denominatiue: ⁊ quia re-
ductio predicamantorum ad ens eſt p̃or
aliis: ideo diffinitio equiuocorũ conueni
enter precedit alias. ⁊ quia etiaʒ reductõ
dicibilium ad ſuũ genus precedit reduc
tionem accidentium ad ſubſtantiã: ideo
diffinitio vniuocorum precedit diffiniti-
onem denominatiuorũ: ſic ergo ponitur
diffinitio equiuocorum. Equiuoca dicũ
tur quoruʒ ſolum nomen eſt cõmune et
ratio ſubſtantie ẜm illud nomẽ eſt diuer
ſa. in qua diffinitiõe ponitur dicuntur. i.
ſunt dicibilia ad explicanduʒ genus dif
finiti quod eſt dicibile. ⁊ non ponitur ſũt
quia hic non conſiderantur inꝙtum ſunt
entia: ſed inquantũ ſunt dicibilia. ⁊ totuʒ
reſiduum ponitur ad differentiã vniuo-
corum ⁊ denominatiuoruʒ quia vniuoca
non habent ſolum nomẽ cõmune ſed cũ
hoc habẽt rationem: ⁊ denominatia non
predicantur ẜm diuerſas rationes.
Primo ſciènduʒ ꝙ duplitia ſunt eq̃-
uoca. ſ. equiuoca equiuocãtia ⁊ equiuoca
equiuocata. Equiuocum equiuocans eſt
nomen cõmune diuerſis rationibus plu
ra ſignificans: ⁊ ſicut hoc nomen animal
diuerſis rõibus ſignificat animal viuũ et
aĩal pictũ. Sʒ equiuoca eq̃uocata dicunť
res diuerſe diuerſis rationibus per vnuʒ
nomen ſignificate. ſicut animal viuum et
aĩal pictum ſunt diuerſe res diuerſis rati
onibus ſignificate per hoc nomẽ animal
hec aũt diffinitio ſolũ dať de eq̃uocis eq̃
uocatis ⁊ non equiuocantibus: quia eq̃-
uoca equiuocata ſolũ habent nomẽ cõ
mune. Tamen per hanc diffinitionẽ po
teſt haberi diffinitõ equiuoci equiuocã
tis: quia ſicut equiuoca equiuocata ha
bent vnum nomen cõmune ⁊ diuerſas
rationes: ita equiuocum equiuocãs eſt
nomẽ cõmune diuerſis rationibus plu
ra ſignificans: ⁊ quia equiuoca equiuo
cata ſemꝑ ſũt plures res ſignificate per
vnum nomen cõmmne: ideo ad deſig-
nandam iſtaʒ pluralitatem hic diffini-
untur equiuoca in plurali numero.
Secundo ſciendum ꝙ ad huc du-
plex eſt equiuocum equiuocans. ⁊ ſimi
liter equiuocum equiuocatum. ſ. equiuo
cum a caſu ⁊ a conſilio quod dicitur a-
nalogum. vnde equiuocũ a caſu eſt qõ
eque primo plura ſignificat: ⁊ dicitur a
caſu quia imponens ipſuʒ ad ſignificã
dum in ſecunda impoſitione eius non
hʒ reſpectũ ad ſuam priaʒ ſignificatõeʒ
ſed a caſu accidit ꝙ tale nomẽ prius ha
buit aliud ſignificatum ſicut equus ſi
dicatur idem eſt quod equalis vel ideʒ
eſt quod animal: ⁊ imponens ipſum ad
vnum ſignificatum non habuit reſpectũ
ad aliud. ⁊ per hoc poſſunt diffiniri eq̃-
uoca equiuocata a caſu. Sʒ equiuocuʒ
a conſilio eſt vnum nomen per prius ⁊
poſterius plura ſignificans: ⁊ dicitur a
conſilio: quia ſicut in couſilio vnus imi
tatur iudicium alterius: ſic etiaʒ tali no
mini attribuitur vna ſignificatio per re
ſpectum ad aliaʒ ſicut animal ſignificat
animal viuum. ⁊ ex conſequenti per ſi-
militudinem ſignificat animal pictũ. vñ
equiuoca equiuocata a conſilio ſunt res
diuerſe ſecunduʒ prius ⁊ poſterius ſig
nificate per vnum nomen. et de vtriſqʒ
ſcilicet a caſu ⁊ a conſilio datur hec dif-
finitio equiuocorum. Tercio ſcien
dum ꝙ nomen dicitur commune dupli
citer. vno modo ẜm voceʒ que commu
nis ẽ ad mlta ſignificata ſicut ſortes dr

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

nomen cõmune ad iſtum fortez ⁊ ad il
lum. Alio modo dicitur cõmune ſecun
duz ſignificatum eius quod eſt cõmune
ad plura ſuppoſita ſicut ſignificatuz ho
minis.ſ. humaitas que eſt cõis ad oĩa
indiuidua eius. hic autem ſumiẗ nomen
cõmune primo modo pro illo quod eſt
cõe ſm vocem per reſpectũ ad plura ſig
nificata ⁊ non ſecundo mõ quia ſi ſic ac
ciperetur tunc nullus terminus ſingula
ris diceretur equiuoce de multis cũ nõ
ſit nomen cõe cõmunitate ſui ſignificati
vnde equiuoca equiuocata ex quo ſunt
diuerſe res diuerſa ſunt ſignificata eiu-
ſdem vocis. ideo hñt nomen cõe prio
modo. Quarto ſciendũ ꝙ ratio ſub-
ſtantie dupliciter accipitur. vno mõ ſpã
aliter pro diffinitione quiditatiua vere
ſubſtantie que eſt per ſe ⁊ iſto mõ non
accipiẗ hic: quia ſic in accidentibus nõ
eſſent aliqua equiuoca cũ non habeant
hoc modo rõem ſubſtantie. Alio modo
capitur generaliter pro quacũqꝫ diffini-
tione quiditatiua ſubſtantiali ⁊ acciden
tali que aliquo modo explicat eſſentiaz
rei capiendo ſubſtantiaz pro eſſentia: ⁊
hoc modo equiuocorũ ratõ ſubſtãtie ẽ
diuerſa. Cuius ratio eſt quia quecumqꝫ
habent diuerſas formas quibus ſignifi
cantur per vnũ nomen ⁊ etiaz ſub diuer
ſis conceptionibus habẽt diuerſas dif-
finitiones ſm tale nomẽ. Sz equiuoca
equiuocata ſunt diuerſe res ⁊ ſm diuer
ſas formas ⁊ diuerſos conceptus qui-
bus ſignificantur per vnũ nomẽ cõmu-
ne ⁊ nõ ſignificantur per vnũ conceptuz
cõem: ⁊ ideo ſm nomen ipſoꝝ ratio ſub
ſtantie generaliter ſumpta eſt diuerſa.
Et per hoc patet intellectus diffinitiõis
equiuocorum. Circa predicta arguiẗ
primo: canis eſt quoddaz equiuocũ ad
canẽ latrabilem. piſcem marinũ ⁊ ſidus
celeſte ⁊ tñ non hẽt vnuz cõe nomen cũ
ipſũ ſit vnuz nomẽ: ergo male dicitur ꝙ
equiuoca habent vnum nomen cõmune
Secundo ſic in verbis reperiuntur
equiuoca. ⁊ tamen ibi non eſt nomen cõ
mune. igiẗ Tercio ſic equiuoca a cõ
ſilio habent vnam rõem cõem vnitate ꝓ
portionis ⁊ analogie et tamen ſunt equi
uoca: ergo male dicitur ꝙ equiuoca hñt
ſolum nomen commune. conſequentia te
net quia iſtis equiuocis vltra nomẽ cõ-
mune eſt ratio communis. Quarto ſic
canis latrabilis marinus piſcis ſũt equi
uoca eq̃uocata ⁊ tñ non hñt ſolũ nomẽ
commune ſed conueniunt in ratione ſub
ſtantiali corporis animati ⁊ habent vnaz
rationem communez. ergo male dicitur
ꝙ equiuoca habent ſolum nomen cõmu
ne ⁊ rationez ſubſtantie diuerſã Quin
to ſic vnius rei eſt tantum vna forma: ſꝫ
ſignificatio eſt forma nominis: ⁊ ſic vnı⁹
nominis eſt tantuz vna ſignificatio: ergo
et vnuz ſignificatum: ⁊ per conſequens ſi
equiuoca habeant vnum nomẽ commu
ne habent vnam rationem que ſignificaẗ
per tale nomẽ. Ad primuz dicitur ꝙ lꝫ
hoc nomen canis ſit equiuocum equiuo
cans non tamen ẽ equiuocatũ ⁊ de equi
uocis equiuocatis datur tantuz preſens
diffinitio. Ad ſecundum dicitur ꝙ ſi
nomen capiatur ſpetialiter pro voce que
ſignificat per modum permanentis ſiue
habitus et quietis ⁊ vt eſt pars oratiõis
diſtincta contra verbum ſic in verbis nõ
reperitur nomen. ſed ſi capiatur generaliẗ
pro vt eſt nota mentis. i. ſignuz illius qđ
in mente concipitur ſic verbum bene di-
citur nomen ⁊ hoc modo capitur in diffi-
nitione. Ad terciuz dicitur ꝙ licet eq̃
uoca a conſilio habeant rationem cõmu-
nem ſecunduz modum non tamen ſecun
dum rem quia vnitas anologie non eſt
vnitas ſecundum rem ſed tantum ſecun
dum modum ⁊ ad cõitatẽ requiritur vni
tas rei vnde illa que habent talem vni-
tatez proportionis ſunt ſm rem diuerſa
licet habeant quendaz modum vnitatis
Ad quartum dicitur ꝙ licet canis la-
trabilis ⁊ canis marinus habeant vnam
cõez rationem vt conueniunt in corpore
animato non tamen vt conueniunt in no
mine canis. ideo rationes eorum ſumpte
ſm illud nomen ſunt diuerſe. Ad qui
tum dicitur ꝙ licet ſignificatio ſit foꝛa ac
cidentalis nõis non eſt tamen forma eſ-
ſentialis: ideo vnius nominis poſſũt eſſe
plures ſignificationes ſicut eiuſdem rei
plures forme accidentales: ſed ſua forma
eſſentialis eſt dearticulatio ſiue modus
proferendi: ⁊ ipſa vox eſt materia eius.
Uniuoca dicũtur. Poſtꝙ̃
autor poſuit diffinitionẽ equi
uocoruz. hic conſequẽter po-
nit diffinitõez vniuocorũ dicẽs. vniuoca
dicunẗ quorũ nomẽ cõe eſt ⁊ ſm illud no
mẽ ratio ſubſtantie eſt eadez. In hac dif
finitione dicuntur. i. ſunt dicibilia poniẗ
loco generis diffiniti quod eſt dicibile: ⁊
non ponitur ſunt. quia hic non conſiderã
tur vniuoca ſub ratione entis ſed inquã
tum referuntur ad dici. Illud quod ſeq̃-
tur ponitur ad differentiã alioruz vt ſta
tim declaribitur. ⁊ accipitur hic nomẽ cõe
pro voce ſignificatiũa que eſt nota mẽtis
⁊ non ſpetialiter vt eſt pars orationis di
ſtincta a verbo: quia in verbis reperiunẗ
vniuoca ſicut ⁊ in nõibus. Primo ſciẽ
dum ꝙ dupliciа ſunt vniuoca. ſ. vniuoca
vniuocantia ⁊ vniuoca vniuocata: vnde
vniuocũ vniuocans eſt nomẽ ſecundum
vnã rõem pluribus attributuz. vt hoc no
mẽ aĩal ſm vnã rõem cõem attribuiẗ hõi
⁊ aſino. Et vniuoca vniuocata ſũt res di
uerſe ſm vnam rõnem cõem per idez no
men importate. vt hõ ⁊ aſinus ſm vnam
cõem rõez repertam in hoc nõie aĩal. hic
aũt diffiniunẗ vniuoca vniuocata ⁊ non
vniuocũ vniuocans ſicut prius dicũ eſt
de equiuocis: ⁊ quia vniuoca vniuocata
ſũt plures res ⁊ diuerſe contente ſub eo
dem nõie: ideo ad denotandũ illaz plu
ralitatẽ hic vniuoca in plurali diffiniun
tur. Secuudo ſciendũ ꝙ vniuoca
differũt a multiuocis ⁊ diuerſiuocis qꝛ
multiuoca ſunt diuerſeuoces vni rei at-
tribute que aliter vocantur ſinonima: ⁊
diuerſiuoca ſũt diuerſe voces diuerſis
rebus attribute: ⁊ de iſtis hic nõ deter-
minaẗ ſicut de equiuocis ⁊ vniuocis qꝛ
non valent ad cognoſcendum reductio
nem predicamentorum in aliquod vnũ
nec neceſſario requiruntur ad cognitõ-
nem eorum: ⁊ in iſtis non reperiẗ vnum
nomẽ cõe ſed ſunt plura noĩa. vniuoca
vero habent vnum nomẽ cõmune ſigni
ficans vnũ conceptuz cõem in quo con
ueniũt: ideo in diffinitõe vniuocoꝝ con
uenïẽter poniẗ quoꝝ nomẽ eſt cõmune
ad differentiam multiuocorum ⁊ diuer
ſiuocorum. Tercio ſciendum ꝙ vni-
uoca differunt ab equiuocis quia equi
uocum habet plura ſignificata formalia
ideo dicitur equiuocum quaſi equaliter
plura vocans: ⁊ licet equiuocum a conſi
lio ex parte rationis nominis non equa
liter vocet õnia ſignificata eius ſed ſm
prius ⁊ poſterius tamen ex parte vocis
⁊ ſecluſa ratione ſe habet equaliter. Sz
vniuocum habet tantum vnum ſignifi
catum formale ⁊ immediatum: ideo dr̃
vniuocuz quaſi vnum. vocans ſicut ani
mal immediate ſignificat animalitatez:
⁊ quia vniuoca vniuocata conueniunt
in ſignificato formali quod ẽ forma cõ
munis ſignificata per nomen vniuocuz
⁊ illa forma communis habet vnam ra
tionem eſſentialez: ideo vniuoca habẽt
eãdẽ rõez ſubſtãtie ſũptã ſm nomẽ cõe
eoꝝ: ideo hec ꝑticla rõ ſubſtãtie ẽ eadẽ
poniẗ cõuenïẽter ad drñaz eq̃uocorum
Quarto ſciẽdũ ꝙ vniuoca ⁊ denoĩatia
ſic drñt inter ſe. q̃a vniuoca vniuocata
ĩcludũt ẽẽ ĩr ſigĩficatũ foꝛale nõis vni
uoci ĩ quo cõueniũt: iõ rõ ꝓpa illi⁹ ſigni

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

ficati cõis ẽ ratio cõis et ẽentialis vni-
uocatorũ:iõ vniuocũ nomine ꝛ ratione
dicitur de vniuocatis.ſed denominata
alicuius de nõiatiui non includunt eſ-
ſencialiter ſignificatũ formale ipſius de
nominatiui ſed accñtaliter tantuꝫ:ideo
ratio eſſentialis illi⁹ ſignificati nõ ẽ rõe
denominatoꝝ:vt cum albus predicatur
de homine ꝛ equo homo et equus ſunt
denominata album vero denominatĩm
ꝛ hõ ꝛ equus includũt ſoluꝫ accñtaliter
formale ſignificatuꝫ albi qð eſt albedo:
ideo ratio illius ſignificati nõ ẽ ratio il-
lorum denoĩatoꝝ.ideo per hanc parti-
culaꝫ ratio ſubſtantie eſt eadẽ vniuoca
differunt a denomiãtis:ꝛ per hoc patet
qð iſta diffinitio explicat naturaꝫ vni-
uocorum faciens ipſa differre ab oĩbus
aliis ideo eſt ſufficiens. Sed cõtra
p̄dictã primo arguitur.ſic nomẽ vniuo-
cum habet tantuꝫ vnum ſignificatuꝫ ſed
vniuoca vniuocata ſũt res diuerſe ꝛ nõ
ſunt vnum ſignificatum noĩs ergo vni-
uoca vniuocata non in portãtur per idẽ
nomen commune. Secundo ſic hõ
ꝛ equus ſũt vniuoca vniuocata ꝛ tamẽ
ipſorum non eſt vna ratio ſubſtãtie ſed
habent diuerſas diffinitiones:cũ diffe-
rant ſpecie. ergo ratio ſubſtantie vni-
uocorum non eſt eadem. Tertio ſic
albedo ꝛ nigredo ſunt vniuoca vniuo-
cata ꝛ tamen non hẽnt eandem diffini-
tioneꝫ ſubſtantie cõeꝫ cuꝫ ſint acciden-
tia ergo cõtra diffinitionẽ. Quarto
ſic equiuocum dicitur qð eſt eq̃liter pl'a
vocãs.ſed animal equaliter vocat ho-
minem ꝛ aſinuꝫ.q̃a tales ſub ſuo gene̾
equaliter continentur: ergo male datur
exẽpluꝫ ꝙ animal ſit commune vniuo-
cum homini ꝛ aſino. Quinto ſic rõ
animalis ſm̃ vnũ qðq; aĩal eſt altera ꝛ
altera vt dicit̃ ſeptimo phiſicoꝝ:ergo hic
male dr̃ ꝙ hõ ꝛ aſinus conueniũt ĩ vna
rõe aĩalis. Ad primũ dr̃ ꝙ ſi vniuo-
ca cõſiderẽtur quãtuꝫ ad id qð ſunt ꝛ ad
ſuas rões ꝓprias ſic nõ ſignificãt̃ p nom̃
cõe vniuocũ:ſꝫ ſi cõſiderẽtur q̃tũ ad na-
turaꝫ cõem in qua cõueniũt ex cõſequẽti
in portant̃ ꝑnomen vniuocũ tanq̃ ſigni-
ficata materialia ei⁹ ꝛ illa natura cõis eſt
ſignificatũ ſuum formale ꝛ immediatum
Ad ſm̃ dicit̃ ꝙ ſi homo ꝛ aſinus cõſi-
derẽtur ſm̃ ꝓprias ipſorũ formas ſic ha-
bent diuerſas diffinitiones ꝓprias ſed ſi
cõſiderent̃ vt cõueniũt in aĩali bene ha-
bẽt vnã diffinitionẽ ſubſtãtialẽ cõeꝫ ipſis
que ſumit̃ ſm̃ foꝛ̃aꝫ cõeꝫ ĩ qua cõueniũt.
Ad terciũ dr̃ ꝙ ſi capiat̃ ſubſtantia ꝓ-
prie pro ente p ſe: ſic albedo ꝛ nigredo
nõ hẽnt rõeꝫ ſubſtãtie. ſꝫ ſi capiat̃ gñalit̃
ꝓ ẽenti a ſicut accipit̃ in iſta diffinitõe ſic
hẽnt hñ eandeꝫ rationeꝫ ſubſtantie cõem
Ad quartũ dr̃ ꝙ lꝫ hoc nomẽ aĩal ex
cõſequenti plura ſignificet eq̃liter.ſ.ſpẽs
ſui ſignificati:nõ tñ prĩo ꝛ imediate plra
vocat eq̃liter ſꝫ tm̃ vnũ ꝓpriũ ſignificatũ
eius.iõ aĩal nõ eſt equiuocũ ſꝫ vniuocũ.
equiuocũ enĩ eſt ex pte vocis imediate
plura ſigificans. Ad quintũ dicit̃ ꝙ ſi
aĩal conſideret̃ ſm̃ eſſe quod hẽt ĩ diuer
ſis ſpẽbus eius contractum per diuerſas
drñas ſic rõ aĩalis ſm̃ vnamquãq; ſpẽꝫ
eius hñ eſt altera ꝛ altera. ſꝫ ſi cõſideret̃
ſm̃ ſimplicẽ ei⁹ eſſentiã ſic ſua rõ ẽ eadeꝫ
ꝛ nõ diuerſa.qꝛ ſic accipit̃ ſua eſſentia im
diſtincta ꝛ nõ diuiſa p drñas eius:iõ rõ
explicans ipſam ſic acceptam non eſt di-
uerſificata.

Denominatiua dicuntur.
Poſtq̃ autor poſuit diffiniti-
onem vniuocorum que docet
reductõeꝫ dicibiliũ in ſuũ genus gñaliſſi
mũ quod dr̃ de ipſis vniuoce.hic conſe
quẽter ponit diffinitõeꝫ denominatiõrũ
per quã cognoſcit̃ reductio accidentium
ad ſubſtantiã de qua predicantur deno-
minatiue dicẽs. Denominatiã dicuntur
quecunq; ab aliquo ſolo caſu drña ſunt:
et ſm̃ illud nomen habent appellatõnem
In qua diffinitione ponitur dicuntur lo
co generis diffiniti vt dictum eſt in prece
dentibus. Deinde alia pars ponitur ad
differentiam vniuocorum ꝛ equiuocorũ.
quia vniuoca ꝛ equiuoca non habent ap
pellationem.i.nominationeꝫ ſm̃ illud no
men abſtractuꝫ a quo differunt ſolo caſu
ſicut denominatiua ſed primo ꝛ per ſe im
portant ſua ſignificata ꝛ non per caden-
tiam ab aliquo. Primo ſciendum ꝙ
in denominatione tria requiruntur.ſ.de
nominans denominatum ꝛ denominati
uum.Denominãs eſt forma accidenta-
lis que importatur per nomen abſtractũ:
ꝛ dicitur denominans quaſi de ſe aliud
nominãs quia de ſe dat concreto. quod
predicetur ꝛ nominet ſubiectuꝫ. Sed de
nominatiuũ eſt accidens concretũ quod
predicatur denominatiẽ de ſuo ſubiecto
vt album vel nigrum. ꝛ dicitur denomi-
natiuum quaſi de alio nominatiuum q̃a
eſt denominatiuum ſubiecti ratione for-
me accidentalis que eſt alia a ſubiecto.
Sed denominatuꝫ eſt ſubiectuꝫ de quo
predicatur accidens concretuꝫ.vt in hac
predicatione denominatiua ſortes eſt al
bus:albedo ſignificata in hoc nomine al
bus ꝛ per illud abſtractuꝫ albedo eſt for
ma denominans:ꝛ illud concretum albũ
eſt denominatiuuꝫ ſortis:ꝛ ſortes eſt ſub
iectum denominatum. Et per hoc patet
ꝙ denominatiuum ꝛ concretum ideꝫ ſũt:
ꝛ denominans ꝛ abſtractuꝫ ſimiliter ideꝫ
important. Secundo ſciendum ꝙ ad
veraꝫ denominatõeꝫ requirunt̃ tres con-
ditiones. Prima conditio eſt ꝙ foꝛ̃a de-
nominãs ſit alia a ſubiecto ſic ꝙ non ſit
de eſſentia eius ſicut genus reſpectu ſpẽi
et ꝙ non fluat a principiis eſſentialibus
eius ſicut propriũ:defectu cuius predica
ta eſſentialia ꝛ propria nõ predicant̃ de-
nominatiẽ.hic enĩ non eſt vera denomi-
natõ hõ eſt humanus vel hõ eſt riſibilis
Secunda conditio eſt ꝙ foꝛ̃a denomi
nãs ſignificet̃ ſm̃ cadentiã ꝛ inherentiã
ad ſubiectuꝫ vt fit in noĩe concreto:rõe
cuius nulla abſtracta predicant̃ deno-
minatiẽ: Tercia cõditio eſt ꝙ denomi-
natiuũ ꝛ abſtractũ conueniãt in princi-
pio dictionis ꝛ differãt in fine cuius de
ffectu ſtudioſus nõ dr̃ denoĩatiue a vir
tute quia ibi nõ eſt conueniẽtia in prin
cipio dictionis. Tercio ſciendũ ꝙ tri
plicia ſũt denominatiã quedaꝫ ſm̃ rem
tm̃ ꝛ non ſm̃ voceꝫ in quibus.ſ. forma
concreti naturaliter prouenit a foꝛ̃a ab-
ſtracti ꝛ tamen non eſt conuenientia in
principio dictionis ꝛ drña in fine ꝛ ſic
ſtudioſus dicitur denominatiẽ a virtu
te. Alia ſũt denoĩatiua ſm̃ voceꝫ tantũ
ꝛ non ſm̃ rẽ que hẽnt conuenientiaꝫ in
principio ꝛ drñaꝫ in fine noĩs abſtracti
ꝛ concreti ꝛ tñ non important alienã na
turaꝫ a denoĩato ſicut homo ꝛ humani
tas vel humanus. Alia ſunt denomina
tiua ſm̃ reꝫ ꝛ vocem ſimul: ꝛ ſunt illa q̃
bus conueniunt tres conditiones pre-
ſuppoſite ſimul: ſicut album ꝛ nigruꝫ q̃
ſunt vera denoĩatiua ꝛ ſolũ de ipſis dat̃
diffinitio preſens. Quarto ſciendũ
ꝙ denominatiuum ꝛ denominans ſiue
concretum ꝛ abſtractum conueniũt du-
pliciter ꝛ differũt dupliciter. Conueniũt
primo in re ſignificata quia ſignificaut
eandẽ formã eſſentialiter. ſicut albedo
ꝛ albũ ſignificãt formaꝫ albedinis.dicit̃
enĩ in predicamentis albũ autem ſolaꝫ
qualitatẽ ſignificat. Secũdo conueniũt
in principio dictionis vt albedo ꝛ albuꝫ
ꝛ illa conueniẽtia in pricipio dictionis
ſignificat conuenientiã in re ſignificata
Sed differunt in modo ſignificandi et
in modo eſſendi quia concretum ſigni-
ficat formam cuꝫ cadentia ꝛ inherentia
ad ſubiectũ ꝑ reſpectũ ad ſubiectũ: ꝛ iõ
dr̃ concretum quaſi ſimul cernẽs formã
et ſubiectum eius ſicut album ſignificat

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

albedinem inherentem ſuo ſubiecto:ſꝫ abſtractũ ſignificat formã ſecundum ſe ſine inherentia et cadentia ad ſubiectuꝫ ⁊ ſignificat eaꝫ ſubſtantiue ⁊ per modũ per ſe ſtantis. ⁊ inde dicitur abſtractum quaſi ab alio tractuꝫ quia ſm modũ eiꝰ ſignificandi ſignificat formam cũ preſciſione ſubiecti deſignando ipſam õnino ſine ſuo ſubiecto. ⁊ inde eſt ꝙ nõ poteſt verificari de ſuo ſubiecto. Secundo differũt in finali terminatione vocis ⁊ iſta drña ſignificat drñam que eſt in modo ſignificandi:ideo in diffinitione denominatiuorũ conuenienter dicitur ꝙ differũt ab aliquo.ſ.quolibet a ſuo abſtracto ĩ ſolo caſu: quia ſoluꝫ differt ab ipis in cadentia ⁊ in modo ſignificandi ⁊ in hoc explicanẽ due differẽtie denõiatiui ⁊ denoiantis. ⁊ ſubiũgitur ſm illud nomen habent appellationem ad explicãdum conuenientiam illorum in principali ſignificato ⁊ in principio dictionis. vnde ordine nature concretũ habet appellationẽ.i. denoiationẽ a ſuo abſtracto.quia ab ipſo accipit ſuũ ſignificatum ⁊ per hoc patet intellectus diffinitionis

Sed contra predicta prio arguitur ſic in nulla bona diffinitõe debet poni vniũſale vniuerſaliter ſumptuꝫ.quia ſic talis diffinitio nõ poſſet vere predicari de diffinito.ſed in iſta poiẽ vſe vniuerſaliter ſũptuꝫ.ſ.quecunqꝫ ergo male.

Secundo ſic albũ ⁊ nigrũ ſũt denomiatia ⁊ tñ nõ drñt ſolo caſu ſed etiã in principali ſignificato.ergo in hac diffinitõe male ponitur ab aliquo ſolo caſu drña ſunt. Tercio ſic denõiatiuuꝫ et abſtractũ differũt in modo ſignificandi vt prius dictũ eſt ⁊ etiã in genere ſicut albedo et albus. ergo nõ differunt ſolo caſu.ergo. Quarto ſic ſtudioſus eſt denomiatiuuꝫ virtutis quia predicatur denominatiẽ de ſuo ſubiecto ⁊ hoc non habꝫ niſi a forma virtutis:⁊ tñ nõ habꝫ appellationem ſm nomen virtutis:ergo male dicĩ ꝙ ſm illud nomen habent appellationem. Quinto ſic abſtractum denominaẽ a cõcreto ſicut a iuſto iuſtitia ergo abſtractum hꝫ appellatõeꝫ a concreto ⁊ nõ ecõtra.ergo male dĩ ꝙ denominatiuũ ſm illud nomen abſtracti hꝫ appellatõem. Ad primũ dĩ ꝙ quecũqꝫ in hac diffinitõe nõ teneẽ vniuerſaliter ſed infinite: ⁊ tm̃ valet ſicut illa que. iõ non poniẽ vſe vlĩter ſũptuꝫ. Ad ſecundũ dicĩ ꝙ licet albuꝫ ⁊ nigrũ non drñant inter ſe ſolo caſu: tñ reſpectu ſuoꝝ abſtractoruꝫ.ſ. albedinis ⁊ nigredinis ſolo caſu differũt. ⁊ ſic intelligiẽ in diffinitõe ꝙ denominatia ſolo caſu differunt a ſuis abſtractis. Ad terciũ dĩ ꝙ negaẽ conſequentia ⁊ cã eſt quia cũ dĩ ſolo caſu nõ ſolũ intelligiẽ de cadentia vocis ſed etiã de cadentia que eſt in modo ſignificandi concreti ⁊ abſtracti ⁊ etiaꝫ quantũ ad mõs eſſendi ꝗ per iſtos modos ſignificandi iportanẽ. Ad quartũ dĩ ꝙ licet ſtudioſus ſit denominatiuum ſm rem nõ tamen ſm voceꝫ ⁊ rẽ ſimul:⁊ ſolum de illis denominatiuis datur iſta diffinitio

Ad quintum dicitur ꝙ licet ſm formationem vocis que a grãmatico principaliter conſideratur abſtractum deriuetur a concreto tamen ſm ordiem vere ſignificatõis ⁊ denõiationis concretũ deriuaẽ ab abſtracto eo ꝙ abſtractũ importat formã ſm ſe:⁊ concretũ importat eam per cadentiaꝫ ad ſubiectũ mõ ipſa ſm ſe naturaliter precedit ĩherentiã eius ad ſubiectum iõ in tali ordine concretum capit denominationem ⁊ appellationẽ ab abſtracto ⁊ talis ordo denominationis a logico conſideratur:iõ dĩ concretũ ab abſtracto deriuari.

c Orum que dicũtur. Poſt ꝙ autor poſuit in ſpeciali tria antepredicamenta.ſ.tres diffinitiones que valent ad reductioneꝫ dicibilium ⁊ conuenientiã eoruꝫ in aliquod vnũ cõmune. hic conſequenter ponit duas diuiſiones valentes ad cognoſcendũ diſtinctionem ⁊ differentiã eoruꝫ que ponuntur in predicamento adinuicem ⁊ ab hiis que non ponutur:⁊ quia prius oportet diſtinguere illa que non ponuntur in predicamento ab hiis que ponuntur in predicamento ꝙ diſtinguere ea que ponuntur in predicamento adinuicẽ. Ideo autor ponit primo hanc diuiſionem que valet ad cognoſcẽdũ que ponunẽ in predicamẽto ⁊ ꝗ non dicẽs. Eoruꝫ ꝗ dicunẽ quedam dicuntur cuꝫ complexione ſicut orõ:quedam vero ſine complexione vt termini ĩ complexi. Cuius ratio eſt quia omne quod dicĩ exprimitur vł ſignificaẽ per voceꝫ complexam ex pluribus vocibꝰ ſignificatiuis ⁊ ſic dicitur cum complexione:vel exprimitur per vnam ſolam vocem ſignificatiuam et ſic dicitur ſine complexione. Primo ſciendũ ꝙ dici tripliciter accipiẽ. vno modo vt tantũ valet ſicut diriuari ab alio vt cuꝫ dicitur dyalitica dicitur a dya qđ eſt duo.i.diriuatur. Secundo modo pro vt tantuꝫ valet ſicut predicari vt in diffinitõne predicabilis cum dicitur predicabile eſt qđ aptũ natum eſt de pluribus dici.i.predicari. Tercio modo dici accipitur pro vt tantũ valet ſicut exprimi vel ſignificari ꝑ vocem ſignificatiuam ⁊ iſto modo ſumitur in propoſito:⁊ per hoc patet quid ſit diuiſum in hac diuiſione:eſt enim dicibile qđ eſt ſignificabile ⁊ dici põt ꝑ dictiõem que eſt vox ſignificatiua:ideo tantũ valet dicere eoruꝫ que dicunẽ ſicut dicibiliũ que per vocem ſignificatiuã exprimũtur.

Secundo ſciendꝫ ꝙ complexio dupliciter accipiẽ vno modo generaliter ꝓ quacũqꝫ compoſitõne duorum ad inuicẽ ſiue ſit duarum rerũ vel dictionum litterarũ vel ſillabaruꝫ: ⁊ iſto mõ non accipiẽ hic. Alio modo accipitur ſolum ſpecialẽ pro compõe plurium vocũ ſignificatiaꝝ ⁊ iſto modo ſumiẽ in propoſito: et ideo complexio vt hic ſumitur ẽ compoſitio ex pluribus vocibꝰ ſignificatiuis. ⁊ dici cum complexione eſt ſignificari vel exprimi ꝑ voceꝫ compoſitam ex pluribus vocibꝰ ſignificatis ⁊ dici ſine cõplexiõe eſt exprimi per vnam ſolam dictionem

Tercio ſciendũ ꝙ duplex eſt complexio ꝗdam eſt complexio diſtãs in ꝗ extrema copulãtur ꝑ copulã verbalẽ ſicͭ in qualibet oratione ꝑfecta:⁊ dicĩ complexio diſtans qꝛ extrema illius cõpõis accipiunẽ ab aĩa diſtĩcte et tanꝙ entia diſtincta concipiunẽ et poſtea vniuntur adinuicem ⁊ hoc ſignificaẽ per copulaꝫ verbalem que eſt nota compõis facte in intellectu.vel etiaꝫ dicitur diſtans:ideo ꝙ inter extrema eius mediat copula ṽbalis. Alia eſt cõplexio indiſtãs cuius extrema non copulanẽ per copulaꝫ verbaleꝫ ⁊ ſe habent ſicut determinatio et ſuũ determinabile.ſicut fit in orõne impfecta vt dicendo hõ albus. ⁊ dicitur indiſtans: quia extrema talis cõpoſitiõis deſignanẽ confuſe ⁊ apprehendunẽ ab aĩa vt vnuꝫ in alio:⁊ ideo inter ipſa nõ mediat copula verbalis. Quarto ſciendũ ꝙ illa que dicunẽ cuꝫ cõplexione dupliciter poſſũt conſiderari. vno mõ in ꝙtuꝫ habẽt complexionem ex pluribus vocibus ⁊ importãt conceptũ cõplexum ⁊ iſto mõ cõplexa non ponuũtur in predicamẽto niſi per ſuas partes. ⁊ ſi ille ꝑtes ſint đ diureſis predicamẽtis vt hic hõ eſt albus tale dicibile ſm ſuas ꝑtes reponiẽ in diuerſis predicamẽtis ⁊ ſi ille partes ſint de eodẽ ꝑ̃dicamẽto vt animal rõale tale dicibile poniẽ in codeꝫ ꝑ̃dicamento tm̃ ſm ſuas partes. quia tñ non per ſe eſt vnũ dicibile:ſed plura:iõ ſimpliciter loquendo dĩ ꝙ tale dicibile cõplexuꝫ non eſt reponibile in predicamẽto. Alio mõ poteſt conſiderari illud

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

quod dicitur cũ complexione.ſ.dicibile
cõplexum inquantum ſumitur ad circũ
loquendũ vnum incõplexum et illo mõ
bene ponit̃ i predicamẽto loco illius in
cõplexi qđ circũloquitur vt qñ diffini-
tio põitur loco diffiniti ad circũloquẽ-
dum ipſũ diffinitũ. Sed ſic capiat̃ dif-
finitio inq̃tum includit genus et drñaȝ
hoc modo non poneretur in predicam̃to
per moduȝ vnius ſed per modum plu-
rium ſecundũ ſuas partes.ſ.per moduȝ
generis ⁊ differẽtie:et ſic dicibilia com-
plexa vt complexa ſunt non ponũtur in
predicamẽto:icomplexa vero ponuntur
⁊ per hanc diui ioneȝ cognoſcimus quõ
differũt dicibilia complexa et incõplexa.
ideo hec diuiſio valet ad cognoſcẽdum
differẽciã eoꝝ q̃ ponũt̃ inpredicamento
ab his que non ponũtur. Sed cõtra
predicta arguit̃ primo ſic omne dicibile
eſt predicabile cum idem ſic dici ⁊ pre-
dicari:ſed oẽ p̃dicabile eſt incomplexũ:
ergo ⁊ omne dicibile:ergo nulla dicũtur
cum complexione. Secũdo ſic vnũ
quoqȝ habet dici ⁊ ſignificari eo modo
quo habȝ eſſe.ſed oẽ ens hȝ eſſe icom-
plexũ ⁊ eſſe vnuȝ ergo oẽ dicibile eſt in
complexum. Tercio ſic canis ẽ vnũ
dicibile.⁊ tamen non eſt incomplexum
cuȝ includat plura ſignificata.nec com-
plexum cum non habeat plures voces:
ergo male dicitur ꝙ dicibilium quedaȝ
dicantur cum complexione ⁊ q̃daȝ ſine.
Quarto ſic huius diuiſiõis mẽbra
non ſunt oppoſita quia complexuȝ ⁊ in
complexum in eodẽ coincidunt ergo di
uiſio eſt mala. Quinto ſic omne cõ-
poſitũ ex voce ⁊ modo ꝓferendi ẽ com
plexum:ſed oẽ dicibile habet vocem et
modum proferendi:ergo nulluȝ dicitur
ſine complexiõe. Ad primũ dicitur
ꝙ ſi capiatur dicibile vt eſt aptum natũ
predicari ſic omne dicibile eſt predica-
bile.ſed ſi capiatur vt eſt aptum natum

exprimi ⁊ ſignificari per dictionẽ vt in ꝑ
poſito ſumitur ſic nõ om̃e dicibile eſt pre
dicabile. Ad ſecundum dr̃ ꝙ licet oẽ
ens ſm ſe ſit vnuȝ ⁊ icomplexum tñ in or
dine ad aliud cũ quo eſt complexũ vł cũ
quo eſt componibile aliquod ens poteſt
dici complexũ: licet hoc ſibi cõueniat for
maliter per reſpectum ad intellectũ com
ponenteȝ ⁊ diuidentẽ qui facit actualiter
tantũ complexionem que prius eſt in re
bus ſm aptitudinem. Ad tercium dr̃
ꝙ licet canis ex parte vocis ⁊ materialit̃
ſit vnũ dicibile:tñ fo͛aliter ex ꝑte ſignifi
catoꝝ nõ ẽ vnũ dicibl͛e ſȝ pl͛a nõ tñ debȝ
dici dicibile cõplexũ qꝛ illa ſigificata nõ
hẽnt iter ſe aliq̃ vniõeȝ vł cõpoſitõnem
nec ſe hẽnt vt deñatõ ⁊ deteriabile ideo
illo modo non poteſt dici complexũ vel
icomplexum:quia hic diuiditur dicibile
quod aliquo modo habet rõeȝ vnius di
cibilis. Ad quartũ dr̃ ꝙ licet comple-
xum ⁊ icomplexũ materialiter coincidãt
in eodẽ eo ꝙ incõplexuȝ materialiter eſt
pars complexi tñ formaliter opponuntur
q̃ntũ ad formas cõplexi ⁊ incõplexi ſicut
dictũ eſt circa diuiſionem vocis ꝑ cõple-
xaȝ ⁊ icomplexã in qua multa ponuntur
que ad intellectũ huius diuiſionis p̃ſup
ponunt̃. Ad quintũ dr̃ ꝙ licet cõpoſi-
tũ ex voce ⁊ mõ ꝓferendi hẽat complexi
oneȝ generalr̃ acceptã nõ tñ hẽt cõplexi-
onẽ ꝓꝑe dictã que eſt ex pluribus vocib⁹
ſignificatiuis de qua eſt hic ſolum ad ꝓ-
poſitum.

a Ateq̃ alteruȝ. Poſtq̃ au-
tor poſuit primã diuiſionem
antep̃dicamentalẽ. hic conſe
quẽter vult ponere ſecundã.ſed quia illa
diuiſio non põt ꝑfecte cognoſci niſi cog-
noſcunt̃ mõi eſſẽdi in. iõ ꝓus q̃ autor po
nat illã diuiſiõeȝ diuidit eſſe in alio ꝑ oc
to mõs q̃ in hiis verſib⁹ continent̃. In-
ſũt pars. totũ. ſpẽs. genus. ⁊ calor igni.
Rex in regno. res in fine. locoq̃ȝ locatuȝ

Quorũ ſic habetur ſufficiẽcia:quia om̃e
quod eſt in aliquo vel cõuenit realiter cũ
eo in quo eſt vel ab eo differt realiter.
Si cõuenit cũ eo realiter in quo eſt hoc
eſt dupliciter: vel eſt in eo ꝑ moduȝ ꝑtis
vel per modũ totius. Si per modũ ꝑtis
hoc eſt dupliciter:vel per modum partis
integralis ⁊ ſic eſt primus modus. vel ꝑ
modũ ꝑtis ſubiectie ⁊ ſic eſt tercius mo-
dus. Si ꝑ moduȝ totius hoc eſt duplicit̃.
vel per moduȝ totius integralis ⁊ ſic eſt
ſecundus mod⁹ vel ꝑ modũ totius vl͛is
⁊ ſic eſt q̃rtus modus. Si differt ab eo ĩ
quo eſt realiter hoc eſt dupliciter. vel eſt
in eo actualiter vel virtualiter tantum.
Si actualiter hoc ẽ dupliciter. vel id qđ
eſt in alio dat eſſe cui ieſt ⁊ facit vnũ eſſe
cum eo ⁊ ſic eſt q̃ntus mod⁹ quo forma
eſt in materia. vel ab eo in quo ẽ ſuſcipit
eſſe ⁊ diſtinguitur in eſſe ab ipſo ⁊ ſic eſt
octauus modus quo locatum eſt in loco.
Si ſit in alio virtualiter tantum hoc eſt
dupliciter. vł eſt in alio q̃ntuȝ ad virtutẽ
productiuaȝ q̃ producitur in eſſe ⁊ ſic eſt
ſextus modus. quo effectus eſt in cauſa
efficiente. vel eſt in eo ſolum virtualiter
quantum ad bonitatẽ ⁊ ſic eſt ſeptimus
modus quo effect⁹ habet eſſe in ſuo fine:
⁊ non eſt hec diuiſio ante predicamẽtum
quia nõ imediate ordinat̃ ad cognitiõeȝ
antepredicamentorum ſed ad cognitõeȝ
vnius diuiſionis ante p̃dicamẽtalis licet
ex conſeq̃nti valeat ad cognitõneȝ predi-
camẽtorum. Primo ſciendum eſt ꝙ
partes diũſimode ſunt in toto integrali ⁊
totuȝ integrale in ſuis partibus. q̇a ꝑtes
ſunt in toto per modũ materie ⁊ cõponũt
ipſũ totũ materialit̃:⁊ actualiter vniũtur
⁊ continẽtur adinuiceȝ per formã totius
ſub qua vniũtur. Sed totum integrale ẽ
in ſuis partibus ꝑ modum forme cuȝ ſit
vniens actualiter ⁊ continens ſuas ꝑtes
ad inuicem. vñ cum totum habeat rõneȝ
actus reſpectu ſuaruȝ partium:et ex ipſis

cõponat̃ ⁊ actus eſt in eo cuius eſt act⁹
ideo totuȝ cõueniẽter dicitur eſſe in ſuis
partibus:et non differt realiter ab ipſis
cõiunctim acceptis ſed rõe tantuȝ. licet
diſtinguat̃ realiter a ſuis ꝑtibus diuiſiȝ
acceptis ſicut ſortes differt a manu ei⁹
eo ꝙ includit alias partes que realiter
a mãu diſtingunt̃ ⁊ ſilr̃ a quacũqȝ alia
parte diuiſim accepta. Secũdo ſci-
endum ꝙ diuerſimode ſpẽs eſt igenere
et genus in ſpecie:q̇a ſpẽs eſt ingenere
poteſtate tantum ⁊ non actu:⁊ cõtinetur
ſub eo ſecundũ totam entitatẽ eius:et
ſimiliter intelligenduȝ eſt de q̃libet alia
parte ſubiectiua reſpectu ſui tocius.
Sed genus eſt in ſpẽ actu et intellectu
quia ſpẽs non poteſt intelligi nõ intel-
ligẽdo genus et etiaȝ eſt in ſpẽ ſecũduȝ
eſſẽtiaȝ ⁊ ſm parteȝ ſue poteſtatis ⁊ nõ
ſecũdum totaȝ cõitatem eius:⁊ per hoc
habetur drñ a tercii modi ⁊ quarti. ⁊ licȝ
genus ⁊ ſpẽs ſint idẽ realiter q̃tum ad
eſſentiã nõ tñ ꝓpter hoc ſequit̃ ꝙ idem
eodeȝ mõ ſit in ſe ipſo eo ꝙ gen⁹ ⁊ ſpẽs
diſtingunt̃ ſm diuerſos mõs eſſendi q̃
re nõ eſt inconueniẽs ꝙ ſub illis diuer-
ſis mõis vnũ inſit alteri ⁊ ecõtra. Ter
cio ſciendũ circa quintũ modũ ꝙ forma
ſubſtancialis ⁊ fo͛a accidentalis multi-
pliciter inter ſe differũt ⁊ drñter ſũt in a
liquo. Primo mõ quia fo͛a ſubſtãtialis
dat ẽe ſimplr̃ materie in q̃ ſuſcipit̃: quia
dat ſibi eſſe ſubſtãtiale qđ eſt ẽe ſimplr̃.
ſed fo͛a accidentalis dat ẽe ſm q̇d ſub
iecto ſuo qꝛ ſolũ dat ſibi ẽe accidentale
in gñe cãe fo͛alis. ⁊ ſuſcipit ẽe a ſuo ſub
iecto in triplici gñe cauſe.ſ.cãe efficien-
tis. materialis ⁊ finalis. Secũdo drñt
qꝛ fo͛a ſubſtãtialis nunq̃ p̃ſupponit ẽe
in actu ⁊ cõpletuȝ ſui ſubiecti ſȝ in potẽ
tia tm̃.ſed fo͛a acccidẽtalis p̃ſuppõit ẽe
cõpletuȝ in actu ſui ſubiecti. Tercio diffe
rũt quia deſtructa forma ſubſtãtiali de
ſtruit̃ illud in quo eſt:non aũt deſtructa

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

forma accidētali:et ꝑ has cauſas quīt⁹
modus ſubdiuiditur a boecio in duos
modos. Quarto ſciendū ꝙ aliq̄d
eſt dr̄īter in ſua cauſa efficiēte ⁊ in ſua
cauſa finali q⁊ res eſt ī ſuo efficiēte per
hoc ꝙ ipſuȝ efficiēs hebet v̄tutem pro-
ductiuā qua poteſt ꝓducere effectū ſicut
domificator hȝ virtuteȝ ꝓductiuaȝ qua
poteſt ꝓducere domum ⁊ in efficiente ꝑ
naturaȝ non eſt cognicio effectus:ſed in
agente ſm ꝓpoſitum effectus eſt in ſua
cauſa q̄ntuȝ ad ſimilitudinē eius ꝑ q̄m
cognoſcitur ſicut domus eſt in mēte ar-
tificis ſecūduȝ ſuaȝ ſilitudinē qua cog-
noſcitur dom⁹ ⁊ ad cuius imaginē ipſa
producit̄ res ſȝ eſt in ſuo fine accidēta-
liter tm̄ ſcilcet q̄ntuȝ ad bonitatē eius:q⁊
tota bonitas rei ordinata ad finem pro
uenit ex bonitate finis ⁊ ſic ſuo bonitas
continetur in ſuo fine:ſicut bonitas ſe-
curis continetur in ſecatiōe ⁊ bōitas eq̄
in equitatiōe: ⁊ per hoc aliq̄liter habet̄
ītellect⁹ octo modoꝝ ſciēdi in. Sed
contra p̄dicta arguitur primo ſic:omne
cōtentum excedit̄ ab eo in quo contineт̄
ſed totuȝ integrale non exceditur a ſuis
partibus:ſed ipſas oēs cōtinet:ergo nō
continet̄ in ſuis ꝑtibus ⁊ ꝑ conſequens
non eſt in ipſis. Secundo ſic vnum
oppoſitoꝝ non pōt eſſe in alio:ſed ma-
teria ⁊ forma ſunt oppoſita cuȝ materia
ſit potentia forma vero actus ergo for-
ma nō ē in materia cōtra quintū modū.

Tercio ſic effectus eſſētialit̄ ⁊ rea-
liter diſtinguitur a ſuo efficiēte ⁊ fine cū
ille due ſint cāe extrinſece effectus:ergo
res nō eſt in efficiente nec in ſuo fine.

Quarto ſic locus ⁊ locatū diſtingunt̄
eſſentialr̄ ⁊ realiter quia locus eſt in lo-
cante ⁊ nō in locato: ergo locatū nō hēt
eſſe in loco ſed eſt extra ipſū. Quinto
ſic ſicut aliquid eſt in loco ſimiliter ali-
quid eſt in tp̄re ⁊ tm̄ modus eſſendi ī tē
pore inter iſtos mōs nō enumerat̄.ergo
nō ſufficienter ponunt̄ modi eſſendi in

Ad primū dr̄ ꝙ licet totum integrale
ſm ſuppoſita ⁊ eſſe actuale nō excedatur
a ſuis partibus tm̄ excedit̄ q̄ntum ad eſſe
potentiale ⁊ ſm rōeȝ eo ꝙ eſſe potentiale
ſibi conueit a ſuis ꝑtibus in quibus prio
reperitur. Ad ſecundū dr̄ ꝙ licet forā
⁊ materia q̄ntuȝ ad ſuos mōs opponant̄
ſ.q̄ntuȝ ad modū actus ⁊ modū potentie
non tm̄ ſm eſſe ſuū:per quod quideȝ eſſe
conſiſtūt materia ⁊ forma in compoſito:
ideo forma bene eſt ī materia cui dat ēe.

Ad terciū dr̄ ꝙ licet effectus nō ſit ac
tualiter ⁊ eſſentialiter in ſua cauſa effici-
ente vel finali tm̄ hn̄ eſt ī aptitudie in ipis
⁊ virtualit̄ vt prius viſū eſt. Ad quar
tū dicit̄ ꝙ licet locatuȝ nō ſit in loco per ī
herentiaȝ ſic ꝙ loco inhereat tm̄ eſt in eo
per continentiā quia a loco continet̄ ⁊ cir
cundat̄. Ad quintū dr̄ ꝙ licet eſſe in
tp̄re non enumeret̄ hic diſtincte ⁊ forma
liter tm̄ equaliter enumerat̄ quia continet̄
ſub octauo mō.ſ.ſub eſſe in loco quia ēe
in loco ⁊ in tempore eſt eſſe in alo vt in
menſura extrinſeca rei.

e ¶rum que ſunt quedam
Poſtq̄ȝ autor premiſit diuiſio
neȝ modorū eſſendi in que va
let ad cognoſcendū ſecundā diuiſioeȝ an
tepredicamētalem. hic conſequēter pōit
ſecundā diuiſionē antepredicamentalem
dicens ꝙ entiū dicibiliū aliq̄ dicūtur de
ſubiecto ⁊ non ſūt in ſubiecto: ⁊ alia nec
ſunt in ſubiecto nec de ſubiecto dicuntur
alia in ſubiecto ſunt ⁊ de ſubiecto dicunt̄
⁊ alio in ſubiecto ſūt et de nullo ſubiecto
dicunt̄.Cuius diuiſionis ſic pōt hēri ſuffi
ciantia:quia om̄e ens dicibile eſt ſubſtan
tia vel accidēs. Si ſubſtantia hoc eſt du
pliciter. vel ſubſtantia vl̄is:⁊ ſic eſt pri-
mū menbruȝ.vel ſubſtantia particularis
⁊ ſic eſt ſecundum. Si accidens hoc eſt
dupliciter.vel accidens vniuerſale et ſic
eſt tercium menbrum.vel accideus par-
ticulare ⁊ ſic eſt quartum membruȝ.Et in
hac diuiſione ſub diuidit̄ ſecūduȝ mem-
brum prime diuiſionis antep̄dicam̄talis.
ſ.dicibile incomplexuȝ. non tm̄ diuiditur
hic dicibile incomplexum in tota cōitate
eius ſed ſolū dicibile qđ eſt ens reale: iō
ponit. Ariſto.in textu predicamentoruȝ
in hac diuiſione eoruȝ que ſunt ⁊ nō eoꝝ
que dicunt̄. Primo ſciendum ꝙ dici
de ſubiecto et eſſe in ſubiecto ſic differūt
inter ſe ꝙ dici de ſubiecto vt hic ſumitur
eſt ſuperius dici de inferiori.vnde ſupi-
us eo ꝙ dicit totum eſſe ſui inferioris p̄-
dicatur de ſuo inferiori et ſic capitur hic
ſubiectuȝ non ꝓ ſubiecto accn̄tis ſed pro
inferiori ſubicibli alicuius ſuperiois.ſed
eſſe in ſubiecto eſt eſſe in alio vt accidēs
in ſubiecto tamq̄ȝ forma ſibi inherens et
adueniens ei poſt eſſe completum. Ad
hoc enim ꝙ ſit accidens requiritur ipſuȝ
habere ens completum ante ſe ad quod
cadit aut inheret.⁊ ſic capitur hic ſubiec-
tum pro ſubiecto accidentis quod eſt in
diuiduū de genere ſubſtantie:et per hoc
patȝ quō diuerſimode capit̄ ſubiectū di-
cēdo ꝙ alq̄ dicunt̄ đ ſubiecto ⁊ dicēdo ꝙ
aliqua ſunt in ſubiecto quia.ſ.in prio mō
capitur pro inferiori.In ſecundo vero ꝓ
ente cōpleto ⁊ perfecto quod eſt ſubiec-
tum accidentis. Secundo ſciendum
ꝙ inprimo mēbro huius diuiſionis dicit̄
ꝙ aliqua dicunt̄ de ſubiecto et non ſunt ī
ſubiecto:per qđ intelliguntur ſubſtantie
vniuerſales:ille eni hēnt ꝙ ſint ſubſtātie
⁊ ꝙ ſint vniuerſales:inq̄ȝtuȝ ſūt ſubſtātie
nō ſunt in ſubiecto q⁊ ꝓpriū eſt ſubſtātie
in ſubiecto non eſſe eo ꝙ eſt ens per ſe ⁊
non in alio: ſed inq̄ȝtuȝ ſunt vniuerſales
dicuntur de ſubiecto q⁊ habent inferiora
ſub ipſis. Sed in ſecundo mēbro dicitur
ꝙ quedam nō dicuntur de ſubiecto nec
ſunt in ſubiecto:⁊ per hoc ītelligunt̄ ſub-
ſtantie particulares. Ille enim inq̄ȝtum
ſubſtantie non ſunt in ſubiecto.inquātuȝ
vero particlares ſunt nō dicūtur de ſub
iecto q⁊ non habēt aliqua inferiora ſub
ipſis:⁊ per iſtos duos modos habetur
differentia inter ſubſtātias vniuerſales
⁊ particulares. Tercio ſcienduȝ ꝙ
in tercio membro dicitur alia ſūt in ſub
iecto ⁊ dicunt̄ de ſubiecto per qđ intel-
liguntur accidētia vniuerſalia. Illa enī
inq̄ȝtum accidentia ſunt in ſubiecto ſūt.
q⁊ omne accidēs habet eſſe inſubiecto
vnde proprium eſſe accidētis eſt inhe-
rentia ad ſubiectuȝ: ſed inquātum vl̄ia
ſunt dicunt̄ de ſubiecto.ſ. de ſuis inferi
oribus. ⁊ cū dicit̄ in quarto mēbro:alia
ſunt in ſubiecto ⁊ de ſubiecto nullo dicū
tur per hoc intelligūtur accidentia ꝑti-
cularia que inq̄ntuȝ ſūt accidentia ſunt
in ſubiecto:inq̄ntū vero particularia nō
dicunt̄ de ſubiecto:quia non habēt infe
riora ⁊ iſtoruȝ modoꝝ ſiue membroruȝ
exempla ſatis patent in textu. Quar
to ſciendū ꝙ ſubſtantie ꝑticulares ⁊ ac-
cidentia partilaria diuerſimode ꝑticula
riſant̄ ⁊ indiuiduātur:quia particulares
ſubſtantie particulariſant̄ ⁊ indiuiduan
tur per materiā que ē principiū indiui-
duationis:⁊ ſic ille ſubſtantie indiuidu
ant̄ ꝑ aliquid de ſuo genere:⁊ quia dif
ferūt a ſuis ſpēbus per principiuȝ indi-
uiduationis.iō talia indiuidua de geñe
ſubſtantie per aliquid de ſuo genere a
ſuis vniuerſalibus differūt:ſed acciden
tia particularia particulariſant̄ per indi
uiduatōeȝ ſui ſubiecti quia capiunt vni
tatem ⁊ pluralitatem numeralē ab vni-
tate ⁊ pluralitate ſui ſubiecti:⁊ quia ſuū
ſubiectum nō eſt de ſuo genere.ideo nō
idiuiduant̄ per aliquid ſui generis nec
per aliquid ſui generis differunt a ſuis
vl̄ibus ſicut ſubſtantie indiuidue.vnde
ex predictis patet ꝙ per hanc diuiſiōeȝ
cognoſcitur differentia eoꝝ que ponun
tur ī predicamētis ſubſtantie ab hiis q̄
ponunt̄ in predicamēto accidentiū:etiā

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

cognoſcitur differentia eoꝝ que ponunᷓ
in predicamēto eodez.ſ.penes vl'e ꝛ p-
ticulare:ꝛ ideo habetur ad quid hec di
uiſio eſt vtilis. Contra predicta argu
itur primo quidq̄d dicitur de ſubiecto
eſt in ſubiecto cuȝ dici de ꝓſuponat eſſe
in:ergo nulla dicuntur de ſubiecto que
non ſunt in ſubiecto vt dicit in prio mē-
bro Secundo ſic omne ſubiectum
prius eſt illo cuius ē ſubiectū:ſȝ inferi⁹
non eſt prius ſuo ſuperiori:ergo nō eſt
ſubiectū ſui ſuperioris ꝑ conſeq̄ns dici
de ſubiecto non eſt dici de inferiori.

Tercio ſic aliquis hō eſt ſubſtātia
particularis.ꝛ tamē dicit de ſubiecto.i.
de ſuo inferiori vt dicēdo ſortes eſt ali-
quis homo.vbi aliquis hō eſt ſuperi⁹
ad ſortez.ergo male dicitur ꝙ ſubſtātia
particularis non dicitur de ſubiecto nec
eſt in ſubiecto. Quarto ſic omne qᷓ
eſt in ſubiecto eſt in eſſētia vel eſſe ſub-
iecti: ſed accidens vniuerſale non eſt
intra eſſentiā ſubiecti cuȝ non ſit de eſ-
ſentia ei⁹ nec ᷓ ēe cuȝ eſſe rei aliene na
ture non permiſceatur:igitur accidentia
vniuerſalia nullo modo ſunt iſubiecto.

Quinto ſic omnis forma commu-
nicabilis dicit de ſubiecto hoc eſt de in
feriori:ſed accidentia particularia ſunt
forme cōmunicabiles:cuȝ oīs forma ſit
cōicabilis:ergo illa accidentia dicuntur
de ſubiecto qᷓ eſt contra quartum mē-
brum. Ad primuȝ dicit:ꝙ ſi capiat
ſemper eodez modo ſubiectū tunc veꝝ
eſt ꝙ quicquid dicit ᷓ ſubiecto hoc eſt
de inferiori eſt in ſubiecto.i.inferiori.
Sed capiēdo ſubiectuȝ diuerſimode vt
accipitur in iſtis mēbris:tunc nō omne
quod dicit de ſubiecto hoc eſt ᷓ inferi-
ori eſt in ſubiecto accidentis qᷓ eſt ens
completum et perfectum exiſtens actu
qᷓ eſt cauſa occaſio alteri exn̄ti i eo ſic
hō eſt cā albedis exiſtentſ in eo. Ad
ſecūduȝ dicit ꝙ licȝ ſubiectū accidētſ ſit
naturaliter ꝑus eo cui⁹ eſt ſubiectū:nō tn̄
ſubiectū alicuius ſuperioris.ꝛ iſto modo
capit hic ſubiectum in diffinitiōe dici de
ſubiecto. Ad terciū dr ꝙ licet aliquis
homo ꝑdicatiōe ſpēi ꝛ cōſiderādo ipſum
ex pte nature cōtracte dicat de ſorte vt ᷓ
inferiori non tn̄ predicatiōe indiuidui ꝛ
cōſiderādo ipſū ex parte ſigni cōtrahentſ
naturā:ſed hoc modo dicēdo ſortes eſt
aliquis hō predicat idē realiter ᷓ ſe ipſo
ꝛ nō ſuperius de inferiori. Ad quartū
dr ꝙ licet accidens nō ſit in eſſentia ſub-
iecti tanq̄ principiū eius eſſentie: tn̄ per
inherētiaȝ dicitur eſſe in eſſentia ſubiecti
ex conſequēti vt eſt i toto cōpoſito ꝛ ſub
eſſe ipſius ſed tn̄ per ſe ꝛ primo nō inhe
ret eſſētie vel eſſe ſȝ toti cōpoſito:licȝ q̄n
doq3 rōe materie ꝛ q̄nq3 ratōne forme.

Ad quintū dicit ꝙ licȝ omnis forma
ſm ſe accepta ſit cōicabilis nō tn̄ ſorā ac
cepta ꝛ indiuiduata per ſubiectum eius
ſȝ eſt incōiabilis:iō accidens particulare
eo ꝙ particulare nō eſt cōicabile nec dici
tur de ſubiecto.

Quando alteruȝ. Poſtq̄ au
tor ſupius poſuit duas diuiſio
nes valētes ad cognoſcenduȝ
drn̄as dicibiliū inter ſe tā ponibiliū in ꝑ-
dicamēto q̄ nō ponibiliū. hic cōſequent
pōit duas rg̃l'as an̄predicamētales valē
tes ad cognoſcendū ordinē illoꝝ que in
ꝑdicamēto ponunt. Et quia prius eſt cog
noſcere ordinez dicibiliū reſpectu vnius
ꝑdicamēti quod docet per primā regulā
q̄ cognoſcere ordinez ipſoꝝ reſpectu di-
uerſoꝝ predicamētoꝝ:quod fit per ſecun
daȝ regulā. iō conueniēter ꝑponit primā
iſtaꝝ rg̃l'aꝝ q̄ t'lis ē. Quādo alteꝝ de alte
ro predicat vt ᷓ ſubiecto quecūq3 de eo
quod ꝑdicatur dicūtur oīa de ſubiecto di
cūtur:vt ſi ſortes eſt homo ꝛ animal pre
dicetur de homine etiam predicabitur de
ſorte. Primo ſciendum ꝙ in iſta re-
gula ꝑ illud quod ꝑdicatur ſiue per pre-
dicatū intelligitur ſupius habens modū
predicandi alicui⁹ ꝑdicabilis ꝛ ꝑ ſubiec-
tū intelligitur inferius alicuius ſuperioꝝ
ideo ſēſus regule eſt qn̄ aliquod ſuperi⁹
predicatur de ſuo inferiori q̄cūq3 predi-
cātur eſſentialiter de illo ſuperiori etiā ꝑ
dicātur de inferiori eius. Cuius ratio eſt
q2 ſuperius actualiter icluditur in ſuo in
feriori:ideo quecūq3 inſūt tali ſuperiori
ꝛ de ipſo predicant eſſentialiter ſunt etiā
actualiter in ſuo inferiori:ꝛ ᷓ illo actua-
liter predicātur:ꝛ ſi ꝑmum ſuperius eſſen
tialiter predicetur de ſuo inferiori etiam
ſua ſuperiora ꝑdicabūtur eſſentialiter et
ſi accidētaliter etiam ſua ſuperiora ꝑdi-
cabuntur accidentaliter de ſuo ſubiecto ꝛ
ꝑ hoc patet ꝙ iſta regula valet ad cog-
noſcendū ordinez dicibiliuȝ in vna linea
ꝑdicamētali:ꝛ quomō de ſe omnia ſupe-
riora alicui⁹ generis ſunt ſuperiora ſuaꝝ
ſpecierum ꝛ etiā que ꝑdicabilia poſſūt ᷓ
ſe inuicem predicari. Secundo ſciē-
duȝ ꝙ ſm iſtaȝ regulaȝ debent obſeruari
due conditōes. Pria eſt ꝙ pria ꝓpoſitio
ſit directa ꝛ ordinata ſiue ſit ibi ēentialis
predicatio ſiue accidētalis:opportet eni
ibi aliquod ſuperius ꝑdicari ſm ordinez
alicuius q̄nq3 ꝑdicabiliū. Secunda cō-
ditio eſt ꝙ in ſecūda ꝓpoſitiōe ſit ꝑdica-
tō eſſentialis ꝛ directa defectu cuius hic
non arguitur.ꝑ regulā hō eſt aīal aīal eſt
aſinus ergo homo ē aſinus: q2 in ſecūda
ꝓpoſitōne nō eſt eſſentialis ꝑdicatio:cuȝ
inferius non predicet eſſentialiter de ſuo
ſuperiori:qᷓ tn̄ hic req̄ritur ꝓpter hoc ꝙ
reducēdo talem ordinez ad ſillogiſmum
ſecunda ꝓpoſitio ſit maior in pria figura
ꝛ illa debȝ eſſe vl'is ſemꝑ actualr̄ vel vir
tualr̄:ꝛ nō eſſet virtualit vl'is niſi eſſet ibi
predicatio eſſentialis.et tenet etiam iſta
regula i negatis ſuppoſito tn̄ ꝙ pria ꝓpō
ſit affirmatiua quā oportet fieri minorez
in prima figura ꝛ in ſecūda propoſitione
predicatū negatur eſſentialit de ꝑdicato
prie:vnde ſequit ſortes eſt hō.hō non
ē aſin⁹ ergo ſortes non eſt aſin⁹. Ter
tio ſcienduȝ ꝙ ſecūda regula anteꝑdi-
camētalis talis eſt. Diuerſoꝝ generum
ꝛ nō ſubalternatim poſitoꝝ diuerſe ſunt
ſpēs ꝛ drn̄e. Cuius ratio eſt quia ſpēs ꝛ
drn̄e alicuius generis eſſentialiter de-
ſcendūt a ſuo genere. ꝛ dicūt eandez eſ
ſentiā cuȝ ipſo.ſed diuerſa genera eſſen
tialiter differūt: ergo ſpēs ꝛ differētie in
cludūt eſſentias oppoſitas illoꝝ generū
ꝛ per conſequens diuerſorū generum ꝛ
nō ſubalternatī poſitorū diuerſe ſūt ſpe
cies ꝛ differentie. ꝛ per hoc patȝ ꝙ iſta
regula valet ad ſciendū quomō ſub di-
uerſis predicamētis debēt ordinari di-
uerſe ſpecies ꝛ quomō eſſentie predica
mētoruȝ ſunt impermixte Quarto ſci
endū ꝙ genera ſubalternatim poſita di
cuntur quoruȝ vnū eſſentialiter eſt ſub
alio:ſicut corpus ꝛ animal.ꝛ per oppoſi
tum illa dicunt non ſubalternatiȝ poſita
quorū vnum nō continet ſub alio eſſen
tialiter vt ſunt ſubſtātia ꝛ qualitas et in
hac regula dicitur nō ſubalternatī poīta
ad drn̄am generuȝ ſubalternatī poſitoꝝ
quia ipſorum poſſūt eſſe eedem ſpēs et
drn̄tie ſicut ſpēs animalis ſunt ſpēs cor
poris ꝛ etiaȝ ſubſtantie: licet nō ſint im
mediate reſpectu illorū generuȝ: ꝛ ſimi
liter drn̄e animalis ex conſequenti ſunt
drn̄tie ordinationis ſubſtantie. ſed gn̄a
poſita nō ſubalternatī nō poſſunt ex cō
ſequenti habere eaſdem differētias nec
ſpēs propter cauſaȝ prius dictā. Con
tra predicta arguit primo ſic.non ſequit
ſortes eſt hō:hō eſt ſpēs. igit ſortes eſt
ſpēs.ꝛ tamē ibi arguitur per primaȝ re-
gulam:ergo illa non eſt bene aſſignata.

Secundo ſic.non ſequit per illaȝ re
gulaȝ hō eſt albus: album eſt accidens
ergo homo eſt accidens:et tamen argui
tur ſm conditiones regule prime. ergo
non eſt ſufficiens. Tercio ſic ſubſtan

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

tia ⁊ q̃ntitas ſũt diuerſa genera: ⁊ tamẽ
corpus ẽ ſpecies vtriuſqꝫ. ergo male dr̃
in ſecunda regula diuerſoꝝ generũ ſunt
diuerſe ſpẽs. Quarto ſic aĩal ⁊ ſcien
tia ſunt diuerſa genera nõ ſubalternatiꝫ
poſita: ⁊ tamen ipſorum eſt eadem dif-
ferentia ſcilcet rõnale qđ eſt differentia
hominis qꝛ diuidit aĩal ⁊ etiaꝫ ſcientiã:
quia ſciẽtia diuiditur ꝑ ſcientiã rõnaleꝫ
⁊ realem: ergo diuerſorum generũ non
ſunt diuerſe differentie. Quinto ſic
intellectiuum eſt differentia hominis ⁊
etiam angeli: ⁊ tamen homo ⁊ angelus
non continenr̃ ſub eodem genere ſꝫ ſub
diuerſis qꝛ homo continer̃ ſub corpore
⁊ angelus eſt ſubſtãtia incorporea. ergo
diuerſoꝝ generum eſt eadem differẽtia.
Ad primuꝫ iſtoꝝ dicitur ꝙ ibi non
arguir̃ per regulaꝫ qꝛ in hac ꝓpoſitõne
homo eſt ſpẽs non eſt predicatio eſſen
tialis qꝛ intentões ſecũde nõ predicanr̃
de pris ẽenalir̃: ſed accñtalir̃ ſoluꝫ eo ꝙ
dicũt reſpectus accñtales qui accidunt
rebꝰ prie intentõis ⁊ eodẽ mõ dicerer̃ de
iſta hõ eſt ſubſtãtia ſubſtãtia eſt genꝰ er
go hõ eſt genꝰ ⁊ ſic de aliis. Ad ſecũ
dũ dr̃ ꝙ albũ in p̃dicato prie ꝓpoſitõis
⁊ in ſubiecto ſecũde driter tener̃ quia in
pria albuꝫ tener̃ contractũ ad ſubiectuꝫ
ſm ꝙ dicit totũ eſſe eiꝰ. In ſecũda ṽo te
ner̃ ſub ꝓpria rõe eiꝰ. ⁊ nõ inquantuꝫ di
cit ẽe ꝑ reſpectũ ad ſuũ ſubiectuꝫ: iõ in il
la ſecũda ꝓpõe non predicar̃ aliquid de
predicato prie for̃aliter accepto: ſicut te
nebar̃ in pria: iõ non arguir̃ ꝑ primaꝫ re
gulã: ſꝫ cõittitur fallatia accñtis. Ad
terciũ dr̃ ꝙ corpꝰ non eſt ſpẽs ſubſtãtie
⁊ q̃ntitatis capiendo corpꝰ vniuoce ſed
capiẽdo eq̃uoce tñ: qꝛ ꝓut corpꝰ eſt ſub
ſtãtia que põt ſuſcipe tres dimẽſiones
eſt ſpẽs ſubſtãtie: ⁊ ſm ꝙ iportat actu il
lã dimenſiões. ſ. longitudieꝫ latitudieꝫ ⁊
ꝓfunditatẽ eſt ſpẽs q̃ntitatꝭ. ⁊ ſi tener̃ eq̃
uoce nõ eſt vna ſpẽs ſꝫ diuerſe. Ad
q̃rtuꝫ dr̃ ꝙ rõale non eſt eadẽ drña vt eſt
drña aĩalis ⁊ ſciẽtie: qꝛ nõ tener̃ vniuoce
ſꝫ eq̃uoce. qꝛ ſm ꝙ dicit formaꝫ q̃ poſſu-
mꝰ vti rõe eſt drña aĩalis: ⁊ ſm ꝙ dicit ſci
entiaꝫ q̃ eſt de ente rõis eſt drña ſciẽtie.
Ad quintũ dr̃ ꝙ intellectiuũ non rep
itur eq̃liter in hoie ⁊ in ãgelo nec ſunt in
tellectꝰ hois ⁊ ãgeli in eq̃li gradu ꝑfectio
nis: cũ inellectꝰ angeli ſit ꝑfectior eſſen-
tialir̃ intellectu hois iõ intellectiuũ dicir̃
de ipis analogice ⁊ nõ vniuoce ideo non
eſt differentia eadem.

Capitulum de predicamẽtis

Oruꝫ que dicunr̃. Poſt
q̃ꝫ autor determiauit de pre
dicamẽtis que neceſſario re
quirũtur ad cognitõeꝫ pre-
dicamentorũ. hic conſequẽter incipit de-
tiare de predicamẽtis: ⁊ qꝛ cognitio gene
ralis ⁊ cõfuſa p̃cedit i nob̃ cognitõeꝫ ſpã
leꝫ ⁊ diſtinctã: iõ detiat de ipſis in gñali
priuſquã in ſpãli premittẽs taleꝫ diuiſio
nẽ. eoꝝ que dicunr̃ ſm nullã cõplexioneꝫ
i. vnũquodqꝫ dicibiliũ incõplexoꝝ ſingu
luꝫ aut ſignificat ſubſtãtiaꝫ aut q̃ntitateꝫ
aut q̃litateꝫ aut adaliquid: ⁊ ſic de aliis
⁊ de quolibꝫ iſtoꝝ ſatis patẽt exempla in
textu. vñ patet ꝙ iſta diuiſio nõ eſt vniũ
antepredicamẽtuꝫ quia non precedit de
terminationem predicamentoruꝫ ſed de
terminat de predicamẽtis in generali di
ſtinguendo ipſa ⁊ exemplificãdo de quo
libet ipſoꝝ. Primo ſciendum ꝙ dici-
bile icomplexuꝫ accipitur dupliciter vno
modo pro omni illo quod ſignificatur ꝑ
vnam vocem incomplexaꝫ vt capitur in
prima diuiſione antepredicamẽtali iſto
modo non capitur hic: quia multa dicibi
lia hoc modo incomplexa ſunt que non
ponunr̃ i aliquo p̃dicamẽto vt chymera
⁊ multa alia entia rationis. Alio mo-
do capitur ſpecialiter ſolum pro dicibili
incomplexo ordinabili in genere et hoc
mõ ſumitur dicibile in iſta diuiſione ſm
ꝙ ſignificat ſubſtantiaꝫ q̃ntitateꝫ ⁊c. ⁊ ꝑ
hoc ꝙ dicit ſignificat dat intelliger̃ ꝙ hic
non conſiderant̃ res ſub ratõne entis. nec
hoc modo ordinar̃ in predicamẽtis. Sꝫ
conſiderant̃ ille voces ꝑ quas ſignificã
tur. ⁊ ſub tali conſideratõe ordinãtur res
in predicamẽto. Secundo ſciendũ eſt
ꝙ ad hoc ꝙ aliquid ſit ordinabile in gñe
q̃tuor conditões requiruntur. Prima eſt
ꝙ tale dicibile ſit vnuꝫ formaliter ⁊ vir-
tualiter: quia ſi eſſet equiuocũ eſſent plu
ra dicibilia ⁊ poſſet ordinari in diuerſis
ordibus ſiue i diũſis p̃dicamẽtis: ⁊ ꝓpter
hoc equiuoca vt equiuoca ſunt non ordi
nanr̃ in predcamẽto. Secunda conditio
eſt ꝙ tale dicibile ſit incõplexuꝫ qꝛ ſi eſſꝫ
complexuꝫ ſm diuerſas partes eius eſſet
in diuerſis predicamẽtis vel in diuerſis
locis eiuſdeꝫ ordinis ſicut patꝫ de diffini
tione genꝰ eniꝫ ponir̃ in recta linea diffe-
rentia vero in linea laterali. ⁊ ꝓpter hanc
rõeꝫ complexa non ponunr̃ in genere ſm
ſe vt cõplexa ſunt ſꝫ ſm ſuas partes ſolũ
vel inq̃ntuꝫ ſumunr̃ pro vno incõplexo.
Tercia cõditio eſt ꝙ tale dicibile ſit ens
reale ⁊ ꝙ hẽat ordineꝫ certuꝫ in rebus et
ꝓpter hoc entia rõis vt chymera ⁊ yrcocer
uus ⁊ ſiĩia non ponũtur in p̃dicamentis.
Quarta cõditio eſt ꝙ tale dicibile ſit vni
uerſale vel ꝑticulare quia ordinatio ſm
ſub ⁊ ſupra fit ſm rões vniuerſalis vel ꝑ
ticularis ſic ꝙ particulare ponir̃ ſub ⁊ v-
niuerſale ſup̃: et propter hoc deuꝫ nõ po
nitur in predicamẽto: non eniꝫ eſt vniuer
ſalis quia non pñt eſſe plures dij nec par
ticularis cũ non habeat aliquid ſuperius
vniuocuꝫ: ⁊ ꝑ hoc patꝫ ꝙ id quod diuidi
tur in preſenti diuiſione eſt dicibile incõ
plexuꝫ ordinabile in genere. Tertio
ſcienduꝫ ꝙ huius diuiſionis ſic habetur
ſufficiẽtia. qꝛ oĩe dicibile ordiabile in ge
nere vel dicit ens per ſe vel in alio: ſi pri
muꝫ ſic eſt ſubſtantia. ſi ſecundũ hoc eſt
dupliciter. vel ens abſolutuꝫ vel reſpec
tiuũ. ſi abſolutum hoc eſt dupliciter vel
conſequir̃ ſubſtantiam gracia materie ⁊
ſic eſt q̃ntitas. vel gracia forme ſic eſt q̃
litas. ſi reſpectiuũ hoc eſt dupliciter vel
ſumitur a reſpectu ſubſtãtie ad aliquid
extrinſecuꝫ vel a reſpectu alicuius extri
ſeci ad ſubſtãtiaꝫ. ſi primuꝫ hoc eſt du-
pliciter vel dicit reſpectũ ꝑtiuꝫ ſubſtãtie
ad ſuum totũ ⁊ ad locum ⁊ ſic eſt ſitus.
vel dicit reſpectuꝫ ſimplicẽ ſubſtãtie ad
aliquod extrinſecũ: ⁊ hoc eſt tripliciter.
quia vel orir̃ a forma ⁊ ſic eſt actio vel
oritur a materia ⁊ ſic eſt paſſio. vel a to
to cõpoſito ⁊ ſic eſt adaliquid. Si vero
dicat reſpectũ extrinſeci ad ſubſtantiam
hoc eſt dupliciter. vel tale extrinſecũ eſt
adiacẽs ⁊ applicatũ ſimul ⁊ ſic eſt habi-
tus. vel adiacens tñ ⁊ hoc eſt duplicir̃.
vel adiacet rei in motu ⁊ ſic eſt quando
vel in quiete ⁊ ſic eſt vbi. ⁊ ꝑ hoc hẽtur
ꝙ tñ deceꝫ ſũt predicamẽta. Quarto
ſciendũ ꝙ p̃dicamentuꝫ eſt genꝰ gñaliſ
ſimuꝫ reſpectu alicuiꝰ coordinatõis. vel
eſt ipa toto coordinatõ: ⁊ dr̃ predicamẽ
tuꝫ de p̃dicari ⁊ metior ris. qꝛ eſt menſu
ra oim alioꝝ que ſunt in tali gñe: vel eti
aꝫ qꝛ in ſe vel ſub ſe colligit oĩa p̃dicata
eiuſdeꝫ generis: ⁊ ſicut patꝫ in diffinitõ
ne predicamñti predicamẽtuꝫ põt accipi
duplr̃ ⁊ vtroqꝫ mõ tantuꝫ decẽ ſunt pre
dicamẽta. qꝛ ſi ſumar̃ prio mõ ꝓ genere
gñaliſſimo tñ deceꝫ ſũt gña gñaliſſima
⁊ qꝛ coordinatões predicamẽtales diſti
gunt̃ ꝑ gñaliſſima q̃ ſunt pria principia
for̃alia illaꝝ coordiationuꝫ. igir̃ ſi ſecun
do mõ ſumar̃ ꝓ tota coordinatõe erunt
decẽ p̃dicamñta ſolũ. Sed cõtra p̃dicta
arguir̃ prio ſic ẽs eſt dicibile ⁊ incõplexũ
⁊ ſilr̃ res aliq̃d vnũ veꝝ bonũ que ſunt
trãſcendẽtia ⁊ tñ non ponunr̃ in aliquo
predicamẽto cũ ens ſit cõius quolibet
predicamento ergo iſta diuiſio nõ valꝫ

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

Secundo ſic deus eſt in predicamē
to ⁊ tamen nō eſt in aliquo iſtoruʒ:ergo
diuiſio mala:añs patet quia om̄e parti-
culare dicibile incōplexuʒ ponitur in ꝑ-
dicamēto:ſed deus eſt quoddaʒ parti-
culare cū ſit vnū ens in numero:ſʒ vnū
in numero et particulare idem ſūt ergo.

Tercio ſic genus ⁊ ſpēs ſunt dicibilia
incōplexa ⁊ tamen non ponuntur in ali
quo iſtorum predicamentorum igitur.

Quarto ſic iſti termini incōplexi pro
poſitio ⁊ oratio ſūt dicibilia incōplexa
⁊ ordinabilia in genere quia ꝓpoſitio ē
ſpēs reſpectu orōnis ⁊ tamen non ſunt
in aliquo iſtoꝝ predicamētoꝝ. Quin
to ſic materia eſt dicibile incōplexum et
ens reale ⁊ ſibi conueniūt conditiones
ordinabilium ⁊ tm̄ nō ponitur in aliquo
iſtorū ergo nō ſufficienter enumerantur
hic predicamēta. Ad primū iſtorum
dr̄ ꝙ licet ens ex parte vocis ſit vnū di
cibile quodāmō:tm̄ ex parte ſignificato-
ruʒ eius non eſt vnū dicibile ſed multa
dicibilia. quia ipſū acceptū in cōi nō eſt
vniuocū igr̄. non ponit̄ in aliquo vno
predicamēto ſed ſm̄ diuerſa ſignificata
eius ponit̄ in diuerſis predicamētis:ſi-
milr̄ dicendū eſt de aliis tranſcendētib⁹

Ad ſecundū dr̄ ꝙ licʒ deus ſit vnus
in numero quia eſt indiuiſibilis: nō eſt
tm̄ quoddā particulare quia particulare
dicit partē alicuius totius. deus autem
ſub nullo toto continet̄. ⁊ licʒ vnū in nu
mero ⁊ particulare in aliquo ſunt idē re
aliter non tm̄ ſūt ideʒ foꝛmaliter ſʒ differūt
rōe vt dictū eſt. Ad terciū dr̄ ꝙ licet
gen⁹ ⁊ ſpēs de materiali ſignificato eo
rum dicāt ens reale aliquod: tm̄ q̄ntum
ad ſua formalia ſignificata īportant en
tia rōis a quibus ſumunt̄ intentōes ſe-
cūde:⁊ illi reſpectus nō ſūt entia realia
iō genus ⁊ ſpēs nō ponūtur per ſe in ꝑ-
dicamēto. Ad quartū dr̄ ꝙ licet iſti
termini ꝓpoſitio ⁊ orō ex pte vocis ſint
dicibilia īcomplexa tm̄ ex parte ſignificato
ruʒ ſūt dicibilia cōplexa: ⁊ quia hic nō cō
ſiderant̄ voces tm̄ ſed capiūtur voces ꝓ
rebus ſignificatis:iō ꝓpoſitio ⁊ orō ⁊ alia
que īportant dicibilia cōplexa nō ſunt in
predicamēto iō male ponit Buridanus
vndecimū predicamentū.ſ.ſigni ad repo
nendū oīa iſta ſigna vel entia rationis.

Ad quintū dr̄ ꝙ lʒ materia ſit ens re
ale reductiue ⁊ per modū pricipij nō tamē
eſt ens cōpletū:ideo per ſe nō ponit̄ in ꝑ
dicamēto ſed bene ponitur reductiue in
predicamēto ſubſtantie ⁊ per moduʒ pri
cipij ſubſtantie corporee eo mō quo ipſa
eſt ens.

Capituluʒ de ſubſtantia.

Substantia diuiditur.

Poſtq̄ autor determinait
de decem predicamentis i
generali. hic conſequenter
determinat de ipſis in ſpeciali:⁊ quia ſub
ſtantia eſt prior accidentibus natura dif
finitione ⁊ tempore: ⁊ eſt cauſa omnium
accidentium in triplici genere cauſe.ſ. effi
cientis materialis ⁊ finalis:⁊ cauſa natu
raliter precedit ſuū effectū:ideo prius au
tor determinat de ſubſtātia q̄ de accidē
tibus ipſaʒ primo diuidens per primā et
ſecundā ſubſtantiaʒ. Cuius diuiſiōis ſic
habetur ſufficientia quia om̄is ſubſtātia
vel per ſe prīo ſubſtat accidētibus vt ſub
ſtātia particularis:⁊ ſic eſt ſubſtātia pria.
vel ſecundario ſubſtat accn̄tibus vt ſub-
ſtantia vl'is:⁊ ſic eſt ſecūda ſubſtantia:et
per hoc patet ꝙ nō ſunt ponēde tres aut
quatuor ſubſtātie ſed ſolū due.ſ. prima ⁊
ſecūda eo ꝙ om̄is ſubſtantia vel eſt par
ticularis vel vl'is:ſʒ ōes vniuerſales ſub
ſtantie ſecūdo ſubſtāt accn̄tibus per hoc
ꝙ ſunt in primis: particulares vero prio
⁊ per ſe ſubſtant. Primo ſciendum ꝙ
ſubſtantia tripliciter accipitur vno modo
vt eſt prima ⁊ perfectior pars entis et ſic
eſt de conſideratione methaphiſici.
Secundo mō vt eſt genus ⁊ principium
primū oīm ſubſtantiaꝝ ad quod om̄es a
lie reducuntur. Tercio mō accipitur vt ē
primū ſubiectum oīm accidentiuʒ ⁊ iſtis
duobus modis conſideratur a logico:ꝓn
cipalius tm̄ vt eſt ſubiectum accidentium
que diſtingunt̄ inter ſe ſecundū diuerſos
mōs predicandi de prima ſubſtantia: iō
hic conueniētius diuiditur per primaʒ et
ſecundā inq̄ntuʒ eſt ſubiectū accidentiuʒ
⁊ diuerſimode ſubſtat ipſis: q̄ diuideret̄
ſub rōe generis in ſuas ſpēs. Secūdo
ſciendū ꝙ nomē ſubſtantie a duobus ſu
mitur. Prio modo a per ſe eſſendo ⁊ ſic
ſumitur a proprio eſſe ſubſtantie quod ē
eſſe per ſe ⁊ abſolutum ⁊ hoc mō ſuſtātia
vniuoce dicitur de oībus ſubſtātiis ⁊ eſt
genus ipſarū. Alio mō ſumit̄ a ſubſtādo
⁊ ſic ſumitur ab eſſe reſpectiuo ſubſtantie
quo eſt in potentia ad ſubſtandū accidē
tibus:⁊ iſto mō ſubſtantia prius dicitur
de ſubſtantiis particularibus que princi
paliter ſubſtant accidentibus q̄ de ſub-
ſtantiis vniuerſalibus q̄ ſecūdario ſub-
ſtāt:⁊ q2 hic diuidit̄ ſubſtantia inq̄ntum
hʒ ſubſtare accidentibus:⁊ vt ſic per pri⁹
dr̄ de primis ſubſtantiis q̄ de ſecūdis:iō
iſta diuiſio eſt diuiſio analogi in ſua ana
logata. ⁊ hic eſt ꝙ per prius ſubſtātia di-
uidit̄ q̄ diffiniat̄: quia equiuocū pri⁹ eſt
diuidendū q̄ diffiniendū. Tercio ſciē
duʒ ꝙ ſubſtantia pria vno mō ſic diffinit̄
Prima ſubſtātia eſt que proprie princi-
paliter ⁊ maxie ſubſtat̄ dr̄. in q̄ diffinitōe
per illud relatiuū que ſubintelligitur ſub
ſtantia loco generis diffiniti. ⁊ ponit̄ pro
prie ad drn̄am accidentiū in quibus licʒ
vnū aliquo mō ſubſtet alteri ſicut ſuper-
ficies albedini. tm̄ hoc nō eſt ꝓprie ⁊ tāq̄
ſubiectū principale ⁊ per ſe ſubſiſtens ſi-
cut pria ſubſtātia. deinde ponit̄ principa
liter ad drn̄aʒ ſecundarū ſubſtantiaruʒ q̄
minus ꝑncipaliter et ſecūdario ſubſtant
accidentibus. Tercio ponitur maxie ad
drn̄am ſpēꝝ de genere ſubſtātie q̄ ma-
gis principalr̄ vident̄ ſubſtare q̄ gene-
ra:ſʒ adhuc pria ſubſtantia plibus ſub-
ſtat q̄ illa ſpēs. quia q̄buſcunqʒ ſubſtat
ſpēs ſubſtat indiuduuʒ ⁊ vltra hoc ipſi
ſpēi. ⁊ ponit̄ ſubſtare ad explanāduʒ ēe
ſubſtātie que eſt ſuſceptia accidentium

Quarto ſciendū ꝙ alit̄ diffinit̄ pria
ſubſtantia que eſt que nec in ſubiecto ē
nec de ſubiecto dr̄ vt aliquis hō aliq̄s
equus:in q̄ diffinitione ſubintelligit̄ ge
nus diffiniti.ſ. ſubſtantia. Deinde dr̄ q̄
nec eſt in ſubiecto ad drn̄aʒ accidentiū
que ſūt in ſubiecto. deinde ponit̄ nec de
ſubiecto dr̄ ad drn̄aʒ ſecundarū ſubſtā
tiarum que licet non ſint in ſubiecto tm̄
de ſubiecto dicunt̄. Prima eniʒ ſubſtan
tia habet ꝙ ſit ſubſtantia ⁊ ꝙ ſit prima:
inq̄ntuʒ eniʒ ſubſtantia conuenit cū ſe-
cundis ſubſtantiis ⁊ ſibi conuenit nō eſ
ſe in ſubiecto:quia hoc eſt cōmune om̄i
ſubſtantie. ſed inq̄ntuʒ prima eſt nō ha
bet īferiora ſub ſe nec dicit̄ de ſubiecto:
⁊ per hoc differt a ſecundis ſubſtantiis:
⁊ in iſta diffinitōe exemplificatur ꝑ indi
uiduū vagū vt aliquis hō aliquis equ⁹
magis q̄ per indiuiduū determinatum
eo ꝙ indiuidua detiata vt determinata
ſūt per conditōes indiuiduātes ſūt ab
arte relinquenda: ⁊ ꝑ hoc patet diuiſio
ſubſtātie ⁊ diffinitōes ꝑmi membri eius

Sed contra ꝑdicta arguit̄ prio:vbi
eſt eq̄litas ibi nō eſt primū ⁊ ſecundum
ſʒ ſubſtātia eq̄liter dr̄ de ābabus ſubſtā
tiis cū ſit gen⁹ ipſaꝝ:ergo male hic diui
dit̄ ꝑ primā ⁊ ſecundā. Secundo ſic
vnū mēbruʒ hui⁹ diuiſiōis predicat̄ de
alio:q2 ſecūda predicat̄ de pria. ergo ꝑ-
ma ⁊ ſecūda non opponunt̄ ergo iſta di
uiſio nō dat̄ per oppoſita. Tercio ſic
materia pria pricipaliter ſubſtat:q2 ſub
ſtat forme ſubſtantiali et prima ſubſtan
tia ſolum ſubſtat accidentibus ⁊ tm̄ non
eſt prima ſubſtantia ergo illa diffinitio

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

conuenit aliis a diffinito. Quarto ſic omnis paſſio que realiter conuenit pluribus indiuiduis cōuenit ipſis realiter rōe alicuius cōmunis in quo cōueniūt ſed ſubſtare eſt paſſio cōmunis ōibus ſubſtantiis primis: ergo conuenit ipſis ratiōe alicuius ſuperioris ipſarū ſꝫ tale ſuperius non eſt niſi ſecunda ſubſtātia: ergo ſubſtare per prius conuenit ſecunde ſubſtantie ꝛ principalius ꝙ prime.

Quinto ſic diffinitio prime ſubſtātie ſolum datur per negatōem: ergo nō ſufficienter naturaꝫ diffiniti explicat: ergo non eſt ſufficiens. Ad primuꝫ dicit̄ ꝙ licet ſubſtantia vt dicitur a per ſe eſſēdo dicat̄ equaliter de ōibus ſubſtantiis ꝛ vniuoce: non tñ vt dicit̄ a ſubſtando ꝛ iſto mō diuidit̄ hic. Ad ſecunduꝫ dr̄ ꝙ licet ſecūda ſubſtantia ꝛ prima ſm id quod ſunt nō opponant̄ ꝛ ſecunda predicetur de prima: tamē ſm rationē ꝑmi ꝛ ſecundi opponuntur ꝛ ſic ſūt membra diuiſionis. Ad tercium dicitur ꝙ licꝫ materia prima proprie ꝛ principalit̄ ſubſtet reſpectu forme ſubſtantialis: non tñ reſpectu accidentium: ſed totuꝫ compoſituꝫ principalius ſubſtat accidentibus. et materia ꝛ forma non ſubſtant ipſis niſi ex cōſequēti inq̄ntū ſūt in toto cōpoſito ꝛ de tali ſubſtare accidentibus ſoluꝫ intelligitur in iſta diffinitione. Ad q̄rtum dicitur ꝙ licet ſubſtare ꝑ prius conueniat ſecunde ſubſtantie. ſ. ſubſtantie ī cōmuni ſicut cauſe ꝛ forme a qua prouenit talis paſſio. non tñ ſibi primo conuenit tanꝙ ſubiecto: ſed iſtud per prius cōuenit prime ſubſtantie que eſt ens ſeu ſubiectuꝫ cōpletuꝫ ſeu ſubſiſtens ꝑ hoc ꝙ nō eſt in alio ꝛ ꝙ eſt vltima. Ad quintū dicit̄ ꝙ in ſecunda diffinitione ꝑme ſubſtantie licet ponātur due negationes tñ ponunt̄ ad explicanduꝫ aliquā affirmationem: ibi enim explicatur ꝙ ꝑma ſubſtantia eſt prima in ſubſtando ꝑ hoc ꝙ non eſt in alio ꝛ ꝙ ē vltima in predicando per hoc ꝙ non dicitur de ſubiecto. i. de inferiori. ꝛ etiaꝫ prima pars diffinitionis eſt affirmatiua.

Secunde ſubſtantie ſūt. Poſtquam autor ſuperius determiauit de primo membro diuiſiōis ſubſtātie ſcilicet de primis ſubſtantiis. hic conſequenter determiat de ſecūdo membro ſ. de ſecundis ſubſtantiis dicens ꝙ ſecunde ſubſtantie ſunt vniuerſales vt genera ꝛ ſpecies in quibus ſunt prime ſubſtātie. ꝛ dicuntur ſubſtantie vniuerſales ſecūde eo ꝙ tales ſubſtantie ſecundario ſubſtāt accidentibus non prio ꝛ per ſe ſicut ſubſtantie particulares. Cuius ratio eſt quia accidens fluit inmediate a principiis indiuidui ꝛ ſubſtantie vniuerſales non includunt principia indiuidui: ideo non primo ſubſtant accidentibus: ſed ſolum ex conſequenti inq̄ntuꝫ habent eſſe in primis ſubſtantiis. Primo ſciendū ꝙ ſubſtantie vniuerſales dupliciter conſiderantur. vno modo q̄ntuꝫ ad eſſe eſſētie ipſaruꝫ ꝛ q̄ntum ad hoc quod eſt ꝑ ſe eſſe ꝛ hoc modo ſunt priores ſubſtantiis particularibus: eo ꝙ ſunt cauſe formales ipſarum ipſis dantes eſſe nomen ꝛ rōem. Alio modo conſiderant̄ ſm eſſe exiſtētie ꝛ q̄ntuꝫ ad hoc quod eſt ſubſtare accidētibus: ꝛ hoc mō ſubſtātie particulares ꝑcedūt vniuerſales. Cuius rō eſt quia ſubſtantie vniuerſales non habēt eſſe exiſtētie nec ſubſtare accidentibus niſi ex conſequenti ꝛ ſm eſſe quod habent in ꝑmis ſubſtantiis: ꝛ ideo ſubſtantie vl̄es q̄ntuꝫ ad exiſtere ꝛ ſubſtare accidentibus dicuntur ſecūde ſubſtātie. Secūdo ſciendū ꝙ ſecūde ſubſtātie diuerſimode ſūt in ꝑmis ꝛ prie in ſecundis: prime. eni ſunt in ſecūdis virtualr̄ ꝛ potētialit̄ tm̄ ſicut pars totiꝰ vl̄is eſt ī toto vl̄i ꝛ inferiꝰ ī ſuo ſuꝑiori. ſꝫ ſecūde ſubſtātie ſūt in pris actu et intellectu. quia ſūt de intellectu ꝛ eſſentia primaꝝ ſubſtantiarū ꝛ ſolum habent eſſe exiſtentie in primis ſubſtantiis nō tamē capiunt illud eſſe exiſtentie a primis ſubſtantiis ſed in genere cauſe efficientis et finalis cauſantur a cauſis extrīſecis ſicut a prima cauſa ꝛ a natura. ſed in geñe cāe formalis habent a ſe ipis ſicut ſūt forme quedam ꝛ non habent ab alia cauſa formali ꝛ in genere cauſe materialis quodā modo ꝛ ſm quid accipiunt eſſe a primis que ſunt materia in qua reſpectu ipſaruꝫ ſecundarū ſubſtantiaruꝫ. Tercio ſciendum ꝙ ea que dicunt̄ de ſubiecto. ſ. ſuperiora aliquorū inferiorū ꝛ ea que ſunt in ſubiecto. ſ. accidentia diuerſimode ꝑdicant̄ de ſuis ſubicibilibus quia ſuperiora predicant̄ de ſuis inferioribus nōie ꝛ ratione. ꝛ cauſa eſt quia illud dr̄ predicari ſm nomē cuius nomen de aliquo predicatur ſeu verificat̄: ꝛ illud dicit̄ predicari rōe cuius diffinitio vel eſſentia includit̄ eſſentialiter in īferiori: ſed om̄e ſuperius ſm nomē eius verificat̄ de inferiori ꝛ includitur eſſentialiter in diffinitōne ſui inferioris: ꝛ etiā diffinitō eius cōuenit ſuo inferiori. ideo om̄e ſuperius eſſentiale ꝑdicat̄ nōie ꝛ rōne de ſuis inferioribus et ſic predicat̄ vniuoce: ſed accidentia aliq̄ nec nōie nec rōe de ſubiecto predicantur vt albedo ꝛ nigredo. Alia vero nōie predicant̄: ſed non ratōe ſicut albuꝫ vel nigrum ꝛ ſic ſoluꝫ predicantur denōiatiue de ſuis ſubiectis. Quarto ſcienduꝫ ꝙ duplex eſt accidens quia quoddā eſt accidens abſtractum quod importat formā accidentaleꝫ ſm ſe: ꝛ non ſm inherentiā eius ad ſubiectum vt albedo: ꝛ tale accidēs nullo mō de ſubiecto predicat̄. quia om̄e illud qđ de alio ꝑdicat̄ debet dicere totū ēe eius: ſed accidēs abſtractū nō dicit totū eſſe ſui ſubiecti ſed importat̄ cum ꝑciſione ſubiecti ꝛ ſine inherentia ad ipꝫ ideo non predicat̄ de ſubiecto nec nomie nec rōne. Aliud eſt accidens concretum quod importat formā cū inherentia ad ſubiectū: ꝛ tale de ſubiecto predicat̄ nomine ſꝫ nō ꝛ rōe. Cuiꝰ cauſa eſt qꝛ ꝑdicari rōne eſt eſſentialiter includi in ratiōe alteriꝰ mō accidēs concretū non predicat̄ eſſentialr̄ de ſuo ſubiecto: nec includit̄ eſſentialiter in rōe ſui ſubiecti. ideo non predicat̄ de ipſo ſm rōeꝫ: ꝛ per hoc cognoſcit̄ differentia ſecundarū ſubſtantiarum ꝛ accidentiū reſpectu prie ſubſtātie: ſecunde enim ſubſtantie predicant̄ de ipſis vniuoce: accidentia vero denominatiue tm̄ ꝑ etiā cognoſci poteſt quid eſt eſſe in ſubiecto et quid dici de ſubiecto que in diffinitione prime ſubſtantie ponuntur. Contra predicta arguitur primo ſic ſubſtantie ſecunde ſubſtāt ſecundario accidentibus ſed ſubſtantie vl̄es non ſubſtant accidētibus cum accidens ſolū in īdiuiduis ſit ꝛ ſolū fluat a principiis indiuidui: ergo ſubſtantie vniuerſales non ſunt ſecunde ſubſtantie. Secundo ſic. ſubſtantie vniuerſales ſūt priores ꝑticularibus ꝛ ꝑ prius conuenit eis ratio ſubſtantie. ſ. per ſe ēe ꝙ indiuiduis ergo ſubſtantie vniuerſal' debent dici prime ꝛ non particulares.

Tercio ſic genus generaliſſimum dr̄ de ſubiecto. ſ. de ſuis īferioribus ꝛ tamē non predicatur ratione quia non habet diffinitioneꝫ: ergo non om̄e ſuꝑius predicatur nomine ꝛ ratione de inferiori.

Quarto ſic omnis forma dans eſſe alteri dat etiam nomē ſibi ꝛ predicatur nomine de ipſo: ſed accidens abſtractū eſt forma dās eſſe ſuo ſubiecto. ergo ſm nomē de ſubiecto predicatur. Quinto ſic de quocunqꝫ predicatur diffinitū predicatur ꝛ diffinitio: ergo ſi accidens concretum predicat̄ de ſubiecto. ergo ꝛ diffinitio eius. ꝛ per conſequēs predicat̄ nomine ꝛ ratione ſimul. Ad primuꝫ iſtorū dr̄ ꝙ licꝫ ſubſtātie vl̄es nō primo ꝛ ꝑ ſe ſubſtēt accidētibus: tñ ſubſtant ſe

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

cundario vt ſunt in primis ſubſtantiis ⁊ accidens conueniens primis ſubſtātiis etiam conuenit ex conſequenti ſecūdis ſubſtantiis que ſunt in primis. vt quia ſortes eſt albus ex conſequenti homo dicitur albus ⁊ animal ⁊ ſubſtancia.

Ad ſecundum dicit̃ ꝙ licet ſubſtantie vniuerſales ſint priores primis q̄ntum ad eſſe eſſentie ⁊ q̄ntuꝫ ad eſſe per ſe: tamen ſunt poſteriores q̄ntum ad actum ſubſtandi accidentibus. Ad tercium dicitur ꝙ licet genus generaliſſimum non habeat propriam diffinitionē quiditatiuaꝫ qua predicetur de ſuis inferioribus: tñ includitur eſſencialiter in ratione ſuorum inferiorū: ⁊ etiā diffinitio notificans eſſentiā eius cōuenit ipſis ideo predicat̃ noīe ⁊ ratione de ſuis inferioribus. Ad quartū dicit̃ ꝙ licet oīs forma deſignata ꝑ modū totius det nomē ſuo ſubiecto ⁊ predicetur nomine de ipſo non tamē forma deſignata per modum partis: cū illa non dicat totū eſſe ſubiecti. modo accidēs abſtractū deſignatur per modū partis. Ad quintuꝫ dicit̃ ꝙ licet diffinitio accidentis cōcreti predicet̃ de ſuo ſubiecto denoīatiue ſicut ipſuꝫ accidens non tñ predicat̃ eſſencialiter: ideo non predicat̃ rōe. diffinitio enī debet conuertibiliter ⁊ eſſencialiter ineſſe.

s Ecundaruꝫ ſubſtantiarum. Poſtq̄ autor determinauit de primis ſubſtantiis ⁊ ſecundis ſm ſeipſas diffiniendo ⁊ comparādo etiā eas adinuicē. hic conſequēter cōparat ſecundas inter ſe dicēs ꝙ ſecundarū ſubſtantiarū magis ſpecies eſt ſubſtantia q̄ genus. Cuius autor duas aſſignat rōes. Prima eſt quia ſecundarū ſubſtantiarū illa eſt magis ſubſtantia que eſt propīquior prime ſubſtantie: cū in omī analogia illud quod eſt propinquius primo ⁊ magis participat ratiōeꝫ analogi: ſed ſpēs eſt propinquior prime ſubſtantie q̄ genus: quia ordinat̃ inter ꝑmaꝫ ſubſtantiam ⁊ ſuū genus: ergo ſpēs eſt magis ſubſtantia q̄ genus. Secunda ratio eſt quia ſecundaruꝫ ſubſtantiarum illa eſt magis ſubſtātia que pluribus ſubſtat ſm diuerſos mōs ſubſtandi: ſꝫ ſpēs pluribus ſubſtat q̄ genꝰ: quia ſubſtat accidentibus generis ⁊ cū hoc ſubſtat ipſi generi ⁊ ſic ſubſtat vt ſubiectū accidentibꝰ ⁊ generi vt inferius ſuperiori: ideo ſpēs eſt magis ſubſtantia q̄ genus. Primo ſciendum ꝙ ſubſtantia vt viſū eſt dupliciter conſideratur. vno mō q̄ntuꝫ ad ſuū propriuꝫ eſſe quod eſt per ſe eſſe: ⁊ ſic ſumit̃ a ꝑ ſe eſſendo: ⁊ ſic vna ſubſtātia nūq̄ dicit̃ magis vel minus ſubſtantia q̄ alia. Secundo modo q̄ntum ad eſſe accidentale quo eſt in potentia ad ſubſtandum alteri ⁊ hoc mō vna ſubſtantia pōt eſſe magis ſubſtantia q̄ altera: ſed quia tale eſſe. ſ. in potētia ad ſubſtandū alteri non eſt proprium ſubſtantie. ſed ſubſeq̄tur ſuū proprium eſſe: ideo ipſa in ꝓpꝛio ſuo eſſe non intenditur nec remittitur. Ideo propter hoc non debet dici ſuſcipe magis ⁊ minus ſicut etiaꝫ dicetur in vna proprietate eius. Secundo ſciendum ꝙ ſpēm eſſe propinquiorē prime ſubſtantie dupliciter intelligi pōt. vno modo ꝙ ſit propinquior prime ſubſtantie q̄ntum ad eius eſſe ⁊ hoc modo ipſa non eſt ꝓpīquior q̄ genus quia in eſſe prime ſubſtantie genus ⁊ ſpēs idē ſunt eſſentialiter ⁊ ſub actu ſimul: ideo q̄ntum ad tale eſſe nō dicitur ſpēs prime ſubſtantie propinquior q̄ genus. Secundo modo poteſt intelligi ꝙ ſit ꝓpinq̄or prīe ſubſtātie q̄ntuꝫ ad mōs ſubſtandi aliis ⁊ hoc mō ſpēs ē ꝓpinq̄or prīe ſubſtātie q̄ genꝰ: q̄a genus hꝫ ēe indeīatū ⁊ cōfuſū: ſpēs vō hꝫ eſſe deīatū ꝑ drñaꝫ nō ſm numeꝝ ſꝫ ſm ſpēs prīa vō ſubſtātia hꝫ ēe deīatum ſm numeꝝ ⁊ ſic ſm iſtū modū eſſēdi ſpēs ē genere propinquior prime ſubſtātie: ⁊ etiā quia ſpecies ſubſtat accidentibus ⁊ etiam ſuis ſuperioribus. genus autem in q̄ntum genus non: ſed ſolum ſubſtat accidentibus ⁊ non ſuperioribus: ideo q̄ntum ad illud quod eſt ſubſtare aliis magis conuenit ſpecies cum prima ſubſtātia q̄ genus. Tercio ſciendum ꝙ omnes ſpecies ſpecialiſſime de genere ſubſtantie dicuntur equaliter ſubſtātie. Cuiꝰ ratio eſt quia ille ſubſtantie que equalit̃ appropinquant primis ſubſtantiis ⁊ eq̄liter habent ſubici ſuis accidentibus ſunt equaliter ſubſtātie: ſed omnes tales ſpecies ſpecialiſſime equaliter appropīquāt primis ſubſtantiis. quia omnes immediate diuiſione materiali deſcendunt ad indiuidua ⁊ ſic ſpecies ſpecialiſſime ſūt eq̄liter ſubſtantie. ⁊ licet in analogia mēbra ſubordinata inquantuꝫ ſūt ſubordinata inequaliter ſuſcipiant rationeꝫ analogi: tamen menbra non ſubordinata inter ſe que ſolū ſunt ſubordinata vni tercio poſſunt equaliter ſuſcipere rationeꝫ ſui ſuperioris. mō ſpecies ſpecialiſſime non ſunt ſubordinate interſe. ideo licet ſubſtantia ſit quoddā analogū tamen nō eſt incōueniēs ꝙ ſpecies ſpecialiſſime equaliter dicantur ſubſtantie. Quarto ſciënduꝫ ꝙ omnes prime ſubſtantie dicuntur equaliter ſubſtantie. vnde ſortes non eſt magis ſubſtantia q̄ plato vel ecōtra. Cuius ratio eſt quia ille equaliter dicuntur ſubſtantie que eque primo ſubſtant accidentibus. ſed omnes prime ſubſtantie eque primo ſubſtant accidentibus: ergo equaliter debent dici ſubſtantie. Et licet q̄ñq̄ꝫ vnū indiuiduū ſubſtet pluribus accidentibus q̄ aliud: tamē eque primo ſubſtāt. modo ſubſtantia non dicitur magis ſubſtantia propter numeꝝ illorū quibus ſubſtat: ſed ſm ꝙ habet plures modos ſubſtandi et perfectiores q̄ alia ſubſtantia.

Sed contra predicta arguitur primo ſic. omnis ſubſtantia eſt ens per ſe: ſed genus ⁊ ſpecies non ſunt entia per ſe: ſꝫ ſoluꝫ habent eſſe in alio. ſ. in prima ſubſtantia: ergo ſpecies ⁊ genus nō ſūt ſubſtantie: ⁊ ſic vnuꝫ nō eſt magis ſubſtantia q̄ aliud. Secundo ſic genus ſubſtat pluribus accidētibꝰ q̄ ſpecies: quia ſubſtat omnibus accidentibus plurium ſpecierū eius: ſpecies autem ſubſtat accidentibus vnius ſpeciei: ſicut aīal ſubſtat accidentibus oīm aīalium hō auteꝫ ſolū ſubſtat accidentibus hōis ergo genus eſt magis ſubſtātia q̄ ſpecies. ⁊ per conſequens male dicitur ꝙ ſpecies eſt magis ſubſtantia q̄ genus. Tercio ſic genus per prius conuenit prime ſubſtātie q̄ ſpecies quia ſor. ſm naturaꝫ eſt prius animal q̄ ſit hō. ergo genus eſt propinquius prime ſubſtantie q̄ ſpēs ⁊ per conſequens male dicit̃ ꝙ ſpecies eſt ſibi propinquior. Quarto ſic genus et indiuiduū ī hoc conueniūt quia vtrūq̄ꝫ eſt indeterminatum ⁊ quodā mō īfinitū q: īdiuidua variant̃ ī infinitū ſm potētiaꝫ ⁊ etiā genꝰ hꝫ de ſe ēe cōfuſū: ergo genꝰ magis cōuenit cū pꝛīa ſubſtantia q̄ ſpēs. ergo eſt ſibi propinquius. Quinto ſic. vna ſpecies ſpecialiſſima ē ꝑfectior ſubſtantia q̄ alia ſpecies ſicut homo eſt perfectior ⁊ prior ceteris ſpeciebus aīalis. ergo vna ſpecies ſpetialiſſima eſt prior aliis. ⁊ per conſequēs non ſunt equaliter ſubſtantie ſicut dictum eſt. Ad primum dicitur ꝙ lꝫ ſpecies ⁊ genus ſint in aliquo ſicut ſuperius in ſuo inferiori: non tñ ſunt in alio ſicut accidens in ſubiecto ſuo. modo illud quod eſt in alio ſicut ſuperius in inferiori poteſt eſſe ens per ſe quando ſuuꝫ inferius eſt ſubſtantia: quia per vnū et idem eſſe ſunt inferius et ſuperius in ipſo inferiori. vnde cum ſubſtantia dicitur ens per ſe ibi per ſe non dicit negationeꝫ cuiuſlibet cauſe a qua ſubſtantia

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

habeat eſſe. ſed ſolum dicit negationem alicuius entis cõpleti quod ſit cauſa materialis in qua per cuius exiſtentiaꝫ ſubſtantia habeat eſſe. Ad ſecunduꝫ dr̃ ꝙ licet genus quantũ ad numeꝝ accidentium pluribus ſubſtet ꝙ̃ ſpecies non tñ pluribus ſubſtat q̃tuꝫ ad plures modos ſubſtandi aliis ꝙ̃ ſpecies: quia ſpẽs ſubſtat alteri vt ſubiectum accidentibus ⁊ alteri vt inferius ſuperiori. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licet genus quantũ ad viaꝫ generationis prius concurrat ad eſſe p̄me ſubſtantie ꝙ̃ ſpecies: non tamen eſt propinquius prime ſubſtantie q̃tuꝫ ad moduꝫ eſſendi eius: nec etiam q̃tuꝫ ad modum ſubſtãdi aliis: ſed illo modo ſpẽs eſt propinquior prime ſubſtantie vt dictuꝫ eſt. Ad quartum dicitur ꝙ licet indiuiduuꝫ ſ.t indeterminatũ q̃tum ad conditiones accidentales eius que variantur in infinituꝫ. tamen q̃tum ad eſſe ſubſtantiale eſt determinatũ: cum illud eſſe ſit tantuꝫ vnũ in numero. genus autem nõ eſt hoc modo determinatum.

Ad quintũ dicitur ꝙ licet vna ſpẽs ſit perfectior aliis q̃tum ad graduꝫ perfectionis ſue nature ⁊ ſecundum hoc dicatur prior ⁊ perfectior aliis ſpeciebus. tamen quantuꝫ ad moduꝫ ſuſtandi ſuis accidentibus vna nõ eſt perfectior aliis ſed hoc modo omnes ſpecies ſpecialiſſime de genere ſubſtantie dicuntur eq̃liter ſubſtantie.

C Ommune eſt omni ſubſtantie. Poſtꝙ̃ autor determinauit de ſubſtantia ſecundum ſe ⁊ quantum ad eſſe ſubſtantiale eius. hic conſequenter determinat de ꝓprietatibus eius quia eſſe ſubſtantiale rei debet precedere proprietatem eius cum tale eſſe ſit cauſa illarum proprietatũ. primo ponens iſtã proprietatẽ ꝙ cõmune eſt omni ſubſtãtie in ſubiecto nõ eſſe. Ei iſtius proprietatis ratõ eſt quia nullum ens per ſe eſt in ſubiecto per cuiꝰ eſſe ſubſtet: quia tunc nõ eſſet ens per ſe ſed ens in alio. vnde eſſe in alio ſoluꝫ cõuenit accidentibus: ſed omnis ſubſtãtia eſt ens per ſe cum hec ſit diffinitio eius. ideo conuenit omni ſubſtantie in ſubiecto non eſſe. Primo ſciendum ꝙ̃ per id quod dicitur. commune eſt omni ſubſtantie in ſubiecto non eſſe non intelligit pura negatio ſed iſta negatõ fundatur in affirmatione ⁊ dat intelligere vnam affirmatiuam ſcilicet ꝙ propriuꝫ eſt ſubſtãtie eſſe per ſe ⁊ nõ eſſe in ſubiecto. vñ in tali eſſe duo ſunt ſm̃ rationem. ſ. eſſe per ſe q̃ eſt modus eſſẽdi ſubſtãtie: ⁊ negatõ modi accidentis qui modus eſt eſſe in alio: ⁊ licet eſſe per ſe non ſit proprietas ſubſtantie: quia non conſequitur ſuum eſſe completum: ſed eſt ipſum eſſe: tamen negatio modi eſſendi accidentis bene ponitur proprietas ſubſtantie quia conſequit̃ rationem ſubſtantie licet non diſtinguat̃ realiter a tali eſſe ⁊ per hoc patet ꝙ iſta proprietas nõ conuenit chymere nec entibus rõnis. quia licet non ſint in ſubiecto tñ non habent eſſe quod preſuppoſitũ in iſta proprietate. Secundo ſciendũ ꝙ iſta proprietas cõuenit taꝫ primis ſubſtantiis ꝙ̃ ſecundis. de primis patet per ſuã diffinitionẽ ⁊ de ſecundis per inductionẽ ⁊ ſillogiſmũ. in textu que probatio ſatis clara eſt. Aliter etiaꝫ probat̃ q: eſſe in ſubiecto vt accidẽs non eſt eſſe in alio tamꝙ̃ forma adueniens ſibi poſt eiꝰ eſſe completũ. ſꝫ ſecunde ſubſtantie non adueniũt primis poſt eſſe earũ completũ cũ ſint cãe formales dantes eſſe primis ſubſtantiis: ideo ſecũde ſubſtãtie nõ ſũt in ſubiecto. Tercio ſcienduꝫ ꝙ ſubſtãtia dupliciter accipitur. vno mõ generaliter pro õi illo quod iportat naturam vel eſſentiã de genere ſubſtãtie: ⁊ hoc modo ſubſtantia cõprehendit ões ſubſtantias cõpletas ⁊ drñas ſubſtantiales: ⁊ ſi hoc modo ſumat̃ ſubſtantia ſic iſta ꝓprietas eſt ſubſtantie ꝓpria quarto mõ. Alio mõ capitur ſubſtantia ſpecialit̃ pro ſubſtãtia completa ſolũ que eſt ſubſtãtia ſecundũ rem et modũ ſimul. per hoc qð importat ſubſtãtie eſſentiã ⁊ ꝓpriuꝫ moduꝫ eſſendi eius: et ſic ſubſtãtia cõtinet ſubſtãtias perfectas q̃ ponunt̃ in recta linea p̄dicamentali: ⁊ hoc modo hec proprietas eſt ꝓpria ſecũdo mõ ſubſtantie quia conuenit omni ⁊ non ſoli q: cõuenit differẽtiis ſubſtãtie que nõ ſunt ſubſtantie hoc mõ

Quarto ſciendũ ꝙ licet ꝑtes ſubſtãtie que ſunt in toto ſuo aliquo mõ videantur eſſe in ſubiecto: q̃ tamen ſunt ſubſtantie ⁊ per hoc aliq̃ ſubſtãtia videatur eſſe in ſubiecto. tamẽ ille ꝑtes nõ ſunt in ſuo toto ſicut accidens in ſubiecto q̃a eſt alius modus eſſendi in quo ꝑtes ſunt in ſuo toto ab illo quo accidens eſt in ſubiecto. vnde differunt triplicit̃. vno modo quia pars intreg̃lis eſt de cõpoſitione et perfectiõe totius ⁊ requirit̃ ad eſſe eius cõpletuꝫ. accidẽs vero non: ſed cõſequit̃ eſſe cõpletum ſui ſubiecti. Secundo mõ differunt q: ꝑ ſeparationẽ partium a ſuo toto aliquo modo deſtruit̃ totuꝫ. accidẽs vero poteſt a ſubiecto ſeparari preter ſubiecti corruptõeꝫ. Differũt tercio q: pars integ̃lis poteſt remanere ſeparata a ſuo toto: accidens vero non. niſi hoc ſit ſuꝑnaturaliter: q: ſecundũ naturã accidens ſemper eſt in ſubiecto ſubſiſtens ⁊ ꝑ hoc patet pria ꝓprietas ſubſtãtie. Contra predicta arguit̃ primo ſic. ꝓpriuꝫ eſt ſubſtãtie in ſubiecto nõ ẽe. ergo male dicit̃ ꝙ cõmune eſt omni ſubſtãtie i ſubiecto nõ eſſe. Secundo ſic iſta proprietas non cõuenit oĩ nec ſoli: ergo nullo mõ eſt proprietas: añs patet ꝓ prima parte q̃a forma ſubſtãtialis eſt ſubſtantia q̃ ẽ in ſubiecto cũ ſit ĩ materia. ⁊ ſecũda ps ꝓbatur. q̃a accidens qñq꜃ non eſt in ſubiecto vt in ſacramẽto altaris vbi accidẽtia exiſtũt ſine ſubiecto: ergo nõ eſſe ĩ ſubiecto nõ conuenit ſoli ſubſtantie. Tercio ſic. illud qð eſt in ente completo in actu hꝫ eſſe ĩ ſubiecto ſed ſubſtãtie ſecũde ſunt in primis ⁊ pria ſubſtãtia eſt ens completuꝫ in actu. ergo ſecũda ſubſtãtia eſt in ſubiecto. Quarto ſic oĩe qualificans aliq̃d eſt in ſubiecto qð qualificat: ſed drña ſubſtãtialis q̃lificat aliq̃d ſ. eſſentiaꝫ generis ergo eſt in ipſa vt in ſubiecto: ergo male dicit̃ ꝙ iſta ꝓpꝛetas differentiis conuenit. Quĩto ſic differẽtia ſubſtãtialis dicit̃ ſubſtãtia ergo iſta ꝓprietas non cõuenit aliis ſubſtantia ꝑ hoc ꝙ ipſa cõuenit ipſi differẽtie: ⁊ ſic male dicit̃ in textu ꝙ cõuenit aliis. ſ. differẽtiis. Ad primuꝫ iſtoꝝ dicitur ꝙ licet non eſſe in ſubiecto ſit propriuꝫ ſubſtantie ĩ cõmuni. ſ. ſm̃ ſe cõſiderare: tamẽ hoc eſt cõmune ſubſtãtie diuiſe ⁊ multiplicare per ſua inferiora. Ad ſecundũ dicit̃ ꝙ licet forma ſubſtãtialis adueniat materie tanꝙ̃ ĩ illo qð recipit ipſaꝫ tamẽ nõ aduenit materie poſt eiꝰ eſſe cõpletuꝫ: ſed dat eſſe materie. ideo non eſt in ea ſicut accidẽs in ſubiecto. ⁊ ad ſecundã probationẽ dr̃ ꝙ licet accidẽs ſuꝑnaturaliter ſit ſine ſubiecto actu hoc eſt ſecundũ actuꝫ tamẽ eſt ſemꝑ in ſubiecto ſm̃ aptitudinẽ: ſed ſubſtãtia actu nec aptitudĩe nunꝙ̃ eſt in ſubiecto

Ad terciuꝫ dicit̃ ꝙ licꝫ ſecũda ſubſtantia ſit in pria vt p̃ncipiuꝫ eius: non tamẽ aduenit ei poſt eſſe cõpletuꝫ: ideo non eſt in ipſa vt accidens in ſubiecto.

Ad q̃rtum dr̃ ꝙ drñtia nõ aduenit generi poſt eſſe eiꝰ cõpletuꝫ: ſed implet ⁊ ꝑficit ſuũ eſſe detẽminando ipſuꝫ ad certam ſpẽm. Ad quintũ dicit̃ ꝙ licet drña ſubſtãtie ſit ſubſtãtia ſecundũ reꝫ q: importat eſſentiã ſubſtantie: nõ tam̃ ſecundũ rem ⁊ moduꝫ ſimul: q: non importat eam ꝑ moduꝫ entis ꝑ ſe ſed ſub modo eſſendi accidentis. ſ. q̃lificantis:

ideo nõ eſt ſubſtãtia cõpleta cuʒ nõ ha
beat ſimul eſſentiã ⁊ ꝓpriũ modũ eẽndi

Item conuenit omnibus.

i Poſtꝙ autor poſuit primã pro
prietatem ſubſtantie. hic conſe
quẽter põit ſecundã dicens: ꝙ õibus ſe
cundis ſubſtantiis ⁊ drñtiis earuʒ cõue
nit vniuoce predicari de primis. cuiꝰ rõ
eſt quia vniuoce predicari eſt predicari
vno nõie ⁊ vna rõne: ſed omes ſecunde
ſubſtantie ⁊ drñe earũ vno noie ⁊ vna
ratione p̃dicanẽ de primis ſubſtantiis
⁊ includunẽ eſſentialiter in rõibus pri-
maruʒ. ideo õibus ſecundis ſubſtantiis
⁊ drñtiis earuʒ cõuenit vniuoce predi-
cari de primis: ⁊ dicit̃ notanter de p̃mis
ſubſtantiis ad drñaʒ accidentiũ vliũm:
que licʒ predicentur vniuoce de ſuis in
ferioribus: tñ de primis ſubſtantiis pre
dicanẽ denoĩatiue ſoluʒ ⁊ nou vniuoce.

Primo ſciendũ ꝙ predicari vniuoce
tripliciter accipit̃. vno mõ cõiter pro oĩ
illo quod ſm vnũ ſignificatuʒ predicat̃
de pluribus ⁊ ſic cõtinet ſub ſe denomi
natiue predicari. ⁊ hoc mõ accidens v-
niuoce predicatur de mltis primis ſub
ſtantiis: vt albuʒ de ſorte ⁊ platone pre
dicatur ſm vnuʒ ſignificatum. Alio mõ
capitur minus cõiter pro illo ſolũ quod
predicatur vno noie ⁊ vna rõe de mul-
tis ſiue ſit ratiõe quiditatiã ſiue deſcrip
tiua ⁊ ſic proprium tantummõ predicat̃
vniuoce de primis ſubſtantiis vt dictuʒ
eſt in predicabilibus ꝙ propriuʒ vniuo
ce predicat̃ de indiuiduis ſpẽi. Tercio
mõ ſumitur proprie vt ſoluʒ cõuenit illi
quod ſm vnuʒ ſignificatuʒ predicat̃ qđ
ineſt eſſentialiter ſubiecto. ⁊ cuius ratio
eſt ratio eſſentialis ſubiecti. ⁊ hoc modo
propriuʒ ⁊ accidẽs non predicant̃ vni-
uoce de primis ſubſtantiis cũ nulluʒ eo
ruʒ inſit eis eſſentialiter ſed hoc ſolum
cõuenit ſecũdis ſubſtantiis ⁊ differẽtiis
earuʒ ⁊ ſic capit̃ in propoſito: et per hoc
patet ꝙ ſi capiatur ſubſtantia ſecunda ge
neraliter pro omi ſubſtãtia vniuerſali cõ
pleta vel incõpleta hec proprietas eſt ſi-
bi propria quarto mõ. ſed ſi capiatur ſo-
luʒ pro ſubſtantia cõpleta que importat
ſubſtantiã ſub mõ ſubſtantie ſic eſt pro-
pria ſecundo mõ quia cõuenit omi ſʒ nõ
ſoli. Secũdo ſciendūʒ ꝙ tercia propri
etas ſubſtantie ponit̃ ꝙ oĩs ſubſtantia p̃
ma ſignificat hoc aliquid. i. indiuiduũ ⁊
vnuʒ numero. Cuius ratio eſt qꝛ hoc ali
quid eſt indiuiduũ ſubſiſtens in ſpẽ com
pletũ: ſed omis ſubſtantia pria ſignificat
indiuiduũ ſubſiſtens: cuʒ omis ſubſtãtia
particularis ſit per ſe ſubſiſtens. ⁊ etiam
importat aliquid cõpletuʒ in ſpecie aliter
nõ eſſet prima ſubſtantia que directe po
nitur ſub ſpẽ: iõ omnis prima ſubſtantia
ſignificat hoc aliquid: ⁊ ad rõeʒ huiꝰ ꝙ
eſt hoc aliquid tria requirunt̃. Primo re
quiritur ꝙ ſit indiuiduũ. quare nullũ vle
ſignificat hoc aliquid. Secundo requiri
tur ꝙ ſubſtet per ſe rõe cuius nulla acci-
dentia ſignificãt hoc aliquid. nec etiaʒ ſe
cunde ſubſtantie: quia non per ſe ſubſtãt
ſʒ in primis. ſubſiſtere eni eſt ſub ſuo pro
prio eſſe ſtare. Tercio requirit̃ ꝙ tale in-
diuiduũ ſit ſpẽ completuʒ. ⁊ propter hoc
aĩa rõalis a corpore ſeparata non ſignifi
cat hoc aliquid. qꝛ lʒ ſit indiuiduũ ſubſi
ſtens non tñ eſt in ſpẽ ens cõpletuʒ cũ ſit
pars ſpẽi humane: ⁊ hec tria ſimilr̃ requi
runt̃ ad ſuppoſitũ quod idem dicit ſicut
hoc aliquid. ⁊ primũ iſtoꝝ triuʒ impor-
tat̃ cum dr̃: hoc eni eſt pronomẽ demon-
ſtratiuũ tm̃ rei ſingularis. Terciũ impor
tat̃ cum dr̃ aliquid: aliquid eni dicit pro-
prietatẽ ſubſtantie in ſpẽ diſtinctũ. ⁊ ſecũ
duʒ prouenit. ſ. ꝙ ſit ſubſiſtens ex coniũc
tione illoꝝ duoꝝ ⁊ per hoc patet ꝙ p̃ma
ſubſtantia hʒ ꝙ ſignificet hoc a principio
indiuiduatõis: et ꝙ ſignificet aliquid hʒ
a forma ſpẽi quã includit. Tercio ſciẽ
duʒ ꝙ licet ſecunda ſubſtantia non ſigni
ficet hoc aliquid: eo ꝙ non eſt indiuidu
a ſed vniuerſalis videtur tamen ſignifi-
care hoc aliq̃d. primo ꝓpter hoc ꝙ ineſt
eſſencialiter prime ſubſtãtie et eadem eſt
realr̃ cũ ipſa: ſecũdo ꝓpter figurã appella
tionis. qꝛ eadẽ res qñq; vocat̃ noie prie
ſubſtãtie ⁊ qñq; noie ſecũde ſicut ſocra
tes qñq; vocat̃ ſub noie ſocratſ: ⁊ qñq;
ſub noie hoĩs. ſicut per hoc nomẽ homo
qñq; vocat̃ homo in cõi qñq; vero in ꝑ
ticulari ſub eadem forma vocis q̃ eſt fi-
gura appellationis. Quarto ſciendũ
ꝙ oĩs ſecũda ſubſtãtia ſignificat q̃le q̃d
ſicut omnis pria ſubſtãtia ſignificat hoc
aliq̃d. Cuius ratio eſt. qꝛ q̃le q̃d dicitur
forma ſubſtãtialis cõicabilis mltis q̃ in-
q̃tuʒ forma eſt dicit̃ q̃le ſm modũ qꝛ q̃li
ficat aliquo modo illud cuiꝰ eſt forma: et
inq̃ntum ſubſtãtialis eſt dicit̃ quid: q̃di-
tas eni ꝓprie ſubſtãtiaʒ importat: ſʒ oĩs
ſecũda ſubſtãtia importat formaʒ ſubſtã
tialeʒ cõem multis: ideo q̃libet ſignificat
q̃le quid: et ꝑ hoc patet de genere q̃đ in
portat eſſentiã q̃lificabilẽ per drñas eiꝰ: ⁊
rationẽ eſſentie dicit q̃d: ⁊ rõe eius ꝙ q̃-
lificabile eſt dicit quale: ⁊ ſilr̃ differentia
dicit eſſentiã q̃lificantẽ. ſpẽs vero quali-
ficatã ꝑ drñam ⁊ hoc patẽt ſecũda ⁊ ter-
cia ꝓprietates ſubſtãtie. Sed contra
p̃dicta arguit̃. prio ſic: prima ſbã p̃dicatur
vniuoce de ſe ipſa qꝛ non predicat̃ equi
uoce nec denoĩatiue ergo non eſt ꝓpriuʒ
oĩbus ſecũdis ſubſtantiis vniuoce p̃dica
ri de p̃ſis. Secundo ſic drña ſubſtãtie
nnn hʒ genꝰ ⁊ drñam qꝛ drñe nõ eſt dif
ferentia ergo non hʒ rõneʒ ergo nõ p̃di-
catur noie ⁊ rõne de primis ſubſtantiis.

Tertio ſic idem non ſignificat ſeipſũ
ſed ſubſtantia prima eſt hoc aliq̃d ergo
non ſignificat hoc aliq̃d. Quarto ſic
hoc album ſignificat hoc aliquid: ⁊ tamẽ
non eſt prima ſubſtantia ergo ſigniſicare
hoc aliq̃d non eſt ꝓprium prie ſubſtãtie:
aĩis patet prio ꝙ ſignificet hoc probat̃.
qꝛ eſt indiuiduũ: ⁊ ꝙ ſignificet aliq̃d ꝓ
bat̃ qꝛ nihil ẽ quod nõ ſignificet aliq̃d
vel nihil. ſed nõ ſignificat nihil ergo ſig
nificat aliquid. Quinto ſic ideʒ ſigni
ficat̃ per primã ſubſtantiã ⁊ ſecundã: ſʒ
prima ſubſtantia ſignificat hoc aliquid
igit̃ ⁊ etiã ſecunda ⁊ ſic non ſolũ ſignifi
cat q̃le quid. Ad primũ dr̃ ꝙ lʒ predi
catõe inpropa ſubſtantia pria predicet̃
de ſe ipa: non tñ predicatõe ꝓpria: quia
in predicatõe propria denotat̃ predica-
tuʒ eſſe in ſubiecto. ſʒ ideʒ totaliter non
eſt proprie in ſeipſo. iõ ideʒ nõ predicat̃
predicatõe proprie dicta de ſeipſo: ideo
vt hic dr̃ ab Ariſ. a prima ſubſtãtia nul
la eſt predicatio. Ad ſecundũ dr̃ ꝙ lʒ
drña non hẽat ꝓprie diffinitõeʒ: tñ bene
eſt ẽenaliter in diffinitõe prime ſubſtan
tie ⁊ hoc ſufficit ad predicandũ vniuo-
ce de ipſa. Ad terciũ dr̃ ꝙ lʒ prima
ſubſtantia capta pro re ſubiecta intentõi
ſit hoc aliq̃d ⁊ nõ ſignificet hoc aliquid
tñ ipſa accepta pro intentõe cõcreta rei
hñ ſignificat hoc aliquid: ⁊ ſic conſidera
tur a logico qui cõſiderat res vt per vo
ces importent̃. Ad quartũ dr̃ ꝙ ſi ca
piat̃ aliquid vt conuertit̃ cũ ente hoc al
buʒ ſignificat hoc aliquid: ſʒ ſi capiatur
ꝓprie vt dicit quiditatẽ ſpẽi ſubſtantial̃
vt capit̃ in propoſito: hoc albũ non ſig-
nificat hoc aliquid: ſʒ hñ ſignificat hoc
quale: albũ eniʒ ſolaʒ q̃litateʒ ſignificat.

Ad quintũ dr̃ ꝙ lʒ prima ſubſtantia
⁊ ſecũda dicãt ideʒ ſm eſſentiaʒ: hoc tñ
eſt ſub diuerſis mõis eſſendi: qꝛ ſecũda
dicit illud ſub eſſe cõi. prima võ ſub eſſe
particulari: iõ non oportʒ ꝙ ſi prima ſig
nificet hoc aliquid ꝙ etiã ſecunda. cum
iſti modi ſignificãdi ſumantur a diuer-
ſis modis eſſendi.

**Ubſtantie nihil eſt con-
trariuʒ.** Poſtꝙ autor poſuit
terciã proprietateʒ ſubſtantie.
conſequenter põit quartaʒ que talis eſt

UNiVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS

ꝙ ſbē nihil eſt contrariū. Cuius ratō eſt qꝛ contraria ſunt forē actiue et paſſiue ſub eodeꝫ gn̄e maxie diſtantes que ab eodeꝫ ſubiecto mutuo ſe expellunt actu vel aptitudine. nulla autē ſubſtantia eſt in ſubiecto vt dictū eſt prius. ergo nulle ſubſtantie ad inuiceꝫ contrariant̄: ⁊ hec proprietas nō eſt ꝓpria quarto mō ipſi ſubſtantie: qꝛ cōuenit aliis. ſ. q̄ntitati ⁊ q̄buſdaꝫ aliis vt poſtea dicet̄. Primo ſciendū ꝙ cōtrarietas dupl'r accipit̄ vno mō gn̄aliter ꝓut ſe extēdit ad contrarietatē perfectā ⁊ impfectā ⁊ iſto mō contrarietas cōtinet oppoſitōeꝫ inter priuatōeꝫ ⁊ habituꝫ: ⁊ etiā continet ſub ſe repugnantiā drn̄aruꝫ que ecōtrario diuidunt aliquod genus ⁊ aliquo mō tales differētie dicuntur contrarie ſm ꝙ dicit̄ ꝙ in vnoquoqꝫ gen̄e eſt vna prima cōtrarietas. ſ. repugnātia drn̄aruꝫ q̄ immediate diuidūt ipſuꝫ genus. Alio mō capit̄ cōtrarietas ſolū ꝓ cōtrarietate ꝑfecta q̄ eſt repugnātia forāꝝ actiaꝝ et paſſiuarū eiuſdeꝫ gen̄is q̄ mutuo ſe expellunt ab eodē ſubiecto ⁊ talis cōtarietas ſolum reperitur inter q̄litates de tercia ſpē qualitatis. Secūdo ſciendū ꝙ ſi ſubſtātia capiat̄ generaliter pro omni illo qđ ponit̄ ꝑ ſe vel reductie in genere ſubſtātie ſiue ponatur vt ſubſtātia cōpleta in recta linea p̄dicamentali vt genus ſpēs vel indiuiduū ſiue pōatur reductiue tanꝙ̄ p̄ncipium diuiſiuū generis et coſtitutiuū ſpēi vt ſunt drn̄e. Siue ponatur vt p̄ncipia ſpēꝝ de tali genere vt materia ⁊ forma. ſiue pōat̄ vt via ad terminum vt generatio ⁊ corruptio: ſiue vt negatio vel p̄uatio aliquoꝝ de tali genere tunc hoc mō in ſubſtātia bene repit̄ cōtrarietas imperfecta. qꝛ ibi repit̄ repugnātia oppoſitaꝝ differētiaꝝ: q̄ imꝑfecte cōtrariant̄. etiaꝫ ibi reperit̄ oppō forme p̄uatiōis. ⁊ cōtrarietas formaruꝫ naturaliuꝫ q̄ aliquo mō ſe expellunt ab eodeꝫ ſubiecto. ⁊ etiā generatio ⁊ corruptio aliquo mō cōtrariant̄ impfecte: ſed ſi capiatur ſpēaliter ſbā ꝓ ſbā cōpleta ſolum q̄ eſt ſubſtātia ſm eſſentiā ⁊ modū ēendi et ponit̄ in recta linea p̄dicamētali ſic in ſbā nō repit̄ cōtrariatas nec ꝑfecta nec iꝑfecta: ⁊ qꝛ hoc mō hic accipit̄: iō bñ dr̄ ſimpliciter ꝙ ſbē nihil eſt cōtrariuꝫ: eo ꝙ nulla tallis ſubſtātia eſt in ſubiecto: ⁊ per hoc pꝫ intellectꝰ huiꝰ ꝓprietatis ⁊ quō ē ꝓpria ſubſtātie. Tercio ſciendum ꝙ quinta ꝓprietas ſubſtātie ponit̄. ſ. ꝙ ſubā non ſuſcipit magis ⁊ minus. Cuius ratio eſt qꝛ ſuſcipere magis ⁊ minus eſt aliq̄d intendi ⁊ remitti ſecundū ſuū eſſe eſſentiale ꝓprium: ſed ſubā non intēditur nec remittit̄ ſm ſuū ꝓprium eſſe eſſentiale. qꝛ eſſe eſſentiale ſubē ſolū ſimul acquirit̄ et cōſiſtit in idiuiſibili. iō ſubā non ſuſcipit magis ⁊ minus: ⁊ lꝫ vna ſubā q̄ntuꝫ ad eē accn̄tale eius. ſ. q̄ntuꝫ ad actuꝫ ſubſtandi aliis dicat̄ magis ſubſtantia ꝙ̄ alia. vt p̄ma eſt magis ſubſtantia ꝙ̄ ſecūda: tamē quantū ad ſuuꝫ ꝓpriū eſſe quod eſt eſſe per ſe vna non dr̄ magis ſubſtātia ꝙ̄ alia iō non intendit̄ nec remittitur ſm ſuuꝫ ꝓpriū eſſe neqꝫ ſuſcipit magis neqꝫ minus

Quarto ſciendū ꝙ intēdi eſt aliquid ſucceſſiue perfici in ſuo ꝓprio eſſe vt cuꝫ aliquid eſt albuꝫ ⁊ efficit̄ albius illa albedo ꝑficitur in ſuo proprio eſſe: ⁊ talis argumentatō perfectōis vocat̄ intenſio: qꝛ ibi forma tendit ab eſſe iꝑfecto in ſuuꝫ eſſe cōpletuꝫ. ⁊ ecōtra remitti eſt aliquid imperfici in ſuo ēe: ⁊ dr̄ illa iꝑfectio remiſſio quaſi forē miſſio retro ſuuꝫ eſſe ꝑfectuꝫ vel iterata miſſio ad ſuū eſſe incōpletuꝫ ⁊ iꝑfectuꝫ. dupliciter aliquid pōt ſuſcipe intenſioneꝫ ⁊ remiſſionē. vno mō ſm maiorē ⁊ minoreꝫ ꝑmixtionē cuꝫ ſuo contrario vt aliquid dr̄ eſſe albius quod eſt nigro iꝑmixtiꝰ: vel dr̄ minus album ſm ꝙ eſt nigro plus ꝑmixtū. Alio mō fit intenſio ⁊ remiſſio ſm maioreꝫ ⁊ minorē radicationē forme in ſubiecto: q̄ quidem radicatio ſequit̄ actionē cōtrarioruꝫ que magis et minꝰ diſponūt ſubiectū ad ſuſceptioneꝫ talis forme: ⁊ qꝛ ſubā nō eſt in ſubiecto neqꝫ hꝫ cōtrariuꝫ vt prius dictū eſt: iō nullo iſtoꝝ modoruꝫ pōt ſuſcipere intentionē ⁊ remiſſionē ſiue mag̃ ⁊ minꝰ capiendo ſubſtātiaꝫ ꝓ ſubā cōpleta vt in ꝓprietate p̄cedēti ⁊ eſt hec ꝓprietas eodem modo ꝓpria ſubē ſicut ⁊ precedens.

Sed cōtra p̄dicta arguit̄. primo ſic. ignis ⁊ aqua cōtrariant̄ ⁊ tam̄ ſunt ſubē: ergo ſubſtātie aliquid eſt cōtrarium.

Secundo ſic. om̄e qđ corrūpit̄ a ſuo cōtrario corrumpitur ſꝫ multe ſubē corrūpunt̄. ergo ſubā habet cōtrariū. Tercio ſic. elemēta vt ignis ⁊ aqua ſunt ſubē ⁊ tm̄ in mixto intendūtur remittunt̄ ergo ſubſtātia ſuſcipit mag̃ ⁊ minꝰ. Quarto ſic rationale eſt ſubā: ⁊ tamen ſuſcipit magis ⁊ minus. qꝛ aliqui homīes dicunt̄ magis rōnales aliis. Quīto ſic ignis lux eſt magis ſubſtātia ꝙ̄ ignis flāma et ignis flāma ꝙ̄ ignis carbo ergo cū ignis ſit ſubſtātia cōpleta ſequit̄ ꝙ ſubſtantia ſuſcipit magis ⁊ minus. Ad primuꝫ dicit̄ ꝙ ignis ⁊ aq̄ ſecunduꝫ accn̄s cōtrariant̄. ſ. ſm ſuas qualitates q̄ ſunt calidū ⁊ frigidum humidum ⁊ ſiccū: tamen non contrariant̄ ꝑ ſe ſm ſuas forās ſubāles: ⁊ de cōtrarietate ꝑ ſe ſoluꝫ eſt hic ad propoſitū. Ad ſecundū dicit̄ ꝙ om̄e qđ corrumpit̄ corrūpit̄ a ſuo cōtrario ꝑ ſe vl' per accidēs ſꝫ non opportet om̄e qđ corrumpit̄ habere cōtrariuꝫ. Nam ſubā que corrumpit̄ corrūpit̄ ab aliqua qualitate.

Ad terciuꝫ dicit̄ ꝙ lꝫ elemēta ī mixto ſecundū ſuas q̄litates ītendātur ⁊ remittātur non tamē ſm ſuuꝫ ꝓpriuꝫ eſſe ſubſtantiale: iō non ſuſcipiunt magis ⁊ minꝰ

Ad quartum dicit̄ ꝙ rōnale capitur dupliciter. vno mō quantū ad forāꝫ quā importat ſm ſe ⁊ ſic non ſuſcipit magis ⁊ minus: Alio mō capit̄ vt eſt principium operatiōis rōnis. Et adhuc dupliciter. vno modo ex ꝑte ipſius forme ⁊ ſic iteꝝ non ſuſcipit magis ⁊ minus. Alio mō ex parte materie que ſm magis et minꝰ pōt eſſe diſpoſita ad taleꝫ operatōeꝫ rationis ⁊ ſic ex parte materie rōale quantuꝫ ad operatōes eius ſuſcipit magis et minꝰ ſꝫ hoc eſt ſm ſua accidētia: ſed ſm ꝓpriuꝫ eſſe nō ſuſcipit intenſionē nec remiſſioneꝫ. Ad quintū dr̄ ꝙ ignis lux quantuꝫ ad eſſe ſubſtantiale nō eſt magis ignis ꝙ̄ ignis flamma: ſꝫ ſoluꝫ quātuꝫ ad eſſe accidētale vt ſunt claritas puritas luciditas ⁊ ſic de aliis. iō ſm ſuuꝫ ꝓpriuꝫ eſſe non ſuſcipit magis ⁊ minus

m Axime ꝓpriuꝫ eſt. Poſt ꝙ̄ autor poſuit quintā ꝓprietateꝫ ſubſtantie. hic conſequēter ponit ſextaꝫ ⁊ vltimaꝫ dicens ꝙ maxime ꝓpriū eſt ſubſtantie cuꝫ ſit vna ⁊ eadē numero ſm ſui mutatōeꝫ eſſe ſuſceptibileꝫ cōtrarioruꝫ. Cuius rō eſt qꝛ oīa contraria ſunt forme accn̄tales cum ſubſtantia nō habeat contrariū vt dictū eſt: ſꝫ oīa accidentia ſunt in ſubſtātia ſicut in ſubiecto: ⁊ etiaꝫ contraria fiunt circa idē ſubiectū in numero a quo mutuo ſe expellunt vt patꝫ ꝑ ipſoꝝ diffinitiōeꝫ ergo ſubā vna manēs et eadeꝫ numero eſt ſuſceptibilis cōtrarioꝝ: ſicut ideꝫ hō eſt qn̄qꝫ albꝰ qn̄qꝫ niger qn̄qꝫ calidus qn̄qꝫ frigidꝰ ⁊ ſic de aliis. Primo ſciendūꝫ ꝙ contraria non pn̄t recipi in eodeꝫ ſubiecto numero ſine aliqua ſui mutatōe: ideo ſubſtantia non pōt ſine aliq̄ ſui mutatōe ſuſcipe contraria: talis autē mutatio nō eſt ipſoꝝ contrarioꝝ tāquaꝫ ſubiecti quod mutat̄. cum illa contraria ſint termini mutatōis: ideo talis mutatio eſt ſubſtantie tanꝙ̄ ſubiecti. q̄ quidē ſubſtantia manet eadeꝫ ſub vtroqꝫ contrarioꝝ: iō in hac proprietate bene dr̄ ꝙ ſubā ſm ſui mutatōeꝫ eſt ſuſceptiua contrarioruꝫ. Et lꝫ ſubſtantia ſm ſuum eſſe

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

ſubſtantiale non mutetur ſʒ maneat ſub
vtroqʒ cõtrarioꝝ. tamē mutaī ſm ſuum
ēe accidētale qδ capit ab ipſis cõtrarijs
Secundo ſciendū ꝙ iſta ꝓprietas
conuenit oībus ſubſtātiis tā primis ꝗ̄
ſecūdis lʒ diuerſimode qꝛ prie ſubſtā-
tie ſunt p ſe ſuſceptie cõtrarioꝝ ⁊ ſecū-
da ſubā ex conſequēti ſuſcipit contraria
per hoc ꝙ hʒ eſſe in ṗmis. p hoc eni ꝙ
ſor. eſt alb⁹ vel niger hõ ex conſequenti
eſt albus vl̄ niger ⁊ ſilr corpus vel ſub-
ſtātia ⁊ ſic ſecunda ſubā manens eadeʒ
numero cuʒ ṗma ſubā eſt ſuſceptibl̄ con
trarioꝝ licet ex conſeq̄nti ⁊ ſic iſta ꝓprie
tas cõuenit oī ſubſtantie: ⁊ etiā cõuenit
ſoli: qꝛ nulla q̄ntitas manēs eadem nu-
mero eſt ꝓprium ſuſceptibile cõtrarioꝝ
ſicut eadē linea in numero nõ ſit curua
⁊ recta ſimiliter etiaʒ nec eadem q̄litas
ſuſcipit cõtraria: nec eadem actio: eadeʒ
enim actio in numero non põt eſſe bõa
⁊ mala ⁊ ſic de aliis accn̄tib⁹: ⁊ ſic iſta ꝓ
prietas cõuenit om̄i ſubē et ſoli ⁊ etiam
ſemper ſm aptitudinē ⁊ ſic eſt ſibi pro-
pria quarto mõ. Tercio ſciēduʒ ꝙ
licet eadē orõ ſit qn̄qʒ vero qn̄qʒ falſa ⁊
p hoc videaī manens vna numero eſſe
ſuſceptiua cõtrarioꝝ: tn̄ ſibi non cõuenit
hec proprietas ꝓpter duas rões. Pria
eſt qꝛ ipſa non ſuſcipit cõtraria. ſ. veruʒ
⁊ falſuʒ ſm ſui mutationē. ſed ſecunduʒ
mutationē rei ſignificate. vnde veritas
orõis eſt adequatio eius ad rem ſigni-
ficatam ⁊ falſitas iadequato. Sed talis
adequatio vel inadeq̄tio mutaī p mu-
tationē ſignificati ꝓpõnis: ⁊ nõ p muta-
tioneʒ oꝛonis. ſic hec oꝛo. Jacob⁹ ſedet
Jacobo ſedente eſt vera ipſo vero non
ſedente eſt falſa p mutationē rei. Secū
da rõ eſt qꝛ orõ non eſt ſuſceptiua veri
vel falſi per modū ſubiecti ſʒ tātum per
moduʒ ſigni ⁊ in illa ꝓprietate intelligiī
ꝙ ſubſtātia ſit ſuſceptibilis cõtrarioruʒ
tanq̄ ſubiectum ipſoꝝ. ideo orõ non eſt
ſuſceptibilis cõtrarioꝝ vt hic capitur ſuſ
ceptibile. Quarto ſciendū ꝙ veꝝ ⁊ fal
ſuʒ ſoluʒ ſunt in oꝛone vt in ſigno ſm ꝙ
oratio eſt ſignuʒ adequatuʒ vel inadeq̄
tuʒ cõpoſitionis extremoꝝ que eſt ex pte
rei. ⁊ in intellectu tanq̄ in cognoſcente. et
ſunt in reb⁹ tanq̄ in ſubiecto. Cuius cau-
ſa eſt qꝛ veritas eſt vera rei entitas ⁊ eſt
paſſio entis ſʒ paſſiões entis ſunt in reb⁹
vt in ſubiecto. cui⁹ etiaʒ ſignū eſt qꝛ ſi nul
lus intelligat ſignificatū huius orationis
ſor. ſedet ⁊ non intelligēs proferat illa ꝓ
poſitio erit vera ſorte ſedēte. ⁊ talis veri
tas nõ eſt in propõe vt in ſubiecto: ergo
relinquiī ꝙ ſit in rebus. ⁊ p hoc pʒ ꝙ ve
ruʒ ⁊ falſuʒ diuerſimode ſunt in reb⁹ ⁊ in
oratõe: ideo equiuocaī mod⁹ eſſendi in.
cuʒ dr̄ eſſe in vtroqʒ illoꝝ: ⁊ etiaʒ ſuſcep-
tibile cū diciī ꝙ res eſt ſuſceptibilis ver
⁊ falſi: ⁊ etiaʒ oꝛo quia oratio ſuſceptiua
eſt ſoluʒ tamq̄ ſignuʒ ⁊ res ſicut ſubiec-
tum. ⁊ per hoc patʒ intellectus huius pro
prietatis. Sed cõtra predicta arguiī
primo ſic. Deus eſt ſubſtantia cuʒ ſit ens
per ſe. ⁊ tn̄ non eſt ſuſceptibilis cõtrarioꝝ
cuʒ in illo nulluʒ ſit accn̄s: ergo nõ om̄is
ſubſtantia ſuſceptibilis eſt contrariorum
Secundo ſic angeli nõ ſunt ſuſceptibi
les contrarioꝝ cū ſint forme ſimplices et
ſimiliter neqʒ celuʒ quod eſt ſeparatum
ab oībus contrariis ergo illa proprietas
non cõuenit omni ſubſtantie. Tercio
ſic eadeʒ ſupficies in numero ſuſcipit al-
buʒ ⁊ nigrū que ſunt cõtraria: ergo nõ ſo
luʒ ſubſtantia eſt ſuſceptia contrariorum
Quarto ſic duo cõtradictoria non pn̄t
verificari de eodeʒ ſine ſui mutatõe. ſed
veꝝ ⁊ falſuʒ ſe hñt vt contradictoria re
ſpectu propoſitõis: ergo eadem ꝓpoſitio
non põt eſſe vera ⁊ falſa ſine ſui mutatõe
Quinto ſic illud quod ſemp ſignificat
ideʒ non qn̄qʒ ſignificat veꝝ qn̄qʒ fal-
ſum: ſed vna oꝛo ſemp ideʒ ſignificat vt
hec oratio petrus ſedet ſemper ſignificat
petruʒ ſciendū ſiue ſedeat ſiue non: ergo
eadem oꝛo non ſit qn̄qʒ vera qn̄qʒ falſa
per mutationē rei. Ad primū diciī ꝙ
licet capiendo ſubāʒ cõmuniter ꝓ oī ente
per ſe deus ſit ſubā. tamē ſi capiaī ſubſtā
tia ſpēaliter ſolū ꝓ ſubā vniuerſali et pti
culari vt capiī in ꝓpoſito ſic deus non eſt
ſubſtātia. Ad ſecundū dicitur ꝙ licʒ
angeli non ſuſcipiāt cõtraria realia q̄ ſūt
q̄litates actiue ⁊ paſſiue: nec etiam celū.
tam̄ bene ſuſcipiūt cõtraria in genere mo
ris: qꝛ ſecunduʒ eoꝝ naturam variabiles
ſunt de bono in malū ⁊ etiaʒ ſunt ſuſcep-
tibiles ſcientie ⁊ ignorātie: ⁊ etiam celum
ſuſcipit cõtraria ō genere ſit⁹ ⁊ de genere
vbi vt deorſū ſurſum āte et retro: ⁊ ſic de
aliis ⁊ etiam ſuſcipit aliq̄s cõtrarietates vt
denſū ⁊ raꝝ. Ad terciū dr̄ ꝙ lʒ eadeʒ
ſuperficies ſuſcipiat cõtraria tanq̄ ſub-
iectuʒ quo: non tamē ſuſcipit cõtraria tā-
q̄ ſubiectum qδ ſuſcipit ipſa et dat ipſis
exiſtentiā ⁊ hoc modo ſubā eſt ſuſceptia
contrarioꝝ. Ad quartū diciī ꝙ ſi ca-
piatur generaliter mutatio ꝓ q̄cūqʒ va-
riatione in aliq̄ foꝛa abſoluta vel reſpec-
tiua cõtradictoria non pn̄t verificari de
eodem ſine ſui mutatione: ſed ſi capiatur
mutatio ſolum ꝓ variatiõe in aliq̄ forma
abſoluta ſic cõtradictoria bene verificāī
de eodeʒ ſine ſui mutatõne: mõ verum ⁊
falſum ſunt foꝛe reſpctie et non abſolute.
ideo bene verificātur de ꝓpõe per muta-
tioneʒ rei ſine mutatione orõnis. Ad
quintum dr̄ ꝙ licet oꝛo ſignificet ſemper
ideʒ ſignificatum: non tn̄ ſemp ſignificat
ipſuʒ adequate ideo non ſemp eſt vera.

Capitulum quantitatis.

q Uantitatis aliud conti-
nuuʒ. Poſtq̄ autor deter-
minauit de prio p̄dicamento
qδ eſt ſubſtātia. hic cõſeq̄nter
deñat de p̄dicamentis accidentiū. ⁊ prio
de q̄ntitate. Cuius ratio eſt qꝛ p̄dicam̄ta
ordinātur ſm qδ ꝓpinquius ſe habēt ad
ſubſtantiaʒ: ſʒ inter oīa accidentia quan
titas imediatius ineſt ſubſtantie mate-
riale: et etiā accidentia inſunt ſubſtantie
mediante quātitate: eo ꝙ alia accidētia
a quantitate in ſubſtantia materiali ac-
quiruntī p motuʒ vel primo vel ex cõſe
quenti ſʒ ſubſtantia materialis nõ ſubi
ciī motui niſi p quantitatē: iõ accidentia
alia mediāte quantitate in ſubā acqui-
runī. ideo conuenieter preponitur aliis
accidentibus. Primo ſciendū ꝙ lʒ
quantitas vniuoce dicaī de omnib⁹ q̄n
titatibus: qꝛ predicaī de ipſis ſm vnuʒ
nomē ⁊ vnaʒ rõeʒ que eſt ꝙ quantitas
eſt menſura ſubſtantie: tn̄ qꝛ quantitas
non põt diffiniri quiditatiue ⁊ a priori e-
tiaʒ non poſſet dari diffinitio de ipſa q̄
diſtincte notificareī quantuʒ ad diuer-
ſos mõs quib⁹ menſurat ſubſtantiam ⁊
illi modi pn̄t diſtincte notificari per di-
uiſioneʒ: iõ quantitas cõuenienter diui
diī anteq̄ diffiniaī. vnde ſi diffiniretī in
cõmuni talis diffinitio parū notificaret
quanritatem et ipſa magſ notificaī a po
ſteriori p diuiſioneʒ: ſicut etiā alia gene
raliſſima qn̄qʒ magis notificanī ⁊ faci-
lius per diuiſioneʒ q̄ per diffinitõeʒ qꝛ
magis diſtincte cognoſcuntur ſm ſuas
ſpēs. Secundo ſciendõ ꝙ quantitas
in textu diuidiī ſic. quantitatſ aliud cõti
nuuʒ aliud diſcretū. Cuui⁹ diuiſionis rõ
eſt. qꝛ oīs quantitas eſt menſura ſubſtā
tie: vel ergo mēſurat ipſam ſm ꝙ hʒ par
tes ſepatas ⁊ diſcretas adinuiceʒ et ſic
eſt diſcreta: vel ſm ꝙ hʒ partes continu
as ⁊ coniūctas inter ſe: ⁊ ſic eſt quātitas
continua. vnde in quātitate diſcreta par
tes non copulanī ad aliqueʒ terminum
cõem ſʒ ſunt adinuiceʒ diſcrete ⁊ ſepate
⁊ in quantitate cõtinua partes copulanī
ad aliquē terminuʒ cõem qui eſt princi
pium vnius partis ⁊ finis alterius. et in
hac diuiſione dr̄ quātitatis in ſingulari
numero ⁊ non quātitatuʒ ad denotan-

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

duz ſeu oſtendenduz vnitatem generis
quantitatis. ⁊ ponit aliud ⁊ non alia ad
oſtendendū ꝙ iſta diuiſio non eſt diui-
ſio generis in ſuas ſpēs ſpālíſſimas ſed
in gen̄ra ſubalterna. vñ ſenſus eſt generiſ
quantitatis aliud continuum aliud di-
ſcretuz. ⁊ magiſ dicit aliud ꝙ alterum ad
oſtendendū diuerſitatez ēenalez quāti
tatis cōtinue ⁊ diſcrete. Tercio ſcien-
duz ꝙ iſte due ſpēs. ſ. continuū ⁊ diſcre
tuz pñt dupliciter conſiderari. vno mō
comparādo eas ad quantitatez in cōi ⁊
hoc mō vna nō eſt prior altera: ſʒ quan
titas eq̄ prio ⁊ vniuoce dr̄ de ipis. Alio
mō cōparando eas inter ſe ⁊ hoc dupl̄r.
qꝛ ſic pñt vno mō inter ſe compari ſm
viaz noſtre cognitōis et quo ad nos et
ſic quātitas continua p̄cedit qꝛ per diui
ſionē continui cātur quodammō nume
rus ⁊ cognoſcit a nobis q̄ eſt quantitas
diſcreta. Alio mō cōparant ſm ordinez
nature et ſimplicitatiſ: ⁊ hoc mō diſcreta
precedit cōtinuaz: qꝛ vnitas q̄ eſt princi
piū diſcrete prior eſt ſimpl̄r puncto qui
eſt principiū quantitatis continue eo ꝙ
vnitas non hʒ poſitōez in cōtinuo ſicut
hʒ punctꝰ et per hoc pʒ ordo illaꝝ ſpēꝝ
Quarto ſciendum ꝙ in diuiſione quā
titatiſ autor enūerat cōtinuuz an̄ diſcretū
⁊ detiando de ipſis prepōit quantitatez
diſcretaz cōtinue: ⁊ hoc facit ad oſtendē
duz duplicē ordinez illaꝝ ſpēꝝ inter ſe.
ꝑ hoc eni ꝙ in diuiſione cōtinuuz p̄po
nitur diſcreto oſtendit haꝝ ſpēꝝ ordina
tio ſm ordinez nr̄e cognitōis ⁊ quo ad
nos: ſʒ detiando de ipſis diſcretuz p̄po-
nitur cōtinuo ad oſtendendū ordinez il
laꝝ ſpēꝝ ſm ordinē nature. et ꝑ hoc ſatiſ
pʒ ordo quātitatis inter alia predicamē
ta. et q̄re prius diuiditur ꝙ diffiniat. et
declaratō ſue diuiſionis ⁊ ordinis ſuaꝝ
ſpēꝝ. Contra p̄dicta arguit primo ſic
vnū predicamentuz hʒ vnū moduz de-
noiandi primaz ſubāz cuz predicamēta
diſtinguant ſm diuerſos mōs predicādi
de pria ſubſtantia. vñ illa que non pñt hē
re eūdez modū predicandi cōem de ipſa
ſemꝑ ſunt in diuerſis p̄dicamentis. ſʒ q̄n
titas nō hʒ vnuz modū predicādi de pria
ſubſtantia. qꝛ quātitas continua denoiat
ſubſtantiā quantaz ⁊ diſcreta q̄taz: ḡ quā
titas non eſt vnuz predicamentū. Se
cundo ſic om̄e genꝰ equaliter dr̄ de ſuis
ſpēbus: ſʒ q̄ntitas non dr̄ equal̄r de ſuis
ſpēbus. ſ. de cōtinua ⁊ diſcreta. ſʒ diſcreta
p̄or ē cōtinua. ḡ quātitas nō eſt vnuz ge
nꝰ predicam̄tale. Tercio ſic in ōi gn̄e
eſt vnū minimū qđ eſt metrū ⁊ menſura
oīm illoꝝ q̄ ſunt in tali gn̄e: ſʒ in q̄ntitate
ſunt duo minia. ſ. vnitas ⁊ pūctus: ḡ non
eſt vnū p̄dicamētuz q̄ntitatiſ. Quarto
ſic ōe vniuocū hʒ priꝰ diffiniri ꝙ diuidi:
q̄ntitas eſt vniuocū: ḡ male diuidit priꝰ
ꝙ diffiniat. Quīto ſic oē cōtinuū eſt di-
ſcretū cuz oē cōtinuū ſit vnū in ſe ⁊ diſuz
ab aliis: ḡ cōtinuuz ⁊ diſcretū coīcidūt: ḡ
m̄bra hꝰ diuiſiōis n̄ ſūt oppoita. Ad pri
mū iſtoꝝ dr̄ ꝙ lʒ ſm vſū nr̄m n̄ hēaꝰ vnū
modū denoīandi p̄iaz ſbāz ꝑ q̄titatē: tn̄
ſm ēe q̄ntitatiſ hʒ vnū moduz cōez deno
mīandi ipſaz: qꝛ cuz oīs quātitas dat ēe
q̄ntuz pōt denoīare ſubāz quantaz. lʒ illō
denoīatiuuz q̄ ad nos ſit approꝑatuz q̄n
titati cōtinue: eo ꝙ hēmꝰ aliud denoiati
uū ꝓpriū q̄ntitatiſ diſcrete. ſ. q̄t. etiaz om̄is
q̄ntitas denoīat ſubāz menſurabilez vel
mēſurataz. Ad ſecundū dr̄ ꝙ lʒ cōpan
do illas duas ſpēs inter ſe diſcreta ſit v-
no mō prior: cōtinua tn̄ per reſpectū ad
ſuuz genꝰ equaliter ſe habēt ⁊ q̄ntitas dr̄
vniuoce de ipis. Ad terciuz dr̄ ꝙ licet
punctus ⁊ vnitas ſint minima reſpectu a
liquaꝝ ſpēꝝ quantitatiſ. tn̄ nullū illorum
eſt ſimpl̄r minimū reſpectu totiꝰ generis
quantitatis: qꝛ nullū illoruz eſt cōe prin
cipiuz oīm ſpecieruz eius: ſʒ eſſe quātita-
tis in cōi eſt minimuz ſimpliciter in iſto
predicamēto. Ad quartuz dr̄ ꝙ lʒ om̄e
vniuocū quod pōt diſtincte magis noti
ficari per diffinitionez ꝙ per diuiſionem
prius debeat diffiniri ꝙ diuidi non tamē
oportet de eo quod facilius ⁊ magis di-
ſtincte notificet ꝑ diuiſionez ꝙ ꝑ diffini
tōez: mō ſic ē de q̄ntitate vt dictū eſt priꝰ.
Ad quintuz dr̄ ꝙ lʒ continuuz ⁊ diſcre
tuz in vno materialiter coincidāt ⁊ ſm di
uerſas rōes non tamē formaliter ⁊ ſm v
naz rationez: vnde aliquod ſubiectuz in
quantū eius partes inter ſe copulant ad
vnum terminū cōem dicit cōtinuū: ſed in
q̄tum eſt diſcretū ⁊ ſepatū ab aliis indi-
uiduis dr̄ diſcretum ⁊ ſic habēt mēſurari
quantitate continua ⁊ diſcreta.

Et aūt diſcreta quantitas.

c Poſtꝙ autor p̄miſit diuiſionem
q̄titatis. hic cōſeq̄nter detiat de
mēbris eiꝰ ſcilʒ de cōtinua ⁊ diſcreta. ⁊ qꝛ
ordine nature quātitas diſcreta prior eſt
q̄titate continua cum ſit ſimplicior: ideo
prius determinat de diſcreta ꝙ de conti-
nua cum diſcreta ſit ſimplitior ipſa: qꝛ tn̄
cōtinua eſt nobis notior ꝙ diſcreta: ideo
notificat diſcretaz per negatōez illius qđ
conuenit cōtinue. ſ. ꝙ habeat ptes que ꝑ
vnū terminuz cōez adinuicez copulentur
vnde ſic diffinit q̄ntitas diſcreta eſt cuiꝰ
partes non copulant ad aliquez terminū
cōez ſʒ ſemper inter ſe diſcrete ⁊ ſeparate
ſunt. ⁊ diuiditur in duas ſpēs. ſ. numeruz
et oratiōez. cuius rō eſt qꝛ oīs quantitas
diſcreta hʒ partes permanētes vel ſucceſ
ſiuas. ſi primuz ſic eſt numerus. ſi ſecun-
duz ſic eſt oratio. Primo ſciendum ꝙ
numerus eſt multitudo ex vnitatibus ag
gregata. Et ibi ponit multitudo loco ge-
neris: ⁊ dr̄ ex vnitatibꝰ aggregata. ſ. ex v-
nitatibus formalibus de genere quanti-
tatis ad denotandū ꝙ numerus eſt mul
titudo formalis que ex talibus vnitatibꝰ
conſurgit ad drn̄am multitudinis materi
alis ſicut eſt multitudo ſubiectoruz habē
tiuz tales vnitates. et eſt talis numerꝰ q̄n
titas diſcreta. ⁊ ꝙ ſit quātitas pʒ: qꝛ oīs
menſura ſubſtantie eſt quantitas per
numeꝝ ſubſtātiaz mēſuramus ſicut per
denū menſuramus decē canes vl̄ lapi-
des: ḡ numerus ē q̄titas. ⁊ ꝙ ſit diſcre-
ta pʒ quia ptes eius nō copulant ad ali
quē terminū cōem q̄ ſit terminus vnius
ꝑtis ⁊ principiū alterius. ſed oēs vnita-
tes in numero remanēt diuiſe et diſcr̄te
inter ſe cum q̄libet poſſit ab alia in def-
ferenter ſepari. Secūdo ſciēdū ꝙ cā
foꝛalis numeri ē vnio ſuaꝝ vnitatū ſub
forma diſcretiōis q̄ ꝓuenit ab vltia vni
tate numeri q̄ dat ſibi nom̄ ⁊ rōez ſicut
denariꝰ capit foꝛaz ⁊ ſpēz nūeri dēarii a
decia vnitate: ⁊ lʒ ſic vniāt vnitatiſ ſub
foꝛa diſcreti tn̄ nō copulant ſiue vniunt
ꝑ copulatōnē ad aliquē terminū cōem.
Sed cā materialis ī q̄ numeri ſunt res
numerate in q̄bꝰ eſt numerꝰ vt in ſubiec
to ſicut denarius eſt ſubiectiue in decē
canibꝰ. Et cauſa finalis eius eſt certifi
catio vel menſuratio ſubſtātie accepte
ſecūdū ſuas ptes ſeparatas ⁊ diſcretas:
et eiꝰ cauſa efficiens eſt cā efficiens ſui
ſubiecti q̄tuz ad ſuū formale. ⁊ q̄ntū ad
actū numerādi eſt aīa numerās: ⁊ capi-
tur numerus nō ꝓ numero numerato q̄
eſt res numerate ſicut decem canes vel
decē eq̄. nec ꝓ numero numerāte effec
tiue q̄ dicit aīa numerās: ſed ꝓ numero
numerāte foꝛaliter q̄ eſt q̄titas forma-
lis exn̄s in rebꝰ numeratis. Tercio
ſciendū ꝙ oīo tripliciter accipitur. vno
mō ꝓ uoce ꝓlata ⁊ ſic ē de ſecūda ſpē q̄-
litatiſ. Alio mō ꝓ uoce cōplexa vt ſigni
ficatia ē ⁊ ſic eſt ens rōis q̄ntuz ad ſuū
foꝛale qđ eſt ordiatio ad ſignifiādū et
ſic nō ponit in p̄dicam̄ta. Tertio modo
accipit ꝓ m̄ſura ſonoꝝ lrāꝝ ⁊ ſillabaruz
exn̄tiū ī voce ꝓlata ſm ꝙ vna ſillaba dr̄
breuis vel lōga. ⁊ dr̄ m̄ſurari ꝑ ꝓlatiōes
ſuaꝝ ſillabaꝝ ⁊ ſillaba ꝑ ſonū literarum
et illo mō accipitur hic oīo formaliter ꝓ

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

illa menſura ſonorū vocis prolate:⁊ per
hoc patet ꝙ hic non ſumiꝣ oratio vt eſt
in voce cōplexa:ſꝫ generaliter ꝓut eſt in
qualꝫ voce prolata prout oratio dicitur
oris prolatio. Quarto ſciendū ꝙ ta
lis menſura vocis prolate eſt quātitas
diſcreta.⁊ primo probaꝣ ꝙ ſit quantitas
qꝛ omne accidens menſuratiuū ſubſtan
tie ſiue ſui ſubiecti eſt quātitas:ſꝫ oratō
eſt menſuratiā ſui ſubiecti ſiue ſui mate
rialis quod eſt vox ꝓlata ergo eſt quan
titas. ⁊ ꝙ ſit diſcreta pꝫ quia partes eiꝰ
non copulanꝣ ad aliqueꝫ terminū cōeꝫ
qui ſit finis vnius partis eius ⁊ princi-
piū alterius aut econtra. vnde in voce
ꝓlata vna ſillaba non eſt principiū viꝰ
partis ⁊ finis alteriꝰ. ſed ōes ſillabe ora
tionis ſunt diſcrete ⁊ ſeparate ab inuicē.
⁊ licꝫ ſint diſtincte tm̄ capiunt formā vni
us diſcreti per aggregatōeꝫ ⁊ ordineꝫ ea
rū inter ſe:⁊ per hoc aliquo mō vniunꝣ
⁊ differt oratio a numero:quia licꝫ vter
qꝫ incipiat ab vno indiuiſibili tm̄ in nu
mero illud idē indiuiſibile quod eſt ꝓn
cipiū reſumiꝣ cū ſequentibus ad certi
ficandū ſuū ſubiectū ſed in oratōe pri
mū indiuiſibile non reſumiꝣ cū ſequē
tibus qꝛ ſue partes non ſunt permanen
tes ⁊ per hoc ſatis patent ſpēs quantita
tis diſcrete. Sed contra predicta ar-
guiꝣ primo ſic. multitudo non eſt quāti
tas ſed relatio cū multum ſit de genere
relatōis ſicut ⁊ paucum:ſꝫ numerus eſt
mltitudo ergo nō eſt quātitas Secū
do ſic omnis ſpēs hꝫ aliquod indiuidu
ū vnū numero:ſed numerus nō habꝫ
aliquod indiuiduū vnū numero: cum
nullus numerus particularis habeat v
num ſolū ſubiectum in numero: ſed ſit
in diuerſis: ſicut decem vnitates ex qui
bus eſt denarius ſunt in deceꝫ canibus
ergo numerus non eſt ſpecies quantita
tis diſcrete. Tercio ſic omne compo
ſitū ex indiuiſibilibꝰ eſt indiuiſibile:ſꝫ

numerꝰ non eſt indiuiſibilis: ḡ nō eſt mľ
titudo aggregata ex vnitatibꝰ que vnita
tes ſunt indiuiſibiles. Quarto ſic ōnis
quātitas eſt menſura ſubſtantie:oīo non
eſt menſura ſubſtantie ſꝫ vocis ergo non
eſt quātitas. Quinto ſic vox ꝓlata eſt
cōtinua qꝛ paſſiones vocis ſunt cōtinui
tas melodia et dearticulatio ſonoꝝ:ergo
oīo que eſt menſura talis vocis eſt conti
nua ⁊ per conſequēs non eſt quātitas di
ſcreta. Ad primū dr̄ ꝙ ſi capiaꝣ mul
tū reſpectiue vt opponiꝣ pauco eſt in ge
nere relatōis:ſꝫ ſi capiaꝣ abſolute vt op-
ponitur vni ſicut etiā vnitas ⁊ multitu-
do opponunꝣ ſic multū eſt in genere quā
titatis ⁊ etiā multitudo. Ad ſecundū
dr̄ ꝙ lꝫ numerus non hēat vnū ſubiectū
ſimpliciter tm̄ hꝫ ſubiectum vnū vnitate
aggregatōis ⁊ hoc ſufficit ad vnitateꝫ in
diuiſibileꝫ alicuiꝰ numeri qꝛ numerꝰ non
eſt vnꝰ niſi vnitate aggregatōis ſꝫ eſt rea
liter multitudo. Ad terciū dr̄ ꝙ lꝫ cō
poſitū ex indiuiſibilibꝰ ſub ꝛōa cōtinua
tiōis vel copulatōis ſit indiuiſibile tamē
cōpoſitū ex indiuiſibilibus ſub ꝛōa di-
ſcretōis ⁊ aggregationis ſimul non dr̄ in
diuiſibile:iō lꝫ numerus ſit diuiſibilis tm̄
hoc mō poteſt cōponi ex vnitatibꝰ indi-
uiſibilibꝰ q̄ remanēt ab inuiceꝫ diſtincte.
Ad quartū dr̄ ꝙ lꝫ oīo non menſu-
ret verā ſubſtantiā ꝑ ſe prio. tm̄ menſurat
aliquid quod hꝫ modū ſuſtātie reſpectu
ipſius.ſ. ipſā vocē ꝓlatā que eſt ſubiec
tū eius. Ad quintū dr̄ ꝙ lꝫ in voce
ſit cōtinuitas quantū ad ſonū eiꝰ tm̄ ibi
eſt diſcōtinuitas quantū ad figuratōem
⁊ formatōeꝫ ſonoꝝ litterarū ⁊ ſillabarū
et menſura huiꝰ ꝓlationis dr̄ formaliter
o īo ideo eſt formaliter diſcreta.

Uantitatis cōtinue. Poſtꝙ
autor determinauit de quantitate diſcre
ta.hic conſequenter determinat de conti-
nua que eſt.cuius partes copulantur ad
aliquē terminum cōem ipſam diuidens
per quinqꝫ ſpēs que ſunt linea.ſuꝑficies
corpꝰ.tp̄s.⁊ locus. quoꝝ ſic hēt̄ur ſufficiē
tia. qꝛ oīs quantitas continua menſurat
ſubſtantiā ſm̄ aliquā extenſiōeꝫ vel er-
go ſm̄ extenſionē duratōis ⁊ ſic eſt tp̄us.
vel ſm̄ extenſioneꝫ magnitudīs ⁊ hoc eſt
dupliciter.vel mēſurat extrinſece ⁊ ſic eſt
locus.vel intrinſece ⁊ hoc dupliciter: vel
ſm̄ vnā dimenſioneꝫ tm̄ ⁊ ſic eſt linea:vľ
ſm̄ plures ⁊ hoc dupliciter:vľ ſm̄ duas ⁊
ſic eſt ſuꝑficies que menſurat ſm̄ longū
⁊ latum. vel ſm̄ tres dimenſiōes ⁊ ſic eſt
corpus quod menſurat ſm̄ longū latū ⁊
ꝓfundū. ⁊ qꝛ iſte tres ſpēs.ſ.linea ſuꝑfici
es ⁊ corpꝰ intrinſece menſurāt alie vero
extrinſece.iō primo de ipſis videndū eſt
ꝙ de aliis. Primo ſciendū ꝙ linea eſt
longitudo ſine latitudīe ⁊ ꝓfunditate cu
ius extremitates ſunt duo pūcta. Cuius
rō eſt qꝛ linea intelligiꝣ cauſari ex fluxu
pūcti in longū.iō linea ex fluxu pūcti hꝫ
longitudinē.⁊ qꝛ punctus non pōt intelli
gi fluere in latū nec in profundū:ideo li-
nea eſt ſine latitudīe ⁊ ꝓfunditate quod
debet intelligi ſine latitudīe ⁊ ꝓfunditate
ipſius linee ⁊ nō ſuꝑficiei vľ corporis qꝛ
non pōt eſſe linea quin ſit in corpore:iō
non poteſt eſſe ſine latitudine ⁊ profun-
ditate corporis:⁊ qꝛ fluxus pūcti a punc
to ſemper incipit ⁊ terminaꝣ in punctū:iō
extremitates linee ſunt duo pūcta. et per
hoc pꝫ ꝙ in linea punctꝰ eſt materiale eiꝰ
hꝫ enī modum materie in hoc ꝙ ſubſtat
ſuo fluxui ⁊ fluxus eius eſt formale linee
qꝛ ipſā formaliter conſtituit.ꝑ hoc etiā
pꝫ ꝙ linea vno mō ſolū eſt diuiſibilis.ſ.
ſm̄ longititudinē: quia ipſa nō hꝫ diuiſi
bilitateꝫ a pūcto cū ille ſit diuiſibilis :ſꝫ
ſolū hꝫ a fluxu illius pūcti qui ſolum fit
ſm̄ vnā dimenſionē. Secundo ſcien
dū ꝙ ſuꝑficies eſt longitudo cū latitudi
ne ſine ꝓfunditate cuiꝰ extremitates ſunt
due linee.Cuius rō eſt qꝛ ſuꝑficies ima-
ginaꝣ cauſari ex fluxu linee in latū:⁊ ideo
a linea hꝫ longitudīeꝫ ⁊ a fluxu linee in
latū hꝫ latitudineꝫ:⁊ qꝛ non pōt intelli-
gi fluere in ꝓfundū:iō ſuperficies eſt ſi
ne profunditate: ⁊ qꝛ fluxꝰ linee incipit
a linea ⁊ in lineā t̄iatur:ideo ſuperfici-
ei que ex tali fluxu cauſatur extremita-
tes ſunt due linee. Tercio ſciendum
ꝙ corpus eſt longitudo cū latitudīe et
profunditate cuiꝰ extremitates ſunt due
ſuꝑficies.Cuius rō eſt qꝛ corpus imagi
naꝣ cauſari ex fluxu ſuperficiei in ꝓfun-
dū:iō a ſuꝑficie hꝫ longitudineꝫ et lati
tudineꝫ ⁊ a fluxu ſuperficiei hꝫ profun-
ditatē.⁊ qꝛ ille fluxus ab vna ſuꝑficie in
cipit ⁊ in aliā terminaꝣ:ideo extremita-
tes corporis ſunt due ſuperficies.et per
hoc pꝫ ꝙ ſuꝑficies diuiſibilis eſt ſm̄ du
as dimenſiōes ⁊ corpꝰ eſt diuiſibilis ſe
cundū tres.ſ.longitudinē latitudinem ⁊
ꝓfunditateꝫ: iō corpus hꝫ ōes tres dim̄
ſiones ⁊ vndiqꝫ eſt diuiſibile. Quar
to ſciendū ꝙ ſicut in linea pūctū eſt ꝓn
cipiū materiale linee ⁊ fluxus pūcti eſt
principiū formale ſic etiā in ſuperficie
linea ſe hꝫ vt materiale ⁊ fluxꝰ linee eſt
principiū formaľ.⁊ ſimiliter in corpore
ſuꝑficies ſe hꝫ vt principiū materiale ⁊
fluxus ſuperficiei tanquam formale:et
de qualꝫ haꝝ ſpērū probatur primo ꝙ
ſit quantitas quia quelibet eſt menſura
ſubſtantie. Secundo ꝙ ſit continua q̄n
titas: quia quantitas continua eſt illa
in qua partes copulātur ad aliqueꝫ ter
minum communem qui eſt principium
vnius partis et finis alterius ſed cuiuſ
libet harum ſpecierum pertes copulanꝣ
ad aliquem terminum communeꝫ ſicut
partes linee copulantur ad punctū qui
eſt principiū vnius ꝑtis ⁊ finis alteriꝰ:
quia vbicūqꝫ cadat diuiſio linee cadit
ſupra pūctū ⁊ partes ſuꝑficiei copulan
tur ad lineam. quia vbicūqꝫ diuidatur
ſuperficies hoc erit per lineam que ter-
miat ābas eiꝰ partes. ⁊ partes corporis

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

tempus ſubiectiue per prius eſt cõtinu-
us ꝙ ſit tempus quia dat tẽpori conti-
nuitateʒ:⁊ tamen ille motus non eſt ſpe
cies q̃ntitatis ergo a maiori tempus nõ
eſt quantitas. Secũdo ſic om̃e illud
cuius partes ad eundeʒ terminuʒ copu
lanẗ habet ſimul plures partes. ſed tem
poris nõ poſſunt ẽe plures partes ſimꝉ:
ergo partes eius non copulanẗ ad aliq̃ʒ
eundeʒ terminũ ⁊ ſic nõ eſt quãtitas cõ
tinua. Tercio ſic numerus nõ eſt q̃n
titas continua ſed diſcreta: ſed tẽpus eſt
numerus motus ergo non eſt quãtitas
cõtinua. Quarto ſic ſuperfities ⁊ locꝰ
dicunt idem realiter ſeu eſſentialiter: er-
go nõ ſunt ſpecies diſtincte ergo locus
male poniẗ alia ſpecies quãtitatis a ſup
ficie. Quinto ſic om̃e illud quod mẽ
ſurat ſm tres dimenſiones includẽs ip
ſas eſt corpus: ſed locus habet longitu
dineʒ latitudineʒ ⁊ profunditatẽ ⁊ men
ſurat ſm ipſas: ergo locus nõ eſt ſpẽs a
corpore diſtincta. Ad primũ dꝭ ꝙ
licet motus localis ſm eſſe ſit cõtinuus
non tñ ſm eſſentiaʒ eius que eſt vbi flu
ens: ⁊ quia res ponitur in genere ſm ſu
am eſſentiam. ideo motus nõ eſt quan-
titas ſed tempus eſt continuum ſm reʒ
⁊ eſſentiã ſimul licet effectiue capiat cõ
continuitateʒ a motu. ideo magis poniẗ
in predicamento quantitatis ꝙ motus.

Ad ſecunduʒ diciẗ ꝙ licʒ plures par
tes temporis non poſſint eſſe ſimul per
manentes tamen poſſunt eſſe ſimul plu
res ſucceſſiue ⁊ in fieri quod ſufficit ad
hoc ꝙ copulentur ad eundeʒ terminum
communeʒ. Ad tercium dicitur ꝙ lʒ
tempus ſit materialis numerus ⁊ nume
rus numeratus non tamẽ eſt numerus
formalis ſed ſolum formalis eſt quan-
titas diſcreta. Ad quartum dicitur
ꝙ ſi locus ⁊ ſuperficies conſidereñ ma
terialiter quantum ad id quod ſunt di-
cunt idem eſſentialiter: ſed ſi conſiderẽ-
tur formaliter quantum ad ſuos modos
menſurandi ſic ſpẽ differunt ⁊ formaliter
diſtinguñ quia ſuperficies menſurat in
trinſece ſm duas dimenſiones tm̃. locus
vero extrinſece ſm tres dimenſiones.

Ad quintũ dicitur ꝙ licet locus ha-
beat tres dimenſiones ſm continentiam
eius. ſm tamen eſſentiam habet duas tã
tum. ſ. longitudineʒ ⁊ latitudineʒ. ⁊ ſolum
illud eſt corpus quod ſm eſſentiam ha-
bet tres dimenſiones.

His viſis dicendũ eſt. Poſt
b ꝙ autor ſuperius determinauit
de quantitate ſm ſe ⁊ quantũ ad
ſuas ſpecies. hic conſequenter determiat
de ipſa quantuʒ ad ſuas proprietates q̃
fluunt ab ipſa conſiderata per inclinatio-
nem ad materiam ⁊ ad ſua inferiora enu
merans tres proprietates ipſius. Quarũ
prima eſt quantitati nichil eſt contrariuʒ
Cuius rõ eſt q2 illud non hʒ contrarium
quod in materia precedit omnẽ contrari
etatẽ: ſʒ quantitas in materia ſiue in ſub
ſtantia materiali p̃cedit oĩa contraria: er
go quãtitas non hʒ contrariũ. minor patʒ
q2 cõtraria recipiuñ in materia ꝑ motuʒ
⁊ mutatõeʒ. q2 ab eodeʒ ſubiecto mutuo
ſe expellunt. ſʒ ſubſtantia non ſubiciẗ mo
tui niſi per quãtitateʒ. q2 om̃e quod mo
ueẗ oportet eſſe diuiſibile ⁊ protenſuʒ: ſʒ
ſubſtantia nõ eſt diuiſibilis niſi per quã
titateʒ iõ per eaʒ ſubiciẗ motui. hanc etiã
ꝓprietateʒ probat inductiue autor in tex
tu declarando eaʒ exẽplariter in diuerſis
ſpẽbus quantitatis. Primo ſciendum
ꝙ quãtitas dupliciter conſideratur. vno
mõ ſm ſimplicẽ eiꝰ eſſentiã vel ſub ratõe
mẽſure vt conſideraẗ a mathematico vel
a logico ⁊ ſic in quãtitate non eſt motus
nec cõtrarietas niſi capiaẗ contrarietas ꝑ
repugnãtia duaꝝ drñaꝝ vnũ genꝰ condi
uidẽtiuʒ. Alio mõ conſideraẗ vt eſt termi
nus rei naturalꝭ put dꝭ in ſecundo de aĩa
ꝙ in oĩbus viuentibus poſitus eſt terꝰ
terminus augmẽti ⁊ decrementi ab aĩa:
et ſic in ipſa eſt rõ ꝑfecti ⁊ imperfecti: ⁊ ſic
in ea reperiẗ contrarietas accepta genera
liter pro q̃cumq3 repugnãtia perfecti ⁊ in
perfecti: ⁊ iſto mõ conſideraẗ in naturali
bus ⁊ nõ in logica: ⁊ hoc modo in illa eſt
motus ad queʒ ſufficit talis contrarietas
ſm perfectũ ⁊ imperfectuʒ. quia nõ opor
tet ſemꝑ motuʒ eſſe inter illa q̃ contrariã
tur ſm ſuas formas vt patʒ de motu qui
eſt a minꝰ albo ad magis albũ: ⁊ per hoc
patet ꝙ nõ habere contrariũ vt capiẗ hic
contrariuʒ pro cõtrario perfecto cõuenit
q̃ntitati omni ſʒ nõ ſoli: quia conueĩt ſub
eſt ⁊ ſic eſt propriũ ſecundo mõ ipſi q̃nti
tati. Secundo ſciendũ ꝙ ſecũda pro-
prietas q̃ntitatis eſt ꝙ quãtitas nõ ſuſci
pit magis ⁊ minꝰ: cuius rõ eſt quia ſuſci-
pere magis ⁊ minꝰ eſt aliquid perfici in
ſuo proprio eſſe ſpecifico: ſʒ q̃ntitas non
põt magꝭ nec minꝰ ꝑfici in ſuo proprio ẽe
q2 ẽe eiꝰ conſiſtit in indiuiſibili vt patʒ in
numero. q2 ipſi addita vel ablata quacũ
q3 vnitate variaẗ ſpẽs numeri. iõ in ipſo
ꝓpriuʒ eſſe ſpẽi non põt variari ſm magꝭ
perfectũ ⁊ minꝰ perfectũ: ſimilꝛ pʒ de q̃n
titatate cõtinua: q2 in ipſa remota vel ad
dita aliqua ꝑte quãtitatis q̃ntumcũq3 ꝑ
ua variaẗ ſpẽs quãtitatis cõſiderate ſub
rõe menſure. q2 ſi ibi ſit eq̃litas ⁊ fiat ad
ditio vel rẽotio fit ineq̃litas que ſemper
eſt inter diuerſas ſpẽs. ⁊ ſic pʒ ꝙ q̃ntitas
cõtinua non põt magis vꝉ minꝰ ꝑfici ſpẽ
remanẽte eadẽ. Tercio ſciendũ ꝙ ma
gꝭ ⁊ minꝰ ⁊ maiꝰ ⁊ minꝰ adinuicẽ drñt. q2
maius ⁊ minꝰ attenduñ ſm maioreʒ vel
minoreʒ additionẽ ꝑtium q̃titatis et ac-
quiruñ ꝑ augm̃tationeʒ vel diminutõeʒ
ſed magis ⁊ minus dicunt maiorem vel
minoreʒ perfectionẽ ꝓprii eſſe forme ſm
ꝙ in ſubiecto eſt ⁊ fiunt ſecundũ additi-
oneʒ vel remotionẽ ꝑfectionis forme in
ſubiectio. ⁊ ideo lʒ q̃titas bene ſuſcipiat
maius ⁊ minꝰ extenſiue ꝑ augm̃tationeʒ
vel diminutionẽ: non tñ oportet ipſam
ſuſcipe magis et minꝰ intẽſiue. q2 ſic illa
differũt inter ſe: ⁊ eſt hec ꝓprietas pro-
pria ſecũdo mõ q̃titati ſicut ⁊ p̃cedens.

Quarto ſciendũ ꝙ tercia ꝓprietas
q̃titatis eſt: propriũ eſt q̃titati ſecundũ
eam equale vel ineq̃le dici vt ſm duas
longitudĩes duo corpora dicuñ equa-
lia vel inequalia: et ſm numeros duos
eiuſdeʒ ſpẽi alique res numerate dicũ-
tur equales. Et ratio huius eſt q2 eq̃lia
ſunt que ſibi ſuppoſita ſe inuicẽ nõ exce
dunt ⁊ ĩequalia ſunt quoꝝ vnũ excedit
aliud. Sed exceſſus ex parte menſure
ſumiẗ: ⁊ menſura ſumitur ſecundũ q̃nti-
tatem ⁊ ſolum ſecundũ ipſam ergo om̃i
q̃titati et ſoli conuenit ſecundum eam
equale vel inequale dici. Item eq̃litas
eſt rerum differentiuʒ eadem q̃titas in
ſpẽ. Inequalitas aũt eſt reruʒ differen-
tiuʒ diuerſa q̃titas: ⁊ ideo equalia ſunt
res diuerſe eiuſdeʒ quantitatis inter ſe
ideo ſolum ſecudũ q̃titatem aliq̃d diciẗ
equale vel in equale ⁊ ſic iſta ꝓprietas
eſt ipſi quãtitati qnarto modo propria.

Contra predicta arguiẗ primo ſic oĩs
motus eſt de contrario in cõtrariuʒ. ſed
in quãtitate eſt motus. ſ. argumentatio
nis et diminutionis: ergo in quantitate
eſt contrarietas ⁊ ſic habet contrarium.

Secundo ſic locus ſurſum et locus
deorſum contrariantur: et tamẽ ſunt q̃n
tites: ergo quantitati eſt aliquid contra
rium. Tercio ſic quantitas magis
et minus perficitur ſecundum eſſe quã
titatis. quia numerus habet perferctius
eſſe in quateſario ꝙ in binario: ergo ſu
ſcipit magis et minns. Quarto ſic
ſecundũ inequalitateʒ aliquid diciẗ eſſe
inequale vel equale per equalitatem. et
tamẽ equalitas vel inequalitas ſunt re
lationes. ergo non conuenit ſoli quanti
tati ſm eam equale vel inequale dici.

Quinto ſic ſm virtuteʒ duo homies

dicuntur equales virtute. ⁊ tamē virtus
non eſt quantitas. ergo non eſt propriū
quantitati ſm eam equale vel inequale
dici. Ad primū dr̄ ꝙ licet in q̄ntitate
cōſiderata ſm ſuuʒ eſſe phiſicuʒ ſit mo-
tus ⁊ cōtrarietas impfecta. tñ in q̄ntitate
cōſiderata ſub rōe menſure non eſt mo
tus nec etiaʒ cōtrarietas ⁊ ſoluʒ iſto mō
in logica conſideraṫ. Ad ſecundū dr̄
ꝙ ſi locus ſurſuʒ ⁊ locus deorſuʒ conſi-
derētur ſm ſuas eſſentias vel rōe men-
ſure nō contrariantṫ. Sʒ ſi cōſiderentur
q̄ntuʒ ad q̄litateʒ ⁊ influentiaʒ que ſunt
in illis diuerſis locis bñ contrariantur.
ſʒ illo mō non ſunt in genere q̄ntitatis:
qꝛ non dicūt ſimpliceʒ formā de genere
quantitatis: ſʒ importāt quantitatē cum
q̄litatibꝰ. Ad terciū dr̄ ꝙ lʒ quātitas
poſſit magis ⁊ minus pfici in eſſe diuer
ſaruʒ ſpēruʒ ſm ꝙ vna ſpēs pfectior eſt
altera non tamē poteſt magis ⁊ minꝰ p
fici in proprio eſſe vnius ſpēi: quod tñ
ad ſuſceptōeʒ magis ⁊ minus req̄ritur.
Ad quartuʒ dr̄ ꝙ licʒ ſm equalitatē
aliquid dicaṫ formaliter equale non tñ
effectiue: ſed hoc ſoluʒ conuenit q̄ntita
ti: ⁊ in iſta proprietate hec prepoſitō ſm
dicit ſolū circumſtantiā cauſe efficientis
propinque ⁊ nō cauſe formalis. Ad
quintuʒ dr̄ ꝙ licet aliqui dicantur equa
les vel ineq̄les ſm virtutē hoc non eſt
ꝓprie ſed ſoluʒ ſimilitudinarie. ſʒ prop̄e
dicuntur ſimiles vel diſſimiles ſm ſuaʒ
virtuteʒ: ſʒ ſm ꝙ iſta virtꝰ menſuraṫ per
reſpectū ad obiectuʒ hʒ moduʒ q̄ntitatꝭ
⁊ menſure: iō ſimilitudinarie aliqui dicū
tur equales ſm virtuteʒ eodeʒ mō quo
ipſa eſt quātitas ſm quandā ſilitudīeʒ.

Capitulum de Adaliquid ſeu Relatione.

Ad aliquid vero dicun
a tur. Poſtq̄ autor determi
nauit de ſecundo predica-
mento quod eſt quantitas
hic conſequēter determinat de tertō. ſ. de
ad aliquid ſeu de relatione. Et ratio
ordinis eſt: qꝛ om̄e accidens reſpectiuuʒ
hʒ cognoſci per abſolutuʒ in quo fundaṫ
⁊ per quod ineſt ſubeſt: ſʒ relatio eſt acci
dens reſpectiuū ⁊ fundaṫ in quantitate.
quia plures relatōes fundantur in q̄nti-
tate q̄ꝫ in aliquo alioꝝ predicamentoruʒ
quia in ea fundanṫ generaliter om̄es ꝓ-
portōes numeroꝝ vt dupluʒ dimidiū tri
pluʒ quadrupluʒ ⁊ ſic de aliis: ⁊ om̄s pro
portōes continuaruʒ q̄ntitatuʒ. ⁊ ideo re
latio maxie habʒ cognoſci per quantitatē
⁊ ideo licʒ ordine nature q̄litas quod eſt
accñs abſolutuʒ precedere debeat relati
onē: tñ ordine doctrine relatō convenien
ter poniṫ ante qualitateʒ ⁊ poſt q̄ntitateʒ
ꝓpter cām prius dictaʒ. Primo ſcien-
duʒ ꝙ predicamēta accidentiuʒ diſtingū
tur ſm diuerſos mōs denominatie predi
candi de prima ſubſtātia: ⁊ qꝛ ad aliquid
hʒ vnū moduʒ ſpāleʒ denoiandi primaʒ
ſubſtantiaʒ qꝛ denoīat ī hoc quod eſt ad
aliquid ſe habeṫ ſm mutuā dependentiā
iō ad aliquid conueniēter poniṫ vnuʒ p̄
dicamētuʒ ab aliis diſtinctuʒ. ⁊ conueniē
tius denoīatur per ad aliquid q̄ꝫ per rela
tiuū ſiue relatōeʒ: cuius ratio eſt qꝛ rela-
tio dicit eſſentiam relatōis ſm ſe ſine re-
ſpectu ad terminū eiꝰ vel ad ſuuʒ ſubiec
tuʒ cū ſit nomē abſtractuʒ iō ſignificat eā
vt conceptaʒ tm̄ ⁊ non ſm ſuuʒ eſſe: ⁊ rela
tiuū importat eſſentiā relationis per re-
ſpectū ad ſuuʒ ſubiectū ⁊ cuʒ dependētia
referibilitatꝭ: ⁊ non iportat terminū eiꝰ de
pendētie ſʒ ad aliquid iportat iſtā cēnaʒ
q̄ntuʒ ad eiꝰ dependentiā p hoc ꝙ dr̄ ad
hec enī prepoſitio ad dicit dependentiā
ad aliquē terminuʒ ⁊ cum hoc importat
terminū illius dependētie p hoc ꝙ dicit
aliquid: ⁊ quia iſta duo conueniunt for-
maliter natura huius predicamēti. ſ. de-
pendētia et terminꝰ dependētie. ideo na
tura huius predicamēti melius notificaṫ
quantuʒ ad ſuuʒ eſſe formale in noīe ad
aliquid q̄ꝫ per relatiuū quod dicit eſſenti
am illaʒ per reſpectuʒ ad ſuuʒ materiale
ſubiectuʒ vel per relatōeʒ que dicit illam
eſſentiaʒ vt conceptaʒ tantum. vnde res
debʒ denominari eo mō quo perfectius
⁊ facilius notificantur. iō hoc predicamē
tum conuenientius primo a platone no-
minatū eſt ad aliquid. ⁊ ſic diffiniṫ in tex
tu. Ad aliquid vero talia dicuntur que-
cūqʒ hoc ipſuʒ quod ſunt alioruʒ dicunṫ
vel quomōlʒ aliter ad aliud. Secūdo
ſciendūʒ ꝙ duplicia ſunt relatiua quedā
ſunt relatiā ſm eſſe que ſoluʒ hñt eſſe re
latiuuʒ huius generis ⁊ non hēnt eſſe al
terius generis. vt pater ⁊ filiꝰ. Alia ſunt
relatiua ſm dici que habent eſſe alterius
generis q̄ꝫ relatōis: ⁊ vltra hoc habent re
ſpectum accidentalem ad aliud quo di-
cunṫ relatiua ſm dici vt ſciētia que habʒ
eſſe abſolutuʒ de genere qualitatis: ⁊ vl-
tra hoc importat reſpectū ad ipſū ſcibile
Et ideo propter relatiua ſm eſſe ponitur
prima pars huꝰ diffinitōnis. ſ. q̄cūqʒ hoc
ipſum qꝺ ſunt alioꝝ dicūtur. i. quoꝝ totū
ēe eſt reſpectiuū. Et ꝓpter relatiā ſm dici
ponitur ſecūda ps. ſ. vel q̄modolibet ali-
ter ad aliud. i. aliquo mō ad aliud refe-
runtur. ⁊ in hac diffinitōe poniṫ dicuntur
⁊ non ſunt: qꝛ hic cōſiderantur relatiā nō
inq̄ꝫtum ſunt entia ſʒ inq̄ꝫtū ſunt dicibilia
Et ponitur talia ad denotandū ꝙ relatia
ſemp fundanṫ in aliquo accidente abſo-
luto p qꝺ ſubē inſunt. tale enim eſt deno
minatim accñtis abſoluti ⁊ per hoc pʒ ꝙ
ſi capiaṫ ad aliq̄d generaliter vt conpre-
hēdat tā relatiua ſm eſſe q̄ꝫ ſecundū dici.
hec diffinitio eſt cōuertibilis cuʒ ipſo. ſʒ
ſi capiṫ ſpecialiter ſoluʒ ꝓ relatis ſm eſſe
que tm̄ ponūtur in p̄dicam̄to iſto ſic non
eſt cōuertibilis cuʒ ipſo ad aliquid. ideo
primo mō debet hic capi ad aliq̄d ana-
logice ad oīa relatiua ⁊ non vt eſt vnum
genus generaliſſimū eoꝝ q̄ ſunt ī genere
relationis. Tercio ſciendū ꝙ relatiʒ
diuiditur ī tres ſpēs. qꝛ quedā ſunt re-
latiua eq̄parātie. quedā ſuppoſitiōis et
quedā ſuppoſitionis. quoꝝ ſic habetur
ſufficiētia: qꝛ om̄e relatim dicit reſpectū
vnius ad alteꝝ: vel ergo dicit reſpectuʒ
eq̄liuʒ ⁊ ſic ſunt relatiā eq̄parantie. vel
dicit reſpectū ineq̄lium ⁊ hoc dupliciter
vel dicit reſpectuʒ exceſſiue minoris ad
maius ⁊ ſic ſunt relatiā ſuppoſitōis. vel
excedētis vel maioris ad minꝰ ⁊ ſic ſūt
relatiā ſuppoſitiōis. Quarto ſciēdū
ꝙ relatiua eq̄parātie ſūt q̄ eodē nomīe
nuncupantur ⁊ hoc ꝓuenit eo ꝙ vtrūqʒ
coꝝ iportat relatōem eiuſdem ſpēi que
fundatur ſupra eandeʒ formā in ſpecie
vt ſunt vicinus cū vicino: ⁊ ſimilis cū ſi
mili. Sʒ relatiā ſuperpoſitōis ſunt que
ſm ſua fundamēta ponunṫ ſup ſua cor-
relatiua vt pater qui q̄ntuʒ ad ſuū fun
damētuʒ quod eſt generatio actiua po
niṫ ſupra filiū: ⁊ dominus q̄ntuʒ ad ob
ligatōeʒ actiuā ſup̄ ſeruuʒ ⁊ eſt cā eius.
Sʒ relatiā ſuppoſitōis ſunt que ſm ſua
fundamēta ponunṫ ſub ſuo correlatiuo
vt filius q̄ntuʒ ad ſuuʒ fundamentū qꝺ
eſt generatio paſſiua poniṫ ſub patre et
ſeruus ſub domino. Contra predicta
arguiṫ primo ſic. partes ſubſtantie ⁊ ſi-
militer ſciencia ⁊ habitus non ſunt rela
tiua et tñ aliquo mō dicuntur ad aliud.
g̊ iſta diffinitio cōuenit aliis a diffinito:
g̊ non eſt bona. Secundo ſic paterni
tas eſt ad aliquid: ⁊ tñ non referṫ ad ali
ud qꝛ nō dr̄ paternitas filij paternitas:
ergo iſta diffinitio non cōuenit ōibus re
latiuis. Tercio ſic paternitas ⁊ pater
eodeʒ nuncupanṫ noīe: ⁊ tamen nō ſunt
relatiā equiparātie ſʒ ſuperpoſitioīns: g̊
male dr̄ ꝙ relatiua equiparantie ſunt q̄
eodeʒ noīe nuncupanṫ. Quarto ſic
ōes ſpecies eiuſdem generis equaliter
ſub eodeʒ genere continentur ⁊ vna nō
ponitur ſupra aliaʒ: ergo ſpecieruʒ rela-

tionis nulla eſt ſuperpoſitio neqꝫ ſuppoſitio. Quinto ſic coruꝫ que ſupra ſe ponunt̃ vnuꝫ predicatur de alio: ſꝫ vna ſpẽs relationis non predicat̃ de alia: ergo vna non ponit̃ ſupra aliã: ergo male ponunt̃ relatiua ſuperpoſitõis ⁊ ſuppoſitionis. Ad primuꝫ dicit̃ ꝙ licꝫ p̃tes ſubſtantie ſil̓r ſciencia et habitus ⁊ multa alia talia non ſint relatiua ſm eſſe tñ ſunt relatiua ſm dici prout conſequẽter habent reſpectum quendaꝫ ad aliud vt partes ad totuꝫ ſciencia ad ſcibile ⁊ habitus ad habenteꝫ: mõ hic diffinit̃ ad aliquid generaliter pro relatiuis ſm eſſe ⁊ ſm dici: iõ hec diffinitio non cõuenit aliis a diffinito. Ad ſecunduꝫ dr̃ ꝙ lꝫ paternitas nõ referatur in abſtracto actualiter ad aliquid: tñ refert̃ aptitudinaliter ⁊ actual̓r in concreto. Ad terciũ dr̃ ꝙ lꝫ paternitas ⁊ pater reſpectu ſuoruꝫ correlatiuorũ ſint relatiua. non tamẽ adinuiceꝫ: iõ non ſunt relatiua equiparãtie. qꝛ non referunt̃ inter ſe ſub eodẽ nomine. Ad quartũ dicitur ꝙ ſi iſte ſpecies conſiderent̃ ſm ſuas ẽentias ⁊ formaliter ſic vna non ponit̃ ſupra aliaꝫ ſꝫ ſi conſiderent̃ materialiter ⁊ quantũ ad ſua fundamẽta vna bene eſt ſupra aliã

Ad quintuꝫ dr̃ ꝙ illoꝝ que ponunt̃ ſm ſub ⁊ ſupra ſm ordineꝫ ſubicibilis ⁊ predicabilis vnuꝫ predicat̃ de alio: non tñ de illis que ponunt̃ ſub ⁊ ſupra ſm ordinẽ cauſe ⁊ effectus ſiue principij ⁊ p̃ncipiati. ⁊ hoc mõ iſta relatiua ponuntur ſupra ſeinuicem.

Oſt hec auteꝫ videnduꝫ.

p Poſtquaꝫ autor ſuperius determinauit de relatõe ſm ſe ponendo diffinitioneꝫ ⁊ diuiſionẽ eius per ſuas ſpẽs. hic conſequenter determinat de ipſa ſm ſuas ꝓprietates: et iter ipſas primo põit duas cõitates relatioꝝ q̃ruꝫ prima eſt ꝙ cõtrarietas eſt in relatione ſicut v̾tus ⁊ viciuꝫ cõtrariãtur: et tamen ſunt relatiua ſm dici licet ſimpliciter ſint de prima ſpẽ q̃litatis v̾tus enim dicitur relatiue ad v̾tuoſuꝫ ⁊ viciũ ad vicioſum: ideo in relatiuis reperitur cõtrarietas.

Primo ſciendũ ꝙ duplicia ſũt relatiua vt prius dictũ eſt. ſ. relatia ſecundũ eſſe ⁊ ſm dici. vnde in relatiuis ſcđm eſſe non rep̃itur cõtrarietas. Cuius rõ eſt qꝛ cõtraria ſunt forme actiue ⁊ paſſiue que mutuo ſe expellũt ab eodem ſubiecto vt patet ex diffinitõne eoꝝ: ſed relatia ſcđm eſſe nõ ſunt fo̾e actie aut paſſiue nec ſua actione ſe ab eodẽ ſubiecto expellũt quia fo̾e actie ⁊ paſſiue ſunt fo̾e abſolute: iõ relatiua ſm eſſe non pñt habere contrarium ſed aliquibus relatiuis ſcđm dici cõuenit habere cõtrariuꝫ. Secundo ſciendũ ꝙ relatia ſm dici dupliciter cõſiderãtur. vno mõ formaliter inq̃tuꝫ relatiua ſunt ⁊ ſecundũ reſpectũ quem ad dũt formis alterius generis ⁊ iſto mõ adhuc in relatis ſm dici nõ eſt cõtrarietas: cuius rõ eſt qꝛ relatia ſm dici non cõtrariant̃ reſpectu illoꝝ ad q̃ referũtur ſꝫ reſpectu aliorum ſicut v̾tus non cõtrariatur v̾tuoſo ad q̃m refertur nec viciũ vicioſo ſed v̾tus ⁊ vicium cotrariant̃ iter ſe: ergo relatiua ſm dici inq̃tuꝫ relatia ſunt non cõtrariãtur. Alio mõ cõſiderant̃ materialr ex p̃te ſuoꝝ fundamẽtoꝝ: ⁊ hoc mõ aliq̃ relatia ſm dici cõtrariant̃: ratõ eſt qꝛ aliqua relatia fundant̃ in q̃litatibus cõtrarijs quas iportant. ideo rõe illaꝝ qualitatuꝫ cõtrariãtur. Ex quib⁹ pꝫ ꝙ habere cõtrarium non conuenit oĩbus relatiuis nec etiam cõuenit ſolis relatis: ideo non eſt aliq̃ modo ꝓprium ipſis relatiuis cuꝫ omne ꝓprium cõueniat oĩ vel ſoli ſed eſt cõitas quedam cõueniens pluribus relatiuis ſecundũ dici: ⁊ qꝛ prius poſita eſt diffinitio ad aliquid a platõe conueniẽs tam relatiuis ſm eſſe q̃ ſm dici: ideo ponuntur hic communitates vtriqꝫ illoruꝫ relatiuorum conuenientes. Tercio ſciendum ꝙ ſecunda proprietas relatiuoꝝ eſt ꝙ relatiua ſuſcipiunt magis ⁊ minus. cuius rõ eſt qꝛ ſuſcipere magis ⁊ minus eſt aliquid manens idem in ſpecie in ſuo eſſentiali eſſe intẽdi ⁊ remitti: ſꝫ hoc cõuenit aliq̃bus relatis vt ſil̓e manẽs ideꝫ in ſpecie dicit̃ magis ⁊ minus ſil̓e ⁊ etiaꝫ diſſil̓e ⁊ inequale: ergo aliq̃ relatiua ſuſcipiũt magis ⁊ min⁹. hoc tñ non cõuenit relatiuis inq̃tuꝫ relatia ſunt. ſ. ſecundum reſpectũ queꝫ hñt ad ſua correlatia: ſed hoc cõuenit ſibi rõe ſuoꝝ fundamñtoꝝ et vt ſunt in ſubiecto qꝛ itendi et remitti cõuenit forme ſm eſſe qđ habꝫ in ſubiecto ſecundũ ꝙ magis ⁊ minus perficitur.

Quarto ſciendũ ꝙ hec cõitas al̓r cõuenit relatis q̃ p̄cedens qꝛ p̄cedens ſolũ cõuenit relatis ſm dici: hec aũt conuenit relatiuis ſm dici ⁊ aliquib⁹ relatis ſm ẽe qꝛ ſil̓e ⁊ diſſimile ⁊ in eq̃le bene ſuſcipiũt magis ⁊ minus q̃ tamẽ ſunt relatia ſcđm eſſe qꝛ tñ hec cõitas non conuenit oĩbus relatiuis ſcđm eſſe neqꝫ etiã ſolis qꝛ cõuenit q̃litati: iõ non eſt aliq̃ modo ꝓpria ipſi relationi ſed eſt q̃dam cõitas ſolum cõueniens aliq̃bus ſpẽbus relatiuoruꝫ. ſ. illis quoꝝ fundamñta intẽdunt̃ vl̓ remittuntur ⁊ augent̃ ⁊ diminuunt̃ manẽte eadeꝫ ſpẽ relatõis ⁊ ꝑ hoc petẽt due prime cõitates relatiuoꝝ. Contra predicta arguitur primo ſic nulla relatie oppoſita cõtrariant̃ cum cõtrarietas ⁊ oppõ relatiua ſint oppõnes diſtincte: ſꝫ ralatia relatie inter ſe opponut̃: ergo nulla relatia contrariantur. Secundo ſic vbi eſt cõtrarietas ibi eſt motus: ſed in relatõne non eſt motus vt dicitur in q̃nto phiſi. g̃ in relatiõe non ẽ cõtrarietas. Tercio ſic nulla fo̾a indiuiſiblis ſuſcipit magis ⁊ minus: ſed oĩs relatio eſt indiuiſibilis cuꝫ ſit ſimplex reſpectus relãtiui ad correlatiũ ergo nulla relatia ſuſcipiunt magis ⁊ minus. Quarto ſic ſicut equale fundatur in vna quãtitate in ſpẽ: ſic etiã ſimile in eadeꝫ qualitate. ſꝫ equale non ſuſcipit mag̃ ⁊ minus: ergo ſimile non ſuſcipit magis ⁊ min⁹ cuius oppoſitum dicitur in textu. Quinto ſic relatia nõ ſuſcipiunt magis ⁊ minus niſi ratiõe ſuorum fundamentoꝝ ſed quantitas in q̃ fundatur inequale non ſuſcipit magis ⁊ minus. ergo male dicitur in textu ꝙ inequale ſuſcipit magis ⁊ minus. Ad p̃mum dicitur ꝙ lꝫ nulla relatiua contrarientur reſpectu ſuoꝝ correlatiuoꝝ quibus reletiue opponuntur: tamen bñ contrariantur reſpectu aliorum ſicut virtus relatiue opponitur virtuoſo ⁊ tamen cõtrariatur vicio: Ad ſecunduꝫ dicitur ꝙ vbi eſt contrarietas per ſe ibi eſt motus ſed in relatione non eſt cõtrarietas per ſe ſed tantum per accidens ⁊ eo mõ quo eſt contrarietas eſt etiam motus.

Ad tercium dicitur ꝙ licet omnis relatio ſm ſe ⁊ quantuꝫ ad reſpectuꝫ queꝫ habꝫ ad correlatiuuꝫ ſit indiuiſibilis tñ ſm ſuuꝫ eſſe in ſubiecto quod poteſt variari ſm magis perfectum et minus perfectum aliqua bene eſt diuiſibilis ⁊ per hoc bene poteſt ſuſcipere magis ⁊ min⁹

Ad quartuꝫ dicitur ꝙ licꝫ ſimile fundetur in vna qualitate in ſpecie tamen illa qualitas poteſt intẽdi ⁊ remitti manẽs eadẽ in ſpecie. iõ ſimile ſuſcipit magis ⁊ minus: ⁊ equale fundatur in eadẽ quantitate in ſpecie que non poteſt augeri vel diminui intendi vel remitti manens eadem in ſpecie: ideo equale non poteſt ſuſcipere magis et minus nec eſt ſimile de equali ⁊ ſimili. Ad quintũ dicitur ꝙ licet quãtitas nõ ſuſcipiat magis ⁊ minus tamẽ poteſt augeri ⁊ diminui ⁊ per talem maioritatem vel minoritatem per quaꝫ fit maior vel minor receſſus ab equali in equali poteſt ſuſcipere magis ⁊ minus. vnde iequale fundatur inter diuerſas quantitates in ſpẽ et quia ille ſpecies poſſunt continue va

riari ſecundū receſſum ab vnitate ſpēi:
ideo variatur ineq̄le q̄uis equale non
ſuſcipiat magis neqꝫ minus.

Elatiua dicuntur. Poſtq̄
r autor poſuit duas cōitates re
latiuoꝝ q̄ non ſūt ipſis aliquo
modo proprie. hic cōſequēter ponit ali-
as cōmunitates q̄ ſunt ipſis aliq̄ modo
proprie. Quaruʒ prima eſt. Relatiua
dicunt̄ ad cōuertentiā. Cuiꝰ rō eſt quia
q̄ ad ſe inuicē ſm mutuaʒ dependentiā
eoꝝ referunt̄ dicūtur ad cōuertentiaʒ. ſʒ
omnia relatiua ad ſua correlatiua refe-
rūtur ſm mutuaʒ depēdentiā vt dicēdo
pater filij pater et econtra filius patris
filius ibi pr̄ refert̄ ſecundū depēdentiā
eius ad filiū ⁊ filius ad prēʒ ⁊ ſic ſimili
ter eſt in oībus aliis ergo omnia relatia
dicuntur ad cōuertentiā. Primo ſci-
enduʒ ꝙ cōuertentia dupliciter accipit̄
vno modo pro cōuerſione aliquoꝝ ſm
exiſtendi cōſeq̄ntiaʒ et illo modo in re-
latis bū̄ eſt conuertētia vt dicēdo pater
eſt ergo filius eſt et econtra filius eſt ḡ
pater eſt ⁊ iſto modo nō ſumitur in hac
ꝓpretate. q: cōuertentia hoc modo non
ſoluʒ cōuenit relatis ſʒ etiā multis aliis
ſicut ſubiecto ⁊ ꝓprie paſſioni. Alio mō
ſumitur conuertentia vt eſt mutua de-
pendētia relatiui ⁊ correlatiui īter ſe et
hoc mō ſumit̄ ī hac ꝓprietate: iō dici ad
cōuertentiā eſt aliqua referri īter ſe ſm
dependentiā. Et differt conuertentia a
conuerſione ⁊ conuertibilitate quia con
uertentia eſt paſſio relatiuoꝝ conuerſio
vero que eſt debita trāſpoſitio ſubiecti
in predicatum: ⁊ econtra eſt paſſio pro-
poſitionuʒ. Sed conuertibilitas eſt paſ
ſio terminoruʒ conuertibilium: ⁊ illi ter-
mini dicuntur conuertibiles qui de ſe
inuicem mutuo vniuerſaliter ⁊ affirma
tiue verificantur eo ꝙ habent equalia
ſuppoſita vt homo ⁊ riſibile. Secun
do ſciendum ꝙ conuertentia relatiuoꝝ
nunq̄ fit in recto caſu. rō eſt q: inter rela
tiuuʒ ⁊ correlatiuū ſemper eſt tranſitio vt
diuerſitas: ſed talis diuerſitas non ſigni
ficaretur in recto caſu ſed ſignificaretur
idemptitas eorum vt dicendo pater eſt
filius ⁊ talis locutio eſſet falſa. ſed illa cō
uertentia ſemper fit in obliquis: quia ſo
lum obliqui ſignificant per moduʒ termi
ni rectus vero per moduʒ principij ⁊ po
teſt fieri in omnibꝰ obliquis vt faciliter
daret̄ exemplū in ōibus. hoc fit tū̄ dr̄īter
in relatiuis ſm eſſe ⁊ in relatiuis ſm dici
quia in relatiuis ſm eſſe fit conuertentia
referendo vtrūqꝫ ad aliud ſub habitudi
ne eiuſdem caſus vt maius minore maiꝰ
⁊ econtra minus maiore minus: ſed in re
latis ſm dici fit qn̄qꝫ ſub habitudine eiu
ſdem caſus vt inter formaʒ ⁊ materiam.
qn̄qꝫ vero ſub habitudine diuerſoruʒ ca
ſuum vt ſcibile ſcientia ſcibile. et econtra
ſciencia ſcibilis ſciencia. ⁊ per hoc patʒ ꝙ
dici ad conuertentiam conuenit omnibꝰ
relatiuis ſed differenter. ⁊ conuenit ſolis
⁊ ſemper ideo hec proprietas eſt ipſis ꝓ
prie propria: ⁊ hoc capiendo generaliter
adaliquid tam ꝓ relatiuis ſm eſſe q̄ ſm
dici quia ſi caperetur ſpecialiter ſolū pro
relatiuis ſm eſſe hec proprietas eſſet ſi-
bi propria ſecundo modo. Tercio ſci
endum ꝙ relatiuoruʒ alia proprietas eſt
ꝙ relatia ſunt ſimul natura. ⁊ ratio eſt q:
illa que poſita ſe ponunt ſm rem ⁊ intel-
lectum ſimul ⁊ perempta ſe peremūt ſm
eſſe ſunt ſimul natura. illa enim dicuntur
ſimul natura que ſunt ſimul in naturali
intelligentia: ita ꝙ vnum eorum non po
teſt intelligi ſine alio. nec eſt ibi priori-
tas ſm intellectum ſed relatiua poſita ſe
ponunt ſm eſſe: quia eſſe relatiuorum eſt
eſſe ad ſuum correlatiuum: ideo ſm rem
poſito vno in eſſe oportet ſuum correla-
tiuum eſſe quod requiritur ad eſſe relati
ui ⁊ ſimiliter poſita ſe ponunt ſm intellec
tum quia nō poteſt intelligi eſſe relatiui
quod eſt dependens ad corralatiuuʒ ni
ſi intelligatur illud correlatiuū ad quod
dependet ergo poſita ſe ponunt ſecundū
intellectū ⁊ ſimiliter perempta ſe ꝑemūt
ideo ſunt ſimul natura. ſ. natura relatōis
et etiam ſunt ſimul natura ideſt naturali
intelligentia. Quarto ſciendum ꝙ
relatia tripliciter cōſiderant̄. vno mō q̄tū
ad ſua ſubiecta ⁊ fundamenta ⁊ ſic vnuʒ
illoꝝ bene precedit aliud vt pr̄ precedit
filium. Secūdo mō inq̄tum hn̄t depen
dentiā īter ſe ⁊ vnū termiat depēdentiaʒ
alterius ⁊ ecōtra ⁊ ſic adhuc vnū eſt priꝰ
alio ⁊ quodam mō notius: ⁊ ponit̄ indif-
finitione alteriꝰ. ſ. illud qđ tiat depēden-
tiā alterius. Tertio mō conſiderant̄ q̄tū
ad hoc ꝙ habēt eſſe ſub forma relationis
ſub q̄ ſimł ponunt̄ vt q̄ cito ponit̄ pater
ſub pr̄nitate pōitur filius ſub filiatione ⁊
hoc modo ſunt ſimul natura ſcđm rem ⁊
intellectum ſił vt dicit̄ in iſta ꝓprietate: ⁊
eſt hec ꝓprietas eodeʒ mō propria relati
onis ſicut ⁊ p̄cedens. Contra p̄dicta
arguit̄ primo. ſic cōuertentia eſt mutua
depēdentia relatiuoꝝ inter ſe: ſed ſciētia
⁊ ſcibile q̄ ſunt relatia non habēt mutuā
dependentiā inter ſe q: ſcientia lʒ depē-
deat a ſcibili tamen ſcibile non habet de
pendentiā ad ſcientiaʒ: ergo non omnia
relatiua dicuntur ad cōuertentam.

Secundo ſic bene ſequit̄ ſi homo
eſt riſibile eſt: ⁊ econtra: et ergo homo et
riſibile dicuntur ad conuertentiā q̄ tamē
non ſunt correletiua ergo dici ad conuer
tentiam non ſolum conuenit relatiuis.

Tercio ſic. cauſa ⁊ effectus ſunt rela-
tiua ⁊ tamē cauſa ſecundum naturam p̄-
cedit effectum ergo relatiua non ſunt ſi-
mul natura. Quarto ſic vnum rela-
tiuorum ponitur in diffinitione alterius
ergo eſt prius alio ergo relatiua non ſunt
ſimul natura. Quinto ſic illa que op-
ponunt̄ inter ſe non poſita ſe ponunt. ſed
vnum oppoſitū deſtruit aliud: ſʒ relatiua
opponuntur adinuicem: ergo male dici
tur ꝙ poſita ſe ponāt ⁊ perempta ſe per
emant. Ad primum dicitur ꝙ ſi ſci
bile conſideretur materialiter quantum
ad id quod eſt ſic non habet dependē
tiam ad ſciāʒ. ſed ſm naturā precedit eā
ſʒ ſi conſideret̄ formaliter quantum ad
rationem ſcibilis ſic habet reſpectum et
dependentiam ad ſcientiam ⁊ dicit̄ cuʒ
ea ad conuertentiam. et ſimiliter eſt de
ſenſu ⁊ ſenſibili. Ad ſecundū dicitur
ꝙ ſi capiatur cōnuertentia vt eſt conuer
ſio aliquoꝝ ſm exiſtendi conſequentiā
ſic homo ⁊ riſibile bene dicuntur ad cō
uertentiaʒ ſed non capiendo conuerten
tiam vt eſt mutua dependentia relatiui
⁊ correlatiui vt in propoſito capitur.

Ad terciuum dicitur ꝙ ſi conſideren
tur cauſa ⁊ effectus materialiter quan-
tuʒ ad id quod ſunt non ſunt ſimul na-
tura. ſed ſi conſiderentur formaliter q̄n
tum ad relatiōem cauſe ad effectuʒ vel
effectus ad cauſam vt ſunt reletiua ſic
ſunt ſimul natura et ſimiliter diceret̄ de
patre et filio domino et ſeruo. Ad
quartuʒ dicitur ꝙ lʒ vnuʒ relatiuorū vt
terminat dependentiam alterius ſit ali
quo modo prius alio et ponatur in diffi
nitione alterius tamen quantuʒ ad eſſe
ſub forma relationis vnum non prece-
dit aliud. Ad quintum dicitur ꝙ licʒ
relatiua reſpectu eiuſdeʒ ſubiecti oppo
nantur ⁊ non poſita ſe ponant tamen re
ſpectu diuerſorum ſubiectorum non op
ponuntur.

Daliquid ſunt quibus.
Poſtq̄ autor poſuit diffiniti
oneʒ ⁊ proprietates adaliq̄d
communiter accepti vt ſe extēdit ad re
latiua ſm eſſe et ſm dici. hic conſequen
ter ponit aliam diffinitionem ipſius ad
aliquid ſpecialiter accepti vt ſolum con
tinet relatia ſm eſſe que eſt propria diſ
finitio adaliquid vt eſt vnum predica

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

mentum ab alijs diſtinctum [et data ab Ariſto. corrigendo primaʒ diffinitionē relatiuoruʒ a Platone poſitaʒ que non eſt propria diffinitio. ⁊ eſt hec diffinitio Adaliquid ſunt quibus hoc ipſuʒ eſſe quod ſunt eſt aliud q̊dammō ſe habe In cuius prima parte intelligitur genꝰ diffiniti. ſ. dicibile. ⁊ ponit̄ quibus hoc ipſuʒ eſſe eſt ad aliud ſe habere ad differentiā ſubſtantie ⁊ accidentiuʒ abſolutoruʒ ⁊ relatiuoruʒ ſm dici quoꝝ ꝓpriū eſſe non eſt ad aliud ſe habere. Deinde ponitur quodammō. i. quodaʒ ſpeciali mō. qꝛ ēe relatiui eſt ad aliud tamq̄ꝫ ad terminuʒ cuʒ quo dicitur ad conuertentiam. Primo ſciendū ꝙ accidēs abſolutum ⁊ reſpectiuū ſic inter ſe differūt qꝛ accidens abſolutuʒ hʒ dependentiā ſoluʒ ad ſuū ſubiectū ⁊ non ad terminū extrinſecū. iō ad ſuuʒ ēe ſufficit ſuuʒ ſubiectum ⁊ etiaʒ diffinitur ꝑ tale ſubiectū. ſed accn̄s reſpectiuū habʒ depēdentiaʒ ad ſuum ſubiectuʒ inq̄ꝫtuʒ eſt accidens ⁊ ad ſuuʒ correlatiuū inq̄ꝫtuʒ eſt reſpectiuum. ⁊ ideo ad eſſe accidentis reſpectiui ſequit̄ eſſe ſui ſubiecti et eſſe ſui correlatiui ⁊ habʒ diffiniri ꝑ iſta duo: ideo bene dicitur in hac diffinitiōe ꝙ eſſe relatiui eſt ad aliud quodāmō ſe habere: et licet relatio ſemper ſit inter duo extrema tamen non eſt in vtroqꝫ vt in ſubiecto: ſed eſt in vno ſubiectiue ⁊ in alio vt in termino. vt paternitas eſt in patre vt in ſubiecto ⁊ in filio vt in termino. et filiatio eſt i filio ſubiectiue ⁊ in p̄re terminatiue. Secūdo ſciendum ꝙ duplex eſt relatio quedam eſt realis q̄ eſt inter duo extrema realia dr̄ia realiter a q̄bus ipſa eſt realiter diſtincta. ⁊ ad hāc relatiōem tres conditiones req̄runtur. Prima eſt ꝙ habeat extrema realia defectu cuius relatio inter entia rationis: vt relatio generis ad ſpēm non pōt eſſe relatio realis. Secunda eſt ꝙ extrema relatiōis realiter drānt. rōne cuiꝰ idemptitas non eſt relatio realis. Tercia eſt ꝙ talis ſit realiter diſticta ab vtroqꝫ extremorum. qꝛ ſi eſſet eadeʒ realiter cum ſuo fundamento hēret eſſe abſolutuʒ ſui fundamenti ⁊ non diceretur eſſe realis q̄ꝫtuʒ ad ſuū eſſe reſpectiuū: ſed q̄ꝫtum ad ſuuʒ eſſe abſolutum: qꝛ a perfectiori res capit denomiātionē. ideo non eſſet relatio realis: nec totum eius eſſe eſſet ad aliud: et defectu illiꝰ relatio creatoris ad creaturā non eſt realis: qꝛ in deo nullum eſt accidens ab eo realiter diſtinctum. Alia eſt relatio rationis que poteſt fieri tribꝰ modis ſm ꝙ ſibi deeſt vna illarum conditionuʒ. ⁊ illa relatiua que dicunt relationē realem ſunt relatia ſm eſſe. alia vero ſm dici ⁊ ſolum de hijs que dicunt relatiōeʒ realeʒ que ponitur in predicamento iſto data eſt preſens diffinitio et per hoc differt ab alia diffinitione ad aliquid.

Tercio ſciendum ꝙ ex iſta diffinitiōe autor infert vnam proprietatem relatiuoruʒ que talis eſt ſi quis diffinite nouerit vnum relatiuorum diffinite noſcit ⁊ reliquuʒ. Cuius ratio eſt qꝛ quodlibet vnuʒ diffinite ⁊ diſtincte cognoſcitur eo modo quo habet eſſe et etiaʒ eo modo quo hʒ diffiniri cum diffinitio ſit oratio indicās quid ſit eſſe rei: ſed eſſe vnius relatiuoꝝ eſt ad aliud vt dictum eſt ergo nō poteſt diſtincte cognoſci nec diffiniri: niſi ꝑ ſuuʒ correlatiuum: ergo ſi quis diſtincte cognoſcit vnuʒ oportet diſtincte cognoſcere reliquum cum nullum eorum poſſit ſine alio cognoſci: ideo neceſſe eſt ei diffinire vtrumqꝫ relatiuorum quia oportet in diffinitione vtriuſqꝫ relatiuorum poni ſua correlatiua. Quarto ſciendū ꝙ in diffinitione relatiui non ponitur ſuum correlatiuuʒ tamq̄ꝫ pars eſſentialis eius cuʒ relatiuum ⁊ correlatiuuʒ ſint realiter ⁊ eſſentialiter diſtincta ⁊ oppoſita ſicut pater et filius: ſed ponitur in eius diffinitione tamq̄ꝫ terminꝰ dependētie ipſius relatiui quia talis dependentia non ꝑfecte cognoſceretur: niſi cognoſceret̄ terminus eiꝰ ⁊ ponit̄ talis terminꝰ loco differentie que i relatis ſumit̄ reſpectu tal' termini. qꝛ de ſe eſt nobis ignota: ſʒ circumloquit̄ ꝑ ipſuʒ terminuʒ. vn̄ diffiniendo relationem ponit̄ dependentia ꝑ genere ⁊ ſubiectuʒ ⁊ correlatiuū eius pro dr̄ia: vt dicēdo paternitas eſt dependētia vel relatō patris ad filiuʒ: vel pater eſt res hn̄s filiuʒ et ꝑ hoc pʒ intellectꝰ hꝰ vltime diffinitōis ⁊ vltie ꝓpetatis relatiuoruʒ. Contra predicta arguit̄ primo ſic. qꝛ partes ſubſtantie nō ſunt vera relatiua: ⁊ tn̄ cōuenit eis iſta diffinitio: cuʒ ipſorū eſſe ſit ad aliud quodammō: ergo ipſa nō eſt bōa. Secundo ſic omē accidēs hʒ dependentiaʒ ad ſuum ſubiectum: ergo eſſe eius eſt ad aliud quodammō ſe habere: ergo iſta diffinitio conuenit ōibus accidētibus alijs ⁊ non ſoli diffinito: Tercio ſic vnumquodqꝫ diffinitū cognoſcitur eo modo q̊ habet eſſe ſed vnuʒ relatiuū hʒ eſſe ſeꝑatum et diſtinctum a ſuo correlatiuo: ergo vnuʒ pōt diffinite cognoſci non cognoſcendo aliud Quarto ſic loco diffiniti licet ponere ſuaʒ diffinitionem: ergo ſi in diffinitiōe relatiui ponatur ſuū correlatiuʒ loco illius correlatiui poterit poni diffinitio eius in q̄ poneretur ſuū correlatiuū: ergo idem poterit poni in diffinitiōe ſui ipſius qd̄ eſt iconueniēs ⁊ ſic male dr̄ ꝙ relatiuū habet diffiniri ꝑ ſuuʒ correlatiuū.

Quinto ſic vnumqd̄qꝫ hn̄s genus ⁊ dr̄iaʒ diffiniri pōt per genꝰ ⁊ differētiaʒ eius. ſed relatiua habet genus et dr̄iam intrinſecā: ergo etiam pn̄t diffiniri ꝑ ſuuʒ genus ⁊ ſuam differentiā ſine correlatio.

Ad primum dicitur ꝙ totum eſſe ꝑtium ſubſtantie nō eſt ad aliud vt intelligitur in hac diffinitione licet vltra ſuuʒ eſſe ſubſtantiale importēt quemdaʒ reſpectuʒ ad operationes tocius a quo reſpectu capiunt nomina propria partium ideo ipſis non conuenit hec diffinitio.

Ad ſecūdum dicitur ꝙ licet totum eſſe cuiuſlibet accidentis ſit per dependentiaʒ ad ſubiectū. tamē illud eſſe non ſe habet ad aliud tāq̄ꝫ ad terminuʒ cum quo dicit̄ ad conuertentiā niſi in veris relatiuis qd̄ tamen itelligitur in hac diffinitione ꝑ illam ꝑticulaʒ quodāmodo

Ad terciū dicit̄ ꝙ licet relatiuū habeat eſſe ſeparatuʒ a ſuo correlatiuo: tn̄ illud eſſe non eſt abſolutuʒ ſed reſpectiuum in ordine ad ſuuʒ correlatiuuʒ iō haber cognoſci ⁊ diffiniri per ipſum.

Ad quartum dicitur ꝙ licet in abſolutis loco nominis liceat ponere diffinitionem non tamen in reſpectiuis: ideo in diffinitōe relatiui loco correlatiui nō poteſt poni ſua diffinitio. Cuius cauſa eſt quia diffinitō correlatiui explicat ipſum vt eſt dependens ad relatiuum et ipſum ponitur in diffinitōe relatiui tamq̄ꝫ terminus dependentie ſui relatiui: iō diffinitio non explicat ipſuʒ eo mō quo ponitur in diffinitione alterius. Ad quintuʒ dicitur ꝙ licet relatiuuʒ habeat differentiam: tamen illa differentia non eſt abſoluta ſed reſpectiua ⁊ dependens ad terminum extrinſecum: ideo per ipſam non poſſet perfecte cognoſci neque notificari relatiuuʒ niſi apponeretur terminus dependentie.

Capitulum qualitatis.

q Ualitas eſt ſm. Poſtq̄ꝫ ſuperius autor determinauit de tercio predicamēto quod eſt adaliquid. hic conſequenter determinat de quarto. ſ. de qualitate ipſam primo ſic diffiniens Qualitas eſt ſm quam quales eſſe dicimur vt ſm albedinem dicimur albi. In qua diffinitōe ſubintelligitur forma accidentalis que ſe habet vt genus diffiniti ⁊ aliquo mō datur intelligi ꝑ illud

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS.USAL.ES

relatiuuʒ quaʒ. deinde ponitur ſm quã
quales eſſe dicimur ad differentiã oim
alioꝝ predicamentoꝝ. quia nulluʒ alio
rum p̃dicat̃ in quale ſimpliciter vt faci
liter probaretur inductiue. ſubſtãtia eni
predicatur in quid. quantitas in q̃ntuʒ
vel in quotum. et cetera predicamenta
predicantur in hoc quod eſt ſe habere
ad aliud cum ſint reſpectiua: ideo ſola
qualitas denominat primaʒ ſubſtantiã
ſimpliciter qualeʒ. et in hac diffinitione
hec prepoſitio ſm dicit circumſtantiam
cauſe formalis. Primo ſciendum
ꝙ in hac diffinitione ponitur dicimur ⁊
non dicuntur ſm Albertum. non ad de
notanduʒ ꝙ ſoli homini conueniat qua
litas ſed ad denotandũ ꝙ homo eſt ſuſ
ceptiuus plurium qualitatum ꝙ̃ quecũ
ꝗ alia ſubſtantia. homo enim eſt com-
poſitus tam ex ſubſtãtia naturali ꝙ̃ ſpi
rituali ſimul: ideo ſibi conueniunt qua
litates rerum corporaliuʒ ⁊ etiam ſpiri-
tualium. Sed ſubſtantie ſpirituales ſo
luʒ recipiunt qualitates ſpũales. Sub-
ſtãtie vero corporales alie ab homine
ſolum ſuſcipiunt qualitates corporales
⁊ non ſpũales: ideo homo ceteris ſub-
ſtantijs eſt plurium q̃litatum magis ſuſ
ceptiuus. ſed tam̃ poſſit dici facilius ꝙ
cum in hac diffinitõne ponitur dicimur
non intelligitur ſolũ nos hoĩes dicimur
ſed intelligitur nos ſubẽ dicimur ⁊ non
refert̃ ad hoĩeʒ tantuʒ ſed ad ſubſtãtiaʒ
in cõmuni ⁊ ꝑhoc ſoluuntur plura argu
menta. Secundo ſciendũ ꝙ omnis
forma accidentalis habet denominare
primaʒ ſubſtantiã ſecundũ eſſe qꝺ ipſa
dat prime ſubſtãtie: et qꝛ q̃litas dat ſub
ſtantie eſſe q̃le. ideo habʒ denominare
primaʒ ſubſtantiaʒ qualẽ ⁊ ꝑ illum mo
dum denominandi ꝑ quẽ diuiditur ab
omnibus aliis accidentibus hic diffinit̃
⁊ licet q̃le cõſequatur q̃litateʒ vt effect⁹
eius foꝛalis ⁊ ſit poſterius ſcꝺm naturã

ipſa qualitate: tamen ſecunduʒ ordinem
noſtre cognitionis et quo ad nos quale
eſt prius ꝙ̃ qualitas: quia per ipſuʒ cog
noſcimus qualitatem. ideo nobis conue
nienter notificatur qualitas per quale: ⁊
licet inferius quale per qualitateʒ diffi-
niatur: tamen hoc eſt a priori ſimpliciter
⁊ a poſteriori quo ad nos. nõ eniʒ eſt in-
conueniẽs idem ſm diuerſas cõſiderati
ones eſſe notius et ignotius prius ⁊ po-
ſterius alio. Tercio ſcienduʒ ꝙ quali
tatis ponuntur quatuor ſpecies: quarum
prima eſt habitus ⁊ diſpoſitio. Secunda
naturalis potentia vel ĩpotentia. Tercia
paſſio ⁊ paſſibilis qualitas. Quarta for-
ma et circa hoc aliquid conſtans figura
quaꝝ ſic habetur ſufficientia. qꝛ oĩs qua
litas qualificat ſubſtantiaʒ. vel ꝗ̃ ſe tenet
ex ꝑte materie ⁊ ſic eſt forma ⁊ circa hoc
aliquid cõſtans figura: q̃ qualificat ſub-
ſtantiaʒ ſm quantitateʒ ⁊ materiaʒ eius
lʒ effectiue oriatur a forma ſubſtãtiali. vl'
ſe tenet ex parte forme: ⁊ hoc eſt duplici-
ter: vel q̃lificat ſbãʒ imediate: vl' mediãti
bus naturalibus potẽtijs: ſi ſecunduʒ ſic
eſt habitus ⁊ diſpoſitõ que primo detiat
⁊ diſpõit potentiã ex cõſequenti ſubiectũ
ei⁹: ſi ĩmediate qualificat ſubſtantiã hoc
eſt dupliciter. vel eſt principiuʒ operãdi
detiatuʒ vel indetiatuʒ. ſi primum ſic eſt
paſſio ⁊ paſſibilis qualitas. ſi ſecundũ ſic
eſt naturalis potẽtia vel ĩpotentia. poten
tia enim de ſe indeterminata eſt quantũ
ad modum operandi: ſed determinatur
per ſuos habitus. Quarto ſciendum
ꝙ diuiſio qualitatis eſt diuiſio generis
in ſuas ſpecies. quia qualitas eſſentiali
ter ⁊ vniuoce de ipſis predicatur. Et du-
pliciter poteſt fieri diuiſio generꝭ in ſuas
ſpecies. vno modo per ſpẽs immediatas
⁊ tunc ſolum fit ꝑ duas ſpẽs eo ꝙ fit per
duas drñas formaliter oppoſitas que ſo
luʒ ſunt due ſub vno genere ⁊ ſolũ duas
ſpecies propinquas ſub eo conſtituunt.

Alio mõ poteſt fieri diuiſio generis per
ſpecies remotas eius et hoc quando ſpe
cies propinque ſunt nobis ignote. ⁊ tunc
non oportet diuiſionem generis fieri per
duas ſpẽs tantum. ſʒ poteſt fieri per qua
tuor vel plures ſm exigentiaʒ multitudi
nis earũ. ⁊ hoc modo fit hec diuiſio qua
litatis: ideo in ea bene ponũtur quatuor
ſpecies: ⁊ per hoc patet diuiſio ⁊ diffini-
tio qualitatis. Contra predicta arguit̃
primo ſic. drña ſubſtantialis vtputa rati
onale non eſt qualitas ⁊ tñ ſm ipſam di-
cimur quales ergo iſta diffinitio non con
uenit ſoli quantitati. Secundo ſic ꝺe
accidens predicatur in quale cum non ꝑ̃
dicetur in quid ergo ſm quodlibet acci
dens dicimur quales ergo iſta diffinitio
conuenit alijs a qualitatibus. Tercio
ſic hinibilitas eſt qualitas et tamẽ ſm ip
ſam non dicimur eſſe quales vt ſm albe
dinem: ergo iſta diffinitio non conuenit
omni qualitati. Quarto ſic hec diui-
ſio qualitatꝭ in quatuor ſpecies fit ſm di
uerſos modos eſſendi qualitatis in ſub
ſtantia. ſʒ iſti modi eſſendi ſunt acciden-
tales et accidunt qualitati: ergo diuiſio
iſta eſt diuiſio ſubiecti in accidentia ⁊ nõ
diuiſio generis in ſuas ſpẽs. Quinto
ſic habitus eſt vnum predicamentum a
qualitate diſtinctuʒ: ergo male ponitur ꝑ̃
ma ſpẽs qualitatis. Ad primuʒ dicit̃
ꝙ licet differentia ſubſtantialis predicet̃
in quale eſſentiale quod eſt quale quid.
non tamẽ predicatur in quale ſimpliciter
quod ſolum dicit qualitatẽ ſubſtantie ac
cidentaleʒ vt capit̃ in hac diffinitiõe nec
eſt etiam talis differentia forma acciden
talis: quod tamen in illa diffinitione ſub
intelligitur. Ad ſecundum dicitur ꝙ
ſi capiat̃ quale generaliter pro quocũꝗ
eſſe accñtali ſic omne accidens predicat̃
in quale: ſed ſi capiat̃ ſpecialiter pro eſſe
accidentali quod ſequitur ſubſtantiã gr̃a
forme ⁊ non habet aliuʒ moduʒ ſpecialẽ

denoĩandi ſubſtantiaʒ ꝙ̃ in quale ſicut
hẽnt cetera accidẽtia ſic predicari in q̃
le ſoli qualitati conuenit ⁊ hoc mõ ſumi
tur in preſenti diffinitõe. Ad terciuʒ
dr̃ ꝙ lʒ ꝑ hinnibilitateʒ equi nos in ſpẽ
non dicamur quales tamen nos in gñe
ſ. nos ſubſtantie denoĩamur quales.

Ad quartuʒ dr̃ ꝙ lʒ iſti diuerſi mõi
eſſendi ſpẽruʒ qualitatꝭ in ſubiecto ſint
accidentales qualitati ſm moduʒ: tamẽ
non ſunt ſibi accidentia ſm reʒ. ſed ma
gis ſunt modi eſſentiales illaruʒ ſpẽruʒ
ideo iſta non eſt diuiſio ſubiecti in acci
dentia. Ad quintuʒ dr̃ ꝙ ſi capiatur
habitus vt eſt corpoꝝ et eoꝝ que circa
corpus ſunt adiacentia eſt predicamen
tuʒ a qualitate diſtinctũ. ſʒ ſi capiat̃ pro
qualitate que diſponit potentiã ad ope
rationem vt in preſenti ſumitur. ſic non
eſt vnum predicamentuʒ ſed eſt prima
ſpecies qualitatis.

Rima ſpecies qualitatis

p Poſtꝙ̃ autor ꝑ̃miſit diffinitio
neʒ et diuiſionẽ qualitatis. hic
conſequenter determinat de ſpeciebus
eius quaruʒ prima eſt habitus ⁊ diſpo
ſitio. Cuius ratio eſt quia habitus et di
ſpoſitio conueniunt tam ſubſtantijs ſpi
ritualib⁹ ꝙ̃ corporalibus. ⁊ paſſio ⁊ paſ
ſibilis qualitas que eſt tercia ſpecies
qualitatis. ⁊ forma ⁊ figura que ponun
tur quarta ſpẽs qualitatis ſoluʒ conue-
niũt ſubſtantijs corporalibus. iõ habit⁹
⁊ diſpoſitio conuenienter precedit illas
duas ſpẽs. Item habitus calificat et de
terminat naturales potẽtias ad opera-
tõeʒ: ⁊ iõ perfectius hʒ rõem qualitatis
ꝙ̃ naturalis potẽtia vel ĩpotentia. ideo
conuenienter precedit naturalẽ potentiã
vel ĩpotentiaʒ que ponit̃ ſecunda ſpẽs
q̃litatꝭ. Primo ſciendũ ꝙ habit⁹ tripl'r
accipit̃. vno mõ vt opponit̃ priuatõi. ſi
cut viſus opponit̃ cecitati. ⁊ ſic quelʒ for
ma hñs priuatõeʒ ſibi oppoſitaʒ ſiue ſit

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

eſſentialis ſiue accidentalis dr̃ habitus
Alio mõ accipitur vt eſt corporuꝫ et eo
ruꝫ que circa corpus ſunt adiacentia. et
ſic eſt vnuꝫ predicamẽtuꝫ ab alijs diſti
ctum: et iſtis duobus mõis non capitur
hic habitus. Tercio mõ prout eſt quali
tas ꝑfecte diſpoſitiua ſui ſubiecti ad op
ationeꝫ ſicut ſcientia diſponit intellectũ
hoĩs ⁊ ex conſequenti ipſum hoĩem ad
cognoſcendũ ea de quibus eſt ſcientia:
et qꝛ perfecte diſponit ſuuꝫ ſubiectũ ad
operatõeꝫ. iõ dicit auerrois ꝙ habitus
eſt quo quis operaẽ quando vult. ⁊ iſto
tercio mõ ſumiẽ hic habitus ⁊ eſt prima
ſpẽs qualitatis. Secundo ſciendum
ꝙ diſpoſitio dupliciter accipiẽ. vno mõ
gñaliter pro quacũqꝫ qualitate que diſ
ponit potentiaꝫ ſui ſubiecti ad operatio
nem ſiue ꝑfecte ſiue iꝑfecte. ⁊ hoc mõ
diſpoſitio ſub ſe tenet habituꝫ ⁊ diſpoſi
tionẽ ꝓprie ſumptã ⁊ hoc mõ capitur in
textu cuꝫ dr̃ ꝙ omnis habitus eſt diſpõ
⁊ non econtra. ⁊ ſic capitur a Tulio cuꝫ
dr̃ ꝙ habitus eſt diſpoſitõ ꝑfecti ad op
timũ. ⁊ ab Ariſto. cuꝫ dicit ꝙ virtus eſt
diſpoſitio ad felicitatem. Secundo mõ
capitur proprie ſoluꝫ pro qualitate que
imperfecte diſponit potentiam ad oper
andum ⁊ iſto mõ diſtinguitur contra ha
bitum ſicut imperfectũ contra perfectuꝫ
⁊ ſic capitur cuꝫ dr̃ ꝙ habitus ⁊ diſpoſi
tio ſunt prima ſpẽs qualitatis ⁊ cum dr̃
ꝙ habitus differt a diſpoſitõe. vnde no
mẽ diſpoſitõis de ſe eſt cõmune nomẽ
ad habitũ ⁊ diſpoſitioneꝫ proprie captã
ſed qꝛ alteri eoꝝ eſt ꝓpriuꝫ nomẽ impo
ſituꝫ. ſ. habitui: iõ alteri quodammõ ap
propriaẽ nomẽ diſpoſitionis Tercio
ſciènduꝫ ꝙ habitus ⁊ diſpoſitõ proprie
capta inter ſe conueniũt et differunt. vñ
conueniunt in hoc ꝙ dicunt eandeꝫ for
maꝫ ſm̃ eſſentiã ⁊ vtrũqꝫ diſponit natu
raleꝫ potentiã ſui ſubiecti ad operatõeꝫ
ſed drñt in hoc ꝙ habitus dicit illaꝫ for
maꝫ ſm̃ eſſe perfectuꝫ et radicatuꝫ in ſub
iecto ⁊ perfecte diſponit ſubiectuꝫ ad op
anduꝫ. iõ habitus dr̃ eſſe diuturnioꝛ et ꝑ
manẽtioꝛ diſpoſitõe: ⁊ dr̃ qualitas ꝺ diffi
cili mobilis eo ꝙ tale eſſe perfectũ ⁊ radi
catũ ẽ in ſubiecto et difficile eſt mobile a
ſubiecto: ſꝫ diſpoſitio dicit eandeꝫ formã
ſub eſſe iꝑfecto. ⁊ imꝑfecte diſpõit ſub
iectũ ad operanduꝫ. iõ diffinitur ꝙ eſt q̄
litas de facili mobilis a ſubiecto. Et quo
pꝫ ꝙ habitus ⁊ diſpoſitio dicunt vnam ⁊
eandeꝫ formaꝫ differentẽ ſm̃ eſſe perfec
tũ ⁊ imꝑfectuꝫ. ⁊ qꝛ perfectũ ⁊ iꝑfectuꝫ
ſm̃ eſſe non variãt ſpẽꝫ. ideo conueniẽter
ponunẽ vna ſpẽs. ⁊ copulantur coniuncti
one copulatiua qꝛ perfectum ⁊ iꝑfectum
ſunt diuerſi mõi eſſendi quos dicũt habi
tus ⁊ diſpoſitio: iõ conueniẽter denomi
nanẽ duobus nõibus ⁊ melius ꝙ̃ vno ſo
lo noĩe ſicut ãtiqui qui hanc ſpẽꝫ noĩaue
runt applicationẽ. Quarto ſciendũ ꝙ
ſub hac ſpẽ qualitatis generaliter ponũ
tur qualitates diſponẽtes ſubiectũ ad op
anduꝫ mediante potentia vt ſunt omnes
habitus. vnde ipſoꝝ habituuꝫ quidam
ſunt corporales vt ſanitas. robur. elegan
tia. agilitas ⁊ ſic de alijs. Alij vero ſunt
ſpirituales ⁊ iſtoꝝ aliqui ſunt morales q̃
diſponunt appetituꝫ ſenſitiuũ vel intel
lectiuuꝫ vt ſunt iuſtitia. tẽperantia. forti
tudo ⁊ ſic de alijs virtutibus moralibus
⁊ ſimiliter de vicijs oppoſitis Alij ſunt
intellectuales qui diſponunt intellectum
ad prompte ⁊ faciliter cognoſcendum in
telligibilia vt ſunt ſapientia. ſcientia. in
tellectus. prudentia ⁊ ars: ⁊ iſtorum ha
bituum aliqui ſunt naturaliter acquiſiti
vt ſcientia ab homine acquiritur ꝑ ſtudi
um. Alij ſunt infuſi vt fides ſpes caritas
Alij autem concreati vt ſpecies vel rati
ones rerum in mentibus angeloruꝫ: ⁊ ſic
patet que ſit prima ſpecies qualitatis et
que qualitates ſub ipſa ponuntur.
Sed contra predicta arguitur primo
ſic. diuerſa nomina imponant diuerſas
formas cum nomen importatur a forma:
ſꝫ habitus ⁊ diſpoſitio ſunt diuerſa noĩa:
ergo dicunt diuerſas formas et non ſunt
vna ſpẽs qualitatis. Secundo ſic que
cumqꝫ dicunt eandeꝫ ſpẽm iportant eun
deꝫ modũ eſſendi cum vnius ſpẽi ſit vnꝰ
modus tm̃: ſꝫ habitus ⁊ diſpoſitio non di
cunt eundeꝫ modũ eſſendi ſed diuerſos
ergo male ponuntur vna ſpẽs qualitatis
Tercio ſic nulluꝫ ens in anima repo
nitur in predicamento. ſed ſolum ens ex
tra animã. ſed ſciencia eſt ens in aĩa tm̃:
ergo male ponitur hic ſub prima ſpẽ qua
litatis. Quarto ſic riſibile eſt qualitas
de difficili mobilis et tamen non eſt ha
bitus ergo diffinitio habitꝰ conueĩt alijs
a diffinito. Quinto ſic naturalis incli
natio intellectus ad ſcientiam eſt diſpoſi
tio et tamen non eſt de facili mobilis a
ſuo ſubiecto: ergo male dicitur ꝙ diſpoſi
tio ẽ qualitas de facili mobilis a ſuo ſub
iecto. Ad primuꝫ dr̃ ꝙ diuerſa nomia
nõ ſemꝑ dicunt diuerſas formas: ſꝫ qñqꝫ
dicunt diuerſos mõs eiuſdeꝫ forme. ⁊ ſic
eſt in ꝓpoſito ⁊ lꝫ capiendo formaꝫ gene
raliter pro õni illo quod habꝫ modũ for
me ⁊ determinantis aliud omne nomen
imponaẽ a forma nõ tm̃ capiendo formã
ſpãliter ſoluꝫ pro forma reali. Ad ſecũ
duꝫ dr̃ ꝙ licet habitus ⁊ diſpoſitio dicãt
diuerſos mõs eſſendi accidẽtales vnius
forme. tm̃ bene dicunt vnũ moduꝫ eſſen
di eſſentialem qui eſt diſponere potenti
aꝫ ſui ſubiecti ad operationeꝫ. Ad ter
ciuꝫ dr̃ ꝙ licet ſcientia ſit ens in aĩa vt in
ſubiecto: non tm̃ eſt ens ſoluꝫ in aĩa vt in
cognoſcente ſic ꝙ ſoluꝫ habeat eſſe in ap
prehenſione aĩe: ⁊ iſto mõ capitur ens in
anima cuꝫ diſtinguiẽ cõtra ens reale. vñ
ſcientia quia non eſt ſolum in apprehen
ſione: quantum ad tale eſſe poteſt dici
ens extra animam: quia habet aliud eſſe
ꝙ̃ in tali apprehenſione aĩe. Ad quar
tum dr̃ ꝙ in diffinitiõe habitꝰ preſuppo
niẽ ꝙ ſit q̄litas acquiſita diſponens po
tentiaꝫ ad operatõeꝫ ⁊ hoc non cõuenit
riſibili. iõ ſibi non conuenit illa diffinitõ
Ad quintuꝫ dr̃ ꝙ licet naturalis in
clinatõ intellectus ad ſcientiã ſit quedã
diſpoſitio paſſiua quodammõ ſubiectiua
non tm̃ eſt diſpoſitio formalis de qua di
ſpoſitõe eſt hic ſolum ad propoſitum.

S Ecunda ſpecies qualitatiſ
eſt. Poſtꝙ̃ autor determiauit
de prima ſpẽ qualitatiſ. hic cõ
ſequenter determinat de ſecunda. ſ. de
naturali potentia vel impotẽtia que cõ
uenienter ordinaẽ poſt primam ſpecieꝫ
qui licet via generationis naturalis po
tentia precedit habitũ ⁊ diſpoſitõem eo
ꝙ̃ habitus qualificat ⁊ ꝑficit naturaleꝫ
potentiã et ineſt ſubſtantie mediãte na
turali potẽtia ſicut ſcientia qualificat in
tellectum ⁊ ineſt homini mediante intel
lectu: tamen via perfectionis habitus
precedit naturalem potentiam: quia ha
bitus eſt perfectior naturali potentia et
perfectius diſponit et qualificat ſubſtã
tiam ad operationeꝫ. vnde habitus eſt
prioꝛ naturali potẽtia: ideo hec ſpecies
bene ſequitur primam: ⁊ etiam precedit
duas vltimas: quia ille ſolum conueni
unt ſubſtantijs corporeis: hec autem cõ
uenit tam corporalibus ꝙ̃ ſpiritualibꝰ:
ideo conuenienter ordinatur ſecundo.
Primo ſciendum ꝙ naturalis potẽ
tia eſt ſubſtantie proprietas qua eſt na
turaliter potens ad aliquid faciliter op
andum ⁊ reſiſtenduꝫ contrarijs ſicut ſa
natiuum eſt proprietas ſubſtantie qua
ſanus eſt naturaliter potẽs ad faciliter
ſuas operationes exercendum ⁊ etiam
per hoc poteſt reſiſtere contrarijs ⁊ no
ciuis. et dicitur talis qualitas naturalis
eo ꝙ conſequiẽ principia naturalia. ſ. ma
teriaꝫ ⁊ formaꝫ: ⁊ dicitur potentia eo ꝙ
eſt vigor ⁊ valor forme ſupra materiaꝫ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ad exercenduʒ ſuas operatõeſ natural:
ſed econtra naturalis ipotentia eſt pro
prietas ſubſtantie: qꝛ ipa eſt impotens
ad faciliter operanduʒ ⁊ cõtrarijs reſi-
ſtenduʒ: ſicut egrotatiuũ dicit qualitatẽ
qua hõ eſt impotens ad operandum et
per ipaʒ etiaʒ faciliter ledit a contrarijs
⁊ dr̃ talis qualitas naturalis non ꝙ cau
ſetur a natura rei: ſed quia ſe tenet circa
principia naturalia ipius rei. ⁊ dr̃ ipotẽ
tia eo ꝙ eſt vigor et valor materie ſup̃
formaʒ in ordine ad operationes natu
rales eius. Secundo ſciendũ ꝙ natu
ralis potentia in ſubſtantia cauſat ex vi
ctoria forme ſupra materiaʒ. et eſt talis
victoria vel dominiuʒ qñ materia eſt to
taliter diſpoſita ſm exigentiaʒ forme ſic
ꝙ nõ habet diſpoſitões contrarias ipe
dientes proprias opationes ipſius for
me: ſʒ forma poteſt faciliter ⁊ libere exer
cere in tali materia ſuas operationes.
Sed ecõtra naturalis ipotentia proue
nit ex victoria vel dominio materie ſu-
pra formaʒ que eſt qñ materia hʒ diſpo
ſitiones contrarias diſpoſitõibus requi
ſitis ad ipſaʒ formã ꝑ quas ipſa forma
ipeditur ad faciliter operanduʒ vel reſi
ſtenduʒ cõtrarijs. Tercio ſciendũ ꝙ
naturalis potẽtia ⁊ ipotentia cõſideran
tur dupl̃r. vno mõ inquantuʒ conueni-
unt in vno genere ſupiori ⁊ ipm̃ circum
loqunt̃ eo ꝙ tale gen⁹ eſt nobis ignotũ
et iſto mõ faciunt vnaʒ ſpẽm qualitatis
non ſpãliſſimaʒ ſʒ ſubalternaʒ. Alio mõ
conſiderant̃ ſm ꝓprias eſſentias cõpa-
rando ipas inter ſe: ⁊ hoc mõ ſunt diuer
ſe ſpẽs ab inuiceʒ diſtincte qꝛ ſpecifice
drñt. ⁊ ꝓpter hoc coniungunt̃ coniunctõ
ne diſiunctiua que diſiungit ſignificata
terminoꝝ. ꝓpter hoc etiaʒ conuenienti⁹
noiantur diuerſis noibus ad explican-
duʒ hãc diuerſitateʒ q̃ꝫ noiantur vno ſo
lo noie ſicut fecerũt ãtiqui q̃ hanc ſpẽʒ
appellauerũt aptitudineʒ: hic tñ ponun
tur iſta duo noĩa loco ſui generiſ proximi
qꝺ circumloqunt̃: et cũ hoc ꝑ iſta diuerſa
noĩa explicat̃ diuerſitas iſtaꝝ ſpecierum.
Quarto ſcienduʒ ꝙ ſub hac ſpẽ quali
tatis gñaliter reponunt̃ oẽs aptitudines
vel inclinationes quibus ſubſtantia pro
ducta naturaliter inclinat̃ ad aliquid op
anduʒ vel etiaʒ ad reſiſtenduʒ cõtrarijs
ſuis: ⁊ ões qualitates quibus naturaliter
ipeditur a ſuis operatõibus: ⁊ iõ ſub hac
ſpẽ reponuntur õeſ potentie aĩe vegita-
tiue que ſunt nutritiuũ augmentatiuũ et
generatiũ. ⁊ potentie aĩe ſenſitiue vt ſunt
quinqꝫ ſenſus exteriores et quinqꝫ interi
ores. ſ. ſenſus cõis. ymaginatiua. extimatiua
fantaſia. ⁊ memoria. ⁊ potentia motiua et
appetitiua eius: ⁊ etiaʒ potentie anime in
tellectiue vt rõ intellectus ⁊ volũtas. Hic
etiaʒ reponunt̃ alique inclinationes natu
rales que noĩantur nominibus virtutuʒ
vel habituũ: eo ꝙ inclinat ad ſimiles op
ationes ſicut ipſi habitus vt aliqui dicũ-
tur naturaliter iuſti ⁊ naturaliter libera-
les qꝛ habent naturaleʒ inclinatiõem ad
opera iuſtitie vel liberalitatis. et ſic iuſti
tia ⁊ liberalitas: ⁊ ſimiliter de alijs noib⁹
habituũ pñt poni equiuoce in prima ſpẽ
qualitatis ⁊ etiã in ſecunda: et ſic pʒ que
ſit ſecunda ſpecies qualitatis ⁊ que qua
litates ſub ipſa ponant̃. Contra predi
cta arguit̃ primo ſic. potentia materie ad
formam eſt naturalis potentia: tamen nõ
eſt qualitas: ergo male dicit̃ ꝙ naturalis
potentia eſt ſpecies qualitatis. Secũ
do ſic nulluʒ ens reſpectiuũ eſt qualitas
cum qualitas ſit ens abſolutum: ſed na-
turalis potentia eſt ens reſpectiuuʒ quia
potentia ſemꝑ reſpicit actũ: ergo non eſt
ſpecies qualitatis. Tercio ſic nulla ꝑ
uatio eſt ſpecies qualitatis: ſed naturalis
impotentia dicit priuationem naturalis
potentie ergo naturalis impotencia non
eſt ſpecies qualitatis. Quarto ſic.
õnis impotentia eſt preter naturam vel
contra naturã. ergo nulla impotentia eſt
naturalis: ergo naturalis impotentia nõ
eſt vna ſpecies qualitatis. Quinto
ſic naturalis potentia ⁊ naturalis impotẽ
tia eſſentialiter differunt ergo ſunt diuer
ſe ſpecies: ergo male ponuntur vna ſpẽs
qualitatis. Ad primum iſtorum dicit̃
ꝙ licʒ potentia materie ad formã ſit que
daʒ naturalis potentia ad eſſe tñ non eſt
potentia ad operanduʒ que conſequitur
totum compoſituʒ ſubſtantiale: ⁊ de tali
potentia ad operanduʒ ſoluʒ hic intelli-
gitur. Ad ſecunduʒ dicitur ꝙ licet na
turalis potentia quantuʒ ad proprietatẽ
nominis potentie dicat reſpectũ ad actũ
⁊ ratione eius dicatur relatiuum ſm dici
tamen quantuʒ ad id quod eſt. eſt ẽs ab
ſolutuʒ ⁊ eſt quedam qualitas diſponẽs
ſubiectuʒ ad operandum. Ad terciuʒ
dicitur ꝙ licet naturalis impotentia quã
tum ad rationeʒ impoſitiõis nominis di
cat priuationeʒ naturalis potentie. tamẽ
quantuʒ ad rem ſignificataʒ: ⁊ quantum
ad id qꝺ eſt dicit vnã qualitateʒ poſitiuaʒ
que contrariat̃ naturali potentie. Ad
quartuʒ dicitur ꝙ licet impotentia ſit ali
quo modo innaturalis vel cõtra naturaʒ
eo ꝙ impedit operatiões proprias ipius
nature tamẽ bene dicitur naturalis eo ꝙ
ſe tenet circa principia naturalia rei et re
ſpicit operatiões nature: ⁊ hoc modo hic
naturalis impotentia ſumitur quia nõ di
citur naturalis eo ꝙ cauſetur a natura rei
vel etiam conferat ad naturam rei ſʒ ꝓp-
ter cauſam dictam. Ad quintuʒ dicit̃
ꝙ licet naturalis ipotentia et potẽtia ſint
inter ſe diuerſe ſpecies ſm ꝙ ad ſe inuicẽ
cõparantur. tamen vt circumloqunt̃ ſuum
ſuperius bene ponũtur vna ſpecies qua
litatis vt prius dictum eſt.

Paſſio ⁊ paſſibilis qualitas
Poſtq̃ autor determiauit de ſe
cunda ſpecie qualitatis. hic con
ſequenter determinat de tercia que eſt paſ-
ſio ⁊ paſſibilis qualitas que ſpecies cõ
uenienter ponitur tercia quia ſequitur
primam ⁊ ſecundaʒ propter cauſas dic
tas. Et ponitur immediate poſt ſecun-
dam et ante quartam eo ꝙ in ſecunda
ponuntur naturaliter virtutes anime: in
hac autem ſpecie reponuntur ille quali
tates que ſunt obiecta potentiarum ani
me: ⁊ quia obiecta cognoſcuntur per po
tentias a poſteriori ⁊ potentie per obiec
ta a priori. ideo conuenienter poſt natu
ralem potentiam et ipotentiam imedia
te determinatur de paſſione et paſſibili
qualitate anteq̃ põatur quarta ſpecies
qualitatis. ⁊ licet obiecta quantũ ad ac
tuʒ potentiaruʒ quodammõ precedant
potentias ſicut actiuuʒ precedit paſſiuũ
tamẽ quantũ ad hoc quod eſt denomi
nare ſubſtantiaʒ qualeʒ naturales potẽ
tie que fluunt a naturalibus principijs
ſubſtantie ⁊ denominant eaʒ intrinſece
priores ſunt ſuis obiectis que denoĩant
eaʒ extrinſece eo ꝙ cauſant̃ in ſubiecto
per aliquod extrinſecuʒ: iõ non oportu
it ponere iſtaʒ ſpeciem ante ſecundam.
Primo ſciendũ ꝙ paſſio ⁊ paſſibilis
qualitas inter ſe cõueniunt et drñt. vñ
conueniũt in hoc ꝙ vtrũqꝫ dicit eandẽ
qualitateʒ que infert̃ a paſſione vel in-
fert paſſionẽ. Sʒ drñt primo qꝛ paſſio
dicit illaʒ qualitatẽ ſub eſſe iperfecto et
non ꝑmanente in ſubiecto ſicut rubedo
ex verecundia proueniens: ſʒ paſſibilis
qualitas dicit illaʒ qualitatẽ ſm eſſe ꝑ-
fectuʒ ⁊ fortiter radicatuʒ ⁊ permanens
in ſubiecto. ſicut eſt rubedo que prouenit
a natura. Differũt ſecundo qꝛ paſſio nõ
denoĩat ſubſtantiaʒ ſimpliciter qualem
ſʒ magis denoĩat ſubiectuʒ eſſe paſſum
rõne cui⁹ dr̃ paſſio ſicut rubedo cauſata
ex v̾ecũdia nõ denoĩat ſubiectũ rubeũ
ſimpl̃r. ſʒ denoĩat ipm̃ paſſuʒ eſſe: ſʒ paſ
ſibilis qualitas denoĩat ſuũ ſubiectũ q̃
le ſimpl̃r eo ꝙ hʒ in ſubiecto ẽe ꝑfectuʒ

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

et hec differentia prouenit ex precedēti
Secundo ſciendūꝫ ꝙ paſſio vt hic
ſumitur eſt qualitas cito tranſiens infe
rēs paſſionē vel illata ex paſſione. ſicut
rubedo infertur a paſſione verecundie
vel palliditas ex paſſione timoris et dꝛ
paſſio qꝛ cauſatur a paſſione. vel qꝛ cau
ſat paſſionē in ſuo ſubiecto: ⁊ etiāꝫ quia
denoīat ſuūꝫ ſubiectū fuiſſe paſſum per
modūꝫ paſſionis ⁊ hꝫ ſimilem modum
eſſendi cūꝫ paſſione. ſ. eſſe cito tranſiēs
⁊ non radicatūꝫ in ſubiecto. ſꝫ paſſibilis
qualitas eſt qualitas inferēs paſſionēꝫ
vl' illata a paſſione permanēs ī ſuo ſub
iecto: ſicut eſt albedo ⁊ rubedo natural'
⁊ alie qualitates que ſenſibus inferunt
paſſiones: et non dꝛ paſſibilis qualitas
eo ꝙ aliquid patiat̄ tamꝙ̄ ſubiectū paſ
ſionis. ſed qꝛ infert̄ ab aliqua paſſione
vel qꝛ infert paſſionēꝫ ſenſibus: iō con-
iungit̄ paſſioni vel vt cauſa vel vt effec
tus eius rōe cuꝰ dꝛ paſſibilis qualitas.
Tercio ſciendūꝫ ꝙ paſſio ⁊ paſſibil'
qualitas ſemꝑ dicunt eandēꝫ ſpēm qua
litatis cū importēt eandem qualitatem
ſm eſſentiāꝫ ſpēi ſicut eſt eadēꝫ eſſentia
rubedinis que primo hꝫ eſſe īperfectūꝫ
in ſubiecto ⁊ eſt paſſio: et poſtea hꝫ eſſe
perfectūꝫ ⁊ dꝛ paſſibilis qualitas. ⁊ pro
pter hoc iſta copulant̄ per coniunctōem
copulatiuā: ſed qꝛ importāt illāꝫ formā
ſub diuerſis modis eſſendi qui mōi per
idē nomē ſufficienter explicari non pn̄t
iō nominant̄ diuerſis nōibus et melius
ꝙ̄ vno ſolo noīe ſicut āṫiqui noīauerūt
hanc ſpeciem noīe caſus eo ꝙ qualitas
huius ſpēi cauſat̄ in ſubiecto ab aliquo
extrinſeco per modūꝫ illius ꝙ a caſu ꝓ
ducit̄. Quarto ſciendū ꝙ ſub hac ſpē
reponuntur ōnes qualitates ſenſibiles
generaliter. quarūꝫ alique pertinent ad
corpus quedāꝫ vero ad aīāꝫ. Ad corpꝰ
pertinēt omnes que ſunt obiecta quiqꝫ
ſenſuūꝫ exterioꝝ vt color ſonus. odor. ſa
por. calidūꝫ. frigidum. humidum. ſiccum
graue. leue. et alie qualitates tangibiles
quia om̄es iſte qualitates inferunt ſenſi
bus paſſiones. ⁊ pertinentes ad animam
ſunt ira. gaudiūꝫ. timor. ⁊ ſic de alijs que
cauſantur in appetitu ex aliqua paſſione
In hac etiāꝫ ſpecie reponuntur alique q̄
litates occulte que inferūt paſſiones cor
pori: ⁊ omnes influentie celeſtes: ⁊ etiam
occulte virtutes herbarum: vel aliquorū
lapidūꝫ ſicut eſt virtus magnetis que at
trahit ferrūꝫ. vel qualitas veneni que in
ficit homines: ⁊ per hoc pꝫ de tercia ſpē
qualitatis ⁊ que ſint qualitates ſub ea cō
tente. Contra predicta arguitur pmo
ſic. paſſio eſt vnūꝫ predicamentūꝫ diſtin
ctum a qualitate: ergo non eſt vna ſpēs
qualitatis. Secundo ſic omnis qua
litas de prima ſubſtantia predicatur in q̄
le. ſed paſſio non denominat ſubſtantiāꝫ
qualem vt prius dictum eſt: ergo paſſio
male ponitur vna ſpecies qualitatis.
Tercio ſic omne paſſibile eſt aptum
natum aliquid pati: ſꝫ nulla qualitas eſt
apta nati aliquid pati: cū nulla qualitas
poſſit eſſe ſubiectūꝫ paſſionis ergo nulla
qualitas eſt paſſibilis: ⁊ ſic paſſibl'is qua
litas non ponitur ſub hac ſpecie qualita
tis. Quarto ſic quecumqꝫ dicunt ean
dem eſſentiam ſunt in equali gradu per
fectōis: ſꝫ paſſio paſſibilis q̄litas nō ſunt
equalis perfectionis: ergo non dicunt v-
nam ſpeciem qualitatis. Quinto ſic
albedo et nigredo ſunt qualitates paſſi-
biles et tamen non inferunt paſſionē ſen
ſibus. vt puta viſui. quia non tangunt ip
ſum viſum: ergo non agunt in ipſum. nec
poſſunt in eo cauſare paſſionēꝫ: ergo ma
le dicitur ꝙ paſſibiles qualitates inferūt
ſenſibus paſſiones. Ad primum dꝛ
ꝙ paſſio vt eſt effectus illatioqꝫ actōnis
bene eſt predicamentūꝫ diſtinctū a qua
litate et ſic non eſt ſpēs qualitatis: ſed tn̄
paſſio q̄ eſt ſenſibilis q̄litas hn̄s ēe īpfec
tūꝫ ⁊ cito tranſiens nō eſt predicamen-
tum ſꝫ vna ſpēs qualitatis. Ad ſecū
dūꝫ dꝛ ꝙ lꝫ qualitas ſm eſſentiāꝫ ⁊ eſſe
perfectūꝫ ſiml' que dꝛ qualitas denoīet
ſubſtantiāꝫ qualēꝫ non tn̄ qualitas que
ſolūꝫ habet eſſentiam qualitatis et eſſe
īperfectūꝫ: ſed ſolū denoīat ſm quid eo
mō quo hꝫ eſſe in ſubſtantia: ⁊ ſic eſt de
paſſiōe vt dictūꝫ eſt. Ad terciūꝫ dicit̄
ꝙ vno mō aliquid dꝛ paſſibile tamquā
ſubiectūꝫ paſſionis: ⁊ tale eſt aptūꝫ natū
aliquid pati. Sed alio mō aliquid dꝛ
paſſibile a cā vel effectu eius qꝛ cauſat
paſſionē vel cauſat̄ a paſſiōe: ⁊ paſſibile
hoc mō nō eſt aptū natū aliq̄d pati. ⁊ ſo
lūꝫ hoc modo dꝛ aliqua qualitas paſſi
bilis. Ad quartūꝫ dꝛ ꝙ licet paſſio ⁊
paſſibilis qualitas nō ſint equalis per-
fectionis q̄ntūꝫ ad modūꝫ eſſendi tamē
q̄ntum ad eſſentiam ſunt in equali gra
du perfectōis: ideo vnāꝫ ſolāꝫ ſpēꝫ im-
portāt. non ſpālíſſimāꝫ ſed ſubalternam
⁊ in ſuis inferioribus conueniunt in ea
dem ſpē ſpecialiſſima: ⁊ q̄nqꝫ in eodem
indiuiduo. ſ. quādo vna q̄litas prio hꝫ
eſſe paſſionis ⁊ per radicatōem in ſub-
iecto efficit̄ paſſibilis qualitas. Ad
quintum dꝛ ꝙ licꝫ albedo ⁊ alij colores
nō agant corporaliter nec inferant paſſi
ōēꝫ corporalē viſui tn̄ ſibi inferūt paſſio
nem ſpūalēꝫ ⁊ perfectiuāꝫ ⁊ agunt in ip
ſum intentionaliter: ⁊ in hoc differūt ab
alijs obiectis ſenſuūꝫ que agunt corpa
liter in ſenſum vt qualitates tangibiles
in actum.

Forma ⁊ circa hoc aliquid

f Poſtꝙ̄ autor detiauit de tercia
ſpē qualitatis. hic conſequēter
determinat de quarta que eſt forma et
circa hoc aliquid cōſtans figura. ⁊ ratō
eſt qꝛ poſt naturalēꝫ potentiāꝫ oportuit
ponere terciāꝫ ſpēm qualitatis ſub qua
continent̄ obiecta naturaliūꝫ potentiaꝝ
q̄ eſt paſſio ⁊ paſſibilis q̄litas. iō opor-
tuit hanc ſpēꝫ poni vltiāꝫ: ⁊ etiam ꝓpter
hoc qꝛ qualitates triū ſpēꝝ precedentiū
ſe tenēt ex parte forme: hec aūt ex parte
materie: ⁊ qꝛ qualitas a toto genere inſe
quitur ſubſtantiā gracia forme. ideo alie
qualitates que ſe tenēt ex parte forme ꝑ
fectius hn̄t rōēꝫ forme qualitatis ꝙ̄ for
ma ⁊ figura. iō hec ſpēs cōuenienter in lo
co vltimo ordinat̄. Primo ſciendū ꝙ
forma et figura inter ſe cōueniunt ⁊ drn̄t
in hoc. n. conueniūt ꝙ dicūt eandēꝫ ſpēꝫ
qualitat̄ſ. ſ. qualitatē que eſt tiatio quan
titatis in ſubiecto. primo eniꝫ termīat q̄n
titatēꝫ ⁊ ꝑ quantitatē ſubiectūꝫ eiꝰ. Sed
drn̄t in hoc qꝛ talis tiatio quantitat̄ſ pōt
cōparari ad formā ſubſtantie in qua eſt
⁊ ad quantitatē quāꝫ īmediate terminat
⁊ ſecundū comparatōēꝫ eiꝰ ad foīāꝫ quā
termīat dꝛ forma: qꝛ ipſa cātur circa quā
titatēꝫ ſm exigentiā illius forme. ⁊ ꝑ com
paratōēꝫ ad quantitatē quāꝫ termīat dꝛ
figura. Unde actꝰ forme eſt cōtinere illa
que ſunt ad intra. ⁊ actus figure eſt depi
gi ad ex̄ ſm exigentiā terminatōis quāti
tatis. Ex quo pꝫ ꝙ forma ⁊ figura cūꝫ di
cāt eandēꝫ eſſentiā conueniēter ponunt̄
vna ſpēs qualitat̄ſ. et bn̄ coniungunt̄ per
coniunctōēꝫ copulatiuāꝫ. ⁊ qꝛ drn̄t rōne:
iō ad oſtendendū illāꝫ diuerſitatē conue
niēter duobus nōibus noīantur meliꝰ ꝙ̄
nominarent̄ vno noīe tm̄. Secūdo ſci
endum ꝙ forma pōt capi dupliciter. vno
mō ꝑ quacūqꝫ eſſentia dāte aliquod ēe
foīale ⁊ ſic eſt quoddā ſuperius ad om̄s
formas eſſentiales ⁊ accn̄tales ⁊ hoc mō
non capit̄ hic. Alio mō capitur ſpāliter ꝑ
figura tiatiua quantitat̄ſ ⁊ ſic accipit̄ in ꝓ
poſito. ⁊ talis q̄litas terminās quātitatēꝫ
maḡſ dꝛ forma ꝙ̄ quecūqꝫ alia ſpēs qua
litatis ꝓpter hoc ꝙ in ſpēbus nature illa
figura conſequit̄ formā eſſentialēꝫ ſpēi ⁊
eſt figuratiua ⁊ notificatiua illius forme
ſubſtātialis. ſicut cognoſcimꝰ formā hoīs
vel aſini ꝑ figuram eius ⁊ diſtinguimus

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES

ſpecies corpoꝝ ab inuiceꝫ per taleꝫ figu
ram. vnde quecũqꝫ differunt ſpecie: dif
ferunt etiaꝫ figura ⁊ forma. ⁊ que in ſpẽ
conueniunt eodeꝫ mõ figurantur: vt hõ
in omnibus ſuis indiuiduis hꝫ formaꝫ
erectam ſurſum ⁊ quodammõ ſimileꝫ fi
guraꝫ in capite manibus ⁊ pedibus et a
liis menbris. Tercio ſciendum ꝙ fi-
gura poteſt accipi dupliciter. vno modo
pro quantitate figurata vel terminata
⁊ ſic eſt quãtitas ⁊ hoc mõ non capitur
hic. Alio mõ capitur formaliter pro for
matione vel figuratione quantitatis. vt
ſunt triãgulus quadrãgulꝰ: ⁊ ſic figura
eſt qualitas circa quantitateꝫ poſita: et
ſic capit̃ hic. ⁊ qꝛ eſt qualitas circa hoc
aliquid. i. circa indiuiduuꝫ completum
de genere ſubſtantie: Ideo talis forma
vel figura quantitateꝫ terminãs eſt con
ſtans circa hoc aliquid. Quarto ſciẽ
dum ꝙ ſub hac ſpecie generaliter ponũ
tur oĩes figure corporales ⁊ ſuperficia
les quarũ alique ſunt figure naturales
que cauſantur a natura ⁊ a formis natu
ralibus corporuꝫ in quibus ſunt vt bi-
pedalis in hoĩe ⁊ quadrupedalis in eq̊
⁊ ſic de aliis. Alie vero ſunt artificiales
que cauſantur ab arte vt eſt figura do-
mus cathedre vel ſcanni. vnde oĩa arti
ficialia ſub hac ſpẽ ponuntur. etiam ſub
ipſa continentur paſſiones linee vt ſunt
rectuꝫ curuuꝫ languꝫ ⁊ breue. et alique
paſſiones numeri que ſibi conueniunt
per ſimilitudinẽ ad figuras corporales
vt quadratũ ⁊ bicubitum ⁊ ſic de multis
aliis. ⁊ per hoc patꝫ que ſit quarta ſpẽs
qualitatis: ⁊ que qualitates ſub ipſa po
nuntur. Contra predicta arguit̃ primo
ſic. nulluꝫ ſuperius ad qualitateꝫ eſt ſpe
cies qualitatis. ſꝫ forma eſt quoddaꝫ ſu
perius ad qualitateꝫ quia cõuenit om-
nibus accidentibus ergo non eſt ſpẽs
eius. Secundo ſic figura eſt quedaꝫ
quantitas que termino vel terminis
clauditur ergo non eſt ſpẽs qualitatis.

Tercio ſic. omnis. terminꝰ eſt eiuſdeꝫ
predicamenti cuꝫ ſuo terminato: ſicut dif
ferentia terminans genus eſt eiuſdem p̃
dicamenti cuꝫ ipſo. ſꝫ figura eſt terminus
quantitatis: ergo eſt de predicamẽto quã
titatis ⁊ non qualitatis. Quarto ſic. il
lud quod continet̃ ⁊ includitur infra hoc
aliquid non eſt circa hoc aliquid. ſed fi-
gura continet̃ infra hoc aliquid cuꝫ ſit in
eo vt in ſubiecto ergo non eſt cõſtans cir
ca hoc aliquid. Quinto ſic. forma do-
mus ⁊ figura eſt de iſta ſpẽ. et tñ non eſt
circa vnuꝫ indiuiduuꝫ ſꝫ conſtat in qua
dam multitudine lignoꝝ ⁊ lapiduꝫ: ergo
male dr̃ ꝙ hec q̃litas eſt figura cõſtans
circa hoc aliquid. Ad primum dr̃
ꝙ ſi capiatur forma pro omni illo quod
dat eſſe rei eſt quoddam ſuperiꝰ ad qua
litatem. Sed ſi capiatur pro qualitate q̄
dicit terminatõeꝫ quantitatis ſecundum
exigentiam forme ſubſtantialis nõ eſt ſu
perius ad qualitatem ⁊ hoc mõ ſolũ hic
accipitur. Ad ſecunduꝫ dicitur ꝙ licet
figura accepta materialiter ſit quãtitas:
non tñ figura formaliter accepta vt dictũ
eſt. Ad tercium dicitur ꝙ licꝫ terminꝰ
intrinſecus ⁊ eſſentialis ſit eiuſdeꝫ predi
camenti cuꝫ ſuo teriato: non tñ terminus
extrinſecus. modo forma vel figura eſt
terminus extrinſecus quantitatis: iõ non
ponitur in eodeꝫ predicamento cuꝫ ipſa.

Ad quartuꝫ dicitur ꝙ licet figura cõ
tineatur infra hoc aliquid. tamen hoc nõ
fit ſecundum profunditateꝫ ſed ſecundũ
ſuaꝫ ſuperficieꝫ que aliquo modo intrin
ſece circundat ipſuꝫ hoc aliquid: ideo bñ
dicitur conſtans circa ipſuꝫ. Ad quin
tum dicitur ꝙ licet forma domus ſit mul
titudo indiuiduoꝝ. ſ. lignoruꝫ ⁊ lapidum
tñ omnia indiuidua per aggregationem
⁊ ordinem illorum inter ſe ſe habent per
moduꝫ vniꝰ indiuidui ſuſcipiẽtis taleꝫ fi
guraꝫ: iõ illa figura eſt circa hoc aliquid.

Qualia vero dicunt̃. Poſt
ꝙ auctor determinauit de q̃litate
in comuni et quantum ad ſuas
ſpecies: Hic conſequẽter determinat de
quale qđ eſt denominatiuum eius: Et rõ
ordinis eſt. qꝛ qualitas dat formaliter eſ
ſe quale ⁊ eſt cauſa ipſius qualis. Ideo
prius diffinita eſt a poſteriori per quale
tamq̃ per ſuuꝫ effectuꝫ: ſꝫ qꝛ quale eſt ꝓ
pꝛiũ effectus ⁊ formalis ipſius qualitatſ
⁊ cauſa naturaliter precedit ſuum effectũ
ideo prius dictatum eſt de qualitate an-
teq̃ determinaret̃ de quali. Primo ſci
enduꝫ ꝙ qualitas ⁊ quale in hoc cõueni
unt ꝙ dicunt eandeꝫ eſſentiaꝫ qualitatis
⁊ ſic conueniũt in ſignificato: ſꝫ differunt
in hoc ꝙ q̃litas dicit illã eſſentiã ſm̃ ſe et
nõ ſm̃ inherẽtiaꝫ ad ſubiectũ. quale vero
iportat illaꝫ eſſentiã cuꝫ inherẽtia ad ſub
iectuꝫ. Et iõ differunt quale ⁊ qualitas ſi
cut cõcretum ⁊ abſtractum. ſic ꝙ qualitas
eſt abſtractuꝫ. quale vero eius concretuꝫ
⁊ qꝛ dicunt eandeꝫ eſſentiaꝫ iõ reponunt̃
in eodẽ predicamento. et ſic vt q̃litas eſt
vnuꝫ genus gñaliſſimuꝫ quod predicat̃
de ſuis inferioribus acceptis in abſtrac-
to ita etiaꝫ ⁊ quale eſt vnuꝫ genꝰ genera
liſſimuꝫ nõ diſtinctuꝫ a qualitate quod p̃
dicat̃ de ſuis inferioribus in concreto ac
ceptis. vt dicendo albuꝫ eſt quale nigruꝫ
eſt quale. Secundo ſcienduꝫ ꝙ cõcre
tuꝫ dupliciter conſideratur. vno mõ ſecũ
duꝫ reſpectuꝫ queꝫ hꝫ ad ſuuꝫ ſubiectuꝫ
⁊ ſm̃ taleꝫ reſpectũ non ordinatur in pre
dicamẽto ⁊ hoc mõ non eſt genꝰ nec ſpe
cies ſꝫ accidens. Alio mõ conſiderat̃ ſm̃
reſpectũ quem hꝫ ad ſua ſuperiora quo-
rum eſt ſpecies. et ad ſua inferiora quoꝝ
eſt genus: et ſm̃ taleꝫ reſpectuꝫ eſt ordĩa
bile ſm̃ ſub ⁊ ſupra et per ſe reponitur in
predicamento: vnde licet reſpiciat ſuum
ſubiectuꝫ tamen ille reſpectus ab eo non
tollit reſpectuꝫ eſſentialeꝫ ad ſua ſupiora
⁊ inferiora iõ non impedit ipm̃ p ſe repo
ni in predicamẽto. ⁊ licet cõnotet ſuuꝫ
ſubiectum eo ꝙ ſignificat formam cum
inherentia ad ſuum ſubiectum: tamen
non ſignificat ipſuꝫ de ſuo pꝛĩcipali ſig-
nificato qꝛ vt dicitur in predicamentis
phi album ſolam quantitatẽ ſignificat.
Et qꝛ vnumqđqꝫ reponitur in predica-
mento ſecunduꝫ ſuam eſſentiam quam
importat ⁊ concretuꝫ dicit ſolam eſſen-
tiam ſui abſtracti: ideo ponitur in eodeꝫ
predicamẽto cuꝫ ſuo abſtracto. Ter
cio ſciendum ꝙ quale ſic diffinit̃. Qua-
lia dicuntur q̄ ſecundum hec ab aliqua
qualitate denominatie dicũtur: vel que
dicuntur ab aliqua q̃litate non denoĩa-
tiue. In qua diffinitione loco generis
diffiniti ſub ĩtelligitur dicibilia: dicibile
enim habꝫ modũ generſ reſpectu oĩuꝫ
predicamẽtoꝝ. Deinde ponitur q̄ ſecũ-
dum hec denominatie dicuntur. ad de-
notandum q̃lia que ſecundũ veram de
nominatõem ab aliqua q̃litate dicũtur.
ſicut a gramatica gramaticus: a iuſticia
iuſtus que dicuntur denominatiue ſm̃
hec id eſt ſecundũ iſtas ſpẽs qualitatis
ſuperiꝰ poſitas. Deinde ponitur vel ab
aliqua q̃litate non denominatiue ad de
notanduꝫ qualia q̄ dicuntur a qualita-
te non ſecundum veram denoĩationem
ſicut ſtudioſus a virtute. Quarto ſci
endum ꝙ pluribus modis non dicitur
quale denominatie a qualitate. vno mõ
quando qualitas habꝫ imperfectũ eſſe
in ſuo ſubiecto. vt quando habet ẽe re-
miſſum in ſuo ſubiecto quod nõ ſufficit
denominare ſubiectum ſicut eſt calidi-
tas in aqua tepida. vel quãdo eſt ſolũ
in tranſitu ⁊ non ꝑmanet in ſubiecto vt
pallor ex timore. vel quando ineſt ſub-
iecto ſolum ſecundum partem que non
ſufficit denominare totuꝫ ſicut eſt albe-
do in dentibus ethiopis que non ſuffi-
cit denominare ipſum album. His tribꝰ
modis qui ſumunt̃ ex parte rei non ſu-

mitur quale a qualitate. Sed alio mō quale ſumitur a qualitate non denoīatiue ex parte vocis quando ſcilicet ipſū quale non habet denominationē ſcđm nominationeꝫ abſtracti: ſic ꝙ cōueniat cum ipſo in principio et differat in fine qđ tamen requiritur ad denoīationem et hoc contingit adhuc dupliciter. vno modo quando qualitati a qua ſumitur quale non eſt nomen impoſituꝫ vt curſor ⁊ pugillator quando dicunť a naturali potēcia currendi vel pugillādi dicūtur non đnominatiue qꝛ illi naturali potentie non eſt nomen impoſitum: ſed vt dicuntur abarte currendi vel pugillādi vt ſunt in prima ſpecie qualitatis bene dicuntur denominatiue. Alio modo qn̄ qualitati a qua ſumiť q̄le eſt nomen impoſitum ⁊ nomen qualis non ſumiť ſm nomē ſui abſtracti vt ſtudioſus dicitur a virtute. Et propter iſtos vltimos modos qualis ponitur vltima pars diffinitionis qualium. Contra predicta arguitur p̄io ſic in predicamēto q̄titatis non ponitur diffinitio concreti quātitatꝭ vel denomīatiui eius: ergo ſimiliter hic nō debet poni ſeu diffiniri denoīatiuuꝫ qualitatis. Secūdo ſic omē qđ diffinitur debet capi per moduꝫ vnius ſed quale hic non capitur per modum vniꝰ ſed pluriuꝫ cum ponatur in plurali numero: ergo male hic diffiniuntur qualia in plurali nūero. Tercio ſic. ſimile dicitur ab aliqua qualitate non denominatiue ergo ſibi conuenit hec diffinitio ⁊ tamen non eſt quale. ſed ad aliquid: ergo iſta diffinitio non conuenit ſoli diffinito. Quarto ſic. nlla bona diffinitio debet dari per diſiunctionē qꝛ diſiūctio non ſignificat aliquid detiate ſꝫ ſignificat vnuꝫ ꝑ diſiunctōeꝫ ad aliud. mō diffinitio debet dicere detiate eſſe diffiniti ſꝫ iſta diffinitio datur per diſiunctioneꝫ ergo nō eſt bona. Quinto ſic. omne quale ſumitur ab aliqua qualitate et illa qualitas eſt natura denoīans ⁊ quale eſt denoīatiuuꝫ eiꝰ. ğ nulluꝫ quale ſumiť ab aliqua qualitate non denoīatiue. Ad primuꝫ dicitur ꝙ licet in quantitate ſint duo denominatiua. ſ. quantuꝫ ⁊ quotum tamen vtrūqꝫ illoruꝫ ſemꝑ dicitur codeꝫ mō denoīatiue a quantitate. ſꝫ quale nō ſemꝑ dicitur codeꝫ modo a qualitate ſꝫ quandoqꝫ denominatiue ⁊ quādoqꝫ nō. Ideo ad oſtendenduꝫ hanc diuerſitateꝫ qualiuꝫ magis hic oportet determinare de quali q̄ de cōcreto quātitatis: Ad ſecundum dicitur ꝙ licet quale non ſumatur hic per modum vnius in numero ſed plurium: tamen ſumitur per modum vnius in genere. ⁊ hoc ſufficit ad hoc qđ diffiniatur. tamen hic ponitur in plurali numero ad denotanduꝫ pluralitatē qualium quorum aliqua dicuntur a qualitate denominatiue ⁊ aliqua non. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licꝫ ſimile dicatur effectiue ab aliqua qualitate: non tamē dicitur formaliter ab aliqua et hoc modo intelligiť ꝙ quale dicitur a qualitate. Ad quartum dicitur ꝙ licet nulla diffinitio ſecundum ſe tota debeat dari per diſiunctionē quia nihil determinate notificaret tamē poteſt dari per diſiunctionem quantum ad aliquas partes eius propter diuerſitatem aliquam inferiorum diffiniti. et ſic eſt in iſta in qua ponitur determinate illa pars qualia dicuntur que dicuntur ab aliqua qualitate denoīatiue. et ponitur diſiunctio inter iſtas partes denominatiue vel non denomīatiue propter diuerſos modos qualiuꝫ. Ad quintum dicitur q̄ licet omne quale ſumatur a qualitate ſm rem non tamen ſm rem ⁊ voceꝫ ſimul in aliquibus vt dictum eſt. Ideo aliqua dicuntur non denominatiue.

c Ontrarietas eſt in qualitatibus. Poſtq̄ autor determinauit de qualitate ⁊ quali quātuꝫ ad ſuuꝫ eſſe eſſentiale. Hic conſequenter aſſignat tres proprietates eiꝰ. In quaruꝫ prima diciť ꝙ in qualitatibus reperitur contrarietas. Cuius ratō eſt quia omnes forme repugnantes que ſe mutuo expellunt ab codeꝫ ſubiecto inter ſe contrariātur. ſed alique qualitates inter ſe repugnāt reſpectu ſubiecti vnius a quo mutuo ſe expellunt ſicut virtus ⁊ viciuꝫ repugnant ad inuicem reſpectu eiuſdē ſubiecti: ⁊ iuſticia ⁊ iniuſticia ⁊ multe alie de prīa ſpecie qualitatis: ⁊ multe q̄litates de tercia ſpecie qualitatis vt caliduꝫ ⁊ frigidū humidum ⁊ ſiccum. et qulitates ſecunde que cauſantur ab iſtis qualitatibus primis vt graue et leue album nigrum et ſic de mltis alijs qualitatibꝰ ğ cōtrarietas in eſt qualitatī. Primo ſciendū ꝙ contrarietas qualitatū dupliciter ſumitur. Vno modo communiter pro repugnancia quarumqꝫ qualitatū que ſe expellunt ab eodem ſubiecto propter repugnantiam q̄m habent ad inuiceꝫ ⁊ ſic reperitur contrarietas in qualitatibus prime ſpecie ⁊ etiā tercie. Alio modo ſumitur proprie ꝓ repugnantia qualitatuꝫ paſſiuarum ⁊ actiuarum que per actioneꝫ phiſicam et ꝓprie ſe expellunt ab eodem ſubiecto. ſicut caliduꝫ ⁊ frigiduꝫ ab codeꝫ corpore ⁊ hoc modo ſolum reperitur contrarietas inter qualitates tercie ſpeciei. ille eniꝫ ſole proprie ſūt actiue ⁊ paſſiue. Sed hic primo modo ſumitur contrarietas. ⁊ non conuenit qualitatibus ſecunde ſpeciei q̄a contraria ſucceſſiue ſunt eodem ſubiecto qđ non conuenit naturali potentie vel impotencie qꝛ ſi ſubiectuꝫ ſit naturaliter potēs ad vnam operationeꝫ non poteſt eſſe naturaliter impotens ad ipſam. Similiter etiam multe qualitates quarte ſpēi non contrariantť ſicut triangulus ⁊ quadrangulus ⁊ ſic de multis alis. et ꝑ hoc patet ꝙ habere contrariuꝫ non conuenit omni qualitati. nec etiam ſoli cum conueniat actioni ⁊ paſſioni. ⁊ ſic non eſt ſibi propriuꝫ aliquo modo proprij: ſed ē q̄daꝫ cōitas in qua conueniūt plures ſpecies qualitatis. Secundo ſciendum ꝙ ſi vnuꝫ contrarioꝝ fuerit quale reliquū erit quale. Cuius ratio eſt qꝛ contraria ſub codeꝫ genere poſita ſunt. ſed quale eſt vnum genus ergo ſi vnum contrariorū fuerit quale ⁊ de genere qualitatis reliquum erit quale ⁊ in genere qualitatis. vt ſi iuſtum ſit quale. iniuſtum erit qualē. ⁊ lꝫ cōtraria ſm ſuas forās ſpecificas habeāt repugnantiā ⁊ non cōueniant in vna forma ſpecifica: tamen nō habent repugnantiam ſm formam ſui generis. ſꝫ illa ſemꝑ in genere conueniunt ratione cuius ſemꝑ requirunt idem ſubiectum quod eſt proporcionatuꝫ forme ſui generis. Ideo ſi vnum contrarioruꝫ fuerit quale reliquū erit quale. et ſi vnū fuerit qualitas reliquum erit qualitas ⁊ ſicut due ſpecies ſub eodem genere.

Tercio ſciendum q̄ ſecunda proprietas qualitatis eſt ꝙ qualitas ſuſcipit magis ⁊ minus. et ratio eſt quia alique qualitates ſecundum ſuum eſſe proprium intenduntur et remittuntur ⁊ magis ⁊ minus perficiuntur ſm ſuum propriuꝫ eſſe quod habent in ſubiecto vt qualitates prime ſpeciei intēduntur et remittuntur ſm maiorē ⁊ minoreꝫ radicatōeꝫ in ſubiecto vt virtus ⁊ ſcientia et multe alie et qualitates de tercia ſpē intendūtur ⁊ remittuntur ſm permixtioneꝫ contrarij cum contrario vt calidum dicitur magis vel minus calidum ſecundum ꝙ magis et minus miſcetur cum frigido ⁊ alique qualitates quarte ſpeciei intenduntur ⁊ remittuntur licet pauce intendantur et remittantur ſicut rectum non poteſt eſſe magis aut minus. ſed curuū poteſt ſuſcipere magis et minus. ⁊ ſic ſuſcipere magis et minus non conuenit omni qualitati nec etiam ſoli vt dictum

de precedenti coitate et non eſt hic in-
telligendum ꝙ qualitas ſm ſuam eſſen
tiaȝ ⁊ in abſtracto ſuſcipiat magis ⁊ mi
nus ſed ſm eſſe quod habet in ſubiecto
et in concreto. Quarto ſciendum ꝙ
tercia proprietas qualitatis eſt. Propri
um eſt qualitati ſm eam ſimile vel diſſi
mile dici. Cuiꝰ ratio eſt quia ſimilitudo
eſt rerum differentium eadem qualitas
ſȝ nō in numero qꝛ idē accñs in nume-
nō pōt eſſe in diuerſis ſubiectiſ. nec ſuffi
cit ꝙ ſit eadē q̄litas in gñe. qꝛ ſi ſic albū
⁊ nigrū eſſent ſimilia. ſed requirit̄ ꝙ ſit
eadem qualitas in ſpecie ſpecialiſſima
Et diſſimilitudo eſt rerum differentium
diuerſa qualitas in ſpecie. ſicut album ⁊
nigruȝ dicuntur diſſimilia. ergo ſimile et
diſſimile dicuntur ſm qualitatem. capi-
endo ſm vt dicit circumſtantiam cauſe
efficientis ⁊ non formalis. ⁊ hoc conuēit
omni qualitati et ſoli et ſemper vt patet
inductiue. per exempla etiam ꝓbari poſ
ſet ergo iſta proprietas eſt ſibi propria
quarto modo. Sed contra predicta
arguitur primo ſic omnia contraria ſub
eodem genere ponuntur. ſed qualitas
non ponitur ſub aliquo genere cum ſit
genus generaliſſimuȝ ergo qualitas nō
habet contrarium. Secundo ſic
medium contrarioruȝ vtriqȝ contrariat̄
cuȝ poſſit fieri motus ab illo ad vtrum
que extremorum. vt de rubeo ad album
et ad nigrum ergo male dicitur in textu
ꝙ nullus medius color habet contrariū
Tercio ſic contraria inter ſe maxie
ab inuicem diſtant ergo non conueniūt
genere. ergo ſi vnuȝ contrarioruȝ fuerit
quale aliud non pōt ēe quale. Quar
to ſic vna albedo non eſt magis albedo
q̄ꝫ alia nec nigredo eſt magis qualitas
q̄ꝫ albedo et ſic de omnibus alijs quali
tatibus ergo nulla qualitas ſuſcipit ma
gis ⁊ minus. Quinto ſic ſpecies eſt
tota ſimilitudo omniuȝ ſuorum indiui-
duorum. ergo indiuidua eiuſdem ſpeciei
ſubſtantie dicuntur ſimilia per formam
ſue ſpēi: ergo nō cōuenit ſoli qualitati ſm
eam ſimile vel diſſimile dici. Ad pri-
muȝ dicitur ꝙ licȝ qualitas accepta in cō
muni et in genere nō ponatur ſub aliquo
genere neqȝ illo modo habeat contrariū
tamen vt eſt in ſuis ſpeciebus quarū ali
que inter ſe contrariantur bene habet cō
trarium ⁊ ponitur ſub genere. Ad ſe-
cundum dicitur ꝙ ſi mediuȝ contrarioruȝ
conſideretur vt medium ſic non habȝ cō
trariuȝ quia non maxime diſtat ab extre
mis: ſed ſi conſideret̄ inq̄ntuȝ eſt ꝑticipi
atiuuȝ vtriuſqȝ extremorū ſic cōtrariatur
vtriſqȝ extremoruȝ licet contrarietate im
perfecta: vt rubeum inquātum importat
aliquid de nigro contrariatur albo et in-
quātum habet aliquid de albo contraria
tur nigro. ſed primo mō itelligitur hic ꝙ
media non contrariantur extremis.

Ad tercium dicitur ꝙ licet contraria
maxime diſtent ſub eodeȝ genere: non tñ
maxime diſtant ſimpliciter. Ideo ſi vnū
eſt quale aliud poteſt bene eſſe quale.

Ad quartum dicitur ꝙ licet albedo ⁊
alie qualitates in abſtracto non ſuſcipiūt
magis et minus: tamē bene ſuſcipiunt in
concreto vt album dr̄ magis ⁊ minus al
buȝ. Ad quintuȝ dr̄ ꝙ licet ſpecies ſit
ſimilitudo eſſentialis ſuoꝝ indiuiduorū
que proprie nō eſt ſimlititudo ſȝ magi ꝓ
prie dicitur idēptitas. tamē non eſt ſimili
tudo accidentalis que proprie eſt ſimili-
tudo de qua hic itelligitur. iō indiuidua
ſubſtantie non dicunt̄ ꝑ ſuaȝ ſpēȝ ſimilia
ſimilitudine accidentali: ſed hoc ſolum
conuenit qualitatibus.

Capitulum: Actionis.

[a]Ctio eſt ſecundū quā
Poſtq̄ꝫ autor determinauit
de quatuor predicamētis
principalibus in quibus re
periuntur quatuor ſimplices modi predi
candi. ſ. de ſubſtantia quātitate ad aliq̄d
⁊ qualitate. Hic conſequēter determinat
de alijs predicamētis minus principalibꝰ
quorum modi predicandi fundantur in
modis ꝑdicandi precedentium. ⁊ qꝛ ac-
tio immediate cauſatur a qualitate quia
procedit a ſubſtantia mediante naturali
potentia. ⁊ paſſio immediate cauſatur ab
actōne. Ideo cōuenienter auctor poſt q̄
litateȝ ⁊ ante paſſionȝ determinat de ac-
tōe ipaȝ primo ſic diffiniēs. Actio eſt ſm
quaȝ in id qđ ſubicitur agere dicimur vt
ſecūduȝ ſectionē dicimur ſecare Pri
mo ſciènduȝ ꝙ in hac diffinitiōe loco ge
neris diffiniti ſubintelligitur forma acci
dentalis et aliquo modo datur intelligi
per hoc relatiuum quaȝ. ⁊ totum reſidu-
um ponitur ad differentiaȝ oīm aliorum
predicamentoꝝ. ⁊ dicit̄ ſecundum quam
agere dicimur. ita ꝙ ſecūduȝ dicit circū-
ſtantiam cauſe formalis ⁊ non cauſe effi
cientis qꝛ ſecunduȝ q̄litatem vel formaȝ
ſubſtantialē bene dicimur agere effectiue
⁊ debet intelligi dicimur. ſ. nos ſubſtan-
tie ⁊ non ſoluȝ nos hoīes in ſpē dicimur
agere ⁊ licet actio et agere realiter idem
ſint ſicut qualitas ⁊ quale tamē differunt
ſicut abſtractuȝ ⁊ concretum: Ideo actio
diffinitur per agere tanq̄ꝫ per ſuuȝ effectū
nobis notiorē ipſa actione. vltimo ponit̄
in id qđ ſubicitur: id eſt in ipſum paciēs.
actio enim agentis ſemper fit in patiens
diſpoſitum. Secūdo ſciènduȝ ꝙ ac-
tio dupliciter accipitur. vno modo ſpeci-
aliter vt diſtinguitur contra factionem: a
qua differt hoc modo qꝛ actio importat
actionem q̄ non tranſit in rem operatam
ſicut eſt equitare nauigare intelligere. ſȝ
factio nominat operationem que tranſit
in rem operatā. vbi. ſ. preter operationeȝ
eſt res operata vt ſūt domificatio frene-
factio ⁊c. Alio modo accipitur actio ge-
neraliter vt ſe extēdit ad actōnem ⁊ fac-
tionem ꝓprie captaȝ ⁊ iſto modo ſumitur
in hac diffinitione. Tertio ſciènduȝ
ꝙ proprie proprium eſt actioni ex ſe in
ferre paſſionem. Et ratio eſt quia actio
eſt proceſſus v̄tutis agentis per effectū
ab agente in patiens vt calefactio que
fit ab agente eſt proceſſus caloris ignis
per ſuum effectuȝ in id quod calefit.
Paſſio vero eſt receptio forme procedē
tis ab agente in patiens vt receptio ca-
loris in id quod qualefit vocat̄ paſſio
Sed talis receptio cauſatur a fluxu for
me ab agente: ergo conuenit actioni ex
ſe inferre paſſioneȝ. et qꝛ hoc conuenit
omni actioni: ⁊ ſoli ⁊ ſemper. ideo dicit̄
ſibi proprie proprium. licet qualitas ali
qua inferat paſſionem hoc tamen non
eſt ex ſe ipſa immediate ſed mediāte ac
tione. Quarto ſciendum ꝙ ipſius ac
tionis ⁊ etiam paſſionis ſunt due cōmu
nitates: quaꝝ prima eſt ꝙ actio ⁊ paſſio
recipiunt contrarietatem. ratio eſt quia
alique actiones immediate cauſantur a
qualitatibus contrarijs: ⁊ etiaȝ immedi
ate cauſant qualitates contrarias: vt ca
lefacere et frigefacere imediate cauſant̄
a calore ⁊ frigore: et immediate cauſant
caliditatem ⁊ frigiditatem. ergo alique
actiones inter ſe contrariant̄. Et eadem
rōe alique paſſiones: vt calefieri ⁊ frige
fieri. Alia cōitas eſt ꝙ actio ⁊ paſſio ſu
ſcipiūt magis ⁊ minus. Ratio eſt quia
alique actiones et paſſiones cauſantur
a qualitatibus: que in agendo q̄nqȝ in-
tenduntur ⁊ remittunt̄. ideo actiones q̄
fiunt ex ipſis ⁊ etiaȝ paſſiones intendū
tur ⁊ remittuntur vt calefacere intendit̄
per intēſioneȝ caloris calefacientis. Et
dicuntur beñ iſte due cōitates: qꝛ nulla
illaruȝ cōuenit omni actioni vel paſſio-
ni: nec etiaȝ ſoli: cū conueniat primo ali
quibus qualitatibus. ſed in iſtis cōmu-
nitatibus conueniunt multe ſpecies ac
tionis ⁊ paſſionis. Contra predicta
arguitur primo ſic ſecunduȝ ſecuruȝ di-

cimur agere in id quod ſecatur: ⁊ tamen ſecuris non eſt actio ergo iſta diffinitio conuenit alijs a diffinito. Secundo ſic creatio eſt actio: ⁊ tñ non fit in id qđ ſubicitur: quia in creatõe nihil preſupponitur tanꝙ̃ ſubiectum: ſed res ſm ſe tota ſimul producitur. ergo male dicitur ꝙ̃ actio fit in id quod ſubicitur. Tercio ſic omne principiuꝫ precedit principiatuꝫ. ſed actio non precedit paſſioneꝫ cuꝫ ſimul fiant actio ⁊ paſſio. vt calefacere ⁊ calefieri. ergo non conuenit actõi ex ſe inferre paſſionẽ Quarto ſic cõtraria ſunt forme actiue ⁊ paſſiue inter ſe. ſed due actiones nunꝙ̃ ſunt actiue: quia ſi ſic mediante actione agerent et ſic actioni conueniret alia actio ⁊ eſſet ꝓceſſus in infinituꝫ: qđ eſt inconueniens ergo actio non hꝫ contrariũ. Quĩto ſic nulla forma ſimplex ſuſcipit magis ⁊ minus. cuꝫ forma ſit compoſitõi contingens ſimplici ⁊ inuariabili eſſentia conſiſtens. illud enim quod eſt inuariabile non intenditur nec remittitur. ſꝫ omnis actio ⁊ etiam paſſio eſt forma ſimplex: ergo actio ⁊ paſſio nõ ſuſcipiunt magis et minus. Ad primuꝫ dr̃ ꝙ licet ſecũduꝫ ſecuriꝫ dicamur agere effectiue ⁊ inſtrumentaliter nõ tñ formaliter ſicut de actione intelligitur. Ad ſecunduꝫ dr̃ ꝙ lꝫ creatio ſit actio ſm moduꝫ: non tñ eſt actio ſm rem: que ſit de predicamento actionis. eo ꝙ ipſa non eſt accidens a creatura diſtinctũ. nec eſt ens limitatũ ad aliqđ certuꝫ genꝰ ſicut neqꝫ ꝓ̃ma cauſe. ⁊ hoc intelligendo de creatione actiua: quia creatio paſſiua eſt accidens creature ⁊ in genere relatiõis. Ad tercium dicitur ꝙ licet actio ſit ſimul tempoꝛ cuꝫ paſſione: tamen ſm naturaꝫ actio ꝓ̃cedit paſſioneꝫ: quia cauſa ſm naturam precedit effectuꝫ. Ad quartuꝫ dicit̃ ꝙ licet contraria que primo ⁊ per ſe contrariantur ſint forme actiue ⁊ paſſiue: vt ſunt qualitates contrarie. tamẽ non oportet de his que ſoluꝫ ex conſequenti contrariantur et per aliud. et hoc modo ſolũ actiones contrariantur: ſ. per qualitates quas inferunt vel a quibus inferuntur.

Ad quintum dicitur ꝙ licet omnis forma ſit inuariabilis ſecunduꝫ ſuam eſſentiam et in abſtracto et ſic non ſuſcipit magis ⁊ minus. tamen aliqua eſt variabilis ſecunduꝫ eſſe ĩ ſubiecto vt deſignat in concreto. et hoc modo actio et paſſio ſuſcipiunt magis et minis.

Capitulum: Paſſionis.

P Aſſio eſt effectus. Poſtꝙ̃ auctor determinauit de actione que eſt cauſa paſſiõis. hic conſequenter determinat de paſſione q̃ eſt effectꝰ propinquus actionis ipſam primo ſic diffiniens. Paſſio eſt effectus illatõqꝫ actõis vt calefieri efficitur ⁊ infertur a calefacere. In qua diffinitione ponitur effectus loco generis. effectus enim conuenit generalr̃ omibus entibus creatis que ponuntur in predicamento. Deinde ponitur illatio ad differentiam effectus permanentis qui ſoluꝫ non hebet eſſe in feri ſicut ipſa paſſio: ſꝫ etiam in facto eſſe. Deinde ponitur actionis ad differentiam ipſius actionis q̃ licet ſit effectus ⁊ illatio reſpectu q̃litatis a qua cãtur: non tamen reſpectu actõnis.

Primo ſciendum ꝙ in cõmuni duplex eſt effectus: quidam eſt effectus permanens qui non ſoluꝫ habet eſſe in fieri ſed etiam in facto eſſe. vt ſunt domus et ſcamnũ. Alius eſt effectꝰ ſucceſſiuus qui ſolum habet eſſe in fieri ⁊ nunꝙ̃ in facto eſſe: vt equitatio vel nauigatio. Effectus autem generaliter dr̃ tam de effectu permanente ꝙ̃ ſucceſſiuo. Illatio vero ſoluꝫ dicit̃ de effectu ſucceſſiuo qui ſoluꝫ habꝫ eſſe in fieri et in quadam illatione ſcꝫ ꝙ infertur ab alio. ⁊ iõ effectꝰ eſt qđdam ſuperius ad illationeꝫ ratiõe cuius ĩ hac diffinitione effectꝰ bene ꝓ̃ponitur illatiõi tanꝙ̃ ſuperius eiꝰ. ſubiungit̃ illatio tanꝙ̃ inferius eiꝰ contrahens ipſum. Secundo ſcienduꝫ ꝙ paſſio pluribus modis accipitur. vno modo accipitur pro accidẽte proprio alicuius ſubiecti vt riſibile dicit̃ propria paſſio hominis ⁊ hinnibile equi Secũdo modo accipitur ꝓ conceptu aĩe vel effectu vt dicitur ꝙ voces ſunt note vel ſigna paſſionuꝫ que ſunt in anima. i. conceptuũ vel effectuum anime. Tercio modo accipitur ꝓ motu appetitꝰ ſenſitiui vt ſũt paſſiones ire vel timoris vel gaudij vt dicitur tercio ethicoꝝ ꝙ fortitudo moderatur paſſiones timoris ⁊ audacie. Quarto modo pro dolore vel pena que alicui violẽter infert̃ vt fuit paſſio chriſti. Quinto modo ſumitur pro qualitate ſenſibili que habet eſſe in perfectum ⁊ eſt inferens paſſionem ſenſibus vel illata ab aliqua naturali paſſiõe ⁊ ſic eſt vna ſpẽs qualitatis. Sexto modo ſumitur ꝓ vt eſt immediatus effectus actionis vt eſt ſuſceptio forme ab agente in paciens ⁊ hoc vltimo mõ diffinitur hic paſſio ⁊ eſt vnũ predicamentum ab alijs diſtinctum.

Tercio ſciendum ꝙ ipſius paſſionis hic aſſignantur due ꝓprietates: quarum prima eſt ꝙ proprium eſt paſſioni inferri ex actione. Ratio eſt q2 paſſio ẽ ſuſceptõ forme ab agente ĩ patiẽs et talis ſuſceptio immediate infertur ꝑ actionẽ agẽtis: ⁊ hoc eſt proprie proprium ipſi paſſioni. Secũda ꝓprietas eſt ꝙ paſſio non eſt in agente ſubiectiue ſed in patiente. Cuius ratio eſt q2 ſuſceptio forme que fit ꝑ actionem agentis cauſatur in patiente qđ ſubicitur actioni: ergo paſſio que nomĩat talem ſuſceptionẽ eſt in patiente ſubiectiue. ⁊ q2 accidens habet predicari denominatiue de ſubiecto in q̊ eſt: ideo paſſio predicat̃ de patiẽte in hoc quod eſt aliq̊ modo ſe habere ad ipſum agens quia đnominat ipſum pati ⁊ non đnomĩat ipſũ agens pati: q̃re non eſt in eo ſubiectiue.

Quarto ſciendum ꝙ paſſio de qua eſt ad propoſitum dupliciter accipitur: Vno modo materialiter ꝓ forma fluẽte ab agẽte in patiens. Alio modo formaliter pro eceptione illius forme: vt cum peregrinus calefit ibi eſt calor fluẽs ab igne in peregrinũ: ⁊ ibi eſt receptio caloris in peregrino: que eſt paſſio formaliter accepta. ⁊ vtroqꝫ modo paſſio eſt in patiente: vt in ſubiecto. Et ſimiliter actõ vno mõ accipitur materialiter pro illa forma que fluit ab agente in patiens: et ſic eſt in patiente ſubiectiue. Alio mõ capitur formaliter pro tali fluxu forme ab agente ⁊ ſic eſt ſubiectiue in agente ⁊ non in patiente. et ratio eſt quia omne illud in quo eſt actio formaliter accepta dicitur agere. ſed patiens non dicit̃ agere: ergo non eſt actio formaliter accepta ſi enim eſſet in patiente patiens diceret̃ agere quod falſum eſt. et ſic patet quid ſit paſſio et de proprietatibus. Contra predicta arguitur primo ſic. nullum primuꝫ principium eſt effectus alterius ſed decem predicamenta ſunt deceꝫ principia prima rerum. ergo paſſio cum ſit vnum p̃dicamentum eſt vnum primuꝫ principiuꝫ: ergo non eſt effectus. Secundo ſic effectus et illatio idem ſunt: g̊ ſuperflue ponitur vnum illorum in iſta diffinitione. Tercio ſic eorum que ſunt idem realiter vnum non eſt cauſa alterius: ſed actio et paſſio realiter ideꝫ ſunt: cum vtrumqꝫ ſit forma fluens ab agente in patiens: que eſt cadeꝫ realiter ergo paſſio non eſt effectus actionis.

Quarto ſic õe proprium conſequitur eſſe completum ſui ſubiecti: ſed inferri ex actione non conſequitur eſſe completum paſſionis: cum ſit productio eius: g̊ inferri ex actione non eſt proprium paſſionis. Quinto ſic: in omni illo quod patitur eſt paſſio ſubiectiue: ſed omne

agens phiſicum in agendo repatitur er
go in tali agente eſt paſſio ſubiectiue:et
non ſolum in patiente. Ad primum
argumentum dicitur ꝙ licet paſſio ſit p̄
muz principiū in genere cauſe formalis
ſuorum dicibilium ſue coordinationis
et in tali genere cauſe non poſſit eſſe ef
fectus alicuius principij prioris. tamen
in genere cauſe efficientis bene poteſt
eſſe affectus actionis et ſubſtantie. cum
enim predicamenta dicantur prima p̄n
cipia reruz:que non habent aliquid an
te ſe:ſolum intelligitur de principijs for
malibus. Ad ſecundum dicitur ꝙ
licet effectus et illatio dicant idem ſe
cundum eſſentiam:tamen differunt ſe
cundum modos eſſendi: ſicut ſuperi
us et inferius et vnum illorum contra
hit aliud quare nulluz illorum ſuperflu
it. Ad tercium dicitur ꝙ licet actio
et paſſio materialiter accepte pro forma
fluente ab agente in paſſum realiter idē
ſint:tamen ſi ſumantur formaliter. ſ. ac
tio pro fluxu forme ab agente:et paſſio
pro receptione eius in patiente ſic reali
ter diſtinguuntur: quia in diuerſis ſub
iectis ſunt: et ſic vnum bene poteſt eſſe
effectus alterius. Ad quartum dicit̄
ꝙ licet inferri ex actione non ſequatur
ſecundum rem eſſe completum paſſio
nis: ſequitur tamen ipſum ſecunduz ra
tionem et noſtrum modum intelligendi
eo modo quo eſt paſſio eius: quia non
eſt paſſio realiter diſtincta a ſuo ſubiec
to ſed ratione tantum. Ad quintum
dicitur ꝙ licet in agente phiſico ea par
te qua patitur ſit paſſio vt in ſubiecto.
non tamē ea parte qua agit:ideo paſſio
non eſt in eo vt agens:ſed vt ipſum ſe
cundum aliud eſt patiens. Unde tale
agens ratione ſue forme agit:et ratione
materie ſue in qua communicat cuz pa
tiente patitur: et ſic ſecundum diuerſa
agit et patitur.

Capitulum predicamenti. Quando.

q Uando eſt quod ex ad
iacentia. Poſtꝗ̄ autor de
terminauit de actione et paſ
ſione. hic conſequēter deter
minandum eſt de quatuor predicamen
tis vltimis:de quibus aut nullaz aut par
uam fecit autor mentionem. Et primo de
quando quod ab autore ſex principiorū
ſic diffinitur. Quando eſt quod ex adia
centia temporis relinquitur in re tempo
rali. In qua diffinitione datur intelligi
accidens pro genere diffiniti per illud re
latiuum quod. Deinde ponitur relinqui
tur ex adiacentia temporis ad explican
dum cauſam propinquam ipſius quādo
que eſt tempus. Quando enim eſt eſſe
in tempore:ſed eſſe in tempore relinquit̄
immediate per adiacentiam temporis in
re temporali. Et per hoc differt quando
ab omnibus alijs accidentibus quorum
nullum immediate cauſatur a tempore.
Deinde ponitur in re temporali ad expli
candum proprium ſubiectum ipſius quā
do. et in hac diffinitione capitur tempus
non ſolum pro menſura durationis reruz
temporalium: ſed generaliter pro omni
menſura durationis eſſe rei: vt ſub ſe con
tinet eternitatem euiternitatez ⁊ tempus
proprie dictum. Primo ſcienduz ꝙ tē
pus et quando licet inter ſe multum con
ueniant in hoc ꝙ vtrunqꝫ eſt ſucceſſiuuz
et vnuz immediate eſt cauſa alterius:tn̄
ab inuicem realiter diſtinguuntur: quia
omnis cauſa efficiens extrinſeca realiter
diſtinguitur a ſuo effectu. tempus autem
eſt cauſa efficiens extrinſeca reſpectu qn̄
ergo ab ipſo realiter diſtinguitur. Unde
differunt inter ſe in duobus. Primo quia
tempus eſt in motu primi mobilis vt in
ſubiecto. Quando vero eſt ſubiectiue in
re temporali que per tempus menſurat̄
Secundo differunt quia tempus eſt acci
dens abſolutum et menſurat durationez
rei. Sed quando non eſt menſura dura
tionis ſed eſt accidens reſpectiuuz quod
relinquitur in re temporali per reſpectuz
ad menſuram ſue durationis que eſt tē
pus:non eſt tamen reſpectiuum ſm̄ eſſe:
ſed ſm̄ dici:quia totum eſſe eius non eſt
ad aliud cuz quo proprie dicatur ad con
uertentiam. Secundo ſciendu ꝙ qn̄
tripliciter accipitur. Uno modo interro
gatiue vt ſi dicatur querendo quādo ve
nit petrus. Alio modo relatiue vt dicen
do ſortes venit quando fuit meridies et
his duobus modis quando eſt ſincathe
gorema quia proprie non ſignificat ens
ſed eſt modus entis. ideo iſtis duobus
modis nō ponitur in predicamento nec
eſt predicamentum. Tercio modo capit̄
indiffinite vt tantum valet ſicut aliquan
do vel eſſe in aliquo tempore:et hoc mo
do dicit ens reale et ſic capitur hic et eſt
vnum predicamentum:cuius genera ſub
alterna ſunt eſſe fuiſſe et fore in tempore
⁊ ſpecies ſpecialiſſime ſunt fuiſſe in hora
vel eſſe in die vl' eſſe in nūc. ⁊ indiuidua
ſunt eſſe in iſta hora vel in illa die vel in
illo nunc. Et eius modus predicandi eſt
predicari de prima ſubſtantia in hoc qđ
eſt eſſe in tempore. Tercio ſciendum
ꝙ quādo diuiditur per quando ſimplex
et quando compoſituz. Quando ſimplex
eſt quod cauſatur a tempore ſimplici vt
ab inſtanti vel a nunc:vel a tempore in
diuiſibili quo ad nos vt eſſe nunc. Sed
quando compoſitum eſt quod cauſatur
a tempore compoſito vt eſt fuiſſe in pre
terito fore in futuro eſſe in preſenti. Et li
cet iſte tres ſpecies ſcilicet eſſe in preſen
ti fuiſſe in preterito et fore in futuro non
cauſentur in re eterna ab eternitate:eo ꝙ
in eterno non eſt preteritum neque futu
rum:ſed omnia ſunt ſimul et nihil acqui
ritur de nouo vel deperditur: tamē ipſi
eterno per relatiōem ad tempus et quo
ad exiſtentiam eius cum tempore attri
buitur eſſe fuiſſe et fore: vt dicendo de
us eſt fuit ⁊ erit:tamen vt attribuuntur
eterno nō ſunt accidentia realitar diſtin
cta ab eo:que reponantur in aliquo pre
dicamento ſed ſolum eſt ibi modus pre
dicandi huius predicamenti. Sed ab
euiternitate bene cauſatur quando re
ponibile in iſto predicamēto. et per hoc
patet que ſint ſpecies per quas diuidit̄
quando. Quarto ſciendum ꝙ ipius
quando due ſunt proprietates. Prima
eſt ꝙ quando nō habz contrariū:cuius
ratio eſt quia ſi haberet contrarium ma
xime conueniret preterito et futuro ſed
hoc non poteſt dici quia quando p̄ſens
preteritum et futurum ſimul verifican
tur de eodem vt dicendo iſte eſt fuit et
erit contraria vero de eodem nunꝗ̄ ſi
mul verificantur. Secunda proprietas
eſt ꝙ quando non ſuſcipit magis et mi
nus. Cuius ratō eſt quia quando imme
diate cauſatur a tempore et dicit eſſe in
tempore. ſed tempus non ſuſcipit magis
et minus:ergo neqꝫ quādo. Et per hoc
patet quid ſit quando et quomodo eſt
predicamentum et que ſint ſpecies et p
prietates eius. Contra predicta ar
guitur primo ſic. iuuentus et ſenectus
ex adiacentia temporis in re temporali
relinquuntur:et tamen ſenectus non eſt
quando ſed eſt qualitas de ſecunda ſpe
cie qualitatis:ergo iſta diffinitio quan
do conuenit alijs a diffinito.

Secundo ſic: ſicut ſe habent eſſe al
bum et albedo:ita eſſe in tempore et tē
pus: ſed album et albedo realiter idez
ſunt: ergo eſſe in tempore ſiue quando
et tempus idem ſunt realiter ergo quan
do non eſt predicamentum a tempore
diſtinctum:ſed continetur ſub quātitate

Tercio ſic nullū eſt tempus ſimplex

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

cuꝫ tempus diuiſibile ſit in plures ptes
ergo nulluꝫ quando cauſatur a tempore
ſimplici ⁊ ſic nullū eſt quando ſimplex
Quarto ſic quando preteritꝰ ⁊ quā
do futuruꝫ maxime diſtant ⁊ eidem ſu-
ſceptibili viciſſiꝫ inſunt et ab eodeꝫ mu
tuo ſe expellunt: qꝛ ideꝫ non pōt ſimul
eſſe preterituꝫ ⁊ futuruꝫ:ergo quādo hꝫ
contrariuꝫ. Quinto ſic fuiſſe in tem-
pore dicit quando ⁊ tamen ſuſcipit ma
gis et minꝰ:quia aliquid dicitur magis
vel minus fuiſſe in tempore: ergo quan
do ſuſcipit magis ⁊ minus. Ad pri-
muꝫ dicitur ꝙ ſi capiatur ſenectus vt di
cit naturaleꝫ impotentiaꝫ: que cauſatur
per longam tranſmutationē: que fit ſub
motu ⁊ tempore: et etiā iuuentꝰ vt dicit
naturaleꝫ potentiaꝫ hoc modo ſunt qua
litates de ſecūda ſpecie qualitatis ⁊ nō
relinquuntur immediate et per ſe ex ad
iacentia temporis ſed per alterationē:q̄
ſub tempore cauſatur. Sed ſi capiātur
vt dicunt diu fuiſſe in tempore vel paꝝ
ſic aliquo modo important qn̄:⁊ hoc nō
eſt ſignificatuꝫ principale eoꝝ: ⁊ eo mō
quo dicunt quando relinquunt̄ ex ad-
iacentia tp̄ris in re temporali. Ad ſe
cunduꝫ dicitur ꝙ lꝫ albedo ⁊ eſſe albuꝫ
⁊ tempus ⁊ eſſe in tp̄re habeant ſimili-
tudineꝫ aliquo mō in denominatiōe qꝛ
ſicut albuꝫ dicitur ab albedine :ita quā
do dicitur a tp̄re:tamen diſſimile eſt in
hoc:quia tempus non dat intrinſece et
formaliter eſſe in tempore: qꝛ nō ſemp
eſt in eodē ſubiecto:cuꝫ eſſe in tp̄re ſicut
albedo dat intrinſece et formaliter eſſe
albuꝫ. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licet tp̄s
quod importat eſſe ⁊ eſſentiaꝫ tempor̄
ſit diuiſibile:tamen ſi capiatur generali
ter tempus pro illo quod dicit eſſentiaꝫ
temporis ſic aliquod tp̄us dicitur indi-
uiſibile ſicut eſt ipſuꝫ nūc. Ad quar-
tum dr̄ ꝙ licꝫ in eodeꝫ non ſint ſimul in
actu preterituꝫ ⁊ futuruꝫ:tamen ſm̄ de-
nominatōneꝫ quando preteritum ⁊ quā
do futurum bene poſſunt dici de eodem
ſimul:vt prius dictum eſt: et ꝙ ſm̄ actuꝫ
ſe expellant ab eodeꝫ hoc eſt propter ſuc
ceſſionem ipſoꝝ: ⁊ non ꝓpter contrarieta
tem vel repugnantiam quam habeant.
Ad quintuꝫ dr̄ ꝙ licꝫ aliquid dicatur
magis ⁊ minus fuiſſe in tempore ſm̄ ex-
tenſionem:non tamen ſecundum intenſio
nem: ideo quando per hoc non ſuſcipit
magis et minus.

Capitulum. Ubi.

v Bi eſt circumſcriptio.
Poſtq̄ autor determinauit
de quando quod conuenit
tam ſubſtantijs corporeis
q̄ incorporeis. hic conſequenter determi
nat de vbi quod proprie conuenit ſolum
ſubſtātijs corporeis:quod a gilberto por
retano ſic diffinitur. Ubi eſt circumſcrip
tio corporis a loci circumſcriptione proce
dens. In qua diffinitōne ponitur circum
ſcriptio loco generis quia ipſa ſe habet
per modū generis reſpectu vbi. Deinde
ponitur corporis ad explicanduꝫ propri
uꝫ ſubiectū ipꝰ vbi qđ eſt ſubiectiue in cor
pore locato. Et ꝑ hoc differt e circūſcrip
tiōe actiua loci. Deīde ponit̄ a circūſcripti
one loci procedens ad oſtenduꝫ pro
priam cauſam et propinquaꝫ ipſius vbi
que eſt locus circumſcribens locatum.
Et per hoc differt vbi ab alijs predicamē
tis accidentium quoruꝫ nullum cauſatur
immediate a loci circumſcriptione vt poſ
ſet videri inducendo in omnibus. Pri
mo ſciendum ꝙ triplex eſt circumſcriptō
q̄dam eſt circumſcriptio actiua loci que
eſt actio ipſius circumſcribentis locatuꝫ
que ponitur in predicamento actionis.
Secunda eſt circumſcriptio ſiue circum-
datio paſſiua que eſt paſſio corporis cir
cumdati que reponitur in predicamen-
to paſſionis:et quelibet iſtarum duarum
eſt ens ſucceſſiuum et non permanens.
Tercia eſt circumſcriptio neutralis que
eſt eſſe circūdatum a loco ipſius locati:
ſeu eſſe circumſcriptuꝫ a loco:et hec circū
ſcriptio eſt ens permanens in locato. et
cauſatur a circumſcriptione actiua ⁊ paſ-
ſiua: et de tali circūſcriptione intelligitur
in diffinitione vbi. ⁊ per hoc patet ꝙ ſub
ſtantie incorporee ⁊ etiaꝫ accidentia que
nō proprie circumſcribunt̄ in loco per ſe
ſed per accidens proprie non habent vbi
ſꝫ ſolū corpora q̄ in loco cricūſcribuntur
habent proprie vbi. Secundo ſcien-
duꝫ ꝙ licet locus ⁊ vbi magnaꝫ habeant
conuenientiaꝫ quia locus eſt cauſa pro-
pinqua ipſius vbi. ratōne cuius ponitur
in ſua diffinitione:tn̄ ab inuicem realiter
diſtingunt̄:eo ꝙ locus eſt cauſa efficiens
extrinſeca ipſius vbi. ⁊ talis cauſa ſemper
realiter diſtiuguitur a ſuo effectu. Unde
differunt primo locus ⁊ vbi ex parte ſui
ſubiecti. quia locus eſt ſubiectiue in locā
te. vbi vero in corpore locato. vt cum la-
pis eſt in aqua ſupꝑficies aque circumdā
tis lapideꝫ que eſt locus eius ſubiectiue
in aqua circumdante. ⁊ eſſe circumdatuꝫ
vel eſſe locatuꝫ quod eſt vbi lapidis eſt
ſubiectiue in lapide:quia de ipſo affirma
tiue predicatur. Differunt ſecundo qꝛ lo-
locus eſt menſura extrinſeca locati. vbi
vero eſt accidēs reſpectiuuꝫ locati quod
dicit reſpectuꝫ ad taleꝫ menſuraꝫ: qꝛ pro
prie vbi nō eſt aliud q̄ eſſe in loco vl̄ cō
menſurari in loco. ⁊ per hoc habetur ter-
cia drīa ꝙ locus eſt ens abſolutuꝫ. ⁊ vbi
eſt ens reſpectiuuꝫ. Tercio ſciendū ꝙ
vbi diuiditur per vbi compoſitum ⁊ vbi
ſimplex. Ubi compoſitū eſt eſſe locatum
vel eſſe menſuratuꝫ loco cōpoſito vel cir
cumſcriptuꝫ. ⁊ ſic ſoluꝫ cauſat̄ a loco com
pōito. Sꝫ vbi ſimplex eſt quod cauſatur
a loco ſimplici. et eſt locus ſimplex aliqđ
indiuiſibile loci correſpondēs indiuiſibi
li ſui locati. Et dicitur tale vbi per ſimili
tudineꝫ ad vbi cōpoſituꝫ:qꝛ ſicut totū lo
catum circumſcribit̄ adequate a loco et
habet proportioneꝫ ad ip̄m:ſic etiaꝫ qđ
libet indiuiſibile locati habet proportio
neꝫ ad indiuiſibile loci ſicut centruꝫ lo-
cati ad centruꝫ loci:licet tamen vnuꝫ nō
circumdetur prop̄e ab alio: nec realiter
diſtinguat̄ ab ipſo.:rōe cuius dicit textꝰ
ꝙ idē ſunt punctus et pūcti locus. ideo
vbi ſimplex nō eſt proprie vbi:ſꝫ per ſi
militudinē ſoluꝫ ad vbi compoſitū. ⁊ qꝛ
vbi cōpoſituꝫ cauſatur a loco qui diui-
ditur per locuꝫ ſurſuꝫ et deorſuꝫ ante et
retro dextruꝫ et ſiniſtruꝫ. ideo vbi cōpo
ſituꝫ diuiditur per vbi ſurſuꝫ quod eſt
eſſe ſurſum:⁊ vbi deorſum ⁊ ſic de alijs.
Et per hoc patet que ſunt genera ſubal
terna ⁊ ſpecies vbi. Quarto ſciendū
ꝙ ipſiꝰ vbi due ſunt ꝓprietates. Pr̄ia ē
ꝙ vbi non habet contrariū. Cuius ratō
eſt quia vbi cauſatur immediate a loco
qꝛ eſt eſſe circūſcriptuꝫ a loco:ſed locus
cuꝫ ſit quantitas non habꝫ contrarium
ergo eadeꝫ ratione nec vbi:vnde ſi vbi
ſurſuꝫ ⁊ vbi deorſuꝫ contraria ſint:cum
ideꝫ dicatur ſurſuꝫ ⁊ deorſuꝫ reſpectu di
uerſoruꝫ ſequeretur ꝙ duo contraria ſi
mul verificarentur de eodē ꝙ eſt impoſ
ſibile. Secūda proprietas eſt ꝙ vbi nō
ſuſcipit magis ⁊ minus. Cuius ratio eſt
quia vbi eſt eſſe in loco ſed eſſe in loco
non intenditur nec remittitur licet poſ-
ſit augmētari ꝑ maiorē extentōeꝫ loci ſet
locati. ergo vbi non ſuſcipit magis ⁊ mi
nus. ⁊ per hoc habet̄ diffinitio vbi ſpēs
⁊ proprietates eius. Contra predicta
arguitur primo ſic. circūſcriptio eſt actio
cuꝫ circūſcribere ſit agere. ſꝫ vbi non eſt
actio ergo non eſt circūſcriptio. Se-
cundo ſic aīa a corpore ſeparata hꝫ vbi
qꝛ eſt in aliquo loco ⁊ tamē in ea nō eſt
circūſcriptio corporis. ergo vbi non eſt
circūſcriptio corporis. Tercio ſic vbi
eſt ſincathegorema ⁊ ſolū ſignificat mo
duꝫ entis. ğ hic male diffinit̄ tamq̄ vnū

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

pꝛedicamentum quod debet eſſe ens re
ale. Quarto ſic omne vbi eſt circum
ſcriptio coꝛpoꝛis. ſed vbi ſimplex nõ eſt
circumſcriptio coꝛpoꝛis:ergo non conti
netur ſub genere vbi:⁊ ſic vbi male diui
ditur per vbi ſimplex ⁊ compoſitum.

Quinto ſic. omnis motus fit de con
trario in contrariuꝫ. ſed de vno vbi ad
aliud fit motus:ergo vbi habet contrari
um. Ad pꝛimuꝫ dr̃ ꝙ licet circũſcrip
tio actiua ſit quedam actio. non tamen
circumſcriptio permanens et neutralis
de qua ſolum intelligitur in diffinitõne
vbi. Ad ſecundum dicitur ꝙ licꝫ ani
ma ſeparata ſit in loco diffinitiue et ſm
ſimilitudineꝫ non tamen eſt in loco cir
cumſcriptiue et pꝛopꝛie. ideo ſolum hꝫ
vbi ſm ſimilitudinem eo mõ quo ponit̃
eſſe in loco. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licꝫ
vbi acceptum interrogatiue vel relatiue
ſit ſincathegorema. non tamen quando
ſumit̃ pꝛo alicubi ⁊ ſoluꝫ hoc mõ hic ac
cipitur. Ad quartuꝫ dr̃ ꝙ vbi pꝛoꝑe
dictũ eſt circũſcriptio coꝛpoꝛis vt ponit̃
in ſua diffinitiõe ſꝫ nõ opoꝛtet de vbi ſi
militudinarie accepto. mõ vbi ſimplex
eſt vbi ſm quandã ſimilitudinẽ ad vbi
cõpoſituꝫ. Ad quĩtuꝫ dr̃ ꝙ duo vbi
cõſiderata vt maxime diſtantia ſunt cõ
traria ⁊ fit motus de vno in aliud. tamẽ
ſi conſiderent̃ vt ſoluꝫ dicunt eſſe circũ
ſcriptuꝫ locati ⁊ pꝛedicantur denomina
tiue de pꝛima ſubſtantia hoc mõ nõ ha
bent contrarietateꝫ nec ſub tali ratõe fit
mot⁹ de vno in aliud et qꝛ vbi ſic a logi
co conſiderat̃. iõ non dr̃ habe cõtrariuꝫ.

Capitulum. Poſitionis.

p Oſitio eſt quidam.
Poſtꝙ autoꝛ determina
uit de pꝛedicamento vbi
quod dicit ſimpliciter ẽe
in loco. Hic conſequenter determinat de
pꝛedicamento ſitus quod dicit modum
eſſendi partium in toto et in loco. quod
ab auctoꝛe pꝛius dicto ſub nomine poſiti
onis hoc modo diffinitur. Poſitio eſt q̃
dam partium ſitus et generationis oꝛdi
natio ſicut ſedere vel ſtare dicit quãdam
ſituationem partium in toto ⁊ in loco et
oꝛdinem compoſitionis illarum partium
In qua diffinitione ſitus ſe habet ꝑ mo
dum generis et notioꝛis. Et ponitur par
tium ad denotandum ſubiectum imme
diatum poſitionis in quo eſt tota compo
ſitio. Deinde ponitur generationis oꝛdi
natio quia poſitio dicit pꝛopꝛie oꝛdinem
partium qui conuenit ipſis per compoſi
tionem quam habent in toto. et illam cõ
poſitioneꝫ habent in generatione totius
ſi totum generetur. Si autem ſit ingene
rabile tunc habent talem oꝛdineꝫ per foꝛ
maꝫ totius que ipſas continet ⁊ ſub qua
oꝛdinantur:et non debet hic poni ⁊ copu
latiue ſed expoſitiue vt tantum valet ſi
cut ideſt. Pꝛimo ſciendum ꝙ licet ſi
tus et poſitio realiter et eſſentialiter con
ueniant differunt tamen ab inuicem ſecũ
dum rationeꝫ:pꝛimo quia ſitus reperitur
tam in naturalibus ꝙ̃ in mathematicis.
Poſitio vero ſi capiatur pꝛopꝛie ſoluꝫ re
peritur in naturalibus in quibus eſt na
turalis oꝛdinatio partium ex compoſitio
ne rei. ſi tamen vtrumque capiatur gene
raliter conuertuntur. ſed adhuc differunt
hoc modo quia ſitus dicit per pꝛius oꝛ
dinem partium ad locum ꝙ̃ ad ſuum to
tum. et poſitio econuerſo per pꝛius dicit
oꝛdinem partium inter ſe. ſecundo in re
ſpectu ad totum tercio ad locuꝫ. Iſta au
tem triplex oꝛdinatio partium per poſiti
onem impoꝛtatur. et per ea que in hoc
pꝛedicamento reponunt̃ ideo poſitio de
noiat ſubſtãtiaꝫ in hoc ꝙ ẽ ſuas ptes ſic
ſe hñe adinuicẽ ⁊ ad totũ ⁊ ad locum q̃re
pꝛius dictũ eſt ꝙ ſit⁹ nõ dicit ſimplicẽ cõ
paratõeꝫ ſubſtãtie ad aliquid extrinſecũ
Secundo ſciendum ꝙ poſitio cum ſit
vnuꝫ genus generaliſſimuꝫ non habens
ſupꝛa ſe ſuperius vniuocum conueniẽter
ponitur vnum pꝛedicamentũ. et quia hꝫ
vnum ſpecialem modum pꝛedicandi de
pꝛima ſubſtantia. ſ. in hoc ꝙ eſt ſe habet̃
ad aliud ſm ſuas partes ideo conuenien
ter ponitur vnum pꝛedicamẽtuꝫ ab alijs
diſtinctuꝫ. Cuius ſpecies ſunt poſitio in
nata poſitio acquiſita ex conſueto motu
nature:⁊ equaliter poni ſurſuꝫ ⁊ deoꝛſuꝫ
ante ⁊ retro dextrum ⁊ ſiniſtruꝫ. Iſte eni
ſunt cõmunes differentie vel ſpecies po
ſitionis. ⁊ eius ſpecies ſpecialiſſime ſunt
iacere ſedere ſtare. ⁊ idiuidua ſunt ſeſſio
petri ſeſſio ſoꝛtis. ſed queſitiuum huius
pꝛedicamenti ſub nomine pꝛopꝛio nõ ha
bemus ſed circumloquimur ipſum que
rendo qualiter hoc ponitur vel ſituatur.

Tercio ſciendum ꝙ poſitionis tres
ſunt pꝛopꝛietates. Pꝛima eſt ꝙ poſitio
non habet contrariuꝫ. Cuius ratio eſt qꝛ
ſi haberet contrarium ſequeretur ꝙ vni
⁊ idem eſſent plura contraria quod eſt in
conueniens. conſequentia tenꝫ quia ſi ſe
dere ⁊ ſtare eſſent contraria eadem ratõe
iacere eſſet contrarium huic quod eſt ſe
dere vel etiam ſtare:quia ſicut duo pꝛi
ma nõ poſſunt eſſe ſil' in eodem. ſic iacer̃
non poteſt ſimul eſſe cum ipſis. et ſic vni
contrariarentur plura. Iteꝫ cõtraria ſunt
foꝛme actiue ⁊ paſſiue ſed poſitiones nõ
ſunt actiue vel paſſiue:ergo non contra
riantur. Secunda pꝛopꝛietas eſt ꝙ ſitus
non ſuſcipit magis et minus: quia nihil
dicitur magis vel minus ſeder̃ intenſiue
et ſi dicatur magis ⁊ minus ſedere exten
ſiue hoc eſt quo ad duratione͂:nec aliq̃d
dicitur ſimiliter magis vel minus ſtare.
et ſic de alijs poſitionibus: ergo poſitio
nõ ſuſcipit magis vel minus. Quarto
ſciendum ꝙ tercia pꝛopꝛietas poſitionis
ineſt ſibi ꝓpꝛia quarto mõ eſt ꝙ maxĩe
eſt pꝛopꝛiuꝫ poſitioni pꝛoximus aſſiſter̃
ſubſtantie. ⁊ dicitur illud accidẽs aſſiſ
tere ſubſtãtie qđ in nomĩe ſuo non dicit
eſſe in ſubiecto ſꝫ dicit pꝛincipali⁹ com
parationem vel reſpectuꝫ ſubſtantie ad
aliquod extrinſecuꝫ vt ſunt ad aliquid
quãdo vbi ſitus ⁊ habitus:que magis
dicunt reſpectuꝫ ad aliquid extrinſecuꝫ
ſuo ſubiecto ꝙ̃ inherẽtiaꝫ eoꝛuꝫ in ſuo
ſubiecto. ⁊ qꝛ inter iſta poſitio non dicit
ſolum reſpectum ad aliquid extrĩſecuꝫ.
ſ. ad locum. ſed etiaꝫ dicit reſpcitũ par
tium inter ſe et ad ſuum totum qui reſ
pectus pꝛoximioꝛ eſt ꝙ̃ reſpectus ad ex
trinſecum ſolum: Ideo inter omĩa que
hoc modo aſſiſtunt poſitio dicit̃ pꝛoxi
mius aſſiſteri ſubſtantie. Et hoc modo
ſatis patet diffinitio ſpẽi et pꝛopꝛitates
poſitionis. Sed contra p̃dicta ar
guitur pꝛimo ſic poſitio ⁊ ſitus idem ſũt
⁊ inter ſe conuertũtur. ſꝫ idem non debꝫ
diffiniri per ſeipſum:ergo poſitio male
diffinitur per ſituꝫ. Secũdo ſic po
ſitio vel ſitus denominare habeat totũ
⁊ non partẽ vt totus homo dicit̃ iacere
vel ſedere ⁊ non partes eius:ergo po
ſitio non cõuenit partibus ſꝫ toti:ergo
male dicitur ꝙ eſt ſitus partiũ Ter
cio ſic ĩ celo eſt poſitio vel ſitus. ⁊ tamẽ
ibi non eſt generationis oꝛdinatio. cum
celuꝫ ſit ingenerabile:ergo male dicitur
in diffinitione poſitionis ꝙ eſt genera
tionis oꝛdinatio. Quarto ſic ſedere
et ſtare maxime diſtant et ſe expellunt
ab eodeꝫ ſubiecto in quo ſunt ſuceſſiue
⁊ etiam de vno in aliud fit motus ergo
cõtrariantur:⁊ ſic poſitio habet contra
rium. Quinto ſic ad aliquid oꝛitur
inſubſtantia ex pte totius. poſitio vero
oꝛitur exparte ptium tantũ:ergo poſitio
non pꝛoximius aſſiſtit ſubſtãtie ſed ad
aliquid. Ad pꝛimuꝫ dicit̃ ꝙ ſi ſitus ⁊
poſitõ capiãt ambo generealiter bene

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

conuertuntur:quia quecūq; habent po
ſitōez etiā3 dicunť ſitu3 hēre et econtra.
Sed ſi capiatur poſitio ſpecialiter pro
ordine partiu3 qui ꝓuenit ex cōpoſitio
ne totius vt hic principaliter capitur:ſi
tus ſe habet vt ſuperius ad poſitionem
vt dictum eſt. Ad ſecundum dr̄ ꝙ lʒ
ſitus conueniat toti principaliter tamꝗ̄
illi quod denominatur per ipm̄: tamen
primo conuenit ipſis partibus inter ſe
ordinatis ⁊ poſtea ordinatur ad totum
⁊ ad locum eo ꝙ dicit ordinē partiu3 in
ter ſe ad totu3 ⁊ ad locum. vnde partes
ſe habent vt ſubiectum quo totu3 vero
vt ſubiectum quod ⁊ principale. Ad
tercium dicitur ꝙ ſi capiatur generatio
ꝓprie pro vt eſt progreſſio de non eſſe
ad eſſe ſubiecto preſuppoſito ſic in celo
non eſt generatio: ſed ſi capiatur gene-
raliter pro quacūq; progreſſione com-
poſitione rei vel predicatione ſic in celo
reperitur generatio ⁊ ſic capitur genera
tio in hac diffinitione. Ad quartum
dicitur ꝙ lic3 ſedere ⁊ ſtare per accidēs
ſe expellant ab eodem ſubiecto per hoc
ꝙ per motum localem cum vnu3 acqui
ritur aliud abicitur: non tamen ſe expel
lunt ꝑ ſe a tali ſubiecto nec per ſe ſit de
vno in aliud motus. Ad quintu3 dr̄
ꝙ licet relatio ſe teneat ex parte totius
⁊ poſitio ex parte partium:tamen poſi-
tio importat reſpectu3 ad aliquid intrin
ſecum:relatio vero non. ideo poſitio dr̄
proximius aſſiſtere ſubſtantie ꝗ̄ relatio

Capitulum Habitus.

Habitus eſt corporu3.
Poſtꝗ̄ prius determina
tu3 eſt de ſitu quod com
muniter et vniuerſaliter
conuenit ōibus ſubſtantijs. Hic conſe-
quēter deťandu3 eſt de vltimo predica
mēto.ſ. de habitu qď ſolū conuēit homi
ni et his que inſtrumentaliter ſubſerui-
unt homini et ab autore prius dicto ſic
diffinitur. habitus eſt corporum et coru3
que circa corpꝰ ſunt adiacentia. In qua
diffinitione ponitur adiacentia loco ge-
neris. et licet ſecundum vocem et cauſa
ornatus ponatur in vltimo loco diffiniti
onis tamen ſm̄ rem ⁊ intellectu3 ponitur
in primo loco. Deinde ponitur corporu3
ad explicandum ſubiectu3 habitus ⁊ cau
ſam finalem eius. Deinde ponitur ⁊ eoꝝ
que circa corpus ſunt ad explicandū cau
ſam efficiente3 ⁊ quodammō materiale3
ipſius habitus: ⁊ per hoc intelligūtur ea
que adiacent ⁊ applicantur corpori ſm̄ fi
guram eius et per hoc differt habitus ab
omnibus alijs. Primo ſciendu3 ꝙ ha
bitus vt hic ſumitur non eſt res habens
nec res habita. ſed eſt quodammō acci-
dens reſpectiuu3 inter rem habitam ⁊ ha
bentem ſicut eſſe caputiatum non eſt res
habens capucium nec ipſum capucium.
ſed dicit eſſe accidentale hominis ſibi ꝓ
ueniens ex adiacētia capucij. et ideo hic
non capitur habitus vt eſt qualitas de
difficili mobľis:neq; vt opponitur priua
tioni. ſ3 pro tali accidente reſpectiuo qď
eſt medium rei habentis et rei habite. et
licet ſit ens reſpectiuum non tamē eſt re
latiuū ſecundu3 eſſe. quia nō refertur ad
aliud cum quo dicatur ad conuertentia3
ſub habitudine eiuſdem caſus ſed ſolum
eſt relatiuum ſecundum dici. Secun-
do ſciendu3 ꝙ habitus hoc modo accep
tus eſt vnum predicamentum ab alijs di
ſtinctum. Cuius ratio eſt quia eſt vnum
genus generaliſſimum et habet vnu3 ſpe
cialem modum predicandi de prima ſub
ſtantia. predicatur enim de ipſa in hoc ꝙ
eſt eſſe ſic vel ſic habituatum. Cuius que
ſitiuum ſub nomine proprio non habemꝰ
ſed ipſum circumloquimur dicendo qua
liter eſt hoc habituatū:et eiꝰ ſpecies ſunt
habitus totius et habitꝰ partis. Exēplu3
de prio vt armatū ēe veſtitū ēe. Exēplu3
de ſecūdo vt tunicatū ēe vel caputiatū ēe
et iteru3 armatu3 eſſe plures continet ſpe
cies ſpālīſſimas vt loricatum eſſe lance-
atum eſſe et ſic de alijs. et veſtitum eſſe
plures ſpēs ſpecialiſſimas continet etia3
ſub ſe vt tunicatum eſſe ⁊ caputiatu3 eſſe
et indiuidua ſunt vt armatio ſortis ⁊ pla
tonis ⁊ ſic de alijs. Tercio ſciendu3 ꝙ
habitus tres ponunť cōmunitates. quaꝝ
prima eſt ꝙ habitꝰ ſuſcipit magis ⁊ minꝰ
Cuius rō eſt. quia ſuſcipere magſ ⁊ minꝰ
eſt idem manens in ſpecie magis vľ mi-
nus accedere ad perfectu3 eſſe illius ſpēi
ita ꝙ per acceſſu3 ad tale3 terminu3 dicit
ſuſcipere magis: ⁊ minus per receſſu3 ab
eo. ſ3 hoc conuenit habitui ſicut aliquis
dicitur magis armatꝰ vel minus armatꝰ
nam vnus eſt armatior alio ſm̄ ꝙ magis
vel minꝰ accedit ad perfectu3 eſſe ſue ſpe
ciei ⁊ ſic habitus ſuſcipit magis ⁊ minus
Secunda proprietas eſt ꝙ habitui nihil
eſt contrariu3. Cuius rō quia nullu3 acci-
dens reſpectiuu3 h3 contrariu3 inquātu3
reſpectiuum eſt: q2 non ꝑ ſe contrariatur
illi ad quod refertur ſ3 tm̄ ratōne ſui fun
damenti:ſ3 fundamenta habitus nō con
trariantur vt corpora inter ſe non contra
riantur. nec illa que ſunt circa corpus vt
ſunt tunica caputiū ⁊ ſic de alijs:ergo ha
bitus non h3 contrariu3 Quarto ſcien
dū ꝙ ipſius habitus tercia proprietas eſt
ꝙ propriu3 eſt habitui ſemꝑ in pluribus
exiſtere. Cuius rō eſt. q2 habitus eſt cor-
poru3 ⁊ eoꝝ que circa corpus ſunt adia-
centia. ſ3 in tali adiacentia illa que habē
tur applicantur ⁊ figuranť ſm̄ figura3 ha
bentis rōne cuius aliquid dicitur habere
et ecōtra ipm̄ habens quodammō appli
catur ⁊ aliquomō adiacet rei habite rōe
cuius dicitur haberi. et ideo vtrūq; illoꝝ
eſt aliqͣ mō adiacens et applicatim ad al
teru3. Ideo habitus ſemꝑ in pluribꝰ exi
ſtit. tm̄ non eſt ꝓprie vt in pricipali ſubiec
to in re habita rōe cuius nō ꝑ ſe denoīat
re3 habita3 vt caputiu3 non dr̄ caputiatū
ſ3 vt in pricipali ſubiecto eſt in ipſo hn̄
te et ip̄3 denoīat vt dicēdo ſor. eſt capu
tiatus. Et per hoc ſatis patēt diffinitio
modus predicādi ſpēs. indiuidua et ꝓ
prietates ipſius habitus. Contra pre
dicta arguiť primo ſic. viſus eſt habitus
et tm̄ non eſt adiacentia corporu3. ergo
diffinitō mala. Secūdo ſic tunica eſt
habitus ⁊ ſimiliter caputium ⁊ tm̄ nō eſt
adiacentia corpoꝝ ſ3 eſt illud qď eſt cir
ca corpus:ergo contra diffinitionem.

Tercio ſic vbi eſt adiacentia corporis
et loci exiſtentis circa corpus. et tm̄ non
eſt habitus:ergo iſta diffinitō conuenit
alijs a diffinito. Quarto ſic ſuſcipere
magis ⁊ minꝰ preſupponit habere con-
trarium: ſed habitus non habet contra
rium:ergo non ſuſcipit magis ⁊ minus.

Quito ſic nullu3 accidens eſt in plu
ribus ſubiectis. q2 accidens numeratur
et multiplicatur ſm̄ multitudine3 ſuorū
ſubiectoꝝ:ꝗ nulli habitui cōuenit in plu
ribꝰ exiſtere. ⁊ per conſequēs male poni
tur tercia proprietas ipſius habitus.

Ad primum dicitur ꝙ ſi capiatur
habitꝰ pro puro habitu ſeu forā poſitia
que opponitur priuationi que eſt caren
tia forme in ſubiecto apto nato ſic vi-
ſus eſt habitus ſed non eſt habitus ca-
piendo habitum pro accidente medio
inter rem habentem et rem habitam vt
hic ſolum accipitur. Ad ſecundum
dicitur ꝙ licet tunica et caputium dican
tur materialiter habitus non tamen for
maliter. ſed adiacentia ipſorum ip̄is ha
bentibus dicitur formaliter habitus tm̄
illa ſunt nobis notiora ꝗ̄ illa adiacētia
Ideo ſepe nominantur nomine habitꝰ
et ſic reponunť in quarta ſpē qualitatis

Ad terciu3 dr̄:ꝙ lʒ vbi dicat adiacē
tiā locati ⁊ loci non tm̄ adiacentiā hn̄tis
⁊ habiti qď applicať ⁊ figurať ad figurā
habentis. Unde ad habitū requiriť adia
cētia ⁊ applicatō ſil' que conuēit corpori

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS

et in vbi eſt adiacentia tantum. ⁊ hoc in
telligitur in hac diffinitione cum dicitur
eorum que circa corpus ſunt adiacētia.
Ad quartum dicitur ꝙ ſuſcipere ma
gis ⁊ minus ex permixtione contrarij cū
contrario ſemꝑ preſupponit contrarie-
tatem non tamē ſuſcipere magis et mi-
nus per acceſſum ad terminum ⁊ receſ-
ſum a termino. ⁊ hoc modo habitus ſu
ſcipit magis ⁊ minus quāuis non hēat
contrarium. Ad quintum dicitur ꝙ
licet nullum accidens in numero ſit per
fecte in pluribus ſubiectis: quia tunc nō
eſſet vnū: tñ bene poteſt eſſe cōplete ⁊ ꝑ
fecte in vno ſubiecto ⁊ iꝑfecte in alio
vt in cauſa propinqua: ⁊ ſic eſt de habi-
tu qui eſt in habente cōplete vt in ſub-
iecto. ⁊ in re habita incōplete ⁊ vt in cau
ſa vt dictum eſt prius.

Capitulū poſtpredicamētorum.

Dicitur autē alterū.
Poſtꝙ autor determina
uit de p̄dicamentis. Hic
conſequenter detināt de
poſtpredicamentis: ratio ordinis eſt: qꝛ
predicamentū dicit ſolū coordinatōez
dicibiliū que ſunt ſub eodē genere tā
tum. Poſtpredicamentum vero dicit co
ordinationem eorū que in diuerſis p̄-
dicamētis reponuntur. diffinitur enī ſic
poſtpredicamētum eſt coordinatio plu
rium dicibilium reducibilium ad diuer
ſa predicamenta valens ad cōpletā no
ticiam eorū habendā. ſicut mot⁹ dicit
coordinotionē ſuaꝝ ſpecieꝝ que ad di
uerſa predicamēta reducuntur. vt pate
bit inferius. ⁊ quia prius oportet cogno
ſcere coordinationē dicibiliū ſub vno
genere ꝙ coordinationem eoꝝ que ad
diuerſa genera reducuntur. Ideo con-
uenienter poſt predicamenta determi-
natur de poſtpredicamētis. Primo
ſciendū ꝙ hic ponuntur quinq̄ poſtpre
dicamenta. ſ. oppoſitio. prius. ſimul. mot⁹
et habere. Quoꝝ ſic habetur ſufficientia
quia omne poſtpredicamentū valet ad
noticiā completā predicamentorū vel
ergo valet ad cognoſcendū ea que ſunt
in predicamēto quantū ad ſuū fieri ⁊ ſic
eſt motus: vel quantū ad ſuū eſſe. ⁊ hoc
tripliciter: quia vel valet ad cognoſcen-
dū repugnantiā eoꝝ vel ordinē vel cō
uenientiā. Si repugnantiā ſic eſt oppo
ſitio: per quā cognoſcimus diuerſitatē ⁊
diſtinctionē geneꝝ ⁊ eorum que ponun
tur ſub genere: diſtinctio enī ⁊ diuerſitas
ſemꝑ in aliqua oppoſitione fundantur.
Si ad cognoſcendū ordinē ſic eſt prius
Si ad cognoſcendū conuenientiā hoc
eſt dupliciter: vel valet ad cognoſcendū
conuenientiā inferioꝝ in ſuis ſuperiori
bus ⁊ ſic eſt ſimul. vel accidentiū in ſub
ſtantiā ⁊ ſic eſt habere. Et quia oppoſitio
valet ad cognoſcendū diuerſitatē que
inter gñaliſſima ꝑmo reperit̄. Alia autē
poſtpredicamenta magis valent ad cog-
noſcendū ea que in diuerſis generibus
reponunt̄. Ideo inter poſtpredicamenta
prius determinat̄ de oppoſitione. Se
cundo ſciendum ꝙ oppoſitio capitur du
pliciter. Uno modo vt eſt repugnantia
duaꝝ propoſitionum in quantitate vel q̄
litate. et ſic eſt paſſio ꝓpoſitionis. ⁊ de ta
li oppoſitione non eſt ad propoſitū hic:
ſed de illa determinat̄ in primo tractatu.
Alio mō capitur oppoſitio pro oppoſiti
one rerum ſiue dicibilium incōplexorum
⁊ talis oppoſitio accipitur adhuc duplici
ter: vno mō inquātū valet ad cognoſcē
dū diuerſitatē dicibiliū que ordinant̄
in predicamento: et ſic conſiderat̄ in iſto
tractatu. Alio mō conſideratur inquan-
tū valet ad cognoſcendū habitudines
locales oppoſitorū: ⁊ ſic de ipſa determi
natur in locis dyaleticis. Tercio ſcien
dum ꝙ oppoſitio vt eſt paſſio rerum ſic
ſolet diffiniri. Oppoſitō eſt repugnātia
duorum extremoꝝ non permitentium ſe
ſimul in eodē ſubiecto ⁊ reſpectu eiuſdē:
ſicut contrarietas calidi et frigidi eſt re-
pugnantia caliditatiſ ⁊ frigiditatiſ que nō
ꝑmittunt ſe ſimul in eodem ſubiecto: In
qua diffinitōne ponitur repugnātia loco
generis: repugnātia enim eſt quōdam ſu-
perius ad repugnantiā materialē ⁊ for-
malē que eſt oppoſitio. Deinde ponitur
duorū extremoꝝ ad explicandū ſubiec-
ta vel termios oppoſitōnis q̄ eſt quod d̄
ens reſpectiuū. ⁊ dicitur non ꝑmittentiū
ſe ſimul in eod̄ ſubiecto propter contra-
ria priuatiua ⁊ cōtradictoria. et dicit̄ reſ-
pectu eiuſdē ꝓpter relatiua que ſimul ſe
ꝑmittunt in eodē reſpectu tamen diuer-
ſorum ſic pater ⁊ filius. Quarto ſciē-
dum ꝙ oppoſitio diuiditur in quatuor
ſpēs. ſ. in oppoſitionē relatiuā contrariā
priuatiuā ⁊ cōtradictoriā. Quarum ſic
habetur ſufficiētia: Omnis oppoſitio eſt
repugnantia duorum extremoꝝ vel ergo
eſt inter ens ⁊ ens vl' inter ens ⁊ nō ens.
Si inter ens ⁊ ens hoc eſt dupliciter: vel
illa extrema ſe expellunt ab eodem ſub-
iecto ſm actū tantum ⁊ ſe ꝑmittunt ſcd̄ꝫ
potentiā ⁊ ſic eſt oppoſitio cōtraria. vel
ſe expellunt ſcd̄m actum ⁊ potentiā ſiml'
reſpectu eiuſd̄ ⁊ ſic eſt relatiua oppoſitio
Si īter ens et non ens: hoc eſt dupliciter
vel inter ens ⁊ non ens ſimpliciter ⁊ ſic ē
contradictoria oppoſitio: cuius vnū ex-
tremū eſt nō ens ſimplr. vel inter ens ⁊
nō ens ſm quid et ſic eſt ꝓuatiua oppō.
Contra predicta arguitur primo ſic
quecunq̄ ponūtur in eadē coordinatōe
haber inter ſe conuenientiam ſed ea que
ponūtur in diuerſis p̄dicamentis nō ha
bent inter ſe conuenientiā ergo male di
citur ꝙ poſtpredicamentū eſt coordina-
tio pluriū que reponuntur in diuerſis p̄
dicamentis. Secundo ſic homo ⁊ aſi
nus habent inter ſe repugnantiā et non
ſe ſimul in eodē ꝑmittunt et tñ non op
ponuntur qꝛ non hēnt aliquā ſpēm op-
poſitōis ḡ diffinitō oppōis conuēit alijs
a diffinito. Tercio ſic omē quod hꝫ
ſpēs eſt genus ſꝫ oppoſitio non eſt gen⁹
ergo male dictum eſt ꝙ ipſius quatuor
ſunt ſpēs. Quarto ſic omīa oppoſita
ſemꝑ ſunt relatia qꝛ omē oppoſitū ſem
per refert̄ ad ſuū oppoſitū ⁊ econtra er
go omīs oppſitio eſt relatiua: ḡ male po
nitur vna ſpēs diſtincta ab alijs ſpēbus
oppoſitionis. Quinto ſic membra hu
ius diuiſiōis coincidūt ergo nō eſt bōa
antecedens pꝫ qꝛ albedo ⁊ nigredo con
trariant̄ ⁊ ſimiliter hēnt priuatiuā oppo
ſitionē qꝛ nigrū dicit carentiā albedi
nis ⁊ relinquit aptitudinē ad illā: et ſi
militer nigrū includit non albū quod
coincidit albo. ḡ ibi ſunt tres oppoſitio
nes. Ad primū dr̄ ꝙ illa que ponū
tur in vna coordinatōe ſub aliquo vni
uoco habent conuenientiā ſm rē ⁊ vo
cē ſimul et illa que ſimul ordinant̄ ſub
aliquo equiuoco hēnt conuenientiā ſo
lū ex parte vocis ⁊ hoc mō fit coordia
tio poſtp̄dicamentalis. modo lꝫ illa que
ſunt in diuerſis predicamētis non habe
ant conuenientiā ſm rē ⁊ vocem ſimul
habent tñ bene conuenientiā ſm vocē
⁊ hoc ſufficit vt ſiml' contineant̄ ſub vno
poſtpredicamēto. Ad ſecūdū dr̄ ꝙ
homo ⁊ aſinus non hēnt repugnantiā
formalē ad inuicē ſꝫ materialiter ⁊ vir
tualiter includunt repugnantiam drīaꝝ
aīalis que habent contrarietatē iꝑfectā
ideo hō ⁊ aſinus virtualiter includūt cō
trariā oppoſitionē vel priuatiuā ⁊ pro
prie dicunt̄ diſperata ⁊ non oppoſita.
Ad terciū dr̄ ꝙ lꝫ oppoſitio non ſit
genus ſm rem eſt tñ ſm modum et hoc
mō dicitur habere ſpēs. i. modos ſpērū
qui tamen nō ſunt ſpēs ſm rem. Ad
quartū dr̄ ꝙ ſi conſiderentur oppoſita
quantū ad intentionē cōmunē oppo

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS

ſiti vel contrarij ſic ſunt relatiua iter ſe.
Sed ſi conſiderentur oppoſita quantū
ad res ſubiectas illis intentionibus ſic
non ſemper opponunt̄ relatie:ſed qn̄qꝫ
contrarie quandoqꝫ priuatiue vel cōtra
dictorie:et qꝛ oppoſitio accipit̄ inter ea
quantuꝫ ad id quod ſunt ⁊ nō ex parte
intentionis ideo non omnis oppoſitio
eſt relatia. Ad quītum dicit̄ ꝙ licet
albedo et nigredo virtualiter includāt
oppoſitioneꝫ priuatiuaꝫ ⁊ cōtradictoriā
tam̄ formaliter ſoluꝫ habent oppoſitio-
nem contrariam:ideo ille oppoſitiones
formaliter non coincidunt.

r Elatiua oppoſitio. Poſt
q̄ auctor poſuit diuiſionem
oppoſitionis in generali de
om̄ibus ſpēbus ſiue modis
eius. hic conſequenter explicat in ſpēali
de illis modis oppoſitionū. Et quia in
oppoſitōe relatiua et contraria extrema
ſunt entia ⁊ in priuatiua ⁊ contradicto-
ria vnum extremuꝫ eſt ens ⁊ aliud non
ens:ideo prius vidēdum eſt de relatia
oppoſitione ⁊ contraria q̄ de alijs:⁊ ite
rum quia in relatiua oppoſitione vnuꝫ
extremoruꝫ eſt in actu ſimul cum alia lꝫ
in diuerſis ſubiectis:in contraria vero
vnum extremū eſt in actu reliquū vero
in potentia:quia cōtraria vt opponunt̄
nunq̄ poſſunt eſſe ſimul in eodem actu:
ideo prius determinandū eſt de relatia
oppoſitiōe de cuius termīatione ſe ex-
cuſat autor eo ꝙ prius ſatis d̄termīatuꝫ
eſt de ipſis relatiuis. Primo ſcien-
dum ꝙ relatia oppoſitio eſt repugnātia
relatiui et correlatiui iter ſe ſicut eſt re-
pugnātia patris ⁊ filij ad ſimul eſſendū
ineodem ſubiecto ⁊ reſpectu eiuſdē licꝫ
in diuerſis ſubiectis poſitas ſe ponant
et pempta ſe perimant. Que autem ſint
relatiue oppoſita dictum eſt prius:quia
ſecundū rem idem ſunt relatia ⁊ relatie
oppoſita. Relatiua auteꝫ ſunt quorum

totum eſſe eſt ad aliud quodaꝫ modo ſe
habere. ſ. ꝙ referantur ad iuiceꝫ ſicut prius
dictuꝫ eſt. Et per hoc differt relatiua op-
poſitio ab alijs oppoſitōibus:qꝛ in rela-
tiua oppoſitione vnum extremum refert̄
ad aliud vt dicēdo pater filij pater ⁊ ecō
tra et etiam ambo extrema ſunt ſimul in
actu quod non ſit in alijs vt patet induc
tiue: albuꝫ eniꝫ non refertur ad nigruꝫ di
cēdo albū nigruꝫ albū:neqꝫ viſus ad ce-
citateꝫ:nec ſedere ad non ſedere et ſic de
alijs: ideo relatiua oppoſitio conuenien
ter diſtinguitur ab alijs. Secundo ſci
enduꝫ ꝙ contrarietas eſt repugnātia du
orum contrariorum inter ſe. et ſunt con-
traria que ſub eodem genere poſita ſunt
et maxime a ſe inuicem diſtant: et eideꝫ
ſuſceptibili viciſſim inſunt a quo mutuo
ſe expellunt niſi alterum inſit a natura.
In qua diffinitione intelligitur oppoſita
loco generis. Deinde dicitur que ſub eo
dem genere poſita ſunt ad differentiam
priuatiuorum et contradictoriorꝫ quorꝫ
vnum eſt ſemper non ens quod non po
nitur ſub genere. Deinde ponitur et ma-
xime a ſe inuicem diſtant ad differētiam
mediorum que ſunt inter contraria. que
in̄quantum media ſunt proprie non con
trariantur extremis ſicut rubeum quod
eſt mediuꝫ albi et nigri non contrariatur
alicui illorum. Deinde ponitur eidem ſu
ſceptibili viciſſim inſunt. i. ſucceſſiue ad
drn̄am relatiue oppoſitorun que nō ſunt
ſucceſſiue circa idem ſubiectum acceptuꝫ
cum proximo fundamento relatiōis. De
inde ponitur mutuo ſe expellunt propter
diſperata quibus conueniunt partes pre
cedentes huius diffinitionis: ſed illa nō
ſe expellunt ab eodē actione propria nec
ſunt contraria. Et ponitur niſi alteruꝫ eo
rum inſit a natura propter contraria que
naturalr̄ inſunt ſuo ſubiecto vt ē calor in
igne qui non poteſt ab eo expelli ⁊ eſt in
eo vt principium eſſentiale eius. Ter

cio ſcienduꝫ q̄ ignis dupliciter poteſt cō
ſiderari: Uno modo ſecundū eſſe ſubālē
vt eſt quoddaꝫ compoſituꝫ ex materia ⁊
forma ſubſtantiali et ſic calor eſt ſibi ac-
cidens ⁊ nō forma ſubſtātialis neqꝫ pn̄-
cipiuꝫ eſſentiale eius quia quod vni eſt
ſubſtantia nulli eſt accidēs:ideo ſi calor
eſſet principium eſſentiale ignis ſeq̄retur
ꝙ nulli eſſet accidens quod eſt falſum.
Alio modo conſideratur vt eſt principiū
actiuum aliorum reſpectu corporum ge-
nerabilium ⁊ corruptibiliuꝫ:⁊ hoc modo
quia ignis agit mediāte calore ſuo calor
dicitur aliquo modo principiū eſſentiale
ignis inquātum eſt actiuus. ⁊ hoc modo
debēt itelligi ea que dicuntur in textu:qꝛ
niſi ſic intelligerent̄ viderētur eſſe fl̄a:q̄a
calor non eſt de eſſentia ignis nec prin-
cipium eius ſi conſideretur inquantū ad
ſuum eſſe ſubſtātiale. Quarto ſciendū ꝙ
duplicia ſunt cōtraria. ſ. mediata ⁊ inme
diata. Mediata ſunt inter q̄ mediat aliq̄
ſpēs ſui generis quodāmodo pticipans
naturam vtriuſqꝫ contrariorū vt inter al
bum ⁊ nigrum mediat rubeum fuſcum et
croceum que q̊dam modo pticipant na-
turaꝫ albedinis ⁊ nigredinis. Et dicūtur
talia contraria mediata: qꝛ habēt mediū
per participatiōeꝫ. Sed contraria inme-
diata ſunt inter que non mediat aliqua
ſpecies ſui generis vt ſanum ⁊ egrum in
ter que non eſt aliqua ſpecies media:ſꝫ
ſemper neceſſe eſt vnum illorum eſſe in
proprio ſubiecto ipſorum quia quodlibꝫ
animal vel eſt ſanum vel egrum ⁊ nō eſt
claudum medium quia in quolibet ani-
mali eſt adequatio humorum ⁊ ſic eſt ſa
num:vel inadequatio et ſic eſt egrum.
Et illa contraria dicuntur immediata per
carentiam medij per participationeꝫ licꝫ
habeant medium per abnegationem de
quo ambo extrema vere negantur vt de
lapide ſimul negatur ſanum et egrum. et
de vtriſqꝫ illorum contrarioruꝫ intelligit̄

diffinitio pri⁹ poſita. Contra predicta
arguit̄ prio ſic nulla oppōita ad ſe iuiceꝫ
conſequuntur:cum vnum deſtruat ali-
ud:ſed relatiua ſe conſequuntur mutuo
cuꝫ ad eſſe vnius ſequatur eſſe alterius
et inter ſe conuertuntur ſecundum exi-
ſtentiam:ergo relatiua nō ſunt oppoſita
Secundo ſic quecumque opponunt̄
habent oppoſitionem ſecundum reſpec
tum vnius ad alteruꝫ:ſed relatiua non
habent oppoſitionem ſecundum reſpec
tum vnius ad alterum: quia reſpectus
vnius ad alterū eſt forma relationis in
qua ambo conueniunt:ergo nulla rela-
tiua opponuntur. Tercio ſic bonum
et malum contrariantur: et tamen non
ponuntur ſub eodem genere:ſed ſunt p̄
ma genera:ergo contraria nō ponuntur
ſub eodeꝫ genere. Quarto ſic contra
dictoria plus diſtant q̄ contraria: ergo
contraria nō maxime diſtant contra dif
finitionem contrariorum. Quinto ſic
calidum et frigidum contrariantur ⁊ ta
men non ſe mutuo expellunt ab eodem
ſubiecto:quia ſimul ſunt in tepido:ergo
male dicitur in diffinitione contrariorū
ꝙ mutuo ſe expellunt ab eodē ſubiecto
Ad primum dicitur ꝙ licet relatiua
quantum ad eſſe in diuerſis ſubiectis
conſequantur ſe inuicem et conuertan-
tur ſecunduꝫ exiſtentiaꝫ:non tamē quā
tum ad eſſe in eodeꝫ ſubiecto:ſed reſpe
ctu eiuſdem ſubiecti opponuntur: ideo
eo modo quo conſequuntur ſe inuicem
non opponuntur. Ad ſecundum di-
citur ꝙ inter relatiua eſt quidam reſpec
tus poſitiuus qui eſt forma relationis
in qua relatiua conueniunt et ſecunduꝫ
talem reſpectum non opponuntur. Ali⁹
eſt reſpectus repugnantie correlatiuorꝫ
ad ſimul eſſe in eodem ſubiecto et ſecū
dum illum reſpectum habent oppoſitō
nem. Ad tercium dicitur ꝙ licet bo
num et maluꝫ non ponantur ſub eodeꝫ

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS

genere morum: ſed ſint diuerſa genera
in morbus: tñ bene ponuntur ſub eodẽ
genere logico: quia ponũtur ſub prima
ſpecie q̃litatis: vt dicũt habitus bonos
vel malos: ⁊ ſub genere actionis inq̃n-
tum dicunt actus. ⁊ hoc capiendo bonũ
⁊ malum vt capiuntur in moralibus. q̃a
ſi caperentur vt ſunt paſſiones entis ſic
opponuntur priuatiue ⁊ non ponuntur
ſub eodem genere. Ad quartum dr̃
ꝙ licet contradictoria ſimpliciter maxie
diſtent: non tamen ſub eodem genere ſʒ
ſic cõtraria maxime diſtant. Ad q̃n
tum dicitur ꝙ licet in tepido ſit caliduʒ
⁊ frigidum ſecunduʒ eſſe remiſſuʒ: non
tamen ſecundum eſſe in tenſuʒ quo mõ
inter ſe contrariantur.

p Riuatia oppoſitio: Poſt
ꝙ̃ auctor determinauit de rela-
tiua oppoſitione et contraria q̃
rum ambo extrema ſunt duo entia. Hic
conſequẽter determinat de oppoſitiõe
priuatiua et contradictoria quaruʒ vnũ
extremuʒ eſt ens. et aliud non ens. Et
quia in oppoſitione cõtradictoria vnuʒ
extremorum eſt nõ ens ſimpliciter. In
priuatiua vero eſt non ens ſecundũ q̇d
ideo prius videndum eſt de priuatiua
oppoſitione. ꝙ̃ de contradictoria. Item
oppoſitiones poſſunt dupliciter conſi-
derari. Uno modo ex parte repugnãtie
quam important. et quia in contradicti
one eſt maior repugnantia ꝙ̃ in alijs.
ideo hoc modo precedit contradictoria
oppoſitio. deinde priuatiua tercio con-
traria ⁊ vltimo relatiua. Alio mõ conſi-
derantur quantum ad entitateʒ ſuorum
extremoruʒ ⁊ hoc modo relatiua oppo
ſitio prior eſt ſecundo contraria tercio ꝑ
uatiua vltimo contradictoria: Et quia
hic conſiderantur oppoſitiones ex par
te ſuoruʒ extremorũ. ideo hic vltimo in
textu ordinatur ⁊ conuenienter ponitur
oppoſitio priuatiua ante contradictoriã

Primo ſciendum ꝙ priuatiua oppoſi
tio eſt repugnantia habitus ⁊ priuatiõis
ſiue priuatiue oppoſitoruʒ. ⁊ habitus eſt
forma habita in aliquo ſubiecto ſicut eſt
viſus in oculo. Priuatio vero eſt negatõ
forme in ſubiecto cum aptitudine ad illã
ſicut cecitas dicit negationem potẽtie vi
ſiue ⁊ relinquit aptitudinem ad illam: eo
ꝙ relinquit principia remota viſus ⁊ illa
duo. ſ. priuatio ⁊ habitus dicuntur priua
tiue oppoſita. que ſic poſſunt diffiniri. pri
uatiue oppoſita ſunt quorum vnuʒ dicit
negationem alterius cum aptitudine ad
ipſuʒ. Secundo ſciendũ ꝙ aliter diffi
niunt̃ in textu ſic. Priuatie oppoſita ſunt
que circa idẽ ſubiectũ habẽt fieri ordine
irregreſſibili et tempore determiato a na
tura ſicut viſus ⁊ cecitas circa oculuʒ. Cu
ius rõ eſt quia priuatio dicit corruptionẽ
habitus ⁊ principiorum eius in ſuo ſub-
iecto ideo priuatio habet fieri circa ideʒ
ſubiectum ſicut et habitus. ⁊ q̄ corruptõ
preſuppõit illud quod corrũpitur. Ideo
priuatio preſupponit habitum ⁊ habit⁹
naturaliter precedit priuationeʒ. ideo ha
bent fieri in eodem ſubiecto ſecunduʒ or
dinem: ⁊ quia corruptis principijs habi-
tus non poteſt fieri regreſſus in habituʒ.
Et priuatio dicit corruptioneʒ illoruʒ ꝑn
cipiorum: Ideo habitus ⁊ priuatio fiunt
circa idem ſubiectum ordine irregreſſibi
li. ⁊ quia aliquis dicitur habere priuatio
nem quando non habet habitum tempo
re quo debet habere ideo dicitur tempo
re determinato a natura ſicut catulus an
te nouem dies non dicitur cecus quãuis
careat viſu. ⁊ faciliter poteſt videri quid
ſit genus ⁊ differentia in iſta diffinitione

Tercio ſciendum ꝙ duplex eſt priua
tio quedam eſt perfecta que negat habi
tum ⁊ principia propinqua habitus. ⁊ ſo
lum relinquit principia remota ipſius ha
bitus ſicut eſt cecitas reſpectu viſus que
negat viſum ⁊ debitam complexionẽ or-
gani ⁊ de tali priuatione non poteſt fieri
regreſſio in habitum vt dictum eſt. Alia
eſt priuatio imperfecta que negat habi-
tum tantuʒ ⁊ relinquit principia habitus
tam propinqua ꝙ̃ remota vt eſt quies re
ſpectu motus ⁊ de tali priuatione poteſt
fieri regreſſus in habitum et econtra vt
poſt quietem poteſt fieri motus ⁊ ecõtra
Et ſolum de priuatiue oppoſitis in qui-
bus eſt perfecta mutatio datur illa diffi-
nitio priuatiue oppoſitorum: ideo bene
ponitur ordine irregreſſibili ad differen-
tiam contrariorum ⁊ contradictoriorum.

Quarto ſciendum ꝙ contradictio ſic
diffinitur. Contradictio eſt oppoſitio cui⁹
ſecundum ſe non eſt dare mediuʒ. Et po
nitur oppoſitõ loco generis. ⁊ ponitur cu
ius ſecundum ſe non eſt dare mediuʒ ad
differentiam omnium aliarum ſpecierum
oppoſitionis: vbi ſemper poteſt reperiri
medium vel per participationeʒ vel per
abnegationem: quod non poteſt fieri in
contradictione. Cuius ratio eſt quia con
tradictio eſt contradictoriorum repugnã
tia inter ſe: ſed inter contradictoria nullũ
eſt mediuʒ: quia contradictoria ſunt illa
quorum vnum ſimpliciter dicit negatio-
nem alterius ⁊ nihil ponit affirmatiue vt
ſunt ens ⁊ non ens: ſedet ⁊ non ſedet. et
quia inter ens ⁊ non ens ſimpliciter non
poteſt eſſe medium: ideo in contradictio
ne non poteſt reperiri medium: ⁊ hoc ſi-
bi cõuenit per ſe primo ⁊ non ratione ali
cuius oppoſitionis precedentis: ideo di-
citur ꝙ ſibi conuenit ſecundum ſe. Et per
hoc habetur intellectus diffinitionum il
larum oppoſitionum precedentium.

Contra predicta arguitur primo ſic ra
tionale ⁊ irrationale priuatiue opponunt̃
ſimiliter equale ⁊ inequale: ⁊ tamen non
habent fieri circa idem: ergo male ponit̃
diffinitio priuatiue oppoſitorum. Se
cundo ſic: illud quod eſt non ens non po
teſt fieri: quia factio terminatur ad eſſe
rei: ſed priuatio eſt non ens: ergo nõ ha
bet fieri circa aliquod ſubiectuʒ. Ter
cio ſic ſcientia ⁊ ignorantia opponuntur
priuatiue: quia ignorantia eſt priuatio
ſcientie: ⁊ tamen de ignorantia poteſt fi
eri naturaliter regreſſus in habitum. ſ.
ad ſcientiam: ſicut cum aliqui ſunt ꝑmo
ignorantes poſtea efficiuntur ſcientes ꝑ
ſtudiuʒ: ergo priuatiue oppoſita nõ ſem
per fiunt ordine irregreſſibili. Quar-
to ſic: omnis oppoſitio habet duo extre
ma: ſed contradictio non habet duo ex
trema: cum ſit inter ens ⁊ nõ ens ſimpli
citer: modo non ens non eſt vnuʒ extre
mum ergo contradictio non eſt oppoſi
tio. Quinto ſic in oppoſitione con-
trariorum immediatoruʒ non reperitur
mediuʒ: ergo diffinitio contradictionis
conuenit alijs a diffinito. Ad primuʒ
dicitur ꝙ licet rationale ⁊ irrationale ſe
cundum modos ſignificandi ⁊ intelli-
gendi quibus cognoſcuntur a nobis. ſ.
vnum per negationem alterius ſint ali-
quo modo priuatiue oppoſita: tamen ſe
cundum id quod ſunt non ſunt priuati-
ue oppoſita cum ſint forme poſitiue: ſed
magis habent rationem contrarioruʒ: ⁊
eo modo quo priuatie opponũtur ſunt
circa idem in genere licet non in ſpecie
vel in numero. Ad ſecunduʒ dicitur
ꝙ licet priuatio non fiat per ſe. tamẽ be
ne per accidens. ſ. per corruptionem ha
bitus: quare etiam non eſt ens niſi per
accidens ⁊ ſecundum quid. Ad ter
cium dicitur ꝙ ſcientia et ignorantia pri
uatiue opponuntur priuatione imperfec
ta et ſolum de priuatione perfecta datur
iſta diffinitio. Ad quartum dicitur
ꝙ licet non ens ſimpliciter non ſit vnuʒ
extremum ſecundum rem: tamen ſecun
dum intellectum qui concipit non ens
per negationem eius non ens bene eſt
vnum extremum oppoſitionis: quia ta
men non eſt vnuʒ extremuʒ ſecluſo ope

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

re intellectus. ideo ſine opere rõis con-
tradictio non hꝫ eſſe in rebus completũ
in actu ſed in potentia tantum ⁊ perfici
tur in actu per intellectum. Ad quin
tum dicitur ꝙ licꝫ inter contraria imme
diata non ſit medium per participatio-
neꝫ: eſt tamen mediuꝫ per abnegationẽ
de quo poteſt vere negari vtrũqꝫ extre
morum ⁊ inter contradictoria nulluꝫ eſt
ſimpliciter medium.

p Rius dicitur multis mo
dis. Poſtꝙ autor determina
uit de poſtpredicamento oppo
ſitionis quod ſimpliciter valet ad cog-
noſcendum diſtinctionem ⁊ diuerſitatẽ
dicibilium incomplexorum que ponun
tur in predicamento. hic conſequenter
determinat de poſtpredicamento prio-
ris quod valet ad cognoſcendum ordi
nem illorum dicibilium: aſſignans quin
que modos eius qui his verſibus con
tinentur. Tempore natura prius ordi-
ne dic ⁊ honore. Cauſam cauſato dicimꝰ
eſſe prius. Et licet poſterius ſit vnum
poſtpredicamentum: tamen quia prius
⁊ poſterius opponuntur relatiue: ideo
tot modis dicitur vnuꝫ quot modis di
citur ⁊ reliquum: ⁊ cognito vno oportet
cognoſcere aliud: ideo per diſtinctionẽ
modorum prioris ſatis habetur diſtinc
tio modorum poſterioris: nec erit ſpeci
aliter determinandum de ipſo poſteri-
ori. Primo ſciendum ꝙ primus mo-
dus ⁊ ſecundus prioris ſic differunt in-
ter ſe quia prius primo modo quod eſt
prius tempore dicitur illud cuius dura
tio precedit durationem alterius: ſiue il
la duratio precedat ſm tempus proprie
dictum ſiue ſm tempus captum pro eter
nitate vt aliquis ſenior altero dicitur p̂
or illo ſm tempus ⁊ durationem illius.
et valet ille modus ad cognoſcendum
ordinem inter vniuerſalia que ſunt per
petua ⁊ ſingularia que ſunt corruptibi-
lia et temporalia. vniuerſale enim quod
eſt ſemper eſt prius duratione quolibet
ſuorum indiuiduoruꝫ quod poſt nõ eſſe
accipit eſſe. Sꝫ prius ſecundo modo qḋ
eſt prius natura dicitur illud quod non
conuertitur ſecundum exiſtendi conſe-
quentiam: vel eſt illud quod requiritur
ad eſſe alterius ⁊ alteruꝫ non requiritur
ad eſſe eius: ſicut vnuꝫ eſt prius duobus
Et dicitur conſequentia exiſtendi in qua
ad eſſe vnius ſequitur eſſe alteriꝰ vt ho-
mo eſt: ergo animal eſt. Et dicitur conuer
ti debite talis conſequẽtia quando ſicut
ad eſſe primi ſequitur exiſtentia ſecundi
ita ad exiſtentiaꝫ ſecundi ſequitur eiſten
tia primi: vt hic hõ eſt: ergo riſibile eſt: et
econtra: riſibile eſt. ergo homo eſt. Et va
let ille modus generaliter ad cognoſcen
dum ordinem ſuperioris ad inferius: qꝛ
omne ſuperius eſt hoc modo prius ſuis
inferioribus. Secundo ſciendū ꝙ ter
ciꝰ modus ⁊ quartus ſic inter ſe differunt
quia prius tercio modo dicitur quod eſt
prius alio ordine compoſitionis vel doc
trine: ſicut illud quod eſt ſimplicius alio
ſicut principia ſunt priora concluſionibꝰ
⁊ littere ſillabis: ⁊ ſillabe dictionibus. Et
dicitur tale prius prius ordine capiendo
ordinem ſpecialiter pro ordine compoſi
tionis vel doctrine: vbi proceditur a ſim
plicibus ad compoſita et non capiendo
ordinem generaliter pro quocũque ordi
ne rei vel rationis. ⁊ per hunc modũ cog
noſcimus ordinem generis ⁊ differentia
rum ad ſpeciem que ex ipſis componitur
Sed prius quarto modo quod eſt prius
honore dicitur illud quod eſt perfectius
et honorabilius alio quod dicitur prius
ſecundum perfectionem vt homo virtu
oſus dicitur prior homine non virtuoſo
et hoc modo omne inferius cum ſit per-
fectius ſuo ſuperiori dicitur prius ſuo ſu
periori. et ſic ille modus valet ad cogno
ſcendum ordinem ſpecierum ad ſua ſupe
riora. Tercio ſciendum ꝙ prius quin
to modo quod eſt prius cauſalitate dici
tur quod conuertitur ſm exiſtendi conſe
quentiam: ⁊ tamen vnuꝫ eſt cauſa alteri
us vt homo et riſibile conuertuntur ſm
exiſtendi conſequentiaꝫ. et tamen homo
eſt cauſa riſibilis: ⁊ etiaꝫ veritas oratio-
nis ⁊ res ſignificata per eam que eſt com
poſitio predicati cuꝫ ſubiecto conuertun
tur ſm eſſe ⁊ tamen res ſignificata p ora
tionem eſt cauſa veritatis orationis. Ab
eo enim ꝙ res eſt vel non eſt oratio dicĩ
vera vel falſa: quod intelligenduꝫ eſt nõ
de re ſubiecti vel predicati ſed de re for-
maliter ſignificata per orationem: vt eſt
inherentia vel compoſitio predicati cum
ſubiecto. Et valet ille modus ad cogno-
ſcenduꝫ ordinem differentie ad ſpeciem
⁊ ſpeciei ad ſua accidentia propria: ⁊ dif
fert ab omnibus modis precedentibus:
quia in iſto conuertitur exiſtendi conſe-
quentia quod non fit in alijs preceden-
tibus. Quarto ſciendum ꝙ illoruꝫ mo
doruꝫ prioris ſic habetur ſufficientia. qꝛ
omne prius vel ſumitur ſecunduꝫ ordi-
neꝫ diſcipline ⁊ cognitionis ⁊ ſic eſt terti
us modus: vel ſm ordineꝫ rei: ⁊ hoc du-
pliciter. vel ſumitur ex parte eſſe rei vel
ex parte conſequentiuꝫ ipſuꝫ eſſe. vt ſunt
perfectio ⁊ cauſalitas. Si primuꝫ hoc eſt
dupliciter. vel ſumitur ex parte ẽe rei ſim
pliciter ⁊ abſolute ⁊ ſic eſt ſecundus mo-
dus. vel ſecunduꝫ durationeꝫ eſſe illius:
⁊ ſic eſt primus modus. Si ex parte con
ſequentiuꝫ hoc eſt dupliciter. vl' ſumitur
ſm moduꝫ perfecionis et ſic eſt quartus
modus. vel cauſalitatis ⁊ ſic eſt quintus
modus. Et ſic patet de modis prioris:

Sed contra predicta arguitur primo
ſic in tempore non eſt prius nec poſteri-
us quia de tempore non habemus niſi
nunc in quo non eſt prius neque poſte-
rius. cum ſit indiuiſibile ergo nihil dicĩ
prius tempore. Secundo ſic omne ſu
perius eſt ſecundo modo prius ſuo infe
riori ⁊ tamen inter ſuperius et inferius
conuertitur conſequẽtia ſubſiſtendi qꝛ
ſicut ſequiĩ inferiꝰ eſt ergo ſuperius eſt
et econtra ſi ſuperius eſt inferius eſt er
go male diffiniĩ prius natura quod non
conuertitur ſecundum exiſtendi conſe-
quentiam. Tercio ſic omne prius eſt
prius ſecundum ordineꝫ ergo prius or
dine non eſt modus diſtinctus ab alijs

Quarto ſic ſpecies eſt perfectior et
honorabilior genere ⁊ tamen non eſt p̂
or illo. cum principiatum non precedat
principium. ergo male dicitur ꝙ hono-
rabilius et melius dr̄ prius quarto mõ

Quinto ſic eoruꝫ que ſunt ſimul vnũ
non eſt prius alio ſed ea que conuertun
tur ſecundum eſſe ſimul ſunt. ergo vnuꝫ
nõ eſt prius vt in quinto modo dicitur.

Ad primuꝫ dicitur ꝙ licet de tempo
re non ſit niſi nunc in actu ⁊ in facto eſſe
tamen ſecundum ſucceſſionem ⁊ ſecun-
dum potentiam ſunt plures partes tem
poris vt preteritum ⁊ futurum que ſunt
in fieri ex fluxu ipſius nunc. Ad ſe
cundum dicitur ꝙ licet inferius ⁊ ſupe-
rius ſi conſiderentur quantum ad inten
tiones ſuperioris ⁊ inferioris ſic conuer
tantur ſecundum exiſtendi conſequen-
tiam. eo ꝙ hoc modo ſunt relatiua non
tamen cõuertuntur ſi conſiderantur q̄n
tum ad naturas eoruꝫ ſed ſuperius pre
cedit inferius. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ
licet omne prius ſecundum ordineꝫ ge
neraliter acceptum ſit prius. non tamen
ordine doctrine vel compoſitionis de
quo ordine ſolum eſt hic propoſitum.

Ad quartum dicitur ꝙ licet ſpecies
via generationis non ſit prior genere. ta
men ordine perfectionis illa prior eſt.

Ad quintum dicitur ꝙ licet ea que
conuertuntur ſecundum exiſtendi con-
ſequentiam ſunt ſimul tempore non tñ
ſunt ſimul natura. quia cum vnuꝫ eſt cã

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

alterius eſt prius natura alio: cuꝫ om̄is
cauſa natura precedat ſuuꝫ effectum.

Simul autem dicitur.

s Poſtꝙ̄ auctor determiauit de
poſtpredicamento prioris et
poſterioris quod valꝫ ad cognoſcendū
ordinem ſuperioris ⁊ inferioris inter ſe
Hic conſequenter de trminat de poſtp̄
dicamēto ſimul quod valꝫ ad cognoſcē
dum conuenientiam pluriuꝫ inferioruꝫ
in ſuo ſuperiori: aſſignans tres modos
eiꝰ qui in his verſibus continent̄. Tp̄re
dico ſimul quorum generatio nunc eſt:
Suntqꝫ ſimul ſpecies genus vnuꝫ con
diuidentes: Que conuertuntur dicimus
eſſe ſimul. Et horum modoruꝫ ſic habe
tur ſufficientia: quia quecunque ſunt ſi-
mul ſunt ſimul natura vel tempore. Si
ſimul tempore ſic eſt primus modus. ſi
ſimul natura hoc eſt dupliciter: vel talia
ſunt ſimul natura diuiſionis: ⁊ ſic eſt ter
cius modus: vel natura relationis ⁊ ſic
eſt ſecundus modus. Primo ſcien
dum ꝙ ſimul dupliciter accipitur. Uno
modo pro quacunque conuenientia du
orum in vno tercio vt cōprehendit om
nia illa quecunque ſunt aliquo modo
ſimul. et hoc modo continentur ſub ip̄o
ſimul in loco et ſiml' in ſpacio et ſimul in
motu qui hic non enumerantur. Alio
modo capitur ſpecialiter ſolum vt ſe ex
tendit ad modos ſimul qui valent ad
cognitionem predicamentorum haben
dam et hoc modo hic conſideratur et
non primo modo: et quia eſſe ſimul in
motu vel eſſe in loco non requiritur ad
noticiam predicamentorum: eo ꝙ pro-
prie conueniunt ſolum indiuiduis que
ſunt corruptibilia: et non habent eſſe in
predicamento tanquaꝫ dicibilia. ſed vt
ſubicibilia tantuꝫ: ideo hic illi modi nō
enumerantur. Secundo ſciendum
ꝙ ſimul tp̄re dicantur aliqua quorum
generatio eſt in eodem tempore: ⁊ etiam
tota duratio: vt ſunt illa que ſimul gene-
rantur ⁊ corrumpuntur vt homo ⁊ riſibi
le dicuntur ſimul tempore. et debet intelli
gi ꝙ eorum generatio ſit in eodem tem-
pore tam ſecundum eſſe ꝙ̄ ſecundum eſ-
ſentiam: ita ꝙ ſit in eodem inſtanti tem-
poris: ⁊ ſimiliter corruptio eorum: et non
ſufficit ꝙ generatio eorum ſit in eodem
tempore ſecundum eſſentiam: quia cum
ſit tantum vnuꝫ tempus ſecundum om-
nium temporalium ſequeretur ꝙ omnia
preterita ⁊ futura eſſent ſimul tempore.

Tercio ſcienduꝫ ꝙ ſimul ſecundo mō
dicuntur illa que conuertuntur et neutrū
eſt cauſa alterius: vt ſunt relatiua que ſi-
mul ponuntur in eſſe ⁊ non in eſſe: et in-
ter ſe non conuertuntur ſm ſuppoſita ſic
ꝙ de ſe inuicem verificentur: ſed conuer
tuntur ſm exiſtendi conſequentiaꝫ: quia
ſicut ad eſſe vnius ſequitur eſſe alterius
ita econuerſo: ⁊ neutruꝫ eſt cauſa alterius
eo ꝙ vnum non precedit naturaliter ali-
ud: nec poteſt habere eſſe niſi ponatur ſu
uꝫ correlatiuuꝫ. Et illa que ſic dicuntur
ſimul habent oppoſitioneꝫ ad duos mo-
dos prioris. ſ. ad ſecundum et quintuꝫ: iō
hic ponitur que conuertuntur ad differē
tiam ſecundi modi prioris ⁊ neutrum eſt
cauſa alterius ad differentiam quinti. et
primus modus ſimul opponitur primo
modo prioris. Quarto ſcienduꝫ ꝙ ſi
mul tercio modo dicuntur que ecōtrario
condiuidunt aliquod genus: vt ſunt due
differentie vel due ſpecies eiuſdem gene
ris: ⁊ ille ſpecies vel differentie poſſunt
dupliciter conſiderari. Uno modo com-
parando illa inter ſe: ⁊ ſic vna ſemper eſt
prior alia via perfectionis: cum vna ſem
per ſit perfectior altera. Alio modo con
ſiderantur inquantuꝫ conueniunt in ſuo
genere in quo eſſentialiter continentur et
ſunt equalis perfectōnis: et ſic ſunt ſimul
perfectōe nec vna eſt p̄fectior alia vl' pos
vl poſterior: ideo iſte modꝰ ſimul poteſt
dici perfectione ⁊ opponitur quarto mo-
do prioris quo aliquid dicitur prius ho
nore vel perfectione. Et per hoc ſatis pa
tet declaratio diuiſionis ſimul ⁊ modorū
eius. Sed contra predicta arguitur
primo ſic ſimul et prius opponuntur: qꝛ
ſimul dicit negationem prioris ⁊ poſteri
oris relinquens aptitudineꝫ ad illa: ergo
tot mōis dicit̄ ſil' quot mōis dicitur p̄us
ꝙ̄ ſicut ſunt quinque mōi prioris: ita de-
bent eſſe quinque modi ſimul. Secū
do ſic illa que conuertuntur et neutrum
eſt cauſa alterius ſunt ſimul tempore cuꝫ
generatio ⁊ corruptio eorum ſit in codeꝫ
inſtanti temporis: ergo ſecundus modꝰ
ſimul ⁊ primus coincidunt: ergo illi tres
modi non bene diſtinguntur. Tercio
ſic puer et ſenex nunc viuentes ſunt ſiml'
tempore: cum ſint in eodem nunc: ⁊ tamē
eorum generatio non fuit in eodem tem
pore ergo male diffinitur primus modus
ſimul. Quarto ſic cauſa eſt ad cuius
eſſe ſequitur aliud: ſed ad eſſe vnius rela
tiui ſequitur eſſe alterius: ergo vnuꝫ eſt
cauſa alterius: ergo contra ſecunduꝫ mo
dum. Quinto ſic quecunque ſunt ſiml'
in aliquo ſimul conueniunt: ſed illa que
diuidunt econtrario vnum genus nunꝙ̄
ſunt ſimul in eodem neqꝫ conueniunt in
aliquo vno: qꝛ opponuntur inter ſe: ergo
male aſſignatur tercius modus ſimul.

Ad primuꝫ dicitur ꝙ licet ſimul priua
tiue oppōatur priori ⁊ poſteriori: et ideo
ſecundum rem poſſunt poni tot modi ſi-
mul quot ponuntur prioris ⁊ poſterioris
tamen ſecundum vſuꝫ accipiendo ſimul
vt valet ad cognitionem predicamento
rum hic ſolum aſſignantur tres modi ſi-
mul. Ad ſecundum dicitur ꝙ licet ea
que conuertuntur ſecunduꝫ exiſtendi cō
ſequentiā ſint ſimul tempore: tamen alia
ratione dicuntur ſimul tempore et ſimul
natura: qꝛ inquantū ſiml' producuntur in
eodē inſtanti dicuntur ſimul tempore: ⁊
inquātuꝫ intelliguntur ſimul eſſe ſub ali
qua natura dicuntur ſimul natura: ideo
illi mōi nō coincidunt. Ad terciū di
citur ꝙ licet puer ⁊ ſenex nunc viuentes
ſint ſimul tempore ſecundum aliquam
partem ſue durationis. non tamen ſecū
dum totam durationem eorum: ſed vnꝰ
eſt prior alio tempore. Ad quartum
dicitur ꝙ licet ad eſſe vnius relatiui ſe-
quatur illatiue eſſe alterius: non tamen
ſequitur cauſaliter: ⁊ ſecundum naturaꝫ
quo tamen mō effectus ſequitur ad ſuā
cauſam. Ad quintum dicitur ꝙ licet
ea que opponuntur nō poſſint eſſe ſiml'
in eodem numero tamen bene poſſunt
eſſe in eodem genere: et hoc modo ſunt
ſimul illa que cōdiuidunt aliquod genꝰ
quia ſimul ſunt in natura communi im-
portata per genus.

Motus ſex ſunt ſpecies.

Poſtꝙ̄ autor determina-
m uit de modis oppoſitōnis
prioris ⁊ ſimul que valent
ad cognoſcenduꝫ dicibilia incomplexa
quantum ad ſuum eſſe. hic conſequen-
ter determiat de motu qui valet ad cog
noſcendum illa quantum ad ſuum fieri
Illorum enim dicibiliuꝫ aliqua cauſan
tur ex alijs per motuꝫ rationis: ſicut plu
res ſpecies ab codeꝫ genere. Alia vero
per motum realem: ſicut accidentia cau
ſantur a ſubſtantia per motum. Et pri-
mo enumerātur ſex ſpecies motus que
in hijs verſibus continentur. Auget di
minuit corrumpit ⁊ generatur. Alterat ⁊
mutat ſic per multa loca vagatur. Iſtis
ſex modis dicitur eſſe motus. Et illaruꝫ
ſpecierum ſufficientia ſic haberi poteſt.
Quia omnis motus fit inter duos ter-
minos: vel ergo illorum terminorum
vnus eſt affirmatiuus et alius negati-
uus: vel ſunt ambo affirmatiui.

VNiVERSiDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Si primum tūc hoc eſt duplr. Quia vt
terminus ad quem eſt affirmatiuus: et
ſic eſt generatio: Uel terminus a quo: ⁊
ſic eſt corruptio. Si ambo termini ſunt
affirmatiui: hoc eſt dupliciter: vel talis
motus fit ad formam reſpectiuam et ſic
eſt loci mutatio que fit ad vbi. Uel ad
formam abſolutam. ⁊ hoc eſt dupliciter
vel ad qualitatem: et ſic eſt alteratio.
Uel ad quantitatem: et hoc dupliciter:
vel ad quantitatem perfectam: ⁊ ſic eſt
augmentatio: vel ad quantitatem im-
perfectam: ⁊ ſic eſt diminutio. Pri-
mo ſciendum ꝙ generatio eſt ꝓgreſſio
de non eſſe ad eſſe: vt cum fit mutatō dē
non eſſe aque ad eſſe eius ꝑ mutatōnez
ſubiecti. Et capitur ibi progreſſio non
ſpecialiter ſcilicet pro motu progreſſiuo
animalis: ſed generaliter pro quacunq̧
mutatione in qua aquiritur forma poſt
formam in aliquo ſubiecto. Et ponitur
ibi progreſſio loco generis: ⁊ de nō eſſe
ad eſſe ad explicandum terminum a q̊
aut terminum ad quem generationis.
et capit̄ ibi non eſſe nō prout negat ge-
neral̄r oē eſſe: ſed ſoluz prout negat eſſe
in actu: ⁊ relinq̄t eſſe in potentia: quia
generatio fit de nō eſſe in actu eſſe tam̄
in potentia ad ē̄e in actu. Et ꝑ oppoſitū
corruptio eſt progreſſio de eſſe ad non
eſſe vbi pōitur progreſſio loco generis:
⁊ de eſſe ad non eſſe ad differentiā ali-
arum ſpecieꝝ motus. Secūdo ſci-
endum ꝙ augmētatio dicitur p̄exſtētis
quantitatis additam̄tum: et ratio eſt q̄a
augmētatio eſt motus de minore quā-
titate ad maiorem: ſed q̄ntitas non pōt
fieri maior niſi per additionez alicuius
partis quantitatis. Et per oppoſitum
diminutio eſt preexſtentis quantitatis
minoramentum. Et ratio eſt quia ille
motus eſt de maiore quantitate in mi-
norem: ⁊ maior q̄titas non poteſt fieri
minor niſi per remotionez alicuius ꝑtis

eius: ideo fit ibi minoramentum preexi-
ſtentis quantitatis eius. Unde in hoc
conueniunt augmentatio et diminutio
quia ſunt ad quantitatem. et differūt in
hoc quia vna fit ad q̄titatem perfectam
⁊ alia ad imperfectaz. Tercio ſcien-
dum ꝙ alteratio eſt mutatō ab vna con-
traria qualitate in aliam contrariam vel
in mediam. ⁊ ponitur mutatio loco ge-
neris ⁊ reſiduum ponitur ad differentaz
aliorum motuum: quorum nullus fit ad
q̄litatem. ⁊ non requiritur ꝙ qualitates
inter quas eſt alteratio ſint contrarie ſm
eſſentiam ⁊ ſpeciez: ſed ſufficit ꝙ ſint cō-
trarie ſecundum perfectuz ⁊ impfectum.
iō ibi ponitur vel in qualitatē mediā. q2
alique qualitates medie non cōtrariant̄
extremis ſecundum ſpēm. ſed tantū ſm
eſſe perfectum vel imperfectū. ⁊ in aliq-
bꝰ eſt contrarietas ſcd̄m ſpeciez vt inter
albedinez ⁊ medios colores. Quar-
to ſciendum ꝙ loci mutatio eſt mutatō dē
vno loco ad alium locum. ⁊ talis motus
extrinſece terminatur ad locum. intriſece
vero terminatur ad vbi quod cauſatur a
loco: ideo talis motus reductiue eſt in p̄-
dicamento vbi: et per hoc differt ab alijs
motibus. Et diuiditur in ſex ſpecies. ſ. in
motum ſurſum deorſum ante ⁊ retro dex
trum ⁊ ſiniſtruz. Cuius ratio eſt quia mo
tus diuiditur ſecundum diuiſionem ter-
mini ad quem: ſed vbi eſt terminus ad
quez motus localis qui diuiditur per ſur
ſum et deorſum et ſic de alijs: ergo mo-
tus localis conuenīēter diuiditur ꝑ has
ſpecies et differentias. Unde ſurſum et
deorſum ſi capiantur pro locis illis ſunt
in predicamento quantitatis. et ſi capian
tur prout dicunt rez in talibus locis eſſe
ſunt in predicamento vbi. Sed ſi capian
tur vt dicunt ſituatiōes in illis locis ſunt
differentie poſitionis et de predicamēto
ſitꝰ ⁊ hoc vltīo mō non ſunt termini motꝰ
localis: ſed ſecundo mō. Et per hoc patz

que ⁊ quot ſunt ⁊ quomodo diffiniūtur
ſpecies motus. Sed contra predicta
arguit̄ primo ſic oīs motꝰ eſt cōtinuus et
diuiſibilis cum in tp̄re fiat: ſed generatō
non eſt diuiſibilis: ſed fit in inſtanti. ⁊ ſi-
militer corruptio: ergo generatio et cor-
ruptio non ſunt ſpēs motus ⁊ ſic per con
ſequens ille ſpecies male enumerantur.

Secundo ſic dum aqua generatur
ex aere: eſt ibi generatio: ⁊ tamen ipſa fit
ab eſſe aque ad eſſe aeris: ergo male dr̄
ꝙ generatio fit de non eſſe ad eſſe.

Tercio arguitur ſic in ebulitiōe lac-
tis eſt argumentatio: ⁊ tamen ibi non fit
additamentum preexn̄tl quantitati ergo
male diffinitur augmētatio. Quarto
ſic mutatio de minus albo ad magis al-
bum eſt alteratio ⁊ tm̄ non fit mutatio de
vna qualitate in aliam contrariaz nec in
mediam: quia albuz ⁊ albius non contra
riantur: ergo male ponitur diffinitio alte
rationis. Quinto ſic celum mouetur
motu locali: et tamē non mutatur de vno
loco in alium: ſed ſemper manet in eodē
loco: ergo contra diffinitionem loci muta
tionis. Ad primum dicitur ꝙ ſi motus
capiatur ſpecialiter pro motu ſucceſſiuo
qui ſemper fit inter terminos affirmatios
ſic omnis motus eſt diuſibilis ⁊ ſic gene
ratio ⁊ corruptio non ſunt motus: ſed ſi
capiatur generaliter tm̄ pro omni muta-
tione inſtantanea ſiue ſucceſſiua ſicut in
propoſito capitur ſic generatio et corrup
tio bene ſunt motus. Ad ſecunduz di
citur ꝙ cum aqua generatur ex aere illa
generatio fit ab eſſe aeris tanquam a ter
mino extrinſeco: ſed a non eſſe aque tā-
quam a termino intrinſeco ⁊ proprio a q̊
magis denominatur q̄ꝫ a termino extrin
ſeco. Ad tercium dicitur ꝙ licet in tali
augmentatione que fit per ebulitionem
lactis vel per rarefactioem non ſit addi-
mentum ſubſtantie eſt tamen addimen-
tum partium quantitatis. Ad quartū

dicitur ꝙ licet minus album ⁊ magis al
bum non contrarientur ſecundum eſſen
tiam cum ſint eiuſdez ſpeciei: tamē con
trariantur ſecundum eſſe qualitatis per
fectum ⁊ imperfectum quod ſufficit ad
motum. Ad quintum dicitur ꝙ licet
celum ſecunduz ſe totuz non moueatur
ab vno loco in alium: tamen mutatur ſe
cundum ſuas partes: ⁊ ideo ſibi attribu
itur motus localis.

Sequitur habere.

b Abere autez dicitur ſep
tez modis. Poſtq̄ꝫ autor
detiauit de motu. hic conſe
quēter detiat de quīto poſt
predicamento ⁊ vltimo. ſ. de habere: et
ratio ordinis eſt quia motus valet ad
cognoſcendum quomodo accidentia a
ſubſtantia cauſantur. habere vero valet
ad cognoſcendum reductionem accidē
tium ad ſubſtantiam. Et quia illa acci-
dentia prius cauſantur q̄ꝫ ad aliud re-
ducantur: ideo conuenienter determina
tur de poſtpredicamento habere poſt
motum. Primo ſciendum ꝙ habere
dupliciter accipitur. Uno modo genera
liter vt ſe extendit ad omnes ſuos mo-
dos: et ſic ponitur reductiue in diuerſis
predicamentis: ⁊ ſic ponitur vnum poſt
predicamentuz. Alio modo capitur ſpe
cialiter ſolum pro tercio modo habere
prout eſt corporuz ⁊ eoruz que circa cor
pus ſunt adiacentia: et ſic eſt vnum pre
dicamentuz ab alijs diſtinctum de quo
prius determinatum eſt: et hoc vltimo
modo non capitur hic: ſed primo modo
ideo conuenienter ponitur poſtpredica
mentum. Secundo ſciendum ꝙ illi
us habere ſeptez modi ponuntur in tex
tu in his verſibus contenti. Affectum
quantum veſtitum nunc velut aurum.
Mēbruz contētuz poſſeſſio. vir mulierē

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Unde per affectum deſignatur primus modus hr̃e qui eſt hr̃e qualitateʒ. qualitas enim afficit ſubſtantiam et q̃lificat eam ⁊ per quantum deſignatur ſecundꝰ modus. ſ. habere quantitatẽ. ⁊ per veſtitum deſignatur tercius modus qui eſt habere ea que corpori adiacẽt ſecundũ totum vt tunica ſiue ſecundum partem vt annulus aureus in digito: ⁊ per mẽbrum deſignatur quartus modus qui ẽ habere menbruʒ vt caput vel parteʒ integralem. per contentuʒ deſignatur q̃ntus modus qui eſt vt continens habet contentũ vt lagena habet vinuʒ ⁊ modius grana tritici. Et ſextus modus deſignatur per poſſeſſioneʒ ⁊ permuliereʒ ſeptimus. ſ. habere vxorem. ⁊ ꝑ hoc põt habere ordo ⁊ numerus illorũ modoꝝ.

Tercio ſciënduʒ ꝙ primus modus habere. ſ. habere qualitatem reponitur in predicamento qualitatis reductiue q̃a tale habere dicit inherentiaʒ qualitatis ad ſubſtantiã ⁊ talis inherentia eſt eſſe illius qualitatis. ⁊ ſimiliter ſcd̃us modꝰ. ſ. habere quãtitateʒ eſt in predicamẽto quantitatis. Sed habere tercio modo eſt predicamẽtum ab alijs diſtinctum. ⁊ habere menbrum ſiue ꝑtem integralẽ eſt reductiue in predicamẽto ſubſtantie quia dicit vnionem partis in toto. Talis auteʒ vnio fit per formã ſubſtãtialeʒ Sed habere contentuʒ eſt in p̃dicam̃to vbi q2 tale habere dicit eſſe ĩ loco continente. Et habere poſſeſſionem eſt in p̃dicamento relationis: quia poſſeſſor dr̃ correlatiue ad rem poſſeſſam tanq̃ ad correlatiuum eius. Et ſimiliter habere vxorem eſt in predicamẽto relationis: coniunx. n. dicĩ correlatiue ad coniugẽ ⁊ ſunt relatiua equipãtie. Et ꝑ hoc habeĩ q̃modo habere ſecunduʒ diuerſos modos eius ponĩ in diuerſis p̃dicamẽtis.

Quarto ſciënduʒ ꝙ iſtorum mõruʒ haberi ſic poteſt ſufficiẽtia: quia in om̃i modo habere habens eſt principiuʒ habiti: vel ergo eſt principiũ eius ſecundũ naturam ⁊ voluntateʒ ſimul ⁊ ſic eſt q̃rtꝰ modus. ſ. habere membrum: membrum enim habetur ſecunduʒ naturam ⁊ ſcd̃m voluntatem applicatur ad operationeʒ. vel eſt principium eius ſecundm naturã tantum vel ſcd̃m voluntatem tantum: ſi primum hoc eſt dupliciter vel eſt principium alterius rõe materie ⁊ ſic eſt ſecundus modus: vel ratione forme ⁊ ſic eſt p̃mus modus. Si ſecundum voluntatem tantum hoc eſt dupliciter: vel habens habet tantum: vel habet et habetur. ſi ſecundum ſic habeĩ ſeptimꝰ modꝰ. Si primuʒ hoc eſt dupliciter: vel habitus figuratur ad formaʒ habentis: vel non. ſi ſecundũ ſic eſt ſextus modus. Si primuʒ hoc eſt dupliciter. vel habens circũdat habitum ⁊ ſic eſt quitus modus. vel circũdatur ab illo quod habeĩ: ⁊ ſic eſt tercius modus. ⁊ ſic pꝫ diſtinctio modoꝝ habeĩ. Sed contra predicta arguitur primo ſic: idem non eſt predicamentum ⁊ poſtpredicam̃tum. quia opteret idem eſſe in diuerſis predicamentis: ⁊ poni in vno tantuʒ: ſed habere eſt vnum predicamentum: ergo male ponĩ vnũ poſtpredicam̃tuʒ. Secundo ſic omne quod diuiditur eſt aliq̊d totum: ſed habere non eſt aliquod totuʒ cuʒ non ſit vnuʒ: ergo male diuiditur per ſeptem modos. Tercio ſic omne habere mediat inter rem habentem et rem habitam: ſed inter quantitateʒ ⁊ ſubſtantiam nihil mediat cum quantitas immediate inſit ſubſtãtie ergo nihil dicitur habere quantitatem. Quarto ſic in omni modo habere habens eſt principium habiti: ſed poſſeſſor non eſt principium rei poſſeſſe neque vir reſpectu vxoris: ergo male ponuntur ſextus et ſeptimus modus habere: Quinto ſic ſubſtantia dicitur habere relatiõeʒ actionem ⁊ paſſioneʒ: ⁊ ſimiliter genus dr̃ habere ſpecieʒ et qualitas habere contrariuʒ et tamẽ illi modi hic non enumerantur: ergo modi habere non ſufficienter enumerantur hic

Ad primũ dicitur ꝙ licet idem vniuoce et eodem modo captum non ſit predicamentum ⁊ poſt predicamentuʒ: tamẽ idem ſecundum vocem equiuoce acceptum poteſt eſſe predicamentũ et poſtpredicamentum ⁊ ſic eſt de habere vt dictũ eſt. Ad ſecunduʒ dicitur ꝙ licet habere non ſit aliquod totuʒ ſecundũ rem: eſt tamen vnuʒ totum ſecunduʒ vocem: ideo bene diuiditur diuiſione vocis in ſuas ſignificationes. Ad terciuʒ dicĩ ꝙ licet habere quantitatem non mediet realiter inter quantitatem ⁊ ſubſtantiam tanquam accidens realiter diſtinctum a quãtitate: quia idem eſt realiter cuʒ q̃ntitate: tamen mediat ſecundum rationeʒ ⁊ modum: quia dicit inherentiam quantitatis ad ſubſtantiam. Ad quartum dicitur ꝙ licet poſſeſſor inquantuʒ relatiue dicitur ad rem poſſeſſam et etiaʒ vir reſpectu vxoris non ſit principium: tamẽ ſecundum id eſt: eſt aliquo modo principiuʒ in genere cauſe finalis. poſſeſſio enĩ eſt propter poſſeſſorem: et vxor propter virum. Ad quintum dicitur ꝙ licet reperiantur plures modi habere q̃ illi ſeptem: tamen alij ab illis ſunt minus principales et minus vſitati: et ſic ſufficienter poſſunt cognoſci per illos modos: ideo ſufficienter enumerantur principaliores modi ipſius habere. Hec de tercio tractatu magiſtri petri hyſpani dicta ſufficiant

Incipit tractatus quartus de ſilogiſmo ſimpliciter.

p Ropoſitio. Iſte eſt tractatus quartꝰ ſummularuʒ magiſtri petri hyſpãi. In quo poſt q̃ determinauit de partibus remotĳ ſilogiſmi. ſ. de predicabilibꝰ et predicamẽtis et de partibus propinquis eius. ſ. de enũtiatione ſiue propoſitione. conſequentez determinat de ipſo ſilogiſmo ſiue de totali argumentatione et quia vnum quodqꝫ prius habet conſiderari ſecundum ſe q̃ per comparationeʒ ad aliud. Ideo priuſquam determinet ip̃e de ſilogiſmo contracto ad materiam probabilem et ſophiſticaʒ: quod fit in tractatu de locis et fallatijs ipſe in preſenti tractatu determinat de ſilogiſmo ſimpliciter et ſecunduʒ ſuam formã conſiderato ſine contractione ad materiam. Ex quo patet ꝙ ſilogiſmus ſimpliciter eſt ſubiectuʒ in iſto tractatu. et quia res habet cognoſci per ſua principia ideo antequã diffinit ſilogiſmum prius determinat de aliquibus principijs ſilogiſmi: et primo de materialibus quã de principijs regulatiuis eius. ſ. de propoſitione et termino. Primo ſciënduʒ ꝙ propoſitio diffinitur ſic. Propoſitio eſt oratio affirmatiua vel negatiua alicuius de aliquo vel alicuis ab aliquo. Ubi ponitur oratio loco generis diffiniti. Deinde ponitur affirmatiua vel negatiua ad explicandum vnam differentiam conuertibilem cum propoſitione. ⁊ licet affirmatiuuʒ vel negatiuuʒ ſint mẽbra diuidentia reſpectu propoſitionis: non tamen ponuntur in hac diffinitione inquantum ſunt diuidentia diffinitum: ſed inquantum ſunt nobis notiora ip̃o diffinito et explicant differentiaʒ propoſitionis ſecunduʒ eſſe quod habet in ſuis ſpeciebus. Et dicitur alicuius de aliquo. i. predicati de ſubiecto. ⁊ magis diffinitur per affirmatiuum et negatiuum que ſe tenent ex parte forme propoſitionis quam per vniuerſale et particulare que ſe tenent ex parte materie: eo ꝙ forma magis notificat eſſe rei et diffinitio indicat eſſe rei.

Secundo ſciendum ꝙ propoſitō po
teſt dupliciter conſiderari. Uno modo
inquantum eſt ſignum conceptus men
tis vel nuntius noſtri intellectus ad ex
primenduʒ conceptuʒ complexuʒ ⁊ hoc
mō habet rationeʒ enuntiationis ⁊ hoc
modo ſibi conuenit ſignificare verū vel
falſum reſpectu ſui ſignificati. et quia in
primo tractatu conſideratur ſub ratione
enuntiationis ideo ibi diffinitur ꝑ verū
et falſum. Alio modo conſideratur vt
eſt pars propinqua ſilogiſmi et hoc mo
do conſideratur in preſenti loco. ⁊ quia
per affirmationem et negationem que
ſe tenēt ex parte forme enūtiationis ma
xime habet variare ſilogiſmum ideo cō
uenienter notificatur per affirmatiuuʒ ⁊
negatiuuʒ. Et ſic patet quomodo diuer
ſimode conſideratur et diffinitur propo
ſitio hic et in primo tractatu. Tercio
ſciendum ꝙ terminus dicitur in quem
reſoluitur propoſitio vt in ſubiectum et
predicatum. Cuius ratio eſt quia termi
nus eſt principiuʒ materiale componēs
propoſitionem. dicitur enim terminus a
terminando quia materialiter terminat
propoſitionem: ſed vnumquodqꝫ reſol
uitur in ea ex quibus componitur. ergo
propoſitio reſoluitur per terminos tan
quam in ſuas partes. ideo terminꝰ bene
dicitur in quem reſoluitur propoſitio: et
intelligit̄ de reſolutiōe que fit in voces
ſignicatiuas et non de quacunqꝫ reſolu
tione quia logicus ſolum conſiderat vo
ces ſignificatiuas et non habet conſide
rare litteras ⁊ ſillabas que a gramatico
conſiderantur. Quarto ſcienduʒ ꝙ lʒ
terminus ſit principium et pars pro-
poſitionis tamen conuenienter diffinitur
poſt propoſitionem duplici de cauſa.
Prima cauſa eſt quia in diffinitione ter
mini ponitur propoſitio: ideo ante diffi
nitioneʒ termini oportet notificare pro
poſitionem ne per ignota procederetur

Secunda cauſa eſt quia licet via compo
ſitionis pars precedat totum: ⁊ terminus
propoſitionem tamen via reſolutionis to
tum eſt prius partibus ſuis: et quia hic
conſiderantur terminus et propoſitio ſe
cundum viam reſolutionis quia diffini-
tur terminus inquantum pertinet ad re-
ſolutionem propoſitionis: ideo conueni
enter ſequitur propoſitionem. et quāuis
ſilogiſmus reſoluatur per propoſitioneʒ
quia tamen ipſa non diffinitur hic per ſi
logiſmum: nec inquantuʒ eſt terminus re
ſolutionis ſilogiſmi. ideo non oportuit ꝑ
mo diffinire ſilogiſmum ꝙ̄ propoſitioneʒ
et ſic patet diffinitio propoſitionis et ter-
mini et ordo earum. Sed contra pre
dicta arguitur primo ſic concluſio eſt ora
tio affirmatiua alicuius de aliquo: et ta-
men non eſt propoſitio quia nō ponitur
pro aliquo. dicitur enim propoſitio quaſi
pro alio poſitio. ſ. pro concluſione inferen
da: ergo iſta diffinitiō conuenit alijs a dif
finito. Secundo ſic nullum ſuperius
debet diffiniri per ſua inferiora: ſed affir-
matiuum et negatiuuʒ ſunt inferiora pro
poſitionis: ergo male ponuntur in diffini
tione eius. Tercio ſic hec eſt propoſi
tio non homo currit et tamen non eſt af
firmatiua vel negatia alicuius de aliquo
quia non homo non eſt aliquid ergo cō
tra diffinitioneʒ propoſitionis. Quar
to ſic propoſitio reſoluitur per elementa
et litteras et tamen littere et elementa nō
ſunt termini: ergo iſta diffinitio non con
uenit ſoli termino. Quinto ſic propoſi
tio reſoluitur per copulam verbalem et
tamē copula verbalis non eſt terminus
quia tunc in ſilogiſmo eſſent plures ter-
mini ꝙ̄ tres. maior patet quia propoſitio
componitur ex copula verbali ꝗ̊ reſoluit̄
ꝑ ipāʒ. Ad primuʒ dr̄ ꝙ licʒ concluſio
non ponat̄ pro aliquo in actu tn̄ ponitur
aptitudine quod ſufficit ad hoc ꝙ dicat̄
ꝓpoſitio. Ad ſcd̄m dr̄ ꝙ lʒ ſupius non

debeat diffiniri ꝑ ſua inferiora ea ratōne
qua ſunt inferiora eiꝰ: tn̄ bene pōt per ea
diffiniri inquātuʒ ſunt ipō diffinito notio
ra ⁊ ponunt̄ ad circūloquenduʒ dr̄iaʒ cō
uertibileʒ ſui ſuperioris. ⁊ ſic ponūtur af-
firmatiuuʒ ⁊ negatiuū in iſta diffinitione
Ad tercium dicitur ꝙ ſi capiatur non
hō vt infinituʒ eſt ſic nō dicit aliquid nec
eſt ibi propoſitio. Sed ſi capiatur vt vir-
tute intellectus determinet̄ et accipiatur
pro aliquo finito vtputa pro aſino ſic ibi
aliquid de aliquo affirmat̄ qr non homo
eſt aliquid. Ad quartū dr̄ ꝙ licet pro
poſitio reſolui poſſit in litteras ⁊ ſillabas
vel elementa tanꝙ̄ in principia vocis ſig
nificatiue: que reſolutio nō conſiderat̄ a lo
gico: tamen non reſoluit̄ in ipſas tanquā
in voces ſignificatiuas de qua reſolutōe
hic intelligitur. Ad quintuʒ dicitur ꝙ
reſolutio habʒ proprie fieri in partes ma
teriales que remanent reſolutione facta
et quia copula verbalis non eſt pars ma
terialis propoſitionis: ideo proprie non
reſoluitur per copulam verbaleʒ: bene ta
men ſi capiatur generaliter reſolutio pro
quacunqꝫ diuiſione totius in ſua princi-
pia vel materialia vel formalia indifferē
ter et ſic non capitur hic ſed tantum pro
reſolutione in principia materialia quod
explicatur cum dicitur vt in ſubiectum et
predicatum.

d Ici de omni. Poſtꝙ̄ autor de
terminauit de principijs materi
alibus ſilogiſmi ſcilicet de pro-
poſitiōe et termino. hic conſequenter de
terminat de principijs regulatiuis eius:
per que principia materialia ſilogiſmi re
gulātur ſcilicet dici de omni ⁊ dici de nul
lo. Et quia dici de nullo importat negati
onem: ⁊ dici de omni affirmationeʒ: ideo
prius determinat de dici de omni: ipſum
primo ſic diffiniens. Dici de omni eſt qn̄
nihil eſt ſumere ſub ſubiecto de quo non
dicatur predicatum. Cuius ratio eſt quia

in aliqua propoſitione eſt dici de omni
quādo predicatuʒ affirmatur de ſubiec
to diſtributo pro omnibꝰ ſuis ſuppoſitiſ
vt hic omnis homo eſt albus. Sed qn̄
predicatum vniuerſaliter affirmatur de
ſubiecto nihil ſumitur ſub ſubiecto de q̄
non enuncietur actualiter et affirmetur
predicatum cuʒ dicatur de quolibʒ ſub
iecto eius et affirmetur: ideo per predic
tam diffinitionem dici de omni conue-
nienter explicatur. Primo ſciendum
ꝙ dici de omni eſt conditio predicati in
ordine ad ſubiectum quia dici ſeu predi
cari eſt conditio predicati et nō ſubiecti
et licet eſſe in toto ſiue diſtributuʒ ſit cō
ditio ſubiecti quod diſtribuitur tamen
dici de omni ſiue predicari de diſtribu-
to eſt conditio predicati: ⁊ per hoc diffe
runt dici de omni ⁊ eſſe in toto: eo ꝙ di
ci de omni importat habitudinem pre-
dicati ad ſubiectum et eſt conditio pre-
dicati: ſed eſſe in toto eſt conditio ſubie
cti in ordine ad predicatum: quia ſubie
ctum eſt in predicato ſicut pars ſubiecti
ua eſt in ſuo toto vniuerſali. Et ſimili-
ter etiam dici de nullo in propoſitione
vniuerſali negatiua eſt conditio predi-
cati in ordine ad ſubiectuʒ. Secundo
ſcienduʒ ꝙ duplex eſt dici de omni. ſ. pri
oriſticum et poſterioriſticum. Poſterio
riſticum eſt quando predicatum ſm̄ reʒ
dicitur de ſubiecto et ſibi conuenit pro
quolibet ſuo ſuppoſito et pro qualibet
differentia temporis vt hic homo eſt a
nimal: et ideo ad tale dici de omni re-
quirit̄ duplex vl̄itas ſcilicet ſuppoſitoꝝ
⁊ temporuʒ. Sed dici de omni prioriſti
cum eſt quando in aliqua propoſitione
predicatum ſecundum modum enunci-
andi affirmatur de ſubiecto pro quoli-
bet ſuo ſuppoſito: vt hic omnis homo
eſt albus et non requiritur ad ipſuʒ vni
uerſalitas ſuppoſitoruʒ vel temporꝝ ſm̄
reʒ: ſʒ ſufficit ꝙ in modo enuntiandi ſit

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS

vniuerſalitas ſuppōitoꝝ de quibus pre
dicatuz affirmatur:ꝛ de iſto dici de om̄i
eſt ſolum hic ad propoſitum et non de
primo:quia ipſum eſt regulatiuuz ſilo-
giſmorum affirmatiuorum ꝛ aliud non.

Tercio ſciendū ꝙ dici de nullo eſt
qñ̄ nihil eſt ſumere ſub ſubiecto a quo
non remoueatur predicatum vt nullus
homo currit· Racio eſt quia in aliqua
propoſitione eſt dici de nullo quando
predicatum negatur de ſubiecto diſtri-
buto per ſignum vniuerſale ꝓ omnibus
ſuis ſuppoſitis:et q̄ndo nulli ſuppoſito
ineſt. Sed quando negatur taliter de
ſubiecto nihil eſt ſumere ſub ſubiecto a
quo non remoueatur predicatum ſcd̄m
modum enunciandi:ideo bene diffinit̄
dici de nullo quando nihil eſt ſumere
ſub ſubiecto a q̊ nō remoueat̄ p̄dicatū.

Quarto ſciendum ꝙ dici de omni ꝛ
dici de nullo ſunt hoc modo principia
regulatiua ſilogiſmoꝝ quia per dici de
omni intelligitur iſta maxima:quicquid
dicitur de ſubiecto diſtributo dicit̄ etiā
de q̊libet ſuppoſito eiꝰ ſumpto ſub ipſo
per quaz poſſunt probari ōes ſilogiſmi
affirmatiui :vt facto iſto ſilogiſmo om̄e
aīal currit omnis hō eſt animal g̊ om̄is
homo currit:ibi currit in maiori dicitur
de animali diſtributo ergo affirmat̄ de
quolz ſuppoſito aīalis: ſed homo in mi
nori ſumitur ſub aīali:ergo currit de ho
mine predicabitur. et ſimiliter ꝑ dici de
nullo intelligitur iſta maxima. quidq̊d
negatur de ſubiecto diſtributo negatur
de quolz ſuppoſito eius:et per illaz pro
bant̄ ſimil'r ſilogiſmi negatiui ſicut affir
matiui per aliaz.Unde om̄es ſilogiſmi
perfecti qui ſunt directe concludentes
in prima figura directe regulant̄ ꝑ dici
de ōi ꝛ dici de nullo.ſz alij ſilogiſmi im
perfecti regulant̄ idirecte ꝛ ex conſequē
ti inquantū reducunt̄ ad ſilogiſmos per
fectos. Contra predicta arguitur primo

ſic:in iſta propoſitione homo eſt animal
nihil eſt ſumere ſub ſubiecto de quo non
dicat̄ predicatuz: et tn̄ ibi non eſt dici de
omni:ergo contra diffinitionez eius:.

Secundo ſic in iſta propoſitōe om̄is
homo currit aliquid eſt ſumere ſub ſub-
iecto de quo non dr̄ predicatuz: quia ibi
currit non predicatur de antexp̄o vel de
adam g̊ male dicitur ꝙ dici de omni eſt
quando nihil eſt ſumere ſub ſubiecto de
quo non dicat̄ predicatuz. Tercio ſic
in iſta oīs equus currit eſt dici de omni
ꝛ tn̄ eſt aliquid ſumere ſub ſubiecto de q̊
non dicat̄ predicatuz qꝛ poteſt ſumi pes
vel caput equi de quo tn̄ non dicitur cur
ſus ergo contra diffinitionez. Quarto
ſic in iſta ſortes non currit nihil eſt ſumer̄
ſub ſubiecto a quo non remoueat̄ predi-
catuz:ꝛ tn̄ ibi non eſt dici de nullo: ergo
diffinitio eius conuenit alijs a diffinito.

Quinto ſic nulla regula ingredit̄ regu
latuz vel eſt de compoſitione eius:ſed di
ci de omni ꝛ dici de nullo ingrediunt̄ cō
poſitionez ſilogiſmi qꝛ in omni propoſiti
one vniuerſali affirmatiā eſt dici de om̄i
ꝛ in vniuerſali negatiā eſt dici de nullo
ergo ipſa nō ſunt principia regulatiua ſi
logiſmoruz. Ad primuz dicitur ꝙ licet
in iſta homo eſt animal nihil ſit ſumere
ſub ſubiecto de quo non dicat̄ predicatū
ſm̄ rez ꝛ in aptitudine nō tamē dr̄ ſm̄ mo
duz enunctiandi ꝛ in actu de quolz ſup-
poſito ſubiecti:ideo ibi nō eſt dici de om̄i
prioriſticum. Ad ſecundum dr̄ ꝙ in
iſta oīs homo currit hō ſoluz diſtribuitur
pro ōibus preſentibus ad quos reſtringi
tur rōe illius verbi preſentis tp̄ris currit
et de illis non eſt aliud accipe de quo nō
dicat̄ predicatuz:Unde adam et antixp̄s
non continent̄ ſub hoīe ibi diſtributo.

Ad quartuz dr̄ ꝙ licet pes equi poſſit
ſumi ſub equo tanꝙ̄ pars itegralis eius
non tamen tanquaz pars ſubiectiua eius
et tanquaz ſuppoſituz eius de qua ſump

tione ſolum eſt hic ad propoſituz. Ad
quartuz dicitur ꝙ ad dici de nullo p̄ſup-
ponitur ꝙ poſſit aliquid ſumi ſub ſubiec
to ꝛ ꝙ de quolibet ſumpto ſub eo remo-
ueatur predicatum:modo ſub ſorte ſim-
pliciter nihil eſt ſubſumere:eo ꝙ non hz
ſuppoſita:ideo in illa propoſitiōe ſortes
non currit non eſt dici de nullo. Ad
quintuz dicitur ꝙ licet dici de omni ꝛ di
ci de nullo per accidens ingrediantur cō
poſitionem ſilogiſmi tanꝙ̄ diſpoſitiones
materie eius non tamē ingrediuntur per
ſe tanꝙ̄ partes materiales cōponentes ſi
logiſmuz.Et non eſt inconueniens ꝙ re-
gula alicuius virtualiter vel per accidēs
ingrediatur compoſitionem ipſius.

s Jlogiſmus eſt.Poſtꝙ̄ au
tor deteriauit de principijs
ſilogiſmi materialibus effecti
uis.ſ.de principijs regulatis
hic conſequenter determīat de ipſo ſilo-
giſmo ipſuz primo ſic diffiniens.Silogi
ſmus eſt oratio in qua quibuſdam po
ſitis ꝛ conceſſis neceſſe eſt aliud euenire
per ea que poſita ſunt ꝛ cōceſſa. Jn qua
diffinitione ponitur oīo loco generis.
Deinde ponitur in qua quibuſdā ad dif
ferentiaz entimematis in quo lz ſint due
premiſſe virtualiter ꝛ ſm̄ intellectuz tamē
eſt vna foīaliter ꝛ in ſilogiſmo debēt eſſe
plures formaliter.Deinde ponitur poſi-
tis.i.diſpoſitis in modo ꝛ figura ad diffe
rentiaz inductionis ꝛ exmpli ꝛ aliaruz cō
binationū inutiliuz vbi propoſitōnes nō
diſponunt̄ in modo.Deinde ponitur ne-
ceſſe eſt aliud accidere.i.ſequi ad differē
tiā paralogiſmorū fallatie accidētis vbi
concluſio non ſequitur de neceſſitate.
Ponitur aliud ad differentiaz petitionis
principij vbi concluſio non eſt alia a pre
miſſis.Et ponitur per ea que poſita ſunt
ad differentiaz paralogiſmoruz ſm̄ non
cauſaz vt cauſaz vbi concluſio non ſequi
tur propter premiſſas poſitas. Primo

ſciendu3 ꝙ lz ſilogiſmus nō ſit oīo ſim
pliciter vna et cathegorica ē tamē vna
ypothetica propoſitō. Et dicit̄ vna pro
poſitō ꝑpter tres cauſas. Primo ꝑpter
vnitatē medij in quo due extremitates
vniuntur ꝛ conueniunt due premiſſe et
illud ratione habet efficientis reſpec-
tu illationi concluſionis. Secundo pro
pter vnitatem forme. quia duarum pre
miſſarum minor eſt contrahens ꝛ deter
minans reſpectu maioris ideo habent
vnitatem ille due premiſſe per modum
actus ꝛ potētie ratione talis diſpoſtio-
nis.Tercio propter vnitatem finis.q̄a
ille due ordinantur ad eandem conclu-
ſionem inferendam.ꝛ ideo quanuis nō
ſemper vniantur per coniunctionē me-
diam formaliter tamē virtualiter poſ-
ſunt vniri propter cauſas prius dictas.

Secundo ſciendum ꝙ in argumē-
tatione duplex reperitur neceſſitas.ſ.ne
ceſſitas conſequentie ꝛ conſequentis.
Neceſſitas conſequentie eſt neceſſitas
illatiōis que prouenit neceſſario ex ne-
ceſſaria habitudine antecedentis ad cō
ſequens per hoc ꝙ conſequēs in ante-
cedente includitur.ideo poſito antece-
dente neceſſe eſt ponere conſequens:ſi
ue antecedens ſit vnum ſiue non. Sed
neceſſitas conſequentis eſt neceſſitas
propoſitionis proueniens ex neceſſaria
habitudine ſuorum extremorum vt hic
homo eſt riſibilis vel homo eſt animal.
Et qñq3 dicit cauſalitatem anteceden-
tis ſupra conſequēs et in iſta diffinitōe
non intelligit̄ de neceſſitate conſequen
tis ſic ꝙ concluſio ſit neceſſaria ſed ſolū
de neceſſitate conſequētie ſic ꝙ conclu-
ſio ſequatut neceſſario. Tercio ſci-
enduz ꝙ concluſio ſilogiſmi non eſt de
eſſentia ſilogiſmi.et ratio eſt qꝛ illud nō
eſt de eſſentia alterius quo remoto alte
ruz remanet perfectuz ꝛ cōpletuz in ſua
ſpē:ſed concluſione remota remanet ſi-

logiſmus perfectus in ſpecie q̄ꝛ remãet in determinato mõ et determinata cum ibi fit diſpoſitio triuʒ terminorū in figura ⁊ duaruʒ premiſſarum in modo. ergo concluſio non eſt de eſſentia eius: nõ in iſta diffinitõne conuenienter ponitur aliud: ⁊ dato ꝙ concluſio non eſſet alia a toto ſilogiſmo eſſet tamen alia a premiſſis. ideo in ſilogiſmo ex p̃miſſis poſitis ſequitur aliud ab ipſis. Quarto ſciendū ꝙ ſilogiſmus diuidit̃ per pfectuʒ ⁊ imperfectuʒ. Silogiſmus perfectꝰ eſt qui habet euidentem neceſſitatem concludendi ſicut ſunt quatuor modi directe concludentes in pria figura vbi ſilogiſmus habet euidenteʒ neceſſitateʒ ſue illationis. Sed ſilogiſmus imperfectus eſt qui non habet euidenteʒ neceſſitatem ſue illationis: ſed ille fit euidens per hoc ꝙ reducitur ad mõs euidentes prime figure ſicut ſunt omnes alij a quatuor primis mõis prime figure. quia tamen in omnibus iſtis ſequit̃ concluſio de neceſſitate licet nõ euidenter ideo predicta diffinitio ſilogiſmi cõuenit tam ſilogiſmo perfecto q̃ꝫ imperfecto: ⁊ per hoc patet ꝙ eſt ſufficiens.

Contra predicta arguitur primo ſic nullus motus rationis vel diſcurſus intellectus eſt oõ cum nõ ſit vox. ſed ſilogiſmꝰ eſt diſcurſus intellectꝰ: g̊ male dr̃ ꝙ ſilogiſmus eſt oratio. Secundo ſic ad ſilogiſmum ſimpliciter non requiritur ꝙ premiſſe concedantur. quia ſiue concedantur ſiue nõ concluſio ſequitur neceſſario. ergo male ponitur in textu poſitis ⁊ conceſſis. Tercio ſic concluſio in materia conuenit cum premiſſis. quia includit ãbas extremitates et etiã conuenit in forma cum ipſis ſcilicet in copula verbali: ergo non eſt alia a premiſſis: ergo male põitur ꝙ in ſilogiſmo de neceſſitate ſequitur aliud. Quarto ſic illud quod accidit non ſequitur de neceſſitate cum poſſit adeſſe vel abeſſe: ſꝫ concluſio ſequitur de neceſſitate in ſilogiſmis. ergo non eſt neceſſe eaʒ accidere per ea que poſita ſunt. Quinto ſic omnis ſilogiſmus neceſſario infert ſuam concluſionem: ⁊ omnes ſilogiſmi habent equaliter neceſſitatem concludendi ergo omnes ſilogiſmi ſunt perfecti: ergo male diuiditur ſilogiſmus per perfectum et imperfectuʒ. Ad primuʒ dicitur ꝙ ſillogiſmus non eſt formaliter diſcurſus interior intellectus: ſed ſolum vox complexa ſignificans illum interiorem diſcurſuʒ qui fit in intellectu ideo bene dicitur ꝙ eſt oratio. Aliquando tamen capit̃ pro illo diſcurſu capiendo ſignificatum ꝓ ſigno ſed ſic non capitur in propoſito.

Ad ſecũdum dicitur ꝙ licet ad ſillogiſmum ſimplicter non requiratur ꝙ premiſſe concedant̃ quia ille abſtrahit a materia vera vel falſa: tamen requiritur ad ſillogiſmum dyaleticum. ⁊ quia. Petrus Hiſpanus. hanc diffinitionem ſumpſit a. Boecio diffiniẽte in thopicis ſillogiſmũ dyaleticum: ideo hic dimiſit poſitis ⁊ conceſſis in iſta diffinitione: quia q̃ꝫuis hoc non requiratur ad ſillogiſmũ in comuni: tamen ſibi non repugnat. Ad terciũ dicitur ꝙ licet concluſio ſecunduʒ parteʒ conueniat materialiter cum premiſſis: differt tamen formaliter ab ipſis cum ibi ſit alia habitudo predicati ad ſubiectum et ex conſequenti alia compoſitio corũdem q̃ꝫ in premiſſis: licet enim copula verbalis ſecunduʒ ſe maneat eadem tamen cõpoſitio eius variatur per variationẽ habitudinis extremorum. Ad quartuʒ dicitur ꝙ ſi capiatur accidit pro vt contingenter euenit ſic concluſio non accidit de neceſſitate ex premiſſis ſed ſi capiatur accidit pro vt tantuʒ valet ſicut ſequitur illo modo concluſio bene accidit ⁊ ſic accipitur hic. Ad quintum dicitur ꝙ lꝫ omnes ſilogiſmi ſint perfecti quantum ad neceſſitateʒ eorum ⁊ quo ad eſſe: non tamen quo ad euidentiã neceſſitatis ſue ⁊ quo ad bene eſſe.

Omnis autem ſilogiſmus.

o Poſtq̃ꝫ autor determinauit de ſilogiſmo. hic conſequenter oſtẽdit que et quot principia requirantur ad conſtitutionem eius. et quia materia via generationis precedit formam: ideo anteq̃ꝫ oſtendat que principia formalia requirantur ad ſilogiſmum prius oſtendit que principia materialia requirũtur ad conſtitutõeʒ eius. ſicut. n. in ſilogiſmo eſt duplex forma. ſ. remota ſiue cõis que eſt figura ⁊ propinqua. ſ. modus ſic ẽ ibi duplex materia. ſ. propinqua et remota. remota vt ſunt tres termini correſpondẽtes figure. ⁊ propinqua. ſ. due propõnes que correſpondẽt ipſi modo: quia modꝰ dicit ordinationem propoſitionum ſicut figura terminorum. Primo ſciendũ ꝙ in omni ſilogiſmo requirũtur tres termini ad conpoſitionem eius: cuius ratio eſt q̄ꝛ in õi ſilogiſmo oſtendit̃ vnio ſiue ſeparatio duorum terminorum in concluſione: ſed talis vnio vel ſeparatõ non poteſt oſtendi per terminos cõcluſionis q̄ꝛ ſic idem probaretur per ſe ipſum: ergo p̃ter illos terminos requiritur tercius terminus ad oſtendendum talem vnioneʒ vel ſeparationeʒ ergo omnis ſilogiſmus conſtat ex tribus terminis: ⁊ quia ad vnitateʒ ſilogiſmi requiritur vnitas concluſionis quia ab ipſa ſilogiſmus dicit̃ vnꝰ ideo tantũ in ſilogiſmo requiruntur due extremitates ⁊ vnum medium per quod probatur vnio vel ſeparatio illaruʒ extremitatuʒ: ⁊ per hoc patet ꝙ omnis ſilogiſmus reſoluitur per tres terminos cum ex tribus terminis cõponatur. Secundo ſcienduʒ ꝙ iſti tres termini vocantur medium maior extremitas. ⁊ minor extremitas. vnde mediũ dicitur terminus bis ſumptus ante concluſioneʒ. ⁊ ratio eſt q̄ꝛ extremitates in ſilogiſmo vniuntur in concluſione propter vnioneʒ earum in premiſſis cuʒ medio. ſed mediuʒ ĩ vna acceptioẽ ſolum vnitur cum vna extremitate. ergo ad hoc ꝙ vniatur cuʒ duabus extremitatibꝰ vel extremitates cuʒ ipſo oportet ꝙ bis ſumatur ideo medium bis ſumitur ante concluſionem. Sꝫ maior extremitas eſt terminus ſumptꝰ in maiori propoſitione cuʒ termino medio: et dicitur maior extremitas q̄ꝛ ſemper ſub ſe continet minorem extremitatem eo ꝙ in concluſione directa ſemper eſt predicatum reſpectu minoris: ⁊ quãdoque etiam continet medium cum minori extremitate vt in p̃ma figura ⁊ tercia: et ſe habet per moduʒ totius reſpectu eorum. modo totum eſt maius ſua ꝑte. Sed minor extremitas eſt terminus ſumptus in minori propoſitione cuʒ medio: et dicitur minor reſpectu maioris in qua continetur ſicut pars in toto.

Tercio ſciendum ꝙ dupliciter dicit̃ medium in ſilogiſmis quandoque eniʒ dicitur mediuʒ coniunctione eo ꝙ ip̃m eſt vnitiuum extremitatum in concluſione ⁊ hoc modo reperitur mediũ in qualibet figura. Alio modo dicitur mediuʒ poſitione quando ſcilcet ſecunduʒ ſuaʒ ſubiectionem ⁊ predicationem ponitur inter duas extremitates vt quando ſubicitur maiori extremitati et predicatur de minori vt eſt in prima figura tunc dicitur medium poſitione: ⁊ ſoluʒ tale medium poſitione reperitur in prima figura. in alijs autem ſoluʒ eſt medium coniũctione. et de vtroque medio intelligit̃ predicta diffinitio medij ꝙ eſt terminus bis ſumptus ante concluſionẽ. Quarto ſciendum ꝙ omnis ſilogiſmus conſtat ex duabus propoſitionibus. cuius ratio eſt quia in ſilogiſmo vt dictum eſt oſtenditur vnio extremitatum inter ſe in concluſione propter vnitatem earuʒ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

cuꝫ medio ſed non poteſt oſtendi vnio
illarum cum medio niſi ſint due propo
ſitiones ⁊ niſi medium bis ſumatur: idō
in omni ſilogiſmo due premiſſe requi-
runtur. et etiā ſolum due eo ꝙ iſta vnio
extremitatum cum medio cum duabus
premiſſis ſufficit ad oſtendendum vni
onem extremitatuꝫ inter ſe. ⁊ haruꝫ pro
poſitionuꝫ prima dicitur maior ⁊ ſecun
da minor. ⁊ ratio eſt quia ſecunda ſe ha
bet ſicut contrahens ⁊ determinans ma
iorem ⁊ quodammō eſt pars prime pre
miſſe. Sed contrahens ⁊ determinans
ſe habet in minus q̄ꝫ illud quod contra
hitur ⁊ eciaꝫ pars reſpectu totius ratio-
ne cuius ſecunda premiſſa conuenien-
ter dicitur minor. ⁊ per hoc patet que et
quot principia materialia requiruntur
in conpoſitione ſilogiſmi. Contra p̄
dicta arguitur primo ſic. in qualibꝫ pro
poſitione ſunt duo termini: ſed in ſilo-
giſmo ſunt due propoſitiones ergo in
quolibꝫ ſilogiſmo ſunt quatuor termini
⁊ non tantum tres. Secundo ſic in
ſilogiſmo ex oppoſitis tantum ſunt duo
termini: vt hic omnis homo currit null⁹
homo currit. ergo nullus eſt homo er-
go male dicitur ꝙ in omni ſilogiſmo ſūt
tres termini. Tercio ſic. in omni ſi-
logiſmo ſunt due premiſſe cuꝫ vna con
cluſione: ſed concluſio eſt vna propoſi-
tio: ergo ſilogiſmus non conſtat ex dua
dus propoſitionibus tantuꝫ ſed ex tri-
bus. Quarto ſic. omnis terminus ē
aliquod extremum quia dicitur a termi
nando. ergo nullus termin⁹ eſt mediuꝫ
ergo terminorum ſilogiſmi nullus dicit̄
medius. Quinto ſic in eadem pro-
poſitione non poteſt bis ſumi idem ter
minus cum alio termio. ſed ſilogiſmus
eſt vna propoſitio ⁊ vna oratio vt dic-
tum eſt prius. ergo in eo medium non
bis ſumitur ante concluſionem. Ad
primuꝫ dicitur ꝙ licet in duabus propo
ſitionibus ſemper ſint quatuor termini
ſecundum numerum tamen ſunt tantum
tres ſecunduꝫ ſpēꝫ. quia idem terminus
ſcilicet medius ſub eadem ratione ſumit̄
in duabus premiſſis: ideo eſt idem termi
nus ſecundum ſpeciem et rationem.

Ad ſecundum dicitur ꝙ licet in ſilo-
giſmo ex oppoſitis tantum ſint duo ter-
mini materialiter: ſunt tamen tres forma
liter: quia vnus terminus habet rationē
maioris ⁊ minoris extremitatum qui de
ſeipſo negatur in cōcluſione. Ad ter
cium dicitur ꝙ licet concluſio ſit propoſi
tio tamen ipſa non eſt de eſſentia ſilogiſ
mi. ſed tantum due premiſſe: ideo in ipſo
non ſunt tres propoſitiones. Ad quar
tum dicitur ꝙ licet medium habeat rati-
oneꝫ extremi reſpectu premiſſaruꝫ quas
terminat tamen reſpectu extremitatum
quas coniungit vel inter quas ponitur
conuenienter dicitur mediū: ideo reſpec
tu diuerſorum dicitur terminus ⁊ mediū

Ad quintuꝫ dicitur ꝙ licet ſilogiſmus
ſit vna propoſitio ypotetica. tamen inclu
dit plures cathegoricas in quibus medi
um bis ſumitur: et hoc ſufficit.

Ꝺ ſilogiſmuꝫ autem duo.

a Poſtq̄ꝫ autor ſuperius oſtēdit
que ⁊ quot principia materialia
requirantur ad formationē ſilogiſmi. hic
conſequenter oſtendit que principia for
malia ad ipſuꝫ requirantur dicens ꝙ ad
ſilogiſmuꝫ requiruntur duo principia for
malia. ſ. modus ⁊ figura: ⁊ quia modus
eſt forma ſpecialis ſilogiſmi. figura vero
forma cōis. ideo prius determinat de fi-
gura q̄ꝫ de modo ipſam primo ſic diffini
ens. figura eſt ordinatio trium terminoꝝ
ſm ſubiectionem ⁊ predicationem. ⁊ po-
nitur ibi ordinatio loco generis. ordina-
tio enim conuenit tam figure q̄ꝫ modo. et
dicitur trium terminorum ad differentiā
modi qui eſt ordinatio duarum propoſi-
tionum: et dicitur ſecundum ſubiectionē
predicationeꝫ ad indicanduꝫ qualiter ſit
illa ordinatio trium terminoruꝫ. vnde ta
lis ordinatio trium terminorum non di-
citur figura capiendo figuraꝫ proprie vt
eſt terminatio quantitatis: ſed ſm ſimili
tudinem et per ſimilitudineꝫ ad figuram
trianguli: ſicut enim in triangulo ſunt
linee que coniunguntur tribus angulis:
ſic in ſilogiſmo due propoſitiones coniū
guntur tribus terminis. Primo ſcien
dum ꝙ ſunt tantuꝫ tres figure ſilogiſmo
ruꝫ. cuius ratio eſt quia figura eſt ordina
tio trium terminoruꝫ. ſ. medij et duarum
extremitatum. vel ergo tale medium ſu-
bicitur maiori extremitate et predicat̄ de
minori ⁊ ſic eſt prima figura. vel predicat̄
de vtraqꝫ ⁊ ſic eſt ſecunda figura. vel ſu-
bicitur vtriqꝫ et ſic eſt tercia figura ⁊ per
hoc habentur diffinitōnes trium figuraꝝ
vnde prima figura eſt quando illud qδ
ſubicitur in maiori predicatur in minori
propoſitione. Secunda vero eſt quādo
idem predicatur in vtraqꝫ. Tercia vero
quando idem ſubicitur in vtraqꝫ ⁊ ordi-
nantur ſic. quia medium quod ſubicitur
in vna et predicatur in alia eſt medium
poſitione et coniunctione ſimul: ideo eſt
verius medium q̄ꝫ illud quod ſubicitur
vel predicatur tantum. ⁊ iteruꝫ qδ ſemp
predicatur coniūgit extremitates vniuer
ſaliter ⁊ non particulariter ſicut quando
ſubicitur ideo conuenienter ponitur ſe-
cunda figura in qua medium predicatur
in vtraque propoſitione figure enim or-
dinantur ſecunduꝫ maiorem vl' minoreꝫ
perfectionem ſui medij. Secundo
ſciendum ꝙ licet ſit vna figura in q̄ me-
dium ſubicitur in maiori ⁊ predicatur in
minori tamen non poteſt eſſe figura in q̄
mediuꝫ predicetur in maiori propoſitiōe
et ſubiciatur in minori et ratio eſt quia ſi
medium predicaretur in maiori propo-
ſitione haberet rationem totius reſpectu
maioris et ſi ſubiceretur in minori hēret
rationē partis reſpectu minoris: et quia
maior extremitas ſe habet vt totum reſ
pectu minoris: ſi tale medium ſit totum
reſpectu maioris erit totuꝫ reſpectu mi-
noris extremitatis et ſic erit totū ⁊ pars
inferius et ſuperius magis et minus re
ſpectu minoris extremitatis: ſed hoc eſt
impoſſibile: ideo talis diſpoſitio figure
eſt impoſſibilis ideo non eſt ponenda
quarta figura ſicut poſuit Caliertus. ⁊ li
cet medium quandoque in prima pro-
poſitione predicetur ⁊ in ſecunda ſubi
ciatur: tamen ſecundum rem ſecunda ꝓ
poſitio eſt maior quia predicatum eius
continet medium ⁊ minorem extremita
tem. ideo in ea ſumitur maior extremi-
tas cum medio et ibi eſt diſpoſitio pri-
me figure ſed eſt tranſpoſitio premiſſa
rum. Tercio ſciendum ꝙ modus eſt
ordinatio duarum propoſitionum in de
bita qualitate ⁊ quantitate: ⁊ ponitur or
dinatio loco generis. ⁊ ponitur duarum
propoſitionuꝫ ad differentiam figure q̄
eſt ordinatio triuꝫ terminorum: et poni
tur in debita qualitate et quantitate ad
differentiaꝫ conbinationum inutiliuꝫ in
quibus non eſt debita qualitas ⁊ quan
titas. vnde conbinatio inutilis eſt ordi
natio duarum propoſitionuꝫ ex quibus
non ſequitur formaliter aliqua conclu-
ſio ſicut quādo ambe ſunt particulares
vel ambe negatiue talis conbinatio di-
citur inutilis. quia non valꝫ ad aliquid
concludendum. et licet in ea ſit diſpoſi-
tio figure tamen ibi non eſt debita ordi
natio propoſitionuꝫ ideo non eſt mod⁹

Quarto ſciendum ꝙ debita quanti-
tas eſt ꝙ ſi vna eſt particularis reliqua
ſit vniuerſalis. et ratio eſt quia ex puris
particularib⁹ nihil ſequitur. ideo ſi vna
eſt particularis aliam oportet eſſe vni-
uerſalem: non tamen oportet econtra ſi
vna ſit vniuerſalis q̄ꝫ alia ſit particula-
ris. ambe enim poſſunt eſſe vniuerſales

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

Sed debita qualitas eſt ꝙ ſi vna ſit ne
gatiua reliqua ſit affirmatiua. et ratō eſt
quia ex puris negatiuis nihil ſequitur
⁊ non econtra ſi vna ſit affirmatiua reli
qua erit negatiua quia ex puris affirma
tiuis poteſt fieri bonus ſilogiſmus et ꝑ
hoc patet que et quot ſunt principia for
malia ad ſilogiſmum requiſita. Sed
contra predicta arguitur primo ſic. ordi
natio eſt quedam actio cuꝫ ordinare ſit
agere: ſed figura non eſt actio ergo ma
le dicitur ꝙ eſt ordinatio. Se-
cundo ſic. in hac propoſitione aīal rati-
onale eſt homo eſt ordinatio trium ter
minorum ſm̄ ſubiectioneꝫ et predicatio
nem: et tamen ibi non eſt aliqua figura
quod probaretur inductiue in omnibus
figuris. ergo diffinitio figure conuenit
alijs a diffinito. Tercio ſic. illud ꝙ
predicatur de vtraqꝫ extremitate ponit̄
ſuper ābas extremitates: et illud qd̄ ſu
bicitur in vtraqꝫ eſt inferius ad ipſas ꝫ
nullum tale eſt mediuꝫ. ergo nō eſt vna
figura in qua medium predicetur in v-
traqꝫ vel ſubiciatur in vtraqꝫ. Quar
to ſic impoſibile eſt modus ⁊ tamen nō
eſt ordinatio duaruꝫ propoſionuꝫ ergo
contra diffinitionem modi. Quinto
ſic quando ambe premiſſe ſunt vniuer
ſales affirmatiue in ſecunda figura eſt
ordinatio duarum propoſitionū in de-
bita qualitate ⁊ quantitate. et tamen nō
eſt modus ergo in diffinitioē modi con
uenit alijs a diffinito. Ad primum
dicitur ꝙ ſi capiatur ordinatio actiue ꝓ
actione ordinantis ſic eſt actio. ſꝫ ſi for
maliter capiatur pro diſpoſitione for-
mali terminorum ſic non eſt actō: ⁊ hoc
modo ſolum figura eſt ordinatio.

Ad ſecundum dicitur ꝙ licet in illa
propoſitiōe animal rationale eſt homo
ſit ſecunduꝫ rem ordinatō trium termi-
norum: tamen non ordinantur per mo-
dum trium ſed per modom duorum. qꝛ
animal ⁊ rationale ſe habent per moduꝫ
vnius termini tantuꝫ. ⁊ ad figuram req̄-
ritur ꝙ ordinentur tres termini ſecunduꝫ
moduꝫ triuꝫ terminorum. Ad terciū
dicitur ꝙ licet illud quod predicatur de
vtraqꝫ extreminitate non ſit medium po
ſitione eo ꝙ eſt ſuperius poſitione tamē
bene eſt medium coniunctione reſpectu
extremitatum. ⁊ etiam quod ſubicitur in
vtraqꝫ eſt medium coniunctione licet ſit
inferius poſitione. Ad quartuꝫ dicit̄
ꝙ ſi capiatur modus vt eſt adiacens rei
determinatio ſic impoſibile eſt modus.
ſed ſi capiatur pro formali diſpoſitione ꝓ
poſitionum ſicut ſolum in propoſito ca-
pitur ſic non eſt modus. Ad quin-
tum dicitur ꝙ quando ambe ſunt vniuer
ſales affirmatiue in ſecunda figura licet
ibi ſit qualitas debita ad modum in com
muni tamen ibi non eſt debita qualitas
ad moduꝫ ſecunde figure. ⁊ ad hoc ꝙ ſit
modus in aliqua figura ibi requiritur de
bita qualitas ⁊ quantitas ſecundum exi
gentiaꝫ figure. ideo illi diſpoſitioni non
conuenit diffinitio modi.

Nunc dantur tales regule.

v Poſtꝙ̄ autor determinauit de
modo et figura in generali que
ſunt principia formalia ſilogiſmoruꝫ. hic
conſequēter pōit alias regulas que ſunt
generales cuilibet figure: quarum prima
eſt. ꝙ ex puris particularibus vel indef-
finitis non poteſt fieri ſilogiſmus. Cuius
regule tres ſunt rationes quaruꝫ prima
eſt quia omnis bonus ſilogiſmus regu-
latur per dici de om̄i vel dici de nullo. ſꝫ
cum ambe premiſſe ſunt particulares ibi
non eſt dici de omni vel dici de nullo: cū
ibi non ſit propoſitio vniuerſalis: ergo
talis diſpoſitio eſt inutilis. Secunda cā
eſt quia propter vnionem extremitatum
cum medio pro diuerſis partibus medij
non ſequitur vnio extremitatum inter ſe
gracia forme licꝫ aliquando fiat hoc grā
ſed quando ambe premiſſe ſunt parti-
culares extremitates poſſunt vniri cum
medio pro diuerſis partibus vt hic qd̄-
dam animal eſt equus. quidam homo
eſt animal: ergo homo eſt equus ibi ho-
mo et equus vniuntur cum animali pro
diuerſis partibus eius. ideo non ſequi-
tur vnio illarum extremitatū inter ſe.
Tercia cauſa eſt. quia arguēdo ex puris
particularibus vel indiffinitis poſſunt re
periri termini in quibus omni ⁊ in quibꝰ
nulli ergo talis conbinatio eſt inutilis.
qd̄ auteꝫ ſit reperire terminos in quibus
omni ⁊ in quibus nulli alias videbitur.
et nunc cauſa breuitatis relinquitur. ergo
ex puris particularibus ſiue indefinitis
non fit bonus ſilogiſmus. Primo ſci
endum ꝙ̄ ſecunda regula eſt ꝙ ex puris
negatiuis ī nulla figura fit bonus ſilogiſ-
mus. ſꝫ oportet alteram premiſſaruꝫ eſſe
affirmatiuaꝫ vel ambas. Cuius ſunt due
rationes. prima eſt quia propter ſepara-
tionem aliquorū extremorum ab aliquo
tercio non ſequit̄ vnio vel ſeparatio eoꝝ
inter ſe ſicut propter ſeparationē hom̄is
⁊ reſibilis a lapide non ſequitur vnio vł
ſeparatio hominis ⁊ riſibilis ad inuiceꝫ.
Sed quando ambe premiſſe ſunt nega-
tiue denotatur ibi ſeparatio duarum ex-
tremitatum ab vno tercio. ergo non ſeq̄-
tur vnio vel ſeparacio duarum extremita
tum inter ſe ideo ex puris negatis nunꝙ̄
formaliter ſequitur aliqua concluſio nec
in aliqua figura poteſt fieri bonus ſilo-
giſmus. Secunda ratio eſt quia arguē-
do ex puris negatis poſſunt reperiri ter
mini in quibus omni et in quibus nulli.
termini in quibus omni ſunt vt animal
lapis equus. termini in quibus nulli vt
equus homo lapis. ergo nihil ſequitur
formaliter ex puris negatiuis: et hec eſt
probatio generalis quam dat. Ariſtoti-
les ad omnes combinationes inutiles d̄
qua poteſterius videbitur. Secūdo
ſciendū ꝙ̄ ſecunda regula eſt ꝙ ſi ali-
qua premiſſarum fuerit particularis cō
cluſio erit particularis. Cuius ratio eſt
quia extremitates ſilogiſini vniuntur in
concluſione virtute vnionis earum cuꝫ
medio in premiſſis. Sed cum aliqua ꝓ̄
miſſarum eſt particularis ⁊ alia vniuer
ſalis extremitates vniuntur in medio ꝑ
ticulariter tantuꝫ. quia quamuis vniat̄
vniuerſaliter cum medio alia tamē vni
tur particulariter ſolum cuꝫ ipſo medio
⁊ cum alia extremitate: ergo tales extre
mitates ſolum particulariter in conclu-
ſione debent vniri. vnde in tali diſpoſi
tione premiſſa vniuerſalis ⁊ premiſſa ꝑ
ticularis ſe habent ſicut cauſa vniuerſa
lis ⁊ cauſa particularis in naturalibus.
ſed effectus in naturalibus magis ſimi
latur cauſe particulari ꝙ̄ cauſe vniuerſa
li vt homo genitus magis aſſimilatur
homini generāti ꝙ̄ ſoli. quia ſol eſt vni
uerſale generans: ergo ſimiliter in pre-
dictis concluſio debet magis aſſimilari
premiſſe particulari ꝙ̄ vniuerſali.

Tercio ſciendum ꝙ quarta regula ta
lis eſt ꝙ ſi aliqua premiſſaruꝫ fuerit ne
gatiua concluſio debet eſſe negatiua.
Cuius ratio eſt quia vnio vel ſeparatio
extremitatuꝫ in concluſione ſequitur ꝓp
ter ſeparationem vel vnionem earuꝫ in
premiſſis. ſed quando vna premiſſaruꝫ
eſt affirmatiua et alia negatiua due ex-
tremitates ſeparantur ab inuicem per
hoc ꝙ vna coniungitur cum medio a q̊
alia ſeperatur in premiſſa negatiua er-
go oportet ipſas extremitates ſepari ab
inuicē in concluſione: ergo quandocūqꝫ
aliqua premiſſarum eſt negatiua opor-
tet concluſionem eſſe negatiuam.

Quarto ſciendum ꝙ quinta regula
talis eſt ꝙ medium nunquaꝫ debet po
ni in codluſione. Cuius ſunt due ratiōes
Prima ratio eſt quia vel poneretur cuꝫ
maiore extremitare ⁊ tunc concluſio nō

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA

differret a maiore premiſſa vel ponerē eum minore extremitate ⁊ tunc concluſio non differret a minore propoſitione et ſic vtroqʒ modo non eſſet alia a premiſſis quod eſt contra rationem ſilogiſmi igitur mediuʒ non debet poni incōcluſione. Secunda ratio eſt qꝛ in omni ſilogiſmo debet concludi vnio vel ſeparatio extremitatum inter ſe cum ille ſit finis ſilogiſmi. ſed ſi medium poneretur in concluſione denotaretur vnio vel ſeparatio medij ab aliqua extremitate et non extremitatuʒ inter ſe: ergo non haberē finis ſilogiſmi. et ꝑ conſequēs nō debite fieret ſilogiſmus: ⁊ in hoc patent regule ſilogiſmorum generales omnibꝰ figuris. Contra predicta arguitur primo ſic: bene ſequitur ſortes eſt animal ſortes eſt riſibilis ergo quoddam riſibile eſt animal: ergo ex puris ſingularibus aliquid ſequitur: ergo eadeʒ ratione ex puris particularibus. Secundo ſic bene ſequitur ſi nō eſt homo non eſt riſibile: ſed non eſt homo ergo non eſt riſibile: et tñ ibi arguiē ex puris negatiuis: ergo ex puris negatiuis aliquid ſequitur. Tercio ſic quāto aliqua cauſa eſt maioris virtutis tāto poteſt ſibi aſſimilare effectuʒ: ſed premiſſa vniuerſalis eſt maioris virtutis quam premiſſa particularis: ergo magis debet ſequi concluſio vniuerſalis ꝙ̄ particularis cum vna premiſſarum ſemper ſit vniuerſalis. Quarto ſic non ſequitur ſeparatio extremitatum in concluſione niſi ſeparenē in premiſſis ſed quando vna premiſſarum eſt affirmatiua et alia negatiua extremitates non ſeparātur ab inuiceʒ in premiſſis. ergo non ſequitur ſeparatio earum in concluſione ⁊ ꝑ conſequens non oportet qꝺ ſi aliqua premiſſarum ſit negatiua ꝙ concluſio ſit negatiua. Quinto ſic medium qñqʒ includitur in minori extremitate ſicut ſuperius in inferiori: ſed minor extremitas ſemper ponitur in concluſione ergo medium quandoqʒ intrat in concluſionē

Ad primum dicitur ꝙ licet in illa argumentatione ſequatur aliquid ſilogiſtice per ſilogiſmum expoſitorium non tamen per ſilogiſmum ſimpliciter qui fit in aliquo modo et in aliqua figura. et eſt ſilogiſmus expoſitorius cuius medium eſt ſingulare ſingulariter tentum vt ibi ſortes eſt animal. ſortes eſt riſibilis. ergo riſibile eſt animal. Et principium regulatiuuʒ eius pro affirmatiuis eſt quecunqʒ in vno ſingulari ſingulariter tento conueniunt illa inter ſe conueniunt. Sed principium regulatiuum eius pro negatiuis eſt quandocunqʒ duorum vnum conuenit cum vno ſingulari a quo aliud diſconuenit illa inter ſe diſconueniunt. Ad ſecundum dicitur ꝙ ibi non arguitur ex puris negatiuis quia maior eſt vna conditionalis affirmatiua: nec arguitur per ſilogiſmum cathegoricum: ſed per ſilogiſmum ypotheticum ſcilicet a tota conditionali cum poſitione antecedentis ad poſitionem conſequentis. Ad tercium dicitur ꝙ licet propoſitio vniuerſalis ſit maioris virtutis in inferendo concluſionem quam particularis tamen non oportet concluſionem magis aſſimilari vniuerſali eo ꝙ ipſa non eſt totalis cauſa ipſius concluſionis et propinqua ſed particularis premiſſa eſt cauſa propinquior et immediatior concluſionis. Ad qrtum dicitur ꝙ quando aliqua premiſſarum eſt negatiua licet extremitates non primo et per ſe adinuicem ſeparentur. tñ bene ex conſequēti ſeparantur inquātuʒ vna coniūgitur cū medio a q̊ alia ſeparatur. Ad quintū dicitur ꝙ licet mediū ſm rem includatur in minori extremitate non tamen ſm rem ⁊ vocem ſimul. ideo non intrat concluſionem eo modo quo ponitur medium in premiſſis.

Prima figura nouez. Poſt ꝙ̄ autor determinauit de ſilogiſmo in generali ponendo diffinitionem eius ⁊ oſtendendo ex quibus p̂ncipijs materialibus ⁊ formalibus cōponitur ⁊ ponendo aliquas regulas generales omnibus figuris. hic conſequēter determinat de ipſo in ſpeciali docendo formationem ſilogiſmoruʒ in qualibet figura. ⁊ primo docet formare ſilogiſmos in p̂ma figura. Cuius ratio eſt quia illi ſilogiſmi qui ſunt per ſe de prima figura ſunt ꝑfectiores alijs eo ꝙ in ipſis mediuʒ poſitione eſt ⁊ coniunctione quia ſubicitur maiori extremitati ⁊ predicatur de minori. ⁊ etiam coniūgit extremitates inter ſe. in alijs auteʒ eſt ſoluʒ mediuʒ cōiunctione ⁊ nō poſitione. ⁊ propter hoc etiaʒ autor determinauit prius de prima figura ꝙ̄ de alijs duabus: primo enumerando ſuos modos in generali poſtea determinando de ipſis in ſpeciali. Primo ſciendu ꝙ prime figure nouem ſunt modi quatuor directe cōcludentes et quinque indirecte quoruʒ ſic habetur ſufficientia quia modus eſt ordinatō duaruʒ premiſſarū. vel ambe premiſſe ſunt vniuerſales vel ābe particulares. vel maior vniuerſalis ⁊ minor perticularis vel econtra. Si ābe ſunt vniuerſales hoc eſt quadrupliciter. vel ābe ſunt affirmatiue ⁊ ſic eſt barbara ⁊ baralipton indirecte concludens. vel ābe negatiue ⁊ ſic nihil ſequitur. vel maior affirmatiua ⁊ minor. negatiua ⁊ ſic eſt fapeſmo. vel econtra maior negatiua ⁊ minor affirmatiua ⁊ ſic habentur celantes ⁊ celarent. Si ābe ſunt particulares hoc eſt quadrupliciter. vt prius et quocūqʒ modo diſponātur ſemꝑ eſt cōbinatio inutilis. qꝛ ex puris particularibus nihil ſequitur. Si maior ſit vniuerſalis et minor particularis hoc eſt quadrupliciter qꝛ vel ambe ſunt affirmatiue et ſic ſunt darij ⁊ dabitis. vel ābe negatiue ⁊ ſic nl̄ ſequitur. vel maior eſt negatiua ⁊ minor affirmatiua et ſic eſt ferio. vel maior eſt affirmatiua ⁊ minor negatiua ⁊ ſic iterū nihil ſequitur. Si vero maior ſit particularis ⁊ minor vniuerſalis hoc eſt quadrupliciter vt priꝰ ⁊ quocūqʒ modo diſponantur ſemper eſt cōbinatio inutilis niſi quando maior eſt affirmatiua ⁊ minor negatiua ſicut eſt friſeſomorum.

Secundo ſcienduʒ ꝙ baralipton celantes ⁊ dabitis non diſtinguntur a tribus primis modis eſſentialiter quantū ad diſpoſitionem duaruʒ propoſitionū in debita qualitate ⁊ quātitate quia eadem eſt ordinatio premiſſarum in barbara ⁊ in baralipton ⁊ ſimiliter in alijs ſed diſtinguitur ab ipſis accidentaliter quantum ad modos concludendi directe et indirecte: ideo Ariſtotiles qui ſolum diſtinguit modos ſilogiſmorum q̄ntum ad eſſentialem diſtinctioneʒ ſciliʒ ordine in premiſſarum non diſtinguit illos modos a tribus primis. Sed Boecius ⁊ Petrus Hiſpanus conſiderātes ſilogiſmum quantuʒ ad premiſſas ⁊ modum concludendi poſuerunt illos tres modos diſtinctos ab alijs tribus mōis eo ꝙ concludunt indirecte alij vero directe. Tercio ſciendum ꝙ directe cōcludere eſt maiorem extremitateʒ predicari de minori in concluſione: ⁊ indirecte concludere eſt minorem extremitateʒ predicari de maiori in concluſione. Cuiꝰ ratō eſt quia quando maior extremitas predicatur de minore in concluſione ibi deſignatur directus motus rationis qui incipit a maiore extremitate ⁊ fit ꝑ medium ad minorem extremitatem et deinde comparatur minor extremitas ad maioreʒ in concluſione. et intellectus in

tali motu cuꝫ peruenit ad minoreꝫ extre
mitateꝫ directe cõparat eaꝫ ad maioreꝫ
ideo ibi ſit directa concluſio: ſꝫ quando
minor predicatur de maiore deſignatur
indirectus motus rationis q꞉ deſignatᷣ
ꝙ intellectus primo accipit maioreꝫ cuꝫ
medio: ⁊ ſecundo minoreꝫ cuꝫ medio. et
iteruꝫ reuertitur ad maioreꝫ extremitatẽ
anteꝗ̃ vniat ipſaꝫ cuꝫ minori extremita
te ⁊ non vnit minoreꝫ directe ⁊ immedi
ate poſt acceptõneꝫ minoris cuꝫ medio
et hec cauſa quare concluſio dicitur di-
recta vl' indirecta' eſt generalis ad oĩes
figuras Quarto ſciendū ꝙ pro mo
dis prime figure directe concludentibꝰ
ponuntur plures regule. quarum prima
eſt ꝙ minore exiſtente negatiua nihil ſe
quitur in prima figura directe. Cuius ra
tio eſt q꞉ ſi mĩor ſit negatiua oportꝫ ma
ioreꝫ eſſe affirmatiuaꝫ ⁊ concluſionem
eſſe negatiuã propter duas regulas priꝰ
poſitas ergo maior extremitas non di-
ſtribueretur in maiori propoſitione cuꝫ
eſſet predicatuꝫ propoſitionis affirmati
ue: et tamen diſtribueretur in concluſio
ne cuꝫ eſſet predicatuꝫ propoſitionis ne
gatiue quod ſemper diſtribuitur ⁊ ſic ar
gueretur a non diſtributo ad diſtributū
et hoc eſt arguere a poſitione conſequẽ
tis ad poſitioneꝫ antecedentis: quia nõ
diſtributuꝫ eſt conſequens reſpectu di-
ſtributi ſicut homo eſt conſequens ad
omneꝫ hominéꝫ: et etiaꝫ ibi poſſunt da
ri termini in quibus oĩñ vt animal hõ
equus: ⁊ termini in quibus nulli vt ani
mal homo lapis: ergo minore exiſtente
negatiua non ſequitur aliqua concluſio
directe. dicitur directe quia bene ſequitᷣ
indirecte vt in fapeſmo ⁊ friſeſomorum
Secunda regula eſt ꝙ maiore exiſtente
particulari nihil ſequitur directe in pri-
ma figura. Cuius ratio eſt quia in pãa
figura ad concludenduꝫ directe oportꝫ
minoreꝫ eſſe affirmat aꝫ vt dictuꝫ eſt et
ſic mediuꝫ non diſtribueretur in minore
cuꝫ ſit predicatuꝫ minoris propoſitionis
affirmatiue: nec in maiori cuꝫ ſit ſubiectū
propoſitionis particularis ⁊ ſic tenebitur
particulariter in vtraqꝫ ⁊ poterit vniri ꝑ
diuerſis partibus eius cuꝫ duabus extre
mitatibus. ex qua vnione non ſequitᷣ ali
qua concluſio: iõ maiore exiſtente parti-
culari in prima figura nihil ſequitur di-
recte licet bene indirecte vt in friſeſomo
ruꝫ: ⁊ etiaꝫ poſita maiore particulari poſ
ſunt reperiri termini in quibus omni ⁊ in
quibus nulli. et ſic eſt combĩatio inutilis
Sꝫ contra predicta arguitᷣ primo ſic.
ideꝫ eſt modus ⁊ cõbinatio vtilis. ſed in
prima figura ſunt tm̃ quatuor cõbinatio
nes vtiles ad concludendum directe et
due ad concludendum indirecte: ergo tã
tum ſunt ſex modi prime figure et ſic ma
le ponuntᷣ noueꝫ. Secundo ſic hic ma
ior extremitas predicatur de minori dicẽ
do oĩs homo eſt aĩal ſubſtantia eſt hõ er
go ſubſtantia eſt aĩal: et tñ ibi eſt indirec
ta concluſio cuꝫ ibi ſit indirecta predica
tio. ergo contra diffinitionẽ huius quod
eſt directe concludere. Tercio ſic mĩor
extremitas ſe hꝫ vt pars reſpectu maioris
ſed pars non predicatur de toto: q꞉ non
dicit eſſe totius: ergo indirecte conclude
re nõ eſt quãdo minor extremitas predi
catur de maiori. Quarto ſic bene ſeq̃
tur quoddam rõnale currit oĩs homo eſt
rõalis ergo quidaꝫ hõ currit q꞉ ex oppo
ſito conſequẽtis ſequitᷣ oppoſituꝫ antece
dentis vt clare pꝫ intuenti. ergo maiore
particulari exiſtente aliquid ſequitᷣ direc
te in prima figura. Quinto ſic bene ſe
quitᷣ omne nonhõ eſt non riſibile lapis
non eſt hõ ergo lapis non eſt riſibilis. er
go mĩore exñte negatiã in pãa figura ali
quid ſequitᷣ. Ad ꝑmuꝫ dr ꝙ lꝫ in pãa
figura ſint tm̃ due cõbinationes primo ⁊
ꝑ ſe vtiles ad cõcludenduꝫ indirecte: tñ
ſunt plures alie vtiles ex conſequẽti ad
concludendum indirecte quia combina-
tiones que ſunt in tribus modis primo ⁊
per ſe valent ad concludenduꝫ directe et
ex conſequenti per conuerſionem ſuaruꝫ
concluſionum ad concludendum indirec
te. vnde omnis ſilogiſmꝰ cuius concluſio
conuerti poteſt poteſt concludere directe
et indirecte. Ad ſecundum dicitur ꝙ
non dicitur directa concluſio eo ꝙ ſit ibi
directa predicatio ſed quia ibi denotatur
directus proceſſus rationis vt ſupra dic
tum eſt. Ad tercium dicitur ꝙ licet mi
nor extremitas nõ ſemper dicat ſecundū
rem totuꝫ eſſe maioris. tamen bene dicit
ſecundum modum inquantum enuntiatᷣ
de ipſa et hoc ſufficit ad hoc ꝙ predicetᷣ
de maiori quia hic indifferens eſt vtruꝫ
vere vel falſe predicetur. Ad quartuꝫ
dicitur ꝙ licꝫ in illo argumento ſequatur
concluſio gracia materie ſcilicet propter
conuertibilitatem rationalis et hominis
non tamen gracia forme arguendi. quia
non tenet in omnibus terminis conſimi
li forma arguendi retenta vt nõ ſequitur
quoddam animal eſt aſinus. omnis ho-
mo eſt animal. ergo quidaꝫ homo eſt aſi
nus cum antecedens ſit verum et conſe-
quens falſum. Ad quintuꝫ dicitur ꝙ
ibi non eſt formaliter ſilogiſmꝰ eo ꝙ ſub
iectum maioris ſcilicet nonhomo non ꝑ̄
dicatur in minore' ſed homo ibi non pre
dicatur: ideo non bene arguitur in pãa
figura ſed tamen eſt ibi virtualiter ſilo-
giſmus inquantuꝫ iſta lapis non eſt hõ
equiualet iſti lapis eſt non homo ſed tũc
minor erit affirmatiua ⁊ arguitur in darij

b

Barbara eſt primus. Poſtꝗ̃
autor iu generali enũtiauit mo-
dos prime figure. hic conſequẽ
ter in ſpeciali determinat de vnoquoqꝫ
ipſorum. et primo de modis directe con-
cludentibus ꝗ̃ de indirecte concludenti
bus: ⁊ inter modos directe concludentes
primo determĩat de modis vniuerſalibꝰ
ꝗ̃ de particularibus: ⁊ ad huc inter vni
uerſales primo determinat de mõ vni-
uerſali affirmatiuo qui intelligitᷣ per bar
bara ꝗ̃ de modo vniuerſali negatiuo q̃
intelligitur' per celarent eo ꝙ affirmatio
precedit negationeꝫ. Primo ſciendū
barbara ꝙ conſtat ex duabus propoſiti
onibus vniuerſalibus affirmatiuis ma
iore et minore vniuerſalem affirmatiuã
directe concludentibus: vt omne aĩal
eſt ſubſtantia. omnis homo eſt animal.
ergo omnis homo eſt ſubſtantia. proba
tur iſta conſequentia. quia regulatur ꝑ
dici de omni. naꝫ quidquid predicatur
de ſubiecto diſtributo predicatur de q̃
libet ſuppoſito ſumpto ſub ipſo. ſed in
iſto ſilogiſmo ſubſtantia dicitur de ani-
mali diſtributo in maiore ⁊ homo ſubſu
mitur ſub animali cum animal enunciatᷣ
de ipſo ergo ſubſtantia dicitur de omni
homine eo modo quo dicitur de omni
animali in quo includitur omnis homo
aliter ſic ꝓbatur quia conſequentia for
malis eſt que tenet in omnibus termi-
nis conſimili forma arguendi retenta ſꝫ
conſequentia facta in barbara tenet in
omnibus terminis. quia nõ eſt dabilis
inſtantia igitur ibi eſt conſequentia for
malis. Secundo ſciendū eſt ꝙ inter
omnes modos figurarū iſte modus
ſcilicꝫ barbara eſt perfectior ſimpliciter
et ratio eſt quia eſt vniuerſalis ⁊ affir-
matiuus: ſed inquantuꝫ eſt vniuarſalis
eſt perfectior omnibus alijs particula-
ribus et inquantuꝫ eſt affirmatiuus eſt
perfectior omnibus modis nagatiuis.
Iteꝫ in eo concluditur vniuerſalis affir
matiua concluſio. ſed illa eſt difficillima
ad concludendum quia ſolum in vna
figura ⁊ in vno modo poteſt concludi.
Ipſa enim non concluditur in ſecunda
figura cum ibi concludatᷣ negatiue tan-
tum nec in tercia cum ibi concludatur
particulariter tantum: nec concluditur

in alio mō prime figure ab iſto primo:
ideo ſolum in illo modo ipſa poteſt con
cludi. quelibet autem alia concluſio po
teſt pluribus modis concludi vt in ſe-
quentibus apparebit. Tercio ſcien-
dum ꝙ celarent ſecundus modus con-
ſtat ex maiore vniuerſali negatiua ⁊ mi
nore vniuerſali affirmatiua vniuerſaleʒ
negatiuam concludentibus: et probatur
ꝙ iſta conſequentia ſit bona per regulā
dici de nullo: vt arguendo ſic nulluʒ ani
mal eſt lapis omnis hō eſt animal er-
go nullus homo eſt lapis: ibi lapis ne-
gatur in maiori de animali diſtributo ⁊
de quolibet contento ſub ipſo: ſed om̄is
homo continetur ſub animali diſtribu-
to. igitur remouetur lapis ab homie di
ſtributo. poteſt etiam probari per diffi-
nitionem conſequentie formalis. quia
tenet in omnibus terminis cōſimili for-
ma arguendi retenta. Quarto ſcien-
dum ꝙ in iſto modo et omnibus alijs
oportet medium manere idem cum ſu-
bicitur in maiore et predicatur in miore
et etiam maior extremitas debet mane
re eadem in predicato maioris propoſi
tionis et in predicato concluſionis. ⁊ mi
nor extremitas in ſubiecto maioris et
concluſionis: quia ſi variarentur in tali
ſilogiſmo eſſent plures termini ꝙ̄ tres.
Et ſecundum tria debet quilibet termi-
nus idem manere primo ſecundum vo
cem. ſecundo quantum ad ſignificatuʒ
ita ꝙ medium in maiore et minore non
teneatur equiuoce pro diuerſis ſignifica
tis: quia tunc non eſſet idem terminus
ſed plures ſecundum rem ſignificatam.
tercio debet manere idem quantum ad
ſuppoſita pro quibus accipitur. ita ꝙ in
maiore propoſitione non teneatur pro
aliquibus ſuppoſitis et in minore pro
alijs. ſed ſemper debet capi pro eiſdem
et pro equalibus ita ꝙ non magis ſtric
te vel magis ample in vna ꝙ̄ in alia p̄
miſſarum. et ſimiliter de extremitatibus
et per hoc patet intellectus iſtorum mo-
dorum vniuerſalium. Contra predicta
arguitur primo ſic. nō ſequitur omne ani
mal ſi eſt rudibile eſt aſinus. omnis ho-
mo eſt animal ſi eſt rudibilis. ergo om̄is
homo eſt aſinus. et tamē arguitur in bar
bara. Secundo ſic non ſequitur om
ne rationale vel irrationale eſt hō om̄is
equus eſt rationalis vel irrationalis er-
go omnis equus eſt homo et tamen ar-
guitur in barbara. Tercio ſic non ſe-
quitur cuiuſlibet hominis aſinus currit
omne rudibile eſt aſinus. ergo omne ru-
dibile currit: q2 ātecedens poteſt eſſe ve
rum conſequente exiſtente falſo. poſito
caſu ꝙ omnis homo habeat vnum aſi-
num currentem et alium quieſcentem et
tamen arguitur in primo modo. ergo ibi
non eſt conſequentia formalis. Quar
to ſic non ſequitur nullum vniens gene-
rabitur omnis homo eſt vniens ergo nul
lus homo generabitur: et tamen ibi argu
itur in celarent. Quinto ſic nullum cur
rens eſt aſinus omnis homo preter ſor-
tem currit. ergo nullus homo preter ſortē
eſt aſinus: non ſequitur quia concluſio
eſt falſa cum dicat ſortem eſſe aſinum et
premiſſe ſunt vere. et tamen ibi arguitur
in celarēt: igitur in ipſo non eſt conſequē
tia formalis. Ad primum dicitur ꝙ
iſta maior om̄e animal ſi eſt rudibile eſt
aſinus poteſt eſſe conditionalis vel de
conditōnato extremo ſi ſit conditionalis
ibi nō eſt bonus ſilogiſmus in primo mo
do. quia ex ypotheticis non fit bonus ſi
logiſmus cathegoricus. ſi vero maior ſit
cathegorica tunc illa conditio ſi eſt rudi
bile poteſt referri ad ſubiectum et ſic ma
ior eſt falſa et ſequitur concluſio. et ſen-
ſus eius eſt de quocunqʒ eſt veruʒ dicerē
ꝙ eſt aīal ſi eſt rudibile eſt veruʒ dicere
ꝙ eſt aſinꝯ vel illa cōditio referē ad p̄di-
catuʒ ⁊ tūc maior eſt v̄a et male ſubſumiē
in minore quia illa conditio non debʒ ſu
mi cum medio in predicato minoris cuʒ
non poneretur ad mediū in ſubiecto ma
ioris ideo ibi non arguitur in primo mo
do. Ad ſecundum dicitur ꝙ illa ma-
ior omne rationale vel irrationale eſt ho
mo poteſt eſſe diſiunctiua et ſic eſt vera
et non eſt ibi ſilogiſmus cathegoricus. vł
poteſt eſſe de diſiuncto ſubiecto et hoc
dupliciter. quia vel diſtribuitur illud to-
tum diſiunctum rationole vel irrationale
et ſic eſt bonus ſilogiſmus: ſed maior eſt
falſa ſicut concluſio. vel diſtribuitur tan-
tum prima pars diſiuncti ſcilicet rationa
le ⁊ tunc eſt vera ⁊ tunc non bene argui-
tur: quia in plus eſt predicatum minoris
ꝙ̄ ſubiectum diſtributum in maiore.

Ad tercium dicitur ꝙ ibi male ſubſu
mitur quia ſubſumitur ſub aſino qui non
diſtribuitur in maiore ⁊ non ſubſumitur
ſub homine qui eſt ſubiectum diſtributi
onis maioris ſic ergo deberet ſubſumi cu
iuſlibet hominis aſinus currit. omne ru-
dibile eſt homo ergo cuiuſlibet rudibi-
lis aſinus currit. Ad quartum dicitur
ꝙ ibi arguitur a minus amplo ad magis
amplum cum diſtributione magis ampli
ex parte hominis qui in minore ſolum di
ſtribuitur pro hominibus preſentibꝯ ad
quos reſtringitur per verbum preſentis
temporis: et in concluſione diſtribuitur
pro preſentibus et futuris ad quos am-
pliatur per illud verbum futuri temporis
generabitur. Ad quintuʒ dicitur ꝙ in
illo ſilogiſmo male concluditur quia hec
dictio preter non excipit ſor. in concluſio
ne ab eodem predicato: ſicut in minore
nec eſt eadeʒ diſpoſitio ſubiecti in affir-
matiua ⁊ negatiua. ideo ſic debet conclu
di: ergo nullus hō alius a ſorte eſt aſinꝯ.

Darij eſt tercius modus.

Poſtꝙ̄ autor determinauit ſu-
perius de modis vniuerſalibus
prime figure directe concludentibus. hic
conſequēter determinat de modis par
ticularibus directe concludentibus ſci-
licet de darij ⁊ ferio et primo diffinit da
rij eo ꝙ̄ eſt affirmatiuus ⁊ alter negati-
uus dicens darij tercius modus prime
figure conſtat ex vniuerſali affirmatiua
maiori particulari affirmatiua minore
particularem affirmatiuam directe con
cludentibus vt omne animal currit. qui
dam homo eſt animal ergo quidaʒ ho
mo currit. et probatur hoc modo conſe
quentia per regulam ſcilicet dici de om
ni. quia in iſto ſilogiſmo currit de ſub-
iecto ſcilicet de animali diſtributo dicitˢ
igitur dicitur de quolibet contento ſub
ipſo: ſed aliquis homo continetur ſub
animali. ergo de ipſo predicatur currit.
et poſſet etiam probari per diffinitionē
conſequentie formalis ſicut dictum eſt
de alijs modis. Primo ſciendum eſt
ꝙ ad debite ſilogizanduʒ in darij opor
tet ꝙ termini debite accipiantur ſic ꝙ
non fiat variatio terminorum reiteran-
do extremitates in concluſione vel in
reiteratione medij in premiſſis: et per ta
lem conſiderationem circa terminos po
terunt cognoſci multi paralogiſmi qui
fiunt apparenter ſecundum iſtum mo-
dum. etiam inſpiciendum eſt ad pre-
miſſas. et ꝙ ille debite diſponantur ita
ꝙ ibi ſint due cathegorice tantum tan-
quam principales premiſſe. quia ſilogiſ
mus cathegoricus ſoluʒ componitur ex
propoſitionibus cathegoricis. ⁊ ſi in ali
quo ſilogiſmo ſunt plures premiſſe quā
due oportet ipſum reſoluare primo ad
duas propoſitiones que ſint principa-
les eius premiſſe et ex conſequenti ad
tres terminos ad videnduʒ vtrū debite
formeē in iſto vel in alijs. Secundo
ſciendū ꝙ ferio quartus modus prime
figure conſtat ex vl'i negatiua maiori

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ꝑticulari affirmatiua miori particulareʒ
negatiuaʒ cõcludentibus directe vt nul
lum animal eſt lapis quidaʒ homo eſt
animal. ergo quidaʒ homo non eſt la-
pis. et probatur per regulam per dici de
nullo quia ibi lapis negatur de animali
diſtributo ergo nihil eſt ſumere ſub ani
mali a quo non remoueatur lapis. et qꝛ
homo ſumitur ſub animali ideo lapis
remouetur ab ipſo: Tercio ſciendūʒ
ꝙ iſti duo modi particulares ſunt per-
fecti ⁊ quantuʒ ad neceſſitatem conclu
dendi ⁊ quantuʒ ad euidentiaʒ ipſoruʒ
quia immediate regulantur per dici de
omni ⁊ dici de nullo: ⁊ quantuʒ ad illaʒ
perfetioneʒ non habent perfici per ali-
os modos: ſed tamen quantuʒ ad quã
titatem modi vniuerſales ſunt perfecti
ores aliquo modo. et ſi negetur conſe-
quentia iſtorum modorum poteſt aliq̊
modo probari reducendo ipſos ad mo
dos vniuerſales hoc modo: quia darij
reducitur primo ad cameſtres in ſecun
da figura capiendo contradictoriuʒ cõ
cluſionis ſue cum maiore inferendo op
poſitum contradictoriuʒ minoris: vt ar
guẽdo in darij omnis homo eſt animal
quoddam riſibile eſt homo: ergo quod
dam riſibile eſt animal. reducitur ſic ad
cameſtres omnis homo eſt animal nul
lum riſibile eſt animal. ergo nullum riſi
bile eſt homo. ⁊ etiaʒ ferio reducitur ad
ceſare vel ad cameſtres. ⁊ quia illi mo-
di iterum reducuntur ad celarent ꝑ con
uerſiones: ideo iſti mõi particulares ex
conſequenti poſſunt reduci et probari ꝑ
vniuerſales: et non reducuntur iſti mo-
di ad modos ſecunde figure vt ibi per
ficiantur vel vt ibi ſtet eorum reductio
ſed vt mediantibus ipſis reducãtur ad
modos vniuerſales prime figure.

Quarto ſciendūʒ ꝙ in iſtis quatuor
modis prime figure iam habitis conclu
duntur quatuor genera propoſitionum
ſcilicet vniuerſalis affirmatiua que con-
cluditur in barbara. vniuerſalis negati-
ua in celarent. particularis affirmatiua in
darij. particularis negatiua in ferio. inter
quas vniuerſalis affirmatiua eſt difficili
ma ad concludendum quia ſoluʒ in vno
mõ concluditur ſcilicet in barbara. Dein-
de vniuerſalis negatiua que concluditur
in vno mõ in prima figura. ſ. in celarent
et in duobus modis in ſecunda figura. ſ.
in ceſare ⁊ cameſtres. tercio particularis
affirmatiua que concluditur in vno mo-
do in prima figura ſcilicet in darij: et in
tribus modis tercie figure ſcilicet in da-
rapti diſamis ⁊ datiſi. et quarto particu-
laris negatiua que facillima eſt ad cõclu
dendum que poteſt concludi in vno mo
do prime figure ſcilicet in ferio: et in duo
bus modis ſecunde figure ſcilicet in feſti
no ⁊ barocho et in tribus modis tercie fi
gure ſcilʒ felaton bocardo et feriſon. ſed
ecõtra particularis negatiua difficillima
eſt ad interimendum. interimitur enim ꝑ
ſuam contradictoriam que eſt vniuerſa
lis affirmatiua que eſt facillima ad de-
ſtruendum: et per hoc poſſet haberi ordi
natio horum quatuor modorum prime
figure directe concludentium. Sed
contra predicta arguitur primo ſic non ſe
quitur omne riſibile eſt animal. tantū hõ
eſt riſibilis: ergo tantum hõ eſt aĩal: et ta
men ibi arguitur in darij: ergo in ipſo nõ
eſt conſequentia formalis. Secundo
ſic hic bene arguitur in darij omne indi-
uiduum alicuius ſpeciei eſt aſinus ſor.
eſt indiuiduum alicuius ſpeciei. ergo ſor
tes eſt aſinus. et maior probaretur quia
omne indiuiduum aſini eſt aſinus. ergo
omne indiuiduuʒ alicuius ſpeciei eſt aſi
nus et tamen in primo ſilogiſmo non eſt
bona conſequentia: ergo contra tercium
moduʒ. Tercio ſic non ſequitur om̃e
currens eſt aſinus aliquis hõ poteſt eſſe
currẽs: ergo aliquis hõ poteſt ẽe aſinus
et tamen arguitur ibi ſm̃ tercium moduʒ.

Quarto ſic non ſequitur nullum ani-
mal eſt ſpecies: homo eſt aĩal: ergo hõ
non eſt ſpecies ⁊ tñ ibi arguitur in ferio.

Quinto ſic non ſequitur nullus dena
rius valet album quidam francus valet
denarium: ergo quidaʒ francus non va-
let albuʒ. et tamen ibi arguitur in quarto
modo: ergo non eſt conſequentia forma
lis. Ad primuʒ iſtorum dicitur ꝙ ibi
male concluditur eo ꝙ in minori hec dic
tio tantuʒ excludit reſpectu riſibilis negã
do ipſuʒ ab omnibus alijs ab homine: et
in concluſione excludit reſpectu animal'
negãdo animal ab omnibus alijs ab ho
mine: et ſic ibi arguitur a negatione infe-
rioris ad negationeʒ ſuperioris ⁊ cõmit-
titur fallatia conſequentis. ſed debet con
cludi non ponendo dictioneʒ excluſiuaʒ
in concluſione. Ad ſecunduʒ dr̃ ꝙ ibi
bene arguitur in darij. ſed maior illius ſi
logiſmi eſt falſa. ſ. omne indiuiduū ſpẽi
alicuius eſt aſinus: ⁊ ad probationẽ eius
dicitur ꝙ ibi arguitur ab inferiori ad ſu-
ſuperius cuʒ diſtributione ſuperioris qꝛ
indiuiduuʒ aſini ſe habet vt inferius ad
indiuiduuʒ alicuius ſpeciei. iõ non ſequi
tur omne indiuiduuʒ aſini eſt aſinus. er-
go om̃e indiuiduuʒ alicuius ſpẽi eſt aſi-
nus. Ad terciuʒ dicitur ꝙ ibi male ar
guitur qꝛ ſubiectuʒ maioris. ſ. currens nõ
eſt predicatum minoris. ſed potens eſſe
currens predicat̃ in minori iõ ibi nõ ſunt
tres termini tãtuʒ ymmo quatuor Ad
quartuʒ dicit̃ ꝙ in illo argumento homo
tenetur in minore pro ſuppoſitis ⁊ in con
cluſione pro natura communi ideo vari
atur minor extremitas et nõ ſunt tres ter
mini tantum nec debite arguitur. Ad
quintum dicitur ꝙ ibi non bene arguitur
quia non eſt idem ſubiectum maioris et
predicatum minoris qꝛ denarius ſubicit̃
in maiori et valẽs denariū predicatur in
minori iõ non arguitur in quarto modo.

Aralipton eſt. Poſtquam
b autor determinauit de modis
prime figure directe concludẽ
tibus. hic conſequenter determinat de
modis indirecte concludentibus. et pri
mo de baralipton dicens ſic: ꝙ baralip-
ton conſtat ex maiori vniuerſali affir-
matiua. ⁊ minori vniuerſali affirmatiua
particulareʒ affirmatiuaʒ indirecte con
cludentibus. probat̃ ꝙ in iſto modo ſit
conſequentia bona ⁊ formalis reducen
do ipſuʒ ad barbara ꝑ conuerſioneʒ ꝑ
accidens concluſionis de barbara. ⁊ q̃d
quid ſequitur ad conſequens bone cõ
ſequentie ſequitur ad añs eius: ſed ad
concluſionẽ primi modi que eſt vniuer
ſalis affirmatiua ſequitur particularis
affirmatiua conuertens eius: ergo illa
particularis affirmatiua ſequitur indi-
recte ad premiſſas de barbara: ⁊ quia il
le premiſſe ſunt premiſſe in baralipton
iõ ex ipſis in baraliptõ debite infert̃ ꝑ-
ticularis affirmatiua indirecte quod fa
ciliter videt̃ per exempla. ⁊ reducit̃ iſte
modus ꝑ impoſſibile ad celarent capiẽ
do contradictoriuʒ concluſionis de ba-
ralipton pro maiori de celarẽt et ſeruan
do maioreʒ de baraliptõ pro minore in
ferendo cõuerſaʒ contrarie minoris de
baralipton ad quã ſequitur contradic-
toria minoris per conuerſioneʒ per ac-
cidens. Primo ſciendū ꝙ reducere
vnuʒ moduʒ ad aliuʒ eſt oſtendere eui
dẽtiaʒ conſequentie vnius mõi per ali-
uʒ euidentẽ ad queʒ reducitur. ſed per
hoc ꝙ cõcluſio de barbara infert ꝑ con
uerſionẽ concluſionẽ de baraliptõ oſten
dit̃ euidentia mõi concludendi de bara
liptõ et nõ oſtendit̃ euidentia primi mo
di iõ per hoc baralipton reducit̃ ad pri
mū moduʒ: ⁊ nõ econuerſo. etiaʒ capien
do oppoſituʒ cõcluſionis ſue cū maiore
ad inferẽduʒ oppoſituʒ minoris in cela-
rẽt oſtendit̃ ſua neceſſitas cõcludendi ꝑ

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

illam regulam quemcunq; ex oppoſito conſequentis infertur oppoſitum antecedentis ibi eſt bona conſequentia ſed ex oppoſito concluſionis de baralipton cum vna premiſſarum infertur in celarent oppoſitum alterius premiſſe. ideo per hoc probatur ſufficienter. Secundo ſciendum ꝙ celantes ſextus modus cõſtat ex vniuerſali negatiua maiori ⁊ minore vniuerſali affirmatia vniuerſalem negatiuã indirecte concludentibus et reducitur ad celarẽt per cõuerſionem ſimplicem concluſionis de celarent. quia ad illam concluſioneꝫ ſeq̃tur per conuerſionem ſimpliceꝫ vniuerſalis negatiua couertens eius. ergo illa vniuerſalis negatiua ſequitur ad premiſſas de celarent: et ille ſunt premiſſe in celantes ergo debite concludit indirecte vniuerſalem negatiuã: ⁊ non tantum oſtenderet̃ euidencia per conuerſioneꝫ cõcluſionis de celantes. ſꝫ magis oſtenderet̃ ꝙ ad duas eius premiſſas ſequeret̃ concluſio de celarent: ⁊ magis probaretur ſecundus modus ꝙ̃ ſextus. Sed per impoſſibile iſte modus reducitur ad darij capiendo contradictoriuꝫ ſue concluſionis pro minore et minoreꝫ eius pro maiore ad inferenduꝫ conuerſaꝫ contradictorie maioris eius ad quã ſequitur cõtradictoria maioris eius. vt facto iſto ſilogiſmo in celantes nullum aĩal eſt lapis. om̃is homo eſt aĩal. ergo nullus lapis eſt hõ: arguit̃ in darij om̃is homo eſt animal quidam lapis eſt hõ ergo quidaꝫ lapis eſt aĩal. ⁊ ad iſtam ſequit̃ quoddaꝫ animal eſt lapis que eſt contradictoria maioris primi ſilogiſmi

Tercio ſcienduꝫ ꝙ dabitis ſeptimꝰ modus conſtat ex vniuerſali affirmatiua maiore et particulari affirmatia minore particulareꝫ affirmatiuaꝫ indirecte concludentibus: ⁊ probatur reducendo ipſuꝫ ad darij per conuerſionem ſimpliceꝫ concluſionis de darij ad quaꝫ concluſioneꝫ ſequit̃ particularis affirmatiua cõuertens eius: ⁊ illa concluſio ſequitur ad premiſſas de dabitis que ſunt in darij ergo per eaſdeꝫ premiſſas bene infertur in dabitis particularis affirmatiua indirecte que eſt conuertens concluſionis de darij. et per impoſſibile iſte modus reducit̃ ad celarent accipiendo contradictorium cõcluſionis eius pro maiore ⁊ maiorem eius pro minore inferendo conuerſaꝫ cõtradictorie mnioris eius vt faciliter põt per exempla videri. Quarto ſcienduꝫ ꝙ licet ſint tres modi indirecte concludẽtes correſpondẽtes tribus modis primis directe concludentibus. ⁊ cõpoſiti ſint ex eiſdeꝫ premiſſis ſicut ipſi: tamen nullus eſt modus correſpondens quarto modo ſ. ferio qui fiat ex eiſdeꝫ premiſſis cuꝫ eo et rõ habetur per regulã Boecij ꝙ om̃is ſilogiſmus inferens concluſionẽ que põt conuerti poteſt inferre indirecte conuertenteꝫ eius. ⁊ econtra ſilogiſmus inferẽs concluſioneꝫ que non poteſt conuerti nõ poteſt inferre indirecte aliquã concluſioneꝫ. ſed concluſiones in tribus primis modis poſſunt bene conuerti. iõ illi tres modi poſſunt indirecte concludere: ſꝫ cõcluſio de ferio cuꝫ ſit particularis negatia non poteſt conuerti in terminis nec ſimpliciter nec ꝑ accidens: ideo p̃miſſe de ferio non inferũt aliquaꝫ concluſionem indirecte: ideo nõ eſt aliquis modus indirecte concludens conueniẽs ferio in premiſſis: et per hoc pꝫ intellectus iſtorum modoruꝫ correſpondentiuꝫ tribus p̃is modis. Sed contra p̃dicta arguit̃ primo ſic. omnes mõi prime figure ſunt perfecti cuꝫ imediate regulentur per dici de omni vel per dici de nullo. ergo vnus nõ reducitur ad aliũ. ergo male dicitur ꝙ baralipton reducitur ad barbara. Secũdo ſic nõ ſequitur om̃e albuꝫ eſt accidẽs oĩs homo eſt albꝰ ergo quoddam accñs eſt homo ⁊ tamẽ arguitur in baralipton: ergo in illo modo non eſt bona cõſequẽtia. Tercio ſic modus eſt ordinatio duarum premiſſaruꝫ in debita qualitate ⁊ quantitate. ſed in celantes eſt eadeꝫ ordinatio premiſſarum in debita qualitate ⁊ quantitate: ⁊ etiam eſt eadem quantitas concluſiõis ſicut in celarent. ergo iſte modus nõ diſtinguitur a celarent nec ad ipſum reducitur. Quarto ſic nullum currens eſt homo ſuppoſito ꝙ nullus hõ exiſtat. om̃e animal eſt currens. ergo nullus homo eſt aĩal. ⁊ tamẽ ibi arguitur in celantes: ergo in eo eſt bona cõſequẽtia.

Quinto ſic non ſequitur omne animal eſt indiuiduuꝫ. alquod genꝰ eſt aĩal ergo aliquod indiuiduum eſt genus: et tamẽ arguitur in dabitis: ergo in ipſo nõ eſt bona conſequentia. Ad primum iſtorum dicitur ꝙ licet omnes modi prime figure ſint perfecti q̃tum ad ſupſumptionem non tamenꝰ q̃tum ad modum cõcludendi. quia indirecte cõcludentes nõ habent euidentem moduꝫ concludendi: ſed fiunt euidentes per reductionem ad alios modos. Ad ſecundum dicitur ꝙ albuꝫ in maiore illius ſilogiſmi accipitur ſecunduꝫ ſe ea parte qua differt rõne a ſuo ſubiecto. ⁊ in minore capitur per reſpectum ad ſuum ſubiectuꝫ inq̃tum dicit eſſe accidẽtale eius: ⁊ ideo accipitur medium ſub diuerſis reſpectibꝰ: ⁊ vt diuerſa ſibi accidunt: ideo mediuꝫ variatur in duabus premiſſis et ibi cõmittit̃ fallacia accidentis. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ lꝫ celantes nõ diſtinguatur eſſentialiter a ſecundo modo q̃tum ad diſpoſitioneꝫ premiſſarum: tamen accidentaliter q̃tum ad modum concludendi diſtiguitur ab ipſo vt dictum eſt prius. Ad quartũ dicit̃ ꝙ i illo ſilogiſmo hõ in p̃dicato maioris ſtat pro hom̃ibus exiſtenbus tantum. et in concluſione ſtat taꝫ pro exiſtentibus ꝙ̃ pro non exiſtentibus eo ꝙ non ſubicitur cum aliquo accidentali contrahente ipſum ad ſuppoſita exiſtentia ſicut in maiore. Ad quintuꝫ dicitur ꝙ in illo ſilogiſmo animal in ſubiecto maioris accipitur pro ſuis ſuppoſitis ⁊ in predicato minoris ſupponit pro natura cõmuni. iõ ibi fit variatio medij in duabus premiſſis ⁊ non bene arguitur nec ſunt tres termini tantum.

f

Apeſmo eſt octauꝰ. Poſtq̃ autor determinauit de modis prime figure indirecte concludentibus conuenientibus in premiſſis modis directe concludentibus. hic conſequẽter determiat de modis indirecte concludentibus differentibus in premiſſis a modis directe concludentibus. ſ. fapeſmo ⁊ friſeſomoruꝫ. ⁊ quia fapeſmo eſt modus vninerſalis. alter vero eſt ꝑticularis ideo autor prius determiat de ipſo dicens. octauus modus. ſ. fapeſmo conſtat ex vl̃i affirmatia maiori vniuerſali negatĩa minori. ꝑticulareꝫ negatiuã concludẽtibus indirecte. ⁊ reducitur ad ferio maiore cõuerſa per accidens ⁊ minore ſimpliciter facta tranſpoſitione premiſſaruꝫ. Et probatur conſequentia huiuſmodi per illam regulaꝫ quidquid ſequitur ad conſequens bone conſequentie ſequitur ad antecedens eius. ſꝫ ad p̃miſſas de fapeſmo facta conuerſione p̃miſſaruꝫ cuꝫ tranſpoſitione ipſarum ſequũtur premiſſe de ferio: ⁊ ad illas premiſſas ſequitur particularis negatiua: ergo concluſio illa ſequit̃ ad premiſſas de fapeſmo. ergo in illo mõ eſt bona cõſequẽtia. Primo ſcienduꝫ ꝙ per impoſſibile fapeſmo põt reduci ad barbara capiendo contradictoriuꝫ ſue concluſionis pro maiore ⁊ maiorẽ eius pro minore inferendo conuerſam contradictorie minoris ad quaꝫ ſequitur illa contradictoria. vt arguendo ſic in fapeſmo omnis homo eſt animal. nullus lapis

eſt homo·ergo quoddam animal non eſt lapis·⁊ ſic arguitur in barbara omne animal eſt lapis·omnis homo eſt aĩal ergo oĩs homo eſt lapis·ad quam ſequitur per conuerſionem per accidens quidaꝫ lapis eſt homo que eſt contradictoria mĩoris. Et poteſt etiam reduci ad celarent capiendo cõtradictoriã cõcluſionis pro minore ⁊ minorem ꝓ maiore inferendo conuerſam oppoſiti maioris vt preſuppoſito ſilogiſmo facto in fapeſmo arguitur ſic in celarent nullus lapis eſt homo omne animal eſt lapis ſequitur ergo nullum animal eſt homo ad quam per conuerſionẽ per accidens ſequitur quidam homo nõ eſt animal.

Secundo ſciendum ꝙ nonus modus.ſ. friſeſomoruꝫ conſtat ex ꝑticulari affirmatiua maiore ⁊ vniuerſali negatiua minore particularem negatiuaꝫ concludentibus indirecte. et reducitur ad ferio maiore ⁊ minore conuerſis ſimpliciter ⁊ facta tranſpoſitõne premiſſaruꝫ·per hoc probatur ꝙ fit in eo bona conſequentia quia ad premiſſas eius ſequuntur per conuerſioneꝫ cum tranſpoſitõne premiſſarum premiſſe de ferio ꝑ quas premiſſas ſequitur particularis negatiua concluſio:ergo eadeꝫ ſequitur ad premiſſas de friſeſomoruꝫ vt arguendo ſic. quidã homo eſt aĩal nullus lapis eſt homo. ergo quoddam animal non eſt lapis cõuertendo ſimpliciter ⁊ tranſponendo p̃miſſas ſic arguitur in ferio: nullꝰ homo eſt lapis quoddã animal eſt homo iſte premiſſe ſequuntur ad alias premiſſas et ſequitur quoddaꝫ animal non eſt lapis. Tercio ſciẽduꝫ ꝙ iſte vltimus modus poteſt ꝑ impoſſibile reduci ad celarent capiendo contradictorium concluſionis pro minore ⁊ minorẽ loco maioris inferendo conuerſaꝫ oppoſiti maioris. vt arguendo ſic quidaꝫ homo eſt animal.nullus lapis eſt hõ. ergo quoddam animal non eſt lapis:et ſic arguendo in celarent.nullus lapis eſt homo õe animal eſt lapis.ergo nulluꝫ aĩal eſt homo ad quaꝫ ſequitur iteruꝫ per conuerſioneꝫ nullus homo eſt animal que eſt contradictoria prime maioris ⁊ poteſt reduci ad darij capiendo contradictoriuꝫ concluſionis pro maiore ⁊ maioreꝫ pro mĩore inferendo conuerſaꝫ contradictorie minoris ad quaꝫ ſequitur illa contradictoria. Quarto ſciendũ ꝙ fapeſmo ⁊ friſeſomoruꝫ valent in qualibet figura ad cõcludenduꝫ particularem negatiuaꝫ indirecte.⁊ quia reperiuntur in omnibus figuris Ariſto.determinat de ipſis poſtq̃ꝫ docuit formationeꝫ ſilogiſmoruꝫ in tribꝰ figuris.aliter tamẽ reperiuntur in prima figura ⁊ in alijs quia quando medium ſubicitur in vna premiſſaruꝫ ⁊ predicatur in alia ſunt in prima figura.⁊ cuꝫ predicatur in vtraqꝫ ſunt in ſecunda figura.⁊ cũ ſubicit̃ in vtraqꝫ ſunt in tercia figura:⁊ qꝛ per prius reperiuntur in prima figura q̃ꝫ in alijs:ideo quodam mõ appropriantur prime figure rõe cuius conueniẽter a Petro hiſpano enumerantur inter modos prime figure nec tamen negat quin reperiantur in alijs. Contra predicta arguitur primo ſic.in omni ſilogiſmo concluſio debet eſſe ſimilis alicui premiſſarum ſed particularis negatiua non eſt ſimilis alicui premiſſaruꝫ de fapeſmo cũ ambe ſint vniuerſales:ergo male dicitur ꝙ ibi concluditur particularis negatiua. Secundo ſic. premiſſe de fapeſmo maioreꝫ conuenientiaꝫ habent cum premiſſis de celarent q̃ꝫ cũ premiſſis de ferio.ergo magis debent reduci per conuerſioneꝫ ad celarent q̃ꝫ ad ferio ⁊ ſic male dicitur ꝙ reducitur ad ferio per conuerſionẽ. Tercio ſic.friſeſomoruꝫ eſt cõbinatio inutilis.qꝛ ibi ſunt dabiles termini in quibus omni ⁊ in quibus nulli. ergo male ponitur ille modus. Quarto ſic in omni ſilogiſmo debet fieri ſubſumptio:ſed in friſeſomorꝫ nulla fit ſubſumptio.qꝛ maior eſt particularis ⁊ ſub particulari nihil eſt ſumere etiaꝫ ſubſumptio fit affirmando ſubiectum prius diſtributũ de aliquo inferiori eius quod non fit ibi cuꝫ minor ſit negatiua ergo ibi non eſt bonus ſilogiſmꝰ. Quinto ſic:iſti duo vltimi mõi ſolum differunt in quantitate maioris premiſſe et non in concluſione nec in modo concludendi. ſꝫ quãtitas cum ſe teneat ex parte materie non variat ſpecieꝫ. ideo propoſitio particularis ⁊ vniuerſalis nõ differunt ſpecie ergo iſti duo modi ſꝫm ſpecieꝫ non diſtinguntur inter ſe. Ad primũ dicitur ꝙ lꝫ in omni ſilogiſmo concluſio debeat eſſe ſimilis alicui premiſſarũ in qualitate: nõ tamen in quantitate ſicut patꝫ in darapti etiaꝫ ſimilitudo proprie nõ attenditur ex parte quantitatis ſed equalitas vel inequalitas. Ad ſecunduꝫ dicitur ꝙ licet fapeſmo ⁊ celarent magis conueniant in quãtitate ſuaruꝫ premiſſaruꝫ q̃ꝫ fapeſmo ⁊ ferio: tamẽ premiſſe de celarent nõ poſſunt ſequi per conuerſioneꝫ ad premiſſas de fapeſmo:eo ꝙ maior que eſt vniuerſalis affirmatiua non poteſt conuerti ſimplr̃ in vlẽm:ſꝫ ſolum per accidens in particulareꝫ ⁊ ſic ad iſtas premiſſas bene ſequntur premiſſe quarti modi. Ad tercium dr̃ ꝙ concludendo directe in friſeſomorũ darentur termini in quibus omni et in q̃bus nulli:⁊ ſimiliter in fapeſmo nunquã tamen darentur concludendo indirecte.⁊ iſti modi ſoluꝫ valent ad concludendum indirecte. Ad quartuꝫ dicitur ꝙ licet in friſeſomoruꝫ formaliter non fiat ſubſumptio tamen ibi fit virtualiter inquantũ in premiſſis eius virtualiter includuntur premiſſe de ferio que ſequntur ad ipſas in quibus fit debita ſubſumptio.

Ad quintum dicitur ꝙ lꝫ quantitas non variet ſpecieꝫ propoſitionis tamẽ bene variat ſpecieꝫ ſilogiſmi vel modi eius quia variata quantitate eſt alia ordinatio premiſſarum in debita qualitate et quantitate ideo iſti duo modi ſpecie ab inuicem diſtinguntur.

s Ecunda figura. Poſtq̃ꝫ ſuperius Petrus hiſpa.determinauit de prima figura ⁊ modis eius.hic conſequenter determinat de ſecunda figura ⁊ de modis eius. Eſt autẽ ſecunda figura quando mediuꝫ predicatur in vtraqꝫ premiſſaruꝫ:et in tali ordine terminoruꝫ medium dicitur primꝰ terminus.qꝛ ponitur ſupra ambas extremitates cuꝫ predicetur de vtraqꝫ. ⁊ maior extremitas eſt ſecundus terminus ⁊ mediuꝫ poſitione: quia ponitur ſub medio cuꝫ ſubicitur in maiore propoſitiõe ⁊ ſupra minoreꝫ cum predicatur in concluſione. Sed minor extremitas eſt tercius terminus ⁊ vltimus poſitiõe. quia ſubicitur medio in minore propoſitione ⁊ maiori extremitati in concluſione. Ex quo pꝫ ꝙ mediuꝫ in ſecunda figura nõ eſt ita perfecte mediuꝫ ſicut in pria figura:quia ſoluꝫ hic eſt mediuꝫ coniunctione ⁊ non poſitione ⁊ eſt perfectius mediuꝫ q̃ꝫ mediuꝫ tercie figure quod ſubicitur vtriqꝫ extremorũ. ⁊ inde eſt ꝙ mediuꝫ prime figure valet ad concludendum vniuerſaliter ⁊ affirmatiue.et mediuꝫ ſecunde figure ad concludendum negatiue ſed particulariter et vniuerſaliter.⁊ mediuꝫ tercie figure ad concludenduꝫ particulariter ſoluꝫ affirmatiue vel negatiue. ⁊ per hoc habetur quare iſta figura ſic ordinatur. Primo ſciendũ ꝙ propter ſilogiſmos huius figure tres ponunt̃ regule prima eſt ꝙ in ſecũda figura maiore exiſtente particulari nihil ſequitur. Cuius ratio eſt:qꝛ in ſecunda figura ſemper concluditur negatiue vt infra dicetur·ergo ſi maior eſſet particularis ibi argueretur a non diſtributo ad diſtributuꝫ ex parte maioris extremita-

tis:que non diſtribueretur in maioꝛe ꝓ
poſitione cuʒ eſſet ſubiectuʒ ꝓpoſitõnis
particularis et tamen diſtribueretur in
concluſione quia eſſet pꝛedicatum pꝛo-
poſitionis negatiē ⁊ ſic ex parte eius ar
gueretur a non diſtributo ad diſtributū
⁊ inde poſſet contingere ꝙ conſequēs.
eſſet falſuʒ antecedente exiſtente vero.
Iteʒ in tali diſpoſitõne poſſunt reperiri
termini in quibus omni vt animal ho-
mo riſibile vt ſic arguēdo quoddaʒ ani
mal non eſt homo.omne riſibile eſt hõ
cum illis ſtat hec vniuerſalis.omne riſi
bile eſt animal.termini in quibus nulli
vt animal homo lapis arguēdo vt pri-
us ergo talis diſpoſitio eſt inutilis.

Secundo ſciendum ꝙ ſecunda re-
gula eſt ꝙ ex puris affirmatiuuis in ſe-
cunda figura nihil ſequitur. Cuius raci
tio eſt:quia propter vnioneʒ extremita
tū in aliq̊ ſuperioꝛi ĩ quo poſſunt vniri
pꝛo diuerſis partibus eius nõ ſequitur
vnio extremitatū interſe vt pꝛopter vni
oneʒ hominis ⁊ equi in animali non ſe
quitur vnio eoꝛum interſe quia poſſunt
in ipſo vniri pꝛo diuerſis partibus po-
teſtatis eius. Sed arguendo ex puris
affirmatiuis in ſecunda figura denota-
retur vnio extremoꝛum in ſuo ſuperioꝛi
tantum.ideo in tali vnione ex talibus p̄
miſſis non ſequitur concluſio. Item ibi
dabiles ſunt temini in quibus omni vt
animal homo riſibile:⁊ termini in qui-
bus nulli vt animal homo equ⁹: igitur
talis diſpoſitõ eſt inutilis. Tercio ſci
enduʒ eſt ꝙ tercia regula eſt ꝙ in ſecun
da figura ſemper concluditur negatiue
Cuius ratio eſt quia vna pꝛemiſſarum
in ſecunda figura ſemper eſt negatiua.
ſʒ ſi aliqua pꝛemiſſaruʒ ſit negatiua con
cluſio debet eſſe negatiua: ideo ſemper
in ſecunda figura concluditur negatiue
⁊ etiaʒ poteſt in ipſa concludi vniuerſa
liter ⁊ particulariter et ideo q̄uis in ter
cia figura concludatur affirmatiue et ne-
gatiue: tamē q2 ibi concluditur ſoluʒ par
ticulariter ⁊ difficilius eſt concludere vni
uerſaleʒ negatiuā quaʒ particulareʒ affir
matiuaʒ vt pri⁹ dictuʒ eſt iõ non pꝛopter
hoc ſequitur ꝙ tercia figura ſit perfectioꝛ
iſta.ſʒ in iſta concludatur negatiue ſolum

Quarto ſciënduʒ ꝙ tantū ſunt quatu
oꝛ mõi ſecunde figure. Quoꝛuʒ ſufficien-
tia ſic habetur quia omnis modus ſecun
de figure eſt oꝛdinatio duaꝝ pꝛemiſſaꝝ
in quibus idē pꝛedicatur. vel ergo ambe
pꝛemiſſe ſunt particulares. vel vniuerſa
les vel maioꝛ vniuerſalis et minoꝛ par-
ticularis vel ecõtra. Si ābe pꝛemiſſe ſunt
vniuerſales. hec eſt quadrupliciter vel
ambe ſunt affirmatiue ⁊ ſic nihil ſequitur
ꝓpter vnaʒ regulaʒ iſtius figure. vel am
be negatiue ⁊ ſic etiaʒ nihil ſequitur: vel
maioꝛ eſt negatiua ⁊ minoꝛ affirmatiua.⁊
ſic eſt ceſare. vel econtra et ſic eſt came-
ſtres. Si ābe ſint particulares hoc eſt q̄
drupliciter.et quocūqʒ modo diſponātur
nihil ſequitur. Si vero maioꝛ ſit particu-
laris ⁊ minoꝛ vniuerſalis poteſt eſſe qua
drupliciter ⁊ ſemper nihil ſequitur quia
maioꝛe exiſtente particulari in ſecunda
figura nihil ſequitur. Si autem maioꝛ ſit
vniuerſalis ⁊ minoꝛ particularis hoc eſt
quadrupliciter q2 vel ambe ſunt affirma-
tiue ⁊ ſic nihil ſequitur. vel ābe negatiue
⁊ iteruʒ nihil ſequitur. vel maioꝛ eſt nega
tiua ⁊ minoꝛ affirmatiua ⁊ ſic eſt feſtino.
vel econtra ⁊ ſic eſt barocho. ⁊ per hoc pa
tent regule ſecunde figure: et numer⁹ mo
doꝛuʒ eius in generali. Sed contra p̄
dicta arguitur pꝛimo ſic medium quod p̄
dicatur de vtroqʒ extremoꝛuʒ perfectius
eſt q̄ illud quod ſubicitur vni et pꝛedica
tur de alio. q2 pꝛedicatum eſt perfectius
ſubiecto: ergo figura in qua mediuʒ ſem
per pꝛedicatur deberet poni pꝛima.

Secundo ſic friſeſomoꝛum valet in q̄
libet figura vt pꝛius dictuʒ eſt et tamē in
ipſo maioꝛ eſt particularis:ergo in ſecū-
da figura maioꝛe exiſtente particulari ali
quid ſequitur. Tercio ſic quecunque
vni tercio ſunt eadē illa iter ſe ſunt eadē
⁊ interſe conueniunt.ſed arguēdo ex pu
ris affirmatiuis in ſecunda figura de no
tatur extrema eſſe eadem vni tercio ſci-
licet medio ergo per hoc ſequitur ꝙ ex-
trema inter ſe conueniunt:⁊ ſic ex puris
affirmatiuis aliquid ſequitur. Quar
to ſic bene ſequitur in ſecunda figura ali
quod animal eſt ſoꝛtes aliq̄s homo ē ſoꝛ
tes.ergo aliquis homo eſt animal:⁊ tam̄
ibi concluditur affirmatiue ergo in ſecun
da figura non ſemper concluditur nega-
tiē. Quinto ſic in ceſare ⁊ cameſtres
ſunt eedē pꝛemiſſe ſcilicʒ vl̄is affirmatia
et vniuerſalis negatiua:ſed modi diſtin
guntur ex parte pꝛemiſſarū.ideo illi mo-
di non ſunt diſtincti ⁊ ſic non ſunt q̄tuoꝛ
modi ſecunde figure. Ad pꝛimum
iſtoꝛum dicitur ꝙ licet medium quod p̄-
dicatur vtrobiqʒ ſit perfectius ſecunduʒ
ſe illo quod ſubicitur ⁊ pꝛedicatur tamen
non eſt perfectius in ratione medij.ideo
medium pꝛime figure perfectius eſt quā
medium ſecunde figure. Ad ſecun-
dum dicitur ꝙ licet in friſeſomoꝛuʒ in ſe
cunda figura maioꝛe exſtente particulari
ſequatur aliquid indirecte non tamen di
recte. Ad tercium dicitur ꝙ quecūqʒ
ſunt eadē vni tercio ⁊ ſimpliciter in actu
inter ſe ſunt eadem:ſed illa que ſunt ea-
dem ſolum vni tercio ſuperioꝛi ⁊ in potē
tia non ſunt eadeʒ inter ſe ⁊ arguendo ex
puris affirmatiuis in ſecunda figura de-
notantur aliquas ſoluʒ eſſe eadem cum
ſuo ſuperioꝛi in quo conueniūt in poten
tia tantum. Ad quartuʒ dicitur ꝙ ibi
ſequitur aliquid gratia materie eo ꝙ me
dium eſt vnuʒ ſingulare ſingulariter ten
tum.tamen ibi non ſequitur aliquid foꝛ-
maliter:⁊ per ſilogiſmuʒ perfectuʒ.ibi enī
eſt ſilogiſmus expoſitoꝛius qui bene va
let in ſecunda figura affirmatiē. Ad
quintum dicitur ꝙ licet in ceſare ⁊ came
ſtres materialiter ſint eadem pꝛemiſſe
non tamen ſunt eodem modo diſpoſite
⁊ modi diſtinguntur ex parte rationis
⁊ diſpoſitionis foꝛmalis ſuarum pꝛemiſ
ſarum:ideo illi modo ſpecie ab inuiceʒ
diſtinguntur.

c Eſare eſt pꝛimus. Poſtq̄
autoꝛ oſtēdit ſuperius que eſt
ſecunda figura et que ſunt re-
gule eius:⁊ enumerauit ſuos modos in
communi. Hic conſequenter determĩat
de ipſis in ſpeciali:et pꝛimo de vniuerſa
libus q̄ de particularibus: et inter vni-
uerſales adhuc pꝛimo determinat de ce
ſare dicens ꝙ ceſare pꝛimus modus cõ
ſtat ex vniuerſali negatiua maioꝛi ⁊ vni
uerſali affirmatiua minoꝛi:vniuerſalem
negatiuaʒ concludentibus: et reducitur
ad ſecundum modum pꝛime figure ma
ioꝛe de ceſare conuerſa ſimpliciter per
quam reductionem ſic pꝛobatur conſe
quentia eius: quia conuerſa maioꝛe de
ceſare ad pꝛemiſſas ſequntur pꝛemiſſe
de celarent:et ad pꝛemiſſas de celarent
ſequitur vniuerſalis negatiua. ergo illa
eadem ſequitur ad pꝛemiſſas de ceſare
quia quicquid ſequitur ad conſequēs
bone conſequentie ſequitur ad antece-
dens eius. Sed per impoſſibile reduci
tur ceſare ad celarent capiendo oppoſi
tum contrarium concluſionis cum maio
ioꝛe inferendo contrarium minoꝛis.vel
reducitur ceſare ad ferio capiendo con-
tradictoꝛium concluſionis cum maioꝛe
inferendo contradictoꝛium minoꝛis.

Pꝛimo ſciënduʒ ꝙ cameſtres ſecun
dus mod⁹ ſecunde figure conſtat ex vni
uerſali affirmatiua maioꝛe. vniuerſali
negatiua minoꝛi vniuerſalem negatiuā
concludentibus. et reducitur ad celarēt
minoꝛe ⁊ concluſione conuerſis ſimpli-
citer ⁊ per tranſpoſitionem pꝛemiſſaruʒ

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

et per hoc eodem modo probatur ſicut
conſequentia primi modi. Et reducitur
ad darij per impoſſibile capiendo oppo
ſitum contradictorium concluſionis cuꝫ
maiore inferendo contradictorium ſue
minoris. Et etiam per impoſſibile capiē
do contrarium concluſionis cum maio
re poteſt inferre contrarium ſue mino-
ris in barbara ad quam contrariam ite
rum ſequitur contradictoria mioris: vt
arguēdo ſic in cameſtres: omnis homo
eſt animal. nullꝰ lapis eſt animal. ergo
nullus lapis eſt homo. et ſic in barbara
omnis homo ē animal. omīs lapis hō
ergo omnis lapis eſt animal. que eſt cō
traria prime minoris ad quaꝫ ſequitur
quidam lapis eſt animal. Secundo
ſciendum ꝙ feſtino tercius modus coſ
tat ex vniuerſali negatiua maiori: parti
culari affirmatiua minore particularem
negatiuam concludentibus: ⁊ reducitur
ad ferio maiore conuerſa ſimplicit̄. vn-
de reducēdo modos ſecunde figure ad
primam per conuerſionem opportet il-
lam premiſſam conuerti que fit maior
in prima figura et non requiritur de mi
nore. Et ratio eſt quia in ſecūda figura
mediuꝫ ſemper predicatur. ideo ad hoc
ꝙ ſubiciatur in illa que fit maior in pri
ma figura oportet illam premiſſam con
uerti: ⁊ alia non debet conuerti ſed de-
bet remanere vt medium predicetur in
miore. Sed ꝑ impoſſibile reducitur ad
celarent capiendo contradictorium cō-
cluſionis de feſtino cum maiore eius
inferendo oppoſitum contradictorium
ſue mioris in celarent. Tercio ſcien
dum ꝙ baroco quartus modus cōſtat
ex vniuerſali affirmatiua maiori parti-
culari negatiua minore particularem ne
gatiuam concludentibus. ⁊ non reducit̄
ad aliquem moduꝫ prime figure ꝑ con-
uerſionem: quia vel hoc eſſet cōuerten-
do maiorem que ſolum conuertitur per
accidens in particularem. ⁊ tunc ambe ꝓ
miſſe eſſent particulares: vel conuertēdo
minoreꝫ vel concluſionē eius: ⁊ hoc non
qr ſunt ꝑticulares negatie mō ꝑticularis
negatia nō conuertit̄ in teris ſꝫ ꝑ cōtrapo
ſitōeꝫ tantū que cōuerſio non valꝫ ad re
ductionem ſilogiſmorum qr ibi non ma
nent ideꝫ termini ſimpliciter ideo baro-
co non poteſt probari per conuerſioneꝫ.
Sed probatur per impoſſibile capiendo
contradictorium ſue concluſionis cuꝫ ma
iore inferendo contradictorium minoris
in barbara: ⁊ ſic reducitur ad ipſuꝫ per im
poſſibile. Quarto ſciendum ꝙ reduce
re vnum modum ad alium per impoſſibi
le eſt ex oppoſito concluſionis cum vna
premiſſarum inferre oppoſitum alterius
premiſſe. per quam reductionem oſtendi
tur bonitas conſequentie ſilogiſmi prius
facti. per hoc ꝙ ex oppoſito conſequen-
tis eius infertur oppoſitum ſui antecedē
tis. ⁊ ad reducendum per impoſſibile mo
dos ſecunde figure ad primaꝫ oportet ca
pere oppoſitum concluſionis cum maio-
re eo ꝙ idem ſubicitur in maiore ⁊ predi
catur in concluſione ⁊ etiā in oppoſito cō
cluſionis: quia oppoſita ſunt eiuſdeꝫ ſub
iecti ⁊ eiuſdem predicati: ⁊ illud quod ſu
bicitur in maiore ⁊ predicatur in oppoſi-
to concluſionis eſt maior extremitas que
fit medium prime figure. ⁊ per hoc habe
tur diſpoſitō prīe figure: qua habita opor
tet videre quales ⁊ quante ſunt maior ꝓ
miſſa ⁊ oppoſitum concluſionis ad ſcien
dum ad quem modum prime figure fit
reductio ⁊ ſi velimus reducere modos ſe
cūde figure ad terciā ꝑ impoſſibile opor
tet capere oppoſitum concluſionis cuꝫ mi
nore: quia idem ſubicitur in vtraqꝫ: ⁊ mi
nor debet poni loco maioris: eo ꝙ in ipā
maior extremitas predicatur ſcilicꝫ illud
quod erat medium in ſecunda figura. et
debet inferri oppoſitum maioris. vnde
verſus. Seruat maiorem variat qꝫ ſecun
da minorē: Tercia maiorē variat ſuādo
maiorem. Et habita tali diſpoſitōne figu
re ad ſciendum ad quem modum fit re-
ductio oportet videre quomodo diſpo-
nuntur in qualitate ⁊ quantitate minor ⁊
oppoſitum concluſionis: ⁊ ꝑ hoc poſſunt
reduci omnes modi ſecunde figure ad
modos tercie: ⁊ probari per ipſos: ſi quis
concedat modos tercie figure et non mo
dos ſecunde: et per hoc patent quatuor
modi ſecunde figure. Sed contra pre
dicta arguitur primo ſic: quia non ſequit̄
nullum dextrum eſt ſiniſtrum cuiuſlibet
hominis oculus eſt ſiniſter: ergo nullius
hominis oculus eſt dexter quia antece-
dens poteſt eſſe verum conſequente ex-
iſtente falſo: ⁊ tamē ibi arguitur in ceſare:
ergo in ipſo non eſt bona conſequentia.
Secundo ſic non ſequitur: omē cor-
ruptum vel mortuum eſt non ens: nullus
homo eſt non ens. ergo nullus homo eſt
corruptus vel mortuus. ⁊ tamen ibi ar-
guitur in cameſtres: ergo in ipſo non eſt
formalis conſequentia. Tercio ſic.
in cameſtres mediuꝫ non diſtribuitur in
maiore: quia eſt predicatum propoſitōis
affirmatie: ⁊ tamen diſtribuitur in mino-
re: ergo ibi arguitur a non diſtributo ad
diſtributuꝫ ⁊ per conſequens non eſt bo
na conſequentia. Quarto ſic non ſe-
quitur nullum animal duꝫ dormit vigi-
lat: quidam homo vigilat: ergo quidam
homo non eſt animal: ⁊ tamen ibi arguit̄
in feſtino ergo. Quinto ſic non ſequi
tur. oīs homo currit: adaꝫ nō currit: ergo
adaꝫ non eſt homo: ⁊ tamen ibi arguitur
in baroco ergo in ipſo nō eſt formalis cō
ſequentia. Ad primum dicitur ꝙ in
iſto ſilogiſmo oculus non diſtribuitur in
minori: ⁊ tamē diſtribuitur in concluſiōe
per illam regulam ꝙ diſtribuitio affirma
tiua in obliquo non diſtribuit terminum
in recto ſequentem. Sed diſtributio ne-
gatiua in obliquo bene diſtribuit rectum
ſequentem ipſam. ideo dicendo nullius
hominis oculus eſt dexter. ibi diſtribu
itur oculus ⁊ ſic arguitur a non diſtribu
to ad diſtributum: ſed ſic deberet con-
cludi. ergo cuiuſlibet hominis oculus
non eſt dexter. quia oculus ibi non di-
ſtribuitur. Ad ſecundū dicitur ꝙ ibi
arguitur a minus amplo ad magis am
plum cuꝫ diſtributione magis ampli ex
parte hominis qui in minore ſoluꝫ ſtat
pro preſentibus ⁊ in concluſione diſtri-
buitur pro preſentibus ⁊ preteritis ad
quos ampliatur per preteritum partici
pij. Ad tercium dicitur ꝙ in illo ſilo
giſmo non arguitur ad medium inferen
do ipſum de aliquo vel aliquid de ipſo
quia non ponitur in cōcluſione ſed ſolū
arguitur ad extremitates: ideo quāuis
diſtribuatur in ſecunda premiſſa ⁊ non
in prima non propter hoc arguitur a nō
diſtributo ad diſtributuꝫ. Ad quar
tum dicitur ꝙ illa nullum animal dum
dormit vigilat poteſt eſſe temporalis: ⁊
ſic eſt vera. ſed tunc ex ipſa non fit ſilo
giſmus cathegoricus. vel poteſt eſſe ca
thegorica. ⁊ hoc eſt dupliciter quia vel
illa determinatio dum dormit fertur ad
ſubiectum ⁊ tunc ibi bene arguitur. ſed
ſicut concluſio eſt falſa ita ⁊ maior. quia
ſenſus eſt de quocunqꝫ verum eſt dice
re ꝙ eſt animal dum dormit. verum eſt
dicere ꝙ non vigilat ⁊ hoc eſt falſuꝫ. vel
poteſt ferri ad predicatum et ſic maior
eſt vera: ſed male ſumitur minor. ſed ſic
debet accipi. quidā: homo vigilat duꝫ
dormit. quia illa determinatio dum dor
mit ponebatur ad medium in maiore ꝓ
miſſa et ſic minor erit falſa ſicut conclu
ſio. Ad quintum dicitur ꝙ homo
in maiori ſolum diſtribuitur pro preſen
tibus ad quos reſtringit̄ per hoc verbū
currit ⁊ in concluſione diſtribuitur tam
pro preſentibus ꝙ̄ non preſentibus. iō
ibi non bene arguitur.

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

Equitur de tercia figura.

ſ Poſtꝙ autoꝛ ðterminauit de
duabus figuris ſcilicet de pꝛi
ma ⁊ ſecunda hic cōſequenter determi-
nat de tercia pꝛopter cauſam pꝛius dic-
tam: ⁊ eſt tercia figura oꝛdinatio trium
terminoꝛum in qua medium ſubicitur
vtrique extremoꝛum. et in tali oꝛdina-
tione medium eſt vltimus terminꝰ po
ſitōne eo ꝙ ſubicitur vtriqꝫ extremitati
et ſecundum racionem ſubiectuꝫ eſt poſ
terius pꝛedicato: ſed minoꝛ extremitas
eſt mediuꝫ poſitōne quia ponitur ſupra
medium cum de ipſo pꝛedicetur in mi-
noꝛe: ⁊ ſub maioꝛi extremitate cuꝫ ſubi-
ciatur in concluſione. Maioꝛ vero ex
tremitas eſt pꝛimus terminus poſitōne
qua ponitur ſupra medium cum pꝛedi
catur in maioꝛi ⁊ ſupra minoꝛem extre-
mitatem cum pꝛedicatur in concluſione
⁊ per hoc patet qualiter oꝛdinantur ter
mini in tercia figura. Pꝛimo ſciendū
ꝙ pꝛo ſilogiſmis tercie figure ponuntur
due regule quaruꝫ pꝛima eſt ꝙ in tercia
figura minoꝛe exiſtente negatiua nihil
ſequitur: Cuius ratio eſt quia ſi minoꝛ
eſſet negatiua opoꝛteret maioꝛeꝫ eſſe af
firmatiuam quia ex puris negatiuis nī
ſequitur ⁊ concluſioneꝫ eſſe negatiuam
quia ſi aliqua pꝛemiſſarum fuerit nega-
tiua concluſio erit negatiua: ergo maioꝛ
extremitas non diſtribueretur in maio-
re cum eſſet pꝛedicatum pꝛopoſitionis
affirmatiue et tamen diſtribueretur in
concluſione cum eſſet pꝛedicatum pꝛo-
poſitionis negatiue: ergo ibi argueretur
a non diſtributo ad diſtributum quare
antecedens poteſt eſſe veruꝫ conſequē
te exiſtente falſo. Et etiam ibi eſſent re
peribiles termini in quibus ōni vt ani
mal homo equus arguendo ſic. omnis
homo eſt animal nullus homo eſt equꝰ
cum quibus ſtat iſta de omni omnis
equus eſt animal. Et etiam termini in
quibꝰ nulli vt animal homo lapis. ſic ar-
guendo omnis homo eſt animal: nullus
homo eſt lapis. cum iſtis pꝛemiſſis ſtat
iſta de nullo: nullus lapis eſt animal: er-
go iſta combinatio in qua ponitur minoꝛ
negatia in tercia figura eſt inutilis. ⁊ hec
eſt generalis pꝛobatio ad oſtendendum
combinationes inutiles nihil concludere

Secundo ſciendum ꝙ termini in qui
bus omni dicuntur tres termini ex quibꝰ
in aliqua combinatione fiunt due pꝛemiſ
ſe cum quibus ſtat in veritate vna vni-
uerſalis affirmatiua compoſita ex extre-
mitatibus illarum pꝛemiſſarum. Sed ter
mini in quibus nulli ſunt tres termini ex
quibus in aliqua combinatōe diſponun-
tur due pꝛemiſſe vere. cuꝫ quibus ſtat in
veritate vna vniuerſalis negatiua compo
ſita ex extremis illaruꝫ pꝛemiſſarum ſicut
patet in repertione iam facta terminoꝛuꝫ
in quibus omni ⁊ in quibus nulli. et ad
faciliter reperiendum eos ad quamlibet
combinationeꝫ inutileꝫ ponūtur tres re-
gule. Pꝛima eſt ꝙ accipiēdi ſunt duo ter
mini diſperati cum ſuo ſuperioꝛi: vt due
ſpecies cum ſuo genere: vt homo aſinus
animal. Secunda regula eſt ꝙ accipien-
di ſunt duo termini de ſe ad inuiceꝫ veri
ficabiles ſiue conuertibiliter ſiue non cuꝫ
extraneo ad vtrumqꝫ: vt homo riſibile
lapis. vel homo animal lapis. Tercia re-
gula eſt ꝙ accipiēdi ſunt duo termini de
ſe inuiceꝫ verificabiles ſiue conuertibili-
ter ſiue non: cuꝫ ſuperioꝛe ad vtrumqꝫ vt
homo riſibile ſubſtantia. vel homo anial
ſuſtantia: ⁊ per has tres regulas cuicūqꝫ
pꝛedicamento applicentur faciliter repe
rientur termini in quibus omī ⁊ in qui
bꝰ nulli ad quamlibet combinationem in
utileꝫ. Tercio ſciendum ꝙ combi-
natō in qua ſimul reperiuntur termini in
quibus omni et in quibus nulli non in-
fert foꝛmaliter aliquaꝫ concluſionem. qđ
ſic pꝛobatur. quia ſi dicatur ꝙ in tali com
binatione ſequitur aliqua concluſio foꝛ-
maliter vt puta vniuerſalis affirmatiua
in terminis in quibus omni arguitur ſic.
Quicquid ſequitur foꝛmaliter in aliqua
diſpoſitione ſemper ſequitur in omnibus
terminis: ergo ſi ſequatur in tali combi-
natione vniuerſalis affirmatiua conclu-
ſio per aduerſarium: tunc illa ſequitur in
omnibus alijs terminis in tali diſpoſitio
ne. ergo illa ſequetur acceptis terminis
in quibus nulli: et vltra in illa combinati
one antecedens eſt verum ergo conſe-
quens eſt verum quia ex vero non ſequi
tur niſi verum. ergo in terminis in quibꝰ
nulli vniuerſalis affirmatiua concluſio
ſtabit in veritate cum duabus pꝛemiſſis
et etiaꝫ vniuerſalis negatiua de nullo fac
ta ex eiſdem terminis. et ille due erunt cō
trarie: ergo due contrarie ex quibꝰ ſequū
tur due cōtradictoꝛie ſtabunt ſimul in ve
ritate quod eſt impoſſibile. Et ſic ducere
tur aliquis ad contradictoꝛia. qui diceret
combinationem valere in qua reperiun-
tur ſimul termini in quibus omni et in
quibus nulli. Quarto ſciendum ꝙ ſe-
cunda regula eſt ꝙ in tercia figura non
concluditur niſi particulariter: cuius ratō
eſt: quia ſi ibi concluderetur vniuerſaliter
argueretur a non diſtributo ad diſtribu-
tum ex parte minoꝛis extremitatis que
nunquam diſtribueretur in minoꝛe pꝛe-
miſſa cum ſit pꝛedicatuꝫ pꝛopoſitionis af
firmatiue: quia opoꝛtet ſemper minoꝛeꝫ
eſſe affirmatiuam vt dictum eſt et tamen
diſtribueretur in concluſione cū eſſet ſub
iectum pꝛopoſitionis vniuerſalis. Item
ſuperioꝛa vniuntur in inferioꝛi particula
riter tantum et non vniuerſaliter. ſed me
dium tercie figure eſt inferius ad ambas
extremitates ergo extramitates per ip-
ſum ſolum vniuntur particulariter et ex
tali medio non poteſt concludi vniuer-
ſaliter. Sed contra pꝛedicta arguitur
pꝛimo ſic. fruſtra fit per plura quod po-
eſt fieri per paucioꝛa ſed quelibet con
cluſio ſufficienter concludi poteſt p pꝛi-
mam et ſecundam figuras. ergo tercia
figura ſuperfluit et non eſt ponenda.

Secundo ſic omne mediuꝫ alicuius
ſilogiſmi eſt vnitiuum extremitatuꝫ eiꝰ
ſed illud quod ſubicitur vtriqꝫ extremo
rum non eſt vnitiuum reſpectu ipſoꝛuꝫ
quia ſe habet per moduꝫ materie ⁊ ma
teria non eſt vnitiua ſed vnitur per foꝛ
mam ergo male dicitur ꝙ medium ter-
cie figure ſubicitur vtriqꝫ extremoꝛum

Tercio ſic omnes pꝛemiſſe inferen
tes aliquam concluſionem tranſpoſite
ad huc inferunt illam concluſionem. er
go pꝛemiſſe de felapton tranſpoſite in-
ferre poſſunt particularem negatiuam
ergo minoꝛe exiſtente negatiua in ter-
cia figura aliquid ſequitur. Quarto
ſic bene ſequitur omne rationale currit
omne rationale eſt homo. ergo omnis
homo currit quia ex oppoſito conſequē
tis ſequitur oppoſitum antecedentis: er
go in tercia figura poteſt concludi vni-
uerſaliter. Quinto ſic in omni modo
ſilogiſmi poteſt eſſe vniuerſalis affirma
tiua concluſio ⁊ vniuerſalis negatiua er
go in omni modo ſunt reperibiles ter-
mini in quibus omni ⁊ in quibus nulli
et tamē non eſt cōbinatio inutilis: ergo
non omnis combinatio in qua poſſunt
reperiri tales termini eſt inutilis. Ad
pꝛimum dicitur ꝙ licet quelibet conclu
ſio in ſpecie poſſet ſufficienter concludi
in pꝛima figura ⁊ ſecunda non tamē om
nibus modis quibus quelibet conclu-
ſio concludi poteſt. ideo ille figure ſuffi
ciunt quantum ad numerum concluſio
num ſed non quantum ad numeruꝫ mo
doꝛum concludendi. Ad ſecundum
ꝙ licet inferius in eo ꝙ ſubicitur extre-
mis habeat modum materie non tamē
inquantum vnit et continet ſua ſuperi-
oꝛa in ſe actualiter. ſed ſe habet per

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES

moduꝫ totius reſpectu ipſoruꝫ et ſic per
modum forme: ⁊ hoc mõ bene eſt vniti
uum ſuorum extremoruꝫ que ſunt ſupe
riora ipſius licet particulariter tantum.
Ad tercium dicitur ꝙ licet premiſſe
de felapton tranſpoſite inferant particu
larem negatiuam concluſionem indirec
te: non tamen directe ⁊ hoc modo intel
ligitur illa maior ꝙ omnes premiſſe in-
ferentes aliquam concluſionem quan-
do tranſponuntur inferunt eandem in-
directe. Ad quartum dicitur ꝙ licet
ibi ſequatur concluſio vniuerſalis gra-
cia materie non tamen formaliter. quia
non tenet in omnibus terminis conſimi
li forma arguendi retenta. Ad quin
tum dicitur ꝙ licet in quolibet modo ex
extremis ſilogiſmi facti poſſit fieri vni-
uerſalis affirmatiua ⁊ vniuerſalis nega
tiua tamen ille non ſtabunt ſimul in ve
ritate cum premiſſis compoſitis ex eiſ-
deꝫ terminis. ⁊ hoc requiritur ad termi
nos in quibus omni ⁊ in quibus nulli.

Arapti primus modus.

d Poſtꝙ autor oſtendit que eſt
tercia figura et poſuit regulas
eius. hic conſequenter detiat de modis
ipſius: ⁊ anteꝙ in ſpeciali de ipſis deter
minet: enumerat eos in generali dicens
ꝙ tercia figura ſex habet modos. ſ. da-
rapti. felapton. diſamis. datiſi. bocardo.
feriſon. quorum ſufficientia ſic habetur
quia omnis modus tercie figure eſt or
dinatio duarum premiſſarum in quibꝰ
medium ſemper ſubicitur. vel ergo am
be premiſſe ſunt vniuerſales vel ambe
particulares. vel maior eſt vniuerſalis ⁊
minor particularis: vel econtra. Si am
be ſint vniuerſales hoc eſt quadruplici
ter. vel ambe ſunt affirmatiue et ſic eſt
darapti: vel ambe negatiue ⁊ ſic nihil ſe
quitur. vel maior eſt affirmatiua et mi-
nor negatiua ⁊ ſic iterum nihil ſequitur
propter primam regulam huius figure
vel econtra maior eſt negatiua et minor
affirmatiua ⁊ ſic eſt felapton. Sed ſi am-
be ſint particulares hoc poteſt eſſe qua-
drupliciter: ⁊ quocunqꝫ modo diſponan
tur nihil ſequitur. Si vero maior ſit vni-
uerſalis ⁊ minor particularis hoc eſt qua
druplicitec: vel ambe ſunt affirmatiue et
tunc eſt datiſi. vel ambe negatiue ⁊ tunc
nihil ſequitur. vel maior affirmatiua ⁊ mi
nor negatiua ⁊ iterum nihil ſequitur. vel
econtra maior negatiua ⁊ minor affirma
tiua ⁊ ſic eſt feriſon. Si vero maior ſit p-
ticularis ⁊ minor vniuerſalis hoc eſt qua
drupliciter: quia vel ambe ſunt affirmati
ue ⁊ ſic eſt diſamis: vel ambe negatiue et
ſic nihil ſequitur. vel maior affirmatiua ⁊
minor negatiua ⁊ ſic iteruꝫ nihil ſequitur
vel econtra maior negatiua ⁊ minor affir
matiua ⁊ ſic eſt bocardo. ⁊ ſic in tercia fi-
gura ſunt ſedecim combinationes quarũ
decem ſunt inutiles ⁊ ſex vtiles ⁊ per con
ſequens tantum ſunt ſex modi eius.
Primo ſciendũ ꝙ darapti primus mo
dus conſtat ex duabus vniuerſalibus af
firmatiuis particularem affirmatiuam cõ
cludentibus. ⁊ poteſt iſte modus triplici
ter probari ſcilicet per conuerſionem. per
impoſſibile. ⁊ per ſilogiſmum expoſitori-
um. vnde per conuerſionem probatur ip
ſum reducendo ad darij quia minore de
darapti conuerſa per accidens ad premiſ
ſas eius ſequũtur premiſſe de darij: ⁊ ad
illas premiſſas ſequitur concluſio parti-
cularis affirmatiua: ergo eadem ſequitur
ad premiſſas de darapti. ⁊ per impoſſibi
le probatur reducendo ipſum ad celarent
capiendo contradictorium concluſionis
ciꝰ ꝓ maiore. ⁊ mĩore loco mĩoris: ĩferẽdo
contrariũ maior in celarẽt ⁊ ex cõſequẽti
cõtradictoriuꝫ poteſt etiam reduci ad ceſa
re capiendo contradictorium ſue conclu
ſionis pro maiore et maioreꝫ ꝓ minore in
ferẽdo cõtrariuꝫ mĩoris. Sꝫ ꝑ ſilogiſmũ
expoſitoriũ ſic ꝓbaẽ q2 ſi iſte ꝑmiſſe ſunt
vere. omnis hõ eſt animal. omĩs homo
eſt riſibilis: de aliquo ſingulari homine
verificabuntur animal ⁊ riſibile: ſignetur
ergo illud ſingulare ⁊ ſit ſortes. Tunc ar
guitur ſic expoſitorie. ſortes eſt animal
ſortes eſt riſibilis ergo quoddam riſibile
eſt animal. Iſte premiſſe ſingulares ſequũ
tur ad premiſſas de darapti: ⁊ ad iſtas ꝑ
miſſas ſingulares ſequiẽ particularis affir
matiua concluſio: ergo eadeꝫ ſequitur in
darapti. quia quicquid ſequitur ad conſe
ſequens bone conſequentie ſequitur ad
antecedens eius. Secundo ſcienduꝫ
eſt ꝙ ſilogiſmus expoſitorius eſt cuius
medium eſt ſingulare ſingulariter tentuꝫ
⁊ de ipſo non determinat autor quia talis
deductio eſt ſm ſenſum manifeſta: et va-
let ſilogiſmus expoſitorius affirmatiuus
in qualibet figura ſed negatiuus non va
let in ſecũda figura quia vel maior eſſet
affirmatiua vel minor. ⁊ vtroqꝫ modo cõ
cluſio eſſet negatiua. et ſic cum maior ẽet
particularis ſemper argueretur a non di-
ſtributo ad diſtributum ex parte maioris
extremitatis: que nõ diſtribueretur in ma
iore ⁊ tamen diſtribueretur in concluſio-
ne vt dicendo ſic quoddam animal non
eſt ſortes: quidam homo eſt ſortes: ergo
quidaꝫ homo non eſt animal. ſed talis ſi
logiſmꝰ negatiuꝰ valꝫ in pͥa figura ⁊ ĩ ter
tia poſita maiore negatiã ⁊ mĩore affirma
tiua: vt poſſet videri per exempla. ſed nõ
valet econtra poſita minore negatiua: q2
tunc argueretur a nõ diſtributo ad diſtri-
butuꝫ ex parte maioris extremi. Ter-
cio ſcienduꝫ ꝙ felapton ſecundus modꝰ
conſtat ex maiore vniuerſali negatiua. mi
nore vniuerſali affirmatiua particularem
negatiuam concludentibus: et reducitur
ad ferio minore conuerſa per accidens: ⁊
per hoc poteſt probari conſequẽtia eius
ſicut probata fuit in primo modo. et per
impoſſibile reducitur ad barbara capien
do contradictoriũ ſue concluſionis ꝓ ma
iore ſeruando minoreꝫ ⁊ inferendo op
poſitũ contrariũ maioris: ⁊ ex conſequẽ
ti contradictoriuꝫ poteſt etiaꝫ reduci ad
cameſtres in ſecũda figura capiendo
contradictoriuꝫ concluſionis pro maio
re ⁊ maioreꝫ pro minore inferendo op-
poſituꝫ contrariuꝫ minoris. ⁊ ex conſe-
quenti contradictorium. poteſt etiam ꝓ
bari iſte ſilogiſmus per ſilogiſmuꝫ expo
ſitoriuꝫ capiendo vnũ ſingulare ſub me
dio eius de quo negetur maior extremi
tas: ⁊ affirmetur minor: ⁊ deinde infera
tur particularis negatiua concluſio ſicut
factuꝫ eſt in darapti de particulari affir-
matiua. Quarto ſcienduꝫ ꝙ reducen
do modos tercie figure ad modos pri-
me per conuerſioneꝫ oportet premiſſaꝫ
illam conuerti que fit minor in prima fi
gura. ⁊ nõ debet conuerti illa que fit ma
ior. Cuius ratio eſt quia in tercia figura
ſemper medium ſubicitur: ergo ad hoc
ꝙ ideꝫ medium ſubiciatur in maiori ꝑ-
miſſa prime figure illa premiſſa non de
bet conuerti. ſed ad hoc ꝙ predicetur in
minori oportet ꝙ illa conuertatur. non
eſt tamen intelligendum ꝙ ſemper illa
que eſt minor in tercia figura conuerta
tur: quia in diſamis non conuertitur mi
nor ſed maior. ſed intelligendum eſt de
illa que fit minor in ſilogiſmo prime fi-
gure: ⁊ per hoc patent illi duo modi vni
uerſales tercie figure. Sed contra
predicta primo arguitur ſic: in ſecunda
figura ſunt tantum quatuor modi: ſed
tercia figura eſt imperfectiõr ſecunda: er
go non habet plures modos ꝙ̃ ſecun-
da ergo male ponuntur ſex modi eius.
Secũdo ſic non ſequitur in darapti
omnis homo eſt albus. omnis homo
inquantum homo eſt riſibilis: ergo qđ-
dam riſibile inquantum homo eſt albũ
ergo in darapti non eſt bona conſequẽ
tia Tercio ſic. mõi ꝑfectiores nõ redu
cunẽ ad mõs impfectiores: ſed ões mõi

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS

vniuerſales ſunt ꝑfectiores particulari
bus: ergo darapti eſt perfectior q̃ darij
et per conſequens non reducitur.

Quarto ſic nõ ſequitur. nullus homo
eſt genus omnis homo eſt animal. ergo
animal non eſt genus: et tamen arguĩ
in felapton ergo. Quinto ſic: datiſi et
diſamis reducuntur ad darij: et felaptõ
ad ferio: ergo illi modi debent precede
re felapton et per conſequens felapton
male ponitur ſecundus modus Ad
primum dicitur ꝙ licet tercia figura ha
beat plures modos q̃ ſecunda: non ta-
men propter hoc eſt perfectior ſecunda
quia vna figura non dicitur perfectior
alia propter maioreʒ pluralitatem mo-
doruʒ eius: ſed quia habet perfectioreʒ
modum concludendi. vnde quia tercia
figura habet imperfectiorem moduʒ cõ
cludendi. ideo poteſt pluribꝰ modis cõ
cludere q̃ ſecunda quia pluribus mõis
poteſt fieri imperfectum q̃ perfectum.

Ad ſecundum dicitur ꝙ ibi male cõ
cluditur quia illa reduplicatio nõ debet
poni in concluſione ſic ꝙ feratur ad pre
dicatum vel copulam. quia in premiſſis
non ferebatur ad maiorem extremitatẽ
ſed debet relinqui vel ſolum poni cum
implicatione ad ſubiectuʒ concluſionis
vt dicendo ergo aliquod quod eſt riſi-
bile inquantũ eſt hõ eſt album. Ad
tercium dicitur ꝙ licet modi vniuerſa-
les ſint perfectiores particularibꝰ in ea
deʒ figura et inter directe concludentes
non tamen ſemꝑ in diuerſis figuris. iõ
darapti non eſt perfectior modus q̃ da
rij rõe figure. Ad quartuʒ dicitur ꝙ
animal non tenetur ibi codeʒ modo in
minore et concluſione: quia in minore
tenetĩ ꝓ natura accepta concretiue ꝑ re-
ſpectuʒ ad ſuppoſita in concluſione võ
pro natura ſm ſe accepta cuʒ preſciſio-
ne ſuppoſitorum pro vt ſibi attribuitur
hec ſecunda intentio genus. Ad qui
tuʒ dicitur ꝙ iſti modi non ordinantur ſe
cunduʒ ordinem modorum prime figure
ad quos reducuntur: ſed ordinãtur inter
ſe penes vniuerſale ⁊ particulare affirma
tiuuʒ ⁊ negatiuuʒ: ſicut darapti ⁊ felapton
qr ſunt modi vniuerſales ꝓcedunt q̃tuor
ſequentes qui ſunt modi particulares.

Diſamis tercius modus.

d Poſtq̃ determinatuʒ eſt de mo
dis vniuerſalibus tercie figure.
hic conſequenter determiat autor de mo
dis particularibus eius: ⁊ primo de mo-
dis affirmatiuis ſecundo de negatiuis. et
inter affirmatiuos primo determiat de di
ſamis dicens ꝙ diſamis tercius modus
conſtat ex maiore particulari affirmatiua
⁊ minore vniuerſali affirmatiua particula
reʒ affirmatiuaʒ concludentibus vt patet
in exemplo textus. ⁊ reducitur ad darij ꝑ
conuerſioneʒ ſimpliceʒ maioris ⁊ conclu
ſionis ⁊ per tranſpoſitioneʒ premiſſarum
⁊ ꝑ hoc probatur bonitas conſequentie
eiꝰ. Secũdo probatur conſequentia huiꝰ
ſilogiſmi per ſilogiſmuʒ expoſitorium: qr
ex iſtis premiſſis quidaʒ homo eſt ſub-
ſtantia: omnis hõ eſt animal: ſequitur ꝙ
de aliquo ſinglari hoĩe verificabunĩ ſub
ſtãtia ⁊ aĩal. Tũc ſigneĩ illud ſingulare ⁊
ſit ſor. ⁊ arguitur ſic. ſortes eſt ſubſtantia.
ſortes eſt aniãl. ergo quoddã animal eſt
ſubſtantia. premiſſe huius ſilogiſmi expo
ſitorij ſequntur ad premiſſas de diſamis
⁊ ad iſtas premiſſas ſequitur particularĩ
affirmatiua concluſio: ergo ſequitur eadẽ
ad premiſſas de diſimis. Tercio poteſt ꝓ
bari ꝑ impoſſibile ⁊ reduciĩ ad celarẽt ca
piendo oppoſituʒ concluſionis cũ mino-
re inferendo contradictorium maioris. et
in ſecunda figura reducitur ad feſtino ac
cipiẽdo oppoſituʒ contradictoriũ conclu
ſionis de diſamis cuʒ maiore poſita loco
minoris inferendo contradictorium ſue
mĩoris. Prĩo ſcienduʒ eſt ꝙ reducẽdo
mõs tercie figure ad primã ꝑ impoſſibile
ſemper oportet accipere oppoſitum con-
cluſionis pro maiore et minorem pro mi
nore prime figure inferendo oppoſitum
maioris. Cuius rõ eſt quia ideʒ ſubicitur
in concluſione ſilogiſmi tercie figure ⁊ in
oppoſito concluſionis. et predicaĩ in mi-
nore ſcilicet minor extremitas: ideo capiẽ
do oppoſituʒ concluſionis cuʒ minore ha
betur diſpoſitio prime figure: et valet ad
inferenduʒ oppoſituʒ maioris: ideo redu
cere per impoſſibile in tercia figura eſt ex
oppoſito concluſionis cuʒ minore inferre
oppoſituʒ maioris. ⁊ acceptis illis propo
ſitionibus ad videnduʒ ad quem modũ
fit reductio oportet videre quomõ oppo
ſituʒ concluſionis ⁊ minor ordinantur in
debita qualitate ⁊ quantitate. Sed ad re
ducenduʒ modos tercie figure ad ſecun-
daʒ oportet capere oppoſituʒ concluſio-
nis pro maiore poſita maiore loco mino
ris. Ratio primi eſt qr ideʒ predicatur in
oppoſitoꝰ concluſionis ⁊ in maiore in ter-
cia figura. iõ acceptis illis ꝓpoſitõnibus
hẽtur diſpoſitio ſecunde figure: ſʒ ratõ ſe
cundi eſt quare maior dʒ poni loco mi-
noris: qr ad directe concludenduʒ in ſecũ
da figura oportet ꝙ ideʒ ſubiciatur in cõ
cluſione ⁊ in minore propoſitõne. ſ. minor
extremitas: ⁊ in tercia figura idem ſubiciĩ
in maiore: et in oppoſito minoris: quod
debʒ inferri pro cõcluſione in ſecunda fi-
gura. Et ad ſcienduʒ ad queʒ modum fit
reductio cognoſci poteſt vt prius dictum
eſt. Secundo ſciendũ ꝙ quartus mo
dus tercie figure. ſ. datiſi conſtat ex vni-
uerſali affirmatiũ maiore particulari affir
matiua minore particulareʒ affirmatiuaʒ
concludentibus: ⁊ poteſt probari tripliciter-
ter. ſ. per conuerſioneʒ. per expoſitioneʒ ⁊
per reductioneʒ per impoſſibile. proban-
do ipſum per conuerſioneʒ reducitur ad
darij minore de datiſi conuerſa ſimplici-
ter: ⁊ per ſilogiſmum expoſitorium poſſet
probari codeʒ modo ſicut precedens ca-
piendo vnum ſingulare ſub medio de
quo verificentur ambe extremitates. ſʒ
per impoſſibile poteſt probari reducen
do ipſum ad ferio in prima figura capi-
endo oppoſituʒ concluſionis cuʒ mino
re inferendo contradictorium maioris:
⁊ in ſecunda figura reducitur ad ceſare
capiendo contradictorium ſue concluſi
onis ⁊ maiorem poſitã loco minoris in
ferendo contradictorium ſue minoris.

Tercio ſciendum ꝙ bocardo quin-
tus modus conſtat ex particulari nega-
tiua maiori: ⁊ vniuerſali affirmatiua mi
nore particularem negatiuam concludẽ
tibus: ⁊ non probatur per conuerſioneʒ
reducendo ipſuʒ ad aliqueʒ moduʒ pri
me figure ꝓpter eandeʒ ratõeʒ ſicut priꝰ
dictuʒ eſt de baroco: ſed poteſt probari
per ſilogiſmuʒ expoſitoriuʒ negatiuum
capiẽdo vnuʒ ſuppoſituʒ medij: de quo
negetur maior extremitas: ⁊ verificetur
minor: in qua diſpoſitõe ſequetur parti
cularis negatiũ concluſio. Et ipſum pro
bando per impoſſibile reducitur ad pri
mũ modũ prime figure capiẽdo contra
dictoriuʒ ſue cõcluſionis cuʒ miore infe
rendo contradictoriuʒ maioris. ⁊ in ſecũ
da figura reducitur ad baroco capiẽdo
contradictoriuʒ ſue concluſionis ꝓ ma
iore ⁊ maiorem loco minoris inferendo
cõtradictoriuʒ ſue minoris. Quarto
ſcienduʒ ꝙ feriſon ſextꝰ modus conſtat
ex vlĩ negatiua maiore: particulari affir
matiua minori particulareʒ negatiuam
concludentibus. Et per conuerſioneʒ re
duciĩ ad ferio ſua minore conuerſa ſim
pliciter. ⁊ poteſt probari per ſilogiſmuʒ
expoſitoriuʒ ſicut precedentes mõi. ſed
per impoſſibile reduciĩ ad darij capien
do contradictoriuʒ ſue concluſionis cuʒ
minore inferendo contradictoriuʒ ma-
ioris. ⁊ in ſecunda figura reducitur ad
cameſtres capiẽdo contradictoriuʒ ſue
cõcluſionis ꝓ maiore et maiorẽ ꝓ miore

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

inferendo contradictoriuꝫ ſue minoris:
⁊ per hoc ſatis patēt formationes ⁊ pro
bationes modoruꝫ tercie figure. Sꝫ
contra predicta arguitur primo ſic non
ſequitur alicui hōi ī eſt ſanitas: om̄i ho
mini īeſt albedo ḡ quedā albedo eſt ſa
nitas. vel cuidaꝫ albedini ineſt ſanitas
et tamē ibi arguitur in diſamis ergo in
eo non eſt bona conſequencia. Se
cundo ſic non ſequitur a q̄daꝫ homine
videtur equus. ab omni homine videt̄
lapis: ḡ a quodam lapide videtur equ-
us: et tamē ibi arguitur in diſamis ergo
in ipſo non eſt formalis conſequentia.
Tercio ſic non ſequitur omnis hō
eſt natus. aliquis homo eſt naſcendus:
ergo quodam naſcendum eſt natum et
tamen ibi arguitur in datiſi ergo.
Quarto ſic non ſequitur ſortes non
eſt minor ſorte. totus ſortes eſt minor
ſorte. ergo aliquid minus ſorte non eſt
min⁹ ſorte et tn̄ arguit̄ in bocardo. ḡ ꝛc.
Quinto arguitur ſic. non ſequitur.
Nullus homo eſt propriuꝫ. quidam hō
eſt riſibilis: ergo riſibile non eſt ꝓpriuꝫ:
⁊ tamen ibi arguitur in feriſon: ergo ibi
non eſt bona conſequentia. Ad pri
mum iſtoruꝫ dicitur ꝙ ibi non bene ar-
guitur in diſamis. quia male cōcluditur
ſed ſic debet cōcludi. alicui homini ieſt
ſanitas. omni homini ineſt albedo. er-
go alicui cui ineſt albebo ineſt ſanitas.
Ad ſecunduꝫ dicitur ꝙ ibi ſimiliter
non bene concluditur ſed debet ſic con
cludi: ergo a quo videtur lapis videtur
equus. Ad terciuꝫ dr̄ ꝙ ibi nō bene
arguit̄ in datiſi. quia ibi fit variatio me
dij quantū ad ſuppoſita pro quibus te
netur quia homo in maiore ſupponit ꝓ
preſentibus ⁊ preteritis tantum: ad q̊s
reſtringitur per illud preteritum natus:
in minore vero ſupponit pro preſentib⁹
⁊ futuris ſoluꝫ ad quos reſtringitur per
illud futuruꝫ naſcendus. Ad quar-
tum dicitur ꝙ in illo ſilogiſmo ſor. in ma
iore ſupponit pro ipſo ſorte perfecto: in
minore vero pro partibus integralibus
eius ad quas reſtringitur per illud diſtri
butiuum totus. ideo medium non tenet̄
ſimiliter in maiore et in minore ideo nō
bene arguitur in bocardo. Ad quin
tum dicitur ꝙ riſibile ī predicato mino-
ris illi⁹ ſilogiſmi tenetur concretiue ⁊ per
reſpectuꝫ ad ſuuꝫ ſubiectuꝫ in concluſio
ne vero tenetur quodammō abſtractiue
et ſm̄ ſe. eo ꝙ ſubicitur reſpectu huius in
tentionis propriū ideo non eſt ſimplici-
ter ideꝫ predicatuꝫ minoris ⁊ ſubiectum
cōcluſionis. nec bene arguitur in feriſon
ſed ad bene arguenduꝫ ſic debet conclu
di: ergo aliquid riſibile non eſt propriuꝫ

Sillogiſmorum autem.

s
Poſtq̄ autor determinauit ſu-
perius de omnibus modis ⁊ fi
guris ſilogiſmorum in ſpeciali. hic conſe
quenter ad maiorem intellectum prece-
dentiuꝫ ponit aliqua notabilia primo po
nens talem regulam de modis particula
ribus negatiuis. ꝙ nullus ſilogiſmus cō
cludens particularem negatiuaꝫ directe
poteſt eū concludere indirecte. neqꝫ ecō
uerſo concludens eam indirecte poteſt
eam concludere directe. cuius ratio eſt:
quia particularis negatiua non poteſt
conuerti in terminis: ſed ſolum per con-
trapoſitionem in qua conuerſione non
remanent ſimpliciter termini prime pro
poſitionis. Sed omnes ſilogiſmi con-
cludentes aliquam affirmatiuam vel ne
gatiuam vniuerſalem per conuerſioneꝫ
ſue concluſionis poſſunt inferre indirec
te conuertentem ſue concluſiōis ſicut de
claratur in prima poteſtate ſilogiſmoruꝫ
Primo ſciendum ꝙ ſex ſunt poteſta-
tes ſilogiſmoꝝ que ſunt naturales ꝓpri
etates ſilogiſmi. pria eſt poſſe pl'a cōclu
dere: vt qn̄ ſilogiſm⁹ infert concluſioneꝫ
que pōt conuerti pōt iferre conuertēteꝫ
eius que ſequitur ad ſuam principalem
concluſionem: et ſi plures propoſitiones
ſequantur ad illaꝫ concluſioneꝫ poteſt vl
tra principalem concluſioneꝫ inferre plu
res concluſiones. Secunda poteſtas eſt
ex falſo poſſe cōcludere veruꝫ ſed ex ve
ris non niſi veruꝫ: exempluꝫ primi vt om
nis lapis eſt animal. omnis homo eſt la
pis. ergo omnis homo eſt anīal. Tercia
poteſtas eſt poſſe concludere circulariter
aliquaꝫ premiſſarum quod fit capiendo
concluſionem vnius ſilogiſmi conuerſa
cum vna premiſſaruꝫ ad inferenduꝫ alte
ram premiſſam. Quarta eſt poſſe conclu
dere conuerſiue capiendo oppoſituꝫ con
cluſionis vnius ſilogiſmi facti cum vna
premiſſarum ad inferendum oppoſitum
alterius premiſſe. Quīta poteſtas eſt poſ
ſe concludere per impoſſibile quod fit ca
piendo contradictoriuꝫ concluſionis pro
bande cum vna premiſſarum manifeſte
vera: ad inferendum vnuꝫ manifeſte fal
ſum. ex cuius falſitate infertur falſitas cō
tradictorij concluſionis probande. Sex
ta poteſtas eſt poſſe concludere ex oppo
ſitis: vt quādo fit ſilogiſmus ex duabus
premiſſis contrarijs vel contradictorijs
inferens negatōeꝫ eiuſdeꝫ de ſeipſo: ⁊ de
iſtis ad longum videtur in ſecundo prio
rum. Secundo ſcienduꝫ pro compara
tione figurarum inter ſe ꝙ prima figura
concludit omnia genera propoſitionum
ſcilicet vniuerſale particulare affirmati-
uum ⁊ negatiuum: ſicut patet in quatuor
modis directe concludentibus prime fi-
gure. ſed ſecunda figura ſolum concludit
tria genera ſcilicet vniuerſale particulare
⁊ negatiuuꝫ ⁊ non concludit affirmatiuuꝫ
propter cauſaꝫ predictaꝫ in ſecunda figu
ra. Tercia figura etiam concludit tria ge
nera tantum ſcilicet affirmatiuum ⁊ nega
tiuum ⁊ particulare. ⁊ non poteſt conclu-
dere vniuerſale propter cauſam predic-
tam in tercia figura: ⁊ quia perfectius eſt
concludere vniuerſaleꝫ affirmatiuaꝫ q̄
vniuerſalem negatiuam: et iterum perfe
ctius eſt concludere vniuerſalem nega-
tiuam q̄ particulareꝫ affirmatiuam vel
negatiuam. ideo prima figura eſt perfe
ctior ſecunda ⁊ ſecunda perfectōr tercia
Tercio ſciendū pro declaratione om
niuꝫ modoruꝫ triuꝫ figuraruꝫ. ꝙ triuꝫ fi
gurarum ſunt decem et nouem modi
noueꝫ prime figure quatuor ſecunde et
ſex tercie. quoruꝫ noīatio ordo ⁊ nume-
rus in his verſibus cōtinentur. Barba
ra celarent darij ferio baralipton. Celan
tes dabitis fapeſmo friſeſomoruꝫ. Ceſa
re cameſtres feſtino baroco darapti. Fe
lapton diſamis datiſi bocardo feriſon.
Et in qualibet dictōne ratione ſilogiſmi
ſunt tres ſillabe ⁊ ſi ſint plures hoc ſolū
eſt ad perfectōneꝫ metri: ⁊ vocalis ꝑme
ſillabe ſignificat maiorē p̄miſſaꝫ quali
tateꝫ et q̄titateꝫ eius: et ſecūda vocalis
ſignificat minoreꝫ: tercia concluſionem.
vnde per a intelligitur vniuerſalis affir
matiua. per e vniuerſalis negatiua. per
i particularis affirmatiua. per o particu
laris negatiua. Quarto ſciendum ꝙ
predictoruꝫ modorū quatuor primi mo
di prime figure ſunt perfectiores ⁊ inci-
piunt per has quatuor conſonantes. b.
c. d. f. que in ipſis ſignificant ordineꝫ ip
ſoꝝ: ſed alij mōi reducunt̄ ad iſtos qua
tuor: et iſte conſonantes in alijs modis
ſignificant reductionem ipſorum: ita ꝙ
omnes mōi incipientes per. b. reducunt̄
ad barbara. p. c. ad celarent. p. d. ad da-
rij. p. f. ad ferio. Iteꝫ in predictis dictio
nibus cuꝫ ponit̄. ſ. ſignificatur ꝙ propo
ſitio intellecta ꝑ vocaleꝫ precedenteꝫ dꝫ
conuerti ſimpliciter in reductōe talis ſi
logiſmi. Et per. p. deſignat̄ ꝙ debet fieri
conuerſio per accidens. Et. m. deſignat
tranſpoſitōeꝫ premiſſaruꝫ. et c ſignificat
reductioneꝫ ꝑ impoſſibile niſi ponatur
in principio dictiōis: iuxta illos verſus

Simpliciter verti vult ſ.p. vero per acci
N vult tranſponi. c per impoſſibile du
ci. Contra predicta primo
arguitur ſic Celarent poteſt concludere
particularem negatiuam directe et in-
directe: ergo male dicitur ꝙ nullus ſilo
giſmus concludens particularem nega
tiuam directe poteſt eam concludere in
directe. Secundo ſic. nulla pars eſt
vniuerſalis cum vniuerſale ⁊ totuꝫ idē
ſint. ſed quelibet concluſio prime figu-
re eſt pars reſpectu maioris premiſſe. er
go nulla eſt vniuerſalis ſed debet dici
particularis. et ſic prima figura non con
cludit vniuerſalem. Tercio ſic extre-
mitates in concluſione vniuntur eo mo
do quo vniuntur in premiſſis cum me-
dio. ſed in darapti in tercia figura extre
mitates vniuntur vniuerſaliter cum me
dio ergo eodem modo poſſunt vniri in
concluſione ⁊ poteſt ibi cōcludi vniuer
ſaliter. Quarto ſic vnitas ſilogiſmi
ſumitur ab vnitate concluſionis. ergo
vnus ſilogiſmus habet tantuꝫ vnaꝫ con
cluſionem ⁊ non poteſt plura conclude-
re ſicut dictum eſt. Quinto ſic in om
ni conſequentia conſequens includitur
in antecedente. ſed verum non includit̄
in falſo ergo ex falſis non poteſt conclu
di verum. Ad primum dicitur ꝙ licꝫ
celarent ex conſequenti concludat parti
cularē negatiuā directe et indirecte tn̄ ꝑ
mo ⁊ ꝑ ſe concludit vniūſaleꝫ nagatiuā
Ad ſecundum dicitur ꝙ nulla dici-
tur vniuerſalis reſpectu ſui totius ſed
bene dicitur vniuerſalis reſpectu ſuarū
partium: et hoc modo concluſio vniuer
ſalis prime figure dicitur particularis
ſm modum reſpectu maioris premiſſe:
ſed bene dicitur vniuerſalis reſpectu ſu
arum ſingulariuꝫ ratione ſui ſubiecti di
ſtributi. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licet in
darapti extremitates vniātur vniuerſa
liter cuꝫ medio vniuerſalitate medij qd̄
diſtribuitur. nulla tamen vnitur cum ipō
vniuerſaliter ex parte ſui quia nulla ex-
tremitas ibi diſtribuitur ratione cuiꝰ nul
la poteſt diſtribui in concluſione. Ad
quartum dicitur ꝙ licet vnius ſilogiſmi
ſit tantuꝫ vna principalis concluſio: tamē
poſſunt eſſe plures minus principales q̄
inferuntur in virtute prime concluſionis
ideo omnes ille ſe habent per moduꝫ cō
cluſionis quantum ad virtutem qua in-
feruntur licet varientur materialiter quā
tum ad numerum propoſitionuꝫ. Ad
quintum dicitur ꝙ licet verum non inclu
datur in falſo ratione forme falſitatis: tn̄
includitur ratione materie ſcilicet termi-
norum vel propoſitionum quibus ineſt
falſitas: et ſic in falſo poteſt includi verū
et hec de ſilogiſmo ſimpliciter dicto pro
nunc ſufficiant.

Explicit quartus tracta
tus. Sequitur quintus.

Incipit tractatus quin
tus de locis dialeticis.

r

Atio multipliciter di
citur. Iſte eſt quintꝰ trac
tatus ſummularum magi-
ſtri Petri Hiſpani in quo
ipſe poſtq̄ꝫ in quarto trac
tatu determiauit de ſilogiſmo ſimpliciter
dicto conſiderato ſm ſuam formam non
contracto ad aliquam materiam ſpecialē
hic conſequenter determiat de ſilogiſmo
dialetico: qui eſt ſilogiſmus contractus
ad materiam probabilem. Et ratio ordi-
nis eſt quia in rebus artificialibus ſiue
ſint entia realia ſiue ratiōis vnumquod
qꝫ habet prius cognoſci ſm ſuaꝫ formaꝫ
q̄ꝫ ꝙ illa forma contrahatur ad materiaꝫ
aliquā: ſicut domificator prius cognoſcit
formam domus ſecundum ſe q̄ꝫ applicet
eam ad determinatam materiam. Et q̄a
ſilogiſmus aliquo modo eſt ens artificia
le ſcilicet ens rationis: ideo conueniēter
determinatuꝫ eſt prius de ſilogiſmo ſim
pliciter qui ſe habet per modum ſimpli-
cis q̄ꝫ de ſilogiſmo contracto ad aliquaꝫ
materiam qui ſe habet per modum com
poſiti. Primo ſciendum ꝙ ſilogiſmꝰ
tripliciter contrahit̄ ad materiā. vno mo-
do ad materiaꝫ neceſſariaꝫ que eſt natu
ralis materia: ⁊ ſic eſt ſilogiſmus demon
ſtratiuus. Secundo modo ad materiam
probabilem que eſt materia contingens
vel capta ſub modo contingentis. et ſic ē
ſilogiſmus dialeticus. Tercio modo ad
materiam apparenteꝫ que eſt quandoqꝫ
materia remota inquantuꝫ habꝫ ſimilitu
dineꝫ quandaꝫ cuꝫ materia probabili. et
ſic eſt ſilogiſmus ſophiſticus. et quia ma
teria naturalis eſt perfectior materia pro
babili ⁊ probabilis apparēter probabili.
ideo ſilogiſmus demonſtratiuus eſt per
fectiōr dialetico: ⁊ ſimiliter dialeticus ſop
hiſtico. ſed Pe. h. non facit mentionem
de demōſtratiuo ſilogiſmo eo ꝙ eſt intro
ductor iuuenuꝫ de quo tamen determi-
nat. Ariſ. in li. poſte. Sed Pe. hyſ. fa-
cit mentionem de dialetico ⁊ ſophiſtico:
ideo iſte tractatus cōuenienter ordīatur
poſt tractatum de ſilogimus ⁊ ante trac-
tatum de fallacijs. Secundo ſcien-
dum eſt ꝙ propriuꝫ ſubiectū huius trac
tatus eſt ſilogiſmus dialeticus eo ꝙ de
ipſo principaliter hic intenditur. ⁊ omia
hic conſiderata habent reductionem ad
ipſum et eſt ad equatus ſcientie huius
tractatus. ⁊ licet iſta ſciētia nomīetur a lo
co: tamen hoc non eſt tanquaꝫ a proprio
ſubiecto. ſed tanquaꝫ a principio ſui ſub
iecti: quia locus in quo fundatur ſilogiſ-
mus dyaleticus eſt principium ſilogiſmi
dialetici: ⁊ ſub tali ratione hic conſiderat̄
de locis. Et per hoc patet que ſit cauſa
materialis huius tractatus. Et etiam per
hoc habetur cauſa finalis eius que eſt
perfecta cognitio ſilogiſmi dyaletici. et
eius cauſa efficiēs dicta eſt prius. et eiꝰ:
cauſa formalis eſt modus procedendi
qui eſt diffinitiuus diuiſiuus ⁊ exemp-
lorum poſitiuus. Sed forma tractatus:
eſt diuiſio huius quinti tractatꝰ ꝑ ptes.
Unde hic prius determinat̄ de ſilogiſ-
mo dyaletico in communi deinde in ſpe
tiali oſtendēdo quo modo fit ſecundū
diuerſos locos particulares. et quia in
diffinitione argumenti ponitur ratio iō
autor prius oſtendit multiplicitateꝫ eiꝰ.
Tercio ſciendum ꝙ ſex modis ſu-
mitur ratio. primo modo ſumit̄ pro dif-
finitione rei: vt ſumitur in diffinitione
equiuocoruꝫ cuꝫ dicitur ſecunduꝫ illud
nomē ratio ſubſtantie eſt diuerſa. Se-
cundo modo capitur ratio pro itellectu
vt idem eſt quod intellectus: ⁊ ſic diffi-
nitur ab iſach. Ratio eſt anime intelli-
gibilis virtus faciens currere cauſaꝫ in
cauſatum. Tercio modo ſumitur pro ar
gumentatione vt eſt oratio oſtendens
aliquid de aliquo. Quarto mō ſumitur
pro forma partis que eſt forma mate-
rie: Quīto modo capitur pro forma to
tius que eſt eſſentia predicabilis de ml̄
tis. vt eſſentia generis vel ſpeciei. Sex
to modo capitur pro medio probatiuo
concluſionis de quo erit poſtea ad pro
poſitum in diffinitione argumenti qui
modi in his verſibus continentur. Dif
finit. virtus. oſtendit forma. vel eſſe.
Eſt mediuꝫ ratio per quod concluditur
ergo. Quarto ſciendum ꝙ iſtorum
modorum ſic poteſt haberi ſufficientia
quia ratio ſumit̄ ab hoc ꝙ eſt ratiocina
ri. vel ergo ſumitur pro ipſa ratiocinati
one ⁊ ſic eſt tercius modus. vel pro pri
cipio ratiocinatiōis vel diſcurſus ⁊ hoc
eſt dupliciter. quia vel eſt principiuꝫ ef
ficiens principale diſcurſus et ſic eſt ſe-
cundus modus. vel inſtrumentale tn̄.

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

et hoc eſt dupliciter. quia vel ſumit̃ for
maliter inquantum eſt principium diſ-
curſus ⁊ ſic eſt ſextus modus. vel ſecun
dum id quod eſt ⁊ hoc eſt dupliciter. qꝛ
vel eſt principium complexum et ſic eſt
primus modus. vel incomplexuꝫ ⁊ hoc
dupliciter quia vel ſe habet per moduꝫ
partis ⁊ ſic eſt quartus modus. vel per
modus totius ⁊ ſic eſt quintus modus

Sed contra predicta arguitur pri-
mo ſic. Si ratio idem eſſet quod diffi-
nitio ſequeret̃ ꝙ aſinus haberet rōnem:
cum aſinus habeat diffinitioneꝫ: ſed il-
lud quod habet rationeꝫ eſt rationale.
ergo aſinus eſt rationalis qđ eſt falſuꝫ.

Secundo ſic ideꝫ non facit homīeꝫ
conuenire et differre reſpectu eiuſdem:
ſed per intellectum homo conuenit cuꝫ
angelo: et ab eo differt per rationem: ḡ
intellectus et ratio non ſunt idem

Tercio ſic effectus rationis non eſt
ratio: ſed argumentatio eſt effectus ra-
tionis: ergo non eſt ratō Quarto ſic
ſi forma materie eſſet ratio vel eſſet ra-
tio materie vel compoſiti. ſed nullum ē
dicendum quia differt ratione ab vtro-
qꝫ. ergo ratō non debet ſumi pro forma
materie. Quinto ſic eſſentia rei. for
ma materie. ⁊ diffinitio rei ideꝫ realiter
importāt. ergo quintus modus ratōnis
male diſtinguitur a primo et quarto.

Ad primum iſtorum dicitur ꝙ ſi ca
piatur ratio pro virtute intellectiua ani
me: ſic omne habens rationeꝫ eſt ratio-
nale: ſed non ſi capiatur pro oratione q̄
explicat eſſe rei vt ſumitur ī primo mo-
do. ideo licet aſinus hoc modo habeat
rationem non tamen eſt rationalis.

Ad ſecundum dicitur ꝙ licet idem
ſub eadem ratione non faciat homineꝫ
conuenire ⁊ differre reſpectu eiuſdeꝫ ta
men bene ſm diuerſas rationes. ⁊ ſic in
tellectus hominis inquantum eſt ſimpli
cium apprehenſiuus facit hominem cō
uenire cuꝫ angelis. ⁊ inquantuꝫ eſt diſcur
ſiuus facit euꝫ differre ab ipſis. ⁊ ſic facit
euꝫ conuenire ⁊ differre ſm diuerſos accꝰ

Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licet argumenta
tio non ſit ratio vt ſumitur pro intellectu
qui eſſentialiter ratio dicitur. argumen-
tatio tamen participatiē vocatur aliqua
ratio eo ꝙ eſt effectus ratōis. Ad q̄r-
tuꝫ dicitur ꝙ lꝫ forma materie non ſit ra-
tio cōpleta materie vel cōpoſiti: eſt tñ ra
tio vtriuſqꝫ per modum principij. ſed ma
terie per modum principij finalis. et eſt
principiuꝫ formale compoſiti. Ad q̄n
tum dicitur. ꝙ ratio in quinto modo ſumi
tur pro forma totius ſm ſe: ⁊ in primo mo
do pro oratione explicante formam totiꝰ.
⁊ in quarto modo pro forma partis vt di
ctum eſt ideo illi modi adinuicem diſtin-
guntur.

Rgumentuꝫ eſt ratio. Poſt
a quaꝫ autor poſuit diſtinctioneꝫ
modorum rationis ad eliciendū
menbrum quod ponitur in diffinitioē ar
gumenti. hic conſequenter determinat de
argumento ipſum primo ſic diffiniens.
Argumentum eſt ratio rei dubie faciens
fidem. ⁊ explicat cum dicit. i. medium pro
bans concluſioneꝫ que debet confirmari
per argumentum in qua diffinitione poni
tur ratio loco generis. ratio enim dicitur
tam de medio ſilogiſmi ſimpliciter ꝙ̃ de
medio ſilogiſmi demonſtratiui: ꝙ̃ etiam
ſilogiſmi dialetici ⁊ argumentum non di
cit̃ de medio ſilogiſmi ſimpliciter. deinde
ponitur rei dubie faciens fidem. ad diffe
rentiam medij ſilogiſmi ſimpliciter qui
non eſt probatiuus nec demonſtratiuus
inquantū huiuſmōi. nec facit fideꝫ de cō
cluſione: ſed ſolum habet neceſſitatem in
ferendi concluſionem ⁊ non probandi ip
ſam: Primo ſciendum ꝙ argumentuꝫ
poteſt capi dupliciter. vno modo pro ip-
ſa intentione que attribuitur termino pro
batiuo alicuius concluſionis. Alio modo
pro re ſubiecta intentioni que eſt ille ter-
minus ſiue medium probatiuum conclu
ſionis. hic auteꝫ vero diffinitur argumen
tum pro re ſubiecta intentioni ſecundum
ſe. nec pro intentione ſecundum ſe: ſed ꝓ
intentōne concreta rei: vel pro re ſubiec-
ta intentioni ſecundum ꝙ ſibi ſubiecta ē:
et diffinitur pro toto compoſito ſecundū
ratiōeꝫ ex re ⁊ intētione et res ſe habet ꝑ
moduꝫ materialis intentio vero per mo
dum formalis. ſub quo illud materiale
diffinitur. et ſic patet quid ſit diffinitum
in hac diffinitione. Secundo ſcien-
dum ꝙ medium ratio ⁊ argumentū ideꝫ
ſunt ſecundum rem: ſed differunt ſecun-
dum rationem ſuperioris et inferioris.
quia dicitur medium in quantum habet
duo extrema: ⁊ eſt vnitiuum extremoruꝫ
ſecundum aliquem modum. Sed tale
medium dicitur ratio in quantum eſt in
ſtrumentuꝫ intellectus vel ratōnis ad in
ferendum aliquam concluſionē ſed ideꝫ
medium dicitur argumentum inquantuꝫ
habet vī probatiuam reſpectu concluſi-
onis quam addit vltra virtutem illatiaꝫ
ratione cuius dicitur argumentum quaſi
arguens mentem: quia per illam v̄tutem
aliquo modo cogit menteꝫ ad concedē-
dum concluſioneꝫ. Et prouenit illa v̄tus
probatiua propter habitudinē medij ad
extrema que eſt notōr intellectui ꝙ̃ habi
tudo extremitatum inter ſe et cum intel-
lectus apprehendit illaꝫ habitudinē vel
conuenientiam extremorum cum medio
eſſe neceſſariā cogit̃ ſimpliciter aſſentire
concluſioni ⁊ cum ipſa cognoſcitur vt cō
tingens intellectus aſſentit probabiliter
tantum: ⁊ per hoc patet quomodo medi
um ⁊ ratio ſe habent per moduꝫ ſuperi-
orum ad argumentum. Tercio ſcien
duꝫ eſt ꝙ fides dupliciter accipitur: vno
modo pro aſſenſu vel credulitate intel-
lectus circa aliquid credibile propter au
toritatem aut amoreꝫ prime veritatis ip
ſum reuelantis et ſic eſt virtus theolo-
gica: que per argumentum non acquiri
tur et hoc modo non capitur in diffiniti
one. Alio modo capitur fides pro aſ-
ſenſu intellectus ad aliquam concluſio
nem mediante ratione probabili: et ſic
eſt credulitas: qua intellectus credit cō
cluſionem eſſe veram per aliquod argu
mentum. et hoc modo argumentum eſt
faciens fidem de re dubia eo ꝙ habet
virtutem probatiuam concluſionis: per
quam facit intellectum credere concluſi
oni que prius erat dubia: ideo bene di-
citur medium probans concluſionem.

Quarto ſciendum ꝙ concluſio
queſtio propoſitio et enuntiatio ſic in-
ter ſe differunt: quia enuntiatio dicitur
concluſio prout eſt argumento vel argu
mentis approbata propoſitio: et tunc ac
cipitur tanquam certa. ſed dicitur ante-
quam probetur queſtio et eſt adhuc du
bia. eſt enim queſtio dubitabilis propo
ſitio. vel eſt propoſitio ſumpta cum ſig-
no interrogatiuo. Sed dicitur propoſi-
tio prout poteſt poni pro alio ſcilicet ꝓ
concluſione inferenda. ⁊ quia argumen
tum facit cognitionem propoſitionis q̄
prius erat dubia et poſtea cum proba-
tur dicitur concluſio. ideo bene dicitur
argumentum ratio rei dubie faciens fi-
dem. i. medium probans concluſionem.

Contra predicta arguitur primo ſic.
idem non diffinitur per ſe ipſum. ſed ar
gumentum et ratio idem ſunt ſecunduꝫ
rationem vltimo modo captam vt hic
accipitur ergo male diffinitur argumen
tum per rationeꝫ. Secundo ſic de re
certa bene fit argumentum vt de iſta ꝓ
propoſitione deus eſt que eſt certiſſima
et tamen illud non eſt rei dubie faciens
fidem. ergo contra diffinitionem

Tercio ſic locus dialeticus et etiam
ſilogiſmus dialeticus eſt ratō rei dubie
faciens fidem: et tamen nullum eorum

eſt argumentum. ergo iſta diffinitio nõ
conuenit ſoli diffinito. Quarto ſic in
illo ſilogiſmo. omnis lapis eſt animal.
omnis homo eſt lapis ergo omnis ho
mo eſt animal. tercia propoſitio eſt con
cluſio. ⁊ tamen non eſt probata argumẽ
to vel argumentis. quia falſum non eſt
medium probatiuuꝫ veri. cum ſit igno-
tius ipſo. ergo male diffinitur concluſio

Quinto ſic omnis propõ eſt vera
vel falſa ſed queſtio nõ eſt vera vel fal
ſa determinate vt dicendo vtruꝫ ſortes
currit nõ ſignificatur determinate verũ
vel falſum. ergo male dicitur ꝙ queſtio
eſt dubitabilis propoſitio. Ad pri-
mum dicitur ꝙ licet argumentuꝫ ⁊ ratio
idem ſint ſecundum rem tamen diffe-
runt ratione ⁊ ex ea parte qua differunt
ratio eſt cõior ⁊ notior argumenta ideo
argumentum bene diffinitur per ratiõeꝫ
ſiue per medium. Ad ſecuduꝫ dicit
ꝙ argumentum non facit fidem de re
certa inquantum certa ſed inquantum
ponitur ſub modo dubij ⁊ per moduꝫ q̃
ſtionis: ideo ſemper facit fideꝫ de re du
bia ſiue ſecundum rem ſiue ſm moduꝫ.

Ad tercium dicitur ꝙ locus diale-
ticus non facit immediate fidem de re
dubia ſed mediate inquantum in ipſo
fundatur argumentuꝫ: ⁊ ſilogiſmus dia
leticus non facit fidem cõcluſionis ra-
tione ſui ſed rõe ſui medij in quo eſt v̄
tus probatiua concluſionis: ideo ſolum
argumentum per ſe ⁊ inmediate facit fi
dem de concluſione. Ad quartum
dicitur ꝙ licet ĩ illo ſilogiſmo ſit conclu
ſio ſilogiſmi ſimpliciter: non tamen ibi
eſt concluſio ſilogiſmi probatiui ꝓ qua
ſolum hic dffinitur concluſio. Ad
quintum dicitur ꝙ licet queſtio forma-
liter accepta ſub modo queſtiõis nõ ſit
vera vel falſa: tamen quantum ad ſuuꝫ
materiale cui additur ſignum interro-
gatiũ ſignificat verum vel falſum. ideo
bene dicitur materialiter propoſitio: et
additur dubitabilis ad explicandum
formale eius quod eſt acceptõ eius ſub
modo queſtionis et dubij.

Argumentatio eſt argu-
menti. Poſtquam autor de-
terminauit de argumẽto quod
eſt principium argumentationis. hic cõ
ſequenter determinat de ipſa argumen
tatione ipſam primo ſic diffiniens. Ar
gumentatio eſt argumenti per orationẽ
explicatõ. in qua diffinitione ponitur ex
plicatio loco generis: et ponitur argu-
menti per orationem ad differentiaꝫ dif
finitionis que eſt explicatio diffiniti: et
ad differentiam orationum cathegori-
carum et ypotheticaruꝫ quibus non cõ
uenit explicare virtutem argumenti. et
huius diffinitionis ſic poteſt dari ratio
quia argumentatio dicitur totalis ora-
tio compoſita ex premiſſis et concluſio
ne: ſed in tali oratione manifeſtatur vir
tus argumenti. quia aliqua totalis ora
tio infert vniuerſalem affirmatiuam. et
in hoc explicatur ꝙ medium eius habꝫ
virtutem probandi et inferendi vniuer
ſalem affirmatiuam. alia vero vniuerſa
lem negatiuam: alia particularem affir-
matiuam. alia particularem negatiuam
et in hoc manifeſtatur virtus argumenti
quia in illis argumentationibus medi
um habet diuerſam virtutem proban-
di et inferendi concluſioneꝫ. Primo
ſciendum ꝙ argumentatio et argumen
tum ſic inter ſe differunt: quia argumen
tum eſt medium habens virtutem infe
rendi et probandi concluſionem aliquã
ſed argumentatio eſt oratio que expli-
cat talem virtutem ipſius argumenti: ſi
cut enim diffinitio explicat ipſum diffi-
nitum reſoluendo ipſum per ſua princi-
pia ſcilicet per genus et differentiam: ita
ſimiliter argumentatio explicat virtuteꝫ
argumenti oſtendendo quomodo me-
dium habet conuenientiam ⁊ habitudi
nem ad maiorem extremitatem et mi-
norem: et quõ extremitates habent con
uenientiam cum medio: per quam con
uenientiaꝫ cognoſcitur virtꝰ medij: qua
poſſunt vniri extremitates inter ſe: et ꝑ
quam poteſt inferri ⁊ probari concluſio

Scdo ſcienduꝫ ꝙ argumẽtatio du
pliciter capitur, vno mõ generaliter pro
omni oratione in qua eſt antecedens ⁊
conſequens ⁊ mediuꝫ illatiuum cõclu-
ſionis. et hoc modo ſe extẽdit ad quem
libet modum argumentationis. Alio
modo capitur ſpecialiter ſolum pro ar-
gumentatione probatiua cuius mediuꝫ
habet virtutem illatiuam. ⁊ probatiuaꝫ
reſpectu concluſionis. ⁊ ſic in diffinitiõe
prepoſita diffinitur argumentatio pro-
batiua: ⁊ non diffinitur ibi argumẽtatio
cõmuniter accepta pro q̃cunq; oratõne
illatiua concluſionis. et huius ratio eſt
quia ſicut in hoc libro non habet conſi
derari ſilogiſmꝰ in tota cõmunitate eiꝰ
ſed conſideratur ſpecialiter d̃ ſilogiſmo
dialetico qui probatiuus eſt. ita ſimili-
ter non habet hic conſiderari argumen
tatio in tota communite eius ſed ſolum
argumentatio probatiua. Tercio ſci
endũ ꝙ argumẽtationis quatuor ſunt
ſpecies. ſ. ſilogiſmus ĩductio entimema
⁊ exemplum. quarum ſic habetur ſuffici
entia: quia in omni argumẽtatione pro
ceditur ab añte ad conſequens: vel er-
go ibi eſt proceſſus a toto vel a parte. ſi
a toto ſiue vniuerſali hoc eſt dupliciter
vel in antecedente ſunt due premiſſe ſi
mul diſpoſite in modo ⁊ figura et ſic eſt
ſilogiſmus. vel ibi eſt vna premiſſa tan
tum ⁊ non fit diſpoſitio ĩ modo ⁊ in fi-
gura in antecedente ⁊ ſic eſt entimema.
in hoc enim conueniũt ſilogiſmus ⁊ en
timema: quia in vtroq; fit proceſſus a
toto ad partem ſiue ab vniuerſali ad ꝑ
ticulare. Sed ſi fiat proceſſus a parte
hoc eſt dupliciter: vel fit a ſingularibus
ad vniuerſale ⁊ ſic eſt inductio. vel ab
vno ſingulari ad aliud ſingulare et ſic
eſt exemplum. Quarto ſciendum ꝙ
iſta diuiſio argumentationis non eſt di
uiſio generis in ſuas ſpecies: quia diui
ſum non conuenit equaliter membris
diuidentibus ſed eſt diuiſio analogi in
ſua analogata. eo ꝙ argumentatio dicit
de ipſis quatuor ſecundum prius ⁊ po
ſterius: ⁊ ideo eſt quia argumentatõ di
citur ab hoc quod eſt arguere mentem
ad aſſentiendum concluſioni que infer
tur ſed hoc per ſe primo conuenit ſilogi
ſmo ⁊ non alijs ſpeciebus argumentati
onis niſi inquantum in ipſis eſt aliquo
modo virtus ſilogiſmi: ratione cuiꝰ alie
ſpecies a ſilogiſmo ſumunt rationeꝫ ar
gumentationis ab eo. Contra predic
ta arguitur primo ſic. argumentatio et
argumentum differunt ſicut concretum
⁊ abſtractum. quia conueniunt in princi
pio dictionis: ⁊ differunt in fine. ſed ab
ſtractum non habet explicare concretuꝫ
ergo argumentatio non eſt argumenti
explicatio. Secundo ſic ſilogiſmus
procedens ex manifeſte falſis eſt argu
mentatio cum ſit ſub vna ſpecie argu-
mentationis. ⁊ tamen non eſt explicatio
argumenti cum in eo non ſit mediuꝫ ha
bens virtutem probandi concluſionem
ergo male ponitur diffinitio argumen-
tationis. Tercio ſic argumentatio di
citur quaſi arguens mentẽ: ſed tota ora
tio compoſita ex premiſſis et concluſi-
one non arguit mentem: quia hoc ſoluꝫ
conuenit antecedenti. ergo male dicitur
ꝙ argumentio eſt totalis oratio compo
ſita ex premiſſis ⁊ cõcluſione. Quar
to ſic in primo thopicorum ſolum enu-
merantur due ſpecies argumentatonis
ſcilicet ſilogiſmus ⁊ inductio. ergo hic
male ponuntur quatuor. Quinto ſic
ſpecies inter ſe oppoſite non reducunt

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

vna ad aliam vt homo et equus. ſed
omnes ſpecies argumentionis a ſilogiſ
mo reducuntur ad ſilogiſmum ergo non
ſunt ſpecies ſiue modi ab eodeʒ diſtin
cti. Ad primum dicitur ꝙ licet
argumentatio ⁊ argumetum conueniãt
in principio dictionis ⁊ differant in fine
non tamen conueniunt in re ſignificata:
quia argumentum ſignificat mediuʒ ar
gumentationis et argumentatio totam
orationem compoſitam ex premiſſis et
concluſione. ideo non differunt ſolum ſi
cut concretuʒ ⁊ abſtractuʒ. ratione cuiꝰ
vnum poteſt eſſe explicatio alterius.

Ad ſecunduʒ dicitur ꝙ ſilogiſmus
procedens ex manifeſte falſis non eſt
argumentatio probatiua de qua ſolum
intelligitur in hac diffinitione: ſed ſoluʒ
eſt argumentatio illatiua. Ad ter-
cium dicitur ꝙ tota oȝo compoſita ex p̄
miſſis ⁊ concluſione bene arguit mẽtem
ſecundum partem eius reſpectu ante-
cedentis: ⁊ hoc capiendo tota collectiue
pro perfecta: quia ſi caperetur tota di-
ſtributiue vt eſt idem ꝙ quelibet pars
ſic tota oratio compoſita ex premiſſis ⁊
concluſione non arguit menteʒ ſed vna
pars tantum. Ad quartum dicit̃ ꝙ
Ariſto. in primo thopicoruʒ ſub ſilogiſ
mo comprehendit entimema. et ſub in
ductione exemplum. Ad quintum
dicitur ꝙ licet alie ſpecies quantum ad
virtutem inferendi ad ſilogiſmuʒ redu
cantur non tamen quantum ad formaʒ
arguendi ideo ſunt ſpecies a ſilogiſmo
diſtincte.

I nductio eſt. Poſtꝙ autor
ſuperius determiauit de argu
mentatione in communi tam
diffinitiue ꝙ diuiſiue ipſam diuidendo
per ſuas ſpecies. hic conſequenter de-
terminat de ſpeciebus eius. Et quia dif
finitio ſilogiſmi eſt poſita ſufficiẽter in
quarto tractactu quia per illam diffini-
tionem poteſt diffiniri ſilogiſmus ſim-
pliciter remota illa particula ⁊ conceſſis
⁊ etiam ſilogiſmus dialeticus poſita ea
deʒ particula. vt dicendo: ſilogiſmus eſt
oratio in qua quibuſdam poſitis ⁊ con
ceſſis neceſſe eſt aliud accidere per ea
que poſita ſunt ⁊ conceſſa. ideo autor ſe
excuſat de ſpeciali determinatione ſilo-
giſmi. quia diffinitõ eius data eſt prius
ideo inter alias ſpecies argumentatio-
nis primo determinat de inductione.
quia eſt aliquo modo perfectior alijs.

Primo ſciendum ꝙ ſic diffinitur in
ductio. Inductio eſt progreſſio a ſin-
gularibus ad vniuerſale probanduʒ. vt
ſortes currit plato currit ⁊ ſic de aliis er
go omnis homo currit. In qua diffini-
nitione ponitur progreſſio loco generis
⁊ capitur ibi ſimilitudinarie progreſſio
per ſimilitudinem ad motum progreſſi
uum animalis: quia ſicut ille motus fit
preponendo pedem pedi: ſic ille motus
rationis. i. progreſſio fit capiendo vnuʒ
ſingulare poſt aliud. ideo ibi capitur p̱-
greſſio pro motu rationis. deinde poni-
tur a ſingularibus ad differentiam ſilo-
giſmi ⁊ entimematis que procedunt ab
vniuerſalibus ad ſingularia. ⁊ ſubiungi
tur ad vniuerſale ad differentiam exem
pli quod procedit ab vno ſingulari ad
aliud: ⁊ non vniuerſale. Ex qua diffini-
tiõe pʒ ꝙ inductio et deſcenſus aliquo
modo opponuntur. quia deſcenſus eſt
ab vniuerſali ad particulare inductio
vero econtra. Secundo ſcienduʒ ꝙ
ſingulare dupliter ſumitur. vno modo
ſpecialiter ſolum pro indiuiduo deter-
miato. Alio modo generaliter pro quo
libet inferioris alicuius ſuperiori. ⁊ hoc
modo ſpecies alicuius vniuerſalis poſ
ſunt dici ſingularia generis. quia licʒ nõ
ſint ſingularia ſimpliciter: ſunt tamẽ ſin
gularia in reſpectu ⁊ hoc modo ſumitur
ſingulare in diffinitione. ⁊ etiaʒ capitur
vniuerſale generaliter pro quolibet ſu-
periori. ⁊ nõ fit proceſſus ad vniuerſale
indiffinite acceptuʒ. q2 ibi non eſt prop̃e
inductio. ſor. currit plato currit. et ſic de
alijs ergo homo currit. ſed dʒ fierri pro
ceſſus ad vniuerſale vniũſaliter ſump-
tuʒ quod eſt vl̃e ſecunduʒ reʒ ⁊ moduʒ
ſimul. vt concludendo: ergo omnis hõ
currit. Tercio ſcienduʒ ꝙ dupliciter
poteſt fieri inductio. vno modo enume
rando aliqua ſingularia tantum et non
oĩa vt dicẽdo ſortes currit plato cur-
rit ergo homo currit: ⁊ hec inductõ non
eſt conſequentia neceſſaria: quia ante-
cedens poteſt eſſe verum conſequente
exiſtente falſo: ſed eſt probabilis tantũ.
Alio mõ fit inductio enumerando om
nia ſingularia ſimul: ⁊ adhuc poteſt fie-
ri dupliciter. vno mõ enumerãdo oĩa
ſingularia in propria forma cum illa p̱-
ticula ⁊ non ſunt plura. Alio modo enu
merãdo aliq̃ ſingularia in ꝓpria forã ⁊
conprehendendo alia ſub vna clauſula
cõi vt dicẽdo ⁊ ſic de alijs. ⁊ vtroqʒ iſto
rũ modorũ inductio eſt cõſequentia ne
ceſſaria: ſed tamen non eſt coſequentia
formalis: ſed materialis tantum. quia
tenet gratia habitudinis materialis. ſci
licet propter habitudinem ſingularium
ad ſuum vniuerſale propter quam ha-
bitudineʒ preſupponitur in inductione
vna propoſitõ per ſe nota que continet̃
in mente. ex qua cuʒ antecedente induc
tionis fit ſilogiſmus reducendo induc-
tionem ad ſilogiſmum. Quarto ſci
endum ꝙ inductio ſic reducitur ad ſilo
giſmum. quia in concluſione inductõis
ſunt duo termini quorum ſubiectum fit
minor extremitas. ⁊ predicatum fit ma
ior extremitas in ſilogiſmo. et ſingu-
laria que non ponuntur in concluſione
accipiuntur pro medio vt iſta inductio.
ſortes currit plato currit ⁊ ſic de alijs er
go omnis homo currit ſic reducit̃. oĩe
quod eſt ſortes vel plato et ſic de alijs
currit: omnis homo eſt ſortes vel plato
⁊ ſic de alijs ergo omnis homo currit. et
debent capi illa ſingularia diſiunctiue ⁊
non copulatiue quia non poſſunt copu
latiue verificari de ſuo vniuerſali: ſed
diſiunctiue tantum. Contra predicta
arguitur primo ſic. Inductio eſt motus
rationis vel intellectus cum ſit argumẽ
tatio: ſed motus intellectus nõ fit a ſin
gularibus quia intellectus non cogno-
ſcit ſingularia. ſed ſolum vniuerſale qᷣ
eſt obiectum eius. ergo inductio non fit
a ſingularibus. Secundo ſic in om
ni argumentatione probatiua antece-
dens debet eſſe notius conſequente ſʒ
ſingularia non ſunt notiora ſub vniuer
ſali: cuʒ ſint infinita ⁊ indeterminata g̃
inductio non fit a ſingularibus ad vni
uerſale. Tercio ſic: hec eſt bona in-
ductio: omnis equus currit: omnis ho-
mo currit et ſic de alijs ſpeciebus ani-
malis: ergo omne animal currit: ⁊ tamẽ
ibi non arguitur a ſingularibus ad vni-
uerſale. ergo contra diffinitionem.

Quarto ſic: hic arguitur a ſingulari-
bus ad vniuerſale. ſortes currit: plato
currit ⁊ ſic de alijs: ergo omnis aſinus
currit ⁊ tamen ibi non eſt bona conſe-
quentia: ergo male dicitur ꝙ inductio
eſt bona conſequentia. Quinto ſic
in omni ſilogiſmo ſunt tres termini. ſed
in inductione ſunt plures termini quaʒ
tres: ergo inductio non reducitur ad ſi
logiſmum. Ad primum dicitur ꝙ li-
cet intellectus non cognoſcat ſingularia
directe: tamen bene cognoſcit reflexe p̱
hoc ꝙ intellectus reflectitur ad ſenſum
quo ſingularia cognoſcuntur. ſed ſolum
cognoſcit vniuerſale directe tanquam
proprium obiectum eius. Ad ſecun
dum dicitur ꝙ licet ſingularia non ſint
notiora ſimpliciter ſuo vniuerſali: tamẽ
ſunt notiora quo ad nos ꝙ ſuum vni-

uerſale:⁊ licet aliquando ſingularia ſint infinita quo ad nos: tamen aliqua poſſunt eſſe nobis nota ⁊ tunc enumerãdo illa que ſunt nobis nota: ⁊ comprehendendo alia ſub illa clauſula communi: ⁊ ſic de alijs poteſt fieri inductio.

Ad tercium dicitur ꝙ licet ibi non bene arguatur a ſingularibus ſimpliciter: tamen bene arguitur a ſingularibus in reſpectu: quia iſta omnis equus currit eſt quodammodo ſingularis ad iſtã omne animal currit. ⁊ hoc ſufficit ad inductionem vt dictum eſt. Ad quartum dicitur ꝙ ibi non arguitur a ſingularibus ad vniuerſale illorum ſingularium enumeratorum quod ad inductionem requiritur. Ad quintum dicitur ꝙ licet in inductione ſint plures termini q̃ tres ſm vocem tamen accipiuntur per modum trium in ſilogiſmo. quia cũcta ſingularia in antecedente inductionis poſita capiuntur pro medio.

Entimema eſt ſilogiſmus

Poſtquã autor determinauit de ſilogiſmo ⁊ inductione que ſunt principaliores partes argumentationis. hic conſequenter determinat de entimemate ⁊ exemplo que ſunt reducibiles ad alias ſpecies ſcilicet entimema ad ſilogiſmum ⁊ exemplum ad inductionem ⁊ quia entimema eſt exmplo perfectius. ideo prius determinat de entimemate q̃ de exemplo. ipſum primo ſic diffiniens. Entimema eſt ſilogiſmus imperfectus. In qua diffinitione ponitur ſilogiſmus loco generis: capiendo ſilogiſmum communiter vt ſe extendit ad ſilogiſmuꝫ perfectum formaliter in modo ⁊ figura ⁊ ad ſilogiſmum perfectum virtualiter: ⁊ ponitur imperfectꝰ ad differentiam ſilogiſmi perfecti formaliter completi ex duabus premiſſis. Et conſequenter explicatur hec diffinitio. Entimema eſt oratio in qua non omnibus premiſſis poſitis ſed tantum vna infertur feſtinata concluſio vt hic omnis homo currit g̃ ſortes currit poſita maiore tantum. ⁊ preſuppoſita minore infertur concluſio. Primo ſciendum ꝙ in omni entimemate ſecundum intellectuꝫ ponuntur due premiſſe: ſed ſecundum vocem ponitur vna tantum ⁊ alia tacetur et retinetur in mente: et inquantum ſunt ibi due p̃miſſe ſm intellectũ vocatur ſilogiſmus: ⁊ ea ꝑte qua deficit vna ſecunduꝫ vocem dicitur imperfectus. et quia vna tacetur que retinetur in mente. ideo dicitur entimema ab en quod eſt in ⁊ timos quod eſt mens ⁊ monos quod eſt vnuꝫ quaſi in mente retinens vnam propoſitionem: ⁊ oportet illam q̃ retinetur in mente eſſe probabileꝫ et neceſſariam. ⁊ ꝙ preſupponatur tanq̃ vera. ⁊ propter hoc Ariſ. ſic diffinit entimema. Entimema eſt ſilogiſmus ex icotibus ⁊ ſignis: icos enim eſt propoſitio ꝓbabilis ⁊ ſignuꝫ ibi capit̃ pro ꝓpoſitiõe neceſſaria. vt hic omne aĩal currit ergo omnis hõ currit. minor preſupponit̃. ſ. omnis homo eſt aĩal: que eſt propoſitio neceſſaria. ⁊ ſignũ. Ex quo pꝫ ꝙ conſequentia entimematis non tenet gr̃a forme arguendi ſꝫ gracia materie. quia ibi preſupponit̃ virtus alicuius premiſſaruꝫ. Secundo ſciendũ ꝙ entiema ſic reducit̃ ad ſilogiſmuꝫ. qꝛ in ipſo ſunt due extremitates in concluſione. quarũ maior extremitas eſt predicatũ ⁊ minor extremitas ſubiectum: et ibi ponit̃ mediũ: quod nõ intrat concluſionẽ ⁊ ponitur in añte cuꝫ altera extremitatũ. vnde formãdo vnaꝫ premiſſarũ cuꝫ medio et cuꝫ extremitate non poſita in añte fit ſilogiſmꝰ ꝑfectus. ⁊ ſi mediuꝫ ponatur in añte cũ ſubiecto concluſionis ibi eſt minor p̃miſſa ⁊ deficit maior. vt hic om̃is homo eſt riſibilis ibi deficit maior. ſ. õe riſibile eſt animal ergo omnis homo eſt aĩal. Et ſi mediuꝫ ponat̃ cum predicato cõcluſionis q̃d eſt maior extremitas ibi eſt maior p̃miſſa et deficit minor. vt hic aĩal currit g̃ omnis hõ currit ibi deficit minor. ſ. omnis homo eſt aĩal. Et ſi tale medium poſſit ſubijci maiori extremitati ⁊ predicari de minori entimema reducitur ad primam figuram. ⁊ ſi predicatur de vtraq; ſic reducitur ad ſecundaꝫ ⁊ ſi ſubcitur vtriq; ſic reducitur ad terciam figuram. Tercio ſciendum ꝙ exẽplum ſic diffinitur. Exemplum eſt progreſſus ab vno particulari ad aliud particulare probandum propter aliquod ſimile in ipſis repertum. vt ſortes eſt riſibilis. ergo plato eſt riſibilis. eo ꝙ vterq; eſt homo: in quo habent ſimilitudinem eſſentialeꝫ. In qua diffinitione ponitur progreſſus loco generis. ⁊ ponitur ab vno particulari ad differentiam entimematis ⁊ ſilogiſmi. ⁊ ponitur ad aliud particulare ad differentiam inductõnis que procedit ad vniuerſale probanduꝫ ⁊ ponitur propter aliquod ſimile in ipſis repertum ad oſtendendum vnde ꝓuenit virtus probationis in exemplo. qꝛ prouenit propter ſimilitudinem duoruꝫ particularium adinuiceꝫ. ⁊ quicquid cõuenit vni ſingulari inquantum eſt ſimile alteri etiã conuenit alteri vt riſibile cõuenit ſorti inquantuꝫ eſt homo iõ riſibile conuenit platoni inquantũ eſt homo.

Quarto ſciendum eſt ꝙ ad reducẽdum exemplum ad ſilogiſmum oportet primo per inductionem imperfectaꝫ oſtendere maiorem extremitatẽ que eſt p̃dicatum concluſionis de illo communi in quo conueniunt illa ſingularia. ⁊ per illud commune oſtenditur ſilogiſtice de alio ſingulari quod eſt minor extremitas vt arguendo ſic. ſortes eſt riſibilis g̃ omnis homo eſt riſibilis. ibi eſt inductio imperfecta. ⁊ vltra omnis homo eſt riſibilis. plato eſt hõ ergo plato eſt riſibilis. in hoc ſilogiſmo homo ponitur ꝓ medio. ⁊ illud commune in quo ſibi aſſimilantur pro maiori extremitate: ⁊ ſuũ ſimile quod eſt plato eſt maior extremitas. ⁊ diffinitur aliter exempluꝫ ab Ariſtotile. Exemplum eſt argumentatõ que per ſimile minoris extremitatis oſtendit maiorem extremitateꝫ de medio et per medium de minori extremitate. ⁊ oportet maiorem extremitatem notõri modo conuenire primo ſingulari quam medio: et ꝙ notius inſit medio q̃ minori extremitati ratõne cuius totus proceſſus exemplaris vocatur: ⁊ per hoc patet quid ſit entimema et exemplum ⁊ q̃ modo reducunt̃ ad ſilogiſmum.

Contra predicta arguitur primo ſic. Entimema ⁊ ſilogiſmus inter ſe opponuntur ⁊ ſunt ſpecies diſtincte ergo entimema non eſt ſilogiſmus. Secundo ſic in primo poſterioruꝫ dicit̃ ꝙ entimema ẽ vere ſilogiſmus ergo entimema non eſt ſilogiſmus imperfectus.

Tercio ſic hic eſt ſilogiſmus imperfectus. omnis aſinus currit: ergo om̃is homo currit. ⁊ poſita illa minore omnis homo eſt aſinus erit ſilogiſmus perfectus: et tamen non eſt bona cõſequentia ergo male dicitur ꝙ in entimemate eſt bona conſequentia. Quarto ſic. vnuꝫ ſingulare ſimile alteri nõ eſt magis notum q̃ aliud. ſed omnis argumentatio procedit a magis noto ad minꝰ notum. ergo in exemplo vnum particulare non probatur per aliud. Quinto ſic non ſequitur. Sortes eſt riſibilis. ergo omnis homo eſt riſibilis: ⁊ tamen ibi arguitur eo modo reducendo exemplum ad ſilogiſmuꝫ oſtendendo maioreꝫ extrmitateꝫ de medio in quo conueniunt plura ſingularia. ergo exempluꝫ non eſt reducibile ad ſilogiſmũ. Ad primuꝫ iſtoruꝫ dicitur ꝙ lꝫ entimema nõ ſit ſilogiſmꝰ ꝑfecte in mõ et in figura for̃aliter

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

tamen eſt bene perfectus virtualiter: et
eſt imperfectus formaliter: eo ꝙ deficit
vna premiſſarum ⁊ eſt perfectus virtua
liter: quia ibi ſunt due premiſſe ſecundū
intellectum arguentis qui tacet vnam
quam preſupponit per ſe eſſe notam. iō
dicitur perfectus ſilogiſmus. Et per hoc
ſoluitur ſecundum argumentum.

Ad tercium dicitur ꝙ in entimema
te requiritur ꝙ illa premiſſa quam pre-
ſupponit ſit vera vel probabilis. ⁊ hoc
non fit in iſto argumēto. omnis aſinus
currit: ergo omnis homo currit. ideo ibi
non eſt entimema. ⁊ licet ibi ſit ſilogiſ-
mus perfectus formaliter: non tamen
eſt perfectus virtualiter quod requiri-
tur ad rationem entimematis. Ad
quartum dicitur ꝙ licet ſecundum rem
vnum ſingulare non ſit notius alio in
eo ꝙ ſingularia ſunt: tamen bene poteſt
eſſe quo ad nos notius alio: ⁊ ſecunduʒ
hoc poteſt probare aliud. Ad quin
tuʒ dicitur ꝙ licet inducendo exempluʒ
ad ſilogiſmum ⁊ illa inductione imper-
fecta non ſit conſequentia neceſſaria. ta
men bene eſt ibi conſequentia probabi
lis. quia probabile eſt ꝙ ſi maior extre-
mitas conueniat vni ſingulari eo ꝙ cō
uenit cum alio ſingulari in tali medio et
illud ſingulare contineatur ſub illo me
dio. ꝙ illa maior extremitas illi medio
vniuerſaliter conueniat.

l

Ocus eſt ſedes argumēti

Poſtquam autor determina-
uit de argumento et argumen
tatione. Hic conſequenter determinat
de loco qui per argumentum diffinitur
ſecundum ꝙ in eo confirmatur ipſum
argumentum ipſuʒ primo ſic diffiniens
Locus eſt ſedes argumēti vel id a quo
ad propoſitaʒ queſtionem conueniens
elicitur argumentum. Cuius ratio eſt
quia locus eſt habitudo neceſſaria ter-
minorū ad inuicē. vel eſt ꝓpoſitio neceſ
ſaria que eſt ꝑ ſe nota propter talē habi
tudinem terminorum inter ſe. ſed in tali
habitudine terminoruʒ inter ſe vel in ꝓ
poſitione per ſe nota que fit ex illis ter
minis confirmatur medium probans et
inferens concluſionem quod dicitur ar
gumentum: et etiam elicitur virtus argu
menti ad propoſitam queſtioneʒ ex illa
habitudine terminorum vel ex aliqua
propoſitione per ſe nota: iō locus bene
dicitur argumentum vel illud a quo eli
citur argumentum. prima autem pars
conuenientius ⁊ principalius conuenit
loco maxime. et ſecunda conuenit loco
differentie maxime quamuis quelibet
pars aliquo modo poſſit competere cui
libet loco: quia in vtroqꝫ confirmatur
argumentum: et etiam ab vtroqꝫ poteſt
elici argumentum ad aliquam propo-
ſitam queſtionem. Primo ſcienduʒ
ꝙ hic non capitur proprie locus pro ſu
perficie corporis continentis que eſt
menſura locati vt capitur in predicamē
tis. ſed capitur tranſumptiue pro habi-
tudine terminoruʒ vel propoſitione per
ſe nota que eſt aliquo modo generati-
ua et conſeruatiua argumenti: ſicut lo-
cus dicitur conſeruatiuus locati. et dici-
tur etiam talis locus dialeticus ſedes
argumenti: non proprie ſed methapho
rice ſiue tranſumptiue: quia ſicut ſedēs
in ſede confirmatur et quieſcit: ita argu
mentatio quieſcit et confirmatur in lo-
co dialetico quia cum intellectus dubi-
tat de virtute probatiua vel illatiua ar
gumenti et reperit habitudinem termi-
norum vel propoſitionem per ſe notam
vbi confirmatur illa habitudo tūc intel
lectus quieſcit ⁊ āplius non dubitat de
illa virtute nec de cōcluſione probata ꝑ
argumnetum. Secundo ſciendum
ꝙ locus diuiditur per locum maximaʒ
et locum differentiam maxie. qui ſic in
ter ſe differunt: quia locus differentia
maxime dicit habitudinem terminoruʒ
in qua fundatur ⁊ confirmatur argumē
tuʒ imcomplete tn̄ ⁊ imperfecte. ⁊ locus
maxima dicit propoſitionem per ſe no-
tam propter illam habitudinem termi-
norum que complete ⁊ explicite termi-
nat argumentum. verbi gracia arguen
do ſic. ſortes eſt homo ergo ſortes eſt
animal. ſi probetur per locum a ſpecie
ad genus eſt locus differentia maxime
⁊ terminat imperfecte argumentuʒ quia
poteſt adhuc dubitari qualis eſt illa ha
bitudo ſpeciei ad genus. ſed cum adue
nit iſta maxima de quocūqꝫ predicatur
ſpecies et ſuuʒ genus. tunc explicite ter
minatur argumentum ⁊ per hoc habe-
tur ſufficientia iſtorum membrorum. qr
omnis locus confirmat argumentuʒ. vl̄
ergo confirmat explicite ⁊ perfecte ⁊ ſic
eſt locus maxima. vel implicite ⁊ imper
fecte ⁊ ſic eſt locus differentia maxime
Ex quibus patet ꝙ locus differētia ma
xime via generatōnis eſt prior ꝙ̄ locus
maxima: tamen via perfectionis eſt po
ſterior. ⁊ dicitur locus maxima per ap-
poſitionem. ⁊ ſic ibi non eſt incongrui-
tas conſtructionis. maxima enim tene
tur ſubſtantiue ⁊ non adiectiue. Ter
tio ſcienduʒ ꝙ locus maxima idem eſt
ꝙ ipſa maxima. ⁊ maxima eſt propoſi-
tio per ſe nota qua non eſt altera prior
neqꝫ notior. vt omne totum eſt maius
ſua parte: ⁊ ratio diffinitionis eſt quia
in tali propoſitione eſt habitudo imme
diata vel per ſe nota terminorum inter
ſe: ideo cognitis illis terminis intellec-
tus ſtatim apprehendit habitudinem il
lorum terminorum ⁊ cognoſcit propoſi
tionem neceſſariam que fit ex illis ter-
minis: et illa non notificatur per aliam
propoſitionem ſed per ſuos terminos:
ideo nulla eſt notior ipſa. ⁊ vocatur ma
xima quia licet ſit parua in quantitate
eſt tamē maxima in virtute: ⁊ in gradu
certitudinis quia poteſt certificare mul
tas alias propoſitiones. Alio nomine
dicitur dignitas quia ſe ipſam dignifi-
cat vt ab intellectu cognoſcit̄. Alio mo
do dicitur communis animi conceptō.
quia ab intellectu multorū faciliter con
cipitur. ideo illam ſic diffinit Boecius.
Communis animi conceptio eſt quam
quiſqꝫ probat auditam. Quarto ſci
endum ꝙ locus differentia maxime eſt
ille per quem vna maxima differt ab
alia vt ſunt termini habentes neceſſari
am habitudinem inter ſe. ex qua proue
nit neceſſitas illius maxime vt iſte ma-
xime de quocunqꝫ predicatur ſpecies
⁊ ſuum genus ⁊ de quocunqꝫ predica-
tur diffinitio ⁊ diffinitum. differunt per
ſuos terminos: ⁊ illi termini inquantuʒ
habent habitudinem neceſſariam ad in
uiceʒ vocantur loci differentie maxime
vnde dicuntur loci inquantum ex ipſis
elicitur argumentum vel in ipſis confir
matur. ⁊ dicuntur differentie maxime in
quantum faciunt vnam maximā differ
re ab alia. Contra predicta arguitur
primo ſic. argumentum eſt medium ar-
gumentationis probās concluſionem.
⁊ locus maxima eſt vna propoſitio ar-
gumentationis. ſed medium non confir
matur in premiſſis argumentationis. er
go locus maxima non eſt ſedes argu-
menti. Secundo ſic argumentum ⁊
locus idem ſunt: vt in iſto argumento
homo currit ergo animal currit. homo
eſt argumentum: quia eſt medium pro
bans concluſionē: et etiam eſt locus in
quantum in ipſo eſt ſpecies: ⁊ dicitur lo
cus a ſpecie. ſed idem non confirmat
ſeipſuʒ: ergo locꝰ male dr̄ ſedes argumē
ti. Tercio ſic. locus differentia maxi

me eſt pars loci maxime et in eo conti
netur ergo membra huius diuiſionis
coincidunt. Quarto ſic. hec eſt vna
maxima: omne totum eſt maius ſua par
te: et tamē aliqua eſt notior ipſa: vt iſta
de quolibet eſſe vel nō eſſe de nullo am
bo ſimul. ergo contra diffinitionem ma
xime. Quinto ſic omnis locus eſt ha
bitudo vt patet in diffinitionibus om-
nium locorum: ſed termini maxime non
ſunt habitudo ergo male dicuntur loci
differentie maxime. Ad primum di
citur ꝙ licet argumentum quantum ad
ſuum materiale quod eſt terminus qui
eſt medium argumentationis non con-
firmetur per maximam: tamen quantuꝫ
ad virtutem probandi concluſionem cō
firmatur in maxima per quaꝫ virtus ar
gumenti perfecte explicatur ⁊ manife-
ſtatur intellectui. Ad ſecundum dici
tur ꝙ licet locus ⁊ argumentum quādo
qꝫ ſint ideꝫ materialiter tamen differūt
formaliter: vt in illo exemplo predicto
homo inquantum habet virtutem pro
bandi concluſionem dicitur argumentū
⁊ inquantum eſt ſpecies ⁊ habet habi-
tudineꝫ ad genus dicitur locus: ⁊ in iſta
habitudine confirmatur virtus que di
citur argumentum. Ad tercium dici
tur ꝙ licet in maxima includatur mate-
rialiter locus differentia maxime tanq̄
pars materialis eius: non tamen forma
liter vt pertinens ad formam maxime
ideo locus maxima ⁊ locus differentia
maxime non coincidunt in idem forma
liter. Ad quartum dicitur ꝙ licet ali
qua propoſitio ſit ſimpliciter notior iſta
omne totum eſt maius ſua parte: nulla
tamen eſt notior in ſuo genere. hoc eſt
que fiat ex eiſdem terminis ⁊ in eodem
generere terminorum. quia ex talibus
terminis nulla conſtituitur immedia-
tior iſta ſcilicet omne totum eſt maius
ſua parte. Ad quintum dicitur ꝙ li-
cet termini maxime ſecunduꝫ voceꝫ nō
ſint habitudines: tamen quantum ad
ſignificata ipſorum important habitudi
nes. quia ſunt termini communes et ta-
les ſignificant habitudines rerum inter
ſe. vt genus ſignificat habitudinem ſu-
perioris ad inferiora ⁊ ſpecies ecōtra.

l Ocus differentia maxie.

Poſtquam autor determina-
uit de loco in conmmuni tam
diffinitiue q̄ diuiſiue. ⁊ poſuit diffiniti-
onem loci maxime et etiam loci diffe-
rentie maxime. Hic conſequenter di-
uidit locum differentiam maxime per
locum intrinſecum extrinſecum ⁊ medi-
um. Cuius diuiſionis ratio eſt quia
omnis locus differentia maxime impor
tat habitudinem termini inferentis ad
terminuꝫ illatum. vel ergo terminus in
ferēs ſimpliciter conuēit cuꝫ tīo illato et
ſic eſt locus intrinſecus. vel diſconuenit
ab eo ⁊ hoc eſt dupliciter. quia vel diſ
conuēit ſimpliciter: vel ꝑtiꝫ conuēit ⁊ ꝑ
tim differt. ſi primum ſic eſt locus extrin
ſecus: ſi ſecundum ſic eſt locus medius

Primo ſciendum eſt ꝙ locus intrin
ſecus eſt quando ſumitur argumentum
ab his que ſunt de ſubſtantia rei. hoc
eſt quādo terminus inferens eſt de ſub
ſtantia vel eſſentia termini illati: vt pro
poſita iſta queſtione vtruꝫ ſortes ſit ani
mal. arguitur ſic ſortes eſt homo ergo
ſortes eſt animal ibi ſumitur argumen-
tuꝫ ab illo termino inferente homo qui
intrinſece conuenit cum termino illato
ſcilicet cum animali. Et dicitur locus in
trinſecus quia quando terminus infe-
rens eſt intrinſecus illato. vel econtra
ibi eſt intrinſeca habitudo inter illos
terminos. eo ꝙ habitudo vnius termi
ni ad alium non diſtinguitur reali-
ter a termino cuius eſt habitudo. nec
ſemper oportet ad talem locum quod
terminus inferens ſit de eſſentia.
vel diffinitione termini illati. ſed ſufficit
ꝙ ſit intrinſecus ſecundum aliquem mo
dum eſſendi in. Secundo ſciendum
ꝙ locus extrinſecus eſt quando ſumitur
argumentum ab his que ſunt omnino ſe
parata à ſubſtantia rei ideſt quando ter-
minus inferens ſimpliciter eſt extrinſecꝰ
et diſconueniens cum termino illato. vt
arguendo ſic. ſortes eſt albus. ergo ſortes
non eſt niger. terminus inferens ſcilicet
albus eſt totaliter extrinſecus termino il
lato ſcilicet nigro et propter hanc cauſam
talis locus vocatur extrinſecus. Et licet
habitudo localis in illo loco ſit quodam
modo intrinſeca in termino inferenti ta-
men eſt extrinſeca in ordine ad terminuꝫ
illatum: et eſt habitudo negatiua tantum
inter illos terminos et non habitudo po
ſitiua ſicut in loco intrinſeco. Tercio
ſciénduꝫ ꝙ locus medius eſt quando ſu
mitur argumentum ab his que partim
conueniunt et partim differunt cum termi
nis in queſtione poſitis. hoc eſt quando
terminus inferens conuenit cum termino
illato. et partim differt. ſicut eſt inter con-
cretum et abſtractum que conueniunt in
re ſignificata: et differunt in modo ſigni-
ficandi: et conueniunt in principio dictio
nis: et differunt in fine. ſicut eſt inter con
iugata et caſus. vt ſi queratur vtrum iu-
ſticia ſit bona et probetur ſic. Juſtum eſt
bonum ergo iuſticia eſt bona: ibi iuſtum
partim conuenit et partim differt a iuſti-
cia. Et dicitur talis locus mediꝰ. quia ter
minus inferens medio modo ſe habet
ad terminum illatum quantum ad hoc
quod eſt conuenire et diſconuenire. ideo
iſte locus quantum ad conuenientiam et
differentiam termini inferentis et termi-
ni illati dicitur aliquo modo medius per
participationem inter terminum intrinſe-
cum et terminum extrinſecum. Quar
to ſciendum ꝙ predicta diuiſio loci per il
los tres modos non eſt diuiſio generis
in ſuas ſpecies. qꝛ locus nō dicitur eq̄
liter de iſtis tribus mēbris: ſed eſt diui
ſio analogi in ſua analogata. qꝛ locus
dicitur de iſtis tribus ſecundū prius et
poſterius: prius enim dicitur de loco in
trinſeco et poſtea de alijs. Et ratio eſt
quia locus eſt habitudo termini inferē
tis ad terminum illatum. ſed in loco in-
trinſeco vbi eſt haditudo poſitiua tan-
tum eſt perfectior habitudo q̄ in loco
extrinſeco vbi eſt habitudo priuatiua
tantum: que ſolum habet cognoſci per
reſpectum ad habitudinem poſitiuam.
ſicut priuatio cognoſcitur per habitum
et etiam locus medius participat ratio
nem vtriuſqꝫ loci. quia habet conueni
entiam cum loco intrinſeco et extrinſe-
co. et ea parte qua cōuenit cum loco in-
trinſeco perfectior eſt loco extrinſeco. et
per hoc patent diffinitiones et compa-
ratio illorum locorum inter ſe.

Sed contra predicta arguitur pri-
mo ſic. Locus maxima multiplicatur ſi
cut locus differentia maxime: ſed locus
maxima non diuiditur per locum intrin
ſecuꝫ et extrinſecuꝫ et medium: ergo ma
le diuiditur hoc modo locus differentia
maxime. Secundo ſic. locus diffe-
rentia maxime habet diuidi ſecundum
diuerſas differentias entis. eo ꝙ dicit
habitudinem termini ad terminuꝫ que
ſe tenet ex parte rei ſignificate. ſed plu-
res ſunt differentie entis quam tres ſi-
cut. idem. diuerſum. actus. potentia. acci
dens et ſubſtantia et ſic de alijs ergo
non ſunt tantum tres modi loci differen
tie maxime. Tercio ſic locus diale-
ticus dicitur ſecundum ſimilitudinem
ad locum realem: ſed omnis locus rea-
lis extrinſecus locato. quia eſt ſubiecti
ue in locante: ergo omnis locus dialeti
cus eſt extrinſecus et nullus eſt intrinſe
cus. Quarto ſic omnis locus eſt ha-
bitudo mediās inter terminū inferēteꝫ

et terminum illatum. ergo omnis locus
eſt mediꝰ. Quinto ſic. arguēdo ſic. ho
mo currit ergo animal curric. terminus
inferens ſcilicet homo partim conuenit
cuꝫ termino illato ⁊ partim ab eo differt
et tamen ibi non eſt locus medius. ſed
locus a ſpecie ad genus. ergo male diffi
nitur locus medius. Ad primum di
citur ꝙ licet non ponatur explicite diui
ſio loci maxime: tamen ſatis ponitur im
plicite. quia poteſt intelligi multiplica-
tio eius per diuiſionem loci differentie
maxime: quia variatis termis qui ſunt
differentie maxime ſecundum diuerſos
locos etiam variantur maxime que for
mantur ſecundum habitudines illoruꝫ
terminoruꝫ. ideo in quolibet loco ſpecia
li fit vna maxia ſpālis. Ad ſecunduꝫ
dicitur ꝙ licꝫ diuiſio loci differentie ma
xime ſumatur ſecundum aliquas diffe-
rentias entis .ſ. ſcdm idem et diuerſum
et partim idem et partim diuerſum non
tamen ſumitur ſecundum omnes diffe-
rentias entis: ideo non oportet ꝙ ſint
tot modi locorum quot ſunt modi entis
Ad tercium dicitur ꝙ licet locus di
aleticus habeat ſimilitudinem cum lo
co naturali in eo ꝙ eſt conſeruatiuus et
generatiuus argumēti ſicut locus natu
ralis eſt conſeruatiuus locati non tamē
ſumitur ſecundum illam ſimilitudinem
que eſt eſſe extrinſecuꝫ quare non opor
tet ꝙ omnis locus differentia maxime
ſit extrinſecus. Ad quartum dicitur
ꝙ negatur conſequentia: et ratio eſt qꝛ
non dicitur locus medius eo ꝙ ſit habi
tudo medians inter illos duos termi-
nos: ſed quia terminus inferens partiꝫ
conuenit cum termino illato et partim
differt ab eo. Ad quintum dicitur ꝙ
licet homo et animal partim conueniāt
et differant: tamen homo ibi non infert
animal in illo argumento inquantum
eſt conueniens ⁊ differens ſimul: ſed ra

tione conuenientie tantum: ideo ibi eſt
locus intrinſecus.

l Ocus intrinſecꝰ diuiditur.
Poſtquam autor poſuit diui-
ſionem loci differentie maxime
et diffinitiones membroruꝫ eius. hic con
ſequenter ſubdiuidit vnum menbrum il
lius diuiſionis ſcilicet locum intrinſecum
dicens ꝙ locus intrinſecus diuiditur per
locum a ſubſtantia et per locum a conco-
mitantibus ſubſtantiam. Cuius ratio eſt
quia in omni loco intrinſeco terminus in
ferens aliquo modo facit vnum cum ter
mino illato. vel ergo dicit conuertibiliter
totam ſubſtantiam termini illati: vel di-
cit aliquid concomitans illam ſubſtantiā
et non dicit conuertibiliter illam ſubſtan
tiam ſecundum ſe totam. Si primum ſic
eſt locus a ſubſtantia. Si ſecundum ſic
eſt locus a concomitantibus ſubſtantiam
et quia terminus dicens conuertibiliter
totam ſubſtantiam alterius perfectiorem
habet habitudinem ad alterum quam il
le qui non dicit conuertibiliter ipſaꝫ. ideo
locus a ſubſtantia eſt perfectior quam lo
cus a concomitantibus ſubſtantiam.

Primo ſciendum ꝙ locus a ſubſtan
tia eſt quando terminus inferens dicit
conuertibiliter totam ſubſtantiam termi-
ni illati vt arguendo a diffinitōne ad dif
finitum: et non oportet ad talem locuꝫ ꝙ
ſemper terminus inferens explicet ſub-
ſtantiam termini illati: quia locus a diffi
nito ad diffinitionem eſt locus a ſubſtan
tia: ⁊ tñ diffinitū non explicat naturaꝫ dif
finitionis nec diſcriptum reſpectu deſcri
ptionis. ideo non ſemper oportet ꝙ ter-
minus inferens dicat explicationem alte
rius: ſed ſufficit ꝙ dicat conuertibiliter to
tam ſubſtantiam eius. et ideo in textu ſic
diffinitur locus a ſubſtantia eſt quando
ſumitur argumentum a ſubſtantia termi-
norū in queſtōne poſitorū quod dꝫ intel
ligi a ſubſtātia hoc eſt ab illo quod dicit

conuertibiliter totam ſubſtantiam rei. Et
nō capitur ibi ſubſtantia generaliter pro
quocunqꝫ eſſe rei: vt ſumitur in diffinitio
ne loci intrinſeci: alꝰs nō differret diffinitō
loci intrinſeci a diffinitōe loci a ſubſtātia
Secundo ſciendum ꝙ locus a conco-
mitantibus ſubſtantiam eſt quando ſu-
mitur argumentum ab his que conueni
unt cum ſubſtantia rei: non tamen dicunt
conuertibiliter totam ſubſtantiaꝫ eius vt
quando terminus inferens conuenit cuꝫ
termino illato: non tamen conuertibiliter
vt arguendo a parte ad totum: vel a toto
ad partem. vel a cauſa ad effectum: vel
econtra: in talibus enim terminis inferēs
ſemper facit aliquo modo idem cum ter-
mino illato non tamen conuertibiliter. et
non oportet in tali loco ꝙ ſemper termi-
nus inferens ſit vnum in eſſentia cuꝫ ter
mino illato. ſed ſufficit ꝙ ſm aliqueꝫ mo
duꝫ eſſendi in includatur in eſſe eius et
facit vnum cuꝫ ipſo in ratione inferentis
et per reſpectuꝫ ad argumentuꝫ quod in
fert terminum illatuꝫ poſituꝫ in queſtio-
ne. Tercio ſciendum ꝙ locus a ſubſtā
tia diuiditur per locuꝫ a diffinitione a de
ſcriptione et a nominis interpretatione.
Cuius ratio eſt quia in loco a ſubſtantia
vnuꝫ terminorum ſemper dicit explicati-
onem alterius. licet non ſemper terminus
inferens dicat explicationem termini illa
ti vt prius dictum eſt: ſed ab ipſo denoīa
tur locus: vel ergo talis explicatio ſumi-
tur a principijs eſſentialibus rei: et ſic eſt
locus a diffinitione: vel a proprietatibus
eius: ⁊ hoc dupliciter. vel ſumitur a pro-
prietatibus rei ſm ſe: vel ab ipſis proprie
tatibus inquantum ab ipſis fit impoſitio
nominis. Si primuꝫ ſic eſt locꝰ a deſcrip
tione. ſi ſecunduꝫ ſic eſt locus a nominis
interpretatione. diffinitio eniꝫ explicat eſ
ſe rei per eſſentialia et deſcriptio idem ex
plicat per accidenralia ipſius: et interpre
tatio explicat ipſum per proprietates a ꝙ̃

bus nomen imponitur. ⁊ quandoqꝫ vo
catur diffinitio quid nominis Quar
to ſcienduꝫ ꝙ̃ diffinitio dupliciter conſi
deratur. vno modo quantuꝫ ad eiꝰ ſub
ſtantiaꝫ prout dicit principia eſſentialia
diffiniti: ⁊ ſic ipſa eſt medium ſilogiſmi
demonſtratiui: ⁊ ab ea ſumitur locus de
mōſtratiuus ⁊ non dialeticus. Alio mo
do conſideratur inquantuꝫ ſumitur ſub
illa intentōe ſecūda que eſt diffinitio: ⁊
hoc dupliciter: quia vel ſumitur per re-
ſpectuꝫ ad predicata que notiori modo
conueniunt diffinito ꝙ̃ diffinitioni ⁊ ſic
ab ea ſumitur locus ſophiſticus ⁊ argui
tur ſecundum fallaciam petitionis prin
cipij. Alio modo ſumitur reſpectu pre-
dicatorum que notiori modo conueni-
unt diffinitioni ꝙ̃ diffinito: ⁊ hoc modo
ab ea ſumitur locus dialeticꝰ: et hoc mo
do hic conſideratur. ⁊ per hoc patet di-
uiſio ⁊ ſubdiuiſio loci intrinſeci. Con
tra predicta arguitur pͥmo ſic. a cauſa ef
ficiente ſumitur locus intrinſecus: et ta
men non eſt locus a ſubſtantia vt patet
in textu nec etiā a concomitantibus ſub
ſtantiam. quia cauſa efficiens non con-
comitatur ſuum effectum: ſed eſt ſibi ex
trinſeca ergo inſufficienter diuiditur lo-
cus intrinſecus in textu. Secundo ſic
arguendo a genere ad ſpeciem ſumitur
argumentū a ſubſtantia terminorum in
queſtione poſitorum: et tamen ibi non
eſt locus a ſubſtantia: ergo contra diffi
nitionem loci a ſubſtantia. Tercio
ſic illa que concomitantur ſubſtantiam
rei ſunt extra ipſam ſubſtantiam: ergo
quando ſumitur argumentum a conco-
mitantibus ſubſtantiam fit locus extrin
ſecus ⁊ non intrinſecus. Quarto ſic
ab eodem non ſumitur locus dialeticus
et ſophiſticus cum inter ſe opponantur
ſed a diffinitione ſumitur locus ſophiſti
cus ergo ab ipſa non ſumitur locus dia
leticꝰ: ꝗ̃ cōtra diuiſioneꝫ loci a ſubſtātia.

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Quinto ſic locus a diffinito et a de-
ſcripto ſunt loci a ſubſtantia et tamē nō
ponuntur in iſta diuiſione loci a ſubſtā
tia: ergo ipſa eſt inſufficiens. Ad pri
mum iſtorum dicitur ꝙ licet cauſa effi-
ciens ſit extrinſeca effectui ſecunduʒ eſ-
ſe. tamen ſecundum virtutem eſt aliquo
modo intrinſeca et aliquo modo facit
vnum cum ipſo: et ſecundum illam vir-
tutem ſe habet vt terminus inferens re
ſpectu effectus. et etiam reſpectu illoruʒ
duorum predicatorum ſcilicet bonum ⁊
malum. Ad ſecundum dicitur ꝙ licʒ
genus ſit de ſubſtantia ſpeciei per mo-
dum principij: non tamen dicit totam
ſubſtantiam ſpeciei conuertibiliter: ideo
arguendo a genere ad ſpeciem non ar-
guitur a ſubſtantia rei eo modo quo in
telligitur in diffinitiōe loci a ſubſtantia
Ad tercium dicitur ꝙ licet illa que
concomitantur ſubſtantiam non ſint in
trinſeca eſſentialiter. tamen bene ſunt
intrinſeca ſecundum aliquem modum
eſſendi in: et hoc ſufficit ad locuʒ intrin
ſecum. Ad quartum dicitur ꝙ ab eo
dem vno modo capto non ſumitur lo-
cꝰ dialeticus ⁊ ſophiſticus: ſed bene ab
eodem ſumpto diuerſimode. modo ſic
eſt de diffinitione vt dictum eſt in quar
to notabili. Ad quintum dicitur ꝙ
licet in iſta diuiſione loci a ſubſtantia
non ponatur explicite locus a diffinito
tamen ſubintelligitur per locum a diffi-
nitione. et ſimiliter diceretur de loco a
deſcripto: et ab interpretato. quia oīa
iſta correlatiue ſe habent in ordine ad
diffinitioneʒ. deſtriptionem ⁊ interpreta
tionem: et etiam locus qui ſit a diffini-
tione cauſali que datur per cauſas effi-
cientes vel finales ſub loco a deſcriptio
ne comprehenditur: quia illa reducun-
tur ad diffinitionem deſcriptionis.

Sequitur de loco a diffinitiōe.

d

Iffinitio eſt oratio. Poſtꝙ
autor premiſit diuiſioneʒ loci a
ſubſtātia. hic conſequēter deriat
de menbris eiꝰ. et primo de loco a diffini
tione: quia eſt perfectior alijs. et incipit
determinare in ſpeciali de ſilogiſmo diale
tico oſtendendo quo modo in particula-
ri formatur ſecunduʒ diuerſos locos ſpe
ciales: et quia locus a diffinitione preſup
ponit ipſam diffinitionem quia per eam
diffinitur ideo autor prius oſtendit quid
ſit diffinitio dicens ꝙ diffinitio eſt oratio
indicans quid eſt eſſe rei per eſſentialia
et dicitur oratio eo quia eſt quoddam cō
plexum includens diuerſa principia diffi
niti ſcilicet genus et differentiam: quod
quidem complexum eſt oratio imperfec-
ta et ſignificat quid eſt eſſe rei quia ex-
plicat principia eſſentialia ſpeciei ex qui
bus conſtat tota quiditas ſpeciei. ſ. genus
et differentiam: que dicunt totum eſſe eſ-
ſentiale eius a prima potentia vſqꝫ ad vl
timum actum tranſcundo per omnes ac-
tus inter medios. Et ſolum hic diffinitur
diffinitio pro diffinitōne quiditatiua que
eſt ſimpliciter diffinitio: et non pro diffini
tione cauſali que datur per cauſas extrin
ſecas diffiniti. nec pro diffinitiōe deſcrip
tiua nec quid nominis. Primo ſcien-
dum ꝙ locus a diffinitione eſt habitudo
diffinitionis ad diffinitum: et illa habitu
do eſt habitudo idemptatis et conuerti-
bilitatis: quia diffinitio dicit idem eſſen-
tialiter et conuertibiliter cum diffinito. et
inde prouenit ꝙ quicquid affirmatur vel
negatur de diffinitione etiam affirmatur
vel negatur de diffinito. econtra de quo-
cunqꝫ verificatur diffinitio vel negatur ⁊
etiam diffinitum ⁊ econtra: ⁊ continet iſte
locus quatuor argumenta et quatuor ma
ximas primo ſubitiendo diffinitionem af
firmatie. ſecundo predicando. tercio ſubi
ciendo negatiue. et quarto predicādo ne
gatiue quorum exempla et maxime ſatis
patent in textu. ⁊ cauſa illarum maximaꝝ
redditur propter habitudineʒ diffinitio-
nis ad diffinitum. Secundo ſciendū
ꝙ licet diffinitio ſit eadem eſſēcialiter cuʒ
diffinito: tamen differt ſecundum ratio-
nem accidentalem ab eo: quia diffinitio
dicit pricipia diffiniti que naturaliter pre
cedunt diffinituʒ. ⁊ capitur ſub modo plu
rium. diffinituʒ vero ſequitur illa princi-
pia: ⁊ ſe habet per moduʒ vnius cōpoſiti
ex illis principijs. ⁊ arguēdo a diffinitiōe
ad diffinitum oportet arguere ab ipſa eo
modo quo eſt eadem ⁊ conuenit cum dif
finito: ⁊ non ea parte qua differt ab ipſo
quia ſic non argueretur ab ea inquantuʒ
diffinitio eſt: ⁊ ſimiliter arguendum eſt a
diffinito ad diffinitionem. ideo non ſe-
quitur animal rationale eſt oratio ergo
homo eſt oratio. quia ibi arguitur a diffi
nitione ea parte qua differt a diffinito: ⁊
non inquantum ipſa eſt diffinitio. ⁊ com
mittit̄ fallacia accn̄tis. Similiter non ſe-
quitur homo eſt diffinitum ergo animal
rationale eſt diffinitum propter eandem
cauſam ⁊ ſimiliter diceret̄ de multis alijs
Tercio ſciendum ꝙ locus a diffini-
to eſt habitudo diffiniti ad diffinitioneʒ:
et tenet quatuor modos ſicut locus a dif
finitione: primo ſubiciendo diffinitum af
firmatiue. ſecundo predicādo diffinitū af
firmatiue tercio ſubiciendo diffinituʒ ne
gatiue. quarto predicando diffinituʒ ne-
gatiue: quorum modorum exempla ⁊ ma
xime ſatis patēt in textu. Ratio aūt quare
locus a diffinito ſimiliter tenet ſicut lo-
cus a diffinitione eſt: qꝛ ſicut diffinitō di
cit eſſentialiter ⁊ conuertibiliter idem cuʒ
diffinito ita diffinitum cum diffinitione.
et quia propter illam idemptitatem capi
untur modi quatuor arguēdi a diffinito
ad diffinitioneʒ ſicut etiam capiuntur q̄-
tuor modi arguendi a diffinitione ad dif
finitū eo ꝙ vtrumqꝫ habet ad aliud ſimi
lem habitudinem. Quarto ſciendū
ꝙ locus ſemper denomiatur a termino
inferente ⁊ non a termino illato. Cuius
ratio eſt quia locus eſt habitudo confir
matiua argumenti per quam accipitur
probatō conſequentis: ⁊ termini illati. ſʒ
illa habitudo confirmatiua argumenti
⁊ virtus probatiua ipſius conſequentis
eſt in ipſo termino inferente ſcilicet in
medio ⁊ non in termino illato: ideo locꝰ
ſemper denominat̄ a termino inferente
⁊ non a teīo illato ⁊ ꝓpter hoc qn̄ in an
tecedēte ponitur diffinitio dicitur locus
a diffinitione: ⁊ quando ponitur diffini
tum dicitur locus a diffinito. tamen locꝰ
non denominatur a termino inferente
materialiter accepto: ſed a termino infe
rente accepto formaliter. ſ. ſub illa inten
tione et ratione qua eſt terminus infe-
rens. ideo cuʒ dicitur ſor. eſt homo: igit̄
ſortes eſt animal. quaʒuis homo ſit quō
dam diffinitum. tamen non dicitur ibi
eſſe locus a diffinito vel ab homine: qꝛ
homo non eſt terminus inferens ſub ra
tione diffiniti ſiue hominis ſed ſub ra
tione ſpeciei ideo dicitur locus a ſpecie
et per hoc patent loci a diffinitione et a
diffinito. Contra predicta arguitur p̄
mo ſic. vnumquodqꝫ capit denomina-
tionem a ſuo vltimo actu: ſed differen-
tia eſt vltimus actus diffinitionis: ⁊ ab
ipſa diffinitio redditur conuertibilis cū
diffinito. ergo differentia cum predice-
tur in quale tota diffinitio debet predi-
cari in quale. ⁊ ſic diffinitio non ſignifi-
cat quid eſt eſſe rei. Secundo ſic. ar
guendo ſic animal rationale currit ergo
homo currit eſt petitō principij ergo ibi
inconuenienter arguitur a diffinitione
ad diffinitum nec ille tenet ſubiciendo
affirmatiue diffinitionem. Tercio ſic
hec eſt demonſtratio homo eſt animal
rationale. ergo homo eſt riſibilis: ergo
predicando diffinitioneʒ affirmatiue de
diffinito non eſt locus dialeticus ſed de

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES

mõſtratiuus. Quarto ſic eadem eſt habitudo medians inter diffinitionem et diffinitum et econtra ſicut eadem eſt via de ſurſum ad deorſuꝫ ⁊ econtra ergo cum locus ſit habitudo termini ad terminuꝫ ſequitur ꝙ locus ad diffinitionem ⁊ a diffinito non diſtinguntur.

Quinto ſic vnumquodqꝫ capit denominationem a fine vt habetur in ſecundo de anima. ſed termin⁹ illatus in loco ſe habet per modũ finis: ergo denominatio loci debet fieri ab ipſo ⁊ nõ a termino inferente. Ad primum dicitur ꝙ licet differentia predicetur in quale non tamẽ diffinitio: ⁊ eſt ratio q̇a ſolum illud predicatur in quale qđ dicit actum qualificantem ⁊ determinantem potentiaꝫ precedentem ipſum. ſicut differentia qualificat genus quod determinat ſed diffinitio cum dicat totuꝫ eſſe ſpeciei a prima potẽtia vſqꝫ ad vltimũ actum non preſupponit aliquam potentiam quam qualificet. ideo non predicatur in quale: nec differentia eſt proprie vltimus actus diffinitiõis: ſed eſſe aggregatuꝫ ex genere ⁊ differentia ideo

Ad ſecunduꝫ dicitur ꝙ ſi in illo argumento conſequens ſit notius reſpondenti quaꝫ añs: tunc ibi eſt petitio principij. hoc eſt ſi illud predicatum currit notius dicatur de diffinito q̃ de diffinitiõe in ordine ad ipꝫ ſed ſi econtra in ordine ad reſpondenteꝫ añs ſit notius cõſequente ibi eſt bonus locus dialeticus quia ad locum dialeticum non oportet ſemper procedere a notõribus ſimpliciter: ſed a notioribus reſpectu reſpondẽtis. ⁊ in eodem argumento reſpectu diuerſorum reſpondentiuꝫ poteſt eſſe locus dialeticus ⁊ petitio principij: ſecundũ ꝙ vni antecedens erit notius ⁊ conſequens alteri. Ad tercium dicitur ꝙ ſi in illa argumẽtatiõe oſtendatur cõcluſio propter habitudinẽ ipſorum p̄ncipiorum hominis animal rationale ad illam paſſionẽ que eſt riſibile ibi eſt bona demõſtratio et oſtẽditur propria paſſio ſubiecti per propria principia eius ſꝫ ſi oſtendatur illa concluſio virtute habitudinis diffinitõis ad diffinitũ. ſ. inquantũ animal rõnale eſt diffinitio iſtius diffiniti quod eſt homo et vt illa habitudo fundatur in illa intentiõe communi que eſt diffinitio ibi eſt locus dialeticus.

Ad quartum dicitur ꝙ licet a diffinitione ad diffinitum ⁊ econtra ſit eadem habitudo materialiter. eſt tamen differens formaliter inquantum virtus probatiua ſumitur a diffinitione vel a diffinito. Ad quintum dicitur ꝙ licet in his que dicunt cauſalitatem finis ſemꝑ a fine fiat denominatio: non tamen in his que dicunt cauſalitatem efficientis: ſed ibi ſumitur denominatio ab efficiente: modo locus dicit cauſalitatem efficientis ⁊ illud efficiens eſt terminus inferens: ideo habet denominari a termino inferentte ⁊ non a termino illato.

Eſcriptio eſt oratio. Poſtꝙ̃ autor determinauit de loco a diffinitione ⁊ diffinito. hic conſequenter detiat de loco a deſcriptõe ⁊ diffinito. primo diffiniens deſcriptioẽꝫ. cui⁹ cognitio requiritur ad cognitionem loci a deſcriptione dicens. deſcriptio eſt oratio ſignificans quid eſt eſſe rei per accidentalia: ⁊ dicitur oratio qꝛ deſcriptio cõponitur ex pluribus quorum vnum contrahit aliud et eſt quoddam complexum vt animal riſibile. ⁊ ponitur hic oratio loco generis. deinde ponitur ſignificans quid eſt eſſe rei per accidentalia: ad differentiam diffinitionis que ſignificat eſſe rei per eſſentialia: ⁊ ratio huius aſſignari poteſt: qꝛ illud quod ſignificat eſſe rei per ea que conſequuntur ens in ſpecie completum explicat ipſum per accidentalia cum omnia conſequẽtia eſſe rei in ſpecie completuꝫ ſint accidentalia: ſed đſcriptio explicat eſſe rei per illa que conſequntur ens in ſpecie completuꝫ. iđ explicat ipſum eſſe per accidentalia.

Primo ſciendꝫ ꝙ duplicia ſunt accidentalia: quedã ſunt cõmunia que conſequntur principia indiuidui. Alia ſunt propria que fluunt a principijs ſpeciei. đſcriptio autem habet dari per accidentia propria ⁊ non cõmunia niſi inq̄tum plura accidentia communia capiuntur loco vnius proprij ſecundum ꝙ vltimum illorum reſtringit alterum: ⁊ per hoc faciunt vnum conuertibile cum deſtripto verbi gratia: greſſibile bipes ſunt ambo accidẽtia communia reſpectu hominis: ⁊ tamẽ hoc aggregatum greſſibile bipes eſt vnum conuertibile cum homine eo ꝙ vnuꝫ contrahit aliud ⁊ econtra. ⁊ ideo illud aggregatuꝫ equipollet vni accidenti ꝓprio quamuis ſint ibi plura accidentia cõmunia. Et debet ſic itelligi diffinitio. deſcriptio eſt oratõ ſignificans eſſe rei per accidentalia. hoc eſt per accidentia propria vel communia appropriata. Et melius dicitur per accidentalia q̃ per accidẽtia. quia quandoqꝫ deſcriptio datur per inferiora alicuius ſuperioris. et quandoqꝫ ꝑ modos eſſendi ſubiecti: et iſta non ſunt vera accidentia ſed bene dicuntur accidentalia quia habent moduꝫ accidẽtiuꝫ

Secundo ſciendum ꝙ aliter ſic diffinitur deſcriptio. deſcriptio eſt oratio conſtans ex genere ⁊ proprio vt animal riſibile eſt deſcriptio hominis et includit genus ⁊ proprium eius. aliter tamen ponitur genus in diffinitione ⁊ deſcriptiõe quia genus conſideratum vt eſt principium formale et eſſentiale ſpeciei. ponit̃ in diffinitione quiditatiua: ſed vt eſt p̄ncipium effectiuum proprij quod cauſat̃ effectiue a genere et differentia. ponitur in deſcriptione vnde deſcriptio dupliciter capitur. vno modo generaliter ꝓ quacumqꝫ oratione que explicat eſſe rei ꝑ accidentalia ſiue ſint propria ſiue appropriata: ſiue ſint cauſe extriſece ex q̂bus fit diffinitio cauſalis: et ſic capitur deſcriptio in prima diffinitiõe. Alio modo capitur ſpecialiter ſolum pro illa oratione que fit ex genere ⁊ proprio accidẽte: ⁊ hoc modo capitur deſcriptõ in hac diffinitione eius. ideo hee diffinitiones diuerſimode dantur de deſcriptione.

Tercio ſciendꝫ ꝙ deſcriptio cauſat locum a ſubſtantia. quia dicit idem realiter ⁊ conuertibiliter cum deſcripto: et quicquid verificatur de vno verificat̃ etiam de alio. ⁊ de quocunqꝫ verificat̃ deſcriptio ⁊ deſcriptum. ⁊ econtra propter conuertibilitatem eorum adinuicem ⁊ licet deſcriptio explicet eſſe rei per accidentalia que concomitantur ſubſtantiam rei. tamẽ ipſa accipitur ⁊ ſupponit pro eodem in ſubſtantia cuꝫ ſuo deſcripto. vt dicendo animal riſibile currit. ergo homo currit ibi animal riſibile ſupponit pro eiſdem ſuppoſitis ⁊ pro eodẽ in ſubſtantia ſicut homo. ideo facit locũ a ſubſtantia. Quarto ſciendum ꝙ locus a deſcriptione eſt habitudo deſcriptionis ad deſcriptum. que quidem eſt habitudo conuertibilium adinuicem. ⁊ continet quatuor argumenta ⁊ quatuor maximas. primo ſubiciendo affirmatiue deſcriptioneꝫ. ſecundo predicando eam affirmatiue. tercio ſubiciendo negatiue. quarto predicando negatiue: exempla ⁊ maxime eodem modo hic accipiũtur ſicut in loco a diffinitione mutando ſolum diffinitionem in deſcriptionem et capiendo deſcriptuꝫ loco diffiniti. Sed locus a deſcripto eſt habitudo deſcripti ad deſcriptionem. ⁊ habet quatuor argumenta ⁊ quatuor maximas vt precedens ſcilicet ſubiciendo affirmatiue et predicando affirmatiue. ⁊ ſubiciendo et predicando negatiue. et eodem modo

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

formando argumenta ⁊ maximas ſicut in loco a diffinito. ⁊ ſic patet de loco a deſcriptione ⁊ deſcripto. Contra predicta arguitur primo ſic. ſi deſcriptiõ diffiniatur hoc erit per aliaꝫ deſcriptionem cum ipſa non habeat diffinitioneꝫ quiditatiuaꝫ cum ſit quoddam complexum ⁊ iterum illa deſcriptio per quam deſcriberetur haberet aliam deſcriptionem eadem ratione ⁊ ſic eſſet proceſſus in infinitum quod eſt inconueniens ergo deſcriptio non poteſt diffiniri.

Secundo ſic quod ſignificat accidẽtia rei nõ ſignificat eſſe rei. ſed deſcriptiõ ſignificat accidentia rei: quia datur ſolũ per accidentalia: ergo nõ ſignificat eſſe rei. Tercio ſic omnis deſcriptio debet dari per accidentalia ſpeciei: ſed genus et proprium ambo ſuut eſſentialia ſpeciei. q2 genꝰ eſt de eſſentia eius ⁊ proprium immediate conſequitur eius eſſentiam ergo nulla deſcriptio datur per genus ⁊ propriuꝫ. Quarto ſic dicẽdo homo eſt animal riſibile ergo homo non eſt lapis ibi eſt habitudo deſcriptionis ad deſcriptum ⁊ econtra. ⁊ tamen ibi non eſt locus a deſcriptione nec a deſcripto: ſed a diſperatis. ergo cõtra diffinitiones illorum locorum. Quinto ſic. non ſequitur animal riſibile componitur ex genere ⁊ ꝓprio: ergo homo cõponit̃ ex genere et ꝓprio ⁊ tñ ibi arguit̃ a dẽſcriptione ad deſcriptuꝫ ſubiciendo deſcriptioneꝫ affirmatiue. ergo iſte locꝰ a deſcriptione non eſt bonus. Ad primum dicit̃ ꝙ deſcriptio accepta ſub intentione incõplexa diffinitur ꝑ aliam deſcriptioneꝫ: ⁊ illa deſcriptio non habꝫ vlterius diffiniri per aliaꝫ eo ꝙ eſt qdͦdam cõplexum cum hoc quia talis deſcriptio eſt ꝑticularis modo ꝑticulariuꝫ non eſt diffinitio nec deſcriptio ideo nõ oportet ꝓcedere in infinituꝫ in deſcriptionibus. Ad ſecunduꝫ dicit̃ ꝙ licꝫ deſcriptio que datur ſolum per accidentalia de ſuo formali ſignificato: tantum ſignificet accidentia rei tamen de ſuo materiali ſignificato importat eſſe eſſentiale rei: quod per illa accidentia explicatur a poſteriori. ⁊ etiam ſupponit pro eſſentia rei. Ad tercium dicitur ꝙ licet genus ⁊ proprium ſint eſſentialia ſpẽi inquantũ reſpiciunt eſſentiam eius: tamen poſſunt dici accidentalia inquantuꝫ genus eſt cã effectiua proprij ⁊ proprium conſequitur totum eſſe completum ſpeciei. quia etiaꝫ genus ⁊ differentia non cauſant ipſum ꝓprium niſi poſt eſſe completum ſpeciei: iõ genus aliquo modo conſequitur eſſe ſpeciei inquantum eſt cauſa proprij. Ad quartum dicitur ꝙ licet in illo argumento ſit habitudo deſcriptionis et deſcripti inter terminos antecedentis: non tamen inter terminum inferentem ⁊ terminuꝫ illatum quia animal riſibile eſt ibi terminꝰ inferens cum ſit medium. ⁊ lapis eſt terminus illatus. ⁊ inter ipſos non eſt habitudo deſcriptionis ad deſcriptuꝫ nec ecõtra. Ad quintum dicitur ꝙ ibi non arguitur a deſcriptione ea parte qua conuenit cuꝫ deſcripto ſed ea parte qua differt ab ipſo ideo ibi committitur fallacia accidentis nec bene arguitur per locum a deſcriptione.

Interpretatio eſt duplex.

1 Poſtquam autor determinauit de loco a deſcriptiõe ad deſcriptum ⁊ econtra. hic conſequenter determinat de loco ab interpretatione ad interpretatum: primo diſtinguendo modos interpretationis. quia quedaꝫ eſt interpretio non conuertibilis cum interpretato et hec eſt duplex: quia quedam eſt in plus ⁊ excedit interpretatum vt ledens pedeꝫ eſt interpretatio lapidis ⁊ de pluribus verificatur ꝙ̃ lapis. Alia eſt exceſſa ab interpretato que de pautõribus verificatur ꝙ̃ interpretatum ſicut perfectũ ⁊ perfecte factum. nam perfectum dicitur de deo et creaturis ſed perfecte factum ſolum dicit̃ de creaturis. Alia eſt interpretatio conuertibilis cum interpretato: vt amator ſapientie eſt interpretatio huius nominis philoſophus ⁊ conuertitur cuꝫ ipſo: dicit̃ enim philoſophus a philos qdͦ eſt amor et ſophos ſapientia q̃ſi amator ſapiẽtie.

Primo ſciendu ꝫ ꝙ ab interpretatõe non conuertibili non ſumit̃ locus a ſubſtãtia eo ꝙ nõ dicit idẽ cõuertibiliter cũ interpretato: quod tamẽ requitur in loco a ſubſtantia ſed ab ea ſumitur locus ſophiſticus ſi ſit cõior ipſo interpretato. Iꝫ ab interpretatione conuertibili ad interpretatum tantum ſumitur locus dialeticꝰ qui eſt locus ſubſtantia: quia talis interpretatio dicit idem cõuertibiliter ⁊ realiter cum ſuo interpretato et de ipſa ſoluꝫ eſt hic ad ꝓpoſituꝫ ⁊ diffinitur ſic. Interpretatio eſt expoſitio vnius nois minus noti per aliud nomen magis notum.

Secundo ſcienduꝫ ꝙ ethimologia. tranſlatõ ⁊ interpretatõ ſic inter ſe differunt quia ethimologia eſt expoſitio vniꝰ dictionis per alias dictiones eiuſdem ydiomatis vt ſol dicitur quaſi ſuper oĩa lucens: et luna dicitur quaſi luce nitens aliena. Sꝫ trãſlatio eſt mutatio ſmonis de vno ydiomate in aliud vt cum mutat̃ grecuꝫ in latinuꝫ vt kyrios grece eſt dñs latine. Sed interpretatio eſt quãdo vna dictio exponitur per alias dcõnes eiuſdem ydiomatis vel diuerſorum et ſic interpretatio eſt ſuperius ad ethimologiaꝫ ⁊ diſtinguitur contra tranſlationem iqua non eſt expoſitio nominis: ſed mutatio ſermonis in ſermonem extrinſecuꝫ: ideo ab ipſa ſumitur locus extrinſecus. Sed in alijs ſumitur locus intrinſecus qui generaliter dicitur locus ab interpretatione ad interpretatum. Tercio ſciendum ꝙ locus ab intrepretatione eſt habitudo interpretationis ad interp̃tatum: et tenet quatuor mõs ſicut precedentes. Primo ſubiciendo interpretatõeꝫ affirmatiue Secundo predicando affirmatiẽ. tercio ſubiciendo negatiue. quarto predicãdo negatiue. ⁊ formant̃ argumenta ⁊ maxime ſicut in precedentibus. Sꝫ locus ab interpretato eſt habitudo interpretati ad interpretatõeꝫ. ⁊ tenet etiaꝫ quadrupliciter ſicut locus ab interpretatione. Ratõ eſt q2 ĩterpretatio ⁊ interpretatuꝫ ĩter ſe conuertunt̃. iõ vtriuſqꝫ ad alteruꝫ habitudo eodeꝫ modo tenet. ⁊ poſſunt eodẽ mõ foꝛ̃ari argumẽta ⁊ maxĩe ſicut in ꝓ̃cedentibꝰ. Quarto ſcienduꝫ ꝙ p̃ter iſtos locos a ſubſtantia priꝰ poſitos ſunt adhuc alij plures loci minus principales reducibiles ad predictos. ſ. locꝰ a ſinonimo ad ſinonimuꝫ vt tulius currit ergo marcus currit. Et a differentia magis propria ad ſpecieꝫ vt rationale currit ergo homo currit. vel econtra locꝰ a ſpecie ad differentiaꝫ. Et locus a proprio ad ſpeciem ⁊ econtra vt riſibile eſt animal ergo hõ eſt animal. Et locus ab exponentibus ad expoſituꝫ vel econtra vt homo currit ⁊ nihil aliud ab homine currit. ergo tantuꝫ homo currit. Unde locus a ſinonimo ad ſinonimũ ⁊ a differentia ad ſpecieꝫ ⁊ econtra reducuntur ad locum a diffinitiõe vel a diffinito. q2 ibi terminus inferens dicit idem eſſentialiter ⁊ conuertibiliter cum termino illato. ⁊ inde ſumitur virtus probatiua in loco a diffinitione vel a diffinito. Sed locus a proprio ad ſpecieꝫ reducitur ad locum a deſcriptione. eo ꝙ proprium ſe habet tanꝙ̃ vltima differẽtia in deſcriptione. Et locus a ſpecie ad proprium reducitur ad locum a deſcripto. Sed locꝰ ab exponentibus ad expoſitum reducit̃ ad locum ab interpretatione. Unde generaliter in omni loco a ſubſtantia terminus inferens ⁊ terminus illatus conuertuntur inter ſe. ⁊ propter illaꝫ conuer

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

tibilitateꝫ ſumuntur omnes loci ⁊ maxi
me a ſubſtantia. Et poſſet poni vnus lo
cus generalis. ſ. locus a cõuertibilibus in
quo continẽtur generaliter omnes loci
a ſubſtantia. ⁊ poſſet argui quatuoꝛ mo
dis per illum locum ⁊ etiaꝫ poſſunt foꝛ
mari quatuoꝛ maxime. Prima eſt quic
quid verificatur de vno conuertibiliuꝫ
verificatur de reliquo. Secunda
eſt de quocuꝫ ꝗꝫ verificatur vnum con-
uertibilium ⁊ reliquum. Tercia eſt ꝗc
quid negatur de vno conuertibiliũ ne-
gatur de alio. Quarta eſt de quocunqꝫ
negatur vnum conuertibilium ⁊ aliud.

Sed contra predcã arguitur pꝛĩo
ſic ſicut ſe habet diffinitio ad diffinituꝫ:
ita ſe habet interpꝛetatio ad interp̃tatũ:
ſed omnis diffinitio eſt cõuertibilis cuꝫ
diffinitio: ergo oĩs interpꝛetatio eſt con
uertibilis cum interp̃tatio. Secun-
do ſic bene ſequitur aer non eſt ledens
pedem: ergo non eſt lapis. ergo ab ĩter
pꝛetatiõe non cõuertibili ſumitur locus
dialeticus ⁊ econtra ſequitur hoc coꝛpꝰ
eſt lapis: ergo eſt ledens pedem ergo.

Tercio ſic dicendo intelligere eſt
intus legere: eſt interpꝛetatio: ⁊ tamẽ ibi
non eſt expõ vnius nominis: ſed verbi
quodam modo: ergo contra diffinitõeꝫ
interpꝛetatõis. Quarto ſic in diffini
tione eſt expõ vnius vocabuli ꝑ aliud
vel per plura. ⁊ tamen diffinitio non eſt
interpꝛetatõ: ergo iſta diffinitio cõuenit
alijs a diffinito. Quinto ſic non ſe-
quitur: ruſticus eſt amator ſapientie: er
go ruſticus eſt phũs. et tamen arguitur
ab interpꝛetatione ad interpꝛetatum p̃-
dicando affirmatiue interpꝛetatiõem: er
go iſte locus non tenet. Ad pꝛimuꝫ
dicĩ ꝙ ſicut diffinitõ explicat diffinituꝫ:
ita interpꝛetatio explicat interp̃tatũ: ſed
tamen interpꝛetatio q̃ eſt diffinitõ quid
nominis non ſemper ſumitur a pꝛopꝛie
tate conuertibili cum interpꝛetato: ſicut
diffinitio ſemper ſumitur differentia con-
uertibili cuꝫ ſpẽ: iõ non opoꝛtet ꝙ oĩs in-
terpꝛetatio ſit conuertibilis ſicut quelꝫ dif
finitio. eſt. n. aliquo modo ſimile ⁊ aliquo
mõ diſſimile. Ad ſecunduꝫ dĩ ꝙ bene
ſequiĩ aer non eſt ledens pedẽ. g̃ aer non
eſt lapis: ſꝫ non ꝑ locuꝫ a ſubã: ſꝫ arguen-
do a ſupioꝛi ad inferius negatiẽ. et ſi ar-
guereĩ affirmatiẽ eſſet fallacia conſequẽ
tis. Uñ interpꝛetatio excedit interpꝛetatũ
ip̃a ſe hꝫ vt genꝰ ⁊ interpꝛetatum vt ſpẽs
qñ ecõtra interpꝛetatio excediĩ ipſa ſe hꝫ
vt ſpẽs ⁊ interpꝛetatũ vt genꝰ. ⁊ ſicibi pñt
foꝛmari loci a genere ad ſpẽm ⁊ econtra.

Ad terciuꝫ dĩ ꝙ ſi capiaĩ nomẽ ſpãli-
ter vt eſt dictio ſignificãs ꝑ modũ perma
nẽtis ibi non eſt expoſitio noĩs. ſꝫ ſi capia
tur gñaliter vt eſt nota mentis ſicut capiĩ
in pñti diffinitõe ſic ibi eſt expoſitio noĩs
qꝛ verbuꝫ ſub noĩe accepto hoc mõ con-
tineĩ. Ad quartuꝫ dĩ ꝙ lꝫ diffinitio ex
cõſequẽti dicat expoſitionẽ noĩs diffiniti
non tñ pꝛimo ⁊ ꝑ ſe. ip̃a. n. pꝛimo explicat
eſſe rei ſignificate ꝑ nomẽ ⁊ ex cõſequen
ti explicat nomẽ quantũ ad ſignificatõeꝫ
ecõtra vero interpꝛetatio pꝛĩo explicat no
mẽ ⁊ ex conſequẽti ſignificatõeꝫ ⁊ pꝛo eo
deꝫ ſupponit cũ interpꝛetato. Ad qui
tuꝫ dĩ ꝙ lꝫ ruſticus appetat vel deſideret
ſapientiã non tñ amat ipſaꝫ. eſt eniꝫ deſi
deriuꝫ appetitus rei abſentis ⁊ nondum
habite: ſꝫ amoꝛ eſt delcãtio appetitus rati
one rei iam habite. ſed ruſticus carẽs ſci
entia non habet talem delectationeꝫ qua
re non eſt amatoꝛ ſapientie. et hec de lo-
cis a ſubſtantia.

Ocus a concomitantibus
l Poſtq̃ȝ detiatum eſt de loco a
ſubſtãtia. hic conſequẽter autoꝛ
detiat de locis a concomitãtibus ſubſtan
tiã. Unde locus a concomitãtibus ſubſtã
tiã eſt qñ ſumitur argumentũ ab his que
conſequunĩ terios in queſtione poſitos.
Ponit autẽ octo ſpẽs ſiue modos eius q̃
ſunt locus a toto. locus a ꝑte. locꝰ a cau-
ſa ab effectu. a generatione. a coꝛruptõne
ab vſibus. et locus a coĩter accidẽtibus.
Et hoꝛum locoꝛum dñe ⁊ diffinitiõnes in
ferius ſatis patebunt. Et inter omnes
iſtos locos auctoꝛ pꝛius d̃terminat de lo
co a toto et de loco a parte quodãmodo
coniunctiꝫ. quia vnus cognoſciĩ ꝑ aliuꝫ.
qꝛ non valemus bene cognoſcere locum
a toto in ſpãli niſi cognoſceremꝰ ipſa to-
ta: iõ determinando de quolꝫ loco a toto
⁊ a ꝑte in ſpãli ponit diffinitõnes cuiuſlꝫ
totiꝰ ⁊ partis. Primo ſcienduꝫ ꝙ totũ
diuidiĩ per totuꝫ vlẽ integrale in quãtita
te in mõ in loco ⁊ totũ in tpꝛe: quoꝝ ſuffi
cientia ſic habeĩ: qꝛ omne totuꝫ continet
ſub ſe aliquas partes. vel g̃ continet eas
in potentia tm̃ vel in actu. ſi pꝛimuꝫ hoc
eſt dupliciter: vel dicit totaꝫ eſſentiã ſue
parti vel tm̃ parteꝫ illiꝰ eſſentie. ſi pꝛimũ
ſic eſt totuꝫ vlẽ. ſi ſcõm ſic eſt totũ in mõ
Si vero continet ſuas ꝑtes in actu hoc
eſt dupliciter. vel tale totuꝫ ſumiĩ ꝑ mo-
duꝫ vniꝰ indiuiſi ⁊ ſic eſt totuꝫ integrale
vel ꝑ moduꝫ vniꝰ diuiſi et multiplicati ꝑ
ꝑ ſua inferioꝛa ⁊ hoc eſt dupliciter: quia
vel ĩpoꝛtatur noĩaliter ⁊ ſic eſt totum in
quãtitate. vel aduerbialiter ⁊ hoc eſt du
pliciter: qꝛ vel hꝫ partes in ſucceſſione et
ſic eſt totuꝫ in tp̃e: vel in ꝑmanentia et
ſic eſt totuꝫ in loco. Et qꝛ totum et pars
opponunĩ relatiue: iõ tot ſunt mõi partſ
quot ſunt mõi totius. ⁊ etiam qꝛ locus a
toto ⁊ a ꝑte multiplicanĩ ƀm diuiſionẽ to
tius ⁊ partis. iõ ſunt ſex loci a toto et ſex
a ꝑte inter quos autoꝛ pꝛius detiat de lo
co a toto vlĩ. ratõe cuius pꝛimo ponit dif
finitioneꝫ totius vlĩs. Secundo ſcien
duꝫ ꝙ totuꝫ vlẽ eſt ſupius eſſentiale ali
cuius inferioꝛis. ⁊ non capiĩ hic ſupius
ſolũ pꝛo genere ⁊ inferiꝰ pꝛo ſpẽ que oꝛ-
dinanĩ ƀm ſupius ⁊ inferiꝰ in recta linea
p̃dicamentali. ſꝫ capitur gñaliter ſupius
ꝑ quocũqꝫ magis cõi quod pꝛedicaĩ per
modũ generis de pluribꝰ inferioꝛibꝰ ſi-
ue illud ſupiꝰ ſit ens reale ſiue rõis ſiue
ſit vniuocũ ſiue analogũ. Et dĩ tale ſu-
periꝰ totũ eo ꝙ in ſuo ãbitu cõtinet ſua
inferioꝛa tanq̃ȝ partes ⁊ dĩ vlẽ eo ꝙ eſt
vnũ in multis. Sꝫ ꝑs ſubiectiua eſt in-
ferius alicuiꝰ ſupioꝛis ſicut eſt ſpẽs re-
ſpectu gñis. ⁊ indiuiduũ reſpectu ſpẽi ⁊
generaliter õne minus cõe reſpectu ma
gis cõis qꝺ de ipſo eſſentialiter pꝛedi-
caĩ. Et dĩ pars ſubiectia qꝛ ponitur ſub
ſuo toto in oꝛdine ſubiectõis ⁊ pꝛedica
tõis. Tercio ſcienduꝫ ꝙ locus a toto
vlĩ eſt habitudo totiꝰ ad ſuaꝫ ꝑteꝫ ſubie
ctiuaꝫ. et non tenet iſte locꝰ conſtructiue
i. affirmatiẽ: cuius rõ eſt qꝛ totuꝫ vlẽ cõ
muniꝰ eſt ſua ꝑte ſubiectia. iõ non opoꝛ
tꝫ ꝙ ſi aliquid verificeĩ de eo ƀm quod
eſt in vna ꝑte eius ꝙ ꝓpter hoc verifi-
ceĩ de ipſo ƀm quod eſt in alijs partibꝰ
nec opoꝛtet ſi ipſum verificetur de ali
quo ꝙ de ipſo verificeĩ ſua pars ſubiec
tiua vt nõ ſequitur aſinus eſt aĩal. ergo
aſinus eſt homo. qꝛ ſi de aliquo verifi-
cetur genꝰ non opoꝛtꝫ de ip̃o qualꝫ ſpẽ
rũ eius verificari: iõ non tenꝫ iſte locus
conſtructiẽ: ſꝫ bene tenet deſtructiẽ. i. ne
gatiue pꝛedicando totuꝫ vlẽ: vt bene ſe
quitur lapis non eſt aĩal: ergo lapis nõ
eſt homo. Maxima eſt. a quocunqꝫ re-
moueĩ totũ vniuerſale: ⁊ quelꝫ eiꝰ pars
Et rõ huius eſt qꝛ totum vlẽ eſt cõius
ſua ꝑte ſubiectiua: ⁊ pꝛeſupponiĩ in qua
libet eius ꝑte: ergo ipſo remoto remouẽ
tur õnes eius ꝑtes. Quarto ſciendũ
ꝙ locus a parte ſubiectiua ſiue a ſpẽ eſt
habitudo eius ad ſuuꝫ totũ: ⁊ non tenꝫ
iſte locus negatiue: qꝛ ad negatõeꝫ ſpẽi
ſiue minus cõis nõ ſequitur negatio ge
neris ſiue magis cõis: qꝛ ſpẽ deſtructa
genꝰ poteſt remaẽre in alijs ſpeciebus.
Sed tenet affirmatiue duobus modis.
Primo mõ ſubiciendo ſpẽm vt hõ cur
rit: ergo aĩal currit. Unde locus a ſpecie

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

vel a parte ſubiectiua ad genus ſiue ad ſuū totū. Maxime quicquid ꝑdicatur de ſpecie ⁊ de genere. Secundo modo predicando eaꝫ affirmatiue vt ſortes ē homo: ergo ſortes eſt animal. Maxīa. de quocumqꝫ predicatur ſpēs et ſuum genus. Et huius rō eſt quia genus ſuperius eſſentiale actu et intellectu continetur in ſuo inferiori: ideo quicq̄d predicatur de inferiori verificatur de ſupiori: ⁊ de quocūqꝫ verificatur inferius ⁊ etiaꝫ ſuperius actualiter in eo cōtentuꝫ. Et per hoc patent loci a toto vl̄i ⁊ a ſua parte ſubiectiua. Contra predicta arguitur prīo ſic ſuperius eſſentiale eſt ps ſui inferioris ſicut genus eſt pars ſpēi: ergo tale ſuperius non eſt totum vl̄e et ſic male diffinitur totum vl̄e. Secundo arguitur ſic q̄cquid predicatur de ſupiori predicatur de eius inferiori vt patet per primam regulam anteꝑdicamītalem ſ. quando alterum de altero predicatur: ergo arguendo a ſuperiori ad inferius bene tenet locus conſtructiue. Tercio ſic non ſequiť anīal non currit: ergo homo nō currit: quia quieſcente aſino ⁊ homine currente antecedens erit verum ⁊ conſequens falſum ⁊ tam̄ arguiť a genere ad ſpēm negatiue: ergo ille locus non tenꝫ deſtructiue. Quarto ſic bene ſequitur hō non eſt albus ğ anīal nō eſt album quia ex oppoſito cōtradictorio conſeq̄ntis ſequiť opoſituꝫ antecedētis: vt omne animal eſt albuꝫ: ergo omnis hō eſt albus. et tamen ibi arguiť a parte ſubiectiā ad ſuom totuꝫ deſtructiue. ergo iſte locus tenet deſtructiue.

Quinto ſic non ſequitur ſortes incipit currere. ergo ſortes incipit moueri. ⁊ tamē arguitur a ſpē ad genus cōſtructiue. ergo locus a ſpē ad genus non tenet affirmatiue. Ad primuꝫ dicitur ꝙ ſuperius eſſentiale acceptum vt contractuꝫ eſt per ſuaꝫ dn̄am ad ſua inferiora bene eſt ps eſſentialis ipſoruꝫ: ſꝫ ipſum acceptum in tota ſua cō tate excedit quodlibꝫ ſuoruꝫ inferiorū ⁊ eſt totuꝫ vl̄e ipſoruꝫ. Ad ſecunduꝫ dť ꝙ in predicatōnibus eſſentialibus ⁊ ꝑ ſe quicquid dť de ſuperiori: dť etiaꝫ de eius inferiori per predictaꝫ regulaꝫ: ſꝫ in predicatis accidētalibus hoc non oportet propter cauſam prius dictaꝫ. ideo locus a genere nō tenꝫ in omnibus conſtructiue: ⁊ ſi in aliquibꝰ teneat hoc nō eſt gr̄a habitudinis generiſ ad ſpēꝫ. ſꝫ virtute alteriꝰ habitudinis. ſ. generis ad illud predicatū quod ſibi eſſentialiter conuenit ⁊ iō predicať de ſuis inferioribꝰ in quibꝰ ſupius actualiter cōtineť.

Ad terciuꝫ dť ꝙ ibi non arguiť deſtructīe a toto vl̄i eo ꝙ negatō non negat aīal ſꝫ negat illud predicatū currit de aīali ꝑticulariter accepto: iō ibi non arguiť negatiue: ſꝫ affirmatīe. nec valꝫ conſequentia.

Ad quartuꝫ dť ꝙ ibi arguiť affirmatīe et nō negatīe: qꝛ ibi non negať hō ſꝫ albū de hoīe: ideo ibi nō eſt bona conſequētia a ſpē ad genus negatīe. Ad quintum dť ꝙ ibi arguiť a ſpē ad genus negatiue eo ꝙ incipit īportat negatōeꝫ vt pꝫ in expoſitōne eius. tantuꝫ eniꝫ valet ſortes incipit currere ſicut ſortes nunc nō currit et immediate poſt hoc curret.

t

Otum integrale. Poſtq̄ auctor deteriauit de loco a toto vl̄i. hic conſequēter detiat de loco a toto integrali ip̄m primo ſic diffiniēs. Totuꝫ integrale eſt quod eſt cōpoſituꝫ ex ꝑtibꝰ quātitateꝫ hn̄tibus. In qua diffinitōne ſubintelligiť ens loco generis. ⁊ poniť eſt cōpoſituꝫ ad dn̄aꝫ ꝑtiuꝫ ſimpliciuꝫ. ⁊ poniť ex ꝑtibus q̄ntitateꝫ hn̄tibus ad differentiā totiꝰ vl̄is ⁊ totiꝰ poteſtatiui ⁊ alioꝝ totoꝝ quoꝝ nulluꝫ componiť ſub tali rōe ex ꝑtibꝰ quātitateꝫ hn̄tibꝰ. Vn̄ in hoc dn̄t totuꝫ vl̄e ⁊ totuꝫ integrale ⁊ totum poteſtatiuuꝫ: qꝛ vl̄e eſt ſm̄ totaꝫ eſſentiaꝫ in qualibꝫ eius parte. Integrale vero nec ſm̄ totaꝫ eius eſſentiaꝫ nec ſecundū totaꝫ eius virtutem eſt in qualibet eius parte. ſꝫ totuꝫ poteſtatiuū ſm̄ totaꝫ eius eſſentiam adeſt cuilibet eius parti non tn̄ ſm̄ totaꝫ eius virtuteꝫ vt anima rationalis reſpectu vegetatiui ſenſitiui ⁊ intellectiui.

Primo ſciənduꝫ ꝙ duplex eſt totuꝫ integrale. ſ. homogeneuꝫ ⁊ etherogeneum: Totuꝫ homogeneū eſt quod eſt eiuſdem nature in ōibus ſuis partibus quaꝝ quelibet recipit predicatōeꝫ ſui totius vt terra ⁊ aer. vnde quelibꝫ pars terre eſt terra ⁊ quelibet pars aeris eſt aer. Et dť homogeneum ab homos quod eſt ſimile ⁊ geneos qđ eſt natura quaſi ſimilis nature in ōibus ſuis partibꝰ. Sꝫ totū etherogeneuꝫ eſt quod eſt diuerſe nature in ōibus ſuis partibus: ⁊ non poteſt predicari de q̄libet eius parte: vt homo ⁊ equus. homo eniꝫ habet partes diuerſas vt ſunt os caro ⁊ ſanguis: nec poteſt de ip̄is predicari in recto. Et dicitur etherogeneuꝫ ab etheron quod eſt variuꝫ ⁊ geneos natura q̄ſi aliq̄d diuerſe nature ſeu varie in ōibus ſuis partibus. Et cuilibet iſtoruꝫ conuenit preſens diffinitio. Secundo eſt ſciənduꝫ ꝙ pars integralis eſt pars quantitatiua cōponens totuꝫ integrale ⁊ quandoqꝫ vocatur pars materialis: quādoqꝫ pars integralis et qn̄qꝫ ps quantitatiā: tn̄ ſm̄ diuerſas rationes. Dicitur eniꝫ materialis inquantuꝫ includit partem materie ipſius cōpoſiti: ⁊ dicitur quantitatiua eo ꝙ includit quantitatē. ⁊ eſt compoſita ex materia ⁊ quātitate. Sed dicitur integralis eo ꝙ integrat ⁊ perficit ſuuꝫ totum: et ſic ſunt eedeꝫ partes ſm̄ ſubſtantiaꝫ que dicunť materiales integrales ⁊ quantitatiue. Sꝫ tales partes adhuc diſtingūtur qꝛ quedaꝫ ſunt partes principales totius ⁊ ſunt ille ſine quibus totuꝫ non poteſt eſſe: ſꝫ de neceſſitate requiruntur ad eſſe totius. vt paries tectuꝫ ⁊ fundamentum reſpectu domus. Alie ſunt minus principales que nō ſunt neceſſarie ad eſſe cōpoſiti. ſꝫ tantuꝫ ad bene eſſe ſine quibꝰ totuꝫ poteſt exiſtere. vt feneſtra vel hoſtiuꝫ in domo. Et diffinitio predicta intelligiť de ōibus partibꝰ. ſꝫ locus a parte integrali ſoluꝫ ſumiť a ꝑtibus principalibus. ⁊ ſimiliter arguendo a toto ad ꝑteꝫ oportꝫ arguere ad ꝑtes principales.

Tercio ſciənduꝫ eſt ꝙ locꝰ a toto integrali eſt habitudo ipſius ad ſuaꝫ ꝑteꝫ integraleꝫ. ⁊ tenet conſtructiue. vt domꝰ eſt ergo paries eſt. Maxima. poſito toto integrali ponitur quelibꝫ eius pars. Cuius ratio eſt qꝛ totuꝫ integrale cōponitur ex ſuis partibꝰ principalibus ⁊ neceſſario requiruntur ad eſſe ipſiꝰ. ergo poſito ipſo toto neceſſario ponunť eius ꝑtes. Sꝫ talis locus non tenꝫ deſtructiue Cuius rō eſt qꝛ partes totius integralis ſm̄ eſſe priores ſunt ſuo toto. nec ab ip̄o ſuſcipiunt eſſe. ergo deſtructo toto non oportet ꝑtes deſtrui. qꝛ deſtructo poſteriori non propter hoc deſtruiť prius. iō iſte locus non tenꝫ deſtructīe. Quarto ſciendū ꝙ locꝰ a ꝑte integrali eſt habitudo ipſius ad ſuuꝫ totuꝫ. Et tenꝫ deſtructīe. vt ꝑies non eſt ergo domus nō eſt. Maxima. deſtructa parte integrali. deſtruiť eius totuꝫ. Cuius ratō eſt qꝛ deſtructo priori deſtruiť poſteriꝰ quod ab eo ſuſcipit. ſꝫ totuꝫ integrale eſt poſteriꝰ ſuis ꝑtibus ⁊ ab eis ſuſcipit eſſe ergo. Sꝫ non tenꝫ iſte locus affirmatīe. ⁊ ratō eſt qꝛ poſito priori quod eſt in potentia ad poſteriꝰ nō eſt neceſſe pōere poſterius. ſꝫ partes ſunt in potentia ad totuꝫ integrale ⁊ precedūt ipſuꝫ. iō poſita parte non ſequitur propter hoc poſitio totius

Cōtra predicta arguiť primo ſic hec oīo homo eſt aīal rōale eſt totū integrale. ⁊ tn̄ non cōponitur ex partibꝰ quātitateꝫ hn̄tibus. ğ contra diffinitōeꝫ totiꝰ integralis. Secundo ſic non ſequiť domus valet centuꝫ libras. ergo et paries

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

vel domꝰ eſt alba:ergo ꝛ fundamentuʒ
eiuſ:ꝛ tñ arguitur a toto integrali: ergo
locꝰ a toto integrali non tenʒ affirmatīe
Tercio ſic totuʒ integrale dat eſſe ſu
iſ partibuſ qꝛ ſimul vnit ꝛ actuat ipſaſ
ergo locꝰ a toto integrali valʒ deſtructi
ue. Quarto ſic non ſequiť:peſ ſortiſ
nō eſt:ergo ſorteſ non eſt: ꝛ tñ ibi argu
itur a parte integrali ad ſuuʒ totuʒ:ergo
locuſ a parte integrali non tenʒ negatīe
Quinto ſic beñ ſequiť parſ aque eſt
ergo aqua eſt. ꝛ ſimiliter parſ paniſ eſt
ergo paniſ eſt: ꝛ tñ ibi arguitur a parte
integrali ad ſuuʒ totuʒ conſtructīe:ergo
iſte locuſ non tantum valʒ deſtructiue.
Ad primuʒ dr̃ ꝙ illa oro non eſt to-
tuʒ integrale proprie ꝛ ſm veritateʒ:ſed
ſoluʒ ſm ſimilitudineʒ: eo ꝙ integratur
ex pluribuſ vocibuſ ſignificatiuiſ ſicut
totuʒ integrale componiť ex partibꝰ q̃n
titateʒ habentibuſ:ꝛ eo mō quo dicitur
totuʒ integrale cōponitur ex partibꝰ q̃n
titateʒ habentibuſ ſm ſimilitudinem et
eodeʒ mō diceret de alijſ pluribꝰ entibꝰ
rōniſ que ſe hñt per moduʒ totiuſ in
tegraliſ. Ad ſecunduʒ dr̃ ꝙ locuſ a
toto integrali ſoluʒ tenet proprie q̃ntuʒ
ad exiſtentiaʒ totiꝰ ꝛ partiſ reſpectu hu
iuſ verbi eſt ſecundi adiacentiſ: iō ibi
non bene arguiť per iſtuʒ locuʒ: domuſ
valet cētuʒ libraſ:ergo ꝛ parieſ. nec ecō
tra argueretur a pte integrali:parieſ va
let centuʒ libraſ:ergo ꝛ domuſ. quãuiſ
ibi ſit bona conſequētia: tʒ eni per locū
a minori ad maiuſ: non ꝑ habitudineʒ
partiſ ad totuʒ. Ad terciuʒ dr̃ ꝙ to-
tuʒ integrale bene dat eſſe totiuſ ꝛ eſſe
cōmune ſuiſ partibꝰ: ſʒ non dat ipſiſ ēe
propriuʒ ptiuʒ: ideo ipſo deſtructo non
eſt neceſſe ꝙ parteſ deſtruanť ſm eſſe
ꝓpria ipſaruʒ. Ad quartuʒ dr̃ ꝙ locꝰ
a parte integrali ſoluʒ tenʒ arguendo a
partibꝰ principalibꝰ: mō peſ ſortiſ non
eſt parſ principaliſ eiuſ. iō ibi non beñ
arguitur per locum a parte integrali.
Ad quintuʒ dr̃ ꝙ lʒ bene ſequať parſ
aque eſt:ergo aqua eſt:tñ hoc non eſt ꝓp
ter hitudineʒ ptiſ integraliſ ad ſuuʒ totū
ſʒ partiſ ſubiectiue qꝛ in quolʒ toto hōge
neo parteſ integraleſ ſunt quãtitatiue et
etiaʒ ſubiectīe:eo ꝙ totū de ipſiſ predica
tur vt ſuperiꝰ de inferiori: ſʒ ſm ſuuʒ eſſe
quantitatiuū eſt totuʒ integrale ꝛ ſm ſuaʒ
eſſentiam ſecunduʒ quam verificatur de
omnibꝰ ſuiſ ptibuſ eſt totuʒ vniuerſale:
ꝛ ſic ibi pōt ſumi locuſ a toto vniuerſali
ꝛ a toto integrali ꝛ locꝰ a parte ſubiectīa
ꝛ a parte integrali:ſed diuerſimode ſcdm
diuerſaſ habitudineſ.

Totum in quantitate.

1 Poſtquã determinatuʒ eſt de
loco a toto integrali:hic conſe
quenter determinať de loco a toto in q̃n
titate ipſum primo ſic diffiniens. Totum
in quãtitate eſt vniuerſale vl'r ſumptuʒ.
i. cum ſigno vl'i vt omniſ hō ibi homo ē
totum in quantitate non ſecunduʒ ſe ſed
ſecunduʒ qꝺ eſt diſtributuʒ per illud ſig
num omniſ ratione cuiuſ tenetur vl'iter
quia ſi ſecunduʒ ſe ſumať eſt totum vni-
uerſale ꝛ cum ſumitur vl'iter eſt totum in
quantitate. in hoc eniʒ differunt illa duo
tota:quia totuʒ vniuerſale importat na-
turam vl'em per modum vniuſ in com-
muni. ꝛ totum in quãtitate importat illaʒ
naturam per modum pluriuʒ inquantuʒ
diuiſa eſt ꝛ multiplicata per ſua iferiora
vt cum dicitur omniſ homo importatur
natura humana vt diuiſa ꝛ multiplicata
per omnia inferiora eiuſ. Ex quibuſ pa
tet ꝙ dicendo omīſ hō illud aggregatū
ex ſigno ꝛ termīo communi non proprie
dicitur totum in quãtitate ſed terminuſ
cōiſ diſtributuſ vocatur totuʒ in quanti
tate per ſimilitudinē ad quãtitateʒ cōti-
nuaʒ:qꝛ ſicut continuum eſt diuiſibile in
pluteſ parteſ quaruʒ quelibet ſuſcipit p̄
dicationeʒ totiuſ:vt linea diuiditur per
plureſ lineaſ ſic tale totuʒ multiplicatur
per plureſ parteſ de quibuſ poteſt pre-
dicari ſm ſe. Patet vlteriuſ ꝙ parſ totiꝰ
in quantitate eſt ſingulariſ vel inferiuſ
contentuʒ ſub vniuerſali diſtributo.
Primo ſcienduʒ ꝙ locuſ a toto in q̃n
titate eſt habitudo eiꝰ ad ſuaʒ parteʒ. Et
tenet affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiue
ſic omniſ homo currit: ergo ſorteſ currit
ꝛ plato currit ꝛ ſic de alijſ. Maxima. quic
q̇d predicať de toto in quãtitate: ꝛ de q̃
libet eiuſ parte. Cuiuſ ratō eſt qꝛ omneſ
parteſ eiuſ ſimul ꝛ actualiter includūtur
in ipſo toto in quantitate:ſicut omīſ ho-
mo includit ſorteʒ ꝛ platonē ꝛ ſic de alijſ
ꝛ qꝛ actualiter includit ſua inferiora:ideo
poſito toto in quãtitate ponitur neceſſa-
rio quelʒ eiuſ parſ ꝛ ſic tenet affirmatīe
Negatiue ſic nullꝰ homo currit ergo ſor.
non currit:plato non currit ꝛ ſic de alijſ.
Maxima. quicquid negať de toto in q̃n
titate negatur etiam de qualibet eiuſ pte
ꝛ eſt eadeʒ rō ſicut eſt in p̄cedenti. Se
cundo ſcienduʒ ꝙ dupliciter poteſt argui
ꝑ locuʒ a toto in quãtitate. primo ſubiciē
do ipſuʒ vt priꝰ viſuʒ eſt. Alio modo pre
dicando ipm̄ vt bene ſequitur ſor. videt
ōem hominem: ergo ſorteſ videt platonē
calliaʒ ꝛ ſic de alijſ. ꝛ etiaʒ predicando in
recto totū in quãtitate. vt ſorteſ eſt omīſ
homo:ergo ſorteſ eſt plato calliaſ ꝛ ſic ꝺ
alijſ: qꝛ quãuiſ illa propoſitio ſit falſa in
qua predicatur vniuerſale vniuerſaliter
ſumptuʒ: tñ aliqua taliſ poteſt eſſe alicui
probabiliſ:iō ſm ipſaʒ bene poteſt forma
ri ſilogiſmꝰ dialeticuſ. Unde generaliter
loquēdo quocienſcūq3 poniť totū in quã
tite remanenſ totuʒ in quantitate ipō po
ſito ponuntur ſue pteſ:ꝛ ipſo remoto re-
mouenť. Tercio ſcienduʒ ꝙ locuſ a ꝑ
tibuſ totiuſ in quantitate eſt habitudo il
laruʒ partium ad ſuuʒ totuʒ. Et tenet affir
matiue ſic ſorteſ currit plato currit et ſic
de alijſ:ergo omniſ homo currit. Maxi
ma. poſitiſ partibuſ totiuſ in quantita
te ponitur ꝛ ipm̄ totuʒ. Cuiuſ ratio eſt
qꝛ ad eſſe totiuſ in quãtitate ſufficit ac
tualiſ poſitio ꝛ vnio ſuaruʒ ptium ſuffi
cienter enumerataruʒ. Et tenet negatīe
ſic ſorteſ nō currit plato non currit ꝛ ſic
de alijſ:ergo nulluſ hō currit. Maxia
deſtructiſ partibuſ totiꝰ in quantitate
deſtruitur ipm̄ totuʒ:Cuiuſ ratio eſt qꝛ
ad ſuuʒ eſſe actuale requiruntur omēſ
ſue parteſ:eo ꝙ ipm̄ actualiter includit
omneſ illaſ:ergo ipſiſ remotiſ nō ma
net ſuum eſſe. Quarto ſciendum ꝙ
dupliciter poteſt argui a partibuſ totiꝰ
in quantitate. vno mō accipiendo vnã
parteʒ tantuʒ ꝛ ſic non tenʒ locuſ affir-
matiue nec etiaʒ negatīe toto in quanti
tate remanēte ſub forma totiuſ in quã
titate: lʒ bene valeat ad deſtruenduʒ ip
ſum quantū ad totalitateʒ eiuſ:vt bene
ſequitur ſorteſ non currit:ergo non om
niſ homo currit. ſed quia in conſequen
te non remanet totum in quantitate: iō
ibi non bene arguitur per locum a par-
te totiuſ inquantitate:ſed equiualenter
eſt ibi locuſ a ſpecie quia ſorteſ eſt in-
feriuſ ad aliquem hominem. Alio mo
do poteſt argui cum ſufficienti enume-
ratione partium totiuſ in quantitate ca
piendo eaſ ſub nominibuſ proprijſ
cum illa particula ꝛ non ſunt plureſ ſi
ſint in numero determinato: ꝛ ſi ſint in
numero incerto debent capi alique par
teſ in numero finito cōprehendendo
aliaſ ſub illa particula cōi ꝛ ſic de alijſ.
Et ſic tenet iſte locꝰ affirmatiue ꝛ nega
tīe vt dictū eſt. Sed contra predicta
arguitur primo ſic totuʒ vniuerſale ꝛ to
tum in quantitate ſunt diuerſa tota vt
dictū eſt:ſʒ vniuerſale vniuerſalr̃ ſump
tuʒ eſt totuʒ vniuerſale quia eſt ſupiuſ
eſſentiale: ergo non eſt totum in quanti
tate ꝛ ſic diffinitio eſt inſufficienſ.
Secundo ſic nō ſequitur omniſ hō

currit:ergo adam currit:cuʒ antecedens
poſſit eſſe verū ⁊ conſequēs falſuʒ:ergo
locus a toto in quātitate non tenet con
ſtructiue. Tercio ſic deſtructa aliqua
parte totiꝰ in quātitate deſtruit̄ ipſuʒ to
tuʒ ⁊ tn̄ vna deſtructa non oportet de-
ſtruere alias: ergo deſtructo toto in q̄n
titate non oportet deſtruere quālʒ eius
parteʒ ⁊ ſic locus a toto in quātitate nō
tenet negatiue. Quarto ſic arguendo
a particularibus ad vniuerſale fit peti-
tio principij qꝛ ibi petitur vl̄e in ſuis ſin
gularibꝰ:ergo a ꝑtibus in quātitate ad
ſuuʒ totum non eſt locus dialeticus.

Quinto ſic non ſequit̄ ſoꝛ. non eſt to
tuʒ in quantitate plato non eſt totuʒ in
quātitate ⁊ ſic de alijs: ergo oīs homo
nō eſt totuʒ in quantitate: ergo locus a
partibꝰ totius in quātitate non valʒ ne
gatiue. Ad primuʒ dr̄ ꝙ lʒ vniuerſale
vl̄r ſumptuʒ ſm̄ ſuaʒ eſſentiaʒ ſit totum
vniuerſale non tamē ſm̄ eſſe ſub quo ac
cipitur qꝛ accipitur ſub modo pluriuʒ ⁊
non ſub mō vnius quod tn̄ requiritur
ad totuʒ vniuerſale. Ad ſecundū dr̄
ꝙ in illo antecedente hō ſoluʒ diſtribui
tur pro p̄ſītibus mō adaʒ non eſt de pre
ſentibus iō non eſt pars illiꝰ totius:nec
arguit̄ a toto ad ꝑteʒ. Ad tercium dr̄
ꝙ lʒ deſtructa vna parte totiꝰ in quanti
tate bene deſtruat̄ ipſū totuʒ quantū ad
rōeʒ totius: tn̄ non arguitur negatiue ab
ipſo manēte toto:quod tn̄ requiritur ad
arguenduʒ ꝑ iſtuʒ locū:ſʒ ſi ip̄m totuʒ te
neatur ſub rōne totius bene valebit ne
gatiue ad quālibʒ eius parteʒ. Ad q̄r
tuʒ dr̄ ꝙ arguendo a partibus totius in
quantitate ad ſuuʒ totū reſpectu predi-
cati quod notiori mō conuenit toti q̄ ꝑ
tibus ſit petitio principij:ſed arguendo
reſpectu predicati quod notiori modo
conuenit partibus q̄ toti:ibi eſt bonꝰ lo
cus dialeticus: ſiue illud predicatuʒ cō
ueniat ip̄is notiori mō ſimpliciter ſiue
quo ad nos. ſiue ſit in predicatis eſſentia
libus ſiue accidentalibus. Unde hic eſt
bonꝰ locus dialeticꝰ. ſoꝛ. eſt ſubſtātia pla-
to eſt ſubſtantia ⁊ ſic de alijs. ergo omnis
homo eſt ſubſtantia. ⁊ hoc ſi antecedens
ſit notius reſpondenti q̄ conſequens.

Ad quintuʒ dicitur ꝙ ibi arguitur a
partibus in quantitate ea parte qua diffe
runt ab ipſo toto. ⁊ non ea parte qua cum
ipſo conueniunt. iō conſequentia nō valʒ

t Totum in modo.

Poſtquaʒ determiatuʒ eſt de loco a toto in
quantitate. hic conſequenter auc
toꝛ determinat de loco a toto in modo.
Ratione cuius primo ſic diffinit totuʒ in
modo dicens. Totuʒ in mō eſt vniuerſa-
le ſumptuʒ ſine determinatione. vt homo
per ſe ſumptus dicit̄ totuʒ in modo:cuius
ratio eſt quia homo ſumptꝰ ſine determi
natōne eſt totuʒ reſpectu ſui ipſius modi
ficati: qꝛ homo in cōmuni ſe extendit ad
omnia ſua ſuppoſita: ſʒ cuʒ dicitur homo
albus:homo ibi modificatur per illaʒ de
terminationem albus ⁊ ſoluʒ ſumitur pro
illa parte vna ſuorum ſuppoſitorum. Et
poteſt etiam dari alia ratio quia vniuer-
ſale ſumptuʒ ſine determinatione ſecun-
dum ſe eſt ſine modo: ideo poteſt dici to
tuʒ in mō. i. ſine modo:capiendo in priua
tiue:ſʒ precedens rō melioꝛ eſt. qꝛ ſi dice-
retur totuʒ in mō priuatiue tantuʒ tunc to
tuʒ vniuerſale poſſet dici totuʒ in modo:
ideo melius dicitur totuʒ in modo eo ꝙ
eſt totuʒ reſpectu partis in modo. ſ. reſpe
ctu ſui ipſius vel ſui inferioris modificati
vnde in hac diffinitōe ponitur ſine deter
minatōe ad differentiaʒ partis in mō que
ſumitur cuʒ determinatōne. Primo ſci
enduʒ ꝙ pars in mō eſt vl̄e ſumptuʒ cuʒ
determinatōe non diminuēte vel eſt pars
ſubiectiua alicuius ſuperioris ſumpta cū
determinatione contrahente vt homo al
bus eſt pars in modo reſpectu hominis
et etiam reſpectu animalis.
Cuius ratio eſt quia vniuerſale ſumptuʒ
cuʒ determinatione contrahente reſtrin-
gitur ad ſtanduʒ pro vna parte ſuoruʒ in
ferioruʒ ſi illa determinatō cōtrahat quo
ad ſuppoſita ideo vniuerſale ſic acceptuʒ
eſt pars reſpectu ſui ipſius accepti ſine de
terminatione. et eſt etiam pars ſui ſupe-
rioris ſumpti ſine determinatione. Ut
homo albus eſt pars animalis qꝛ ſolum
continet parteʒ ſuppoſitoruʒ eius. vn̄ in
predicta diffinitōe ponitur vl̄e loco gene
ris. ⁊ ponitur ſumptuʒ cuʒ determinatōe
ad differentiaʒ totiꝰ vniuerſalis. ⁊ ponit̄
non diminuente ad differentiaʒ dicti ſm̄
quid quod ſumitur cuʒ detīatione dimi-
nuente. Secundo ſciēduʒ ꝙ triplex
eſt determinatio quedā eſt determinatio
cōtrahens tm̄ que non priuat nec dimi-
nuit rōeʒ eius cui adiūgitur vt albus eſt
determinatio hominis cuʒ dicitur homo
eſt albꝰ ⁊ nullo mō tollit rōeʒ cōpletaʒ ho
minis. Alia eſt determinatio priuās que
totaliter priuat rōeʒ eiꝰ cui adiungitur: vt
dicendo homo mortuꝰ ibi mortuꝰ priuat
rōeʒ hoīs. Alia eſt determinatio diminu
ens que nō tollit ſimpl̄r rōeʒ illius cui ad
iungitur ſʒ ꝑtiʒ tollit ⁊ ꝑtiʒ relinquit ſicut
eſt imaginabile ⁊ opinabile reſpectu ētis
vt dicendo ens opinabile diminuit rōem
entis qꝛ facit ipſuʒ teneri in cōi vt ſe extē
dit ad ens reale ⁊ ad ens in apprehenſio
ne ſiue rōis ⁊ ſic partiʒ tollitur ratio entis
⁊ partiʒ relinquit̄. Et drn̄t in hoc ille tres
determinatōes qꝛ vltime due faciūt dictū
ſm̄ quid ⁊ iō quelʒ ipſaruʒ facit locuʒ ſo-
phiſticuʒ a dicto ſm̄ quid ad dictuʒ ſim-
pliciter vt non ſequit̄ chimera eſt ens opi
nabile:ergo eſt ens: ⁊ ſic de mł̄tis alijs.
Sʒ detīatio cōtrahens tm̄ que nullo mō
diminuit: facit parteʒ in mō que quidem
pars q̄n̄qʒ vocatur dictuʒ ſm̄ quid capiē
do gn̄aliter dictuʒ ſm̄ quid pro ōni dicto
ſumpto cuʒ detīatione aliqua: ⁊ totum in
mō q̄n̄qʒ vocatur dictū ſimpliciter. Ter
cio ſciendū ꝙ locus a toto in mō eſt ha
bitudo ipſius ad ſuaʒ ꝑteʒ: ⁊ tenʒ deſtru
ctiue ſic lapis non eſt hō: ergo lapis nō
eſt hō albus. Maxima. deſtructo toto
in mō:deſtruit̄ quelʒ eius ꝑs. Cuius rō
eſt qꝛ deſtructo priori ſm̄ naturā deſtru
untur poſteriora: ſʒ totuʒ in mō eſt priꝰ
⁊ ſuperiꝰ reſpectu ſue ꝑtis:quare ip̄o de
ſtructo deſtruitur ſua pars. iō iſte locus
tenʒ deſtructiue ſʒ nō tenet conſtructiue:qꝛ
poſito ſuꝑiori non opoꝛʒ ponere inferiꝰ
ſicut dictuʒ eſt in loco a genere. vn̄ iſte
locus codeʒ mō tenʒ ſicut locus a gen̄e
⁊ locꝰ a ꝑte in mō tenʒ ſicut locꝰ a ſpecie

Quarto ſciēduʒ ꝙ locꝰ a ꝑte in mō
eſt habitudo ipſius ad ſuuʒ totū. ⁊ tenʒ
conſtructiue duobꝰ mōis. primo mō ſubi-
ciendo parteʒ in mō affirmatiue: vt hō al
bus currit:ergo hō currit. Maxima. q̄c
quid predicat̄ de ꝑte in mō predicatur
de ſuo toto. Et rō eſt qꝛ quicquid p̄dica
tur de inferiori predicat̄ de ſuo ſuꝑiori
qđ actu ⁊ intellectu includit̄ in inferio-
ri:ſʒ totum in mō eſt ſuꝑius ad ꝑtem in
mō ⁊ actualiter in eo continet̄. Alio mō
tenʒ predicādo affirmatiue vt ſoꝛ. eſt hō
albus:ergo ſortes eſt homo. Maxima.
de quocunqʒ predicatur pars in modo
⁊ ipſuʒ totuʒ propter rationeʒ iam dictā
Sed iſte locus non tenʒ deſtructiue qꝛ
ad negationem inferioris non ſequitur
negatio ſuperioris. licet bene ſequatur
homo albus non currit: ergo homo nō
currit: quia ibi pars in modo nō deſtru
itur per negationem. ſed tantuʒ aliquid
remouetur ab ipſa. Contra predicta
arguitur primo ſic vniuerſale ſumptum
ſine determinatione eſt totum vniuerſa
le:ſed totum in modo non eſt totum v-
niuerſale: ergo totum in modo non eſt
vniuerſale ſumptum ſine determinatio
ne. Secundo ſic omne totum plura
continet quam ſua pars. ſed homo non
plura continet quam homo albus:

ergo non eſt totum reſpectu hominis al
bi: ⁊ ſic vniuerſale ſumptũ ſine determi
natione non eſt totuʒ in mõ. Tercio
ſic homo albus eſt pars in modo: et tñ
homo ſumitur cuʒ determinatione dimi
nuente: quia albus contrahit hominem
⁊ diminuit eius acceptioneʒ: qr facit ipʒ
ſoluʒ teneri pro hominibus albis. et ſic
eſt determinatio diminuens. ergo con-
tra diffinitõeʒ partis in modo. Quar
to ſic in omni loco conſequens debet in
cludi in antecedẽte: ſʒ pars in modo nõ
includitur actualiter in ſuo toto: ergo a
toto in modo ad ſuaʒ partem non valʒ
locus affirmatiue nec negatiue. Qui
to ſic bene ſequitur lapis non eſt homo
riſibilis: ergo lapis nõ eſt homo: ⁊ tamẽ
arguitur a parte in modo deſtructiue: er
go locus a parte in modo tenet deſtruc
tiue. Ad primuʒ dicitur ꝙ vniuerſale
ſumptuʒ ſine determinatõe reſpectu par
tis ſub eo conſtitute per differentiaʒ eſ-
ſentialeʒ ⁊ intrinſecaʒ dicitur totuʒ vni-
uerſale: ſed reſpectu partis ſub eo conſti
te per differentiaʒ accidentaleʒ ⁊ extrin
ſecaʒ dicitur totuʒ in mõ. totuʒ enim cũ
dicatur relatiue ad parteʒ habet variari
ſm variationeʒ ſue partis. Ad ſecun
duʒ dicitur ꝙ licet homo non contineat
plura ſm ſignificata ꝙ homo albus: ta-
men ſm ſuppoſita plura continʒ ⁊ ſe ha
bet in plus: ideo quo ad ambituʒ ſuppo
ſitoruʒ dicitur totuʒ reſpectu hominis al
bi: licʒ ſm ſignificata poſſit dici pars in
tegralis ſm modum reſpectu hominis
albi. Ad terciuʒ dicitur ꝙ licet albuʒ
diminuat illud dictũ homo quo ad am
bitum ſue communitatis ⁊ quantuʒ ad
ſuppoſitioneʒ que eſt pro ſuppoſitis: ta
men non diminuit ipſuʒ quantuʒ ad ra
tioneʒ formaleʒ eius. ideo albus nõ eſt
determinatio diminuens reſpectu ho-
minis. Ad quartuʒ dicitur ꝙ licet cõ

ſequẽs complexũ ſemp includatꝰ virtuali
ter in antecedente ⁊ ponatur actualiter in
ipſo. tamen terminus illatus non ſemper
debet actualiter contineri in termino infe
rẽte. ideo lʒ pars in modo non ſit actuali
ter in ſuo toto. non tamen ſequitꝰ ꝙ a to-
to non ſumatur locus dialeticus. Ad
quintuʒ dicitur ꝙ homo riſibilis non eſt
pars in modo reſpectu hominis qr licʒ ri
ſibile ſit determinatio hois quantum ad
moduʒ intelligendi: non tñ eſt determina
tio contrahens ipʒ quo ad ſuppoſita ⁊ q̃
faciat ipſuʒ teneri pro parte ſuoruʒ ſuppo
ſitoruʒ: ideo non facit parteʒ in modo re-
ſpectu hois lʒ bene reſpectu animalis.

t

Otum in loco eſt. Poſtquã
determinatuʒ eſt de loco a toto
in mõ. hic conſequẽter determi-
natur de loco a toto in loco: ratiõe cuius
primo diffinitur totuʒ in loco dicens. To
tuʒ in loco eſt dictio aduerbialiter õeʒ lo-
cuʒ cõprehendens: vt vbiqʒ ⁊ nuſquam.
In qua diffinitõe ponitur dictio loco ge
neris. totũ .n. in loco nõ conſideratꝰ hic ſm
eſſe ſuuʒ reale ſʒ inquantuʒ eſt dicibile et
p dictioneʒ importatꝰ: iõ bene ponitur dic
tio loco generis. Deinde ponitꝰ cõprehen
dens õeʒ locuʒ ad drñaʒ totiꝰ in tpre. ⁊ po
nitꝰ aduerbialiter ad drñaʒ totiꝰ in quan-
titate qd quandoqʒ iportat õem locuʒ no
mialiter vt dicendo ois locꝰ vel in oi loco
non tñ aduerbialiter ſicut totũ in loco. Et
p oppoſituʒ ad totũ in loco ps in loco ſic
diffinitur. pars in loco eſt dictio compre-
hendens vnuʒ locuʒ aduerbialiter vt hic
vel ibi. Primo ſciendũ ꝙ totuʒ in loco ⁊
etiam pars eius important eſſe in loco.
Sed dupliciter aliquid poteſt eſſe in lo-
co. vno mõ in aptitudine tñ vt vniuerſa-
le dicitur eſſe vbiqʒ ſm aptitudineʒ eo ꝙ
hʒ aptitudinem eſſendi in ſuis ſingulari-
bus pro quolʒ loco ⁊ etiam pro qualibet

tpris differentia. ⁊ illa aptitudo reducitur
ad actuʒ ſucceſſiue in ſuis ſingularibus
Alio mõ dicitur aliquid eſſe in loco ſm
actuʒ ſicut ſingulare quod eſt actualiter
hic ⁊ nunc. Et adhuc ſm actuʒ aliquid di
citur eſſe in quolibet loco dupliciter. vno
mõ per ſe primo ſicut deus qui eſt vbiqʒ
Alio mõ ſm ſuas partes ſicut mundus
qui eſt vbiqʒ ſm ſuas partes. Et ad argu
enduʒ a toto in loco ad ſuaʒ pteʒ vel ecõ
tra oportʒ eodeʒ mõ alicui attribuere par
teʒ in loco ſicut ſibi cõuenit ipſuʒ totuʒ vt
ſi totuʒ conueniat in aptitudine tñ: debʒ
ſimiliter inferri pars ſm aptitudineʒ tñ ⁊
econtra arguendo a parte ad totuʒ. Se
cundo ſciendũ ꝙ locus a toto in loco eſt
habitudo ipſius ad ſuam parteʒ. et tenet
conſtructiue ⁊ deſtructiue. Conſtructiue
ſic deus eſt vbiqʒ: ergo deus eſt hic. Ma
xima. poſito toto in loco in aliquo ſubiec
to ponitur quelʒ eiꝰ pars. cuius rõ eſt qr
totuʒ in loco ſimul actualiter includit ões
eiꝰ ptes. iõ ipſo poſito in aliq̃ ſubiecto po
nitur quelʒ eiꝰ pars. nec eſt neceſſe in ar-
guendo ponere exiſtentiaʒ ptis qr ſi aliq̃
pars non hẽat exiſtentiã ipſa non erit ps
totius in loco qr non erit actualiter in ipõ
contẽta. Deſtructiue tenet ſic ceſar nuſq̃
eſt: ergo non eſt hic. Maxima. remoto to
to in loco remouetur quelʒ eiꝰ ps. cuius
eſt eadeʒ ratio ſicut maxime precedentis
Tercio ſciendũ ꝙ locus a parte totiꝰ
in loco eſt habitudo eius ad ſuuʒ totuʒ. ⁊
tʒ deſtructiue ⁊ conſtructiue. Cõſtructiue ſic
deus eſt hic ⁊ ibi ⁊ ſic de alijs: ergo deus
eſt vbiqʒ. Maxima poſitis partibus to-
tiꝰ i loco ſufficienter enumeratis: ponitur
ipſuʒ totuʒ. ⁊ rõ eſt qr totuʒ in loco nõ eſt
niſi ſue partes ſimul ⁊ actualiter poſite.
Deſtructiue ſic ſortes non eſt hic: nec ibi
⁊ ſic de alijs: ergo ſortes nuſquam eſt.
Maxima. deſtructis partibus totius in
loco ſufficienter enumeratis: deſtruitur ea
ruʒ totuʒ. Quarto ſciendũ ꝙ duplici

ter contigit arguere a parte totius in lo
co. Vno mõ a partibus ſufficienter enu
meratis: Et hoc modo tenʒ affirmatiue
⁊ negatiue vt dictuʒ eſt. Alio mõ arguẽ
do ab vna parte tñ et non ab oibus ſi-
mul ſumptis ⁊ hoc mõ non tenet niſi ne
gatiue ⁊ ſm hunc modum dꝛ in textu ꝙ
iſte locus ſemp eſt deſtructiuꝰ vt arguẽ
do ſic ceſar non eſt hic: ergo non eſt vbi
qʒ. maxima. Cui non conuẽit pars in lo
co: nec ipſuʒ totũ. hoc mõ tñ non arguitꝰ
a pte in loco negatiue ad deſtructioneʒ
ſui totius ſm id quod eſt qr ibi non de
ſtruitur totũ in loco ſimpliciter ⁊ ſm om
nes ſuas partes ſʒ ſoluʒ arguitur ibi ad
deſtructioneʒ totiꝰ in loco quantũ ad to
talitateʒ eius: ⁊ qr deſtruitur totum quã
tuʒ ad totalitateʒ eiꝰ ⁊ non remanet am
plius totũ in loco: iõ non arguitur ꝓprie
hoc mõ a parte in loco ad ſuum totum.
Contra predicta arguitꝰ primo ſic nul
lus locꝰ eſt dictio cõprehendens õnem
locuʒ: ſʒ totuʒ in loco eſt locus vl eſſe in
loco ergo male dicitur ꝙ eſt dictio õem
locuʒ cõprehendens. Secũdo ſic lo
cus a toto in loco tenʒ in habitudĩe vni
uerſalis vlr ſumpti ad ſuaʒ pteʒ ſʒ habi
tudo vlis vlr ſumti ad ſuaʒ pteʒ eſt locꝰ
a toto in quãtitate: ergo locꝰ a toto in lo
co ẽ idẽ locꝰ cũ loco a toto in q̃ntitate ⁊
ſic male diſtinguitꝰ ab ipſo Tercio ſic
non ſequitꝰ mũdus eſt vbiqʒ. ergo mun
dus eſt hic: ergo locꝰ a toto in loco non
tenʒ deſtructiue. Quarto ſic non ſequi
tur ſortes nõ eſt vbiqʒ: ergo ſor. non eſt
hic: g̃ locꝰ toto in loco nõ tenʒ negatiue
Quito ſic non ſequitꝰ aliquod corpꝰ
eſt hic: aliqd corpꝰ eſt ibi ⁊ ſic de alijs: g̃
aliqd corpꝰ eſt vbiqʒ. qr antecedens eſt
verum ⁊ conſequens falſum ⁊ tñ ibi ar-
guitur a partibꝰ in loco ſufficienter enu
meratis. ergo iſte locus non tenet con-
ſtructiue. Ad primum dicitur ꝙ licʒ
locus ſecundum ſuum eſſe reale non ſit

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

dictio:tamen ſm eſſe dicibile poteſt dici
dictio ⁊ hoc modo intelligitur hic.

Ad ſecundum dicitur ꝙ licet locus
a toto in loco non diſtinguatur eſſentia
liter quantum ad virtutem confirmati
uaꝫ argumenti a loco a toto in quantita
te: qꝛ vbiqꝫ virtus confirmatiua argu-
menti eſt habitudo vniuerſalis vni-
uerſaliter ſumpti: ratione cuius ariſto-
tiles non diſtinguit locum a toto in lo-
co ⁊ a toto in tempore a loco a toto in
quantitate:tamen ab eo diſtinguitur ac
cidentaliter quantuꝫ ad modum ſignifi
ticandi:quia totum in quantitate deſig
natur per moduꝫ permanentis et nomi
naliter ⁊ totuꝫ in loco deſignatur aduer
bialiter ⁊ ſub modo fluxus ⁊ fieri quam
uis ſm rem locus ſit ens permanens.

Ad tercium dr̄ ꝙ mundus non eſt
vbiqꝫ ſm ſe totum ſed ſm ſuas partes:
ideo ibi male concluditur ſed deberet
ſic concludi. ergo aliqua pars mūdi eſt
hic ⁊ aliqua ibi ⁊ ſic de alijs. Ad q̄r
tuꝫ dicitur ꝙ in antecedente negatur to
tum in loco ⁊ ſic non remanꝫ ſub eſſe to
tius in loco:ideo non arguitur a toto in
loco ad ſuam partem: ſed equiualenter
arguitur a negatione vnius partis in lo
co ad negationem alterius partis deter
minate vt hic ſortes in aliquo loco non
eſt:ergo ſortes non eſt hic. Ad quin
tum dicitur ꝙ partes antecedentis ve-
rificantur de corpore pro diuerſis ſup-
poſitis eius: ⁊ ſic in antecedente corpꝰ
habet plures ſuppoſitiones determina
tas:⁊ in conſequente habet vnam tantū
⁊ ſic ibi arguitur a pluribus ſuppoſitio-
nibus determinatis ad vnam determi-
natam tantum:⁊ committitur fallacia fi
gure dictionis:vnde ſubiectum antece-
dentis non tenetur eodem modo in
conſequente ſicut tenetur in anteceden
te:ideo non bene arguitur a parte in lo
co ad ſuum totum.

t Otum in tempore. Poſtꝙ
autor determinauit de loco a to
to in loco. hic conſequenter de
terminat de loco a toto in tempore. Rati
one cuius diffinit totuꝫ in tempore dicēs
ꝙ totum in tempore eſt dictio comprehē
dens omne tp̄s aduerbialiter ſiue ſit affir
matiue vt ſemper ſiue negatiue vt nunꝙ
Et econtra pars in tempore eſt dictio cō
prehendens partem temporis aduerbia-
liter vt hodie nunc ⁊ ſic de alijs. Et iſte
due diffinitiones debent intelligi ⁊ exem
plificari ſicut diffinitōnes totius ⁊ partis
in loco. Primo ſciendum ꝙ locus a to
to in tempore eſt habitudo ipſius ad ſuā
partem:⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue.
Conſtructiue ſic deus eſt ſemper:ergo de
us eſt nunc. Maxima. poſito toto in tem
pore in aliquo ſubiecto: neceſſario ponit̄
quelibet eius pars. Cuius ratio eſt quia
totum in tempore ſimul ⁊ actualiter indu
dit omnes partes ſuas quia importat
tempus diſtributum pro omnibus ſuis
partibus:ideo ipſo toto in tempore po-
ſito:ne ceſſario ponitur quelibet eius
pars. Deſtructiue tenet ſic chime
ra nunquā eſt:g̊ non eſt hodie. Maxima
remoto toto in tp̄re ab aliquo ſubiecto:re
mouet̄ quelꝫ eiꝰ pars. Et arguēdo p iſtū
locum magis proprie arguitur ponendo
totum in tempore ex parte predicati ꝙ̄ ex
parte ſubiecti:eo ꝙ aduerbiuꝫ ſemper ha
bet determinare verbum ⁊ verbuꝫ in ora
tione ſemper ſe tenet ex parte predicati ni
ſi ponatur cum implicatione a parte ſub-
iecti ⁊ ſupponatur quia ſic in ſubiecto poſ
ſet poni cum ipſo aduerbium in ſubiecto
⁊ per conſequens poſſet argui a toto in
tempore ſe tenente ex parte ſubiecti.

Secundo ſciendum ꝙ locꝰ a parte in
tempore eſt habitudo eius ad ſuum totū
⁊ tenet conſtructiue ⁊ deſtructiue arguen
do ab ipſis ſufficienter enumeratis. Con
ſtructie ſic ſortes fuit heri et pridie et ſic
de alijs:ergo ſortes ſemper fuit. Maxima
poſitis partibꝰ in tempe ſufficienter enu
meratis:ponitur ipſum totum quia totuꝫ
nihil addit vltra omnes ſuas partes.
Deſtructiue ſic antexp̄us non fuit heri
nec pridie ⁊ ſic de alijs:ergo nunꝙ fuit.
Maxima. remotis partibus in tempore
ſufficienter enumeratis:remouetur ipſuꝫ
totum. Et ſic arguatur per iſtum locuꝫ ab
vna parte tantū ⁊ non ab omnibus tunc
ſolum tenet deſtructtiue ⁊ non conſtrruc
tiue. ⁊ adhuc arguitur a parte ad deſtruc
tionem totius quantuꝫ ad totalitateꝫ eiꝰ
⁊ non arguitur ad ipſum remanens totū
in tempore:vt hic ſortes nō eſt nunc :er
go ſortes non eſt ſemper. Tercio ſciē
dum ꝙ preter iſta tota ſuperius poſita re
periuntur alia quiqꝫ tota que ad p̄dicta
reducuntur. ſ. totum copulatiuuꝫ diſiun-
ctiuum poteſtatiuuꝫ ſucceſſiuum ⁊ collec
tiuum ſeu aggregatiuum. Totum copu-
latiuum eſt in quo plura copulantur per
cōiunctionem copulatiuaꝫ:vt ſortes cur
rit ⁊ plato diſputat. Et pars eius eſt ali-
quod illoruꝫ que inter ſe copulantur.
Totum diſiunctiuuꝫ eſt in quo plura cō
iunguntur per coniunctioneꝫ diſiunctiaꝫ
vt ſor:currit vel plato diſputat. Totum
poteſtatiuū eſt qđ cōponitur ex pluribꝰ
virtutibꝰ vel potētijs vl' qđ plura cōtinet
ſecunduꝫ virtutem:vt anima rationalis
eſt totum poteſtatiuū reſpectu vegetatiui
ſenſitiui ⁊ intellectiui licꝫ anima in cōi ſit
totum vniuerſale reſpectu anime vege-
tatiue ſenſitiue ⁊ intellectiue. Et ſimiliter
quaternarius eſt totum poteſtatiuuꝫ reſ
pectu binarij et ternarij: quia ſuperior
numerus contine in virtute omnes infe
riores numeros. Totū ſucceſſiuū eſt qđ
componitur ex partibꝰ ſucceſſiuis que nō
poſſunt ſimul eſſe vt tempus ⁊ motus.
Sed totum collectiuuꝫ ſiue aggregatiuū
eſt qđ ſub voce ſingulari plura ad inuicē
diſtincta imptat ſicut populus grex ſoci-
etas. Sed pars eius eſt aliquod illoruꝫ
ex quibus componit̄ vt homo reſpectu
populi:vel aries reſpectu gregis.

Quarto ſciendum ꝙ totum copulati
uū totuꝫ poteſtatim ⁊ totuꝫ collectiuum
reducuntur ad totuꝫ integrale: eo ꝙ ab
iſtis totis ad ſuas partes eodeꝫ modo
tenet locꝰ dialeticus ſicut a toto integra
li. ſ. conſtructiue tantum ⁊ non deſtructi
ue:⁊ econtra locus a pte:vt arguendo a
toto copulatiuo ſortes currit ⁊ diſputat
ergo ſortes currit. ⁊ a toto poteſtatio:vt
quaternarius eſt ergo binarius eſt. vel
anima rationalis eſt. ergo ſenſitiuuꝫ eſt
Maxima. poſito toto poteſtatiuo:poni
tur quelibet eius pars. Et a toto collec-
tiuo:vt populus eſt: ergo homo eſt. Et
econtra poteſt argui deſtructiue a ſuis
partibus. Sed totū diſiunctiuū ⁊ ſucceſ
ſiuuꝫ reducuntur ad totum vniuerſale:
qꝛ ab ipſis eodem modo tenet locus ſi-
cut a toto vniuerſali. ſ. negatiue tantum
vt arguendo ſic a toto diſiunctiuo: non
ſortes currit vel diſputat:ergo ſortes nō
currit. Et a toto ſucceſſiuo: vt nō eſt di
es:ergo non eſt meridies. Et econtra lo
cus a partibus eorū tenet conſtructiue
tantum:vt faciliter videret̄ in exemplis

Sed cōtra predicta arguitur primo
ſic in omni tempore ⁊ ſemper ideꝫ ſunt
ſicut in omni loco et vbiqꝫ: ſed in omni
tempore eſt totum in quantitate:et non
in tempore:ergo ⁊ ſemper. ⁊ ſic male dif
finitur totuꝫ in tempore quod eſt dictō
cōprehendens omne tempus aduerbia
liter. Secundo ſic hic eſt locus a to-
to in tempore deus eſt ſemper:ergo eſt
in iſto tempore. ⁊ tñ non ſequitur pars
in tempore cum in iſto tempore non ſit
aduerbium ſignificans partem tēporis
ergo contra diffinitionem loci a parte in
tempore. Tercio ſic non ſequitur vni
uerſale eſt ſemper ergo eſt nunc. cuꝫ an
tecedens ſit veruꝫ ⁊ conſequens falſum

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA

antecedens patet quia vniuerſale eſt vbiqꝫ ⁊ ſemper ⁊ non eſt hic et nunc:ſed ſolum ſingulare:ergo locꝰ a toto in tempore non valet conſtructiue. Quarto ſic partes totiꝰ in tempore nō poſſūt eſſe ſimul:ergo nō poterunt ſimul accipi ergo locus a parte in tempore nō tenet conſtructiue ab omnibus ptibus ſimul ſumptis. Quinto ſic non ſequitur: adam non eſt nunc:ergo adam nunq̄m fuit:et tamen arguitur negatiue ab vna parte totius in tempore ad ipſum totuꝫ ergo locus a parte in tempore nō tenet deſtructiue ab vna parte ad ſuum totuꝫ

Ad primum iſtorum dicitur ꝙ lꝫ ſemper ⁊ in omni tempore ſint idem ſecundum rem ſignificatā ⁊ materialiter: differunt tamen ſecunduꝫ ſuos modos ſignificandi ⁊ formaliter:quia ſp importat tempus diſtributum ſub mō fluxus et fieri ⁊ in omni tempore importat idē tempus diſtributum pro omnibus partibus eius ſub modo pmanentis ſiue habitus et quietis:et per hoc diſtinguuntur totum in quantitate et totum in tempore licet non eſſentialiter. Ad ſecundū dicitur ꝙ licet in illo argumēto non ponatur formaliter pars in tempore aduerbialiter:ponatur tamē equiualēter ⁊ ſecunduꝫ reꝫ ſignificataꝫ:quia in iſto tempore includit virtualiter ipm nunc. Ad terciuꝫ dicitur ꝙ licet vſe ſit ſemp in aptitudine: non tñ eſt ſemp in actu:⁊ eo modo quo ponitur ſemper eſſe bene ſequitur ꝙ eſt nunc.ſ.ſecundū aptitudinem:ſed illa aptitudo reducit ad actū in ſuis ſingularibus ⁊ ſucceſſiue

Ad quartum dicitur ꝙ licet partes temporis non poſſunt eſſe ſimul ſecundum ſuum eſſe reale:ſicut preterituꝫ nō poteſt eſſe cum futuro: tamen poſſunt eſſe ſimul apprehēſione anime que retinet partem preteritam ⁊ futuram cum pſenti ⁊ ſic ſimł poſſunt accipi oēs partes temporis. Ad quintum dicitur ꝙ ibi non bene arguitur quia arguendo ab vna parte tantum deſtructiue oportet arguere ad deſtructionem totius quantum ad rationem totius:ita ꝙ in conſequente ſibi preponat negatio deſtruens totalitatem eius quod non fit in illo argumento:deberet enim ſic inferri:adam non eſt nunc ergo non eſt ſemper.

Causa eſt ad cuius. Poſt ꝙ auctor ſuperius determiat de locis a toto ⁊ a pte: hic cōſequenter determinat de locis a cauſa et ab effectu. Et quia locꝰ a cauſa in cōi eſt habitudo cāe ad effectuꝫ. ⁊ locus ab effectu eſt habitudo effectus ad cām:ideo pus ꝙ auctor determinet de locis a cā in ſpeciali detiat de cauſa in generali diffinitiue ⁊ diuiſiue ipſaꝫ primo ſic diffiniēs Cauſa eſt ad cuiꝰ eſſe ſequitur aliud ſm naturaꝫ. In qua diffinitione intelligitur ens pro genere. ens enim diuiditur per cauſaꝫ ⁊ effectuꝫ ⁊ eſt ſuperiꝰ ad vtrunqꝫ ſm moduꝫ. Deinde ponit ad cuius eſſe ſequit aliud ad drñaꝫ effectus qui ſequit ad eſſe alterius ⁊ ad cuius eſſe nō ſequitur aliud ſub rōe effectus. Et ponitur ſm naturā ad explicanduꝫ modū quo effectus ſequit ſuaꝫ cām. Et econtra pōt diffiniri effectus ꝙ eſt ens cuius eſſe ſequitur ad aliud per naturā:vel eſt partita ſimilitudo ſue cāe. Primo ſciënduꝫ ꝙ ſeq̄tur capit dupliciter. Uno modo vt dicit ordinē tñ. vt cuꝫ dr̄ vnꝰ dies ſequit aliū. Alio modo vt dicit ordinem et dependentiaꝫ vniꝰ ab alio:⁊ hoc mō iterum dupliciter:vno mō vt ſoluꝫ dicit ordinem ⁊ dependētiaꝫ ſiue conſequentie ſiue illationis vniꝰ ab alio:ſicut conſequēs ſeqnit illatiue ad antecedens ⁊ dependet ex ipſo ſm illatōeꝫ. Alio mō vt dicit dependētiaꝫ in ēe vniꝰ rei ab alia: ſicut quilꝫ effectus ſm ſuuꝫ eſſe dependet a ſua cauſa. Et hoc mō capitur in iſta diffinitōe vt dicit ordinē dependentie vnius rei ab alia ſecunduꝫ ſuum eſſe:⁊ non ſolum vt dicit ordinem prioris ⁊ poſterioris.neqꝫ vt ſoluꝫ dicit depēdentiam cōſequentie:quia in argumentatiōe antecedens non ſemp eſt cauſa conſequētis:licꝫ ſemp ſit cauſa illationis eius. Secundo ſciendum ꝙ ad rationeꝫ cauſe non requiritur ꝙ cā ſemp precedat ſuum effectuꝫ ſm tempus ſed quandoqꝫ pcedit ipſum ſm tempus vt domificator pcedit domum ſm tempꝰ qñqꝫ vero precedit ipſum ſm naturam tantum ⁊ ſimul eſt tpe cum ipſo ſicut hō eſt cā riſibilis ⁊ tñ precedit ipſum ſecunduꝫ naturam tantuꝫ et ſimul eſt tpe cum eo:ideo ad explicanduꝫ q̊modo effectus debet ſequi cām ⁊ cauſa pcedere effectuꝫ in diffinitione cauſe ponitur ſm naturaꝫ Et etiaꝫ ad drīam illoruꝫ quoꝝ eſſe vniꝰ ſequit ad eſſe alterius ſm ordineꝫ:⁊ tamē non dependet ex alio ſm naturaꝫ:vt eſſe vnius diei non dependꝫ naturalr ad eſſe alterius. Tercio ſciendum ꝙ cauſa diuiditur per cauſam efficienteꝫ materialem formalem ⁊ finalem. Cuius diuiſionis ſic hētur ſufficientia.q̄a ad omnem cauſam ſequitur effectus:vel ergo talis cauſa eſt intrinſeca effcūi vel extrinſeca. Si intrinſeca hoc eſt duplr:quia vel ipa eſt actus dans eſſe:⁊ ſic ē cā formalis vel potentia recipiens eſſe:⁊ ſic eſt cauſa materiał. Si eſt extrinſeca hoc ē dupliciter quia vel ipſa eſt id a quo res fit:⁊ ſic eſt efficiens cā.vel illud propter qd̄ res fit ⁊ ſic eſt cauſa finalis. Et ſumitur iſta diuiſio non ſm diuerſitatem rerum: ſed ſcdm diuerſos modos formales:quia ideꝫ realiter ſcdm diuerſos mōs cāndi ⁊ reſpectu diuerſoruꝫ qñqꝫ habet rationem pluriuꝫ cauſaruꝫ ⁊ nō eſt diuiſio generis in ſuas ſpecies:ſed diuiſio analogi q̄a cauſa ſm priꝰ ⁊ poſterius dicit de iſtis q̄tuor cāis

Quarto ſciënduꝫ ꝙ cāe poſſunt quatuor modis conſiderari. Uno modo ſm rōeꝫ cauſandi ⁊ ſic finis eſt prior: ſcdo efficiēs:tercio materia:et quarto forma. qr in cauſando reꝫ finis mouet intellectuꝫ agētis ad producendū effectū ⁊ efficiens motus a fine mouet materiaꝫ qua diſpoſita vltimo introducit forma. Secundo mō conſiderātur cauſe put cōcurrūt ad compoſitōeꝫ effectꝰ ⁊ ſic materia prior eſt:ſecundo forma:tercio efficiens ⁊ vltimo finis. Tercio mō conſiderant vt dant eſſe actuale effectui ⁊ ſic forma eſt prior.deinde efficiēs:tercio finis: q̄r materia. Quarto modo conſiderant ſm ꝙ hēnt eſſe exiſtentie per quod nobis notificant.⁊ ſic cā efficiens eſt prior: ſecundo materia.deinde forma:et vltimo finis. Et qr hic conſiderant ſm ꝙ nob̄ notificant ⁊ ab ipſis ſumunt loci dialetici:ideo iſto mō ordinantur in textu et prius determinatur de cā efficiēte ꝙ de alijs. Sed contra predicta arguitur primo ſic aliud dicit diuerſitatem eſſentialem cuꝫ ſit relatiuuꝫ diuerſitatis ſubſtantie: ſed effectus non ſemper differt eſſentialiter a ſua cā qr conuenit eſſentialiter cū ſua cauſa formali.ergo male dicitur ꝙ ad eſſe cauſe ſequit aliud.ſ.effectus. Secundo ſic cauſa totaliter poſita ponitur ſimul ſuus effectus: ergo cauſa non precedit effectuꝫ:⁊ ſic ad eſſe cāe non ſequitur aliud. Tercio ſic cauſa ⁊ effectus ſunt ſimul natura cum ſint relatiua:ergo effectus non ſequit ſuā cauſaꝫ ſm naturaꝫ. Quarto ſic forma ⁊ finis coincidunt vt dicit ſecundo phiſicoruꝫ:ergo forma non eſt cauſa diſtincta a fine nec membra huius diuiſionis ſunt oppoſita. Quinto ſic omnis cauſa pcedit ſuuꝫ effectuꝫ. ſꝫ finis non precedit ſuuꝫ effectum ſed ſequit.ergo finis non eſt cauſa.⁊ ſic male ponunt quatuor cāe

Ad primū dr̄ ꝙ lꝫ aliud pprie ſumptuꝫ vt eſt relatiuuꝫ diuerſitatis ſubſtātie dicat diuerſitateꝫ eſſentialeꝫ. non tamē

aliud cōiter acceptū vt dicit quamcūqꝫ
diuerſitatem ſiue eſſentialem ſiue acci-
dentalem vt ſumit in diffinitiōe cauſe.

Ad ſecunduꝫ dicitur ꝙ licet poſita
cauſa totali ponatur eius effectꝰ ſimul
tempore non tamen ponitur ſimul ſm
naturam q̄a naturaliter cauſa prius hꝫ
eſſe ⁊ intelligi q̄ꝫ effectus et hoc ſufficit
ad rationem cāe ꝙ p̄cedat effectum ſm
naturam. Ad tercium dicitur ꝙ lꝫ
cauſa ⁊ effectus ſcd̄m intentiones cauſe
⁊ effectꝰ dicantur correlatiue tñ materialr
et ſecundum id quod ſunt non dicunt
correlatiue: ideo ſm id qd̄ ſunt non ſunt
ſimul ſcd̄m naturam. Ad q̄rtum
dicit ꝙ licet forma et finis q̄nqꝫ coinci-
dant materialiter et ſm rem in idem nō
tamen coincidunt in idem formaliter q̄n-
tum ad ſuos modos formales cāndi: et
hoc modo ponunt cāe ad inuicem diſ-
tincte. Ad quintum dr̄ ꝙ licet finis
ſcd̄m ſuum eſſe reale ſequatur ſuum ef-
fectum tamē ſm intentionale in itentōe
agentis ſub quo ſibi conuenit ratio cāe
finalis precedit ſuum effectum: ideo eo
modo quo eſt cauſa naturaliter p̄cedit
ſuum effectum.

Cauſa efficiens eſt a qua
Poſtq̄ꝫ autor determinauit de
cauſa in cōi tam diffinitiue q̄ꝫ
diuiſiue: hic conſequenter in ſpāli vult
determiare de locis a cauſa et primo de
loco a cauſa efficiente eo ꝙ cauſa effici-
ens ceteris eſt nobis notior: ratiōe cuiꝰ
ipſam primo ſic diffinit. Cauſa efficiens
eſt a qua primo fit motus. In qua diffi
nitione primo ſubītelligitur cā loco ge-
neris diffiniti. ⁊ ponitur a qua primo fit
motus ad dr̄iam aliarum cauſaꝝ quaꝝ
nulla primo cāt motuꝫ ſiue cōductioneꝫ
effectus ſed efficiens tm̄tum ſicut patet
in productione effectus. Finis enim rōe
ſue bonitatis per deſiderium mouet et
attrahit appetituꝫ agētis ad ꝓducendū
effectuꝫ: ⁊ efficiēs ſic motū ⁊ tractuꝫ a fine
diſponit materiaꝫ ad introductioneꝫ for-
me: ⁊ ſic primo cauſat motuꝫ quo produ-
citur effectus. Primo ſcienduꝫ ꝙ locꝰ
a cā efficiente eſt habitudo ipſius ad ſuuꝫ
effectuꝫ. ⁊ tenꝫ affirmatiue ⁊ negatiue. Affir
matiue ſic domificator eſt bonꝰ: ergo do-
mus eſt bona. Maxima. Cuius cauſa effi
ciens eſt bona: ip̄m quoqꝫ bonuꝫ eſt: que
maxima dꝫ intelligi de bonitate efficien-
tis inquantū efficiens. ⁊ non de bonitate
moris vel de bonitate eius ſm ſe. ⁊ ſimili
ter dꝫ intelligi de bonitate forme effectus
ita ꝙ ſi efficiens ſit bonuꝫ in ratione cau-
ſe efficientis: ⁊ vt producit effectuꝫ ſequit
ꝙ effectus erit bonus bonitate forme eiꝰ:
non auteꝫ loquendo de bonitate finis et
totiꝰ compoſiti: qr ſi domificator ſit bonꝰ
artifex ⁊ operetur perfecte ſm artem eius
⁊ careat bona materia tunc domus non
erit bona bonitate finis: ſed tantummodo
bonitate forme que prouenit ab efficiēte
Negatiue tꝫ ſic domificator non eſt bonꝰ
ergo domus non eſt bona. Maxima. Cu
ius efficiens maluꝫ eſt: ip̄m quoqꝫ maluꝫ
eſt. Secundo ſcienduꝫ ꝙ cauſa effici-
ens eſt duplex. ſ. cā efficiens in actu ⁊ cau
ſa efficiens in potentia: vt reſpectu domꝰ
domificator eſt cauſa efficiens in potētia
⁊ domificans eſt cā in actu reſpectu fieri
domꝰ. Et quelꝫ iteꝝ diuidit. qr quedā eſt
cā vniuoca que producit effectū ſibi ſimi
leꝫ in ſpē vt homo generans hoieꝫ eſt ef
ficiens vniuocū. Aliud eſt efficiens eq̄
uocuꝫ quod producit effectuꝫ ſibi diſſimi
leꝫ in ſpē vt ſol generans hoieꝫ eſt agens
equiuocuꝫ. Unde arguendo a cā efficiēte
in potentia ad ſuuꝫ effectū dꝫ argui ab ēe
cauſe ad eſſe in potētia reſpectu effectus
⁊ non ad eſſe in actu vt domificator eſt: ḡ
domus eſt in potentia. ⁊ arguendo a cau
ſa efficiente in actu dꝫ argui ab eſſe eius
ad fieri ipſius effectus. Et arguendo a cā
vniuoca tenꝫ iſte locus reſpectu omniuꝫ
predicatorum q̄ conueniunt ipſi cauſe a
tota ſpecie vt plato eſt riſibilis: ḡ ſortes
ab eo genitus eſt riſibilis. Sed arguen-
do a cauſa equiuoca ſoluꝫ tenet reſpectu
horum predicatoꝝ bonum ⁊ malum eſſe
et fieri. Tercio ſcienduꝫ ꝙ locus ab effec
tu cauſe efficientis eſt habitudo eius
ad ſuam cām: ⁊ tenet affirmatiue ſic. do-
mus eſt in fieri: ergo domificans eſt.
Maxima. poſito effectu ꝓpinquo cauſe
efficientis: ponitur ip̄m efficiens. Poteſt
etiam argui reſpectu horum predicatorū
bonum ⁊ maluꝫ eſſe ⁊ fieri. ⁊ tenet nega-
tiue ſic: domus non eſt bona. ergo domi
ficator non eſt bonus. Maxima. Cuius
effectus non eſt bonus. ip̄m quoqꝫ non
eſt bonum et debet intelligi ꝙ ſi effectus
non ſit bonus quantum ad perfectioneꝫ
forme eius efficiens non eſt bonuꝫ inq̄n
tum efficiens vel producens talem effec
tum ſicut prius dictum eſt in loco a cauſa
efficiente. Quarto ſciendū ꝙ effici-
ens dupliciter ſe habet ad ſuum effectuꝫ.
Quandoqꝫ enim efficiens requiritur tm̄
quantum ad fieri ipſius effectus et non
quantuꝫ ad eſſe: vt domificator reſpectu
domus ſolū requiritur quo ad fieri ⁊ nō
quantum ad eſſe. Sed q̄nqꝫ requiritur
⁊ quātum ad fieri ⁊ q̄ntum ad eſſe et ad
conſeruationeꝫ in eſſe vt dici ſol eſt cau-
ſa quo ad fieri ⁊ quo ad ēe: ⁊ deꝰ reſpcū
omnium creaturarum. Et arguendo ab
effectu cauſe efficientis que requirit quo
ad fieri tātum et nō quo ad eſſe effectus
non ſequitur eſſe cauſe in preſenti ſed in
preterito tantum: ſed ad fieri effectus ſe-
quitur eſſe illius cauſe. Sed arguendo
ad efficiens requiſitum ad eſſe ⁊ fieri ſi-
mul ſemper ſequit affirmatiue eſſe cāe ad
eſſe effectus: vt bene ſequit dies eſt ergo
ſol eſt. Et q̄n eſt habitudo neceſſaria cāe
ad effectum etiam ſequitur negatiue a
negatione effectus negatio cauſe. Sed
quādo habitudo eſt cōtingens non tenꝫ
nagatiue vt non ſequit ſor. non eſt: ergo
deus non eſt. Sꝫ iſti diuerſi mōi arguē
di non ſumunt ab efficiente inquantum
efficiēs eſt: ſꝫ ab efficiente inquantū tale
vel tale efficiēs eſt. Contra predicta
arguit primo ſic cā efficiens eſt de conſi
deratōe phiſici cum ſit cauſa motꝰ: ergo
non eſt de conſideratōe logici: ⁊ ſic hic
male diffinit. Secundo ſic efficiēs nō
mouet niſi prius moueat a fine: ergo fi
nis eſt a quo prīo fit motꝰ ⁊ non a cā ef
ficiens. Tercio arguit ſic cauſa effici
ens eſt extrinſeca ſuo effectui: ergo in lo
co a cā efficiente terminꝰ inferens eſt ex
trinſecus terio illato. ⁊ ſic erit locus ex-
trinſecus. ⁊ per conſequens male diffi-
nit inter locos intriſecos. Quarto ar
guit ſic non ſequit deus eſt bonꝰ: ergo
latro eſt bonꝰ. ergo locꝰ a cā efficiēte nō
tenꝫ affirmatiue. Quinto ſic non ſequi
tur domus eſt ergo domificator eſt. cuꝫ
an̄s ſit veꝝ ⁊ conſequēs falſuꝫ. ḡ locus
ab effectu cāe efficientis non tenꝫ con-
ſtructiue. Ad primū iſtoruꝫ dr̄ ꝙ lꝫ cā
efficiens inquantuꝫ eſt cā motꝰ ⁊ reꝝ na
turaliū ⁊ principium cognoſcendi ipſas
ſit de conſideratōe phiſici. tñ inquantū
ab ipſa ſumit locus dialeticus ꝑ habitu
dinē ad ſuuꝫ effectū ipſa eſt de conſide
ratōe logici. Ad ſecundū dr̄ ꝙ lꝫ a fi
ne fiat motꝰ intentōalis ⁊ ſpūalis in effi
ciente. tñ ab ipſo non fit primꝰ motꝰ rea
lis de quo hic ſoluꝫ intelligit. finis eniꝫ
non mouet intentōeꝫ agentis motu ꝓp̄e
dicto. ſꝫ tantū ꝑ ſimilitudinē ſicut pomū
apprehenſuꝫ intentōaliter mouet appe
titū pueri ad ꝓſecutōeꝫ eius. Ad ter
ciuꝫ dr̄ ꝙ lꝫ cā efficiens ſm eſſe ſit extri
ſeca effectui. tñ ſm virtutē ⁊ ſimilitudieꝫ
eius eſt aliquo mō ſibi intrinſeca. ⁊ hoc
ſufficit ad cānduꝫ locuꝫ intrinſecum. qr
hic ſumit argumētuꝫ a cā efficiente ea ꝑ
te qua cōuenit cuꝫ effectu. Ad quar
tuꝫ dr̄ ꝙ ibi non arguit a cauſa efficiēte

ad ſuum effectum: eo ꝙ latro nominat viciuꝫ cuius vicij deus non eſt cauſa lꝫ enim deus ſit cā efficiens hominis:tam̄ non eſt cauſa viciorꝫ eius:⁊ bene ſequit̄ deus eſt bonus:ergo hō latro quantuꝫ ad humanitatē eius eſt bonꝰ.ſ.bōitate entis:licet non bonitate morꝫ. Ad quintū dicitur ꝙ ibi non ſequitur quia arguitur ab eſſe effectus ad eſſe cauſe q̄ requirit̄ quātum ad fieri tm̄ ⁊ non quo ad eſſe:⁊ reſpectu talis cāe non tꝫ iſte locus ab effectu arguendo reſpectu iſtius predicati eſt.

m Ateria eſt ex. Poſtquam auctor determiauit de loco a cā efficiente: hic conſeq̄nter determiat de loco a cauſa materiali. Rōe cuius ſic primo diffinit materiaꝫ. Materia eſt ex qua cum aliquo fit aliquid que diffinitio ſic debet intelligi:materia eſt cauſa ex qua .cum alio.i.cum forma fit aliquid.ſ.totum cōpoſitum. Et ponit̄ ibi cauſa loco generis:⁊ totum reſiduuꝫ ad differentiam aliarum cauſarꝫ. Unde ex fine ⁊ efficiente nō fit totū cōpoſituꝫ cum ille cauſe ſint extrinſece:⁊ etiam ex forma non fit totum compoſitum tanq̄ ex materia ex q̄ ſicut intelligitur de materia in iſta diffinitiōe.ipſa enim materia eſt prima potentia ex q̄ primo originatur totū cōpoſitum. Et aliter ſic diffinitur. Materia eſt que tm̄ eſt ens in potentia: quia materia de ſua natura non habꝫ eſſe in actu ſed in potentia tātum.

Primo ſciendū ꝙ materia dupliciter accipit̄:vno mō ſpecialiter put eſt primuꝫ ſubiectū forme ſubālis: ⁊ eſt ps compoſiti de genere ſubſtātie. Alio mō capitur cōiter pro omni illo ex quo per modum potētie cōponitur aliq̄d:ſiue p omni illo quod cōcurrit ad cōpoſitōneꝫ alteriꝰ tanq̄ potētia recipiens ēe ⁊ ſic reperit̄ tā in rebꝰ naturalibꝰ q̄ actualibꝰ:⁊ taꝫ in rebꝰ corpalibus q̄ ſpualiaꝰ:⁊ hoc mō capitur hic. Et ſic diuiditur qꝛ quedā eſt materia permanēs ⁊ alia tranſiens: Permanens eſt illa que ſub ppria forma ⁊ ſpē permanet in ſuo effectu. vt ferruꝫ in cutello. Tranſiens eſt illa que ſub propa ſpē ⁊ ratione non pmanet in ſuo effectu: ſed de vna ſpecie tranſit in aliaꝫ in conſtituendo effectuꝫ. vt in pane eſt farina.filix in vitro.⁊ lutuꝫ in lateribus. Secundo ſciènduꝫ eſt ꝙ locꝰ a cā materiali eſt habitudo ipſius ad ſuuꝫ effectuꝫ. Et ſemper tenꝫ affirmatiē in qualꝫ materia tranſeunte ⁊ pmanēte. vt aqua ⁊ farina ſunt ergo panis pōt eſſe. Maxima. poſita cā materiali ponitur eiꝰ effectus ſm potentiaꝫ eo ꝙ materia dicit eſſe potētiale ipſius effectus.cū ſit in potentia ad ſuuꝫ effectū. Sꝫ iſte locus tꝫ deſtructiē in materia pmanēte. vt ferruꝫ non eſt.ergo arma ferrea non ſunt. Maxima. remota materia pmanēte remouet̄ eius effectus. ſꝫ in materia tranſeunte non tꝫ negatiue. vt non ſequit̄ filix non eſt ergo vitrū non eſt.eo ꝙ talis effectus pōt eſſe non exiſtente illa materia: q̄ nō eſt permanēs in ſuo effectu. Si tm̄ deſtruat̄ materia tranſiēs pro toto tp̄e preſenti ⁊ p̄terito ſequeret̄ deſtructio effectꝰ. vt dicēdo filix non eſt nec fuit ergo vitrū non eſt. Tercio ſciendū ꝙ iſte locus a cā materiali ſoluꝫ tenet conſtructiē ab ēe materie ad poſſe eſſe ipſius effectus.⁊ nō ad eſſe ipſius in preſenti. Cuius rō eſt qꝛ arguendo a cā ad effectū ab eſſe cauſe debet inferri eſſe effectus eo mō quo ponit̄ in tali cauſa. ſꝫ eſſe effectus materie ponit̄ in potētia tantuꝫ ⁊ non in actu.eo ꝙ materia eſt ens in potentia tantū. iō arguendo affirmatiē a materia arguit̄ ab eſſe eiꝰ ad poſſe eſſe in futuro ipſius effectus. Et hoc poteſt argui non ſoluꝫ a materia ex q̄ ſꝫ a materia in qua ⁊ circa quā.qꝛ generaliter oīs materia ponit potentialiter eſſe ſui effectus. vt bene ſequit̄ corpus eſt ergo album poteſt eſſe. vel ſcibile ergo ſcia poteſt eſſe. Quarto ſciendum eſt ꝙ locus ab effectu cāe materialis eſt habitudo ipſius ad materiaꝫ eius. Et in qualibet materia tenet cōſtructiue. ſed in materia permanēte arguitur ab eſſe effectus ad eſſe cauſe in preſēti vt cultellus eſt g̊ ferruꝫ eſt. Maxima poſito effectu materie per manentis neceſſario ponitur illa materia que remanet in ſuo effectu. Sꝫ in materia tranſeunte tenet arguendo ab eſſe effectus non ad eſſe ipſius cāe in preſenti ſed ad fuiſſe in preterito. vt vitrum eſt ergo filix fuit. Sed iſte locus non tenet deſtructiē qꝛ deſtructo poſteriori nō oportet prius deſtrui ſꝫ effectus eſt poſterior ſua cā materiali ideo d̄ſtructo effectu non oportꝫ deſtruere illam materiam.

Sed contra predicta primo ſic hec diffintio materie conuenit forme. quia ex forma cuꝫ materia fit aliquid.ſ.totum cōpoſitum:ergo non cōuenit ſoli diffinito.

Secūdo ſic. om̄is materia eſt ī actu per formaꝫ cum materia ſit ſub fořa:ergo materia non eſt ens inpotētia tantum.

Tercio ſic materia requirit̄ ī cōpoſito tā ad eſſe q̄ ad fieri:ergo oīs materia remanet in eſſe ſui effectus. et per conſequens oīs materia eſt permanens.⁊ nulla eſt tranſiens. Quarto ſic. non ſequitur ligna et lapides ſunt g̊ domus poteſt eſſe. quia ad poſſibilitateꝫ domꝰ non ſufficit poſſibilitas materie eius. ſed requirit̄ poſſibilitas efficiētis eiꝰ. iō ſi non eſſet domificator. primuꝫ aňs poſſet eſſe verum conſeq̄nte exiſtente falſo. g̊ locus a cauſa materiali non tenet affirmatiue.

Quinto ſic. non ſequit̄ cultellus eſt: ergo ferruꝫ eſt. qꝛ cultellus poteſt eſſe ex alio metallo ergo locus ab effectu cauſe materialis per manentis non tenet affirmatiue. Ad primuꝫ dicit̄ ꝙ ſi capiatur ex generalr̄ vt dicit habitudinē cuiuſlꝫ cāe ſic cū ex fořa materia fit totuꝫ cōpoſitum ſed ſi capiatur ſpēaliter vt dicit habitudinē potētie ex qua primo fit cōpoſituꝫ ſic compoſitū non dr̄ fieri ex forma:⁊ ſi capiat̄ in diffinitōe materie.

Ad ſm dr̄ ꝙ lꝫ materia ſm ꝙ eſt actuata per formā ſit ens in actu:tm̄ ſm eſſentiaꝫ eius eſt ens in potētia tantuꝫ. qꝛ de ſua natura nō includit aliqueꝫ actū.

Ad tercium dr̄ ꝙ lꝫ oīs materia aliquo mō remaneat in effectu ſm ſuam eſſentiam confuſaꝫ. non tm̄ ſemp remanet ſub propria ſpē ⁊ rōe quaꝫ hēbat anteq̄ faceret compoſituꝫ. quod tm̄ requirit̄ ad hoc ꝙ dicat̄ materia pmanēs. Ad quartuꝫ dicitur ꝙ ad eſſe materie non ſequit̄ poſſibilitas effectus que attenditur in ordine ad ōes ſuas cauſas. ſꝫ benē ſequit̄ poſſibilitas effectus que ſe tenet ex parte cauſe materialis. iō poſita cauſa materiali ponit̄ eius effectus ſm potentiā paſſiuaꝫ materie. Ad quintuꝫ dr̄ ꝙ ibi nō arguit̄ a cauſa materiali ad ſuuꝫ effectum. qꝛ cultellus in cōi non eſt effectus ferri: ſꝫ cutellus ferreus et tunc ſemp ſequit̄: cultellus ferreꝰ eſt. ergo ferrum eſt.

f Orma eſt que. Poſtq̄ determiatuꝫ eſt de loco a cā materiali. hic conſequenter detiatur de loco a cauſa formali. que quideꝫ forma ſm eſſe ⁊ via generatōis ſequit̄ materiā. Ratōe cuius ipſaꝫ primo ſic diffinit. Fořa eſt que dat eſſe rei ⁊ conſeruat reꝫ in eſſe. vbi intelligitur cauſa loco generis dffiniti. Et ponit̄ que dat eſſe rei ad drn̄aꝫ materie que non dat eſſe ſimpliciter ⁊ in actu ipſi rei:materia eniꝫ eſt recipiens eſſe cōpoſiti.⁊ forma eſt dans ⁊ influens ip̄m eſſe. ⁊ ſi ſit forma ſubſtātialis dat eſſe ſubſtātiale. ⁊ ſi ſit accidētalis dat eſſe accidentale. deinde ponit̄ ⁊ cōſeruat reꝫ in eſſe. ad differentiā cauſe efficiētis ⁊ finalis. que quandoqꝫ ſoluꝫ requirunt̄ quantuꝫ ad fieri ipſiꝰ rei. et non quantuꝫ ad eſſe:ſed forma ſemp

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

requirit ad eſſe rei. Primo ſciendū
eſt ꝙ q̄daʒ eſt forma partis: que actuat
partem cōpoſiti. ſ. materiaʒ rōe cuius dr̄
forma ptis. alia eſt forma totius: que ē
actus totius cōpoſiti reſultās ex vniōe
forme ptis ⁊ materie. ⁊ dicit̄ forma totiꝰ
eo ꝙ infoꝛat ipſum totuʒ quantum ad
oēs ptes cōponētes ipm̄ ſicut in aniato
anima eſt forma partis: qui infoꝛat ipʒ
corpus quod eſt materia aiati ⁊ eſſe ani
matum reſultās ex vnione anime cum
corpore eſt foꝛa totius eius: et quelibet
iſtaꝝ iterum diuidit̄ q2 quedaʒ eſt foꝛa
cōmunis ⁊ quedaʒ ꝓpria: vt reſpectu
hominis foꝛa totius cōis eſt aialitas:
⁊ humanitas eſt forma propria ſʒ foꝛa
partis communis eſt aia: ⁊ anima rōna
lis eſt forma partis ſibi propria. Et de
qualibet harum formaruʒ poteſt intelli
gi diffinitio forme prius poſita. licet per
fectius conueniat forme proprie q̄ꝫ cōi
⁊ forme totius q̄ꝫ forme ptis. Secun
do ſciunduʒ ꝙ locꝰ a cauſa formali eſt
habitudo ipſius ad ſuuʒ effectuʒ. Et te-
net affirmatiue ſic arguendo albedo eſt
ergo albuʒ eſt. Maxima. poſita cauſa
formali ponitur eius effectus. Cuius rō
eſt: quia cauſa formalis habet idem ēe
cum ſuo effectu: ⁊ per idem eſſe ſemper
exiſtunt cauſa formalis ⁊ ſuus effectus.
vt homo ⁊ aia eius habent vnuʒ ⁊ ideʒ
eſſe. iō poſita cauſa formali in ēe opor-
tet ponere ſuuʒ effectuʒ: ⁊ econtra poſi-
to effectu ponitur forma eius: ⁊ etiaʒ de
ſtructa forma deſtruit̄ effectꝰ: et econtra
ideo etiaʒ tenet negatiue vt albedo nō
eſt ergo albū non eſt. Maxima. Remo
ta cauſa formali remouetur eius effectꝰ.

Tercio ſciunduʒ ꝙ locus a cauſa for
mali tenet tam in ſubſtantiali q̄ꝫ in acci
dentali. ⁊ tam in forma partis q̄ꝫ in for-
ma totius. dum tamen arguatur a cauſa
formali propria. ſed arguendo a cauſa
formali communi non tenet conſtructi-
ue. vt non ſequitur anima eſt ergo homo
eſt. Et licet bene ſequatur: non eſt animal
ergo non eſt homo. tamē hoc non eſt ꝓp
ter habitudinem forme ad ſuum effectuʒ
ſed per locuʒ a toto vniuerſali. Et tʒ etiaʒ
iſte locꝰ reſpectu huius predicati eſſe vel
non eſſe. ⁊ non reſpectu predicatoruʒ par
ticularium. quia licet forma conuertatur
in eſſe cuʒ ſuo effectu: non tamen ſemper
ſuſcipit eandem denominationeʒ cuʒ ſuo
effectu: nec econtra. effectus ſemper ſuſci-
pit denominationes conueniētes ipſi for
me. Quarto ſciunduʒ ꝙ locus ab effec
tu cauſe formalis eſt habitudo ipſius ad
ſuaʒ cauſam formalem. Et tenet conſtruc
tiue ⁊ deſtructiue. ⁊ eodeʒ mō formantur
in ipſo argumenta ⁊ maxime ſicut in lo-
co a cā formali: ponendo tm̄ effectū ꝓ ter
mino inferēte ⁊ cām pro termino illato.
Et arguendo ꝑ iſtuʒ locuʒ oportet eo mō
attribuere ēe cāe formali. ſicut ſuo effectui
ita ꝙ ſi effectus hēat eſſe ꝑmanens ⁊ cō-
pletuʒ debet etiaʒ inferri eſſe cōpletuʒ de
ipſa forma ⁊ ſi ſoluʒ ſit in eſſe ſucceſſiuo
⁊ ſolū in tranſitu. ſicut aliquis dicit̄ rubeꝰ
ex verecundia in tranſitu ſoluʒ: debet eo-
dem mō poni cā eius. ⁊ ſimiliter de alijs
mōis eſſendi in: Et tunc ſemper tenet iſte
locus ab effectu cāe formalis ad ſuaʒ cāʒ

Sed contra predicta arguit̄ primo ſic.
prima cā dat eſſe om̄i creature ⁊ eaʒ con-
ſeruat in eſſe: ⁊ tm̄ non eſt cā formalis ſed
efficiēs creature ergo diffinitio foꝛe cōue
nit alijs a diffinito. Secundo ſic quāti
tas poteſt ēe ſine quāto ⁊ albedo ſine al-
bo vt in ſacramēto altaris quātitas eſt ſi
ne ſubiecto: ergo non ſequit̄ quātitas eſt
ergo quantū eſt. ergo locꝰ a cauſa forma-
li non tenet conſtructie. Tercio ſic non
ſequit̄ generatio nō eſt ergo genituʒ non
eſt: ⁊ tamen generatio eſt forma denomi-
nans aliquid eſſe genitum ergo locus a
cauſa formali non tenet deſtructiue.

Quarto ſic non ſequit̄ ſol eſt calidus
ergo in ſole eſt caliditas: quia antecedēs
eſt verum ⁊ conſequens falſum: ergo lo-
cus ab effectu non tenet conſtructiue.

Quinto ſic. non ſequitur homo non
eſt ergo anima rationalis non eſt: q2 ho
mine mortuo anima ratiōalis remanet in
eſſe. ⁊ tm̄ ibi arguitur ab effectu cauſe for-
malis ad ſuam cauſaʒ. ergo iſte locus nō
tenet negatiue. Ad primuʒ iſtoruʒ dr̄
ꝙ licet prima cauſa debet eſſe extrinſece
⁊ effectiue omni creature. non tm̄ formali
ter ⁊ intrinſece ſicut intelligitur hic de cā
formali. Ad ſecunduʒ dicitur ꝙ ſi po-
natur quantitas ſine quanto vel albedo
ſine albo. vt in ſacramento altaris. vbi ac
cidentia ſubſiſtunt ſine ſubiecto tūc quā-
titas non eſt cauſa formalis ipſius quan
ti. nec albedo albi: et iō ibi nō arguit̄ tunc
a cauſa formali ad ſuuʒ effectuʒ. vnde q̄n
titas iſta non habet ſuuʒ effectum qui eſt
dare eſſe quantuʒ. Ad terciuʒ dicitur
ꝙ licet generatō quantuʒ ad denominati
onem habeat moduʒ forme reſpectu ge-
niti. non tamen eſt ſm̄ reʒ forma dans ſi
bi eſſe: ſed eſt mutatio aut via ad eſſe ge-
niti. ideo ibi non arguit̄ a cauſa formali.

Ad quartum dicitur ꝙ licet ſol ſit cali
dus effectiue eo ꝙ efficit calorem in iſtis
inferioribus: non tm̄ eſt calidus formali-
ter. ⁊ eo modo quo eſt calidus. ſ. effectiue
bene ſequitur ꝙ in eo eſt caliditas vt in
cauſa efficiente. Ad quintuʒ dicitur ꝙ
quando anima eſt ſeꝑata a corpore non
exiſtens in hoīe tunc ipſa non eſt cauſa
formalis hoīs in actu ſʒ in potentia tan-
tum. q2 non dat ſibi eſſe in actu. ideo ibi
non bene arguitur ab effectu ad ſuaʒ cau
ſaʒ formaleʒ inquantum eſt cā formalis.

Finis eſt gracia cuius. Poſt
q̄ꝫ autor determinauit de loco a
cauſa formali. hic conſequenter
determīat de loco a cauſa finali. eo ꝙ cā
finalis in ſuo ēe reali mediāte foꝛa acqui
ritur. rōe cuius primo ſic diffinit finem di
cens. ꝙ finis eſt gracia cuiꝰ aliquid fit
Cuiꝰ ratō eſt q2 illud quod trahit ⁊ mo
uet intentōeʒ agentis ad producenduʒ
effectuʒ eſt gracia cuius aliquid fit. ſed
finis trahit ⁊ mouet appetituʒ agentis
ad producenduʒ effectuʒ. ratione cuius
dicit̄ finis. q2 finit ⁊ terminat intentōeʒ
agentis ideo finis eſt gracia cuius ali-
quid fit. ⁊ in hoc differt ab alijs cauſis.
quia nulla aliaruʒ terminat intentioneʒ
agentis ſʒ ſoluʒ illud quod habet rōem
finis. Primo ſciunduʒ ꝙ finis dupli
citer capitur. vno modo pro termino du
rationis alicuius rei. vt mors quādoqʒ
dicitur finis hominis: quia finit durati
oneʒ eius vel terminus tempeſtatis di-
citur finis eius. et hoc modo finis non
eſt cauſa. nec iſto modo hic accipitur.
Alio mō capitur finis pro illo quod fi-
nit intentōeʒ agentis in producendo ef
fectuʒ ⁊ eſt bonuʒ conſequens ad ipſuʒ
effectum. ⁊ hoc modo eſt cauſa. ⁊ etiam
hoc modo accipitur hic. Et diuiditur q2
quidam eſt finis quo. ſ. qui ordinatur
ad vlterioreʒ finem proſequendum. et
reſpectu precedentiū dicitur finis. ⁊ re-
ſpectu ſequentium: que mediante ipſo
acquiruntur dr̄ finis quo. vt peccunia
acquiſita ꝑ multa media dr̄ finis eoꝝ. ⁊
vt valʒ ad alios fines dr̄ finis quo Ali
us ē finis gr̄a cuiꝰ. ⁊ eſt finis acquiſitꝰ
in rōe vltimi. ⁊ inquantuʒ eſt cauſa me-
diorum precedentium. vtriqʒ iſtoruʒ fi-
nium conuenit diffinitio finis ſm̄ tamē
ꝙ vterqʒ eſt gratia cuius reſpectu me-
diorum precedentium. Idem. n. mate-
rialiter poteſt dici finis quo: ⁊ finis gra
cia cuius reſpectu diuerſoꝝ. Secū
do ſciendum ꝙ locus a cauſa finali eſt
habitudo ipſius ad ſuum effectum. Et
tenet affirmatiue ſic. beatitudo eſt bona
ergo virtus eſt bona. Materia. Cuius
finis bonus eſt: ipſum quoqʒ bonuʒ eſt
Et ratō eſt quia bonitas rei ſumitur ex

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS

bonitate finis ⁊ eadeꝫ eſt bonitas finis
⁊ mediorum ordinatorum ad finem. iō
ſi finis ſit bonus media in finem ordi-
nata ſunt bona. Negatiue tenet ſic. in-
terfectio hominis eſt mala: ergo gladiꝰ
eſt malus. Maxima. Cuius finis malꝰ
eſt ipſum quoqꝫ malum eſt. Et econtra
locus ab effectu cauſe finalis eſt habitu
do ipſius ad ſuam cauſam. Et tenꝫ affir
matiue ⁊ negatiue. ⁊ poſſet argui per ipꝫ
conuertendo argumenta ⁊ maximas ꝑ
us poſitas. Tercio ſciendum ꝙ finis
poteſt dupliciter cōſiderari. vno modo
materialiter ſecundum id quod eſt non
per reſpectum ad media quorum eſt fi
nis. Alio modo conſideratur formali
ter ⁊ in ratione finientis ⁊ ſic importat
reſpectum ad media que finit. ⁊ hoc mo
do bonitas finis in ratione finis inclu-
dit bonitatem mediorum que ordinanẗ
in ipſum. Et arguendo per locum a cau
ſa finali non ſufficit ꝙ finis ſm ſe ſit bo
nus ad inferendum bonitateꝫ effectus:
ſed requiritur ꝙ ſit bonus in ratione fi-
nientis. quia ſolum illo modo habet ra
tionem cauſe finalis. Quarto ſcien-
dum ꝙ effectus cauſe finalis eſt mediū
ordinatum ad aliquem finem acquiren
duꝫ ſicut virtus ordinatur ad beatitudi
nem. Sed duplicia ſunt media ordina-
ta in fineꝫ. qꝛ quedā ſunt media ordina
ta per ſe: ⁊ alia ſunt media ordinata ſo-
lum per accidens. Media per ſe ordi-
nata ſunt illa ſine quibus finis non pōt
acquiri. ſicut eſt virtus reſpectu beatitu
dinis. Sed media per accidens ſunt il-
la ſine quibꝰ finis poteſt acquiri. vt eſt
inebriatio reſpectu ſanitatis. que quan
doqꝫ eſt accidentaliter medium quo ſa
nitas acquiritur. Et locꝰ ab effectu cāe
finalis ſoluꝫ tenet in medijs per ſe ⁊ nō
in medijs per accidens. quia non ſequi
tur inebrietio eſt mala ergo ſanitas eſt
mala. Sed contra predicta argui-
tur primo ſic. nullum malum eſt finis: qꝛ
finis habet rationem boni cum ſit appe-
tibilis ab efficiente. ⁊ tamen aliquod ma-
lum eſt gracia cuius aliquid fit vt quādo
qꝫ interfectio innocentis eſt gracia cuius
aliquid fit: ergo iſta diffinitio conuenit a-
lijs a diffinito. Secundo ſic non ſe-
quitur elemoſina eſt bona: ergo furari ad
dandum elemoſinam eſt bonum: et tamē
ibi arguitur a cauſa finali conſtructiue. er
go iſte locus non tenet affirmatiue.

Tercio ſic non ſequitur ſectio non eſt
ergo ſecuris non eſt. quia antecedens po
teſt eſſe verum conſequente exiſtente fal
ſo: ergo locus a cauſa finali non tenet ne-
gatiue. Quarto ſic bonitas finis non
dependet a bonitate mediorum ſed econ
tra. ergo a bonitate mediorum non ſequi
tur bonitas finis. ergo locus ab effectu
cauſe finalis non tenet affirmatiue reſpec
tu huius predicati bonum. Quinto ſic
non ſequitur aliquis homo non eſt bonꝰ
ergo beatitudo non eſt bona. vel homo
eſt malus ergo felicitas eſt mala. ⁊ tamen
ibi arguitur ab effectu cauſe finalis ad ſu
am cauſam. homo eniꝫ productus eſt ꝓp
ter beatitudinem acquirendam. ergo locꝰ
ab effectu cauſe finalis non tenet negati
ue. Ad primum iſtorum dicitur ꝙ licꝫ
malum ſub ratione mali non ſit finis: in-
quantum tamen eſt apparens bonuꝫ pōt
habere rationem finis. ⁊ hoc modo malū
ſub ratione boni apparentis eſt gracia cu
ius aliquid fit. ⁊ iſto modo eſt finis. ideo
iſta diffinitio non conuenit alijs a diffini
to. Ad ſecundum dicitur ꝙ licet elemo
ſina ſm ſe ſit bona tamē elemoſina ex fur
to non eſt bona in ratione finientis. quia
non eſt finis acquiſitus per bona media.

Ad terciuꝫ dicitur ꝙ locus a cauſa fi-
nali non tenet reſpectu huius predicati eſ
ſe ſed ſolum reſpectu hoꝝ predicatorum
bonum et malum: eo ꝙ finis et effectus
eius nō habent conuenientiaꝫ in eſſe: ſed
quantū ad eſſe finis extrinſecꝰ ſuo effec-
tui. ſed habent conuenientiaꝫ quantū ad
bonitateꝫ: qꝛ eadeꝫ eſt bonitas finis et ef
fectus eius. iō ibi non bene arguiẗ per lo
cuꝫ a cā finali. Ad quartuꝫ dr̄ ꝙ licet
bonitas finis non dependeat ex ꝑte me-
dioꝝ in genere cauſe finalis tn̄ dependet
ab ipſis effectiue ⁊ dato ꝙ non cauſeẗ ab
ipſis adhuc poſſet ſequi illatiue ex boni
tate medioruꝫ bonitas ipſius finis: eo ꝙ
media capiunt bonitateꝫ ex ꝑte finis.

Ad quintū dicitur ꝙ lꝫ aliquis hō ſit
malus hoc nō eſt ex effectu beatitudinis
qꝛ nō diſpōit ſe ad talē finē ꝑ liberū arbi
triuꝫ ſꝫ deuiat a tali fine ⁊ priuat ſe bono
ad quod erat ordinatus. iō ibi nō arguiẗ
ab effectu cāe finalis. ⁊ ſic patet de locis a
cauſa ⁊ ab effectu.

Eneratio eſt progreſſus.

g Poſtꝙ autor determinauit de locis
a cauſa: ⁊ effectu. hic conſequēter
detīat de locis a generatōe ⁊ corruptione
Et priꝰ de loco a generatōe: qꝛ ipā ſe ha-
bet vt habitus. corruptio vero vt priuatō
rōe cuius primo diffinit generatōeꝫ dicēs
Generatio eſt progreſſus de non eſſe ad
eſſe: ⁊ capitur ibi progreſſio generaliter ꝓ
mutatione in cōi ⁊ non ſpecialiter ꝓ motu
progreſſiuo. iō ibi progreſſio ponitur loco
generis. Et ponitur a non eſſe ad eſſe ad
explicanduꝫ terminos generatōis: qꝛ nō
eſſe eſt terminus a quo ipſius: eſſe vero
eſt terminus ad queꝫ. Unde omnis mo-
tus ⁊ mutatio habent cognoſci per ſuos
terminos ⁊ ꝑ ſuuꝫ terminū ad queꝫ acci-
pit ſpēm ⁊ differentiā ab alijs: iō iſti termi
ni ponunẗ in iſta diffinitōe ad drn̄aꝫ ōim
aliaruꝫ ſpēꝝ motus. Primo ſciendum
ꝙ gn̄atio dupliciter accipiẗ. Uno mō ſpā
liter prout eſt mutatio de non eſſe ſubſtā
tie ad eſſe ſubſtantie: ⁊ ſic ſoluꝫ reperiẗ in
ſubſtantijs. Alio mō accipitur pro quacū
qꝫ mutatōe de non eſſe ad eſſe ſiue ſit ad
eſſe ſubſtantie ſiue accidētis. ⁊ hoc mō ge
neratio conuēit tam ſubſtātijs ꝙ accidē
tibꝰ ⁊ generatio ſubſtantie eſt generatō
ſimpliciter dicta generatio vero acciden
tis eſt generetō ſm quid ⁊ imꝑfecta. hic
auteꝫ ſumitur cōiter generatio taꝫ ꝓ ge-
neratōe ſubſtantie ꝙ pro generatōe ac-
cidentis. qꝛ ad vtrūqꝫ tenet locum a ge
neratione. et etiaꝫ vtriqꝫ conuenit diffi-
nitio generationis prius poſita licet per
prius conueniat generationi ſubſtantie

Secundo ſcienduꝫ ꝙ locus a gene
ratione eſt habitudo ipſius ad genera-
tum. Et tenet affirmatiue. vt generatio
domus eſt bona: ergo domus eſt bona.
Maxima. Cuius generatio eſt bona ip
ſum quoqꝫ bonum eſt. Cuius ratio
eſt quia generatio intrinſece terminatur
ad eſſe geniti. ideo generatio dicit vnuꝫ
⁊ idem eſſe cum ipſo genito. ideo ſi ge-
neratio ſit bona bonitate que eſt ex par
te geniti ad quod terminatur: oportet
genitum eſſe bonuꝫ. ⁊ ſi ſit mala erit ma
lum ⁊ econtra. eo ꝙ dicunt vnum ⁊ ideꝫ
eſſe ſed generatio importat ipſum in fie
ri ⁊ genitum in facto eſſe: Et tenet iſte
locus negatiē ſic. generatio furis eſt ma
la ergo fur eſt malus. Maxima. Cuius
generatio eſt mala ipſum quoqꝫ maluꝫ
eſt. Et proportionaliter poteſt diffiniri
locus a generato ad generationem. Et
tenet affirmatiue ⁊ negatiue. ⁊ forman-
tur argumenta ⁊ maxime ſimiliter ſecun
dum ipſum ſicut ſecundum locum a ge-
neratione. Tercio ſciendum eſt ꝙ ꝓ
greſſio ab eſſe ad non eſſe. vt corruptio
ſortis eſt progreſſio a ſuo eſſe ad non eſ
ſe eius. Et capitur progreſſio pro muta
tione in communi loco generis. Dein-
de poniẗ ab eſſe ad nō eſſe. quia eſſe eſt
terminus a quo corruptionis et non eſ-
ſe eſt terminus ad quem. et ab illo non
eſſe capit corruptio ſpeciem ⁊ differen-
tiam a generatione ⁊ ab alijs motibus.
Et qꝛ nō eſſe rei eſt oppoſitū ipſi ēe rei

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

ideo corruptio que eſſentialiter importat non eſſe rei eſt quodaꝫ mō oppoſita rei que corrumpitur. ⁊ inde eſt ꝙ a corruptōe ad corruptuꝫ arguitur reſpectu diuerſoruꝫ predicatoꝝ: ⁊ econtra lꝫ in loco a generatione ſemꝑ arguatur reſpectu eiuſdeꝫ predicati in aītecedente ⁊ conſequente: Quarto ſciendū eſt ꝙ locꝰ a corruptōe eſt habitudo ipſius ad ſuuꝫ corruptū. Et tenet affirmatiē ſic. Corruptio antixp̄i eſt bona ergo antixp̄us ē malus. Maxima. Cuius corruptio eſt bōa ipſuꝫ quoqꝫ maluꝫ eſt. Cuius rō eſt: qꝛ corruptio ⁊ corruptū opponunt̄ inter ſe ſicut eſſe ⁊ non eſſe: qꝛ corruptō dicit nō eſſe corrupti in fieri: ſed ſi vnū oppoſitoruꝫ fuerit bonū alterū erit maluꝫ. iō cuꝫ corruptio ſit bōa ip̄ꝫ corruptū erit malū ⁊ econtra ſi corruptū ſit bonuꝫ corruptio erit mala. Et tenet negatiē vt corruptio domus eſt mala: ergo domus eſt bona. Maxima. Cuius corruptio eſt mala ip̄ꝫ quoqꝫ bonuꝫ eſt: qꝛ corruptio non dicit̄ mala niſi inquantū opponitur bono et eſt corruptia boni. Et locus a corrupto eſt habitudo ipſius ad ſuaꝫ corruptōeꝫ ⁊ tenet affirmatiue ⁊ negatiue ⁊ formantur argumenta ⁊ maxime eius ſimiliter ſicut in loco a corruptōe. Contra predicta arguit̄ primo ſic. generatō domus poteſt eſſe domo non exiſtente ꝙ̄ ſi illa generatio ſit bona domus non erit bōa cū domus nondū ſit. ergo non ſequitur affirmatiue ꝑ locuꝫ a generatōe. generatio domus eſt bona: ergo domus eſt bona. Secundo ſic. non ſequit̄ latro eſt malus. ergo generatio eius eſt mala. qꝛ pōt ſtare ꝙ hūeru ꝑfectaꝫ generatōem: ergo locus a generato non tenet negatiue. Tercio ſic corruptio opponit̄ corrupto ⁊ ita tꝫ locus a corruptōe rōne diſconueniētie corruptōis ad corruptuꝫ ⁊ non gr̄a conuenientie. ꝙ̄ ille locus eſt extrinſecus cuꝫ terius inferēs ſit extrinſecꝰ tio illato. ⁊ ita hic male ordinat̄ inter locos intrinſecos. Quarto ſic non ſequit̄ corruptō xp̄i fuit bona ergo xp̄us fuit malus: qꝛ aīs eſt veruꝫ ⁊ conſequēs falſum ergo locus a corruptōe non tꝫ conſtructiē

Quinto ſic non ſequit̄ antixp̄us non ē bonus ergo corruptio eiꝰ eſt bona. cuꝫ antecedēs ſit veꝝ ⁊ conſequens falſum. ⁊ tn̄ ibi arguit̄ negatiē a corrupto ad corruptioneꝫ: ꝙ̄ ille locus non tꝫ negatiē. Ad p̄muꝫ dr̄ ꝙ quando gn̄atio cuiuſcūqꝫ rei p̄cedit ip̄m genituꝫ ipſa nō eſt bona bonitate finis niſi aptitudīe tantuꝫ: qꝛ ſolū hꝫ bonitatē in actu: qn̄ genituꝫ hꝫ bonitateꝫ in actu: ⁊ eo mō quo ipſa eſt bōa. ſ. ſm aptitudineꝫ. etiaꝫ genitū quod in ipſa includit̄ in fieri: dr̄ eſſe bonuꝫ ſm aptitudineꝫ ⁊ ſimiliter qn̄ eſt genituꝫ in actu ⁊ trāſiuit gn̄atio eius: ſi genitum ſit bonum in actu etiaꝫ gn̄atio eius pōt dici bona in actu eo ꝙ genitū includit eſſe: qꝺ eſt terminꝰ intrinſecus ⁊ eſſentialis generatōis rōe cuiꝰ ip̄a pōt dici bona. Ad ſm dr̄ ꝙ lꝫ hō malꝰ poſſit hr̄e bonaꝫ generatōeꝫ ⁊ ꝑfectaꝫ q̄ntuꝫ ad bonitatē forme ⁊ originis tn̄ nunꝙ̄ hꝫ bonā generatōeꝫ bonitate finis que q̄deꝫ bonitas eſt bonitas ipſius geniti. et de illa. ſoluꝫ hic intelligit̄. Ad tercium dr̄ ꝙ locꝰ a corruptōe ſimpliciter eſt extrinſecus. qꝛ tꝫ cā diſconueniētie teri inferentis cuꝫ tio illato: qꝺ ſufficit ad locū extrinſecū: ⁊ hꝫ reduci ad locū cōtradictorie oppoſitoꝝ. Sꝫ ꝓpter conueniētiaꝫ generationis ⁊ corruptōis. iſte locꝰ hic enumerat̄ inter locos intrinſecos. ⁊ etiā a multis ponit̄ locus intrinſecꝰ ſm hitudineꝫ tioruꝫ ſi ſumeret̄ hitudo extrīſeca teri illati. Ad q̄rtuꝫ dr̄ ꝙ lꝫ corruptō xp̄i fuerit bōa quo ad nos: tn̄ fuit mala ſm ſe. ⁊ inq̄ntuꝫ fuit deſtructiā vite xp̄i. iō ī rōe corruptōis ⁊ ꝑ reſpectū ad nō eſſe ſeu ad corruptuꝫ non fuit bōa. ⁊ in iſtis locis ſemꝑ dꝫ argui de bonitate vel malicia que cōuenit ꝑ ſe corruptioni et corrupto. et non de bonitate per accidens. Ad quintuꝫ dr̄ ꝙ conſequentia non valet. qꝛ non ponitur ipſum corruptuꝫ in antecedēte. qꝛ illa negatiua de ſe nihil ponit eſſe ſed bene ſequeretur antixp̄us eſt malus: ergo corruptio eius eſt bona in aptitudine.

Sus eſt operatiō. Poſtquā autor determinauit de loco a generatione et corruptione. Hic conſequenter determinat de locis ab vſibus: ⁊ communiter accidentibus. ratione cuius primo diffinit vſum dicens. ꝙ vſus eſt operatio ſiue excercitiuꝫ ipſius rei. Cuiꝰ ratio eſt: qꝛ vſus eſt illud quo vtēs vtitur re vſitata vel inſtrumento eius: iō dicitur vſus de vtōr vteris. ſed operatio ſiue excercitiuꝫ ipſius rei eſt illud quo agens principale vtitur ſuis inſtrumentis. vt ſecare eſt illud quo homo vtitur ſecuri. ⁊ equitare quo vtitur equo: ergo vſus conuenienter dicitur operatio ſiue excercitium ipſius rei. Et poteſt capi dupliciter vno mō ſpecialiter ſolum pro operatione rei que agens principale vtitur rebꝰ ſibi ſubordinatis. Alio mō generaliter ꝓ quacunqꝫ operatione rei ad quaꝫ res ip̄a eſt ordinata ⁊ iſto mō hic accipitur Primo ſciendum eſt ꝙ vſus duplr̄ pōt conſiderari. Vno mō per reſpectuꝫ ad vtentē. Alio mō per reſpectuꝫ ad reꝫ vſitataꝫ cuius dicitur vſus. vt ſecare qui eſt vſus ſecuris poteſt comparari ad hoīeꝫ qui ipſa ſecuri vtitur. ⁊ ad ipſaꝫ ſecuriꝫ. ⁊ ꝑ comparationeꝫ vſus ad reꝫ vſitataꝫ ſumit̄ locus dialeticus qui dicitur ab vſibus: ⁊ nō ꝑ comparationeꝫ eius ad ipſuꝫ vtentē eo ꝙ vſus maioreꝫ habet conuenientiā ⁊ habitudineꝫ cuꝫ vſitato ꝙ̄ cuꝫ vtente. non enim ſequit̄. equitare eſt bonuꝫ: ergo equitās eſt bonus. nec econtra. Secundo ſciendū ꝙ locꝰ ab vſibꝰ eſt habitudo ipſius vſus ad vſitatū. Et tenet affirmatiue ſic. ſecare eſt bonuꝫ: ergo ſecuris eſt bona. Maxīa. Si vſus ſit bonꝰ ⁊ vſitatuꝫ eſt bonuꝫ. Cuius ratio eſt qꝛ omne ens ꝓductum eſt ꝓpter ſuaꝫ operationeꝫ ⁊ denoīatur bonuꝫ propter bonitatē ſui oꝑis. qꝛ illa eſt bonitas ſui finis in executōe. ideo ſi vſus eſt bonus vel operatio rei. ſit bona: ip̄m vſitatuꝫ erit bonuꝫ. Et ten ꝫnegatiue ſic occidere eſt maluꝫ: ergo occiſor eſt malus. Maxima. Si vſus eſt malus vſitatuꝫ eſt maluꝫ. Et vocatur iſte locus ab vſibus in plurali ⁊ non ab vſu in ſingulari: eo ꝙ eodeꝫ argumēto poteſt argui a pluribus vſibus. vt dicendo: equitare eſt bonuꝫ trahere aratruꝫ eſt bonū. ⁊ ſic de alijs vſibus equi. ergo equus eſt bonus. non tn̄ ſemper oportet in quolibet argumento ponere plures vſus. Et ſimiter tenet locus ab vſitato ad ipſuꝫ vſuꝫ affirmatiue ⁊ negatiē ſicut lous ab vſu

Tercio ſciẽduꝫ ꝙ duplicia ſunt cōmuniter accidētia. quedā eniꝫ ſunt que contingenter ⁊ non ſemꝑ ſe inuiceꝫ conſequuntur. vt in hoīe magnus et fortis: ⁊ pulcher ⁊ bonus. Alia ſunt que ſemꝑ ⁊ neceſſario ſe conſequuntur. eo ꝙ hēnt inter ſe neceſſariaꝫ habitudineꝫ: et iſta ſunt duplicia quedam enim ſunt que ſe conſequuntur conuertibiliter vt in hoīe riſibile ⁊ flebile. ⁊ in brutis habere cornua ⁊ habere duos dentes vel non habere duos dentes ſuperiores: Alia vero ſunt que ſe conſequuntur neceſſario ⁊ non conuertibiliter vt ſunt delinquere ⁊ penitere. vel non mingere ⁊ habere plumas. vnde dicuntur talia cōmuniter accidentia quia ſimul plura talia vni accidunt. Et a cōiter accidentibꝰ q̄ neceſſario ſe conſequuntur ſumitur locꝰ dialeticus non autem ab alijs que ſe cōſequuntur contingenter ſed ab ip̄is ſumitur locus ſophiſticus. Quarto ſciendum eſt ꝙ locus a communiter accidentibus eſt habitudo vnius communiter accidentium ad reliquum

Et in accidentibus que ſe conſequun:

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS

conuertibiliter tenet tam affirmatiue ꝙ
negatiue ab vtroqꝫ latere ad alteruꝫ. vt
riſibile eſt ergo flebile eſt. Maxima. po
ſito vno cōiter accidentiuꝫ ſe conſequē
tium conuertibiliter. ponitur reliquū ꝓp
ter conuertibilitatem eorum. Et etiaꝫ de
ſtructo vno deſtruitur reliquum. Sed
in his que conſequuntur ſe inuicem ne
ceſſario ⁊ non conuertibiliter arguendo
a poſteriori ad prius iſte loc⁹ tenet affir
matiue tantum ⁊ non negatiue. vt peni
tet. ergo peccauit. vł auis habꝫ plumas
ergo nō mingit. Maxima. Si cōiter ac
cidentiuꝫ poſterius ineſt neceſſe eſt pri
muꝫ infuiſſe. Sed arguendo a priori ad
poſterius non tenet affirmatiue. qꝛ po-
ſito priori vel communiori non opor-
tet ponere poſterius. Sed tenet negati
ue ſic non deliquit ergo non penitet.
Maxima. priori cōmuniter accidentiuꝫ
deſtructo remouetur poſterius. Sꝫ
contra predicta arguitur primo ſic. intel
ligere vel velle eſt operatio hoīs. et tñ
non eſt vſus. qꝛ in tali operatione nihil
vtiẗ ipſo hoīe. ergo diffinitio vſus non
conuenit ſoli diffinito. Secundo ſic
vſus vel operatō eſt cā finalis ipſius rei
qꝛ eſt gracia cui⁹ res fit. eo ꝙ vnūquod
qꝫ productū fit propter ſuaꝫ operatōeꝫ
ḡ arguēdo ab vſib⁹ eſt locus a cā finali
⁊ per conſequens male ponitur iſte loc⁹
ab illo diſtinctus. Tercio ſic non ſeq̄
tur equitare eſt bonuꝫ: ergo equus clau
dus vel cecus eſt bonus. ⁊ tñ ibi arguiẗ
ab vſu ad vſitatuꝫ affirmatiue: ergo iſte
locus non tenet affirmatiue. Quarto
ſic non ſequitur deum penitet: ergo pec
cauit: qꝛ antecedens eſt verum ⁊ conſe-
quens falſuꝫ: cuꝫ ipſe dixerit penitet me
feciſſe hoīem: ergo locus a communiter
accidentibus non tenet affirmatiue.

Quinto ſic: nō ſequitur beata virgo
non peccauit ergo ipſam non penituit. ⁊
ſimiliter de multis ſanctis: ergo locus a
cōiter accidentibus non tenet negatiue a
priori ad poſterius. Ad primū dicitur
ꝙ ſi capiatur vſus proprie pro operatōne
qua vtens vtitur re vſitata: ſic intellectus
hominis vel velle non eſt vſus eius ſed
ſi capiatur generaliter pro quacūqꝫ ope-
ratōe rei ad quaꝫ ipſa ordinatur: tunc ali
quo mō poteſt dici vſus ⁊ hoc mō hic ca
pitur. Ad ſecūduꝫ dr̄ ꝙ lꝫ vſus rei ſm
eſſe in intentōne agētis ſit cā finalis ipi⁹
rei: non tñ ſm ꝙ eſt in executōe: ſꝫ eſt ef-
fectus ⁊ operatio rei vſitate. ⁊ hoc mō ab
ipſo ſumitur locus ab vſu qui cōiter diſti
guitur a cā finali. Ad terciuꝫ dr̄ ꝙ eq̄-
tare in cōi nō eſt vſus equi claudi vel ce
ci: ſꝫ eſt vſus equi in cōi. ideo ibi non bñ
arguitur ab vſu ad vſitatuꝫ: ſꝫ ſic debet ar
gui equitare equi claudi eſt bonuꝫ ergo
equus claudus eſt bonus. ⁊ ſicut conſe-
quens eſt falſuꝫ ita ⁊ antecedens. Ad
quartuꝫ dr̄ ꝙ ſi capiaẗ ꝓprie penitere vt
eſt penitentiā agere pro peccato cōmiſſo
voluntarie ſic deuꝫ non penituit. ſed ſi ca
piatur ſm ſimilitudineꝫ prout eſt ſimilitu
dinarie dolore de aliquo. ſic deū penituit
⁊ hoc modo non ſumiẗ hic ſed primo mo
do. Ad quintuꝫ dicitur ꝙ licet beata
virgo ⁊ multi ſancti in propria ꝑſona nō
peccauerint. tamen primi parentes pecca
uerunt ratione cuius ipſi penituerunt.

Equitur de locis extrīſecis

Poſtꝙ autor determiauit de lo
cis intrinſecis. hic conſequenter
detiat de locis extrinſecis. Cuius ratō eſt
qꝛ loc⁹ eſt hītudo termini inferētis ad ter
minū illatuꝫ ſꝫ locus intrinſecus dicit per
fectōreꝫ habitudinē illoꝝ termioꝝ ꝙ loc⁹
extrinſecus: iō locus extrinſeus poſtponiẗ
loco intrinſeco. Et qꝛ oppoſita iuxta ſe po
ſita magꝭ eluceſcūt. ⁊ de vno hētur clarior
cognitio ꝓpter cognitōeꝫ alteri⁹. ⁊ loc⁹ in
trinſec⁹ ⁊ extrinſec⁹ opponunẗ. iō poſt lo
cos intrinſecos conueniēter autor imme
diate determinat de locis extrinſecis.

Et preſuppoſita diffinitione loci extrinſe
ci primo diuidit locuꝫ extrinſecū per locū
ab oppoſitis. a maiori a minori. a ſimili. a
proportione. a tranſumptōe. ⁊ ab auctori-
tate. quaꝝ ſpērũ diffinitōes ⁊ differentie
ſatis patebunt inferius. Primo ſcien-
duꝫ ꝙ locus extrinſecus eſt qñ terminus
inferēs eſt extra ſubſtantiā termini illati
⁊ rōe differētie illoꝝ terminorum ſumitur
virtus probatiua argumenti. ſꝫ in loco ab
oppoſitis veriori mō terminus inferens
eſt extra ſubſtantiā termini illati. iō inter
locos extrinſecos autor pri⁹ determiat de
loco ab oppōitis. qꝛ ille verius participat
rationē loci extrinſeci. Et locus ab oppoſi
tis eſt habitudo vnius oppoſitoruꝫ ad re
liquū: iō diuidi hꝫ ſm diuiſiōeꝫ oppōitoꝝ
⁊ rōne ipoꝝ oppōitoꝝ hic diuidit oppoſi
tōeꝫ ꝑ q̄tuor ſpēs. ſ. ꝑ oppoſitōeꝫ relatiuā
contrariaꝫ. priuatiuā ⁊ contradictoriā. Cu
ius diuiſionis ſufficientia ⁊ diffinitiones
mēbroruꝫ ſatis patent in poſtpredicamen
tis. et eodem mō ſumuntur quatuor ſpēs
oppoſitoꝝ. quia quedam ſunt relatia alia
contraria. alia priuatiua ⁊ alia contradic-
toria. ⁊ inter iſta prius determinaẗ de re-
latiuis ⁊ de loco ſumpto ab ipſis. Se
cundo ſciendum ꝙ relatiua ſunt quorum
totuꝫ eſſe eſt ad aliud ſe habere: ⁊ ēe vni⁹
totum refertur ad aliud ⁊ econtra. Et poſ
ſunt hec relatiua dupliciter conſiderari.
Uno modo inquantum referuntur inter
ſe ⁊ ſimul ponuntur in eſſe: ⁊ ſub forma re
lationis. ⁊ hoc modo ſunt ſimul natura. et
ſic ab ipſis ſumitur locus a relatiuis ⁊ nō
a relatiue oppoſitis. Alio modo conſide
rantur inquantum habent inter ſe repug
nantiam ad ſimul eſſe in vno ſubiecto re
ſpectu eiuſdem. ⁊ hoc modo dicuntur re-
latiue oppoſita. ⁊ ab ipſis hoc modo ſumi
tur locus a relatiue oppoſitis. Tercio
ſciendum eſt ꝙ locus a relatiuis eſt habi
tudo relatiuorum ad ſua correlatiua. Et
tenet iſte locus affirmatiue ⁊ negatiue.
Affirmatiue ſic. pater eſt ergo filius eſt
Maxima. poſito vno relatiuorum nec-
ceſſario pōitur reliquuꝫ. Cuius ratō eſt
quia totuꝫ eſſe relatiui eſt ſe habere ad
aliud. ergo ad hoc ꝙ vnum relatiuoruꝫ
habeat eſſe oportet ſuum correlatiuum
eſſe ad quod refertur. ideo poſito vno
relatiuoruꝫ necceſſario ponitur ſimul re
liquum. Sed negatiue tenet ſic. pater
non eſt. ergo filius nō eſt. Maxima. de
ſtructo vno relatiuorum deſtruitur reli
quum. relatiua enim poſita ſe ponunt et
perempta ſe perimunt. Quarto ſcien
duꝫ ꝙ locus a relatiue oppoſitis eſt ha
bitudo vnius relatiue oppoſitorum ad
reliquuꝫ. Et tenet affirmatiue ſic ſor. eſt
pater platonis ergo non eſt filius eius.
Maxima. poſito vno relatiue oppoſito
rum in vno ſubiecto ab eodem remoue
tur reliquuꝫ eo ꝙ relatiue oppoſita nū
quam permittunt ſe in eodem ſubiecto
reſpectu eiuſdem: ⁊ inquantum oppoſi-
ta ſunt. Sed iſte locus non tenet nega-
tiue a negatōe vni⁹ relatiue oppoſitorū de
vno ſubiecto ad affirmatōeꝫ alterius qꝛ
non ſequitur. ſortes non eſt filius plato
nis ergo eſt pater eius. Et iſte locus
a relatiue oppoſitis eſt ſimpliciter extri
ſecus. quia ibi ſumitur virtus probati-
ua ratione diſconuenientie termini inſe
rentis cum termino illato. Et locus a re
latiuis ſm aliquos ponitur extrinſecus
eo ꝙ vnum relatiuorum ſm eſſe eſt ex-
trinſecuꝫ alteri. Sꝫ ſm alios ponitur in
trinſecus. qꝛ terminus inferēs infert ter
minuꝫ illatuꝫ rōe conuenientie eoruꝫ in
eſſe ⁊ ſub forma relationis. et hꝫ reduci
ad locuꝫ a deſcriptōe qꝛ vnuꝫ relatiuoꝝ
eſt de diffinitione alterius: et vt dicunt
ſoluꝫ ponitur hic inter locos extrīſecos
cauſa conuenientie relatiuoruꝫ ⁊ relati-
ue oppoſitoꝝ: et vtraqꝫ pars eſt ſatꝭ pro
babilis. Sed contra predicta. ar
guitur primo ſic. in omni loco dialetico

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

terminus inferens debet inferre termi-
nuz illatuz ſed vnum oppoſitorum nun
quam infert aliud: ſed ſemper infert et
importat negationem ⁊ deſtructionez al
terius. ergo nullus locus eſt ab oppoſi-
tis: quod eſt contra diuiſionem loci ex-
trinſeci. Secundo ſic maius dicitur
correlatiue ad minus ⁊ econtra: ⁊ etiam
ſimile ad ſuum ſimile relatiue opponiẗ
ergo locus a maiori. a minori. ⁊ a ſimili
ſunt relatiue oppoſita. ergo male ponū-
tur illi loci diſtincti ab alijs: ergo predic
ta diuiſio non valet. Tercio ſic in ōi
loco dialetico eſt habitudo anteceden-
tis ad conſequens. ⁊ termini inferentis
ad terminum illatum ſed antecedens et
conſequens ſunt relatiua inter ſe. ergo
ōnis locus eſt a relatiuis. ⁊ ſic male po
nitur vnus locus ſpālis. Quarto ſic
non ſequitur pater ſortis eſt ergo filius
ſor. eſt. ⁊ tm̄ ibi arguiẗ ab vno relatiuoꝝ
ad reliquum. ergo iſte locus non tenet
affirmatiue. minor patet qꝛ pater in cōi
⁊ filius dicuntur correlatiue ergo pater
⁊ filius eius dicuntur correlatiue. et ſic
ibi arguiẗ a relatiuis. Quinto ſic non
ſequitur ſortes eſt pater hoīs ergo non
eſt filius hoīs ⁊ tamen ibi arguitur a re
latiue oppoſitis affirmatiue ergo ille lo
cus non tenz affirmatiue. Ad primū
dicitur ꝙ vnuz oppoſitorum non poteſt
inferre aliud affirmatiue ſz bene infert
aliud negatiue. eo ꝙ negationez alteriꝰ
includit. ideo poſito vno in aliquo ſub-
iecto deſtruitur reliquuz in eodem ſub-
iecto. Ad ſecundum dicitur ꝙ lz ma
ius dicatur correlatiue ad minꝰ ⁊ ſimile
ad ſimile. tamen in locis a maiori mi-
nori ⁊ a ſimili non ſumitur virtus proba
tiua ratione relatiue oppoſitōnis. ſed ra
tione maioritatis ⁊ minoritatis. ⁊ ſimili
tudinis. ideo illi loci diſtinguntur a lo-
co a relatiue oppoſitis. Ad tercium
dicitur ꝙ antecedens ⁊ conſequens ſm

illas intentiones dicuntur correlatiue in-
ter ſe. ſed non ſemper dicuntur correlatiue
ſm id quod ſunt. quod tamen requiritur
in loco a relatiue oppoſitis. ideo nō ōis
locus debet dici a relatiuis. Ad quar
tū diciẗ ꝙ pater ſortis non dicitur correla
tiue ad filium ſortis. ſed tantum dicitur
correlatiue ad filium ſuuz. ⁊ licet pater in
communi dicatur correlatiue ad filiuz in
communi: tamen non dicitur correlatiue
ad filium acceptum cum determinatione
ſpāli. ſicut pater in communi ⁊ iſte filius
non dicuntur correlatiue inter ſe: ideo ibi
nō arguitur per locum a relatiue oppoſi-
tis. Ad quintum dicitur ꝙ ibi non ar-
guitur per locū a relatiue oppoſitis. quia
ſor. in antecedente ⁊ conſequente non di
citur pater ⁊ filius reſpectu hominis ac-
cepti pro eodem ſuppoſito determinato
Et tamen in relatiue oppoſitis oportet
ꝙ ſemper fiat comparatio reſpectu eiuſdē
ideo bene ſeq̄retur a relatiue oppoſitis.
ſor. eſt pater hominis ergo non eſt filius
eiuſdem hominis.

Ontrarietas eſt cōtra. Poſt
quam autor determinauit de re
latiue oppoſitis. hic conſequēter
determinat de loco a contrarijs. ⁊ conſe-
quenter de loco a priuatiue oppoſitis. Et
pro cognitione loci a cōtrarijs primo dif
finit contrarietatem ⁊ deinde contrariam
vnde contrarietas eſt contrariorũz oppo
ſitio vel repugnantia vt repugnantia albi
⁊ nigri. Contraria vero ſunt forme ſub eo
dez genere maxime repugnātes. que mu
tuo ab eodez ſubiecto ſe expellunt cui vi
ciſſim inſunt: niſi alterum inſit a natura.
vnde duplicia ſunt contraria: quedā ſunt
mediata inter que cadit medium eiuſdez
generis participans rōez vtriuſqꝫ extre-
morum. vt inter album ⁊ nigrum ſubit ru
beuz ⁊ alij medij colores. Alia ſunt imme
diata inter que non cadit mediuz eiuſdē
generis. ⁊ neceſſe eſt ſemper ꝑ. alterū coꝝ

verifcari de proprio ſubiecto ipſorum. vt
ſanum ⁊ egrum ſunt contraria imediata
per carentiaz medij per ꝑticipationem lz
bene habeāt medium per abnegatōnem.
quia de lapide pōt vtrunqꝫ vere negari.
Et ab vtriſqꝫ illoruz contrarioꝝ ſumitur
locus dialeticus. Primo ſciendum
ꝙ locus a cōtrarijs eſt habitudo vnius
contrarioꝝ ad reliquum. Et tz affirmatiē
ſic: ſortes eſt ſanus g̊ ſortes nō eſt eger.
Maxima poſito vno contrarioꝝ in aliq̄
ſubiecto ab eodez remoueẗ alterum. Cuiꝰ
ratio eſt quia contraria deſtruunt ſe mu
tuo et ſe expellunt ab eodem ſubiecto: eo
ꝙ vnum importat negationē alterius iō
poſito vno in vno ſubiecto neceſſario re
mouetur reliquū. Et non ſoluz valet af-
firmatiue iſte locus arguēdo tm̄ ab vno
contrarioꝝ: ſed etiaz a pluribus cōtrarijs
ponendo plura cōtraria in cōſequente. vt
iuſticia eſt virtus g̊ iniuſticia eſt vicium
⁊ propter hoc iſte locus vocaẗ a cōtrarijs
in plurali numero. Secundo eſt ſciē
dum ꝙ iſte locus in cōtrarijs immedia-
tis tenet negatiue duabus conditōnibus
obſeruatis. prima eſt ꝙ ponaẗ conſtantia
ſubiecti. deffectu cuius non ſequiẗ. Adaz
non eſt eger: ergo eſt ſanus. Secunda cō
ditio eſt ꝙ arguaẗ reſpectu ſubiecti dter
minati. defectu cuius non ſequitur iſte
lapis eſt ⁊ nō eſt ſanus g̊ eſt eger. qꝛ non
eſt detīatum ſubiectuz illoꝝ cōtrariorum
ſed poſita cōſtantia ſubiecti determinati
ſꝑ valet negatiue vt arguendo ſic aīal eſt
⁊ non eſt ſanuz ergo eſt egruz. Maxima.
Deſtructo vno cōtrarioꝝ imediatoruz in
ſubiecto determinato exiſtente ponitur
reliquum. eo ꝙ reſpectu illius ſubiecti ne
ceſſe eſt ſꝑ eſſe aliquod illoꝝ cōtrarioruz
Sed in contrarijs mediatis iſte locꝰ nō
tenet negatiue niſi poſita conſtantia ſub-
iecti determinati cum abnegatōne vnius
contrariorum ⁊ oīm intermedioꝝ. vt hic
corpꝰ mixtū eſt: ⁊ non eſt albū nec medio

colore coloratuz. ergo eſt nigruz. Maxi
ma. Remoto vno contrarioruz ⁊ oībus
intermedijs a ſubiecto detīato neceſſe ē
ponere reliquuz. Tercio ſciendum ꝙ
priuatiue oppoſita ſunt que hñt fieri cir
ca idez ſubiectuz ordine irregreſſibili et
tempore detīato a natura: vt viſus ⁊ ce
citas circa oculum. ⁊ intelligiẗ hec diffi-
nitio de priuatiue oppoſitis ꝑfecta pri
uatione: in quibus priuatio negat habi
tuz ⁊ principia habitꝰ ſimul. ⁊ non de ill'
que opponunẗ priuatiue priuatōe impꝑ-
fecta in quibus priuatio negat habituz
tantuz: ⁊ relinquit principia habitus. vt
motus ⁊ quies ſciencia ⁊ ignorantia. qꝛ
in illis poteſt eſſe regreſſus de priuatōe
in habituz vt de quiete fit regreſſus in
motuz. Sed priuatiue oppoſita accep-
ta cōiter diffiniunẗ ſic. priuatiue oppoſi
ta ſunt quoruz vnū dicit negatōez alte-
rius cum aptitudine ad ipſuz. Cuius rō
eſt: qꝛ priuatiue oppoſita ſunt habitus
⁊ priuatio. priuatio aūt dicit negatōem
habitꝰ cū aptitudie ad ipſuz: vt cecitas
reſpectu viſus. Quarto ſciendū eſt
ꝙ locus a priuatiue oppoſitis eſt habi-
tudo priuatōis ad habituz ⁊ econtra.
Et tenet affirmatiue ſic. ſor. eſt vidēs g̊
non eſt cecus. Maxima. poſito habitu
in ſubiecto remouetur priuatio eius ab
eo. eo ꝙ vnū illorū iportat ſemꝑ deſtru
ctōnez alterius ⁊ remotiōez. Et tenet ne
gatiue poſita conſtantia ſubiecti detīati
⁊ detīato tempore in quo dz eſſe habitꝰ
vt ſor. eſt: ⁊ non eſt videns. ergo eſt cecꝰ
Maxima. Deſtructo vno priuatiue op-
poſitorum in ſubiecto apto nato et tp̄re
detīato neceſſario poniẗ reliquuz. Sed
non ſequiẗ antixp̄us non eſt videns: er
go eſt cecus. qꝛ non poniẗ conſtātia ſub
iecti. nec ſequiẗ: lapis eſt ⁊ nō eſt vidēs
ergo eſt cecus qꝛ non arguitur reſpectu
ſubiecti detīati: quod aptuz natuz ſit ad
ſuſcipienduz habitū vel priuatōem. nec

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ſequiť puer nouiter natus eſt et non hꝫ dentes ğ eſt edētulus. qꝛ ibi non poniť tempus deťiatuꝫ ipſius hitus. que tam̄ conditōes requirunť ad debite arguenduꝫ negatīe per locū a priuatīe oppoſitiſ

Sed cōtra predicta arǵ p̄mo ſic. aliquod animal eſt medio mō ſe hn̄s inter ſanū ⁊ egrum. qđ diciť corpꝰ neutꝝ ergo inter ſanuꝫ ⁊ egrū eſt corpus mediū per ꝑticipationeꝫ. ğ male diciť ꝙ cōtraria inmediata ſunt ſanum ⁊ egrū Secūdo ſic. poſito ſcuto ꝑ media ꝑte albo. ⁊ pro media ꝑte nigro: non ſeq̄tur hoc ſcutuꝫ eſt album ergo non eſt nigrum quia ſimul eſt album, et nigrum. ergo locus a cōtrarijs non tenet affirīatiue. Tercio ſic. non ſeq̄tur. hoc lignū eſt et nō eſt egrum ğ eſt ſanum: ⁊ tam̄ eſt ſubiectum deťiatum: cum ſit vnum ens in numero ergo locꝰ a cōtrarijs īmediatis nō tenet negatīe. Quarto ſic. nō ſequitur hō mouetur: ğ non quieſcit. qꝛ hō motus in naui moueť ⁊ quieſcit ⁊ tm̄ ibi arguitur a priuatīe oppoſitis affirīatiue ergo ille locus non tꝫ cōſtructiue. Quinto ſic. non ſeq̄tur dormiēs eſt nō videns ergo eſt cecus: dato ꝙ ponanť oēs conditiones ꝑus poſite. ergo locꝰ a ꝑuatiue oppoſitis non tꝫ negatiue: poſitis illis circunſtātijs. Ad primuꝫ iſtoꝝ. dř ꝙ ſi conſiderenť ſanū ⁊ egruꝫ q̄ꝑtuꝫ ad diſpoſitiōes precedētes ſanitatē ⁊ egritudinē vel q̄ꝑtum ad oꝑationes ſeq̄ntes ſic īter ſimpliciter ſanū ⁊ ſimpliciter egrū datur mediuꝫ qđ diciť neutrū ſed illud nō eſt eiuſdem generis ꝓprij cuꝫ extremis ſed ſi conſiderenť ſanuꝫ ⁊ egruꝫ formaliter vt ſanū dicit adeq̄tioneꝫ humoꝝ ⁊ egꝝ inadeq̄tiōem inter ipſa non eſt mediū q̄ꝛ inter eq̄le et in equale non pōt dari medium iō ſunt cōtraria inmediata.

Ad ſecundū diciť ꝙ ſcutū pro media ꝑte album ⁊ ꝑ media parte nigrum: nec eſt ſimpl'r album nec ſimpliciter nigrum. qꝛ nō eſt vnū coloratum ī eſſe colorati. iō añs argumenti eſt falſuꝫ ſicut ⁊ cōſequēs. Ad terciuꝫ dř ꝙ ibi non arguitur reſpectu ſubiecti deťiati. qꝛ lꝫ hoc lignuꝫ ſit ſubiectum deťiatum in numero: tm̄ non eſt ſubiectuꝫ deťiatū illoꝝ contrarioruꝫ. ſ. ſani ⁊ egri. Ad quartuꝫ dř ꝙ licꝫ hō motus in naui moueať ſm̄ motuꝫ alterius ⁊ per accidens: non tm̄ moueť motu ꝓprio ⁊ ꝑ ſe ſꝫ quantū ad motuꝫ propriū quieſcit ⁊ eo mō quo moueť motu alterꝰ non quieſcit quiete oppoſita motui alterius. Ad quituꝫ dř ꝙ ſi capiať non videns vt negat actuꝫ videndi ſic dormiēs eſt non videns. ſꝫ ſic videns non opponitur priuatīe ceco. ſꝫ ſi capiať vt negat habituꝫ viſus vt oppoŋť ceco ſic dormiens nō eſt non videns: qꝛ hꝫ habitū potentie viſiue. ideo antecedens eſt falſum ſicut ⁊ conſequens.

Contradictio eſt oppoſitio

Poſtq̄ꝫ autor ſuꝑius deťiauit đ locis a contrarijs ⁊ priuatiuis. hic conſequenter. deťiat de locis a contradictorijs ⁊ cōſequenter de locis a diſperatis. ⁊ ad cognoſcenduꝫ locuꝫ a contradictorijs primo ſic diffinit contradictōeꝫ dicens ꝙ. Contradictio eſt oppoſitio cuius ſm̄ ſe nō eſt dare mediū. ⁊ rō eſt qꝛ cōtradictio eſt oppoſitio cōtradictorioꝝ: ſed in contradictorijs vnum eſt ens ⁊ aliud ſimpl'r non ens. qꝛ vnuꝫ īportat ſimpliciter negatōeꝫ alterius: vt hō ⁊ non hō. ſed inter ens ⁊ non ens non poteſt dari mediuꝫ. qꝛ omne qđ eſt. vel apprehendiť vl' eſt ens vel aliud ab ente. iō in contradictōe non pōt dari mediuꝫ. ⁊ hoc conuenit ſibi ſm̄ ſe inquantū eſt prima oppoſitōm ⁊ non participatōe ab aliqua oppoſitōne priori. ideo per hoc ipſa differt ab alijs.

Primo ſciendum ꝙ duplex eſt contradictio quedam eſt cōtradictio propoſitionuꝫ. et de ꝓpōibus contradictorijs ſatis deťiatuꝫ eſt in primo tractatu. Alia eſt cōtradictio ťioꝝ de qua deťiatuꝫ eſt in poſtpredicamentis ⁊ ſunt termini cōtradictorij quoꝝ vnū dicit ſimplicē negationeꝫ alterius vt hō ⁊ nonhomo ſedet ⁊ non ſedet ⁊ ſic de ſilibus. ⁊ ſm̄ vtrāqꝫ cōtradictionē ſumiť locus dialecticꝰ. ⁊ vtriqꝫ cōuenit diffinitio ꝑus poſita. ſꝫ in contradictione ꝓpōnum debꝫ argui reſpectu horuꝫ p̄dicatoꝝ verū et falſuꝫ. in alia aūt ab affirīatione vniꝰ cōtradictoriorum ab negatōe alteriꝰ de aliq̄ ſubiecto vl' ecōtra

Secūdo ſciendū ꝙ locꝰ a cōtradictorijs eſt hitudo vnius cōtradictorioꝝ ad reliquū. Et tꝫ affirīatiue ſic ſorteꝫ currere eſt verū: ergo ſortē non currere eſt falſuꝫ. Maxima. Si vnum cōtradictorioꝝ eſt veruꝫ reliquū eſt falſū. Et in termis contradictorijs ſic. ſor eſt homo ğ ſortes. nō eſt nonhō. Maxīa. poīto vno cōtradictorioꝝ ī aliquo ſubō: neceſſario rēouetur reliquū. quia vnū importat ſimplicē negatōeꝫ alteriꝰ. iō nō pn̄t de eodē verificari. Et tꝫ negatīe iſte locꝰ forīando argumēta ⁊ maxīas per oppoſitū ad p̄cedentes. Et non ſoluꝫ valꝫ iſte locꝰ in ſimplici cōſeq̄ntia ſed etiā velet ī conſeq̄ntia econtrario. que eſt qn̄ in aliq̄ conſequētia ex añcedente ſequiť cōſeq̄ns et ex oppōito conſeq̄ntis inferť oppoītum añcedentis. vt hic ſi hō eſt: aīal eſt ergo ſi nō eſt aīal non eſt hō. Sed ſecundū iſtuꝫ locū non valet conſeq̄ntia ī ipſo. q̄ eſt q̄ndo in aliqua cōſequentia ex oppoſito añcedentis inferť oppoſitū conſeq̄ntis ſꝫ iſta conſeq̄ntia ſoluꝫ tꝫ in alijs oppoſitis a cōtradictorijs: vt bene ſeq̄tur ſi iuſticia eſt v̄tus eſt. ergo ſi iniuſticia eſt viciū eſt. Tercio. ſciendū ꝙ diſparata ſunt illa q̄ de ſe inuiceꝫ non pn̄t verificari vt hō ⁊ aſinus ⁊ dicūtur diſparata de dis qđ eſt diuiſuꝫ ⁊ ſeparatꝰ. ta. tum: q̄ſi diuerſa entia ad inuicē ſeparata: rōe cuius non pn̄t de ſe inuiceꝫ uerificari: qꝛ in vera p̄dicatōe req̄ritur predicatū ineſſe ſubiecto: ⁊ oīa generaliter ea mō quo non pn̄t verificari de ſe inuicē dicuntur diſperata: ⁊ ſi aliqua vno mō verificentur et alio mō non: vt quātitas ⁊ qualitas in concreto de ſe inuiceꝫ varificanť. vt dicēdo quale eſt q̄ntuꝫ ⁊ in abſtracto non verificanť ſꝫ ſolū ſunt diſparata eo mō quo de ſe inuiceꝫ non verificanť. ſ. in abſtracto: ⁊ non ſunt diſparata in cōcreto. qꝛ nō ſunt hoc mō ſeparata ſm̄ predicatōeꝫ. Quarto ſciënduꝫ ꝙ locꝰ a diſparatis eſt habitudo minꝰ diſperatoꝝ ad reliquū. Et tꝫ affirmatiue ſic. ſortes eſt hō ergo ſortes non eſt aſinus. Maxima. Cuicūqꝫ conuenit vnū diſparatoꝝ ab eodeꝫ remoueť reliquuꝫ. Cuius rō eſt. qꝛ diſparata nō poſſunt de ſe inuiceꝫ verificari. iō non pn̄t de eodē tercio vere predicari. qꝛ ſi vere predicareť de aliquo tercio poſſent aliquo mō de ſe inuiceꝫ p̄dicari. ſꝫ non tꝫ iſte locꝰ negatiue: qꝛ nō ſequiť ſortes nō eſt aſinus ğ eſt equus. Sꝫ contra p̄dicta: arguiť primo ſic. inter eſſe ⁊ non eſſe que ſunt cōtradictoria eſt contradictio media ⁊ etiaꝫ relatio illoꝝ extremoꝝ. ğ inter contradictoria pōt dari medium ⁊ ſic male dř ꝙ in contradictōe nō eſt daŕ mediū. Secūdo ſic non ſequiť pluuiaꝫ eſſe cras nō eſt veꝝ ğ pluuiam cras non ēe eſt falſuꝫ qꝛ nullū illoꝝ cras pluet ⁊ cras non pluet eſt veꝝ vel falſum ğ locus a cōtradictorijs non tꝫ negatīe. arguēdo in propoſitōibus cōtradictorijs.

Tercio ſic non ſequiť hō eſt aīal ergo hō non eſt aīal. ⁊ tm̄ ibi arguiť in terminis cōtradictorijs. ğ iſte locus non tꝫ affirmatīe in ťis cōtradictorijs. Quarto ſic oīa oppoſita continenť ſub aliquo gn̄e oppoſitōis. ſꝫ nihil eſt in gn̄e quin ſit in aliqua eius ſpē. ſꝫ diſpata ſunt oppoſita. ğ continenť ſub alijs oppoſitis et ſic male hic ſeparanť ab alijs. Quinto ſic non ſequiť hō eſt pater ğ non eſt dominus. ⁊ tm̄ ibi arguiť a diſparatis affi-

matie. qꝛ pr̄ ⁊ dn̄s ſunt ſpēs relatōis ab
inuiceʒ ſeparate ꝰ ille locꝰ non tʒ affira
tiue. Ad primū iſtoꝝ dr̄. ꝙ lʒ inter eſſe
et non eſſe ⁊ inter alia cōtradictoria ſit
mediū ſm rōeʒ vt eſt cōtradicto vl' rela
tio medians: tn̄ inter ipſa nulluʒ eſt me
dium ſm rem. ⁊ de q̄ non verificet̄ vnū
extremorū. Ad ſecunduʒ dicitur ꝙ
eodem mō quo ponitur non eſſe veruʒ
cras pluuiam eſſe: eo modo ſeq̄tur cras
pluuiam non eſſe non eſſe verum quia
nullum illoꝝ eſt determiate veruʒ eo ꝙ
ſunt de futuro contingēti ſed ſi vnū po-
natur falſum detiate aliud pōt poni ve
ruʒ determinate ⁊ ſic ibi pōt valere locꝰ
a cōtradictorijs. Ad terciū dicit̄: ꝙ
ibi termini cōtradictorij ſubiciunt̄. ⁊ ar-
guendo ꝑ iſtum locū debēt ſemꝑ predi
cari. ideo ibi non debite arguit̄ per locū
a cōtradictorijs. Ad quartū dicit̄ ꝙ
licet diſparata v̄tualiter includant aliq̄ʒ
oppoſitionē eo ꝙ ſunt diuiſa. et omnis
diuiſio ⁊ diſtinctio ſm boeciū in oppo-
ſitione fundat̄: tamē non ſunt oppoſita
fo꞉aliter quantū ad ſuas ꝓ̄pas fo꞉as. iō
aliter ſumit̄ locꝰ ab ipſis q̄ꝫ ab alijs op-
poſitis. Ad quintū dicitur ꝙ lʒ dn̄s
⁊ pater in abſtracto et ſcd̄m ſuas eſſen
tias ſint ſpēs ſeparate. tamē i cōcreto et
ſecūduʒ eſſe in ſubiecto non ſunt adinui
cem diſparata. qꝛ illo modo nō ſemper
inter ſe ſeparantur.

Maius eſt quod alteri.

m Poſtq̄ꝫ autoꝛ determinauit de
locis ab oppoſitis. hic conſeq̄n
ter determinat de locis a maioꝛi. a mi-
noꝛi. a ſimili ⁊ a propoꝛtōne. qui habēt
inter ſe conuenientiaʒ. ⁊ ad cognoſcen-
duʒ locū a maioꝛi ⁊ a mioꝛi primo expli
cat quid ſit maius ⁊ minus. vnde maiꝰ
poteſt capi dupliciter. vno mō proprie
pro illo quod ſupponitur alteri in potē
tia vel virtute quantuʒ ad aliquā ope-
rationeʒ vt rex ſupponitur militi ⁊ econ
tra. Minꝰ eſt quod ſuppo nit̄ alteri in po
tētia vel virtute quantuʒ ad aliquaʒ ope
rationem vt comes regi. Alio mō dicitur
maius quod excedit alteꝝ in potentia et
virtute quantuʒ ad verificatōeʒ locutōis
eo ꝙ hʒ maioꝛē hitudineʒ ad aliud extre
mum propoſitionis quod maius ſibi vi
detur conuenire q̄ꝫ alteri. E econtra. Mi
nus eſt quod ſupponitur alteri in poten-
tia ⁊ virtute quantuʒ ad verificatōeʒ lo-
cutōis eo ꝙ minus videtur conuenire cū
altero extremo propoſitionis q̄ꝫ ipſuʒ ma
ius. ſicut miles minus conuenit cum illo
accidente debellare caſtrum q̄ꝫ rex. ⁊ hoc
vltimo mō ſumuntur hic maius ⁊ minus

Primo ſciendum eſt ꝙ locus a maio-
re eſt habitudo maioꝛis ad minus. Et tʒ
negatiue tantuʒ et non affirmatiue. vt rex
non poteſt debellare ciuitates. ergo nec
miles. Maxima. Si illud magis videtur
ineſſe non ineſt: nec illud quod minus.
Et econtra. locus a minoꝛi eſt habitudo
ipſius ad maius. Et tʒ affirmatiue tantuʒ
⁊ non negatiue: vt comes poteſt vincere
ciuitatem ergo ⁊ rex. Maxima. Si illud
quod minus videtur ineſſe ineſt: ⁊ illud
quod magis. Et in iſto loco poteſt argui
tripliciter. vno mō comparando duo ſub
iecta ad vnum predicatuʒ vt in exemplo
dato. Secundo mō comparando vnum
ſubiectuʒ ad duo predicata. vt rex poteſt
debellare ciuitateʒ: ergo poteſt debellare
caſtruʒ. Tercio mō comparando duo ſub
iecta ad duo predicata. vt miles poteſt d̄
bellara ciuitatem ergo rex poteſt debella
re caſtrum. Et ſimiliter variantut argumē
ta tripliciter in locis a maioꝛi: a ſimili: et
a propoꝛtione. Secundo ſcienduʒ eſt
ꝙ ſimilitudo eſt rerum differentiuʒ eadeʒ
qualitas: ⁊ non ſufficit ad ſimilitudinem
eadem qualitas in genere. qꝛ ſic album ⁊
nigrum eſſent ſimilia. nec requiritur cadē
qualitas in numero: quia res differentes
in numero ſemper habent diuerſas qua-
litates in numero: qꝛ accidens variat̄ ſm
numerum ſui ſubiecti: ſed requirit̄ eadeʒ
qualitas i ſpē. ſicut duo alba dicunt̄ ſilia.
Et non capitur hic ſilitudo proprie ſoluʒ
ꝓ ſilitudine accidētali: q̄ eſt rerū drn̄tium
vna q̄litas accidētalis. ſʒ capitur gn̄aliter
tā pro ſilitudine accn̄tali q̄ꝫ eſſētiali vnde
ex diffinitiōe predicta pʒ ꝙ vbicunqꝫ eſt
ſilitudo ibi eſt diſſimilitudo. q̄a ſilitudo
eſt rerum drn̄tiuʒ. ⁊ res differētes ſemper
habent diſſilitudineʒ in ter ſe. Tercio
ſcienduʒ ꝙ locus a ſimili eſt hitudo vniꝰ
ſimiliū ad reliquuʒ. Et tenet affiꝛatiue ⁊
negatiue. Affiꝛatiue ſic. ſicut aīal ineſt
homini: ſiliter ineſt eq̄. ſed ieſt hōi vt ge
nus ꝰ ineſt equo vt genus. Maxima de
ſimilibꝰ ſimile eſt iudiciū et rō eſt. quia
quicq̄d cōuenit vni ſimilium inq̄ꝫtum eſt
ſimile: etiā conuenit alteri. qꝛ ſi non ſibi
cōueniret in hoc eſſet diſſilitudo. ⁊ ꝑ iſtū
locum dʒ argui ſꝑ a ſimilibꝰ inq̄ꝫtuʒ ſilia
ſunt ⁊ non inq̄ꝫtuʒ diſſimilia. ⁊ negatīe ſic
tenet ſoꝛ. non eſt hinibilis ꝰ plato nō eſt
hinnibilis. maxima quicq̄d remouet̄ ab
vno ſimiliū inq̄ꝫtum ſunt ſimilia ⁊ a reliq̄

Quarto ſciendū ꝙ ꝓpoꝛtio eſt rerum
differentiū alicuius eadeʒ compatio vel
habitudo: ſicut cōparatio duoꝝ ad qua-
tuoꝛ ⁊ trium ad ſex eſt ſilis compatio q̄a
vtrobiqꝫ cōparat̄ medietas ad ſuuʒ totū
⁊ locus a ꝓpoꝛtōe eſt hitudo vnius pro-
poꝛtionabiliū ad reliquuʒ. ⁊ tʒ affiꝛatiue
ſic: ſicut ſe hēnt q̄tuor ad duo ita ſex ad
tria ſed q̄tuor ſunt dupla duoꝝ ergo ſex
ſunt dupla triū. maxīa de ꝓpoꝛtiōabilibꝰ
idem eſt iudiciū. ⁊ tenet negatīe ſic: ſicut
ſe hēnt duo ad tria ita q̄tuor ad ſex ſed
duo non ſunt dupla trium: ꝰ q̄tuoꝛ non
ſunt dupla ad ſex. ⁊ per iſtū locuʒ pōt ar-
gui a trāſmutata ꝓpoꝛtione hoc mō ſicut
ſe habent duo ad q̄tuor ita tria ſe habent
ad ſex: ꝰ tranſmutādo ꝓpoꝛtioneʒ ſicut ſe
habent duo ad tria ita q̄tuor ad ſex. ſed
duo excedunt medietatē triuʒ ꝰ q̄tuor eſt
plus q̄ꝫ medietas ſenarij. Sed con
tra predicta arguitur primo ſic. deus nō
poteſt peccare. ergo homo non poteſt
peccare ⁊ tamen ibi arguitur per locum
a maioꝛi negatiue ergo ille locus non tʒ
negatiue. Secundo ſic. non ſequitur
ſoꝛtes poteſt poꝛtare deceʒ libꝛas. ergo
poteſt poꝛtare centum vel poteſt trahe
re paruam nauem ergo ⁊ magnam ⁊ tn̄
ibi arguitur a minoꝛi ad maius affirma
tiue ergo ille locꝰ non tenet affirmatiue

Tercio ſic ſimilitudo non eſt q̄
litas ſed relatio ergo non eſt rerum dif
ferentium eadem qualitas. Quarto
ſic non ſequitur ſicut oculus eſt in coꝛ-
poꝛe ita intellectus in anima: ſed oculꝰ
eſt pars integralis coꝛpoꝛis: ergo intel-
lectus eſt pars integralis anīe: et tamē
ibi arguitur per locum a ſimili affirmati
ue ergo iſte locus non tenet affirmatīe.

Quinto ſic non ſequitur ſicut ſe ha-
bet ſonus ad audituʒ ita coloꝛ ad viſuʒ
ſed ſonus ab auditu percipitur in tene
bꝛis: ꝰ coloꝛ a viſu percipit̄ in tenebꝛis
⁊ tamen ibi arguitur per locuʒ a propoꝛ
tione affirmatiue ergo ille locus nō va
let affirmatiue. Ad primum dicitur
ꝙ ibi non arguitur a maioꝛi negatiue.
quia licet deus excedat hominem quā
tum ad virtutem operandi non tamen
excedit ipſum quantum ad conuenien-
tiam ⁊ habitudinem illo extremo locu-
tionis quod eſt peccare. ideo non eſt
maius in v̄tute q̄ntuʒ ad verificatōem
locutōis reſpectu illiꝰ extremi. quia non
ſibi magis videt̄ ineſſe q̄ꝫ homini. qꝛ
ſibi nullo modo conuenit. Ad ſecun
duʒ dicitur ſimiliter ꝙ ibi non arguitur
a minoꝛi. quia nō arguitur ab illo quod
minus videtur ineſſ. vel quod habet
minoꝛem apparentiam veritatis

Ad tercium dicitur ꝙ licet ſimilitu
do non ſit foꝛmaliter qualitas tamen di
citur qualitas materialiter: quia quali-

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL ES

tas eſt materiale fundamentum eius et
vnitas ſpecifica qualitatis eſt eius proxi
mum fundamentum. Ad quartum
dicitur ꝙ ibi non arguitur a ſimilibus
inꝙtum ſilia ſunt:ideo non aꝛ per locuз
a ſimili in hoc eniз cōueniunt ocul⁹ ꝛ in
tellectus qꝛ vterqꝫ diciꝛ pars:ſed in hoc
drn̄t ꝛ habent diſſilitudiem:quia ocul⁹
eſt pars ꝙtitatiua ꝛ itegralis: intellect⁹
vero pars poteſtatia :vnde non ſeqtur
habēt ſimilitudineз in aliq̄ ergo habent
ſilitudineз in iſto niſi arguaꝛ ſēper ma-
nēdo in rōe ſimilitudinis. Ad quin
tum diciꝛ ꝙ ibi nō arguitur a ꝓportiōa-
bilibus inꝙtuз habēt ꝓportionē.ſed in
ꝙtum hn̄t diſꝓportiōem qꝛ color ꝛ ſo-
nus in hoc hn̄t proportōem ꝙ vterqꝫ
eſt obiectū vnius ſēſus:ſed hn̄t diſpro
portioneз ꝛ diſſilitudiem in mō quo ſē-
tiūtur ab ipſis ſenſib⁹:qꝛ color non diffū
ditur ad viſiū niſi per mediū illumia-
tum. Sonus vero diffūditur ſine lumi
ne per mediū quod pōt faciliter moue-
ri ꝛ ratefieri ſicut per aerē vel per ignē.

Ranſumptio eſt duplex.

t Poſtꝙ autor prius detiauit
de locis a maiori a miori a ſili
et a ꝓportione. hic cōſequēter detiat de
locis a tranſūptione ꝛ ab autoritate. ꝛ ꝓ
cognitōe loci a tranſumptōe. hic autor ṗ
mo diuidit tranſumptionē dicens ꝙ du
plex eſt trāſumptio. vna eſt qñ dictō vl
oratio prope vnuз ſignificās tranſumiꝛ
ad ſignificandū aliud propter aliquam
ſimilitudinē in ipſis repertā vt ridere ꝓ
prie ſignificat actuз oris ꝛ trāſumiꝛ per
q̄ndaз ſimilitudiē ad ſignificandū flo-
ritionē prati qꝛ vtrobiqꝫ eſt ſilitudo le-
ticie. Alia eſt qñ res ſignificata ſub no-
mine min⁹ noto iteꝝ ſumitur ſub nomie
magis noto vt ſi ponaꝛ ſapiēs pro phi-
loſopho:ꝛ drn̄t iſte due trāſunptiones
qꝛ in pria ſumiꝛ vna vox pro diuerſis
rebus in ſecunda vero ſumūtur diuerſe
voces pro vna re tm̄:ꝛ a pria tranſumpti
one ſumiꝛ locus ſophiſticus ꝛ a ſecunda
dialeticus. ꝗ iō de ſecunda eſt ſoluз hic ad
propoſituз. Ubi primo ſcienduз ꝙ lo-
cus a tranſumptōe eſt hitudo vnius no-
minis magis noti ad aliud nomē minus
notuз:ꝛ tз quatuor mōis primo ſubciēdo
nomen magꝭ notuз affirmatiē vt ſapiens
currit ergo philoſoph⁹ currit. maxima q̄c
quid conuenit alicui ſub noīe magꝭ noto
ſibi cōuenit ſub noīe minus noto. Cuius
rō eſt qꝛ nomē magꝭ notuз ꝛ min⁹ notum
in tranſumptione dicunt idem realiter et
conuertibiliter. iō quicquid verificaꝛ de
de vno etiā verificaꝛ ꝺ alio:ꝛ de quecūqꝫ
p̄dicaꝛ vnū ſiue affirmatiue ſiue negatiue
etiaз ꝛ reliquuз. Secundo mō tenet pre-
dicando affirmatiē. Tercio ſubiciēdo ne-
gatiue. quarto predicando negatiue. Et
poſſunt formari argumēta ꝛ maxime vt ṗ
us dictuз eſt Secundo ſcienduз ꝙ ſm
aliquos locus a tranſumptione poniꝛ lo
cus intrinſecus. Cuius ratio eſt. qꝛ nomē
maius notuз ꝛ nomē minus notuз in trā
ſumptione dicūt ideз realiter conuertibi-
liter ꝛ propter illaз vnitateз ꝛ idemptateз
rei ſignificate valet conſequētia ab vno
ad reliquuз. iō terius inferēs in iſto loco
rōne conuenientie ꝛ non rōe diſconueni
entie habet virtuteз inferendi terminum
illatuз. Sзſm boetiuз ꝛ petruз hiſpanuз
hic ponitur locus extrinſecus. qꝛ licet in
tranſumptione nomen magis notuз ꝛ no
men minus notuз eandeз reз importent
tamē ſumiꝛ probabilitas ex parte nomis
magis noti inquantum eſt magis notum
ꝛ ꝙ ſit magis notuз alio non eſt ex parte
rei ſignificate. ſed ex parte modi. iō termi
nus inferens ſm ꝙ ab eo ſumiꝛ virt⁹ pro
batiua eſt extrinſec⁹ termino illato. quia
terminus inferens vt eſt magis notus ꝙ
terminus illatus ſub tali rōe differt ab ip
ſo. et ſibi eſt extrinſecus. et vtraqꝫ opinio
ſatis videtur probabilis. Terio ſcien-
dum:ꝙ auctoritas eſt iudiciuз ſiue dictū
ſapientis in ſua ſcientia experti. vt cum
aſtronomus iudicat ſolem eſſe maiorem
tota terra. hec propoſitio ſic iudicata vel
dicta ab aſtronomo diciꝛ auctoritas ei⁹.
ſic ꝙ eſſe dictū vel iudicatū a tali ſapien
te: qꝺ relinqtur in tali ꝓpoſitōe eſt for-
male auctoritatis. vnꝺ ꝓpter excellentiā
ſapientie vel cognitiōis alicuius ſapine-
tis ꝓpoſitio ab eo dicta vel ꝓbata accipit
quādaз euidentiā veritatis ſue ratione
cuius magis crediꝛ ab alijs ꝙ ſi nō eſſet
dicta a tali ſapiēte. Et talis credulitas vl
apparentia veritatis in propōe nominat
auctoritatē. Dupliciter tamē acciptur
auctoritas. Uno mō pro excellētia ſciētie
aut cognitiōis ſapientis. Alio mō pro ex
cellētia apparentie veritatis quaз ſumit
propoſitō ꝓ hoc ꝙ dicitur vel iudicatur
eſſe vera a ſapiēte. et hoc vltio mō ſumiꝛ
hic auctoritas. Quarto ſciendum ꝙ
locus ab auctoritate eſt hitudo ipſi⁹ auc
toritatis ad ꝓpoſitōeз cui conuēit aucto-
ritas. Et tenet affirꝛatiue tm̄: vt aſtrono-
mus dicit ſoleз eſſe maiorē tota terra er-
go ſol eſt maior tota terra. Maxia: Cui
libet experto in ſua ſciētia credenduз eſt.
Cuius rō eſt qꝛ ſi ſapiens dicat aliꝙ pro
pōem inquantū ſapiēs eſt expert⁹ in ſua
ſcientia: tūc oportet illā propōeз eſſe ve-
ram qꝛ ſi diceret aliquaз propōem falſaз
in hoc. non eſſet ſapiens vel expertus.
Sed non tз iſte locus negatiē qꝛ non ſe-
quitur. Ariſtotiles nō dixit eſſe decē or-
bes celeſtes. g̊ nō ſūt ponēdi decē orbes.

Sed cōtra p̄dicta arguitur primo ſic
ab vnitate ſignificati ſūitur vnitas ſigni:
ergo vni⁹ rei ſignificate nō ſunt multa ſig
na: ergo in tranſūptiōe non ſunt plura no
mina eiuſdē rei:ꝛ ſic male poniꝛ ſecūdus
mod⁹ tranſūptionis. Secūdo ſic nō
ſequitur hō eſt animal ergo humanitas
eſt anial et tam̄ ibi arguiꝛ a tranſumptōe
quia hō et hūatas idem ſignificat et hō
eſt nomen magis notū. ergo locus a trā
ſumptione non tenet affirmatiē. Ter
cio ſic propoſitio non capit veritatē ab
hoie dicente vel iudicante ipſaз eſſe ve
raз qꝛ propter noſtruз affirmare vel ne-
gare nihil mutaꝛ in re: ergo propter auc
toritateз dicentis non datur veritas pro
poſitōnis: ergo a tali auctoritate non ſu
mitur locus dialeticus. Quarto ſic
non ſequiꝛ philoſophus dicit mundum
eſſe eternuз ꝛ nunꝙ incepiſſe: ergo mun
dus non incepit: ergo locus ab auctori-
tate non tenet affirmatiē. Quinto ſic
bene ſequitur ariſtotiles dicit tp̄us non
fuiſſe ante motuз: ergo tempus non pre
ceſſit motuз. ꝛ tamen ibi arguiꝛ ab auc-
torite negatiue. ergo ille locus tenet ne-
gatiue. Ad primuз iſtoruз dicitur ꝙ
lз ab vnitate ſignificati ſumatur vnitas
in ſpē ipſius ſigni. non tamen numeral
vnitas. iō vnius ſignati poſſunt ēe plu-
ra ſigna in numero lз non in ſpē. iō vni⁹
rei poſſunt eſſe plura noīa ſignificatiua

Ad ſecunduз diciꝛ ꝙ lз homo ꝛ hu-
manitas ſignificent idem ſm eſſentiam
non tamen ſub eodem mō eſſendi quia
humanitas ſignificat eſſentiam homis
abſtractiue ꝛ non per reſpectum ad ſup
poſita. iō inter ipſa duo nomina nō eſt
tranſumptio. qꝛ in tranſumptione opor
tet ꝙ duo nomina habeant idem ſigni-
ficatum ſub eodem eſſe. quare ibi nō ar
guitur per iſtum locum. Ad terciuз
dicitur ꝙ licз oratio dicta a ſapiente nō
capiat ab eo veritatem. tamen capit ab
eo apparentiā ꝛ cōfirmationem ſue veri
tatis et ratione cuius apparentie efficiꝛ
probabilis ꝛ apparens vera alijs homi
nibus. quare ab ipſa ſumitur locus dia-
leticus. Ad quartum dicitur ꝙ ibi nō
arguitur ab auctoritate. quia hoc ariſto
tiles non dicit inquantum fuit expertus
in ſua ſcientia. nec in hoc tenetur. ideo
non arguitur affirmatiue per locum ab

VNiVERSiDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

auctoritate. Ad quintum dicitur ꝙ ibi non arguitur per iſtum locum: quia hoc verbuꝫ dicit importat ibi auctoritatē et ad hoc ꝙ negeť auctoritas oportet negare ipſum verbum ad arguendum negatiue per locum ab auctoritate quod tamē non fit in illo argumento: ſed ibi arguitur affirmatiue ⁊ eſt bona conſequentia.

Equitur de locis mediis.

Poſtquam auctor determinauit de locis intrinſecis et extrinſecis. hic conſequenter determinat de locis mediis. Cuius ordinis ratio eſt quia medium per particicipationem preſupponit cognitionem ſuorum extremorum quia ſine illis faciliter cognoſci non poteſt: ſed locus medius eſt medium per participationem reſpectu loci intrinſeci ⁊ extrinſeci: ideo conuenienter poſt determinationem de locis intrinſecis ⁊ extrinſecis auctor hic determinat de locis mediis. Et p̄ſuppoſita diffinitione loci medij prius poſita auctor hic diuidit locum medium: q̄r alius eſt a coniugatis. alius a caſibus. et alius a diuiſione: inter quos primo determinat de loco a coniugatis. Ubi primo ſciendum eſt ꝙ coniugata ſunt concretum ⁊ abſtractum eius: vt iuſticia ⁊ iuſtuꝫ Et dicuntur coniugata quaſi ſub vno iugo ſignificationis poſita: quia concretum ⁊ abſtractum conueniunt in re ſignificata eo ꝙ eandem formam important vt albedo ⁊ album: ſed differunt in modo ſignificandi quia abſtractum ſignificat illam formam ſine cadentia ad ſubiectum ⁊ cuꝫ preſciſione ſubiecti. concretum vero ſignificat eam cum cadentia et inherentia ad ſuum ſubiectum ⁊ de iſtis ſatis dictuꝫ eſt circa diffinitionem denominatiuorum.

Secundo ſciendum ꝙ locus a coniugatis eſt habitudo vnius coniugatorum ad reliquum: et tenet affirmatiue ſic iuſticia eſt virtus: ergo iuſtus eſt virtuoſus Maxima. ſi abſtractū predicetur de abſtracto et concretum de concreto. Cuius ratio eſt quia concreta realiter idem ſignificant cum abſtractis: ideo ſi vnuꝫ abſtractum verificetur de alio: oportet etiam concretum eius verificari de concreto alterius. non tm̄ pōt in iſtis argui reſpectu eiuſdem predicati: quia abſtractum ⁊ concretum partim conueniunt ⁊ partim differunt ideo non oportet ideꝫ predicatum ſub eodem modo ſignificandi de vtroq̄ꝫ verificari: vt non ſequitur iuſticia eſt virtꝰ: ergo iuſtuꝫ eſt virtꝰ Et tenet etiam iſte locus negatiue ſic iniuſticia non eſt virtus: ergo iniuſtus nō eſt virtuoſus. Maxima: ſi abſtractum negetur de abſtracto et concretum negatur de concreto. Tercio ſciënduꝫ ꝙ caſus dicuntur adiectiuum nominis cū ſuo aduerbio vt iuſtuꝫ et iuſte: et dicuntur caſus a cado cadis quia ambo ſimľ cadunt a principali ſcilicet ab abſtracto vt iuſtus et iuſte a iuſticia: ⁊ licet in coniugatis vnum cadat ab alio non tamen ambo cadunt ab vno tercio ſicut in caſibus. et licet etiam adiectiuum et ſuum aduerbium poſſent dici coniugata: quātuꝫ ad id a quo ſumitur nomen ſiue q̄ntum ad rationem impoſitionis nominis: quia ſunt ſub vno iugo ſignificationis poſita: tamen quantuꝫ ad id cui nomen imponitur ſeu attribuitur nō dicuntur coniugata ſed magis proprie caſus nominantur. Quarto ſciendum ꝙ locus a caſibus eſt habitudo vnius caſuum ad reliquum. et tenet affirmatiue ſic. Juſtus eſt virtuoſus: ergo quod iuſte fit virtuoſe fit. Maxima. ſi concretum affirmetur de concreto: et aduerbiuꝫ de aduerbio. Negatiue ſic fortis nō eſt debilis: ergo quod fortiter fit nō debiliter fit. Maxima. ſi concretum negetur de concreto: ⁊ aduerbiū de aduerbio eo ꝙ concretuꝫ ⁊ aduerbiuꝫ ideꝫ ſignificant lꝫ diuerſimode. Et vocatur iſte locus a caſibus in plurali quia arguendo per iſtuꝫ locū ponuntur plures caſus tā in antecedente q̄ꝫ in cōſequente vt priꝰ patuit. ⁊ etiaꝫ ſimiliter eſt de loco a coniugatis. Sꝫ contra predicta arguiť p̄mo ſic abſtractuꝫ eſt cā formalis concreti: ergo arguendo a coniugatis eſt locꝰ a cauſa formali ⁊ intrinſecus: ⁊ per conſequens locus a cōiugatis nō eſt locus medius. Secundo ſic non ſequiť hō eſt aīal: ergo humanitas eſt animalitas cuꝫ antecedēs ſit veruꝫ ⁊ conſequēs falſuꝫ: ergo locus a coniugatis non tenet affirmatiue. Tercio ſic non ſequitur cecitas eſt inſēſibilitas: ergo cecꝰ eſt inſenſibilis cum añs ſit veruꝫ ⁊ cōſequēs falſuꝫ: ergo iſte locus non tꝫ affirmatiue.

Quarto ſic no ſequiť q̄ꝫtitas non eſt qualitas. ergo q̄ꝫtum nō eſt q̄le: vel albedo non eſt dulcedo: g̊ albū non eſt dulce: ergo iſte locus non tenet negatiue.

Quinto ſic non ſeq̄tur iuſtus eſt liberalis: g̊ qđ iuſte fit liberaliter fit quia añcedens poteſt eſſe verū conſequente exiſtente falſo: g̊ locus a caſibus non tꝫ affirmatiue. Ad primuꝫ iſtoꝝ dicitur ꝙ ſi conſideretur abſtactum inq̄ꝫtum eſt forma cōcreti tantuꝫ ⁊ ſibi dat eſſe ſic eſt cauſa foꝛ̄alis eius ⁊ facit locū intrinſecum. Sed ſi cōſideretur vt ꝑtiꝫ cōuenit cum eo ⁊ ꝑtim differt ſic facit locuꝫ medium. Ad ſcđm diciť ꝙ duplex eſt abſtractuꝫ quoddā eſt qđ abſtrahitur a ſuis inferioribus vt aīalitas hūanitas ⁊ ſic de aliis. Aliud eſt qđ abſtrahiť a ſuo ſubiecto tm̄ ⁊ non a ſuis inferioribꝰ vt color ⁊ albedo et tale p̄dicatur đ ſuis inferioribꝰ lꝫ non de ſuo ſubiecto: et arguendo ꝑ locuꝫ a cōiugatis ſemꝑ debꝫ argui reſpectu abſtracti qđ abſtrahitur a ſuo ſubiecto tantuꝫ ⁊ non a ſuis inferioribus quia illud non poteſt predicari de ipſis: ideo non debite arguitur homo eſt animal: ergo hūanitas eſt aīalitas. animalitas enim deſignatur cum preſciſione ſubiecti ⁊ ſuorum inferioꝝ ratione cuius non verificatur de humanitate. Ad tercium dicitur ꝙ ſi inſenſibile neget ſenſibilitatem cuiuſlibet ſenſus ſic non ſeq̄tur cecus eſt inſenſibilis: ſꝫ ſi negat tantū ſenſibilitatē ſenſus viſus ſic cecus poteſt dici inſenſibilis ⁊ iſto modo bene valet iſta conſequentia. Ad quartuꝫ diciť ꝙ arguendo per locuꝫ a cōiugatis negatiue a duobus abſtractis oportet illa abſtracta eſſe diuerſa tam ſecundū eſſentiaꝫ q̄ꝫ ſecūdum eſſe: modo q̄ꝫtitas ⁊ qualitas non ſunt diuerſa ſcđm eſſe licet bene ſm̄ eſſentiaꝫ quia cōueniunt in ſubiecto ideo ibi non bñ arguiť ꝑ illuꝫ locuꝫ nec econtra argui poteſt affirmatiue: quantuꝫ eſt quale. ergo q̄ntas eſt qualitas. Ad quintuꝫ dicitur ꝙ locus a caſibus ⁊ etiaꝫ a coniugatis ſoluꝫ tenet in p̄dicatōibus per ſe ⁊ nō in p̄dicationibus ꝑ accidens modo dicendo ſic iuſtus eſt liberalis eſt predicatō per accidens quare ibi non arguitur debite per illum locum.

Diuiſionum.

Poſtq̄ꝫ auctor determinauit de locis a coniugatis et a caſibꝰ hic conſeq̄nter determinat de loco a diuiſiōne: ratiōe cuius primo diſtinguit ſpecies ſeu mōs diuiſionis ipſam diuiſioneꝫ ſic diuidendo dicens ꝙ diuiſionum quedam fit per negationem vt lapis eſt homo vel non homo. Alia vero per affirmationem vt aīaliuꝫ aliud ē ratōale aliud irrationale. Iſte diuiſiōes ſic inter ſe differūt q̄r diō que fit ꝑ negatōeꝫ ſēper fit ꝑ duo mēbra tm̄ ⁊ ꝑ immediata q̄r dať ꝑcōtradictoria

inter que nulluʒ eſt medium. ſed diuiſio
que fit per affirmationeʒ quandoqʒ daꝛ
per duo mēbra tantuʒ: quandoqʒ vero
per plura: neqʒ ſemp fit p oppoſita ſim
pliciter ⁊ proprie lʒ mēbra diuiſionis in
ter ſe includant aliquaʒ oppoſitionem.
nec ſemper fit per īmediata quod patet
dicendo: coloratoruʒ aliud albuʒ: aliud
nigruʒ: aliud medio colore coloratum.

Primo ſcienduʒ ꝙ diuiſio facta per
affirmatōeʒ iteruʒ diuiditur: qꝛ quedaʒ
eſt diuiſio per ſe. alia vero per accidēs
⁊ diuiſio per ſe fit tribus mōis: qꝛ que-
daʒ eſt diuiſio generis in ſuas ſpēs vel
differentias. vt aīalium aliud hō aliud
brutuʒ. vel aīaliuʒ aliud rōale aliud irra
tōale. Secunda eſt totius integralis in
ſuas partes integrales. vt domus alia
pars eſt tectuʒ alia paries ⁊ alia funda-
mentū. Tercia diuiſio eſt vocis multi-
plicis in ſuas ſignificationes vt canis
alius latrabilis alius ſidus celeſte aliꝰ
belua marina. Secundo ſcienduʒ ꝙ
diuiſio per accidens eſt triplex. prima ē
ſubiecti in accidentia vt aīalium aliud
ſanuʒ aliud egruʒ. Secunda eſt diuiſio
accidentis in ſubiecta vt ſanoruʒ aliud
homo aliud brutuʒ. Tercia eſt acciden
tis in accidētia vt ſanoruʒ aliud calidū
aliud frigiduʒ. Et dicunꝛ iſte diuiſiones
per accidens qꝛ mēbra diuidentia non
per ſe diuidunt ipm̄ totuʒ ſʒ habent di
uidere ipm̄ inquantuʒ accidunt ſuis p
tibus per ſe: et licet diuiſio ſubiecti ſm
naturaʒ non ſequaꝛ cauſaliter ex diuiſi
one accidentis: ſʒ magis econtra ex diui
ſione ſubiecti cauſaꝛ diuiſio accidentis
tm̄ quandoqʒ quo ad nos ex diuiſione ⁊
diſtinctione accidentium ſubiecti ſumiꝛ
diuiſio ⁊ diſtinctio partiuʒ totius ideo
ſubiectuʒ poteſt diuidi per ſua acciden-
tia ⁊ accidentia per ſua ſubiecta vel acci
dens per alia accidētia que accidūt ſub
ſuo ſubiecto. Tercio ſcienduʒ ꝙ locꝰ
a diuiſione eſt hitudo vnius diuidentiuʒ
ad reliquū ⁊ in diuiſiōe que fit p duo m̄
bra imediata tm̄ tenet affirmatie ab affir
matōe diuiſi cuʒ poſitiōe vnius mēbroꝝ
ad negatōeʒ alterius. vt ſortes eſt hō vel
non hō: ſʒ ſortes eſt hō: ergo ſortes non ē
non hō. Maxima. poſito vno diuidētiuʒ
imediatoruʒ in aliquo ſubiecto: ab eodeʒ
remoueꝛ reliquuʒ: ⁊ cā eſt qꝛ talia mēbra
ſunt oppōita. Et tʒ etiā negatie a negatōe
vnius ad negatiōeʒ alterius vt ſortes eſt
rōalis vel irratōalis. ſed non eſt irratōna
lis: ergo eſt ratōalis. Maxima. deſtructo
vno mēbroꝝ diuidentiū imediatoꝝ: ne-
ceſſario poniꝛ reliquuʒ. Sʒ in diuiſione
que daꝛ p plura mēbra iſte locꝰ ſemper tʒ
affirmatie ab affirmatōe vnius ad nega
tōeʒ alterius: non ſimpliciter tm̄ tenʒ nega
tiue niſi arguaꝛ a negatōe oīm alioꝝ men
broruʒ diuidentiū ab illo quod oportet p
bari: vt hec pars domus eſt tectuʒ paries
vel fundamentuʒ: ſʒ nō eſt paries vel fun
damentuʒ: g̊ eſt tectuʒ. Quarto ſciendū
ꝙ mēbra diuidētia alicuiꝰ diuiſionis pn̄t
dupliciter conſiderari. vno mō ſm propri
as rōes eoꝝ ⁊ iſto mō ſemp ſunt oppōita
⁊ ſepata ⁊ ſic ab ipſis ſumiꝛ locꝰ extrinſe-
cꝰ. ſ. locꝰ ab oppoſitis vel diſpātis. Alio
mō conſideranꝛ inquātuʒ ptiʒ conueniūt
cuʒ diuiſo ⁊ parti differerūt. ⁊ iſto mō hic
conſideranꝛ ⁊ ſic faciūt locuʒ mediuʒ qui
vocaꝛ a diuiſione. Et qn̄qʒ in argumētis
iſtius loci poniꝛ explicite. diuiſio alicuius
totius: aliqn̄ vero non explicaꝛ ipſa diui-
ſio ſʒ preſupponitur: ⁊ ſemp oportʒ p̄ſup
poneꝛ conuenientiā diuiſi cū illo de quo
affirmanꝛ vel neganꝛ illa mēbra diuiden-
tia. Cōtra predicta arguiꝛ primo ſic oīs
diuiſio fit p aliquas ptes: ſʒ negatio non
eſt ps alicuius: ergo nulla diuiſio fit per
negatōeʒ. Scđo ſic om̄e totuʒ compoſitū
eſt ex ptibus in quas diuiditur: quia vt
dicit boetius omne totuʒ reſoluitur in ea
ex quibus componiꝛ: ſed genus non com
ponitur ex ſuis ſpēbus cuʒ precedat illas
ergo nulla eſt diuiſio generis in ſuas ſpe
cies. Tercio ſic ſignificata vocis acci-
dunt ipſi voci: cum ipſa vox ſit de genere
qualitatis ⁊ ſignificata qn̄qʒ de alio ge-
nere: ergo diuiſio vocis non eſt per ſe.

Quarto ſic accidētia nō ſunt ptes ſub
iecti qꝛ non cōponunt ipm̄ g̊ cuʒ oīs di-
uiſio ſit totius in ſuas ptes: ſequiꝛ ꝙ nō
eſt diuiſio ſubiecti in accidentia. Qui
to ſic nō ſequiꝛ: aīaliuʒ aliud rōale aliud
irrōnale ſʒ lapis non eſt aīal rōnale. g̊ eſt
aīal irrōale ergo locus a diuiſione nō tʒ
negatie. Ad primum dꝛ ꝙ lʒ negatio
formaliter ⁊ p ſe ſumpta nō ſit pars alicu
ius diuiſi: tm̄ negatio ſumpta cū alio habʒ
moduʒ ptis ſm ꝙ ſumiꝛ pro affirmatōne
oppoſita: ⁊ inquātuʒ ſumiꝛ pro oppoſito
illius qđ ipſa negat pōt eſſe mēbruʒ diui
ſionis ⁊ ſumiꝛ pro pte vnius totiꝰ diuiſi.

Ad ſm dꝛ ꝙ lʒ ōne totuʒ actuale cōpo
natur ex partibus in quas diuidiꝛ non tm̄
totuʒ potētiale qđ eſt adhuc ens in potē
tia cuiuſmōi eſt genus. Ad terciuʒ dꝛ
ꝙ lʒ ſignificata accidant voci ſm ſe conſi
derate vt eſt in genere qualitatis non tm̄
accidūt voci ſignificatie inquātuʒ ſignifi
catiua eſt ⁊ inquantuʒ ſunt ſignificata eiꝰ
⁊ iō hoc mō diuiſio eius in ſuas ſignifica
tōes eſt diuiſio p ſe. Ad quartū dꝛ ꝙ
lʒ oīs diuiſio p ſe fiat in partes totius: nō
diuiſio per accidēs ſʒ ſufficit ꝙ fiat per ac
cidentia que deriant ipſuʒ totuʒ ad diuer
ſas partes eius. Ad quintum dꝛ ꝙ in
loco a diuiſione oportet ponere affirma-
tōeʒ diuiſi cuʒ affirmatōne vel negatione
vnius membroruʒ diuiſionis de ſubiecto
conſequētis quod tamen nō fit in iſto ar
gumēto qꝛ animal non affirmaꝛ ibi de la
pide dʒ .n. dici ſic ſi lapis eſt aīal ⁊ nō eſt
aīal rōale: ergo eſt aīal irrōale ideo nō be
ne arguiꝛ per locuʒ a diuiſione. Et hec de
locis dialeticis dicta ſufficiant.

Incipit ſextꝰ tractatꝰ de fallatijs.

Ilogiſmorum. Iſte eſt
ſextus tractatꝰ magiſtri Pe
tri hiſpani. In quo poſtꝙ
ipſe in quinto tractatu deter
minauit de ſilogiſmo dialetico. hic con
ſequenter incipit determinare de ſilogiſ
mo ſophiſtico. ratio ordinis eſt qꝛ ſillius
dialeticꝰ fit ex probabilibus ſimpliciter:
ſophiſticus vero fit ex probabilibus ap
parenter ideo ſilogiſmus dialeticus pre
cedit ſilogiſmuʒ ſophiſticuʒ: ⁊ qꝛ ſilogiſ
mus ſophiſticꝰ eſt id de quo in hoc tra
ctatu principaliter conſideraꝛ ad quod
cetera hic conſiderata habent attributi
onem ideo eſt ſubiectum iſtius tracta-
tus. Et non nominatur hic tractatus
de fallatijs eo ꝙ fallatia ſit ſubiectuʒ eiꝰ
ſʒ quia fallatia eſt principium ſilogiſmi
ſophiſtici. eſt eniʒ fallatia locus ſophi-
ſticus: ⁊ ſic vt locꝰ dialeticꝰ eſt principi-
uʒ ſilogiſmi dialetici ita locus ſophiſti-
cus eſt principiuʒ ſilogiſmi ſophiſtici.
Et per hoc habeꝛ cauſa materialis huiꝰ
tractatꝰ. ⁊ cā finalis eius eſt pfecta cog
nitio ſilogiſmi ſophiſtici quantuʒ ad cō
poſitioneʒ ⁊ ſolutōeʒ eius. Sed eiꝰ cau
ſa formalis eſt duplex. ſ. forma tractatꝰ
⁊ forma tractandi. Forma tractandi eſt
modus procedendi: ſed forma tractatꝰ
eſt diuiſio huius tractatus in ſuas par-
tes primo eniʒ determinat de ſilogiſmo
ſophiſtico in cōi. ſecundo vero in ſpāli
oſtendendo qualiter fit in ſingulis falla
tijs. Primo ſcienduʒ ꝙ ad cognoſcē
dū ſilogiſmū ſophiſticuʒ in cōi p̄ſupppoſi
ta diffinitōe ſilli priꝰ poſita autor prius
diuidit ſilogiſmum in cōi per ſilogiſmū
demonſtratiuuʒ dialeticuʒ ⁊ ſophiſticū
cuius diuiſionis ſic habeꝛ ſufficiētia: qꝛ
omnis ſilogiſmus contractꝰ ad aliquaʒ
materiaʒ fit in aliqua materia ſpāli: vel

ergo fit in materia neceſſaria et ſic eſt dēmonſtratiuꝰ: vel fit in materia ꝓbabili ⁊ hoc eſt dupliciter vel fit in materia ꝓbabi'i ſimpliciter ⁊ ſic eſt ſilogiſmus dialeticꝰ vel ꝓbabili apparēte ⁊ ſic eſt ſophiſticus ⁊ non eſt hec diuiſio gn̄is in ſuas ſpēs eo ꝙ non datur per differentias formales ſed per differentias materiales qꝛ ſumitur ex parte materie ad quā contrahit̄ ſilogiſmus ſicut circulus diuidit̄ ꝑ circuluꝫ aureuꝫ ⁊ argenteū ⁊ aeneuꝫ ⁊ ſic ibi eſt diuiſio ſubiecti in accidētia: qꝛ eſſe in auro vel argēto vel in ere accidit circulo: ita ſimiliter hec diuiſio ſilli eſt ſubiecti in accidētia. nec eſt diuiſio analogi: nec vocis in ſuas ſignificatōes: qꝛ ſilogſimꝰ non dr̄ equiuoce de ſtis tribus ſpēbus. lꝫ tn̄ ſilogiſmus demōſtratiuꝰ ſit ꝑfectior ex parte materie ꝙ̄ dialeticus ⁊ dialeticus ꝙ̄ ſophiſticꝰ ⁊ etiā ex ꝑte finis qꝛ demonſtratiuꝰ ordinat̄ ad ſciaꝫ. dialeticꝰ ad opioneꝫ. ⁊ ſophiſticus ad apparenteꝫ ſciaꝫ. Scd̄o ſciēduꝫ ꝙ ſillꝰus demonſtratiuus qui dr̄ demonſtratio eſt qui ex pͥcipijs veris et īmediatis eſt ſilogizatus aut ex talibus que ꝑ aliqua ꝑ̂ma ⁊ vera principiū ſue cognitōis ſumpſerūt. In qua diffinitōe preſupponit̄ ſilogiſmꝰ loco gn̄is ⁊ totuꝫ reſiduum qꝺ dat intelligere ꝙ ſill'us demonſtratiuꝰ ꝓcedit ex neceſſarijs ponit̄ ad drn̄aꝫ ſill'i ſophiſtici ⁊ dialetici: ⁊ ibi ponūtur due ꝑtes ad explicādū diuīſos mōs demonſtratōis. Eſt. n. quedam demonſtratio ꝓpter q̄d ⁊ potiſſima que ꝓcedit ex pͥ̄is veris ⁊ īmediatis ⁊ indemōſtrabilibus que tangit̄ cum dr̄ ex ꝑ̂mis veris. Alia eſt demonſtratio que ꝓcedit ex ꝑ̄miſſis neceſſarijs nō īdemonſtrabilibꝰ ſꝫ que pn̄t demonſtrari ꝑ aliquas ꝓpoſitōes priores vt eſt demonſtratō qꝛ ⁊ h̄ tangit̄ ꝑ illaꝫ ꝑticl'aꝫ aut ex talibꝰ que ꝑ aliqua pͥ̄a ⁊ vera. Et dicūtur pͥ̄a vera que ꝑ ſe ipſa ⁊ non ꝑ alia fidē habēt ⁊ cognitōeꝫ vt prima pͥcipia que ꝑ ſe ipſa cognoſcunt̄ ⁊ non per alia.

Tercio ſciēduꝫ ꝙ ſill'us dialeticꝰ eſt qui ex ꝓbabilibꝰ eſt ſilogizatus. In qua diffinitōe ſubintelligitur ſillꝰs loco gn̄is ⁊ ponit̄ ſilogizatꝰ ad drn̄aꝫ ſilogiſmi ſophiſtici peccātis in forma qui nō eſt ſilogiſazatus niſi appenter tm̄. ⁊ ponit̄ ꝓbabilibꝰ ad drn̄aꝫ ſilogiſmi ſophiſtici peccātis in materia qui lꝫ ſit ſilogiſatꝰ non tn̄ ex ꝓbabilibꝰ ſꝫ ex appentibꝰ tm̄ ⁊ ad drn̄aꝫ ſilogiſmi demōſtratiui qui ꝓcedit ex neceſſarijs ⁊ nō ex ꝓbabilibꝰ. Et eſt ꝓbabile illꝺ quod videt̄ oībus vel pluribus vel ſapiētibus veꝛ: ⁊ ponunt̄ ille tres ꝑticule ꝓpter diuerſa gn̄a ꝓbabiliuꝫ qꝛ quoddā eſt ꝓbabile qꝺ appat veꝛ oībꝰ vt oīs mater diligit filiū. Aliud eſt qꝺ videt̄ pluribꝰ ⁊ nō ōibꝰ vt ꝙ oīs hō deſiꝺrat ſcire. Aliud eſt quod videt̄ ſapientibꝰ tm̄ vt ꝙ ſol ſit maior tota terra. Et ſillꝰs dialeticꝰ ſemꝑ ꝓcedit ex aliquo iſtoꝛuꝫ ꝓbabiliuꝫ vt ſatꝭ viſuꝫ eſt in locis dialeticis: Quarto ſciēduꝫ ꝙ triplex ē ſillꝰs ſophiſticꝰ. ſ. peccās in materia tm̄ in forma tm̄: in foꝛ̄a et materia ſimul: Silogiſmꝰ ſophiſticꝰ peccās in materia tm̄ eſt qui ꝓcedit ex ꝑ̄miſſis falſis vel aliq̄ falſa ⁊ eſt in debita foꝛ̄a ſilogiſmi. vt oīs hō eſt ſpēs: ſoꝛ. eſt hō ġ ſoꝛ. eſt ſpēs. Silogiſmus peccās in foꝛ̄a tm̄ eſt qui ꝓcedit ex ꝑ̄miſſis veris ſꝫ non in debita forma ſilogiſmi ordinatꝭ vt hō eſt ſpēs ſoꝛ. eſt hō: ġ ſoꝛ. eſt ſpēs. Sꝫ ſilogiſmꝰ peccās in materia ⁊ foꝛ̄a ſimul eſt qui nō eſt in debita foꝛ̄a ſilogiſmi ⁊ procedit ex ꝑ̄miſſis falſis vel aliqua falſa vt oīs hō eſt aīal: nullū riſibile eſt hō: ġ nulluꝫ riſibile eſt aīal. Et diffinit̄ ſic ſilogiſmꝰ ſophiſticꝰ in coī ſilogiſmꝰ ſophiſticus eſt appens ſilogiſmꝰ ⁊ non exn̄s. qꝛ ſi ſit peccās in materia tm̄ ⁊ nō in foꝛ̄a appet eſſe ex probabilibꝰ ⁊ ꝑ hoc appet eſſe dialeticus ⁊ tn̄ non eſt. ⁊ ſi ſit peccās in forma vel in vtroqꝫ eſt apparens ſilogiſmus.

Sꝫ ſm̄ ariſ. ſic diffinit̄ ſilogiſmus ſophiſticꝰ eſt q̇ ex apparentibꝰ ſilogizatꝰ eſt aut aut ꝓbabilibꝰ vel apparentibꝰ eſt appens ⁊ ibi tangit̄ peccans in materia tātuꝫ cum dr̄ ex apparētibus ſilogizatus eſt: ⁊ peccans in forma tātuꝫ cuꝫ dr̄ ex ꝓbabilibus eſt apporens: ⁊ peccans in vtroqꝫ cum dr̄ ex appentibꝰ eſt apparens. i. ex apparēter probabilibꝰ. Et ꝑ hoc pꝫ quid ſit ſilogiſmus ſophiſticus de quo eſt hic ad ꝓpoſituꝫ ⁊ quomō differt ab alijs ſpēbus ſilogiſmi. Cōtra predicta arguit̄ primo ſic ſilogiſmus tentatiuꝰ eſt bonus ſilogiſmꝰ ⁊ tn̄ non ponit̄ in iſta diuiſione ſill'i: ergo ipſa eſt inſufficiens. Secundo ſic aliquis eſt ſilogiſmꝰ falſigraphus qui tamē non ponit̄ in iſta diuiſione: ġ diuiſuꝫ excedit mēbra diuidētia. Tercio ſic demōſtratio ad īpoſſibile procedit ex falſis qꝛ capit oppoſituꝫ cōcluſionis ꝓbande cum vno vero ad inferenduꝫ vnuꝫ manifeſte falſuꝫ. ġ iſta diffinitio ſilogiſmi demōſtratiui non ſibi conuēit ⁊ ſic non conuenit ōi contento ſub diffinito. Quarto ſic ſilogiſmus dialeticus qn̄qꝫ fit ex propōibus neceſſarijs. ġ nō ſemꝑ ē ex ꝓbabilibꝰ ſilogiſatꝰ. Quinto ſic ōne quod eſt nō ens nullaꝫ hꝫ apparentiā: ſꝫ ſilogiſmus ſophiſticus eſt non exn̄s: ergo nō eſt apparens cuꝫ appentia preſuppōat eſſe: ergo contra diffinitōeꝫ eius. Ad primuꝫ dr̄ ꝙ lꝫ ſilogiſmus tētatiuus ex parte finis diſtinguat̄ ab iſtis ſilogiſmis non tn̄ ex ꝑte materie: ⁊ iſta diuiſio ſumit̄ ex parte materie ſilogiſmi. iō hic non ponit̄ tentatiuꝰ. vnde ſilogiſmus tentatiuꝰ qn̄qꝫ fit ex neceſſarijs qn̄qꝫ ex ꝓbabilibꝰ qn̄qꝫ ex īpoſſibilibus qꝛ fit ex his que vident̄ ⁊ concedunt̄ a reſpondēte ⁊ ex ꝓbabilibus reſpondēti que qn̄qꝫ ſunt neceſſaria qn̄qꝫ probabilia ⁊ qn̄qꝫ ipoſſibilia. Eſt. n. ſilogiſmus tētatiuus qui ex his que vident̄ repondenti ſilogizat ⁊ q̄ neceſſe eſt cuꝫ ſcire q̇ ſe ſiml'at habere ſciaꝫ ex cōibus. Ad ſcd̄m dr̄ ꝙ ſilogiſmus falſigraphus eſt q̇ ꝓcedit ex principijs alicuiꝰ ſciē male intellectꝭ aut ex oppoſitis principioꝛ iō fit in eadem materia ſicut ſillꝰs demonſtratiuus. iō poteſt intelligi per ipm̄. Ad tercium dr̄ ꝙ̄ hic non diffinit̄ demōſtratio in cōi que diuidit̄ ꝑ demonſtratōeꝫ oſtenſiuā ⁊ ad impoſſibile ſꝫ diffinit̄ demonſtratō oſtenſiua tm̄ que diuidit̄ ꝑ demonſtrationeꝫ ꝓpter quid ⁊ qꝛ eſt. ⁊ demonſtratio propter quid iteruꝫ diuidit̄ ꝑ demōſtratōem potiſſimam ⁊ non potiſſimam ⁊ demonſtratio qꝛ eſt diuidit̄ per demōſtrationeꝫ ꝓcedenteꝫ ab effectu ⁊ per demonſtratōeꝫ que procedit a cā remota iō demonſtratio ad īpoſſibile non cōtinetur ſub diffinito huius diffinitionis

Ad quartuꝫ dr̄ ꝙ lꝫ ſilogiſmus dialeticus qn̄qꝫ fiat ex neceſſarijs apprehēſis ſub mō probabiliuꝫ ⁊ contingentiuꝫ non tn̄ fit ex neceſſarijs apprehēſis ſub mō neceſſarij ⁊ inquantuꝫ habent neceſſariaꝫ habitudineꝫ ad concluſionem qꝛ ſic eſſet demonſtratio iō iſte ſilogiſmus ſemper procedit ex probabilibus vel ex acceptis ſub mō probabiliuꝫ. Ad q̄ntuꝫ dr̄ ꝙ ſilogiſmus ſophiſticus non dr̄ non ens ſimpliciter ſꝫ non exiſtēs talis qualis apparet qꝛ apparet dialeticus et nō ē: ſꝫ bene eſt ſilogiſmꝰ ſimpliciter exiſtens ſicut auricalcū eſt nō exiſtēs aurū ſicut apparet: ſꝫ tn̄ eſt ens ſimpl'r exn̄s.

St autem diſputatio.

e Poſtꝙ̄ auctor premiſit diffinitionem ſilogiſmi ſophiſtici et oſtendit differentiaꝫ eius ab alijs ſilogiſmis. hic conſequenter determinat de cauſa finali eius oſtendendo quo mō ordinatur ad quinque methas diſputationis ſophiſtice ſed quia ſilogiſmus ſophiſticus prius ordinat̄ ad ſophiſticaꝫ diſputatōeꝫ et mediante diſputatōe ducit ad illas methas: iō priꝰ videndū eſt

de diſputatõe ꝙ̃ de methis.eſt autez di
ſputatio actus ſilogiſticus vnius ad al
terũz ad aliquod ꝓpoſitũz oſtendendũ.
In qua diffinitõe explicaẽ cã formalis
diſputatõis cuz dr̃ actus ſilogiſticus.ac
tus.n.ſiue actio ſe hz vt genus ⁊ forma
cõis eius:⁊ ſilogiſticus ſe hz vt differẽ
tia:⁊ ſumiẽ hec differentia ab inſtrumen
to quo fit talis actio.ſ.a ſilogiſmo:⁊ per
hoc ꝙ dr̃ vnius ad alteꝝ.ſ.opponentis
ad reſpondentẽ explicatur cã efficiens
diſputatõis.⁊ ꝑ hoc ꝙ dr̃ ad aliquod ꝓ
poſitũz oſtendendũz explicaẽ finis ime
mediatus ⁊ ꝓpinquus diſputatõnis:qꝛ
in omni diſputatiõe oſtenditur aliquid
de aliquo.vnde in diſputatõne quinqꝫ
requirunẽ.ſ.opponens qui diſputat:re-
ſpondẽs cui diſputaẽ: ⁊ illud de quo di
ſputaẽ:⁊ actio diſputãdi: ⁊ inſtrumentũ
quo fit talis actio.ſ. ſilogiſmꝰ. ⁊ oĩa iſta
ſufficienter explicanẽ in p̄dicta diffini
tione. Primo ſciendũz ꝙ diſputatio
diuidiẽ ꝑ diſputatõez doctrinalez diale
ticaz tentatiuaz ⁊ ſophiſticaz.quarũz ſic
habeẽ ſufficientia . qꝛ oĩs diſputatio fit
vel ad ſumendũz expimentũz de habi-
tu generato vel ad generatõez hitus: ſi
primũz ſic eſt tentatia.ſi ſm̃ hoc eſt du-
pliciter:vel fit ad generatõem habitꝰ in
opponẽte ⁊ ſic eſt ſophiſtica que fit ad
acquirendum appentez ſapiam:vel ad
generatõez habitꝰ in reſpondẽte:⁊ hoc
dupliciter:vel talis hitus eſt certus ⁊ ſi
ne formidine de oppoſito ⁊ ſic eſt diſpu
tatio doctrinalis que eſt gñatiua ſciẽtie
vel eſt hitus incertus ⁊ cuz formidine ꝺ̃
oppoſito ⁊ ſic eſt diſputatio dialetica q̄
eſt generatiua opionis. Et ſic pꝫ ꝙ iſte
diſputatõnes differũt ſm̃ ſuos fines:qꝛ
doctrinalis eſt generatiua ſcie.⁊ dialeti
ca eſt gñatiua opionis. ⁊ tentatia eſt ac
ceptiua expimenti ſcie rñdentis:⁊ ſophi
ſtica eſt gñatiua deceptõis in rñdente ⁊
appentiſ ſapie in opponẽte. Et etiaz dif

ferunt ſm̃ ſuas methas vt patebit in ſuis
diffinitõnibus:⁊ etiaz ſm̃ inſtrumẽta qui
bus fiũt. qꝛ diſputatõnis doctrinalis in-
ſtrumentũ eſt ſillius demonſtratiuꝰ:⁊ dia
letice ſillꝰus dialeticus:⁊ tentatiẽ ſilogiſmꝰ
tentatiuꝰ: ⁊ ſophiſtice ſophiſticꝰ ſillꝰus.
Scđo ſciendũz ꝙ diſputatio doctrinalꝰ
eſt q̄ ex ꝓprijs p̄ĩcipijs alicuiꝰ ſcie ſilogi
zat ⁊ nõ ex his que videnẽ reſpondẽti.cꝰ
rõ eſt qꝛ diſputatio doctrinalꝰ eſt gñatiua
ſcie:ſꝫ ad gñandũz ſciaz oꝫ arguere ⁊ ꝓce
dere ex ꝓprijs p̄ncipijs ſcie que gñantur
⁊ nõ ex his que videnẽ rñdenti ⁊ oportet
ipꝫ adiſcẽtẽ credere:⁊ hoc ꝑ dr̃t hec diſpu
ta tio a dialetica q̄ ꝓcedit ex aliq̄bꝰ cõibꝰ
⁊ etiã a tentatia ⁊ ſophiſtica.⁊ qꝛ diſputa
tio doctrinalꝰ eſt quidaz motꝰ rõis q̄ ordi
naẽ ad ſciaz tanq̃ ad ſuũ finez iõ ſm̃ diui
ſionez ſciaꝝ in quibꝰ eſt diſputatio doctri
nalꝰ hz diuidi in ſuas ſpẽs. Sꝫ diſputatio
dialetica eſt q̄ ꝓcedit ex ꝓbabilibꝰ ⁊ ẽ col
lectia contradictionũz:⁊ rõ eſt qꝛ diſputa
tio dialetica fit ad generandũ opionez:ſꝫ
opio gñatur ex cõibus ⁊ ꝓbabilibꝰ ⁊ ex ꝓ
babilibꝰ põt argui ad vtrãqꝫ ꝑtez cõtradi
ctõis iõ ipſa dr̃ collectia cõtradictionũz et
ſm̃ tres fines dialetice diſputatio dialeti-
ca hz tres ſpẽs qꝛ quedaz eſt ad obuiatõ
nez.alia eſt ad excercitatõez alia ẽ ad phi
loſoficã diſciplinã que iteꝝ poteſt diuidi
ſm̃ quatuor p̄dicata de quibꝰ fit. Ter
cio ſciendũz ꝙ diſputatio tentatiua eſt q̄
ex his que vidẽtur reſpondenti ſilogizat
⁊ que neceſſe eſt ipſũz ſcire qui ſe ſimilat
habere ſcienciaz.cuius ratio eſt qꝛ iſta di
ſputatio fit ad habendũz expimentũz de
ſcia reſpondẽtis ſꝫ experiẽtia ſue ſcie ſu-
miẽ arguendo ex his que videnẽ ⁊ ſunt ꝓ
babilia reſpondenti iõ iſta diſputatio ꝓce
dit ex probabilibꝰ reſpondenti ⁊ non pro
cedit ex neceſſarijs contingẽtibꝰ aut ĩpoſ-
ſibilibus niſi inquantũ ſunt ꝓbabilia ipſi
reſpondẽti. ⁊ qꝛ in qualꝫ ſciencia preſup-
ponunẽ p̄ĩcipia cõia. ſꝫ ignoratis cõibus

neceſſe eſt ꝓpria principia ignorare. ideo
hec diſputatio hz fieri ex cõibus princi-
pijs que neceſſe eſt ipſũz ſcire qui hz ali
quaz ſcientiam.et diuiditur in ſuas ſpẽs
hec diſputatio ſm̃ diuerſas ſpẽs de qui-
bus diſputaẽ. Sꝫ diſputatio ſophiſtica ẽ
que ex appenter probabilibꝰ ſilogizat:cu
ius rõ eſt qꝛ ipſa fit ad generandum ap-
parentẽ ſciam que hz generari proceden
do ex apparentibꝰ ⁊ diuidiẽ in quĩqꝫ ſpe
cies ſm̃ ꝙ fit ⁊ valꝫ ad quinqꝫ methas.ſ.
ad redargutõez ⁊ ad falſum ⁊ ſic de alijs
Quarto ſciendũz ꝙ diſputatio in cõi
poteſt dupliciter conſiderari. vno mõ ſm̃
id ꝙ eſt actus ſilogiſticus ad aliquod ꝓ
poſitũz oſtendendũ ⁊ iſto mõ diſputõ do
ctrinalis eſt ꝑfectior õibus alijs diſputa
tionibus qꝛ perfectiꝰ oſtendit aliquid ẽe
⁊ ibi eſt verior actus ſilogiſticus: deinde
dialatica tercio tentatia: ⁊ vltimo ſophi-
ſtica. Alio mõ quantũ ad interpretatõez
nois diſputatõis que dr̃ quaſi diuerſorũ
putatio et hoc mõ perfectius dr̃ de diſpu
tatõe ſophiſtica in qua opponẽs ⁊ reſpõ
dens intendunt diuerſos fines qꝛ oppo-
nens intendit vincere et reſpondens nõ
vinci.inde dr̃ de tentatia: tercio de diale
tica ⁊ vltimo de doctrinali ⁊ lꝫ iſtarũz ſpe
cieꝝ vna ſit ꝑfectior alijs tñ hec diuiſio ꝓ
prie nõ eſt analogi in ſua analogata eo ꝙ
diſputatio in cõi non conuẽit vni mẽbro
rũz ꝑ alteꝝ: ſꝫ eſt diuiſio generis in ſuas
ſpẽs ſm̃ modũz ſicut genus ⁊ ſpẽs repe-
riunẽ in ſcđis intentõibus. Contra pre
dicta arguiẽ primo ſic. aliqua diſputatio
fit per inductõez ⁊ ſic diſputatio eſt actus
inductiuꝰ:ergo male dr̃ in diffinitiõe diſ-
putationis ꝙ diſputatio eſt actus ſilogi-
ſticus. Secũdo ſic diſputatio ſophiſti
ca fit ad generandũz deceptõez in reſpon
dente:ergo non fit ad oſtendendũ aliq̄d
ergo diffinitio diſputatõis non conuenit
cuilꝫ diſputatõi. Tercio ſic diſputatio
nes diſtinguntẽ ſm̃ ſuos fines:ſꝫ diſputa-

tio doctrinalis ⁊ dialetica ordinanẽ ãbe
ad ſcientiam. qꝛ diſputatio dialetica fi
ad acquirendã diſciplinã.ergo iſte due
ſpẽs inter ſe male diſtinguntẽ. Quar-
to ſic diſputatio doctrinalis qñqꝫ proce
dit ab effectu ad ſuaz cãz: ſꝫ effectus nõ
eſt principiũz: ergo non ſemꝑ ꝓcedit ex
ꝓprijs principijs alicuiꝰ ſciẽcie. Qui
to ſic opinio non hẽtur ſimul de duobꝰ
cõtradictorijs qꝛ non eſt poſſibile duo
cõtradictoria opinari:ſꝫ diſputatio dia-
letica eſt gñatiua opinionis:g̊ deteriate
fit ad vnaz ꝑtez contradictõis:ergo ma
le dr̃ ꝙ eſt collectiua contradictionum.
Ad primũz iſtoꝝ dr̃ ꝙ lꝫ aliqua diſ-
putatio fiat ꝑ inductõez tanq̃ ꝑ inſtru-
mentũ impfectũz et incõpletum non tñ
tanq̃ ꝑ inſtrumentũ ꝑfectũz ⁊ cõpletum
ſꝫ ſilogiſmꝰ eſt illud inſtrumetũz cõple
tũz ⁊ poſſet etiaz dici ꝙ ibi capiẽ ſilogiſ
mus in cõi pro argumentõe ⁊ non ſpã-
liter vt diſtinguiẽ cõtra alias ſpẽs argu
mentatõis.. Ad ſm̃ dr̃ ꝙ lꝫ diſputatio
ſophiſtica ex conſequẽti generet decep
tõez reſpodẽtis.tñ primo ⁊ per ſe fit ad
oſtendendũz aliquaz concluſionẽ ipſi re
ſpondenti. Ad terciũz diciẽ ꝙ diſpu-
tatõe s diſtinguntẽ ſm̃ ſuos fines propri
os:mõ ſciencia non eſt finis propriꝰ dia
letice diſputatõis:ſed opinio.licet bene
ex conſequẽti ordineẽ ad ſcienciam ad
quaz opinio diſponit intellectũz. Ad
quartũz dr̃ ꝙ lꝫ effectus non ſint princi
pia eſſendi ſuarũz cauſarũz:tñ bene ſunt
principia cognoſcendi iõ demõſtratio ꝓ
cedens ab effectiꝰ põt dici procedere ex
ꝓprijs principijs alicuius ſcie: ⁊ etiã di
ſputatio doctrinalis que fit ꝑ demõſtra
tionez. Ad quintũz dr̃ ꝙ lꝫ diſputatõ
dialetica nõ ſimul ⁊ ſemel poſſit genera
re firmã opinionez de duobꝰ cõtradicto
rijs.tñ poteſt ꝓbabiliter oñdere vtrũqꝫ
ad cãndũz dubitatõez ꝺ̃ vtroqꝫ cõtradi
ctorioꝝ rõe cꝰ dr̃ collectia cõtradictõnũ

M Etha eſt. Poſtquã autor de-
tiauit de ſilogiſmo ſophiſtico
qui ordinat̃ ad diſputatõem ſo
phiſticã ⁊ de diſputiatõe ſophiſtica que
ordinat̃ ad quinqꝫ methas ſm̃ quas di
ſtinguit̃. hic cõſequenter detiandum eſt
de ill' methis. ⁊ eſt metha inconueniẽs
ad quod opponẽs ſophiſta nitit̃ videri
ducere reſpondentẽ. cuius rõ eſt qꝛ me-
tha ꝓprie dicta dr̃ terminus agri vl' ſpa
cij ⁊ dicit̃ de metior tiris qꝛ ſm̃ tales ter
minos vel fines ſpaciuꝫ menſurat̃: ideo
in diſputatõe ſophiſtica metha eſt ter-
minus vltra queꝫ non procedit diſputa
tio ſophiſtica: ſꝫ ille terminus eſt incon
ueniens ad quod opponẽs ducit reſpõ
dentẽ: qꝛ habito tali inconueniẽte ceſſat
ſophiſtica diſputatio: ⁊ dr̃ videri duce-
re reſpondentẽ qꝛ opponẽs nõ ſemꝑ ap
petit ducere reſpondentẽ ad inconueni
ens ſimpliciter: ſꝫ ſibi ſufficit ꝙ aſſiſten
tibus videatur ip̃m ducere ad inconue
niens. Et rõ eſt qꝛ per hoc videtur ſapi
ens ⁊ acquirit apparenteꝫ ſapientiam q̃
eſt finis eius. ipſe enĩ magis appetit vi
deri ſapiens ⁊ non eſſe quã eſſe ⁊ nõ vi
deri. Primo ſciendū ꝙ quinqꝫ ſunt
methe. ſ. redargutio falſum inopinabile
ſoloeciſmus ⁊ nugatio. Quaruꝫ ſic ha-
betur ſufficientia qꝛ omnis metha eſt in
conueniens concluſuꝫ contra reſpondẽ
teꝫ. vel ergo illud inconueniens ſe tenꝫ
ex parte ſermonis vel ex ꝑte rei. ſi ex ꝑ-
te rei hoc eſt dupliciter. vel ſe tenet ex ꝑ
te rei abſolute ⁊ ſic eſt falſuꝫ. vel reſpec-
tiue ⁊ hoc eſt dupliciter. vel ſumit̃ per re
ſpectũ ad dicta reſpondẽtis: vel ad opi
nionem illoruꝫ quos inſequitur. Si pri
muꝫ ſic eſt redargutio: ſi ſecundũ ſic eſt
inopinabile. Si ex parte ſermonis hoc
eſt dupliciter: vel ſe tenet ex parte ſub-
ſtantie orõnis ⁊ ſic eſt nugatio. vel ex ꝑ
te ſuoruꝫ accidentiuꝫ ⁊ ſue congruitatis
⁊ ſic eſt ſoloeciſmus. Et qꝛ metha eſt in

conueniens ad quod opponens nititur
videri ducere reſpondentem ⁊ nullum eſt
manifeſtius inconueniens q̃ꝙ concedere
ſimul contradictoria ⁊ negare quod fit in
redargutione: iõ redargutio eſt ꝑfectior
⁊ prior inter omnes methas deinde falſuꝫ
⁊ conſequenter alie per ordinẽ. Secũ
do ſciendū ꝙ redargutio eſt preconceſſi
negatio vel p̃negati conceſſio vi argumẽ
tationis ⁊ in eadem diſputatõe. Cuius rõ
eſt qꝛ redargutio dicit̃ a rexi quod eſt ite
ruꝫ ⁊ arguo is. qꝛ fit cum reſpondens ar-
guit ⁊ rep̃hendit ſe ip̃ꝫ: ſꝫ hoc fit negãdo
preconceſſuꝫ ⁊ concedendo prenegatum.
ideo bene dicitur preconceſſi negatio et
econtra. Et dicitur vi argumentationis.
quia ſi aliquis ſuſtinendo vnum problem
ma in diſputatione voluntarie concedat
duo contradictoria non propter hoc dicit̃
redargutus. ⁊ dicitur in eadem diſputati
one qꝛ ſi in diuerſis diſputationibus reſ-
pondens concedat prenegatuꝫ vel neget
p̃conceſſuꝫ in alia diſputatione non prop
ter hoc ducitur ad metham' quia non du
citur ad inconueniens quod appareat aſ
ſiſtentibus. Et licet concedens duo cõtra
dictoria ſemper concedat aliquod falſum
quia contradictorioruꝫ vnum ſemper eſt
falſum: non tamen ducitur ad methaꝫ fal
ſi quia non concedit aliquod manifeſte
falſuꝫ: quia ambo contradictoria ſunt q̃n
doqꝫ obſcura. ⁊ ꝑ hoc diſtinguitur redar
gutõ a metha falſi. Tercio ſciendū ꝙ
metha falſi eſt manifeſte falſi conceſſio:
vt ſi concedatur ignem non eſſe calidum
Et dicitur manifeſte falſi: quia ſi conceda
tur aliquod falſum obſcurum non vide-
bitur inconueniens aſſiſtentib⁹. ideo non
erit aliqua metha diſputationis ſophiſti
ce: quia opponens ſophiſta qui appetit
videri ſapiens per hoc non acquirit ap-
parentem ſapientiam. Sed inopinabile
dicitur quod eſt contra opinionem omni
um vel plurium vel ſapientuꝫ vel illoruꝫ

quos inſequit̃. Et eſt metha inopiabilis
conceſſio alicui⁹ talis inopinabilis. vnde
quando rñdens cõcedit illud qđ eſt con
tra opinioneꝫ illoꝝ coram quibus fit diſ-
putatio dato ꝙ illud ſit veruꝫ ducitur ap
parenter ad in cõueniens ⁊ ibi eſt metha
diſputatiõis: vel etiã ſi concedat aliquid
contra opinionem doctoꝝ quos inſequit̃
q̃uis hoc ſit veꝝ ſecunduꝫ opinionẽ ali-
oruꝫ ducitur tñ̃ appꝫenteꝫ ad inopinabile
Quarto ſciendum ꝙ ſoloeciſmus eſt
vicium in orõne contra regulas artis g̃-
matice factuꝫ vt vir mea vel ſponſa me⁹
⁊ pertinet ad g̃maticum inq̃tum dicit in
congruitateꝫ orõnis. ſed inq̃tuꝫ impedit
veritateꝫ propõis que concluditur in ar
gumentatione conſideratur a logico ⁊ cõ
ceſſio talis oratõnis ẽ metha ſoloeciſmi
⁊ quia omnis metha habet cõcludi in ꝑa
logiſmo cõtra reſpondẽteꝫ iõ barbariſm⁹
qui fit in lr̃is ⁊ in ſillabis et dictionibus
vt corripiendo ſillabaꝫ longã ⁊ ecõuerſo
⁊ nõ fit primo in orõne ſicut ſoloeciſmus
nec poteſt cõcludi contra rñdentem ideo
barbariſmus non eſt vna metha ſicut ſo
loeciſmus. Sed nugatio dicitur vnius ⁊
eiuſdem ⁊ ex eadeꝫ ꝑte inutilis rapetitio
vt homo hõ currit: et dicit̃ ex eadem ꝑte
quia ſi in diuerſis partibus ideꝫ repetat̃
vt in ſubiecto ⁊ predicato nõ eſt nugatio
et dicitur inutilis: quia ſi ex eadem parte
ideꝫ repetatur cã ornatus vel maioris ex
preſſionis ſnĩe nõ erit nugatio vt dicẽdo
deus deus me⁹ euge euge et ſic de alijs
et per hoc patet que ⁊ quot ſunt methe.
Contra predicta arguitur primo ſic
nullum inconueniens eſt finis cum non
hẽat rõeꝫ boni: ſed metha eſt finis ꝓrim⁹
diſputationis ſophiſtiçe: ergo metha nõ
eſt inconueniens vt dicitur in eius diffi-
nitione. Secundo ſic non loqui vel
tacere eſt vna metha diſputatiõis ſophiſ
tice ⁊ tam̃ nõ eſt aliqua illarum: ergo nõ
ſunt tantũ quinqꝫ methe. Tercio ſic

ille qui ſolum concedit duo contradicto
ria ducitur ad metham redargutionis
⁊ tñ̃ non eſt ibi preconceſſi negatio: nec
econtra: ergo contra diffinitioneꝫ redar
gutionis Quarto ſic omne manife-
ſte falſuꝫ eſt inopinabile cum ſit contra
opinionem omniuꝫ quibus eſt manife-
ſte falſum: ergo metha falſi non diſtin-
guitur a metha inopinabilis: ſed ſub ea
continetur. Quinto ſic ſolem eſſe ma
iorem tota terra eſt contra opinionem
plurium ⁊ illaꝫ concedens concedit ali-
quod inopinabile ⁊ tñ̃ ibi non eſt me-
tha cum non ſit incoueniens concedere
veruꝫ: ergo metha inopinabilis non eſt
conceſſio cuiuſlibet inopinabilis.
Ad primuꝫ iſtoruꝫ dicitur ꝙ lꝫ incõ
ueniens concluſum contra reſpondẽteꝫ
nõ habeat rationeꝫ boni ſimpliciter ha
bet tñ̃ rationem boni apparentis qꝛ vi-
detur ſophiſte eſſe bonum quia valet ad
acquirenduꝫ apparenteꝫ ſcienciã ⁊ hoc
ſufficit ad rationẽ finis ꝙ ſit bonus ſim
pliciter vel apparenter tantum. Ad
ſecunduꝫ dicitur ꝙ lꝫ non loqui ſit me-
tha tamen eſt generalis ⁊ non ſpecialis
diſtincta ab iſtis. qꝛ duꝫ reſpondens ta
cet ducitur ad eandem methaꝫ ad quã
duceretur ſi loqueretur. Ad tercium
iſtoꝝ argumentoꝝ dr̃ ꝙ licꝫ reſpõdens
concedendo duo contradictoria non ne
get aliquid tñ̃ bene ex conſequẽti quia
concedendo ſecũduꝫ contradictorioruꝫ
negat alteruꝫ prius conceſſum. Ad
quartuꝫ dicitur ꝙ licet manifeſte falſuꝫ
ſit inopinabile tñ̃ diuerſis ratõnibus di
citur falſuꝫ ⁊ inopinabile quia reſpectu
rei ſignificate oratio dicit̃ falſa et reſpec
tu audientiuꝫ ⁊ opinionis dicitur inopi
nabilis ⁊ etiam aliquid bene eſt inopi-
nabile quod tamen non eſt falſuꝫ quia
cum aliquando falſum ſit probabile et
opinabile ſuum contradictorium erit in
opinabile ideo falſuꝫ ⁊ inopinabl'e ſunt

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

metbe diſtincte. Ad quintũ dicitur
ꝙ ſi concedatur illa propõ coraꝫ ſapien
tibus a quibus cognoſcit̃ eſſe vera non
eſt inconueniẽs ſed poteſt eſſe apparẽs
inconueniens ſi cõcedatur coraꝫ illis q̃
bus eſt inopinabilis quia cõceditur ali
quid contra opinioneꝫ eoꝝ: ideo ꝑ hoc
reſpondens ducetur appẽter ad aliq̃d
inconueniens..

Allacia. Poſtq̃ꝫ auctor p̃
f us determinauit de ſill'o ſo-
phiſtico in cõi ⁊ de cã finali
eius.ſ.de diſputatione litigioſa ſeu ſo-
phiſtica ⁊ de q̃nqꝫ metbis ei⁹ q̃ quideꝫ
ordinãtur ad vltimuꝫ finẽ ipſius ſophi
ſte.ſ.apparentẽ ſapiam: hic conſeq̃nter
determinat de fallacijs ꝑ quas ad pre-
dictas metbas ſilogiſmi ſophiſtici ordi
nantur ⁊ prius autor determinat de fal
lacijs in cõi ⁊ conſequẽter de ſingulis in
ſpeciali. primo ĝ ſic diffinit fallãm dicẽs
fallacia eſt idoneitas decipiendi faciẽs
credere de non ente ꝙ ſit ens et de ente
ꝙ ſit non ens mediante fantaſtica viſio
ne. Primo ſciendũ ꝙ fallacia du-
pliciter accipit̃: vno modo paſſiue ꝓ de-
ceptione eius qui paralogizatur: ⁊ diffi
nitur ſic: fallacia eſt deceptio imperiti
in arte ſophiſtica propter ignorantiam
artis ſophiſtice. Alio modo capitur fal
lacia ꝓ principio actiuo talis deceptõis
vt eſt locus ſophiſticus in quo fundan
tur argumenta ſophiſtica et iſto mõ ca-
pitur in iſta diffinitiõe ⁊ non primo mõ
vnde ſicut locus dialeticus eſt ſedes ar
gumẽti dialetici vel eſt id a quo conue
niens elicitur argumentum: ita ſimiliter
fallacia eſt ſedes vł illud a quo elicitur
argumentum ſophiſticũ: ⁊ ſicut in eodẽ
loco dialetico plura argumẽta dialetica
fundantur: ſic in eadem. fallacia plures
fundant̃ paralogiſmi: ⁊ ſicut locus dia-
leticus diuiditur per locum maximam ⁊
locum differentiaꝫ maxime: ſic in quali-
bet fallacia locus maxima ⁊ locus differẽ
tia maxime per ſimilitudinem reperitur
vt in fallacia equiuocationis maxima ſe-
cundum quam fiunt paralogiſmi eius eſt
Omnis dictio actualiter vna habet tan-
tum vnum ſignificatum: Et locus differẽ
tia maxime eſt equiuocatio termini vel
terminus equiuocus. Secundo ſcien
dum ꝙ in omni fallacia eſt cauſa apparẽ
tie ⁊ cauſa deffectus ⁊ ſub cauſa conueni
entie latet deffectus ſicut in equiuocatio-
ne ſub vnitate vocis latet pluralitas ſig-
nificatorum. Cauſa apparentie fallaciarũ
in communi eſt que mouet ad credendũ
quod non eſt. Et cauſa deffectus eſt que
falſificat crediturꝫ: vnde etiam ratione cau
ſe apparentie fallacia habet ꝙ ſit ydonei
tas decipiendi. quia propter talem appa
rentiam ſumitur aptitudo ad decipiendũ
⁊ ratione cauſe deffectus facit credere de
non ente ꝙ ſit ens: quia per iſtam cauſaꝫ
completur deceptio licet originaliter pro
ueniat a cauſa apparentie ideo iſte due
cauſe ſatis explicantur in diffinitione fal
lacie. Et dicitur mediante fantaſtica viſi-
one quia intellectus purus non permix-
tus ſenſui aut fantaſie non decipitur: ſed
per reflexionẽ ad fantaſiã multociens de
cipitur. Eſt autem fantaſtica viſio vt hic
ſumitur cognitõ intellectus reflexi ad fan
taſiam ⁊ non ſolum cognitio fantaſie.

Tercio ſcienduꝫ ꝙ in diſputatione ſo
phiſtica duo ſunt a quibus poteſt ſumi
cã apparẽtie ad decipiendũ p̃muꝫ.ſ. res
de quibus diſputatur quarum multociẽs
ignorantur habitudines. Secundum eſt
dictiones vel voces per quas fit diſputa
tio quarum ſignificatio vel multiplicitas
ſepe ignoratur ⁊ ſic cauſa apparentie fal-
lacie q̃nqꝫ ſumitur a rebus q̃nqꝫ a dictio
nibus: ⁊ ſm̃ hoc fallacia in communi diui
ditur per fallaciam in dictione ⁊ per falla
ciam extra dictioneꝫ. Fallacia in dictione
eſt que ſumit ſuam cauſam apparentie ex
parte dictionis. Et fallacia extra dictiõeꝫ
eſt que ſumit ſuam cauſaꝫ apparencie ex
parte rei et magis dicit̃ fallacia extra dic
tioneꝫ q̃ꝫ fallacia rei quia res non cadũt
in diſputatione: nec cauſant deceptioneꝫ
reſpondentis niſi ꝑ relatõeꝫ ad dictiões
ideo per negationem huius quod eſt ha
bere cauſam apparentie in dictione ⁊ per
relationem ad dictionem dicitur fallacia
extra dictioneꝫ: ⁊ inter illas fallacias p̃us
determinatur de fallacijs in dictiõe quia
licet res ordine nature p̃cedant dictões
non tamẽ precedunt in diſputatione ſo-
phiſtica: qꝛ res non cadunt in diſputatõe
niſi per voces ideo per voces prius cõ-
tingit cauſari deceptioneꝫ reſpondentis.

Quarto ſciendum ꝙ fallacia in dic-
tione diuidit̃ per fallaciam equiuocatio
nis amphibologie compoſitionis diui-
ſionis accent⁹ ⁊ fallaciam figure dictiõis
Quarum ſic habetur ſufficiẽtia: quia oĩs
fallacia in dictione fit ſecunduꝫ aliquod
multiplex: vel ergo fit ſecundũ mutiplex
actuale vel potentiale vel fantaſticum.
Si ſecundum multiplex actuale hoc eſt
dupliciter: vel ſcd̃m multiplex actuale di
ctionis incomplexe et ſic eſt equiuocatio
vel orationis ⁊ ſic eſt amphibologia.
Si ſecundum multiplex potentiale hoc
eſt dupliciter. vel fit in dictione et ſic eſt
accentus: vel in oratõne ⁊ hoc dupliciter
vel illa oratio eſt continue prolata ⁊ ſic ẽ
fallacia compoſitõnis vł diſcõtinue ⁊ ſic
eſt fallacia diuiſionis. Si ſm̃ multiplex
fantaſticum ſic eſt fallacia figure dictiõis
Et probatur iſte numerus fallaciarum in
textu per inductionem q̃ ſatis clara eſt ⁊
per ſill'm cuius virtus conſiſtit in hoc ꝙ
omnis deceptio facta per hoc ꝙ eadem
dictio vł oratio plura ſignificat fit aliquo
iſtorum ſex modoꝝ: ſed oĩs fallacia in
dictione fit per hoc ꝙ vna dictio vel oĩo
plura ſignificat quia fit quando eiſdem
nominibus vel orationibus non idem
ſignificantibus: ergo omnis fallacia in
dictione fit aliquo iſtorum ſex modoꝝ
⁊ ſic patet ꝙ hec diuiſio eſt ſufficiens.

Sꝫ contra predicta arguitur primo
ſic ydoneitas decipiendi eſt naturalis
potentia ſed fallacia non eſt naturalis
potentia: cuꝫ non ſit in predicamẽto q̃li
tatis quia eſt ens ratõnis: ergo male di
citur ꝙ fallacia eſt ydoneitas decipien-
di. Secuudo ſic impoſſibile eſt cre-
dere de non ente ꝙ ſit ens quia nullus
poteſt credere ꝙ vnum contradictorio-
rum verificetur de alio: cum non poſſit
credere duo cõtradictoria ſimul eſſe ve-
ra vel falſa: ergo fallacia non facit cre-
dere de non ente ꝙ ſit ens. Tercio
ſic omnis fallacia eſt in illo qui decipit̃
cum ſit deceptio quedaꝫ: ergo nulla eſt
in dictione vel extra dictioneꝫ. Quar
to ſic omne argumentuꝫ ſophiſticum fit
de rebus ⁊ per voces: ergo omnis falla
cia ⁊ deceptio eſt in rebus ⁊ dictionib⁹
ergo nulla eſt in dictionibus tantum.

Quinto ſic fallacia amphibologie ca
pit ſuam cauſaꝫ apparentie ex parte ora
tionis tantum ⁊ non ex parte dictionis
⁊ ſimiliter compoſitio ⁊ diuiſio: ergo ma
le ponuntur fallacie in dictione. Ad
primum dicitur ꝙ licet ydoneitas deci-
piendi ſe tenens ex parte intellectus ſit
naturalis potentia non tamen ydonei-
tas decipiendi que ſe tenet ex parte reꝝ
vel dictionum. ſed eſt naturalis poten-
tia tantum ſm̃ modum: cum ſit ens rati
onis conſequens dictiões que ſunt ſig
na rerum vel aliqui reſpectus reruꝫ qui
ſunt entia rationis ⁊ de tali ydoneitate
intelligitur ꝙ fallacia eſt ydoneitas de-
cipiendi ⁊ talis non eſt in aliquo predi
camento. Ad ſecunduꝫ dicitur ꝙ de
nõ ente capto formaliter ſub forma nõ
entis non poteſt credi ꝙ ſit ens vel ecõ
tra tamen de non ente capto materiali-
ter aliquis poteſt credere q̃ꝫ ſit ens ⁊ de

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ente' ꝙ ſit non ens. Ad terciuꝫ dicitᷓ ꝙ ſi capiatur fallacia vt eſt effectus paralogiſmi ⁊ deceptō reſpondentis ſic eſt in decepto ſemper. ſed ſi capiatur pro loco ſophiſtico qui eſt principium paralogiſmi vt hic ſumitur ſic non eſt in decepto ſed eſt in rebus vel in dictione ſecundum ſuam cauſam apparentie.

Ad quartuꝫ dicitur ꝙ licet fallacia fiat de rebus ⁊ in dictione non tamen q̃libet ſumit ſuam cauſam apparentie in rebus ⁊ in dictione ſimul. ſed aliqua in rebus tantum: alia vero in dictione tm̃ ⁊ per hoc ſumitur hec diuiſio. Ad quintuꝫ dicitur ꝙ ſi capiatur dictio pro voce incomplexa tantū vt diſtinguitur contra orationeꝫ ſic amphibologia non fit in dictione. ſed ſi capiatur dictio pro voce ſignificatiua que dicendo profertᷓ ſiue ſit cōplexa ſiue incōplexa ſic amphibologia fit in dictione. et hoc modo ſumitur hic dictio.

m Ultiplex. Poſtq̄ꝫ auctor determiauit de diuiſione fallacie in cōmuni ⁊ de diſtinctōe fallaciarum in dictione: quarum numerus et ordo ſumitur ſecundū diuerſos modos multiplicꝭ hic conſequēter declarat mōs multiplicis ad maiorē declaratōem illi⁹ numeri ⁊ ordinis fallaciarū in dictione. Et eſt multiplex dictio vel oīo vero vel apparenter plura ſignificans ⁊ ſic ad aliquod multiplex ſēper requiritur vnitas vocis ⁊ pluralitas ſignificatoruꝫ: ⁊ dicitᷓ multiplex quaſi multa plicans in vnum quia in vna voce multa plicantur ſignificata: ſed diuerſimode tamē ſecundū diuerſas rationes multiplicis. Prīo ſciendum ꝙ multiplex diuiditur ꝑ multiplex actuale potētiale et fantaſticum: quoruꝫ ſic habetur ſufficiencia: quia in omni multiplici eſt vnitas vocis cum pluralitate ſignificatorū: vel ergo habꝫ plura ſignificata ſimpliciter vel apparenter tantuꝫ. ſi ſm ſic eſt multiplex fantaſticum. ſi primuꝫ hoc eſt dupliciter: vel tale multiplex habet actualem vnitateꝫ vocis ⁊ ſic eſt multiplex actuale: vel potentialeꝫ tantum ⁊ ſic eſt potentiale: ⁊ quia mltiplex dicitur quaſi in vnum multa plicās ſignificata: ⁊ perfectius vniūtur plura ſignificata in multiplici actuali vbi eſt actualis vnitas vocis q̃ꝫ in potentiali vbi eſt potentialis vnitas tantum ⁊ in potentiali veriori modo multa in vnum plicantur q̃ꝫ in fantaſtico vbi ſolum plura ſunt ſignificata apparenter tantum. ideo iſtorum multiplicium actuale precedit potentiale ⁊ potentiale fantaſticum. ⁊ hinc eſt ꝙ fallacie peccantes ſm multiplex actuale precedunt alias. Secundo ſciendum ꝙ multiplex actuale eſt dictio vl' oratio vna ſm ſubſtantiam et modum proferendi diuerſa ſignificans. exemplum de dictione vt canis. exemplum de oratione vt liber ariſtotelis. vnde in dictione vel oratione dictio ſe habet vt materia ⁊ ſubſtantia et modus proferendi ſe habet per modum forme. ideo dictio vna ſm ſubſtantiam ⁊ modum proferendi eſt materialiter ⁊ formaliter. ⁊ quia a forma ſumitur actualis vnitas rei ideo tal' vox eſt actualiter vna et inde vocatur multiplex actuale et tale multiplex pōit ſimul et in actu omnia ſua ſignificata ſicut hoc nomen canis ſimul ⁊ in actu dat intelligere ſua ſigniifcata: ⁊ nō tamen ponit ea copulatiue vel diſiunctiue qꝛ ſi poneret ea copulatie: tunc iſta oratio canis currit eſſe equiualenter vna copulatiua ⁊ tunc vel ambe partes eſſent ſimul vere ⁊ tūc eſſet ſimpliciter vera ⁊ nō diſtinguēda ſed ſimpliciter concedenda vel aliqua pars eſſet falſa ⁊ tunc tota copulatiua eſſet falſa ⁊ ſimpliciter neganda ⁊ non diſtinguenda. Et ſi poneret ea diſiunctiue illa propoſitō equiualeret vni diſiunctiue. vel ergo aliqua pars eſſet vera ⁊ tunc eſſe ſimpliciter concedenda quia hoc ſufficit ad veritatem diſiunctiue. vel ambe partes eſſent ſimpliciter falſe et ſic eſſet ſimpliciter falſa et nunquam eſſet diſtinguenda quod eſt contra illud quod dicetur in ſolutione paralogiſmoꝝ equiuocationis: ⁊ ideo tale multiplex actuale licet ponat omnia ſua ſignificata in actu ⁊ coniunctiꝫ vt vniuntur in vna voce nō tamen copulatiue vel diſiunctiue. Tercio ſciendum ꝙ multiplex potentiale eſt dictio vel oratio eadem ſecundū vocem et diuerſa ſecundum modum proferendi plura ſignificans: exemplum de dictione vt populus qui cum habet primam breuem ſignificat collationem gentis: ⁊ cum habet primam longam ſignificat arboreꝫ quādaꝫ. Exempluꝫ de oratione vt ſortes currens neceſſario currit quia ſecundum diuerſos mōs proferendi neceſſario poteſt referri ad currens vel etiaꝫ ad currit et ſic ibi ſunt diuerſa ſignificata ſecūduꝫ compoſitionem ⁊ diuiſionem: et quia in tali multiplici eſt tantū vnitas materie ⁊ vocis ⁊ non eſt vnitas forme vel modi proferendi a qua vnitate forme ſumatur actualis vnitas dictionis: ideo talis dictō vel oratio eſt tātum potentialiter vna et non actualiter. vnde dicitᷓ multiplex potentiale quia ibi plicantur multa ſignificata in voce que eſt tantum potentialiter vna. Quarto ſciendum ꝙ multiplex fantaſticum eſt dictio vnum ſignificans que videtur aliud ſignificare propter cōuenientiā eius in parte cum alia dictōne ſicut vigere ſignificat ſimpliciter q̄litateꝫ quia ſignificat habere vigorem. ſed quia ſimiliter termīatur ſicut agere ⁊ agere ſignificat actioneꝫ ideo vigere videtur ſignificare actionem licet tamen non ſignificet. Et dicitur tale multiplex fantaſticuꝫ quia talis dictio ſecundum veritateꝫ nō habet plura ſignificata ſed ſoluꝫ ſecūduꝫ fantaſticam apparentiam. Dicitur enim fātaſia a fanos quod eſt apparitio eo ꝙ ſecundum fantaſiaꝫ fiunt multe apparitiones: ideo fantaſticum idem eſt quod apparens. Contra predicta arguitur primo ſic vnius ſigni eſt tantum vnum ſignificatum: quia ab vnitate ſignificati ſumitᷓ vnitas ſigni: ergo vna dictio vel oīo non poteſt plura ſignificare: ergo cōtra diffinitionem multiplicis. Secundo ſic ſicut ſe habent actus et potentia ita actuale ⁊ potentiale: ſed potentia precedit actum: cum aliquid prius ſit in potentia q̃ꝫ in actu: ergo multiplex potentiale precedit actuale ⁊ non econtra.

Tercio ſic ſignificatio eſt forma eſſentialis dictionis: ergo dictio vel oratō plura ſignificans eſt diuerſa formaliter ergo multiplex actuale non eſt formaliter vna dictio ⁊ actualiter plura ſignificans ſed eſt formaliter diuerſa. Quarto ſic de rōe multiplicis eſt pluralitas ſꝫ maior eſt pluralitas ⁊ actualior qn̄ dictio vel oīo eſt diuerſa ſm modū ꝓferendi ⁊ ſecundum ſignificata q̃ꝫ quando ſolum plura ſignificat: ergo tale multiplex magis debet dici actuale q̃ꝫ illud vbi eſt ſolum pluralitas ſignificatorum

Quīto ſic in omni multiplici eſt pluralitas ſignificatoruꝫ: ſed multiplex fantaſticum non habet plura ſignificata: q̃re non eſt diſtingueudum. ergo male dicitur ꝙ multiplex fantaſticum eſt vnum multiplex. Ad primum iſtorum dicitur ꝙ licet ab vnitate ſignificati ſumatur vnitas formalis ſigni non tamen vnitas materialis: ſed ex parte ipſius vocis que efficitur ſignum. ideo vnum ſignum matarialiter poteſt habere diuerſa ſignificata: quamuis non ſit vnuꝫ formaliter ⁊ inquantum eſt ſignuꝫ. Ad ſecundum dicitur ꝙ licet in eodem potentia precedat actum: non tamen in diuerſis. ſed actus ſimpliciter precedit potentiam: ideo actuale precedit potentiale in diuerſis ⁊ ſic eſt in propoſito.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Ad terciuȝ iſtorum dicitur ꝙ ſi conſideretur dictio in ratione ſigni tunc ſignificatō eſt forma eſſentialis eius: quia reponit eam in eſſe ſigni. Sed ſi conſideretur ꝗtum ad vocem que vox dicendo profertur vnde dicitur dictio ſic ſignificatio non eſt forma eſſentialis eius: ſed modus proferendi ⁊ ſignificatio eſt forma accidentalis et hoc modo hic dr̃ dictio vel oratio vna inquantum habet reſpectum ad talem formaȝ: ideo multiplex actuale poteſt eſſe dictio actualr̃ vna plura ſignificans. Ad quartuȝ dicitur ꝙ ad multiplex actuale non ſufficit actualis pluralitas ſignificatoruȝ ſed cum hoc requiritur actualis vnitas vocis: ideo licet multiplex potentiale habeat pluralitateȝ actualem ſignificatoꝝ forme vocis: tamen non habet actualē vnitateȝ vocis. ideo nō. debet dici mul plex actuale. Ad quintuȝ dicitur ꝙ multiplex fantaſticum non habet plura ſignificata ſecundum rem: ſed bene ſcđȝ apparentiam ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ ſit multiplex fantaſticum.

Seqr̃ de fallacia eq̃uocatōis.

Equiuocatio. Poſtꝗ auctor determinauit de numero fallaciarum in dictione ⁊ de modis multiplicis valentibus ad cognitionem illius numeri: hic conſequenter in ſpeciali determiat de qualibet fallaciaꝝ in dictione: ⁊ primo de fallacia equiuocatiōis que per hoc ꝙ peccat ſm̃ multiplex actuale precedit ōnes alias ꝑccantes ſecunduȝ multiplex potentiale ⁊ fantaſticum ⁊ diſtiguitur ab ipſis ⁊ per hoc ꝙ peccat ſecundum multiplex actuale dictōnis diſtinguit̃ ab āphibologia que peccat ſecundum multiplex actuale orationis: ideo auctor primo determiat de fallacia equiuocationis primo ſic diffiniens equiuocationem. Equiuocatio eſt quando dictio actualiter vna plura ſignificat vt canis ſignificat canem latrabileȝ piſcem marinum ⁊ ſidus celeſte. Et dicit̃ actualiter vna ad differentiam accentus in quo dictio potentialiter vna plura ſignificat. ⁊ eſt duplex equiuocatio. ſ. a caſu ⁊ a conſilio vt dictum eſt in antepredicamentis. ⁊ ſm̃ talem equiuocationem ſumitur fallacia equiuocationis. Primo ſciendum ꝙ cauſa apparentie huius fallacie eſt actualis vnitas dictionis plura ſignificantis propter quam vnitatem credimus ꝙ ſicut dictio eſt actualiter vna ſecundum vocem ꝙ habeat vnum ſignificatum. Et ſumitur hec maxima vnius vocis in actu eſt tantum vnum ſignificatum Sed eius cauſa deffectus eſt pluralitas ſignificatorum dictionis vnius ſecunduȝ actum. Et ſecundum has cauſas dupliciter diffinitur fallacia equiuocatōnis. Primo ſic ex parte cauſe apparētie ꝙ eſt ydoneitas decipiendi proueniens ex actuali vnitate dictionis plura ſignificantiſ. Et ex parte cauſe deffectus diffinitur ſic ꝙ eſt d̄ceptio proueniens ex pluralitate ſignificatorum dictionis actualiter vnius. prima tamen diffinitio melior eſt: quia diffinitur fallacia in ratione principij ⁊ loci ſophiſtici: in ſecunda vero vt cauſatur mediante ſilogiſmo ſophiſtico. Secundo ſciendum eſt ꝙ fallacie equiuocatōis tres ſunt modi vl' ſpecies. primus modus ſumitur quando. ſ. dictio actualiter vna principaliter ⁊ ſm̃ impoſitionem plura ſignificat vt canis ſignificat ex impoſitione ei⁹ plura ſignificata ⁊ hoc verbum diſcere vno modo idem eſt ꝙ docere ⁊ dare diſciplinam. Alio modo idem eſt quod doceri ⁊ ſuſcipere diſciplinam: ⁊ ſecunduȝ hūc modum ſic paralogizatur. Quicunqȝ diſcunt ſunt ſapientes. ignorantes diſcunt: ergo ignorantes ſunt ſapientes. Soluitur ſic vtraqȝ premiſſarum eſt duplex: quia diſcere poteſt capi pro docer̃ vl' pro doceri: ſi in vtraqȝ premiſſarum capiatur pro docere ſic maior eſt vera et minor eſt falſa: ⁊ ſequitur concluſio. Sed ſi in vtraqȝ teneatur pro doceri tunc maior eſt falſa et minor vera. ⁊ iterum bene ſequitur concluſio: ſed ſicut ipſa eſt falſa ita ⁊ aliqua premiſſaruȝ. ⁊ iſtis duobus modis eſt bonus ſilogiſm⁹: ⁊ nō cōmittitur fallacia eq̃uocatōis. Si autem in maiori teneatur ꝓ docere ⁊ in minori pro doceri: vtraqȝ premiſſarum eſt vera nec ſequitur concluſio ſed committitur fallacia equiuocationis propter equiuocationem medij: et ideo ibi non eſt bonus ſilogiſmus. qꝛ non eſt vnitas medij ſecundum rem: nec ibi ſunt tres termi tantum. et huius modi multa exempla ponuntur in textu. Tercio ſciendum ꝙ ſecundus modus ſumit̃ q̃ndo dictio actualr̃ vna vnuȝ ſignificat p̄ncipaliter ⁊ aliud tranſſumptiue: vt ridere principaliter ſignifcat apertionem ⁊ actū oris et tanſſumptiue floritionem prati. et currere principaliter ſignificat motuȝ velocem pedum animalis: et tanſſumptiue ſignificat fluxum aque. Et ſecunduȝ hūc moduȝ ſic paralogizatur. Quicquid currit habet pedes: aqua currit. ergo aqua habet pedes. Solutio vtraqȝ premiſſarum eſt duplex: quia currit poteſt capi ꝓprie ⁊ tranſſumptīe: ſi capiatur in vtraqȝ premiſſarum proprie maior eſt vera ⁊ minor falſa. ⁊ ſi in vtraqȝ teneatur trāſſumptiue ſic maior eſt falſa ⁊ mior vera ⁊ hijs duobus modis neceſſario ſequitur concluſio ⁊ eſt bon⁹ ſilogiſmus. ſed ſi in maiore accipiatur proprie et in minori tranſſumptiue tunc ambe premiſſe ſunt vere: nec ſequitur concluſio: ſed committitur fallacia equiuocationis propter equiuocationem medij. Et in iſtis paralogiſmis quando eſt equiuocatio in medio quod ponitur in vtraqȝ premiſſarum ſic vtraqȝ premiſſarum eſt diſtinguenda. Sȝ q̃ndo equiuocatio eſt in maiori extremitate ſolum tunc debet diſtingui maior premiſſa ⁊ concluſio in quibus ponitur maior extremitas. Et quando eſt in minore debet diſtingui minor premiſſa cum concluſione. Quarto ſciendum ꝙ tercius modus eſt quando dictio ſimplex tantum vnuȝ ſignificat ⁊ tamen compoſita plura ſignificat vt mortale tantum vnum ſignificat. ſ. aptum natum mori: ⁊ tamē immortale plura ſignificat ꝓ hoc ꝙ hec propoſitio in addita mortali poteſt negare actum tantum et relinquere aptitudinem: ⁊ ſic immortale ſumitur p̄uatiue. vel poteſt negare actum ⁊ potentiam ſimul: ⁊ ſic immortale tenetur negatiue. Et ſecundum hunc moduȝ paralogizatur ſic. Omne immortale eſt perpetuum: potens non mori eſt immortale. ergo potens non mori eſt perpetuuȝ qđ eſt falſum. Soluitur ſic: vtraqȝ premiſſarum eſt diſtinguenda: qꝛ immortale poteſt capi negatiue ⁊ priuatiue. ſi in vtraqȝ capiatur nagatiue maior eſt vera et minor falſa: ſi in vtraque priuatiue eſt econtra: ⁊ ſemper eſt bonus ſilogiſmus Sed ſi in maiore teneatur negatiue et in minori priuatiue vtraqȝ premiſſarum eſt vera ⁊ non ſequitur concluſio impediente fallacia equiuocationis ⁊ ſimiliter de iſta dictione incorruptibile fieret paralogiſmus. Et horum modorum ſic habetur ſufficientia: quia om̄is modus equiuocationis vel eſt ſecundum equiuocationem dictionis compoſite et ſic eſt tercius modus. vel ſimplicis et hoc eſt dupliciter vel talis equiuocatio prouenit ex impoſitione dictionis ad plura ſignificata ⁊ ſic eſt primus modus. vel ex tranſumptione ⁊ ſic eſt ſecundus modus. Contra predicta arguitur primo ſic iſta dictio homo actualiter vna plura ſignificat quia ſignificat ſortē platonem ⁊ ceteros homines: cum repre-

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſentet ipſos ⁊ tamen ibi non eſt equiuocatio: ergo contra diffinitionem equiuocationis. Secundo ſic vnitas dictionis plura ſignificantis eſt cauſa cognitiōis plurium ſignificatorum ⁊ magis cauſet cognitioneꝫ ꝙ̄ dictio vniuoca: ergo ipā non eſt cauſa deceptionis vel fallacie.

Tercio ſic diuerſitas ſignificatoruꝫ ſe tenet ex parte rei: ergo ſi iſta diuerſitas ſit cauſa defectus fallacie equiuocationis ſua cauſa defectus erit extra dictionem: ergo non erit fallacia in dictiōe

Quarto ſic arguendo ſic omnis canis currit: quedem ſtella eſt canis. ergo quedaꝫ ſtella currit: in maiore canis diſtribuitur pro omnibus ſuis ſuppoſitis: ergo illa ſimpliciter eſt falſa et debet negari: ergo plures paralogiſmi in primo modo huius fallacie non debēt ſolui ꝑ diſtinctionem vt dictuꝫ eſt. Quinto ſic analogum per ſe poſitum ſtat ꝓ ſuo ſignificato famoſiori: ergo dictio ſignificans vnum principaliter ⁊ aliud ex cōſequenti ſemper ſumitur pro principaliori ſignificato: ergo non poteſt teneri equiuoce: et per conſequens ꝑalogiſmi ſecundi modi non debent ſolui per diſtinctionem: ſed negando aliq̄ꝫ premiſſarum. Ad primum dicitur ꝙ̄ hec dictio homo non repreſentat vel ſignificat particulares homines ſecundum ſe ſed ſolum inquantum cōueniunt in cōi conceptu hominis: ideo non ſignificat ipſos ſub modo pluriuꝫ ſed ſolum vt cōueniunt in vno: quia primo et per ſe hō ſignificat hominē in communi. Ad ſecunduꝫ dicit̄ ꝙ vnitas dictiōis plura ſignificātis reſpectu cognoſcētis plures ſignificationes eius eſt cauſa cognitōis ſed reſpectu ignorantis diuerſas ſignificationes eius eſt cauſa deceptionis.

Ad tercium dicitur ꝙ omnes fallacie generaliter conueniunt in illo cōi. ſ. ꝙ habent cauſam defectus ex parte rei ideo non dicuntur in dictione vel extra dictionem ex parte cauſe defectus: ſed tantum ex parte cauſe apparentie que quandoqꝫ eſt in dictōe ⁊ quandoqꝫ in re. ideo lꝫ cauſa defect⁹ equiuocatōis ſit in re non propter hoc eſt fallacia extra dictōeꝫ. Ad Quartum dicitur ꝙ ibi canis diſtribuitur pro omnibus ſuppoſitis vnius ſuorum ſignificatorum: ſed non pro ſuppoſitis omnium ſuorum ſignificatorum. Cuius ratio eſt. quia terminus equiuocus vnica diſtributione diſtribui non poteſt pro ſuppoſitis plurium ſignificatorum. quia vnitas diſtributionis preſupponit vnitatem ſignificationis. ideo ſecundum ꝙ iſte terminus poteſt capi pro diuerſis ſignificatis poteſt diuerſimode diſtribui ꝓ ſuppoſitis illorum. ideo talis propoſitio eſt diſtinguenda. Ad quintum dicitur ꝙ propoſitio in qua ponitur analogum non eſt neceſſario diſtinguēda ſed quoad bene eſſe et ad clariorem ſolutioneꝫ et cognitionem paralogiſmi melius eſt eam diſtinguere quam concedere vel negare ſimpliciter. et dato ꝙ eſſet vera pro vtroqꝫ ſenſu vel falſa adhuc poſſet diſtingui a reſpondēte. ne ipſe videret̄ ignorare multiplicitatem ⁊ equiuocationem dictionis vel orationis.

a

AMphibologia eſt. Poſtq̄ꝫ autor determiauit de fallacia equiuocatiōis que fit ſecundū multiplex actuale dictōis. hic conſequēter determiat de fallacia amphibologie que fit ſecundum multiplex actuale orationis. primo ſic diffiniens amphibologiam. Amphibologia eſt multiplicitas orationis vnius ⁊ eiuſdem ſm ſubſtantiam ⁊ materiam ⁊ formam. ſiue ſm litteras et ſillabas ⁊ modum proferendi. eſt eniꝫ amphibologia quādo oratio actualiter vna plura ſignificat. vt hec oratio liber ariſtotelis manens actualiter vna plura ſignificat. ꝑ hoc ꝙ ille genitiuus ariſtotelis poteſt conſtrui in habitudine cauſe efficientis: vel in habitudine proceſſionis. ⁊ etiā cauſe finalis. Et oportet ꝙ talis multiplicitas primo proueniat ex parte orationis ⁊ non propter multiplicitateꝫ alicuius ſuorum terminorum abſolute: ſed ꝙ proueniat ratione compoſitionis terminorum. Et dicit̄ amphibologia ab amphi quod eſt dubium. ⁊ bole quod eſt ſententia q̄ſi dubia ſententia vel dubius ſermo. ſententia enim proprie eſt orationis ⁊ ſignificatum vel ſignificatio eſt dictionis incomplexe. ⁊ ſm talem amphibologiam ſumit̄ vna fallacia ſpecialis diſtincta ab alijs ꝑ hoc ꝙ habet ſpeciales cauſas apparentie ⁊ defectus. Primo ſciendum eſt ꝙ cauſa apparentie huius fallacie eſt actualis vnitas oratōis diuerſa ſignificantiſ. ꝓpter quam vnitatem credimus ꝙ ſicut talis oratio habet vnitatem vocis et modi proferendi: ꝙ ita habeat vnicum ſignificatum. Et per hoc ſumitur vna maxima in hac fallecia in qua fundantur omnes paralogiſmi huius fallacie. ſꝫ eius cauſa defectus eſt diuerſitas ſignificatoruꝫ eiuſdem orationis. Et ſm has cauſas hec fallatia duobus modis diffinitur. Ex parte cauſe apparentie primo ſic diffinitur. Fallacia amphibologie eſt ydoneitas decipiendi proueniens ex actuali vnitate orationis plura ſignificantis. et ex parte cauſe defectus diffinitur ſic. ꝙ eſt deceptio proueniens ex multiplicitate ſenſuum eiuſdem orationis. Secundo ſciendū ꝙ huius fallacie ponuntur tres modi communes ſicut in fallacia equiuocationis. Primus modus eſt: quando oratio actualiter vna principaliter plura ſignificat vt iſta oratio. contingit tacentem dicere quia tacenteꝫ poteſt regi de li dicere a parte ante in ratione ſuppoſiti. ⁊ eſt ſenſus ꝙ tacēs dicit aliquid vel poteſt regi a parte poſt in ratiōe appoſiti. ⁊ ſic eſt ſenſus. contingit dicere aliquem eſſe tacentem. ⁊ ſimiliter de iſta contingit cecum videre. ſecundum quā ſic paralogizatur. Quemcumqꝫ contingit videre contingit habere viſum. ſed contingit cecum videre. ergo contingit cecum habere viſum. Solutio. Minor eſt duplex quia cecum poteſt ſupponere huic verbo videre: ⁊ eſt ſenſus ꝙ cecus poſſit videre: ⁊ ſic minor eſt falſa. ⁊ bene ſequitur concluſio: nec committitur aliqua fallacia. vel poteſt apponere huic verbo videre: ⁊ eſt ſenſus ꝙ cōtingit videre aliqueꝫ cecuꝫ. ⁊ ſic non ſequit̄ cōcluſio. quia cecum in minore ponitur ex parte medij ⁊ in concluſione ex parte minoris extremitatis. Similiter ſolueret̄ iſte paralogiſmus. Quemcūqꝫ contingit dicere contingit loqui. tacentem contingit dicere: ergo tacentē cōtigit loq̇. ⁊ ſimiliter iſte. Quoſcunqꝫ vellē me accipere vellem vt ipſi acciperent me. inimicos vellem me accipere ergo vellem vt inimici acciperent me. Tercio ſciendum ꝙ ſecundus modus eſt quando oratio actualiter vna principaliter vnum ſignificat ⁊ tranſumptiue aliud ſicut hec orō littus arat̄ ꝓprie ſignificat terrā aratro ſcindere. ⁊ tranſumptiue ſignificat opaꝫ ꝑdere. ⁊ ſimiliter lauare matereꝫ: de q̄ ſic ꝑalogizatur. Quicūqꝫ lauat laterē hꝫ aquaꝫ. caſtigans mulierez lauat latereꝫ

ergo caſtigans mulierem habꝫ aquam. Soluitur ſic vtraqꝫ premiſſarum eſt duplex. quia lauare lateremꝫ poteſt ſumi ꝓprie ⁊ tranſumptiue pro perdere opam ſi in vtraqꝫ teneatur proprie maior eſt vera ⁊ minor falſa. ⁊ ſi in vtraqꝫ tranſumptiue eſt econtra. ſed ſi in maiore teneatur proprie ⁊ in minore tranſumptiue vtraqꝫ premiſſarum eſt vera: ſed non ſequitur cōcluſio. ſꝫ committit̃ fallacia amphibolie iſto tercio modo: ⁊ non duobꝰ alijs. et ſimiliter ſoluitur iſte paralogiſmus. Quicūqꝫ haurit aquas cribro eſt iuxta aquam. ſꝫ clericus ſine libro addiſcens haurit aquaꝫ cribro ergo eſt iuxta aquaꝫ. Quarto ſcienduꝫ ꝙ terciꝰ modus huius fallacie ſumitur quando oratio ꝑ ſe ſumpta tm̄ vnum ſignificat. ⁊ cōpoſita cum alio plura ſignificat. vt iſta oratio aſini ſunt tantuꝫ vnuꝫ ſignificat ⁊ quando ſibi additur epiſcopi dicēdo aſini ſunt epiſcopi plura ſignificat. quia epiſcopi poteſt eſſe nominatiui caſus pluralis numeri. ⁊ conſtrui in habitudine cauſe formalis. vel poteſt eſſe genitiui caſus ſingularis numeri ⁊ conſtrui in habitudine cauſe finalis vel poſſeſſoris ⁊ ſimiliter de iſta. quod aliquis videt hoc videt ſecunduꝫ quaꝫ paralogizatur ſic. quod aliquis videt hoc videt. colūnam aliquis videt. ergo colūpna videt Soluitur ſic. Maior eſt duplex eo ꝙ hoc pronomē hoc poteſt ſupponere huic verbo videt. ⁊ tunc eſt ſenſus ꝙ aliquis videt hoc quod videtur videt et tunc bene ſubſumitur minor. ⁊ ſequitur concluſio. ⁊ ſicut ipſa eſt falſa ita ⁊ maior. ⁊ non committitur fallacia. vel poteſt apponi ſiue poni poſt illud verbuꝫ videt. ⁊ tunc maior eſt vera. ⁊ eſt ſenſus quod aliquis videt ipſe videt hoc et ſic non ſequitur concluſio ſꝫ committit̃ amphibologia. ⁊ ſimiliter diceret̃ de iſto paralogiſmo. quod aliqͣs ſcit hoc ſcit: ſeculuꝫ aliquis ſcit: ergo ſeculū ſcit. Soluitur eodeꝫ mō ſicut precedens. Unde iſtoruꝫ mōꝝ ſic poteſt dari ſufficiētia: ſicut de modis equiuocatōis. quia eodeꝫ modo ponunt̃. vnde iſtaruꝫ fallaciaꝝ ponunt̃ tres modi cōes. Primus eſt quando dictio vl̓ oratio principaliter plura ſignificat. Secūdus modus eſt qn̄ dictio vel oratio principaliter vnū ſignificat ⁊ aliud tranſumptiue. Terciꝰ modus eſt qn̄ dictio ſimplex vel oratio tm̄ vnuꝫ ſignificat. iuncta vero cuꝫ alio plura ſignificat. Contra predicta arguitur primo ſic. hec oratio canis currit actualiter plura ſignificat et tamen ibi nō eſt amphibologia ſꝫ equiuocatō. ergo contra diffinitōeꝫ amphibologie. Secundo ſic amphibologia eſt dubia ſentētia. ſꝫ in quolꝫ paralogiſmo cuiuſlibꝫ fallacie eſt dubia ſentētia. ḡ ſm amphibologiā non ſumit̃ vna fallacia ſpālis ab alijs diſtincta. Tercio ſic. oratio habēs vnicuꝫ ſenſuꝫ bene hꝫ actualeꝫ vnitateꝫ orōis. ⁊ tm̄ illa actualis vnitas non pōt pauſare fallaciam āphibologie. ergo actualis vnitas orationis non eſt cā apparētie huius fallacie. Quarto ſic. vna oratio tm̄ ſignificat compoſitōeꝫ ſuoꝝ extremoꝝ. ſꝫ cōpoſitio extremoꝝ ꝓpoſitōnis eſt tantū vna. qꝛ duoꝝ eſt tm̄ vna cōpoſitio. ergo nulla oratio principaliter plura ſignificat ergo contra primuꝫ modum huiꝰ fallacie.

Quinto ſic diuerſorum geneꝝ diuerſe ſunt ſpēs. ſꝫ equiuocatio et āphibologia ſunt diuerſa genera. ergo habēt diuerſas ſpēs ſub ſe. ⁊ non hn̄t aliquas mōs cōes ſicut dictuꝫ eſt. Ad primuꝫ iſtoꝝ dicit̃ ꝙ illa oratio canis currit plura ſignificat ex conſequēti rōe vnius termini equiuoci ſed non ſignificat plura primo ⁊ per ſe rōe multiplicitatis orationis. quod tamē requirit̃ ad amphibologiaꝫ. Ad ſecunduꝫ dr̃ ꝙ non quelꝫ dubia ſentētia dr̃ amphibologia. ſed ſolū dubia ſententia que prouenit prīo ex multiplicitate orationis ideo licet in paralogiſmis aliarum fallaciarum ſit dubia ſententia non tamen eſt amphibologia. quia illa interpretatio nō eſt conuertibilis. Ad tercium dicitur ꝙ non quelibꝫ actualis vnitas orationis ponitur cauſa apparentie huius fallacie. ſed ſolum actualis vnitas orationis plura ſignificantis. ad fallaciaꝫ enim ſemper oportet ꝙ habeat cauſam apparentie coniunctam cum ſua cauſa deffectus: que latet ſub tali apparentia. Ad quartum dicitur ꝙ licet duorum extremorum ſit tā tum vna compoſitio ſecundum numeruꝫ materialem: poſſunt tamen eſſe plures in ſpecie: ſecundum ꝙ duo extrema ſub diuerſis habitudinibus poſſunt inter ſe cōponi. ideo vna oratio poteſt principaliter habere plures ſenſus. Ad quintum dicitur ꝙ equiuocationis et amphibologie non ſunt ſimpliciter eedem ſpecies. ſꝫ ſunt aliquo modo ad inuicem ſimiles: eo ꝙ eodem modo diſtinguntur. vnde iſti modi communes aliter ſunt in equiuocatione ⁊ in amphibologia. quia vt fiunt in dictione ſunt modi equiuocationis et vt fiunt in oratione ſunt mōi amphibologie

Compoſitio eſt eorum.

c Poſtquam autor determinauit de fallacijs peccantibus ſecundum multiplex actuale ſcilicet de equiuocatione ⁊ amphibologia. hic conſequenter determinat de fallacijs peccantibus ſecunduꝫ multiplex potentiale in quibus ſolum eſt potentialis vnitas ipſius multiplicis. ratione cuius ſunt imperfectōres alijs: et inter illas primo determinat de fallacia compoſitionis. primo notificans quid ſit compoſitio ⁊ diuiſio. vnde vt ſufficit ad propoſitum compoſitio accipitur dupliciter. vno modo vt eſt ordinatō partium orationis ſecundum ſituꝫ magis debitum partibus in oratione poſitis. et ſic eſt in qualibet oratione compoſita vera vel falſa. ⁊ dicitur ſitus magis debitus q̃ magis occurrit intellectui. ⁊ magis conuenit dictionibus ſecundam ſuos modos ſignificandi ⁊ enunciandi. vt quādo determinatio deteminat ſuum determinabile eo modo magis eſt nata ipſuꝫ determinare. vel inter diuerſa determinabilia determinat illud quod magis habet determinare. Et econtra diuiſio eſt ordinatio partium orationis ſecundum ſitum minus debitum. Alio modo capitur compoſitio magis ſpecialiter vt ſolum reperitur in oratione compoſita falſa. ⁊ diuiſio in diuiſa falſa. ⁊ hoc modo ſic diffinitur. Compoſitio eſt eorum que diuidi debent falſa vnio. et diuiſio eſt eorum que componi debent falſa ſeparatio. Ubi primo ſciendum ꝙ a cōpoſitione vltimo modo capta denominatur fallacia compoſitionis. ⁊ a diuiſione ſumitur fallacia diuiſionis. ⁊ eſt fallacia compoſitionis ydoneitas decipiendi proueniens ex materiali vnitate orationis diuiſe vere cum compoſita falſa. Et eius cauſa apparentie eſt materialis vnitas orationis diuiſe vere cuꝫ cōpoſita falſa. ratione cuius creditur ꝙ ſicut oratio in ſenſu diuiſo eſt vera ſic in ſenſu compoſito: cum tamen ſit falſa. propter quam vnitatem etiam creditur ꝙ ſicut oratio compoſita falſa bene infert concluſionem: ꝙ ita diuiſa vera inferat ipſam. ⁊ ſic in paralogiſmis huius fallacie ratione diuiſe vere apparet ibi eſſe probabilitas premiſſarum. ⁊ ratione compoſite falſe apparet ibi eſſe bonitas conſequentie. Sed cauſa deffectus huiꝰ fallacie eſt diuerſitas ſignificatoꝝ oratōis diuiſe vere ⁊ cōpoſite falſe. Ex quibus apparet ꝙ paralogiſmi in quibus oratio diuiſa eſt vera ⁊ cōpoſita falſa fiunt ſm fallaciaꝫ compoſitōis. ⁊ econtra quando cōpoſita eſt vera ⁊ diuiſa falſa ſumit̃ falla diuiſiōis. Scd̄o ſciendū ꝙ huiꝰ falla compoſitiōis ſunt duo mōi

primus modus eſt quando vna deter-
minatio diuerſimode refertur et deter-
minat idem determinabile. ſecundum
quem ſic parologiꝫatur. omne rudibile
vel riſibile eſt aſinus. ſortes eſt rudibi-
lis vel riſibilis. ergo ſortes eſt aſinus.
Solutio. Maior eſt duplex: quia illa
coniunctio vel poteſt determinare rudi
bile vel riſibile tanq̃ partes ſubiecti v-
nius propoſitionis. ⁊ ſic coniungit inter
terminos ⁊ maior eſt compoſita ⁊ falſa
⁊ bene ſequitur cõcluſio. ⁊ eſt ſenſus ma
ioris. omne illud quod eſt rudibile vel
riſibile eſt aſinus. vel poteſt diſiungere
ipſa tanq̃ duo ſubiecta duarum propo-
ſitionum ⁊ ſic diſiungit inter propoſiti-
ones. et ſic maior eſt diuiſa vera. quia
eſt vna diſiũctiua cuius altera pars eſt
vera. ſed tunc non ſequitur concluſio.
ſed committitur fallacia compoſitionis
et poſſet etiam diſtingui minor. Et ſimi
liter hic. quecunqꝫ habent quatuor vni
tates ſunt quatuor. duo ⁊ duo non ha-
bent quatuor vnitates. ergo duo et duo
non ſunt quatuor. Solutio. Minor eſt
duplex: quia illa coniunctio ⁊ poteſt con
iungere inter terminos et ſic minor eſt
compoſita et falſa et ſequitur concluſio.
vel inter propoſitiones. et ſic minor eſt
diuiſa ⁊ vera cum ſit copulatiua cuius
ambe partes ſunt vere et ſic non ſequi-
tur concluſio. Et ſimiliter hic. omne poſ
ſibile poteſt eſſe verum. ſedentem cur-
rere eſt poſſibile. ergo ſedentem currere
eſt veruꝫ. et ſic iſta ſedens currit erit ve
ra. Solutio. Minor eſt duplex: quia il-
le modus poſſibile poteſt determinare
hoc dictum ſedentem currere acceptum
ſub compoſitione ſuarum partium. ⁊ ſic
eſt compoſita ⁊ falſa. et ſequitur conclu
ſio. vel acceptum ſub diuiſione earum-
dem partium et ſic eſt diuiſa et vera. et
non ſequitur concluſio. ſed committitur
fallacia. Tercio ſciendum ꝙ in ali-
qua propoſitione modali dictuꝫ ſumitur
ſub compoſitione: quando ſubiectum dic
ti ſecundum ſuum materiale et formale ſi
mul componitur cum predicato dicti. ⁊ ſu
mitur ſub diuiſione quando ſubiectum
ſecundum ſuum materiale tantum com-
ponitur cum predicato dicti. et ſecundum
ſuum formale ab ipſo diuiditur vt dicen-
do ſedentem currere eſt poſſibile. curre-
re poteſt componi cum ſedente pro ſuo
materiali et formali ſimul. ſ. pro ſubiecto
ſeſſionis: quod eſt ſuum materiale. et pro
forma ſeſſionis ſiue ſedentis: quod eſt ſu
um formale. et tunc eſt modalis compo-
ſita. et debet dictum continue proferri nõ
pauſando inter partes dicti. ſed ſi currere
componatur cum ſedente pro ſuo materi
ali tantum et non pro formali. tunc eſt di
uiſa. et debet proferri prolatione diſcon-
tinua faciendo pauſam inter ſedentem et
currere. et quando dictum ſtat ſub com-
poſitione ſubicitur pro ſe toto. eo ꝙ ſubi-
citur ſecunduꝫ quamlibet compoſitioneꝫ
que poteſt importari per ipſum. et quan-
do ſtat ſub diuiſione tunc ſolum ſubicitur
pro parte ſui et non pro ſe toto. vnde in
iſtis de poſſibili modales que fiunt ex ter
minis contrarijs vel oppoſitis: in ſenſu
compoſito ſunt falſe et in diuiſo ſunt vere
vt album eſſe nigrum eſt poſſibile. viden
teꝫ eſſe cecũ eſt poſſibile ens ⁊ nõ ens eſt
poſſibile. ⁊ ecõtra eſt de illis de ipoſſibili.
Quarto ſciendũ ꝙ ſecũdus modꝰ huiꝰ
fallacie ſumit quando vna detiatio refer
tur ad diuerſa determinabilia: vel vnum
determinabile ad diuerſas determinatio
nes. ſecundum quem ſic paralogiꝫatur.
Quicquid viuit ſemper eſt. ſortes viuit
ergo ſortes ſemper eſt. Solutio. Maior
eſt duplex. quia illa determinatõ ſemper
poteſt determinare hoc verbum eſt. et ſic
eſt compoſita ⁊ falſa: ⁊ ſequitur concluſio

Et dicitur tunc compoſita quia in oratio
ne aduerbium habet determinare princi
palius verbum. ⁊ quia illud verbum eſt
eſt principalius verbum in tali oratione
ideo aduerbium ponitur in ſitu magis de
bito quando refertur ad ipſum. vel poteſt
determinare hoc verbum viuit. et ſic ma-
ior eſt diuiſa ⁊ vera ⁊ non ſequitur con-
cluſio. Et ſimiliter hic. omne quod eſt ne
ceſſario eſt. ſortes eſt. ergo ſortes neceſſa
rio eſt. Solutio. Maior eſt duplex eo ꝙ
neceſſario poteſt determinare hoc verbũ
eſt ſecundo loco poſitum. et ſic eſt compo
ſita ⁊ falſa. et ſequitur concluſio. vel po-
teſt determinare hoc verbum eſt primo
poſitum ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ vera. nec ſequi-
tur concluſio. Contra predicta argui-
tur ſic. hic eſt compoſitio homo eſt anĩal
et tamen non falſe vnio diuidendorum
ergo male diffinitur compoſitio. Se-
cundo ſic. materialis vnitas orationis cõ
poſite et diuiſe eſt vnitas realis cum ſit
vnitas vocis. ergo ſi ſit cauſa apparentie
huius fallacie ſequitur ꝙ hec fallacia ſu
mit cauſam apparentie ex parte rei: et ſic
nõ erit fallacia in dictõe. Tercio ſic q̃n
do modus determinat dictum pro ſe toto
vel pro parte ſui ibi vna determinatio re
fertur ad diuerſa determinabilia quia to
tuꝫ dictũ ⁊ pars eiꝰ differunt. ergo p̃mus
modus non differt a ſecũdo. Quarto
ſic vnius determinationis eſt tantum v-
num determinabile ſicut vnius determi-
nabilis eſt tantum vna determinatio. er-
go eadem determinatio nunq̃ determi-
nat diuerſa determinabilia ⁊ ſic male po
nitur ſecundus modus. Quinto ſic ali
qui paralogiſmi fiunt in fallacia compo
ſitionis per hoc ꝙ coniunctio coniungit
inter terminos vel inter propoſitiones. et
tamen ille modus hic non ponitur. ergo
inſufficienter ponuntur modi huius fal-
lacie. Ad primum iſtorum dicitur ꝙ
ſi capiatur compoſitio pro vniõe affirma
tiua predicati cum ſubiecto ſic ibi eſt cõ
poſitio homo eſt animal. ſed ſi capiatur
compoſitio pro ordinatiõe partium ora
tionis in ſitu magis debito in oratione
compoſita falſa ſicut hic capitur compo
ſitio. ſic in illa propoſitione non eſt com
poſitio: neqꝫ hic eſt diuiſio vt hic capi-
tur. homo non eſt aſinus. Ad ſecun
dum dicitur ꝙ licet illa materialis vni-
tas ſit realis: tamen non conſideratur
hic in ratione rei: ſed in ratione ſigni ha
bentis plura ſignificata. ideo iſta cauſa
apparentie non ſumitur a parte rei.
Ad tercium dicitur ꝙ modus de-
terminans dictum pro ſe toto vel pro
parte ſui ſemper refertur ad idem deter
minabile: licet diuerſimode. quia ſemp
determinat ipſum dictum: ſed aliquan-
do determinat ipſum ratione totius. et
quandoqꝫ ratione partis. Ad quar
tum dicitur ꝙ licet vna determinatio in
vna acceptione intellectus non poſſit
referri ad diuerſa determinabilia. quia
non poſſunt ab vno intellectu plura ſi-
mul intelligi: tamen ſecunduꝫ plures ac
ceptiones intellectus que fiunt a pluri-
bus hoĩbus vel ab vno hoĩe ſucceſſiue
eadem determinatõ poteſt referri ad di
uerſa determinabilia. Ad quintum
dicitur ꝙ licet ille modus non enume-
retur explicite in textu: tamen intelligi-
tur implicite in primo modo. et paralo
giſmi facti fiunt ſecundum primum mo
dum huius fallacie vt prius patuit.

(f)Allacia diuiſionis.

f Poſtquam determinatum eſt
de fallacia compoſitionis. hic
conſequenter determinanduꝫ eſt de fal
lacia diuiſionis. Cuius ordinis ratio
eſt. quia fallacie adinuicem ordinantur
ſecundum ordinem ſuarum cauſarum
apparentie. ſic quod habentes perfecti
orem cauſam apparentie preponuntur

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

aliíjs:ſed in fallacia compoſitionis mioꝛ
eſt cauſa apparentie quaꝫ in fallacia di
uiſiōis. qꝛ maioꝛ eſt apparētia ꝙ ſi oſ̄o
diuiſa ſit vera ꝙ compoſita etiaꝫ ſit ve
ra: ꝙ̄ econtra ſi compoſita ſit vera ꝙ di
uiſa ſit vera. eo ꝙ in diuiſa partes oꝛdi
nantur in ſitu minus debito. ⁊ in compo
ſita in ſitu magis debito: ⁊ maioꝛ eſt ap
parentia ſi oꝛatio in qua partes minus
debite oꝛdinantur ſit vera: ꝙ alia in qua
oꝛdinantur magis debite ſit v̄a ꝙ̄ econ
tra. ideo in fallacia compoſitionis ma-
ioꝛ eſt cauſa apparentie ꝙ̄ in fallacia di
uiſionis ratione cuius ei bene pꝛeponi
tur. Pꝛimo ſciendum ꝙ fallacia diui
ſionis eſt ydoneitas decipiendi pꝛoue-
niens ex materiali vnitate oꝛationis cō
poſite vere cum diuiſa falſa. ⁊ eius cau-
ſa eſt illa materialis vnitas oꝛationis
compoſite vere et diuiſe falſe. propter
quam vnitatem credimus quod ſicut il
la oꝛatio eſt vera in ſenſu compoſito ꝙ
etiam ſit vera in ſenſu diuiſo. cum tamē
in illo ſenſu ſit falſa. ⁊ etiam pꝛopter illā
vnitatem credimus: ꝙ ſicut diuiſa falſa
bene infert concluſionem ꝙ etiam com
poſita vera bene inferat concluſionem:
Et ſic ex parte compoſite vere ſumitur
apparens pꝛobabilitas pꝛemiſſarum et
ratione diuiſe falſe apparet pꝛobabili-
tas conſequentie. ſed cauſa deffect⁹ hu-
ius fallacie eſt diuerſitas ſignificatoꝛuꝫ
oꝛationis compoſite ⁊ diuiſe. Secun
do ſciendum ꝙ oꝛatio compoſita ⁊ diui
ſa dupliciter inter ſe differunt. primo qꝛ
in oratione compoſita partes oꝛdinan-
tur ſecundum ſitum magis debitum id
eſt ſecunduꝫ ſitum in quo de virtute ſer
monis citius accipiuntur. ſed in oꝛatio-
ne diuiſa partes oꝛdinantur ſecundum
ſitum minus debitum. Secunda diffe-
rentia ſumitur ex parte modi pꝛoferen-
di. nam oꝛatio compoſita habet pꝛoſer
ri pꝛolatione continua. et oꝛatio diuiſa

habet pꝛoferri pꝛolatione diſcontinua.
diſcontinuando dictiones que abinui-
cem diuiduntur. et hec ſecunda differen-
tia eſt ſignum pꝛime. vt dicendo. omnis
pꝛopoſitio vera eſt. ſi vera ponatur in ſub
iecto ſic illa oꝛatio eſt diuiſa ⁊ vera. ⁊ de-
bet pꝛoferri pꝛolatione diſcontinua. faci-
endo pauſam inter ſubiectum ⁊ verbum
ſed ſi teneatur ex parte pꝛedicati eſt com
poſita ⁊ falſa. ⁊ debet pꝛoferri pꝛolatione
continua. Tercio ſciendum ꝙ huius
fallacie duo ſunt modi. pꝛimus modus
eſt quando eadem determinatio diuerſi
mode determinat idem determinabile. ſe
cundum quem modum ſic paralogizatur
omne quod impoſſibile eſt eſſe albuꝫ. im
poſſibile eſt recipere albedinem. ſed ni-
grum eſſe album eſt impoſſibile. ergo ni-
grum recipere albedinem eſt impoſſibile
quod eſt falſum. Solutio. Minoꝛ eſt du
plex. quia illud dictum album eſſe nigruꝫ
poteſt diuerſimode determinari per illuꝫ
modū ipoſſibile. vno mō inquantum ſtat
ſub cōpoſitione. ⁊ ſubicit̄ ſm ſe totuꝫ ⁊ ſic
mioꝛ eſt cōpoſita ⁊ v̄a ⁊ nō ſequit̄ cōclu
ſio. ſed committitur iſta fallacia. Alio mo
do poteſt determinari vt accipitur ſub di
uiſione ſuarum partium. et ſubicitur pꝛo
parte ſui ſcilicet pꝛo compoſitione ſui pꝛe
dicati cum materia ſui ſubiecti. et ſic eſt
diuiſa falſa: et bene ſequitur concluſio.
Et ſimiliter diſtingueretur iſti paralogiſ-
mi. ſedentem currere eſt impoſſibile. om-
ne album eſſe coloꝛatum eſt neceſſarium.
et ſic de aliíjs modalibus que in ſenſu di-
uiſo ſunt falſe et in ſenſu compoſito ſunt
vere. Aliter ſic paralogizatur. quicquid
eſt tantumdem et amplius eſt equale al-
teri. ſed magis eſt tantumdeꝫ et amplius
ergo maius eſt equale. Solutio. minoꝛ
eſt duplex. quia illa coniunctio et poteſt
coniungere inter terminos. ⁊ determinare
illa que coniūgit tanꝙ̄ partes vnius p̄di
cati. ⁊ ſic minoꝛ eſt compoſita ⁊ vera. ⁊ nō

ſequit̄ cōcluſio. vel poteſt cōiungere inter
pꝛopoſitiones ⁊ coniungere ea que ꝑ eaꝫ
copulāt̄ur tanꝙ̄ diuerſa pꝛedicata pluriuꝫ
pꝛopoſitionum. ⁊ ſic minoꝛ eſt diuiſa ⁊ fal
ſa. quia eſt vna copulatiua cui⁹ vna pars
eſt falſa ⁊ hoc modo ſequitur concluſio. ⁊
econtra dicendum eſt de maioꝛe. Simili-
ter ſoluitur iſte ꝑalogiſm⁹. quecūqꝫ ſunt
duo ⁊ tria ſunt paria ⁊ imparia. ſed quiqꝫ
ſunt duo ⁊ tria: ergo quiuqꝫ ſunt paria et
imparia. ⁊ ſimiliter eſt hic omne animal
eſt ſanum vel egrum. ſed non omne anīal
eſt ſanum. ergo omne animal eſt egrum.
Solutio. hec coniunctio vel poteſt couiū
gere inter terminos ⁊ ſic maioꝛ eſt compo
ſita et vera. vel inter pꝛopoſitiones et ſic
eſt diuiſa ⁊ falſa. Quarto ſciënduꝫ ꝙ
ſecundus modus eſt: quando aliqua de-
terīatio poteſt determinare plura deter
minabilia. vel idem determinabile poteſt
determinari a diuerſis determinationib⁹
ſecundum quem modum ſic paralogizat̄
nullus hodie natus fuit heri. homo decē
annoꝛum eſt hodie natus. ergo non fuit
heri. Solutio. minoꝛ eſt duplex: quia hoc
aduerbium hodie poteſt determinare na
tus. ⁊ ſic eſt diuiſa ⁊ falſa. ⁊ bene ſequitur
concluſio. vl̄ poteſt deterīare hoc verbuꝫ
eſt. ⁊ ſic eſt compoſita ⁊ vera. ⁊ non ſequi
tur concluſio. Eſt enim tunc compoſita qꝛ
aduerbiuꝫ de ſui natura magis habet de
terminare verbum quā participium. ideo
cum hodie refertur ad verbuꝫ oꝛdinatur
in ſitu magis debito. Et ſimiliter hic. quo
rumcunqꝫ viroꝛum achilles reliquit cen-
tum in bello: illi erant centum ⁊ amplius
ſed quadraginta viroꝛum centuꝫ reliquit
achilles in bello ergo quadraginta erant
centum ⁊ amplius. Solutio. Minoꝛ
eſt duplex quia ille genitiuus viroꝛuꝫ po
teſt determinari per illud adiectiuum cen
tum ſic ꝙ ambo ſint genitiui caſus ⁊ regā
tur de li quadraginta. ⁊ ſic minoꝛ eſt com
poſita ⁊ vera ⁊ non ſequitur concluſio. vl̄

poteſt determinari per illud adiectiuuꝫ
qudraginta ſic ꝙ ambo regantur de li
centum. ⁊ ſic eſt diuiſa. quia dictio recta
pꝛecedit dictioneꝫ regentem. ⁊ ſic eſt fal
ſa ⁊ ſequitur concluſio. ⁊ ſic poſſent ſolui
aliíj paralogiſmi huius modi. Con
tra pꝛedicta arguitur pꝛimo ſic in iſta
fallacia ſumitur cauſa apparentie ratio-
ne oꝛationis compoſite ⁊ vere ⁊ non ra
tōe diuiſe. ergo iſta fallacia dꝫ dici falſa
compoſitionis. ⁊ nō fallacia diuiſionis
cum apparentia ⁊ pꝛobabilitas ſuoꝛum
paralogiſmoꝛum pꝛoueniat ex oꝛatione
compoſita vera. Secundo ſic materi
alis vnitas oꝛationis compoſite et diui
ſe eſt cauſa apparentie in fallacia com-
poſitionis. ⁊ diuerſitas ſignificatoꝛum
eius eſt cauſa deffectus. ergo ſi illa ma-
terialis vnitas ſit cauſa apparentie hu-
ius fallacie habebit eandem cauſam ap
parentie cum fallacia compoſitionis.
quod eſt inconueniens. Tercio ſic.
modus pꝛoferendi oꝛationis ſe tenet in
pꝛolatione litteraꝝ ſillabaꝝ ⁊ dictionuꝫ
ſed in oꝛatione compoſita et diuiſa eo-
dem modo pꝛoferuntur littere ſillabe ⁊
dictiones. ergo iſte oꝛationes non diffe
runt ſm modum pꝛoferendi. Quarto
ſic. coniūctio eſt coniūctiua ptiū oꝛ̄onis
vt habetur in ſua diffinitione ⁊ non oꝛa
tionum ergo coniunctio non habet con
iungere inter pꝛopoſitiones. ergo con-
tra ea que dicuntur in pꝛimo modo hu
ius fallacie. Quinto ſic. in iſto para
loegiſmo amphibologie: quecunqꝫ con
tingit dicere contingit loqui. ſed tacen-
tem contingit dicere. ergo tacentem con
tingit loqui. vna determinatio poteſt di
uerſimode determinare idem determi-
nabile. ⁊ tamen ibi non eſt pꝛimus mo-
dus huius fallacie. ergo male ſuperius
aſſignatur pꝛimus modus.

Ad pꝛimuꝫ dicitur. ꝙ licet ex parte
oꝛatōnis compoſite vere in iſta fallacia

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſumatur apparentia probabilitatis premiſſarum tamen ex parte orationis diuiſe falſe ſumitur apparentia proprietatis conſequentie que eſt principalior in paralogiſmis. ideo fallatia principalius denominatur ab oratione diuiſa falſa: ꝙ̄ compoſita. Ad ſecundum dicitur ꝙ licet hec fallacia et fallacia compoſitionis habeant eandem cauſam apperētie communez .ſ. materialem vnitatez diuiſe ⁊ compoſite tamē habent diuerſas cauſas apparentie ſpeciales ⁊ ꝑ hoc ꝙ oratio compoſita et diuiſa variantur penes verum ⁊ falſum vt patet ex predictis. Ad tercium dicitur ꝙ licet in oratione cōpoſita ⁊ diuiſa dictiones ſm ſe eodem modo proferantur: non tamen eodem modo quo ad vnionem earum inter ſe. quia quandoqꝫ diuiduntur adinuicem ⁊ quando cōponuntur. Ad quartum dicitur ꝙ coniunctio primo et per ſe eſt coniunctiua partiū orationis ſed bene ex conſequenti coniungit orationes ⁊ quia ſolum coniungit ex conſequenti tantum inter orationes ideo q̄n do ſic accipitur ordinatur in ſignificato minus debito. ⁊ facit orationez diuiſaz

Ad quintum dicitur ꝙ licet in illo paralogiſmo eadem determinatio diuerſimode determinet idem determinabile tamen hoc non fit cum variatione partiuz orationis ſm ſitum magis debitum qꝛ illa oratio de virtute ſermonis poteſt accipi equaliter prout ille actus precedit verbum ⁊ ſequitur. ideo ibi non eſt variatio ſenſus compoſiti et diuiſi que tamen preſupponitur in omnibus modis huius fallacie.

Fallacia accentus. Poſtq̄ autor determiauit de fallacijs cōpoſitionis ⁊ diuiſionis. hic conſequenter determinat de fallacia accentus. Cuius ordinis ratio eſt: quia fallacie debēt ordinari ſm ſuas cauſas apparentie ſed maior eſt cauſa apparentie in fallacia cōpoſitionis ⁊ diuiſionis q̄ in fallacia accentus. iō ille fallacie conueniēter preponunt̄ iſti. ⁊ ꝙ in ipſis ſit maior cā apparentie patet quia in fallacijs in dictione ſumitur cauſa apparentie ab vnitate vocis multiplicis. ſed in fallacijs compoſitionis ⁊ diuiſionis vbi manent ſimplices dictōnes actualiter eedez. lꝫ varientur orationes eſt maior vnitas vocis multiplicis quam in fallacia accentus vbi variantur actualiter dictiones ⁊ orationes ideo poſterius ponitur fallacia accentus

Primo ſciendum ꝙ certa lex vel regula ad eleuanduz vel deprimenduz quamlibet ſillabam alicuius dictionis. per hoc ꝙ dicitur certa regula explicatur cauſa formalis eius ⁊ per hoc quod ponit̄ ad eleuanduz vel deprimenduz explicat̄ ſua cā finalis. ⁊ per hoc quod dicitur ſillabam vniuſcuiuſcūqꝫ dictionis explicat̄ ſua cauſa materialis in qua quia accentus primo conuenit ſillabis ⁊ per ſillabas dictionibus ⁊ per dictiones orationibus. et dicitur accentus quaſi ad aliud cantus. qꝛ talis menſura eleuationis vel depreſſionis eſt quidam cantus ordinatus ad exprimendum conceptus mentis. ⁊ diuidit per grauez acutum ⁊ circumflexuz. Cuius diuiſionis ratio eſt quia omnis accentus eſt ſimplex vel mixtus ſi ſimplex hoc eſt dupliciter. vel fit cum depreſſione vocis ⁊ ſic eſt grauis. vel cum eleuatione et ſic eſt acutus. ſi eſt mixtus ex eleuatione et depreſſiōe ſic eſt circumflexus. ⁊ hoꝝ diffinitiones ſatis patent in textu. vnde hic non conſideratur accentus inquātum eſt paſſio vocis ſignificatiue abſolute ſicut in gramatica. ſed conſideratur inquantū diuerſitas accentus eiuſdem dictōnis eſt cum pluralitate ſignificatoruz. ratione cuius poteſt ſumi vna fallacia. Secundo ſciendum ꝙ fallacia accentus eſt ydoneitas decipiēdi proueniēs ex materiali vnitate dictions diuerſe ſecūduz moduz proferēdi ⁊ ſm ſignificata. Et eius cauſa apparentie eſt materialis vnitas dictōis plura ſignificātis ratione cuius creditur ꝙ ſicut illa vox eſt materialiter vna ꝙ ita habeat vnum accentum ⁊ vnum ſignificatum. ⁊ per hoc ſumitur vna maxima in hac fallacia in qua fundantur omnes ꝑalogiſmi hui⁹ fallacie. Sed cauſa defectus eius eſt diuerſitas ſignificatoruz illi⁹ dictiōis diuerſe in modo proferendi. ⁊ ꝑ hoc patet ꝙ accentus nō eſt cauſa apparentie nec cauſa defectus huius fallacie. ſed concomitatur cauſam defectus. quia ſecundum plures accentus dictio habet plura ſignificata. ⁊ hec diuerſitas accent⁹ eſt ſignum diuerſe ſignificationis. ⁊ licet ſint quatuor accidentia dictionis .ſ. lrāꝝ. numerus. ſpiritus. tēpus ⁊ accentus. tamē ab alijs non ſumit̄ vna fallacia ſicut ſm accentū. vnde per numeruz lrāꝝ non cauſatur vna fallacia. qꝛ variaio tali nūero non manet. idemtitas vocis ſed ſecūduz ſpūm vel aſpirationem dictionis que deſignatur per li. et per tp̄s ſcd̄m ꝙ aliqua ſimilia habent duo tpa ſi ſit longa vel vnum ſi ſit breuis. poteſt cauſari iſta fallā ſed hoc eſt ſolum in q̄ntum variatio ſpiritus vel temporis cauſat variationez accentus ⁊ modi proferendi: ideo iſta fallā melius denomiatur ab accētu q̄ ab alijs ⁊ in omnibus ꝑalogiſmis huius fallacie fit variacio accentus non autez ſpiritus vel tpis. Tercio ſciendum ꝙ huius fallacie duo ſunt mōi. primus modus eſt quando dictō potentialr̄ vna poteſt regi diuerſis accentibus ſm quez ſic paralogizatur quicunqꝫ vult pendere vult ſuſpendi. ſed tortor pendens hominez vult pendere. ergo tortor vult ſuſpendi. Solutio vtraqꝫ premiſſaruz eſt duplex quia pendere vnomō poteſt capi neutraliter vt venit de pēdeo des. ⁊ ſic habet mediā longam. Alio mō actiue vt veit a pēdo dis. ⁊ ſic hꝫ mediaz breuem. ſi in vtraqꝫ premiſſarū ſumat̄ neutraliter. maior eſt vera. ⁊ minor falſa. ⁊ ſi in vtraqꝫ teneat̄ actiue ⁊ eſt econtra ⁊ in iſtis duob⁹ modis ſequitur concluſio. Sꝫ ſi in maiore ſumat̄ neutraliter. ⁊ in miore actie. vtraqꝫ premiſſaruz eſt vera. ⁊ non ſequitur concluſio. ſꝫ committit̄ fallacia accentus Et ſimiliter diceret̄ de iſto paralogiſmo oīs populus eſt arbor gēs eſt populus: ergo gens eſt arbor. diſtinguendo ambas premiſſas. Quarto ſciendum ꝙ ſecundus modus fit qn̄ aliqua vox pōt eſſe dictio vel oratio. ſm quez modū ſic paralogizat̄. quicqnid preſtat alteri dat alteri. vnus lapis preſtat alteri: ergo vnus lapis dat aliquid alteri. Solutio vtraqꝫ premiſſaruz eſt duplex qꝛ preſtat poteſt eſſe dictio vel oratio. ſi in vtraqꝫ premiſſaꝝ ſumat̄ vt dictio maior eſt vera ⁊ minor falſa ⁊ ſic in vtraqꝫ premiſſaruz ſumat̄ vt oratio eſt ecōtra ⁊ iſtis duobus mōis ſequit̄ cōcluſio. Sꝫ ſi in maiore teneatur vt dictio ⁊ in miore vt oratio āhe premiſſe ſunt vere. ⁊ non ſequit̄ concluſio. Similiter poteſt diſtingui de illa orōe Metuo longas pereunte noctes lidia dormis quia metuo pōt eſſe vnum verbuz tm̄. ⁊ ſic idem eſt ꝙ timeo. Alio mō poteſt eſſe duo pronoīa .ſ. me ⁊ tuo. tercio mō pōt eſſe vnuz nomen cū vna interiectiōe .ſ. metu ⁊ o. quarto mō pn̄t eſſe tres dictioues .ſ. duo pronomīa cū vna interiectōe .ſ. me tu ⁊ o ⁊ ſm hoc ſic paralogizatur. Quicūqꝫ dicit metuo longas pereunte noctes lidia dormis. dicit ſe timere. ſed dicens me tuo lōgas pereunte noctes lidia dormis non dicit ſe timere ergo non dicens ſe timere dicit ſe timere. Soluitur diſtinguendo ꝑmiſſas ſm diſtinctū prepoſitaz. Sed contra predicta arguit̄ primo ſic. Accentus eſt depreſſio vel eleuatio ſillabe alicuius dictionis cuz accentus acutus ſit

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

eleuatio ⁊ ḡuis depſſio. ſillabe. ḡ non ē
regula ad eleuandū vel depmendū ſilla
bam. Secūdo ſic omne ḡue vel acu
tum eſt corpus nullꝰ accētus eſt corpus
ergo nullus accentꝰ eſt ḡuis vel acutus.
Quarto ſic. in iſto palogiſmo oīs
populus eſt arbor gēs eſt populꝰ ergo
gēs eſt arbor: cōmittit falla equocatiōis
quia populꝰ ſignificat equoce arborē et
colectiōz gentis ḡ non eſt in prio modo
huiꝰ falle. Tercio ſic nlla falla ſumit ab
illo qd̄ impedit deceptōez. ſz accentꝰ im
pedit deceptiōz qꝛ ſecundū diſtictos ⁊
diuerſos accentꝰ alicuiꝰ dictiōis cognoſ
cunt diuſa ſignificata eius ḡ ſm accētuz
non ſumitur aliq̄ fallacia. Quīto ſic
in iſto argumēto quicq̄d hꝫ frnaz dilecti
onem hꝫ amorē dei. vſurariꝰ habet ſup
mnaz dilectionē. ḡ habet amorē dei: nō
eſt vna dictio materialr. qꝛ ſupernaz ali
ter ſcribit qn̄ eſt vna dictio et q̄ndo eſt
plures dictōes. ḡ male pōitur exemplū
illud in ſecūdo mō huius falle. Ad
primū dr̄ ꝙ accentus ſm ſuū materiale
bene ē eleuatio vl̄ depreſſio alcuiꝰ ſilla
be: ſed tn̄ ſcōm ſuum formale bene eſt lex
vel regula vl̄ menſura talis eleuatiōnis
vel depreſſionis. Ad ſm dicitur ꝙ ſi
capiat graue ⁊ acutū proprie ſic omne
graue vel acutū eſt corpus ſz ſi capiat
tranſumptiue vt hic ſumit maior eſt fal
ſa. dicit enim accentus grauis ſm ſimili
tudinez qꝛ ſicut corpus graue mouetur
deorſuz ita ⁊ accentus grauis. ⁊ ſicut cor
pus leue tendit ſurſum: ita accentꝰ acutꝰ
ſm ſimilitudinē. ⁊ ſicut corpus dr̄ acutū
qꝛ faciliter pungit ⁊ penetrat ſenſuz tac
tus: ſic accentꝰ dr̄ acutus qꝛ faciliter pe
netrat auditū p eleuatōez ſillabe. Ad
terciū dr̄. ꝙ lꝫ reſpectu cognoſcentis di
uerſitatē accentus ⁊ ſignificatoꝝ dictio
nis diuerſus accentus impediat decep
tōez: tn̄ reſpectu cognoſcentis pluralita
tez ſignificatoꝝ dictiōis conſequentem

plures accentus bene pōt cauſare decep
tōem. Ad quartū dr̄ ꝙ ſi capiat gene
raliter equiuocatio pro quacūq; pluralita
te ſignificatoꝝ eiuſdez dictōis ibi eſt eq̄
uocatio: ſz ſi capiat proprie ꝓ pluralitate
ſignificatoꝝ que eſt cum actualiꝰ vnitate
voc̄ ſicut capit in fallacia equiuocatiōis
ſic non eſt ibi equiuocatō. Ad quintū
dr̄ ꝙ lꝫ li ſupernaz variet in numero lraꝝ
ſm ſcripturaz tn̄ eſt variatio minima in
ꝓnuntiatōe lraꝝ ⁊ ſillabaꝝ ideo dr̄ mane
re eadez vox materialiter.

f Igura eſt. Poſtq̄ autor detia
uit de fallacijs peccātibꝰ ſm mlꝰ
tiplex actuale ⁊ potentiale. hic
coſequenter detiat de vltima fallacia in
dictōe que peccat ſm multiplex fantaſti
cuz. ſ. de fallacia figure dictōis. pro cuius
intellectu deſcribit in textu figura proprie
dicta. figura eſt que terio vl̄ teris claudit
terio ſicut circulus ꝙ vnica linea circulari
claudit. et terminis ſicut triāgulus et qua
driāgulus vn̄ talis figura proprie dicta
eſt termiatio ſubſtantie vel quātitatis in
ſubſtantia ⁊ tranſumptiue per ſimilitudinē
ad talez figuraz teriatio dictōis: dr̄ figura
dictōis ſiue teriatio ſit. ex parte vocis ſiue
ſignificatōis vel mōi ſignificandi. ⁊ iō fi
gura dictōis eſt ſimilis teriatio duaꝝ dic
tionuz ⁊ ſm talez ſimilitudinez termiatio
nuz ſumit multiplex fantaſticuz quod eſt
dictio tm̄ vnuz ſignificans que propter ſi
militudinez cuz alia dictione videt aliud
ſignificare vt prius dictuz eſt. Primo
ſciendū ꝙ ſm tale multiplex ſumit falla
cia figure dictionis que eſt ydoneitas de
cipiendi prouenieēs ex ſimili teriatione di
ctionis cuz alia dictione non idez ſignifi
cantis ſiue prouenieēs ex ſimili figura du
aruz dictionuz inter ſe diſſimiliuz ⁊ eiꝰ cā
apparentie eſt ſimilis figura vel teriatio
vnius dictionis cuz alia dictione nō idē
ſignificante propter quaz ſimilitudinem
credimus ꝙ ſicut ille dictōnes conueniūt

in ſimili terminatione vel figura ꝙ etiaz
cōueniant in ſignificatoꝰ vl̄ in aliq̄ modo
ſignificādi i quo diſcōueniunt. ⁊ inde pōt
cauſari deceptio penes hāc fallaciā. Sz
cauſa defectꝰ eſt diuſitas dictionuz con
uenientiū in ſilī figura. Et qꝛ iſta fallacia
ſumit ex ſimili tiatione dictionū inter ſe.
⁊ illa termiatio fit triplr. ſ. in voce. in mō
ſignificādi ⁊ in ſignificatiōe duaꝝ dictio
num. ideo ſm hoc ſumunt tres mōi huiꝰ
fallacie. Secūdo ſciendū ꝙ primus
modus huiꝰ falle eſt qn̄ propter ſimilem
termiationez vocis credit cōueniētia dic
tionū in ſignificato vl̄ in mō ſignificandi
exēplum primi. ſecare ⁊ vigere ſilr termi
nant. ſz ſecare ſignificat actiōez: ḡ vigere
ſignificat actōez. ibi ꝓpter ſimilē termina
tōnez vocis illaꝝ dictōnuz pōt credi con
ueniētia eaꝝ i ſignificato. ſ. ꝙ vtraq; ſig
nificet actōez: exēpluz ſecūdi: vt qualis ē
muſa talis eſt poeta. ſed muſa eſt femini
ni generis ergo ⁊ poeta. ibi ꝓpter ſimilez
terminatōez vocis credit cōueniētia illa
ruz dictionuz i mō ſignificādi q̄ eſt genuſ
Et ſoluunt iſti palogiſmi negādo cōſeq̄n
tiā. qꝛ ꝓpter ſimilē terminatōez vocis ali
quaꝝ dictōnuz nō ſequit cōueniētia eaꝝ
i ſignificato vel i mō ſignificādi. Ter
cio ſciēduz ꝙ ſcdꝰ modꝰ huiꝰ falle ē qn̄ ꝓp
ter ſilitudinez duaꝝ dictōnuz in aliq̄ mō
ſignificādi credit cōueniētia eaꝝ i ſignifi
cato vl̄ i alio mō ſignificādi. Et ſcēm hūc
modū qn̄q; mutat res vniꝰ p̄dicamēti in
rē alteriꝰ: vel vna ſpēs i aliā q̄tuz ad ſub
ſūptōez. Exēpluz primi. vt q̄cq̄d heri vi
diſti hodie vides: albū heri vidiſti. ergo
albū hodie vides ibi ꝓpter ſimilitudinez
illiꝰ qd̄ diſtribuit p q̄cq̄d. ⁊ albuz qd̄ ſigni
ficat p moduz cōcreti. ⁊ p hoc ꝙ aliq̄ mō
ſignificat p modū ſubſtācie credit ꝙ ſub
illo diſtributo ſubſtācie q̄cq̄d hn̄ ſuāt al
bū: qd̄ ſignificat q̄litatē ⁊ ita ſubſtācia mu
tat i q̄litatē q̄tuz ad ſubſūptōez. Simili
ter hic. q̄cq̄d heri emiſti hodie comediſti

crudas carnes heri emiſti: ḡ carnes cru
das hodie comediſti. Exempluz ſecūdi
qn̄cunq; cōmediſti fuiſti hō. ſed decies
cōediſti. ḡ decies fuiſti hō qn̄cūq; ⁊ de
cies cōueniunt i hoc ꝙ vtrūq; ſignificat
p modum quantitatis. ſed qn̄cunq; di
ſtribuit pro re ſe habente per modum
q̄titatis continue. ⁊ decies ſignificat p
modum quantitatis diſcrete. ⁊ ideo ſub
diſtributiuo q̄titatis cōtinue ſumit diſ
cretū. ⁊ ſic vna q̄titas mutat i aliā. q̄tuz
ad ſubſumptōnez. Similiter hic: quem
cūq; diligis eſt amicꝰ tuus matrē diligꝭ
ḡ mater eſt amicꝰ tuus: ibi ꝓpter conue
nientiā i mō ſignificandi ſubſtācie cre
dit ꝙ mr ⁊ illud diſtributiuū q̄mcunq;
hēant conueniētiaz i genere. qd̄ tn̄ ē fal
ſuz. Et ſoluunt oēs iſti palogiſmi negā
do conſeq̄ntiaz. qꝛ ꝓpter ſimilitudiēz ali
quaꝝ dictōnuz i mō ſignificādi nō ſeq̄t
cōueniētia earum i ſignificato vel i alio
mō ſignificandi. Quarto ſciendū ꝙ
terciꝰ modꝰ ſumit qn̄ ꝓpter ſimilitudiēz
duaꝝ dictōnuz i ſignificatōe credit cōue
niētia eaꝝ i mō ſignificādi. Exēplū vt ō
ne aīal eſt albuz. plato ē aīal ḡ plato eſt
album. ibi ꝓpter cōuenientiā platōis ⁊
aīalis in ſignificato infert conuenientia
eoꝝ in genere. Similr hic oīs petra eſt
alba. lapis eſt petra. ḡ lapis eſt alba. Si
militer hic oēs hoīes currūt ſortes
eſt homo: ḡ ſortes currūt. ibi ꝓpter ſimi
lem ſignificatōz ſortis ⁊ hōis infertur ſi
militudo eoꝝ in mō ſignificādi: qui eſt
minus. Silr hic aīal eſt ſor. animal eſt
plato ⁊ ſic de alijs. ḡ aīal eſt omnis hō.
ibi ꝓpter cōuenientiā aīalis cum ſorte ⁊
platōe an̄cedente credit ꝙ habeat ſimi
lem ſuppoſitiōz i an̄cedente ⁊ cōſeq̄nte
⁊ tam̄ arguitur a pluribꝰ ſuppoſitionibꝰ
detiatis ad vnam detiatam reſpectu hꝰ
termini aīal. Et ſoluūtur palogiſmi ne
gando cōſequentiā qꝛ propter ſimilem
ſignificationē duaꝝ dictionū non ſeq̄

tur cōuenientia in q̊libet mō ſignificādi
Et cum dr̄ in textu ꝙ iſte modꝰ ꝓuenit
ex diūſa ſuppoſitōe: per diūſaꝫ ſuppoſi
tionē intelligit̄ diūſitas in alijs mōis ſig
nificādi. vnde in hoc mō apparēcia ſu-
mitur a ſimili ſignificatiōe dictionum. ⁊
cauſa defectus ſumit̄ ex diſſimili mō ſig
nificādi. Sꝫ cōtra p̄dicta arguit̄ prio
ſic nullꝰ terminꝰ claudit̄ termio vl̄ termis
ſꝫ figura ē terminꝰ q̄ntitatis. g̊ figura nō
claudit̄ termio vel terminis. Secūdo ſic
ī circulo nullꝰ ē terminꝰ ī actu ſed ſūt īfi
niti termini in potentia. qꝛ linea circula
ri ſcđm potētiaꝫ ſūt īfinita pūcta. g̊ male
dr̄ ꝙ circulꝰ claudit̄ vno terio tm̄. Ter
cio ſic. ſicut eſt termiatio dictōis: ita eſt
termiatio oꝛonis. ſꝫ nulla ē fallacia figu
re oꝛonis. g̊ nulla dꝫ poni fallacia figu-
re dictōnis Quarto ſic. res vniꝰ p̄dica
mēti nunq̄ mutat̄ ī rē alteriꝰ p̄dicamenti
ſicut ſubſtācia nunq̄ mutat̄ ī accidens.
nec cōtra. g̊ male dr̄ in ſecūdo mō ꝙ res
vniꝰ p̄dicamēti mutatur in rem alterius
predicamēti Quinto ſic. deceptō que
ꝓuenit ex ꝑte ſignificatoꝝ alicuiꝰ dictio
nis ꝓueit ex ꝑte rei. g̊ ē fallacia extra dic
tōeꝫ. ⁊ nō fit ibi deceptio in iſta fallacia
g̊ male ponit̄ tercius modꝰ huiꝰ fallacie.

Ad primuꝫ dr̄ ꝙ figura materialiter
capta ꝑ q̄titate figurata nō eſt terminꝰ
reſpectu q̄litatis termināti s ipſam: licet
ſit terminꝰ reſpectu materie. ſꝫ figura cap
ta formaliter ꝑ q̄litate q̄ ē terminatio q̄
titatis bn̄ eſt terminꝰ. ſed hic primo mō
accipit̄ figura. Ad ſecūduꝫ dr̄ ꝙ licet
linea circularis nō claudat̄ aliq̊ termino
qꝛ ī ſe ē termiata: tm̄ circulꝰ q̄ eſt ſupfici-
es rotūda īcluſa ī linea circulari bn̄ clau
dit̄ vno termino. ſ. linea circulari q̄ ē cir-
cūferentia eiꝰ. Ad terciū dr̄ ꝙ oꝛo nō
hꝫ primo ⁊ ꝑ ſe figurā vel termiatōeꝫ ſꝫ
ſolū ex cōſequēti ꝑ ſuas dictōes. iđo nō
ponitur fallacia figure oꝛonis: alia a fal
lacia figure dictōis. Ad quartū dr̄ ꝙ
res vniꝰ p̄dicamēti nō pōt ſecūduꝫ ſuam
eſſentiā mutari ī rē alteriꝰ p̄dicamēti: ſed
bn̄ ſcđm ſubſūptōnem. q̄n. ſ. ſub ſigno di-
ſtributiuo dꝫ ſumi res vniꝰ p̄dicamēti. et
ſumit̄ res alteriꝰ p̄dicamēti. Ad q̄ntuꝫ
dr̄ ꝙ ſi cōſiderētur ſignificata dictionum
ſcđm ſe ⁊ ī rōne reꝝ ſic ab ipſis ſumūtur
fallacie extra dictōem. ſꝫ ſi conſiderētur ī
q̄tuꝫ ꝑ ſignificata ꝓueit ſimilitudo dictō
nū bn̄ pn̄t cāre fallaciā ī dictōe. ⁊ hoc mō
fit ī iſta fallacia. n̄ eni ē īcōueniēs. ꝙ ſcđꝫ
diuerſas cās apparētie ſint ī codeꝫ ꝑalo-
giſio diuerſe fallacie. vn̄ oīs ꝑalogiſmi
huiꝰ fallacie aliq̊ mō peccāt penes fallaci
aꝫ accidenꝭ licet nō rōne cauſe appētie
huiꝰ fallacie ⁊ hec de fallaciis in dictione

Sequit̄ de fall'is extra dictōeꝫ

Poſtq̄ auctoꝛ determiauit de fal
laciis ī dictōe: hic cōſeq̄nter deter
minat de fall'is extra dictōeꝫ Cuiꝰ oꝛdinis
rō eſt qꝛ fallacie īter ſe oꝛdinātur ſcđꝫ ꝙ
habēt maioꝛeꝫ vel mioꝛeꝫ cām appētie
ſꝫ fallacie in dictōe hn̄t maioꝛē cām appē
tie q̄ fallacie extra dictōem. ⁊ magis ꝓpe
⁊ faciliꝰ pn̄t cāre deceptōem reſpondētis
qꝛ magis ꝓpe ⁊ faciliꝰ pn̄t cāri deceptōes
reſpōdentis ꝓpter multiplicitateꝫ dictio
nis vel oꝛonis. ſi ignoꝛet ipām: q̄ ꝓpt̄ di
ūſas hitudies reꝝ. mō fall'e ī dictōe cānt
deceptōnem ſcđꝫ voces fallacie v̄o extra
dictōem cānt deceptōem ex ꝑte reꝝ. ſꝫ in
diſputatōue voces p̄cedūt res q̄ median
tibꝰ vocibꝰ in diſputatōe accipiūt̄. Pri
mo ſciendū ꝙ fallacia in dictōe ⁊ fallacia
extra dictōem īter ſe cōueiunt ⁊ differunt
vn̄ cōueīunt ī hoc qꝛ oēs hn̄t cām defec
tus ex ꝑte rei. ſꝫ differūt triplr̄. Primo qꝛ
fallacie ī dictōe ſumūt cāꝫ appentie ex ꝑ
te vocis ſignificatiue. ſ. dictōis vel oꝛonis
multiplicis. fallacie v̄o extra dictōneꝫ ſu
mūt cām appentie ex ꝑte rei ſignificate ꝑ
vocē. vn̄ ſecūduꝫ diuerſas habitudiēs re
rum q̄ a reſpōdēte ignoꝛātur pōt ſumi cā
appentie. ⁊ etiā cā defectus fallacie extra
dictōem. Secūdo differūt in mō decipiē
di. qꝛ fallacie in dictōe magꝭ decipiūt ho
minem cum aliis diſputando. quam per
ſe ipſum conſiderando. qꝛ hō per ſe conſi
derās nō ignoꝛat multiplicitateꝫ dictōniſ
vel oꝛois q̄n capit eā eq̄uoce fallacie v̄o
extra dictōem magis decipiūt homieꝫ ꝑ
ſeipſuꝫ conſiderādo. q̄n hō ignoꝛat habi
tudies reꝝ ⁊ ꝑ ſeipſuꝫ ſilogizando deci
pit ſeipſuꝫ. Tercio differūt q̄tuꝫ ad ſolu
tiones ſuoꝝ ꝑalogiſmoꝝ. qꝛ oēs ꝑalogiſ
mi fallaciaꝝ ī dictione debēt ſolui ꝑ diſti
ctōem alicuiꝰ p̄miſſaꝝ. excepta tn̄ fallacia
figure dictionis in q̄ ſoluūtur ꝑ intercmp
tōeꝫ ꝯſeq̄ntie. ſꝫ ī oībꝰ fallijs extra dictōeꝫ
oēs ſoluūtur ꝑ ītcrēptōem vel conſequē
tie vl̄ p̄miſſaꝝ. vn̄ ī oībꝰ iſtis ſoluūtur ne
gando cōſeq̄ntiaꝫ niſi in fallacia petitōis
principii vbi ſoluūtur negādo an̄cedens.

Secūdo ſciēduꝫ ꝙ ſolutio ꝑalogiſmi
eſt manifeſtatio ſilogiſmi falſi: Et diuidit̄
ꝑ ſolutōem rectā: ⁊ per ſolutōem appen-
teꝫ. Appens ſolutio eſt maīfeſtatio ſill'i
falſi nō oſtendēdo ꝓpter q̄d eſt falſus. vt
ſi negetur cōſequētia ſill'i dicēdo ī genera
li ꝙ ibi eſt fallacia accidēꝭ. nō oſtēdēdo
ī ſpeciali cāꝫ ꝓpt̄ q̄ ibi cōmittitur fall'a. ſꝫ
ſolutō recta ē maīfeſtatio ſill'i falſi oñden
do ꝓpt̄ q̄d ē falſꝰ. vt q̄ oñdit ī ſpāli in ali-
q̊ ꝑalogiſmo ꝓpt̄ q̄d eſt aliq̄ fall'a. Et q̄a
ſill'us pōt dici falſus. dupliciter. ſ. ſm̄ p̄miſ
ſas q̄n aliq̄ p̄miſſaꝝ ē falſa. ⁊ ſm̄ illatōeꝫ
q̄n ē ſill'us peccans ī foꝛma. iō duplr̄ pōt
fieri ſolutio: q̄ ē maīfeſtatio ſill'i falſi. ſ. oñ
dēdo falſitatē p̄miſſaꝝ: aut defectū conſe
quētie. Tercio ſciēdū ꝙ p̄us q̄ auctoꝛ
ī ſpeciali determiet de fallacijs extra dic
tōem. p̄mo enumerat ipſas ī gn̄ali: dicens
ꝙ ſūt ſeptē. ſ. accidēs. ſm̄ quid ad ſimplr̄
ignoꝛātia elenchi. petitio p̄ncipij. cōſeq̄nꝭ
nō cā vt cā. ⁊ ſcđm plures īterrogationes
vt vnā. Quaꝝ ſic hētur ſufficientia. qꝛ oīs
fallacia extra dictōem peccat cōtra elen-
chuꝫ. vel g̊ peccat ī ꝓbatōe. ⁊ ſic petitō p̄n
cipij. vel ī illatōne. ⁊ hoc ē dupliciter vel
in ea ē appenter cōſeq̄ntia ſill'i. vel enti
memat̄ꝭ. ſi p̄muꝫ hoc ē dupliciter. vel eſt
ibi appentia cōſeq̄ntie ſill'i oſtēſiui ⁊ ſic
ē accidēs. vel ſill'i ad īpoſſibile. ⁊ ſic eſt
fallacia nō cāe vt cāe. ſi v̄o ſit appenter
cōſeq̄ntia ⁊ hitudo localis. hoc ē q̄d du-
pliciter vel ibi ē appenter locus a ꝑte in
mō ad ſuū totū ⁊ ſic ē fallacia ſm̄ q̄d ad
ſimpliciter. vel hitudo ꝑtiuꝫ ītegralium
ſimt̄ ſūptaꝝ ad ſuū totū ⁊ ſic ē ignoꝛātia
elenchi. vel ē ibi hitudo cōuertibiliuꝫ. ⁊
ſic ē fallacia cōſeq̄ntꝭ vbi credit̄ cōuerti-
bilitas accidentis ⁊ cōſeq̄ntꝭ. eo ꝙ vnuꝫ
ſeq̄tur ad aliud vel ibi ē hitudo totiꝰ in
tegralis ad ſuā ꝑteꝫ appenter tm̄. ⁊ ſic ē
fallacia ſm̄ plures īterrogatōes vt vnā

Quarto ſciendū ꝙ aliter ex ꝑte reꝝ ⁊
entis diuiſionuꝫ pōt ſumi numerꝰ falla
ciaꝝ extra dictōem eo ꝙ ſumūt cām ap-
pentie ex ꝑte rei ſm̄ diuerſas hitudines
ꝑtiū entis. iō ſꝫ plures dīones entꝭ pn̄t
diſtigui ad īuiceꝫ. vn̄ p̄ma diuiſio ē qua
ens didit̄ ī ſubāꝫ ⁊ accidēs. ſꝫ q̄ accipit̄
ibi fall'a accidēꝭ. Alia ē dīo entis peneſ
perfectū ⁊ īperfectū. ⁊ ſm̄ cōueīentiā mē
broꝝ eiꝰ ſuitur fall'a ſm̄ q̄d ad ſimplici-
ter. Tercia dīo ē ꝑ oppoſitū ⁊ n̄ oppoſi
tū. ſm̄ q̄ ſuitur ignoꝛātia elēchi. Quar-
ta dīo ē ꝑ idē ⁊ diuerſuꝫ. ſm̄ q̄ ſuitur pe
titio p̄ncipij. Quīta ē penes p̄us ⁊ poſte
riꝰ ſm̄ q̄ ſuitur fall'a cōſeq̄ntis. Sexta ē
penes cāꝫ ⁊ effectū ſiue nō cāꝫ ſꝫ q̄ ſui-
tur nō cā vt cā. Septīa dīo entis ē ꝑ vnū
⁊ multa ſm̄ q̄ ſuitur fall'a ſm̄ plures īter
rogatōes vt vnā. Et qꝛ īter iſtas fall'as
maior ē idoneitas decipiendi ⁊ cā appē
tie in fallacia accidentꝭ q̄ ī alijs. iđo de
ipſa p̄ꝰ ē determinādꝰ. Ex q̄bꝰ pꝫ oꝛdo
⁊ differētia fallaciaꝝ extra dictōeꝫ a fal
lacijs in dictione. ⁊ etiā pꝫ numerꝰ ⁊ oꝛ-
do eaꝝ īter ſe: Cōtra p̄dicta arguitur
p̄mo ſic. fall'e extra dictōem cānt̄ a rebuſ
⁊ fallacie in dictōe cāntur a dictionibus

ſed res ꝓcedūt dictōes cū ſint cāe eaꝝ ǧ
fallacie extra dictōem debēt ꝓcedere fal
lacias ī dictōe. Secūdo aꝛ ſic. fallacia
ſolū cāt deceptōem in diſputatōe litigio
ſa. ſʒ nullꝰ ꝑ ſe cōſiderādo facit ſibi ipſi
diſputatōem litigioſaʒ ǧ male dictū ē ꝙ
fallacie extra dictōem decipiūt hoīeʒ ꝑ
ſeipſuʒ cōſiderādo. Tercio ſ. c. oīs ꝑ
alogiſmi peccātes in forma debēt ſolui
ꝑ diſtīctōem vt dr̄ ī ſecūdo elēcoꝝ. ǧ pa
logiſmi extra dictōem cū ſint peccātes ī
forma debēt ſolui ꝑ diſtīctōeʒ ⁊ nō ꝑ ne
gatōeʒ ſicut ꝓus dictū eſt. Quarto ſic
fallacia cōſeq̄ntꝭ ē ps fallacie accidentiſ
qꝛ vbicūqꝫ ē cōſeq̄ns ibi ē accidēs. ſed
ps nō diſtiguit ꝯ ſuū totū. ǧ ille due fal
lacie nō diſtigunt̄ iter ſe nec ſūt ſeptem
fallacie extra dictōem. Quīto ſic. illa fal
lacia eſt pria inter fallās ex̄ dictōeʒ que
magꝭ peccat ꝯ elenchuʒ. ſʒ ignorātia elē
chi magꝭ peccat cōtra elenchū oībus ali
is. ǧ ipſa eſt prima inter ōes fallacias ex̄
drīaʒ ⁊ non fallacia accidentꝭ. Ad ꝓ
muʒ dr̄ ꝙ lʒ res ordīe nature precedant
dictōnes ⁊ ſm ſe. non tn̄ precedūt ſm ꝙ
cadūt in diſputatōe litigioſa. ſʒ magꝭ ſe
quunt̄ iō non oportʒ fallās extra dictōʒ
ꝓcedere alias. Ad ſm dr̄ ꝙ lʒ hō nō
faciat ſcienter ſibi ipſi diſputatōeʒ litigi
oſaʒ: tn̄ ignoranter pōt ſibi ipſi facere di
ſputatōeʒ ſophiſticaʒ ⁊ ſe ipm̄ decipere
arguēdo ⁊ reſpōdēdo ſibi ipi. iō ad tale
īconueīens euitāduʒ optimū ē cognoſce
re fallās extra dictōeʒ: ne hō ꝑ ſuā argu
mētationem conducat ſeipſuʒ ī errores.

Ad terciū dr̄. ꝙ licʒ ꝑalogiſmi fallacia
ruʒ extra dictōem poſſint ſolui ꝑ diſtinc
tōem diūſaꝝ hitudinuʒ eiuſdeʒ rei: n̄ tn̄
per diſtictōem alicuiꝰ ꝓpōnis multiplicꝭ
de q̄ itelligit̄ ꝙ nō hn̄t ſolui per diſiunc
tōem. ⁊ de diſtictōne gn̄aliter capta pro
diſtictōe reꝝ ⁊ vocū multipliciū itelligit̄
dictū ariſtotelis ī ſo elēcoꝝ. Ad quar
tū dr̄ ꝙ licʒ conſeq̄ns ſit ps accidētalis
⁊ materialis accidētis. eo ꝙ ī oībꝰ paralo
giſmis fallē conſeq̄ntis reperit̄ eſſe falla
accidentꝭ ſm aliā cām apparētie ⁊ nō ecō
tra: qꝛ ī aliq̄bꝰ eſt accidēs vbi tn̄ nō ē con
ſeq̄ns. tn̄ fallacia cōſeq̄ntꝭ nō eſt pars for
malis accidentꝭ. ſʒ eſt ab ipſa formaliter
diſtincta. Ad q̄ntuʒ dr̄ ꝙ negat̄ maior
qꝛ iſte fallacie nō ordinātur iter ſe ſm ꝙ
magis peccāt vel deficiūt cōtra elēchū et
ſm ſuas cās defectꝰ: ſʒ ordinant̄ ſm ſuas
cās apparētie vt dictum eſt.

a Ccidens eſt quod. Poſtquā
auctor determinauit de fallacijs
extra dictōem enuērādo ipſas in
gn̄ali. hic cōſeq̄nter ī ſpāli detiat de ipſis
⁊ ꝓmo de fallacia accidētis q̄ efficatior ē
inter oīs fallacias ad decipiēdum. rōne
cuiꝰ ſic ꝓmo diffinit accidens. accidēs eſt
qꝺ ē extraneū rei. i. ī parte idē ⁊ ī parte di
ūſuʒ ab alio. Accidēs aūt tripliciter capit̄
vno mō ꝓ illo qꝺ dicit abſolute naturam
accidentꝭ. vt diuidit̄ cōtra ſubām. ⁊ ſic nō
capit̄ hic. Alio mō ſumit̄ magꝭ coīter ꝓ oī
illo qꝺ aduenit rei ⁊ eſt extra eſſentiaʒ eiꝰ
⁊ itellectuʒ. ⁊ hoc mō iferius dr̄ accidere
ſuo ſuperiori: ⁊ iſtis duobꝰ modis nō ſumit̄
hic accidēs. Tercio mō accipit̄ accidens
coīter ꝓ illo qꝺ eſt extraneū alteri inq̄tuʒ
ſtat ſub aliq̄ tercio. ⁊ hoc mō nō ſolū infe
rius accidit ſuperiori: ſʒ ſuperiꝰ iferiori. vt
ſi ſor. capiat̄ ſub iſto attributo īdiuiduuʒ
homo accidit ſorti. qꝛ eſt ſibi extraneꝰ in
q̄ntum ſorti conuenit intentio indiuidui.
hō. n. partiʒ cōuenit ⁊ parti dr̄t cū ſor. iō
per hoc dr̄ ſibi accn̄s ⁊ pro tali accn̄ti dat̄
iſta diffinitio: ⁊ ab ipſo ſumit̄ fallā accn̄tꝭ

Primo ſciēduʒ ꝙ ī fallacia accn̄tis ſēꝑ
tria req̄runt̄. ſ. attributū. res ſubiecta. ⁊ ac
cidēs. Attributū eſt maior extremitas q̄
in ꝓmiſſis ꝓmo attribuit̄ medio. Res au
teʒ ſubiecta eſt illud qꝺ primo ſubicit̄ at
tributo vel in actu vel in aptitudie. Acci
dens vō ē illud qꝺ ꝑtiʒ cōuenit ⁊ partim
dr̄t a re ſubiecta. ⁊ accidit ſibi inq̄ntū ſtat
ſub tali attributo vt hic ſortes ē īdiuiduū
hō ē ſortes ǧ hō ē īdiuiduū. Indiuiduuʒ
eſt attributum. ſortes ē res ſubiecta. ⁊ hō
accidit ſorti ea ꝑte q̄ ſortes ſtat ſub iſto
attributo: qꝺ cōuenit ſorti inq̄tuʒ dr̄t ab
hoīe. ⁊ ide ſumunt̄ cāe huiꝰ fallē. Cā appꝑ
entie eiꝰ ē ꝑtialis cōueniētia accn̄tis cum
re ſubiecta: ꝓpt̄ q̄ credit̄ ꝙ accn̄s cōueni
at cū re ſubiecta ea ꝑte q̄ ſibi conuenit at
tributū. Cā falſitatꝭ ē diuerſitas accn̄tis ⁊
rei ſubiecte vel ipſius medij qꝺ ſm diuer
ſas rōnes cōuenit cū extremis. Et ſʒ hoc
ſic diffinit̄ hec fallacia. ꝙ ē idoneitas de-
cipiendi proueniēs ex ꝑtiali conueīentia
accn̄tis cū re ſubiecta: q̄ tn̄ dr̄t ſʒ diuer
ſas rōnes: vn̄ ſemꝑ cōmittit̄ hec fallacia
qn̄ ꝓpter cōueniētiam duoꝝ ī vno tercio
ſm diuerſas rōnes credit̄ cōuenientia eo
ruʒ iter ſe aut qn̄ vnū negat̄ ab alio ea ꝑ
te qua differt a ſuo accn̄te. ⁊ ꝓpt̄ hoc ne-
gat̄ de ſuo accn̄te. Secūdo ſciēduʒ ꝙ
huiꝰ fallē ponunt̄ tres modi. primꝰ modꝰ
ē qn̄ accn̄s eſt īferius rei ſubiecte. ⁊ ꝓpter
hoc ꝓpriuʒ attributuʒ rei ſubiecte attribu
itur īferiori eiꝰ. ſecundū q̄m ſic ꝑalogizat̄
aīal eſt genꝰ: hō eſt aīal. ǧ hō eſt genꝰ. ibi
genꝰ eſt attributū conueīens aīali ea ꝑte
q̄ differt ab hoīe. ⁊ ꝑ hoc īfert̄ de hoīe. q̄
accidit aīali vt ſtat ſub illo attributo. Et
ſil̄r hic. ōne es ē naturale: ſtatua eſt es
ǧ ſtatua ē naturalis. naturale eniʒ cōueīt
eri vt eſt ens ī actu. ⁊ ſtatua ſibi conuenit
inq̄tuʒ ē ī potētia ad figurā eiꝰ. ⁊ ita acci
dit ei ꝓut ſtat ſub illo attributo. Et ſimil̄r
hic. hō ē aīal: equꝰ ē aīal. ǧ equꝰ ē homo.
equꝰ eniʒ accidit aīali cōſiderato vt cōue
nit cū hoīe. Et ſil̄r hō nō ē īdiuiduuʒ. ſor.
ē hō ǧ ſor. nō ē īdiuiduū. ibi īdiuiduū ne
gat̄ ab hoīe ea ꝑte q̄ differt a ſorte. Et om
nes iſti ꝑalogiſmi ſoluūt̄ negādo ꝯn̄am.
qꝛ nō oportʒ ꝙ ſi aliq̄d dicat̄ vel negetur
de ſuꝑiori ea ꝑte q̄ differt ab īferiori: ꝙ ꝓ
pter hoc neget̄ vel affirmet̄ de īferiori q̄a
ibi mediū nō tenet̄ ſub eadē rōne ī duabꝰ
premiſſis. Tercio ſciēduʒ ꝙ ſcꝺs mo
dus ē qn̄ accn̄s eſt ſuꝑiꝰ rei ſubiecte. et
ita qꝺ conueīt īferiori ea ꝑte q̄ differt a
ſuꝑiori infert̄ de ſuperiori: vt hic. ſor. ē ī
diuiduū. hō ē ſor. ǧ hō ē īdiuiduū: Sil̄r
hic. hō ē ſpecies. ſubā ē hō: ǧ ſubā ē ſpēſ
ibi ſpēs attribuit̄ hoī ea parte q̄ differt
a ſubā iō ſubā accidit hoī. vt ſtat ſub il
lo attributo. Et ſimiliter hic iſte ē mona
chus: ⁊ ē albꝰ: ǧ iſte eſt monachus albuſ
albꝰ eniʒ eſt accidēs ſuperiꝰ accidentale
huic hoī. ⁊ differt ab ipſo hoīe inq̄tum
ſibi ineſt hoc attributuʒ monachus. vn̄
per hoc ꝙ iſte hō ponit̄ albꝰ ſm ſe infer
tur ꝙ ſit albꝰ ſm habituʒ. ⁊ ſic cōſeq̄ntia
nō valʒ. Et ſimiliter hic iſte canis eſt pa
ter. ⁊ ē tuꝰ ǧ eſt pater tuꝰ. ⁊ etiā ī alijs ar
guendo a diuiſis ad cōiuncta. Et iſti pa
ralogiſmi ſoluunt̄ negādo cōſeq̄ntiaʒ qꝛ
nō oportet ſi aliq̄d conueīat inferiori ea
parte q̄ differt a ſuo ſuperiori ꝙ ꝓpt̄ ea
conueīat ſuperiori. ⁊ non ſemper oportʒ
ꝙ ad cōmittēduʒ iſtū modū ſumat̄ illud
qꝺ ſimpl̄r eſt ſuperiꝰ. ſed ſufficit ꝙ ſit ſu
periꝰ vel ſm rem vel ſm modū Quar
to ſciendū ꝙ vltimꝰ modus huiꝰ fallacie
eſt qn̄ accn̄s eſt cōuertibile reſpectu rei
ſubiecte: vt h. riſibile ē ꝓꝓum. hō eſt riſi
bilis ǧ hō eſt ꝓpriū. vel ſic. riſibile ē qua
litas. hō ē riſibilis ǧ hō eſt q̄litas. ibi ꝓ
ꝓum conueīt vni cōuertibiliū ea ꝑte qua
differt ab alio: ⁊ propter hoc īfertur de a
lio. Et ſimiliter hic hō ē q̄ddaʒ īcomple
xū. aīal rōnale eſt hō ǧ aīal rōnale ē q̄d
dam īcomplexuʒ. ibi aīal rōnale accidit
hoī vt ſtat ſub hoc attributo īcōplexuʒ:
q̄d cōueīt hoī inq̄tum differt a ſua diffi
nitione: ⁊ propter hoc infert̄ de ipſa. Et
ſoluunt̄ iſti ꝑalogiſmi negando cōſeq̄n
tiaʒ qꝛ ſi aliquid affirmat̄ vel negat̄ de
vno cōuertibilium ea ꝑte qua differt ab
alio non oportet propter hoc ꝙ affirme
tur vel negetur de alio. Et hec aſſignatō
modorum huius fallacie ⁊ accidentis ⁊

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

rei ſubiecte ponuntur ſm petrum hiſ. in
magnis fallacijs eiꝰ. licet hic in textu po
naĩ alia aſſignatio ipſorum: que hic ĩ tex
tu videri poteſt. Contra predicta af
primo ſic. nulla eſt fallacia ſubſtãcie. er-
go nulla eſt fallacia accidentis. per locũ
a ſimili. ergo contra predicta. Secun
do ſic. in omni ſillogiſmo medium eſt ĩ
parte idem ⁊ in parte diuerſum cum ex
tremis: ergo ſi accidens ſit qđ eſt in pte
idem ⁊ in parte diuerſum ſequitur ꝙ in
quolibet ſillogiſmo erit accidens quod
tamen eſt falſuʒ. Tarcio ſic. illud qđ
eſt de eſſentia rei non eſt accidens eius
omne ſuperius eſt de eſſentia inferioris
ergo nullum ſuperius accidit ſuo infe-
riori. Quarto ſic. arguendo ex puris
affirmatiuis in ſecunda figura cõmitti-
tur fallacia accidentis ⁊ tñ iſte modꝰ nõ
enumeratur inter iſtos modos: ergo ma
le aſſignantur. Quinto ſic. arguendo
a diuiſis ad coniũcta eſt bona conſeqñ
tia vt patet in ſecundo periarmenias. ğ
a diuiſis ad coniuncta nõ eſt fall'a acci-
dentis. Ad primum dĩ ꝙ hic non ca
pitur accidens vt diſtinguitur cõtra ſub
ſtanciam ſed capitur pro extremo vel ñ
neceſſario ideo non ſeq̃tur ꝙ ſi nulla ſit
fallacia ſubſtãcie: ꝙ nulla ſit fallacia ac
cidentis. Ad ſecũduʒ dĩ ꝙ licʒ ĩ õni
ſillogiſmo mediũ ꝑtiʒ conueniat ⁊ ꝑtim
differat ab extremis. tñ in bono ſillogiſ
mo nõ capiĩ vt cõueniens ⁊ dĩns ab ip-
ſis ſed ĩ vtraqʒ ꝑmiſſaꝝ ſub eadeʒ rõne
teneĩ. ⁊ extremitates ĩ ipſo vniunĩ ſub ea
dẽ rõne ⁊ nõ ſub diuerſis: alr nõ ſeq̃reĩ
vnio extremitatũ inter ſe. Ad terciuʒ
dĩ ꝙ licʒ nulluʒ ſuperiꝰ accidat ſimplr ⁊
abſolute ſuo inferiori: tñ bñ accidit ſibi
compatie. q2 reſpectu ad vnuʒ tercium:
qđ conueĩt inferiori ꝓut dĩt a ſuperiori.
Ad quartũ dĩ ꝙ arguendo ex puris
affirmatiuis ĩ ſa figura cõmittiĩ primus
modꝰ ꝑus aſſignatus. ⁊ medium eſt res
ſubiecta. ⁊ iferiꝰ eius ſibi accidit vt ſtat
ſub maiori extremitate. ⁊ licʒ tale mediuʒ
nõ ſubiciaĩ actu maiori extremitati: tñ ſu
biciĩ in aptitudine. ⁊ efficitur ſubiectum e
ius reducendo ad primam figuram con-
uerſione maioris. Ad quintuʒ dicitur
ꝙ arguendo debite a diuiſis ad coniunc
ta vel econtra eſt bona conſequẽtia: ſed
non qñ arguiĩ indebite. ſed tunc commit
titur fallacia accidentis. Et ad arguendũ
debite a diuiſis ad coniuncta requiritur
primo ꝙ predicatorum diuiſorum vnum
ſit potenciale ⁊ determinabile: reliquum
actuale ⁊ determinans. ſecundo requiri-
tur ꝙ potenciale preponatur actuali ſiue
determinabile determinationi. Et econ-
tra arguendo a coniunctis ad diuerſa re
quiritur ꝙ in coniunctis vnũ nõ ſit deter
minatio priuans vel diminuens reſpectu
alterius: ſed contrahens tantum. ideo nõ
ſequituĩ. eſt bonꝰ faber: ergo eſt bonus.

Ictum ſimpliciter eſt. Poſt
d quam auctor determinauit de fal
lacia accidentis hic conſequen-
ter deteminat de fallacia ſm quid ad ſim
pliciter ratione cuius primo videnduʒ eſt
q̃d ſit dictum ſm quid: ⁊ dictum ſimplici
ter. vnde dictuʒ ſimpliciter eſt dictio ſum
pta ſine determinatione diminuente. vt
homo ꝑ ſe vel homo albꝰ ⁊ tale dictuʒ di
citur dictum ſimpliciter: hoc eſt ꝑfectuʒ ⁊
non diminutum. Sed dictum ſm quid ẽ
dictio ſumpta cum determinatione ꝑuan
te aut diminuente: vt homo mortuus. et
ex habitudine talis dicti ſm quid ad dic
tum ſimpliciter ſumiĩ vna fallacia ſpecia
lis eo ꝙ ibi repiunĩ ſpãles cãe appentie
⁊ defectus. Primo ſciendũ ẽ ꝙ cã app
entie huiꝰ fallacie. eſt apparens cõuenien
tia dicti ſm q̃d ad dictum ſimpliciter pro
pter quam credimus ꝙ talia conueniant
realiter et quod vnum contineatur ſub a
lio: quod tamen falſum eſt. Et eiꝰ cauſa
defectus eſt diuerſitas illorum dictorum
et ſm hoc ſic diffinitur hec fallacia. ꝙ eſt
ydoneitas decipiendi ꝓueniens ex appẽ
ti connenientia dicti ſm quid ad dictum
ſimpliciter. ⁊ debet attendi iſta conueniẽ
tia non ex parte vocuʒ: q2 tunc iſta falla-
cia eſſet falſa in dictõe. ſʒ debet attendi ex
parte ſignificatoꝝ ſm ꝙ habent ſimilitu-
dineʒ in re ſignificata ⁊ analogiaʒ ſuoꝝ
ſignificatoꝝ. ſicut homo pictus ⁊ hõ ha
bent quandaʒ proportioneʒ inter ſe ideo
conueniẽter poniĩ iſta fallacia inter falla-
cias extra dictõeʒ. Secundo ſciendum
ꝙ lʒ dictuʒ ſm quid in quo ponitur deter
minatio cõtrahens tñ vt homo albus fa
ciat locũ dialeticũ. ſcʒ a parte in mõ ad ſu
uʒ totuʒ. tñ dictuʒ ſm quid qđ fit cuʒ de-
terminatõe impropria que eſt diminuens
vel priuans bene cauſat locuʒ ſophiſticũ
Et talis detiatio impropria fit quiqʒ mo
dis. qñqʒ eniʒ eſt abſoluta ⁊ qñqʒ reſpec
tiua. ſi p2muʒ hoc eſt dupliciter: vel deter
minat dictuʒ cui adiungitur rõe totius ꝑ
uando vel diminuendo rõem eius vt ho
mo pictus vel ens opinabile: vel ratione
partis integralis ſui ſubiecti vt album ſm
dentes. Si ſit reſpectia ſic eſt tripliciter q2
quedaʒ ſumiĩ per relationeʒ ad aliquod
correlatiuuʒ extrinſecũ: vt hic diuicie ſunt
male: male vtẽti: alia reſpectu menſure q̃
eſt locus vt bonum eſt interficere patrem
in triuallis. Alia reſpectu partis tꝑis qđ
eſt menſura ſucceſſiua vt eſt ꝓicere mer-
ces in mari tẽpore tempeſtatis: ⁊ ſm has
quinqʒ determinatões improprias ponũ
tur quinque modi huius fallacie. Ter
cio ſcienduʒ ꝙ primus modus huius fal
lacie eſt arguendo ſm parteʒ in modo di
minuenteʒ vt iſte eſt homo pictus: ergo
eſt hõ. Secundꝰ modus fit arguendo ſm
determinatõeʒ partis integralis vt ethi-
ops eſt albus ſm dentes: ergo eſt albus. ⁊
valet in accidentibus que determinant ſi
bi certaʒ parteʒ integralem ſui ſubiecti ſi-
cut cecitas determinat ſibi oculuʒ ⁊ ſimi-
tas naſuʒ. ⁊ in accidentibus que per in-
differentiaʒ in vna parte ex conſequẽti
totuʒ inferunt vt infirmitas dentis de-
nominat totuʒ homineʒ infirmuʒ: dum
determinatio partis non ſit determina
tio diminuens: tñ accidentia que indif-
ferenter conueniunt oĩbus partibus et
per inherentiã ſunt in vna non poſſunt
denominare totuʒ ſicut albedo vl' nigre
do denominans ſuaʒ parteʒ integraleʒ
eſt determinatio diminuens in iſtis et
facit iſtaʒ fallaciaʒ. Tercius modus fit
arguendo cuʒ determinatiõe reſpectiua
facta ad terminuʒ extrinſecuʒ vt vinum
eſt maluʒ febricitanti: ğ eſt maluʒ. Quar
tꝰ modus fit cuʒ determinatiõe proprie
ſumpta ſm locuʒ vt bonuʒ eſt interfice-
re patreʒ in triuallis: ergo bonũ eſt inter
ficere patreʒ. Quintus modus eſt argu
endo ſm detiationeʒ tꝑis vt bonuʒ eſt
ieiunare in quadrageſima. ergo bonum
eſt ieiunare. Et omnes iſti paralogiſmi
ſoluũtur negando conſequentiaʒ. q2 ex
dicto ſm quid non ſequitur dictuʒ ſim-
pliciter. Quarto ſcienduʒ ꝙ in eiſdeʒ
mõis ⁊ in eadeʒ fallacia poteſt argui ꝓ
cedendo a dicto ſimpliciter ad dictũ ſm
quid. cuius ratio eſt q2 vbicunqʒ repe-
ritur eadeʒ cauſa apparentie ibi eſt ea-
deʒ fallacia ⁊ etiaʒ ideʒ modus. ſʒ argu
endo a dicto ſimplr ad dictuʒ ſm quid
eſt eadeʒ cauſa apparentie ſicut arguen
do econtra: quia eſt eadeʒ conueniẽtia
dicti ſimpliciter ⁊ ſm quid. ideo illo mo
do committitur iſta fallacia ⁊ modi pri
us poſiti. vt arguendo ſic hic nõ eſt ho-
mo. ergo non eſt homo mortuus vel nõ
eſt animal. ergo non eſt animal pictum.
Sed magis denominatur hec fallacia
ſecundum quid ad ſimpliciter q̃ꝙ econ-
tra quia arguendo a dicto ſecunduʒ q̃d
arguimus affirmatiue. ſed arguendo a
dicto ſimpliciter vt in pluribus argui-
tur negatiue per iſtam fallaciam.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

iõ magis denoiatur a paralogiſmis qui
fiunt procedendo a ſm quid ad ſimplr.

Cootra predicta arguit͂ primo ſic hõ
alb⁹ eſt dictũ ſũptuʒ ſine detiatioe dimi
nuẽte: ⁊ tñ non eſt dictuʒ ſimpliciter: qꝛ
dictũ ſimpliciter eſt quod ſumit͂ ſine ad
ditõne: iuxta illud: Simpliciter dico qđ
ſine addito dico: ğ contra diffinitõeʒ dic
ti ſimpliciter. Scđo ſic õe inferius eſt
min⁹ cõe infert ſuuʒ ſuperi⁹ ⁊ magis cõe
ſʒ dictuʒ ſm quid eſt inferius ad dictuʒ
ſimpliciter: ğ bene infert ipm: ğ arguen-
do a ſm q̇d ad ſimpliciter nõ committit͂
fallacia. Tercio ſic bene ſequit͂ eſt hõ
mortu⁹: ğ eſt mortuus: ⁊ tñ arguit͂ a dic-
to ſm quid penes primũ moduʒ huius
fallacie: ğ male aſſignat͂ ille modus.

Quarto ſic ieiunare in q̃drageſima
eſt ieiunare ſimpliciter nec illa detiatio
tp̃ris diminuit rõem adiuncti: ğ ibi male
arguit͂ penes quintũ moduʒ. Quĩto
ſic a toto in mõ ad ſuã ptẽ ⁊ ecõtra ſuut
plures loci dialetici: ğ a dicto ſm quid ⁊
a dicto ſimpliciter debẽt ſumi plures fal
lacie ⁊ nõ vna tm̃. Ad primuʒ iſtoꝝ
dicit͂ ꝙ ſi capiat͂ dictuʒ ſimpliciter vt tm̃
valet ſicut cõtracte vt ſumit͂ in loco a to
to in mõ: ſic hõ albus nõ eſt dictuʒ ſim-
pliciter: ſʒ ſi capiat͂ dictuʒ ſimpliciter ꝓut
ſimplr tm̃ valet ſicut perfecte ⁊ nõ dimi
nute ſicut capit͂ in pñti paſſu: ſic hõ alb⁹
eſt dictuʒ ſimpliciter. Ad ſecũduʒ dĩ
ꝙ lʒ dictuʒ ſm quid quod fit cuʒ detia
tione cõtrahente tm̃ ſit inferius ad dic-
tuʒ ſimpliciter nõ tñ dictuʒ ſm quid qđ
fit cuʒ detiatione diminuẽte vel priuãte
ſʒ magis opponitur dicto ſimpliciter.

Ad terciuʒ dĩ ꝙ lʒ hõ mortuus ſit di
ctuʒ ſm quid reſpectu hoĩs. qꝛ mortuuʒ
diminuit de rõe hoĩs: tñ reſpectu mor-
tui eſt dictuʒ ſimpliciter: qꝛ hõ nõ dimi
nuit de rõe mortui. iõ ibi nõ arguit͂ a dic
to ſm q̇d per iſtaʒ fallaciã. Ad q̃rtuʒ
dr̃ ꝙ lʒ in quadrageſima nõ diminuat
de rõne hui⁹ quod eſt ieiunare abſolute
tñ bene diminuit reſpectu huius quod di
co bonuʒ: iõ arguitur cum determinatiõe
diminuente ſm tp̃us. Ad quintuʒ dĩ
negando conſequentiaʒ qꝛ a toto in mõ
⁊ a parte eius ſunt diuerſe virtutes pro-
batiue et diuerſe habitudines locales: iõ
ibi ſumunt͂ plures loci dialetici: ſʒ a dicto
ſm q̇d ad ſimpliciter ⁊ ecõtra eſt tm̃ vna
cã apparentie. iõ ibi non ſunt plures loci
ſophiſtici: nec eſt ſimile de ipſis.

E Lenchus. Poſtq̃ autor detia-
uit de fallacia ſm quid ad ſim-
pliciter. hic conſequenter detiat
de fallacia ignorãtie elenchi. rõe cui⁹ pri-
mo diffinit elenchuʒ ſic. elench⁹ eſt ſillius
contradictõis vnius ⁊ eiuſdem non noĩs
tm̃ nec rei tm̃ ſʒ rei ⁊ noĩs ſimul nõ ſino-
nomi ſed eiuſdeʒ et ex his que data ſunt
ex neceſſitate accidunt non cõnumerato
eo ꝙ erat in principio. ſ. ad ideʒ ſm idem
ſimiliter ⁊ in eodeʒ tempore. In qua diffi
nitõe ponit͂ ſilogiſmus loco generis ⁊ cõ
tradictõnis ponit͂ ad differentiã ſilogiſmi
non contradicentis poſitioni reſpondẽtis
⁊ ponitur vnius ⁊ eiuſdeʒ non noĩs tãtuʒ
nec rei tantuʒ ſʒ rei et nominis ſimul non
ſinonomi ſed eiuſdem tam rõe ſilogiſmi
ꝙ contradictionis. ad vtrũqʒ enim requi
ritur ꝙ maneant ideʒ termini ſm reʒ ⁊ vo
cem. ⁊ per hoc remouentur fallacie in dic
tione. Et ponit͂ ex hijs que data ſunt de
neceſſitate accidũt ratõe ſilogiſmi in quo
debet eſſe neceſſaria conſequentia: et per
hoc poteſt remoueri fallacia accidentis:
⁊ cetere non habentes neceſſariam conſe
quentiaʒ. deinde ponitur non cõnumera
to eo ꝙ erat in principio ratione probati-
onis qꝛ elenchus eſt ſilogiſmus probati-
uus et per hoc remouet͂ petitio principij.
deinde ponit͂ ad ideʒ ſm ideʒ ⁊c. ratione
contradictionis tantuʒ quia ille condictio
nes requirunt͂ ad contradictioneʒ tantuʒ.

Primo ſciendum ꝙ aliter põt diffiniri
elench⁹ ꝙ eſt ſilogiſm⁹ dialetic⁹ cõcluſio-
ni reſpondentis ꝯdictorius. ⁊ ſic ad elen-
chũ tria requirunt͂. ſ. neceſſaria illatio inq̃-
tuʒ eſt ſillius: ⁊ ſufficiens ꝓbatio concluſio
nis eſt dialetic⁹: tercio formalis repugnã
tia ſue cõcluſionis ad poſitõeʒ reſponden
tis inquantũ eſt ꝯdictorius. Ex quo pʒ ꝙ
elench⁹ vltra ſill'm addit ꝓbabilitateʒ ⁊ vl
tra ſilogiſmũ dialeticuʒ addit ꝯdictioneʒ
⁊ ita ꝯdictio eſt vltima drña foꝛaliter con
ſtituẽs elenchuʒ. ⁊ iõ ſicut ſilogiſm⁹ diale
ticus ſe hʒ ſicut in ferius ad ſilogiſmuʒ in
cõi: ita elenc⁹ ad ſill'uʒ dialeticuʒ. Et elen
chus dr̃ ab en quod eſt in ꝓ ꝯ et lenchos
qđ eſt ſumptio quaſi ſumptio ꝯ dicta re-
ſpondentſ. ⁊ ſicut talis elencus ſe hʒ ad ſi
logiſmũ dialeticũ vt inferius: ita elench⁹
ſophiſtic⁹ ad ſill'um ſophiſticuʒ. Et põt ſic
diffiniri. Elench⁹ ſophiſtic⁹ ẽ ſilogiſmus
ſophiſtic⁹ appenter ꝯdictorius poſitõi re
ſpondentſ. Scđo ſciènduʒ ꝙ ignorãtia
in cõi dr̃ negatio ſcĩe cuʒ aptitudĩe ad ip-
ſaʒ. ⁊ diuidit͂ ꝑ ignorantiã pure negatõis
q̄ eſt pura carentia cognitõis actual' ⁊ ha
bitualis: ſicut eſt in pueris nondũ cognoſ
cẽtib⁹. Alia eſt ignorãtia p̃ue diſpoſitõis
que eſt qñ aliquid falſo apprehendit͂ de
re aliquo mõ cognita: ⁊ iſta diuidit͂ qꝛ q̄-
daʒ eſt ignorãtia ſimplex q̄ eſt ignorantia
pricipioꝝ. ſ. qñ principia falſo apprehen-
dunt͂ ſimplici apprehẽſione ſine diſcurſu.
Alia eſt cõpoſita q̄ eſt falſa apprehenſio
cõcluſionis mediãte diſcurſu: ⁊ dr̃ cõpoſi
ta qꝛ ibi multa ſimul concurrũt. ſ. ignoran
tia pricipioꝝ ⁊ cõcluſionis. Ignorãtia aũt
elẽchi nõ eſt ignorãtia pure negatõis: nec
ignorãtia cõpoſita: ſʒ ẽ ignorãtia ſimplicſ
app̃henſionis qꝛ fit ꝑ ignorãtiaʒ alicuius
req̇ſiti ad rõeʒ elenchi. ⁊ talis põt capi du
plr. vno mõ gñaliter ꝓ quacũqʒ omiſſiõe
cuiuſlʒ ꝑticule indrñter diffinitiõis elẽchi
ſi ſumat͂ hoc mõ ignorãtia elẽchi non eſt
vna fallacia ſpãlis: ſʒ ſic oẽs fallacie ad ip
ſuʒ reducunt͂. Alio mõ ſpãliter ſolum ꝓ o
miſſione alic⁹ illaꝝ q̃tuor ꝑticularuʒ ad
idẽ ſm idẽ ſimiliter ⁊ in eodẽ tp̃re ⁊ hoc
mõ ab ipſa ſumit͂ falla ignorantie elẽchi

Tercio ſciẽduʒ ꝙ cã appentie huius
falle eſt appens obſeruatio cõditionum
requiſitaꝝ ad veraʒ ꝯdictioneʒ: rõe cui⁹
credit͂ ꝙ in añte ꝑalogiſmi ſit vera ꝯdic
tio vbi tñ eſt appens cõtradictio tm̃ ⁊ ꝑ
illaʒ apparentem contradictõneʒ in cõſe
quente infert͂ ꝯdictio ſimpliciter. Et ei⁹
cã defectus eſt omiſſio alicui⁹ illaꝝ ꝑti-
culaꝝ que requirunt͂ ad ꝯdictioneʒ. Et
ꝑ hec ſic diffinit͂ hec falla ꝙ eſt ydonei
tas decipiendi ꝓueniẽs ex appente ob-
ſeruatõe ꝑticulaꝝ diffinitõis elẽchi que
ſibi conueniũt rõe ꝯdictõis. ⁊ lʒ q̄lʒ falla
peccet ꝯ veꝝ elenchũ qꝛ tñ iſta formalr
⁊ directe peccat ꝯ contradictõeʒ q̄ ſe hʒ
vt vltima drña ⁊ foĩa elenchi: iõ magis
denoiatur hec fallacia ignorãtia elẽchi
q̃ quelʒ alia fallacia. Quarto ſciendũ
ꝙ hui⁹ fallacie q̃tuor ſunt mõi. primus
modus fit qñ non arguit͂ ad ideʒ vt aer
eſt ſup̃ terraʒ ⁊ non eſt ſup̃ celuʒ ğ eſt ſu
pra ⁊ nõ ſup̃: cõſequentia nõ valʒ qꝛ nõ
affirmat͂ idẽ de aere cõꝑato ad ideʒ. Se
cũdus mod⁹ eſt qñ non arguit͂ ſm ideʒ
vt ſor. videt ſm oculuʒ ⁊ non videt ſm
naſuʒ: ğ videt ⁊ nõ vidʒ. cõſequentia nõ
valʒ qꝛ nõ affirmat͂ ideʒ de eodẽ ſm idẽ
in añte ⁊ cõſequente. Terci⁹ modus fit
omittẽdo iſtã ꝑticulaʒ ſılr vt oĩs hõ eſt
indiuiduuʒ: hõ non eſt indiuiduũ: ğ idẽ
eſt indiuiduũ ⁊ nõ indiuiduũ conſequẽ
tia nõ valʒ qꝛ ibi hõ non tenet͂ ſimiliter
qꝛ in maiori tenet͂ ꝓ ſuppoſitſ ⁊ in miori
ꝓ natura cõi. Quart⁹ modus eſt dimit-
tẽdo illã ꝑticulã in eodeʒ tp̃re: vt ſor. le-
get cras ⁊ nõ legʒ poſt cras: ğ legʒ ⁊ nõ
leget: nõ ſequit͂ qꝛ ibi non fit affiřatio et
negatio in eodeʒ tp̃re. Et ſic pʒ ꝙ iſti q̃
tuor modi ſumunt͂ ſm illas quatuor con
ditiones in diffinitione elenchi poſitas

Contra predicta arguit͂ prio ſic cõtra

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

dictio non eſt ſillꝰ: ſʒ elenchꝰ eſt cõtra
dictio vt dᷓ in primo elenchoꝝ: ĝ male
dᷓ ꝙ eſt ſillꝰ. Scḋo ſic hec eſt vera
cõtradictio marcꝰ currit tuliꝰ non currit
cuʒ ille ꝓpoſitões repugnẽt taʒ in vitate
ꝙ̄ in falſitate: ĝ ad elenchũ ⁊ contradic-
tõeʒ non requirit vnitas rei ⁊ nois ſimĺ
Tercio ſic oẽs fallacie reducunt ad
ignorãtiaʒ elẽchi: ĝ male ponit fallacia
ſpãlis cuʒ ſit cõis ad oẽs alias. Quar
to ſic cõtradictorie non pñt fieri in codẽ
tp̄e: ĝ ad contradictõeʒ non requirit ꝙ
affirmatio ⁊ negatio ſint in eodeʒ tp̄e.
Quĩto ſic ad contradictõeʒ requirit
ꝙ ſit affiãtio ⁊ negatio eiuſdeʒ de eodẽ
⁊ tñ non ponit hic aliq̄s modus peccãs
cõtra illaʒ ꝑticulaʒ contradictõis: ĝ moi
huiꝰ fallacie nõ ſunt ſufficiẽter enumera
ti. Ad primuʒ dᷓ ꝙ ſi capiat cõtradi
ctio formalr̄ ꝓ ipſa foꝛ̄ali repugnãtia cõ
tradictorioꝝ ſic nõ eſt ſillꝰ: ſʒ ſi capiat
materialr̄ ꝓ ꝓpoſitõe cõtradicente vel ꝓ
ſillõ cõtradictorio rõe ſue concluſionis:
ſic cõtradictio hñ eſt ſillꝰ. ⁊ ſic capit in
p̄io elenchoꝝ. Ad ſm dᷓ ꝙ lʒ ibi ſit
cõtradictio ſm reʒ non tñ ſm modũ enũ
tiandi qꝛ ibi nõ eſt euidens affiãtio et
negatio eiuſdẽ de eodẽ. Ad tercium
dᷓ ꝙ ſi capiat ignorãtia elenchi cõiter ꝓ
quacũqʒ ignorãtia cuiuſlʒ ꝑticule diffi-
nitõis elenchi ſic fallã ignorãtie elẽchi
eſt cõis ad oẽs alias fllãs: ſʒ ſi capiatur
ſpãliter ꝓ ignorantia vltiaꝝ quatuoꝛ ꝑti
culaꝝ ſicut hic accipit ſic eſt fallã ſpãlis
⁊ hʒ diſtictaʒ cãʒ appentie ⁊ defectus a
cãis aliaꝝ fallaꝝ vt poſſet ꝓbari induc
tiue. Ad quartũ dᷓ ꝙ lʒ due cõtradic
torie non poſſint foꝛ̄ari in eodeʒ tp̄e tñ
bene pñt formari ꝓ eodẽ tp̄e affiãndo
⁊ negãdo ideʒ de eodẽ ꝓ eadẽ ꝑte tp̄is
Ad quĩtuʒ dᷓ ꝙ in fallã ignorantie
elẽchi ſemꝑ requirit ꝙ ſit appens cõtra
dictio qꝛ inde ſumit ſua cã appentie: ſʒ
ſi remoueat ꝑña cõditio contradictiõis
q̄ eſt ꝙ ſi affiãtio ⁊ negatio eiuſdẽ de eo
deʒ ibi nõ eſſet appens cõtradictio: iõ nõ
ponit hic aliq̄s modus ꝓpter omiſſioneʒ
illius particule contradictionis.

P Etitio. Poſtꝙ̄ autoꝛ detiauit ð
fallã ignorãtie elenchi. hic conſe
quẽter detiat ð fallatia petitõis
p̄cipij: rõe cuiꝰ p̄io videnduʒ eſt q̄d ſit
petere principiũ ⁊ q̄d ſit petitio principij
vñ petitio in dialeticꝭ eſt interrogatõ alicꝰ
ꝑmiſſaꝝ ſillĩ dialetici. qꝛ dialeticꝰ lʒ in ſilo
gizãdo aſſumat ꝑmiſſas ad ꝓbãduʒ cõclu
ſioneʒ. tñ aliqñ interrogat de ſuis ꝑmiſſis
rõe cuiꝰ dicunt interrogatiões ⁊ nõ ſit ita
ꝓprie petitio de cõcluſione qꝛ ꝑmiſſis cõ
ceſſis a rñdente põt inferri cõcluſio nõ in
terrogãdo ip̄aʒ. ⁊ qꝛ in argumentatõe cõ
cluſio eſt ꝑmuʒ principiũ rõe cuiꝰ ſit argu
mẽtatio. iõ cuʒ in tali argumentatõe petit
cõcluſio q̄ dʒ ꝓbari ibi eſt petitio p̄cipij
iõ petitio principij eſt qñ ideʒ accipit ad
ꝓbandũ ſeip̄ʒ. P̄io ſciendũ ꝙ ſm phi
loſophũ ĩo prioꝝ duplex eſt petitio p̄nci
pij. q̄daʒ eſt petitio p̄cipij ſtatiʒ qñ ideʒ
ſub eodẽ noĩe ſumit ad ꝓbanduʒ ſeip̄ʒ vt
hõ currit. ĝ hõ currit vel ideʒ ſub duobus
oĩbus ſinoĩmis. vt marcꝰ currit. ĝ tulius
currit. ⁊ tal petitio principij ꝑpeccat contra
ſillũʒ ſimplr̄. qꝛ cõcluſio nõ eſt alia a ꝑmiſ
ſis ⁊ nõ eſt ibi aliq̄ fallacia cũ ideʒ nõ ha
beat appentiã ad ꝓbanduʒ ſeip̄ʒ. Alia eſt
petititio p̄cipij nõ ſtatiʒ qñ ideʒ ſub diuẽ
ſis noĩbus ſumit ad ꝓbanduʒ ſeip̄m. Et
talis eſt qñ añs eſt eque ignotũ vel igno
tiꝰ cõſequente. vñ in petitõe principij ſtati
eſt ꝓprie petere principiũ. ⁊ in petitõe pri
cipij nõ ſtatiʒ eſt petere id q̄ð erat in prin
cipio. qꝛ añs eſt eque ignotũ vĺ minꝰ notũ
ꝙ̄ cõſequens. iõ ſm ſuã notitiaʒ continet
in conſequẽte ⁊ põt ꝓbari ꝑ conſequẽs iõ
tũc ad ꝓbandũ conſequens petitur illud
quod eſt in principio. ſ. antecedẽs quod
continetur in concluſione. ⁊ etiã ſumit cõ
cluſio ĩ tali antecedẽte ad ꝓbandũ ſeip̄aʒ

Et ſm taleʒ petitõneʒ principij cõmittitur
hec fallã. Secundo ſciendũ ꝙ cã appẽ
tie huius fallacie eſt apparẽs diuerſitas
añtis ⁊ conſequẽtis rõe cuius credit añs
eſſe notiꝰ conſequẽte ⁊ hr̄e virtuteʒ ꝓba-
tiuaʒ conſequẽtis cuʒ ſit eque ignotũ vel
ignotiꝰ conſequẽte: ⁊ nõ ſufficit quecunqʒ
diuerſitas antecedẽtis ⁊ conſequentis. ſʒ
oportet ꝙ ſit cũ idẽtitate ip̄oꝝ ⁊ etiam ꝙ
talis diuerſitas faciat apparẽtiaʒ magis
noti ⁊ minꝰ noti ex ꝑte nomis ⁊ rei: ⁊ qꝛ in
noibus ſinomõis nõ eſt apparẽtia magis
⁊ minꝰ noti: iõ in ipſis nõ reperit cã appa
rẽtie. Sʒ cauſa falſitatis huiꝰ fallẽ eſt idẽ
titas añtis ⁊ conſequẽtis. ⁊ ſm hoc ſic dif
finit hec fallã ꝙ eſt ydoneitas decipiendi
ꝓueniẽs ex apparẽti diuerſitate ſm notiti
aʒ añtis cuʒ conſequẽte ⁊ peccat iſta fallã
nõ contra illatõeʒ qꝛ non ip̄edit ſillũʒ ſim
pliciter: ſʒ peccat contra ꝓbatõeʒ ⁊ ſillũm
dialeticuʒ. Tercio ſciendũ ꝙ diffinitio
duplr̄ conſiderat. vno mõ inquãtuʒ inclu
dit principia ẽencialia diffiniti que ſunt ꝓ
p̄ria cã inherẽtie paſſionis ad ip̄ʒ diffini-
tuʒ: ⁊ hoc mõ ab ipſa ſumit locꝰ demoſtra
tiuꝰ ⁊ non ſophiſticꝰ. Alio mõ conſiderat
inquãtuʒ ſtat ſub intentõe cõi diffinitõis
⁊ hoc duplr̄. vno mõ reſpectu p̄dicatoꝛuʒ
que notioꝛi mõ conueniũt diffinitõi ꝙ̄ dif
finito ⁊ ſic a diffinitõe ſumit locꝰ dialeticꝰ
Ali mõ reſpectu p̄dicatoꝝ que conueniũt
notioꝛi mõ ipſi diffinito ꝙ̄ diffinitõi et ſic
a diffinitõe ſumit petitio principij qꝛ ſic ã
tecedẽs eſt ideʒ in re ⁊ minꝰ notuʒ conſe-
quẽte. Et eodeʒ mõ arguendo a diffinito
põt argui reſpectu p̄dicatoꝝ que notioꝛi
mõ inſunt diffinito vel reſpectu ip̄oꝝ que
minꝰ note ſibi conueniũt. ⁊ ſilr̄ arguendo
ab vlĩ ad ꝑticularia vel ecõtra: ⁊ ſm hoc
in iſtis põt eſſe locꝰ dialeticꝰ aut petitõ p̄n
cipij ſm diuerſas rões. Quarto ſcien-
duʒ ꝙ huiꝰ fallẽ quatuoꝛ ſunt mõi p̄imꝰ
modus eſt qñ diffinitũ petit in diffinitõe
vel ecõtra vt aĩal rõale currit. ĝ hõ currit
ibi. n. diffinituʒ petit in diffinitiõe ſua. et
ecõtra arguendo petit diffinitio in diffi
nito. vñ ꝓbatio non valʒ qꝛ ſi vnuʒ du-
bitet: ⁊ reliquũ. Secundus modꝰ eſt qñ
ꝑticulare petit in vlĩ ⁊ vlẽ in particulari
vt oĩs homo currit: ĝ ſoꝛ. currit plato cur
rit ⁊ ſic de alijs vel ecõtra. Terciꝰ modꝰ
eſt qñ cõiunctuʒ petit in diuiſis: vel di
uiſa in coniũcto: vt medicina eſt ſani et
egri: ĝ eſt ſani ⁊ eſt egri. Quartꝰ modus
eſt qñ relatiuuʒ petit in ſuo coꝛrelatiuo
vt ſoꝛ. eſt pater platonis: ĝ plato eſt filiꝰ
ſoꝛtis. Et ſoluẽdo iſtos ꝑalogiſmos dʒ
negari antecedẽs cuʒ ſit eque incertum
aut magꝭ ꝙ̄ cõſequens ip̄ius p̄iꝰ nega-
tuʒ: nec dʒ ſimpliciter negari conſequen
tia qꝛ cuʒ ſit neceſſaria illatio in iſtis ꝑa
logiſmis ſi concedit añs opoꝛtebit con
cedere conſequens q̄ð includit in ipſo:
tñ poteſt dici ꝙ ipſa nõ eſt ꝓbatiua cum
negatõe antecedentꝭ. Et lʒ in textu po-
nant quinqʒ mõi qꝛ ſcḋus modus diui
dit in duos ad maioreʒ declaratõneʒ: tñ
ſufficienter enumerant quatuoꝛ mõi p̄i
us poſiti qꝛ in ipſis continent oẽs mo
di arguendi huius fallacie. Sʒ cõtra
p̄edicta arguit p̄imo ſic in petitõe pri
cipij ſumit ideʒ ad ꝓbandũ ſeip̄ʒ: ſʒ ideʒ
nõ hʒ appentiã ad ꝓbandũ ſeip̄ʒ ĝ in pe
titõe p̄ncipij nulla eſt cã appentie nec ẽ
fallacia. Secũdo ſic oĩs ꝑalogiſmus
peccat in materia vel in foꝛ̄a: ſʒ ꝑalogiſ
mi huius fallẽ non peccãt in forma cuʒ
poſſint eſſe in mõ ⁊ figura: nec in mate
ria cũ fiant ex ꝓbabilibꝰ: ĝ in ip̄is nõ eſt
cã defectꝰ. Tercio ſic ab eodeʒ nõ ſu
mit locꝰ dialeticꝰ ⁊ ſophiſticꝰ. ſʒ a diffini
tõe ⁊ ſilr̄ a toto in quãtitate ſumunt loci
dialetici: ergo ab ipſis non ſumit locus
ſophiſticus ⁊ ſic male ponuntur duo pri
mi modi huius fallacie. Quarto ſic
arguendo a diuiſis ad coniuncta eſt fal
lacia accidentis: ergo ibi non eſt petitõ
principij: conſequentia tenet qꝛ illi loci

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

ſophiſtici non poſſunt eſſe in eodez ar-
gumento. Quinto ſic. hic eſt petitio principij: albedo eſt contraria nigredini ergo nigredo eſt contraria albedini: ꝛ tñ non fit in aliquo iſtoꝝ quatuoꝛ modoꝝ ğ inſufficienter aſſignant. Ad primũ dr̄ ꝙ lʒ idez ſm rez ꝛ vocez ſimul nõ ha beat apparentiaz ad probanduz ſe ipm̄ tñ idez ſm rez ꝛ differens ſm vocez ꝛ ratõez bene hʒ apparentiã probãdi ſe ipʒ inquantuz videt magis notuz ſub vno noie q̃ ſub alio. Ad ſecundum dr̄ ꝙ lʒ in paralogiſmis huius fallacie p̃miſſe ſint ſm ſe probabiles: non tñ ſunt probatiue concluſionis quod tñ requiritur ad ſilogiſmuz ꝓbatiuuz. requirit̃ eniz ꝙ habeat premiſſas ſm ſe probabiles ꝛ ꝙ ille premiſſe habeant virtutez probandi concluſionez: iõ iſti paralogiſmi peccãt in ꝓbatõe. Ad terciuz dr̄ ꝙ ab eodez eodez mõ conſiderato ꝛ reſpectu eiuſdẽ non ſumit̃ locus dialeticus et ſophiſtic⁹ ſʒ bene ab eodez diuerſimode conſiderato mõ diffinitio diuerſimode conſideratur: vt ab ipſa ſumit̃ locus dialeticus ꝛ ſophiſtic⁹ ꝛ ſilr̄ totũ in quãtitate. Ad quartuz dr̄ ꝙ arguẽdo a diuiſis ad coniuncta indebite ex parte illatõis eſt fallacia accidenſ. ex parte vero ꝓbationis eſt fallacia petitõnis pꝛĩcipij: ꝛ hoc non eſt inconueniens. ſ. ꝙ in eodez paralogiſmo ſint plures fallacie ſm diuerſas ratõnes. Ad quintuz dr̄ ꝙ cõmittitur q̃rtus modus ꝛ lʒ albedo ꝛ nigredo ſub ratõibus proprijs non ſint relatia: tñ quãtũ ad intentões contrarioꝝ pñt dici relatiua ſm dici. iõ ibi vnum relatiuuz petit̃ in alio.

Antecedens. Poſtq̃ ſuperi⁹ a determinatuz eſt de fallacia petitionis principij. hic conſequenter detiatur ð fallacia cõſequentis: rõe cui⁹ primo diffinit autoꝛ añs conſequens et cõſequentiaz dicens ꝙ antecedẽs eſt cathegorica vl' ypothetica qua conſequens infertur. Sʒ conſequens eſt cõcluſio que infertur ex añte: qð prouenit ex eo ꝙ conſequens includit̃ actu vel intellectu in antecedente: iõ ſimul ſequit̃ ad ipſuz antecedens. ꝛ habitudo denoĩans illaz ſequelã vocat̃ conſequẽtia: ꝛ diuidit̃ ꝑ conſequentiaz ſimplicez ꝛ conſequẽtiaz compoſitaz. Simplex eſt qñ ex vno ſolo antecedente infert̃ vnuz cõſequens. Sʒ conſequentia cõpoſita quatuoꝛ mõis intelligit̃ fieri primo mõ qñ facta aliqua cõſequentia arguitur a poſitõe añtis ad poſitõez conſequẽtis. Secðo mõ qñ in aliqua conſequẽtia arguit̃ a deſtructõne conſequentis ad deſtructõez añtis: ꝛ iſtis duobus mõis debite fit conſequẽtia cõpoſita. Tercio mõ qñ facta vna conſequentia arguit̃ a deſtructione añtis ad deſtructiõez conſequentis quarto mõ qñ arguit̃ a poſitiõe conſequẽtis ad poſitõez añtis. ꝛ iſtis duobus modis nõ valʒ conſequentia cõpoſita ſʒ male conuertit̃ conſequẽtia prius facta. qꝛ cõuertitur aliter q̃ deberet cõuerti: ꝛ ſm hoc cauſat̃ fallacia conſequenſ. Primo ſciendũ ꝙ cã apparentie huius fallacie eſt apparẽs conuertibilitas conſequenſ cum antecedente: rõe cuius credit̃ ꝙ bene conuertat̃ conſequentia que tñ non conuertit̃ Sʒ cã defectus eſt diuerſitas cõſequenſ ꝛ antecedẽtis ꝓpter quã non cõuertuntur inter ſe. ꝛ ſm hoc ſic diffinit̃ hec fall'a cõſequenſ q̃ eſt ydoneitas decipiendi proueniens ex apparẽti conuertibilitate conſequẽtis cuz añte: ꝛ ſemꝑ fit vt dicit ariſ. qñ credim⁹ cõſequentiaz conuerti que tñ nõ conuertit̃. Et quãuis in hac fallacia repe riãtur antecedẽs ꝛ conſequẽs: tamẽ magſ dr̄ fallacia conſequẽtis q̃ antecedenſ: eo ꝙ in paralogiſmis huius fallacie ſemꝑ arguit̃ equiualenter a poſitõe conſequentis ad poſitõez antecedenſ: lʒ enim arguatur a negatõe antecedentis ad negatiõez conſequẽtis: qꝛ tamẽ illa negatio añcedenſ ſe habet vt conſequens ad negationem conſequẽtis: ideo ibi arguit̃ equiualenter a poſitõe conſequenſ ad poſitõez añtis.

Secundo ſciendũ ꝙ hui⁹ fallacie ſunt tres mõi: primus eſt qñ arguit̃ a deſtructõe antecedẽtis ad deſtructõez conſequẽtis vel a poſitõe conſequenſ ad poſitõez añtis. Exẽpluz primi ſi hõ eſt: aĩal eſt. ğ ſi non eſt hõ: non eſt aĩal. non ſequit̃. qꝛ ad negatõez añtis non ſequit̃ negatio conſequentis. ꝛ rõ eſt qꝛ antecedens eſt inferi⁹ et minus cõe. conſequens võ ſe hʒ vt ſuperi⁹ ꝛ magis cõe. mõ deſtructo inferiori ꝛ min⁹ nõ cõi: oportet deſtruere ſuperi⁹ ꝛ magis cõe. qꝛ illud põt manere in alijs inferioꝛib⁹ eius. Exẽplum ſcði ſi pluit terra eſt madida. ğ ſi terra eſt madida pluit. nõ ſequit̃ qꝛ ad poſitõez conſequentis quod eſt ſupius ꝛ magis cõe non ſequit̃ poſitio antecedentis: qð eſt inferi⁹ ꝛ minus cõe.

Tercio ſciendũ ꝙ ſcðus modus fit arguendo ab inſufficienti numero ſingulariũ. vt hic ſoꝛ. currit: plato currit. ergo oĩs hõ currit. vl' ſic ſoꝛ. eſt aĩal ꝛ ecõuerſo. plato eſt aĩal ꝛ cõuerſo. ꝛ ſic ð alijs ğ oĩs hõ eſt aĩal ꝛ econuerſo non ſequit̃. qꝛ lʒ enumerent̃ ſufficienter õnes ſingulares illius vlis omnis hõ eſt aĩal non tñ iſtius oĩe aĩal eſt hõ. que tñ intelligit̃ cuz dr̄ ꝛ econuerſo. ꝛ hoc ſi ecõuerſo dicat cõuerſionez ſimplicẽ. qꝛ ſi diceret conuerſionẽ ꝑ accidens bene ſequeret̃. qꝛ hec eſſet vera. oĩs hõ eſt aĩal ꝛ ecõuerſo: aliquod aĩal eſt hõ qꝛ tñ analogũ ꝑ ſe poſitũ ſtat ꝓ famoſiori ſignificato. iõ econuerſo magis tenet̃ vt dicit conuerſionẽ ſimplicẽ. Quarto ſciendum ꝙ tercius modus fit arguendo a cõiter accidentibus que contingẽter ſe cõſequunt̃: in aliquo ſubiecto non tñ de neceſſitate ſe conſequunt̃ vt hic ſoꝛ. eſt magnus. ğ ſoꝛ eſt foꝛtis. vel ſoꝛ. eſt pulcher: ğ ſoꝛ. eſt bonus. non ſequit̃. qꝛ lʒ talia accidẽtia qñqʒ ſeſe conſequant̃ in aliquo ſubiecto: non tñ de neceſſitate ſe conſequunt̃ ſemꝑ. ꝛ lʒ in iſto mõ arguẽdi ꝛ in precedenti non conuertat̃ aliqua conſequẽtia actualiter prepõita: tñ ſubintelligit̃ vna implicite que conuertit̃ in iſtis mõis. Et iſtoꝝ mõꝝ ſic poteſt haberi ſufficientia qꝛ in fallacia conſequentis ſumit̃ cauſa apparentie ex apparẽti conuertibilitate cõſequentis ꝛ antecedẽtis vel ğ illa conuertibilitas eſt apparens rõe conſequẽtie iaz facte. ꝛ ſic eſt prim⁹ modus. vl' ꝓpter habitudinez terminoꝝ: ꝛ hoc dupl'r vel ſumit̃ ex habitudine ſingulariuz ad vl'e ꝛ ſic eſt ſecundus modus. vel ex cõuenientia accidentiuz que contingenter conueniũt in eodez ſubiecto ꝛ ſic eſt tercius modus. Contra predicta arguit̃ primo ſic conuerſio eſt paſſio propoſitionis. ergo ſoli propoſitioni conuenit q̃re iſta fallacia non fit per hoc ꝙ aliqua conſequentia conuertat̃. Secũdo ſic conſequens actu ꝛ intellectu includit̃ in antecedente: ergo deſtructo antecedẽte deſtruit̃ conſequens: ꝛ ſic valet conſeq̃ntia a deſtructione antecedentis ad deſtructionez conſequentis. Tercio ſic poſito poſteriori neceſſario ꝑonit̃ prius ſʒ conſequens poſterius eſt antecedente: ergo poſito conſequẽte neceſſario ponitur antecedẽs: quod eſt contra primũ moduz huius fallacie. Quarto ſic ſingularia alicu⁹ vl'is non ſufficienter enumerata ſequunt̃ ſuuz vl'e: ergo arguẽdo ab inſufficienti numero ſingulariũ arguitur a poſitõe conſequentis ad poſitõez añtis: ꝛ ꝑ conſequens ſecũdus modus non diſtinguit̃ a primo. Quinto ſic arguendo a cõiter accidẽtibus eſt bon⁹ locus dialeticus: ergo ſic arguendo non ſumit̃ tercius modus hui⁹ fallacie. Ad primũ dr̄ ꝙ ſi capiat̃ cõuerſio ꝓut eſt rõ predicati in ſubiectuz ꝛ ecõtra ſic eſt paſſio propoſitionis ſibi ſoli conueniẽs: ſʒ ſi capiat̃ ꝓ mutatiõe añtis in conſequẽs ꝛ ecõtra ſic non eſt paſſio propoſitionis

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

ſꝫ paſſio conſequentie et hoc mō conſequentia bene conuertit̄. Ad ſm̄ dicit̄ ꝙ deſtructo antecedente bene deſtruitur conſequens ꝓtim ſm̄ eſſe quod habet in tali antecedente: ſꝫ non deſtruitur vniuerſaliter ⁊ ſm̄ ſe totuꝫ qꝛ poteſt manere in alijs. ideo ex deſtructione antecedentis nō poteſt inferri deſtructio cō ſequentis. Ad terciū̄ dicitur ꝙ lꝫ ſm̄ illationeꝫ conſequens ſit poſterius antecedente: tñ̄ ſm̄ naturam ⁊ ambituꝫ cōītatis conſequens eſt prius antecedente

Ad quartuꝫ dicitur ꝙ licet in ſecūdo modo arguatur a poſitōe conſequentis ad poſitionem antecedentis: tñ̄ ibi non ſumitur cauſa apparentie conuertibilitatis rōe conſequentie prius facte ſicut in primo mō. Ad quintuꝫ dicitur ꝙ arguendo a cōiter accidentibus que ſe ſe neceſſario conſequuntur bene eſt locus dialeticus: ſꝫ arguendo ab hijs que contingenter ſe conſequuntur ſic eſt tercius modus huius fallacie.

f

Allacia. Poſtꝙ autor determinauit de fallacia conſequentis. hic conſequenter determinat de fallacia ſm̄ non cām̄ vt cauſam ⁊ qꝛ iſta fallacia non fit in ſilogiſmo oſtē ſiuo ſꝫ in ſilogiſmo ad impoſſibile: ideo anteꝙ̄ autor oſtendat cauſas huius fallacie premittit vnaꝫ diuiſioneꝫ ſilogiſmi dicens ꝙ ſilogiſmus diuiditur per ſilogiſmum oſtenſiuuꝫ ⁊ ad impoſſibile. et dicitur ſilogiſmus oſtenſiuus qui vnico proceſſu ex duabus premiſſis infert ſuā̄ concluſionē̄. Sꝫ ſilogiſmus ad impoſſibile eſt qui ex duabꝰ premiſſis vna manifeſte vera ⁊ alia manifeſte falſa infert vnuꝫ manifeſte falſuꝫ propter cuius falſitateꝫ interimitur aliqua premiſſarum ⁊ ſic ibi ſunt plures proceſſus ⁊ etiā̄ plures concluſiones. ⁊ ſm̄ hoc differū̄t multipliciter ſilogiſmus oſtenſiuus ⁊ ad impoſſibile: quia in ſilogiſmo ad impoſſibile ſunt plures proceſſus ⁊ plures cōcluſiones: in alio vero eſt tm̄̄ vnus ꝓceſſus ⁊ vna concluſio. Et quia ſilogiſmus oſtē ſiuus poteſt eſſe tam ex veris ꝙ̄ ex falſis ſed ſilogiſmus ad impoſſibile ſemper hꝫ aliquaꝫ premiſſaꝫ falſaꝫ aliter nunꝙ̄ concluderet falſuꝫ vt hic omne aīal eſt aſinꝰ omnis hō eſt animal: ergo omnis hō eſt aſinꝰ cōcluſio eſt falſa: ḡ aliqua premiſſa tū̄ non mīoꝛ: ergo maioꝛ. ⁊ ſm̄ taleꝫ ꝓceſſuꝫ quando interimitur aliqua premiſſarum cōmittitur pn̄s fallacia. Primo ſciendū ꝙ premiſſa cauſa eſt que neceſſario facit ad illationē̄ concluſionis ⁊ qua remota non amplius ſequitur cōcluſio in tali mō arguendi. Et per oppoſitum premiſſa non cauſa eſt que conuenit in ſubiecto vel predicato cuꝫ aliqua premiſſarū̄ ſilogiſmi que numerata cū̄ illis nullo mō facit ad illationem concluſionis ⁊ ipſa poſita vel remota nihilominus ex alijs premiſſis in tali modo arguendi ſequitur cō cluſio: vt hic omnis aſinus eſt rudibilis: omne aīal eſt aſinus: om̄is homo eſt aīal ergo omnis homo eſt aſinus. illa propoſitio omnis aſinꝰ eſt rudibilis ex parte ſui ſubiecti conuenit cum maioꝛe ⁊ adhuc ipſa remota eodem modo ſequeretur cōcluſio. Ex quo patet ꝙ ad non cauſam vt cauſam duo requiruntur. primo ꝙ talis premiſſa non ſit cauſa concluſionis. Secundo ꝙ habeat apparentiam cauſe propter hoc ꝙ conuenit cuꝫ alijs p̄miſſis ideo ſi in ſilogiſmo ponatur aliqua premiſſa non cā̄ que non conuenit in ſubiecto vel predicato cuꝫ aliqua premiſſarum ibi non erit non cā̄ vt cauſa: lꝫ ibi bene ſit non ꝓpter hoc accidere falſuꝫ. Secundo ſciendū ꝙ cauſa apparētie huius fallacie eſt conuenientia premiſſe non cauſe cuꝫ premiſſa cā̄ in ſubiecto vel predicato ꝓpter quaꝫ credimus ꝙ ſicut premiſſa cā̄ facit ad illatōeꝫ concluſionis falſe: ita premiſſa non cā̄ inferat taleꝫ concluſionem ⁊ propter hoc debeat iterimi. Et eiꝰ cā̄ defectus eſt diuerſitas p̄miſſe nō cauſe ab alijs. Et ſm̄ hoc ſic diffinit̄ hec fallacia ꝙ ē idoneitas decipiendi ꝓueniēs ex appenti conueniētia p̄miſſe nō cauſe cū̄ p̄miſſa cā̄. Ex q̄bꝰ apparet ꝙ hic nō cōmittit̄ fallacia nō cauſe vt cāe: ſol eſt in cācro: om̄e aīal eſt aſinꝰ: oīs hō ē aīal: ḡ oīs hō ē aſinus: concluſio eſt falſa: ḡ aliq̄ p̄miſſaꝝ: et nō niſi iſta ſol eſt ī cancro: illa enī p̄miſſa nō cā̄ nō cōuenit in ſubiecto vel p̄dicato cuꝫ alijs p̄miſſis: ideo ibi nō ē cā̄ appentie huiꝰ fallacie. Tercio ſciendū ꝙ hec fallacia ſicut dictum ē p̄us ſemꝑ ī ſillogiſmo ad īpoſſibile habet fieri. Cuiꝰ rō eſt: qꝛ hec fallacia cōmittit̄ qñ̄ ex falſitate cō cluſionis fit male regreſſus ad interimenduꝫ aliꝙ̄ p̄miſſaꝝ: qꝛ īterimit̄ vna p̄miſſa que nō erat cā̄ falſitatis cōcluſionis: ſꝫ talis regreſſus a falſitate cōcluſſionis ad interimēduꝫ aliꝙ̄ p̄miſſaꝝ ſolū̄ fit in ſillogiſmo ad īpoſſibile ⁊ nō in ſillogiſmo oſtenſiuo: ideo iſta fallacia tm̄̄ fit in ſillogiſmo ad īpoſſibile: ideo dicit ariſto. in ſ͛o p̄oꝛuꝫ ꝙ ſemꝑ in ſillogiſmo ad īpoſſibile ſuperfluit vna p̄miſſa que nullo modo facit ad illatōem cōcluſionis: ⁊ ꝑ hoc differt hec fallacia ab oībus alijs. ⁊ etiaꝫ ꝑ ſuas cauſas appentie ⁊ defectus. Quarto ſciendum ꝙ huiꝰ fallacie pn̄t aſſignari duo modi. primꝰ modus ē qñ̄ p̄miſſa nō cā̄ ex ꝑte ſubiecti cōuenit cū̄ p̄miſſa cā̄ vt hic omnis aſinꝰ eſt rudibilis: om̄e aīal eſt aſinꝰ concluſio eſt falſa: ḡ aliq̄ premiſſaꝝ: ⁊ nō niſi iſta oīs aſinꝰ eſt rudibilis: vñ̄ male fit regreſſus a falſitate cōcluſionis: cum falſitas concluſionis ibi veniat ex parte huius ꝓpoſitionis: om̄e aīal ē aſinꝰ. Secundus modꝰ ꝓuenit ex conuenientia p̄miſſe nō cauſe in p̄dicato cum p̄miſſa cā̄: vt omne aīal ē aſinꝰ: oīs equꝰ eſt aīal: oīs hō ē eſt aīal: ḡ oīs hō eſt aſinꝰ: cōcluſio ē falſa ḡ aliq̄ p̄miſſaꝝ: ⁊ nō niſi iſta oīs equꝰ eſt aīal. Sed contra p̄dicta ar̄. p̄mo ſic oīſ ſillus eſt oſtenſiuus: qꝛ oñdit aliꝙ̄ concluſioneꝫ: ḡ ſillus ad īpoſſibile ē oſtēſiuꝰ q̄re dīo illa ē inſufficiēs. Scd̄o ſic in oī falla ē nō cā̄ vt cā̄ cū̄ in q̄libꝫ añs videat̄ eſſe cā̄ ꝯñtis: licet tñ̄ non ſit: ḡ ſcd̄m nō cām̄ vt cām̄ nō ſumit̄ aliq̄ ſpecialis fallacia. Tercio ſic ſicut ſe hn̄t ens et nō ens: ita cā̄ ⁊ nō cā̄: ſed ens ⁊ nō ens nullo modo cōueniunt: ḡ nec cā̄ ⁊ nō cā̄. q̄re cā̄ appentie huiꝰ fallacie nō ē conuenientia nō cauſe cū̄ cā̄. Quarto ſic bonus ſillus ſimpl̄r ⁊ fallacia nō pn̄t ſimul eſſe in eodē̄: ſed vbi ē nō cā̄ vt cā̄ ibi eſt bonꝰ ſillus ſimpliciter: ḡ ibi nō ē fallacia ex cōuenientia nō cauſe ⁊ cauſe. Quinto ſic iſta fallacia ꝓueīt ex ꝑte premiſſe nō cauſe: ſed illa ſemꝑ ponit̄ in p̄mo diſcurſu ſillogiſmi ad īpoſſibile q̄ eſt oſtenſiuꝰ: ḡ in illo cōmittit̄ iſta fallacia. Ad p̄muꝫ iſtoꝝ dr̄ ꝙ licet ſillus ad īpoſſibile ſm̄ p̄muꝫ ꝓceſſum eiꝰ ſit oſtenſiuꝰ: nō tñ̄ ſm̄ totum eiꝰ ꝓceſſum: qꝛ ille ꝓceſſus p̄mus finaliter oꝛdinat̄ ad interimēduꝫ aliꝙ̄ p̄miſſaꝝ eiꝰ ex falſitate cōcluſionis

Ad ſm̄ dr̄ ꝙ ſi capiat̄ nō cā̄ vt cā̄ generaliter ꝓ oī illo q̄d hꝫ modū̄ nō cauſe vt cauſe ſic in q̄libet fallacia repit̄ nō cā̄ vt cā̄: ſed ſi capiat̄ ſpecialiter ſicut p̄us diffinita eſt ſic ſolū̄ repit̄ in iſta falla. Ad terciū̄ dr̄ ꝙ licꝫ cā̄ ⁊ nō cā̄ formaliter accepte q̄tuꝫ ad iſtas intentōes nō cōuenīant inter ſe: tñ̄ materialiter capte ꝓ premiſſis ſilli bñ̄ pn̄t cōuenire ī ſubiecto vl̄ p̄dicato. Ad q̄rtuꝫ dr̄ ꝙ iſta falla nō cōmittit̄ in p̄mo ꝓceſſu ſilli ad īpoſſibile ſed in vltima illatione qñ̄ īterimit̄ p̄miſſa q̄ nō dꝫ interimi: ⁊ ſic ſm̄ diuerſa eſt ibi ſillus ⁊ falla. Ad q̄ntum dr̄ ꝙ licꝫ p̄miſſa nō cā̄ ponat̄ in primo ꝓceſſu ſilli ad īpoſſibile ⁊ ibi ſit cā̄ appentie huius fallacie: tñ̄ ibi nō cōmittit̄ defectꝰ niſi in vltīo ꝓceſſu deſtruēdo p̄miſſaꝫ q̄ nō eſt cā̄ cōcluſionis. ⁊ ſm̄ illū̄ proceſſuꝫ talis ſillus dicitur ad impoſſibile.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

Sequitur de falſa ſecundum plures interrogationes.

Propoſitio. Poſtquã auctoꝛ determinauit de fallacia ſm̃ non cãm vt cãm: hic conſeq̃nter determinat de falſa ſm̃ plures interrogatões vt vnã. Et ad oſtendendũ q̃d ſit interrogatio plures: ipſam primo ſic diffinit. propoſitio plures eſt in q̃ p̄dicãtur plura de vno vel vnũ de pluribus vel plura de pluribꝰ. Exemplũ primi vt ſoꝛtes currit ⁊ mouet̃. Exemplum ſecundi vt ſoꝛtes ⁊ plato currũt. Exemplum tercij vt ſoꝛtes ⁊ plato currũt ⁊ diſputant. Et dr̃ talis propoſitio plures: qꝛ deſignant̃ plures habitudĩes cõpoſitionis p̄dicati cum ſubiecto: ⁊ illa propoſitio non habet tm̃ vnum ſignificatũ ſed plura. Et per oppoſitum propoſitio vna eſt in qua predicatur vnum de vno: ſiue illud ſit vnum in numero. vt ſoꝛtes eſt iſte in numero vt ſoꝛtes eſt iſte homo ſiue ſit vnum in ſpecie vt ſoꝛtes eſt hõ ſiue vnũ in genere vt ſoꝛtes eſt aĩal ſiue vnũ ĩ analogia: vt ſoꝛtes eſt ens. Et qñ q̄ ponunt̃ plures dictiones que ſe hñt vt determĩatio ⁊ determĩabile ⁊ faciunt vnum in numero ⁊ tũc propoſitio ẽ vna ſimpĩr vt ſoꝛtes eſt hõ albus: ⁊ ſoꝛtes eſt aĩal rõnale. Primo ſciẽdũ ꝙ enũciatio propoſitio ⁊ interrogatio ſunt idem ſm̃ rem licꝫ rõne dr̃ant: qꝛ dr̃ enunciatio vt eſt ſignificatiua veri vel falſi abſolute ⁊ propoſitio vt ẽ alteriꝰ oſtenſiua et ponit̃ pro alio. ſ. pro ɔcluſione inferẽda. Sꝫ dr̃ interrogatio pro q̃to ſumit̃ cũ ſigno interrogatio: ⁊ qꝛ ſunt idẽ realr̃ propoſitio ⁊ interrogatio ideo ſicut aliqua ẽ propoſitio vna ⁊ aliq̃ plures: ita etiã q̃dam interrogatio vna in qua interrogatur vnũ de vno: ⁊ quedã interrogatõ plures in q̃ iterrogantur plura de vno vel vnum de pluribꝰ vel plura de pluribus dupliciter poteſt fieri interrogatio plures vno modo in ſignificata tm̃ vt dicendo vtrum canis currit ⁊ talis interrogatio plures cãt equocatõẽ vel amphibologiam. Alia aũt eſt interrogatio plures ſꝫ voces ⁊ ſignificata ſimul vt eſt ne ſoꝛtes ⁊ brunellus hõ: ⁊ illa cauſat iſtã fallaciã ⁊ de tali eſt hic ad propoſitũ. Secundo ſciendum ꝙ cã appentie huiꝰ fallacie eſt conuenientia interrogationis plures ad interrogationem vnam: rõne cuiꝰ credimus ꝙ ſic ad interrogatõem vnam datur tm̃ vna reſponſio ꝙ etiam ad interrogatõem plures ſit tm̃ danda vna rñſio et non dꝫ attendi iſta cõuenientia ſolum ex p̄te vocis: ſed etiam ex p̄te rerum interrogatarꝫ que in interrogatione plures accipiunt̃ p modũ vniꝰ. Sꝫ cã defectus huius fallacie eſt diuerſitas interrogatorũ ⁊ ſignificatorũ interrogationis plures. ⁊ ſm̃ hoc ſic diffinit̃ hec falſa ꝙ eſt idoneitas decipiendi proueĩens ex cõuenientia ĩterrogationis plures ad interrogationẽ vnã. Tercio ſciẽdũ ꝙ huiꝰ fallacie ſũt duo modi. primꝰ eſt qñ in interrogatione plures plura in ſingulari numero ſubiciũtur vel p̄dicantur: vt ſi q̃ratur eſt ne ſoꝛtes ⁊ brunellꝰ hõ: ſi det̃ vna rñſio affirmatiua tũc ĩfert̃ ꝙ brunellꝰ ẽ hõ: ⁊ ſi negatia tũc ĩfert̃ ꝙ ſoꝛtes nõ ẽ hõ. Scd̃s modꝰ eſt qñ ĩ tali ĩterrogatione plura ſubiciunt̃ vel p̄dicant̃ in plurali nuẽro: vt demonſtrato p̄no ceco ⁊ vno vidente ſi q̃ratur vtrum ſic tũc infert̃ g̃ cecus eſt vidẽs. ſi dicat̃ ꝙ iſti duo ſunt ceci vel videntes. ſi dicat̃ ꝙ nõ tũc infert̃ g̃ videns non videt. Et ita ſi reſpondẽs det vnicã reſpõſionẽ ſemp ducet̃ ad aliq̃ methã vere vel appenter vñ nõ dꝫ dari vnica reſponſio ſed plures dicendo demonſtrato ceco ꝙ ipſe nõ videt ⁊ demonſtrato vidente ꝙ videt.

Quarto ſciendũ ꝙ iſta fallacia p priꝰ cãt deceptõem in interrogãdo propoſitões plures. ꝙ̃ palogizando: qꝛ ibi fit deceptio reſpondentis qñ ad interrogatõẽ plures dat ſolũmodo vnicã reſponſionẽ ⁊ ſi non det vnam reſponſionem non poteſt paralogizari ſecũdum paralogiſmos huius fallacie: quãuis illa reſponſio non ſit de eſſentia huius fallacie vel paralogiſmorũ eiꝰ: ſꝫ eſt cã ſine q̃ nõ fieret deceptio. Et qñ reſpõdens ad talẽ iterrogatõem dat vnã rñſionẽ põt duci vere vel appenter ad iconueniẽs. qꝛ interrogatio plures ẽ vera pro vtraq̄ p̄te: vel falſa pro vtraq̄ p̄te. vel vera ꝓ vna ⁊ falſa ꝓ alia. ſi vera ꝓ vtraq̄ p̄te tũc ſi reſpõdens reſpõdet negatĩe põt duci vere ad redargutionẽ: ⁊ ſi affirmatĩe ducet̃ appenter ad incõueniẽs: qꝛ videbit̃ ignorare multiplicitatẽ interrogatorꝫ: ſi ſit falſa ꝓ vtraq̄ p̄te ſic fit ecõuerſo. Et ſi ſit in p̄te vera ⁊ ĩ p̄te falſa: tũc ſi reſpondẽs det vnã reſponſionẽ affirmatĩe cõcedet eq̃ualenter vnam copulatiam cuiꝰ altera ps eſt falſa. ⁊ ſic vere ducit̃ ad redargutõem. ⁊ ſi det vnam reſponſionẽ negatĩe: tũc negat equiualẽter vnã copulatiã cuiꝰ altera pars eſt vera ⁊ ſic ducetur apparẽter tm̃ ad iconueniẽs.

Contra p̄dicta ar̃ p̄mo ſic: in iſta õnis hõ currit p̄dicat̃ vnũ de pl'ibꝰ. ⁊ tm̃ ibi nõ eſt ꝓpoſitio plures. g̃ contra diffinitionẽ eiꝰ. Secundo ſic iſta ſoꝛtes currit ⁊ plato diſputat eſt vna copulatiua. g̃ eſt ꝓpoſitio cõiunctione vna. ⁊ per cõſequẽs male dictũ eſt ꝙ ſit ꝓpõ pl'es. Tercio ſic q̃ iſta: ſoꝛ. eſt hõ ⁊ aſinꝰ p̄tur vnũ in genere de vno: ⁊ tm̃ ibi nõ eſt ꝓpõ vna. g̃ contra diffinitõem. Quarto ſic: q̃cũq̄ ſũt pl'a ſunt in plurali numero. g̃ pl'a nunq̄ ſubiciunt̃ ĩ ſingulari numero nec p̄dicant̃: ⁊ per cõſequẽs male ponit̃ p̄mꝰ modꝰ huiꝰ falſe

Quinto ſic: tot ſunt modi huiꝰ falſe q̃t modis fit interrogatio plures. ſed interrogatio plures fit tribꝰ modis. vt pꝫ ex diffinitione eiꝰ g̃ male ponunt̃ tm̃ duo modi huiꝰ fallacie Ad p̄mũ dr̃ ꝙ in iſta oĩs hõ currit p̄dicat̃ vnum de pluribꝰ acceptis per modũ vniꝰ qꝛ hõ ibi tenetur ꝓ oĩbꝰ particularibꝰ hoĩbꝰ in q̃tũ continent̃ ſub ſuo ſignificato cõi qd̃ eſt hũanitas ſed ibi nõ p̄tur vnum de pluribuſ acceptĩ per modũ pluriũ. vnde illud qd̃ ſubicit̃ ibi eſt vnũ licet ſuppoſita ꝓ q̃bꝰ tenet̃ ſint diuiſa. Ad ſm̃ dr̃ ꝙ licet copulatiua ſit aliq̃ modo vna. ſ. coniunctõne ⁊ ſm̃ q̃d: eſt tm̃ ſimpliciter plures: qꝛ affirmat plures cathegoricas ſ il: q̃rum vna põt eſſe vera ⁊ alia falſa. ⁊ ſimili mõ eſt de condicionali ⁊ diſiunctĩa. Ad terciũ dr̃ ꝙ licet hõ ⁊ aſinus ſint vnũ in genere tm̃ in illa propoſitione ſoꝛtes eſt hõ ⁊ aſinus non enumerantur per modum vnius in genere: ſed per modũ diuerſoꝛum in ſpecie ideo ibi eſt propoſitio plures. Ad quartum iſtoꝛum dicitur ꝙ ſi capiatur numerus pluralis vt ẽ paſſio rerum: quecumq̄ ſunt plura: ſunt in plurali numero. ſed ſi capiatur vt eſt paſſio terminoꝛum ſingularium ⁊ ẽ vnꝰ modus ſignificãdi ſic plura poſſunt accipi in ſingulari numero ⁊ non ſemper ĩ plurali. Ad quintum iſtoꝛum argumentoꝛum dicitur ꝙ licet in ſpeciali poſſint eſſe tres modi huius fallacie vel etiam plures tribus: tamen in generali ſũt tantum illi duo modi prius poſiti ſub q̃bus omnes alij ſpeciales modi continẽtur: in quolibet enim illoꝛum tripliciter fit variatio paralogiſmoꝛum ſecundum triplicẽ modũ interrogationis plures.

Poſt hec. Poſtquam auctoꝛ ſuperiꝰ determinauit de vnaquaq̄ fallacia ſecundum ſe: hic conſequenter determinat de ipſis per comparationem ad elenchum oſtendendo quomodo omnes deficiunt contra rationẽ elenchi ⁊ per hoc reducunt̃ ad ignorantiam elẽchi. Reducere autem fallacias ad ignorantiam elenchi eſt oſtendere q̃modo quelibet fallacia peccat ɔ̄ aliq̃m p̄tiam elenchi: ſiue hoc ſit ratõne

ſilli:ſiue ratione contradictionis.ↄ̄dictõ
eni eſt vltia dr̃ia elenchi:⁊ ſicut dr̃ia ad
ueniens generi conſtituit ſpẽm: ſic ↄ̄dic
tio adueniens ſillogiſmo dialetico cõſti
tuit elenchũ. Primo ſciendũ ꝙ igno
rantia elenchi vt p̄us dictum eſt accipi
tur dupliciter:vno modo ſpecialiter pro
omiſſione vniꝰ illaꝝ quatuor differentia
rum elenchi.ſ.ad idem ſm idem ſimili-
ter ⁊ in eodeꝫ tp̄e q̄ ſibi conueniũt rõe
ↄ̄dictionis tm̄ ⁊ ſicut ſm ignorãtiaꝫ elẽ
chi ſumit̄ vna fallacia ſpecialis:ſed illo
mõ non accipit̄ hic nec ad ipſam alie fal
lacie reducunt̄. Alio modo capit̄ gñali-
ter pro ignorantia cuiuſlibet particule e
lẽchi ſiue illa dr̃ia ſit ex parte ſillogiſmi
vel ↄ̄dictionis:⁊ hoc mõ ſm ignorantiã
elenchi non ſumit̄ vna fallacia ſpẽalis:
ſed hoc modo ignorantia elenchi cois
eſt ad om̃s fallacias. ⁊ hoc mõ accipit̄
hic. Scđo ſciẽduꝫ ꝙ om̃s fallacie in
dictõne ꝗ̃tuꝫ ad ſuos paralogiſmos ha
bẽt reduci ad ignorantiam elenchi coi-
ter acceptaꝫ:cuiꝰ rõ eſt q: reducere ip̄as
ad ignorantiã elenchi eſt oſtendere q̊-
modo om̃s deficiũt contra rõnem eius
ſed om̃s fallacie in dictõne peccant con
tra rõnem elenchi qđ pꝫ inductiẽ:vnde
ad rõnem ſilli ⁊ ↄ̄dictionis requiruntur
vnitas rei et nõis ſimul: ſed in eq̃uoca
tione amphibologia ⁊ figura dictõis nõ
eſt vnitas rei q: ibi dictio vel oro̅ acci-
pitur pro diuerſis ſignificatꝭ ⁊ multipli
citer.ſil'r in ↄpõne ⁊ dione nõ eſt vnitas
vocis neqꝫ rei q: non eſt ibi eadeꝫ oro̅
ſm modum proferendi. ⁊ ſimiliter ĩ fal
lacia accentus deficit vnitas rei ⁊ nois
ſimul ⁊ ſic om̃s fallacie in dictione pec-
cant contra elenchum. Tercio ſcien-
dum ꝙ ſimiliter om̃s paralogiſmi falla
ciaꝝ extra dictõem peccant contra elen
chum.ad elenchum enim requirit̄ cõclu
ſionem de neceſſitate accidere hoc ẽ ſe-
qui ex p̄miſſis.ſed in fallacia accidentiſ
concluſio non ſequitur de neceſſitate:iđo
peccat contra rõnem elenchi.⁊ q: fallacia
conſequẽtis eſt pars fallacie accidentis:
non tm̄ pars ſubiectiua ſed materialis q̇a
ſe habet vt inferiꝰ ad ipſam rõne termioꝝ
in quibꝰ fit:ideo conſimiliter fallacia con
ſequentis peccat contra rõnem elenchi.
Sed paļogiſmi fallacie ſm q̇d ad ſimpli
citer:⁊ ignorantia elenchi nõ faciũt ↄ̄dic
tionem ſimpliciter q: in ipſis nõ eſt affir
matio et negatio eiuſdem de eodem ad
idem ſecundum idem ſimiliter ⁊ in eodẽ
tp̄e:ideo peccant contra elenchum rõne
ↄ̄dictionis. Sed paralogiſmi petitionis
principij non de neceſſitate oſtendunt ſu
am concluſionem: ſed in ipſis cõnumera
tur qđ erat in principio. Similiter ĩ falla
cia non cauſe vt cauſe nõ fit ꝓbatio con-
cluſionis:iõ ille fallacie peccãt ↄ̄ ſillm̄ pro
batiuuꝫ ⁊ per ↄñs ↄ̄ elenchuꝫ. Iteꝫ ad elẽ
chuꝫ req̃ritur rõne ſilli ꝙ q̄libꝫ p̄miſſaruꝫ
ſit propoſitio vna:ſed in fallacia ſecũduꝫ
plures interrogationes vt vnã nõ ſumi-
tur propoſitio vna ſed plures q̄ nõ ẽ pro
poſitio ſimpliciter. q: eadeꝫ eſt rõ ꝓpois
⁊ propoſitionis vnius: ſicut eſt eadeꝫ rõ
hois ⁊ hominis vnius: ideo illa fallacia
peccat contra elenchum. Et ſic patet idu
ctiue q̊modo omnes fallacie reducuntur
ad ignorantiam elenchi per hoc ꝙ para-
logiſmi earuꝫ habent aliquam cauſaꝫ de
fectus contra elenchum. Quarto ſcien
dum ꝙ in paralogiſmis duplex reperitur
cauſa defectus. prima eſt ex parte rerum
vel dictionum quibus fit diſputatio per
quam om̃s paralogiſmi deficiunt contra
elenchum. Alia autem reperitur ex parte
reſpondentis que eſt ignorantia proprie
cauſe defectus ipſius paralogiſmi prop-
ter queꝫ reſpondens decipitur. prima eſt
actiua reſpectu deceptionis:ſecunda ve-
ro paſſiua. prima ẽ eſſentialis paralogiſ
mis:ſecunda vero accidentalis ⁊ extrin-
ſeca:⁊ licꝫ illa ſit accidẽtalis tm̄ paļogiſmi
non poſſunt cauſare deceptionem reſpon
dentis ſine tali cauſa defectus. ⁊ ideo in
qualibet fallacia eſt vna cã defectus ex ꝑ
te noſtri vt poſſet videri inductiue:vnde
in equiuocatione decipimur eo ꝙ igno-
ramus pluralitatem ſignificatorum dictõ
nis actualiter eiuſdem. ⁊ ĩ amphibologia
per hoc ꝙ ignoramus diuerſa ſignificata
orationis actualiter vnius. ⁊ ſimiliter in
qualibet fallacia ignorantia proprie cau-
ſe defectus in reſpondente eſt cauſa defe
ctus ⁊ deceptionis reſpondentis. Ex pre
dictis ergo manifeſtum eſt que ⁊ q̊t ſunt
fallacie tam in dictione q̄m extra dictio-
nem: ⁊ que ſunt cauſe apparentie ⁊ defe
ctus earum:⁊ quot ſunt modi in qualibet
fallacia. ⁊ quomodo om̃s reducuntur ad
ignorantiam elenchi. Contra predicta
arguitur primo ſic in ſingulis fallacijs o-
ſtenſe ſunt cauſe apparentie ⁊ defectꝰ ea
ruꝫ: g̊ hic ſuperflue determinatur de de-
fectu earum. Secundo ſic paſſio ſoluꝫ
conuẽit ſubiecto: ſꝫ cõtradictio eſt paſſio
enũciationis: g̊ non conuenit ſillogiſmo
neqꝫ elencho. Tercio ſic nullum perfe
ctum habet reduci ad imperfectum ſꝫ ma
gis econtra ſed fallacie in dictione ⁊ fal-
lacia accidentis ſunt perfectiores fallaci ĩ
ignorantie elenchi:g̊. Quarto ſic in fal
lacia ignorantie elenchi infertur vera cõ
tradictio in concluſione: g̊ illa fallacia nõ
peccat contra rõnem ↄ̄dictionis. Quĩ
to ſic in fallacia petitionis principij conſe
quens neceſſario ſequitur ex añte. g̊ ma-
le dicitur in textu ꝙ in petitione principij
concluſio nõ accidit de neceſſitate. Ad
primum dicitur ꝙ licet prius oſtenſe ſint
cauſe fallaciarum ſm ſe:non tm̄ oſtenſum
eſt quomodo ille cauſe defectus faciunt
defectum contra rõnem elenchi:ideo hic
non ſuperflue determinatur de cauſis de
fectus fallaciarum per comparatõem ad
elenchum. Ad ſcđm dicitur ꝙ licet cõ
tradictio primo ⁊ per ſe ſoli propoſitioni
conueniat: tm̄ ex conſequenti poteſt con
uenire ſillogiſmo rõne ſue concluſionis
aut alicuius premiſſarum que contradi
cit poſitioni reſpondentis. Ad terci-
um dicitur ꝙ licꝫ fallacie in dictione ſint
perfectiores fallacia ignorantie elenchi
que eſt vna fallacia ſpecialis:non tamẽ
ſunt perfectiores fallacia ignorantie elẽ
chi vt eſt cõmunis ad omnes alias fal-
lacias:q: illa eminenter continet ĩ ſe cau
ſas omnium aliarum fallaciaꝝ. Ad
quartuꝫ dicitur ꝙ licet in paralogiſmis
ignorantie elenchi ſit vera contradictio
in concluſione tm̄ nõ neccio infertur ſꝫ ap
parenter ſolum ex appenti ↄ̄dictõne pre
miſſaꝝ. Ad q̄ntuꝫ dr̄ ꝙ licꝫ in petitõ
ne p̄ncipij cõcluſio ſequat̄ de neceſſitate
ꝗ̃tuꝫ ad illatõem nõ tm̄ oſtẽdit̄ de neceſ
ſitate ꝗ̃tum ad probatõem vt probet ip
ſam eſſe neceſſariã: qđ tm̄ req̃rit̄ ad veꝝ
elenchũ:iõ per hoc iſta fallacia ſicut om
nes alie reducit̄ ad ignorantiã elenchi.
Et hec de fallacijs dicta ſufficiant.

Incipit ſeptimus tractatus de paruis logicalibus.

e

Orum. Iſte eſt ſeptimꝰ tra
ctatus ſũmulaꝝ mgr̃i. P.h.
in q̊ determinat̄ de paruis lo
gicalibꝰ ⁊ primo de q̄dã pro-
prietate termini que ſuppõ dr̄:qui q̇deꝫ
tractatus prima ſui diuiſione diuidit̄ in
duas partes.in prima.p.h. ponit aliq̃ p̄
ambula valẽtia ad ĩtelligẽduꝫ ſuppõem
⁊ ſpẽs eiꝰ. In ſcđa parte determinat de
ipſa ſuppoſitione. Secunda pars ĩcipit
ibi:ſuppoſitio eſt acceptio. Item prima
pars diuiditur in duas: in prima ponit
duas diones:in ſcđa ponit diffinitõem
termini. Eſt ergo prima diuiſio talis:eo
rum que dicuntur quedam dicuntur cuꝫ
complexione: vt homo currit: quedam
vero ſine complexione vt hõ per ſe vel

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

animal per ſe. Cuius diuiſionis rõ eſt quia
cuilibet voci ſignificatiue ad plim corre
ſpondet conceptus ſimplex vel comple
xus: ſi primum ſic ſunt ea q̃ dicunt̃ ſine
complexione ſi ſcḋ ſic ſunt ea q̃ dicuntur
cum complexione. Primo ſciendum
ꝙ hui⁹ tractatus ſicut ⁊ aliorum q̃tuor
ſunt cauſe. ſ. efficiens materialis forma
lis ⁊ finalis. Cã efficiens fuit. m. p. h. qui
hũc tractatuz a diuerſis libris logice ex
traxit. Cã materialis eſt termin⁹ ſuppo-
nens qui dicit̃ ſubiectuz attributõnis hui⁹
tractat⁹. cui⁹ rõ eſt qr ibi conſiderat̃ vox
⁊ ſignificatio que ſunt principia termi-
ni ſupponentis ⁊ ſuppoſitio que eſt pro
prietas eius ⁊ termin⁹ vniuerſalis ⁊ pti
cularis que ſunt partes ſubiectiue termi
ni ſupponentis: ergo terminus ſupponens
eſt ſubiectum hui⁹ tractatus. Cã aũt for-
malis eſt duplex. ſ. forma tractatus q̃ eſt
diuiſio hui⁹ tractat⁹ in duas ptes principa-
les vt dictũ eſt. Et forma tractandi que
eſt diffinitiua diuiſiua ⁊ exẽplorꝝ poſitiua
Sz cauſa finalis eſt duplex. ſ. intrinſeca q̃
eſt cõpleta cognitio termini ſupponẽtis
⁊ extrinſeca q̃ eſt cognitio enunciatõnis
⁊ cuiuſlibet argumẽtationis. Secun
do ſciẽduz ꝙ iſte tractatus eſt vtilis ad
cognoſcenduz veritatem vel falſitatem
enunciationis: qr ſuppoſitio eſt q̃dam p
prietas principiorꝝ enunciationis: ex q̃rꝝ
mutatione ſepe variat̃ veritas vel falſi
tas in enunciationibus. Eſt etiam vtilis
ad argumentationes ſophiſticas cogno
ſcendas: ⁊ ſpecialiter ad argumenta tio
nes fallacie figure dictionis que proue
nit ex diuerſa ſuppoſitione terminorum
vnde aliqui hũc tractatum ordinãt poſt
tractatum fallaciarum. ⁊ iſtud cõmuni-
ter eſt in pluribus textibus: ſed melius
vt videtur ordinandus eſt poſt tracta-
tum predicamentorũ: qr i iſto tractatu
determinat̃ de termino icomplexo ſicut
in tractatu predicamentorum. valz etiã
iſte tractatus ad noticiam enunciationis
⁊ fallaciarum ⁊ generaliter ad noticiã cu
iuſlibet argumẽtatõnis. Tercio ſciẽduz
ꝙ hec diuiſio ppt̃ aliũ ⁊ aliũ finẽ ponit̃ hic ⁊ i
anteprędicamẽtis qr i anteprędicamentis ponitur vt
p ipſã ſciat̃ q̃ ſunt reponibilia in p̃nto cu
iuſmodi ſunt termini incõplexi: ſz hic po
nit̃ vt p eam ſciatur q̇ termini ſupponunt
cuiuſmodi ſunt termi incõplexi: ⁊ q̇ nõ cui⁹
modi ſunt cõplexi. Quarto ſciẽduz ꝙ
ſicut dictum eſt in anteprędicamẽtis ꝙ i diuiſio
ne anteprędicamentali dicibile qḋ ẽ diuiſũ
capit̃ large vt idem eſt qḋ ſignificabile p
vocẽ ⁊ nõ idẽ eſt qḋ p̃dicabile: ita in iſta
diuiſione dicibile capitur large pro oi eo qḋ
dicendo pfertur: alias cõplexuz nõ cõtine
ret̃ ſub diuiſo. Et p hoc pz titul⁹ cauſe or-
do ⁊ vtilitas huius tractat⁹ ad p̃cedentes
Sz cõtra p̃dicta arguit̃ p̀mo ſic: iſta diuiſio
eſt vnuz anteprędicamẽtuz: ergo nõ dz hic po
ni. Scḋo ſic incõplexuz eſt ps cõplexi
ergo nõ dz diuidi contra cõplexum ⁊ ſic p̃dic
ta diuiſio eſt inſufficiens. Tercio ſic termi
nus ſupponẽs eſt q̃d cõplexuz: ergo nõ ẽ ſub
iectuz attributõnis hui⁹ tractat⁹. Quar
to ſic vnuſq̃ſq3 tractat⁹ dz denoiari a ſuo
ſubiecto attributionis. ſz iſte tractat⁹ deno
miat̃ a ſuppõe: ergo ſuppõ dz eẽ ſubiectũ at
tributionis ei⁹: ⁊ p ↄñs termin⁹ ſupponẽs
nõ eſt hic ſubiectum attributõis. Qui
to ſic nullũ ens per accidens ẽ ſubiectum
attributõis: ſz termin⁹ ſupponẽs ẽ ens per
accidens qr addit̃ enti per ſe: ergo terminus
ſupponens nõ ẽ ſubiectuz iſti⁹ tractatus
Ad primuz dicit̃ ꝙ negat̃ ↄña: qr diuerſi
mode ponitur hic ⁊ in anteprędicamẽtis vt
dictum eſt in tercio notabili. Ad ſcḋz
dicitur ꝙ diſtinguitur ↄñs: qr incõplexuz
põt capi dupliciter: vno mõ formaliter. ſ.
pro ſa intentione ⁊ iſto mõ non eſt ps cõ
plexi imo formaliter diſtingunt̃ cõplexuz
⁊ incõplexum. Alio modo põt capi mate
rialiter. ſ. pro eo cui attribuit̃ intentio in-
cõplexi ⁊ ſic bene ẽ pars complexa mate
rialiter ſumpti: nec illo modo diuidit̃ con
tra complexum. Ad tercium dicit̃ ꝙ licet
terminus ſupponens ſit q̃d complexum
ſcḋm vocẽ: tñ eſt q̇d incõplexuz ſcḋm intellec
tum. Ad quartuz dicit̃ ꝙ nõ oportz trac
tatum ſemp denoiari a ſubiecto attribu-
tõnis ſed q̃nq3 denoiatur a paſſione ſub
iecti ſicut iſte: q̃nq3 a diſcipulo ſicut liber
platonis a thimeo. q̃nq3 a pte ſubiectiua
⁊ q̃nq3 ab aliquo ſuperiori. Ad quintum
dicit̃ ꝙ licz ens per accidẽs qḋ eſt caſuale ⁊
fortuitũ nõ ſit ſubiectũ alicui⁹ libri: tñ ens
p accidens cui⁹ additamentuz nõ dimi-
nuit rõnem ei⁹ cui addit̃ bñ eſt ſubiectuz
attributõnis alicui⁹ tractatus: ⁊ ſic eſt hic
de termino ſupponenti.

T Erminus. Poſtq̃ auctor ſupe
rius poſuit diuiſionem dicibilis: hic
conſeq̃nter ponit diffinitionẽ ter
mini dicens ꝙ termin⁹ eſt vox ſignificãs
vniuerſale vel particulare. In q̃ diffinitione poi
tur vox loco generis. deĩde addit̃ vniuer
ſale vel particulare. i. rem vniuerſalez vel
particularẽ ad differẽtiaz ſincathegrema
tum p̀uationum ⁊ negationuz que nõ ſũt
termini vt hic capit̃ termin⁹: nec illis con
uenit ſupponere aut copulare: vñ pz ꝙ ſi
gna vniuerſalia vel particularia vt oĩs null⁹ ali
q̇s non ſunt termini vt hic ſumitur termi
nus. qr ſigna vniuerſalia vel particularia non ſi
gnificant rem vniuerſalem vel pticularem: ſed ſi
gnificant q̊niam vniuerſaliter pro q̃to denotãt ter
minum cõem ſup̃ quẽ cadunt teneri vniuerſaliter. i.
pro oĩbus ſuis ſuppoſitis: vel pticulari-
ter. i. pro aliq̊. Primo ſciẽduz ꝙ termi
norꝝ incõplexorꝝ vnuſq̃ſq3 aut ſignificat
ſubãm aut q̃litatem ⁊c. que quidem diuiſio
termini incõplexi ponitur in textu ⁊ hẽtur
in p̀ncipio p̃dicamentorꝝ: ſed ppter alium
finez hẽtur ibi ⁊ in iſto paſſu: nã in p̃dica
mentis ponit̃ ad cognoſcendũ numerum
p̃dicamẽtorꝝ: hic aũt ponit̃ ad cognoſcen
dum numerꝝ terminorꝝ ſupponentiuz. vñ
ibi nõ diuiditur termin⁹ incõplex⁹ i tota
ſua cõitate alias mẽbra ſimul ſũpta non
conuerterẽtur cũ diuiſo: ſz ſolũ diuiditur ter
min⁹ incõplexus ſignificãs rem vniuerſalez vel
particularez reponibilez i p̃dicamento.
Iſta aũt diuiſio eſt h̃ ad duo neceſſaria. pri
mũ eſt ad vidẽduz rem ſignificataz per
terminum cui⁹ natura p̃dicamẽtalis ſit.
Scḋm eſt qr poſteri⁹ dicet̃ ꝙ noĩa ſub-
ſtãtiua ſupponũt: noĩa v̈o adiectiua ⁊ eti
az verba copulant ⁊ appellãt. hoc aũt ſci
ri nõ põt niſi ex pte rerꝝ ſignificatarꝝ per
termĩos ideo iſta diuiſio ſcḋario valz ad ſci
enduz qui termini ſupponũt ⁊ q̇ copulãt
Scḋo ſciẽduz ꝙ auctor ↄñter ponit di
ffinitõem ſignificatõis termini dicẽs ꝙ
ſignificatio termĩ ẽ rei per vocẽ ſcḋm plim
rep̃ſentatio. In q̃ diffinitõe ponit̃ repre
ſentatio loco generis. deĩde ponitur rei
ad drĩam ſignificationis dictionuz ſin-
cathegorematicarꝝ q̃ q̇dem dictões non
ſignificant res: ſz diſpões rerꝝ ⁊ ibi capi
tur res p illo qḋ põt alteri ſubici vel de
altero p̃dicari. deinde ponit̃ per vocẽ ad
drĩam ſignificatõnuz ſcripturarꝝ. vltimo
ponit̃ ſcḋm plim ad drĩam ſignificationis
naturalis. ⁊ ſic pz intellectus diffinitõis
ex q̊ infert auctor i textu ꝙ cũ oĩs res ſit
vniuerſalis vel pticularis oportz dictio
nes nõ ſignificãtes vniuerſale vel particulare
. ſ. rem vniuerſalem vel particularẽ nihil
ſignificare vt h̃ ſumit̃ ſignificatio: ⁊ ſic nõ
eſſe termĩos vt hic capit̃ termin⁹. vñ ali
ter determĩatur hic de incõplexis ⁊ i li-
bro p̃dicabiliuz ⁊ p̃dicamẽtorꝝ: qr in illis
determĩat̃ de icomplexis ſub rõne p̃di-
cabilis vel ordĩabilis in gñe: hic aũt de
termĩatur de ipſis in habitudĩe ad rẽ q̃
ſignificãt: ſcḋm q̃ ipſis conueĩt ſupponere
vel copulare appellare ⁊ reſtringere ⁊ ã
pliare. Tercio ſciẽdum ꝙ duplex eſt
ſignificatio: quedam eſt naturalis ſicut
paſſiones in aĩa nr̃a exiſtentes natura-
liter ſignificant res quarꝝ ſunt expreſſe
ſimilitudines ⁊ de tali nõ itelligitur hic

VNiVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

Alia eſt ſignificatio ad placitum ⁊ talis eſt duplex quedaꝫ eſt primo ⁊ per ſe ad placitum ſicut eſt ſignificatio ꝓlataruꝫ vocū ſignificatiaꝝ ad placitū ⁊ talis ſolū hic diffinit̄. Alia eſt ad placitū ſecūdario ſiue ex conſequenti ⁊ de tali non eſt hic ad propoſitum. Quarto ſciendū ꝙ vt dicitur in textu ſignificationum alia eſt rei ſubſtantiue que fit per nomen ſubſtantiuuꝫ alia rei adiectiue que fit per nomen adiectiuum ſeu per verbuꝫ. Cuius diuiſionis ratio eſt quia omnis res ſignificatur vt in ſe aut vt in alia. ſi primum ſic eſt ſignificatio ſubſtantiua. ſi ſecūdum ſic eſt ſignificatio adiectiua. vñ hec diuiſio ſumitur ex parte rei ſignificate q꞉ ſubſtantiuatio ⁊ adiectiuatio ſunt modi reꝝ non tñ abſolute ſꝫ rerum ſignificataꝝ per termios: eo ꝙ ē eadem res que in accidentibus ſignificatur per adiectiuum ⁊ ſubſtantiuum ſicut par album ⁊ albedinem: ⁊ tñ in vno eſt ſignificatio adiectiua: ⁊ in alio ſubſtantiua. albū eniꝫ ſignificat formaꝫ accidentaleꝫ vt alteri inherentē. albedo vero eā ſignificat vt per ſe ſtantē ⁊ nō vt alteri īherenteꝫ. Ex q̇bꝰ pꝫ q̇d eſt terminꝰ ⁊ q̇d ſit ſignificatio termini ⁊ q̊modo diuidit̄ ſignificatio ⁊ q̄ eſt dio termini. Cōtra ꝑdicta ar̄ ꝑmo ſic vniꝰ rei eſt tm̄ vna diffinitio: ſed termini eſt alia diffinitio. ſ. ꝙ terminus eſt oīo indicans q̇d eſt eē rei g̊ hec non eſt ſufficiens. Scd̄o ſic cōtra diffinitionem ſignificationis q꞉ ſi eſſet ſufficiens ſequeret̄ ꝙ termini vl̄es nihil ſignificarent: cōſequētia tenet q꞉ nō poſſunt ſignificare niſi rem vl̄em: ſꝫ nl̄la res eſt vl̄is ex parte rei: g̊ termini coēs nihil ſignificant. Tercio ſic omnis et nullus aliquid ſignificant. ſ. quantitateꝫ ⁊ tamen non repreſentant rem ſm̄ pl̄m: ergo diffinitio non conuenit omni contento ſub diffinito. Quarto ſi hec diffinitio non cōuenit ſignificationi paſſionū que ſunt in aīa: nec ſignificatōni ſcripturaꝝ ergo non conuenit omni contento ſub diffinito. Quinto ſic ſi iſta diffinitio eſſet ſufficiens ſequeretur ꝙ termini ſecunde intentionis nihil ſignificarēt qđ eſt falſum: conſequentia tenet. quia non repreſentant rem: ſed ens rationis tātum

Ad primum dicitur ꝙ terminus vt ſufficit in propoſito capitur dupliciter. vno modo ꝓ diffinitione quidditatiua rei et iſto modo accipitur ab ariſtol̄. primo thopicorum vbi dicitur ꝙ terminus eſt oratio indicans quid eſt eſſe rei per eſſencialia. Alio modo capitur terminus ꝓ eo in quem reſoluitur propoſicio ⁊ iſto modo accipitur ab ariſto. in primo priorum ⁊ a petro hiſpano in primo tractatu vbi dicit ꝙ quedam propoſitiones cathegorice participant vtroqꝫ termino ⁊ etiam in iſto tractatu ī preſenti diffinitione Ad ſecundum dicitur ꝙ negatur conſequentia ⁊ ad probationem dicitur ꝙ res a parte rei ſunt vniuerſales in potentia: ſꝫ non ſm̄ actum vl̄itatis. Ad tercium dicitur ꝙ negatur maior ⁊ ad probationem di̇i̇tur ꝙ non ſignificant quantitatem ꝓprie dictam que eſt res nature: ſed ſignificant quātitatem methaphorice ſumptam que non eſt res vt ibi accipitur. Ad quartum dicitur ꝙ ſoluitur ex tercio notabili.

Ad quintum dicitur ꝙ termini ſecūde intentionis ſignificant rem habentem eſſe rationis: ſed non habentem eſſe reale: ⁊ hoc ſufficit ad hoc ꝙ habeant ſignificationem ad pl̄m de q̄ eſt h̄ ad ꝓpoſitum

s Uppoſitio.

Poſtquam auctor poſuit diffinitionem termini ⁊ ſignificationis ⁊ etiaꝫ diuiſiones eorumdem. hic conſequenter diffinit ſuppoſitionem dicens. Suppoſitio eſt acceptio termini ſubſtantiui ꝓ aliquo. vnde in predicta diffinitione ponitur acceptio loco generis. ⁊ ponitur termini ſubſtantiui ad differentiam copulationis que eſt proprietas termini adiectiui. et ponitur ꝓ aliquo. i. ꝓ re ſignificata ad differētiam ſuppoſitionis gramaticalis que eſt relatio ſuppoſiti ad appoſituꝫ de qua nō eſt hic ad propoſituꝫ: ⁊ ille ablatiuus aliquo non tenetur in diffinitione ꝓ particulari ſuppoſito: ſed tenetur cathegorice ꝓ re vel ente. vnde patet ꝙ diffinitio ꝑdicta eſt ſufficiens ⁊ poſſet probari per cōditiones bone diffinitionis que ſibi conueniunt. Primo ſciendum ꝙ ſuppoſitio poteſt capi dupliciter. vno modo ꝓ ſuppoſitione reali ſicut dicimus ꝙ paries ſupponit fundamentum ⁊ de tali non eſt hic ad propoſitum. Alio modo poteſt capi vt eſt proprietas vocis ſignificatiue: ⁊ talis eſt duplex: quia poteſt capi vt eſt relatio termini ſupponentis ad rem ſuppoſitam que ſuppoſitio eſt in termino actiue ſicut in eo quod ponit ſub ſe rem ſignificatam per ipſum: ⁊ eſt in re paſſiue et ſic de ſuppoſitione eſt hic ad propoſitum. Alio modo poteſt capi vt eſt relatio ſuppoſiti ad appoſitum ſicut in gramatica nomen ſupponit verbo et de tali non eſt hic ad propoſitum. Secundo ſciendum ꝙ terminus ſubſtantiuus ſupponit extra propoſitionem ⁊ in propoſitione: quia ad ſuppoſitionem vt hic capitur ſufficit res ſubſtantiue ſignificata cum termino ſubſtantiuo accepto ꝓ illa re: quia ſuppoſitio non dicit niſi relationem termini ad rem per ipſum ſignificatam. modo terminus ſubſtantiuus extra propoſitionem poteſt accipi ꝓ re ſignificata per ipſum et etiam in propoſitione ideo ⁊c̄. Unde ponentes adiectiuum ſupponere vt buridanus abutuntur ſuppoſitione quia res adiectiue ſignificata non habet modum ſuppoſiti ſed forme alteri inherentis.

Tercio ſciendum ꝙ differentia eſt inter ſuppoſitionem ⁊ ſignificationem vt dicitur in textu: quia ſignificatō eſt proprietas vocis impoſite ad ſignificandū rem: ſed ſuppoſitio eſt proprietas termini iam rem ſignificantis. Ex quo ſequitur alia differentia q꞉ ſignificatō eſt ipſius vocis: ſed ſuppoſitio eſt termini compoſiti ex voce et ſignificatione. Item differunt: quia ſignificatio eſt relatio ſigni ad ſignatum: ſuppoſitio vero eſt relatio termini ſupponentis ad rem ſuppoſitam. vnde licet ſuppoſitio aliquid ſuperaddat ſignificationi et ſit in minus quantum ad ea in quibus reperiuntur: non tamen eſt eſſentialiter ſignificatio: quia non addit ſignificationi ſicut ſpecies generi vel inferius ſuperiori: ſed nominat aliam proprietatem a ſignificatione minus tamen communeꝫ et preſupponentem ſignificatōeꝫ: ſicut dicimus ꝙ albedo preſupponit ſuperficiem in ſuo ſubiecto. ſignificatio enim reperitur tam in termino ſubſtantiuo quā adiectio. ſuppoſitio vero ſolū reperit̄ in termino ſubſtatiuo. Quarto ſciendum ꝙ copulatio in textu ſic diffinitur. Copulatio eſt acceptio termini adiectiui ꝓ aliquo. In qua diffinitione ponitur acceptio loco generis. et ponitur termini adiectiui ad differentiā ſuppoſitōis. ⁊ debꝫ capi non adiectiuus ꝓ dictōe ſignificante adiectiue reꝫ que poteſt predicari ꝑ ſe in propoſitōe ⁊ deinde ponit̄ ꝓ aliquo. i. ꝓ re ſignificata ꝑ ip̄m terminuꝫ adiectiuuꝫ ad differentiā ſincategreumatū vnde ibi nō capitur copulatio vt eſt proprietas copule copulātis predicatuꝫ cuꝫ ſubiecto in propoſitōne cathegorica vel ypotetica. ſꝫ capitur vt eſt proprietas termini adiectiui copulantis ſe ſuo ſubſtantiuo. adiectiua ergo adiectiue tenta habent copulare vel appellare ſolum et non ſupponere. ſed adiectiue ſumpta ſubſtantiue in neutro genere bene habent ſuppponere.

vnde vl̄e ⁊ ꝑticulare ſubſtantiū ⁊ adiec
tiuū non equaliter reſpiciūt terīm rōne
ſue qualitatis qꝛ vniuerſale ⁊ ꝑticulare
ſubſtantīm ⁊ adiectiuum non equaliter
reſpiciūt terīm rōne ſue qualitatis quia
vniuerſale ⁊ ꝑticulare reſpiciūt teriꝫ rōe
ſue qualitatis eſſentialis que ſi ſit pluri
bus cōicabilis conſtituit terīm cōeꝫ ſeu
vniuerſalē ſi vero talis qualitas ēentia
lis a qua nomē imponiꞇ non ſit cōicabil̄
pluribus tunc conſtituit terīm particula
reꝫ vel ſingulareꝫ. ſꝫ adiectiuūꝫ ⁊ ſubſtā
tiuū reſpiciuut terīm rōe qualitatis acci
dentalis qꝛ ſm ꝙ talis terminus ſignifi
cat reꝫ ſuaꝫ per moduꝫ ꝑ ſe ſtantis dici
tur ſubſtantiuum ſꝫ ſm ꝙ ſignificat reꝫ
ſuaꝫ ꝑ moduꝫ alteri adiacentis dr̄ adie
ctiuūꝫ. ⁊ ſic vniuerſale ⁊ ꝑticulare prius
reſpiciunt terīm ſignificatiuūꝫ rōe qua-
litatis eſſentialis ꝙ̄ ſubſtantiuūꝫ ⁊ adie
ctiuū Sed contra predicta arguiꞇ pri
mo ſic. in iſta ꝓpoſitōe albuꝫ eſt aīal al-
buꝫ ſuppōit ⁊ tñ non eſt terminꝰ ſubſtā
tiuus. ergo male poniꞇ ſubſtantiꝫ in dif
finitōe ſuppoſitōis. Secūdo ſic. ſi ter
minꝰ ſubſtantiuus ſupponeret oporteꝫ
ꝙ res ſignificata per ipm̄ ſibi ſuppone-
retur. ſꝫ hoc eſt falſuꝫ qꝛ vt ait plato ſer
mo eſt ſubiectus rei: et non res ſermoni
ergo terminꝰ ſubſtantiuus non ſuppōit.

Tercio ſic. ſi diffinitio eſſet ſufficiēs
ſequereꞇ ꝙ terminꝰ ſubſtantiuus ſuppo
neret extra ꝓpoſitōeꝫ qꝛ poſſet capi pro
aliquo. ſꝫ hoc eſt falſuꝫ qꝛ ſuppoſitio eſt
ſubſtantiui reſpectu verbi qđ apponiꞇ.

Quarto ſic ſi dicta diffinitio eſſet ſuf
ficiens ſequereꞇ ꝙ nullus terminꝰ ſubſtā
tiuus ſupponeret ſimpliciter aut natura
liter conſequens eſt falſuꝫ vt poſtea vi
debiꞇ conſequentia tenꝫ. qꝛ ſignuꝫ ꝑticu
lare facit ſuppoſitōeꝫ perſonaleꝫ: ergo ꝑ
hoc quod dicitur pro aliquo ſignificaꞇ
ꝙ oīs ſuppoſitio ſit ꝑſonalis. Quin-
to ſic. copula propoſitōis dr̄ copulare: et
tñ non eſt adiectīm. ergo copulatio male
diffinitur. ꝙ eſt acceptō termini adiectiui

Ad primuꝫ dr̄ ꝙ albuꝫ pōt capi dupli
citer. vno mō adiectiue et ſic non cōuenit
ſibi ſupponere ꝑ ſe nec ſubici ꝑ ſe in pro-
poſitōe. Alio mō poteſt capi ſubſtantie in
neutro genere ⁊ ſic ſibi conuenit ſuppone
re ⁊ ſubici in ꝓpoſitione ⁊ iſto mō capitur
in iſta ꝓpoſitōe. Ad ſecundū dr̄ ꝙ res
ſignificata per terīm poteſt dupliciter con
ſiderari vno mō vt eſt cauſa ſue concep-
tionis ꝑ ſuaꝫ ſimilitudinem in aīa noſtra
⁊ ex conſequēti cauſa impoſitionis vocis
ſignificatiue ⁊ ſic ſermo eſt ſubiectꝰ rei et
nō econuerſo. Alio mō poteſt cōſiderari
res in rōe ſignificati ꝑ terīm ⁊ ſic res ſigni
ficata ꝑ terīm ⁊ ſic res eſt ſubiecta ſermōi
⁊ ſic ſuppouiꞇ. ⁊ iſto mō logicus cōſiderat
res. Ad terciuꝫ dr̄ ꝙ ſolutū eſt ꝑ predi
cta. Ad quartuꝫ. negaꞇ conſequētia qꝛ
illud ꝓnomē aliquo non capiꞇ ibi ꝑticula
riter ſiue ſincbategrematice. ſꝫ indefinite
⁊ cathegoreomatice ſicut prius dictuꝫ eſt

Ad quintuꝫ dicitur. ꝙ copula propoſi
tionis ⁊ adiectiue dicunꞇ diuerſimode co
pulare qꝛ copula propoſitōis copulat pre
dicatuꝫ cū ſubiecto vel vnaꝫ propoſitōeꝫ
cuꝫ alia. ⁊ ideo dr̄ nota eoꝝ que de altero
dicunꞇ ⁊ ſic ſibi cōuenit copulare actiue ⁊
nō copulari. ſꝫ adiectīa copulāt ſe rōe ſui
mōi ſignificādi ſuis ſubſtātiuis. iō adiec-
tiua copulāt ⁊ copulanꞇ. copulanꞇ. n. rōne
reꝝ ſignificataꝝ per ipſa ſꝫ copulant ꝑ ſu
um modum ſignificandi. qui eſt ſignifica
re per modum alteri inherentis vel adia
centis ⁊ ita conuenit ipſis non ſolum co-
pulare ſed etiam copulari.

Suppoſitionuꝫ alia. Poſtꝙ̄
autor poſuit diffinitionem ſup-
poſitōis. ⁊ differentiam inter ſup
poſitionē et ſignificationem. ac etiaꝫ dif-
finitionem copulationis. hic conſequen-
ter ponit diuiſionē ſuppoſitōis dicens ꝙ
ſuppoſitionū alia eſt cōis alia eſt diſcreta
Suppoſitio cōis eſt illa que fit ꝑ tīm cō-
muneꝫ ſicut hō hꝫ ſuppoſitōeꝫ cōeꝫ. Sed
ſuppoſitio diſcreta eſt illa q̄ fit ꝑ tīm diſ-
cretuꝫ vl ꝑ tīm cōeꝫ cuꝫ ꝓnoīe demonſtra
tio primitio. ſicut iſte hō vel ſor. dr̄ habeꞇ
ſuppoſitōeꝫ diſcretaꝫ. Cuiꝰ diuiſionis ratō
eſt qꝛ oīs ſuppoſitio eſt acceptio teri ſub-
ſtātiui ꝓ aliquo. vel ḡ pro ſinglari ſuppo-
ſito vel nō ſi primū ſic eſt ſuppoſitio diſ-
creta. ſi ſm ſic eſt ſuppoſitio cōis. Pri
mo ſciendū ꝙ ſuppoſitō cōis ſic diuiditur
ꝙ ſuppoſitionū cōiuꝫ alia ē naturalis alia
accñtalis. Cuiꝰ rō eſt qꝛ ſuppō cōis eſt ac
ceptio teri ſubſtātiui cōis. vl ḡ ꝑ ſe ſumpti
aut cuꝫ addito ſi primū ſic eſt ſuppō natu
ralis ſi ſm ſic eſt ſuppō accñalis. Secū
do ſciendū ꝙ qꝛ ſuppō naturalis cōuenit
tio ꝑ ſe ſumpto. i. ſine addito iō duplici đ
cā pōt dici naturul. pria eſt qꝛ talis ſuppō
cōuenit tio non rōe extrīſeci alicuius ſibi
additi: iō teſus ex ſua natura illā ſuppōeꝫ
hꝫ. Alia eſt cā qꝛ talis ſuppō conuenit tio
rōe ſue foꝛe que dr̄ natura teri. iō cōueni
enter dr̄ naturalis. Sꝫ ſuppō dr̄ accñtalis
qꝛ cōuenit non rōe alicꝰ extrīſeci ſibi adiū
cti ⁊ nō dr̄ accñtalis qꝛ accñliter ꝯuēit tio
cū ſit quedā ꝓꝑetas eiꝰ vñ adiectīa nō di
cunꞇ naturalr̄ copulare ſeu appellaꞇ ſicut
teri ſubſtātiui nō dicunꞇ naturalr̄ ſuppōe
re eo ꝙ adiectīa ſignificāt foꝛaꝫ ſuaꝫ vt in
alio. iō adiectīa ſemꝑ inſunt alteri explici
te vel iplicite. Tercio ſciendū ꝙ ſuppō
natural eſt acceptō teri cōis ꝓ oībus illis
a quibꝰ ſua foꝛa nata eſt ꝑticipari. vt hō
ꝑ ſe ſumptꝰ ſuppōit ꝓ hoībus qui ſunt fu
erūt ⁊ q̄ erūt. In qua diffinitōe poniꞇ ac-
ceptō loco gñis. ⁊ poniꞇ teri cōis ad drāꝫ
diſcrete ſuppōis: relique vō ꝑticule ponū
tur ad drāꝫ ſuppōis accñtalis. vñ foꝛa ter
mi in ꝓpoſito diciꞇ natura cōis cōicabilis
multꝭ ſignificata ꝑ tīm cōeꝫ: que quantuꝫ
eſt de ſe pōt accipi ꝓ pñtibꝰ ꝑteritꝭ ⁊ futur
a q̄ vt dictum eſt ſuppō dr̄ natural ⁊ ſem
ꝑ cōuenit tio ex ꝓpoſitōeꝫ ⁊ ſine quocūqꝫ
addito ⁊ ſic dicta diffinitio eſt ſufficiens.

Quarto ſciendū ꝙ ſuppō accñtalis eſt
acceptio teri cōis ꝓ ōibus illis ꝓ quibꝰ ex
igit adiūctuꝫ vt hō eſt. hō tm̄ ſuppōit ꝓ ꝑ
ſentibꝰ rōe illius verbi eſt pñtis tꝑis qđ
ſibi adiungiꞇ ſimilr̄ hō albꝰ hō tm̄ ſuppo
nit ꝓ hoībus albis. vñ in diffinitiōe capiꞇ
acceptio loco gñis. ⁊ termi cōis poniꞇ ad
drām ſuppōis diſcrete. ⁊ reſiduū poniꞇ ad
drnaꝫ ſuppōis naturalis. Non eſt aūt po
nēda ſuppō materialis qꝛ ſuppoſitio eſt
teri iaꝫ ſignificātis reꝫ. ḡ ſoluꝫ cōuenit tio
ſignificatīe ſumpto ⁊ non materialr̄. Iteꝫ
dictū eſt ꝙ ſuppō eſt teri iaꝫ conſtituti ex
voce ⁊ non ſignificatōe. ḡ non cōuenit di
ctōni materialr̄ ſumpte. Contra ꝑdicta
arguiꞇ primo ſic ſuppō eſt actus ſꝫ actꝰ et
opatiōes ſunt ſingulariū ⁊ ſuppōitoꝝ vñ
vult ariſ. in ꝓhemio metaphiſice. ḡ nulla
eſt ſuppoſitio cōis. Secūdo ſic ſuppō
ſequiꞇ ſignificatōeꝫ teri q̄ eſt ad pluriuꝫ ḡ
oīs ſuppoſitio eſt ad pluriuꝫ ⁊ per conſe-
quēs nulla eſt naturalis. Tercio ſic ſi
eſſet aliqua ſuppō naturalis cōueniret tio
ſm ſe ſumpto ſꝫ hoc non pōt eſſe qꝛ ſup-
poſitio eſt relatio ſupponēs ad ſuppoſitū
ḡ non conuenit terio pro ſe ſumpto. ſꝫ cuꝫ
ſuppoſito. Quarto ſic. ſuppoſitio accñ-
talis eſt ſuppoſitio per accidens ergo nō
debꝫ dici ſuppoſitio. Quīto ſic in iſtis
propoſitōibus amo eſt verbuꝫ. homo eſt
dictio diſſillaba ſubiecta ſupponunt ⁊ nō
niſi materialiter ergo eſt ponenda ſuppo
ſitio materialis vt poſuit buridanus.

Ad primuꝫ dicitur. ꝙ actus poteſt ca-
pi dupliciter. vno mō pro actu illo qui dr̄
operatio ⁊ ſic capiꞇ in illa auctoritate ariſ.
ſꝫ illo modo ſuppoſitio non dicitur actus
Alio mō capitur actus pro forma rei ſiue
ſit ſubſtātialis ſiue accidentalis: ⁊ ſic ſup
poſitio dicitur actus cuꝫ ſit forma quedā
accidentalis termi ſubſtantiui. Ad ſm
negatur conſequētia qꝛ ſuppoſitio diſtin
guiꞇ a ſignificatione vt prius dictum eſt.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL

Ad terciuʒ dr̄ ꝙ ſuppō de q̈ hic ad ꝓ
poſitū eſt relatio teri ſuponentꝭ ad rem
ſuppoſitā. iō nulla ſuppō conuenit terio
ſine additōe rei ꝓ q̈ ſupponit. ſʒ aliq̄ ſi-
bi bn̄ cōuenit ſine additōe alicuiꝰ rei ex
trinſeci. Ad q̈rtuʒ dr̄ ꝙ ſolutū eſt ex
p̄dictis. Ad quintū dr̄. ꝙ vt ſ̄pus dic
tuʒ eſt duplex eſt ſuppō quedaʒ eſt rela
tio teri ad rē ſignificatā de q̈ ſoluʒ ē ad
ꝓpōituʒ ⁊ de tali ſuppōe p̄dicta ſubiecta
illaꝝ ꝓpoſitionū non ſupponūt. alia eſt
ſuppō que eſt relatio ſuppōiti ad appo
ſitū que dr̄ grāmaticalis ⁊ iſto mō ſubie
cta p̄dictaꝝ ꝓpoſitionū bn̄ ſupponūt. qꝛ
hoc modo non eſt aliud ꝙ̄ reddere ſup
poſitum verbo.

Ccidētaliuʒ ſuppoſitionū

a Poſtꝙ̄ autoꝛ poſuit diffinitio
neʒ accidentaľ ſuppōis. hic con
ſequēter ponit diuiſiōeʒ eiꝰ dicēs ꝙ ſup
poſitionūʒ accn̄taliuʒ. alia eſt ſimplex a
lia ꝑſonalis. Cuiꝰ rō eſt qꝛ oīs ſuppoſi-
tio accn̄talis eſt acceptio teri cōis cū ad
iūcto vel ḡ talis terūs tenet̄ ꝓ re vlī vľ ꝑ
ticulari. ſi ꝑmuʒ ſic eſt ſuppō ſimplex. ſi
ſm̄ ſic eſt ſuppō ꝑſonalis. vn̄ quociens-
cūqʒ terūs cōis ponit̄ cuʒ v̄bo vel adie
ctio ip̄ʒ reſtringēte vel āpliante hʒ ſup-
poſitōeʒ accn̄taleʒ vt cuʒ dr̄ homo albꝰ
currit hō ſupponit ꝓ hoībus albis. et in
iſta hō currit ſuppōit ꝓ pn̄tibꝰ tm̄. Sup
poſitio aūt ſimplex eſt acceptio teri cōis
ſumpti ꝓ re vli ſignificata ꝑ ip̄ʒ. ſʒ ſup po
ſitio ꝑſonaľ eſt acceptō teri cōis ſumpti
ꝓ re ꝑticulari ſiue ꝓ ſuppoſitꝭ. Terminꝰ
n. cōis pōt hr̄e duo ſignificata ⁊ vnū eſt
pꝛiariuʒ ⁊ adequatū ⁊ illō eſt natura cō
munis ſicut hō ſignificat naturaʒ hūa-
naʒ aliud eſt ſcd̄ariuʒ ⁊ illō eſt ꝑticulaŕ
ꝑticipās naturā cōem ſicut hō ſignificat
ſoꝛ. ⁊ platōeʒ qui ꝑticipāt naturam eius

Primo ſciendū ꝙ ſuppō ſimplex eſt
acceptio teri cōis ꝓ re vlī ſignificata per
ip̄ʒ. ſicut hic hō eſt ſpēs. aīal eſt genꝰ ſub
iectuʒ ſupponit ſimplr̄. vn̄ in hac diffiniti
one acceptio ponit̄ loco gn̄is. ⁊ terūs cōis
ad dr̄naʒ ſuppōis diſcrete. ⁊ vltīo ponit̄ ꝓ
re vlī ſignificata ꝑ ip̄ʒ ad dr̄iam ſuppōis
ꝑſonaľ ⁊ etiaʒ naturaľ ⁊ taľ ſuppō dr̄ ſim-
plex qꝛ cōuenit terio rōe nature cōis que
ſimplex eſt ⁊ ita dr̄ ſimplex nō vt ſimplex
opponit̄ cōplexo. ſʒ vt opponit̄ perſonali.
terūs. n. cōis pōt hr̄e diuerſas ſuppoſitio
nes ſm̄ diuerſa ēe nature cōis que hʒ eſſe
in ſe ⁊ in ꝑticularibꝰ. vn̄ terūs ſic ſuppōit
ſimplr̄. qꝛ ſibi repugnat teneri ꝓ inferioꝛi
bus ſicut in exēplis datꝭ. Et tales ꝓpōes
ſunt quantū ad modū enūtiandi ſingula-
res qꝛ terūs cōis tenet̄ in ipīs ꝓ vnica na
tura ⁊ n̄ pōt fieri deſcēſus iō tales ꝓpōes
dicunt̄ ſingulares: ⁊ ad hēnduʒ ꝯdictiōeʒ
in talibꝰ nō opoꝛtʒ hr̄e eaʒ ꝑ appōeʒ ſigni
ſʒ pꝛeponēdo ſimplicē negatōeʒ vt dicen
do hō eſt ſpēs non hō eſt ſpēs. hec autem
ſuppō ſimplex maxīe vtilis eſt ⁊ neceſſa-
ria qꝛ nullā ſciaʒ ꝑfecte cape poſſumꝰ niſi
vtamur ſimplici ſuppōe terioꝝ qꝛ cuʒ q̄lʒ
ſcīa ſit vlīuʒ que ꝑpetua ſunt ⁊ nō ſingula
riuʒ q̄ coꝛruptibilia ſunt opoꝛtʒ vt accipia
mꝰ ſubiecta ipſaꝝ ſimplr̄. vt dicendo argu
mētatio eſt ſubiectuʒ totiꝰ logice et ſic de
aliis. nec valet argumētuʒ de nulla argu-
mentatōe non eſt ſciencia ymmo ibi com
mittit̄ falľa figure dictōis. Secūdo ſci
enduʒ ꝙ vt habet̄ in textu ſuppō ſimplex
repit̄ triplex quedā eſt teri cōis poſiti a ꝑ
te ſubiecti vt hō eſt ſpēs aīal eſt genus il
le terminꝰ hō ſimpliceʒ hʒ ſuppoſitōeʒ et
etiaʒ aīal. alia eſt teri cōis poſiti in p̄dica
to ꝓpōis affirmatīe vt hō eſt aīal. aīal hʒ
ſuppoſitōeʒ ſimpliceʒ. alia eſt teri cōis po
ſiti poſt dictioneʒ exceptiuaʒ vt om̄e aīal
pꝛeter hominē eſt irrationale. ille terminꝰ
hoīem ſupponit ſimpliciter iō non ſequit̄
omne aīal pꝛeter hoīeʒ eſt irratōale ergo
oē aīal pꝛeter hūc hoīeʒ eſt irrationale qꝛ
arguit̄. a ſimplici ſuppoſitione ad ꝑſona-
leʒ ex parte illius accuſatiui hominem.

ꝙ auteʒ terminꝰ in pꝛedicato ꝓpoſitionis
affirmatīe poſitꝰ ſimplr̄ ſupponat. ſic ꝓbat̄
qꝛ ſm̄ ariſ. hec eſt vera oīm oppoſitoꝝ ea
deʒ eſt diſciplina que tn̄ non eſſet vera ni
ſi pꝛedicatū ſupponeret ſimplr̄ ꝓ diſciplia
in cōi qꝛ nulla ꝑticularis diſciplina eſt ō-
niuʒ oppoſitoꝝ eadeʒ. ſʒ medicīa eſt ſani
⁊ egri logica veri ⁊ falſi gramatica cōgrui
⁊ incōgrui. ⁊ ſic de aliis. ḡ terminꝰ cōis in
p̄dicato ꝓpoſitōis affirmatīe poſitus ſim
plicē hʒ ſuppoſitōeʒ ⁊ ꝑ hoc non ſequitur
oīs homo eſt aīal. ḡ om̄is hō eſt hoc aīal
Suppoſitio aūt ſimplex pōt diſtingui. qꝛ
quedā eſt ꝑ pꝛiuatōeʒ ſignificati a ſuppo
ſitis vt in ꝓpoſitōibus que ſunt ſimplicꝭ
nature vt hic hō eſt ſpēs. alia eſt que nul
la ſuppoſita excludit oīno. ſʒ excludit ſup
poſita detīata. vt qn̄ terminꝰ cōis ſuppōit
ꝓ natura inclinata ad materiā ⁊ ſuppōita
vt hō eſt aīal. hō eſt digniſſima creatura
ruʒ vn̄ iſtius ꝓpoſitōis tm̄ hō eſt aīal ſub
iectuʒ ſuppōit ſimplr̄ ⁊ pꝛedicatuʒ ꝯfuſe ſi
ne diſtributīe virtute negatōnis clauſe in
illa dictōe excluſiua tm̄. ⁊ ꝓpter hoc ſequi
tur ab excluſiua indefinita ad ſuaʒ vľem
de teris tranſpoſitis. vt tm̄ hō eſt aīal. er
go om̄e aīal eſt hō. Tercio ſcienduʒ ꝙ
ſuppoſitio ꝑſonalis eſt acceptio termini
cōis ꝓ ſuis inferioꝛibus. vt dicēdo homo
currit. hō ibi ſupponit ꝑſonaliter pꝛo ſoꝛte
vel ꝓ alio in qua diffinitōe ponit̄ acceptio
loco generis. ⁊ ponit̄ termi cōis ad dr̄n̄aʒ
ſuppoſitōis diſcrete ⁊ ponit̄ ꝯſequenter ꝓ
ſuis inferioꝛibꝰ ad dr̄n̄aʒ ſuppoſitōis ſim
plicis. vn̄ ſuppoſitio ꝑſonalis ꝯuenit terio
cōi rōne adiuncti detīantis ipſuʒ ad ſtan
duʒ ꝓ ſuis inferioꝛibꝰ ⁊ hoc pōt fieri du-
pliciter vno mō ꝙ tale adiunctuʒ ponat̄ a
parte an̄ ſicut eſt in ſignis vlibus ⁊ parti-
cularibꝰ. ſicut dicendo oīs hō eſt aīal. vel
aliquis hō eſt aīal. hō in vtraqʒ rōe ſigni
ſuppōit ꝑſonaliter pꝛo ſuis inferibꝰ. Alio
mō pōt fieri qn̄ tale adiunctū ponit̄ a ꝑte
poſt ſicut in pꝛedicatꝭ accidentalibꝰ vt hō
eſt albus. vn̄ pꝛedicatoꝝ quedā ſunt q̄
ēentialiter ſubiecta ꝯueniunt et reſpectu
taliuʒ pōt eſſe ſuppoſitio ſimplex. vel eti
aʒ ꝑſonalis duʒ tn̄ ponat̄ ſignuʒ a ꝑte ā
te ſicut dicēdo hō eſt aīal. Alia ſunt pꝛe
dicata accn̄talia ⁊ hec ſunt duplicia que
daʒ ſunt realia q̄ ſignificant naturā rea
leʒ ⁊ reſpectu taliuʒ eſt ſuppō ꝑſonaľ. qꝛ
talia p̄dicata n̄ conueniūt nature vlī ni
ſi rōe ſuoꝝ īdiuiduoꝝ. alia v̄o ſunt que
tm̄ ſignificāt ens rōis. ⁊ reſpectu talium
eſt ſuppoſitō ſimplex vt hō eſt ſpēs aīal
eſt genꝰ. Quarto ſcienduʒ ꝙ ſuppoſi
tionū ꝑſonaliū alia eſt ꝯfuſa alia detīa-
ta. ⁊ huiꝰ diuiſionis rō eſt. qꝛ in ōni ſup
poſitōe ꝑſonali terminꝰ cōis tenet̄ vliter
ꝓ oībus ſuis inferioꝛibꝰ aut nō. ſi pꝛimū
ſic eſt ſuppō ꝯfuſa ſi ſm̄ ſic eſt deteriata
vn̄ ſuppoſitio detīata eſt illa quā hʒ ter
minꝰ cōis indefinite vel ꝑticulariter ſūp
to. vt hō currit. vľ aliquis hō currit. iſte
terminꝰ hō in vtraqʒ iſtaꝝ ſupponit de
teriate ⁊ lʒ ſupponat pꝛo oī hoīe. tn̄ locu
tō eſt v̄a vno ſolo hoīe currēte. aliud. n.
eſt ſupponere ⁊ aliud reddere locutōeʒ
v̄aʒ ꝓ aliquo vn̄ ꝙ talis ſuppō ſit detia
ta ꝓbat autoꝛ in textu. qꝛ cuʒ dr̄ aīal eſt
plato. aīal eſt ſoꝛ. ⁊ ſic de aliis ḡ aīal eſt
oīs hō. ꝯmittit̄ fallacia figure dictōis ꝓ-
cedēdo a pluribꝰ ſuppoſitōibꝰ detīatꝭ in
an̄te ad vnaʒ detīataʒ in ꝯn̄te ⁊ ita pʒ ꝙ
terminꝰ indefinite ſumptꝰ ſuppōit detīa
te. dr̄ aūt ſuppō deteriata qꝛ ad veritatē
ꝓpoſitōis in q̈ terminꝰ ſic ſupponit ſuffi
cit veritas ꝓ vno deteriato ſuppoſito qꝛ
dato ꝙ ſuppōit ꝓ ōnibus ſuis inferioꝛbꝰ
ſi tn̄ pꝛedicatuʒ cōpetat ſibi ꝓ vnico de
teriato ſuppoſito dr̄ ꝓpoſitio vera ſicut
ſatis dictuʒ eſt. Contra p̄dicta arguit̄
pꝛio ſic nō eſt ponēda ſuppoſitō ꝯpoſi-
ta vt notuʒ eſt ḡ nō eſt ponēda ſuppoſi
tio ſimplex. ꝯſequētia tenʒ. qꝛ ſi vnū op
poſitoꝛuʒ eſt in natura. ita et reliquum.
Secūdo ſic. ſi poneret̄ ſuppoſitō ſim

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS USAL

plex marie etiã in iſtis ꝓpoſitõibus hõ
eſt ſpẽs. aĩal eſt genus. ſꝫ iſte ꝓpoſitões
ſunt ſingulares. ergo ſubiecta eaꝝ ſup-
ponũt diſcrete. Tercio ſic terminꝰ ſin
gularis ſupponit pſonaliter: ⁊ tñ diffini
tio ſuppoſitõis pſonalis non ſibi cõpetit
ergo eſt inſufficiens maior ꝓbaẽ. qꝛ ter-
minꝰ ſingularis ſupponit ꝓ vna ſola re
que dr̃ perſona mõ ſuppoſitio dr̃ pſona
lis a perſona. Quarto ſic. ſi diffinitio
ſuppoſitõis pſonalis eſſet bõa ſequereẽ
ꝙ in accñtibus nõ eſſet ſuppoſitio pſo-
nalis ꝯſequens eſt falſuꝫ ⁊ pꝫ conſequẽ
tia qꝛ accidẽtia nõ ſunt pſone cuꝫ perſo
na ſit indiuiduum ſubſtantie. Quin
to ſic oĩs ſuppoſitio fit ſm̃ detiataꝫ ſpẽꝫ
ſuppoſitõis. ergo oĩs ſuppoſitio eſt de-
teriata. Ad primũ dr̃ ꝙ hic non capiẽ
ſuppoſitio ſimplex vt diſtinguiẽ contra
cõplexuꝫ. dictũ eſt. n. ꝙ cõplexa non ſup
ponũt. ſꝫ dr̃ ſimplex eo ꝙ terminꝰ ſuppo
nit pro natura ſimplici in ſe ⁊ abſolute
cõſiderata vt dictũ eſt. Ad ſm̃ dr̃ ꝙ
iſta hõ eſt ſpẽs aĩal eſt genus ſunt ſin-
gulares quo ad moduꝫ non tñ ſunt ſin-
gulares quo ad rẽ vt dictũ. Ad terci
uꝫ dr̃ terminꝰ cõis in ſuppoſitõe pſonali
ſupponit pro vna re: non tñ ſicut teꝛus
ſingularis nec etiã ſicut terminꝰ ſuppõit
pro vna re in ſimplici ſuppõe ſꝫ ſuppõit
pro vna re ſm̃ hitudineꝫ quã hꝫ ad ſup
poſita. ſicut in iſta hõ cur. hõ ſupponit ꝓ
illa re que eſt hõ non tñ in ſe ⁊ abſolute
ſꝫ ſm̃ inclinationeꝫ ad ſuppoſita. Ad
quartũ dr̃. ꝙ pſona capiẽ duplr̃. vno mõ
ꝓpe prout diffiniẽ a boecio ꝙ perſona
eſt nature intellectualis indiuidua ſub-
ſtantia. ⁊ ſic indiuidua nature humane
proprie dicunẽ pſone. alio mõ capitur p
ſona large pro quocũqꝫ inferiori in ordi
ne ad ſupius ſiue tale ſit ſubſtantia ſiue
accidens. ⁊ hoc mõ capiẽ pſona in pro-
poſito. Ad quintuꝫ dr̃ ꝙ oĩs ſuppoſi
tio eſt ſm̃ aliquaꝫ ſpẽꝫ determinatã ſup

poſitõis dr̃ vltra ꝙ non vocaẽ hic detiata
eo ꝙ fit ſm̃ deteriataꝫ ſpẽm ſuppoſitõnis
ſꝫ qꝛ reddit locutõeꝫ veraꝫ pro vno detia
to ſuppoſito vt dictuꝫ eſt.

s Uppoſitio confuſa. Poſtꝙ
autoꝛ diffiniuit ſuppoſitõeꝫ de-
terminataꝫ hic ꝯſequenter diffi-
nit ſuppoſitioneꝫ confuſaꝫ dicens ꝙ ſup-
poſitõ confuſa eſt acceptio termini cõis ꝓ
oĩbus ſuis inferiorıbꝰ mediãte ſigno vl̃i
in qua diffinitõe poniẽ acceptio loco ge-
neris. ⁊ teri cõis ad differentiaꝫ ſuppoſi-
tõis diſcrete. ⁊ pro oĩbus ſuis inferiorıbꝰ
ad differentiaꝫ ſuppoſitõis naturalis ſim
plicis detiate ⁊ mediãte ſigno vl̃i ad dif-
ferentiã ſuppoſitõis confuſe. que fit p ne-
gatõeꝫ de qua non eſt hic ad propoſituꝫ.

Primo ſciendũ ꝙ nõ eſt ſimile de ſig-
no vl̃i affirmatiuo ⁊ negatiuo. qꝛ negatio
quicquid poſt ſe inuenit totuꝫ deſtruit et
ſic eius oppoſituꝫ ponit. iõ ſignuꝫ vl̃e ne-
gatiuuꝫ inquantũ eſt ſignũ vniuerſale di
ſtribuit terĩm cõeꝫ. cuius eſt detiatio ime
diate. ſꝫ inquantuꝫ eſt negatĩm diſtribuit
terĩm cõeꝫ poſituꝫ in predicato. Sꝫ ſignũ
vniuerſale affirmatiuuꝫ diſtribuit ſolũ ter
minuꝫ cõem cuius eſt imediata deteriatio
vñ quedaꝫ ſunt que p ſe confundunt tim
ſiue dſtribuunt. ſicut ſunt ſigna vniuerſa-
lia que denotant terminuꝫ cõem teneri v
niuerſaliter alia ſunt que confundunt ſo-
luꝫ per accidens ſicut negatio que per ſe
habent negare. confundere autem per ac
cidens. ⁊ ſimiliter dicendum eſt de qui-
buſdam terminis includentibus negatio
nem: ratione cuius ſibi conuenit confun-
dere per accidens: ſicut tantum ſolum et
ſic de alijs. Secundo ſciendum ꝙ ali
quid dicitur confuſuꝫ dupliciter. vno mo
do ſimpliciter ꝙ ſimpliciter eſt infinitum
alio modo dicitur confuſum vt idem eſt
ꝙ indetermiatuꝫ. ⁊ ſic ſupppoſitio dicitur
confuſa. i. indeterminata qꝛ ad veritatem
propoſitõis in qua ſubiectuꝫ ſic ſupponit

non ſufficit veritas ꝓ vno ſuppoſito de-
termiato ſꝫ requiriẽ veritas ꝓ oĩbus ſuis
ſuppoſitis. iõ nunꝙ vel raro põt ſciri de-
termiate ſi talis ꝓpoſitio ſit vera ⁊ hoc in
materia contingẽti. vñ ſuppoſitio cõfuſa
requirit deſcenſuꝫ ad ſuppoſita teri ſup-
ponentis ꝯfuſe vñ deſcẽſus eſt conſequẽ
tia formalis qua arguitur ab añte in quo
poniẽ terminus cõis ſupponẽs cõfuſe ad
conſequẽs: in quo enumerantur ſingula
ria termĩ cois. ideo deſcenſus ⁊ inductio
ex oppõito ſe hñt. qꝛ inductõ eſt ꝓgreſſus
a ſingularibus ad vl̃e. ſꝫ deſcenſus eſt ꝓ-
greſſus ab vl̃i ad ſingularia eiꝰ. ex quibꝰ
pꝫ ꝙ ſuppoſitio ꝯfuſa eſt acceptio teri cõ-
munis ꝓ oĩbus ſuis ſuppoſitis p ſe et me
diãte ſigno vl̃i. Tercio ſciendũ ꝙ ſup
poſitionũ ꝯfuſaꝝ. alia eſt confuſa neceſſi
tate ſigni vt oĩs hõ currit. ille terminꝰ cõ-
munis hõ ſupponit ꝯfuſe neceſſitate illius
ſigni oĩs. alia eſt ꝯfuſa neceſſitate rei ſicut
oĩs homo eſt aĩal ille terminꝰ aĩal ſuppo
nit ꝓ tot aĩalibus ꝓ quot hoĩbus hõ. vñ
quidaꝫ ponẽtes iſtaꝫ diuiſionẽ dixerũt ꝙ
nõ eſt incõueniens ꝙ ideꝫ terminꝰ ſm̃ di-
uerſas eiꝰ habitudĩes hẽat diuerſas ſup
poſitões vt dicẽdo oĩs hõ eſt aĩal. ſi aĩal
in iſta ꝓpoſitõe teneaẽ in ſe ⁊ abſolute pro
natura cõi ſic ſupponit ſimplr̃ ſi vero te-
neaẽ p eiſdeꝫ ſuppoſitis d̃ quibꝰ predicaẽ:
ſic ſupponit confuſe. Sꝫ hãc diuiſionẽ im
probat autoꝛ in textu multĳ rõibus: quaꝝ
pꝛĩa eſt. Omne qd̃ predicaẽ de alio predi
catõe ꝓprie dicta p̃dicatur vt eq̃le vel vt
maiꝰ. ſꝫ aĩal p̃dicatur de hoĩe predicatõe
ꝓprie dicta g̊ vt equale vel vt maiꝰ: nõ vt
equale g̊ vt maius ⁊ non vt drña vl̃ ſpẽs
g̊ vt genus ⁊ non vt accñs. ergo vt ẽentia
le. ſꝫ natura aĩalis diſtributa in ſingulis
hoĩbus non eſt genꝰ g̊ in tali ꝓpoſitõe pre
dicaẽ natura aĩalis abſolute ⁊ p ꝯſequens
aĩal ſupponit ſimplr̃ in illa ꝓpoſitõe õnis
hõ eſt aĩal. ⁊ ita in ſilĩbus. alie rõnes ſatis
patent in textu. iõ ꝓ pñti cauſa breuitatis

omittunẽ. Quarto ſciendũ ꝙ ſm̃ q̄ſ
daꝫ. ſuppoſitionũ ꝯfuſaꝝ alia eſt mobiľ
alia imobilis. Mobilis eſt qñ põt fieri
deſcẽſus ad ſuppoſita teri ſupponentis
vt õnis hõ currit g̊ iſte hõ currit ⁊ ſic de
alijs ⁊ vocaẽ mobilis nõ qꝛ ibi ſit motꝰ
realis. ſꝫ qꝛ eſt deſcẽſus ad ſuppõita ter
mi ſupponentĳ. ſꝫ imobilis eſt qñ nõ po
teſt fieri deſcenſus ad ſuppoſita teri ſup
ponentĳ ⁊ qꝛ iſta diuiſio ſequiẽ ex prece
dẽti: iõ eiſdeꝫ rõibus poteſt iprobari ſi-
cut ⁊ pꝛĩa. Ex oĩbus predictis clare pꝫ ꝙ
ſcĩa de ſuppoſitõne inuẽta eſt ad hoc vt
p eã ſciaẽ ꝓ quo ⁊ qualr̃ vnuſquiſqꝫ ter
minꝰ in ꝓpõe poſitus ſit capiendꝰ qꝛ ter
mini aliqñ accipiunẽ ꝓ re vl̃i. qñqꝫ ꝓ re
pticulari ⁊ aliqñ vtroqꝫ mõ. Ex õnibus
etiaꝫ p̃dictis patꝫ ꝙ tm̃ quĩqꝫ ſunt ſpẽs
ſuppõis. ſ. diſcreta. naturaľ ſimplex: de-
teriata ⁊ ꝯfuſa quaꝝ ſic habeẽ ſufficiẽtia
qꝛ oĩs ſuppoſitõ eſt acceptio teri ſubſtã
tiui ꝓ aliquo vel g̊ teri cõis cõiter tenti
vel nõ. ſi ſm̃ ſic eſt ſuppõ diſcreta. ſi pri
mũ hoc eſt duplr̃ aut ſumiẽ p ſe aut cum
adiũcto. ſi pmum ſic eſt ſuppõ naturalis
ſi ſm̃ hoc eſt duplr̃ aut ſumiẽ ꝓ re vl̃i p
ipſuꝫ ſignificata aut pro ſuis inferiorıbꝰ
ſi primũ ſic eſt ſuppõ ſimplex ſi ſm̃ hoc
eſt duplr̃ aut teneẽ vl̃iter aut nõ. ſi pmuꝫ
ſic eſt ſuppoſitio ꝯfuſa. ſi ſm̃ ſic eſt detia
ta. Contra p̃dicta arguiẽ primo ſic. in
iſta ꝓpoſitiõe non hõ currit hõ ſuppõit
confuſe cuꝫ equiualet huic nullꝰ homo
currit. ⁊ tñ hoc nõ eſt mediãte ſigno vl̃i
ergo. Secũdo ſic in iſtis propoſitõi-
bus Rome ⁊ pariſius vendiẽ piper bis
audiui miſſaꝫ piper et miſſa ſupponunt
ꝯfuſe. ⁊ non detiate cuꝫ nulluꝫ determi-
natuꝫ piper vendaẽ pariſius et rome. et
tñ hoc non eſt mediãte ſigno vl̃i ergo.

Tercio ſic ideꝫ eſt ꝯfuſuꝫ ⁊ infinituꝫ
ſꝫ infinitũ eſt ignotuꝫ ergo ſuppoſitõ cõ
fuſa eſt ignota. ⁊ p ꝯſequẽs nõ eſt diffi-
nibiľ. Quarto ſic ꝙ nõ vnũ ſignificat ni

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

hil ſignificat vt bꝫ ariſ. quarto metaphi
ſice. ǵ a ſimili quod non teneť pro vno
nō ſupponit ꝛ ꝑ conſequēs termin⁹ cō-
munis non pōt teneri ꝓ oībus ſuis ſup-
poſitis. Quinto ſic. predicatuꝫ vl'is
negatīe ſupponit cōfuſe, ꝛ etiā cuiuſlibꝫ
negatiue ꝛ tn̄ non eſt mediāte ſigno vl'i
ergo. Ad primuꝫ dr̄. ꝙ in illa propoſi
tōe homo ſupponit cōfuſe ꝑ accidens ꝛ
non ꝑ ſe. Ad ſm dr̄ ꝙ illi teri ꝛ ſil'es
ſupponunt ſimpl'r ꝛ non perſonaliter.

Ad terciuꝫ dr̄. ꝙ pꝫ ſolutio, ex predic
tis in ſecūdo notabili. Ad quartum
dr̄ ꝙ negať conſequentia qꝛ non eſt ſil'e
de ſignificatōe ꝛ ſuppoſitōne. ſicut ſatis
pꝫ ex predictis. Ad quintuꝫ dr̄ ꝙ p̄-
dicatuꝫ propoſitōis vl'is negatiue ſup-
ponit confuſe ꝑ accidens tm̄: ꝛ non ꝑ ſe
ꝛ hec de ſuppoſitōibus dicta ſufficiant.

Incipit Secūdus tractatus De relatione.

Elatiuoꝝ. Iſte eſt ſecun-
r dus tractatus paruoꝝ logi
caliuꝫ de relatiuis p. h. in q̊
Poſtq̄ in p̄cedenti detiauit
de ſuppoſitione termi. hic conſequenter
detiat de relatiōe termi ꝛ rō ordinis eſt
qꝛ relatio teri de q̄ eſt hic ad ꝓpoſitum
preſupponit ſuppoſitiōeꝫ teri ſicut ſup-
poſitio preſuppoit teri ſignificatōneꝫ iō
prius detiānduꝫ fuit de ſuppoſitione q̄
de relatiōe. ꝛ ſimil'r prius detianduꝫ eſt
de relatōe q̄ de alijs proprietatib⁹ eius
que ſunt āpliatio. appellatō reſtrictio. ꝛ
diſtributio quia relatio coīor eſt illis ꝛ
eo ꝙ reſpicit terminū taꝫ ſupponentem
q̄ copulanteꝫ. alie vero tm̄ ſupponentē
non quacūqꝫ ſuppoſitione ſꝫ ꝑſonali ſo
luꝫ. ꝛ qꝛ coīora ſunt prius deteriāda. iō
prius detianduꝫ fuit de ſuppoſitōe ꝛ po
ſtea de relatōne anteq̄ de alijs. vn̄ ſicut
in tractatu ſuppoſitionū termin⁹ ſuppo-
nēs eſt ſubiectuꝫ attrbutōis. ita terīnus

relatiu⁹ eſt ſubiectuꝫ attributōis hui⁹ trac
tatus ꝛ relatio eſt proprietas eius quēad
modū ſuppoſitio teri ſupponenꝭ. Ex quo
pꝫ ꝙ ſciētia tradita in hoc tractatu eſt di
ſtincta a ſcīa ſuppoſitionuꝫ. qꝛ ſcīe diſtin
guntť quemadmodū ſubiecta ď quib⁹ ſunt
Primo ſciendū ꝙ relatiuuꝫ eſt equiuo
cuꝫ ſiue multiplex ꝛ multiplex indiffinitū
parit concluſioneꝫ. iō p. h. diſtinguit rela-
tiuū vt eligat menbruꝫ de quo eſt ſibi ad
ꝓpoſituꝫ dicens ꝙ duplex eſt relatīm vnū
eſt cuius totū eſſe eſt ad aliud vt totuꝫ ēe
p̄ris eſt ad filiuꝫ ꝛ totū eſſe filij eſt ad pa
trem ꝛ de tali determinať in predicamen
tis. aliud eſt relatiuū qď facit relatōeꝫ de
re ante lata ꝛ de tali eſt hic ad propoſituꝫ
ꝛ diffiniť ſic relatīm eſt ante late rei recor
datiuuꝫ ꝛ ſil'r relatio eſt rei ante late recor
datio quomodo diffiniť a priſciano in mi
nori volumie. Secundo ſciénduꝫ ꝙ re
latioꝝ quedaꝫ ſunt ſubſtantie ꝛ quedā ac
cidentis. rō eſt qꝛ oīe relatiuuꝫ eſt an̄ la-
te rei recordatiuū vel ergo rei ſignificate
ꝑ moduꝫ ꝑ ſe ſtantis vel ꝑ modum alteri
adiacenꝭ. ſi primuꝫ ſic eſt relatiuuꝫ ſubſtā
tie. ſi ſm ſic eſt relatīm accidentis. iō iſta
diuiſio eſt analogi in ſua analogata qꝛ re
latīm dr̄ ꝑ prius de relatiuis ſubſtantie q̄
accn̄tis. Ex quibus pꝫ diffinitio relati ſub
ſtātie. Relatiuū. n. ſubſtantie eſt recorda-
tiuuꝫ rei an̄late ꝑ moduꝫ ꝑ ſe ſtantis ſig-
nificante ſicut quis. ille. ideꝫ. ꝛ ſic de alijs
Sꝫ relatīm accn̄tis eſt recordatīm rei an̄
late ſignificāte ꝑ moduꝫ alteri adiacentis
vt talis qualis: ꝛ ſic de alijs. Tercio ſci
endū ꝙ relatīm ſubſtātie ſic diuidiť in tex
tu relatioꝝ ſubſtantie aliud eſt idētitatis
aliud diuerſitatꝭ. relatiuuꝫ idemtitatis eſt
qď refert ideꝫ in numero cuꝫ ſuo an̄te ꝛ ꝓ
eodeꝫ ſupponit, vt dicendo ſor. currit qui
diſputat. illud relatīm qui infert ſortem: ſi
cut. n. ſubſtātia tp̄re natura ꝛ diffinitōne p̄
cedit accn̄a: ſic relatīm ſubſtantie precedit
relatīm accn̄tis iō autor prius detiauit de

relatiuo ſubē q̄ accn̄tꝭ ꝛ hui⁹ dīonis rō ē
qꝛ oē relatm̄ ſbē ſupponit ꝓ eodē ī nuēro
cū ſuo an̄te. aut nō. ſi primū ſic ē rlm idēp
titatꝭ ſi ſm ſic ē rltm̄ diuerſitatꝭ. Quar-
to ſciēduꝫ ꝙ rltm̄ ſubē idēptitatis eſt qď
ſupponit pro eodē ī nuēro cū ſuo an̄te vt
dicēdo hō currit q̄ diſputat. illud rltm̄ q̄
refert ſortē ꝛ ſupponit pro ſorte. Al'r diffi
niūt alij dicētes. rltm̄ idēptitatꝭ ē illud qď
accipiť pro illo pro q̊ verificať ꝓpō an̄tis
ei⁹ rltm̄ vero diuerſitatꝭ ē id qď nō ſuppo
nit pro eodē ī nuēro cū ſuo an̄te vt dicen
do ſor. currit ꝛ ali⁹ diſputat. Itē relatioꝝ
idēptitatis vt dī ī textu q̄dam ſunt noīa
vt q̄s alia ſūt ꝓnoīa vt ille ꝛ ſic de alijs q̄
diſtictio ſatis maīfeſta ē ꝑ p̄ſcianū in ſuo
miori volumīe illā diuiſionem ponētem.

Sꝫ ꝯ p̄dicta aŕ p̄mo ſic de rltis detiať ī
p̄ntis ǵ h nō dꝫ detiari de ipſis. Scďo
ſic rltm̄ diuerſitatꝭ ſignificat aliam rē a re
an̄lata ǵ nō facit recordatōem de re an̄la
ta. Tercio ſic ſi ponať rltm̄ ſubē diſtic
tuꝫ a rltis accn̄tis ſeq̄reť ꝙ nullum rltīm
ſubē repireť īter terīos accn̄tis qď ē falſū
qꝛ in iſta ꝓpōe albedo ē color. q̄ ē q̄litas
hoc rltīm q̄ refert albediem q̄ eſt accn̄s ǵ
rltīm ſubē nō diſtinguiť a rltio accn̄tis.

Quarto ſic ſi dīo rltioꝝ ſubē eēt ſuffici-
ēs vel eēt dīo toti⁹ ī ſuas ꝑtes ītegrales.
vel vocis ī ſuas ſignificatōes vel analogi
ī ſua analogata ſꝫ non videť qď ſit aliqď
iſtoꝝ ǵ dīo eſt inſufficiēs. Quinto ſic
hoc rltīm q̄ ē rltīꝫ ſubē ꝛ tn̄ in hac ꝓpōne
mulier q̄ dānauit ſaluauit. nō ſuppoīt ꝓ e
odē ī nuēro ſicut ſuū an̄s nā eua dānauit
ꝛ btīſſima virgo ſaluauit ǵ rltīm idēptita
tis nō ſupponit ꝓ eodē ī nuēro ſicut ſuuꝫ
an̄s ꝛ eodē mō poſſet argui. lignū fuit cā
vite qď fuit cā mortis ſil'r hō peccauit ꝛ il
le redemit. Ad p̄muꝫ dī ꝙ licꝫ ī p̄ntis
detietur de rltis: tamē hic ꝛ ī p̄ntis de ip
ſis diuerſimode detiať. vt viſum ē ī p̄mo
notabili. Ad ſm dī ꝙ licꝫ rltīm diuer
ſitatis p̄mo ꝛ ꝑ ſe ſignificet aliā rē a re an̄

lata. tn̄ ex ꝯn̄ti dat ītelligere rē an̄ latam
ſicut qn̄ dī ſor. currit ꝛ ali⁹ diſputat. ſenſ⁹
eſt ali⁹ diſputat ali⁹ hō a ſorte diſputat.
iō ex ꝯn̄ti dat ītelligere ſor.. Ad terciū
dī ꝙ ſubā pōt capi dupl'r vno mō ꝓprie
vt diſtinguiť ꝯ accn̄s. iſto mō nō capitur
h cū dī rltīm ſubē. alio mō coīter pro oī
illo qď hꝫ modū ſubē. ꝛ ſic capiť h. iō be
ne reperiť rltīm ſubē īter terīos de gene
re accn̄tiuꝫ ſicut albedo q̄ licet ſit accn̄s
qꝛ tn̄ ſignificat ꝑ modū ſubē: iō ſibi attri
buiť rltīm ſubē dicēdo albedo q̄ ē color
ē qualitas. Ad quartū dī ꝙ ſicut ens
diuidiť ī idē ꝛ diuerſuꝫ ſm p̄us ꝛ poſte
rius eo ꝙ idem ſe hꝫ ad diuerſuꝫ vt vnū
ad multa. ꝛ ſicut habit⁹ ad priuatōnem
iō ens ꝑ pri⁹ dī de eodeꝫ q̄ de diuerſo.
ita ſil'r diuidiť rltīm ſubē in rltīm idēptita
tis ꝛ diuerſitatis: quare iſta dīo ē analo
gi in ſua analogata: qꝛ rltīm ſubē ꝑ p̄us
dī ď relatio idēptitatꝭ. q̄ de rltio diuerſi
tatis. ꝛ hec eſt rō q̄re auctor pri⁹ detia-
uit de rltis idēptitatis. q̄ de rltis diuerſi
tatis. Ad q̄ntum dī ꝙ duplex eſt rl'o
q̄daꝫ eſt ſimplex: q̄ ē qn̄ rltīm ꝛ an̄s ſup
ponūt pro eodē in ſpē ꝛ nō pro eodē in
nūo. ꝛ iſta rl'tōe referunť p̄dicta rltia ad
ſua an̄tia. ꝛ de iſta nō ītelligiť ī diffinitō
nibus. alia ē rl'atio ꝑſonalis. q̄ ē qn̄ ꝓ eo
dem ī nūo ſupponit rltīm ꝛ an̄s. vt ibi
ſor. currit q̄ diſputat. ꝛ iſta rl'tōe nō refe
runť p̄dicta rltia ad ſua an̄tia de q̄ tn̄ ſo
lum intelligitur.

Elatiuorum idemptitatis

r Poſtq̄m auctor poſuit dīonem
rltioꝝ ſubē hic ꝯn̄ter ſubdiuidit
vnuꝫ mēbruꝫ illi⁹ dīonis. ſ. rltīm idēpti-
tatis dicens ꝙ rltioꝝ idēptitatis ſubē q̄
dam ſūt reciproca ſicut ſui ſibi ſe a ſe a-
lia vō nō reciproca. vt ille ideꝫ ꝛ ſil'ia. cu
ius rō eſt: qꝛ oīe rltīm idēptitatꝭ ſubē
ponit modū ſubē patiētis ſup̄ ſubām a-
genteꝫ: aut nō. ſi p̄muꝫ ſic eſt rltīm reci-
procuꝫ. ſi ſm ſic eſt rltīm nō reciprocum

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

vñ rltīm dr̄ reciprocum nō ꝙ ſit patiens
ſed qꝛ ponit modū patiētis ſuꝑ ſubāȝ a
gētem. iō dr̄ in textu ꝙ aliud eſt patiens
⁊ aliud modꝰ patiētis ntūs. n. pōt eē pa
tiens vt dicendo ſoꝛ. ꝑcutit̄. ſȝ nō pōt ha
bere modū patientiſ ī ſignificādo. iō di
cit priſcianus. ꝙ modus agentis cōueit
noīatiuo. modꝰ vō patientiſ ꝯuenit obli
q̄s. Ex q̄ pȝ ꝙ illud rltim ſui eſt rltīm re
ciprocū qꝛ hȝ modū patientiſ cū ſit ī obli
q̄s. ⁊ nō in recto vt dictū eſt. iō illud pro
nomen ſui ntō caſu caret. Primo ſcie
duȝ ꝙ rltīm reciprocum ſic diffinit̄. ꝙ eſt
illud qð ſignificat ſubām agentē ſub mō
patientiſ. vñ rltīm reciprocuȝ refert ean
deȝ ſubām in nūero ꝗ̄ hȝ ſuū añs ⁊ pro
eodem in nūero ſupponit. ex q̄ ſequit̄ ꝙ
rltīm reciprocū nō refert ſuū añs ſūptuȝ
cuȝ ſua diſpōne vlī vlr. nā ſi illa ſit vera
ſeq̄ret̄ ꝙ ideȝ eēt dicere oīs hō videt ſe
⁊ oīs hō videt ōeȝ hoīeȝ qꝛ cuȝ rltīȝ idē
titatis reciprocū ſupponat pro eodeȝ in
nūero ſicut ſuū añs cū hō ī illa ꝓpōe. ō
nis hō videt ſe teneat̄ vlr. ⁊ illud rltīm
ſe refert hoīem vlr qð eſt falſum. vñ vt
hētur in textu maioꝛ eſt certitudo ꝑ rltīȝ
ſubē ꝗ̄ ꝑ ſuū añs poſitum loco ſui. vt cū
dr̄ aiax venit ad troiā ⁊ aiax foꝛtiter pu
gnauit ibi dubium eſt vtꝝ ſit ſmo de eo
dē aiace in nūero an nō. ſed cū dr̄ aiax
venit ad troiā ⁊ ille idē foꝛtiter pugna
uit manifeſtū ē ꝙ de eodē aiace in nūo
eſt h̄ ſmo. q̄re maioꝛ eſt certitudo ꝑ rltīȝ
idēptitatis: ꝗ̄ ꝑ ſuū añs: qð loco ſui po
nit̄. Secūdo ſciēduȝ ꝙ rltīm recipro
cuȝ dīt ab alijs tribus modis. primo q̄a
añs ſignificatuȝ ꝑ modū agentiſ ponit ꝑ
modū patientiſ nō aūt alia rltīa. Secun
do dīt qꝛ rltīm reciprocuȝ ꝯſtruitur cum
eodē verbo cuȝ q̄ ſuū añs: qð tñ alijs re
latiuis repugnat. Tercio dīt qꝛ rltīȝ re
ciprocuȝ refert ideȝ ad ſeipſuȝ: nō aūt a
lia rltīa. ex quo ſequitur ꝙ reciprocatio
ſolū ꝯuenit rltīs idēptitatis ſubē: licȝ nō
oībus. Cuiꝰ rō eſt: qꝛ reciprocatio eſt que
daȝ circularis rlō eiuſdeȝ ad ſeipſuȝ. ſolū
aūt rltīm idēptitatis ſubē ꝓ eodeȝ ſuppo
nit ꝓ quo ſuū añs q̄re ſibi ſolū ꝯuenit re
ciprocatio. Tercio ſciēduȝ ꝙ auctoꝛ in
textu mouet ꝗ̄dam dubitatōem: q̄ talis
eſt vtꝝ deceptio ꝓueniens ex diuerſa re
latione ſit eq̄uocatio vel alia fallacia. pro
cuiꝰ ſolutione autoꝛ ponit tres rōnes ꝓbā
tes ꝙ nō ſit eq̄uocatio quaꝝ cā breuitatiſ
vna dicet̄ q̄ talis eſt. illud rltīm q̄ ſignifi
cat ſubām infinitā inq̄ntuȝ de ſe finiri po
teſt ꝑ quodlibet añs. g̊ illud rltīm qui q̄n
tum eſt de ſe, vno noīe ⁊ vna rōne pōt q̄d
libet añs referre g̊ nō eſt equiuocū ſȝ vni
uocū. alie due rōnes clare patēt in textu.
Ex quo patȝ ꝙ rltīm ſubē indifferens eſt
ad referēduȝ iſtud añs vel aliud ſm ideȝ
nomen ⁊ eādeȝ rōneȝ referēdi. licȝ ex ꝑte
diuerſoꝝ antecedētiuȝ variet̄ rō referen
di: ſicut rō aīalis de ſe eſt vna. ⁊ tñ ſȝ qð
recipit̄ in alia ⁊ alia ſpē variat̄. Et ſic patȝ
ꝙ deceptio ꝓueniens ex diuerſa relatōne
prouenit ex diuerſa oꝛdinatione dictōnis
cuȝ dictione. q̄ nihil aliud q̄m oīo. eq̄uo
catio aūt prouenit ex multiplicitate dictō
nis ſimplicis g̊ iſta deceptio proueniens
ex diuerſa relatōne nō eſt eq̄uocatio.

Quarto ſciēdum ꝙ talis deceptio pro
ueniens ex diuerſa relatōe nō eſt āphibo
logia qꝛ vbicumqꝫ eſt āphibologia ibi ē
diuerſa conſtructio vniꝰ dictionis cū alia
dictione. ſicut liber ariſtotelis quātuȝ ad
primū modū āphibologie. ⁊ littus aratur
quātuȝ ad ſm. ⁊ ſcit ſeculū quātuȝ ad ter
ciū modū. ſȝ vbi ē diuerſa rlō nō ē diuer
ſa cōſtructio vniꝰ dictōis cū alia. g̊ decep
tio ꝓueniēs ex diuerſa relatōe nō eſt am
phibologia. ſȝ ꝙ ibi ſit ꝯpō vel dio proba
tur. qꝛ oīs deceptō proueiens ex eo ꝙ ali
qua dictio pōt ad diuerſa referri ē com
pō vel diuiſio ſȝ hic eſt huiuſmodi g̊ ⁊c̄.

Contra ꝑdicta ar̄ primo ſic. modꝰ tam
agendi quaȝ paciendi conuenit añti illiꝰ
relatiui ſui g̊ etiam vterqꝫ modus dȝ ſibi
cōuenire: ⁊ ſic pōt hēre ntm̄. Scðo ſic.
rltīm recipit a ſuo añte certā ſignificatōeȝ
⁊ ſuppōem qꝛ rltīm ſignificat idem qð ſu
uȝ añs. cuȝ g̊ in illa ꝓpōe oīs hō videt ſe
iſtud añs hō ſupponat vlr ſequit̄ ꝙ iſtud
rltīm ſe: qð eſt ſuū rltīm: referat ipm vlr ⁊
ſic cū diſpōe. Tercio ſic. loco rltī licet
ponere ſuū añs. g̊ loco illiꝰ rltī ſe in illa ꝓ
pōe oīs hō videt ſe licet ponere omnem
hoīem ⁊ ſic ſe refert añs cū ſua diſpōe. g̊
rltīm reciprocū refert ſuū añs ſumptū cuȝ
ſua vlī diſpōe. Quarto ſic argumento
textꝰ ꝙ deceptio ꝓueniens ex diuerſa rlō
ne ſit eq̄uocatio dicendo ſic hō videt aſi
nuȝ qui ē rōnalis hoc rltīm q̄ refert̄ ad il
lū ntm̄ hō vel ad illū actm̄ aſinuȝ cuȝ igit̄
nō poſſit illa duo referre eadē rōne qꝛ eſt
alia rō ntī ⁊ alia rō accī: ſeq̄tur ꝙ tlē rltīm
eq̄uocuȝ erit. quare deceptio ꝓueiens ex
diuerſa rlōe eſt eq̄uocatio ⁊ nō alia falſa.

Quīto ſic. dicēdo ſic canis videt piſcē
qui eſt ſubā illud rltīm qui pōt referre ca
nem vel piſcē ⁊ q̄cumqꝫ mō dicat̄ tenetur
equiuoce cū ſignificet idē ꝙ ſuū añs: qð
eſt eq̄uocū. Ad ꝑmuȝ dr̄ ꝙ negat̄ ꝯña
qꝛ añs vniꝰ rltī pōt eſſe in recto ⁊ in obli
quis: nō illud rltīm reciprocuȝ qð ſignifi
cat ꝑ moduȝ patientis ⁊ nō opoꝛtȝ ꝙ q̄c
quid ꝯuenit añti ꝯueniat etiam relatiuo.

Ad ſm dr̄ ꝙ rltīm reciprocū certā rlō
neȝ aut ſignificatōem trahit ab añte non
tñ eodeȝ mō natura diſtributionis hoc ī
pediente iō nō ſeq̄tur ꝙ rltīm reciprocuȝ
ſupponat vlr. Ad terciū dr̄ ꝙ licet ī re
latiuis reciprocis liceat loco ipſiꝰ ponere
añs nō tñ in reciproco: q̄ñ refert̄ ad tīȝ cō
muneȝ ſūptuȝ vlr īpediente natura diſtri
butionis. Ad quartū dr̄ ꝙ ſicut vniuo
ca ſm ſe conſiderata diuerſas rōnes hñt
⁊ tñ vnā ⁊ eandeȝ rōnem habēt in vniuo
cāte ſicut hō ⁊ equus in aīali. ita ea q̄ re
ferunt̄ ſm ſe conſiderata diuerſas habent
rōnes ⁊ tñ vnā ⁊ eandē habēt ī referente
ſiue in ſuo rltīo ⁊ ita licet ſit alia rō ntī ⁊
alia rō accī in ſuo relatio eadē eſt: ſicut e
adeȝ ē rō eq̄ ⁊ hoīs in aīali. Ad quī
tuȝ dr̄ ꝙ illud rltīm qui ⁊ ita de alijs po
teſt dupliciter ꝯſiderari vno mō q̄ntum
ad rōnem referēdi ⁊ ſic dȝ negari ꝙ ibi
teneat̄ eq̄uoce. alio mō pōt ꝯſiderari ꝗ̄
tum ad ſuū ſignificatū detīatuȝ per ſuuȝ
añs ⁊ iſto mō pōt eē vniuocuȝ vel equi
uocum ſicut ſuuȝ añs ⁊ ita in ꝓpōe dicta
bene tenetur equiuoce.

Elatiuuȝ diuerſitatis ſubē

r

Poſtquaȝ autoꝛ detīauit de re
latis idēptitatis ſubē. hic ꝯñter
determinat de relatiuis diuerſitatis po
nēdo ꝑmo diffinitōem eiꝰ. ſecūdo aſſig
nando aliquas regulas relatiōꝝ ſubē g̊
ponit diffinitōeȝ relatiui diuerſitatis di
cens ꝙ rltīm diuerſitatis ſubē eſt ꝗ̄ ſup
ponit pro alio in nūo ab eo qð refert vt
ſoꝛ. currit ⁊ alius diſputat. hoc rltīm aliꝰ
facit relatōeȝ de ſoꝛ. in aliq̄ ⁊ tñ ſuppōit
pro alio a ſoꝛte in aliq̄. Prio ſciendū
ꝙ dubiuȝ pōt eē cū dicit̄ ſoꝛ. cur. ⁊ aliud
eſt album pro q̄ ſuppoīt illud rltīm ali
ud iō ad hoc dicūt q̄dā ꝙ ſuppoīt ꝓ alō
hoīe a ſoꝛte ſicut in iſta ſoꝛ. cur. ⁊ aliꝰ hō
eſt albus. ſȝ hoc nō videt̄ eē veꝝ qꝛ rltīȝ
maſclī generis ⁊ femī generis q̄dammō
reſtrīgunt̄ ad ſupponēduȝ ꝓ ſuppoītiſ eiꝰ
dē ſpēi cū ſuo añte maſclīni generis vel
femī iō dicet̄ inferius ꝙ aliꝰ poīt diuer
ſitateȝ inter ſuppoſita: ſed aliud dicit di
uerſitateȝ in eſſentia: iō cū dr̄ ſoꝛ. cur. ⁊ a
lius hō eſt albꝰ ſenſus eſt aliꝰ ꝑticularis
hō eſt albus ⁊ cū dr̄ ſoꝛ. cur. ⁊ aliud ē al
buȝ ſenſus ē aliud eſſentialiter eſt albuȝ
⁊ nō ſupponit pro re in eadē ſpē iō diſti
guitur contra hoc rltīm aliꝰ qð detīatur
per maſculinuȝ genus ad ſupponenduȝ
ꝓ eodē in ſpē cū ſuo añte. Scðo ſciē
dū ꝙ in textu aſſignātur tres rele rltīoꝝ
q̄ꝝ ꝑma eſt rltīoꝝ diuerſitas q̄ tal' eſt ſi
rltīȝ diuerſitatiſ ſubē addat̄ terio ſuꝑioꝛi

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL

⁊ inferiori tūc terminꝰ inferior fit ſuperi
or ⁊ econtra ſicut aīal eſt ſuperiꝰ ad ho-
mineʒ. ſʒ aliud ab aīali eſt inferiꝰ ad ali
ud ab homie. ſicut bene ſequit̄ hō eſt ḡ
aīal eſt a ſpē ad genꝰ ita bene ſeq̄t̄ lapis
eſt aliud ab aīali ḡ ē aliud ab hoīe. Rō
huiꝰ eſt. q̄ꝛ virtualiter includit in ſe q̄n-
daʒ negatōem. iō q̄ñ actu plura partium
ſignificant̄ tanto plura negant̄ ſicut etiā
negatio infinitās vt nō hō in plꝰ ſe ha-
bet q̄ꝫ nō aīal cū nō hō de nō aīali vīr ꝑ̄
dicetur ſicut ī conuerſione per contrapo
ſitionem ſatis dictū eſt. Tercio ſcien
duʒ ꝙ ſecunda regula relatiuoꝝ ē ꝙ nul
la ꝓpō incohoata a relatione ſubē ꝯdicto
riaʒ q̄m quidē regulā ponūt aliqui tan
q̄ꝫ verā. p. aūt. h. recitat ipſam ⁊ manife-
ſtat eaʒ eſſe falſam. ⁊ improbat eā ī tex-
tu tribꝰ rōnibꝰ quaꝝ vltīa talis eſt. Cuili
bet affirmationi eſt negatio oppoſita et
econtra. vt hʒ ariſ. in ſo ꝑyarmeias. ḡ af
firmatōi incohoate a rltīo ſubē erit nega
tio oppoſita ꝯdictorie ⁊ econtra ꝙ cōce
dimus dicentes ꝑ̄dictaʒ regulaʒ eſſe fal
ſam. Alie due rōnes clare patent in tex-
tu. ideo cā breuitatis pro nūc relinquunt̄

Quarto ſciendū ꝙ tercia regula talis
eſt ꝙ ōe rltīm idēptitatis ſubē non reci
procum eodē mō ſuppōit ſicut ſuuʒ añs
vt oīs hō eſt aīal. ⁊ ille eſt ſubā hoc re-
latiuū ille ſupponit pro oī hoīe ⁊ eſt ſen
ſus oīs hō eſt aīal et ille eſt ſubā .i. oīs
hō eſt aīal ⁊ oīs hō eſt ſubā ⁊ dī notan
ter nō reciprocū q̄ꝛ vt dictū eſt cuʒ dicit̄
oīs homo videt ſe nō eſt ſenſus ꝙ ōnis
hō videt om̄eʒ hoīem. iō ſicut etiaʒ dic
tum eſt loco rltī reciproci nō licʒ ponere
ſuū añs ſicut fit de rltīs idēptitatꝭ ſubē
nō reciprocis ⁊ ideo ibi nō pōt fieri de-
ſcenſus niſi ſub añte dicendo oīs hō vi
det ſe ḡ ſoꝛ. videt ſe ⁊ plato videt ſe ⁊ ſic
de alijs. Contra ꝑ̄dicta af̄ ꝑ̄mo ſic. ne
gatio addita ſuperiori ⁊ iferiori nō facit
ꝙ ſupius ſit inferiꝰ aut econtra. q̄ꝛ ſoluʒ
hʒ negare ḡ nec rltīm diuerſitatis hoc fa
cere pōt virtute negatōnis. Scdō ſic ī
nō entibꝰ nō ſunt genera neqꝫ ſpēs ḡ non
hō nō eſt genus ad nō aīal nec aliud ab
hoīe eſt genꝰ aliud ab aīali q̄re male dic
tum eſt ꝙ arguēdo ſic lapis eſt aliud ab
aīali ḡ eſt aliud ab hoīe af̄ a ſpē ad genꝰ

Tercio ſic. nō ſeq̄tur per ꝑ̄maʒ regulā
ſoꝛ. eſt alter ab hoīe ḡ eſt alter a ſeipſo. ḡ
illa regula non eſt vera. Quarto ſic ꝯ̄
ſᵃm regulam ꝓbando ipām eſſe verā rō
ne qua mouebant̄ antiqui. q̄ talis eſt cuʒ
dicitur hō eſt ⁊ ille diſputat hoc rltīm ille
hʒ reſpectū ad ſuū añs ꝓpter dependētiā
ſue rltōis. ḡ cum negatio negās q̄ non a-
git ante ſe ſequit ipm̄ rltīm vt dicēdo ſoꝛ.
cur. ⁊ ille diſputat. nō negat qđ affirmatio
affirmat. q̄re nō facit ꝯdictōem. Quin
to ſic. ꝙ tercia regula non ſit vlr̄ vera. q̄ꝛ
dicēdo homo currit ⁊ ille eſt digniſſima
creaturaꝝ. vel ille eſt ſpēs hoc rltīm ille
rōne illiꝰ adiuncti ſpēs videt̄ hēre ſuppō
nem ſimpliceʒ ⁊ tñ ſuū añs ſupponit ꝑſo
naliter. ḡ tercia regula nō eſt vlr̄ vera.

Ad primum dicitur ꝙ negatio primo ⁊
per ſe hʒ negare ſed ex conſequēti habet
diſtribuere ⁊ facere terminuʒ inferiorem
ſuperioreʒ ⁊ econtra. Ad ſm dī ꝙ du-
pliciter pōt intelligi ꝙ in non entibꝰ ſiue ī
negationibꝰ ſint genera ⁊ ſpēs vno mō ſe
cūdum v̄itatem ⁊ ſic conceditur ꝙ ibi non
ſunt genera nec ſpēs. Alio mō ſm modū
tm̄ ⁊ iſto mō in nō entibus bñ ſunt gene-
ra ⁊ ſpēs ⁊ ideo licʒ nō hō nō ſit veꝝ ge-
nus ad nō aīal hʒ tñ modū generis reſpe
ctu ipſius ⁊ ita dī de aliud ab hoīe in or-
dine ad aliud ab aīali. Ad tercium dī
ꝙ regula intelligit̄ de rltīs ſubē: mō alteꝝ
eſt rltīm diuerſitatꝭ accñtis ⁊ ideo conce-
denduʒ eſt ꝙ regula ſibi nō conuenit.

Ad q̄rtum dī ꝙ pe. hiſ. reſpōdet ꝙ re
latīm comꝑatur ad ſuuʒ añs: ⁊ comꝑatur
ad verbum cui ſubicit̄. ꝑ comꝑatōem v̄o
rlī ad verbū ſumit̄ q̄litas ꝓpōnis ⁊ nō ꝑ
comꝑatōem rltī ad añs ideo negatio i cō
tradicendo hʒ tm̄ negare comꝑatōem re
latiui ad verbū ⁊ non cōꝑationem rltī ad
añs. ideo rō ātiquoꝝ nulla eſt. Ad q̄n
tum dī ꝙ reſpōdent aliqui ꝙ rltīm idēpti
tatis nō reciprocū q̄ñqꝫ facit recordatio-
nem ſui añtis ſine mutatione eſſe añtis vl'
alicuiꝰ ꝓprietatis eiꝰ. ⁊ tūc eodeʒ mō ſup
ponit ſicut ſuū añs. q̄ñqꝫ vero facit recor
datōem ſui añtis cuʒ mutatione ſui eē vl'
alicuiꝰ ꝓprietatis. ⁊ ſic nō oportet ꝙ eodē
mō ſupponat ſicut ſuuʒ añs licʒ ſit veruʒ
ꝙ ſemꝑ ſupponit pro eodē in nūero nūe-
roſitate eſſentie vel ſuppoſiti. Aliter pōt
dici ⁊ fortaſſe melius: ꝙ in illa ꝓpoſitōne
predicta illud rltīm ille ſupponit ꝑſonalr̄
⁊ nō ſimpliciter q̄ꝛ ſuppō relatī idemptita
tis ſibi cōuenit rōne ſui añtis ⁊ non rōne
alterius ſibi adiuncti. Et ſic patet de rela
tiuis ſubſtantie.

r Elatiuum accidentis. Poſt
q̄m autor determiauit de relatio
ſubē. hic ꝯ̄ñter deteriat de relatīs
accñtis. ⁊ rō huiꝰ eſt: q̄ꝛ ſicut accñs ſe ha-
bet ad ſubām ita rltīm accidentis ad rela
tiuuʒ ſubē. ſʒ accñs poſterius eſt ſubā ne
ſm ordinem nature ſed etiam ſecundum
ordineʒ cognitionis q̄ꝛ hʒ cognoſci ꝑ ſuū
ſubiectuʒ ḡ rltīm accidentis poſteriꝰ eſt re
latio ſubē: quare conuenienter de ipō po
ſteriꝰ detiat̄. vñ. p. h. detiando de relatīs
accñtis. primo ponit diffinitōem rltī acci
dentis. ſecundo notificat ipm̄ aliquibus
diuiſionibꝰ. ḡ primo ponit talem diffinitō
nem rltī accñtis dicens ꝙ rltīm accñtis ē
qđ refert rem ſuā ꝑ modū denominantis
vt tale quale ⁊ ſilia. vñ dicēdo ſoꝛ. eſt al
bus ⁊ plato eſt talis. illud rltīm talis re-
fert illud añs albuʒ denoīando platoneʒ
albū implicite q̄ꝛ ſenſꝰ eſt plato eſt talis.
.i. plato eſt albus. Primo ſciēduʒ ꝙ
rltīm accidentis differt a relatiuo ſubſtan
cie duobꝰ modis. primo quia relatiuum
ſubē refert rem ſuam ꝑ modum per ſe ſtā
tis ſiue per moduʒ eiꝰ qđ eſt quid vt al
bedo q̄ eſt q̄litas eſt color qui eſt in pa
riete ⁊ ſic de aliīs. rltīʒ aūt accñtis refert
rem ſuā ꝑ moduʒ denoīationis vt dicē
do ſoꝛ. eſt bipedalis ⁊ tantus eſt plato.
ſecundo differūt q̄ꝛ rltīm ſubē refert idē
in nūero cuʒ ſuo añcedente rltīm v̄o ac
cidentis non. ſʒ ſoluʒ ideʒ in ſpē: Cuius
rō eſt. q̄ꝛ idē accidens in numero nō po
teſt eſſe in diuerſis ſubiectis ſed bñ idē
accñs in ſpē. diuidit̄ aūt rltīm accñtis in
textu ſic relatioꝝ aūt accñtis. aliud eſt re
latīm idēptitatis vt talis qualis tantus
q̄ntus ⁊ ſic de alijs. aliud eſt rltīʒ diuer
ſitatis vt alter reliquꝰ ⁊ ſimilia. Que di
uiſio eſt analogi in ſua analogata q̄ꝛ re
latīm accñtis ſemꝑ per ꝑ̄us dī de rltīo
idēptitatis q̄ꝫ de relatiuo diuerſitatꝭ. q̄ꝛ
rltīm idēptitatis prius eſt ⁊ perfectius ē
relatiuo diuerſitatis ſicut idem prius eſt
diuerſo. Cuius diuiſionis rō eſt. q̄ꝛ om̄e
relatīm accidentis ſupponit pro eadem
in ſpecie cum ſuo añte: vel non. ſi primū
ſic eſt relatīm idēptitatis. ſi ſm ſic eſt re
latīm diuerſitatis. Secundo ſciēdum
ꝙ relatīm dī accidentis. nō ꝙ referat ac
cidens ſolum. ſed q̄ꝛ facit recordatōneʒ
de ſuo añte. ꝑ moduʒ accidentis. i. adiec
tiue ſignificati. ideo ſicut relatīm ſubſtā
tie pōt repiri in omnibus nouem gene-
ribus accidentium ita relatīm accidētis
poteſt reperiri in predicamento ſubſtan
tie. vt ſortes eſt humanus ⁊ talis eſt pla
to: vnde in textu relatiuum idemptitatꝭ
accidentis ſic diffinitur. Relatiuuʒ idēp
titatis in accidentibus ſit qđ refert ideʒ
accidens in ſpecie ⁊ pro eodem ſuppo-
nit cum ſuo añte. Sed relatiuum diuer
ſitatis accidentis eſt qđ refert idem ac-
cidens in ſpecie cum ſuo añte. ſed pro
diuerſis in ſpecie ſupponit vt ſoꝛ. eſt al
bus ⁊ ſoꝛ. eſt alterius modi. vnde differt
relatiuum idemptitatis ſubſtātie a rela
tiuo idemptitatis in accidentibus q̄ꝛ re

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

latiuum ſubſtantie idēptitatis refert eā-
dem rem in numero cum ſuo an̄cedente
relatiuum aūt idemptitatis in accidenti
bus non refert idem accn̄s in numero.
ſed ſolum idem in ſpecie quare alia ⁊ a
lia rōne dicunt̄ relatia idēptitatꝭ. Ter
cio ſciendum ꝙ vnū mēbrum p̄dicte di
uiſionis ſubdiuidit̄ in textu ſic. relatiuū
idemptitatis in accidentibus. aliud ē re
latiuuꝫ in q̄ntatibus vt tantus quantus
aliud eſt qualitatis vt talis qualis. Cu-
ius diuiſionis ratio eſt. qꝛ relatim idēp-
titatis in accidentibus refert rem ſuam
per modum forme qualificantis id cuiꝰ
eſt. aut per modum menſure. ſi primum
ſic eſt relatiuum qualitatis. ſi ſm̄ ſic eſt
relatiuum quantitatis. vnde in predic-
ta diuiſione determiatio diuiſi debet in
telligi in mēbris diuidentibꝰ. vt ſic ſenſꝰ
relatiuorum idemptitatis. aliud eſt rela
tiuū idēptitatꝭ accn̄tꝭ idēptitatꝭ q̄ntitatꝭ
aliud rltiꝫ accn̄tis qualitatis. In p̄dicta
autem diuiſione quantitas ⁊ qualitas
non capiuntur ſpecialiter vt ſunt predi
camenta ad inuicem ⁊ ab alijs diſtincta
ſed quodammodo accipiunt̄ coīter vide
licet quantitas pro omni eo qđ ſignifi-
catur per modum quantitatis ſiue ꝑ mo
dū menſure ⁊ qualitas pro omni eo qđ
ſignificatur per modum qualitatis ſiue
forme qualificantis. Ex quo patet ꝙ re
latiuum idemptitatis in accidentibꝰ po
teſt reperiri in ſubſtantia ⁊ in alijs pre-
dicamentis a q̄ntitate ⁊ q̄litate Quar
to ſciendum ꝙ relatim idēptitatis q̄nti
tatis in textu diuiditur. nam aliud eſt re
latiuum q̄ntitatis continue vt tantus q̄n
tꝰ aliud eſt rltim q̄ntitatis diſcrete vt tot
quot. ⁊ iterꝫ rltim q̄ntitatis diſcrete diuidit̄
qꝛ q̄dam ſunt noīa vt tot quot: alia vero
aduerbia vt totiens quotiens. vnde in
p̄dictis diuiſionibus detiatio diuiſi dꝫ i
telligi in mēbris diuidētibus ſicut dictuꝫ
eſt in p̄cedenti diuiſione. Sed vt habe

tur in textu relatiua idemptitatis accn̄tis
pn̄t eſſe relatiua demonſtratiua ⁊ reſpon
ſiua ſiue redditiua ſm̄ diuerſas rōnes. qꝛ
ſi referantur ad res preſentes dicunt̄ vt
demonſtratiua vt demonſtrando tullium
dicimus talis eſt achilles ⁊ ſic de alijs. et
quando redduntur interrogationi prece-
denti dicuntur reſponſiua vel redditiua.
vt ſi queratur qualis eſt ſortes ⁊ reſpon-
deatur ipſe eſt talis qualis eſt plato. q̄n
vero referuntur ad nomia adiectiua ſpe-
cialium accidentium dicuntur relatiua vt
ethiops eſt niger ⁊ talis eſt coruus. ⁊ pa
ter eſt albus ⁊ talis eſt filius. Contra p̄
dicta ar̄ primo ſic. accidētia ſenſibilia pri
us a nobis cognoſcunt̄. g̊ non eſt verum
ꝙ accidens ſit poſterius ſubā ordine co-
gnitionis. Secundo ſic relatim accidē
tis bene reperitur in genere ſubē vt ſor. ē
rōnalis ⁊ talis eſt plato ⁊ tn̄ nō reperitur
ibi denominatio. g̊ contra diffinitionem.
Tercio ſic relatim idēptitatis accn̄tis
reꝑitur in ſubā ⁊ in aliis generibꝰ accidē
tium a quātitate ⁊ qualitate g̊ predicta di
uiſio eſt inſufficiens ꝯn̄a patet qꝛ in plus
eſt diuiſum q̄m diuidentia. Quarto ſic
ralatim ſubē reperitur in quātitate. vt di
cendo linea q̄ eſt quātitas ⁊ in qualitate
vt dicendo albedo que eſt in corpore er-
go mēbra diuiſionis reperiuntur extra di
uiſum ⁊ ſic diuiſio eſt inſufficiens. Qui
to ſic tantus ⁊ quantus que ſunt relatiua
quantitatis continue poſſunt reperiri in
oratione q̄ eſt q̄ntitas diſcreta vt dicendo
tanta eſt vna ſillaba quanta eſt alia. ergo
male diuidit̄ relatim quantitatis in con
tinuum ⁊ diſcretum. ſilr̄ tot ⁊ quot q̄ ſunt
relatiua quātitatis diſcrete attribuunt̄ li-
nee vel tempori que ſunt quantitates cō
tinue vt dicendo tot ſunt hore diei hodi
erne quot ſunt externe. ⁊ econtra g̊ male
diuiditur relatiuum quantitatis in relati
uum quantitatis continue ⁊ quantitatis
diſcrete. Ad primum dicitur ꝙ in no-

bis duplex reperitur cognitio quedaꝫ eſt
ſenſitiua ⁊ ſic conceditur an̄s. alia ē intel
lectiua. et de tali h̄ intelligit̄ ⁊ ſic negatur
an̄s. Ad ſm̄ dr̄ ꝙ licꝫ in genere ſubſtā
tie nō ſit vera denoīatio. tn̄ bn̄ eſt denoīa
tio: ſm̄ modū. ⁊ hoc ſufficit. Ad terciū
patꝫ ſolutio ex ſo notabili. Ad quartū
ſilr̄. Ad quintū dr̄ ꝙ tātus ⁊ quantus
cōueniant oꝛōni nō ſm̄ ſe ſed rōe tꝑis in
q̊ ꝓfert̄. Silr̄ tot ⁊ quot attribuunt̄ tꝑi ⁊ li
nee nō ſm̄ ſuaꝫ ſubām: ſꝫ rōne ſui accn̄tis
. ſ actus mēſurandi q̄ eſt ꝑ modū diſcreti.
Circa hec aūt diuerſitatis accn̄tis q̄rit̄ de
veritate iſtiꝰ ſophiſmatis ſor. eſt alter a ſe
ipſo ꝓbat̄ ſic ſor. ſedens ē alter a ſe ipō nō
ſedēte vt hꝫ porphirius in p̄dicalibꝰ ergo
iſta ē vā ſor. eſt alter a ſe ipſo. Improbat̄
ſic ſor. eſt alter a ſe ipſo g̊ ſor. eſt alter ab
hoīe ꝯn̄a tꝫ ab iferiori ad ſuū ſuperiꝰ. ſed
ꝯn̄s eſt falſuꝫ. g̊ ⁊ an̄s. qđ fuit ſophiſma.
Item ſor. eſt ideꝫ ſibi ipſi g̊ nō eſt alter a
ſe ipſo. Reſpōdet̄ ꝙ ſophiſma eſt verum
⁊ ad primā iprobatōem dr̄ ꝙ negat̄ ꝯn̄a. ⁊
ad ꝓbatōeꝫ dr̄ ꝙ nō ar̄ ab inferiori ad ſu
um ſuperiꝰ affirmatiē ſed potiꝰ negatiue.
Ad aliā ſilr̄ negatur ꝯn̄a qꝛ idē importat
vnitatē in ſubā alter vō iportat diuerſita
teꝫ in accidētibꝰ iſta aūt duo bn̄ ſe cōpati
unt̄ in eodeꝫ Et hec de rltis dcā ſufficiāt

Incipit tercius tractatus de ampliatione.

P Erſonalis aūt ſuppoſitio.
Iſte eſt tractatus terciꝰ huiꝰ li-
bri q̄ ꝑuorꝫ logicaliū dr̄ in quo
poſtq̄. p. h. ſuperiꝰ determiauit de ſuppō
nibus tiorꝫ abſolutorꝫ ⁊ reſpectiorꝫ. hic cō
ſequēter detiat de alijs proꝑetatibꝰ eoruꝫ
videlicet de āpliatione ⁊ reſtrictione ⁊ qꝛ
āpliatio ⁊ reſtrictio hn̄t fieri circa ꝑſona-
leꝫ ſuppōem ⁊ p̄ſupponūt eā de quauiſuꝫ
eſt priꝰ ideo pꝫ ordo huiꝰ tractatꝰ ad p̄ce-
denteꝫ ⁊ ſequēteꝫ patꝫ qꝛ āpliatio ē q̊dā-

mō ꝑfectior q̄ reſtrictō nā āpliatō augm̄
tat q̊dāmō ſuppōeꝫ tī reſtrictō aūt dimi
nuit. cuꝫ aūt augmētatio dicat ꝑfectiorē
q̄ntitateꝫ q̄ diminutio qꝛ tēdit ad q̄ntita
tem ꝑfectā ſequit̄ ꝙ āpliatio q̄ augmen
tat ſuppōem teri dꝫ p̄cedere reſtrictōem
q̄ reſtringit ⁊ diminuit. Prio ſciēdum
ꝙ āpliatio ⁊ reſtrictio hn̄t fieri circa ſup
pōem ꝑſonaleꝫ ideo auctor incidētaliter
poīt diffinitōem eiꝰ ⁊ etiā dioneꝫ i ſup-
pōem determiataꝫ ⁊ ꝯfuſaꝫ. ⁊ qꝛ ſuperiꝰ
autor fecit mentōem de eis iō deteriatō
eorꝫ relinq̄tur. Sꝫ magis ad ꝓpoſitū ac
cedendo autor didit ꝑſonaleꝫ ſuppōem
alr̄ q̄ prius ⁊ eſt dio talis ꝑſonaliū ſup-
pōnuꝫ. alia ē reſtrictia. alia āpliatia. Ex q̊
pꝫ ꝙ hn̄t fieri ſoluꝫ circa ſuppōem ꝑſo-
nalem. Et ꝙ nō poſſint fieri circa ſuppō
neꝫ naturaleꝫ ⁊ ſimplicē patꝫ prio qꝛ in
naturali ſuppōe teriꝰ accipit̄ ꝓ oibꝰ q̄ ꝑti
cipant naturā coēm ꝑ terim cōem ſigni-
ficataꝫ ⁊ ideo naturalis ſuppoſitio non
pōt reſtringi nec āpliari remanente na-
turali ſuppōne. Silr̄ nō pn̄t fieri circa ſi
plicē. qꝛ ſuppō ſimplex eſt acceptio teri
cōis pro natura ſimplicꝭ q̄ q̄dem natura
ſimplex eſt idiuiſibilis ⁊ nō accipit̄ pro
pluribus ſuppoſitis. ⁊ qꝛ āpliatio et re-
ſtrictio dicūt q̄ndam diuerſitatem ideo
nō pn̄t fieri circa ſuppōem ſimplicē ex q̊
ſequitur ꝙ ſolum hn̄t fieri circa ſuppō-
nem ꝑſonaleꝫ. ⁊ hoc taꝫ deteritaꝫ q̄ ꝯfu
ſam. Scđo ſciēduꝫ ꝙ q̄uis in iſto tra
ctatu nō detericetur de reſtrictōe ſꝫ ſoluꝫ
de āpliatōe qꝛ tn̄ āpliatio ⁊ reſtrictio op
ponunt̄ ⁊ vnū oppoſitū nō ꝑfecte cogno
ſcitur niſi cognoſcit̄ reliquum ⁊ iō in iſto
tractatu autor diffinit reſtrictōem: vn̄ re
ſtrictio eſt coartatio termi cōis a maiori
ſuppōe hoc ē a maiori ābitu ſeu acceptō
ne ſuppoſitorꝫ ad impōeꝫ vn̄ ponit̄ coar
tatio loco generis deīde ponit̄ teri cōis
ad d̄faꝫ teri diſcreti qui nec reſtringitur
nec āpliat̄ eo ꝙ non hꝫ ſuppoſita ⁊ dicit̄

a maiori ſuppōne ad minorē ad dſam
āpliatōis. vñ ſi dicaṫ hō currit. hō ibi ſu
ppoit ꝑ oīb⁹ hoīb⁹ tā albis ꝙ̄ nigris aut
medio colore coloratis. ſ; tñ cū dī hō al
bus currit hō ibi reſtrigiṫ ad ſupponēdū
ꝑ hoīb⁹ albis tm̄. vñ intelligēduʒ ē ꝙ̄tuʒ
ad v̄itatem locutōis. qꝛ cū dī hō albus
currit ibi hō ſupponit pro oīb⁹ hoīb⁹. ſ;
nō reddiṫ locutio v̄a niſi ꝑ albis. Ter
cio ſciendū ꝙ āpliatio ſic diffiniṫ i textu
ꝙ ē extēſio teri cōis a mīore ſuppōne ad
maiorē. hoc ē a mīori ābitu ſeu acceptio
ne ſuppoſitoꝝ ad maiorē. ⁊ itelligēdum
eſt vt p̄us ꝙ̄tuʒ ad v̄itatem locutōis. vt
cū dī hō cur. ibi hō reddit locutōem v̄aʒ
ſoluʒ pro illis q̄ ſūt actu hoīes propter
exigentiā illi⁹ adiūcti currit. ſ; cuʒ dī hō
pōt currere vel hō pōt eē ātixp̄us. ibi lo
cutio pōt verificari taʒ ꝑ illis q̄ ſūt actu
ꝙ̄ ꝑ illis q̄ ſūt in potētia. ⁊ ita hō āpliaṫ
⁊ augmētaṫ actu ei⁹ ſuppō ⁊ ꝑ hoc adiū
ctuʒ pōt. ⁊ fiūt ſemꝑ āpliatio ⁊ reſtrictio
reſpectu terī potentij teneri pro pluribus
vel paucioꝛib⁹ ꝙ̄ exigat ſua actualis ſup
pō. vñ in iſta diffinitioē poīt̄ur terī cōis
eadeʒ rōe q̄ ⁊ in p̄cedēti diffinitōne. vñ
coartatio ⁊ extēſio nō capiunṫ h̄ propꝛie
ſ; methaphoꝛice ad coartatōem ⁊ exten
ſioneʒ realeʒ naʒ ſicut coartatio realis ē
q̄ alias min⁹ ſpaciū cōtinet ꝙ̄ p̄us et ex
tenſio mai⁹: ſic i ꝑpoſito dī coartatio q̄a
termin⁹ cōis teneṫ pro pautioꝛib⁹ ſuppo
ſitis ꝙ̄ pri⁹ ⁊ extenſio dī qꝛ termin⁹ cōis
teneṫ pro plurib⁹ ſuppoſiꝭ ꝙ̄ prius ⁊ ſic
patet intellect⁹ iſtaꝝ diffinitōnuʒ Quar
to ſciēduʒ ꝙ ſuppoīta alicui⁹ terī pñt di-
ci ſuppoſita i actu duplr̄. vno mō ꝙ̄tum
ad actū exiſtēdi. alio mō ꝙ̄tuʒ ad actum
ſignificandi. vñ ceſar vel adā vł ātixp̄s
q̄ includūt eēntialiter formaʒ hoīs ſunt
ſuppoſita ei⁹ ꝙ̄tuʒ ad actuʒ ſignificandi
qꝛ actualr̄ nō exiſtūt iō nō ſūt ſuppoſita
hoīs ꝙ̄tū ad actū exiſtēdi. ſ. hoīs actua
liter exiſtēdi vñ qñ autoꝛ loqͥṫ de āplia-
tione itelligit ꝙ termin⁹ cōis āpliaṫ qñ ſup
ponit reſpectu verbi vel adiūcti ad ſuppo
ſita: q̄ nō ſunt ſuppoſita i exiſtēdo: ſ; in ſi
gnificādo vt p; in exēplo autoꝛis. hō pōt
eſſe antixp̄s. Cōtra p̄dicta aṙ. primo ſic
a notioꝛib⁹ nobis debem⁹ ꝑcedere ſed re
ſtrictio eſt notioꝛ ſuppōe cū ſit magis de
teriata ⁊ magis deteriata ſūt nobis notio
ra. g̊ ſeqͥṫ ꝙ iſte tractatus d; procedere p̄
cedenteʒ. Scđo ſic ſuppō naturalis et
ſimplex pñt āpliari ⁊ reſtringi. g̊ cōtra di-
uiſioneʒ in qua dicebaṫ ꝙ ꝑſonalis ſup-
pō. alia ē āpliatiua. alia reſtrictia. añs p;
qꝛ bene dī hō cōtingenter ē ſpēs vel ne-
ceſſario. Tercio ſic: cōtra diffinitōes p̄
dictas. qꝛ coartatio ⁊ extēſio ſūt ꝙ̄titates
ſed āpliatio ⁊ reſtrictio nō ſūt ꝙ̄titates. g̊
male dī ꝙ āpliatio eſt extēſio ⁊ reſtrictio
eſt coartatio. Quarto ſic. ꝙ termin⁹ cō
munis non poſſit ampliari quia termin⁹
communis ſupponit ſolum pro his que a
ctu participant formam termini cōmunis
ergo non poteſt ampliari ad ea qui erūt
vel poſſunt eſſe. Quinto ſic. dicendo
ſoꝛ. poteſt eſſe ibi ſoꝛtes ſtat indetermia-
te pro ſoꝛte qui eſt ⁊ qui erit. ergo termi-
nus diſcretus poteſt ampliari. Ad pꝛi
mum dicitur ꝙ licet cognitione determia
ta ſenſibili magis determinatum prece-
dat minus: tamen cognitione intelligibili
⁊ confuſa magis confuſum precedat ma-
gis determinatuʒ ⁊ ſic eſt de ampliatione
reſpectu ſuppoſitionis. Ad ſecundum
dī. ꝙ licet terminus per ſe ſumptus ſup-
ponat naturaliter: tamen qñ ſumitur cum
adiuncto non amplius ſupponit natura-
liter. Et etiaʒ licet termino ſupponēti ſim
pliciter addatur dictio ampliatiua tñ nō
ampliat ip̄m terminum eo ꝙ non reperit
naturam aptaʒ nataʒ ſuſcipere āpliatōem
Ad tercium dicitur ꝙ ibi nō accipiṫ extē
ſio: nec etiam coartatio realiter ſed ſolum
metaphoꝛice ⁊ cetera. vt dictum eſt.
Ad quartuʒ dī ꝙ l; terminus cōis nō
poſſit ampliari ꝑ pluribus quantū ad ſup
poſita actualia in eſſendo: cuʒ bene poteſt
āpliari quantuʒ ad ſuppoſita actualia in
ſignificando. Ad quintuʒ dī ꝙ qñ ter
min⁹ ampliaṫ vel reſtringiṫ opoꝛtet ꝙ te-
neaṫ vniuoce mō ſi ſoꝛ. ſtet pro eo qui eſt
erit vel poteſt eſſe hoc tantuʒ eſt equiuo
ce et ſic ibi non eſt ampliatio.

a Mpliationuʒ. Poſtꝙ̄ autoꝛ
poſuit diffinitōeʒ ampliationis.
hic conſequenter eā diuidit ⁊ qꝛ
diffinituʒ dicit eſſe. diuiſio vero dicit poſ
ſe rei ⁊ eſſe precedit poſſe ideo p; oꝛdo ⁊
dicit ꝙ ampliationuʒ alia fit per verbum
vt hō eſt antixp̄us. Alia per nomē vt ho
mineʒ eſſe antixp̄; eſt poſſibile: alia ꝑ ad
uerbiuʒ vt hō neceſſario eſt aīal. alia per
participiuʒ vt hō eſt potens eſſe aīal. Et
ex iſta diuiſione ampliatōnis infert autoꝛ
aliaʒ dicens ꝙ quedaʒ eſt ampliatio que
fit reſpectu ſuppoſitoꝝ. vt hō poteſt ēe an
tixp̄us alia reſpectu tp̄ꝛis vt hō neceſſario
eſt aīal. Pꝛimo ſciendū ꝙ illa dicuntur
ampliare ſuppoſitoꝝ que faciūt terminuʒ
cōem teneri ꝑ ſuppoſitis exiſtentib⁹ in ac
tu ꝙ̄ non exiſtentib⁹ cuiuſmōi ſunt verba
quoꝝ act⁹ cōparantur ad ſubiectuʒ in ſub
iecto tñ non ſunt vt ſunt iſta poteſt. opina
tur. laudaṫ ⁊ ſic de alijs. ⁊ ſimiliter āpliant
illa que ab ipſis deſcendūt vt aliqua noīa
⁊ aliqua participia ⁊ etiaʒ aduerbia vt po
tēs ⁊ poſſibiliter. que deſcendunt ab hoc
v̄bo poteſt. laudabile dus biliter. que de-
ſcendunt ab hoc verbo laudo as. ſ; illa dī
cuntur ampliare reſpectu tempoꝝ que fa
ciunt terminuʒ cōeʒ extendi ad ōes diffe-
rentias tp̄ꝛis. vt ipoſſibile ⁊ neceſſario. vñ
cuʒ dī homo neceſſario eſt aīal. idē eſt ac
ſi diceret in ōni tp̄ꝛe conuēit hōi ꝙ ſit aīal
Secundo ſciendū ꝙ ille tefus dī āpli
ari qui ꝑ plurib⁹ ſuppoſitis ſtat ꝙ̄ pꝛi⁹ ſta
bat cuʒ adiuncto cui addebaṫ. verbi gra-
cia ſi dicaṫ homo poteſt eſſe antixp̄us ibi
hō ſtat pro pluribus ꝙ̄ ſi diceret hō currit
qꝛ ſtat ꝑ hoībus pñtibus. Et ꝑ oppoſitū
teri⁹ dī reſtrigi q̄ ꝑ pautioꝛib⁹ ſuppoſiꝭ
ſtabat cū ſuo adiūcto vt ſi dicaṫ hō cur.
ibi hō ſtat ꝑ pñtibus. ⁊ cuʒ dī albus hō
currit ibi ſtat ꝑ pñtibus albis. Tercio
ſciendu; ꝙ virtus āpliandi ⁊ reſtringen
di daṫ alicui a pꝛopꝛia eius impoſitōne
⁊ etiaʒ alicui daṫ ⁊ nō alteri ꝑpter quod
quedā ſunt ꝑtes oꝛ̄onis ſicut nomē ver
buʒ. aduerbiuʒ. et ꝑticipiuʒ. que poſſunt
reſtringere vel ampliare. ſ; alie partes
oꝛ̄onis non poſſunt hoc cum eis non ſit
data virtus ampliādi vel reſtringēdi a
pꝛia eaꝝ impoſitōe. vñ ampliatio radi-
caliter eſt in termino cōi radicata q̄ ter-
min⁹ aptus nat⁹ eſt ſupponere ⁊ capi ꝑ
ſuppoſiꝭ nō exiſtentib⁹. ſ; actualiter eſt
in terio āpliato. Quarto ſciendum ꝙ
l; iſta diuiſio ſit quadrimenbꝛis tñ po-
teſt reduci ad bimenbrē nam oīs dictio
ampliatīa eſt ꝑs declinabilis. vel inde-
clinabilis. ſi p̄muʒ hoc eſt duplr̄ vel ſig
nificat ſubāʒ ſic eſt pꝛimuʒ mēbꝛuʒ. vel
ſignificat actuʒ ⁊ hoc eſt duplr̄ vel actuʒ
diſtantē a ſubſtātia ⁊ ſic eſt verbum vel
indiſtantē ⁊ ſic eſt ꝑticipiuʒ ſi ſm̄ ſic eſt
aduerbiuʒ. Sufficientia alteri⁹ diuiſiōis
eſt iſta qꝛ cuʒ oīs ampliatio ſit extenſio
terī vel q̊ extendit ipſuʒ in oꝛdīe ad ſup
poſita ⁊ ſic eſt pꝛimū mēbꝛuʒ vel in oꝛdi
ne ad tp̄s illoꝝ ⁊ ſic eſt ſm̄. Ex hoc pat;
ꝙ āpliatō facta reſpectu tp̄ꝛis dr̄t ab illa
q̄ eſt reſpectu ſuppoſitoꝝ apparet etiaʒ
ꝙ dictio āpliatiua aliter ſe h; ſm̄ ꝙ̄ am
pliat pro ſuppōitis. ⁊ ſm̄ ꝙ ampliat pro
tempoꝛe qꝛ in vna reſpicit ſuppoſita. et
in alia tp̄s. Cōtra predicta arguiṫ pꝛi-
mo ſic āpliatō fit reſpectu tp̄ꝛis. ſ; nomē
nō ſignificat tp̄s. ergo nulla āpliatio fit
ꝑ nomen. Secundo ſic oīe ꝑticipiū
eſt detertīati tempoꝛis puta pñtis p̄terī
ti vel futuri g̊ nulluʒ ꝑticipiuʒ āpliat ſed
potius reſtringit. conſequentia tenet qꝛ
ampliare fit reſpectu pluriuʒ tempoꝛum

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Tercio ſic eadeꝫ eſt cauſa oppoſitoꝝ ſꝫ aduerbiuꝫ non eſt cā reſtrictōis. ergo videtur ꝙ non ſit cauſa ampliationis.

Quarto ſic terminus cōis non includit tempus: ergo non poteſt ampliare ꝓ tempore. ſꝫ ſoluꝫ pro ſuppoſitis. Quinto arguit̄ ſic: illa diuiſio non datur ꝑ oppoſita nec eſt bimenbris g̊ non eſt bona diuiſio. Ad primuꝫ argumentuꝫ dicitur ꝙ non ois ampliatō ſit reſpectu temporis ſꝫ quedaꝫ ſit a virtute ampliatia dictionis ſibi collata a ſua impoſitione ⁊ ſic de ampliatione nois que ſolum eſt extenſio ſuppoſitoꝝ ⁊ non temporum.

Ad ſm dī ꝙ lꝫ participiuꝫ ſit alicuiꝰ determiati tꝑis tamen hꝫ aliquaꝫ virtutē ꝑ quaꝫ ampliat vltra tempus preſens.

Ad tercium dī ꝙ nō ois cauſa eſt cā oppoſitoꝝ ſꝫ ſoluꝫ quedaꝫ ⁊ ſic nō oportet ꝙ ſi aduerbiuꝫ non reſtringat ꝙ ꝓpter hoc non ampliet. Ad quartuꝫ dī ꝙ lꝫ tpūs non includat̄ in termino cōi tn̄ inſequitur ipſuꝫ gracia ſuoꝝ ſuppōitoꝝ rōe cuius ibi poteſt eſſe ampliatio tꝑoꝝ ſicut ſuppoſitoꝝ. ex hoc ꝙ illa ſuppoſita non ſoluꝫ hn̄t potentiaꝫ ad eſſendum in vno tꝑe ſꝫ etiaꝫ in pluribus. Ad quītuꝫ dī. ꝙ lꝫ illa diuiſio non det̄ ꝑ oppoſita formaliter nec ſit bimēbris tn̄ datur ꝑ oppoſita virtualiter ⁊ eſt reducibilis ad bimēbreꝫ hoc ſufficit ad bonā diuiſionē

c

Irca predicta. Poſtꝙ̄ autor poſuit diuiſioneꝫ ampliatōnis in precedenti ꝑte. hic conſequēter iuxta verbuꝫ ampliatiuuꝫ poteſt. ponit quoddaꝫ ſophiſma querendo vtruꝫ illud ſophiſma īpoſſibile poteſt eſſe veruꝫ. ſit veruꝫ vel falſuꝫ. Et primo probat̄ ꝙ ſit veruꝫ ſecundo improbat ipſuꝫ probatur ſic: illud quod eſt vel erit impoſſibile poteſt eſſe veruꝫ. g̊ impoſſibile poteſt eſſe veꝝ: antecedens pꝫ quia ſorteꝫ non fuiſſe rome poſtꝙ̄ fuerit eſt impoſſibile. ⁊ nunc poteſt eſſe veruꝫ ergo. Improbatur arguēdo in varij. quicquid pōt eſſe verū eſt poſſibile. ſed impoſſibile poteſt ēe veruꝫ. ergo impoſſibile eſt poſſibile. Pro cuius ſolutione primo ſciendū ꝙ ſophiſma eſt argumento vel argumentis approbata vel improbata ꝓpoſitio vn̄ probatio eſt argumentum quo quis nitit̄ oſtendere aliquaꝫ ꝓpoſitōeꝫ eſſe veraꝫ ⁊ per oppoſituꝫ improbatio eſt argumentū quo nititur oſtendere aliquaꝫ propoſitioneꝫ eſſe falſaꝫ. Et ſic ſophiſma eſt propoſitio apparēs vera quo ad vtranqꝫ partē ⁊ hoc ꝓpter probatōeꝫ ⁊ improbatiōem. ⁊ dicitur ſophiſma a ſophos quod eſt ſapia ſiue a ſophiſtico cas. qđ ideꝫ quod decipio is qꝛ per ſophiſma opponens nititur decipere reſpondenteꝫ ꝑ ſapiaꝫ in eo apparenteꝫ. Ex quo apparet ꝙ lꝫ ſophiſma ſit qn̄qꝫ veruꝫ poteſt tn̄ decipere propter apparentiaꝫ ad eius falſitatē. Secūdo ſcienduꝫ ꝙ ois ſophiſma ſoluit̄ aliq̄ iſtoꝝ trium. modoruꝫ. ſ. concedendo ipſuꝫ ſimpliciter veruꝫ vel ſimpliciter falſuꝫ vel negando vel diſtinguendo. vn̄ illud ſophiſma ſoluit autor in textu negando ſimpliciter: qꝛ ſimpliciter eſt falſuꝫ. Et eius probatōeꝫ ſoluit dicendo ꝙ peccat penes fallaciaꝫ accidentis qꝛ cuꝫ dicit̄ id quod eſt vel erit impoſſibile poteſt eſſe verum: ibi duo dicunt̄. ſ. illud qđ eſt impoſſibile ⁊ ipſa īpoſſibilitas: ⁊ qꝛ ipſa īpoſſibilitas accidit rei ſubiecte: que eſt illđ qđ eſt vel erit impoſſibile: ⁊ pōt eſſe verū aſſignat̄ vtriqꝫ ineſſe: ⁊ iđ credit̄ ꝙ ſicut veꝝ attribuit̄ rei ſubiecte ꝓpter eiꝰ conuenientiā ꝙ etiā attrbuat̄ accidēti. vnde illud quod eſt vel erit impoſſibile eſt res ſubiecta: ⁊ impoſſibile ē accidens ⁊ poteſt eſſe veꝝ eſt attributuꝫ: ⁊ ideo probatio non concludit.

Tercio ſcienduꝫ ꝙ ad maioreꝫ noticiā predictoꝝ habendaꝫ autor ponit duas regulas: quaꝝ prima eſt de ampliatōe facta reſpectu ſuppoſitorum: et alia eſt de ampliatione facta reſpectu temporum.

vnde regula data de ampliatōe reſpectu ſuppoſitoꝝ talis eſt. Terminus cōis ſupponens verbo habenti vim ampliandi a ſe vel ab alio ampliat̄ ad ea que poſſunt eſſe ſub forma termini ſic ſupponentis. Et declarat iſtud in exemplo vt dicendo homo poteſt eſſe albus: iſte terminus hō non ſolū ſupponit ꝓ hoībus qui ſunt: ſed etiaꝫ ſupponit pro hoībus qui erūt. ⁊ notanter dicit a ſe propter verbum quod hꝫ virtuteꝫ ampliandi ſicut eſt illud verbum poteſt. ⁊ notāter dꝭ ab alio ꝓpter hoc verbum eſt: qꝛ lꝫ ampliet hoc tn̄ nō eſt ꝑ ſe ſꝫ ꝓpter hoc ꝙ adiungitur dictiōi de ſe ampliatiue. Secunda regula eſt de ampliatione que ſit reſpectu tempoꝝ que talis eſt Terminus cōis ſupponens verbo vel apponens habenti viꝫ ampliandi quo ad tēpus ſupponit pro hijs qui ſunt ⁊ qui ſemper erūt ſub forma termini ſupponentꝭ: et iſta ampliatio ſit reſpectu tempoꝝ vt hō neceſſario eſt aīal: ibi taꝫ homo ꝙ̄ animal tenet̄ pro hijs que ſemper ſunt et ſemper erunt. ⁊ iſta ampliatio nō prouenit ex ꝑte huiꝰ verbi eſt vt dictum eſt: ſꝫ ꝓuenit ex adiunctōe huius aduerbij neceſſario ampliantis illud verbuꝫ eſt quantuꝫ ad ōes differentias tꝑis. vnde aduerbiuꝫ magis proprie cauſat ampliatōeꝫ tempoꝝ ꝙ̄ ſuppoſitoꝝ. Quarto ſcienduꝫ ꝙ lꝫ hec dictio poſſibile ampliet taꝫ pro ſuppoſitis ꝙ̄ ꝓ tꝑibus: tn̄ primo ampliat pro ſuppoſitꝭ ⁊ ex conſequenti ꝓ tꝑibus. ſꝫ econtra eſt de neceſſario: idcirco in exēplo regule date reſpectu ſuppoſitoꝝ ponitur poſſibile: ⁊ in exemplo regule date reſpectu tempoꝝ exemplificat̄ de iſta dictōe neceſſario que primo ampliat ꝓ tꝑibus ⁊ ex conſequenti pro ſuppoſitis. vnde ſub iſtis duobus modis poſſibile ⁊ neceſſariuꝫ cōprehenduntur alij duo mōi qui dicuntur contingens ⁊ impoſſibile. impoſſibile. n. ampliat ad omne tpūs ſicut neceſſariuꝫ lꝫ negatiē contingens aūt ad ſuppoſita ſicut poſſibile. Ex hijs poteſt videri quomō conuenit dictōi ampliatiē ampliare: qꝛ ſicut agens reale non hn̄s īpedimentum agit in omne id ad qđ poteſt extēdi ſua virtus. ſic etiaꝫ agens rōis puta dictio ampliatiua non hn̄s impedimentū agit in om̄e illud ad quod pōt extendi ſua virtus: ⁊ ꝓpter hoc hec dictio poſſibile vel potens ampliat terminuꝫ cōem cui adiungit̄ ad preſentia ſuppōita ⁊ futura qꝛ hꝫ virtuteꝫ ampliandi quo ad illa tꝑa

Contra predicta arguit̄ primo ſic albuꝫ poſſe eſſe nigruꝫ eſt impoſſibile ⁊ tn̄ poteſt eſſe veruꝫ qꝛ res alba poteſt eſſe nigra: ergo impoſſibile poteſt eſſe verū.

Secundo ſic ſorteꝫ videre ōe aſtruꝫ eſt impoſſibile cuꝫ viſus ſit circa vnuꝫ. ⁊ tn̄ poteſt eſſe veruꝫ: qꝛ ſucceſſiue poteſt illa videre: ergo impoſſibile poteſt eſſe veruꝫ. Tercio ſic terminꝰ cōis ſtans pro preſentibus ſuppoſitis ⁊ futuris reſtringitur vt poſtea patebit in reſtrictionibus: ergo non ampliatur. Quarto ſic iſta dictio poſſibile nō tantuꝫ ampliat pro ſuppoſitis: ſed etiam pro tꝑibus ergo videtur ꝙ male exemplificatur de ipſa in prima regula. Quinto ſic impoſſibile ⁊ contingens ampliāt ſicut neceſſariū ⁊ poſſibile: ergo debent poni regule de ipſis ſicut de alijs. Ad primuꝫ dicitur ꝙ illa eſt duplex qꝛ albuꝫ et nigrum poſſunt capi dupliciter. vno modo formaliter et tunc eſt impoſſibilis et falſa. alio modo materialiter ⁊ illo modo eſt poſſibilis ⁊ vera ⁊ eſt ſenſus ꝙ aliquis habens albedineꝫ poteſt ſuſciꝑe nigredineꝫ. Ad ſm dicitur ꝙ eſt vera ſi ponat̄ ineſſe eo modo quo eſt poſſibilis. ſ. ſucceſſiue. ſortes eniꝫ poteſt videre omne aſtrum ſucceſſiue ⁊ nō ſimul

Ad terciuꝫ dicitur ꝙ terminus cōis diſiunctiē ſtans ꝓ preſentibꝰ vel futuris bene reſtringit̄: eo ꝙ ad veritateꝫ diſiunctiui ſufficit alteram partem eſſe veram

ſiue ſufficit veritas alterius partis: ſed
terminꝰ communis ſtans copulatiue ꝓ
preſentibus ⁊ futuris bene ampliat̄ ⁊ ſic
eſt in propoſito. Ad quartuʒ dicitur
ꝙ lʒ iſta dictio impoſſibile ampliet quo
ad tempora. hoc tamen eſt ex conſequē
ti. ſed primo ⁊ ꝑ ſe ampliat quo ad ſup-
poſita. Ad quintum dicitur ꝙ impoſ
ſibile ⁊ contingens ſatis poſſunt intelli
gi ſub poſſibili ⁊ neceſſario. ſʒ potiꝰ au-
tor agit de iſtis duobus modis neceſſa
rium ⁊ poſſibile ꝙ̄ de alijs: quia ſunt af
firmatiui ⁊ alij ſunt negatiui. Et hec de
ampliationibus dicta ſufficiant.

Sequitur tractatus quartꝰ de appellatione.

a Appellatio. Iſte eſt quar
tus tractatus paruorum logi
caliuʒ. In quo poſtꝙ̄ autor
deteriauit de ampliatōe. hic
conſequenter determinat de appellatio
ne: et q̄ꝛ ampliatio augmentat ⁊ perficit
ſuppoſitioneʒ termini: ⁊ appellatō dimi
nuit quodammō. ideo prius determina
uit de ampliatōe ꝙ̄ de appellatione ⁊ ꝑ̂
us determinat de appellatione ꝙ̄ de re-
ſtrictione: q̄ꝛ appellatio eſt magis intrī
ſeca termino ꝙ̄ reſtrictō: quia terminus
ꝑ ſe ſumptus poteſt appellare ⁊ non po
teſt reſtringi niſi ſuperaddatur adiunc-
tuʒ ⁊ ſic patet ordo huius tractatus ad
precedenteʒ ⁊ ſequentes. Primo ſci
enduʒ ꝙ appellatio vt ſufficit ad propo
ſituʒ dicitur tribus modis. vno mō dici
tur appellatio vocatio ſiue propriuʒ no
men alicuius perſone ſm̄ quod dicitur
iſte appellatur petrus. Secundo modo
dicit̄ appellatio vt eſt proprietas noīs
ſub quo noīe plura continent̄ ſm̄ quaʒ
aliqua noīa dicunt̄ appellatiua. Tercio
mō ſumitur appellatio ꝓut eſt acceptō
terī pro ſuppoſito vel ſuppoſitꝭ actu exi
ſtentibus ⁊ de hac eſt preſens intentio.

Secundo ſcienduʒ ꝙ appellatio vt ſu
mitur in propoſito ſic diffinitur in textu.
Appellatio eſt acceptio termini ꝓ re exi-
ſtente. ⁊ non dicitur communis: q̄ꝛ taʒ ter
minus cōis ꝙ̄ ſingularis appellant vt pa
tebit in diuiſione appellationis: que diui
ſio eſt hec: appellationuʒ alia eſt termini
cōis alia eſt termini ſingularis: termini cō
munis ſicut homo: termī ſingularis ſicut
ſortes. vnde terminus cōis appellans et
terminus ſingularis differunt: quia termi
nus ſingularis vnuʒ tantuʒ appellat. ter-
minus vero communis plura ſm̄ quod
actu poteſt plura continere. Et ſic patʒ
ꝙ alia eſt appellatio termini cōmunis: et
alia termini diſcreti: ratōne cuius bene di
ctum eſt in diffinitione appellationis terī
nō addēdo cōis aut diſcreti. et cōſequen
ter autor expōit in textu ſuaʒ diffinitionē
dicens ꝙ terminus ſignificans nō ens ſi
cut eſt id quod non eſt in actu non appel
lat vt ceſar ⁊ antixp̄s ⁊ etiaʒ termini ſigni
ficātes aliquid fictuʒ: ſiue aliquid in ima
ginatōe non appellant vt chimera ꝑcho-
ceruus. ⁊ ſic patet ꝙ ſoluʒ terminus ſigni
ficans reʒ actu exiſtentē appellat. Ter
cio ſcienduʒ ꝙ autor poſtea ponit differē
tiaʒ inter ſignificatōeʒ ſuppoſitōeʒ ⁊ ap-
pellatōeʒ: q̄ꝛ appellatio eſt acceptio termī
pro re exiſtente in actu ⁊ extra aīam. ſup-
poſitio vero ⁊ ſignificatio ſunt tam de re
exiſtente in natura ꝙ̄ de exiſtente in ani-
ma ſiue in imaginatōe vt antixp̄s ſignifi
cat antixp̄m et ſupponit pro eo. ſed nihil
appellat. homo etiaʒ ſignificat id quod ꝑ
ticipat naturaʒ humanā ⁊ naturaliter ſup
ponit taʒ pro hoīe exiſtente ꝙ̄ non: ſʒ nō
appellat: niſi homineʒ exiſtenteʒ in actu.
Alio mō differunt ſuppoſitio ⁊ appellatio
q̄ꝛ appellatio eſt inferius ad ſuppoſitōeʒ
q̄ꝛ vbicūqꝫ eſt appellatō ibi eſt ſuppoſitō
non et econuerſo: nam appellatio ſoluʒ in
eſt termino vt dictum eſt qñ tenetur pro
ſuppoſito vel ſuppoſitis actu exiſtentibꝰ:

ſʒ ſuppoſitio poteſt eſſe in terio quando
tenet̄ pro ſuppoſitis actu vel potentia vl̄
etiaʒ in imaginatione. ⁊ ſuppoſitio poteſt
eſſe naturalis accidentalis diſcreta cōmu
nis ſimplex ⁊ ꝑſonalis: ſʒ appellatio eſt tā
tuʒ terī ſupponentis ꝑſonaliter: ⁊ ſic pʒ ꝙ
appellatio eſt inferius ad ſuppoſitionem.
Quarto ſcienduʒ ꝙ dictionuʒ quedaʒ
ſunt appellatiē qualitatis ⁊ appellāt: ſʒ ꝑ
ſe appellata non habent ſicut ſunt nomia
cōia ⁊ adiectia ſunt appellatia: ſʒ non hn̄t
appellata niſi per ſua ſubſtantia ⁊ per ſua
ſubiecta: eo ꝙ indiuiduatio nō eſt in acci
dentibꝰ niſi per ſubſtantiaʒ loquendo pro
prie. Alie ſunt dictōes que nō ſunt appel
latiue qualitatis: ſʒ ſunt appellata in neu
tro genere: cuiuſmōi ſunt noīa propa. no-
mina. n. propria dicunt̄ appellata ſuppoſi
ta ⁊ ſingularia diuerſis rōnibus: q̄ꝛ dicunt̄
appellata eo ꝙ appellant̄ a ſuis ſuperiori
bus. ſuperiora. n. de inferioribus predicā
tur ſm̄ vnuʒ nomen ⁊ eandeʒ rōeʒ. vt ſor.
eſt homo. Et dicunt̄ ſuppoſita q̄ꝛ ſubiciū
tur ſuis ſuperioribꝰ. Et dicuntur ſinglaria
q̄ꝛ noīant aliquod diſcretuʒ quod vni ſoli
conuenit. Alie ſunt dictōnes appellatiue
que appellant ⁊ que ꝑ ſe appellata habēt
ſicut ſunt noīa coīa ſubſtantiua vt hō ani
mal ⁊ ſic de alijs ⁊ talibus proprie conue
nit appellatio. Et tales dictōes accipiunt̄
aliquando pro oībus ſuis ſuppoſitꝭ ⁊ hoc
fit per adiunctuʒ ſigni vniuerſalis vt dicē
do oīs homo currit. aliqñ pro aliquo ſuo
ruʒ ſuppoſitoruʒ deteriate vt quando cis
non additur aliquid qd̄ eas diſtribuat vt
homo currit. Contra predicta arguitur
primo ſic appellatio ꝑtinet iuriſtis: ḡ non
ſpectat ad logicuʒ deteriare de appellatio
ne. Secundo ſic appellatio eſt tm̄ ter-
mini cōis: ergo communis dʒ poni in dif
finitōe eius. Tercio ſic nulla eſt appel
latio termini cōis: ergo contra diuiſioneʒ
antecedens pʒ q̄ꝛ terminus cōis non ſig-
nificat rem exiſtentem cuʒ exiſtentia con

ueniant ſingularibus. Quarto ſic ſor.
mortuus appellatur homo: ergo appella
tio eſt taʒ exiſtentis ꝙ̄ non exiſtentis.
Quinto ſic ſicut dicit textꝰ terius ſig
nificat ideʒ ſuppōit ⁊ appellat: ſʒ ſignifi
cat rem non exiſtenteʒ: ergo etiaʒ appel
lat pro re nō exiſtente. Ad primuʒ dr̄
ꝙ aliter conſiderat̄ appellatio a logico
⁊ aliter a iuriſtis q̄ꝛ a iuriſtis conſidera
tur inquātuʒ dicit vocationeʒ quandaʒ
de inferiore iudice ad ſuperiorem: ſicut
cuʒ quis iudicatus ab officiali appellat
ad papaʒ: ſed a logico conſiderat̄ vt dic
tuʒ eſt. Ad ſecunduʒ dicitur ꝙ ſi ca-
piatur appellatio vt eſt proprietas no-
minis que dicitur qualitas ſic ſoluʒ ap
pellatio conuenit termīo communi: ſed
de tali non eſt ad propoſituʒ: ſed ſi capi
atur prout eſt acceptō termini pro re exi
ſtente tunc conuenit taʒ termino ſingu-
lari ꝙ̄ communi ⁊ ſic capitur hic. Ad
terciuʒ dicitur ꝙ licet res ſignificata per
terminuʒ cōem ſm̄ ſe ⁊ per ſe nō exiſtat
tamen exiſtit in ſuis inferioribus ⁊ tunc
talia ſingularia a nomine communi ap
pellantur ſicut homo appellat ſortē ⁊ ci
ceronem ⁊ ſic de alijs ſingularibus actu
exiſtentibus. Ad quartum dicitur ꝙ
licet ſortes mortuus abuſiue appelletur
homo: tamen non eſt hō ſimpliciter: q̄ꝛ
homo mortuus non eſt homo ideo nō
poteſt appellari. Ad quintuʒ dicitur
ꝙ auctor ſic intelligitur ꝙ ſi res ſignifi-
cat per terminuʒ ſingulareʒ exiſtat tunc
terminus ſingularis idem ſignificat pro
eodem ſupponit et pro eodem appellat
a Appellationum. Poſtꝙ̄ au
tor diffiniuit ⁊ diuiſit appella-
tionem in eam que fit per ter-
minuʒ communeʒ ⁊ eaʒ que fit per ter-
minuʒ ſingulareʒ. hic conſequenter ſub
diuidit appellationeʒ termini cōis: naʒ
alia eſt termini cōis pro re exiſtente in
cōmuni vt cū terminꝰ cōmunis ſimplicē

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

habet ſuppoſitionem vt homo eſt ſpecies animal eſt genus. homo enim appellat naturam in eſſe ſimplici abſtracto a ſuppoſitis ſiue a ſingularibus. Alia eſt appellatō termini communis pro ſuis inferioribus vt homo appellat ſorteʒ ⁊ platonem ſi exiſtant in rerum natura

Primo ſciendū ꝙ dupliciter poteſt intelligi ꝙ terminus communis appellet vno modo prout capitur pro re vniuerſali ſignificata per ipſum ⁊ ſic ſuper ipſum fundatur vnus modus appellationis. que quideʒ appellatio eſt ipſius nature communis: que licet ſecunduʒ ſe non exiſtat: tamē exiſtit in ſingularibus ⁊ ſic ſuper ipſuʒ fundatur appellatio termini communis ſimplicem ſuppoſitonē habentis. Alio modo poteſt conſiderari terminus communis videlicet prout eſt in ſuis ſuppoſitis et ſic ſuper ipſum fundatur appellatio que eſt termini cōmunis habentis perſonalem ſuppoſitionem: ⁊ licet talis terminus communis non ſignificet illa ſuppoſita vt ſuppoſita ſunt ⁊ ſingularia: tamen poſſunt conſiderari vt conueniunt in natura ſpecifica ⁊ ſic terminus communis poteſt appellare pro ipſis. Secundo ſciendū ꝙ terminus communis habens ſuppoſitionem ſimplicem idem ſignificat ſupponit et appellat. ſignificat enim naturam communem ſupponit etiam pro eadem ⁊ appellat pro ipſa natura communi. Sed terminus communis non ſupponens ſimpliciter non idem ſignificat ſupponit ⁊ appellat. naʒ talis terminus ſignificat naturam communem ⁊ ſupponit pro ſuppoſitis tam exiſtentibus quā non exiſtentibus. ſed ſoluʒ appellat ſua particularia in actu exiſtentia. ſicut homo ſignificat naturam humanam ⁊ ſupponit pro hominibus tam exiſtentibus ꝗ̄ non exiſtentibus. ſed ſolum appellat homines preſentes ⁊ exiſtentes in actu

Tercio ſciendum ꝙ terminorum appellatiuorum ſiue appellationem habentium quidam ſunt ſubſtantiui. quidaʒ adiectiui. Subſtantiui ſunt illi qui ſignificant rem exiſtentem in predicamento per modum per ſe ſtantis tam in concretione ad ſuppoſita ꝗ̄ in abſtractione. ſicut iſte terminus homo qui dicitur eſſe terminꝰ concretus concretiōe nature ad ſuppoſita quia concernit ipſa. ⁊ iſte terminus humanitas dicitur abſtractus a quacunqꝫ concretiōe Termini autem adiectiui ſunt illi qui ſignificant reʒ in predicamēto exiſtentem per modum adiacentis. ⁊ iſtoruʒ terminorum tam ſubſtantiuorum ꝗ̄ adiectiuorum quidam ſunt ſubſtantiales qui ſignificant rem de predicamento ſubſtantie vt homo ⁊ humanitas. Alij ſunt accidentales qui ſignificant rem de predicamēto accidentiuʒ vt albuʒ ⁊ albedo ⁊ ſic d̄ alijs de quibꝰ eſt facta mentio. vñ tam in terminis ſubſtantialibus ꝗ̄ accidentalibꝰ eodem modo ſumit̄ appellatio capiendo appellationem proprie. Quarto ſciendū pro teris accidentalibus ꝙ res de p̄dicamento accidentium poteſt dupliciter conſiderari. vno mō vt habet habitudinē ad ſubſtantiaʒ vt albus habuʒ. albuʒ eni ſignificat albedineʒ ſm ꝙ adiacʒ ſubſtantie. Alio mō poſſunt ille res cōſiderari ſine habitudie ad ſubſtantiaʒ. ⁊ hoc dupliciter ſm ꝙ dupliciter poſſunt abſtrahi q2 ip̄aꝝ vna abſtractio eſt a ſubiecto. alia eſt abſtractio a ſuppoſitꝭ. ⁊ ſm primaʒ abſtractiōeʒ natura albedis ſignificat̄ ꝑ illuʒ terminū albedinitas. ⁊ natura nigredinis ꝑ illuʒ terim nigredinitas. vnde in omībus iſtis teris nihil differt quantuʒ ad appellationem. Ex quo ſequitur ꝙ aliqui antiqui male dixerunt. eo ꝙ putabant appellationem non poſſe attribui niſi termino adiectiuo. et mouebantur propter illaʒ rationem quia appellatio vt ipſi dicebant eſt in termino ratione ſignificati formalis rei appellate que non poteſt appellari niſi per terminum adiectiuum. vt dicebant ⁊ non per ſubſtantiuū quod importat ſig ſignificatum ſuum abſolute ⁊ non cum dependentia vel habitudine ad aliud: ſicut iſte terminus homo qui ſignificat naturā humanaʒ abſolute. verumtñ illud non eſt verū: quia termin ſubſtantiui poſſunt eſſe concreti concretione nature vt dictum eſt ſiue concretione ſuppoſitorum: licet non ſignificent per modum adiacentis.

Contra predicta arguitur primo ſic terminus communis habens ſimpliceʒ ſuppoſitionem reſpectu termini ſecunde intētionis ſignificat naturam communem exiſtentem in anima: ergo non appellat: conſequentia tenet: quia tunc anticriſtus: appellarʒ quod falſum eſt. Secundo appellatio eſt acceptio termini communis ꝑ re exiſtente: ſed natura communis ſignificata per terminum communeʒ non exiſtit ergo terminus communis non appellat.

Tercio ſic omē quod eſt ſingulare eſt ſed appellatio eſt termini exiſtentis: ergo non poteſt eſſe termini communis ſimplicem ſuppoſitionem habentis. Quarto ſic appellatio inſequitur ſignificationem termini communis: ſed terminus communis non ſignificat ſua ſuppoſita: ergo non appellat pro ſuis ſuppoſitis. Quinto ſic appellatō ſignificatō ⁊ ſuppoſitio ſunt diuerſe proprietates: ergo non poſſunt eidem conuenire. ergo male dictum eſt ꝙ terminus communis idem ſignificat ſupponit ⁊ appellat. Ad primuʒ dicitur ꝙ duplex eſt appellatio ſcilicʒ propria ⁊ impropria. vnde talis terminus appellat accipiendo appellationem large ⁊ quodam modo improprie prout eſt terminis ſignificantis tam rem extra animam ꝗ̄ rem in anima. Ad ſecundum dicitur ꝙ licet terminus communis nō ſignificet reʒ exiſtentem ſecundum ſe: tamen ſignificat reʒ exiſtentem in ſingularibus ⁊ hoc ſufficit.

Ad tercium dicitur ꝙ licet omne id quod primo et ꝑ ſe exiſtit ſit ſingulare: tamē illud quod exiſtit ad alterius exiſtentiam non eſt ſingulare: ſicut vniuerſalia que ſignificantur per terminos cōmunes ⁊ ſic termini communes ſignificant rem exiſtentem videlicet in ſingularibus ⁊ per ſingularia. Ad quartum dicitur ꝙ licet terminus communis primo ⁊ per ſe non ſignificet ſua ſuppoſita: tamen ex conſequenti ⁊ materialiter bene ſignificat ipſa inquantuʒ includūt naturam per terminum communem ſignificatam. Ad quintum dicitur ꝙ licet iſte proprietates conueniant eidem materialiter ſumpto: non tamen conueniunt eideʒ formaliter ſumpto: ⁊ hoc ſufficit. Et hec de appellatōe dicta ſufficiāt

Sequitur tractatus quintus de reſtrictione.

r
Eſtrictio. Quintus partialis tractatus paruorum logicaliuʒ: in quo intendit determinare de vna proprietate termini incomplexi que dicitur reſtrictio: quamuis prius determinandum fuiſſet de reſtrictione: eo ꝙ reſtrictio ⁊ ampliatio opponuntur ⁊ fiunt circa perſonalem ſuppoſitionem niſi obſtitiſſet ratio que prius dicta eſt in principio appellationum. ſcilicet ꝙ appellatio eſt magis intrinſeca termino ꝗ̄ reſtrictio. Et quia hic principaliter vult determinare de reſtrictione: ideo reſumit diffinitionem reſtrictionis prius poſitam in principio ampliationum. Primo ſciendum ꝗ̄ reſtrictio eſt coartatio termini communis a maiore ſuppoſitione ad minorem: hoc eſt decrementum ſiue minoratio ambitus alicuius termini communis ſm ꝙ ꝑ paucioribꝰ ſuppoſitis tenetur ꝗ̄ exigat ſua actualis ſuppoſitio

ſicut dicendo homo albꝰ currit: ille terminus homo de ſua actuali ſuppoſitōe poteſt ſupponere pro omnibus hominibꝰ quocunqꝫ colore coloratis: tamē per naturam illius adiectiui albus variaꝛ̄ ſuppoſitio eius: ⁊ tenetur ſolum pro hominibus albis. Et capitur in iſta diffinitōe coartatō metaphorice ad coartatōeꝫ realeꝫ ſicut ſufficienter explicatū eſt in principio ampliationum. Secundo ſciendū ꝙ autor conſequenter diuidit reſtrictionem dicens ꝙ reſtrictionum alia fit per nomen alia per verbum: alia per participium. ⁊ alia per implicationeꝫ alicuius orationis. Et conſequenter ſubdiuidit reſtrictionem factaꝫ per nomen dicens ꝙ alia fit per inferius appoſitum ſuperiori. alia fit per differentiam aduenientem generi. alia per adiectiuum accidentis. ⁊ omnium iſtorum exempla ſatis patent in textu. Unde reſtrictio fit multis modis. Uno modo fit per aliq̄d adueniens termino reſtricto ſicut dicendo homo albus currit. Alio modo fit nullo adueniente termino communi. vt cuꝫ dicitur rex venit: reſtringitur ad ſupponendum pro rege patrie. ⁊ ſecundum hoc poteſt dici ꝙ duplex eſt reſtrictio. Una eſt naturalis que fit per aliquid adueniens termino communi: ⁊ dicitur naturalis: quia ille terminus communis capitur ſecundum naturam ⁊ exigentiaꝫ termini adiuncti. Alia eſt vſualis reſtrictio: ⁊ eſt illa que in termino per vſum ⁊ modum loquendi inuenitur. ⁊ ideo dicitur vſualis reſtrictio quia non conuenit ei ſecundum naturam alicuius adiūcti. Terio ſciendum ꝙ reſtrictio naturalis poteſt fieri multis modis vt dictū eſt. Uno modo per dictionem. Alio modo per orationem. per orationem fit q̄ndo alicui termino communi implicatur aliquid non importans diminutionem nec ampliationem. vt cuꝫ dicitur homo qui eſt albus currit. ibi reſtringitur homo ad ſupponendum pro illis quibus conuenit illa implicatio: qui eſt albus. Et notanter dicitur non importans diminutionem nec ampliationem: quia eſt aliqua oratio implicatiua que importat diminutionem vt iſta. qui eſt mortuus: ⁊ alia eſt implicatiua que importat ampliationem: vt iſta qui poteſt eſſe. ille eniꝫ implicationes nō reſtriugunt. Et ſic patet ꝙ reſtrictio habꝫ fieri quādo terminus adueniens alter nō diminuit nec ampliat terminum cui additur. ſed quando facit ipſuꝫ teneri pro pautioribus ſuppoſitis q̄ꝫ prius tenebatur. et cum oratio implicatiua eſt diminuens deſtruitur illud cui adiungitur. ⁊ oratio ampliatiua facit terminum teneri pro pluribus q̄ꝫ exigat ſua actualis ſuppoſitō: ideo non reſtringitur. Sed reſtrictio que fit ꝑ dictioneꝫ poteſt fieri dupliciter. Uno modo ratione ſignificationis. alio modo ratione conſignificationis. Ratione ſignificationis poteſt fieri quando aliquid additum termino communi reſtringit ipſum quo ad pricipalem ſignificationem. Et ratione conſignificatiōis fit: quando reſtringitur aliquid ſolum quo ad conſignificationem. ſicut dicendo homo eſt albus: homo reſtringitur ſolum ratione conſignificationis ſcilicet ratione generis. quia tantum ponitur pro maribus. Quarto ſciendum ꝙ cum dicitur ꝙ reſtrictōnuꝫ quedam fit per nomen alia fit per verbum ⁊c. ibi eſt diuiſio generis in ſpecies: eo ꝙ reſtrictō dicitur equaliter de omnibus illis menbris. ⁊ iſtorum modorum ſufficientia ſic poteſt haberi. nam omnis reſtrictio fit per dictionem incomplexam: vel complexam. ſi primuꝫ hoc eſt dupliciter vel talis dictio ſignificat ſubſtantiam: vel actum. ſi ſubſtantiā ſic eſt primuꝫ menbruꝫ. ſi actuꝫ hoc eſt dupliciter: vel actum diſtantem a ſubſtantia: ⁊ ſic eſt ſecundum menbrum: vel indiſtantem: ⁊ ſic eſt tercium menbrū ſi fiat per vocem complexam ſic eſt illa q̄ fit per implicationem. Unde in propoſito implicatio vocatur aliquod complexum ex nomine ⁊ verbo implicite includens ſuppoſitionem termini communis vt cum dicitur homo qui eſt albus currit iſta implicatio: qui eſt albus: includit implicite ſuppoſitōeꝫ huius termini homo. vnde etiam diuiſio ſequens talis eſt. ſicut diuiſio precedens. ⁊ ſic poteſt faciliter ſumi ſufficientia membrorum eius. Et ſic patet quid ſit reſtrictio. ⁊ quomodo habeat fieri. ⁊ quomodo diuiditur. Contra predicta arguitur primo ſic. Reſtrictio non eſt poſſibilis: ergo de ipſa non eſt determinandum. antedens patꝫ quia vbicunqꝫ ponitur dictio ſemper ſupponit et capitur pro ſuo ſignificato ſed ſignificatum dictionis non poteſt reſtringi. ergo videtur ꝙ ipſa non eſt poſſibilis.

Secundo arguitur ſic contra diffinitōnem. quia terminus ſingularis aliquando ſtat pro pluribus ⁊ aliquādo pro paucioribus. ergo videtur ꝙ reſtringitur: ergo male ponitur in diffinitione termini communis. Tercio arguitur ſic. circa appellationem fit coartatio a maiori ſuppoſitione ad minorem: ⁊ tamen non eſt reſtrictio ergo. Quarto ſic reſtrictō nō fit per nomen. ergo contra vnum membrum diuiſionis. antecedens patet: quia ſi fieret: in iſta homo albus currit fieret. ſed hoc non: quia albus in plus ſe habet quam homo ergo non poteſt reſtringere hominem. Quinto ſic. implicatio eſt magis communis quam illud cui adiungitur: ergo non poteſt reſtringere. antecedens patet: quia illa implicatio que eſt albus poteſt addi homini. boui ⁊ leoni: ⁊ ſic de alijs. Ad primum iſtorum argumentorum dicitur ꝙ licet dictio non poſſit reſtringi quantum ad ſignificatuꝫ formale: tamen quantum ad ſignificatum materiale, bene reſtringitur. vnde vbicunqꝫ ponitur homo ſignificat humanitatem: que eſt ſignificatum formale eius: ſed non capitur pro omnibus ſuis ſuppoſitis que ſunt ſignificatum materiale eius ideo poteſt reſtringi. Ad ſecundum iſtorum dicitur ꝙ licet terminꝰ ſingularis equiuoce tētus poſſit teneri pro pluribus: tamen vniuoce tentus nō poteſt ſtare niſi pro vno ſolo. ⁊ ſic non poteſt reſtringi. Ad tercium argumentum dicitur ꝙ licet appellatio aliquando appellet pro pautioribus hoc tamen eſt per accidens. quia ſemper per ſe facit terminum communem teneri pro exiſtentibus tantum. Ad quartum dicitur. ꝙ licet albus in comparatione ad alia ab homine in plus ſe habeat quam homo tamem in comparatione ad hominem non in plus ſe habet. Ad q̄ntum dicitur: ꝙ licet implicatio ſecunduꝫ ſe in plus habeat quam terminus cui adiungitur: tamen ſecundum ꝙ adiungitur tali vel tali termino per relationeꝫ in eo incluſam in minus ſe habet quam talis terminus communis.

Omne nomen. Poſtquaꝫ autor ſubdiuiſit reſtrictionem. hic conſequenter ponit quaſdam regulas de reſtrictione facta per nomen ⁊ conſequenter determinabit de quibuſdam regulis reſtrictionis facte per verbum. ⁊ quia nomen precedit verbum: ideo patet ordo. Et primo ponit vnam regulam de reſtrictione facta per nomē ſine ampliatione dicens: ꝙ ōne nomen non diminuens nec habens vim āpliandi adueniens ex eadem parte termino communi reſtringit ipſum ad ſupponendum pro his que exigit ſua ſignificatio ſcilicet ſignificatio illius nominis reſtringentis. vt dicendo aīal hō currit. ibi hō reſtringit aīal per ſuaꝫ ſignificatōnem ad ſupponendum pro aīalibus habentibus humanam formaꝫ. Et conſe-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

quenter exponit auctoꝛ ſuam regulaȝ ⁊
dicit ꝙ notanter dicitur non diminuens
propter noīa diminuentia rōnem illius
termini cui adiunguntur. vt moꝛtuus ⁊
coꝛruptus:talia eniȝ non reſtringūt ſed
magis deſtruunt.ſ. foꝛmam ſignificataȝ
per terminum cui adiunguntur. ⁊ dice-
batur notanter nō habens viȝ āpliandi
propter illa poſſibile potens ⁊ ſimilia: q̄
non reſtringunt: ſed potius āpliant. Et
ſimiliter dȝ intelligi de dictione diſtra-
hente ſicut de diminuente. vñ dictio di-
minuens ⁊ diſtrahens differunt. nā illa
dicitur diminuens que deſtruit ratōneȝ
illius cui adiungitur vt moꝛtuꝰ. ⁊ illa di
citur diſtrahens que trahit terminum
cui adiungitur adextraneam ſignifica-
tionem: vt pictum. Primo ſciendum
ꝙ generaliter quodlibet minus commu
ne reſtringit magis commune verumta
men idem terminus dicit̄ magis cōis et
minus diuerſis reſpectibus. ⁊ ſic idē ter
minꝰ poteſt eſſe reſtringens ⁊ reſtrictus
verbi gracia homo albus currit hō repi
tur in hominibꝰ albis: ⁊ nigris. ⁊ medio
coloꝛe coloꝛatis. ⁊ albus non. ⁊ ſic ſecun
dum illum reſpectum homo eſt terminꝰ
magis communis: ⁊ albus minus com-
munis: ⁊ ideo albus reſtringit hominéȝ
ſecundum autem ꝙ albus reperitur in
hominibus. lapidibus ⁊ in animalibus
brutis ⁊ homo non. iſto modo albus eſt
terminus magis cōmunis ⁊ homo minꝰ
cōmunis. ⁊ ideo homo coartat ⁊ reſtrin
git album ad albedinem exiſtentem in
hominibꝰ. Secundo ſcienduȝ eſt ꝙ
pro termino reſtricto auctoꝛ ponit vnaȝ
regulam in textu que talis eſt. Si ſignū
diſtributiuum aduenniat termino reſtric-
to non diſtribuit ipſum plenarie pro oī
bus ſuis ſuppoſitis: ſed ſolum diſtribuit
ipſum pro his ad que reſtringitur ſecū-
dum exigentiam termini reſtringentis.
vt cum dicitur omnis homo albus cur-
rit. homo enim non diſtribuitur niſi pro
hominibus albis ⁊ hoc eſt ratione illius
termini reſtringentis albus. vnde ſi ſignū
vniuerſale adderetur termino communi
per ſe ſumpto ⁊ non reſtricto: diſtribueret
ipſuȝ vniuerſaliter pro omnibus ſuis ſup
poſitis. ſed cum ſibi additur determina-
tio non diminuens nec diſtrahens diſtri
buitur ſecundum exigentiam illius deter
minationis. ⁊ ſic patet ꝙ ſignum vniuer-
ſale in iſta ꝑpoſitione omnis homo al-
bus currit ⁊ ſibi ſimilibus non agit ī ter
minum communem ſecundum ſe: ſed ſe-
cundum ꝙ reſtrictus eſt per hanc deter-
minationem albus. Tercio ſcienduȝ
eſt: ꝙ conſequenter auctoꝛ ponit vnam
aliam regulam de reſtrictione facta per
nomen que talis eſt. Nihil poſitum a
parte predicati poteſt reſtringere termi-
num communem poſitum a parte ſubiec
ti: quo ad principalem ſignificationem. ⁊
iſta regula videtur dari de termino reſtri
gente. vt cum dicitur homo eſt albus. al-
bus enim non reſtringit hominem ad al-
bos. Cuius ratio eſt. quia tunc ſignuȝ vni
uerſale iunctum homini non diſtribueret
ipſum niſi pro albis. vt patet per regulaȝ
inmediate dictam. ⁊ ſic hec propoſitō eſ-
ſet vera omnis homo eſt albus: poſito ca
ſu ꝙ aliqui eſſent nigri. quod patet. quia
valeret tantuȝ ſicut iſta omnis homo al-
bus eſt albus. ſed illud manifeſte eſt fal-
ſum: caſu poſito: igitur illud eſt falſum ex
quo ſequitur: videlicet ꝙ iſte terminus
albus in predicato poſitus reſtringat iſtū
terminum homo poſitum a parte ſubiec-
ti: quantum ad principalem ſignificatio-
nem. verumtamen talis terminus poſitus
a parte predicati habet reſtringere termi
num poſitum a parte ſubiecti: quantum
ad ſignificationem minus principalem: ſi
ue quantum ad conſignificationem. vt
cum dicitur cignus eſt albus. albus reſtri
git cignum ad ſupponendum pro mari-
bus tantum: ⁊ non pro femellis. ⁊ ſic re-
ſtringit ipſum quantum ad ſignificatio-
nem minus principalem: que eſt genus.

Quarto ſciendum ꝙ auctoꝛ ponit v-
nam aliam regulam de reſtrictione facta
per implicationem dicens ꝙ omnis im-
plicatio in mediate adiuncta termīo com
muni reſtringit ipſum ſicut ſuum adiunc-
tum: vt cum dicitur homo qui eſt albus
currit. ille terminus homo reſtrīgitur ad
albos per illam implicationem qui eſt al
bus. vnde notāter dicitur immediate ad
iuncta qꝛ ſi tl'is iplicatio non immediate
adderetur: non plus reſtringeret quam
adiunctum poſitum a parte predicati. vt
ſi diceretur homo currit qui eſt albꝰ. vn-
de quantum ad rem iſte due equipollent
homo albus currit. ⁊ homo qui eſt albus
currit. Et ex iſta regula infert auctoꝛ ī tex
tu aliam regulam de reſtrictione facta ꝑ
implicationem dicens: ꝙ quotienſcumqȝ
ſignum vniuerſale ⁊ implicatio ponuntur
in eadeȝ locutione: locutio eſt duplex: eo
ꝙ ſignum vniuerſale poteſt precedere im
plicationem non immediate poſitam in
termino communi: ⁊ tunc diſtribuit termi
num communem pro omnibus ſuis ſup-
poſitis. vt cum dicitur omnis homo cur-
rit qui eſt albus. ibi ille terminus homo
diſtribuitur pro omnibus ſuis ſuppoſitis
vel illud ſignum vniuerſale poteſt prece
dere implicationem immediate poſitam
in termino communi ex eadem parte ⁊ ſic
tale ſignuȝ non diſtribuit niſi pro illis ad
que reſtringitur per illam implicationem
vt dicēdo omnis homo qui eſt albus cur
rit. Et ratio huius diuerſitatis eſt. quia
in prima propoſitione ſignum vniuerſa-
le attingit terminum communem anteꝙ̄
determinetur per implicationem. ſed in
ſecunda determinatur per implicatōnem
antequam diſtribuatur per ſignum. ⁊ idō
non diſtribuit terminum communeȝ vni-
uerſaliter pro omnibus ſuis ſuppoſitis.
ſed tātuȝ pro illis pro quibus exigit ſua
implicatio. Contra predicta arguitur
primo ſic: nullum poſterius agit in pri-
us: ſed econuerſo. ſed omne reſtringens
poſterius eſt reſtricio. ergo nullum re-
ſtringens agit in dictionem reſtrictam.

Secundo ſic: cum dicitur potens poꝛ
tare lapidem currit: eſt reſtrictio. ⁊ tamē
ibi eſt dictio ampliatiua ⁊ non habens
vim reſtringendi: ſed ampliandi ḡ con-
tra primam regulam. Tercio ſic: ſig-
num vniuerſale non amittit ſuam vim ꝑ
aliquid quod eſt poſterius. ergo vide-
tur ꝙ cum habeat virtutem ad diſtribu
endum terminum communem pro om-
nibus ſuis ſuppoſitis: non perdat vim
ſuam per dictionem reſtringentem ter-
minum communem cum ſit poſterioꝛ ip
ſo. ergo videtur ꝙ diſtribuat terminum
reſtrictum pro omnibus ſuis ſuppoſitis
quod eſt contra ſecundam regulam.

Quarto ſic: talia ſunt ſubiecta: qua-
lia permittuntur ab eoꝛum predicatis. ḡ
videtur ꝙ ſicut predicata variāt ſua ſub
iecta ſic poſſunt ea reſtrīgere. Quin-
to arguitur ſic: quando ſignum vniuer-
ſale additur termino reſtricto tunc pri-
us cadit ſupra terminum reſtrictum q̄m
ſupra dictionem reſtringentem: ergo vi
detur ꝙ ipſum diſtribuat pro omnibus
ſuis ſuppoſitis. Ad primum iſtoꝛuȝ
dicitur ꝙ poſterius non agit in prius ꝙ̄
tum ad eius ſubſtantiam: ſed bene agit
quo ad accidentalia eius: modo accidē
tale eſt terminum communeȝ teneri pro
pluribus vel pautioꝛibus ſuppoſitis eiꝰ

Ad ſecundum dicitur ꝙ licet ſit ibi
dictio ampliatiua ⁊ reſtrictiua: tamen il
la reſtrictio non fit ratione dictōnis am
pliatiue ibi poſite: ſed ratione dictionis
reſtringentis. Ad terciū argumentū
dicitur ꝙ licet ſignum vniuerſale nō am
mittat per ſe ſuam vim: tamen per acci
dens poteſt eam perdere ratione deter

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

minationis illius cui adiungitur, ſignuʒ vniuerſale: quod ſuſcipit eius virtutem quia quando in aliqua dictione ponitur terminus communis cum determinatione non diminuente: tunc ſignuʒ adueniens non diſtribuit illud ſubiectum ſecundum ſe ⁊ abſolute: ſed ſecundum ꝙ determinatur per illam determinationem quia etiam ille terminus communis non ſubiiciebatur abſolute: ſed prout ſtat ſub tali determinatione. Ad quartum iſtorum dicitur. ꝙ hec regula habet veritatem quo ad ſuppoſitionem non tamen quo ad reſtrictionem. vel poteſt dici ꝙ licet ſubiecta variatur quo ad conſignificationem: non tamen quo ad principalem ſignificationem. Ad quintum dicitur ꝙ licet ſecundum vocem ſignum ⁊ terminus reſtrictus preponantur dictioni reſtringenti: tamen ſecundum intellectum dictio reſtringens immediate preponitur ipſi termino. quia ſicut dictum eſt ſignum vniuerſale diſtribuit terminum cōmunem ad ea ad q̄ reſtringitur per dictionem reſtringentem.

s Equitur de reſtrictōne facta per verbum.

Poſtquam auctor determinauit de reſtrictione facta per nomen ⁊ per implicationem que equipollet nomini. Hic conſequenter determinat de reſtrictione facta per verbum. ⁊ ponit tres regulas de tali reſtrictione ſecundum ꝙ verbum poteſt eſſe preſentis temporis. vel preteriti vel futuri. Unde prima regula talis eſt. Terminus communis ſupponens vel apponens verbo preſentis temporis ſimpliciter ſumpto: non habenti vim ampliandi a ſe vel ab alio reſtringitur ad ſupponenduʒ pro his que ſunt ſub forma termini ſupponentis. Et notanter dicitur terminus cōmunis: quia terminus diſcretus non reſtringitur nec ampliatur. vt dictum eſt prius. Notanter etiam dicitur preſentis temporis: ad remouendum alia verba aliorum temporum. de quibus poſtea dicetur. Notanter etiam dicitur ſimpliciter ſumpto: ad remouendum verba diminutionem importantia ſicut opinor ymaginor. Et notanter dicitur non habenti vim ampliandi: ad remouendum verba ampliatiua. Et notanter dicitur ex ſe ad remouendum hoc verbum poteſt. Et notanter dicitur a ſe vel ab alio ad remouendum verba que de ſe non habēt vim ampliandi ſed ex adiuncto ſicut eſt potens: vel impoſſibile. quia licet hoc verbum eſt ex ſe non ampliet. tamen ampliat per illud adiunctum potens vel poſſibile. dicitur autem notanter ſub forma termini communis ſupponētis: quia cum dicitur homo eſt animal ibi homo ſupponit pro illis qui ſunt ſub humanitate ⁊ animal pro his qui ſunt ſub animalitate.

Primo ſciendum ꝙ actus verbi poteſt comparari ad ſuum ſubiectum dupliciter. Uno modo quantum ad id in quo eſt ⁊ de quo enunciatur vt cuʒ dicitur ſortes currit hic comparatur curſus ad ſortem tanquam ad id in quo eſt. ⁊ de quo dicitur. Alio modo poteſt comparari ad ſubiectum tanquam ad id de quo enunciatur: non tamen tanquam ad id in quo eſt. vt cum dicitur Ceſar laudatur. laus enim enunciatur de Ceſare: non eſt tamen in ceſare: ſed in laudante. Et ſimiliter cuʒ dicitur chimera opinatur: opinio enunciatur de chimera: ⁊ tamen non eſt in chimera ſed in opinante. Similiter cum dicitur antichriſtus poteſt eſſe. Hic enunciatur potentia ad eſſe de antichriſto: non tamen eſt in ipſo: ſed in principijs naturalibus. ex quibus educetur antichriſtus Unde illa verba que ſignificant actum comparatum ad ſubſtantiam vel ad ſubiectum tanquam ad id de quo enunciatur: ⁊ non tanquam ad id in quo eſt ampliant. ⁊ de iſtis non eſt hic ad propoſitum. Illa vero que ſignificant actum qui comparatur ad ſubiectum tanquaʒ ad id in quo eſt: ⁊ de quo dicitur non ampliāt ⁊ de ipſis eſt hic ad propoſitum. Secundo ſciendum ꝙ in iſtis verbis vltimate dictis ſunt duo ſcilicet actus verbi: et compoſitio ipſius verbi. Actus vero q̄ntum eſt de ſe eſt in quolibet tempore: ſed per tempus quod eſt menſura actus ſiue motus illius verbi reſtringitur: vt ſit in tempore quod eſt menſura eius. vnde actus preſentis verbi ponitur in preſenti tēpore ⁊ preteriti in preterito: ⁊ futuri in futuro. Et quia tempus quod eſt menſura motus ⁊ actus eſt menſura compoſitionis verbi. per actum vero reſtrictum actu reſtringitur compoſitio ideo reſtrictio actus reſtringat compoſitionem. ⁊ quia cōpoſitio actus verbi eſt accidēs: quod ſine ſubiecto eſſe non poteſt. Et dicitur de ſubiecto mediante compoſitione que vnit extremum cum extremo in oratione: ideo in eodem tempore in quo ponitur actus verbi: ⁊ ꝯpō illius actus ponit etiā ſubiectuʒ illius actus. et ſic reſtringit̄ ſubiectuʒ verbi ad idē tempus ad quod reſtringit̄ actus verbi ⁊ etiam compoſitio illius. ſubiectuʒ autem illius actus eſt terminus communis ſupponens verbo ideo patet ꝙ a verbo reſtringitur quamuis hoc ſit mediante reſtrictione actus verbi ⁊ etiam compoſitionis. Tercio ſciendum ꝙ auctor ponit duas alias regulas ſcilicet de verbo preterito ⁊ futuro. Quarum prima eſt terminus communis ſupponens vel apponens verbo de preterito ſimpliciter ſūpto non habenti vim ampliandi a ſe vel ab alio reſtringitur ad ſupponenduʒ pro his qui ſunt vel fuerunt ſub forma termini ſupponentis. vt cum dicitur homo fuit animal. homo ſupponit pro his qui ſunt vel fuerunt homines. ⁊ animal pro his que ſunt vel fuerunt animalia. Secunda regula talis eſt. terminus communis ſupponens vel apponens verbo de futuro ſimpliciter ſumpto. non habenti vim ampliandi a ſe vel ab alio tantum ſupponit pro his qui ſunt vel erunt ſub forma termini ſupponentis. vt homo erit animal. ⁊ iſte due regule proportionabiliter poſſunt exponi ſicut precedens Unde licet auctor determinet de verbo preteriti perfecti temporis: nō tamen aliquam mentionem facit de alijs preteritis. quia alia preterita ſcilicet pluſquam perfectum ⁊ imperfectum ſatis poſſunt intelligi per verbum preteriti temporis. quamuis preteritum imperfectuʒ videatur magis reſtringere ſubiectum ſicut preſens. ratione ſue imperfectōnis

Quarto ſciendum ꝙ verbum nō habet reſtringere nomen ratione ſui ſignificati principalis. quia eodem modo et eadem ratione vnum tempus reſtringeret ſicut reliquum. cum diuerſa tempora eiuſdem verbi idem ſignificent ⁊ importent. ſed habet ipſum reſtringere ratione ſue conſignificationis ſcilicet ratōne temporis quod connotat cum ſuo principali ſignificato ſicut verbum preſentis temporis reſtringit tantum terminuʒ cōmunem ſibi additum pro preſentibus. verbum autem preteriti quia includit tempus preteritum: ⁊ eſt aliquid habēs de preſenti idcirco reſtringit terminum communem ſibi additum pro preſentibus ſuppoſitis ⁊ preteritis. verbum autem futuri temporis reſtringit terminuʒ communem ad ſuppoſita preſentia ⁊ futura: eo ꝙ tempus futurum aliquid de preſenti includit. ⁊ aliquid de futuro. vt enim dicitur in quarto phiſicorum. preſens tempus eſt finis preteriti ⁊ initiuʒ futuri: Ex quo apparet cauſa iſtaruʒ trium regularum. Apparet etiam ꝙ terminus communis tam ſupponens quam

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

apponens verbo dicitur reſtringi: dum modo addatur verbo:eo ꝙ verbum ratione ſui temporis reſpicit tam vnum ꝙ̄ reliquum. ⁊ ſic patet de reſtrictione facta per verbuꝫ. Contra predicta arguitur primo ſic: contra primam regulam. terminus reſtringens debet eſſe in eodem ſitu cum reſtricto: ſed verbum preſentis temporis ⁊ terminus ei ſupponens non ſunt in eodem ſitu. quia verbum eſt a parte predicati. ⁊ terminꝰ ſuponēs a pte ſubiecti: ꝗ̊ talis terminꝰ nō poteſt reſtringi a tali verbo. Secundo ſic. cum dicitur homo eſt animal ibi eſt verbum preſentis temporis: ⁊ tm̄ predicatum verificatur de ſubiecto ꝓ oī tpe ergo male dicitur ꝙ verbum preſentis temporis reſtrigit ad preſentes. Tercio ſic: illud verbum eſt habet vim ampliandi ex ſe vel ab alio vt dictum eſt: ergo vbicunqꝫ ponatur vel non ponatur non poterit reſtringere: ergo contra primam regulam. Quarto ſic contra ſecundam regulam: ſicut preſens diſtinguitur a preterito: ita preteritum a preſenti: ergo ſicut preſens reſtringit tantuꝫ pro preſentibus: etiam videtur ꝙ preteritum tantum reſtringat pro preteritis.

Quinto ſic: contra terciam regulam verbum futuri temporis facit ampliare terminum communem videlicet ad ſupposita preſentia ⁊ futura: ergo videtur ꝙ non reſtringat. Ad primum iſtorum dicitur ꝙ licet in reſtrictione in qua terminus reſtringens eſt principium intelligendi reſtrictū ⁊ in qua reſtringit quo ad principalem ſignificationem debeant eſſe in eodem ſitu: non tamen oportet in reſtrictione in qua reſtringens nō eſt principiū intelligendi reſtrictum: nec eius diſpoſitio: ſic autem eſt de reſtrictione facta per verbum. Ad ſecundū dicitur ꝙ homo ⁊ animal conſiderantur dupliciter. vno modo penes dependentiam: ſiue neceſſariaꝫ habitudinem quaꝫ habent ad inuicē ⁊ iſto mō vnū verificatur de alio pro omni tempore. Alio modo conſiderantur in ordine ad verbum preſentis temporis cui adduntur. ⁊ iſto modo ſupponunt perſonaliter ⁊ pro preſentibus tantum. Ad tercium dicitur ꝙ licet hoc verbum eſt quando cum alio ponitur vt puta cum dictione per ſe ampliatiua habeat vim ampliandi: tamen ſi per ſe ſumatur non habet vim ampliandi ſed reſtringendi. Ad quartum dicitur ꝙ non eſt ſimile de preſenti ⁊ preterito quia preſens tantum includit preſens ſed preteritum includit preteritum ⁊ preſens vt dictum eſt. ideo etiam poteſt reſtringere pro preſenti ⁊ preterito. Ad quintum dicitur ꝙ ibi poteſt eſſe reſtrictio ⁊ ampliatio reſpectu diuerſorum. nam talis terminus dicitur reſtringi ſi compararetur ad verbum ſine determinatione: ſi autem comparetur ad ſeipſum alicuiꝰ certi temporis vt ſibi poteſt adiungi verbuꝫ preſentis temporis tunc dicitur ampliari eo ꝙ tale verbum ſe habet in plus quam verbum preſentis temporis vel poteſt dici breuiter ꝙ ſi terminus communis teneatur copulatiue dicitur ampliari: ⁊ ſi diſiunctiue dicitur reſtringi.

[S]equitur de hoc ſophiſmate

s Poſtquam auctor determinauit de reſtrictione facta per verbuꝫ Hic conſequenter ad declarationem eorum que dicta ſunt ponit vnum ſophiſma videlicet an iſta ſit vera: omne animal fuit ī archa noe ⁊ primo probat. bos fuit in archa noe ⁊ homo ſimiliter ⁊ equꝰ ⁊ ſic de alijs: ergo omne animal fuit in archa noe. Sed improbatur ſic omne animal fuit in archa noe ceſar fuit animal ergo ceſar fuit in archa noe. concluſio ē falſa. ergo aliqua premiſſarum non minor. ergo maior. ergo illa eſt falſa. omne animal fuit in archa noe: ⁊ ſic relinquitur ſophiſma pro vtraqꝫ parte ſui dubiuꝫ. Pro cuius ſolutione primo ſciendum ꝙ ad oſtendendum ꝙ illud ſophiſma ſit falſum auctor in textu ponit duas regulas. Quaruꝫ prima eſt ꝙ terminus communis ſupponens verbo de preterito ſupponit pro his qui ſunt vel fuerunt ſub forma termini ſupponentis. Secunda regula eſt ꝙ ſi ſignum. vniuerſale aduениat termino reſtricto diſtribuit ipſum pro his ad que reſtringuntur: ⁊ ſic talis terminus natus eſt partiri ⁊ diuidi reſpectu ſui adiuncti. vt videlicet ſi ipſum adiunctum ſit preteriti temporis natus eſt partiri pro preteritis ⁊ preſentibus. ergo dicēdo omne animal fuit in archa noe iſtud ſignum omne diſtribuit illum terminum animal pro omnibus animalibus preteritis: ſed mlta fuerunt animalia in preterito tempore q̄ non fuerunt in archa noe: ergo iſta eſt falſa omne animal fuit in archa noe. Secūdo ſciendum ꝙ auctor adducit vnam rationem ad oſtendendum ꝙ illa maior ſit ſimpliciter falſa: quia oīe animal quod tunc fuit ſcilicet tempore diluuij fuit ī archa noe ⁊ nō plura: ergo iſta eſt falſa omne animal fuit in archa noe. Conſequentia probatur quia ī iſta omne animal qđ tunc fuit: fuit in archa noe animal reſtringitur tantum ad illa que fuerunt in tempore preterito per quod interponit̄ tunc ⁊ in iſta omne animal fuit in archa noe: animal reſtringitur ad ea que fuerunt in preterito ſimpliciter: ergo cum animal in prima ſolū teneatur pro his que tunc fuerunt ſcilicet in tempore diluuij ⁊ non pro pluribus: ſequitur ꝙ iſta erit falſa omne animal fuit in archa noe: quia animal nō ſolum tenetur pro his que fuerunt in illo tempore: ſed pro his que fuerunt ſimpliciter in tempore preterito: ſed manifeſtuꝫ eſt ꝙ multa animalia fuerunt in preterito que non fuerut in archa noe ꝗ̊. Tercio ſciēduꝫ ꝙ auctor ſoluendo illud ſophiſma primo ſoluit ipſum ſecundum opinionem antiquorum dicentium ꝙ iſta omne animal fuit in archa noe eſt duplex ⁊ per conſequens eſt diſtinguenda: quia vt dictum eſt illud ſignum oīe pōt diſtribuere illum terminum aīal pro ſingulis generꝫ. i. pro indiuiduis generuꝫ vel ſpecierꝫ ⁊ tunc illa eſt falſa: qꝛ oporteret ꝙ oīa pticularia animalia que continentur ſub aīali fuiſſent in archa noe: quod eſt manifeſte falſum vel poteſt diſtribuere illum terminum animal pro generibus ſingulorꝫ. i. pro generibus vel ſpeciebus indiuiduorum: ⁊ ſecunduꝫ illos in illo ſenſu illa eſt vera: omne animal fuit in archa noe quia non fuit ſpecies animalium que non fuit in archa noe.

Quarto ſciēdum ꝙ petrus hyſpanus non acquieſcit huic ſolutioni prime ⁊ dicit ei non eſſe credendum nec ſibi concedendum. ⁊ rō eſt quia ille actus fuiſſe ī archa noe non conuenit ſpeciebus ſꝫ ſolum indiuiduis qꝛ vt hꝫ ariſtoteles primo methaphiſice actus ⁊ opationes ſūt circa ſingularia hoc eſt circa indiuidua ergo ille actus qui eſt fuiſſe ī archa noe non poteſt conuenire ſpeciebus ſed ſolū indiuiduis niſi ꝯueniat ſpēbꝰ ex ꝯñti ī ꝗ̄ruꝫ ſpecies ſaluatur in vno indiuiduo ⁊ ſic illa diſtinctio nulla eſt: ⁊ ideo auctor concedit ipſam eſſe falſam ſimpliciter: ⁊ concedit omnes rationes adductas ad probandum falſitatem eius. Sꝫ ad improbaōem reſpondet ipſe ⁊ dicit ꝙ ibi eſt fallacia ꝯñtis: quia ibi arguitur ab inſufficienti enumeratione ſingularium: quia omnes partes que continē tur ſub illo termino animal debuerunt enumerari ⁊ non enumerantur: quare cō mittit̄ falſa ꝯñtis. verꝫ tm̄ ſolo antiqꝛ poſſet ꝓbabiliter ſuſtineri. Cōtra p̄dcā ar̄ prio ſic tria aīalia fuerūt in archa noe: ꝗ̊ oīe aīal fuit ī archa noe. añs notū ē de ſe: ꝯña tꝫ ꝑ ariſtotelem in prio de celo ⁊

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

mundo vbi dicit ꝙ de tribꝰ dꝛ om̃e ⁊ de
duobꝰ ambo ſolum dꝛ. Secũdo ſic ſe
mel fuit veꝝ dicere om̃e aĩal eſt ĩ archa
noe g̃ nunc veꝝ eſt om̃e aĩal fuit ĩ archa
noe: conſequentia tenet qꝛ oĩs propoſi-
tio que pꝛo aliquo tẽpoꝛe fuit vera pꝛo
illo tempoꝛe ſemꝑ dicitur fuiſſe vera.

Tercio ſic non eſt inſtãtia de aliqua
ſpecie aĩalis que nõ fuerit in archa noe
tẽpoꝛe diluuij naꝫ equꝰ fuit ĩ archa noe
⁊ ſic de alijs ergo om̃e animal fuit in ar
cha noe. Quarto ſic tam ratõnale q̃ꝫ
irratõnale fuit in archa noe. Sed omne
animal eſt rationale vel irratõnale g̃ om
ne animal fuit in archa noe. Quĩto
ſic illud ſophiſma non eſt propoſitio: g̃
non eſt veꝝ neꝗꝫ falſuꝫ. ꝯña tenet qꝛ ve
ritas eſt in propoſitione ⁊ añs pbaᷓ q̃a
in ipſo ponitur verbuꝫ p̃teriti tempoꝛis
qꝺ non põt conſtituere ꝓpoſitionem.

Ad primũ iſtoꝝ dꝛ ꝙ licet tria aĩalia
fuerint in archa noe ⁊ de tribꝰ poſſit di-
ci om̃e. non tñ ſeq̇tur ꝙ om̃e aĩal fuerit
in archa noe. qꝛ de rõne iſtiꝰ ſigni om̃e
eſt ꝙ faciat terĩm cõmunem cui adiun-
gitur teneri pꝛo oĩbus ſuis ſuppoſitis:
ſed pl̃a ſuppoſita aĩalis q̃ꝫ tria non eniꝫ
ſequitur om̃e aĩal fuit in archa noe q̃m
uis ſi non eſſent niſi tria ſuppoſita aĩa-
lis ⁊ eſſent in archa noe poſſet dici ꝙ õ
ne aĩal fuit in archa noe. Ad ſm̃ dici
tur ꝙ non valet conſequentia. qꝛ ibi aꝛ
a minus amplo ad magis amplum. eo
ꝙ iſte terminꝰ animal ſupponit pꝛo pau
tioꝛibus in vna quam in alia. Ad ter
cium dicitur ꝙ in pluribus ſpeciebus a
nimalis inuenitur inſtantia ⁊ in pluri-
bus indiuiduis nam vt dicitur commu
niter piſces non fuerunt in archa noe ſi
militer nec vermes ideo ibi arguitur ab
inſufficienti enumeratione. Ad quar
tum dicitur ꝙ non valet conſequentia.
quia ibi arguitur maioꝛe particulari exi
ſtente in prima figura ideo nihil ſequi-
tur. Ad quintum dicitur ꝙ ſi capia-
tur pꝛopoſitio ſpecialiter ſolum pꝛo illa
que conſtituitur per verbum pꝛeſentis tẽ
poꝛis indicatiui tunc ibi non eſt pꝛopoſi
tio. ſed ſi capiatur pꝛopoſitio generaliter
pꝛo pꝛopoſitione que conſtituitur ſiue ꝑ
verbum pꝛeſentis tempoꝛis indicatiui ſi-
ue pꝛeteriti ſiue futuri ſic ibi bene eſt pꝛo
poſitio ⁊ etiam ad hoc ꝙ ſit pꝛopoſitio ſu
fficit ꝙ poſſit reſolui in vnam de pꝛeſenti
⁊ ſic eſt de iſta vt notum eſt.

Sequitur dubium quoddam

Olet autem. Poſtquam auc-
s tor determinauit de reſtrictione
facta per nomen ⁊ verbum. Dic
conſequenter circa pꝛedicta mouet conue
nienter vnum dubium. videlicet an termi
nus eodem modo reſtringatur in pꝛopo
ſitione affirmatiua ⁊ negatiua. Ad quod
quidam reſpondent ꝙ non ſimiliter ſed
diuerſimode reſtringuntur termini ĩ pꝛo
poſitione affirmatiua ⁊ negatiua ⁊ dicunt
ꝙ eſſe reſtringit ad exiſtentes ⁊ non eſſe
ad non exiſteutes ſed cum affirmatiua
dicat eſſe negatiua vero non eſſe. ſequi-
tur ꝙ non codeꝫ modo reſtringuntur ter
mini in affirmatiua ⁊ negatiua. dant eti-
am talem rationem ſi termini eodem mo
do reſtringantur in affirmatiua ⁊ negati-
ua. ſequitur ꝙ omnis negatiua in qua ne
gatur eſſe ſimpliciter eſſet falſa. conſeq̃n
tia tenet quia in iſta roſa eſt. roſa reſtrin-
gitur ad exiſtentes vt dicunt. Ergo ſi in
iſta roſa non eſt: roſa reſtrĩgeretur ad exi
ſtentes. Senſus huius pꝛopoſitionis eſ
ſet. roſa que eſt non eſt. quod eſt manife
ſte falſum. ⁊ hoc non videᷓ falſum nec ſe
q̃ ex alio. niſi qꝛ termini codeꝫ mõ reſtrin
gunᷓ ĩ affirãtiua ⁊ negatĩa g̃ videᷓ ꝙ terĩ
non eodem mõ reſtringanᷓ. Sed ꝙ termĩ
eodem mõ reſtringantur in affirmatiua ⁊
negatiua hoc oſtendit petrus hyſpanus

Pꝛo quo pꝛimo ſciendum ꝙ verbuꝫ
non poteſt reſtringere terminũ cõmuneꝫ
poſituꝫ a parte ſubiecti quo ad pꝛincipalẽ
ſignificationeꝫ: ſed tantuꝫ quo ad conſig
nificationeꝫ que eſt tempus. ſicut ergo di
cit textus: vbi eſt eadeꝫ cauſa reſtrictõnis
ibi eſt eadem reſtrictio. ſꝫ in pꝛopoſitione
affirmatiua ⁊ negatiua eſt eadeꝫ cauſa re-
ſtrictionis ſicut in iſtis duabus roſa eſt. et
roſa non eſt. qꝛ in ipſis eſt verbuꝫ pꝛeſen
tis tempoꝛis. quod quideꝫ verbuꝫ reſtrin
git ſoluꝫ quo ad conſignificationeꝫ que ẽ
tp̃us. ergo ſequitur ꝙ in iſtis duabus ter
mini eodeꝫ modo reſtringunᷓ. qꝛ in vtra
ꝗꝫ eſt ideꝫ verbuꝫ eiuſdeꝫ tp̃oꝛis. ergo eo
deꝫ quo reſtringit in vna ⁊ etiaꝫ in alia.
Aliam rationeꝫ adducit textus. qꝛ ſi non
reſtringerentur eodeꝫ modo due contra-
dictoꝛie eſſent ſimul vere quod eſt impoſ
ſibile conſequentia patet. qꝛ ſi in affirma
tiua eſſe reſtringit ad exiſtentes. ⁊ in ne-
gatiua non eſſe ad non exiſtentes. et eſſe
vere pꝛediceᷓ de exiſtentibus. ⁊ non eſſe
de non exiſtentibus vera remoueaᷓ. ſicut
in iſtis duabus hõ eſt. homo non eſt qꝛ ſi
in iſta hõ eſt. homo reſtringiᷓ ad exiſten-
tes tm̃. ⁊ in iſta hõ non eſt ad non exiſten
tes tm̃ ſequiᷓ ꝙ ille due eſſent ſimul vere
homo eſt hõ non eſt: qꝺ eſt impoſſibile.

Secundo ſciunduꝫ ꝙ termĩ eodeꝫ mõ
reſtringunᷓ in affirmatĩa ſicut in negatiua
dummõ in ambabꝰ ponaᷓ ideꝫ verbũ ⁊ rõ
eſt: quia vt dictuꝫ eſt verbuꝫ non reſtrin-
git quo ad ſignificationem: ſꝫ ſolum quo
ad conſignificationem: ergo ſi pꝛedicetur
eſſe in aliqua pꝛopoſitione ſicut in iſta hõ
eſt: ſequitur ꝙ illud verbum eſt non re-
ſtringit homineꝫ ad nõ exiſtentes: ſꝫ ſo-
lum ad pꝛeſentes. et ſimiliter ſi non eſſe
pꝛediceᷓ ſicut in iſta vel conſimili pꝛopo-
ſitione hõ non eſt ex quo manet ideꝫ tem
pus. ſequitur ꝙ iſte terminus homo vel
conſimilis reſtringitur ad pꝛeſentes. ⁊ cũ
pꝛeſens reperiatur tam in exiſtentibus q̃ꝫ
in non exiſtentibus. ſ. in aliquibus ter-
minis vt in iſtis enunciabile eſt enuntia
bile non eſt. ſequitur ꝙ termini ſemper
reſtringantur quo ad pꝛeſentes ſiue exi
ſtant ſiue non. vñ aliqua ſunt enuntiabi
lia que ſemꝑ exiſtunt que ſunt pñtia ſi-
cut deus eſt. ⁊ alia ſunt enuntiabilia pꝛe
ſentia que nunq̃ꝫ exiſtunt vt illud enun
tiabile hõ eſt aſinus. eſt. n. pꝛeſens ⁊ nõ
exiſtens: qꝛ nulluꝫ falſuꝫ exiſtit. Ex quo
ſequiᷓ ꝙ verbuꝫ pꝛeſentis tp̃is reſtrin-
git terminuꝫ cõem ſibi ſupponenteꝫ vel
apponenteꝫ ad pꝛeſentes ſiue exiſtãt ſi-
ue non. vnde in iſta hõ currit. homo nõ
reſtringiᷓ ad currentes: ſꝫ ſoluꝫ ad p̃ſen
tes ſiue currant ſiue non. Tercio
ſciendũ ꝙ autoꝛ ponit in textu quandã
reſtrictioneꝫ abuſiuaꝫ que quideꝫ reſtri
ctio ſoꝛtita eſt nomen ab vſu cõmuni lo
quendi. vnde ſm̃ cõem vſum loquendi
dicimus ꝙ qñ non eſt aliquod coꝛpus
ſoliduꝫ vel firmum in amphoꝛa ꝙ nihil
eſt in illa: ſicut dicimus ꝙ nihil eſt in ar
cha: quando non eſt niſi aer qui nõ eſt
coꝛpus ſoliduꝫ vel firmuꝫ. vñ in iſta ni-
hil eſt in archa: nihil ſumiᷓ ab vſu pꝛo
rebus ſolidis ⁊ firmis. ⁊ in iſta pꝛopoſi
tione magiſter legit magiſter ſumiᷓ pꝛo
magiſtro pꝛopꝛio. Quarto ſciendum
ꝙ autoꝛ ponit finaliter quandaꝫ reſtric
tioneꝫ quã vocat tranſitiuã: ⁊ non diciᷓ
tranſitiua eo ꝙ tranſeat: ſꝫ qꝛ fit virtute
alicuius verbi tranſitiui: verbuꝫ eniꝫ trã
ſitiuuꝫ impoꝛtat actuꝫ egredienteꝫ ab a
gente in patiens: et qꝛ agens ⁊ patiens
ſunt diuerſa ideo opoꝛtet ꝙ terminꝰ po
ſitus poſt verbuꝫ tranſitiuuꝫ ſtet ꝓ alijs
ſuppoſitis a ſuppoſitis ſubiecti talis ver
bi: vt cuꝫ dꝛ ſoꝛtes paſcit homĩeꝫ: ibi ho
mo ſupponi ꝓ talijs ſuppoſitis ſiue pꝛo
alijs hõibus a ſoꝛte eo ꝙ ideꝫ non eſt a
gens ⁊ patiẽs ſalteꝫ ſm̃ idẽ. vnde lꝫ iſte
due reſtrictões vltime non ſint reſtricti
ones ſimpliciter: tñ ſunt vtiles ad obui
anduꝫ cautelis ⁊ cauillatõibus ſophiſta
ruꝫ. rõe cuius autoꝛ hic deteriat de ipis

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA GREDOS USAL

Contra predicta arguiẗ primo ſic ſi
termini eodeꝫ modo reſtringerenẗ in af
firmatiua ⁊negatiua ſequereẗ ꝙ omnis
negatiua includeret contradictioneꝫ: ſꝫ
hoc eſt falſum·conſequentia patet qꝛ in
iſta roſa eſt·roſa reſtringitur ad exiſten
tes: ergo ſi ſimiliter reſtringatur in iſta
roſa non eſt· ſequitur ꝙ iſta roſa nõ eſt
includat contradictioneꝫ: qꝛ equipollet
huic roſa que eſt non eſt. Secundo
ſic negato aliquo neganẗ omnia conſe-
quentia ad ipſuꝫ·ergo negato verbo ne
gantur omnia que conſequuntur ad ip
ſum verbuꝫ:ſed conſignificatio que eſt
tempus conſequitur ipſuꝫ verbuꝫ:ergo
ſi in propoſitione negatiua verbuꝫ non
reſtringereẗ ad non exiſtentes: tunc ſeq̃
tur ꝙ neqꝫ etiaꝫ ad preſentes·quare ma
gis videẗ ꝙ ratione principalis ſignifi-
catõis debeat reſtringere nomen q̃ꝫ quo
ad conſignificationem ſꝫ non reſtringit
quo ad ſignificatiõeꝫ· ergo nec quo ad
conſignificationeꝫ. Tercio ſic in iſta
homo eſt homo reſtringiẗ ad exiſtentes
tantuꝫ·ſꝫ omnes preſentes ſunt exiſten-
tes·ergo ſi reſtringiẗ ad preſentes reſtrĩ
gitur ad exiſtentes ergo contra textum.

Quarto ſic in reſtrictõe abuſiua non
eſt reſtringens nec coartans·ergo nulla
eſt reſtrictio·antecedens pꝫ quia in ip̃a
ponitur ſignũ vniuerſale ſicut hic ·nihil
eſt in burſa. ſꝫ ſignuꝫ vniuerſale magis
hꝫ ampliare q̃ꝫ reſtringere ergo videtur
ꝙ in talibus non eſt reſtrictio. Quin
to ſic. omne tranſitiuuꝫ aptuꝫ natum eſt
trãſire·ſꝫ nulla reſtrictõ apta nata eſt trã
ſire·ergo nulla eſt tranſitiua reſtrictio.

Ad primuꝫ iſtoruꝫ dicitur·ꝙ terminꝰ
poſitus ante verbuꝫ preſentis tp̃oris re
ſtringiẗ ad preſentes tantuꝫ·⁊ nõ ad exi
ſtentes·ideo ſenſus huius propoſitiõis
roſa nõ eſt·non eſt iſte:roſa que eſt non
eſt: ſꝫ eſt iſte roſa preſentialiter ſumpta
non eſt. Ad ſecunduꝫ iſtoꝝ dẽ ꝙ licꝫ
ſignificatio verbi ſit magis intrinſeca ver
bo q̃ꝫ cõſignificatio: tñ conſignificatio po
tior eſt ad reſtringendum q̃ꝫ ſignificatio.
Cuius ratio eſt qꝛ verbuꝫ reſtringit quo
ad conſignificatõneꝫ que eſt tempꝰ quod
hꝫ rationeꝫ menſure·⁊ qꝛ menſura reſtrin
git menſuratuꝫ·⁊ quantitas menſurati ac
cipitur ſm̃ quantitateꝫ menſure· ideo ſe-
quitur ꝙ verbuꝫ magis hꝫ reſtringere ex
parte temporis q̃ꝫ ex parte rei ſignificate.

Ad terciuꝫ dẽ ꝙ licꝫ omnes hoĩes pre
ſentes exiſtant:tñ non minus ille terminꝰ
homo de ſe ſuppõit pro non exiſtentibus
qꝛ cum dẽ ꝙ verbuꝫ preſentis tp̃is reſtrĩ
git ad preſentes: intelligiẗ ſiue exiſtant ſi
ue non. Unde ſi aliqui hoĩes eſſent pre-
ſentes ⁊ non exiſtentes in iſta propoſitõe
hõ eſt· homo tenereẗ tam ꝓ exiſtentibus
q̃ꝫ pro nõ exiſtentibus Unde ꝑ accidens
eſt ꝙ in propoſitõe iſta hõ eſt:hõ ſuppo-
nat ꝓ exiſtentibꝰ. Ad quartuꝫ iſtoꝝ dẽ
ꝙ in talibus ꝓpoſitõibus vſus cuꝫ intel-
lectu nr̃o eſt reſtringẽs ⁊ ideo dẽ reſtrictõ
abuſiua qꝛ fit ab vſu. Ad quintuꝫ iſto
ruꝫ dẽ·ꝙ reſtrictio non dẽ tranſitiua eo ꝙ
tranſeat in alteꝝ·ſꝫ dẽ tranſitiua qꝛ fit rõe
verbi tranſitiui vt dictuꝫ eſt·Et hec de re
ſtrictionibus dicta ſufficiant.

Sequitur tractatus ſex- tus de diſtributione.

i

Iſte eſt tractatꝰ ſextus ꝑuoꝝ lo
gicaliuꝫ·p·h· in quo poſtq̃ꝫ in
p̃cedenti tractatu detiauit de
quadam ꝓpretate terĩ:que dẽ
reſtrictio·hic cõſequenter detiat de alia q̃
dẽ diſtributio·Cuius ordinis ratio eſt:qꝛ
reſtrictio magis intrinſece conuenit termi
no q̃ꝫ diſtributio. nam reſtrictio fit per ter
minuꝫ reſtringenteꝫ:qui põt eſſe pars pro
poſitionis ſicut terminus reſtrictus·ſꝫ di
ſtributio fit ꝑ ſignuꝫ vniuerſale:quod nõ
eſt ps ꝓpoſitõis: ſꝫ eſt diſpoſitio ſubiecti.
precedit tamẽ iſte tractatus tractatum de
ſincathegorematibus: quia cognitio di-
ſtributionis ⁊ ſignorum diſtributiuorum
multuꝫ valet ad cognoſcenduꝫ ea de qui
bus in ſincathegorematibꝰ determinatur

Primo ſciendum ꝙ diſtributio accipiẗ
dupliciter· vno modo proprie prout eſt a
licuius rei in plures diuiſio:⁊ illarum par
tium in diuerſa ſubiecta communicatio·⁊
iſto modo non capitur hic ſed a tali diſtri
butione ſic accepta ſumitur iuſticia diſtri
butiua· que eſt habitus reſtrictõnis diſtri
butionem talem facientis regulatiue·
Alio modo capitur metaphorice vt eſt
nomen ſecunde intentionis·⁊ hoc dupli-
citer·vno modo actiue ⁊ ſic conuenit ſig-
nis diſtributiuis. Alio modo paſſiue: et
ſic conuenit termino diſtribuibili. Se
cundo ſciendum ꝙ licet idem terminꝰ ma
terialiter·ſ·terminꝰ cõis habens ſupppoſi
tõeꝫ perſonalẽ ſit reſtrigibilis ãpliabilis ⁊
diſtribuibilis:tñ hoc eſt ſm̃ diuerſas rões
qꝛ dẽ reſtringibilis inquantũ põt coartari
ad ſtandum pro pautioribus ſuppoſitis
quam prius ſtabat: ⁊ dicitur ampliabilis
inquantuꝫ poteſt extendi ⁊ accipi pro plu
ribus quam prius· ſed dicitur diſtribuibi
lis inquantum per ſignum vniuerſale po
teſt actualiter multiplicari per plura ſup-
poſita ⁊ ideo terminꝰ diſtribuibilis inquã
tum diſtribuibilis eſt ſubiectum attributi
onis huius tractatus·vnde autor incipit
ſuum tractatum a paſſione ipſius termini
diſtribuibilis:que eſt diſtributõ ipſaꝫ ſic
diffiniens. Diſtributio eſt multiplicatio
termini communis per ſignum vniuerſale
facta·vnde ibi ponitur multiplicatio loco
generis·deinde ponitur termini commu-
nis ad differentiam termini diſcreti: qui
nõ poteſt·diſtribui· naꝫ vt habetur in tex
tu iſte ſunt incongrue·omnis ſortes·om-
nis plato· ⁊ ratio eſt nam ad hoc ꝙ termi
nus poſſit diſtribui requiritur ꝙ ſignificꝫ
naturam multis communicabilem quod
non conuenit ſingularibus· deinde poniẗ
per ſignũ vniuerſale ad denotandũ cau
ſam efficientẽ inſtrumentaleꝫ diſtributi
onis· intellectꝰ eniꝫ eſt qui principaliter
facit diiſtributionẽ· ⁊ ſignuꝫ vniuerſale
inſtrumentuꝫ. Tercio ſciendum ꝙ in
qualibet diſtributione ſunt quattuor ſci-
licet diſtribuens·diſtributuꝫ·id pro quo
fit diſtributio·⁊ id reſpectu cuius fit di-
ſtributio·diſtribuens eſt duplex ſicut ſu
per dictum eſt in fine ſecundi notabilis
diſtributum autem eſt terminus com-
munis habens perſonalem ſuppoſitio-
nem· illa vera pro quibus fit diſtributõ
ſunt inferiora illius termini communis
illud autem reſpectu cuius fit diſtribu-
tio eſt ipſum predicatum· vnde quattu-
or poſſunt aſſignari cauſe quare ſigna v
niuerſalia ſunt inuenta·primo ad habẽ
dum differentiam inter terminuꝫ ſuppo
nentem determinate ⁊ confuſe·ſecundo
ad remouendũ differentiaꝫ terminoruꝫ
communiuꝫ·quando enim terminus cõ
munis ſumitur ſine ſigno vniuerſali in
differenter ſtat pro vno vel pro pluribꝰ.
ſed quando additur ſignum vniuerſa-
le de neceſſitate ſtat pro omnibus ſuis
ſuppoſitis. Tercia cauſa eſt ad haben-
dum contradictõeꝫ· quarta cã eſt prop-
ter ſilogiſmum · in omni enim ſilogiſmo
oportet alteram premiſſarum eſſe vni-
uerſalem·ex quo patet neceſſitas ſigno-
rum vniuerſaliuꝫ·⁊ vocantur ſigna vni
uerſalia non ꝙ ſignificent rem vniuer-
ſalem:ſed quia ſignificant quoniam v-
niuerſaliter ideſt faciunt terminum com
munem cui adiungũtur ſtare vniuerſa-
liter pro omnibus ſuis ſuppoſitis.

Quarto ſciendum ꝙ multiplex eſt
effectus ſignorum diſtributiuoruꝫ·ideo
ad cognitionem ſignorum diſtributiuo
rum diffinitur diſtributio· et poſita diffi
nitione diſtributionis autor diuidit ſig
na vniuerſalia ſiue diſtributiua in ſig-
na diſtributiua ſubſtantie. Ut om-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS USAL

nis nullus ⁊ ſic de alijs. et in ſigna diſtri
butiua accidentiuꝫ vt quantuſcūqꝫ qua
liſcunqꝫ. ⁊ dicunt̄ ſigna diſtributiua ſub
ſtantie non ꝙ ſoluꝫ diſtribuant reꝫ de p̄
dicanmēto ſubſtantie: ſed q: ſoluꝫ diſtri
buunt rem ſe habenteꝫ per moduꝫ ſub-
ſtantie ſiue ꝑ modū eius quod eſt quid
i. ſignificata per moduꝫ per ſe ſtantis et
ꝑ nomen ſubſtantiuuꝫ. ſimiliter dicunt̄
diſtributiā accidentis q: diſtribuunt rē
ſignificataꝫ ꝑ moduꝫ alteri adiacentis.
deinde diuidit ſigna diſtributiua ſubſtā
tie nam quedaꝫ ſunt diſtributiua ꝑtium
integraliuꝫ. vt totus. alia ſunt diſtribu-
tiua ꝑtiuꝫ ſubiectiaꝝ vt oīs nullus vter
qꝫ ⁊ ſic de alijs. Jteꝫ diuidit ſigna diſtri
butiua ſubē ꝑtiuꝫ ſubiectiaꝝ. naꝫ quedā
ſunt diſtributiua duoꝛuꝫ vt vter neuter.
Alia ſunt diſtributiā pluriuꝫ. vt oīs nul
lus ⁊ ſic de alijs. Sꝫ contra pꝛedicta
arguit̄ pꝛimo ſic. hic eſt diſtributio ōnis
ſol lucet. ⁊ tū non ē multiplicatio. q: ſub
iectuꝫ accipit̄ pꝛo vno ſolo. ſilr hic. vter-
qꝫ hō currit ſubiectuꝫ accipit̄ ſoluꝫ ꝓ du
obus ergo male dr̄ ꝙ diſtributō eſt mul
tiplicatio. Secundo ſic iſte teſus ſoꝛ.
diſtribuit̄. dicendo totus ſoꝛ. et tū non
eſt termin⁹ cōis. g̊ male dr̄ ꝙ diſtributio
eſt multiplicatio termini cōis. Tercio
ſic. cum dr̄ roſa eſt pulcherrim⁹ floꝝ iſte
genitiuus floꝝ diſtribuit̄. ⁊ tū non poni
tur ſignuꝫ vlē. ergo contra diffinitioneꝫ

Quarto ſic. dicendo oīs canis currit
ibi eſt termin⁹ cōis cuꝫ ſigno vlī: ⁊ tū nō
eſt diſtributio: q: ſi ſic vel iſte terminus
canis diſtribueret̄ ꝓ oībus ſuis ſuppoſi-
tis ⁊ ſignificatiſ ⁊ tunc iſta ꝓpoſitio ōnis
canis currit. ſimpliciter eſſet falſa. ⁊ non
diſtinguēda. vel acciperet̄ ꝓ ſuppoſitis
vnius ſignificati ſoluꝫ. ſꝫ hoc non videt̄
q: non eſt maioꝛ ratō quare magis acci
peret̄ ꝓ ſuppoſitis vni⁹ ſignificati ⁊ non
alteri⁹. Quinto ſic nō ponunt̄ aliqua
ſigna ꝑtiū in mō diſtributiā. nec partiū
in quantitate ⁊ ſic de alijs. ergo autoꝛ eſt
inſufficiens. Ad pꝛimuꝫ dr̄ ꝙ cuꝫ dicit̄
oīs ſol lucet ibi eſt multiplicatio aptitudi
nalis. ſꝫ non actualis. Similiter cuꝫ dicit̄
vterqꝫ hō cur. ibi eſt multiplicatio non ac
cipit̄ multiplicatio vt deſcendit a multo ꝓ
ut multū opponit̄ pauco. ſꝫ vt deſcendit a
multo ꝓut multū opponit̄ vni. ſic pꝫ ꝙ ter
min⁹ accept⁹ ꝓ duobus. accipit̄ ꝓ multis.

Ad ſm dr̄ ꝙ lꝫ ille termin⁹ ſoꝛ. non ſit
cōis cōitate pꝛedicatōis in recto: tū bene
eſt cōis cōitate ꝯtinētie ꝑtiuꝫ integralium
iō pꝛedicat̄ de ſuis ꝑtibus in obliquo. vel
pōt dici ꝙ ibi nō diffinit̄ diſtributō in cōi
ſꝫ ꝓ ꝑfectioꝛe mēbꝛo analogie. ſ. ꝓ diſtribu
tōe ꝑtiuꝫ ſubiectiaꝝ. Ad tercium dr̄. ꝙ
noīa ſuꝑlatiui gradus includūt negatōeꝫ
⁊ rōe illius hūt virtuteꝫ diſtribuēdi. vnde
cū dr̄ roſa eſt pulcherrim⁹ floꝝ. ſenſus eſt
roſa eſt pulcher flos: ⁊ nō eſt ali⁹ pulcrioꝛ
ea. Ad quartuꝫ dr̄ ꝙ cuꝫ dr̄ ōnis canis
cur. iſte teſus canis vnica diſtributōe non
pōt diſtribui ꝓ oībus ſuppoſitiſ oīm ſuoꝛū
ſignificatoꝝ. ſꝫ diſtribuit̄ tot diſtributioni
bus quot ſunt ſignificata ei⁹. ⁊ rō eſt quia
diſtributio eſt acceptio pluriuꝫ contentoꝝ
imediate ſub aliquo cōi. ſꝫ teſus equocus
nō ſignificat imediate vnaꝫ naturaꝫ cōeꝫ
oībus ſuis ſuppoſitiſ. g̊ non pōt vnica di-
ſtributōe diſtribui ꝓ oībus ſuis ſuppoſitiſ

Ad quintuꝫ dr̄. ꝙ ꝑ ſigna diſtributiua
ꝑtiū ſubiectiaꝝ ⁊ ꝑtiuꝫ integraliū ſufficien
ter fit oīs diſtributio. q: ōnes alij mōi to
tius red ucunt̄ ad totuꝫ vlē: qō diſtribuit̄
ꝑ ſignuꝫ diſtributim ꝑtiuꝫ ſubiectiaꝝ: vel
reducunt̄ ad totuꝫ integrale: qō diſtribuit̄
ꝑ ſignum diſtributim ꝑtium integralium

P Rimo dicēduꝫ. Poſtq̄ autoꝛ
detiauit de diſtributōe in cōi po
nendo diffinitōeꝫ ei⁹. ⁊ diuiſionē
ſignoꝛum diſtributiuoꝛuꝫ: ad quoꝛuꝫ diui
ſioneꝫ ſequitur diuiſio diſtributionis. hic
conſequenter determinat de diſtributio-
ne et ſignis diſtributiuis in ſpeciali.

et pꝛimo d̄ ſignis diſtributiuis ſubē. inter
que pꝛimo detiat de hoc ſigno ōnis. eo ꝙ
eſt ſignuꝫ diſtributim affirmatiuuꝫ rōne
cuius pꝛecedit ſigna diſtributiā negatiua
Et q: eſt diſtributim plurium. iō pꝛecedit
ſigna diſtributiā duoꝝ. ⁊ q: eſt diſtributi
uuꝫ ꝑtiuꝫ ſubiectiaꝝ. iō pꝛius deteriat de
ipſo q̄ de diſtributiuis ꝑtiuꝫ integraliuꝫ

Pꝛimo ſcienduꝫ ꝙ anteq̄ in ſpāli au-
toꝛ deteriat quomō hoc ſignum oīs hēat
diſtribuere pꝛimo notat ꝙ ipm in plurali
numero accipit̄ dupl̄r. vno mō collectiē vt
ōnes apl̄i dei ſunt duodeciꝫ. ⁊ dr̄ ibi capi
collectiē eo ꝙ pꝛedicatū nō attribuit̄ ſup
poſitis ſubiecti diuiſim: ⁊ ſigillatiꝫ accepiſ
ſꝫ attribuit̄ ipſis ſimul ⁊ collectiē acceptis
⁊ iō non pōt fieri deſcenſus ad ſuppoſita
ſubiecti non. n. ſequit̄. ōnes apl̄i dei ſunt
duodeciꝫ. ergo petr⁹ eſt duodeciꝫ. alio mō
capit̄ diſtributiē. ſ. qū p̄tuꝫ attribuit̄ ſuppo
ſitis ſbiecti diuiſiꝫ ⁊ ſigillatiꝫ accepiſ. ⁊ tūc
bū fit deſcenſus ad ſuppoſita ſubiecti: vt
bene ſequit̄ omnes hoīes natura ſcire de
ſiderant. igitur ſoꝛ. ⁊ plato ⁊ ſic de alijs.

Secundo ſciendū ꝙ circa hoc ſignum
oīs autoꝛ querit quid ſignificet hoc ſignū
oīs diſtributiē acceptuꝫ. eo ꝙ queſtio ſi ē
eſt pꝛima inter ōes. ⁊ arguit ꝙ nihil ſgnifi
cet. q: oīs res aut eſt vl̄is aut particularis
ſed oīs non ſignificat reꝫ vl̄em nec ꝑticu
lareꝫ g̊ nihil ſignificat. minoꝛ pꝫ: q: nō po
teſt pꝛedicari nec ſubici in pꝛopoſitōe. Jn
oppoſituꝫ arguit̄ q: illud ſignificat aliq̄d
ꝑ cuius appoſitōeꝫ vel remotōem oꝛatio
reddat̄ vera vel falſa. ſꝫ ſic eſt de hoc ſig-
no oīs. hec. n. eſt vera aīal eſt hō. hec aūt
falſa ōne aīal eſt hō. g̊ hoc ſignū oīs ſigni
ficat aliq̄ reꝫ. Pꝛo ſolutōe hui⁹ ſcien-
duꝫ eſt tercio ꝙ vt dicit autoꝛ in textu du
plex eſt res quedaꝫ. n. eſt res ſubicibilis ⁊
p̄dicabilis. et iō qū de tali re hoc ſignum
oīs nihil ſignificat. ⁊ iſto mō capit̄ res vt
dr̄ a ratus ta tuꝫ. alia eſt res que eſt diſpo
ſitio rei ſubicibilis ⁊ p̄dicabilis. ⁊ iſto mō
oīs hū ſignificat aliquaꝫ reꝫ. ⁊ hoc capi
endo cōiter ſignificare vt ſe extendit ad
ſignificare pꝛopꝛie acceptuꝫ ⁊ ad conſig
nificare. vū hoc ſignuꝫ oīs ſignificat di
ſpoſitōeꝫ ſubiecti inquantuꝫ ſubiectuꝫ: ⁊
hoc capiendo diſpoſitōeꝫ cōiter pꝛo ōni
illo quod deteriat aliud ſiue habeat mo
duꝫ qualitatis ſiue quantitatis. ⁊ ita pꝫ
ꝙ hoc ſignuꝫ oīs ſignificat aliquā reꝫ. ſ.
rem que eſt diſpoſitio ſubiecti ⁊ tam ab
iſta re q̄ ab alia cauſat̄ veritas vel falſi
tas in oꝛatōe. Quarto ſcienduꝫ ꝙ du
plex eſt diſpoſitō rei ſubicibilis ſiue ſub
iecti. quedaꝫ eniꝫ eſt diſpoſitio ſubiecti
que ſibi conuenit ſm ſe ⁊ non inquantū
hꝫ determinatuꝫ ſituꝫ in pꝛopoſitione ſi
cut albuꝫ ⁊ nigruꝫ. alia eſt diſpoſitō ſub
iecti reſpectiue que. ſ. diſtribuit ſubiectū
in oꝛdine ad pꝛedicatum. vū licet ſigna
vniuerſalia diſponant ſubiectuꝫ pꝛimo
⁊ per ſe ī oꝛdine ad ſua inferioꝛa. hoc tū
eſt in oꝛdine ad pꝛedicatuꝫ ⁊ ſic ſunt di
ſpoſitio ſubiecti in oꝛdine ad pꝛedicatū
licet auteꝫ non ponatur aliqua diſpoſi-
tio pꝛedicati inquantū pꝛedicatuꝫ: quia
tantuꝫ ſubiectum habet rationeꝫ mate-
rie que debet diſponi ad foꝛmam. ideo
ponitur diſpoſitio ſubiecti inquantum
ſubiectum hoc eſt in oꝛdine ad pꝛedica
tum. Contra pꝛedicta arguitur pꝛi-
mo ſic. numerus ſingularis eſt magiſ col
lectiuus quam pluralis. quia habet ma
ioꝛem vnitatem. ergo hoc ſignum om-
nis magis debet eſſe collectiuum in ſin
gulari numero quam in plurali. Se
cundo ſic. hoc ſignuꝫ omnis ſemper ha
bet multiplicare terminum cui adiungi
tur tam in ſingulari quam in plurali. er
go ſemper eſt diſtributiuum. Ter-
cio ſic. modus ſignificandi non variat
ſignificatum. ergo ſiue hoc ſignum oīs
ſit ſingularis numeri. ſiue pluralis ſem-
per accipietur diſtributiue.

Quarto ſic arguēdo in fapeſmo oīs

hõ eſt totuz in quãtitate. nullus aſinus
eſt omnis hõ. ergo quoddam totum in
quãtitate nõ eſt aliquis aſinus. hoc ſig
nuz oĩs reiteratur in minore ꝓpoſitione
cuz medio: quod tñ eſt contra id quod
dr̄ in textu. Quinto ſic. ſicut hoc ſig-
nuz nullus hꝫ virtutez reſtringendi ſub
iectuz cui addit̄. vt dicendo nullus hõ
eſt mulier. ſic ⁊ hoc ſignum oĩs. ergo eſt
diſpoſitio abſoluta ipſi⁹ ſubiecti. Ad
primuz dr̄. ꝙ collecto in iſto hꝫ duo. pri
muz. ſ. ꝙ incipit a multis. ⁊ rõe illius nu
merus pluralis magis poteſt dici collec
tiuus ꝙ̄ ſingularis: Secunduz eſt quod
teriatur ad vnuz ⁊ rõne illius: numerus
ſingularis eſt magis collectiuus ꝙ̄ plu-
ralis et q² diſtributio incipit ab vno et
teriatur ad multa. iõ diſtributio magis
ꝓprie conuenit terio in ſingulari nume-
ro. ⁊ iõ hoc ſignuz oĩs in ſingulari nume
ro ſoluz accipit̄ diſtributiue. Ad ſecun
duz dr̄ ꝙ in diſtributiõe ſunt duo. vnum
. ſ. materiale. quod eſt multiplicatõ. ⁊ rõe
illius hoc ſignuz oĩs ſemper poteſt dici
diſtributiuũ. aliud eſt quod ſe hꝫ tanꝙ̄
formale ⁊ vt id a quo nomẽ imponitur
. ſ. ꝙ diſtributio eſt in diuerſis diuiſiz ac
ceptis facta multiplicatio. ⁊ quo ad hoc
iſtud ſignũ oĩs in plurali numero qñqꝫ
eſt collectiuuz. ⁊ non diſtributiuuz. eo ꝙ
eſt diſtributio facta diuerſis coniunctiz
⁊ non diuiſiz acceptis. Ad terciuz dr̄
ꝙ licz in modo ſignificandi non variet
ſignificatũ in dictionibus cathegorema
ticis. tñ bene in dictõibus ſincathegore
maticis. vł poteſt dici ꝙ hoc ſignuz oĩs
ſemper eſt diſtributiuuz quantuz ad ma
teriale diſtributõis. ſꝫ quantũ ad forma
le. Ad quartuz dicitur ꝙ in illo ſilo-
giſmo hoc ſignuz omnis non accipit̄ di
ſtributiue. ſꝫ accipit̄ vt pars huius toti⁹
oĩs homo: quod ibi ponitur loco vnius
ſimplicis nature ibi poſite. Ad quin
tuz dr̄ ꝙ hoc ſignuz null⁹ bene hꝫ virtu
tez reſtringẽdi quantuz ad aliquos mõs
ſignificandi. ⁊ ſm̄ hoc eſt diſpoſitio abſo
luta. ⁊ bene iungit̄ cum ſubiecto abſolute
ſicut dicendo nullus hõ eſt mulier. ſꝫ quã
do habet virtutem diſtribuendi ſic con-
cernit ſubiectuz inquantum ſubiectuz hoc
eſt in ordine ad predicatum.

Sequitur tertius.

Habito quid. Poſtꝙ̄ autor de
teriauit de hoc ſigno diſtributio
oĩs ſm̄ ſe oſtendendo q̃d ſigni-
cet. hic conſequẽter deteriat de ipſo ꝑ cõ-
parationez ad terminuz cõem diſtribuibi
lez mouendo talez dubitatõez. vtrum hoc
ſignũ oĩs ſemꝑ exigat tria appellata hoc
querere vtruz ad hoc ꝙ ſignuz om̃is con
grue adiungat̄ alicui terio cõi. requirat̄ ꝙ
ille terminus cõis: hẽat tria ſuppoſita ac-
tu exiſtẽtia. Primo ſciendũ ꝙ ſuppoſi
tuz appellatuz. ⁊ inferi⁹ inter ſe dr̄nt nam
aliquid dr̄ eſſe inferius reſpectu ſuperio-
ris: ⁊ aliquid dr̄ ſuppoſituz qñ non eſt ap
tuz natũ exiſtere in alio. ſꝫ appellatuz eſt
inferi⁹ ſiue ſuppoſituz alicuius terminus
cõis actualiter exiſtens. Secundo ſciẽ
duz ꝙ hoc ſignuz õnis in plurali numero
ſemꝑ exigit plura appellata: q² addit̄ ter-
mino cõi accepto ꝑ modũ pluriũ. ſꝫ qñ ſu
mit̄ in ſingulari nnmero ſi addat̄ termino
cõi hñti plura appellata q² hñ exigit plu-
ra appellata diſtribuit tñm cõez cui addit̄
ꝓ oĩbus ſuis ſuppoſitis exñtibus. ſꝫ dubi
uz eſt qñ hoc ſignuz oĩs addit̄ termĩo cõi
hñti vnicuz appellatũ. vtruz talis oꝛ̃o ſit
cõgrua vt dicẽdo oĩs ſol lucet. Et dicunt
ãtiqui ꝙ nõ quoꝝ rões cuz ſolutõibus ſa
tis clare ſunt in textu. ſed p. h. dicit ꝙ hoc
ſignuz oĩs congrue põt addi terio cõi ha
benti vnicũ appellatũ et ꝙ non exigit tria
appellata. Tercio ſciendu ꝙ ſignum
oĩs ſignificat qm̃ vniuerſaliter ⁊ hoc pro
prius modus ipſius ſigni vniuerſalis dif
fert autem ab alijs ſignis vniuerſalib⁹: q²
hoc ſignuz oĩs adequate diſtribuit termi
nuz cõez pro oĩbus ſuis ſuppoſitis. ſic aũt
nõ eſt de alijs ſignis ſicut ſunt vterqꝫ et
neuter cuz eniz dicitur oĩs homo. hõ acci
pitur pro oĩbus illis in quibus reperitur
humanitas. Ex quo patet ꝙ q² vniuerſa
litas aliquoꝝ terminorum cõim ſaluat̄ in
vnico ſuppoſito. adequate hoc ſignuz oĩs
põt addi tali termino cõi. ⁊ ſic lꝫ quando
hoc ſignuz omnis addit̄ termino cõmuni
habẽti tria appellata vel plura exigit tria
appellata: tñ quando addit̄ termino cõi
hñti vnicuz appellatuz: non exigit tria ap
pellata: ſꝫ ſoluz de ſe exgit terminuz cõem
ſignificantez naturam multis cõicabilem.
Et per hoc pꝫ reſponſio ad dubitationem
predictaz. Quarto ſciendu ꝙ antiqui
poſuerunt quandaz regulaz de hoc ſigno
omnis. que talis eſt. Quoſcienſcunqꝫ ſig
nuz vniuerſale affirmatiuuz addit̄ termĩo
communi non habenti ſufficientiaz appel
latoꝝ recurrit ad non exiſtentes. i. ad ſup
poſita non exiſtentia. ideo cuz dicitur oĩs
fenix eſt ex quo iſte terminus fenix non
habet niſi vnicuz ſuppoſituz exiſtens hoc
ſignuz oĩs recurrit ad fenices non exiſten
tes. ideo iſtius propoſitõis: omnis fenix
eſt. ſenſus eſt iſte. quidaz fenix exiſtens
eſt ⁊ duo fenices non exiſtentes ſunt. ⁊ iõ
ſm̄ ipſos iſta eſt falſa om̃is fenix eſt nec
eſt contradictoria iſtius quidam fenix nõ
eſt. ſed iſta regula eſt falſa. ſicut ⁊ ſuũ fun
damentuz ſcilicet ꝙ omnis exigat tria ap
pellata. eſt eniz ſimile de hoc ſigno om̃is
⁊ de hoc ſigno nullus ſed nullus non exi
git tria appellata quia iſta eſt vã nullus
fenix eſt aſinus. cum conuertens eius ſit
vera. ſ. nullus aſinus eſt fenix. et ſic patet
ꝙ hoc ſignuz nullus non exigit tria appel
lata: nec ſimiliter hoc ſignuz oĩs. Con-
tra predicta arguit̄ primo ſic. plus requiri
tur ad verificanduz propoſitõez vniuer-
ſalez ꝙ̄ particularez. ſꝫ ad verificanduz ꝑ
ticularez requiritur exiſtentia vnius ſup-
poſiti ſeu appellati. ergo ad verifican-
duz propoſitõez vl̃em requirunt̄ plura
ſuppoſita. ⁊ ſic ad minus hoc ſignuz oĩs
exigit tria appellata. Secũdo ſic. hoc
ſignuz oĩs non poteſt addi terio ſingu-
lari. ergo videt̄ ꝙ exigat plura appellata

Tercio ſic. hoc ſignuz om̃is denotat
terminuz cõem cui addit̄ teneri pro plu
ribus. ſꝫ qñ additur termino cõi habẽti
vnicuz appellatuz talis additio eſt falſa
igitur non debite ſibi adiungit̄. Quar
to ſic termin⁹ cõis quandoqꝫ ſupponit
ꝓ non exiſtentibus: ergo poteſt fieri re-
curſus ad ſuppõita nõ exſtentia. Quĩ
to ſic. hec eſt vera aliquis fenix non eſt
q² aliquis fenix eſt corruptus: ergo hec
eſt falſa oĩs fenix eſt. Ad primũ iſto
ruz dicit̄. ꝙ quantuz ad moduz enunti-
andi plus requiritur ad verificanduz ꝓ
poſitõez vl̃em ꝙ̄ particularez. q² in pro
poſitõe vlĩ denotatur predicatuz ineſſe
ſubiecto accepto pro pluribus. non autẽ
ſic eſt in ꝑticulari. ⁊ tñ quãtuz ad rez nõ
plus requiritur ad verificanduz ꝓpoſi-
tõez vl̃ez aliqñ: ꝙ̄ ꝑticularez. Ad ſm̄
dr̄ ꝙ negatur conſequẽtia. q² terminus
ſingularis ſignificat naturaz incõicabi-
lem nam ex impoſitõe ſibi repugnat ad
ditio ſigni vl̃is. ſed terminus cõis licet
non habeat niſi vnuz appellatuz: ſigni-
ficat tñ naturam multis cõicabilez. ideo
ſibi poteſt addi ſignũ vniuerſale. Ad
terciuz dicitur ꝙ hoc ſignuz oĩs bene de
notat terminuz cõem cui additur accipi
pro pluribus. non ſimpliciter: ſed ſub cõ
ditõe. ſ. ſi habeat plura ſuppoſita. Ad
quartuz dicitur ꝙ licz terminus commu
nis cuius natura poteſt ſaluari taz in exi
ſtentibus ꝙ̄ in non exiſtentibus poſſit
ſupponere pro non exiſtentibus tamen
terminus communis cuius natura ſalua
tur tantuz in exiſtentibus ſuppoſitis nõ
poteſt ſupponere pro non exiſtentibus
quando ponitur cum iſto verbo eſt.

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

Ad quintuʒ dicitur ꝙ negatur antecedens ⁊ ad probationeʒ dicitur ꝙ nõ ſequitur quidam fenix eſt corruptus ergo quidam fenix non eſt. qꝛ in iſta quidam fenix eſt corruptus. fenix ſupponit taʒ pro preſentibus ꝙ̄ pro preteritis. ſʒ in iſta quidam fenix non eſt. ſupponit ꝓ preſentibus tm̄. ideo iſta eſt vera om̄is fenix eſt.

c Circa predicta. Poſtꝙ̄ autor determinauit de hoc ſigno oïs oſtendendo qualiter diſtribuat. hic conſequenter ad maioreʒ noticiā coruʒ que dicta ſunt mouet tria ſophiſmata quorum primum eſt oïs homo eſt ⁊ quodlibet differens ab eo eſt non homo. quod quidem ſophiſma probat et improbat quod clare patet in textu cum ſolutione eiuſdem. Pro ſecundo ſophiſmate ſciendum ꝙ ſm̄ ſophiſma eſt oïs hõ ⁊ alius hõ ſunt. quod quideʒ ſophiſma probatur ſic. ſortes et alius homo ſunt. plato ⁊ alius homo ſunt ⁊ ſic ꝺ alijs. ergo omnis homo ⁊ alius hõ ſunt Improbatur auteʒ ſic alius ſupponit ꝓ diuerſo ab omni homine. ſed nõ eſt aliquis homo diuerſus ab omni homine. ergo ſophiſma eſt falſum. quod conceditur. Et ad probationem reſpondet autor in textu ꝙ peccat ſm̄ fallaciam figure dictionis. arguendo a pluribus determiatis ad vnam determinataʒ reſpectu huius termini alius. vnde ſi iſte terminus alius pro eodem in numero acciperetur in ſingulis partibus antecedentis: tunc vna pars antecedentis eſſet falſa: vt ſi acciperetur pro ſorte: tunc quādo inductio veniret ad ſortem dicendo ſortes et alius homo ſunt. illa pars eſſet falſa. qꝛ denotaret ꝙ ſortes eſſet alius a ſe ipſo Aliter ſoluit autor ꝙ ibi eſt fallacia accidentis quia licet ſortes ⁊ plato ⁊ ſic ꝺ alijs poſſint inferre hoc totuʒ in quantitate omnis homo ſm̄ ſe: non tamen vt ſtat ſub hoc adiuncto ⁊ alius homo ſunt immo omnis homo hic accidit ſorti ⁊ platoni. ⁊ ſic de alijs. ſm̄ ꝙ accipiuntur cum hoc adiuncto ⁊ alius homo ſunt. ratione cuius autor ponit vnam regulam in textu de fallacia accidentis que ſatis clara eſt.

Secundo ſciendum ꝙ conſequenter autor mouet tercium ſophiſma. ⁊ eſt iſtud oïs homo eſt omnis hõ. quod probat inductiue primo: ⁊ ſecundo improbat. probatur ſic. quia ibi idem predicatur de ſe ipſo. ergo ſophiſma eſt verum. Improbatur ſic ſua contradictoria eſt vera. ſ. hec q̄dam homo non eſt omnis hõ. igitur ip̄m eſt falſum. Item bene ſequitur omnis hõ eſt oïs homo. ſortes eſt homo: ergo ſortes eſt omnis hõ concluſio eſt falſa. ergo aliqua premiſſarum: non minor. ergo maior que eſt ſophiſma. Solutio ſophiſma eſt ſimpliciter falſuʒ vt oſtendunt ratões improbantes. Ad primaʒ probationeʒ dicitur ꝙ peccat ſm̄ fallaciam conſequentis ab inſufficienti inductione. quia debʒ fieri inductio a parte predicati dicendo ſor. eſt omnis hõ plato eſt omnis hõ. ⁊ ſic de alijs. Ad aliaʒ negatur antecedens. qꝛ ibi non predicatur ideʒ de ſe ipſo. ſed predicatur omnis hõ. de hoïe ſumpto pro quolibet ſuoꝝ ſuppoſitoꝝ. Tercio ſciendū ꝙ hoc ſignuʒ oïs adiunctuʒ predicato ꝓpoſitionis qn̄qꝫ reddit propoſitõneʒ falſaʒ ⁊ qn̄qꝫ non. ſi eniʒ predicatuʒ ſit terminus cõis habēs actu plura ſuppoſita quorum numerus ſit indeterminatus ſiue ſit numeri ſingularis ſiue pluralis ſemper ꝓpoſitio eſt falſa ſʒ ſi predicatū habeat plura ſuppoſita quoruʒ nnmerus eſt determinatus propoſitio poteſt eſſe vera ſi ſumat̄ in plurali numero. vt demonſtratis duodeci apoſtolis vere dicitur iſti ſunt om̄es apoſtoli. ſʒ ſi predicatum habeat vnicum ſuppoſituʒ actu. ⁊ ſumatur in ſingulari numero propoſitio eſt v̄a. vt iſte ſol eſt omnis ſol. ſi auteʒ ſumatur in plurali numero ē falſa vt iſte ſol eſt oïs ſol. ſi aūt ſumat̄ i plr̄i nūero eſt falſa vt iſte ſol ē om̄s ſoles

Quarto ſciēduʒ ꝙ hoc ſignū oïs diuerſimode ſe hʒ qn̄ addit̄ p̄dicato et ſubiecto: quia qn̄ additur predicato eſt ps ipſiꝰ p̄dicati. ſʒ qn̄ addit̄ ſubiecto. nõ ps ſubiecti ſʒ ē diſpoſitio eiꝰ vt cū dicit̄ oïs hõ currit. hõ per ſe ē ibi ſubiectū. ſed cuʒ dr̄ oïs hõ ē oïs hõ. hoc totū oïs hõ ē p̄dicatum. Et q̊ patʒ ꝙ p̄dicatuʒ ꝓpõnis affirmatiẽ q̊ ad ſe totū nunꝙ̄ diſtribuit̄ ſʒ bn̄ ps eiꝰ. ſʒ p̄dicatū ꝓpõis negatiẽ bn̄ diſtribuit̄. et hoc fit ꝑ negatõem q̄ hʒ v̄tuteʒ diſtribuēdi illud qꝺ ſequit̄ ip̄am ſiue mediate ſiue imediate. Cõtra p̄dicta ar̄ p̄io ſic adaʒ dr̄t ab oī hoïe q̄ ē ⁊ tn̄ nõ ē nõ hõ vt patʒ ꝑ porphiriuʒ i p̄dicabilibꝰ dicēteʒ ſiue ſor ſit ſiue nõ ſit ſemꝑ ē hõ ⁊ aïal. g̊ ſophiſma eſt falſuʒ. Scꝺo ſic ſor. non ē oïs hõ g̊ dr̄t ab oī hoïe qꝺ falſuʒ eſt qꝛ ipſe eſt hõ

Tercio ſic. oïs hõ ⁊ hõ pictꝰ ſūt ſed hõ pictꝰ ē aliꝰ ab oī hoïe. g̊ ſophiſma eſt veꝝ

Quarto ſic oïs hõ nõ eſt ſolꝰ. g̊ oïs hõ ⁊ aliꝰ hõ ſūt. Quīto ſic oïs hõ ⁊ oïs hõ idē ſūt igit̄ vnū põt p̄dicari. ⁊ ſic iſta erit v̄a oïs hõ ē oïs hõ. Ad primū dr̄ ꝙ adā nõ eſt hõ exiſtēs ſiue pn̄s ꝓ q̊ tenetur hõ i ſc̄a ꝑte ſophiſmat̄ſ. Ad ſm̄ negat̄ ꝯn̄a. qꝛ negatio iclūſa i hoc verbo dr̄t poſita i ꝯn̄te plus negat ꝙ̄ negtio poſita in an̄te. ⁊ iõ dʒ ſic inferri ſortes nõ ē oïs hõ. g̊ dr̄t ab aliq̊ hoïe ⁊ ad hoc ꝙ poſſet iſerri ſortes dr̄t ab oī hoïe deberet ſic aſſumi ſor. ē nullꝰ hõ. qꝺ ē falſuʒ. Ad tercium negat̄ ꝯn̄a. qꝛ hoc rl̄m aliꝰ dʒ iferre ſuum an̄s vniuoce ꝓ hoïe viuo ⁊ homīe picto.

Ad quartū dr̄ ꝙ ſolꝰ põt excludere ab oī hoïe ſimplr̄ ⁊ ſic ꝯn̄s ē falſuʒ vel põt excludere ab oī hoïe deriate ſigillatiʒ ſūpto ⁊ ſic ē veꝝ ⁊ hoc mõ nõ valet ꝯn̄a. Ad quintum dr̄ ꝙ ſi oïs homo ⁊ oïs hõ capiantur materialiter ſic ſunt eadem. ⁊ hoc modo ſophiſma eſſet veꝝ: ſʒ ſi capiantur ſignificatiue. non ſunt eadem vt patuit in quarto notabili.

Equit̄ de hoc ſigno nullꝰ.

s Poſtq̄m autor determiauit de hoc ſigno oïs. qꝺ ſignificat qm̄ vlr̄ affirmatiẽ. hic ꝯn̄ter deteriat de hoc ſigno nullꝰ. qꝺ ſignificat qm̄ vlr̄ negatiẽ vnde ſignificat ideʒ cum hoc ſigno oïs cū negatione poſtpoſita iõ oïs nõ ⁊ nullus eq̄pollent. vn̄ nullꝰ ꝯponitur de non ⁊ vllus. ideo ſicut nõ vllꝰ eq̄pollet oïs nõ. ita ſimiliter nullꝰ. vn̄ nullus ꝯuenit cuʒ hoc ſigno oïs eo qꝺ eſt ſignū diſtributim plurium partium ſubiectiuarum.

Primo ſciēduʒ ꝙ ꝙ̄uis hoc ſignū nullus in ſe ſit vnū ⁊ vnicā i ſe hēat v̄tuteʒ diſtribuēdi tn̄ reſpectu eoꝝ que ſuſceptiua ſunt ſue diſtributionis virtꝰ eius eſt duplex vt patʒ in regula quaʒ de ip̄o ponit autor in textu. ſ. quotienſcunqꝫ hoc ſignū nullus imediate adiūgit̄ terio cõi ip̄m mobiliter ꝯfundit ⁊ diſtributiẽ. ⁊ ſimiliter terīm cui mediate adiūgit̄. ⁊ iꝺo taʒ ſubiectum ꝙ̄ p̄dicatuʒ ꝓpõis vlïs negatiue diſtribuit̄ dum tn̄ fuerit terminꝰ cõis vt patet dicēdo nullꝰ hõ eſt aſinus ſbi. n. tam hõ ꝙ̄ aſinꝰ diſtribuit̄. q̄a ſub vtroqꝫ põt fieri deſcēſus ⁊ cā huiꝰ regl̄e eſt. qꝛ hoc ſignū nullꝰ ſignificat qm̄ vniuerſaliter ideo diſtribuit terīm cui imediate adiungit̄ ⁊ qꝛ ſignificat etiā negatiue: ideo põt diſtribuere terīm cui imediate adiungitur. ⁊ ex iſto patʒ q̄re vlïs negatia põt conuerti ſimplr̄ Scꝺo ſciendu eſt ꝙ circa hoc ſignuʒ nullꝰ. autor mouet tale ſophiſma. ſ. nullꝰ hõ eſt oïs homo. qꝺ probat̄ ſic. ſor. nõ ē oïs hõ plato nõ eſt oïs hõ ⁊ ſic de alijs. g̊ nullꝰ hõ eſt oïs hõ. Item ſua ꝯ̄dictoria eſt falſa. ſ. hec aliquis hõ ē oïs hõ g̊ ſophiſma ē verum. Improbat̄ aūt ſic. ibi predicatur oppoſitum de oppoſito. g̊ ſophiſma eſt falſum. Solutio. ſophiſma eſt veꝝ: ⁊ improbatio aſſumit falſuʒ qꝛ ibi nõ predicatur oppoſituʒ de oppoſito ſed remo-

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

uetur eſſe omẽꝫ hoiem a q̊libꝫ ſuppoito
hois. Tercio ſciẽdum ꝙ ſicut hec eſt
vа null⁹ hõ eſt ois hõ ita ⁊ hec null⁹ hõ
ẽ null⁹ hõ ibi.n. remouet̃ eſſe nulluꝫ ho
miẽꝫ ab hoie pro q̊libet ſuppoſito ſuo.
vñ iſta null⁹ hõ eſt nullus hõ. eq̃pollet
huic ois hõ eſt aliq̃s hõ ꝑ q̃rtaꝫ reglaꝫ
eq̃pollentiaꝝ nec dꝫ ſumi aliq̃s pro ali
q̊ deteteriato ſuppoito hois cum dĩ ois
hõ eſt aliq̃s hõ. ſꝫ dꝫ ſumi vage ⁊ inde
teriate.iſta aũt null⁹ hõ eſt ois hõ eq̃pol
let iſti ois hõ eſt nõ ois hõ.i. ois hõ eſt
aliquis hõ nõ:que ſtat in veritate cũ iſta
ois hõ eſt aliquis hõ. Quarto ſcien-
duꝫ eſt ꝙ hoc ſignũ null⁹ qñqꝫ ẽ ſimul
diſtributiuuꝫ ⁊ reſtrictiuũ:vt cũ dĩ null⁹
hõ eſt mulier.ſed hoc ẽ rõne diuerſoruꝫ
eſt.n. diſtributiũ rõe ſui ſignificati qꝛ ſi
gnificat qm̃ vlr ſed eſt reſtrictiũ ratõne
ſui modi ſignificãdi q̇ eſt gen⁹. vñ hoc
ſignũ nullus nõ põt ſumi collectiẽ: ſicut
hoc ſignũ ois.⁊ hoc eſt rõne negationis
q̃ꝑ includit rõne cui⁹ ſemꝑ hꝫ diſtribuere
⁊ diuidere ⁊ nunq̃ꝑ colligere. Contra
p̃dicta arguit̃ primo ſic cum dĩ hõ eſt null⁹a
ſinus:ibi hõ non diſtribuit̃.⁊ tñ ſibi ad-
iungitur mediate hoc ſignũ nullus. g̊ cõ
tra primam reglam textus. Scdõ ſic.
bene ſequit̃ null⁹hõ eſt ois hõ.g̊ nullus
hõ eſt ſortes.ſed ꝯñs eſt falſuꝫ g̊ et añs
Tercio ſic.illa ꝓpõ eſt falſa cui⁹pre
dicatuꝫ de nullo verificat̃ de quo ſubiec
tuꝫ verificat̃.ſed ſic ẽ de iſta null⁹hõ eſt
ois hõ qꝛ nullus hõ verificat̃ de aſino ⁊
equo ⁊ ſic de alijs.⁊ tñ de nullo illoꝝ ve
rificat̃ ois hõ g̊ ſophiſma eſt falſum.
Quarto ſic.null⁹ ⁊ ois hõ cõtrariant̃.
ſed null⁹ hõ verificat̃ de nullo homie g̊
ois hõ nõ verificat̃ de nullo hoie.alias
contraria verificarent̃ de eodẽ g̊ ſophiſ
ma eſt falſuꝫ. Quinto ſic bene ſequit̃
null⁹ hõ eſt nullus hõ g̊ nullus hõ ẽ nõ
ſortes.ſed ꝯñs eſt falſuꝫ qꝛ plato eſt nõ
ſortes.g̊ ẽ falſa iſta.null⁹ hõ eſt null⁹hõ.

Ad primuꝫ iſtoꝝ dĩ ꝙ in illa ꝓpõne il
lud ſignuꝫ nullus non adiungit̃ illi terio
hõ nec mediate nec imediate. qꝛ ſignum
ſolũ dĩ adiungi illi q̇d ſequit̃ ipm̃ ⁊ ſoluꝫ
in illud põt agere. Ad ſm̃ negat̃ aſſũp
tuꝫ.ibi eniꝫ nõ bene arguit̃ qꝛ nõ bene ſequit̃
null⁹ hõ eſt ois hõ.g̊ nullus hõ eſt ſortes
qꝛ nõ dꝫ ſic ſubſumi ſub illo p̃dicato ois
hõ deſcendẽdo null⁹ hõ ẽ ois hõ g̊ null⁹
hõ ẽ ſoꝛ. null⁹ hõ eſt plato. ⁊ ſic de alijs.
ſed dꝫ ſic ſubſumi null⁹hõ ẽ ois hõ.g̊ nul
lus hõ eſt res que ſit ois hõ. Ad terci
um dĩ ꝙ ſi nullus hõ accipiatur materia
liter ſiue pro toto in q̃ntitate null⁹hõ.ſiue
accipiat̃ poſitiẽ ita ꝙ virtute intellect⁹ ac
cipit̃ ꝓ aliqua re q̇ eſt null⁹ hõ vt pro aſi
no vel pro lapide ſic ſophiſma bene eſſet
falſuꝫ.ſed ſi accipiat̃ ſignificatiẽ ita ꝙ hõ
ſit ſubiectuꝫ. ⁊ nõ hoc totũ null⁹ hõ: ⁊ ſic
eſt veꝝ. Ad quartũ dĩ.ꝙ ꝯ̃ria bñ veri
ficant̃ de eodẽ negatiue. vt de eodẽ puta
de rubeo vere dĩ ꝙ nec eſt album nec ni-
gruꝫ. ⁊ ita cũ dĩ nullus hõ eſt ois hõ.ibi
remouet̃ eſſe nullũ hoiem ab oi homie:⁊
cũ dĩ null⁹ hõ eſt null⁹ hõ ibi remouetur
eſſe nullũ hoiem ab oi hoie.⁊ ita ois hõ
⁊ nullus hõ negantur de eodem homine
Ad q̇ntum negat̃ aſſumptũ ꝙ ibi arguit̃ a
diſtributione inferioris ad diſtributõem
ſuperioris. qꝛ arguit̃ ac ſi ſic diceret̃ õnis
hõ nõ eſt null⁹ hõ.g̊ ois hõ eſt nõ ſortes
nõ ſoꝛ.n.in pl⁹ ſe hꝫ q̃ꝑ null⁹ hõ. vñ datur
talis regula. Quotiẽſcũqꝫ i aliq̃ ꝓpõe po
nit̃ vlẽ vlr ſumptũ negatiẽ nõ dꝫ fieri ſub
ſumptio ſub illo p̃dicato rõne diſtributio
nis ſibi ꝯuenient̃ ꝑ ſignũ vlẽ.ſed rõne di
ſtributõis ſibi conueient̃ rõe negatõis.⁊
ideo dꝫ ſic argui null⁹ hõ eſt nullus hõ.g̊
null⁹ hõ eſt res q̇ ſit null⁹hõ:puta lapis ⁊
nõ ſic.g̊ null⁹ hõ eſt nõ ſoꝛ. vel plato. ſilr
hic null⁹ hõ eſt ois hõ. g̊ null⁹ hõ eſt res
que ſit ois hõ.Et notãdum ẽ ꝙ iſta:null⁹
hõ eſt ois hõ dꝫ ſic conuerti. g̊ nihil exi-
ſtens omnis homo eſt aliquis homo.

Sequit̃ de hoc ſigno nihil.

Poſtq̃ꝑ auctoꝛ deteriauit de hoc
ſigno null⁹. hic ꝯñter deteriat de
hoc ſigno nihil. Cui⁹ ordinis rõ eſt. quia
hoc ſignũ nihil vltra hoc ſignũ null⁹ iclu-
dit terim̃ recipiẽteꝫ ei⁹ diſtributõem:ideo
hoc ſignũ null⁹ ſimplici⁹ ẽ q̃ꝑ hoc ſignum
nihil rõne cui⁹ prius ẽ deteriatuꝫ de ipſo
Primo ſciẽduꝫ eſt ꝙ hoc ſignuꝫ nihil ẽ
ſignuꝫ diſtributiũ ſubiecti ⁊ i hoc ꝯuenit
cũ his ſignis ois ⁊ null⁹. ſed dr̃t prio ab
hoc ſigno ois qꝛ ois ſignificat qm̃ vlr af
firmatiẽ:nihil aũt ſignificat qm̃ vlr nega
tiue.dr̃t etiã ab hoc ſigno null⁹:qꝛ icludit
terim̃ receptiꝫ ſue diſtributõis.vñ nihil.i.
nulla res. ⁊ ibi res ẽ termin⁹ recipiens di
ſtributõem iportatã ꝑ hoc ſignũ nihil.Ex
iſtis patꝫ ꝙ ſicut hoc ſignũ nullus diſtri-
buit terim̃ ſeq̃nteꝫ ipſuꝫ tã mediate q̃ꝑ im
mediate:ita ſilr hoc ſignũ nihil diſtribuit
eniꝫ terim̃ i ipſo incluſuꝫ qui ſe hꝫ vt ter
min⁹ imediate ſequẽs.diſtribuit etiã ter-
miꝫ poſitũ a ꝑte p̃dicati qui ſe hꝫ vt teri⁹
mediate ſeq̃ns ipꝫ. Scdõ ſciẽduꝫ eſt ꝙ
ad maioreꝫ notificatõem hui⁹ ſigni nihil
auctoꝛ mouet vnũ ſophiſma in textu.Et ẽ
iſtud nihil vidẽs ẽ aliq̃d vidẽs.Cui⁹ ꝓba
tio ⁊ iprobatio ſatiſ patent in textu.⁊ ſub-
iungit ꝯñter q̃ndaꝫ ſolutõem ãtiq̊ꝝ q̇ di-
cebant ibi eſſe ãphibologiã ex diuerſita-
te caſus ſm̃ ꝙ nihil põt eſſe nti caſ⁹ vel ac
ti caſ⁹.ſed.ꝓ.h. iprobat dictã ſolutõem.qꝛ
in vtroqꝫ ſenſu ſophiſma eſt falſuꝫ.iõ ad
ſoluendum ipm̃ dꝫ ſimpliciter negari.põt
tñ diſtingui ne aliq̃s videat̃ ſuã multipli
citatem ignorare. ⁊ etiã vt meli⁹ videatur
q̃liter in vtroqꝫ ſenſu ſit falſuꝫ Tercio
ſciẽduꝫ eſt ꝙ antiqui aliter diſtinguñt dic
tum ſophiſma. ⁊ dicũt ꝙ ibi põt eſſe com
poſitio ſm̃ ꝙ negatio incluſa i hoc ſigno
nihil põt ferri ad copulam ⁊ ſic eſt cõpoſi
ta vel ad illud ꝑticipium videns ⁊ ſic eſt
diuiſa. vñ ſi iſtud ſignum nihil ſit acti ca
ſus dicta ſolutio eſt ſimplr reprobanda.
qꝛ vt patet per regulã poſitaꝫ in textu ne
gatio incluſa in hoc ſigno nihil dum eſt
accuſatiui caſus non põt ferri ad copu-
lam. Cum diſtributio in ipſo incluſa nõ
diſtribuat predicatum.ſed qñ nihil ẽ no
minatiui caſus tunc ex quo diſtributum
poteſt ferri ad predicatum ita etiam ne
gatio incluſa in hoc ſigno.nihil põt fer-
ri ad copulam.⁊ ita ſecundum hoc vide
tur ꝙ ipſum ſophiſma poſſet diſtingui.
ſed tamen vt dictum eſt de ſolutione p̃-
cedenti iſta diſtinctio non ſoluit ſophiſ-
ma. quia in vtroqꝫ ſenſu ipm̃ eſt falſuꝫ.
Quarto ſciendum eſt ꝙ conſequen-
ter autoꝛ ſoluit dictum ſophiſma ſecun-
dum eius propꝛiam opinionem dicens:
ꝙ predictuꝫ ſophiſma eſt ſimpliciter fal
ſum. Et ad probationem reſpondet ꝙ
peccat ſm̃ fallaciam figure dictionis ar
guendo a plurib⁹ determinatis ad vnaꝫ
determinataꝫ reſpectu huius termini vi
dens. Tamen pro iſta ſolutione opoꝛtꝫ
ſupponere ꝙ iſtud ſignum nihil poſituꝫ
in conſequente ſit accuſatiui caſus ⁊ ꝙ
non poſſit diſtribuere iſtum terminum
videns ſi eniꝫ nihil eſſet nominatiui ca
ſus ⁊ diſtribueret iſtum terminuꝫ vidẽs
in conſequenti: tunc non argueret̃ a plu
ribus determinatis ad vnam determia-
tam.ſed eſſet bona inductio.⁊ ſicut ꝯñs
eſſet falſum:ita ⁊ antecedens.debꝫ.n.in
ferri ſic iſta res non videns eſt aliquid
videns et iſta res non eſt aliquid vi-
dens ⁊ ſic de alijs ergo nihil videns eſt
aliquid videns modo omnes iſte p̃miſ
ſe ſunt falſe ſicut ⁊ conſequens. Aliter
autem ſoluit autoꝛ in textu dicens ꝙ ibi
eſt fallacia accidentis quia in premiſſis
videre attribuitur omnibus ſuppoſitis
huius quod eſt nihil videns ſm̃ ſe ac-
ceptis.⁊ non ſm̃ ꝙ vniuntur in hoc toto
nihil videns. Contra predicta argui
tur primo ſic. omne ſignum diſtributi-
uum debet aliquid ſignificare.ſ. diſpoſi

VNiVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

tionem ſubiecti inquantum ſubiectum.
ſed hoc ſignum nihil nullam rem ſigni-
ficat. ꝑmo dicit negationem cuiꝰlibet rei
ergo nõ eſt ſignum diſtributiuum. Se
cundo ſic. nihil ſignificat qm̃ vl'r ⁊ etiaz
ſignificat terminuz ſuſceptiuum diſtribu
tionis eius ergo eſt equiuocum ⁊ ꝑ ꝯñs
ſophiſma debet diſtingui. Tercio ſic
nihil vt iam dictum eſt ſignificat terim
recipientem diſtributõem eius. ergo cuz
hic ſolum determinetur de ſignis diſtri-
butiuis hic non eſt determinandum de
ipſo. Quarto contra regulam poſitaz
in textu q2 diſtributio imꝑtata per ſignũ
negatiuũ bene fertur in ſubiectum pro-
poſitionis non autem negatio ergo con
tra regulam. Quinto diſtributio ĩpor
tata per hoc ſignum nihil fertur in pre-
dicatum materiale. negatio autem fer-
tur ſolum ſupra copulam: ⁊ non ſupra p̃
dicatum ergo contra regulã. Ad pri
muz iſtoꝝ dicĩ ꝙ licet hoc ſignuz nihil
nõ ſignificat aliq̃m rem poſitiam. tñ ſi-
gnificat aliq̃d priuatiẽ ⁊ negatiue: ⁊ hoc
fundatum eſt in affirmatione. ideo hoc
ſufficit ad hoc ꝙ ſignum ſit diſtributiuũ

Ad ſm dĩ ꝙ licet hoc ſignum nichil
ſignificat illa duo tñ ſignificat illa ꝑ mo
dum vnius ideo nõ eſt equiuocum.

Ad tercium dĩ. ꝙ hic pꝛĩcipaliter de
terminatur de hoc ſigno nihil prout di-
ſtributiuũ eſt: ⁊ incidentaliter ſolum oſtẽ
ditur ꝙ ĩportat terim recipiẽtem eiꝰ di-
ſtributõem. Ad quartũ dĩ ꝙ in ſigno
vl'i negatiuo duplex eſt v̓tus diſtribuen
di: q̃dam eſt que cõuenit ipſi ſigno ꝑ ſe
⁊ inq̃ntum ſignificat qm̃ vl'r: ⁊ iſta bene
fertur in ſubiectum. alia eſt v̓tus diſtri-
buendi que ꝯueĩt ipſi ſigno ex ꝯñti rõne
negatõnis q̃ ĩcludit ⁊ de illa v̓tute ĩtelli
giĩ regula. Ad q̃ntuz dĩ ꝙ licz nega
tio primo ⁊ ꝑ ſe ſoluz feratur in copulaz
tñ ex ꝯñti bene ferĩ in p̃dicatuz materia
le ipſum diſtribuendo.

**Sequitur de ſignis diſtri-
butiuis duorum.** Poſtq̃ de
teriauit autoꝛ de ſignis diſtribu
tiuis pluriuz. hic ꝯñter deteriat de ſignis
diſtributiuis duoꝝ. Cuiꝰ ordinis ⁊ rõ eſt.
q2 diſtributio dicitur q̃ſi vniꝰ in pl'a diuĩ
ſim facta ꝑtitio: ⁊ ſic q̃to aliquid ad pl'a
diſtribuit tanto ꝑfectioꝛi mõ ſibi conueit
natura diſtributõis. ⁊ iõ prius deteriatur
de ſignis diſtributiuis pl'iz. q̃ de ſignis di-
ſtributiuis duoꝝ. Primo ſciẽdum eſt ꝙ
ſicut ſe hñt oĩs ⁊ nullꝰ ita eodẽmõ ſe hñt
vter ⁊ neuter. ſicut eniz nullꝰ includit oĩs
cum negatione poſtpoſita ⁊ valz tm̃ ſicut
oĩs non. ita neuter valz tm̃ ſicut vter non
negatõne poſtpoſita. vñ neuter eſt idẽ ꝙ
vterq3 ñ. dñt aũt ab eis. q2 oĩs ⁊ nullꝰ ſũt
diſtributiua pluriuz vterq3 aũt ⁊ neuter ſo
lum diſtribuunt pro duobꝰ per demõſtra
tõem oſtenſis. vnde neuter etiã ꝯuenit cũ
hoc ſigno nihil q2 ſicut nihil diſtribuit te
rminuz ipſuz ſequentez tam mediate q̃m
ĩmediate ſimiliter ⁊ neuter. Scd̃o ſciẽ
dum ꝙ circa hoc ſignum vterq3: auctoꝛ
mouet tale ſophiſma videlicet ſuppoſito
ꝙ ſoꝛtes dicit deum eſſe ⁊ plato dicat ho
miez eſſe aĩal. ⁊ ambo ſimul dicant hoĩez
eſſe aſinum: querĩ de virtute huiꝰ ſophiſ
matꝭ ab vtroq3 iſtoꝝ enũtiatuz eſt veruz
cuiꝰ probatio ⁊ improbatio ſatis patent ĩ
textu conſequẽter autoꝛ ſoluit dicẽ ſophi
ſma dicens ꝙ ipſuz eſt veꝝ. ⁊ improbatio
peccat ſm fallaciam accidentis ſicut hic
homo eſt ſpecies ſed non eſt aliquis ho
mo niſi ſoꝛtes aut plato ⁊ ſic de alijs g̊ ſoꝛ
tes vel plato eſt ſpẽs. ibi eſſe ſpẽs ꝯ̇e con
uenit homini. ⁊ ꝑ hoc inferĩ de ſoꝛte cui
non conuenit. Similiter cuz dĩ in impro
batione huiꝰ ſophiſmatis. ab vtroq3 iſto-
rum enunciatuz eſt veꝝ. ſed nihil eſt enũ
ciatum ab vtroq3 iſtoꝛum niſi hominem
eſſe aſinũ g̊ hoĩez eẽ aſinũ eſt veꝝ ibi eſt
fall'a accñtis: q2 eſſe veꝝ in ſophiſmate at
tribuitur enunciato in communi cui vere

conuenit. ⁊ per hoc infertur de hoc ꝑticu
lari enunciato hoĩem eſſe aſinum cui nõ
conuenit. Tercio ſciẽdum ꝙ conſequẽ
ter autoꝛ ponit vnã aliã ſolutõem antiq̊ꝝ
dicentiũ ꝙ ſophiſma eſt ſimpliciter falſuz
⁊ ꝙ probatio peccat ſm fallaciam figure
dictionis arguendo a pluribꝰ determitaſ
ad vnã deteriataz rõne huiꝰ termini veꝝ
⁊ rõne huiꝰ termini enunciatuz. Sz vt di
cit autoꝛ in textu prima ſolutio eſt melioꝛ
⁊ ſubtilioꝛ ideo dicendum eſt ꝙ enuncia
tum in p̃miſſis. habet ſuppõem deteria-
tam. ſed in concluſione ſupponit ſimplici
ter: non tñ ſic ꝙ nullo modo ſtet pro infe
rioꝛibus. ſed ꝙ non ſtat pro inferioꝛi de-
teriato rõne cuius poſſet reddi loquutio
vera. Quarto ſciẽduz ꝙ circa hoc ſig-
num neuter autoꝛ mouet tale ſophiſma. ſ.
neutrum oculum habendo tu potes vide
re. Cuius probatio ⁊ improbatio ſatis pa
tent in textu. Deinde ſoluit ipſum dicens
ꝙ ſimpliciter eſt falſum ⁊ ad probatõnem
dicit ꝙ peccat ſm accñs. videre. n. ꝯ̇e cõ
uenit ꝑtibus. ſ. oculo dextro ⁊ ſiniſtro per
ſe acceptis ideo non hñdo ſiniſtrum ad-
huc potes videre per dextruz oculuz ⁊ e-
contra. ⁊ ꝓpter hoc infertur de ipſis ſm
ꝙ ſtant ſub hoc toto neutꝝ oculuz hñdo
⁊ tñ ipſis vt ſic non conuenit ideo ibi eſt
fallacia accñtis. deberet eniz argui ſic nec
dextrum oculum habendo nec ſiniſtrum
oculuz hñdo tu potes videre: g̊ neutꝝ o
culũ hñdo tu potes videre. ⁊ ſic añdens
eſſet falſum ſicut ⁊ conſequens. Cõtra
predicta arguitur primo ſic. non ponun-
tur aliqua ſigna diſtributiua trium aut q̃
tuoꝛ. ergo non debent poni ſigna diſtri-
butiua duorum. Secundo ſic. ſignum
vniuerſale ſecundum variationem termi
ni cui adiungitur vt dictum eſt prius de
hoc ſigno omnis ergo quando vter ⁊ neu
ter ponuutur cum terminis habentibus
plura ſuppoſita quam duo diſtribuẽt pro
pluribus. Tercio ſic ſi neuter eſſet ſiꝰ

gnum vl'e iſte eſſent contradictoꝛie neu
ter homo currit ⁊ alter homo currit ⁊ tñ
poſſunt ſimul eſſe vere ergo contradic-
toꝛie eſſent ſimul vere: quod eſt falſum.
ergo neuter non eſt ſignum vl'e diſtribu
tiuuz. Quarto ſic. ſi iſte terminꝰ enun
ciatum in premiſſis probationibus pri-
mi ſophiſmatis ſupponeret determiate:
⁊ in concluſione ſimpliciter ſicut dictum
eſt ſequeretur ꝙ probatio peccat ſcd̃m
fallaciam figure dictionis arguendo a
perſonali ſuppõne ad ſimplicem. ⁊ ſic ꝓ
batio eſſet nulla. Quinto ſic cõtra ſm
ſophiſma q2 in probatione eiꝰ arguitur
a partibus in quantitate ad ſuum totuz
g̊ eſt bonus locus dialeticus ⁊ ſic ꝓbatõ
non peccat ſm fallaciaz accñtis. Ad
primuz iſtoꝝ dicitur ꝙ negatur conſeq̃n
tia q2 iſta ſigna oĩs ⁊ nullus ſufficienter
diſtribuunt pro tribus ⁊ quatuoꝛ. ſz nõ
pꝛopꝛie pro duobus quia de duobꝰ non
dicimus omnis. ideo conuenienter po-
nuntur aliq̃ ſigna diſtributiua duoꝝ.

Ad ſm dĩ ꝙ nõ eſt ſimile de iſtis du
obus ſignis ⁊ alijs. q2 alia ſigna diſtri-
butiua ſunt impoſita ſic ꝙ poſſent diſtri
buere terim adequate pro oĩbus ſuis ſu
ppoſitis. ſz iſta duo ſigna vter ⁊ neuter
ſunt ĩpoſita vt diſtribuerẽt ſolũmõ pro
duobus per demonſtratõnem oſtenſus.

Ad terciũ dĩ ꝙ ſi capiatur alter inde
finite ſic ꝙ poſſit ſupponere ꝓ alijs ab
his que diſtribuunĩ ꝑ neuter. ſic dicte ꝓ
poſitiones non eſſent contradictoꝛie ſed
ſi capiatur alter vt dicit partitõem ſeu ꝑ
tem huius quod diſtribuiĩ per neuter:
ſic dicte ꝓpões ſunt ꝯ̃dictoꝛie. nec vt ſic
poſſent ſimul eſſe vere. Ad q̃rtuz dĩ
ꝙ duplex eſt ſuppõ ſimplex. q̃daz ẽ teri
cui repugnat ſtare pro ſuppoſitis. et ſic
arguendo a ſuppoſitione perſonali ad
ſuppoſitionem ſimplicem hoc modo ac
ceptam non bene arguitur. alia eſt ſup-
poſitio ſimplex que conuenit termio cui

UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

non repugnat ſtare pro ſuppoſitis. ſed
ſtat pro ſuppoſitis indefinitis. ⁊ arguen
do a ſuppoſitione perſonali ad ſimplicē
hoc modo acceptam non eſt fallacia fi
gure dictionis. Ad quintum dr̄ ꝙ in
dicta probatione arguitur a partibus in
q̄ntitate ad ſuum totum reſpectu ꝑdica
torum ponentium differentiam inter to
tum ⁊ partes. ⁊ iō nō bñ ar̄ ſed probatio
peccat ſm̄ accn̄s.

Equitur de negatōe.

S Poſt quaꝫ autor deteriauit de ſignis
diſtributiuis ꝑtium ſubiectiua-
rum. hic conſeq̄nter deteriat de negatio
ne q̄rendo vtꝝ negatio hēat vim diſtri
buendi. Cuius ordinis rō eſt. qꝛ in iſto
tractatu autor principaliter intendit de-
terminare de ſignis diſtributiuis. ⁊ quia
negatio proprie non diſtribuit. ideo priꝰ
deteriatum eſt de ſignis diſtributiuis ꝑ
tium ſubiectiuarum q̄ꝫ de negatione. q̇a
tñ negatio per accn̄s diſtribuit pro par-
tibus ſubiectiuis. ideo imediate poſt ſi
gna diſtributiua ꝑtiuꝫ ſubiectiaꝝ detiat
de ipſa negatōne an̄ꝙ detiat de ſignis
diſtributiuis ꝑtiuꝫ itegralium. Prio
ſciēdum eſt. ꝙ negatio pōt capi dupli-
ter vno mō pro oratione negatiua ⁊ iſto
modo non ſumitur hic. Alio aūt modo
capitur pro inſtrumento negandi ſiue ꝑ
ſigno negatio cuiuſmodi eſt hoc aduer
bium non. ⁊ hoc mō pōt capi duplr̄. vno
mō negatiue ſiue neganter. ⁊ hoc eſt qñ
addit̄ terio per appoſitōem ſic ꝙ non fa
cit vnā dictōem cuꝫ illo cui additur. alio
mō capit̄ infinitanter. ⁊ ꝑ compōem: ſic
ꝙ facit compoſitōem cū termio cōmuni
cui addit̄. ⁊ de negatōe negāte ſolum eſt
hic ad propoſitum. Secundo ſcien-
dum ꝙ autor in textu arguit ad vtranqꝫ
ꝑtem dicte queſtionis qua querebatur
in principio continuationis. vtruꝫ nega
tio habeat virtutem confundendi ſiue
diſtribuēdi vt ſatis patet in textu. Sed
pro ſolutione queſtionis eſt notādum ꝙ
aliquid pōt hēre virtutem diſtribuēdi du
pliciter. vno mō primo ⁊ ꝑ ſe. alio mō per
accn̄s ſiue ex ↄn̄ti. Tunc reſpondet̄ ꝙ ne
gatio non habꝫ virtutem ꝑmo ⁊ ꝑ ſe. vt
patꝫ per duas rōnes in textu. q̇a ſic non
poſſet addi terio ſingulari. etiam qꝛ nō ſi
gnificat qm̄ vlr̄. tñ negatio bene habꝫ vir
tutem diſtribuendi per accn̄s qꝛ primo ⁊
per ſe negat formam iportatam per terim
qui ſi ſit cois ad eiꝰ negatōem ſequit̄ ne-
gatio cuiuſlibet inferioris eius. ⁊ ſub tali
terio pōt fieri ſubſūptio. ⁊ diſtribuit̄ ꝑ ac
cidens. ſi vero addatur terio ſingulari qꝛ
ille ſignificat formaꝫ indiuiduataꝫ ad cu
ius negatōem non ſequit̄ negatio alicuiꝰ
inferioris: ideo nō diſtribuit talem terim
⁊ ita ſibi congrue pōt addi. Tercio ſci-
endum ꝙ autor in textu ↄñter ponit quā
dam aliam diſtributōem: que dicitur di-
ſtributio aptitudinis. vt cum dicitur ois
hō timet in mari: nō eſt ſenſus ꝙ ois hō
actu tiet i mari. ſꝫ qꝛ ois hō aptꝰ natꝰ eſt
timere in mari. Et ſic diſtributio aptitudi
nis dicitur non ſolum qꝛ predicatum ap-
titudinaliter conuenit ſubiecto. Sꝫ quia
aptum natum eſt conuenire ſuppoſitꝭ ſub
iecti ſm̄ ſuam naturam vnde ſi homo eſſꝫ
in mari ſm̄ ſuam naturam natꝰ eſt timere
⁊ ſi non timeret eſſet contra eius naturaꝫ

Quarto ſciendum eſt ꝙ autor ponit i
textu quandam aliam diſtributōem que
vocatur diſtributio accommoda: et vo-
cat talis diſtributio accommoda quia ter
minus non diſtribuitur pro omibus ſuis
ſuppoſitis ſeu ſimpliciter ⁊ adequate. ſed
accommodatur ſeu excipitur vnum. ſ. ip-
ſum ſubiectum ⁊ diſtribuit pro omnibus
alijs: vt cum dicitur celum tegit omia cor
porea ibi non eſt diſtributio pro oībꝰ re-
bus ſimpliciter corporalibus. ſed pro om
nibus rebus corporalibus alijs a celo. Et
celum accommodatur ſeu excipitur ab il
la diſtributōne. ⁊ ſimiliter ſolet dici ꝙ ibi
eſt diſtributio accommoda duꝫ dicitur ꝙ
dyaletica habet viam ad principia ōniuꝫ
methodorum. Contra predicta argui-
tur primo ſic. prius dictum eſt in textu ꝙ
hoc ſignum nullus rōne negationis: q̄m
includit: habet virtutem diſtribuendi pre
dicatum ergo negatio habet virtutem di
ſtribuendi. Secundo ſic cum dicit̄ ho
mo non eſt aſinus. ſub illo termino aſinꝰ
pōt fieri deſcenſus. ergo diſtribuitur: ⁊ nō
niſi per negationem. ergo negatio habet
virtutem diſtribuendi. Tercio ſic di-
ſtributio eſt multiplicatio termini commu
nis facta per ſignum vniuerſale. ergo ne
gatio non diſtribuit. Quarto ſic vnius
rei eſt vnicus actus ſed negationis actus
eſt negare. ergo non poteſt diſtribuere.

Quinto ſic dictum eſt in textu ꝙ hoc
ſignum omnis adequate diſtribuit termi
num pro omnibus ſuis ſuppoſitis. g̊ cum
dicitur celum tegit omnia. ibi nihil accom
modatur ſeu excluditur. ⁊ ſic non eſt po-
nenda diſtributio accōmoda. Ad pri-
muꝫ tria ſimul dicitur ꝙ negatio non ha
bet virtutum diſtribuendi primo ⁊ per ſe
⁊ hoc probat tercia ratio: ſed bene habet
virtutem diſtribuendi per accn̄s vt pro-
bant due prime rōnes. Ad quartuꝫ dr̄
ꝙ vnius rei eſt vnicus actus propriꝰ pri-
mo ⁊ per ſe ſibi conueniens. ſed vniꝰ rei
bene ſunt plures actus quorum vnus eſt
proprius ⁊ alius communis. vel quorum
vnus per ſe ſibi conuenit ⁊ alius per acci
dens. ⁊ hoc modo eſt de negatione. Ne
gatio enim habet vnicum actum primo ⁊
per ſe proprium ſibi conuenientem qui ē
negare. ſed bene habet vnum alium ac-
tum per accidens ſibi ↄueienteꝫ qui eſt
diſtribuere. Ad quītum dicitur ꝙ hoc
ſignuꝫ omnis de ſua natura diſtribuit ter
minum communem adequate pro omnī
bus ſuis ſuppoſitis: ſed tamen in aliqui-
bus orationibus determinatis ſecūdum
communem hominum vſum excluditur
vnum ſuppoſituꝫ a ſua diſtributione vt
patet in exemplo textꝰ. ⁊ quia iſta gene
ra diſtributionum non ſunt ita propria
ſicut precedētia ideo poſterius de ipſis
determinauit.

Equitur de hoc ſigno totꝰ

S Poſtquam autor in preceden-
ti determinauit de negatione.
Hic conſequenter determinat de hoc ſi-
gno totus: quod eſt ſignum diſtributi-
uum partium integralium. Cuius ordi-
nis racio eſt quia ordo inter ſigna diſtri
butiua ſumitur ex oratione illorum que
diſtribuuntur ſeu pro quibus diſtribuūt
modo partes ſubiectiue pro quibus di-
ſtribuunt ſigna: de quibus determina-
tum eſt prius. precedunt partes integra
les rōne perfectionis ſicut forma prece-
dit materiam. ideo conuenienter deter
minatum eſt prius de ſignis diſtributi-
uis partium ſubiectiuarum q̄m de hoc
ſigno totus. Primo ſciēdum ē ꝙ hec
dictio totus poteſt capi dupliciter. vno
modo cathegorematice ⁊ ſignificatiue:
⁊ ſic eſt dictio ꝑ ſe aliq̄d ſignificans. ⁊ ē
ideꝫ ꝙ ꝑfectus. Alio mō pōt capi ſinca
thegorematice. i. ↄſignificatiue prout. ſ.
per ſe non ſignificat aliquam rem ſubi-
cibilem vel predicabilem: ſed ſolum ſig
nificat diſpoſitionem termini diſtribui-
bilis per partes integrales. ⁊ hoc modo
de ipſo eſt hic ad propoſitum ⁊ non pri
mo modo cum non ſit ſincathegorema.

Secundo ſciendum eſt ꝙ vt dicit au
tor in textu ad iſtam propoſitionem. to-
tus ſortes eſt albus immediate non ſe-
quitur iſta quelibet pars ſortis eſt alba
ſed prius ſequitur hec. ſor. ſecundū quā
libet partem eſt albus. Cuius autor i tex
tu aſſignat tres caſus vel rationes. Pri
ma. quia cum dicitur totus ſor. eſt albus
ibi ſortes ſecundum ſe totum ſubicitur
albedini. ⁊ partes ſecundum ſe non ſu-
biciuntur albedini. ſed vt ſtant ſub for-

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

ma totius. ergo illud quod prius conue
nit toti. debet inferri de partibus ſecun-
dum quod continẽtur ſub forma totius
prius quam debeat inferri de ipſis ſe-
cundum ſe acceptis. ergo ad iſtam totuſ
ſortes eſt albus prius ſequitur iſta ſor-
tes ſm quamlibet eius partem eſt albuſ
⁊ ex conſequenti ſequitur. ergo quelibet
pars ſortis eſt alba. vbi albedo attribui
tur partibus ſortis per ſe acceptiſ. Ter
cio ſciendũ eſt ꝙ autor illud idẽ probat
alia rõne que talis ẽ. q2 cum dr̃ tot9 ſor-
tes eſt alb9: totum ſubicitur albedini in
recto partes autem in obliquo. q2 cuꝫ p
tes habeant modũ materie reſpectu ſui
totius ⁊ ipſuꝫ ꝯponunt ĩtegraliter ⁊ ma
terialiter nõ p̃dicatur de toto ĩ recto nec
includunt̃ in ipſo niſi ſolum in obliquo.
ideo ad iſtam totus ſor. eſt albus ime-
diate ſequitur iſta ſor. ſm quamlibet ſui
ptem eſt albus: in qua partes ſubiciunt̃
in obliquo ſicut continent̃ in toto. ⁊ ex
ꝯñti ſequitur iſta q̃libet ps ſortis eſt al-
ba in qua ptes ſubiciunt̃ in recto. deide
ponit terciã rõnem que ſatiſ patꝫ in textu
ratio autem quare iſtud probat. ẽ vt me
lius intelligatur probatio ſophiſmatis:
quod ponit̃ in textu etiam ad maiorem
noticiam habendam de natura huius ſi
gni totus. Quarto ſciendũ eſt ꝙ au
tor in textu mouet tale ſophiſma. ſ. tot9
ſortes eſt minor ſorte. Cuius probatio ⁊
improbatio ſatis patent in textu. dein-
de ipſum ſoluit dicens quod eſt verum
⁊ ad improbatõem cum af ſic. totus ſor.
eſt minor ſorte. ergo ſortes eſt maior ſor
te. dr̃ ꝙ improbatio peccat ſecundum ac
cidens. q2 eſſe miorẽ in añte attribuit̃ p
tibus ſortis diuiſiꝫ acceptis q̃b9 ṽe ꝯue
nit ſꝫ in ꝯñti attribuit̃ ſorti nõ diſtributo
eniꝫ nõ conueit. deinde poit aliã ſolutõꝫ
dicens ꝙ ĩprobatio peccat ſm fallaciam
ſm quid ad ſimplr̃. ſicut ſi ſic argueret̃
ſor. ſm pedem eſt minor ſorte. g̃ ſor. ẽ mi

nor ſorte. vñ quelibet ps ſortis diuiſim
ſumpta addita ſorti diminuit de rõne ſor
tis: in ordine ad hoc attributum eſſe mi-
nor ſorte finaliter circa hoc ſignum totus
autor mouet vnã q̃ſtionem cuius ſolutio
clara eſt in textu. Contra p̃dicta af pri
mo ſic. non ponunt̃ aliqua ſigna pticula-
ria ptium integralium. g̃ non debẽt poni
vlia. Scõo ſic. totũ ĩtegrale actualr̃ iclu
dit omnes ſuas partes principales. ergo
ad ipſum diſtribuendum non requiritur
ſignum vle. Tercio ſic. hñ dr̃. tota albe
do. ⁊ tñ tota albedo nõ habet partes ma
teriales ſeu integrales. ergo hoc ſignum
totus non ſolum diſtribuit pro partib9 in
tegralibus. Quarto ſic. iſta poteſt eſſe
vera. totus ſor. eſt albus ſuppoſito ꝙ di-
gitus eius non ſit albus. ergo totus non
diſtribuit pro omnibus partibus integra
libus. Quinto ſic. partes ſunt priores
ſuo toto. ergo albedo prius ineſt partib9
quam toti. ymo non ineſt toti niſi per par
tes. ergo male dicitur in textu ꝙ albedo
prius attribuitur toti ſecundum ſe. ⁊ ſcõo
partibus ſecundum ꝙ continentur in to-
to. ⁊ tercio ipſis ſecundum ſe acceptis.

Ad primum iſtorum dr̃. ꝙ ad hoc ꝙ a
liquid vere predicetur de toto integrali:
ſemper requiritur ꝙ vere conueniat ali-
cui eius pti p̃ncipali ⁊ iõ nõ reqrunt̃ ſig-
na particularia ptium integraliuꝫ. ſic aũt
nõ eſt de teris diſtribuibilibus pro ptib9
ſubiectis. q2 aliq̃d põt cõuenire ipſis ꝙ
non cõuenit alicui ſuoꝝ ſuppoſitoruꝫ. iõo
ad denotanduꝫ ꝙ ſtant pro ſuppoſitiſ re-
quirunt̃ ſigna pticularia. Ad ſm dr̃ ꝙ
licet totum integrale actualiter includit õ
nes eius partes integrales principale rõ
ne cuius ad poſitõem toti9 integralis re-
quirit̃ poſitio cui9libet ſue ptis: tñ ad hoc
ꝙ aliquid dicatur in eſſe toti integrali nõ
requiritur ꝙ inſit cuilibet parti: ymo ſuffi
cit ꝙ inſit vni parti principali ⁊ ex conſe
quenti dicitur ineſſe toti. ideo ad hoc qõ

aliquid ſimpliciter denotetur ineſſe toti:
requiritur ſignum ipſum diſtribuens pro
omnibus ſuis partibus. Ad terciũ di-
citur. ꝙ licet albedo per ſe non habet par
tes integrales tñ per accidens. ſ. rõne ſui
ſubiecti bene habet partes integrales. et
rõne illi9 ſibi addit̃ iſtud ſignum totus.

Ad quartum dicitur. ꝙ duplices ſunt
partes integrales quedam ſunt principa
les: que. ſ. de neceſſitate requiruntur ad
eſſe totius. ⁊ pro omnibus talibus diſtri
buit hoc ſignum totus. Alie ſunt partes
minus principales: que. ſ. ſolum requirũ
tur ad bene eſſe totius. ⁊ pro talibus non
diſtribuit hoc ſignum totus. Ad quin
tum dicitur ꝙ licet albedo ſcðm naturam
rei non inſit toti niſi per ſuas partes: tñ
ſuppoſito ꝙ ĩſit toti per hoc prius poteſt
inferri ꝙ inſit partibus ſecundum quod
continẽtur in toto q̃ꝫ ꝙ inſit ipſis ptibus
per ſe acceptis.

a Equitur de ſignis diſtribu
tiuis accidentis. Poſtq̃ au-
tor detiauit de ſigniſ diſtributis
ſubẽ ⁊ etiã de negatõe: hic ꝯñter detiat de
ſignis diſtributis acc̃ntium. Cui9 ordinis
rõ eſt: quia ſicut ſe habꝫ ſubſtancia ad ac
cidens: ita ſe habet ſignum diſtributiuuꝫ
ſubẽ ad ſignum diſtributiuum accidentis
ſed ſubã precedit accidens. ergo ſignum
diſtributiuum ſubẽ precedit ſignuꝫ diſtri
butiuuꝫ accidentis. Primo ſciendum
eſt q̃ꝫ ſignum diſtributiuum accidẽtis eſt
illud qõ diſtribuit rem ſe habentem per
modum acc̃ntis ſiue per modũ alteri ad
iacentis. vt cum dicitur q̃liſcunqꝫ ſit hõ
ipſe currit. i. ſiue hõ ſit albus ſiue niger
ipſe currit. ⁊ dicitur notanter ꝙ ſignuꝫ di
ſtributiuuꝫ acc̃ntis eſt illud qõ diſtribuit
rem ſe habentem per modum accidentis
⁊ non ꝙ diſtribuit accidens: quia ſignum
diſtributiuum accidentis indifferenter di
ſtribuit rem omnem adiectiue deſignatã
ſiue fuerit ſubſtancia ſiue accidens.

Secundo ſciendum eſt ꝙ cum dici
tur. ſignum diſtributiuum qualitatis di
ſtribuit rem ſe habentem per modum
qualis. quale non debet capi proprie vt
eſt denominatiuum qualitatis proprie
dicte. ſed debet capi generaliter vt eſt de
nominatiuum cui9libet rei ſe habentis
per modum qualis ſiue per modum de
terminantis ⁊ contrahentis. ſiue talis
res ſecundum veritatem fuerit ſubſtan
cia ſiue accidens. vnde ſubſtancia bene
ſignificat per modum qualis tamen cuꝫ
dr̃ rõnale corporeum ⁊ ſic de alijs. Sed
quia qualitas ⁊ quantitas inter predi-
camenta acc̃ntium ſunt principaliora: et
habent modos predicandi magis diſti
ctos. iõ in ipſis reperiunt̃ ſigna diſtribu
tiua magis ab inuicem diſtincta q̃m in
alijs. Tercio ſciendum eſt ꝙ licꝫ ea-
dem ſigna diſtributiua diſtribuant ſub-
ſtanciam ſm numeꝝ ⁊ ſm ſpẽm vt omis
homo om̃e aĩal. tñ non ſunt eadeꝫ ſigna
diſtributiua diſtribuentia accidentia ſꝫ
numeꝝ ⁊ ſm ſpẽm. Cuius ratio eſt quia
accidentia recipiunt vnitatem numera-
lem ⁊ etiam multiplicatõem per ſua ſub
iecta. ſed accidentia habent vnitatem
ſpecificam in proprio genere. ⁊ per ali-
quid ſui generis. iõ ad hoc ꝙ ſm ſpecieꝫ
diſtribuantur requiruntur ſigna diſtri-
butiua diſtincta a ſignis diſtributis ſub
ſtancie iõ ſm numeꝝ per eadẽ ſigna di-
ſtribuunt̃ ſicut ſua ſubiecta. Quarto
ſciendum eſt ꝙ iſtud ſignum quamliſli
bet includit terminum recipientem eiuſ
diſtributionem. tantum enim valꝫ q̃liſ-
libet ſicut res habens quamlibet quali
tatem. ibi auteꝫ qualitas eſt illud qõ di
ſtribuitur. Et adhuc vltra hoc includit
ſubiectuꝫ illius qualitatis que diſtribui
tur quod eſt res. Et quia illud ſubiec-
tum precedit virtutem ſigni diſtributiui
vt patet in eius expoſitione. iõ p ipſum
non diſtribuitur. ⁊ iõ rõe illi9 ſubiecti nõ

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

diſtributi huic ſigno qualiſlibet poteſt
addi aliud ſignum diſtributiuum.
Cuius diſtributio cadit ſupra ſubiectuȝ
vt pȝ dicendo quodlȝ qualelȝ.i.qualibȝ
res habens quamlȝ qualitateȝ.vñ circa
iſtud ſignuȝ qualiſlȝ autor mouet vnum
ſophiſma. Cuius probatio ⁊ improbatõ
cum eiuſdeȝ ſolutõe ſatis patent in tex-
tu. Contra predicta arguiť primo ſic.
quantitas precedit qualitateȝ ergo pri⁹
debuit deteriari de ſignis diſtributiuis
quantitatis ꝙ qualitatis: Secundo
ſic qualiſlȝ diſtribuit reȝ ſignificatã ſub
ſtantie vt pȝ in eius expoſicõe.qualȝ.n.
ideȝ eſt quod res habens quamlȝ quã
titateȝ:ḡ non eſt ſignuȝ diſtributiuuȝ ac
cidentis. Tercio ſic cuȝ dr̄ omnis hõ
eſt albus iſte terus albus non diſtribui
tur numeraliter p̱ hoc ſignum oĩs.ergo
male dr̄ in textu ꝙ accidentia numerali
ter diſtribuunť ad diſtributõeȝ ſubiecti.

Quarto ſic.antecedens adiectiẽ ſig-
nificatuȝ bene diſtribuiť ſm ſpẽȝ per ſig
nuȝ diſtributiuuȝ ſubſtantie vt dicendo
omne coloratuȝ. vel quodlȝ coloratum
ergo non requiruntur ſigna diſtributiua ac
cidentiuȝ. Quinto ſic omne ſignuȝ di
ſtributiuuȝ cum termino cõi dȝ reddere
propoſitioneȝ vlem.ſic auteȝ non eſt de
hoc ſigno qualiſlȝ.qr vt patet in ei⁹ ex-
poſitõe facit propoſitõeȝ indefinitam ḡ
non eſt ſignuȝ vniuerſale. Ad primũ
dicendum eſt ꝙ quantitas ſm ordinem
generatõis bene precedit qualitatem:ſȝ
tñ qualitas precedit quantitateȝ ſm vi
am perfectõis. ⁊ ſimiliter dicendum eſt
de ſignis diſtributiuis earundẽ. Ad
ſm dicitur. ꝙ qualitas importata p̱ hoc
ſignum qualȝ.inquantum ſignificať per
hoc ſignuȝ ſignificatur adiectiẽ ⁊ p̱ mo
dum adiacentis. et licet in exponendo
ipſum ſignificatuȝ ſignificetur ſubſtan-
tiue:hoc eſt quia diſtribuitur per ſignuȝ
diſtributiuuȝ ſubſtantie. Ad tercium
dicitur. ꝙ lȝ ille terminus albus non di-
ſtribuatur numeraliter proprie hoc eſt qr
non ponitur a parte ſubiecti. Si auteȝ p o
neretur a parte ſubiecti. tunc diſtribuereť
ex conſequenti vt pȝ dicendo omnis hõ
albus currit. Ad quartũ dicitur. ꝙ licȝ
accidentia adiectiue deſignata aliquãdo
ſm ſpẽm diſtribuanť per ſigna diſtributi
ua ſubſtantie.hoc tñ eſt inquantuȝ ſubſtã
tiuantur in neutro genere ⁊ non inquan-
tuȝ adiectiue ſumunť. Ad quintum dr̄
ꝙ exponens iſtius ſigni qualelibet habet
duplex ſubiectuȝ. quoddaȝ eſt eniȝ ſubie
ctum enuntiationis.ſ.res. ⁊ ratione illius
eſt indefinita quia nõ diſtribuitur. aliud
eſt ſubiectuȝ diſtributõis.ſ.ille accuſatiuus
qualitateȝ ⁊ ex parte illius eſt vniuerſalis
quia illud diſtribuitur.

s Equitur de ſignis diſtribu
tiuis quantitatis. Poſtꝙ au
tor detiauit de ſignis diſtributi-
uis qualitatis. hic conſequenter deteriat
de ſignis diſtributiuis quantitatis ⁊ poſt
moduȝ detiat de infinito. Cuius rõ qr q̃n
titas ſe hȝ ad infinituȝ ſicut ſubiectuȝ ad
propriaȝ paſſioneȝ ſuaȝ. Et qr ſubiectum
eſt prius ſua paſſione iõ prius deteriat de
ſignis diſtributiuis quantitatis ꝙ de infi
nito. Primo ſciënduȝ ꝙ ſigna diſtribu
tiua quantitatꝭ dicunť illa que diſtribuũt
reȝ ſe hñteȝ p̱ moduȝ quãtitatis ſiue men
ſure vt quotienſcũqȝ quantũcunqȝ ⁊ ſic d̃
alijs. vñ iſta ſigna includunt tũm recipien
teȝ diſtributõeȝ eoꝝ ſicut dictũ eſt de hoc
ſigno qualelȝ. Cuȝ eniȝ dr̄ quantumlȝ cur
rit ſenſus eſt.i.res habens quamlȝ quan
titateȝ currit. Et qr omnis res adiectiue
ſignificata cuiuſcunqȝ predicamenti fue-
rit habet modum qualitatis vel quanti-
tatis ideo autor ſolũ determĩat de ſignis
ſtributiuis quantitatis ⁊ qualitatis.

Secundo ſciendum eſt ꝙ hoc ſignum
quotienſcunqȝ eſt diſtributiuum numeri
qui eſt quantitas diſcreta. vnde quotienſ
cunqȝ idem eſt ꝙ in quacunqȝ vice.
Et qr in quantitate diſcreta partes non
ſunt adinuiceȝ continue nec copulanť per
terminuȝ cõem. ſȝ ſunt abinuiceȝ ſeparate
iõ res diſtributa per hoc ſignuȝ quotienſ
cũqȝ debet habere partes diſcretas ⁊ di-
ſtinctas adinuiceȝ. Similiter iſta dictõ to
tiens cuȝ ſit relatiuuȝ numeri vt dictuȝ eſt
prius debet referre reȝ habenteȝ p̱tes ab-
inuiceȝ diſtinctas ⁊ diſcretas inter cuius
partes poteſt eſſe interruptio. ⁊ qr iſte ac
tus qui eſt eſſe hoĩem non poteſt habere
partes diſtinctas ⁊ diſcretas:nec in eo po
teſt eſſe interruptio:ſic ꝙ poſt interrupti-
oneȝ reitereť iteꝝ in eodeȝ ſubiecto. ideo
illud relatiuuȝ totiens non poteſt cõgrue
addi huic quod eſt eſſe hoĩem. ⁊ ideo iſta
eſt falſa quotienſcunqȝ fuiſti pariſius to-
tiens fuiſti homo. Tercio ſciënduȝ eſt
ꝙ lȝ iſtud ſignuȝ quotienſcũqȝ ſit diſtribu
tiuum numeri qui eſt quantitas diſcreta
⁊ tempus de ſe ⁊ ſm ſuaȝ ſubſtantiam ſit
continuuȝ:tñ hoc ſignuȝ quotienſcũqȝ ex
conſequenti diſtribuit:non quideȝ inquã
tuȝ continuuȝ eſt:cum non denotet inter-
ruptioneȝ illius cui addiť. ſȝ diſtribuit ip
ſuȝ tempus inquantum hȝ moduȝ quan-
titatis diſcrete inquantuȝ.ſ. in tempore p̱
intellectum accipiunť diuerſe partes. Et
qr oĩs motus ⁊ actus menſurať tempore.
iõ ex conſequenti iſtud ſignuȝ quotienſ-
cunqȝ diſtribuit actuȝ ⁊ motuȝ qui fit in tẽ
pore vt dicendo quotienſcũqȝ fuiſti pari
ſius totiens fuiſti albus. Quarto ſcien
duȝ eſt ꝙ autor in textu mouet tale ſophi
ſma. quotienſcũqȝ fuiſti pariſius totiens
fuiſti hõ. Cuius probatio ⁊ ĩprobatio pa
tent in textu. deinde ipm̃ ſoluit dicẽs ꝙ ẽ
ſimpliciter falſuȝ. Et ad probatiõeȝ reſpõ
det dicens ꝙ eſt falſa qr eſt vna copulati
ua cuius altera pars eſt falſa.ſ.hec et illa
vice fuiſti hõ. qr adhuc nulla vice fuiſti
homo. ex quo actus eſſendi hominem in
et non fuit interrupt⁹: quod tñ oportet in
ad hoc ꝙ iſta eſſet vera ⁊ illa vice fuiſti
homo:licet enim hoc quod fuiſti illa vi
ce primo ⁊ per ſe non importet interrup
tioneȝ tamen denotat terminum actus
cui adiungitur. ad terminuȝ auteȝ ſequi
tur interruptio. Deinde autor adducit
aliam probationeȝ ſophiſmatis. que cũ
eius ſolutione ſatis clare patet in textu.

Contra predicta arguitur primo ſic:
quia omne accidens diſtribuitur ad di
ſtributionem ſubſtantie cuius eſt acci-
dens:ergo non requiruntur ſigna diſtri
butiua quantitatis alia a ſignis diſtribu
tiuis ſubſtantie. Secundo ſic:omne
quod ſignificatur adiectiue habȝ modũ
qualis ⁊ predicatur in quale. vt patȝ ex
tractatu predicabilium. ergo non ſunt a
liqua ſigna diſtributiua quantitas.

Tercio ſic:in omni actu qui ſubici-
tur tempori poteſt eſſe interruptio. ſed
iſte actus qui eſt eſſe hominem ſubici-
tur tempori:ergo in eo poteſt eſſe inter-
ruptio. et per conſequens poteſt diſtri-
bui per hoc ſignum quotienſcunqȝ ſicut
iſte actus qui eſt eſſe pariſius. Quarto
ſic hoc ſignum quotienſcunqȝ eſt ſignũ
diſtributiuum numeri: qui eſt quãtitas
diſcreta. Ergo non eſt diſtributiuum
temporis quod eſt continuum. Quĩ
to contra ſophiſma quia vna vice fuiſti
pariſius. ergo illa vice fuiſti homo: vel
non homo. non eſt dicenduȝ ꝙ non ho
mo. ergo illa vice fuiſti homo.

Ad primum iſtorum dicitur ꝙ quã
titas dupliciter poteſt diſtribui. Uno
modo ſecũdum numerum: ⁊ hoc modo
diſtribuitur per ſigna diſtributiua ſub-
ſtantie. Alio modo ſecundum ſpeciem
⁊ hoc modo diſtribuitur per ſigna diſtri
butiua quantitatis. Ad ſecundum
dicitur ꝙ quale poteſt capi dupliciter.
vno modo generaliter pro õni illo qd̃
ſignificat per modum alteri adiacentis
vel inherentis. Et iſto modo

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

quãtitas bene ſignificat ꝑ moduʒ q̃lis.
Alio mõ capitur quale magis ſpãliter
ſ. pꝛo illo quod ſignificat per moduʒ di-
ſtinguentis ⁊ deñantis: et iſto mõ quan
titas non ſignificat per modum qualis
ſʒ per modũ menſure. Ad terciuʒ dr̃
ꝙ dupliciter poteſt eſſe interruptio in ali
quo actu: vno mõ ſic ꝙ ille actus terie-
tur ⁊ ꝙ non poſſit reiterari in eodeʒ ſub
iecto in numero ſin quo pꝛiꝰ erat: et hoc
mõ ille actus qui eſt eſſe hominẽ bene
interrumpit̃. Alio mõ in aliquo actu po
teſt eſſe interruptõ ſic ꝙ ille actus poſſit
termiari ⁊ reiterari in eodem ſubiecto in
numero: lʒ non ſit ideʒ actꝰ in numero ⁊
hoc mõ in hoc actu qui eſt eſſe pariſius
poteſt eſſe interruptõ: ⁊ talibus actibus
poteſt addi iſtõ ſignuʒ quocienſcũqꝫ. et
iſtud relatiuuʒ totiens. Ad quartum
dr̃ ꝙ lʒ hoc ſignũ quocienſcũqꝫ pꝛimo ⁊
per ſe ſit diſtributim numeri: tñ ex conſe
quenti eſt diſtributim tp̃ꝛis inquantum
tp̃us hʒ modum numeri ⁊ ſm ꝙ in ipſo
mediãte motu reperiunt̃ ꝑtes diſtincte.
Ad quintuʒ dr̃ ꝙ quamdiu fuiſti pa
riſius fuiſti vnus hõ ⁊ continuꝰ. ſʒ tñ ſub
hoc quod eſt vna vice non eſt concedẽ
duʒ ꝙ tu fuiſti hõ: cuʒ actus eſſendi ho
minem non fuerrit in te terminatus.

s Equitur de infinitis. Poſt
ꝙ autoꝛ determiauit de ſignis
diſtributiuis quantitatis. Hic
conſequẽter ex quo infinituʒ conſequit̃
quantitatẽ: detiat de infinito. Circa ip̃m
mouendo vnum ſophiſma. Sed qꝛ om
ne multiplex indiſtinctuʒ parit confuſio
nem. ⁊ cum hec dictio infinituʒ ſit multi
plex: ideo pꝛimo aperit multiplicitatem
eius ponendo quinqꝫ modos ipſius.

Pꝛimo ſciendũ eſt ꝙ infinitum pꝛi
mo modo dr̃ ꝙ non eſt aptuʒ natuʒ trã
ſire ſicut punctꝰ vel vnitas. ⁊ hoc modo
vox dr̃ infinita quo ad vſuʒ. qꝛ non eſt
apta nata videri. Secundo mõ dr̃ infi-
nitum quod hʒ tranſitum imꝑmixtum eo
ꝙ nonduʒ eſt tiatuʒ. eſt tñ de ſe aptuʒ na
tum tranſiri ſicut pꝛofunditas maris.
Tercio mõ dr̃ infinituʒ ſm oppoſitõem ſi
cut numerus. vñ quantumcũqꝫ alicui nu
mero aliquid addat̃ ſemꝑ poteſt fieri ma
ioꝛ ꝑ appoſitõeʒ alterius numeri vel vni-
tatis. Quarto mõ dicit̃ infinituʒ ſm diui-
ſioneʒ: vt linea eſt diuiſibilis in infinitum
⁊ ſic reperit̃ in magnitudinibus. Quinto
mõ dicitur infinituʒ vtroqꝫ mõ. ſ. ſm diui
ſioneʒ ⁊ appoſitioneʒ ſimul. ⁊ ſic reperitur
in tp̃re. Secundo ſciendũ eſt ꝙ dicto
ruʒ quinqꝫ mõꝝ ſic poteſt haberi ſufficiẽ
tia. qꝛ omne infinituʒ eſt imꝑtranſibile: vl̃
igit̃ eſt imꝑtranſible negatiue ſic ꝙ negat̃
tam actus ꝙ̃ potentia ꝑtranſibilitatis: et
ſic eſt pꝛimus modus. vel eſt infinitũ ſeu
imꝑtranſibile pꝛiuatiue ſic ꝙ negat̃ actus
omnino pertranſibilitatis ⁊ finitatis: ⁊ re-
linquitur potentia ad vlterioꝛeʒ finitatõeʒ
⁊ hoc dupliciter: vel de ſe eſt aptuʒ natuʒ
ſimpliciter pertranſiri ⁊ finitari: ⁊ ſic eſt ſe
cundus modꝰ. vel eſt ſoluʒ natuʒ ꝑtranſi-
ri ⁊ finitari in parte. et hoc eſt tripliciter.
qꝛ vel fit per appoſitõeʒ ⁊ ſic eſt terciꝰ mo
dus. vel per diuiſioneʒ: ⁊ ſic eſt quartꝰ mo
dus. vel in vtroqꝫ mõ: ⁊ ſic eſt quintꝰ mo
dus. Sed pꝛo ſophiſmate quod moue
tur in textu tercio ſciendũ ꝙ infinituʒ po
teſt capi dupliciter. vno modo vt ſignifi-
cat qualitatẽ rei ſubiecte vel pꝛedicate: vt
dicendo mundus eſt infinitus. ⁊ ſic iſta ꝓ
poſitio: infinita ſunt finita. equipollʒ huic
aliqua infinita ſunt finita. Et hoc modo
poteſt ſic pꝛobari ſophiſma: duo ſunt fi-
nita. tria ſunt finita. et ſic in infinitum. g̊
infinita ſunt finita. Alio modo capitur in
finitum ſincathegoꝛematice. vt dicendo
infiniti homines currunt. ⁊ hoc modo ſig
nificat diſpoſitionem ſubiecti inquantuʒ
ſubiectum. et ſic iſta infinita ſunt finita e-
quiualet huic quantum ad diſtributio-
nem quelibet plura ſunt finita.

Et hoc mõ pꝛobatur ſophiſma ſic. duobꝰ
plura ſunt finita: tribus plura ſunt infinita
⁊ ſic de alijs: igitur quelʒ plura ſunt finita
⁊ per conſequẽs infinita ſunt finita. Et vt
dicit textus ibi eſt diſtributio inter ſcala-
ris qꝛ fit ſcala termini aſcendendo ſm nu
meros. qꝛ in pꝛima pꝛopoſitione ſuppõit
pꝛo duobus ⁊ in ſecunda pꝛo tribus. ⁊ ſic
deinceps ſemꝑ g̃datiʒ ſiue ſcalatĩ aſcendẽ
do. Impꝛobat̃ autem ſic ſophiſma. qꝛ ibi
pꝛedicat̃ oppoſituʒ de oppoſito. ergo ſo-
phiſma eſt falſuʒ. Pꝛo huius ſolutiõe
quarto ſciendũ eſt ꝙ quidaʒ ſoluunt dic
tum ſophiſma per diſtinctõeʒ. naʒ infinitũ
dr̃ dupliciter. Uno mõ quo ad nos ſicut
arena maris: ⁊ ſtelle celi dicuntur infinita
Alio modo dr̃ infinituʒ ſimpliciter et ſm
naturaʒ. tunc dicunt ꝙ ſi capiat̃ infinitum
pꝛimo modo pꝛo infinito quo ad nos ſic
ſophiſma eſt veꝝ: ⁊ ſic non pꝛedicat̃ oppo
ſituʒ de oppoſito. qꝛ illud quod eſt infini
tuʒ quo ad nos a ꝑte rei eſt finitũ. Si au
tem capiatur infinitum pꝛo infinito ſim-
pliciter ſic ſophiſma eſt falſuʒ. Alij aliter
ſoluunt dicentes ꝙ ſi infinituʒ capiat̃ pꝛo
termĩo cõmuni ⁊ cathgoꝛematice ſic ſophiſ
ma eſt falſum. Si vero capiatur ſincathe
goꝛematice tunc eſt veꝝ. Sed vt dicit p.
h. neutra iſtaꝝ ſolutionuʒ eſt ſufficiẽs: qꝛ
ſi capiatur infinituʒ ſimpliciter vel pꝛo ter
mino cõi manet pꝛobatõ ⁊ impꝛobatio iõ
aliter ſoluit ſophiſma dicens ꝙ ipſum eſt
ſimpliciter falſuʒ. Et ad pꝛobatõeʒ reſpon
det ꝙ peccat ſm fallãʒ ſm quid ad ſimplr̃
qꝛ pꝛocedit ab infinito ſm aptitudinem
quod eſt infinituʒ ſm quid ad infinitum
ſimpliciter ⁊ in actu. Contra p̃dicta ar-
guitur pꝛimo ſic: de infinito deteriatur in
philoſophia natutali. ergo de ipſo nõ dʒ
hic deteriari. Secundo ſic de non ente
non poteſt eſſe ſcientia. ſʒ infinituʒ eſt nõ
ens: ergo de ipſo non poteſt eſſe ſciencia.
Tercio ſic: omne coꝛpus eſt finitũ actu
ergo male exemplificatur in ſecundo mo
do de pꝛofunditate maris. Quarto
ſic: contra tres vltimos modos: qꝛ vel
in iſtis tribus modis infinitum ſumitur
negatiue quod non eſt dicendũ. vel ſu-
mitur pꝛiuatiue vt negat ſoluʒ actuʒ qđ
etiã non eſt dicenduʒ. qꝛ numerꝰ magni
tudo ⁊ tempus ſunt actu finita. ergo illi
tres modi ſunt inſufficienter poſiti.

Quinto ſic linea ⁊ coꝛpus ſunt infini
ta. cuʒ omne continuum ſit diuiſibile in
infinituʒ: ⁊ tñ actu ſunt finita qꝛ non eſt
danduʒ actũ infinitũ. ergo infinita ſunt
finita: ⁊ ſic ſophiſma eſt veꝝ. Ad pꝛi
muʒ iſtoꝛuʒ dicitur: ꝙ in philoſophia na
turali detiatur de infinito inquantuʒ eſt
quedaʒ pꝛopꝛietas reruʒ naturaliuʒ. hic
auteʒ determinatur de ipſo inquantum
habet conuenientiaʒ cuʒ ſignis diſtribu
tiuis. Ad ſecunduʒ dicitur ꝙ lʒ infi-
nituʒ non ſit ens actu: tñ eſt ens in potẽ
tia. licʒ etiam de non ente non poſſit ha
beri ſcientia poſitiue: tamen de ipſo po
teſt haberi ſcientia pꝛiuatiue. Ad ter
ciuʒ dicitur ꝙ licet pꝛofunditas maris ⁊
quodlʒ aliud coꝛpꝰ ſint de ſe actu finita
⁊ determinata: tamen quo ad nos ẽ infi
nita ⁊ inpertranſibilis. Ad quartum
dicitur ꝙ infinitum tribus vltimis mo-
dis dicitur pꝛiuatiue ſic ꝙ negat et pꝛi-
uat actum completum finitatis ⁊ pertrã
ſibilitatis: et ſemper manet potentia ad
vlterioꝛem terminationem ſeu finitatio
nem. ⁊ ſic infinitum illis tribus modis
eſt infinitum ſecundum potentiam.

Ad quintum dicitur ꝙ conſequen-
tia non valet. Sed argumentuʒ peccat
penes fallaciam ſm quid ad ſimpliciter
pꝛocedit enim ab infinito ſm potentiaʒ
diuiſionis: quod eſt infinituʒ ſecunduʒ
quid: ad infinituʒ ſimpliciter. Et hec de
diſtributionibus dicta ſufficiant.

Tractatus ſeptimus de expoſitione.

i ſte eſt tractatus ſeptimus
paruoꝝ logicaliuȝ magiſtri
p.h. In quo poſtꝙ determi
nauit de termino diſtribui-
bili. Cuius proprietas eſt diſtributio. cō
ſequenter de propoſitōibus exponibili
bus determiat. Cuius ordinis ratio eſt
qꝛ diſtributio eſt proprietas conſequēs
ſignificationeȝ actualeȝ diſtribuibilium
Expoſitio vero magis concernit ſignifi
catōeȝ virtualeȝ vt clare patebit in pro
ceſſu. Primo ſcienduȝ eſt ꝙ ſicut ter
minus diſtribuibilis eſt ſubiectuȝ princi
pale ſeu attributōis precedentis tracta-
tus: ſic ꝓpoſitio exponibilis eſt ſubiectū
attributōis iſtius tractatus. hȝ eniȝ ōes
conditiones ſubiecti attributōnis. qꝛ eſt
quoddaȝ vniuerſale non quidem reale
ſed intentionale hȝ etiaȝ partes ⁊ pro-
prietates. qꝛ propoſitio cathegorica et
ypotetica vl'e particulare indefinitum ⁊
ſingulare. Affirmatiuū ⁊ negatiuuȝ ſunt
partes eius. ⁊ expoſitio eſt ꝓprietas eiꝰ.
Secundo ſcienduȝ ꝙ expoſitio po-
teſt capi duobus mōis. vno modo pro
quadaȝ manifeſtatōe ſenſuali a qua ſu
mitur ſilogiſmus expoſitorius: ⁊ ſic ſolȝ
diffiniri. Expoſitio eſt manifeſtatio que
daȝ ad ſenſuȝ accipiēs aliqua duo vni
⁊ eideȝ numero conuenire aut alterū di
ſconuenire: ex hoc inferens illa inter ſe
conuenire vel diſconuenire. Et iſto mō
non capiī i ꝓpoſito. qꝛ vt ſic eſt vna ſpe
cies argumentatōis reductiue contenta
ſub ſilogiſmo: lȝ non ſit verus ſilogiſmꝰ
qꝛ non fit in aliquo mō ſilogiſtico alicu
ius figure. Alio mō capitur expoſitio ꝓ
ut eſt manifeſtatio quedaȝ magis com
plete ⁊ clare explicans ſignificatōeȝ ali-
cuius propoſitōis habentis ſenſuȝ ob-
ſcuruȝ ꝙ per illaȝ propoſitōeȝ exprime-
tur ſeu ſignificaretur. Et iſto mō capitur
in propoſito. Tercio ſcienduȝ eſt ꝙ
autor in textu ſic diffinit propoſitioneȝ
exponibileȝ. Propoſitio exponibilis eſt ꝓ
poſitio habens obſcuruȝ ſenſuȝ expoſitio
ne indigenteȝ propter aliqđ ſincathegore
ma explicite vel implicite in ea poſituȝ. vt
tm̄ homo currit. In qua diffinitōne poniī
propoſitio loco generis. non quideȝ ꝙ ſit
veruȝ genus: qꝛ intentōes non ſunt in ali
quo predicamento. ⁊ ideo in ipſis non re
periunī nec vera genera neqȝ ſpēs. ⁊ totū
reſiduuȝ poniī loco differētie. qꝛ ꝑ hoc di
ffert ab alijs ſex proprietatibus termioꝝ
⁊ a propoſitione non exponibili. qꝛ hȝ ſen
ſuȝ luciduȝ ⁊ claruȝ. vnde qꝛ ſuppoſitō re
latio ampliatio ⁊ appellatō reſtrictio ⁊ di
ſtributio ſunt proprietates terioꝝ incom-
plexoꝝ. Expoſitō vero eſt proprietas teri
complexi que tm̄ ſibi inſurgit ⁊ euenit ab
aliquo incomplexo: puta ex aliquo ſinca-
thegoremate in ea incluſo. iō p.h. conue-
nienter poſt alios ſex tractatus detiat de
exponibilibus: qꝛ ſicut incōplexuȝ ſm̄ na
turaȝ precedit cōplexuȝ: ſic paſſio incōple
xi precedit paſſioneȝ cōplexi. Quarto
ſcienduȝ eſt ꝙ ea que faciunt ꝓpoſitioneȝ
exponibileȝ ſunt in multiplici differentia.
Quia quedaȝ ſunt ſigna excluſiua. vt tan
tum. ſolum. Quedaȝ exceptiua. vt preter
niſi. Quedaȝ reduplicatiua. vt inquantuȝ
ſm̄ ꝙ. Quedaȝ vero important inceptōeȝ
vel deſiniſioneȝ vt incipit vel deſinit. que
dam priuationem finis: vt infinitum. que
dam exceſſum vt comparatiui ⁊ ſuperlati
gradus. Quedam diſtinctioneȝ vt differt
aliud. a. Quedam. vero important ſpecia
lem moduȝ diſtributionis vt totus qua-
libet ⁊ ſic de alijs. Et iſta ſufficiunt red-
dere propoſitionem exponibileȝ vt patet
per ſufficientiam. quia omne illud quod
facit propoſitionem exponibilem. aut de
ſuo ſignificato important diuerſitatem
ſeu differentiam: aut non.
Si primo modo ſic ſunt ea que importāt
diſtinctioneȝ vt differt. aliud. a. Si ſecun
do modo hoc eſt. dupliciter. aut importāt
ſpālem moduȝ diſtribuendi: aut non. Si
ſic hoc eſt dupliciter. vel importāt ſpāleȝ
moduȝ diſtributōis ex ſignificatione pro
pria vel virtute negationis in ipſis inclu
ſe. Si primū ſic ſunt ea que importāt ſpā
lem moduȝ diſtributionis vt totus quale
libet. Si ſm̄ ſic ſunt ſuplatiui ⁊ compati-
ui gradus. qui cuȝ exceſſu quādaȝ diſtri-
butioneȝ importāt. ſi non importāt ſpāleȝ
moduȝ diſtribuendi: hoc dupliciter. Aut
dicunt rem in fieri. aut in facto eſſe. Si in
fieri ſic ſunt ea que importāt inceptioneȝ
Et qꝛ vnuȝ oppoſitoꝝ dat intelligere reli
quū: ꝑ iſta intelligimꝰ illa que deſiniſionē
importāt. Si in facto eſſe hoc eſt duplici
ter: aut carēt fine aut non. ſi ſic: ſic ſunt ea
que priuationē finis importāt: vt infinitū
Si non carēt fine hoc eſt duplr. aut deſig
natur aliqđ adiūgi alteri: aut non. Si ſic
ſic ſunt redupliatia: vt inquantum. ſm̄ ꝙ.
Si nō hoc eſt duplr: aut ſecludunt ab ali
quo actu vno. aut plura contenta ſub ali-
qua diſtributiōe. aut aliqua contenta ſub
pluribꝰ diſtributōibus. Si primū ſic ſunt
exceptiua. Si ſm̄ ſic ſunt excluſiua. Cō
tra predicta arguiī primo ſic de propoſiti
one exponibili non eſt ſcia: ergo de ipſa
non dȝ fieri ſpālis tractatus. antecedens
pȝ qꝛ cum oīs ſciencia ſit realis eius obie
ctuȝ debȝ eſſe reale. qꝛ vt vult Ariſ. ſecanī
ſcie quemadmoduȝ ⁊ res de quibus ſunt
mō ꝓpoſitio exponibilis non eſtēs reale
Secundo ſic: expoſitio eſt quedā ſpēs
argumētatōis: ſȝ de ſpēbus argumentatio
nibus deteriatur in noua logica ergo hic
male detiatur. Tercio ſic: nulla ꝓpoſitō
eſt exponibilis. ergo hic male diffiniī. an-
tecedens pȝ qꝛ eſſe exponibile eſt ꝓprie-
tas teri. terminus. n. vt in primo priorum
dictuȝ eſt: eſt in quem reſoluiī ꝓpoſitio vt
in ſubiectuȝ ⁊ predicatuȝ appoſitō eſſe vl'
non eſſe. Quarto ſic alique ſunt ꝓpo-
ſitiones exponibiles in quibus non po-
nitur ſincathegorema ergo male dī in dif
finitiōe propter ſincathegorēa in ea poſi
tuȝ. Quinto ſic oīs diuiſio dȝ eſſe bi
menbris: ſȝ diuiſio eoruȝ que faciūt pro
poſitōem exponibileȝ nō eſt bimenbris
ergo ipſa non eſt bona. Ad primum
iſtoꝝ dī: ꝙ lȝ oīs ſcientia ſit realis eo ꝙ
eſt habitus qualificatiuus aīe: tm̄ non o
portet ꝙ obiectum illius ſcīe ſit reale: ſȝ
ſufficit ꝙ habeat aliquo mō fundamen
tum in re. Ad ſm̄ dī ꝙ expoſitio a q̄
ſumiī ſilogiſmus expoſitorius bene eſt
ſpēs argumentationis. ſȝ de illa non eſt
hic ad propoſitum vt patuit in ſecundo
notabili. Ad terciuȝ dī ꝙ hic accipiī
expoſitio ꝓut attribuiī propoſitiōibus ⁊
non terminis. qꝛ propoſitio eſt illud qđ
exponiī. nec capiī ibi expoſitio pro reſo
lutione que bene conuenit termino tan
ꝙ illi in queȝ fit reſolutio. Ad quar
tuȝ dī ꝙ nulle ſunt propoſitiones expo-
nibiles in quibus non ſit ſincathegorēa
vel formaliter vel equiualenter. Ad
quintuȝ dicitur ꝙ lȝ diuiſio generis de-
beat eſſe bimenbris tamen diuiſio mul-
tiplicis equiuoci non debet eſſe bimen
bris: cuiuſmodi eſt preſens diuiſio.

s Igna excluſiua. Poſtꝙ au
tor ſuperius detiauit de ꝓpo-
ſitōe exponibili in cōi ⁊ de his
que reddunt ꝓpoſitōeȝ exponibileȝ po-
nēdo diffinitōeȝ eius ⁊ enumerando oc
tuplicia ſincathegorēata. aut ſaltē ſinca-
thegorematibꝰ equiualētia: faciētia ꝓpo
ſitōeȝ exponibileȝ. hic conſequenter de
tiat de ſignis excluſiuis de quibꝰ ꝓmiſit
ſe detiaturꝝ. Primo ſic diffiniēs ſigna ex
cluſiua dicēs. Signa excluſiua ſunt que
ex ſignificatōe excluſionē importāt: et a
quibꝰ ꝓpoſitio reddiī excluſiua vt ſunt
iſte dictōes. tm̄ ſoluȝ ſolummō. dūtaxat
Et dī notāter que ex ſignificatōe exclu-
ſioneȝ importāt: ⁊ non que ſignificāt ex
cluſionem. quia ſigna excluſiua non di-
cuntur ex eo ꝙ ſignificent excluſionem:

ſed quia exercent eam. vt tantuꝫ ſolus. dictōes excluſiue dicuntur ab excluſiōe excercita ⁊ non ab excluſione ſignificata ſicut ſecuris dicitur inſciſſura ab inſciſione excercitata ⁊ non ab inſciſione ſignificata: q² ſecuris non ſignificat inſciſioneꝫ licet excerceat ipſum ſcindere ſed ſignificat ſecurim. Primo ſciendum eſt ꝙ excluſio dupliciter intelligiť.ſ. vt concepta ⁊ vt excercita. Excluſio concepta deſignať per illud nomen excluſio Et excluſio excercita excercitio generali deſignatur per hoc verbuꝫ excludo. et ꝑ has dictiones tm̄ ⁊ ſoluꝫ intelligiť excluſio vt excercita excercitio ſpeciali. ſicut equitatio ſignificať vt concepta per hoc nomen equitatio et ꝑ hoc verbum equito ſignificať vt excercita vt cuꝫ aliquis excercet equitationeꝫ equitando.

Secundo ſcienduꝫ ꝙ hec ſigna excluſiua quandoqꝫ excludunt gracia alietatis: vt tantuꝫ homo eſt riſibilis. qn̄qꝫ vero gracia pluralitatis vt tantum ſunt deceꝫ predicamenta. Quandoqꝫ etiam ponuntur negatiue vt tantuꝫ animal rationale eſt homo. Quandoqꝫ vero cuꝫ negatione precedente excluſioneꝫ vt nō tantuꝫ aīal currit. Quandoqꝫ vero cum negatione ſequente ſignuꝫ excluſiuum: vt tantuꝫ animal non eſt ſubſtantia. et qn̄qꝫ cuꝫ negatione prepoſita ⁊ poſtpoſita ad ſignum excluſiuuꝫ. vt non tantū homo non eſt ſubſtantia: que contradicit illi in qua ſolum poſtponitur negatō Unde aliter exponiť illa propoſitō que eſt ſine negatione. ⁊ aliter illa in qua ponitur negatio precedens excluſioneꝫ. et aliter illa in qua ponitur negatō ſequēs excluſionem. ⁊ aliter ſua contradictoria ſicut patebit in regulis ſic ſtatim declarandis. Tercio ſcienduꝫ eſt ꝙ propoſitio excluſiua ſine negatione ſumpta exponiť per copulatiuaꝫ affirmatiuaꝫ: cuius prima pars eſt preiacens excluſiue et ſecunda pars eſt negatiua importans negationeꝫ predicati ab omnbius alijs a ſubiecto. vt tantum homo currit. i. homo currit ⁊ nihil aliud ab homine currit. vel ſic ſecundum alios homo currit ⁊ nullus non homo currit. vnde preiacens propoſitionis excluſiue eſt propoſitio ſumpta ſine dictione excluſiua: cui tamen poteſt addi ſignuꝫ excluſiuuꝫ vt illa propoſitio homo currit eſt preiacens illius tantum homo currit. Et ad excluſioneꝫ quattuor req̄runtur. ſ. illud quod excludiť. illud a quo excluditur. illud reſpectu cuius excluditur. ⁊ ipſe actus excludendi. vt cum diciť ſolus homo currit animalia alia ab homine ſunt id quod excluditur. ⁊ homo eſt id a quo excluditur. ⁊ curſus eſt id reſpectu cuius excluditur. ⁊ illa dictio ſolus importat actuꝫ excludendi. Uude propoſitio excluſiua affirmatiua infert copulatiuam cō poſitam ex duabus exponentibus: ⁊ quālibet earum ſeorſum ⁊ non econtra. vt bene ſequitur tantuꝫ animal cnrrit: ergo animal currit ⁊ nihil aliud ab animali currit bene etiaꝫ ſequitur tantum animal currit ergo animal currit. ⁊ ſimiliter bene ſequiť tantuꝫ animal currit. ergo nihil aliud ab animali currit. Infert inſuper propoſitio excluſiua affirmatiua ſuam vniuerſalem de terminis tranſpōitis. vnde bene ſequitur tantum animal eſt homo ergo omnis homo eſt animal. Quarto ſcienduꝫ eſt ꝙ propoſitio excluſiua contradictoria prioris. i. in qua ponitur negatio precedens excluſionem exponitur per diſiunctiuam affirmatiuam de partibus contradicentibus partibus prioris copulatiue. vt iſta non tantum homo currit: ſic exponiť nullus homo currit. vel alind ab homine currit. Unde partes affirmatiue copulatiue dicuntur contradicere partibus negatiuis diſiunctiue ſibi contradictorie. vt iſte due contradicunt homo currit ⁊ nihil ab homine currit. Et nullus hō currit vel aliq̄d aliud ab homine currit: quia ſunt de partibus contradicentibus. Sed propoſitio excluſiua in qua ponitur ſoluꝫ negatio ſequens excluſionem exponitur per vnam copulatiuam: cuius prima pars eſt negatiua preiacens. ⁊ alia eſt affirmatiua in q̄ predicatuꝫ affirmatiue enuntiatur de quolibet alio a ſubiecto. vt tm̄ accidēs eſt ſubſtantia. ſic exponitur accidens nō eſt ſubſtancia. et omne aliū ab accidente eſt ſubſtantia. ⁊ ſua contradictoria. ſ. illa in qua preponitur et poſtponitur negatio ſigno excluſiuo exponitur per diſiunctiuam de partibus contradicentibus partibus prioris copulatiue. vt iſta non tantuꝫ accidēs non eſt ſubſtantia ſic poniť accidens eſt ſubſtantia. vel omne aliud ab accidente non eſt ſubſtantia. Contra predicta arguitur primo ſic per ſigna excluſiua non intelligitur excluſio excercita. ergo contra ea que dicta ſunt in primo notabili. antecedens patet quia excercita excluſio non ſignificatur per illa ſigna ymmo nihil intelligitur per aliquem terminum niſi per ipſum ſignificare ſignificetur. cuꝫ ſit intellectum de re conſtituere. Secundo ſic omne illud quod exponitur gracia alietatis poteſt exponi gracia pluralitatis. ergo male dicitur ꝙ ſigna excluſiua quandoqꝫ excludunt gracia alietatis ⁊ quādoqꝫ gracia pluralitatis. Tercio ſic iſta eſt propoſitio excluſiua ſine negatiōe tantuꝫ pater in diuinis eſt eſſentia diuina. tamē nō exponitur per copulatiuam affirmatiuam cuius prima pars ſit preiacens excluſiue: et ſecunda pars ſit negatiua importās negatōneꝫ predicati de omnibus alijs a ſubiecto. quia non ſequitur tantuꝫ pater in diuinis eſt eſſentia diuina. ergo pater in diuinis eſt eſſentia diuina: ⁊ nihil aliud a patre eſt eſſentia diuina: quia exponēte ſunt vere ⁊ expoſita eſt falſa: g̊. Quarto ſic non ſequitur tantum animal eſt hō ergo animal eſt homo ⁊ nihil aliud ab animali eſt homo. ⁊ tamē hic arguitur ab expoſita ad ſuas exponentes vt notum eſt: ergo. antecedens eſt verum quia bene ſequitur omnis homo eſt animal: ergo tantum animal eſt hō ab vniuerſali affirmatiua ad ſuam excluſiuam de terminis tranſpoſitis: ⁊ conſequens eſt falſuꝫ. nam bene ſequiť: nihil aliud ab animali eſt hō ergo nihil non idem animali eſt homo. quia nihil aliud ⁊ nihil non idem equiualent. ⁊ vltra nihil non ideꝫ aīali eſt homo. ergo quodlibet ideꝫ animali eſt hō. quia quodlibet ⁊ nihil non equipollent per primaꝫ regulam equipollentiaꝝ. Et vltra quodlibet ideꝫ aīali eſt homo ergo quodlꝫ animal eſt hō quod eſt māifeſte falſuꝫ. ⁊ ꝑ conſequēs iſta ad quaꝫ ſequebať: nihil aliud ab animali eſt hō eſt falſa. Quinto ſic nō ſequitur tm̄ animalia ſunt ſenſibilia. ergo oīa ſenſibilia ſunt animalia. quia antecedens eſt veruꝫ ⁊ conſequens falſuꝫ patet q² lapides ſunt ſenſibiles: et tamē nō ſunt animalia ergo arguendo ab excluſiua affirmatiua ad vniuerſalem in terminis tranſpoſitis non eſt bona conſequentia. Ad primuꝫ iſtoꝝ diciť ꝙ ad hoc ꝙ aliqua dictio det intelligere aliquid nō oportet quo illud ſignificet. ſed ſufficit quod ipſum conſignificet.

Et q² ſigna excluſiua conſignificant excluſioneꝫ excercitaꝫ: ideo eam dat intelligeť. Ad ſecunduꝫ dicitur ꝙ licet aliquando illud quod exponitur gracia alietatis poſſet expōi gracia pluralitatis vt iſta excluſiua tantum animalia rationalia ſunt riſibilia poteſt exponi gracia alietatis et gracia pluralitatis. tamē propoſitio que eſt exponibilis gracia alietatis non ſemper poteſt exponi gracia pluralitatis ideo non ſumit ſimpliciter falſum. Ad tercium dicitur ꝙ iſta de vi ſermonis ⁊ ſm̄ proprium ſenſum eſt falſa. quia hec dictio tantum magis reſ-

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

pecit ſubiectum ꝙ̄ formam ſubiecti ⁊ ex
cludit alium in maſculino a conſorcio
predicati. ideo debet ſic exponi tantum
pater in diuinis eſt eſſentia diuina.i. pa
ter in diuinis eſt eſſentia diuina ⁊ tunc cō
ſequens eſt falſum ſicut antecedens. Si
vero excludit a forma ſubiecti ſic bene ex
ponitur modo dicto ante oppoſitū:quia
tunc antecedens eſt verum ſicut ⁊ conſe-
quens. ſenſus enim huius eſt tantum pa
ter in diuinis eſt eſſentia diuina.i.ille cū
quo nullus alius pater eſt eſſentia diui-
na in diuinis. cum enim dicimus tantum
pater in diuinis eſt eſſentia diuina nō ne
gamus filium ⁊ ſpiritum ſanctū eſſe eſſen
tia diuina ſed hoc dicentes ſignificamus
ꝙ illi ſimul cum eo:non ſunt pater. Ad
quartum dicitur ꝙ negatur antecedens ⁊
aſſumptum inde conſequns videlicet ꝙ
antecedens ſit verum ⁊ conſequens fal-
ſum. Et ad conſequentias improbantes
conceduntur ōes dempta iſta nihil non idē
animali eſt homo. ergo quodlibet idem
animali eſt hō quia licet nihil nō ⁊ quod
libet equipolleant tamen nihil non idem
animali ⁊ quodlibet idem animali non e
quipollent: propter duas cauſas. prima
eſt quia cum dicitur nihil non idem ani-
mali eſt homo ambe negationes non fe-
runtur ad eandem copulam quia prima
fertur ad eſt. Alia vero ad hoc ꝙ dicitur
exiſtens. modo regule conſequentiaꝝ de
bent intelligi quando negatio incluſa in
ſigno ⁊ alia poſtpoſita feruntur ad eandē
copulaȝ ⁊ propter hoc ꝙ ille negationes
ambe non feruntur ad idem prouenit.
Secunda cauſa eſt videlȝ ꝙ ille due non
ſunt eiuſdem ſubiecti ymmo ſubiectum
vnius eſt ens idȝ animali.ſ.ſecunde.ſub
iectum vero alterius.ſ.prime eſt ens non
idem animali. modo ad equipollentas re
quiritur ꝙ ſint eiuſdem ſubiecti. vnde eq̄
pollentes iſtius nihil non idem animali
eſt homo. eſt iſta. quodlibet non idem a-
nimali non eſt homo ⁊ ille ſunt eiuſdeȝ
ſubiecti ⁊ predicati ⁊ ſunt ābe vere ⁊ ne
gatiue ambe. ſi eni daretur iſta quodlȝ
idem aniāli eſt homo vt arguebatur tā
quam ei equipollens. tunc negatiua eq̄
polleret affirmatiue. nam prima eſt ſim
pliciter negatiua ⁊ ſecunda eſt ſimplici-
ter affirmatiua. Ad quintum dicitur
ꝙ ſi ſenſibile teneatur vniuoce in amba
bus tunc conſequentia eſt bona ⁊ ſicut
antecedens eſt verum ita et conſequēs
ſed ſi ſenſibile tēeatur equiuoce in illis
ſ. in excluſiua pro ſenſibili actio ⁊ in vni
uerſali de terminis tranſpoſitis pro ſen
ſibili paſſiuo ſic non valeret conſequen
tia. modo regula eſt intelligenda: ꝙ ab
excluſiua affirmatiua ad vniuerſaleȝ de
terminis tranſpoſitis eſt bona conſeq̄n
tia: ſi fiat excluſio gracia alietatis ⁊ ter-
mini teneantur vniuoce in ambabus.

s Equitur de dictionibꝰ ex-
ceptiuis. Poſtq̄ ſuperius au
tor determinauit de dictionibꝰ
excluſiuis hic conſequenter determinat
de dictionibus exceptiuis. cuius ordini
nis ratio eſt: quia dictiones excluſiue ſe
cludūt ab aliq̊ actu plura tota diſtincta
aut plures quoꝝ partes. dictiones aūt
exceptiue ſolum excludunt reſpectu ali-
cuius actus aliquod contentum ſub ali
quo diſtributo ⁊ ideo patet ordo.

Primo ſciendum eſt ꝙ autor in tex-
tu ſic diffinit dictiones exceptiuas di-
cens dictiones exceptiue ſunt que ſigni
ficant exceptoneȝ alicuius contenti ſub
aliquo diſtributo: vt preter preterq̄ et
ſic de alijs ⁊ ponitur ibi li que loco ge-
neris. eſt enim que relatiuum dans in-
telligere ſuum antecedens quod eſt ſin
cathegorema quod habet modum gene
ris reſpectu dictionis exceptiue ⁊ totuȝ
reſiduum ponitur ad differentiam om-
nium aliorum ſincathegorematum red
dentiuȝ propoſitioneȝ exponibileȝ quo
rum nullum ſignificat exceptionem alicu
ius contenti ſub aliquo diſtributo. Se
cundo ſciēduȝ ꝙ vt dicit auctor in textu
oīs exceptio fit a toto in quātitate. cuius
ratio eſt q2 oportet illud qđ vere excipi-
tur ſit pars ſm̄ actuȝ contenta ī eo a quo
excipitur ⁊ q2 ſole partes totius in q̄ntita
te ſunt actualiter ꝯtente in ſuo toto ⁊ non
ꝑtes aliorum totorum niſi habeant reduc
tionem ad totum in quantitate ideo ex-
ceptio fit in q̄ntitate. Ex iſto vere poſſu-
mus colligere ꝙ ad hoc ꝙ aliquid excipi
atur ab aliq̊ toto duo requiruntur. primo
ꝙ illud ſit pars illius a quo excipitur ſm̄
actum ⁊ q2 ꝑtes ſubiectiue ⁊ in modo nō
ſunt ſm̄ actum in ſuo toto: iō non poſſunt
excipi a ſuis totis Tercio ſciēduȝ eſt
ꝙ exceptiua affirmatiua exponitur copu-
latiue per tres exponentes ſicut ſatis ad
longum dr̄ in textu. ⁊ ſi in ea ponat̄ preter
li preter deſcendendo ſub terio a quo fit
exceptio debet mutari in aliud a. vñ in ex
ceptione quatuor requiruntur.ſ. excipiēs
quod eſt duplex.ſ. principale vt eſt intel-
lectus ⁊ inſtrumentale vt dictio exceptia
terminus exceptiuus. id a quo excipitur.
⁊ actus reſpectu cuiꝰ fit exceptio. ⁊ termi-
nus exceptus virtute dictionis exceptiue
non īpedite ſupponit ſimpliciter ⁊ oīs al
lij termini propoſitionis exceptiue eodeȝ
modo ſupponunt ſicut in preiacente. Sȝ
exceptiua negatiua contradictoria prece-
dentis exponitur diſiunctiue ꝑ propoſitō
nes contradicentes partibus ⁊ ponenti-
bus ipſam affirmatiuam vt patȝ ꝑ naturā
contradictionis. verbi gracia iſta excepti
ua non omne animal preter homineȝ eſt
irrationale. ſic exponitur. omne animal a
liud ab homine non eſt irrationale. vel
homo non eſt animal. vel homo eſt irra-
tionalis. Quarto ſciendum eſt ꝙ vni
uerſalis negatiua exceptiua exponitur co
pulatiue per tres propoſitiones ſicut cla-
re deducitur in textu. ſed ſua contradicto
ria exponitur diſiunctiue per tres propo
ſitiones contradicentes partibus copu-
latiue talis diſiunctiue contradictorie vt
iſta non nullum animal preter homineȝ
currit. ſic exponitur. aliquod animal ali-
ud ab homine currit vel aliquis homo
non eſt animal vel aliquis homo currit

Contra predicta arguitur. ⁊ primo
ſic. preter eſt dictio exceptiua. ⁊ tamen
non ſemper ſignificat exceptionem: ergo
⁊ cetera. minor probatur quia ī iſta pro
poſitione tu debes decem francos pre-
ter viginti ſcuta. li preter non ſignificat
exceptionem. nam ſenſus illius propo-
ſitionis eſt tu debes decem francos cuȝ
viginti ſcutis. Secundo ſic excep-
tio fit a toto integrali vt patet dicendo
totus ſortes eſt in archa preter pedem.
ergo male dicitur in textu ꝙ omnis ex-
ceptio fit a toto in quantitate. Ter-
cio ſic exceptio fit a toto vniuerſali. er-
go ⁊ cetera. Antecedens patet dicendo
homo ratiocinatur preter ſor. qui eſt ve
ſanus. Quarto ſic terminus excep-
tus non ſemper accipitur ſimpliciter er-
go male dicitur in textu ꝙ dictio excep
tiua facit terminum communem ſupra
quem cadit ſupponere ſimpliciter. An-
tecedens patet quia terminus exceptus
excipitur reſpectu alicuius actus modo
actiones ſunt ſingularium ⁊ ſuppoſito-
rum prohemio methaphiſicorum. et ſic
terminus exceptus ſupponit perſonali-
ter ⁊ non ſimpliciter Quinto ſic iſta
eſt vna propoſitio exceptiua nullus ho
mo preter aſinum currit ⁊ tamen illud
quod excipitur non continetur ſecundū
actum in toto in quantitate a quo exci-
pitur. ergo ille conditiones aſſignate ad
hoc ꝙ aliquid excipiatur non ſunt bone

Ad primum dicitur ꝙ quandocun
q̄ȝ preter accipitur exceptiue ſemper ſi-
gnificat exceptionem ſed ſemper non te
netur exceptiue. ymo aliquādo tenetur

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

negatiue. vt ego ſtabo preter te id eſt ſi
ne te. aliquando abſtractiue. vt decem
preter duo ſunt octo. id eſt remotis duo
bus a decem remanent octo. et aliquan
do aſſociatiue. vt tu debes decem fran-
cos preter viginti ſcuta id eſt cum vigin
ti ſcutis. Ad ſecundum dicendum
eſt ꝙ verum eſt ſed per totum in quan-
titate petrus hyſpanus intelligit totum
integrale ſicut ſatis patet in ſuis ſinca-
thegorematibus: vbi expreſſe dicitur
ꝙ exceptio fit a toto in quantitate et a
toto integrali. Ad tercium dicitur ꝙ
ibi non eſt vera exceptio ſed potius ab
uſiua Ad quartum dicitur ꝙ licet
terminus ſupponens ſimpliciter ſuppo-
nat pro re vniuerſali tamen hoc ſecun-
dum habitudinem quam habet ad ſup
poſita. ⁊ ideo vbicunq; ſupponit pro ſu
ppoſitis licet indeterminatis. Ad
quintum dicitur ꝙ ad hoc ꝙ aliqua pro
poſitio ſit vere exceptiua: tam ex parte
rei quam ex parte modi enunciandi re-
quiritur ꝙ excipiatur aliquid ab aliquo
quod fert inſtantiam eius a quo fit ex-
ceptio. ſic ꝙ ſit per ſecundum actu͞ȝ con
tenta in illo a quo excipitur. ſicut patuit
in ſecundo notabili ⁊ peramplius pate
bit in ſincathegorematibus.

Sequitur de dictionibus reduplicatiuis.

Poſtquam
autor determinauit de dictio-
nibus exceptiuis. Hic conſe-
quenter determinat de dictionibus re-
duplicatiuis. Et ratio ordinis eſt. quia
dictiones reduplicatiue denotant attri-
butionem ſicut apparebit per diffinitio-
nem earum inferius ponendaȝ. Dictio
nes vero exceptiue quodammodo im-
portant ſeparationem ⁊ remotioneȝ. mo
do attributio ⁊ remotio quodammodo
opponu͞ntur. ⁊ quia oppoſita iuxta ſe po
ſita magis eluceſcunt. ideo patet ordo.

Primo ſciendum eſt ꝙ auctor in textu
dictiones reduplicatiuas diffinit dicens.
dictio͞es reduplicatiue dicuntur que im-
portant rationem ſecundum quam aliq͞d
alteri attribuit͞ ⁊ ſubintelligit͞ ſincathego-
remata. ita vt ſit ſenſus dictiones redu-
plicatiue ſunt ſincathegoremata que im
portant ro͞nem ⁊c. totum reſiduum poni-
tur ad differenciam aliorum ſincathego-
rematum quoruȝ nulli ꝯpetit ratio aliq͞d
alteri attribuendi. vn͞ dictiones redupli-
catiue ſunt aduerbiu͞ vel ꝓpoſitiones cuȝ
ſuo caſuali vt ſunt iſte inquantum ſm ꝙ
ea ratione. ⁊ iſtis dictionibus dicitur pro
poſitio reduplicatiua ⁊c. Secundo ſci
endum eſt ꝙ vt dicit autor in textu dictio
reduplicatiua preſupponit aliquod pre-
dicatum ineſſe alicui ſubiecto ⁊ denotat
illud ſupra quod cadit eſſe ca͞m illius in
herentie. vnde reduplicatio ſic diffinitur.
Reduplicatio eſt enunciatio reiterata ſu
pra extremuȝ propoſitionis denota͞s cau
ſam inherentie predicati cuȝ ſubiecto. vn͞
in propoſitione reduplicatiua q͞tuor ſunt
conſideranda. ſ. ſubiectum principale ⁊ p͞
dicatum principale reduplicatum. ⁊ dictio͞
reduplicatiua. vt in iſta propoſitione om
ne animal eſt ſubſtantia inquantum ani-
mal. li primum animal. eſt ſubiectum pri͞
cipale. li ſubſtantia eſt predicatum princi
pale materiale. li inquantum eſt dictio re
duplicatiua ⁊ li animal ſupra quod cadit
ſecundam iſta reduplicatiua eſt redupli-
catum. Tercio ſciendum eſt ꝙ vt dicit
albertus reduplicatio ⁊ diſtributio ex op
poſito ſe habent. quia diſtributio incipit
a ſubiecto diuidendo partes eius ⁊ termi
nando eas in receptione predicati. ſed re
duplicatio eſt proprietas inchoans a pre
dicato ⁊ terminata in ſubiecto. dictio na͞-
q; reduplicatia vt dicit textus ſemper fer
tur ad predicatum ſed nunquam redupli
cat ip͞m. vnde reduplicatiua affirmatiua
exponitur per vnam copulatiuam haben

tem quatuor propoſito͞nes cathegoricas
affirmatiuas partes ſui. ⁊ reduplicatiua i͞
qua ponitur negatio poſt dictionem re-
duplicatiuam ſimiliter exponitur copula
tiue per quatuor exponentes ſicut ad lon
gum deducitur in textu. Quarto ſcien
dum eſt ꝙ copulatiua ⁊ diſiunctiua de p
tibus contradicentibus contradicunt. id͞o
ſicut reduplicatiua affirmatiua exponitur
copulatiue per quatuor affirmatiuas pro
poſitiones. ſic reduplicatiua ei contradic
toria exponitur diſiunctiue per quatuor
propoſitiones negatiuas contradicentes
exponentibus reduplicatiuam affirmati-
uam vt non omnis homo eſt animal in-
quantum ſenſitiuus que contradicit iſti:
omnis homo eſt animal inquantum ſen
ſitiuus. Exponitur ſic. non omnis homo
eſt animal. vel non omne ſenſitiuum eſt a
nimal. vel homo non eſt ſenſitiuus: vel
quia aliquid non eſt ſenſitiuum illud no͞
eſt animal vel ſic ⁊ ideȝ redit. aliquis ho
mo non eſt animal. vel aliquod ſenſiti͞m
non eſt animal. vel homo non eſt ſenſi-
tiuus. vel quia aliquid non eſt ſenſitiuu͞
illud non eſt animal. ⁊ conformiter poſ-
ſet dici de contradictoria reduplicatiue:
in qua negatio ponitur poſt dictionem
reduplicatiuaȝ. videlicet ꝙ exponitur diſ
iunctiue per propoſitiones contradicen-
tes propoſitionibus exponentibus ſuam
contradictoriam. exempla facilia ſunt in-
tueri. Contra predicta arguitur. pri-
mo ſic. nulla propoſitio eſt reduplicatiua
ergo hic male diffinitur. antecedens pa-
tet quia reduplicatio ſemper reduplicat
ſubiectum ⁊ ſic debet dici de reduplicato
extremo ⁊ non propoſitio reduplicatiua.
Secundo ſic. in iſta propoſitione cog
noſco ſortem inquantum homo. ponitur
dictio reduplicatiua. ⁊ tame͞ non eſt redu
plcatiua propoſitio. ergo non omnis il-
la propoſitio in qua ponitur dictio redu
plicatiua eſt reduplicatiua. Tercio ſic.
hec eſt reduplicatiua homo eſt animal
inquantum homo. ⁊ tamen homo ſu-
pra queȝ cadit reduplicatio non eſt cau
ſa predicati quia homo non eſt cauſa a
nimalis. ſed econtra: ergo reduplicatio
non denotat cauſam inherentie predica
ti cum ſubiecto. Quarto ſic. dicendo
ſortes ſcribit inquantum poteſt. ibi hec
reduplicatio inquantuȝ non eſt nota in
herentie predicati cum ſubiecto. ergͦ ma
le dicitur in ſecundo notabili ꝙ redupli
catio denotat cauſam inherentie predi-
cati cum ſubiecto. Quinto ſic. redu-
plicatiua affirmatiua exponitur copula-
tiue. per quatuor propoſitiones affirma
tiuas ergo eius contradictoria ſimiliter
debet exponi copulatiue per q͞tuor pro-
poſitiones negatiuas. quia oppoſitoruȝ
eadem eſt diſciplina. ergo male dicitur
quarto notabili ꝙ exponitur diſiunctue

Ad primum iſtorum dicitur. ꝙ licet
omnis reduplicatiua videatur eſſe de re
duplicato extremo. ſcilicet de reduplica
to ſubiecto. nihilominus tamen quia ta
lis reduplicatio fertur ſupra predicatuȝ
tota propoſitio dicitur reduplicatiua ra
tione ſue partis. ſcilicet ratione ſui ſub-
iecti reduplicati ſupra predicatum.

Ad ſecundum dicitur ꝙ li inquan-
tum non tenetur ibi reduplicatiue: ſed
ſpecificatiue: ita ꝙ eſt ſenſus cognoſco
ſortem inquantum homo id eſt ea ratio
ne qua eſt homo. Ad tercium dicitur
ꝙ in ſecundo notabili non dicitur ꝙ il-
lud ſupra quod cadit reduplicatio ſit
cauſa predicati ſed dumtaxat ꝙ eſt cau
ſa inherentie predicati cuȝ ſubiecto. mo
do licet homo non eſt cauſa animalis ꝙ
tum adeſſe ſed econtra. eſt tamen cauſa
inherentie animalis ad ipſum. Ad
quartum dicitur. ꝙ duplex eſt reduplica
tio. quedam eſt reduplicatio rei ſecun-
dum inherentiam alterius ad ipſaȝ ⁊ ta
lis eſt nota ca͞e inherentie. vt homo eſt

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

animal inquantum homo. alia eſt reduplicatio modi inherendi vt ſoꝛ. ſcribit inquantum poteſt: ⁊ de pꝛima pꝛincipaliter intelligitur diffinitio. Ad quintum dr ꝙ quia copulatiua ⁊ diſiunctiua de partibus contradicentib⁹ ꝯtradicunt iō ſicut reduplicatiua affirmatiua exponitur per copulatiuam affirmatiuam. Jta reduplicatiua contradictoꝛia eius exponitur per diſiunctiuam de partibus contradicentibus. ⁊ quia etiam contradictio in copulatiuis ſicut ⁊ in omnibus alijs ypotheticis poteſt dari ferendo negationeꝫ ad copulam pꝛincipalem totius ypothetice vel pꝛeponendo negationem toti pꝛopoſitioni ideo reduplicatiua contradictoꝛia reduplicatiue affirmatiue bene poſſit exponi per copulatiuam contradicentem copulatiue exponenti reduplicatiuam affirmatiuam ſed quia magis eſt vſitatus pꝛimus modus: dandi contradictionem in copulatiuis ideo dicit melius autoꝛ ꝙ exponitur per diſiunctiuaꝫ quam per copulatiuam.

Sequitur tertius de Incipit et deſinit.

P Oſtquam ſuperius auctoꝛ determinauit de dictionibus reduplicatiuis. Hic cō ſequenter determinat de iſtis duobus verbis incipit ⁊ deſinit. Et ratō oꝛdinis eſt quia exponibilitas pꝛopoſitōnis reduplicatiue fundatur ſupꝛa pꝛincipium materiale ipſius pꝛopoſitionis reduplicatiue. ſcilicet ſupꝛa ſubiectum. eſt enim reduplicatio foꝛma ſubiecti reduplicata ſupꝛa pꝛedicatum. ſed exponibilitas pꝛopoſitionum de incipit ⁊ deſinit magis tenet ſe ex parte pꝛedicati foꝛmalis. ſcilicet ex parte verbi. Et ita patet oꝛdo. Pꝛimo ſciendum eſt. ꝙ vt dicit auctoꝛ in textu. quedam ſunt res quarum eſſe totum acquiritur ſimul. Et iſte ſunt permanentes. alie ſunt quarum eſſe acquiritur ſucceſſiue ⁊ pars poſt partem vt ſunt res nature permanentes quarum denominatio dependet ad motum ⁊ per contrarium ſicut album ⁊ calidum. ⁊ etiam res nature ſucceſſiue vt motus. vnde res permanentes ⁊ ſucceſſiue differunt quatuoꝛ modis. Pꝛimo quia eſſe rerum permanentium eſt totum ſimul. eſſe autem rerum ſucceſſiuarum capiendo entia ſucceſſiua duobus pꝛedictis modis non eſt ſimul ſed in ſucceſſione. Differunt ſecundo quia partes reruꝫ permanentium ſunt omnes ſimul. partes vero rerum ſucceſſiuaruꝫ non ſunt ſimul ſed vna poſt aliam. Differunt tercio ſicut cauſa ⁊ effectus. permanentia enim ſunt cauſa ſucceſſiuoꝛum. pꝛioꝛa ſecundum naturam ſucceſſiua vero poſterioꝛa. Differunt quarto. quia res permanentes ſunt in ſe terminate. Sed res ſucceſſiue non habent in ſe terminos. vt motus ſecundum pꝛopꝛium eſſe ſucceſſiuum non habet terminum. ſed terminatur ad res permanentes vt alteratio ad qualitatem et augmentatio ad quantitatem ⁊ cetera.

Secundo ſciendum eſt ꝙ rei nature permanentis que ineſſe fieri ⁊ conſeruari non dependet a re ſucceſſiua ⁊ rei permanentis quantumcumqꝫ dependet ad alia datur pꝛimum inſtans eſſe quo ad inceptionem. ſic quod verum eſt dicere iam eſt iſta res ⁊ immediate ante hoc nō fuit. Et rei nature ſucceſſiue datur vltimum inſtans non eſſe quo ad inceptionem vt iſta res non eſt ⁊ immediate poſt erit. Tercio ſciendum eſt ꝙ iſta duo verba incipit ⁊ deſinit dicunt inceptionem ⁊ deſinitionem. ſed deſinitio ⁊ inceptio non ſunt niſi in terminis inicialibus ⁊ finalibus rerum. Et tamen vltra terminum finalem nihil eſt de re neqꝫ ante terminum inicialem aliquid eſt de re: eo ꝙ tota res intra totos ſuos terminos clauditur. Jdeo hoc verbum deſinit quod dicit terminum finaleꝫ rei per pꝛius dat intelligere pꝛeſens ⁊ conſequenter pꝛiuationem futuri ⁊ hoc in permanentibus. Sꝫ in ſucceſſiuis p̄terituꝫ terīatum ad pꝛeſens. ⁊ cōſequenter pꝛiuatōeꝫ pꝛeſentis. Et incipit quod dicit terminum inicialeꝫ rei dat intelligere pꝛeſens ⁊ pꝛiuationem pꝛeteriti ⁊ hoc in rebus permanentibus. et in ſucceſſiuis per pꝛius ponit futurum terminatum ad pꝛeſens. ⁊ per poſterius pꝛiuationem pꝛeſentis. quia res ſucceſſiue non ſunt in pꝛīcipio ſui: ſed poſt ipſum pꝛinpiuum ſicut ſunt res permanentes. Quarto ſciendum eſt ꝙ iſta duo verba incipit ⁊ deſinit q̄n doqꝫ adiunguntur permanentibus ⁊ ſucceſſiuis que differunt ſpecie habent rationes differētes ſpecie eo ꝙ dicunt motum qui capit ſpeciem a ſuis terminis ⁊ potiſſime a termino ad quem ⁊ quia eſt alia ratio hoꝛum verboꝛum incipit ⁊ deſinit cum permanentibus ⁊ alia cum ſucceſſiuis ſicut ſuperius patuit. Jdeo aliter exponuntur pꝛopoſitiones de incipit ⁊ deſinit in rebus permanentibus: quam ſucceſſiuis quia in permanentibus affirmatiue de incipit exponuntur per vnam copulatiuam. Cuius pꝛima pars eſt affirmatiua de pꝛeſenti. ⁊ alia eſt negatiua de pꝛeterito. vt iſta homo incipit eſſe. Sic exponit̄ homo nunc eſt ⁊ immediate ante hoc non fuit. Sed in rebus ſucceſſiuis exponitur per vnam copulatiuam. Cuius pꝛima pars eſt negatiua de pꝛeſenti. et ſecunda affirmatiua. de futuro vt homo incipit eſſe albus Sic exponitur. homo non eſt nunc albus ⁊ immediate poſt erit albus. ⁊ ſimili modo dicendum eſt de pꝛopoſitionibus de deſinit ſicut apparet ſatis in textu. negatiue vero de incipit ⁊ deſinit exponuntur per copulatiuam expoſitam de partibus oppoſitis partibus copulatiue per quam exponitur affirmatiua de ipſis. Contra pꝛedicta arguitur pꝛimo ſic. motus celi eſt cauſa iſtoꝛum inferioꝛum que vt in pluribus ſunt permanentia non ergo permanentia ſunt cauſa ſucceſſiuoꝛum. Tenet conſequentia. quia idem non eſt cauſa ⁊ effectus reſpectu eiuſdem. Secundo ſic. Cui⁹libet rei eſt terminus intrinſecus. Ergo male dicitur ꝙ res ſucceſſiue non habent in ſe terminos ad quos terminantur. Tercio ſic. incipit ⁊ deſinit ſunt eiuſdem rationis in permanentibus et ſucceſſiuis. ergo ſemper eodem modo debent exponi pꝛopoſitiones de incipit ⁊ deſinit in permanentibus ⁊ ſucceſſiuis. antecedens patet quia incipit ſemper denotat inceptionem. quia eſt ratio eius. ⁊ deſinit deſinitionem.

Quarto ſic permanentia non differunt a ſucceſſiuis de incipit ⁊ deſinit in in ipſis. antecedens patet quia album ⁊ nigrum ſunt entia permanentia in eſſe ⁊ ſunt ſucceſſiua quia eſſe eoꝛum acquiritur ſucceſſiue. Quinto ſic poſito caſu quia ſoꝛtes ſit in pꝛīcipio ſui fieri. iſta eſt vera ſoꝛtes incipit eſſe ⁊ tamen iſta eſt falſa ſoꝛtes eſt nunc ⁊ immediate ante non fuit quia vna pars iſtius copulatiue eſt falſa. ſcilicet iſta immediate ante non fuit poſito ꝙ alia pars copulatiue ſit vera. ſcilicet ſoꝛtes nunc eſt quia pꝛopoſitio de pꝛeſenti ponit affirmationem de pꝛeterito ⁊ futuro veram. et eo ꝙ pꝛeſens eſt finis pꝛeteriti ⁊ iniciuꝫ futuri. Ad pꝛimum iſtoꝛum dicitur ꝙ licet aliqua ſucceſſiua ſit cauſa permanentium. ſicut motus celeſtis eſt cauſa permanentium hic inferius exiſtentium

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

tamen ſimpliciter loquendo ⁊ a toto genere permanentia ſunt cauſa ſucceſſiuorum. Ad ſecunduʒ dicitur ꝙ licet cuiuſlibet rei ſit terminus intrinſecus ſecundum eſſentiam. tamen in pluribus non eſt terminus intrinſecus ſecundum eſſe ſicut motus rei ſuum eſſe ſucceſſiuum non habeat terminuʒ qui habeat eſſe ſucceſſiuuʒ: ſed bene habet terminū qui habʒ eſſe permanens. ſicut iſte motus qui eſt alteratio determinatur ad qualitatem. ⁊ hic capitur ſucceſſiuum prout diſtinguitur cōtra quodcunqꝫ permanens videlicet ſpecialiter ⁊ non generaliter. Ad tercium dicitur ꝙ licet incipit et deſinit ſint eiuſdem rationis generalis in permanentibus ⁊ ſucceſſiuis quia ſemper important inceptionem aut deſinitionem. non tamen ſunt eiuſdem rationis ſpecialis ſicut tactum eſt in principio primi notabilis. Quare aliter exponuntur propoſitiones de incipit ⁊ deſinit in permanentibus ⁊ ſucceſſiuis. Ad quartim dicitur ꝙ capiendo ſucceſſiuuʒ pro eo ꝙ quando fit ⁊ quando factum eſt non ſit nihil idem eſt ſucceſſiuum ⁊ permanens. ſed ſi capiatur ſucceſſiuum pro eo cuius eſſe acquiritur ſucceſſiue ſic aliquid poſſit eſſe ſucceſſiuum ⁊ permanens vt tactum eſt in principio primi notabilis. non tamen de tali permanentia de qua eſt hic ad propoſitum quia ibi capitur res permanēs ſoluʒ pro illa cuiꝰ eſſe in inſtanti acquiritur. Ad quintū dicitur ꝙ licʒ idē inſtans materialiter ſit inſtans preſentis et preteriti. non tamen eſt idem formaliter inſtans et ideo non oportet ꝙ vna propoſitio affirmatiua de preſenti ſemper ponat affirmatiuam veram de preterito.

s Equitur de infinito. Poſtquam autor ſuperius determinauit de incipit ⁊ deſinit. Hic conſequenter determinat de infinito. Ratio ordinis eſt quia deſinit oſtendit poſitiue finem rei. eo ꝙ ſignificat deſinitioneʒ eiꝰ. infinituʒ vero deſignat finem rei priuatiue quia ſignificat carentiam finis ſicut ſatis apparet per vim nominis. infinitum enim dicitur ab in quod eſt non et finitum quaſi non finitum ideſt ſine fine et quia habitus precedit priuationem idō patet ordo. Primo ſciendum eſt ꝙ vt dicit ariſtotiles tercio phiſicorum infinitum dicitur quinqꝫ modis. Primo modo negatiue ſcilicet quod non eſt aptum natum tranſiri ⁊ hoc modo dicitur vox inuiſibilis ſicut infinitum intranſibile. Secundo modo dicitur infinitum quod quātum eſt de ſe poteſt tranſiri non tamen a nobis propter impedimentum vt profunditas maris dicitur infinita. Tercio modo dicitur infinituʒ quod poteſt tranſiri etiam a nobis. ſed hoc eſt vix ⁊ cum magna difficultate ⁊ ſic itur vſqꝫ ad indiam dicitur infinitum. Quarto modo dicitur infinitum quod habet tranſitum inconſumabilem propter eius extenſionem infinitam vt ſi eſſet aliqua magnitudo non habens terminos illa eſſet infinita. Quinto modo dicitur infinitum ſecundum diuiſionem vt in magnitudinibus aut ſecundū appoſitioneʒ vt in numeris aut in vtroqꝫ modo vt in tempore. Secundo ſciendum eſt ꝙ petrus hyſp. in textu reducit iſtos quinqꝫ modos ad duas diuiſiones quarum prima eſt ꝙ infinitum quandoqꝫ ſumitur negatiue ⁊ eſt illud quod non eſt finituʒ nec aptuʒ natum finiri vt punctus vel deus. Alio modo ſumitur priuatiue ⁊ eſt illud quod non eſt finitum eſt tamē aptum natum finiri vt motus nondum ꝑfectus ⁊ iſtud eſt triplex ſcilicet infinitum per appoſitionem tantuʒ vt in numeris quia dato quocunqꝫ numero adhuc poteſt dari maior. infinituʒ per diuiſioneʒ tantū vt in continuis quia dato quocunqꝫ continuo vtputa bicubito illud eſt diuiſibile in infinitum diuidendo in partes eiuſdem proportionis. Et infinitum per appoſitionem ⁊ diuiſionem ſimul ſicut eſt tempus. eſt enim tempus infinitū quo ad diuiſionem quia eſt continuum ⁊ eſt infinitum per appoſitionem quia eſt numerus motus. Secunda diuiſio eſt de infinito qua omnes diſtinguntur modi precedentes quia aliquid dicitur infinituʒ in actu quod eſt quantuʒ non determinatum vt eſt magnitudo carens terminis. aliud eſt infinitum in potentia vt ſunt continua. aliud eſt infinitum quo ad nos vt profunditas maris.

Tercio ſciendum eſt cum textu ꝙ infinitum ſecundum ꝙ ſubſeruit propoſito adhuc poteſt capi duobus modis vno ſignificatiue cathegorematice ⁊ ſic eſt terminꝰ communis ſignificans quantitatem rei ſubiecte vel predicate vt cuʒ dicitur mundus eſt infinitus infinitum eſt album ⁊ tunc eſt nomen ſubſtantiuū Alio modo capitur ſincathegorematice non prout dicit quantitatem rei ſed prout dicit qualiter ſe habet ſubiectuʒ in ordine ad predicatum ⁊ ſic eſt nomen adiectiuuʒ nec eſt terminus communis ſignificans rem ſubiicibilem aut predicabilem ſed eſt diſpoſitio ſubiecti et ſignum ⁊ ipſum poſitum in ſubiecto facit terminum ſequentem ſtare confuſe tantuʒ nō tamen mobiliter quia licʒ ſupponat pro quolibet ſuo ſuppoſito non tamen ſub eo poteſt fieri deſcenſus. Quarto ſciendum eſt ꝙ propoſitio de infinito ſincathegorematice capto exponitur per vnam copulatiuam cuius prima pars affirmat predicatuʒ de ſubiecto ſumpto ſub aliqua quantitate continua vel diſcreta ⁊ ſecunda negat predicatum ineſſe tali ſubiecto ſecundum determinataʒ quantitateʒ vt iſta infiniti homines currunt: ſic exponitur aliquot homies currunt et non tot quin plures duobus vel tribus. vel ſic aliquod homines currunt et quodlibet plures. ſed ille de infinito cathegorematice ſeu ſignificatiue capto exponūtur per vnam copulatiuam cuius prima pars affirmat quantitateʒ de ſubiecto et ſecunda negat terminum illius quantitatis. vt hec propoſitio. linea eſt infinita: ſic exponitur linea eſt quanta et non habet terminum ſue quātitas. Et hoc eſt intelligendum. ſi li infinitum ſit in predicato quia ſi ſit in ſubiecto exponuntur per vnam copulatiuam cuius prima pars affirmat predicatum de ſubiecto quanto et ſecunda negat terminum illius quantitatis. vt hec aliquod corpus infinitum eſt albuʒ ſic exponitur. aliquod corpus eſt album ⁊ illud corpus non habet terminum ſue quantitatis. Et oportet negare terminum illius quantitatis ſecundum quem dicitur infinitum. Ita ꝙ ſi ſit infinitum in actu negandus eſt terminus quantitatis actualis. Et ſi ſit infinitum in potencia negandus eſt terminus quantitatis potencialis. ex quibus poſſimus colligere. Siue infinitum capiatur cathegorematice ſeu ſignificatiue ſiue ſincathegorematice ſemper reddit propoſitōem exponibilem licet hoc potius faciat qn̄do tenetur ſincathegorematice.

Contra predicta arguitur primo ſic. quod habet poſitionem in continuo eſt finitum igitur punctus eſt finitus. et ſic male exemplificatur de puncto: dum dicitur ꝙ punctus eſt infinitus negatiue. quia non eſt finitus nec aptus natus finiri. antecedens patet quia qd̄ habet

VNIVERSIDAD DE SALAMANCA

poſitionem in continuo eſt terminatum

Secundo ſic ſola ſigna vniuerſalia et negationes confundunt: ſed infinitum non eſt ſignum vniuerſale nec eſt negatio. ergo non facit terminum ſequentem ſe ſtare confuſe. Tercio ſic propoſitio exponibilis eſt intelligibilis et apprehenſibilis ab intellectu exponente: ſed propoſitio de infinito non eſt apprehenſibilis ab intellectu. quia intellectus et natura aborrent infinitum ergo propoſitio de infinito non eſt exponibilis. Quarto ſic iſta eſt de infinito quantitas eſt res naturalis: et tamen non eſt exponibilis. ergo non omnis propoſitio de infinito eſt exponibilis. antecedens patet quia infinitum eſt paſſio quantitatis. modo poſito ſubiecto ponitur proprietas eius: eo quod ſe conſequuntur conuertibiliter et ſic poſita quantitate ponitur infinitum quod eſt paſſio eius. Quinto arguitur ſic hec non eſt exponibilis linea eſt infinita ergo male exponitur in textu. antecedens patet quia in ea nō eſt aliquod ſincathegorema quod requiritur ad propoſitionem exponibilem. nam hoc predicatum infinita tenetur ſincathegorematice. Ad primum iſtorum dicitur ꝙ omne illud quod habet poſitionem in continuo tanquam pars quantitatiua eius eſt finitum actu et infinitū in potentia: quia nullum eſt continuuꝫ quin habeat extrema ipſum determinantia. Sed non oportet de omni illo quod habet poſitioneꝫ in continuo tanquam pars eſſentialis eius. cuiuſmodi eſt punctus. Ad ſecundum dicitur: quod infinitum includit negationem ratione cuius poteſt confundere. et ideo ab auctore in textu vocatur ſignum diſtributiuum. Ad tercium dicitur ꝙ licet natura et intellectus aborreant infinitum in actu: non tamen infinitum in potencia. et ſic licet intellectus non apprehendat infinitum in actu tanquam ens poſitiuum: tamen apprehendit infinitum tanquam ens priuatiuum per apprehenſionem finiti: et hoc ſufficit ad hoc ꝙ exponat propoſitionem de infinito tanquam ab eo cognitam.

Ad quartum dicitur ꝙ licet poſito ſubiecto ponatur paſſio ſubiecti: tamen non dat intelligere ſuam paſſionem. Et ideo quantitas non dat intelligere infinitum. quia prius non dat intelligere poſterius quare illa propoſitio non eſt de infinito. Ad quintum dicitur ꝙ licet infinita teneatur cathegorematice: tamen equipollet vni ſincathegoremati: et ideo reddit propoſitionem exponibilem.

s

Equitur de comparatiuis. Poſtquam auctor ſuperius determinauit de infinito. Hic conſequenter determinat de comparatiuis et ſuperlatiuis. Et ratio ordinis eſt: quia infinituꝫ importat quendam exceſſum finis per comparationem ad finitum. ſed exceſſus importat̃ per comparatiuum et ſuperlatiuum: ergo patet ordo. Primo ſciendum eſt ꝙ comparatiuus ⁊ ſuperlatiuus poſſunt teneri dupliciter. Uno modo proprie. alio abuſiue. Unde comparatiuus et ſuperlatiuus tenentur proprie quando id quod comparatur: et illud cui comparatur participant proprietateꝫ in qua comparātur. vt plato eſt fortior iohanne. vel plato eſt fortiſſimus hominum. ibi plato et iohannes participant fortitudine. ſꝫ tenentur improprie: quādo illud cui comparatur non participat proprietatem ſecundum quam fit comparatio: et hoc fit tribus modis. Primo modo quando ponitur comparatiuus aut ſuperlatiuus loco poſitiui. vt dicendo iſte eſt ſenior: non addendo reſpectu cuius ſit ſenior. li ſenior ponitur ibi pro ſenex. ita ꝙ eſt ſenſus iſte eſt ſenior ideſt ſenex. Secundo modo quando ponitur id quod comparatur cum forma importante exceſſum. ſine eo cui comparatur. vt dicendo nicolaus eſt ſanctiſſimꝰ aut ſaltem ſi ponatur id cui comparatur ⁊ illud non participat formam comparationis. vt deus eſt melior diabolo: ibi li melior tenetur abuſiue. Tercio modo. quando comparatiuus et ſuperlatiuus includunt cum hoc aduerbio minus poſitiuuꝫ oppoſitum ſuo proprio poſitiuo. vt ibi fornicatio eſt melior adulterio. ſenſus enī eſt fornicatio eſt minus malum quam adulterium. Secundo ſciendum eſt ꝙ in exceſſu comparationis importato per comparatiuum et ſuperlatiuum quatuor requiruntur. Primum eſt excedens ſeu id quod comparatur. Secundum eſt exceſſum ſeu id cui comparatur. Tercium eſt id in quo comparantur ſiue in quo fit comparatio. Et quartum eſt exceſſus in eo in quo fit comparatio. verbi gracia vt hic ſortes eſt fortiſſimus hominum. ſortes excedens ſeu id quod comparatur. li hominuꝫ eſt exceſſum ſeu id cui compat̃ ſortes. Et iſte ſuperlatiuꝰ fortiſſimꝰ qui dicit fortitudinem: et exceſſus illius fortitudinis eſt id in quo fit comparatio. quia ſortes habet fortitudinem et etiam habet eam in exceſſu reſpectu aliorum hominuꝫ

Tercio ſciendum eſt ꝙ propoſitio de comparatiuo proprie capto et non abuſiue exponitur copulatiue per tres exponētes. Quarum prima affirmat poſitiuum de re excedente. Secunda affirmat eumdem de re exceſſa. Et tercia affirmat exceſſum ideſt formam ſecundum quam fit comparatio cuꝫ exceſſu importatam ſeu deſignataꝫ de re excedente reſpectu rei exceſſe vt iſta ſortes eſt albior aſino. ſic exponitur ſortes eſt albꝰ: aſinus eſt albꝰ et ſortes eſt magis albus quam aſinus Et hoc eſt intelligendum ſi ille comparatiuus albior teneatur affirmatiue. quia ſi teneatur negatiue debꝫ exponi negando qualitatem forme in exceſſo reſpectu excedentis vt ſortes eſt albus aſinus eſt albus: ſed non eſt eque albus ſicut ſortes. Poteſt etiam exponi propoſitio de comparatiuo affirmatiue ſumpto gramaticaliter ſic ſortes eſt albior platone ideſt ſortes eſt magis albus quam plato. Unde valde obſeruandum eſt in exponendo ꝙ terminus non diſtributus in expoſita non diſtribuatur in exponentibus. Quarto ſciendum ꝙ terminus ſignificans rem exceſſam ſequēs ſuperlatiuum ſupponit diſtributiue vt leo eſt fortiſſimus animalium. li animalium diſtribuitur. vnde propoſitio de ſuperlatiuo poteſt exponi affirmatiue ⁊ negatiue ſecundum ꝙ ſuperlatiuus poteſt teneri negatiue et affirmatiue. Et quando tenetur negatiue exponitur copulatiue per tres exponentes: quarum prima affirmat poſitiuum de re excedente. Et ſecunda eundem de re exceſſa. Et tercia negat vniuerſaliter exceſſum de re exceſſa per reſpectum ad rem excedentem: vt iſta Roſa eſt pulcherrimus florum: ſic exponitur negatiue Roſa eſt eſt pulcra omnis flos eſt pulcher: et nullus flos eſt pulcrior roſa: et dicitur iſte ſuperlatiuus pulcherrimus hic teneri negatiue: non ꝙ ſupra ipſum feratur negatio ſicut ſi diceretur non eſt pulcherrimus. Sed dicitur teneri negatiue eo ꝙ exceſſus ſeu forma comparationis negat̃ de re exceſſa reſpectu rei excedētis Sꝫ ꝓpoſitio de ſuperlatio affirmatiē tēto dꝫ expōi copulatiē ꝑ tres exponētes

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA
GREDOS.USAL.ES

quarum prima affirmat poſitiuum de re
excedēte ⁊ ſecunda eundē de re exceſſa
et tercia affirmat exceſſuꝫ de re exceden
te per reſpectum ad rem exceſſam vni-
uerſaliter acceptam: vt iſta roſa eſt pul-
cherrimus florum ſic exponitur affirma
tiue. roſa eſt pulcra ⁊ omnis flos eſt pul
cher. et roſa eſt pulcrior omni flore. Et
dicitur ſuperlatiuus hic teneri affirma-
tiue quia forma ſm quam fit compara-
tio affirmatur de re excedente per reſpe
ctum ad rem exceſſam. Et iſta que dic-
ta ſunt debent intelligi de propoſitioni
bus de ſuperlatiuo in quibꝰ ponitur ge-
nitiuus pluralis quia ſi non ponatur ge
nitiuus pluralis. tunc ſolum debet expo
ni per duas exponentes. ⁊ debet obmit
ti ſecunda exponens: vt iſta ſor. eſt for-
tiſſimus homo. ſic exponitur ſortes eſt
fortis homo ⁊ nullus eſt fortior ipſo.
Et contradictorie tam propoſitionuꝫ de
comparatiuo ꝙ̄ de ſuperlatiuo debent
exponi per diſiunctiuas de partibus cō
tradicentibus. Contra predicta argu
itur primo ſic comparatiuus ⁊ ſuperlati
uus non ſunt dictiones cathegorémati
ce ergo non reddunt propoſitionem ex
ponibilem tenet conſequentia per diffi
nitionem propoſitionis exponibilis in
principio huius tractatus poſitam.

Secundo ſic iſta eſt de comparati-
uo fornicatio eſt melior adulterio et ta-
men non exponitur copulatiue per tres
exponentes: quaꝝ prima affirmat poſi-
tiuuꝫ de re excedente: ⁊ ſecunda eundeꝫ
de re exceſſa. ⁊ tercia affirmat exceſſum
de re excedēte reſpectu rei exceſſe quia
tūc ſic exponeretur: fornicatio eſt bo na
adulterium eſt bonum et fornicatio eſt
magis bona adulterio quod nō poteſt
fieri quia exponens eſt bona ⁊ exponen
tes ſunt falſe. Tercio ſic iſta eſt de
ſuperlatiuo: leo eſt fortiſſimus lincum ⁊
non exponitur ſecundum modum dictū
in quarta regula. ergo ipſa non eſt bene
poſita. Quarto ſic iſta eſt de ſuper-
latiuo affirmatiue ſumpto roſa eſt pul-
cherrimus florum: ergo male exponitur
tanꝙ̄ de ſuperlatiuo negatiue ſumpto.

Quinto ſic iſta eſt de ſuperlatiuo bea-
tus nicolaus eſt ſanctiſſimus: ⁊ non tamē
poteſt exponi aliquo modorum poſitorū
in textu. ergo quarta regula eſt inſuffici-
ens. Minor probatur primo quia nō po
teſt exponi per tres exponentes ſicut in
textu ſatis poteſt perpendi nec poteſt ex-
poni affirmatiue per duas: quia non ſe-
quitur nicolaus eſt ſanctus ⁊ ſanctior om
ni alio: quia plures fuerunt eo ſanctiores
nec etiaꝫ negatiue quia non ſequitur nico
laus eſt ſanctus ⁊ nullus eſt eo ſanctior.

Ad primum iſtorum dicitur ꝙ compa
tiuus ⁊ ſuperlatiuus equiualent ſincathe
gorematibus ratione alicuius proprieta-
tis in eis incluſe. Ad ſecundum dici-
tur ꝙ ille comparatiuus non tenetur ibi
proprie ſed magis abuſiue vt dictum eſt
in ſecundo notabili. modo de eo ſic accep
to non eſt hic ad propoſituꝫ. vnde iſta po
teſt ſic exponi: fornicatio eſt mala: adulte
rium eſt maluꝫ ⁊ fornicatio eſt minus ma
la quam adulterium. Ad tercium di-
citur. ꝙ illa eſt de ſuperlatiuo abuſiue cap
to de quo hic non intenditur quia com
paratiue et ſuperlatiue de hoc modo non
conceduntur nec a grammatico nec a logi
co quia non ſunt congrue. Ad quar-
tum dicitur ꝙ ipſa poteſt eſſe de ſuperla-
tiuo affirmatiue ſumpto et negatiue quia
ſi forma ſecundum quam fit comparatio
affirmatiue de re excedente reſpectu rei
exceſſe tenetur affirmatiue. ſed ſi negetur
de re exceſſa reſpectu rei excedentis tunc
tenetur negatiue. Ad quintum dici-
tur ꝙ ille ſuperlatiuus nō tenetur ibi pro
prie ſed magis abuſiue. iuxta ſecundum
moduꝫ dictuꝫ in primo notabili: poteſt tñ
iſta ⁊ ſibi ſimiles ſic exponi: nicolaus eſt
ſanctiſſimus id eſt nicolaus eſt valde ſan
ctus. ſed quia non requirit plures exponē
tes ad ſui expoſitionem. ideo de illa pe-
trus hyſpanus non facit mentionem.

Equitur de differt aliud ab

e Poſtꝙ̄ ſuperius autor determi-
nauit de exponibilibus de com
paratiuo ⁊ ſuperlatiuo. hic conſequenter
determinat de exponibilibus de differt a
liud ab ⁊ diuerſuꝫ. ⁊ finaliter de hoc ſig-
no totus: ⁊ primo de exponibilibꝰ de dif-
fert. aliud. ab. ⁊ diuerſuꝫ ꝙ̄ de totus quia
iſta differt. aliud. ab. ⁊ diuerſuꝫ ſoluꝫ con
ueniunt entibus. quia vt dicitur decimo
methaphiſice nec ens non enti: nec non
ens enti eſt ideꝫ vel diuerſum. Totus ve
ro poteſt atribui tam entibus ꝙ̄ non en-
tibus. ⁊ ideo patet ordo. Primo ſcien
duꝫ eſt ꝙ ad omnes propoſitiones de dif
fert: ſiue ſint affirmatiue ſiue negatiue tria
requirūtur. ſ. id quod differt. id a quo dif-
fert. ⁊ verbum denotans differentiam in
ter iſta. vt in iſta homo differt ab aſino.
homo eſt quod differt. aſinꝰ eſt id a quo
differt. ⁊ hoc verbuꝫ differt deſignat diffe
rentiam inter illa. vnde propoſitō affirma
tiua de differt exponitur copulatiue per
tres exponentes. in quaruꝫ prima affirma
tur hoc verbum eſt de eo quod differt. in
ſecunda affirmatur ideꝫ de eo a quo dif-
fert. ⁊ in tercia negatur id a quo differt ab
eo quod differt: vt iſta homo differt ab a
ſino. ſic exponitur. homo eſt. aſinus eſt. et
homo non eſt aſinus. Sed negatiua ex-
ponitur per diſiunctiuaꝫ de partibus con
tradicentibus vt iſta ſortes non differt ab
aſino. exponitur ſic ſortes non eſt: vel aſi
nus non eſt vel ſortes eſt aſinus. Se
cundo ſciendu ꝫ eſt ꝙ hoc ſignū totus po
teſt capi dupliciter. Vno modo cathego-
rematice: ⁊ hoc dupliciter. vno modo vni
uerſaliter pro omī illo quod habꝫ partes
Alio modo magis ſtricte ⁊ proprie ꝓ om
ni illo quod ex omnibus partibꝰ ſuis eſt
perfectum ita ꝙ totum hoc modo cathe
gorematice ſumptuꝫ ideꝫ eſt quod ꝑfec
tum. Alio mō capitur ſincathegorema-
tice prout. ſ. includit ſignuꝫ diſtributiuū
vt hic: totus ſortes eſt albꝰ. ⁊ totuꝫ hoc
modo ſumptum non dicit quale ſit ſub
iectum. ſed qualiter ſe habeat ſubiectuꝫ
ad predicatum: et hoc modo reddit pro
poſitionem exponibilem. Tercio ſci
endum ꝙ hoc ſignum totus ſincathego
rematice tentum diſtribuit terminuꝫ cui
adiungitur: ⁊ non diſtribuit pro partibꝰ
ſubiectiuis: ſed ſolum pro partibus inte
gralibus. ⁊ ſic illa propoſitio in qua po-
nitur hoc ſignuꝫ totus eſt equiualenter
vniuerſalis. Nam includit virtualiter
vnam vniuerſalem. vt iſta totus ſortes
eſt albus. tantum valet ſicut iſta queli-
bet pars ſortis eſt alba. Quarto ſci-
endum eſt ꝙ propoſitio affirmatiua de
hoc ſigno totus exponitur per vnam ca
thegoricam tranſmutando totuꝫ in hoc
ꝙ dicitur ſm quamlibet ſui partem: vt
iſta totus ſortes eſt minor ſorte. ſic expo
nitur: ſortes ſm quamlꝫ ſui pteꝫ eſt mi-
nor ſor. vel ſic quelꝫ ps ſor. eſt mīor ſor.
Et hoc eſt intelligenduꝫ duꝫ hoc ſignuꝫ
totus tenetur pure ſincathegorematice.
quia ſi teneatur partim ſincathegorema
tice et cathegorematice vt equiualet v-
ni ypotetice copulatiue iſta tota anima
intellectiua eſt in qualibet parte ſue ma
terie ſic exponitur anima intellectiua eſt
in qualibet parte ſue materie. et nihil ip
ſius eſt quod non ſit in ea. Contra
predicta arguitur primo ſic. differt. ali-
ud. ab. ⁊ diuerſuꝫ. conueniunt nonentibꝰ
ergo textus ſupponit falſuꝫ. antecedens
patet quia chymera eſt aliud ab aureo
monte. cum chymera habeat aliud eſſe
in ymaginatione ꝙ̄ mons aureus: mo-
do chymera et mons aureus ſunt non
entia. Secundo ſic fruſtra fit ꝑ plu
ra quod poteſt fieri per pauciora. Sed

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

pꝛopoſitiones affirmatiue de differt poſſunt exponi per cathegoꝛicam affirmatiuam de materia remota vt iſta homo differt ab aſino ſufficienter ſic exponitur homo non eſt aſinus. ergo et cetera.

Tercio ſic nulle ſunt negatiue de differt. ergo fruſtra datur hic modus exponendi eas. antecedens patꝫ quia maxime eſſent iſte homo non differt a rationali. ſoꝛtes non differt ab homine: ſed hoc non quia ille ſunt de eodem. quia bene ſequitur ſoꝛtes non differt ab homine. ergo ſoꝛtes eſt idem cum homine

Quarto ſic materia ſoꝛtis non eſt minoꝛ ſoꝛte. ergo iſta totꝰ ſoꝛtes eſt minoꝛ ſoꝛte: male exponitur per iſtam. quelibꝫ pars ſoꝛtis eſt minoꝛ ſoꝛtes. quia ſuppoſito ꝙ exponibilis ſit vera ſicut ab om̄ibus conceditur vera ꝑ falſaꝫ exponeret̄

Quinto ſic qualelibet et quantumlibet reddunt pꝛopoſitionem exponibilem. et tamen de illis autoꝛ non facit mē tionem: ergo eſt diminutus. antecedens patet quia iſta eſt exponibilis quodlibet qualelibet currit. Exponitur eniꝫ ſic quodlibet habens omnem qualitatem currit Ad pꝛimum iſtoꝛum dicitur ꝙ licet in non entibus adinuicem comparatis reperiatur idem et diuerſum ſecundum ymaginationem eo modo quo non entia ymaginari poſſunt: tamen in non entibus non reperitur idem et diuerſum in comparatione ad entia: quia non ens non dicitur idem vel diuerſum enti nec econtra. Ad ſecundum dicitur ꝙ non omnes affirmatiue de differt arguunt affirmationem de materia remota. et ideo non ſufficienter poſſunt exponi per ipſam. Ad tercium dicitur ꝙ licet omnes negatiue de differt ſint virtualiter de eodem non tamen foꝛmaliter: ſꝫ ſunt foꝛmaliter de differt. ⁊ ideo non debent dici de eodeꝫ ſed de differt

Ad quartum dicitur ꝙ li totus diſtribuit pꝛo partibus integralibus et nō pꝛo partibus eſſentialibus: cuiuſmodi eſt materia ſoꝛtis reſpectu ſoꝛtis.

Ad quintum dicitur: ꝙ hec ſigna qualelibet ⁊ quantumlibet non pꝛopꝛie faciunt pꝛopoſitionem exponibilem ſed faciunt diſtributionem abſolutam. ſicut iſta ſigna omnis et quilibet. ſed contrahunt diſtributionem ad aliquod genus determinatum. vt quantumlibet diſtribuit pꝛo quantitate continua. et tantum valet ſicut habens omnem quantitateꝫ continuam. et qualelibet diſtribuit pꝛo qualitate. et tantum valet ſicut habens omnem qualitatem. Dicitur vltra ꝙ autoꝛ ſolum determinat de illis exponibilibus in quibus eminebat maioꝛ difficultas in exponendo. Et ideo licet multa alia ſint reddentia pꝛopoſitionem exponibilem a pꝛius enumeratis. quia tamen iſta de quibus determinauit ſunt magis difficilia ad exponendum. ideo de ipſis ſolum determinauit: relinquendo alia ſincathegoꝛemata pꝛopoſitionē exponibileꝫ reddentia periciei legentis hec de expoſitione dicta ſufficiant.

Et in hoc finitur ſcriptuꝫ ſummularuꝫ Magiſtri Johannis verſoris pariſienſis doctoꝛis pꝛeſtantiſſimi.

UNIVERSIDAD DE SALAMANCA

porquanto ñtra ofiste
en amar segundo que es
por el mandamiento [illegible]

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS USAL.ES